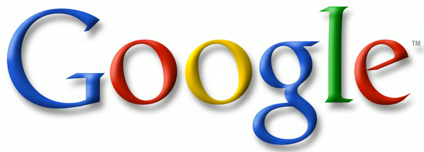

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

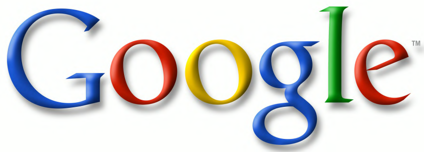
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

HARVARD LAW LIBRARY

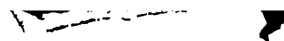
Received JAN 27 1926

EX LIBRIS
Holland
MR. A. UTERMARK.

AANTEEKENINGEN

OP

NEDERLANDSCHE STAATSWETTEN.

AANTEEKENINGEN

OP

NEDERLANDSCHE STAATSWETTEN,

BEVATTENDE

DE LITTERATUUR EN DE JURISPRUDENTIE;

DOOR

MR. W. C. J. J. CREMERS,

VICE-PRESIDENT VAN HET GEREGTSHOF TE ARNHEM.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1882.

Stoomdrukkerij van J. B. Wolters.

JAN 27 1926

VERKLARING DER VERKORTINGEN.

Kon. Besl.	Koninklijk Besluit.
M. B. Z.	Circulaire of missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken.
M. F.	Circulaire of missive van den Minister van Financiën.
M. J.	Circulaire of missive van den Minister van Justitie.
H. R.	Arrest van den Hoogen Raad.
Kantg.	Vonnis van het Kantongeregt.
Arbitr. Uitspr.	Arbitrale uitspraak.
St.	Staatsblad.
Bijv.	Bijvoegsel op het Staatsblad; originele uitgave.
Bijv. E.	Bijvoegsel op het Staatsblad; uitgave van mr. d'Engelbronner.
W.	Weekblad van het Regt.
N. R.	Nederlandsche Regtspraak. Verzameling van arresten, eerst uitgegeven door Broex en Stuart, thans door de Gijselaar.
v. d. H., B. R.	Van den Honert, Verzameling van arresten, Burgerlijk Regt en Burgerlijke Regtsvordering.
v. d. H., G. Z.	Idem, Gemengde Zaken.
v. d. H., Bel.	Idem, Belastingen.
v. d. H., J. en V.	Idem, Jagt en Visscherij.
N. R. Bijdr.	Nieuwe Bijdragen voor Regtsgeleerdheid en Wetgeving, van de Geer en Faure.
R. B.	Regtsgeleerd Bijblad.
N. R. B.	Nieuw Regtsgeleerd Bijblad.

—

R. Bijdr.	Bijdragen tot Regtsgeleerdheid en Wetgeving, van den Tex en van Hall.
N. Jaarb.	Nederlandsche Jaarboeken voor Regtsgeleerdheid en Wetgeving.
Mag. v. H.	Magazijn van Handelregt, van mrs. A. de Vries en J. A. Molster.
Them.	Themis, Regtskundig tijdschrift.
Opm. en Med.	Opmerk. en Mededeelingen, van mrs. A. Oudeman en G. Diephuis.
Tijds. N. R.	Tijdschrift voor het Nederlandsch regt.
Jur. Corr.	Juridische Correspondent,, Tijdschrift.
Jur. Vraagal.	De Juridische Vraagal en Opmerker, tijdschrift.
Corr.	Correspondentieblad voor de Broederschap der Notarissen in Nederland.
R. en W.	Regt en Wet, tijdschrift voor het Notarisambt.
Tijds. d. R.	Tijdschrift voor de registratie, het notarisambt, hypotheekwezen en de regten van zegel, griffie en successie.
N. N.	Notariële Nieuwsbode.
P. W.	Periodiek woordenboek der registratie.
Regtsg. Adv.	Verzameling van Regtsgeleerde adviezen.
Amst. Regtsp.	Amsterdamsche regtspraak. — Uitspraken. Mengelingen.
R. W. v. N.	Regtskundig Weekblad voor het Notarisambt.
W. v. N. R.	Weekblad voor notarisambt en registratie.
Vraagst.	Behandeling van verschillende vraagstukken uit het Burgerlijk Wetboek. — Sneek 1846 en 1848, 2 stukken.
Regtsg. Opst.	Mr. M. des Amorie van der Hoeven en A. de Vries, Regtsgeleerde Opstellen. Amst. 1852.
W. de Gelder, Adv.	W. de Gelder, Adviezen op het gebied van zegel, registratie, successie, hypotheken en notariaat. Zalt-Bommel 1857—1866.
Regtz.	De Regtzaal, bearbeid door mr. J. B. Vos, onder toezigt van mr. J. E. Goudsmit.
Oudeman, 1e en 2e.	Mr. A. Oudeman, Regterlijke uitspraken over het Groninger beklemregt. Eerste en tweede uitgave. Gron. 1851 en 1861.
Vragen van N. R.	Vragen van Nederlandsch regt, beantwoord door eenige Amsterdamsche regtsbeoefenaars, 2 stukken. Amst. 1849 en 1859.

—

Luttenberg.	Luttenberg's Chronologische verzameling van wetten en besluiten, thans uitgegeven door L. N. Schuurman.
Gids.	Mr. J. H. G. Boissevain, Gids voor plaatselijke besturen.
Bijdr.	Bijdragen tot de kennis van het stads-, provinciaal- en gemeentebestuur in Nederland, van Boer en Fruin.
Gemst.	Gemeentestem. Weekblad aan de belangen van de gemeenten in Nederland gewijd. 's Gravenhage, 32 jaargangen.
W. B. A.	Weekblad voor de burgerlijke administratie. Arnhem, 23 jaarg.
K. v. H.	Mr. F. Kuijper van Harpen. Verzameling van gewijsden in zaken van zee-assurantie, sedert 1838. — Amsterdam 1859.
Mr. L. Hertzveld.	Onuitgegeven Burgerlijke regtspraak van het Provinciaal Geregtshof in Overijssel. — 's Gravenhage 1876.
Rep.	Repertorium van de Nederlandsche jurisprudentie en rechtsliteratuur.
N. Mag. v. H.	Nieuw Magazijn van Handelsregt van mrs. Lodewijk S. Boas en I. T. Philips.
R. Mag.	Rechtsgeleerd Magazijn. Tijdschrift voor binnen- en buitenlandsche rechtsstudie van mrs. H. L. Drucker, S. Katz en W. L. P. A. Molengraaff.

AANTEEKENINGEN OP DE GRONDWET.

---

1. J. J. Haus. De summo imperio civium conventione fundato. — Gandavi. 1828.
2. Iz. J. Lion. De staatsregelingen in Europa sedert 1848. Eene bijdrage tot de kennis van het hedendaagsche staatsregt. — 's Gravenhage 1852.
3. Mr. J. C. Voorduin. Geschiedenis en beginselen der Grondwet voor het koningrijk der Nederlanden, volgens de beraadslagingen bij de Staten-Generaal. — Utrecht 1848.
4. Jhr. mr. J. de Bosch Kemper. Volkswil en volksbelang. — Amst. 1848.
5. Mr. J. Pan. Aanmerkingen op de taal en stijl der ontwerpen van wet tot herziening der Grondwet. — Amst. 1848.
6. Mr. C. I. van Assen. De taal der Grondwet in eenige aanteekeningen. — Leiden 1848.
7. Mr. A. D. Meijer. De wankelbaarheid van alle zoogenaamde grondwetten en het niet wankelbare, mitsgaders de deugdelijkheid van de Engelsche constitutie. — 's Gravenhage 1850.
8. Mr. G. Groen van Prinsterer. Verscheidenheden over staatsregt en politiek. — Amst. 1850.
9. H. Hemkes, K.z. Leer- en leesboek voor de scholen, over de Grondwet van het koningrijk der Nederlanden. 's Gravenhage 1849; beoord. Gids 1850 I, 105.
10. Handelingen van de regering en de Staten-Generaal over de herziening der Grondwet. — 's Gravenhage 1840, 4 dln.
11. Handelingen over het voorstel der negen leden tot herziening der Grondwet. — 's Gravenhage 1846.
12. Handelingen van de regering en de Staten-Generaal over de herziening der Grondwet. 1847—1848. 's Gravenhage 1849, 3 dln.
13. De Grondwet geen maatschappelijk verdrag. — 's Gravenhage 1831.
14. Jhr. mr. J. J. de la Bassecour Caan. Schets van den regeringsvorm der Nederlandsche republiek van 1518—1795. — 's Gravenhage 1862.
15. Mr. S. Vissering. De grondtrekken van het Nederlandsch staatsbestuur. — Haarlem 1863.
16. Dr. J. A. Wijnne. Blik op de wijze waarop Nederland in 1813 wederom een zelfstandige staat is geworden. — N. R. Bijdr. XIII, 437.
17. Jhr. mr. J. J. de la Bassecour Caan. Schets van het Nederlandsch staatsbestuur ten gebruike bij de hoogere burgerscholen. Bijgewerkt tot 1 Januarij 1870. 3e druk. — 's Gravenhage 1870; beoord. door dr. J. A. Wijnne, N. R. Bijdr. XVI, 161.
18. Mr. J. R. Thorbecke. Parlementaire redevoeringen. 5 dln.
19. Mr. J. B. baron van Hugenpoth tot den Berenclaauw. Inleiding tot waarheid in staatsbeleid. — Utrecht 1865.
20. Ontwerp van Grondwet voor het koningrijk der Nederlanden volgens de veranderingen, goedgekeurd door de beide kamers der Staten-Generaal (1847—1848), benevens de Grondwet van 1840, met aanduiding der artt. van die van 1815, en het ontwerp der staatscommissie. — 's Gravenhage 1848.
21. L. van Vliet. Schets eener Grondwet met een inleidende en artikelsgewijze toelichting. — 's Hage 1848.
22. Mr. J. van 's Gravenweert. Het ontwerp van Grondwet April—1848 vergeleken met de Grondwet van 1840. — Arnhem 1848.
23. S. H. Hertzveld. Practische handleiding tot de geschiedenis en uitlegging der Grondwet. — 's Gravenhage 1849.
24. F. der Kinderen, F.z. De Nederlandsche republiek en Munster gedurende de jaren 1650—1666. — Leiden 1877; beoord. door jhr, mr. J. K. W. Quarles van Ufford. Themis XXXIII, 232.
25. Jhr. mr. J. de Bosch Kemper. Handleiding tot de kennis van het Nederlandsche staatsregt en staatsbestuur. — Amsterdam 1860; beoord. door mr. J. de Witte van Citters, Themis 2e. VII, 331.
26. De groote behoefte van Nederland aan een betere staatsregeling. — Amsterdam 1831.
27. Mr. Dirk Donker Curtius. Proeve eener nieuwe Grondwet. — Arnhem 1840.
28. Iets over de herziening der Grondwet. — Deventer 1839.
29. Mr. Dirk Donker Curtius. Orde. — Arnhem 1839.
30. Mr. C. M. van der Kemp. De onbestaanbaarheid der Grondwet van 1848 en de noodzakelijkheid harer verandering. — Rotterdam 1850.
31. Mr. B. Albarda. Het heil van den staat de hoogste wet. Bijdrage tot een verbeterde staatshuishouding in Nederland. — Leeuwarden 1843.
32. G. M. J. B. Besier. De legum fundamentalium indole et ambitu. — Traj. 1849.
33. Mr. M. Neustaetter. De grondwet omschreven, inzonderheid voor niet-regtsgeleerden. — Amsterdam 1850.
34. Interpretatie der grondwet. — N. R. Bijdr. XXI, 195.
35. Mr. M. C. van Hall. Redevoering over de

Grondwet voor het koningrijk der Nederlanden, als overeenkomstig met den staat onzer maatschappelijke verlichting en beschaving, en geschikt om die te bevorderen. — Amsterdam 1827.

36. E. J. A. van Bylandt. De imperii forma, sub comitibus Hollandiae. — L. B. 1830.

37. J. W. F. de Fremery. De vi juris publici patrii antiqui et intermedii in legum de imperio anni 1815. — Groningen 1840.

38. H. van Stralen. Legum fundamentalium Ann. 1805, 1806, 1814 et 1815 comparatio. — L. B. 1822.

39. W. F. Scholten tot Gantoijen. De imperii formis quae in patria notsra sine tentatae sine institutae fuerunt a conversa republica anno 1795 ad ejus cum Francia conjunctionem. — Traj. 1836.

40. Mr. G. Groen van Prinsterer. Bijdragen tot herziening der Grondwet. — 1840.

41. Mr. L. E. Lenting. Schets van het Nederlandsch staatsbestuur en dat der overzeesche bezittingen. — 2e uitg., Amsterdam 1870; N. R. Bijdr. XVII, 477; YVIII, 400; beoord. door mr. J. A. Fruin, Bijdr. v. Boer en Fruin XVII, 52.

42. Bijdragen tot de kennis van het stads-, provinciaal- en gemeentebestuur in Nederland, uitgegeven door mr. W. R. Boer, mr. J. A. Fruin en mr. J. T. Buys. — Utrecht 1858—1879.

43. Mr. J. T. Buys. Het wezen van den constitutionelen regeringsvorm. — Haarlem 1862.

44. Mr. L. E. Lenting. Iets over eene door B. G. Niebuhr ontworpen Grondwet voor Nederland. — N. R. Bijdr. IX, 252.

45. Mr. C. J. van Assen. Scholiën op de Grondwet. — N. R. Bijdr. VII, 5.

46. Avondgesprek tusschen drie regtsgeleerden over onze Grondwet, als zonder historischen grond. — 's Gravenhage 1850.

47. Het regt verstand van onze grondwet. Wetsexpliccatie. — W. B. A. 1820.

48. H. P. G. Quack. Het staatswezen in de veertiende eeuw historisch ontwikkeld. — Utrecht 1859.

49. Mr. J. van Lennep. Aanmerkingen op het ontwerp van gewijzigde Grondwet, ingediend door de commissie van 17 Maart. — Amsterdam 1848.

50. Mr. Roest van Limburg. Aan wie zal het door den koning goedgekeurd ontwerp van Grondwet worden voorgelegd: aan de Staten-Generaal of aan de stemgeregtigde natie. — 's Gravenhage 1848.

51. Mr. B. Tellegen. Zal de herziening der Grondwet willekeurig of wettig tot stand worden gebragt? — Groningen 1848.

52. Mr. H. O. Feith. De stem eens staatsburger over het ontwerp van gewijzigde Grondwet. — Groningen 1848.

53. Beschouwing omtrent eenige punten van Nederlandsch staatsregt door een lid der regterlijke magt in een brief aan een vriend. — Amsterdam 1846; beoord. door mr. S. Vissering, Gids 1847, 94.

54. Mr. H. C. A. Thieme, C.A.zn. Grondwetsherziening. Vereenigingen van maatschappelijken en constitutionelen vooruitgang. — Utrecht 1847.

55. F. W. von Mauvillon. Wat heeft Nederland noodig? of het voorstel tot herziening der Grondwet van de heeren Thorbecke, Luzac enz. getoetst aan den geest des tijds. — Amsterdam 1846; beoord. Gids 1847, I, 779.

56. Mr. A. F. Sifflé. Verhandeling over den oorsprong en de grenzen van het wettig gezag in den staat. — Middelburg 1852.

57. Iets over de herziening der Grondwet. — Deventer 1839.

58. Mr. P. G. van Ghert. De zaak der Grondwetsherziening getoetst aan de wetenschap van het moderne staatsregt. — 's Gravenhage 1848.

59. Mr. F. J. A. Fles. De Nederlandsche wetgeving na de Grondwetsherziening van 1848 in hare redactie beoordeeld. — Themis 2e, IX, 57.

60. Mr. W. C. J. van der Moore. Proeve van een regtsleerstelsel. Bijdrage tot de herziening van de Grondwet. — Amsterdam 1878.

61. Mr. P. F. Hubrecht. De grondwet met aanteekeningen der gelijksoortige bepalingen van vroegeren tijd bij elk artikel. — Rotterdam 1863.

62. Mr. C. van Bell. De grondwet met aanteekeningen. — 1e uitgave 1854, 2e uitgave 1856, 3e uitgave Amsterdam 1871; beoord. N. R. Bijdr. V, 181.

63. Mr. J. R. Thorbecke. Bijdrage tot de herziening der Grondwet 1847—1848. — 's Gravenhage 1858.

64. Dr. W. J. A. Jonckbloet. Theocratie en Grondwet. Historisch-politische voorlezingen. — Deventer 1851; beoord. door mr. C. A den Tex, N. R. Bijdr. II, 166.

65. Mr. G. Groen van Prinsterer. Bijdrage tot herziening der Grondwet in Nederlandschen zin. — Leiden 1840.

66. Gedachten over de wijziging onzer Grondwet door een lid der Staten-Generaal aan zijne medeleden ter overdenking aangeboden. — 's Gravenhage en Amsterdam 1839.

67. Mr. W. H. van Voorst. De herziening der Grondwet. — Haarlem 1831.

68. Mr. P. Mabé, Jr. Vlugtige bedenkingen ten aanzien van de hernieuwing der Grondwet. — Haarlem 1831.

69. Mr. J. R. Thorbecke. Bijdrage tot de herziening der Grondwet. — Leiden 1848.

70. Mr. D. Donker Curtius. Proeve eener nieuwe Grondwet. — Amsterdam 1840.

71. Mr. J. Heemskerk, A.zn. De praktijk onzer Grondwet. — Bijdr. Boer & Fruin XXII, 1, 89, 229, 359.

72. Mr. G. van Oosterwijk. Afscheiding tusschen publiek en privaat regt. — Bergen I, 33, 198.

73. Mr. L. de Hartog. De gronden van de staats-, provinciale en gemeente-inrichting van Nederland. — Leiden 1866, 2e druk 1871; beoord. door mr. C. W. Opzoomer, Bijdr. v. Boer & Fruin XII, 72.

74. Mr. J. R. Thorbecke. Aanteekening op de Grondwet. — 2 dln., 2e uitg. Amst. 1841.

75. Mr. D. Fruin. Het anti-revolutionair staatsregt van mr. G. Groen van Prinsterer ontvouwd en beoordeeld. — Amsterdam 1858.

76. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Over het kenmerkende karakter van het zoogenaamde anti-revolutionaire staatsregt. — N. R. Bijdr. III, 593.

77. D. Koorders. De anti-revolutionaire staatsleer van mr. Groen van Prinsterer, uit de bronnen ontwikkeld. — Utrecht. 1860.

78. F. W. von Mauvillon. De oppositie en hare organen in Nederland. — Gouda 1847; beoord. Gids 1847, I, 782.

Art. 1.

79. L. Elix. Ad caput primum legis fundamentatis. — Traj. 1820.

80. L. S. Vyvens. De jure belgarum publico. Gandavi 1820.

81. A. G. C. Dodt. De rechtstoestand der Nederlandsche provinciën. — Utrecht. 1867.

82. H. J. Brouwers, Az. Over den staatsregtelijken toestand van Limburg in betrekking tot den Duitschen bond. — Leiden 1857, beoord. door mr. J. W. de Wittert van Citters. — Themis 2e, IV, 126.

83. R. G. Philipson. Over den volkenregtelijken regel „schip is territoir". — Zwolle 1864.

84. W. A. Reiger. Over den volkenregtelijken regel „schip is territoir". — Groningen 1865.

85. W. van Heeckeren tot Kell. De jure, quo Gelriae, Trajecti et Transisalaniae regiones postquam anno 1672 ab hoste fuerant occupatae in antiquum foedus recipi debuissent. Troy 1839.

86. P. Oosting. De Provincia Drenthina ab ordinibus Generalibus Provinciarum Belgarum Saeculo XVII exclusa. — Gron. 1835.

87. De overzeesche bezittingen van den staat behooren in den zin van het burgerlijk regt niet tot het koningrijk der Nederlanden, maar tot het buitenland. Beteekenis van het woord „koningrijk" in art. 126 Wetb. B. R. — Regtb. Amsterdam, 18 Dec. 1849; R. B. XII, 181; W. 1097, Hof N.-Holland 30 Jan. 1851; N. R. B. I, 128, W. 1215, 1232, Amst. Regtsp. I, 286

88. De koloniën maken, volgens de Grondwet, geen integrerend deel uit van het rijk. Art. 11 Wetb. B. R. is dus toepasselijk op een gedaagde, die te Batavia woonachtig, doch in Nederland een wettig domicilie heeft. — Regtb. Arnhem 12 Junij 1871; R. W. v. N. 100; W. 3344.

89. De staat en zijne koloniën zijn niet synoniem; alzoo zijn ook niet de overeenkomsten en schuldverbintenissen in de koloniën, door de koloniale regering aangegaan, als synoniem met staatsverbindtenissen te beschouwen, te dien effecte, dat de staat niet kan geacht worden in obligo te zijn gesteld, en aansprakelijk te zijn voor elke handeling of schuldverbindtenis van het Indisch opperbestuur. — H. R. 28 Junij 1844; v. d. H., B. R., V, no. 153, 348. W. 522. N. R., XVII, § 96. II. 35.

Art. 2.

90. Vereeniging der gemeenten Valburg, Loenen en Wolferen. — Wet 13 April 1854 (St. 30).

91. Vereeniging der gemeenten Laren en Verwolde. — Wet 13 April 1854 (St. 31).

92. Vereeniging der gemeenten Nieuwer-Amstel en Rietwijkeroord. — Wet 13 April 1854 (St. 32).

93. Vereeniging der gemeenten Beets en Schardam. — Wet 13 April 1854 (St. 33).

94. Vereeniging der gemeenten Leijmuiden en Kalslagen. — Wet 13 April 1854 (St. 34).

95. Vereeniging der gemeenten Avenhorn, Grosthuizen en Scharwoude. — Wet 13 April 1854 (St. 35).

96. Vereeniging der gemeenten Heerhugowaard en Veenhuizen. — Wet 13 April 1854 (St. 35).

97. Regeling van de provinciale en gemeentelijke indeeling van het Haarlemmermeer. — Wet 11 Julij 1855 (St. 70).

98. Vereeniging der gemeenten Nieuw-Helvoet en Oude en Nieuwe Struiten. — Wet 11 Julij 1855 (St. 76).

99. Vereeniging der gemeenten Reeuwijk en Middelburg. — Wet 11 Julij 1855 (St. 77).

100. Vereeniging der gemeenten Rockanje en Naters. — Wet 11 Julij 1855 (St. 78).

101. Vereeniging der gemeenten Vlaardinger Ambacht en Zouteveen. — Wet 11 Julij 1855 (St. 79).

102. Vereeniging der gemeenten Hof van Delft en Groeneveld. — Wet 11 Julij 1855 (St. 80).

103. Vereeniging der gemeenten Schipluiden, Hodenpijl en St. Maartensregt. — Wet 11 Julij 1855 (St. 81).

104. Vereeniging der gemeenten Zwijndrecht en Meerdervoort. — Wet 11 Julij 1855 (St. 82).

105. Vereeniging der gemeenten Berkel, Rodenrijs en Tempel. — Wet 11 Julij 1855 (St. 83).

106. Vereeniging der gemeenten Benthuizen en Hoogeveen. — Wet 11 Julij 1855 (St. 84).

107. Vereeniging der gemeenten Geervliet, Biert en Simonshaven. — Wet 11 Julij 1855 (St. 85).

108. Vereeniging der gemeenten Ridderkerk, Rijsoort en Strevelshoek. — Wet 11 Julij 1855 (St. 86).

109. Vereeniging der gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht en Sandelingen-Ambacht. — Wet 11 Julij 1855 (St. 87).

110. Vereeniging der gemeenten Streijen en Streijensas. — Wet 11 Julij 1855 (St. 88).

111. Vereeniging der gemeenten Krimpen aan den Yssel en Stormpolder. — Wet 11 Julij 1855 (St. 89).

112. Vereeniging der gemeenten Bleskensgraaf en Hofwegen. — Wet 11 Julij 1855 (St. 90).

113. Vereeniging der gemeenten Nieuwkoop en Achttienhoven. — Wet 11 Julij 1855 (St. 91).

114. Vereeniging der gemeenten Woubrugge en Hoogmade. — Wet 11 Julij 1855 (St. 92).

115. Vereeniging der gemeenten Vreijenban, Abtsregt, Ackersijk en Vrouwenregt. — Wet 11 Julij 1855 (St. 93).

116. Vereeniging der gemeenten Kethel, Spaland en Nieuwland c. a. — Wet 11 Julij 1855 (St. 94).

117. Vereeniging der gemeenten Alkemade, Vrije en Lage Boekhorst. — Wet 11 Julij 1855 (St. 95).

118. Vereeniging der gemeenten Hillegom en Vennip. — Wet 11 Julij 1855 (St. 96).

119. Vereeniging der gemeenten Heinenoord en Goidschalxoord. — Wet 11 Julij 1855 (St. 97).

120. Vereeniging der gemeenten Heukelum en Spijk. — Wet 11 Julij 1855 (St. 98).

121. Vereeniging der gemeenten Egmond-Binnen en Wimmenum. — Wet 13 Junij 1857 (St. 58).

122. Vereeniging der gemeenten Heemstede en Berkenrode. — Wet 13 Junij 1857 (St. 59).

123 Vereeniging der gemeenten Ransdorp en Schellingwoude. — Wet 13 Junij 1857 (St. 60).

124. Vereeniging der gemeenten Melissant, Onwaard en Roxenisse. — Wet 13 Junij 1857 (St. 61).

125. Vereeniging der gemeenten Peursum en Nederslingeland. — Wet 13 Junij 1857 (St. 62).

126. Vereeniging der gemeenten Hekendorp en Oukoop. — Wet 13 Junij 1857 (St. 63).

127. Vereeniging der gemeenten Bergambacht en Zuidbroek. — Wet 13 Junij 1857 (St. 64).

128. Vereeniging der gemeenten Ottoland en Laagblokland. — Wet 13 Junij 1857 (St. 65).

129. Vereeniging der gemeenten Groote Lindt, Heer Oudelands-Ambacht en Kijfhoek. — Wet 13 Junij 1857 (St. 66).

130. Vereeniging der gemeenten Heerjansdam en Kleine Lindt. — Wet 13 Junij 1857 (St. 67).

131. Vereeniging der gemeenten Vrouwepolder en Gapinge. — Wet 13 Junij 1857 (St. 68).

132. Vereeniging der gemeenten 's Heer-Arendskerke en 's Heer-Hendriks-kinderen. — Wet 13 Junij 1857 (St. 69).

133. Vereeniging der gemeenten Arnemuiden en Kleverskerke. — Wet 13 Junij 1857 (St. 70).

134. Vereeniging der gemeenten Noord-Polsbroek en Zuid-Polsbroek. — Wet 13 Junij 1857 (St. 71).

135. Vereeniging der gemeenten Leersum en Darthuizen. — Wet 13 Junij 1857 (St. 72).

136. Vereeniging der gemeenten Maarssen en Maarssenbroek. — Wet 13 Junij 1857 (St. 73).

137. Vereeniging der gemeenten Driebergen en Sterkenburg. — Wet 13 Junij 1857 (St. 74).

138. Vereeniging der gemeenten Breukelen—Nijenrode en Portengen. — Wet 13 Junij 1857 (St. 75).

139. Vereeniging der gemeenten Bunnik en Rhijnauwen. — Wet 13 Junij 1857 (St. 76).
140. Vereeniging der gemeenten Kamerik—Mijzijde, Kamerik—Houtdijken, 's Gravesloot en Teckop. — Wet 13 Junij 1857 (St. 77).
141. Vereeniging der gemeenten Willige, Langerak, Cabauw en Zevender. — Wet 13 Junij 1857 (St. 78).
142. Vereeniging der gemeenten Houten, Oud-Wulven en Schonauwen. — Wet 13 Junij 1857 (St. 79).
143. Vereeniging der gemeenten Linschoten, Wulverhorst en Achthoven. — Wet 13 Junij 1857 (St. 80).
144. Vereeniging der gemeenten Harmelen en Gerverskop. — Wet 13 Junij 1857 (St. 81).
145. Vereeniging der gemeenten Hoogland en Duist. — Wet 13 Junij 1857 (St. 82).
146. Vereeniging der gemeenten Wilnis en Oudhuizen. — Wet 13 Junij 1857 (St. 83).
147. Vereeniging der gemeenten Baarn en de Vuursche. — Wet 13 Junij 1857 (St. 84).
148. Vereeniging der gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude. — Wet 13 Junij 1857 (St. 85).
149. Splitsing van de gemeente Bruinisse en toevoeging van den geheelen Anna Jacobapolder aan de gemeente St. Philipsland. — Wet 12 Augustus 1857 (St. 98).
150. Vereeniging der gemeenten Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Houtrijk en Polanen en Zuidschalkwijk. — Wet 27 Junij 1863 (St. 93).
151. Vereeniging der gemeenten Zonnemaire en Bommenede. — Wet 30 December 1865 (St. 175).
152. Vereeniging der gemeenten Schiedam en Oud- en Nieuw-Mathenesse, met toevoeging van een deel der gemeenten Kethel en Spaland en Vlaardinger-Ambacht. — Wet 22 December 1867 (St. 162).
153. Verandering der grensscheiding tusschen de gemeenten Rotterdam en de gemeenten IJsselmonde, Katendrecht en Charlois. — Wet 15 Julij 1869 (St. 128).
154. Verandering der grenzen tusschen de gemeenten Haarlemmerliede, Spaarnwoude en Sloten. — Wet 19 April 1868 (St. 54).
155. Verandering der grenzen tusschen de gemeenten Oostzaan en Wijdewormer. — Wet 19 April 1868 (St. 55).
156. Vestiging eener nieuwe gemeente Anna Paulownapolder. — Wet 19 Julij 1870 (St. 117).
157. Verandering der grensscheiding tusschen de gemeenten Stad- en Ambt-Ommen. — Wet 11 Junij 1866 (St. 106.
158. Nadere regeling van een deel der grensscheiding tusschen de gemeenten Beerta en Finsterwolde. — Wet 22 Dec. 1867 (St. 164).
159. Verandering van de grensscheiding tusschen de gemeenten Hedikhuizen en Ammerzoden en van die tusschen de provinciën Noord-Brabant en Gelderland, waar de laatste de grens der gemeente volgt. — Wet 31 Dec. 1868 (St. 204).
160. Regeling der grensscheiding tusschen de gemeenten Weesp en Weespercarspel. — Wet 15 Julij 1869 (St. 125).
161. Vereeniging der gemeenten Reeuwijk en Sluipwijk en opheffing der gemeente Stein. — Wet 1 Junij 1870 (St. 87).
162. Vereeniging der gemeenten Noord- en Zuid-Waddinxveen en opheffing der gemeente Broek. — Wet 1 Junij 1870 (St. 88).
163. Verandering der grenzen van de gemeenten Zevenhuizen, Hillegersberg, Capelle en Nieuwerkerk aan den IJssel en Kralingen. — Wet 3 April 1871 (St. 18).
164. Verandering der grens tusschen de gemeenten Dordrecht en Dubbeldam. — Wet 19 Junij 1871 (St. 61).
165. Nadere regeling der grensscheiding tusschen de provinciën Noord-Brabant en Zeeland. — Wet 2 November 1871 (St. 114).
166. Verandering der grens tusschen de gemeenten Schiedam en Delfshaven en de gemeente Charlois. — Wet 20 Mei 1873 (St. 47).
167. Vereeniging der gemeenten Charlois en Katendrecht. — Wet 25 October 1873 (St. 142).
168. Verandering der grenzen van de gemeenten Eindhoven, Woensel en Tongelre. — Wet 16 April 1874 (St. 34).
169. Indeeling der bedijkte en drooggemaakte of eerlang droog te maken gronden in het Wakermeer en het Westelijk IJ met de daaraan gelegen wateren bij de gemeenten Velzen, Beverwijk, Spaarndam, Assendelft, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Westzaan en Zaandam. — Wet 16 April 1874 (St. 36).
170. Indeeling van den Schengepolder bij de gemeenten Wolphaartsdijk en 's Heer-Arendskerke. — Wet 5 Junij 1875 (St. 111).
171. Verandering der grens tusschen de gemeenten 's Gravendeel en Strijen. — Wet 9 November 1875 (St. 187).
172. Verandering der grens tusschen de gemeenten Helden en Meijel. — Wet 1 Dec. 1875 (St. 213).
173. Verandering der grens tusschen de gemeenten Oldenzaal en Losser. — Wet 15 November 1876 (St. 202).
174. Verandering der grens tusschen de gemeenten Deventer en Diepenveen. — Wet 18 December 1876 (St. 246).
175. Verandering der grenzen van gemeenten in de provinciën Zuid-Holland en Zeeland, in verband met de grens tusschen die provinciën. — Wet 18 December 1876 (St. 245).
176. Nadere regeling der grens tusschen de gemeenten Hoogwoud en Winkel. — Wet 29 Maart 1877 (St. 45.
177. Indeeling van de landaanwinningen in het Oostelijk IJ en daaraan gelegen wateren bij de gemeenten Amsterdam, Ransdorp, Nieuwendam, Buiksloot, Oostzaan, Zaandam, Sloten, Haarlemmerliede en Spaarnwoude. — Wet 29 Mei 1877 (St. 107).
178. Verandering der grenzen van de gemeenten Arnemuiden, Middelburg, Veere en Vrouwepolder. — Wet 30 Mei 1877 (St. 117).
179. Vereeniging der gemeenten Riland en Bath. — Wet 10 December 1877 (St. 227).
180. Verandering der grens tusschen de gemeenten Maassluis en Maasland. — Wet 10 December 1877 (St. 228).
181. Verandering der grens tusschen de gemeenten Hekelingen en Geervliet. — Wet 22 Oct. 1878 (St. 148).
182. Nadere regeling der grens tusschen de gemeenten Hekelingen en Nieuw-Beijerland. — Wet 22 October 1878 (St. 149).
183. Vereeniging der gemeenten Almkerk en Emmikhoven. — Wet 22 April 1879 (St. 64).
184. Verandering der grens tusschen de gemeenten Dreischor en Nieuwerkerk. — Wet 22 April 1879 (St. 65).
185. Verandering van de grens tusschen de gemeenten Wonseradeel en Workum. — Wet 22 April 1879 (St. 66).
186. Verandering der grens tusschen de gemeenten Goor en Markelo. — Wet 22 April 1879 (St. 67).
187. Verandering der grens tusschen de gemeenten Stad Almelo en Ambt Almelo. — Wet 22 April 1878 (St. 68).
188. Vereeniging der gemeenten Schin op Geul en Strucht. — Wet 8 Augustus 1878 (St. 112).

189. Bepalingen, in acht te nemen bij de afscheiding van te voren vereenigde gemeenten, tengevolge der nieuwe circumscriptie. — Kon. Besl. 24 Mei 1816; Bijv. E. 308.

190. Voorzieningen ten opzigte van de toepassing der wetten op de registratie, succssie enz. bij het vereenigen van gemeenten. — M. F. 21 Oct. 1855; Bijv. 1856, no. 320, 927.

191. Bepalingen nopens de opmetingen bij het kadaster, in verband met noodzakelijke of wenschelijke wijziging in de grensscheiding van gemeenten. — M. F. 4 Maart 1856, reg. circ. no. 857; Bijv. 1856; no. 54, 162.

192. Bij veranderingen van de grenzen der gemeenten komen de werken, gelegen in het gedeelte dat bij de gemeente wordt toegevoegd, in onderhoud bij die gemeente, en wordt de gemeente, waaraan bedoeld grondgebied wordt ontnomen, van het onderhoud ontlast. — Kon. Besl. 9 Maart 1868; Gemst. 874.

193. Door de regering worden geene voorstellen tot vereeniging van gemeenten gedaan, tenzij de gemeente zelve er genoegen mede neme, of als het getal kiezers voor den raad zoo gering is, dat geen behoorlijke keuze van leden voor den raad zou kunnen worden gedaan, welk geval alleen geacht wordt aanwezig te zijn in de gemeenten, welke slechts 15 kiezers of minder hebben. — Versl. Ged. Staten Z.-Holland 1854.

194. Een civiel-regterlijke overeenkomst tusschen twee vroeger vereenigde gemeenten, hoezeer het gevolg van de publiek-regtelijke splitsing van een gemeente in twee afzonderlijken, behoort tot de kennisneming van den gewonen regter. — Regtb. Amsterdam 1! April 1866; W. 2817. W. B. A. 897.

195. Tot vereeniging of splitsing van gemeenten wordt niet overgegaan, dan nadat de bepaling der artt. 119—132 der gemeentewet zijn in acht genomen. — Art. 128 Gem.wet.

196. Indien bij de wet tot vereeniging van twee gemeenten niet uitdrukkelijk regten van verschillende afdeelingen der nieuwe gemeente zijn erkend, kan de raad der nieuwe gemeente zoodanige regten later niet aan eenig bepaald onderdeel der nieuwe gemeente toekennen. Het laatste lid van dit art. ziet op regten van bepaalde personen en niet van geheele onderdeelen der gemeente. — Kon. Besl. 31 Oct. 1860 (St. 65); Gemst. 477; W. B. A. 596.

189. Verandering der grenzen van de gemeenten Ambt-Vollenhove, Genemuiden en Kampen. — Wet 22 Dec. 1865 (St. 145).

197. Opheffing der gemeente Schokland? — Kon. Besl. 4 Julij 1859 (St. 76); Kon. Besl. 16 Dec. 1858 (St. 84).

198. Regeling der grensscheiding tusschen de provinciën Zuid-Hoiland en Zeeland. — Wet 27 Mei 1869 (St. 90).

199. Verandering van grensscheiding tusschen de gemeenten Bergh en Gendringen. — Wet 4 Julij 1868 (St. 106).

200. Verandering der grensscheiding tusschen de gemeenten St. Oedenrode en Schijndel. — Wet 20 Dec. 1864 (St. 117).

201. Verandering der grensscheiding tusschen de gemeenten Egmond aan Zee en Egmond-binnen. — Wet 26 Dec. 1864 (St. 125).

202. Eenige opmerkingen over de vereeniging en splitsing van gemeenten, o. a. ten betooge, dat de bepalingen der gemeentewet over deze materie niet voldoende worden in acht genomen. — Gemst. 1390; Rep. 1878. 851.

203. Voorstel om Heerenveen tot eene zelfstandige gemeente te verheffen. — W. B., A. 1195, 1240, B. 1279.

204. Plan tot vereeniging van verschillende Friesche dorpen tot ééne gemeente. — W. B., A. 1204, B.

205. Een Kon. besluit, waarbij het grondgebied tusschen twee gemeenten wordt geregeld, is van bloot administrativen aard en vereischt geen afkondiging. — H. R. 29 October 1150; W. 1339; N. R. XXXVI, § 51, 215; v. d. H. Bel. IV, no. 201, 74; Gemst. 43.

206. Bij verandering van de grenzen tusschen twee gemeenten blijven op het grondgebied, dat van de eene gemeente naar de andere overgaat, niet gelden de verordeningen die dáár, vóór het tijdstip van overgang, regtskracht hadden. De verordeningen, geldende in de gemeente waaraan dat grondgebied overgaat, verkrijgen door die toevoeging van dit territoir geen verbindende kracht: zij moeten daar eerst behoorlijk zijn afgekondigd. — Gemst. B. 76; Rep. 1878, 210.

207. Verandering van grensscheiding van provinciën of gemeenten. Regtstoestand van de afgescheiden gedeelten. — Gemst. 671.

208. Vereeniging van gemeenten. Art. 2 en 139 der Grondwet. — W. B., A. 415, 603, 708.

209. Splitsing van gemeenten. Art. 128 vgg. der Gemeentewet. — W. B. A. 396.

210. Verandering der grenzen van gemeenten. Artt. 128—133 der Gemeentewet. — W. B. A. 736.

211. Armenfondsen bij vereeniging van gemeenten. Art. 4 der Armenwet. — W. B. A. 736, 737.

212. Grensregeling tusschen provinciën en gemeenten. — W. B. A. 812.

213. Is een plaatselijke verordening, tegen welker overtreding straf is bedreigd, verbindend in dat gedeelte der gemeente, dat daaraan eerst na de afkondiging is toegevoegd, alvorens er in of voor dat gedeelte op nieuw een afkondiging heeft plaats gehad? Neen. — Regtsg. Adv. V, 13.

214. Bij den overgang van grondgebied van de eene provincie tot de andere houden de strafbepalingen, vervat in de provinciale verordeningen, daargesteld voor het gewest, waartoe het afgestaan grondgebied behoorde, op van kracht te zijn, ten aanzien van dat grondgebied. Bij koninkl. besluit kan geen provinciale verordening van kracht worden verklaard in het grondgebied, dat van de eene provincie in een andere is overgegaan, na dien overgang. — H. R. 18 Nov. 1845; N. R. XXII, § 65, 297; W. 657; v. d. H. G. Z., III, supp. no. 435, 40; H. R. 25 Junij 1850; N. R. XXXVI, § 4, 10; W. 1327; v. d. H. G. Z. X, no. 488, 333.

Art. 3.

215. C. de Vos van Steenwijk. Over de misdrijven, waarbij, wegens hun staatkundig karakter, uitlevering is uitgesloten. — Leiden 1877; beoord. door mr. F. B. Coninck Liefsting, Themis XXXVIII, no. 3.

216. J. H. Eggers. Annotatio ad Hugonis Grotii locum de peregrinis. — L. B. 1839.

217. G. Convert. De delinquentium traditione in Belgio permisso. — Gandavi 1828.

218. S. J. van Geuns. Proeve eener geschiedenis van toelating van vreemdelingen in Nederland tot het jaar 1795. — Schoonhoven 1853.

219. H. Provo Kluit. De deditione profugorum. — Traj. 1829.

220. D. Lenniaux. De juribus advenarum in Lotanii 1820.

221. T. Thourel. De aequalitate civium coram legibus secundum jus publicum hodiernum. — Lovanii 1828.

222. J. A. Raedt. Onderzoek naar de voormalige

en hedendaagsche politieke uitzetting in het moederland en in Neêrlandsch-Indië. — Rotterdam 1875.

223. J. Forgeur. De juribus civilibus quae peregrinis competunt. — Leodii 1824.

224. J. Wautlet. De peregrinorum conditione in Belgio secundum jus hodiernum. — Leodii. 1829.

225. R. G. Philipson. Over den volkenregtelijken regel „schip is territoir". — Utrecht 1865; beoord. door mr. M. S. Pols, Themis 2e, XII, 646; door mr. J. T. Buys, Gids Nov. 1865, 364.

226. W. A. Reiger. Over den volkenregtelijken regel „schip is territoir". — Gron. 1865; beoord. door mr. M. S. Pols, Themis, 2e, XII, 646; door mr. J. T. Buys, Gids Nov. 1865, 364.

227. Jos. van Eik De algemeene beginselen van het internationaal politieregt. — Leiden 1860.

228. O. de Marees van Swinderen. Over vreemdelingen en hunne rechtsbevoegdheid. — Gron. 1862.

229. Mr. H. Provo Kluit. De Hervorming der politie in Nederland. — Amsterdam 1849.

230. Uitzetting van vreemdelingen. Art. 18, 19 en 20 der wet van 13 Augustus 1849 (St. 39. — W. B. A. 392.

231. M. C. W. Opzoomer. Nog iets over art. 3 der Grondwet. — Themis, 2e, V, 321.

232. Algemeene voorwaarden, op welke, ten aanzien van de uitlevering van vreemdelingen, verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten. — Wet 6 April 1875 (St. 69).

233. P. M. F. van Meeuwen. Over de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39), regelende de toelating en uitzetting van vreemdelingen, en de algemeene voorwaarden, op welke, ten aanzien van hunne uitlevering, verdragen met vreemde mogendheden kunnen gesloten worden. — Leiden 1859.

234. Mr. E. Zilcken. Studiën over Internationaal regt. — Themis, 2e, 11, 1855, 1.

235. F. Taunay. De tractaten, tot uitlevering van misdadigers, door Nederland gesloten, beschouwd in verband met de vreemdelingenwet en artt. 8, 9 en 10 van het Wetb. van Strafvord. — Amst. 1872.

236. Mr. S. J. Hingst. Een verouderde wet. Wet van 13 Augustus 1849, tot regeling der toelating en uitzetting van vreemdelingen. — N. R. Bijdr. XII, 1872, 131.

237. G. N. Braam. De legum nostrarum civilium cum legibus peregrinis conflictu. — Gron. 821.

238. F. Böhtlingk. De nonnullis peregrinorum juribus quae praecipue ad jus civile pertinent. — Arnhemiae 1834.

239. J. F. Schuurbeque Boeije. De divisione hominum ratione civitatis Belgicae. — L. B. 1851.

240. Ph. de Kanter. De juribus peregrinorum ex principiis veteris juris civilis Hollandici et hodierni. — L. B. 1828.

241. C. E. Harbord. Iets over uitlevering van misdadigers. (Wet 6 April 1875, no. 66.) — Utrecht 1879.

242. J. C. G. Boot. Kan een uitgeleverde worden vervolgd wegens een ander misdrijf dan dat, waarvoor zijne uitlevering heeft plaats gegrepen? — Leiden 1879.

243. Mr. J. P. Vaillant. Strijd tusschen het Wetboek van Strafvordering en de uitleveringswet van 1849, ten aanzien van buitenlands gepleegde misdrijven. — N. R. Bijdr. II, 1852, 400.

244. Mr. L. U. de Sitter. Een paar opmerkingen omtrent de verhouding tusschen de rijks- en gemeentepolitie. — Bijdr. van Boer en Fruin, XVI, 316.

245. Mr. A. P. Th. Eyssell. De regtsmagt over vreemdelingen in Nederland. — 's Gravenhage 1864; beoord. door. mr. J. B. L. de Geer, N. R. Bijdr. XV, 344.

246. J. van Eik. De algemeene beginselen van het Internationaal politieregt. — Amsterdam 1860; beoord. door mr. J. W. Tydeman, Themis, 2e, VII, 684.

247. Een vreemdeling, die in 1829 of 1830 bij Kon. besluit vergunning heeft bekomen om binnen het rijk onderwijs te geven, gesteld dat hij door deze vergunning met een Nederlander is gelijkgesteld, heeft die hoedanigheid verloren als hij, na de Belgische omwenteling tot 1854 te Luik is blijven wonen. Door zoodanig langdurige woonplaats heeft hij, tot het tegendeel is bewezen, zich buiten 's lands gevestigd, met het oogmerk om niet in dit rijk terug te keeren. — H. R. 4 April 1856; N. R. LII, § 62, 281; W. 1861.

248. Vreemdelingen. Wet van 17 Augustus 1849 (St. 39). W. B. A. 700, 725, 726.

249. Regeling der algemeene voorwaarden, op welke, ten aanzien van de uitlevering van vreemdelingen, verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten. — Wet 6 April 1875 (St. 66).

250. Herinnering aan de voorschriften ter bekoming van buitenlandsche paspoorten. — M. Buitz, 16 Augustus 1871; Luttenberg 1871, 112.

251. Tegen een arrest van veroordeeling wegens misdrijf is de voorziening in cassatie ongegrond, indien zij alleen berust op de bewering, dat de uitlevering van den beklaagde heeft plaats gehad door de Engelsche regering, buiten de voorwaarden, bij het uitleveringstractaat met dat rijk omschreven en daarvan niet blijkt uit het beklaagd arrest, noch uit het proces-verbaal der teregtzitting, zoodat niet blijkt van den grondslag, waarop het middel van cassatie berust. H. R. 21 Junij 1875; N. R. CX, § 32, 277 W. 3877; v. d. H. Strafr. 1875, no. 2727, 251.

252. Het is niet verboden de uitlevering te vragen aan een vreemde regering hetzij van een Nederlander hetzij van een vreemdeling, vervolgd niet ter zake van een misdrijf buiten 's lands, maar op Nederlandsch grondgebied gepleegd. H. R. 18 April 1848, v. d. H. Strafr. 1848, I, no. 343, 304. W. 938; N. R. XXXI, § 1, 1; Regtr. XXVIII, 179.

253. De opgeëischte en voorloopig in hechtenis gestelde persoon, zoolang hij nog niet in raadkamer is gehoord, is niet geregtigd van de bevoegdheid, bij art. 20 der wet van 13 Augustus 1849 (St. 39) toegekend, gebruik te maken. — H. R. 1 Mei 1874, v. d. H., Gz., no. 1519, 168; N. R. CVII, § 2, 5.

254. De vreemdelingenwet van 13 Augustus 1849 (St. 39) is niet toepasselijk op een vrouw, die, in Nederland geboren en van haren man, een vreemdeling, geregtelijk gescheiden, bewerende, tijdens hare opvrage door een vreemde regering tot uitlevering, in Nederland te hebben gewoond, waarvan het tegendeel niet is gebleken, wijders aan den burgemeester der plaats in Nederland, waarin zij zich bevond, van haar voornemen tot vestiging aldaar, hoezeer later, bij deurwaarders-exploit heeft kennis gegeven. Die vrouw moet geacht worden te hebben voldaan aan het voorschrift van art. 11 B. W. en de hoedanigheid van Nederlander te hebben terugbekomen. Art. 3 gw. en 16 en 17 der vreemdelingenwet zijn zoo geformuleerd, dat daarbij alleen te denken valt aan personen, die vreemdelingen zijn tijdens zij de uitlevering ondergaan. De voorloopige aanhouding kan niet voor een begin van uitlevering gelden. — H. R. 5 Junij 1874; v. d. H., Gr. XXXVIII, no. 1524, 197; W. 3761; N. R. CVII, § 14, 103; W. B. A. 1320.

255. Tractaten omtrent de uitlevering van misdadigers zijn gesloten met de volgende staten:

Baden. 8 Mei 1847, Konінkl. Besl. 6 Aug. 1847 (St. 40);

Beijeren. 25 Oct. 1852 (St. 89), K. B. 23 Dec. 1852 (St. 255);
Belgie. 1843 (St. 62), 1855 (St. 123), 19 Nov. 1862 (St. 193), 22 Febr. 1877 (St. 28), Luttenberg 45;
Bremen. 3 November 1852 (St. 189), Luttenberg 1852, 181;
Costa Rica. 11 Maart 1854 (St. 16), Staatscourant 23 Febr. 1856, 47;
Denemarken. 6 Febr. 1852 (St. 14), Luttenberg 1852, 25;
Dominicaansche republiek. 12 Juij 1857 (St. 47) en 27 April 1858 (St. 17) art. 8, Luttenb. 1858, 78;
Duitsche bond. 1832 (St. 45);
Frankrijk. 1841 (St. 43), art. 12, 1845 (St. 3), 1860 (St. 50 en 51);
Groot-Brittannië. (Staatscourant 25 Maart 1854, 72);
Guatemala. art. 9, 1859 (St. 12);
Griekenland. 1843 (St. 34) art. 17.
Hamburg. Staatscourant 12 en 13 April 1857, no. 88, 1852 (St. 187);
Groot-Brittannië. 28 Julij 1874 (St. 113), Lutt. 105;
Hannover. 26 Julij 1847 (St. 38), Luttenberg;
Hessen. 28 Oct. 1873 (St. 112);
Keur-Hessen. 11 Nov. 1852 (St. 200), Lutt. 190;
Mecklenburg Schwerin. Staatscourant 1 Apr. 1858, no. 78 (St. 16);
Monaco. 20 Oct. 1876 (St. 187), Luttenberg 207;
Oldenburg. 20 Junij 1853 (St. 27), Luttenb. 49;
Oostenrijk. 1856 (St. 55), art. 20 (St. 180);
Oranje Vrijstaat. 26 Nov. 1875 (St. 308);
Portugal. 24 Sept. 1854 (St. 141), Luttenb. 171;
Pruissen. 11 Dec. 1850 (St. 73), 25 Julij 1867 (St. 89), 8 Dec. 1867 (St. 116);
Saksen. 9 Julij 1856 (St. 67), Luttenberg 109;
Wurtemburg. 10 Oct. 1852 (St. 183), Luttenb. 174;
Zweden en Noorwegen. 1 Junij 1827 (St. 36), 10 Mei 1854 (St. 79), Luttenberg 66; Kon. Besl. 30 Junij 1879 (St. 110);
Zwitserland. 10 April 1854 (St. 25), Luttenb. 41;
Pruissen en de Staten van het tolverbond. 1852 (St. 95 en 104, art. 13);
Rusland. 1846 (St. 62), art. 15;
Sardinië. 1851 (St. 123), art. 15, 1856 (St. 83), art. 10;
Texas. 1841 (St. 21), art. 14;
Turkije. 1840 (St. 69), art. 1;
Vereenigde Staten van Noord-Amerika. 1839 (St. 29), art. 8;
Nassau. 18 Dec. 1862 (St. 199);
Spanje. 5 November 1860 (St. 1866, 5);
Rusland. 5 Junij 1867 (St. 93);
Italië. 24 Febr. 1870 (St. 36);

256. De bevoegdheid tot beklag bij den Hoogen Raad wegens handelingen in strijd met de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39) is bij art. 20 dier wet uitdrukkelijk beperkt tot de beide daar genoemde gevallen. — H. R. 1 Febr. 1861, N. R. LXVII, § 15, 94;

257. Voorschriften nopens de uitvoering en toepassing der wet van 13 Augustus 1849 (art. 39). — Missive Min. v. Just., 28 Aug. 1849, Bijdr. 335, Bijv. E. 376.

258. Mr. W. A. C. de Jonge. Over het regt van exterritorialiteit, in verband beschouwd met het burgerlijk en strafregt in Nederland. — Themis X, 55.

259. Jhr. mr. W. C. K. Eversen de Jonge. Bedenkingen tegen het regt van exterritorialiteit. — Themis X, 304.

260. De bepalingen van artt. 1 en 3 Kon. Besl. 9 Oct. 1830 (St. 66), houdende maatregelen van toezigt ten aanzien van vreemdelingen en doorreizende personen, zijn nog van kracht; de strafbepalingen der wet van 6 Maart 1818 zijn op de overtredingen toepasselijk. — H. R. 24 Maart 1857; N. R. LV, § 47, 231; v. d. H. G. Z. XIV, no. 669, 74; W. 1902; N. R. B. VII, 322; H. R 28 Augustus 1858; N. R. LIX, § 71, 388; W. 1999; v. d. H. Gz. XV, no. 727, 188.

261. Als iemand tijdens de vereeniging van Nederland met België in Nederland is geboren, uit ouders aldaar gevestigd, en hij alzoo de hoedanigheid van Nederlander heeft verkregen, kan hij die hoedanigheid niet verliezen, als zijn vader tijdens de scheiding in België gevestigd, hij als minderjarige met hem daar is gebleven. — H. R. 14 Julij 1857; N. R. LVI, § 46, 208; W. 1870; Luttenb. 1857, 180.

262. Het openbaar ministerie is niet ontvankelijk in een vervolging wegens bigamie, ingesteld tegen een beschuldigde, uitgeleverd door de Fransche regering, omdat het met Frankrijk gesloten uitleveringstractaat van 7 November 1844 (St. 1845, no. 3) verbiedt om den uitgeleverde voor eenige misdaad of wanbedrijf te vervolgen of te straffen, welke niet in het tractaat is genoemd. — H. R. 7 Februarij 1876; N. R. CXII, § 4, 20; W. 3966; P. v. G. 1876, 2, 3.

263. Een toegelaten vreemdeling, die bevonden wordt zonder geld of middelen van bestaan te zijn, moet over de grenzen worden gebragt. — Kantg. 's Gravenhage, 19 Oct. 1876; W. 4033.

264. Het tractaat van 7 Nov. 1844 tusschen Nederland en Frankrijk gesloten (Kon. Besl. van 16 Januarij 1845, St. 3) verbiedt niet de vervolging tot meerdere feiten van dezelfde soort uit te strekken. — H. R. 27 November 1874; v. d. H., Strafr. 1874, no. 2678, 346; N. R. CVIII, § 27, 227; W. 3789.

265. De woorden van art. 18 der wet van 13 Augustus 1849 (St. 39), tot regeling der toelating en uitzetting van vreemdelingen: „*krachtens de verdragen, in het voorgaand artikel bedoeld*", behooren niet te worden beperkt tot de verdragen, na de uitvaarding dier wet gesloten of vernieuwd. — H. R. 25 Oct. 1866; N. R. LXXXIV, § 19, 176; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1044*, 500.

266. Ter beoordeeling der vraag wie door de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39) als vreemdeling wordt aangemerkt, zijn alleen de voorschriften van het Burg. Wetb. toepasselijk; het is dus buiten twijfel dat iemand, geboren hier te lande uit ouders hier gevestigd, ofschoon die ouders daarna tijdens zijn minderjarigheid uit het rijk zijn vertrokken en zich in een ander land hebben gevestigd, niet als vreemdeling kan worden beschouwd. Nationaliteit, uit de wet verkregen, kan van de bloote daad een derden niet afhankelijk zijn, en alzoo de nationaliteit van den minderjarigen zoon, uit de wet ontleend, kan niet door het vertrek der ouders naar het buitenland verloren worden zonder eenige medewerking van zijne zijde. — H. R. 23 Dec. 1853; N. R. XLVI, § 63, 236; W. 1645; W. B. A. 311; v. d. H. G. Z. XII, no. 581, 101.

267. Een vreemde vrouw, die noch ten gevolge van koninklijke toestemming, hare woonplaats binnen dit rijk heeft gevestigd, noch die na hare woonplaats gedurende meer dan zes jaren in een gemeente van dit rijk te hebben gehouden, aan het plaatselijk bestuur aldaar haar voornemen heeft te kennen gegeven om zich binnen het rijk te vestigen, kan niet op gelijkstelling met een Nederlander aanspraak maken, met het gevolg dat zij bij een verzoek van uitlevering van haar persoon, krachtens het tractaat, opgenomen in het Staatsblad 1845, no. 3 gedaan, de niet-toepasselijkheid der uitlevering kan beweren. Eene kennisgeving aan het plaatselijk bestuur kan niet baten, als zij eene gehuwde vrouw is, wier

man geen woonplaats in het rijk heeft. — H. R. 7 Sept. 1855; N. R. LI § 5, 11; W. 1788.

268. De uitlevering van een vreemdeling mag ook ter zake van *medepligtigheid* aan bedriegelijke bankbreuk geschieden, ofschoon deze bij de vreemdelingenwet en bij de betrekkelijke verdragen alleen wegens het misdrijf zelf of de *hoofddaad* van bedriegelijke bankbreuk is toegelaten, op grond dat in den regel eene algemeene en volkomene gelijkheid bestaat tusschen de hoofddaad en de medepligtigheid, en dit ook het geval is bij bedriegelijke bankbreuk en beide met dezelfde straf worden bedreigd. — Regtb. Maastricht, Sine die W. 2252.

269. Inlichtingen op het adres van mr. P. J. Schillemans te Amsterdam, betrekkelijk de uitleiding van Charles Guy, zich noemende Graaf d'Hombres. — W. 2462, 2464, 2468.

270. Moeten de vreemdelingen aan exceptionele wetten onderworpen worden, en op welke beginselen moeten deze wetten steunen? Behandeling van dit vraagpunt op het derde congres der internationale vereeniging tot bevordering der sociale wetenschappen. — W. 2625.

271. Als de Hooge Raad beschikt op het verzoek van een vreemdeling, wiens uitlevering is gevraagd, is het niet geoorloofd, om welke redenen ook, den termijn van veertien dagen, bij art. 18 der wet van 13 Augustus 1849 toegestaan, te verklaren op een ander tijdstip ingegaan, dan gerekend van den dag, waarop de opgeëischte persoon in raadkamer is gehoord. Bij de beoordeeling omtrent het al of niet voldoen aan de opeisching ter uitlevering komt niet in aanmerking de vraag, of de opgeëischte persoon heeft opgehouden onderdaan der opeischende mogendheid te zijn, maar alleen of hij is Nederlander, of wel vallende in de uitzonderingen der wet. — H. R. 18 Oct. 1856; N. R. LI, § 18, 72; W. 1793; W. B. A. 392.

272. Er is niet gehandeld in strijd met de wet door uitgeleverden teregt te stellen en te veroordeelen wegens een ander misdrijf dan dat, op grond waarvan de uitlevering is gevraagd en verkregen. — H. R. 12 Jan. 1858; v. d. H., Strafr. 1858, I, no. 1375, 5; W. 1924; N. R. LVIII, § 4, 27.

273. Voorschriften ten aanzien der vraag, hoe gehandeld moet worden, indien vreemdelingen, wegens bedelarij of landlooperij, ter vervolging aan de justitie worden opgezonden. — M. v. J. 28 Febr. 1852; Bijv. 156; Bijv. E. 187.

274. Voorschriften, in acht te nemen bij het transporteren van vreemdelingen naar de grenzen des rijks. — M. v. J. 27 Oct. 1852; Bijv. 661; Bijv. E. 306.

275. Voorschriften ten aanzien van het transporteren van veroordeelde of onveroordeelde gevangenen en uit te leiden vreemdelingen. — M. v. J. 15 Nov. 1852; Bijv. 675; Bijv. E. 309.

276. Bepalingen omtrent de toepassing der vreemdelingenwet op de zoogenaamde olijkoopers. — M. v. J. 19 Jan. 1853; Bijv. 26; Bijv. E. 372.

277. Voorschriften ten opzigte van het toelaten van ingezetenen van België, langs den Belgischen spoorweg reizende. — M. v. J. 22 Mei 1855; Bijv. 273; Bijv. E. 696.

278. Inlichtingen ten opzigte van de toepassing der armenwet op den onderstand, aan vreemdelingen te verleenen. — M. B. Z. 11 April 1856, no. 183, 7e afd.; Bijv. 85, 202; M. B. Z. 24 Dec. 1856, no. 146, 7e afd.; Bijv. 307, 892.

279. Voorschriften, in acht te nemen bij uitlevering van beklaagden, die een verzoek daartegen bij den Hoogen Raad wenschen in te dienen, overeenkomstig de wet op het toezigt der vreemdelingen. De uitlevering behoort tot den 16den dag te worden uitgesteld. — M. v. J. 12 Augustus 1856, no. 74. Bijv. 180, 416.

280. Inlichtingen nopens het toezigt op vreemdelingen aan de grenzen des rijks. — M. v. J. 16 Febr. 1857, no. 158; Bijv. 55, 94.

281. Inlichtingen nopens de toelating van Nederlandsche onderdanen in Pruissen en wederkeerig. — M. v. J. 29 Mei 1861, no. 127; Bijv. 131, 256.

282. Bepalingen nopens de toelating van Nederlandsche onderdanen in Hannover en wederkeerig. — M. v. J. 6 Junij 1861, no. 183; Bijv. 139, 267.

283. Inlichtingen nopens de toelating van Nederlandsche onderdanen in Frankrijk en wederkeerig. — M. v. J. 15 Aug. 1861, no. 135; Bijv. 203, 352.

284. Voorschriften ter uitvoering der wet op het toelaten en uitzetten van vreemdelingen ten aanzien van hen, die ter zake van landlooperij worden aangehouden. — M. v. J. 15 December 1849, no. 72; Bijv. 597; Bijv. E. 422.

285. Inlichting nopens de uitvoering der wet omtrent de vreemdelingen in de provincie N.-Brabant. — Gouverneur N.-Brabant, 25 Febr. 1850; Bijv. 131; Bijv. E. 459.

286. Voorschriften ten aanzien van behoeftige vreemdelingen, die zich aangeven voor de militaire dienst in 's rijks overzeesche bezittingen. — M. v. J. 12 Dec. 1849, no. 52; Bijv. 149; Bijv. E. 428.

287. Voorschriften nopens de uitvoering en toepassing der wet van 13 Augustus 1849 (St. 39) op de toelating en uitzetting van vreemdelingen. — M. v. J. 28 Augustus 1849, no. 80; Bijv. 355; Bijv. E. 376.

288. Bepalingen nopens het verleenen van onderstand aan behoeftige vreemdelingen in verband met de wet op de toelating en uitzetting van vreemdelingen. — M. B. Z. 26 November 1849; Bijv. 528; Bijv. E. 406.

289. Vreemdelingen, die zich voor de dienst in Oost-Indië willen verbinden, doch niet kunnen worden aangenomen, moeten aan de politie worden gesignaleerd. — Min. v. O. 27 December 1849; Bijv. E. 430.

290. Inlichting omtrent het verstrekken van reisgeld aan uit te leiden vreemdelingen. — M. v. J. 1 Maart 1850, no. 152; Bijv. 202; Bijv. E. 467.

291. Inlichtingen nopens de uitleiding over de grenzen des rijks van vreemdelingen, die niet kunnen worden toegelaten. — M. v. J. 1 Mei 1850, no. 58; Bijv. 289; Bijv. E. 482.

292. Voorschriften betrekkelijk de invulling der borderellen van declaratiën wegens verplegingskosten enz. van behoeftige vreemdelingen, die in Nederland geen domicilie van onderstand hebben. — M. B. Z. 20 Aug. 1850; Bijv. E. 529.

293. Voorschriften omtrent de verwijdering over de grenzen des rijks van ontslagen vreemde gevangenen. — M. v. J. 21 Maart 1851; Bijv. 167; Bijv. E. 30.

294. Voorschriften omtrent de uitvoering der wet op de toelating en uitzetting van vreemdelingen. — M. v. J. 5 April 1851; Bijv. 205; Bijv. E. 39; M. v. J. 31 Mei 1851; Bijv. 298; Bijv. E. 52; M. v. J. 9 Aug. 1851; Bijv. 360; Bijv. E. 67.

295. Uitvoering der wet op de vreemdelingen bij het verkeer van Belgische onderdanen binnen het bij tractaat bepaalde raijon. — M. v. J. 28 April 1851; Bijv. 493, Bijv. E. 45.

296. Voorschriften betreffende de wijze van uitzetting van vreemdelingen over de grenzen. — M. v. J. 23 Julij 1851; Bijv. 320; Bijv. E. 61.

297. Voorschriften hoe gehandeld moet worden met legitiematiestukken, die zich bij processtukken

van veroordeelde vreemdelingen bevinden. — M. v. J. 5 Jan. 1852; Bijv. 2; Bijv. E. 149.

298. Bepaling, dat door het toelaten van alle vreemdelingen in Groot-Brittanje zonder paspoort voortaan ook van de Engelsche onderdanen hier te lande geen buitenlandsche paspoorten zullen gevorderd worden. — M. v. J. 17 September 1861; Bijv. 250, 461.

299. Bepalingen nopens de toelating van Nederlandsche onderdanen in Zweden en Noorwegen en wederkeerig. — M. v. J. 25 Sept. 1861, no. 106; Bijv. 254, 488.

299a. Verdrag tusschen Nederland en Zweden en Noorwegen tot wederkeerige uitlevering van misdadigers, gesloten te Stockholm 11 Junij 1879. — Kon. Besl. 30 Junij 1879 (St. 140).

300. In de Vereenigde Staten van Amerika worden de vreemdelingen niet toegelaten zonder paspoort, geviseerd door een diplomatieken of consulairen agent der Vereenigde Staten buitenslands. — M. Buit. Z. 27 Sept. 1861; Bijv. 255, 489.

301. Het verpligt vertoon van buitenlandsche paspoorten door vreemdelingen, welke hier te lande komen, is afgeschaft: zij kunnen worden toegelaten op den voet van de artikelen 3 en 4 der wet van 13 Augustus 1849 (St. 39). — M. v. J. 26 April 1862; W. 60; B. W. 121, 252.

302. De Nederlandsche onderdanen zijn vrijgesteld van de verpligting om een paspoort te vertoonen in Denemarken en de vrije stad Bremen. In het Groothertogdom Hessen moeten de Nederlanders, die niet in het bezit van een paspoort zijn, zoodanige andere papieren vertoonen, waaruit kan blijken, wie de houder is en welk het doel zijner reis is. — M. v. J. 26 April 1862, no. 61; Bijv. 122, 252.

303. Voor de toelating en het reizen in Zwitserland wordt in den regel het vertoonen van een buitenlandsch paspoort niet gevorderd; daartoe is voldoende ieder stuk door de bevoegde magt des lands, waartoe de houder behoort, afgegeven en zijn signalement inhoudende; het behoeft niet voorzien te zijn van het visum van een Zwitsersch agent in het buitenland. — M. v. J. 2 Mei 1862, no. 111; Bijv. 137, 374.

304. De Nederlanders zijn ontheven van de verpligting tot het vertoonen van een paspoort in de hertogdommen Nassau, Sleeswijk-Holstein en Luxemburg. — M. Buit. Z. 13 Mei 1862; Bijv. 150, 387.

305. De paspoorten van vreemdelingen, die zich naar Beijeren begeven, behoeven niet meer geviseerd te zijn door de diplomatieke of consulaire agenten van dat rijk in den vreemde. — M. Buit. Z. 21 Mei 1862; Bijv. 156, 393.

306. De paspoorten der Nederlanders, die zich naar Oostenrijk begeven, behoeven niet meer geviseerd te worden door de diplomatieke of consulaire agenten van dat rijk in Nederland. — M. Buit. Z. 5 Junij 1862; Bijv. 176, 419.

307. De paspoorten der Nederlanders, die zich naar het groothertogdom Saksen-Weimar begeven, behoeven niet meer geviseerd te worden door de diplomatieke of consulaire agenten van Saksen-Weimar hier te lande. — M. Buit. Z. 8 Junij 1862; Bijv. 180, 434.

308. De paspoorten der Nederlanders, die zich naar het koningrijk Saksen begeven, behoeven niet meer geviseerd te worden door de diplomatieke of consulaire agenten van genoemd koningrijk hier te lande. — M. Buit. Z. 28 Junij 1862, Bijv. 206, 486.

309. In de vrije stad Hamburg zijn alle vreemdelingen ontheven van het vertoonen van een paspoort. — M. v. J. 13 Augustus 1862; Bijv. 252, 571.

310. In het Ottomannische rijk worden geene vreemdelingen toegelaten dan voorzien van een paspoort, geviseerd door een diplomatieken of consulairen agent van de verhevene Porte. Bij gebreke daarvan zijn de vreemdelingen verpligt met het schip, waarmede zij zijn aangekomen, weder te vertrekken, of, als zij over land zijn gekomen, worden zij naar de grenzen gebragt. — M. v. J. 28 Augustus 1862, no. 109; Bijv. 215, 590.

311. Indien een vreemdeling wel bij zijn vestiging hier te lande een reis- en verblijfpas heeft bekomen, welke gedurende eenigen tijd telkens is verlengd, maar hij ten slotte heeft verzuimd de verlenging aan te vragen, kan hem door het hoofd der politie zijner woonplaats worden aangezegd, dat hij binnen een aangewezen tijd de gemeente en het rijk moet verlaten, zonder dat hij zich op art. 6, al. 3, of art. 10 der vreemdelingenwet kan beroepen. — Gemst. 1419; Rep. 1878, 2919.

312. Een vreemdeling, die gehuwd is met eene met Nederlanders gelijkgestelde vreemdelinge, valt niet onder de bepaling van art. 19 in fine der vreemdelingenwet.

Van het oogenblik, dat eene met Nederlanders gelijkgestelde vrouw met een vreemdeling huwt, keert zij terug in den volstrekten toestand van vreemdelinge. — Gemst. 1419; Rep. 1878, 2920 vg.

313. Teregt is hij als vreemdeling beschouwd, die wel in Nederland is geboren, doch zich in 1842 in België heeft gevestigd, met het klaarblijkelijk doel om daar te blijven wonen, hij moet geacht worden zijn hoedanigheid van Nederlander te hebben verloren, zoodat teregt de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39) op hem wordt toegepast. — H. R. 11 Jan. 1856; N. R. LII, § 8, 35; W. 1838.

314. De Nederlandsche onderdanen worden in het koningrijk Italië en de onderdanen van Italië worden in Nederland toegelaten en mogen reizen, zonder van een buitenlandsch paspoort te zijn voorzien. — M. v. J. 31 December 1861, no. 83; Bijv. 421, 893.

315. Van de vreemdelingen, die Spanje bezoeken, wordt de vertooning van een paspoort niet meer vereischt. Zij moeten echter voorzien zijn van bewijzen van hunne woonplaats („cedulas de veciudad"), van dienstkaarten indien zij dienstboden of werklieden zijn, of van andere stukken ten bewijze hunner identiteit der plaats, vanwaar zij komen, en van het doel hunner reis in het koninkrijk. De verpligting om de paspoorten te laten viseren voor de reizigers in het groothertogdom Oldenburg is afgeschaft. — M. v. J. 7 Jan. 1863, no. 144; Bijv. 12, 20.

316. De verpligting om paspoorten te laten viseren is in Lubeck en Berkenfeld opgeheven. — M. v. J. 5 Aug. 1863, no. 118; Bijv. 207, 300.

317. Bepalingen omtrent het toelaten van vreemdelingen in den kerkelijken staat. — M. Buit. Z. 12 Jan. 1863; Bijv. 23, 28.

318. Volgens de nieuwe wet op de vrijheid der nijverheid in Baden kan zich thans ieder vreemdeling in het groothertogdom Baden vestigen, en zijn handel en nijverheid uitoefenen, zonder dat het noodzakelijk is Badensch onderdaan te zijn. Het eenige wat buiten den pas verlangd wordt is een bewijs van goed gedrag. — M. Buit. Z. 30 Januarij 1863 Bijv. 47, 62.

319. Nederlanders, die het groothertogdom Saksen-Weimar-Eisenach bezoeken, zijn ontheven van de verpligting om van paspoort voorzien te wezen. Ingeval van noodzakelijkheid om hunne identiteit te bewijzen kunnen zij volstaan met de vertooning eener geboorteacte, van een certificaat van het bestuur hunner woonplaats of van eenig ander dergelijk stuk. — M. v. J. 19 Febr. 1863, no. 99; Bijv. 69, 82.

320. Bepalingen voor vreemdelingen, die zich op het grondgebied der stad Lubeck begeven, doortrekken of er wenschen te verblijven. — M. v. J. 6 Mei 1863, no. 116; Bijv. 142, 198.

321. Een Pruis van geboorte, in Nederland gevestigd, verliest vanzelf door een afwezigheid van tien jaren uit dat rijk de hoedanigheid van Pruissisch onderdaan. Bij ontslag (Entlassung) uit het Unterthansverbond, op aanvrage van den belanghebbende verleend, geeft de Pruissische overheid hem daarvan een zoogenaamde Entlassungsurkunde af. — M. B. Z. 30 Sept. 1864, no. 218, 4e afd.; Bijv. 244, 431.

Art. 4.

322. P. de Pouquer. De modis, quibus jus civitatis acquiritur secundum jus Gallicum et Belgicum. Gandavi 1828.

323. P. C. Nahuis. De acquirenda civitate ex jure codicis civilis et novi Belgici. Traj. 1827.

Art. 5.

324. Mr. G. van Oosterwijk. Burgerschapsregten. Besch. I, 175.

325. S. H. Cohen Henriquez. An qui jure publico Neerlandus sit., necessario etiam in jure privato Neerlandi locum obtineat. Amst. 1852. Beoord. door mr. J. van Hall, N. R. Bijdr. II, 524.

326. Mr. J. M. Hoog. Burgerschapsregten. — Bijdr. Boer, Fruin c.s. XX, 184.

327. Iets over het staatsburgerregt in de Nederlanden. 's Gravenh. 1831.

328. Kan men afstand doen van burgerschapsregten? W. B. A. 1207.

Art. 6.

329. Aan het voorschrift van dit art. is uitvoering gegeven door de wet regelende de benoembaarheid van vreemdelingen tot landsbedieningen. — Wet van 4 Junij 1858 (St. 46).

330. Kon. Besl. van 5 November 1851 (St. 141), waarbij, met intrekking van dat van 15 Febr. 1815, no. 16, nadere bepalingen worden gemaakt ten aanzien van het gelijktijdig bekleeden van ambten.

331. Vreemdelingen in het medebestuur van polders. — W. B. A. 1232, 1273.

Art. 7.

331*a*. P. H. Maas. Het in de wet van 21 Dec. 1850 (St. 75) voor brieven van naturalisatie vastgestelde recht is veel te hoog en dáárdoor onstaatkundig. — Stelling 20. Leiden 1877.

331*b*. J. F. Neeb. Wenschelijk ware het dat de grondwet toeliet naturalisatie bij Kon. Besl. te verleenen. — Stelling 29. Leiden 1897.

332. Worden minderjarigen, Nederlanders door de naturalisatie hunner ouders in Nederland, of verliezen zij den staat van Nederlander door de naturalisatie hunner ouders in een vreemd land? — Regtsg. Adv. VII, 9.

333. Wet van 2 Julij 1850 (St. 44).

334. T. A. Sannes. Het staatsverband. Eene vergelijkende rechtstudie. Leiden 1875.

335. De vóór 1848 bij Kon. Besl. genaturaliseerden zijn Nederlanders en kiesbevoegd. Dit art. kan niet terugwerken en kan van geen toepassing zijn op bevorens op verbindende wijze verkregen naturalisatiën. De wet van 21 December 1850 (St. 75) stelt van het registratieregt vrij hen, die vroeger brieven naturalisatie verkregen en de regten betaald hebben en nu nieuwe brieven onder de werking der wet van 28 Julij 1850 verkrijgen, en gaat alzoo van het denkbeeld uit dat er nieuwe brieven, al ware het ten overvloede, zullen kunnen verlangd en feitelijk zullen verkregen worden, maar daarom niet geacht mag worden het aanvragen van nieuwe brieven verpligtend gemaakt te hebben; veelmin zou aan die wet de strekking kunnen worden toegekend om op zoodanige indirecte wijze de vroegere brieven vervallen en krachteloos te doen verklaren. — Regtb. Rotterdam, 30 Aug. 1851. W. 1261.

336. Wie zijn Nederlanders? — Art. 1 der wet van 28 Julij 1850, ter uitvoering van art. 7 der grondwet. W. B. A. 464.

337. Gevolgen der naturalisatie voor Hannoveranen. — Art. 5. der wet tot uitvoering van art. 7 der grondwet. W. B. A. 626.

338. Mr. F. A. T. Weve. De naturalisatie onder de grondwet van 1815. — Themis XII, 553.

339. Aan het voorschrift van dit art. is uitvoering gegeven door de wet van 28 Julij 1850 (St. 44).

340. Op brieven van naturalisatie is een registratieregt van vijftig gulden verschuldigd. — Wet van 21 Dec. 1850 (St. 75).

341. De wet van 28 Julij 1850 (St. 44) moet, waar zij spreekt van wonen en woonplaats, geacht worden op het oog te hebben de woonplaats van het Burgerlijk Wetboek. — Gemst. 1413; Rep. 1878, 2806.

342. Nederlanders. Geloofsbrieven. Art. 98 der kieswet. Art. 1 en 3 der wet tot uitvoering van art. 7 der grondwet. — W. B. A. 751.

343. Ten aanzien der burgerschapsregten is niet ieder als Nederlander te beschouwen, die geboren is uit Nederlanders, welke tijdens zijn geboorte buiten 's lands gevestigd waren. Een verklaring bij kon. besluit bij wijze van wetduiding kan geen naturalisatie vervangen. — Regtb. Arnhem 10 Junij 1852; H. R. 6 Julij 1852; N. R. B. II, 321; N. R. XLII, § 39, 200; W. 348; v. d. H. Gz. XI, no. 555, 324.

344. De grondwet, zooals zij in 1815 is ingevoerd, moet geacht worden aan den koning het regt te hebben overgelaten om aan vreemdelingen de hoedanigheid van Nederlander door naturalisatie toe te kennen. Mitsdien zijn brieven van naturalisatie, onder die redactie der grondwet, op dit punt eerst in 1848 veranderd, door den koning verleend, als geldig te beschouwen. Zij zijn voldoende om hem, die ze verkregen heeft, regt te geven op de uitoefening van burgerschapsregten. — H. R. 10 October 1851; N. R. B. I, 577; W. 1271; N. R. XL, § 6, 35; v. d. H. Gz. XI, 31, 533, 207; Gemst. 5.

345. Mr. W. F. Frijlinck. De vraag: wie zijn ingezetenen in den zin der grondwet? naar aanleiding van art. 3 der wet van 28 Julij 1850 (St. 44). — Bijdr. van Boer c.s., XVI, 392.

346. Bewijs van Nederlanderschap. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 366.

347. H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt. De wet tot uitvoering van art. 7 der grondwet in hare betrekking tot het burgerlijk regt en het staatsregt. Leiden 1851.

348. Mr. C. A. den Tex. Bedenkingen over naturalisatie, opgedragen aan de wetgevende magt. — N. R. Bijdr. I, 448.

349. Wie zijn Nederlandsch burgerschapsregt reclameert moet het volle bewijs leveren, dat hij de hoedanigheid van Nederlander bezit. Bij de vraag, wie volgens de wet van 28 Julij 1850 (St. 44) en speciaal volgens art. 1 no. 4 dier wet al dan niet Nederlanders zijn, behoort slechts feitelijk te worden onderzocht of de ouders der belanghebbenden tijdens de geboorte van dezen in een der termen van art. 10 der wet verkeerden, zonder dat behoeft te worden beslist welken invloed die feiten destijds op de burgerschapsregten der ouders uitgeoefend hebben. — Regtb. Amst. 28 April 1847; N. R. B. II, 205; H. R.

28 Mei 1852; N. R. B. II, 241; N. R. XLII, § 8, 28; W. 1337; v. d. H. Gz. XI, no. 549, 285; Gemst. 36.

350. W. A. Engelbrecht. Over artikel 2 reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië, in verband met art. 107 regeringsreglement no. 1 en de Nederlandsche wetgeving op het Nederlanderschap. — Leiden 1862.

351. Inlichtingen omtrent het verliezen der hoedanigheid van Nederlander, in verband met de wet op de vreemdelingen. — M. v. J. 5 April 1851; Bijv. 491, 841.

352. Nederlanders. Geloofsbrieven. Art. 98 der kieswet. Art. 1 en 3 der wet tot uitvoering van art. 7 der grondwet. — W. B. A. 751.

353. Is een acte van notorieteit voldoende voor naturalisatie? — W. B. A. 765.

354. Nader termijn ter vervullling der voorwaarden bij naturalisatie. — W. B. A. 766.

355. Naturalisatie. — W. B. A. 822.

356. Nadere voorschrtften ter uitvoering van art. 9 der wet van 28 Julij 1850 (St. 44) betrekkelijk genaturaliseerden. — M. v. J. 11 Maart 1874; Luttenberg 1874, 43.

357. Voorschriften omtrent de afgifte van bewijzen van Nederlanderschap aan Nederlanders, die in Pruissen verblijf houden. De commissarissen des konings in de provinciën zijn bevoegd zoodanige verklaringen, welke voor een jaar geldig zijn, af te geven. — M. B. Z. 4 Junij 1875, no. 8; Luttenb. 1875, 105.

358. Indien een Nederlander in Pruissen is gehuwd met eene Pruissische vrouw en van dat huwelijk geene afkondigingen hier te lande hebben plaats gehad mag aan die vrouw en hare kinderen geen nationaliteits-bewijs worden afgegeven. — M. B. Z. 31 Julij 1875; Luttenberg 1875, 150.

359. Van de regten van zegel en registratie zijn vrijgesteld de acten constaterende de verklaring door den genaturaliseerde, dat hij de naturalisatie aanneemt. — Kon. Besl. 5 Nov. 1874; Luttenberg 1874, 146.

360. Bij gemeentelijke verordening mag niet worden geregeld het toezigt op vreemdelingen en doorreizende personen voor zooverre daarin is voorzien bij Kon. Besl. van 9 Oct. 1830 (St. 66) en de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39). — H. R. 24 Maart 1857; N. R. B. VII, 322; N. R. LV, § 47, 231; v. d. H. Gz. XII, no. 669, 74, W. 1902.

361. Een vreemdeling, die genaturaliseerd is, mag lid van den gemeenteraad zijn, ook indien hij zijne brieven van naturalisatie aan het gemeentebestuur heeft vertoond na de verkiezing, doch vóór het onderzoek der geloofsbrieven. — Versl. ged. staten Limburg 1867, 137.

Art. 8.

362. Goedkeuring van eenige artikelen der overeenkomst met Spanje tot wering van den nadruk. — Wet van 27 Junij 1863 (St. 86).

363. Overeenkomst tusschen Nederland en Spanje den 31 December 1862 gesloten tot wering van den nadruk van wetenschappelijke en letterkundige werken. — Kon. Besl. 9 Julij 1863 (St. 115).

364. In Nederland bestaat sedert de wet van 25 Januarij 1817 (St. 5) geen uitsluitend regt om te vertalen, ten behoeve van hen, die overeenkomstig het besluit van 24 Januarij 1814 (St. 17) de voorgenomen vertaling het eerst hebben aangekondigd; dat regt bepaalt zich tot het kopijregt van de werkelijk voltooide vertaling. — Regtb. Amst. 27 Dec. 1843; Regtz. XXIX, 131; W. 464; R. B. W, 487.

365. Goedkeuring van artikelen der overeenkomst met België tot wering van den nadruk. — Wet 28 Dec. 1858 (St. 119).

366. Plaatsing in het Staatsblad van de overeenkomst tusschen Nederland en Belgie tot waarborg van den eigendom van wetenschappelijke en letterkundige werken. — Kon. Besl. 4 Maart 1859 (St. 11).

367. De overeenkomst met België gesloten tot wering van den nadruk van wetenschappelijke en letterkundige werken is in werking getreden den 1 April 1859. — Kon. Besl. 19 Maart 1859 (St. 14).

368. Additionele overeenkomst van 27 April 1860 ter uitbreiding van het met Frankrijk gesloten verdrag wegens den waarborg van den letterkundigen eigendom. — K. B. 22 Mei 1860 (St. 19).

369. Goedkeuring van artikelen der overeenkomst met Frankrijk tot wering van den nadruk van wetenschappelijke en letterkundige werken. — Wet 12 Julij 1855 (St. 101).

370. Plaatsing in het Staatsblad der overeenkomst met Frankrijk tot wering van den nadruk van wetenschappelijke en letterkundige werken. — Kon. Besl. 22 Julij 1855 (St. 107).

371. Bepaling van het tijdstip, waarop de overeenkomst, met Frankrijk gesloten tot wering van den nadruk van wetenschappelijke werken, in werking treedt (26 September 1855). — Kon. Besl. 13 Sept. 1855 (St. 120).

372. Het letterkundig eigendomsregt in Nederland. Wetten, traktaten, regtspraak, benevens de wetgeving in Nederland en Nederlandsch-Indië. — 's Grav. 1865.

373. Mr. T. van Hettinga Tromp. De koninklijke Akademie van Wetenschappen en de zoogenaamde letterkundige en kunsteigendom. Een kritiek. Leeuw. 1868. — Beoord. door mr. A. F. de Savornin Lohman. — N. R. Bijdr. XIV, 140.

374. Voorschriften tot verzekering van het regt van eigendom aan hen, die van buitenlandsche werken eene vertaling willen uitgeven. — Souverein besluit 24 Januarij 1815 (St. 6.

375. J. J. A. Schill. Over de drukpers in Nederlandsch-Indië. — Leiden 1861.

376. Mr. A. C. van Heusde. De vrijheid van drukpers hier te lande uit een historisch oogpunt beschouwd. — Haarlem 1847.

377. Door het woord „*wet*" in dit art. wordt niet de grondwet self, doch de gewone wet bedoeld. — H. R. 3 December 1852; N. R. XLIII, § 47, 244; W. 1462.

378. Het souverein besluit van 24 Januarij 1814 St. 17), houdende bepalingen omtrent den boekhandel en den eigendom van letterkundige werken is sedert de invoering van het burgerlijk wetboek nog van kracht. Volgens dat besluit is een burgerlijke actie wegens hoon of laster ontvankelijk tegen den drukker van een dagblad, nadat hij vergeefs is gesommeerd den naam van den schrijver van het geïncrimineerd stuk op te geven; het is niet de uitgever alleen, die aangesproken kan worden. Voor de aansprakelijkheid van den drukker wordt niet vereischt dat bij hem zelf de bedoeling om te beleegen heeft bestaan. De inhoud eener advertentie is niet honend of beleedigend indien daarin aan iemand wordt te last gelegd uit geldgebrek tot lagere prijzen dan andere fabrikanten aan particulieren te verkoopen. Het adverteren, dat een koopman in geldgebrek verkeert, bevat geen aantijging, welke diens eer of goeden naam zou kunnen schandvlekken. — Regtb. Amsterdam 1 Maart 1870; W. 3233; N. R. B. XXII, 62.

379. De drukker of uitgever van een geïncrimineerd geschrift is niet verantwoordelijk, indien de schrijver daarvan bekend is. — H. R. 16 Febr. 1841; N. R. VII, § 24, 124; v. d. H. Strafr. IV, no. 228, 281; W. 162; Regtz. XXII, 159; R. in N. III, 9.

380. Indien een verantwoordelijk uitgever (gérant),

aan een dagblad verbonden, op zich heeft genomen de aansprakelijkheid van alles wat in dat dagblad gedrukt wordt, blijft evenwel de schrijver van dat blad voor den inhoud verantwoordelijk. Een overeenkomst tusschen een redacteur en de directie van een dagblad aangegaan, krachtens welke de schrijver nimmer aansprakelijk zou zijn voor het geschrevene, kan den schrijver niet ontheffen van de aansprakelijkheid, waaraan hij krachtens de wet jegens de maatschappij of bijzondere personen wegens zijn openbaar gemaakte geschriften onderworpen is, indien de openbaarmaking met zijn medeweten en overeenkomstig de bestemming, daaraan door hem gegeven, is geschied. Hoezeer het ingevolge art. 4 der wet van 16 Mei 1832 (St. 34) vrijstaat om over de handelingen der openbare magten zijne gedachten te uiten en die te beoordeelen, blijft echter volgens art. 2 dier wet, art. 367 vgg. C. P. toepasselijk op de misdrijven van laster en hoon, aan de openbare autoriteiten aangedaan. — H. R. 18 Maart 1845; v. d. H. Strafr. XI, no. 663, 221; N. R. XX, § 37, 163; W. 590; Regtz. XXV, 215.

381. In de bevoegdheid, aan ieder gegeven, om over de handelingen der openbare magten zijne gedachten te uiten, ligt niet opgesloten de bevoegdheid om die handelingen boosaardig in een verachtelijk of hatelijk daglicht te stellen. — H. R. 24 April 1849; N. R. XXXII, § 92, 360; W. 1042; Regtz. XXII, 91; v. d. H. Strafr. 1849, I, no. 472, 188.

382. De Nederlandsche drukpers, naar den wettelijken zin des woords beschouwd ter toelichting der regtsbeginselen zoo van het eigendom (kopijregt) als van de verantwoordelijkheid. — Brussel 1828.

383. Reglement op de drukwerken in Ned.-Indië. — Kon. Besl. 8 April 1856; W. 1823; Luttenb. 286.

384. Onder de bepaling der grondwet dat niemand voorafgaand verlof noodig heeft om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren is ook begrepen het regt om een courant uit te geven, zoodat eene overeenkomst om daarvoor aan de gemeentekas een jaarlijksche recognitie te betalen geen gevolg kan hebben. — Regtb. Middelb. 26 April 1854; W. 1564. Gemst. 148.

385. Inlichtingen omtrent het te keer gaan der verspreiding van buiten 's lands nagedrukte werken, waarvoor hier te lande kopijregt bestaat. — M. B. Z. 16 April 1844; Bijv. 193; Bijv. L. 383.

386. Voorzieningen ingeval van invoer uit België van nadrukken van Nederduitsche letterwerken. — M. v. J. 14 Febr. 1844; Bijv. 72; Bijv. E. 553.

387. Het regt om door den druk te mogen copiëren is een onbetwistbaar regt, inhaerent aan den auteur van elk werk, of aan hem aan wien van dezen dit regt op wettige wijze is overgegeven. Dit beginsel is gehuldigd zoo bij vroegere als latere wetgevingen op den letterkundigen eigendom. Tot het wanbedrijf van nadruk wordt gevorderd de wetenschap bij den dader dat hij het copijregt van het werk niet bezit. — Regtb. Amsterdam 11 Maart 1858; W. 1944; Hof N.-Holland 27 April 1858; W. 1957.

388. Mr. A. W. Wichers. Over de verantwoordelijkheid van den drukker en den uitgever volgens de bestaande wetgeving ingeval de schrijver bekend is. — N. R. Jaarb. III, 81.

389. Mr. C. A. den Tex. Zou de verantwoordelijkheid van den drukker en uitgever ingeval de schrijver bekend is zijn medepligtigheid uitsluiten? — R. B. IV, 171.

390. Het door een gemeenteraad genomen besluit houdende verbod aan de onderwijzers der gemeente om aan uitgevers van dagbladen artikelen te leveren is in strijd met dit art. — M. B. Z., decisie Gemst. 1217.

391. Mr. B. van der Velden. Bedenkingen omtrent den aard en het wezen van den zoogenaamden letterkundigen eigendom. — N. R. Bijdr. XI, 321.

392. B. van den Velden. Het kopijregt in Nederland. — 's Gravenh. 1835.

393. Vaststelling van straffen voor hen die vreemde mogendheden beleedigen. — Wet 28 September 1856 (St. 51).

394. Het regt om ingevolge dit art. zonder voorafgaand verlof zijne gevoelens of gedachten door de drukpers te openbaren, hetwelk zich ook uitstrekt tot het uitgeven eener courant, moet niet worden verward met het regt tot uitgifte van een blad, dat als officiëel blad door een bestuur kan worden uitgegeven en door zijn karakter voordeelen aan de uitgevers kan verzekeren, zooals een Staatscourant, welke het onderwerp van overeenkomst kan uitmaken. — H. R. 30 Maart 1855; N. R. XLIX, § 72, 344; v. d. H. B. R. XIX, no. 596, 216; W. 1632; Gemst. 184; Luttenb. 1855, 21.

395. Hij, die een geschrift schrijft, het doet drukken en met zijn voorkennis uitgeven, wetende dat zich daarin de namen van den drukker of schrijver niet bevinden, werkt willens en wetens tot de uitgave en verspreiding mede. — Hof Overijssel 12 Junij 1847; Regtz. XXIII, 236; W. 857.

396. F. de Gijselaar De libertate preli. — L. B. 1818.

397. Wetten en verordeningen nopens den boekhandel en drukpers in Nederland. — 's Grav. 1834.

398. L. U. de Sitter. De drukpers als middel tot misdrijf. — Gron. 1869. Beoord. door jhr. mr. O. Q. van Swinderen, W. 3120; door mr. D. J. Mom Visch: Themis 2e XVI, 510.

399. Souverein besluit, houdende bepalingen omtrent den boekhandel en den eigendom van letterwerken. — 24 Januarij 1814 (St. 17).

400. Bepalingen der regten, die in de Nederlanden ten opzigte van het drukken en uitgeven van letter- en kunstwerken kunnen worden uitgeoefend. — Wet van 25 Januarij 1817 (St. no. 5).

401. N. de Ridder. Eenige beschouwingen over kopierecht. — Utrecht 1875.

402. C. F. A. Wannaar. De juribus auctorum. — Gandavi 1820.

403. L. Dormal. De cogitandi et scribendi libertate. — Leodii 1822.

404. J. Th. Buys. De jure cogitata communicandi ex juris communis principiis regendo. — Amst. 1850.

405. J. T. Bodel Nijenhuis. De juribus typographorum et bibliopolarum in regno Belgico. — L. B. 1819.

406. H. J. Swaving. De jure quod vulgo dicitur dominium litterarium. — L. B. 1841.

407. Mr. T. J. Noijon. De strafregtelijke verantwoordelijkheid voor misdrijven, door middel der drukpers gepleegd. — Themis XXXIX, 269.

408. Mr. J. Heemskerk Az. Voordragten over den eigendom van voortbrengselen van den geest. — Haarlem 1586.

409. Mr. J. Fresemann Viëtor. Eene bijdrage tot het leerstuk van den intellectueelen eigendom. — Utrecht 1868.

410. Mr. S. P. Lipman. Onderzoek omtrent de wettigheid der koninklijke besluiten van 2 en 30 Julij 1822 en 18 Junij 1829. — Amst. 1840.

411. Voorschriften omtrent de uitvoering der overeenkomst met Frankrijk tot wering van den nadruk van wetenschappelijke en letterkundige werken. — M. F. 18 September 1855; Bijv. 487; Bijv. E. 744.

412. Mededeeling van het verbod van invoer in België van nadruk van Fransche en Belgische

boekwerken enz. — M. F. 7 Junij 1854, no. 492; Bijv. 238; Bijv. E. 529.

413. Inlichting nopens het tegengaan van den invoer van in België nagedrukte Nederduitsche letterwerken. — M. F. 16 Junij 1846, no. 203; Bijv. 332; Bijv. E. 71; M. F. 22 Mei 1844, no. 135; Bijv. 230, Bijv. E. 395.

414. Mr. A. Polak en mr. L. U. de Sitter. Praeadviezen over de vraag: moeten ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor misdrijven door middel der drukpers gepleegd bijzondere voorschriften gelden? Zoo ja, welke? — Handelingen der Ned. juristen-vereeniging IX, 205 en 233; Rep. 1878, 1102.

415. Over de quaestie der drukpers in de juristenvereeniging. — W. 4273.

416. Strafregterlijke vervolging van drukpersdelicten, eene rectificatie door Mr. A. A. de Pinto. — W. 4278.

417. De verantwoordelijkheid voor drukpersdelicten naar aanleiding der praeadviezen voor den juristendag. — P. v. J. 1878. 31 Bijb.

418. Voorschriften ter beteugeling van den invoer van nagedrukte Nederlandsche boekwerken. — M. v. J. 22 April 1844, no. 9, Bijv. E. 384.

419. Mr. J. T. Buijs. Art. 9. Het petitieregt van de provinciale staten. De artt. 9 en 134 der grondwet en het adres der staten van Groningen. — Bijdr. v. Boer en Fruin XVII, 1.

420. Mr. N. F. van Nooten. Beschikking van gemeenteraden op verzoekschriften van ingezetenen. Publiek regt en burgerlijk regt. — Bijdr. v. Boer c.s. XV, 50.

421. Termijn tot het inleveren van adressen aan de provinciale staten — Bijdr. v. Boer c.s. XI, 266.

420. Mr. J. Luzac. Het regt van petitie volgens de grondwet. — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 23.

422. De artikelen 9 en 134 der grondwet en het adres der staten van Groningen. — 's Gravenh 1870.

423. Mr. W. F. Frylinck. De vraag wie zijn ingezetenen in den zin grondwet, naar aanleiding van art. 3 der wet van 28 Julij 1850 (St. 44) beantwoord — Bijdr. v. Boer en Fruin XVI 342.

424. Jhr. Mr. P. M. F. van Meeuwen. Het regt van petitie. — Themis X 2° 161.

425. Mr. J. Fresemann Viëtor. Iets over het regt van petitie van provinciale staten en gemeentebesturen. — Bijdr. v. Boer en Fruin XII, 170.

426. Een verzoekschrift dat niet aan art. 9 der grondwet voldoet, moet door den voorzitter ter zijde worden gelegd. — Gemst. 1864.

427. Artt. 9 en 144 der grondwet. — Gemst. 275.

428. G. I. E. van Bylandt. Over het regt van petitie. — 's Gravenhage 1864.

429. Termijn tot het inleveren van adressen aan de provinciale staten. — W. B. A. 563.

430. Vreemdelingen — niet ingezetenen. Regt van petitie. Eene vraag bij art. 9 der grondwet. — W. B. A. 724.

431. Adressen aan den den raad. — W. B. A. 716.

Art. 10.

432. F. A. J. Lanschot. Stichtingen als rechtspersonen beschouwd. — Leiden 1856. Beoord. N. R. Bijdr. VI, 238 door Mr. A. A. de Pinto; Themis 2e IV, 287.

433. Jhr. C. I. van Nispen tot Pannerden. Het regt van vereeniging en de burgerlijke regtsbevoegdheid van vereenigingen als regtspersonen beschouwd. — Leiden 1853. Beoord. door mr. J. van Hall, N. R. Bijdr. III, 384; door mr. J. de Witte van Citters; Themis XIV, 57; door mr. J. G. A. Faber; Gids 1853, 469.

434. Moet een vereeniging opgerigt vóór de wet van 20 April 1855 (St. 32) de veranderingen die zij maakt in hare statuten, onderwerpen aan de goedkeuring van den koning of aan de wetgevende magt op straffe van verlies van hare regtspersoonlijkheid? — Neen. — Regtsg. Adv. VIII, 29.

435. Vlugtige beschouwingen over de wetgeving op de kloosters. — Themis XII, 565.

436. Mr. S. Wildschut. Bedenkingen tegen het wetsontwerp, houdende regeling en beperking van het regt van vereeniging en vergadering. — Amst. 1851.

437. Vlugtige beschouwingen over de tweede afdeeling van het ontwerp van wet tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering. — Leeuwarden 1851.

43.8 Mr. P. M. Nolthenius en mr. B. J. Ploos van Amstel. Het regt van vereeniging en vegadering in Nederland. — Amsterdam 1849.

439. Jhr. Mr. C. I. van Nispen tot Pannerden. Beschouwingen over de regtspersoonlijkheid der vereeniging vooral met opzigt tot de geestelijke orden. — Themis 2° II, 181.

440. Mr. Jac. van Gigch. Wet regelende en beperkende de uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering naar aanleiding der daaromtrent gehouden beraadslagingen, met aanteekeningen voorzien. — Gorinchem 1855. Beoord. door jhr. mr. J. de Witte van Citters. Themis 2° II, 656.

441. Regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering. — Wet 22 April 1855 (St. 32).

442. Uitbreiding van art. 14 der wet van 22 April 1864 (St. 32) tot wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappijen. — Wet 14 September 1866. (St. 123).

443. Mr. S. Artt. 5 en 6 der wet van 22 April 1855 (S. 32) tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering. — W. 2836.

444. De wet tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering en de hoofden van de gemeentebesturen. — W. B. A. 309.

445. F. S. Reiding. De jure summi imperantis in societates occultas. — Gron. 1828.

446. In cassatie kan niet worden teruggekomen op de feitelijke beslissing dat de verhouding der in een herberg of koffijhuis aanwezige personen niet zoodanig was dat zij als een gesloten vereeniging kon worden beschouwd. Eerst dan kan aan de schending van art. 10 der grondwet worden gedacht als de gemeenteverordening op een vereeniging of vergadering was toegepast. — H. R. 29 Junij 1874. v. d. H. Gz. XXVIII. no. 1528, 212. W. 3749.

447. Het algemeen reglement voor het bestuur der Hervormde kerk in het koningrijk der Nederlanden, vastgesteld bij kon. besluit van 7 Januarij 1811 en de daaruit voortgevloeide reglementen zijn verbonden. — Regtb. Brielle 21 Junij 1864. W. 2602.

448. Het algemeen reglement voor de parochiale en andere katholieke instellingen van liefdadigheid is een statuut voor een wettig bestaand zedelijk ligchaam. — H. R. 17 Junij 1864, W. 2600. N. R. LXXVII. § 20, 153; v. d. H. B. R. XXVIII no. 252, 570.

449. Heemraadschappen en waterschappen zijn publiekregterlijke ligchamen, zij hebben regt van bestaan tegenover provinciën, gemeenten en bijzondere personen. — Regtb. Leiden 13 Januarij 1865. W. 2677.

450. Een vereeniging opgerigt na de wet van 22 April 1955 (St. 33) die noch bij de wet noch door den koning is erkend, kan niet in regten optreden tegen een harer leden. — H. R. 30 Januarij 1863; v. d. H. B. R. XXVII, 248. W. 2454. N. R. LXXIII § 18, 28.

451. Regt van vereeniging en vergadering. — Art. 1 der wet van 22 April 1855 (St. 33) — W. B. A. 453

452. De wet op het regt van vereeniging is ook toepasselijk op onderlinge verzekeringsmaatschappijen. De onderscheiding als zou die wet alleen zijn van staatkundigen, niet van burgerregtelijken aard, misschien alleen zou betreffen corporatiën en niet verzekeringsmaatschappijen, mist allen grond. Die wet hoezeer zij tot de oprigting eener vereeniging geen magtiging vordert, laat echter de aldus opgerigte vereeniging niet toe, om als regtspersoon op te treden zonder erkenning, hetzij door de wet, hetzij door den koning. De uitzondering bij die wet gemaakt ten aanzien van burgerlijke vennootschappen en van koophandel, bestaat niet voor onderlinge brandwaarborgmaatschappijen. — H. R. 20 October 1865; v. d. H. B. R. XXX, no. 998, 29. W. 2736; N. R. LXXI § 7, 48; N. R. B. XVI, 704; Mag. v. H. VII, 263.

453. In art. 12 der wet van 22 April 1855 (St. 52) kan niet onder derden worden verstaan hij, die lid was der vereeniging wier regtspersoonlijkheid hij betwist, en die vrijwillig zijn medewerking heeft verleend tot een handeling dier vereeniging over wier gevolgen hij zich beklaagt. — Regtb. Groningen sine die W. 3140.

454. Als kenmerk van een zedelijk ligchaam wordt steeds gevorderd een vereeniging van personen, verbonden ter bereiking van een bepaald doel en te zamen daarstellende een ligchaam. — H. R. 5 November 1863 v. d. H. B. R. XXVIII, 64. N. R. LXXV, § 13, 109. W. 2539.

455. Genootschappen in den vreemde regtspersoonlijkheid hebbende, worden ook hier te lande als regtspersonen erkend; maar daaruit volgt niet dat zij hier te lande vrij mogen werken en handelen indien die vereenigingen in strijd zijn met 's lands instellingen of het openbaar gezag omtrent zulke zedelijke lichamen voorzieningen van openbare orde heeft voorbehouden. — Regtb. 's Hertogenbosch 24 Junij 1863. W. 2495. N. N. II, 259. R. en W. XVI, 132.

456. De wet op de vereeniging en vergadering is niet van toepassing op de kerkgenootschappen en kerkgemeenten. — Hof N. Holl. 5 Januarij 1860. W. 2142.

457. De wet van 22 April 1855 (St. 32) is niet van toepassing als het niet een onder de werking dier wet opgerigte, maar een reeds vroeger bestaande vereeniging geldt — Regtb. Maastricht 27 Junij 1861. W. 2311.

458. Zijn de artt. 5 en volgende der wet van 22 April 1855 (St. 32) van toepassing op kerkgenootschappen en kerkelijke gemeenten na het in werking treden dezer wet georganiseerd? Ja. — Regtsg. Adv. VII, 20

459. Kan de directeur eener na de wet van 1855 opgerigte en niet volgens art. 5 dier wet erkende onderlinge verzekeringsmaatschappij als zoodanig in regten op te treden? Ja. — Regtsg. Adv. VII, 23.

460. Een vereeniging van personen tot uitoefening van Godsdienstige begrippen onder de benaming van de Gereformeerde gemeente onder het kruis is bestaanbaar indien zij reeds gevestigd was vóór de invoering der wet op de vereeniging van 22 April 1855 (St. 32). Het kon. besl. van 9 Januarij 1841 (St. 2) is op zoodanige vereeeniging niet toepasselijk. — Kantg. Dordrecht 14 Februarij 1860. W. 2145

461. Moet een vereeniging opgerigt vóór de wet van 22 April 1855 (St. 32) de veranderingen, die zij maakt in hare statuten onderwerpen aan de goedkeuring van den koning of van de wetgevende magt op straffe van verlies van hare regtspersoonlijkheid? Neen. — Regtsg. Adv. VII, 29.

462. Mr. A. N. Maas Geesteranus. Het recht van vereeniging en vergadering en de plaatselijke verordeningen op de tapperijen, koffijhuizen en dergelijke. — Bijdr. v. Boer en Fruin XVII, 347.

463. De plaatselijke verordeningen op de tapperijen, als zij een bepaling inhouden waarbij deze openbare plaatsen eenige uren van den nacht voor het publiek moeten gesloten blijven, bevatten geen verkorting van het regt der ingezetenen van vereeniging en vergadering. — H. R. 7 Maart 1871. v. d. H. G. Z. XXV, no. 1351, 384. W. 3386. N. R. XCVII, § 21, 180. Gemst. 1052. H. R. 7 Maart 1871. v. d. H. G. Z. XXV, no. 1352, 393. W. 3387. Gemst. 1051.

464. Regt van vereeniging en vergadering. — Art. 1 der wet van 12 April 1855 (St. 32) — W. B. A. 453.

465. Wat het optreden als regtspersoon betreft, onderscheidt de wet niet tusschen vereenigingen, die voor korteren of langeren tijd worden aangegaan. — Regtb. Groningen 18 December 1874. W. 3882. P. v. J. 1875, 10.

466. Plaatselijke verordeningen waarbij het sluiten van tapperijen en koffijhuizen na een vastgesteld uur is bepaald, zijn niet in strijd met de grondwet noch met het regt van vereeniging en vergadering. — W. 3456.

467. Kerkelijke gemeenten zijn bij de grondwet en de wetten des rijks erkend, zoodat zij geen nadere erkenning behoeven om als zedelijk lichaam in regten op te treden. — Kantg. Wageningen 8 Maart 1871 W. 3321.

468. Een erkend kerkgenootschap of erkende gemeente is een zedelijk ligchaam tusschen hetwelk en zijne individuele leden door hunne toetreding of inlijving wederkeerig verbintenissen ex contractu geboren worden. — Regtb. Amsterdam 26 November 1867. W. 2987.

469. Een bloote vereeniging van eigenaren eener weide kan in den zin der wet geen corporatie, vereeniging uitmaken; de commissie die zoodanige vereeniging vertegenwoordigt is niet als die eener corporatie te beschouwen. — H. R. 8 Junij 1860. N. R. LXV, § 6, 38. v. d. H. B. R. XXIV, no. 179. W. 2177.

470. G. W. Mollerus. Zijn kerkelijke gemeenten zedelijke ligchamen? — W. 4476, 4077, 4086. Antwoord van de K. W. 4078. W. mr. M. Tonckens JLzn. W. 4079.

471. Indien het reglement van een zedelijk ligchaam bepaalt, dat dit door den voorzitter van het bestuur in regten zal worden vertegenwoordigd, kan dat bestuur vertegenwoordigd door zijnen voorzitter geen regtsvordering voor dat zedelijk ligchaam instellen. — H. R. 19 Februarij 1875. W. 3824. N. R. CIX, § 17, 148. v. d. H. B. R. XL, no. 1442, 107.

472. De instelling of vereeniging wier doel is het verkrijgen en behouden van goederen met dat gevolg, dat die goederen onherroepelijk blijven de eigendom der corporatie, zonder dat de individuele contractanten of hunne erfgenamen daarop eenig regt kunnen doen gelden, is een zedelijk ligchaam — H. R. 16 November 1866. W. 2849. 2851. N. R. LXXXIV § 29, 266; v. d. H. B. R. XXX no. 1031, 479. R. en W. XIX, 85; R. W. v. N. 83.

473. Mr. S. Artt. 5 en 6 der wet van 22 April 1856 (St. 32) tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering. — W. 2837.

474. P. B. J. Vegilin van Claerbergen. De juribus summi imperantis in societates ecclesiasticas. — Fran. 1833.

475. Indien een reglement voor de benoeming tot kerkvoogden eischt het lidmaatschap der kerkelijke gemeente, dan houden de kerkvoogden *niet van regtswege* op dit te zijn door hun verlies van dat lidmaatschap doch eerst door wettige vervanging. — Hof Gelderland 28 Junij 1876. W. 4241. Anders regtb. Tiel 5 Maart 1875. Rep. 1878, 1169.

476. Als een reglement bepaalt dat de voorzitter van kerkvoogden alleen de gemeente in regtsgedingen vertegenwoordigt en voor haar optreedt, dan is daardoor het optreden van het collegie van kerkvoogden vertegenwoordigd door zijn voorzitter, buitengesloten. — Hof Gelderland 23 Junij 1875. W. 4241. Rep. 1878, 1170.

477. Indien een reglement bepaalt, dat het beheer der kerkelijke goederen behoort bij de manslidmaten der Gemeente, maar dat zij het overdragen aan een collegie van kerkvoogdij, dan houdt dit op te bestaan als de kerkvoogden en notabelen door hunne ontzetting van het lidmaatschap der kerk, hun radicaal verloren hebben en de tijd waarvoor zij benoemd waren verstreken is, en zij niet gezorgd hebben voor de aanvulling van het collegie. In dat geval is het beheer der goederen teruggekeerd tot de manslidmaten, welke dan geregtigd zijn om zoodanige voorziening te nemen, als zij in het belang der zaak noodig achten en die de strekking heeft om die bepalingen van het reglement, welke feitelijk buiten werking zijn gesteld, weder te doen herleven. — Regtb. Tiel 16 April 1878, 1171 vg.

Art. 11.

478. Mr. A. J. Roest. Eenige opmerkingen ten aanzien van de troonopvolging — N. R. Bijdr. XI, 730.

479. P. Lijndraijer. De ontwikkeling der Stadhouderlijke macht onder prins Frederik Hendrik. — Amsterdam 1859.

480. J. F. Röell. De abdicationibus et renuntiationibus principum. — L. B. 1821.

481. H. Engelberts. De successione in regnum ex lege imperii nostra. — L. B. 1845.

482. Mr. J. Luzac. Iets over het grondbegrip der constitutionele monarchie. — Bijdr. v. Boer en Fruin. — X, 286.

483. S. J. du Tour van Bellinchave. Het constitutioneel koningschap. — Utrecht 1864.

484. Dr. J. van Vloten. Nederlands constitutioneel of grondwettig koningschap. — Volkslezing. Deventer 1866.

Art. 14.

485. Mr. Mr. J. J. T. Welke is de beteekenis van het woord „ontstentenis"? — Gemst. 1232, 1234.

Art. 26.

486. Mr. P. van Bemmelen. Luxemburg. — Bijdr. v. Boer en Fruin, XIII, 293.

Art. 27.

487. De uitlegging van artt. 1 der wet van 26 Augustus 1822 (St. 40) is de uitlegging van een overeenkomst tusschen den staat en den koning in der tijd gesloten, welke alleen staat ter beoordeeling van den judex facti. Het tiendregt op thans voor het eerst met tiendbaar gewas bebouwd, is ook bij genoemde wet overgedragen. — H. R. 28 Mei 1847. v. d. H. G. Z. VI, no. 243, 180 N. R. XXVIII, § 12, 47. W. 810.

488. Het domein van den staat is wettig opgevolgd in den eigendom der grondrenten en cijnsen binnen de provincie N. Brabant, vroeger verschuldigd aan het huis van Oranje en Nassau. — Hof N. Brabant 18 November 1851. N. R. XL, § 81, 368.

489. Alle regtsvorderingen, rijksdomeinen betreffende, worden thans bevoegd ingesteld en vervolgd op naam van den minister van finantiën als uitoefenende het bestuur der domeinen. — Hof N. Brabant 18 Maart 1851. N. R. XXXVII, 377, 372.

490. Regeling van het inkomen van de Kroon. — Wet 10 Augustus 1849 (St. 32).

493. Het domeinbestuur van den staat is bevoegd de regten van het kroondomein te doen gelden en handhaven. — Regtb. Goes 14 Sept. 1857. W. 1953.

491. Door de wet van 26 Augustus 1822 (St. 40) zijn aan den koning afgestaan alle tienden in Gelderland waarover het domein qua talis en quovis modo de invordering had. — Hof Gelderland 16 Maart 1859. W. 2076. N. R. B. IX, 310.

492. Onder den afstand van alle domaniale tienden volgens art. 1 der wet van 26 Augustus 1822 (St. 40), zijn ook begrepen, die welke thans worden geheven van een in 1822 nog niet ingedijkten polder. — H. R. 23 November 1860. W. 2226. N. R. LXVI, § 29, 223. v. d. H. G. Z. XVII, no. 829, 244.

493. Het wettelijk bestaan van het bestuur der domeinen kan niet worden ontkend, omdat het bij de wet van 27 December 1822 (St. 59) ingesteld Amortisatie Syndicaat bij de wet van 27 December 1840 (St. 77) tegen den laatsten December van dat jaar is ontbonden en daarbij is bepaald dat 's rijks domeinen zullen worden gebragt onder het algemeen bestuur. — Regtb. Arnhem 28 Februarij 1861. W. 2280. N. R. B. XII, 300.

494. Het bestuur der domeinen heeft alleen woonplaats in 's Gravenhage en niet overal waar zijne ontvangers hunne kantoren gevestigd hebben. — Regtb. Nijmegen 2 Januarij 1855; W. 1631. Hof Gelderland 27 Junij 1855; W. 1686.

495. Als de staat eenig regt van beheer heeft van onroerende goederen, ook als dit afgescheiden van den eigendom wordt uitgeoefend, dan volgt daaruit nog niet ipso jure het regt van het domeinbestuur op dat beheer. — H. R. 13 April 1855; W. 1692. v. d. H. B. R. XIX, no. 597, 227; N. R. L, § 9, 25; N. R. B. V, 305.

496. Het domeinbestuur bij dwangschrift tot verhaal van renten procedeerende is gehouden bewijs te leveren indien de gesommeerde verzet doet tegen het dwangschrift. Het domeinbestuur is niet ontvankelijk, indien bij vonnis is verstaan, dat het geen titel besit om bij dwangschrift te procedeeren. — Regtb. 's Hertogenbosch 5 Maart 1856, 17 Junij 1857; W. 2015.

497. Volgens art. 11 der wet van 1 Mei 1863 bepaald zijnde, dat de administrateur van het kroondomein den koning vertegenwoordigt in alle zaken, op het beheer van dat domein betrekking hebbende, die, niet het eigendomsregt betreffen, moet de beslissing der vraag of het geding het eigendomsregt betreft, moet beoordeeld worden naar den aard der vordering zooals die bij dagvaarding is ingesteld en kan die aard niet veranderd worden door een betwisting door den gedaagde van zijn tiendpligtigheid.

Door het op de kroon overbrengen van het genot van het domaniaal tiendregt is de aard van het oorspronkelijke tiendregt niet veranderd. — H. R. 13 Mrt. 1868. N. R. LXXXVIII; § 31. 267 N. R. B. XIX, 1; v. d. H., B. R. XXXII, no. 1082, 250.

498. Het regt van veer ofschoon van publiekregtelijken oorsprong is onder het Oud-Hollandsch regt steeds als een privaatregt beschouwd, vatbaar voor overdragt door den souverein en in den handel. Hierin is geen verandering gebragt, noch door de Fransche, noch door de latere wetgeving. Die ter plaatse, waar het domein exclusief regt van veer heeft, een veerdienst in werking brengt, pleegt een onregtmatige daad en is tot schadevergoeding verpligt. — Hof Z. Holland 1 Junij 1864; W. 2926.

499. De beoordeeling der bewijskracht welke in de publicatie van het staatsbewind der Bataafsche republiek van 9 Augustus 1802 betrekkelijk de renten en cijnsen in het departement Brabant enz. is gelegen, is geheel en uitsluitend aan den judex facti verbleven en kan de beslissing van dien regter omtrent de bevoegdheid van het domeinbestuur tot het vorderen der daarbij bedoelde renten niet geacht worden te zijn in strijd met die publicatie en alzoo geen schending of verkeerde toepassing daarvan te zijn, voor zoover deze publicatie een wettelijke verordening in zich bevat. — H. R. 17 December 1852; XLIII, § 58, 298. v. d. H. B. R. XV, no. 285.

500. De vermelding eener rente ten behoeve van het domein, in een schepenbrief opgemaakt naar aanleiding van art. 3 der publicatie van het staatsbewind der Bataafsche republiek van 9 Augustus 1802, levert het bewijs van het bestaan der rente. De aanteekeningen van gedane betalingen in de registers van het domeinbestuur door de bevoegde ambtenaren gemaakt, leveren bewijs op tegen derden, ten aanzien van verpligtingen voor het vervolg. — H. R. 27 Januarij 1858; v. d. H. B. R. XVI, no. 491, 23. N. R. XLIV, § 3, 7, W. 1538.

501. De onroerende goederen behoord hebbende aan buitenlandsche geestelijke corporatiën en hier te lande gelegen, zijn, ten gevolge van de suppressie dier corporatiën tot de domeinen van dit rijk overgegaan; mitsdien is het domeinbestuur bevoegd, *„uitgangen"* die vroeger aan de abdij te Elten en de abdij Abdinchof en Paterborn waren verschuldigd, na de suppressie dier abdijen, onbeheerde goederen zijnde, thans te vorderen. De regter mag niet ambtshalve onderzoeken of een praestatie uit het leenregt afkomstig is en mitsdien afgeschaft volgens art. 25 der staatsregeling van 1798. — H. R. 3 Junij 1853, v. d. H. B. R. XVII, no. 520, 46; N. R. XLV, § 10, 53. W. 1590.

502. De vicariën zelve zijn alleen te beschouwen als de eigenaren van de vicariegoederen, derhalve is alleen de collator tot uitoefening van het regt van revindicatie of tot optreding voor de belangen der vicariën bevoegd. Dat regt kan door het domeinbestuur niet anders worden uitgeoefend, als het collatie regt aan het domein mogt behooren. — Regtb. Utrecht 22 October 1856; NR. LVII, § 69, 331.

503. Aan het verbod tot vervreemding van staatsdomein in de wet van 1 December 1790 opgenomen, moet alleen de zin worden gegeven, dat het geen betrekking heeft op vervreemdingen tot gemoetkoming aan departementen, gemeenten of andere staatsinstellingen en openbare inrigtingen. — Regtb. Maastricht 26 Januarij 1865; W. 2663.

504. Het kroondomein heeft in de Provincie Utrecht geen algemeen tiendregt, zoodat de landgebruiker tiendvrijdom niet behoeft te bewijzen. — Regtb. Amersfoort 7 Januarij 1863. W. 2817. N. R. B. XIII, 739.

505. Als het kroondomein tienden vordert moet het bewijzen dat deze behooren tot tiendblokken, waarvan het tiendregt sedert Julij 1822 is uitgeoefend. — Regtb. 's Gravenhage 16 Februarij 1866; W. 2772.

506. Mr. H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt. Over het domaniaal tiendregt. — Themis 2e XIII, 1.

507. De administrateur van het kroondomein is bevoegd een actie in te stellen, hetzij tot praestatie van de tiend, waarvan hij het vruchtgebruik heeft, hetzij tot schadevergoeding wegens wanpraestatie van tiendpligt. — Hof Zuid-Holland 6 April 1867; W. 2900.

508. Het novaal tiendregt in Zeeland heeft niet toegekomen aan den graaf als decimator universalis; dat regt is niet overgegaan op het tegenwoordig staatsdomein. — Hof Zeeland 28 Mei 1867; W. 2911, 2933. N. R. B. XVIII, 794.

509. W. F. J. van Lynden. Het inkomen der kroon (art. 27 der grondwet). Historisch staatsregterlijke proeve. — Utrecht 1870.

510. De administrateur van 's konings particuliere domeinen, benoemd door Z.M. koning Willem II bij besluit van 30 Junij 1840, moet niet worden beschouwd als een *gewoon lasthebber*, wiens mandaat door het overlijden van dien vorst, is vervallen, maar als een *ambtenaar* aangewezen door de bevoegde magt tot het beheer van staatsdomeinen, verbonden aan de kroon, wiens functiën voortduren tot dat hij door de bevoegde magt van dat beheer is ontheven. Gemelde betrekking is niet vervallen door art. 27 der tegenwoordige grondwet. — Regtb. 's Gravenhage 24 November, 1854; W. 1608.

511. Al heeft de staat ook vóór de wet van 28 Augustus 1822 (St. 40) strekkende tot uitvoering van art. 31 grw. 1815 op de, bij die wet door den staat aan koning Willem I in vrijen eigendom overgedragen gronden, een domaniaal novaal tiendregt bezeten, in allen gevalle is het door de bij die wet plaats gehad hebbende eigendomsoverdragt verloren.— H. R. 27 April 1877; v. d. H. B. R. XLII, no. 1545, 206.

512. Het domeinbestuur is niet bevoegd op te treden tot opvordering van tienden, die bij de wet van 26 Augustus 1822 aan den koning zijn opgedragen en in het jaar 1848 aan den staat zijn terug gegeven, doch alleen onder bepaling, dat deze, als inaliënabel aan het kroondomein behoorende, zouden beschouwd worden. — Hof Zeeland 20 September 1859; N. R. B. XI, 29. Regtb. Zierikzee 7 Sept. 1858. W. 2000.

513. De domeinen, krachtens de wet van 26 Augustus 1822 (St. 40) aan koning Willem I overgedragen, zijn niet als de eigendom zijner gezamelijke erfgenamen, maar als *kroondomeinen* te beschouwen, waarvan de opkomsten uitsluitend door den regerenden koning worden genoten. Een vordering betrekkelijk die domaniale regten, kan op 's konings naam worden ingesteld, zonder dat daarbij ook de staat als eigenaar optreedt. De administrateur van 's konings particuliere domeinen is bevoegd om ook voor de kroondomeinen in regten op te treden. Ook het kroontiendregt kan door verjaring verloren gaan.— Hof Gelderland 5 Julij 1853; N. R. B. IV, 93; W. 1475.

514. De onroerende goederen, bepaald ook grondrenten, hier te lande gelegen, vroeger bezeten door buitenlandsche gestichten, moeten na hunne suppressie geacht worden tot het domein van den staat te behooren. Invloed der secularisatie van alle geestelijke gestichten binnen het Duitsche rijk volgens den vrede van Luneville op goederen hier gelegen en vroeger aan het kapittel te Vreden toebe-

hoorende. — Hof Gelderland 15 Februarij 1854; N. R. B. IV, 252. W. 1520.

515. Het inkomen der kroon is gedurende de regering van Z. M. den koning Willem III vastgesteld op de som van zeshonderd duizend gulden jaarlijks, behalve de inkomsten van de kroondomeinen. — Wet van 10 Augustus 1849 (St. 32).

516. Het beheer der kroondomeinen is geregeld bij de wet van 1 Mei 1863 (St. 43).

517. De instructie voor den administrateur van het kroondomein is vastgesteld bij kon. besluit van 17 Mei 1863 (St. 61).

518. Mr. P. van Bemmelen. Opbrengst der kroondomeinen. — Bijdr. v. Boer en Fruin XV, 130.

519. Bij de wet van 25 Mei 1816 (St. 25) heeft geen eigendomsovergang van goederen plaats gehad, slechts is daar het beheer en gebruik van eenige domeingoederen overgedragen. — Hof N.-Btabant 9 Maart 1875; W. 3911. N. R. B. 1878, D. 36; Rep. 1878, 1100.

520. Bij de wet van 26 Augustus 1822 zijn aan den koning als patrimonieel goed overgedragen de domaniale tienden in Gelderland, niet alleen voor zooverre zij toen door het domein werden ingevorderd, maar in het algemeen de tiendgeregtigheid, zoo als die aan het domein mogt toekomen. — H. R. 3 April 1846; N. R. XXII, § 76, 386. v. d. H. G. Z. IV, no. 451, 123; W. 694, Regtz. II, 321.

521. H. H. Roëll, De domaniis.. — Amst. 1831.

522. Het overlijden van koning Willem II heeft geen invloed op den lastbrief aan den staatsraad Administrateur van 's konings particuliere domeinen tot het beheer der daartoe behoorende goederen en het voeren van regtsgedingen daartoe betrekkelijk. — Regtb. Utrecht 8 October 1851; N. R. B. 1852, 117; W. 1300.

523. Het verbod tot vervreemding van staatsdomeinen in de wet van 1 December 1790 opgenomen, moet alleen in dien zin worden verstaan, dat het geen betrekking heeft op vervreemdingen tot gemoetkoming aan departementen, gemeenten of andere staatsinstellingen en openbare inrigtingen. — Regtb. Maastricht 26 Januarij 1865; W. 2663.

524. J. S. Delbaere. De bonis publicis eorumque administratione. — L. B. 1834.

525. Niet alle voormalige geestelijke goederen zijn nationaal verklaard. Derhalve moet het domeinbestuur, waar het beweert, dat uitsluitend aan dat bestuur zijn opgedragen het beheer en de administratie van zekere geestelijke goederen, beginnen met zijn regt op die goederen te bewijzen. — H. R. 6 Junij 1856; v. d. H. G. Z. XIII, no. 640, 311. N. R. LIII, § 32, 162; N. R. B. VI, 328, W. 1858.

526. Regeling van het beheer van het kroondomein. — Kon Besl. 1 Mei 1856 (St. 1857, 2).

527. Voorzieningen omtrent het novaal tiendregt van het kroondomein. — Wet 1 Mei 1863 (St. 42).

528. De novale tienden zijn niet vervallen tengevolge van art 2 van het keizerlijk decreet van 22 Januarij 1813. Onder de domaniale tienden in art. 1 der wet van 26 Augustus 1822 (St. 40) vermeld, is ook het novaal tiendregt begrepen. — H. R. 3 Februarij 1860; v. d. H. B. R. XXIV, no. 760, 64. N. R. LXIV, § 13, 44; W. 2139.

529. Onder den afstand der domaniale tienden zijn volgens art. 1 der wet van 26 Augustus 1822 (St. 40) begrepen de tienden, welke thans worden geheven van een in 1822 nog niet ingedijkte polder. — H. R. 23 November 1860 W. 2226; v. d. H. G. Z,, no. 829, 244; N. R. LXVI, § 29, 223.

530. J. B. Burger. Het is wenschelijk, dat de staat, wanneer de gelegenheid daartoe gunstig is, zijne domeinen verkoopt. — Stelling 30. Leiden 1871.

531. P. F. L. Bouwens van Horssen. De staat behoorde de domeingronden, die daarvoor geschikt zijn, in erfpacht uit te geven. — Stelling 12. Leiden 1870.

Art. 30.

532. Wijze van benoeming der officieren of andere personen in dienst van het Koninklijk huis. — Kon. Besl. 28 Julij 1820. (St. 18).

533. Bepalingen opzigtelijk de hofcostumes en hofrouwen. — Kon. Besl. 17 Maart 1875; Bijv. II, 2161; E. 207.

534. Reglement op het vieren der geboortedagen van de leden van de Koninklijke familie en der belangrijke staatsgebeurtenissen. — Kon. Besl. 16 Aug. 1815, no. 80; Bijv. II, 656; E. 248.

535. Regeling van de aanstelling, toelage en dienst der Adjudanten van Z. M. den Koning. — Kon. Besl. 8 Junij 1820; Bijv. 1820, 1195; E. 583.

536. Instelling van een grooten staf bij het leger. — Kon. Besl. 21 Mei 1841; Bijv. 1841, 231; E. 43.

537. Regeling van de toelagen der Adjudanten van Z. M. en de prinsen van 's Konings huis. — Kon. Besl. 19 Oct. 1853 no. 54; Bijv. E. 295.

538. Bepaling van het getal adjudanten en ordonnance-officieren bij den koning en de prinsen van het Koninklijk huis. — Kon. Besl. 8 April 1849; Bijv. E. 345.

539. W. A. de Jonge. Het kabinet des konings behoorde bij de grondwet geregeld te worden. — Stelling 32. Leiden 1874.

Art. 33.

540. H. M. Wolff. De broeder des konings vermoedelijke troonopvolger zijnde, geniet als zoodanig geen inkomen uit 's lands kas. — Stelling 33. Leiden 1872.

Art. 34.

541. Mr. P. van Bemmelen. De grondwettelijke meerderjarigheid van den Prins van Oranje op den leeftijd van achttien jaren. — Leiden 1858.

542. D. A. van Limburg Stirum. De meerderjarigheid van den vermoedelijken erfgenaam der kroon. — Leiden 1958. Beoord. door mr. Dav. H. Levyssohn Normann; Themis 2 V, 432.

543. Jhr. A. van der Does de Bije. Bedenkingen tegen de beweerde meerderjarigheid van den Prins van Oranje bij de vervulling van zijn achttiende jaar en zijne afkomst uit Guilielmus Eremita. — Amst. 1858.

544. Jhr. A. van der Does de Bije. Nader betoog tegen de meerderjarigheid van den Prins van Oranje bij de vervulling van zijn achttiende jaar, ten antwoord aan mr. P. van Bemmelen. — Amst. 1859.

545. A. Blussé van Oud-Alblas. De prins van Oranje is eerst op zijn 23e jaar meerderjarig. — Stelling 28. Leiden 1871.

Art. 40.

546. A. J. Roest. De artikelen 40 tot 49 en 198 van de grondwet. — Utrecht 1860.

Art. 41.

547. Benoeming van eenen regent en bepalingen ten aanzien der aanvaarding van het regentschap. — Wet. 4 Mei 1850 (St. 21).

Art. 42.

548. J. J. M. Viotta. Het regentschap in geval van art. 42 der grondwet. — Leiden 1877.

549. J. Reepmaker. De oproeping der Staten-Generaal in dubbele getale in art. 42 G. W. voorgeschreven is af te keuren.— Stelling 23; Leiden 1877.

Art. 48.

550. Bepaling der som bestemd tot goedmaking der kosten van het regentschap. — Wet 28 Julij 1850 (St. 42).

Art. 53.

551. Mr. G. van Oosterwijk. De koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk. Art. 53 der grondw. — Besch. I, 1, 245.

552. Mr. A. J. Duymaer van Twist. Aanteekening op de artikelen 53, 77 en 89 der grondw. — Bijdr. v. Boer en Fruin XV, 261.

553. Mr. P. F. Hubrecht. Des Konings onschendbaarheid. — Bijdr. v. Boer c.s. II, 339.

554. Mr. S. Menalda. De leden der Staten-Generaal hebben volgens de grondwet niet het regt om voorstellen of voordragten (motiën) te doen tot afkeuring van koninklijke besluiten door den minister gecontrasigneerd. — N. R. Bijdr. XVIII, 686.

455. Mr. S. Menalda. De verantwoordelijkheid der ministers laat zich niet scheiden van den persoon des konings. — N. R. Bijdr. XVIII, 480.

556. Mr. P. F. Hubrecht. De onschendbaarheid des konings. Een studie van vroegeren tijd, gewijzigd overgedrukt naar de behoeften van het oogenblik. — Rotterdam 1866.

557. De onschendbaarheid des konings gehandhaafd. — Leiden 1847.

558. Mr. J. H. G. Boissevain. Proeve van onderzoek naar den aard der koninklijke onschendbaarheid. — Utrecht 1847.

559. Mr. A. de Pinto. De magt des koninge naar de grondwet. — Themis V, 1.

560. S. J. du Tour van Bellinchave. Het constitutioneel koningschap. — Utrecht 1864. Beoord. door mr. F. N. Sickinga; Themis 2e XI, 611.

561. De kreet van „weg met den koning, leve de republiek" is smadend en honend voor den persoon des konings en als zoodanig strafbaar. De uitdrukking, dat een koninklijke boodschap bevat schandelijke logentaal en de te lastlegging van knevelarij aan de hoogere regering" zijn honend en lasterlijk voor den persoon des konings. H. R. 16 Februarij 1841; v. d. H. Strafr. IV, no. 328, 281. N. R. VII, § 24, 124; W. 162; Regtz. XXII, 159; R. in N. III, 9,

562. In art. 1 der wet van 1 Junij 1850 (St. 15) zijn begrepen smaad, hoon en laster jegens den koning, zoowel in het afgetrokkene beschouwd als staatkundig persoon, en met opzigt tot de daden zijner regering, als ten aanzien van zijn persoon als individu, boosaardig en in het openbaar gepleegd; zulks zou in strijd zijn met staatkundig beginsel der koninklijke onschendbaarheid. Uit die onschendbaarheid vloeit wel voort dat de koning nimmer ter verantwoording kan worden geroepen, maar niet dat men hem met opzigt tot die daden, straffeloos, boosaardig, en openbaar zou mogen smaden, of lasteren. — H. R. 17 Junij 1846; v. d. H. strafr. 1846 II, no. 86, 80. N. R. XXIII, § 83, 417; W. 715.

563. C. A. Godin de Beaufort. Over de strafregtelijke verantwoordelijkheid der ministers in de constitutionele monarchie. — Utrecht 1873.

564. D. P. D. Fabius. Leer der souvereiniteit. — Leiden 1878.

565. J. W. C. van Heeckeren van Kell. De praerogativen der kroon. — Utrecht 1878.

566. E. J. H. Borret. De summi imperii civilis origine et natura deque variis ejusdem formis, praesertim de monarchia. — L. B. 1839. Beoord. door mr. H. A. Hartogh; Themis I, 389.

567. A. Gordon. De potestate Guilielmi I Hollandiae sub Philippo II gubernatoris, cum ordinaria tum extraordinaria. — L. B. 1835.

568. Onschendbaarheid des konings. — 's Gravenhage 1847. — Beoord. Gids 1847 I, 776.

569. Mr. J. H. G. Boissevain. Proeve van onderzoek en den aard der koninklijke onschendbaarheid. — Utrecht 1847. Beoord. Gids 1847 I, 776.

Art. 54.

570. W. J. Quintus. Wat verstaan onze constitutie's nà 1795 onder *uitvoerende magt?* — Gron. 1863.

571. L. De directeur van het kabinet des konings. — Bijdr. v. Boer en Fruin XVIII, 358.

572. De koning heeft volgens dit art. als hoofd der uitvoerende magt de bevoegdheid tot het uitvaardigen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur, doch alleen als zij steunen op eenige wet of daarvan uitvloeisels zijn. De wet van 6 Maart 1818 (St. 12) verleent aan de uitvoerende magt geen algemeene en onbeperkte bevoegdheid om algemeene maatregelen van inwendig bestuur uit te vaardigen. — H. R. 14 Januarij 1879; W. 4330.

573. A. Holvoet. De imperio civili in duas partes diviso. — Gandavi 1825.

574. H. de Ranitz. De imperio civili in partes recte distribuendo. — Gron. 1819.

575. H. S. van Wickevoort Crommelin. De imperii civilis partium distributione. — L. B. 1829.

576. G. D. Jordens. De triade politica. — Daventriae. 1838.

577. J. A. Tellegen. Waar een uitdrukkelijke regeling van publiek rechterlijke geschillen ontbreekt, staan zij ter beslissing van de uitvoerende macht. — Stelling 15. Gron. 1877.

Art. 55.

578. Mr. H. F. Baron van Zuylen van Nyevelt. Bestuur der buitenlandsche betrekkingen. Vervanging onzer diplomaten door consuls. — Bijdr. van Boer c.s. IX, 75.

579. Mr. W. R. Boer. Bestuur der buitenlandsche betrekkingen. — Bijdr. v. Boer c.s. IX 208.

580. Mr. T. M. C. Asser. Het bestuur der buitenlandsche betrekkingen volgens het Nederlandsch staatsregt. — Amsterdam 1860. Beoord. door mr. G. W. Vreede. Bijdr. v. Boer c.s. VII, 186; door J. K. W. Quarles van Ufford; Themis 2e IX, 624.

581. M. Evertsen de Jonge. Over de grenzen van de regten van gezanten en van secretarissen van legatie van vreemde mogendheden uit het oogpunt van het verband tusschen het privaatregt en het publiek regt. — Utrecht 1850.

582. D. van Hogendorp. Commentatio de juris gentium studio in patria post Hugonem Grotium. — L. B. 1856. Beoord. door mr. B. O. T. Westenberg; Themis 2e IV, 115.

583. Mr. E. Zilcken. Studiën over internationaal regt. — Themis 2e II, 1.

584. J. H. Hora Siccama. Schets van de diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en Brandenburg. 1396—1678. — Utrecht 1867.

585. J. Wertheim Johzn. Verhandeling over het Nederlandsch consulaatregt. — Utrecht 1851.

586. M. Neustaetter. Jurisconsultorum Belgicorum doctrina de jure internationali. — Amst. 1848.

587. Kunnen leden van vreemde gezantschappen

voor den Nederlandschen regter geroepen worden.? — Neen. — Regtsg. Adv. IV, 10.

588. Jhr. Mr. W. A. C. de Jonge. Over het regt van exterritorialiteit in verband beschouwd met het burgerlijk en strafregt in Nederland. — Themis X, 55.

589. Jhr. mr. W. C. K. Evertsen de Jonge. Bedenkingen tegen het regt van exterritorialiteit in Nederland. — Themis X, 304.

590. Bepalingen nopens den vrijdom van verbruiksbelastingen ten behoeve van gezanten van vreemde staten. — Kon. Besl. 10 Julij 1864 (St. 84).

591. Geen invoerregt wordt geheven van goederen behoorende aan de gezanten van vreemde staten in Nederland, zoover in die staten onze aldaar gevestigde gezanten gelijken vrijdom genieten. — Art. 6 lett. b wet 15 Augustus 1862 (St. 170).

592. De voorschriften omtrent den vrijdom van plaatselijke belastingen door vreemde gezanten of consuls of personen tot hunne gezantschappen of consulaten behoorende, te genieten, worden door den koning gegeven. — Art. 256 gem.wet.

593. De verklaring van een diplomatiek agent door dezen als zoodanig onderteekend, welke moet strekken om wegens een daarin vermelde hoeveelheid brandstoffen teruggave te erlangen van 's lands en plaatselijke belastingen, is een acte in den zin der strafwet. — H. R. 11 Maart 1851; W. 1293; N. R. XXXVIII, § 17, 80; v. d. H. Strafr. 1851 I, no. 708, 113; Regtz. XX, 281.

594. Wijziging van art. 2 van het koninklijk besluit van 13 December 1860 (St. 74) nopens de toelating en bevordering van attachés bij het Nederlandsch corps diplomatique. — Kon. Besl. 14 Mei 1870 (St. 77).

595. Bepalingen betreffende het verleenen van reiskosten en kosten aan vestiging van de Nederlandsche diplomatieke agenten. — Kon. Besl. 21 April 1869 (St. 70).

596. Overeenkomst den 19 Januarij 1863 tusschen Nederland en het Zwitsersch bondgenootschap gesloten tot regeling der voorwaarden, waarop Zwitsersche consulaire agenten in de voornaamste havens der Nederlandsche Overzeesche bezittingen zullen worden toegelaten. — Kon. Besl. 6 Mei 1863 (St. 54).

597. Verklaring nopens de overeenkomst met Zwitserland gesloten tot toelating van Zwitsersche consuls in de Nederlandsche Overzeesche bezittingen. — Kon. Besl. 22 December 1866 (St. 150).

598. Wijze van toelating en bevordering van attachés bij het Nederlandsch corps diplomatique en zulks met intrekking der kon. besl. van 13 Dec. 1860 (St. 74) en 14 Mei 1870 (St. 77). — Kon. Besl. 23 Februarij 1878 (St. 13).

599. Wijziging en nadere aanvulling der art. 3 en 4 van het kon. besl. van 9 Maart 1876 (St. 50) betrekkelijk de regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten en van de consulaire regtsmagt. — Kon. Besl. 7 Mei 1878 (St. 42).

600. Wijziging van het kon. besl. van 27 April 1876 (St. 100) betrekkelijk de regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke acte en van de consulaire regtmagt. — Kon. Besl. 1 Junij 1878 (St. 79).

601. F. E. Embrechts. Over den invloed van het Europeesche volkenregt op de internationale betrekkingen der Ottomanische porte. — Utrecht 1858.

602. J. L. van Doorninck. De staatkunde der Nederlandsche republiek van 1697 tot 1795 in betrekking tot het evenwigt van Europa. — Utrecht 1866. Beoord. door Jhr. Mr. J. de Witte van Citters. — Themis 2e XIII, 636.

603. J. Kannes. De munere consulum, mercaturae gratia in exteris terris constitutorum. — L. B. 1827.

604. F. W. C. P. van Bylandt. Het diplomatisch beleid van Hieronymus van Beverninck, gedurende de jaren 1672—1678. — 's Gravenh. 1863.

605. N. J. den Tex. Jacob Hop gezant der vereenigde Nederlanden. — Amsterdam 1861.

606. Regeling van de diplomatieke dienst. — Kon. Besl. 12 April 1877. (St. 83).

607. Vaststelling van een reglement voor de Nederlandsche consulaire ambtenaren en zulks met intrekking van de consulaire reglementen van 17 Januarij 1846 en 20 December 1846 alsmede van de kon. besl. van 12 Julij 1856 no. 86 en 1 Nov. 1868 no. 11. — Kon. Besl. 27 Junij 1874 (St. 74).

608. Overeenkomst tusschen Nederland en het Groothertogdom Hessen tot regeling der voorwaarden waarop de consulaire agenten van dat Groot-Hertogdom in de voornaamste havens der Nederlandsche Overzeesche bezittingen zullen worden toegelaten. — Kon. Besl. 20 Januarij 1864 (St. 3).

609. Overeenkomst tusschen Nederland en Beijeren den 31 Maart 1865 gesloten als voren. — Kon. Besl. 10 Julij 1865 (St. 81).

610. Overeenkomst tusschen Nederland en Spanje gesloten den 3 Februarij 1866 als voren. — Kon. Besl. 18 April 1866 (St. 75).

611. Overeenkomst tusschen Nederland en het koningrijk Siam den 1 April 1867 gesloten als voren. — Kon. Besl. 11 Julij 1868 (St. 109).

612. Verklaring, waarbij de consulaire overeenkomst tusschen Nederland en Pruissen den 16 Junij 1856 gesloten, toepasselijk wordt gemaakt op de consuls van den Noord-Duitschen Bond. en in de Nederlandsche koloniën en Overzeesche bezittingen. — Kon. Besl. 15 Julij 1868 (St. 101).

613. Overeenkomst met het Groot-Hertogdom Baden gesloten tot regeling der vooorwaarden waarop de consulaire agenten van dat Groot-Hertogdom in de voornaamste havens der Nederlandsche Overzeesche bezittingen zullen worden toegelaten. — Kon. Besl. 12 Nov. 1857 (St. 114); Luttenberg 224.

614. C. W. Margadant. Wetten en besluiten tot regeling van of in verband staande met het consulaat der Nederlanden. — Deventer 1876. Beoord. door P. N. Muller; Gids 1877 IV, 185.

615. Regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke acten en van de consulaire regtsmagt. — Wet 25 Julij 1871 (St. 91).

616. Wijziging en aanvulling van sommige bepalingen der wet van 25 Julij 1871 (St. 91) houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke acten en van de consulaire regtsmagt. — Wet 9 Nov. 1875 (St. 201).

Art. 56.

617. Jhr. Mr. P. van Meeuwen. De Fransche wetten bij ons te lande geldende en regelende den staat van oorlog en van beleg in eene vesting. — Themis 2e VII, 395.

618. Jhr. Mr. J. J. F. de Jong van Beek en Donk. Iets over ons militair regt. — Themis 2e VII, 470.

619. Mr. L. de Hartog. De Staat van oorlog en beleg. — Bijdr. v. Boer, Fruin c.s. XX, 424.

620. H. J. J. Bijleveld. Verhandeling over de geschillen met Frankrijk betrekkelijk Vlissingen, sedert 1795 tot op den afstand dier vesting in 1807. — Middelburg 1865.

621. Mr. G. van Oosterwijk. Art. 56 der grondwet — Besch. I, 20.

622. Mr. W. A. Reiger. Eerbiediging van den privaateigendom in den oorlog ter zee. — Bijdr. v. Boer en Fruin XII, 364.

623. R. de Marees van Swinderen. Over eenige punten betreffende het zeerecht in tijd van oorlog. — Gron. 1862.

624. Adviesen en beschouwingen over de vraag van herziening van art. 56 der grondwet van mr. P. van Bemmelen, prof. J. T. Buys, mr. G. van Oosterwijk, prof. B. D. H. Tellegen en prof. G. W. Vreede; uitgegeven door het hoofdbestuur van het algemeen Nederlandsch Vredebond. — 's Hage 1872.

625. J. Verwer. Art. 56 der grondwet is overbodig. — Stelling 34; Leiden 1876.

626. M. J. C. M. Kolkman. Art. 56 levert geen gevaar op voor willekeurige oorlogsverklaring. — Stelling 29; Leiden 1878.

627. P. A. J. L. Truyens. Het gevaar voor den vrede van den staat gezocht in art. 56 grw. is niet in dat art., maar veeleer in art. 57 gelegen. — Stelling 37; Leiden 1877.

628. C. L. M. E. J. E. Speyart van Woerden. Terecht wordt door art. 56 grw. het recht van oorlogsverklaring opgedragen aan den koning. — Stelling 31; Leiden 1875.

629. Mr. G. van Oosterwijk. — Art. 56 der grondwet. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 184.

630. M. J. L. H. A. Heldewier. De juribus et officiis gentium mediarum in bello maritimo. — L. B. 1852.

631. Oorlogvoeren. — W. B. A. 1104, 1110, 1111.

632. Koninklijk regt om oorlog te verklaren. — W. B. A. 1106 vgg., 1128.

633. H. Rochussen. De occupatione bellica bonorum privatorum in bello maritimo. — L. B. 1857.

634. H. Royaards. De placito „libera navi libera merx." — Traj, 1852

635. L. P. J. van de Spiegel. De jure quo magna Brittannia reipublicae provinciarum unitarum die 20 Decembris anni 1380 bellum indixerit. — L. B. 1836.

636. D. S. van Emden. Bijdrage tot de geschiedenis der verzachtiging van het oorlogsrecht te lande in de negentiende eeuw. — 's Grav. 1875.

637. E. H. J. Conway. De neutralitate maritima universe, ejusque, quae armata dicitur, historia. — Gandavi 1828.

638. J. M. E. Berhaut. De jure belli. — Leodii 1830.

639. C. Th. J. de Constant Rebecque. De neutralitate, tempore belli. — L. B. 1829.

640. D. A. W. van Tets. De nationaliteit van personen en goederen naar het oorlogsrecht. — 's Gravenhage 1870.

641. Mr. L. de Hartog. De staat van oorlog en beleg. — Bijdr. Boer en Fruin XX, 403.

642. D. Mounier. Wenschelijk is het, dat bij de wetgevende, en niet bij de uitvoerende magt, het verklaren van oorlog en het sluiten van vrede, beruste. — Stelling 26. Leiden 1870. H. J. Hiddingh; Stelling 31. Leiden 1874. A. G. van Cappelle. — Stelling 33. Leiden 1873.

643. A. C. J. Helfrich. Het beginsel in art. 56 gr.w. neergelegd is goed te keuren. — Stelling 33. Leiden 1876.

644. L. H. D. de Vos tot Nederveen Cappel. Wijziging van art. 56 der grondwet is niet wenschelijk. — Stelling 35. Leiden 1872.

Art. 57.

645. H. M. de Wendt. De verdragen opgenoemd in art. 57 alin. 3 gr.wet hebben geheel het karakter van een wet. — Stelling 30. Leiden 1869.

646. Mr. T. M. C. Asser. Nog iets over de goedkeuring van verdragen met vreemde mogendheden door de Staten-Generaal. — Bijd. v. Boer en Fruin XI, 64.

647. Mr. B. D. H. Tellegen. Beschouwing over de toepassing van art. 57, 3e lid der grondwet. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 269.

648. J. A. Moltster. Over de neutraliteit. — Amst. 1856.

649. Mr. H. G. Lagemans. Eenige opmerkingen over de grenzen der bevoegdheid des konings tot het sluiten van tractaten onder vigeur der grondwetten van 1815 en 1840. — Themis 2o IV, 309.

650. Mr. E. G. Lagemans. Recueil des traités et conventions conclus par le royaume des Pays-Bas avec les puissances étrangères depuis 1813 jusqu'a nos jours. — La Haye 1859.

651. Mag de regter zijn uitspraak doen rusten op een beginsel van het algemeen volkenregt, wanneer het niet door eenig bepaald tractaat voor Nederland verbindend is verklaard of door eenige wettelijke verordening is bekrachtigd? — Neen. — Regtsg. Adv. V. 32.

652. Kan de de koning in een tractaat met een vreemde mogendheid een nieuwe belasting invoeren, of een bestaande belasting ten behoeve van 's lands kas wijzigen, zonder goedkeuring der Staten-Generaal? — Neen. — Regtsg. Adv. III, 2.

653. Mr. G. F. Sichel. Is volkenregtelijk de Nederlandsche regering verpligt of zedelijk gehouden in de Staten-Generaal de verdediging op zich te nemen van een door een vroegere regeering of door haar zelve ingediende wetsvoordragt tot bekrachtiging eener met een vreemde mogendheid gesloten overeenkomst? — Bestreden. — N. R. Bijdr. XIII, 272; Themis 2e IX, 521.

654. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. De vredebeweging in Nederland. Amsterdam 1871.

655. A. Da Costa. De pace Rysvicensi. — Amst. 1852.

656. T. M. C. Asser. Het bestuur der buitenlandsche betrekkingen volgens het Nederlandsche staatsregt. — Amst. 1860. Beoord door mr. J. K. W. Quarles van Ufford; Themis 2o IX, 624.

657. A. de le Bidart. De publicis pactis, foederibus pacisque compositionibus. — Leodii 1829.

658. O. Repelaer. De pace Neomagensi. — L. B. 1818.

659. C. M. Smulders. Geschiedenis en verklaring van het tractaat van 17 Maart 1856. — Utrecht 1857.

660. T. M. W. Testa. De causis ob quas pax cum hoste communi, a gentibus in bello sociis, jure, seorsum condatur. — Trag. 1828.

661. H. M. Hoffman. De gentium pactionibus et foederibus ex historia illustratis. — Traj. 1824.

662. S. C. Klinkhamer. De bello propter successionem regni Hispanici gesto, pace Rheno-Trajectina composito. — Amst. 1829.

663. H. M. van de Poll. De principiis foederis, quod dicitur neutralitas armata. L. B. 1821.

664. W. C. van Boetzelaer. Schets der handelingen van de Londensche conferentie ter vereffening der geschillen tusschen Nederland en België. — Utrecht 1866.

665. E. J. Kiehl. Ons verdrag met Amerika. Tractaat van vriendschap en commercie tusschen haar Hoogmogende, de Staten-Generaal der vereenigde Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika d. 8 October. 1782. — 's Gravenhage 1863.

666. Mr. G. W. Vreede. Iets over de goedkeu-

ring van verbonden en verdragen door de Staten-Generaal met een terugblik op het vroeger staatsregt dezer landen. — Utrecht 1843.

667. Internationaal regt. Art, 57 § 3, art. 142 der grondwet, art. 137 en 138 der provinciale wet. — W. B. A. 319.

668. A. C. Labouchère. Iets over de bekrachtiging van verdragen met vreemde mogendheden. — Utrecht 1879.

669. A. C. G. van Oldeneel. De causis quae foederum auctoritatem tollunt. — Traj. 1851.

670. G. J. Rive. Schets der staatkundige betrekkingen tusschen de republiek der vereenigde Nederlanden en het koningrijk Pruissen tot het huwelijk van prins Willem V (1701—1764). — Amst. 1873.

671. E. A. de Roo. Historia pactorum mercatus, commercii et navigationis patriae nostrae cum Gallia ab initiis reipublicae ad ejus interitum anno 1579—1806. — L. B. 1842.

672. J. H. Hora Siccama. Schets van de diplomatieke betrekkingen tusschen Nederland en Brandenburg 1596—1678. — Utrecht 1867.

673. H. D. L. Bouricius. Het praerogatief der kroon om verdragen te sluiten, krachtens art. 57 gr.w., is bedenkelijker dan het het recht van oorlogsverklaring, art. 56 gr.w., den koning verleend. — Stelling 12. Leiden 1879.

Art. 58.

674. W. A. van Emden. De minister, die een kapitein van eene lagere tot eene hoogere klasse bevordert, handelt ongrondwettig. — Stelling 27. Leiden 1870.

675. Wijziging der bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de landmagt. — Wet 11 Julij 1855 (St. 74).

676. Wijziging van de pensoioenen bij de zeemagt. — Wet 9 December 1851 (St. 150); 4 September 1853 (St. 86 en 88).

677. Wijziging in de bevordering der officieren van de geneeskundige dienst en die der administratie bij de zeemagt. — Wet 4 Sept. 1853 (St. 87).

678. Aanvulling van de regeling der militaire pensioenen bij de zee- en landmagt. — Wet. 8 Aug. 1862 (St. 159).

679. Bepalingen ten opzigte van gepensioneerden en onderstand genietenden die zich buitenlands begeven. — Wet 24 December 1863 (St. 160).

680. Regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de zeemagt. — Wet 28 Augustus 1851 (St. 126).

681. Regeling der militaire pensioenen bij de zoemagt. — Wet 28 Augustus 1859 (St. 127).

682. Regeling van de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren bij de landmagt. — Wet 28 Aug. 1851 (St. 128).

683. Regeling der pensioenen bij de landmagt. — Wet. 28 Aug. 1851 (St. 129).

684. Wijziging der bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen van militaire officieren bij de zeemagt. — Wet 11 Julij 1855 (St. 73).

Art. 59.

685. W. L. de Sturler. Voorlezingen over den innerlijken rijkdom onzer Oost-Indische bezittingen, in verband met den oorsprong en den aard der zedelijke en maatschappelijke gesteldheid der bevolking van die gewesten. — Gron. 1849.

686. Het koninklijk besluit van 4 November 1829, genomen door den koning als uitoefenende het opperbestuur der koloniën, bevat alleen bepalingen ter regeling van den achterstand door de Indische regering ten laste der Indische bezittingen en als last op die bezittingen rustende, zoodat de staat der Nederlanden zich daardoor niet als debiteur dier achterstallige vorderingen heeft gesteld, noch bij kon. besluit als zoodanig heeft kunnen stellen. De staat en de koloniën zijn niet synoniem: alzoo zijn evenmin de overeenkomsten en schuldverbindtenissen in de koloniën door de koloniale regering aangegaan als synoniem met staatsverbindtenissen te beschouwen, zoodat de staat niet kan geacht worden aansprakelijk te zijn voor elke handeling of schuldverbindtenis van het Indisch opperbestuur. — H, R. 28 Junij 1844; v. d. H. B. R. V, no. 153. 348; W. 552. N. R. XVII, § 96, 435.

687. A. Halberstadt. Vrijverklaring der slaven in Suriname en opheffing van het meesterschap volgens de staatscommissie. — Amst. 1856. Beoord. door Dr. W. R. van Hoevell.; Themis 2e IV, 79.

688. B. E. Colaço Belmonte. Over de hervorming van het regeringstelsel in Nederlandsch West-Indië. — Leiden 1857. Beoord. door mr. C. van Bell; Themis 2e IV, 493.

689. J. J. Bricourt. De coloniis, tum intra, tum extra Europam, constituendis. — Lovanii 1829.

690. Beschouwingen over de suikercontracten, het cultuurstelsel en het stelsel van vrijen arbeid op Java. — 's Gravenhage 1860.

691. R. F. Baron van Raders. Geschiedkundige aanteekeningen, rakende proeven' van Europesche kolonisatie in Suriname. — 's Gravenhage 1860.

692. Mr. A. A. van Vloten. Proeve van een ontwerp van wet op het beleid der regering in Nederlandsch Indië met een daarbij behoorende memorie van toelichting. — 's Hertogenbosch 1849.

693. P. van Swieten. Iets over koloniale aangelegenheden. — 's Gravenhage 1849.

694. A. V. Michiels. Moet Neerlands Oost-Indië in N. O. I. autocratisch of constitutioneel geregeerd worden? — 's Gravenhage 1849.

695. J. Wolters. Geschiedenis van Suriname, van de ontdekking van Amerika tot op den tegenwoordigen tijd. — Amsterdam 1860.

696. D. C. Steyn Parvé. De handelingen van sir James Brooke op Bornéo, getoetst aan de officiële, Engelsche bescheiden en de bestaande tractaten. — Haarlem 1860.

697. J. J. Hasselman. Beschouwingen omtrent het cultuurstelsel, eenige andere Indische aangelegenheden en vrijen arbeid op Java. — 's Grav. 1860.

698. C. P. K. Winckel. De raad van Neerlandsch Indië — Utrecht. 1863.

699. Mr. J. C. F. Baron van Heerdt. Art. 56 van het regeringsreglement van Neerlandsch Indië. — 's Gravenhage 1872.

700. Mr. A. M. de Rouville. Is Nederland verpligt om, bij emanicipatie der slaven schadevergoeding volgens de waarde van iederen slaaf te betalen of kan men regtens volstaan met een tegemoetkoming op, door den Nederlandschen wetgever willekeurig aangenomen schaal? — Themis 2e VII, 1867.

701. C. J. Heylidy. Verhandeling over de vroegere en hedendaagsche strafregtspleging in Suriname. — Utrecht 1857. Beoord. door mr. Dav. H. Levyssohn Norman. — Themis 2e VII, 166.

702. H. D. Levyssohn Norman. De Britsche heerschappij over Java en onderhoorigheden (1811—1819). — 's Gravenhage 1857. Beoord. door mr. J. K. W. Quarles van Ufford; Themis 2e V, 260.

703. I. H. J. Hoek. Het herstel van het Nederlandsch gezag over Java en onderhoorigheden in de jaren 1816 tot 1819. — 's Gravenhage 1862.

704. P. Meijer. De commercio et internae administrationis forma possessionum Batavarum in India Orientali. — Amst. 1832.

705. J. A. Spengler. De Nederlandsche Oost-Indische bezittingen onder het bestuur van den Gouverneur-Generaal G. A. G. P. Baron van der Capellen 1819—1825. — Utrecht 1863.

706. D. J. Mackay. De handhaving van het Europeesch gezag en de hervorming van het regtswezen onder het bestuur van den Gouverneur-Generaal Daendels over Java en onderhoorigheden 1808—1811. — 's Gravenhage 1851.

707. J. J. Momma. Artikel 56 van het Nederlandsch Indisch regeeringsreglement in zijne wording geschetst. — Amst. 1870.

708. J. Tijl. Het regt van verblijf naar aanleiding van art. 105 van het reglement op het beleid van de regering in Nederlandsch Indië. — Zwolle 1867.

709. J. H. Toe Water. Over de rechterlijke inrichting in Nederlandsch Oost-Indië. — Leiden 1862.

710. Mr. P. A. van der Lith. De zending van den vicepresident van den raad van Nederlandsch Indië naar Atjih en het regeringsreglement. — Bijdr. Boer en Fruin XVIII, 349.

711. A. Blussé. De administratione possessionum Batavarum in India Orientali ex legibus fundamentalibus anno 1795, 1801, 1805 et 1806. — Dordiaci 1838.

712. Intrekking van het kon. besl. van 13 Julij 1877 (St. 158) alsmede wijziging en aanvulling van het kon. besl. van 19 Sept. 1854 (St. 93) houdende vaststelling der verordening op het benoemen van ambtenaren bij de burgerlijke dienst in Nederlandsch Indië. — Kon. Besl. 12 Mei 1878 (St. 73).

713. Mr. A. de Pinto en Mr. G. M. van der Linden. Overzigt over de nieuwe wetgeving voor Nederlandsch Indië. — Themis XII. 1; XI, 174; X, 1; IX, 169.

714. Mr. C. J. van Assen. Vlugtige aanmerkingen op de Indische wetboeken. — Themis XI, 1.

715. G. S. de Veer, Aanteekeningen over de emanicipatie der slaven in de Nederlandsche West-Indische koloniën. — Themis 2e VIII, 169.

716. Mr. H. W. Mees. Opmerkingen omtrent het ontwerp van wet tot regeling van het muntstelsel van Nederlandsch Indië. — Rotterdam 1851.

717. Is een zilvercirculatie voor onze Oost-Indische bezittingen wenschelijk? — Gouda 1857.

718. J. A. Krayenbrink. Gedachten over eene regeling van het Indische muntstelsel. — Tiel 1851.

719. D. C. Steyn Parvé. Het koloniaal monopoliestelsel getoetst aan geschiedenis en staatshuishoudkunde. — Zalt-Bommel 1851.

720. L. Vitalis. De invoering, werking en gebreken van het stelsel van kultuur op Java. — Zalt-Bommel 1850.

721. D. W. Bosch. De vermeerdering van Java's bevolking, beschouwd als de grootste bron van rijkdom voor Nederland. — Rotterdam 1851.

722. Mr. W. C. Mees. Het muntwezen van Nederlandsch Indië. — Amsterdam 1851.

723. H. R. van Delden. Over de erfelijkheid der regenten op Java. — Leiden 1862.

724. G. Dedel. De coloniis. — L. B. 1826.

725. J. H. Nedermeijer van Rosenthal. De servorum Afrorum commercio, eoque recte sublato, nec non afrorum servitute penitus tollenda. — L. B. 1816.

726. Zin van art. 59 der grondw. — W. B. A. 269.

727. Opheffing der slavernij op de eilanden Bonaire, Aruba, St. Eustatius, Saba, St. Martin en Curaçao. — Wet 8 Aug. 1862 (St. 165).

728. Vaststelling van het reglement op het beleid der regering in de kolonie Curaçao. — Wet 31 Mei 1865 (St. 56); Kon Besl. 28 Sept. 1865 (St. 118).

729. Regeling der vereischten tot benoembaarheid voor regterlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao. — Kon. Besl. 1 Mei 1869 (St. 74).

730. Dr. W. R. van Hoëvell. Parlementaire redevoeringen over koloniale belangen. — Zalt-Bommel 1862.

731. Mr. B. W. J. C. Bake. Bescheiden analyse der proeve van een ontwerp van wet op het beleid der regering in Nederlandsch Indië van mr. A. A. van Vloten en P. van Swieten. — Utrecht 1851.

732. Jhr. J. P. Cornets de Groot van Kraayenburg. Koloniale debatten. Verzameling van het verhandelde in de beide kamers der Staten-Generaal met betrekking tot de bezittingen en koloniën van het rijk in andere werelddeelen over de jaren 1814—1861. — 's Gravenhage 1862.

733. Mr. A. J. Duymaer van Twist. Art. 56 van het reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië. — Rotterdam 1863.

734. Mr. J. R. Couperus. Gouvernementscultures met of zonder stelsel. — 's Gravenhage 1863.

735. E. de Waal. De koloniale politiek der grondwet en hare toepassing tot 1 Februarij 1861. Een historisch handboek met eenige opmerkingen. — 's Gravenhage 1863.

736. J. P. van Bosse. Over het muntwezen op Java. — Leiden 1863.

737. Mr. A. van Delden. De nieuwe staatsregeling van Suriname. — Bijdr. v. Boer c.s. XIII, 403.

738. Mr. A. Duymaer van Twist. Art. 56 van het reglement op het beleid der regering van Ned. Indië. — Bijdr. van Boer c.s. IX, 1.

739. H. van der Wijck. De Nederlandsche Oost-Indische bezittingen onder het bestuur van den Kommissaris Generaal Du Bus de Ghisignies. — Leiden 1866.

740. Mr. W. Baron van Goltstein. Het vaststellen der Indische begrooting bij de wet. — 's Grav. 1864.

741. T. M. C. Asser. Geschiedenis van het Nederlandsch staatsregt omtrent het bestuur der buitenlandsche bezittingen. — Leiden 1860. Beoord. N. R. Bijdr. XI, 173.

742. W. A. Engelbrecht. Art. 2 van het reglement op het beleid der regering van N. Indië en de Nederlandsche wetgeving op het Nederlanderschap. — Leiden 1862.

743. H. J. Lion. Beschouwingen over het Indische muntstelsel. — Utrecht 1852.

744. Hoofdbeginselen van bestuur voor Nederlandsch Indië of stelsel tegenover stelsel. — 's Grav. 1868.

745. De conservative partij, wat zij wil en immer gewild heeft op koloniaal gebied. — 's Grav. 1863.

746. Mr. J. R. Couperus. De geest van art. 110 van het Nederlandsch Indisch regeringsreglement, beschouwd als wettelijke grondslag voor de aanstaande Indische drukperswet. — 's Gravenhage 1863.

747. E. A. Intvelt Francis. Over de magt van den Gouverneur-Generaal van Neerlandsch Indië. — Utrecht 1859.

748. Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indië. — Wet 12 Sept. 1854 (St. 129). Aanvulling van dat reglement. Wet 9 April 1870 (St. 71). Wet 21 Julij 1870 (St. 136).

749. Opheffing der slavernij in de kolonie Suriname. — Wet 8 Aug. 1862 (St. 164).

750. Vaststelling van het reglement op het be-

leid der regering in de kolonie Suriname. — Wet 31 Mei 1865 (St. 55). Kon. Besl. 28 Sept. (St. 117).

751. Regeling der vereischten tot benoembaarheid voor regterlijke ambtenaren in de kolonie Suriname. — Kon. Besl. 1 Mei 1869 (St. 73).

752. Mr. J. L. de Kruyn Kops. Een woord over de Indische begrooting. — Bijdr. van Boer en Fruin XIV, 444.

753. W. C. van Benthem Jutting. Het vaststellen der koloniale begrooting door de wet, is noch in strijd met de grondwet, noch met de belangen der kolonie. — Stelling 39. Leiden 1875.

754. M. de Jong. De gouverneur Generaal is niet ondergeschikt aan den Minister van koloniën. Bij benoeming tot Gouverneur Generaal kieze men bij voorkeur niet personen, die een reeks van jaren in Indischen dienst geweest zijn. — Stelling 34 en 35. Leiden 1876.

755. Regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch Indië. — Wet 23 April 1864 (St. 35).

756. Benoembaarheid van vreemdelingen bij de burgerlijke dienst in Nederlandsch Oost-Indië. — Kon. Besl. 22 December 1866 (St. 180). Kon. Besl. 12 Januarij 1869 (St. 1).

Art. 60.

757. Mr. A. A. van Vloten. Bijdrage tot de kennis der Nederlandsche Oost-Indische bezittingen.— 's Hertogenbosch 1849.

758. J. H. M. Mollerus. Geschiedkundig overzigt van het handelsstelsel in Nederlandsch Indië. — Utrecht 1868.

759. Mr. W. Baron van Goltstein. Het vaststellen der Indische begrooting bij de wet. — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 116; IX, 284.

760. E. Het vaststellen der koloniale begrooting bij de wet. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 335.

761. Mr. P. P. van Bosse. Bijdrage tot het onderzoek der vraag of de koloniale begrooting door de wet behoort vastgesteld te worden. — Bijdr. v. Boer c.s. VI, 99.

762. Mr. W. J. C. Bake. Iets over de middelen tot herstel onzer financieële Oost-Indische aangelegenheden. — Utrecht. 1852

763. D. C. Steyn Parvé. De toekomstige wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch Indië ingevolge art. 60 der grondwet beschouwd, in verband tot hetgeen daaromtrent thans is verordend in onze en in eenige vreemde koloniën. — Zalt-Bommel 1852.

764. J. J. van Sevenhoven. Memorie over den Indischen Archipel in opzigt tot de belangen van Nederland en Nederlandsch Indië. — Amst. 1852.

765. C. Vreede. Vervolg van brieven en antwoorden op het op den duur gebruik maken der batige saldo's op het beheer der overzeesche bezittingen tot de zamenstelling der jaarlijksche budgets van uitgaaf en ontvang voor het koningrijk der Nederlanden. — Zalt-Bommel 1852.

766. H. W. Tijdeman. De Nederlandsche Handelmaatschappij. — Bijdrage tot hare geschiedenis en waardeering in verband met het koloniaal beheer. — Leiden 1867. Beoord. door mr. O. van Rees; Bijdr. v. Boer en Fruin XIV, 88.

767. E. de Roy. Verantwoording van de Nederlandsche handelsmaatschappij wegens den verkoop van Gouvernementsproducten. — Bijdr. v. Boer en Fruin XXII, 464.

768. E. D. von Franquemont. De begrootingswetten voor Nederlandsch Indië afgekondigd, krachtens een telegram van den Minister van koloniën, houdende bericht van haar aanneming in Nederland zijn verbindend. — Stelling 30; Leiden 1877.

769. J. W. J. IJsel de Schepper. Terecht wordt de Indische begrooting bij de wet vastgesteld. — Stelling 26. Leiden 1871.

Art. 61.

770. H. Ferf. Over de regten der ambtenaren. — Leiden 1864.

771. A. F. K. Hartogh. De aansprakelijkheid van den staat voor de onregtmatige daden zijner ambtenaren. — Leiden 1869. Beoord. door mr. A. de Pinto. — Themis 2e XVI, 437 door mr. L. de H. Bijdr. Boer en Fruin XVII, 310.

772. P. W. N. Merkus. Schets van het beheer der geldmiddelen in Nederland tot het jaar 1810. — Arnhem 1863.

773. Heeft iemand, aan wien ten onregte het burgerlijk pensioen is geweigerd, een actie, hetzij tot bekoming van dat pensioen, hetzij tot schadeloosstelling? — Neen. — Regtsg. Adv. V, 29.

774. Mr. A. de Pinto. Over de middelen om 's Rijks rekenpligtige ambtenaren tot het doen hunner rekening te noodzaken. — Themis X, 365.

775. De burgerlijke pensioenen zijn geregeld bij de wet van 9 Mei 1846 (St. 24); gewijzigd bij de wet van 3 Mei 1851 (St. 49), 24 December 1863 (St. 166), 21 Mei 1873 (St. 64).

776. O. W. Hora Siccama. Het pensioneren van beambten in 's lands dienst. — 's Grav. 1861.

777. Jhr. mr. G. de Bosch Kemper. Schorsing en ontslag van ambtenaren. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 69.

778. Ph. J. Bachiene. Over de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van alle staatsdienaars. — 's Gravenhage 1848.

779. Magt des konings tot regeling van bezoldigingen van ambtenaren. Art. 61, § 2 en 4 der grondwet. — W. B. A. 340.

780. Wie regelt de bezoldiging van ambtenaren der rekenkamer. Art. 5 der wet van 5 October 1841. Art. 61 der grondwet. — W. B. A. 784.

781. Mr. F. N. Sickinga. Bijdrage tot de kennis onzer financien. — Bijdr. Boer en Fruin XXII, 326.

Art. 62.

782. Mr. R. C. Baron d'Alblaing van Giessenburg. Gedachten omtrent het muntwezen, toegepast op de wet van 4 December 1838. — Leiden 1839.

783. C. Dronsberg. De re monetali imprimis de legibus et delictis monetalibus horumque poenis. — Traj. 1828.

784. Regeling van het toezigt en de zorg over de zaken van de munt. — Wet van 1 Junij 1850 (St. 25).

735. Regeling van den werkkring van het muntcollegie ingesteld bij art. 2 der wet van 1 Junij 1850 (St. 25). — Kon. Besl. 2 Sept. 1850 (St. 56).

786. Regeling van het muntwezen in de West-Indiën. — Wet van 14 December 1853 (St. 126).

787. Regeling van het muntwezen in Nederlandsch Indië. — Wet 1 Mei 1854 (St. 75).

788. Instelling eener commissie van onderzoek, betreffende de circulatie van vreemde muntspeciën hier te lande. — Kon. Besl. 5 Sept. 1855 (St. 118.

789. Regeling van de koperen pasmunt in Nederlandsch Indië. — Wet 20 April 1855 (St. 12).

790. Bepaling van het maximum van het muntloon van standpenningen door bijzondere personen te voldoen. — Kon. Besl. 19 November 1857 (St. 115).

791. Het collegie van Raden en Generaalmeesteren van de munt wordt alleen als deskundig erkend in

geschillen over het regt van waarborg op de gouden en zilveren merken, het allooi, essai enz. — Kon. Besl. 12 Mei 1826 (St. 41).

792. Algemeene opvolging bevolen van de voorschriften omtrent het Nederlandsch muntstelsel; een tarief wordt vastgesteld voor de oude provinciale en landelijke muntspetiën der zuidelijke provinciën. — Kon. Besl. 8 December 1824 (St. 63).

793. Ophouden van den wettelijken koers der Fransche muntspetiën in de zuidelijke provinciën des rijks. — Wet 25 Februarij 1825 (St. 8). Bepaling van het tijdstip dier buitenkoersstelling. — Kon. Besl. 13 Mei 1825 (St. 50).

794. Bepaling dat gouden standpenningen van vijf gulden zullen worden gemunt. — Wet 22 Dec. 1825 (St. 80).

795. Wijziging der wet van 28 September 1816 (St. 50) omtrent het Nederlandsch muntwezen. — Wet 22 Maart 1839 (St. 6).

796. Regeling van het Nederlandsche muntwezen. — Wet 26 November 1847 (St. 69).

797. Bepaling van het muntloon dat door bijzondere personen wordt voldaan ter uitvoering van art. 18 der wet van 26 Novenmber 1847 (St. 69) tot regeling van het Nederlandsche muntwezen. — Kon. Besl. 29 Junij 1848 (St. 28).

798. Vervanging dar koperen door bronzen pasmunt. — Wet 28 Maart 1877 (St. 43).

799. Bepalingen omtrent de werkzaamheden van Raden en Generaalmeesters van de Munt. — Souv. Besl. 11 Julij 1814 (St. 78).

800. Zamenstelling en werkzaamheden van het kollegie van Raden en Generaalmeesters van de munt. — Wet 19 Mei 1819 (St. 31).

801. Bepaling van den muntslag der gouden en zilveren dukaten op den Ouden Nederlandschen stempel. — Souv. Besl. 19 Jan. 1814 (St. 16)

802. Bepaling der waarde van den dollar en den koers van het gouden muntstuk van 1813 met het wapen van Z. M. den Koning van Groot-Brittanië als keurvorst van Brunswijk-Lunenburg. — Souv. Besl. 2 Januarij 1814 (St. 2).

803. Regeling van het Nederlandsche muntwezen. — Wet 28 September 1816 (St. 50).

804. Bepalingen van het lijfstraffelijk wetboek worden toepasselijk verklaard op misdaden, welke bedreven worden omtrent de muntspetiën, vermeld bij art. 12 en 14 der wet van 28 September 1816. (St. 65).

Art. 63.

805. Mr. W. R. Boer. Toekenning van adellijke titels en andere qualificatiën in acten van den burgerlijken stand. — Bijdr. v. Boer c.s. IV, 118.

806. Over adellijke titels, erfelijk volgens recht van eerstgeboorte. — 's Gravenhage 1867.

807. Memorie betreffende de verdeeling van het fonds der ridderschap, van de provincie Zuid-Holland. — 's Gravenhage 1851.

808. H. J. Swaving. Verliest de Nederlander, die in strijd met het verbod van art. 63 der grondwet, vreemden adeldom aanneemt, daardoor van zelf de hoedanigheid van Nederlander? — Jur. Vraagal III, 227.

809. Wordt het Nederlandsch Staatsburgerschap verloren door het aannemen van vreemden adeldom? — Opm. en med. IX, 280.

810. Mr. R. Baron van Breugel Douglas. Over het adelsregt in de Nederlanden. — 's Gravenhage 1867; beoord. door mr. L. de Hartog. Bijdr. van Boer c.s. XVI, 226; N. R. Bijdr. XVII. 407.

811. W. J. Baron d'Ablaing van Giessenburg Het besluit van 26 Januarij 1822 (St. 1) betreffende de adelijke titels en kwalificatiën. — Bijdr. v. Boer XII, 129; X, 410.

812. Mr. A. A. de Pinto. Toekenning van adellijke titels en andere qualificatiën in de akten van den Burgerlijken stand. — Bijdr. v. Boer c.s V, 312.

813. Bepalingen aangaande de vereischten en voorregten van den adelstand binnen de Nederlanden. — Souverein Besl. 13 Februarij 1815 (St. 15).

814. Titels van adeldom toe te schrijven aan alle personen daarmede erkend of begiftigd in alle regtelijke of andere publieke acten. — Kon. Besl. 26 Januarij 1822 (St. 1).

815. Nadere voorschriften omtrent het toekennen van adelijke titels en praedikaten. — Kon. Besl. 24 Mei 1827 (St. 28).

816. Lijsten van personen of geslachten, wier titels en adeldom op de registers van den Hoogen Raad van adel zijn ingeschreven en op welke toepasselijk zijn de bepalingen van art. 1 van de kon. besl. van 26 Januarij 1822 (St. 1); 25 Julij 1825 (St. 61); 2 Januaij 1827 (St. 1); 6 Januarij 1828 (St. 1); 1 Januarij 1829 (St. 1); 9 Januarij 1830 (St. 1); 29 November 1843 (St. 59).; 19 April 1846 (St. 20); 6 Febr. 1859 (St. 8).

817. Nadere rangschikking van voorzitter en leden van een Hoogen Raad van adel in het tarief van reis en verblijfkosten. — Kon. Besl. 14 Febr. 1861 (St. 10).

818. Bepalingen ten aanzien van het ligten der opene brieven van verleende adelsgunsten. — Kon. Besl. 18 October 1868 (St. 142). Luttenberg 160.

819. Regeling van den overgang van adelijke titels bij regt van eerstgeboorte. — Kon. Besl. 26 Maart 1868 (St. 37). Luttenberg 46.

820. Nadere regeling van de zamenstelling en werkzaamheden van den Hoogen raad van adel. — Kon. Besl. 17 Sept. 1852. — Bijv. 626. E. 297.

821. Inlichting nopens de legalisatie van in te zenden uittreksels van den Burgerlijken stand aan den Hoogen Raad van Adel. — Min. v. J. 13 Jan. 1866. Bijv. 18.

822. Extracten uit de registers van den burgerlijken stand betrekkelijk de adelijke personen, moeten aan het departement van Justitie worden ingezonden. — M. v. J. W. B. A. 867.

823. P. J. M. Z. Scheepes. Het aannemen van vreemden adeldom heeft niet het verlies van het Nederlanderschap ten gevolge. — Stelling 22. Leiden 1877.

824. C. H. Prins. Het Nederlandsch Staatsburgerschap wordt door het aannemen van vreemden adeldom niet verloren. — Stelling 28. Leiden 1873. C. M. Schram de Jong. Stelling 27. Leiden 1875.

825. W. C. van Benthem Jutting. Een Nederlander, die een vreemden adelijken titel erft, mag dien niet voeren. — Stelling 40. Leiden 1875.

826. Ch. de Bieberstein. Het kon. besluit van 26 Januarij 1822, no. 1, betrekkelijk de adelijke titels en kwalificatiën is niet in strijd met eenig wettelijk voorschrift en is ook voor den ambtenaar van den burg. stand verbindend. — Stelling 16. Leiden 1879.

Art. 64.

827. Mr. P. van Bemmelen. De Luxemburgsche orde van den Eikenkroon in Nederland. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 407.

828. Is het in het openbaar dragen van een vreemde wettig verkregen ridderorde zonder koninklijke autorisatie, strafbaar naar art. 259 C P.? — Regtsg. Adv. VI, 225.

829. Een ordelint is een „decoration" naar den

geest van art. 259 C. P. — Regtb. Amsterdam 18 Nov. 1846; R. B. IX, 128 W. 799; Regtz. XXIII, 82.

830. Oprigting van een ridder- of eerezaal tot de militaire Willemorde behoorende, het daarstellen van het onderscheidingsteeken voor de expeditionaire afdeeling in het Indisch leger en van het bewijs van aandenken voor betoonde vaderlands liefde en trouw. — Kon. Besl. 5 April 1831; Bijv 144. E. 10.

831. Bepaling, dat het geldelijk voordeel aan de militaire Willemsorde verknocht, toegepast moet worden op de onderofficieren en manschappen der vrijwillige korpsen en schutterij. — Dir. Gen. v. Oorlog 15 Maart 1832; Bijv. 149. E. 52.

832. Bepaling van het bedrag der verhoogde soldij van forticatie-opzigters en conducteurs der artillerie, ridders der militaire Willemsorde. — Kon. Besl. 27 April 1831; Bijv. E. 55.

833. Bepalingen omtrent het verlies van de Militaire Willemsorde. — Kon. Besl. 30 Maart 1821. Bijv. E. 29.

834. Aanschrijving aan de Procureurs-Crimineel tot dadelijke inzending van een afschrift van alle veroordeelende arresten ten laste van eenig lid der orde van den Nederlandschen Leeuw of van de Militaire Willemsorde. — Circ. Proc. Gen. Hoog Geregtshof 26 April 1821; Bijv. E. 39.

835. Regeling van het bedrag der riddersoldij van gewezen militairen in Oost-Indië tot ridders van de militaire Willemsorde benoemd. — Kon. Besl. 17 November 1827; Bijv. E. 489.

836. Aan gegageerde militairen, gedecoreerd met de militaire Willemsorde, wordt gelaten de verhooging van tractement. — Kon. Besl. 31 Maart 1816; Bijv. 703; E. 298.

837. Bepaling omtrent de begrafenis van onderofficieren met de militaire Willemsorde gedecoreerd. — Min. v. Oorlog 20 April 1816; Bijv. 723; E. 303.

838. Bepaling omtrent de betaling der riddersoldijen aan militairen beneden den rang van officier eervol ontslagen. — Min. v. Oorlog 16 December 1816; Bijv. E. 341.

839. Aan ridders van de Orde van den Nederlandschen Leeuw of van vreemde Ordes, als zij met het ordeteeken in het openbaar verschijnen, moeten dezelfde honneurs worden bewezen als voor de ridders van de Militaire Willemsorde is bepaald. — Min. van Oorlog 31 October 1842; Bijv. E. 177.

840. Vaststelling van het reglement van administratie en discipline voor de Militaire Willemsorde. — Kon. Besl. 25 Junij 1815; Bijv. 625; E. 226.

841. Bepalingen omtrent de wijze van betaling der verhooging van soldij, toegestaan aan de ridders van de 3e en 4e klasse der Militaire Willemsorde. — Min. v. Oorlog 17 Augustus 1815; Bijv. 747; E. 249.

842. Voorschriften nopens de betaling van riddersoldij en het doen van opgaven aan den kanselier der Militaire Willemsorde. — Comm. Gen. v. Oorlog 8 Februarij 1821; Bijv. E. 652.

843. Beschikking nopens de betaling van riddersoldijen. — Dir. Gen. v. Oorlog 31 Mei 1834; Bijv. E. 169.

844. Regeling van het bedrag der riddersoldij van gewezen militairen in Oost-Indië tot ridders van de Militaire Willemsorde benoemd. — Kon. Besl. 11 November 1827; Bijv. E. 489.

845. Bepaling van de hoegrootheid der verhoogde soldijen voor ridders van de Militaire Willemsorde bij het wapen der-Marechaussée. — Kon. Besl. 22 April 1817; Bijv. 172; E. 364.

846. Bepaling omtrent het vervallen verklaren van de Militaire Willemsorde van gedecoreerde militairen, welke wegens deserteren worden gestraft, en onderofficieren die gedegradeerd worden. — Kon. Besl. 9 Sept. 1818. Bijv. 823; 440.

847. Uitbreiding der bepalingen nopens het toekennen van onderscheidingsteekenen voor langdurige eerlijke en trouwe dienst van onderofficieren en manschappen van het leger en waaraan tevens geldelijke voordeelen worden verbonden. — Kon. Besl. 11 Febr. 1859 no. 44; Bijv. 146; Kon. Besl. 13 April 1859 no. 67; Bijv. 262. Min. Marine 27 April 1859 no. 111; Bijv. no. 109, 302.

848. Bepalingen en inlichtingen nopens de uitvoering van het Kon. Besl. van 11 Febr. 1859 ten opzigte van het toekennen van onderscheidingsteekenen voor langdurige dienst bij de landmagt. — Min. v. Oorlog 8 Maart 1859 no. 43 B. Bijv. no. 67, 195.

849. De plaatsvervangers van de Nationale militie bij de staande armée overgaande, hebben geen regt tot het bekomen der chevrons en verhoogde soldij, ingevolge Kon. Besl. van 11 Februarij 1859. — Min. v. Oorlog 25 Maart 1859 no. 38 B.; Bijv. no. 79, 224.

850. Instelling van een onderscheidingsteeken voor het bijwonen der oorlogsgebeurtenissen in Indië — Kon. Besl. 27 Junij 1831; Bijv. 307; E. 27.

851. Bepaling der gevallen, waarin de medaille van den oorlog op Java en het metalen kruis aan de begiftiftigden zullen moeten worden ontnomen. — Kon. Besl. 19 December 1832; Bijv. 606; E. 85.

852. Vaststelling van een algemeen onderscheidingsteeken om bij belangrijke gebeurtenissen, aan hen, die daaraan deelnemen, te kunnen worden geschonken. — Kon. Besl. 31 Mei 1833; Bijv. 310; E. 103.

853. Bepaling, dat aan alle vrijwilligers bij de kompagnie jagers te paard, in 1815 te Arnhem opgerigt, vergund is, om den in der tijd uitgereikten zilveren gedenkpenning te mogen dragen. — Gouverneur van Gelderland 11 September 1833; Bijv. 443; E. 121.

854. Instelling van de Militaire Willemsorde. — Wet 30 April 1815 (St. 33*).

855. Instelling van de Orde van den Nederlandschen Leeuw. — Wet 29 Sept. 1815 (St. 47).

856. De Duitsche orde, Balije van Utrecht, hersteld. — Wet 8 Augustus 1815 (St. 43).

857 Wijziging van art. 8 der Wet van 30 April 1815 (St. 33*) houdende instelling der Militaire Willemsorde. — Wet 22 April 1864 (St. 33).

858. Verbod tot het vragen om decoratiën, inzonderheid die der Militaire Willemsorde. — Min. Oorlog 14 Mei 1841; Bijv. E. 42.

859. Instelling van medailles voor edele en menschlievende daden. — Kon. Besl. 19 Junij 1822; Bijv. E. 125.

860. Uitbreiding der bij kon. besl. van 19 Julij 1822 ingestelde medaille voor edele en menschlievende daden. — Kon. Besl. 7 Mei 1837; Bijv. E. 366.

861. Vaststelling eener nieuwe wijze van benaming der verschillende soorten van medailles voor edele en menschlievende daden. — Kon. Besl. 22 Julij 1838 no. 87; Bijv. E. 451.

862. Bepalingen nopens het toekennen van belooningen wegens menschlievende verrigtingen bij reddingen op de Nederlandsche kusten of binnenwateren. — Gouverneur v. N.-Holland 4 Januarij 1840; Bijv. 4 E. 580.

863. Instelling eener medaille als blijk van erkentelijkheid voor het daarstellen van een boek of kunstwerk of het verrigten van menschlievende daden. — Kon. Besl. 24 Januarij 1841, no. 22 Bijv. E. 8.

864. Wijziging der medaille wegens edele en menschlievende daden toe te kennen. — Kon. Besl.

28 Junij 1830 no. 57; Bijv. E. 5e serie, 617. Kon. Besl. 1 Dec. 1841, no. 72; Bijv. E. 5e serie, 624.

865. Instelling van het metalen kruis als een bewijs van aandenken voor de verdedigers van het vaderland. — Kon. Besl. 12 Sept. 1831; Bijv. 427; E. 34.

866. Verordeningen omtrent de uitgifte en het dragen van het metalen kruis. — Circ. direct Gen. v. Oorlog 2 Maart. 1832; Bijv. 128, 50.

867. Bepalingen omtrent het metalen kruis aan officieren der schutterijkorpsen, toe te wijzen, die niet dienstpligtig zijn geweest. — Kon. Besl. 28 April 1832; Bijv. E. 180, 55.

868. Bepaling, dat het metalen kruis gedragen te gelijk met andere orden, onmiddelijk behoort te volgen op de Militaite Willemsorde of de Orde van den Nederlandschen Leeuw en gedragen behoort te worden vóór eenige vreemde Orde. — Min. v. Ooriog 31 Mei 1832; Bijv. E. 61.

869. De bevoegdheid tot het dragen van het metalen kruis, moet op de stamboeken worden ingeschreven. — Min van Oorlog 31 Augustus 1832; Bijv. E. 72.

870. Inlichting nopens het regt der erfgenamen op het metalen kruis van een met hetzelve begiftigden erflater. — M. v. Oorlog 6 April 1833; Bijv. 148; E. 94.

871. Vaststelling van een bewijs van aandenken aan hen te verleenen, welke hebben deelgenomen aan de roemrijke verdediging van de citadel van Antwerpen in het jaar 1832. — Kon. Besl. 31 Mei 1833; Bijv. 308; E. 103.

872. Vaststelling van een algemeen onderscheidingsteeken om bij belangrijke gebeurtenissen aan hen, die daaraan deelnemen te kunnen worden geschonken. — Kon. Besl. 31 Mei 1833; Bijv. 310; E. 103.

873. Uitbreiding der termen van toekenning van het metalen kruis. — Min. v. Oorlog 25 April 1834; Bijv. E. 160.

874. Vrijdom van Zegelregt voor circulaires en inteekeninglijsten, betreffende de vereeniging van het metalen kruis. — Min. v. Financiën 28 April 1854, no. 490; Bijv. 187; E. 520.

875. Instelling van een medaille in zilver en brons, uit te reiken aan hen, die bij den watersnood in 1855 zich verdienstelijk hebben betoond. — Kon. Besl. 31 Maart 1855; Bijv. 219; E. 689; idem van 1861. Kon. Besl. 24 Maart 1861; Luttenberg 270.

876. De orde van den eikenkroon is ingesteld bij besluit van den koning Groot-Hertog van 29 December 1841. Ingeval van overlijden van de begiftigden moeten de onderscheidingsteekenen worden terug gezonden. — Kon. Besl. 8 Julij 1845; Luttenberg 144.

877. Vaststelling van den titel, te voeren door de exspectanten der Duitsche Orde Balye van Utrecht en door de jongste leden van het kapittel- — Kon. Besl. 22 Junij 1860; Luttenberg 74; Bijv. E. 298.

878. Som, welke voor een ingeleverde gouden medaille van een overleden militair aan de erfgenamen kan worden uitbetaald. — Min. v. Oorlog 21 Oct. 1861; Luttenberg 193.

879. Wijziging van den vorm van het onderscheidings- en eereteeken, ingesteld voor eervolle langdurige werkelijke officiersdienst bij de schutterij, alsmede bij de zee en landmagt zoo hier te lande als in de overzeesche bezittingen. — Kon. Besl. 30 December 1866 (St. 244); Luttenberg 225. Kon. Besl. 19 Nov. 1844, no. 46 en 48; 28 Dec. 1844, no. 64, 5 Dec. 1851 (St. 149) 9 Januarij 1852, no. 17.

Art. 65.

880. Vreemdelingen; de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39) en art. 65 2e alinea der grondwet. W. B. A. 660.

881. Mr. P. van Bemmelen. De Luxemburgsche orde van den Eikenkroon. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 407.

882. P. Brooshooft. Aan hen, die zonder toestemming des konings in vreemden krijgsdienst zijn gegaan, moet na hun terugkeer in Nederland geen verlof worden verleend tot het aannemen van vreemde ridderorden. — Stelling 28. Leiden 1874.

Art. 66.

883. V. Coppieters. De jure gratiae — Gandavi. 1828.

884. J. A. Pescatore. De poenarum remissione. — Leodii 1822.

885. W. H. Suringar. Specimen quo inquiritur quatenus delinquenti liceat gratiam recusare. — Traj. 1855.

886. E. D. von Franquemont. Onder het recht van gratie is wel de verandering van straf, maar niet rehabilitatie begrepen. — Stelling 27. Leiden 1877.

887. A. H. van Wickevoort Crommelin. De jure principis in minuendis vel remittendis delictorum poenis. L. B. 1822.

888. W. W. Buma. De jure gratiae. — Gron. 1823.

889. H. J. Greven. De jure regio legibus absolvendi. — L. B. 1839.

890. Mr. G. Matthes. Mededeeling omtrent de vrijheid tot het indienen van verzoekschriften door gevangenen. — Themis 2e X, 186.

891. J. A. J(olles). Eenige opmerkingen omtrent het verleenen van gratie. — R. Jaarb. VII, 725.

892. Mr. A. Oudeman. Is tot het verleenen van gratie, de bekentenis van schuld des veroordeelden noodig? — Opm. en Med. IV. 47.

893. van Koetsveld van Ankeren. Gratie — Opm. en Med. IV. 108.

894. Mr. G. Diephuis. Is het middel van rehabilitatie met onze wetgeving bestaanbaar? — Opm. en Med. IX, 247.

895. J. H. M. J. de Grez. Over het regt van gratie volgens ons tegenwoordig staatsregt. — Leiden 1860.

896. H. N. Grobbée. De condemnatorum restitutione (sive rehabilitatione) in jure criminali. — L. B. 1854. Beoord. door mr. A. A. de Pinto; Themis 2e II, 175.

897. W. H. 's Jacob. De historia juris gratiae in Hollandia inde a Carolo V. — L. B. 1848; Beoord. door Mr. A. de Pinto; Themis XII, 699.

898. A. de Vries. Onderzoek omtrent vroegere en latere amnestiën naar aanleiding van art. 66 der grondwet. — Leiden 1860.

899. I. E. J. M. van der Kun. Het is niet overeentebrengen met art. 66 init. gr.w., wanneer de koning gratie verleent van boeten, betaald krachtens art. 254, Wetb. v. Strafr. — Stelling 31. Leiden 1870.

900. A. M. Pino. De koning heeft het recht gratie te verleenen zelfs indien de veroordeelde die niet verlangt. — Stelling 29. Leiden 1870.

901. V. T. I. Mutsaers. In strijd met art. 66 der grondwet wordt door den koning gratie verleend van boeten, betaald uit krachte van art. 254, Wetb. v. strafv. — Stelling 29. Leiden 1875.

902. H. van Vollenhoven. Quaestiones Juridicae de jure gratiae I Num regi jus gratiae latiori sensu

competat. II Num regi poenam a judice irrogatam commutare liceat in malum legibus nostris non in poenarum numerum receptum. III Num regi, condemnatio non roganti, imo recusanti, gratiam obtrudere liceat. — Hagae Com. 1839. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis I, 123.

903. Opdragt aan den Minister van Justitie om te beschikken op sommige verzoeken om gratie. — Kon. Besl. 26 Januarij 1841, no. 133. — Bijv. E. 10.

904. Het regt van gratie is niet te beschouwen als prerogatief der kroon, in dien zin, dat de beschikking op des betreffende rekwesten zou kunnen geschieden zonder ministeriële voordragt. — W. 4271. Rep. 1878, 1720.

905. Geeft art. 66 der grondwet aan den koning het regt om gratie te verleenen, ook indien de veroordeelde hetzelve niet inroept? — Regtsg. Adv. II, 9.

906. Bepalingen omtrent de behandeling van de verzoeken om gratie van veroordeelingen ter zake van overtredingen der wet op de jagt en visscherij. — M. v. J. 16 Januarij 1857, no. 105; Bijv. 23.

907. Circulaire, nopens het inrigten van adviezen, op een verzoek van gratie aan den koning. — M. v. J. 20 Januarij 1854; Bijv. 52. E. 493.

908. Circulaire, nopens het doen van mededeelingen door het openbaar ministerie aan de ambtenaren der registratie van de loopende verzoeken om gratie. — M. v. J. 23 Januarij 1854; Bijv. 53; E. 493.. M. v. J. 16 December 1854, no. 347; Bijv. 730; E. 632.

909. Bij de adviezen op verzoeken om gratie, behooren de regterlijke collegiën in den regel geen afschrift van het veroordeelend vonnis over te leggen, tenzij dit uitdrukkelijk mogt worden verlangd of om bijzondere redenen noodig mogt worden geoordeeld. — M. v. J. 26 Juni 1854; Bijv. 257; E. 533.

910. Het verleenen van gratie aan een veroordeelde tot een straf, die de burgerlijke dood ten gevolge heeft, *behoudens de regten van derden*, geeft hem het regt van erfopvolging en uiterste wilsbeschikking. — Hof Groningen 23 Sept. 1845; R. B. VIII, 59; N. R. XXVIII, § 57, 266; Regtz. XVIII, 171; H. R. 28 Januarij 1846; R. B. VIII, 381. Anders Regtb. Groningen 17 Januarij 1845; R. A. VII, 674.

911. Bij gratie of permutatie van straf bij kon. besl. verleend, blijft niettemin ingeval van herhaling van misdaad, art. 57 C. P. van toepassing. — H. R. 9 Junij 1846; N. R. XXIV, § 52, 232, W. 724; v. d. H. Strafr. 1846; II, no. 75, 30.

912. Over den zin van art. 56 der grondwet. — W. 3730.

913. Bij het verslag van het openbaar ministerie op een verzoek om gratie wegens overtreding in zaken van belastingen, moet in de tabel worden vermeld of er overtreding wegens *rijks-*, dan wel wegens *plaatselijke* belasting heeft plaats gehad. — M. v. J. 13 Mei 1857, no. 137, Bijv. 97.

914. Regelen welke naar aanleiding van art. 66 der grondwet bij de behandeling der verzoeken om gratie en der jaarlijksche voordragten tot afslag en ontslag aan gevangenen wegens betoonde vlijt en goed gedrag behooren te worden in acht genomen. — Kon. Besl. 21 October 1856 (St. 95). W. 1796; Luttenberg 174.

915. De koning is uit kracht van het regt van gratie bevoegd tot het verleenen van brieven van rehabilitatie. H. R. 23 Februarij 1841; v. d. H. Strafr. III, no. 157, 166; N. R. VIII, § 17, 54; W. 166; Regtz. XV, 309.

916. Neemt het verkrijgen van algeheele gratie de regten weg, die derden aan de veroordeeling zouden kunnen ontleenen? — Neen. — Heeft derhalve de vrouw, wier echtgenoot tot tuchthuisstraf is veroordeeeld, wien echter oogenblikkelijk daarop volledig gratie en rehabilitatie is verleend, het regt, zich op grond van die veroordeeling van haren echtgenoot te doen scheiden? — Ja. — Regtsg. VIII, 170.

917. Voor de toepassing van het maximum van straf, bij art. 58 C. P. bedreigd, wordt niets meer vereischt dan een bloote vroegere veroordeeling tot correctionele gevangenisstraf van meer dan één jaar, het is onverschillig of de straf, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk of zelfs in het geheel niet is ondergaan, ten gevolge van bekomen gratie. — H. R. 30 April 1850; N. R. XXXV, § 59, 253; v. d. H. Strafr. 1850 I, no, 601, 250; W. 1151; Regts. XIX, 102.

918. Gratieregt. W. 2289, Meng. 1881, 1884.

919. Bij de voldoening aan art. 208, Wetb. v. Strafv. maakt het ten aanzien van de oplegging van straf aan beschuldigden, die te voren wegens andere misdrijven veroordeeld zijn geweest, geen onderscheid, zoo de vroeger opgelegde straffen door de koninklijke genade zijn kwijtgescholden. — H. R. 23 Sept. 1845; N. R. XXII, § 29, 143; W. 646; v. d. H. Strafr. XI, no. no. 677, 355; H. R. 4 Febr. 1851; N. R. XXXVII, § 65. 321; W. 1287; v. d. H. Strafr. 1851 I, no. 692, 36.

Art. 67.

920. C. van Eijsinga. De koning kan dispensatie verleenen van eenen algemeenen maatregel van inwendig bestuur — Stelling 29. Leiden 1874.

921. Jhr. Mr. P. van Rijckevorsel van Rijsenburg. Dispentatie en delegatie. — Bijdr. v. Boer en Fruin XIII, 1.

922. Mr. J. T. Buijs. Het recht van dispentatie. Bijdr. Boer en Fruin c.s. XIX, 154.

923. E. D. von Franquemont. De koning is bevoegd dispensatie te verleenen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — Stelling 26. Leiden 1877; J. F. Neeb. Stelling 30. Leiden 1876.

924. Kon, volgens de grondwet van 1840, de koning aan een erflater de vrijheid verleenen, om alle zijne onroerende goederen of een gedeelte daarvan, vast te maken, als een eeuwigdurende fideïcommis of majoraat, zoodat die met zijnen adelijke titel zullen overgaan op zijne mannelijke afstammelingen bij regt van eerstgeboorte, indien slechts het wettelijk erfdeel zijner overige kinderen, ongeschonden blijft? — Neen. — Regtsg. Adv. IV, 2.

925. Het regt van dispensatie. — Gem. W. 1112.

Art. 68.

926. S. M. S. de Ranitz. Over art. 68 der grondwet in verband met de geschiedenis van het Nederlandsch staatsregt beschouwd. Gron. 1858. — Beoord. door F. Bijdr. v. Boer c.s. II, 404. Door Jhr. mr. J. de Witte van Citters; Themis 2e VI, 325.

Art. 69.

927. W. C. van Boetzelaer. Historisch staatsregtelijke proeve over het veto des konings (grondwet 69, 114). — Utrecht 1872.

Art. 70.

928. J. G. Brillenburg. De koning moest de bevoegdheid hebben om, bij ontbinding van de Eerste Kamer der Staten Generaal, ook de Provinciale Staten te ontbinden. — Stelling 31. Leiden 1870.

929. H. van Hogendorp. De ontbinding der volksvertegenwoordiging in de constitutionele monarchie — 's Gravenhage 1868.

930. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. De ontbinding der tweede kamer. Een woord ter overweging aan allen die naar waarheid willen oordeelen. — Amst. 1866.
931. A. M. Maas Geesteranus. Een woord aan de kiezers in Nederland over de ontbinding van de tweede kamer der Staten-Generaal. — 's Gravenhage 1866.
932. Dr. A. van der Linde. De ontbinding van de tweede kamer in 1866. Geschiedenis, litteratuur en kritiek van een staatsregterlijk vraagstuk. — Utrecht 1866.
933. Ontbinding van de tweede kamer der Staten-Generaal. — Kon. Besl. 28 September 1866 (St. 161). 3 Januarij 1868 (St. 3); 9 Augustus 1850; 26 April 1853 (St. 22).
934. Art. 70 der grondwet. — W. B. A. 905.

Art. 71.

935. Mr. C. van Breugel Douglas. Art. 23 der wet, regelende de bevoegdheid en zamenstelling van den Raad van State. — 's Gravenhage 1862.
936. C. J. van Bell. De raad van State en de beslissing van Administratieve geschillen. — Leiden 1853.
937. E. K. J. Bertling. De senatorio reipublicae Batavae et regni Neerlandici concilio (Raad van State). — Gron. 1838.
938. J. Quarles van Ufford. De concilio status Francico et Neerlandico L. B. 1844.
939. A. E. Croockewit. Art. 23 der wet tot regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den raad van state. — Amst. 1863.
940. S. van Slingelandt. Verhandeling over den Raad van State. — Nijmegen 1783.
941. Beschouwingen over de wijze van regeling der zamenstelling en der bevoegdheid van den Raad van State, alsmede over de door dit collegie op te dragen regtsmagt in administrative regtszaken. — 's Gravenhage 1848. Beoord. door mr. J. K. W. Quarles van Ufford; Themis IX. 475.
942. Mr. W. A. C. de Jonge. Beschouwingen over de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 248.
943. Het ontwerp van wet tot regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State. — W. B. A. 380, 382, 383, 406, 410, 623, 628, 644.
944. Jhr. Mr. J. G. H. van Tets. Ontwerp van wet op de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State. — 's Gravenhage 1848.
945. Mr. J. B. Vos. Wet houdende regeling der zamenstelling en der bevoegdheid van den Raad van State uit officiële stukken toegelicht, vergeleken met vroegere wetsontwerpen en de tegenwoordige Fransche wet, voorafgegaan van een inleiding, bevattende een geschiedkundig overzigt van dit onderwerp. — Leiden 1862. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis 2e IX, 456.
946. De raad van State. Afdeeling voor de geschillen van bestuur. — 's Gravenhage 1862 en vvg.
947. Mr. P. F. Hubrecht. Eenige vraagpunten van administratief regt naar aanleiding van het koninklijk besluit van 21 April 1867 (St. 41). — Bijdr. v. Boer en Fruin X, 192.
948. V. T. L. Mutsaers. De periodieke afwisseling der leden van den Raad van State voor de samenstelling zijner afdeelingen is af te keuren. — Stelling 31. Leiden 1873.

Art. 72.

949. A. A. Lans. De grondwet laat niet toe, aan den Raad van State of een zijner afdeelingen een beslissende uitspraak over geschillen van bestuur op te dragen. — Stelling 54. Leiden 1875.
950. P. Maclaine Pont. De Raad van State moet gehoord worden op eene troonrede, die voorstellen aankondigt, aan de Staten-Generaal. — Stelling 29. Leiden 1873.
951. Mr. J. Quarles van Ufford. Beschouwingen over de overschrijding van regtsgebied en over de algemeene maatregelen van inwendig bestuur — Themis IX, 367.
952. Mr. W. de Sitter. Een paar opmerkingen betreffende de algemeene maatregelen van inwendig bestuur in het algemeen, en het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19) in het bijzonder. — Bijdr. v. Boer c.s. XVIII, 331.
953. Mr. W. R. Boer. Over de beteekenis van art. 72 der grondwet in het hooren van den Raad van State. — Bijdr. Boer en Fruin IV, 122.
954. Mr. A. J. Hovy. Een zelfstandige administrative regtspraak van den Raad van State is niet in strijd met de grondwet. — P. v. J. 1878, 48 Bijb.; Rep. 1878, 2444.
955. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Wat zijn maatregelen van algemeen bestuur? Een woord van herinnering ter overweging aanbevolen bij het aanhangige ontwerp van wet ter regeling der afkondiging van algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — Amsterdam 1852. Beoord. W. 1303.
956. Mr. N. F. van Nooten. De macht des konings tot het vaststellen van algemeene maatregelen van bestuur volgens art. 72 der grondwet. — Utrecht 1879.
957. D. P. Fabius. Iets over de definitie van inwendig bestuur. — Bijdr. Boer en Fruin XXIII, 167; Rep. 1879, 4795.
958. Mr. N. F. van Nooten. Algemeene maatregelen van inwendig bestuur. W. 4344.
959. Nog iets over maatregelen van inwendig bestuur. — W. 2645.
960. De koning bezit niet de bevoegdheid om voor het in werking treden van een algemeenen maatregel van inwendig bestuur een ander tijdstip te bepalen dan den twintigsten of den vijfden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad of van het Staatsblad en de Staatscourant. — W. B. A. 1534.
961. Het wetsontwerp tot herziening der wet van 6 Maart 1818. (St. 12) met memorie van toelichting. — W. B. A. 1541; Gem.st. 1420.
962. Algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — W. 1922. — W. 2284. — W. 4333.
963. Wetsontwerp tot herziening der wet van 6 Maart 1818 (St. 12) met memorie van toelichting — W. B. A. 1541: Gem.st. 1420.
964. Voor zoover de wet van 1818 betreft overtredingen van de reglementen der Provinciale Staten moet men aan een aanvulling der provinciale wet de voorkeur geven boven een herziening dier wet 1818. — W. B. A. 1541.
965. L. Zeegers Veeckens. Over de geschillen van bestuur, behoorde de Raad van State geheel onafhankelijk recht te spreken. — Stelling 43. Leiden 1878. H. D. L. Bouricius; Stelling 13. Leiden 1879.
966. J. Enschedé Jr. Als regel behoorde te gelden, dat de beslissing over publiek-rechtelijke rechtsgeschillen, niet aan de administratie, maar aan de justitie toekomt. — Stelling 27. Leiden 1875.
967. F. H. J. Tavenraat. De grondwet laat niet toe aan den Raad van State of aan een zijner afdeelingen een beslissende uitspraak over geschillen van bestuur op te dragen. — Stelling 34. Leiden 1874.
968. Het reglement op de openbare middelen

van vervoer te lande, van 24 Nov. 1829 (St. 73), is een algemeene maatregel van inwendig bestuur; de overtredingen van dat reglement behooren te worden gestraft volgens de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) en niet volgens art. 475, no. 4, C. P. — H. R. 22 October 1861; N. R. LXIX, § 9, 55; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 889, 399; W. 2321; W. B. A. 650.

969. De algemeene maatregelen of reglementen van inwendig bestuur van den staat zijn, wat de poenale sanctie betreft, ondergeschikt aan de wettelijke bepalingen dien aangaande gemaakt. De strafbepalingen tegen de overtreders van dergelijke algemeene maatregelen van inwendig bestuur bij die reglementen zelve gesteld, zijn van geen verbindende kracht en moeten als niet geschreven worden beschouwd. De wet van 6 Maart 1818 (St. 12), regelt voor zoover door den wetgever niet anders is bepaald, alleen wettig die strafbepalingen. — Kantg. Alphen 2 Julij 1863; W. 2515; N. R. B. 1866, 99; Gemst. 626.

970. Over de beteekenis van art. 72 der grondwet in het hooren van den Raad van State. — Bijdr. v. Boer c.s. IV, 122.

971. Bij koninklijke besluiten, inhoudende algemeene maatregelen van inwendig bestuur, kunnen geen andere straffen worden bedreigd, dan die vastgesteld zijn bij art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12); Hof 's Gravenhage 1 Februarij 1878; N. R. B. 1878; C. 50; Rep. 1878, 1764.

972. De voorschriften bij kon. besl. van 23 Sept. 1877 (St, 185) aan de besturen van gebouwen en schepen gegeven, behooren niet tot de algemeene maatregelen van inwendig bestuur, welke de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) op het oog heeft. — Kantg. Haarlem 31 Julij 1878; W. 4273; W. B. A. 1525; Gemst. 1414; Rep. 1878, 1765; Regtb. Haarlem sine die W. 4297; W. B. A. 1535; Gemst. 1415.

973. Inlichting nopens de vervolging van overtredingen van bepalingen in kon. besluiten voorkomende en strafbaar gesteld bij art. 1 der wet van 6 Maart 1818. — Proc. Gen. H. R. Circulaire 12 Sept. 1869, no. 28; Bijv. 372; E. 381.

974. De koning heeft wel de bevoegdheid tot het uitvaardigen van maatregelen van algemeen bestuur, doch slechts als zij steunen op een wet of daarvan de uitvloeisels zijn. De wet van 6 Maart 1818 (St. 12) verleent aan de uitvoerende magt geen algemeene en onbeperkte bevoegdheid om algemeene maatregelen van inwendig bestuur uit te vaardigen. — H. R. 13 Januarij 1879; W. 4330.

975. Indien bij kon. besl. bepalingen zijn vastgesteld, zonder dat daarbij tegen de overtreders bedreigd worden de straffen, vermeld in art. 1 der wet van 6 Maart 1818, kunnen dan de regtbanken onderzoeken en beslissen, of die bepalingen bevatten algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den staat, en zoo ja, kunnen zij dan, bij bevinding daarvan, de bovengemelde straffen toepassen? — Neen. — Regtsg. Adv. III, 53.

976. Een reglement, eenvoudig goedgekeurd bij kon. besl., zonder inachtneming der voorschriften, in art. 72 vermeld, is als strafbepaling niet verbindend. — H. R. 10 October 1843; N. R. XVI, § 9, 31; v. d. H. G. Z. VIII, no. 321, 15; W. 539

977. Een kon. besl., waarin niet wordt vermeld dat de Raad van State is gehoord, mag niet als een maatregel van algemeen bestuur worden beschouwd. — H. R. 26 Mei 1846; N. R. XXIII, § 78. 381; v. d. H. G. Z. IV, no. 167, 306; W. 772; R. B. VIII, 446.

878. Bij koninklijk besluit kan het regt van parate executie aan een maatschappij jegens hare leden niet worden verleend. Leden eener maatschappij kunnen bij onderling goedvinden en door hunne toestemming het regt van parate executie niet verleenen. — Hof Drenthe 7 Mei 1853; N. R. B. V, 496; W. 1627; N. R. LV, § 76, 376.

979. Elke algemeene maatregel van inwendig bestuur, strafbedreigingen inhoudende, moet ook volgens de grondwet van 1815, steunen op een delegatie des wetgevers. De koning was, volgens de grondwet van 1815, bevoegd bij besluit, strafbepalingen te maken, betreffende waterstaatszaken. Het oppertoezigt den koning, krachtens art. 215 der grondwet van 1815, toekomende, brengt mede het regt om strafverordeningen te maken. De kon. besluiten van 31 Julij 1841 (St. 26) en van 9 Mei 1846 (St. 23) zijn geen algemeene maatregelen van inwendig bestuur, tegen wier overtreding straf wordt bedreigd bij de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) — Kantg. Appingedam 24 April 1879; Regtb. Gron. 12 Junij 1879; W. 4394.

980. Het koninklijk besluit van 29 October 1833 (St. 59), houdende nadere regeling der tollen op 's Rijks groote wegen is een algemeene maatregel van inwendig bestuur van den Staat door den koning vastgesteld, den Raad van State gehoord, welke verordeningen, wat hare poenale sanctie betreft, zijn ondergeschikt aan de wettelijke bepalingen daaromtrent gemaakt, zoodat bij die maatregelen geen straffen kunnen worden bepaald, doch daarop van toepassing is de wet van 6 Maart 1818 (St. 12). — Regtb. Alkmaar 30 Mei; W. 54: N. R. B. VI, 98.

981. Indien in een reglement op een beurtveer tusschen twee plaatsen een strafbepaling voorkomt omtrent het vervoer door anderen, mag niet worden gerecurreerd tot de wet van 6 Maart 1818 (St. 12). — Regtb. Alkmaar 18 Junij 1854; N. R. B. VI, 99.

982. Het Kon Besl. van 29 October 1833 (St. 59) is niet toepasselijk op tolboomen, die niet staan op de groote wegen. Een koninklijk besluit, houdende regeling der tollen op 's Rijks groote wegen, is een algemeene maatregel van inwendig bestuur. Bij algemeene maatregelen van inwendig bestuur, kunnen geen andere straffen worden bedreigd, dan bij de wet van 6 Maart 1818 (St. 12), zijn vastgesteld. — H. R. 27 Augustus 1849; W. 1056; N. R. B. III, 187; v. d. H. G. Z. IX, no. 390, 210.

983. De tijd van het in werking treden van algemeene maatregelen van inwendig bestuur, is ingevolge het grondwettig voorschrift uitdrukkelijk geregeld bij de wet van 26 April 1852 (St. 92); daarbij is geen vroegere in werkingtreding toegelaten dan alleen in het geval dat ook gelijktijdige plaatsing in de Staatscourant is bevolen. Het kon. besl. van 28 October 1865 (St. 132), houdende verbod van in- en doorvoer van vee buitenlands is een algemeene maatregel van inwendig bestuur, waarbij alleen plaatsing in het Staatsblad is bevolen en niet tevens in de Staatscourant, overeenkomstig de wet van 26 April 1852 (St. 92); het is dus eerst in werking gekomen op den twintigsten dag na de dagteekening van het Staatsblad, waarin het is opgenomen. Aan de bepaling van gemeld besluit, dat het in werking treedt met den dag der afkondiging in het Staatsblad, kan geen kracht worden toegekend. — H. R. 31 Julij 1866; N. R. LXXXIII, § 33, 263, v. d. H. G. Z- XXII, no. 1032, 353; W. 2820.

984. Het kon. besl. van 16 Junij 1839 (St. 30) is een algemeene maatregel van inwendig bestuur genomen tot wering van de verspreiding der smetstof bij heerschende veeziekte, zoodanige maatregel kan echter niet derogeren aan de algemeene straf-

wet, indien het feit daarbij zich in een zwaarder misdrijf oplost. — H. R. 2 April 1867; W. 2907; v. d. H. Strafr. 1867, no. 2149, 129; N. R. B. 1868, 182; N. R. LXXXV, § 47, 424.

985. Het kon. besl. van 30 April 1864 (St. 78) is, als een uitvloeisel der wet van 17 October 1865 (St. 121), een algemeene maatregel van inwendig bestuur. — H. R. 14 Mei 1867; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1166, 132; W. 2918; N. R. LXXXVI, § 6, 35; W. B. A. 1022; Gemst. 829.

986. Het kon. besl. van 15 April 1843 (St. 13) houdende nadere algemeene bepalingen nopens den verkoop van het bood en het werk der broodzetting, is een maatregel of een reglement van algemeen bestuur, hoedanig de koning volgens art. 72 gr.w. in verband met art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12) na den Raad van State gehoord te hebben bevoegd is daar te stellen. — Gemeld kon. besl. is niet geschonden indien het is toegepast ter zake van weigering om tot de weging van brood toe te laten politie-beambten, welke niet voorzien waren van een schriftelijk last van het plaatselijk bestuur. — H. R. 18 Junij 1844; v. d. H. G. Z. II, no. 99, 453; N. R. XVII, § 29, 102; W. 506; Regtz. XXII. 222. — Hof Z. Holland, 4 Nov. 1851; W. 1276; H. R. 16 Mei 1854; v. d. H. G. Z. XII, no. 594; 164; N. R. XLVII, § 60, 254; W. 1664; Gemst. 202.

987. Door het toekennen van verbindende kracht aan het kon. besl. van 1 December 1820 (St. 26), houdende maatregelen tegen het beschadigen van bestaande eendvogelkooijen, alsmede voorschriften, waarnaar de eigenaren of gebruikers van eendvogelkooijen zich moeten gedragen, worden art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12) in verband met art. 72 gr.w. niet verkeerd toegepast noch geschonden. — H. R. 9 Oct. 1849; v. d. H. J. en V, III, no. 124, 72; W. 1069; N. R. XXXIII, § 36, 159.

988. Het kon. besl. van 17 Februarij 1819 (St. 6), houdende bepalingen op het stuk der verveeningen en ontgrondingen, is een algemeene maatregel van inwendig bestuur. — H. R. 6 Januarij 1852; W. 1373; N. R. XL § 74, 344; v. d. H. G. Z. XI, no. 540, 238.

989. De kon. besl. van 18 October 1826, no. 107 en 5 October 1828, no. 203. Bijv. E, 544, houdende bepalingen ten aanzien van het bekomen van terugbetaling van plaatselijke belasting wegens wijnen en sterke dranken naar elders verzonden, zijn geen algemeene matregelen van inwendig besturen, maar bloot maatregelen van bijzonder belang over welke de Raad van State niet behoeft gehoord te worden. — Kantg. Harderwijk 18 Jan. 1851; W. 1212; W. B. A. 86.

990. Het kon. besl. van 21 Augustus 1818 (St. 33) houdende bepalingen omtrent de beurt- en veerschepen in het Rijk is geen algemeene maatregel van inwendig bestuur doch is slechts een rigtsnoer, bevattende voorschriften aan Gedeputeerde Staten en gemeentebesturen tot regeling van de materie der beurt- en veerschepen. — Regtz. Zwolle 13 Augustus 1857; W 1884; Gemst. 309.

991. De bepaling van art. 151 der gemeentewet, dat plaatselijke verordeningen in wier onderwerp door een algemeenen maatregel van inwendig bestuur *wordt* voorzien, van regtswege ophouden te bestaan, is ook van toepassing op die maatregelen van bestuur, welke vóór de gemeentewet zijn uitgevaardigd. — H. R. 27 December 1853; W. 1645; N. R. XLI, § 65, 246; v. d. H. G. Z. XII, no. 580, 94; H. R. 15 Mei 1855; v. d. H. Strafr. 1855 I, no. 1084, 171; N. R. L. § 22, 91; W. 1645; Gemst. 190; W. B. A. 311.

992. Bij een kon. besl. kan niet de wijze worden voorgeschreven, waarop burgerlijke overeenkomsten, bepaald onderlinge waarborgmaatschappijen en dergelijke vereenigingen, zullen moeten worden aangegaan. — Het kon. besl. van 16 Julij 1830 (St. 54) houdende bepalingen omtrent het oprigten van maatschappijen van levensverzekeringen en andere genootschappen van dien aard, heeft als algemeene maatregel van inwendig bestuur ten aanzien van de daarbij gestelde voorwaarden geen verbindende kracht. — Hof N. Holland 14 Februarij 1853; N. R. B. III; 104, W. 1411; Anders H. R. 24 Mei 1853; N. R. XLIV, § 83, 363; v. d. H. G. Z. XII, no. 571, 41; W. 1491; Regtb. Amsterdam 8 Dec. 1852; W. 1411; N. R. B. 1853, 104.

993. Het kon. besl. van 21 April 1862 (St. 41), houdende vaststelling van het reglement omtrent het baggeren en graven of visschen van voorwerpen in de rivieren en stroomen in zee, langs de zeekusten is als algemeene maatregel van inwendig bestuur volkomen verbindend. De beperking van het genot van eigendomsrecht kan daarop van geen invloed zijn. Aan die verbindbaarheid staat ook niet in den weg de bepaling van art. 191 der grondwet. — H. R. 24 December 1867; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1202, 384; W. 2972; N. R. LXXXVII, § 44, 314; N. R. B. 1868. 458; W. B. A. 981; Hof N. Holland 23 Sept. 1867; W. 2979; W. B. A. 982.

994. Noch bij de grondwet noch bij eenige andere wet is bepaald wat verstaan moet worden onder algemeene maatregelen van inwendig bestuur, weshalve mag worden aangenomen, dat dergelijke maatregelen, zoo ter uitvoering der wetten als ter handhaving eener goede politie, tot de bevoegdheid van het kon. gezag behooren, voor zooverre dat gezag daarin door de grondwet niet is beperkt en die met uitdrukkelijke wetsbepalingen niet in strijd zijn. Het kon. Besl. van 15 Maart 1820 (St. 6), houdende strafbepalingen tegen het vernielen, afzeilen of doen afdrijven van baken en tonnen, heeft verbindende kracht. — H. R. 1 Nov. 1864; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1042, 186; W. 2644; N. R. B. XV, 698.

995. Het vaststellen van regelen, welke bestemd zijn om voor het geheele rijk te werken en waaraan een bepaalde klasse van ambtelooze burgers wordt gebonden, behoort tot de taak der wetgevende magt, welke door den koning in gemeen overleg met de staten-generaal wordt uitgeoefend en alzoo niet door den koning alleen. Het woord „*bestuur*" in dit art. kan niet hetzelfde als wetgeving noch kan het dit laatste in zich besluiten. Onder de maatregelen van inwendig bestuur, (mesures generales d'administration intérieure, zoo als de Fransche tekst der grondwet van 1815 ze noemt) kunnen geene maatregelen van wetgeving worden verstaan. Daaronder behooren hoofdzakelijk voorschriften ter uitvoering der wetten tot het geven van welke de koning, als hoofd van de uitvoerende magt van den staat, van zelf bevoegd zou zijn, ook zonder dat art. 72 gr.w. daarvan gewaagt — Regtb. Leiden 5 Sept. 1851; W. 1259.

996. Het nemen van maatregelen van algemeen bestuur behoort niet alleen tot uitvoering van wetten, maar ook ter handhaving van orde, rust, veiligheid en goede politie, tot de bevoegdheid van het kon. gezag, voor zoover het daarin door de grondwet niet is beperkt en zoolang die maatregelen niet met uitdrukkelijke wetsbepalingen in strijd zijn. Het kon. besl. van 7 Januarij 1842 (St. 2) houdende algemeene maatregelen tot in standhouding en opbeuring der kustvisscherij is een algemeene maatregel van inwendig bestuur met verbindende kracht. — Hof Z. Holland 31 Januarij 1852; W. 1304.

997. Het kon. besl. van 10 Februarij 1815 (Bijv.

4, E. 179) waarbij het decreet van 16 December 1811 wordt vervangen door nieuwe bepalingen omtrent de boomen, staande op of langs de groote wegen, is niet afgekondigd in het Staatsblad. Het is alzoo niet verbindend als algemeene maatregel van inwendig bestuur, zoodat het decreet van 16 December 1811 is gebleven van kracht en begrepen onder het kon. besl. van 16 Julij 1820 (St. 16), waarbij de naleving bevolen wordt van alle vroegere op het stuk der wegen geëmaneerde bepalingen, die niet vervangen zijn. Uit dien hoofde is ook van toepassing de straf bij de wet van 6 Maart 1818 tegen overtredingen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur bedreigd. — Kantg. Loenen 30 April 1862; W, 2389.

998. Het kon. besl. van 5 November, 1818 (St. 37), houdende bepalingen ten opzigte van de uitgifte, het verkoopen en debiteren van loten der kon. Ned. loterij van 13 November 1827 (St. 50), houdende afschaffing der Genuésche loterij, binnen het rijk, en nadere bepalingen omtrent de kon. Ned. loterij, van 16 Januarij 1831 (St. 2) houdende voorloopige wijzigingen in de inrigting en het debiet der Nederlandsche loterij, zijn algemeene maatregelen van inwendig bestuur; op de overtreding van die bepalingen zijn de straffen bij de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) van toepassing. — Kantg. Loenen 16 Mei 1860; W. 2186.

999. Het reglement van politie voor de scheepvaart op den Rijn van Bazel tot in zee„ bekrachtigd bij kon. besl. van 12 November 1851 (St. 144) is geen verdrag of tractaat; het is een algemeene maatregel van inwendig bestuur van den staat *als gevolg* van een verdrag of tractaat vastgesteld. De wet van 6 Maart 1818 (St. 12), moet worden toegepast om de overtredingen van gemeld reglement van politie te straffen. Dat reglement is ook toepasselijk op schippers of scheepsbestuurders, die niet zijn toegelaten voor de geheele Rijnvaart, maar de vaart alleen uitoefenen binnen het Nederlandsch grondgebied. — H. R. 5 Junij 1860; W. 2190; v. d. H. G. Z. XVII, no. 809, 410; N. R. LXV, § 5, 20.

1000. Ofschoon art. 9 van het kon. besl. van 31 Julij 1841 (St. 26) houdende bepalingen omtrent het vragen van vergunning tot het aanleggen van stoombootdiensten, noch uitdrukkelijk eene strafbepaling inhoudt, noch met zoovele woordsn naar de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) verwijst, is de toepasselijkheid dier wet daardoor niet weggenomen — H. R. 20 Februarij 1861; W. 2255; N. R. LXVII, § 27, 185; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 843, 89.

1001. Welk verband er ook moge bestaan tusschen de jagtwet van 6 Maart 1852 (St. 47) en het kon. besl. van 1 December 1820 (St. no. 26) in het bijzonder met het eerste art., zoo betreft dit echter niet de uitoefening der jagt, maar houdt het alleen in maatregelen van politie ter bescherming der bestaande eendekooijen, hoedanige niet uitmaken het onderwerp van genoemde wet. Dat besluit niet behoorende tot de verordeningen op het stuk der jagt en visscherij in art. 55 van even genoemde wet is als een algemeene maatregel van inwendig bestuur ook onder het vigeren der gezegde wet van 1852 blijven bestaan. — H. R. 16 Junij 1857; W. 1985. v. d. H. J. en V, V, no. 302, 72; N. R, LVI, § 34. 149.

1002. Een kon. besl., dat geen andere strekking heeft dan de vernietiging eener verordening van een gemeenteraad, hoezeer dat besluit in het staatsblad is geplaatst, is geen algemeene maatregel van inwendig bestuur en heeft geen verdere verbindende kracht dan die welke zoodanig besluit naar zijn aard heeft met betrekking tot de verordening, die het betreft. — H. R. 16 Junij 1857; W. 1983; v. d. H. Strafr. 1857, no. 1329, 233; N. R. LVI, § 31, 138; Gemst. 360.

1003. Volgens de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) is het niet vrijgelaten om bij algemeene maatregelen of reglementen van inwendig bestuur van den staat zoodanige straffen te bepalen als mogten worden noodig geoordeeld, mits blijvende binnen de perken bij die wet gesteld: de regtbanken zijn daarentegen bevoegd de bedoelde overtredingen, mits binnen de voorschreven beperkingen, blijvende te straffen naar gelang van den aard van het onderwerp, van de zwaarte der overtreding en der daarbij plaats gehad hebbende omstandigheden. De kantonregter is om die reden niet bevoegd om kennis te nemen van overtredingen van maatregelen of reglementen van inwendig bestuur, onverschillig of daartegen in die reglementen al dan niet bepaalde straffen zijn bedreigd. — H. R. 21 Augustus 1849; v. d. H. G. Z. IX, no. 389, 205; N. R. XXXIII, § 30. 124; W. 1056; W. B. A. 48. H. R. 12 Februarij 1850; N. R. XXXIV, § 90, 384; v. d. H. Strafr. 1850 I, no. 569, 52. W. 1133; Regts. XIX, 150.

1004. De koninklijke besluiten, waarbij concessiën van tollen, weggelden en dergelijke worden gegeven, zijn geene algemeene maatregelen van inwendig bestuur; het is geen vereischte, dat daarover de Raad van State wordt gehoord. Er bestaat onderscheid tusschen algemeene maatregelen van inwendig bestuur en zaken van algemeen belang, zonder dat de grondwetgever van 1848 een definitie van eerstgemelde of laatstgemelde heeft gegeven en het kenmerkend verschil af te bakenen. — H. R. 25 Januarij 1850; v. d. H. G. Z. X, no. 453, 45; N. R. XXXIV, § 76, 310; W. 1092; H. R. 22 Nov. 1850; N. R. XXXVII, § 14, 61. W. 1182; v. d. H. G. Z. X, no. 497, 397.

1005. Over de opmerkingen van den heer W. de Sitter, betreffende de algemeene maatregelen van inwendig bestuur in het algemeen en het kon. besl. van 31 Januarij 1824 (St. 19) in het bijzonder. — W. 3636.

1006. Het kon. besl. bedoeld bij art. 15 alinea 2 der wet van 7 April 1869 (St. 57), betreffende de maten, gewigten en weegwerktuigen, is een algemeene maatregel van inwendig bestuur, waarvan de afkondiging moet plaats hebben overeenkomstig de wet van 26 April 1852. Bij gebreke van een aldus afgekondigd kon. besl. den herijk en den termijn daartoe bepalende, bestaat voor de bezitters van maten en gewigten geen verpligting om die te doen herijken. — Kantg. Wijchen 2 Nov. 1872; W. 3549.

1007. Het kon. besl. van 11 December 1871, no. 16, bepalende den termijn van herijk van 1872 is geen algemeene maatregel van inwendig bestuur van den staat en alzoo niet onderworpen aan den vorm van afkondiging, voorgeschreven bij de wet van 26 April 1852 (St. 92). Die termijn, om voor de ingezetenen verbindend te zijn, moet althans op eenige andere wijze zijn afgekondigd. — Regtb. Nijmegen 14 December 1872; W. 3563.

1008. Koninklijke besluiten, die noch berusten op, noch strekken ter uitvoering van bepalingen der grondwet of van eenige ander wet, kunnen niet geacht worden te behooren tot die maatregelen van inwendig bestuur, tegen welker overtreding de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) straf bedreigt. De koninklijke besluiten van 31 Julij 1841 (St. 26) en van 9 Mei 1846 (St. 23) zijn niet te beschouwen als maatregelen van inwendig bestuur, tegen welker overtreding de wet van 6 Maart 1818, straf bedreigt. — Kantg. Appingedam 24 April 1879; Regtb.

Groningen 12 Junij 1879; W. 4394; Rep. 1879, 4640 vg.

1009. Het politiereglement voor de vaart op den Rijn van Bazel tot in zee, bekrachtigd bij kon. besl. van 8 Januarij 1851 (St. 2), kan niet geacht worden een algemeene maatregel van inwendig bestuur te bevatten, of als zoodanig eenige verbindende kracht te bezitten, omdat aan het hoofd van dat besluit geen melding is gemaakt, dat de Raad van State daarop is gehoord. — H. R. 29 Junij 1852; W. 1347; v. d. H. Strafr. 1852 I. no. 861, 307; N. R. XLII, § 37, 179; Regtz. XXIV, 260

1010. Een definitie van de algemeene maatregelen van inwendig bestuur niet in de wet op te nemen: meening van de regering; W. 2289.

1011 Na de vaststelling van eenig algemeen geldmiddel bij de staatsbegrootinn, wordt de verdere uitvoerende regeling daarvan bij wege van algemeene maatregel van algemeen bestuur, geheel aan den koning overgelaten, zonder verdor gemeenschappelijk overleg; als zoodanig heeft het kon besl. van 5 November 1818 (St. 37), houdende bepalingen aangaande de Nederlandsche staatsloterij volkomen verbindende kracht. — H. R 10 October 1854; N. R. XLVIII, § 33, 145; v. d. H. Strafr. 1854 II, no. 1023, 26. W. 1671; N. R. B. V, 1; W. B. A. 304.

Art. 73.

1012. Wet houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriële departementen. — Wet 22 April 1855 (St. 33).

1013. Mr. C. W. Opzoomer. De vertegenwoordiging volgens de Nederlandsche grondwet. — Amsterdam 1866.

1014. Mr. W. Baron van Goltstein. Nederland tegenover de konstitutionele beweging onzer eeuw. — 's Gravenhage 1863.

1015. Mr. Is. Capadose. Regtsvragen, betreffende het contraseign der ministers. — N. R. Bijdr. VII, 401.

1016. H. G. Lagemans. De leer der ministeriele verantwoordelijkheid en hare toepassing in het Nederlandsche staatsregt. — Leiden 1855. — Beoord. door mr. J. van Hall; N. R. Bijdr. VI, 203.

1017. Het Professoraal advies, getoetst aan de Nederlandsche grondwet. — Delft 1866.

1018. Mr. J. T. Buys. Het recht van de tweede kamer. Een woord aan de kiezers. — Haarlem 1866.

1019. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Vooruitgang. Getrouwe handhaving der grondwet. Eendracht maakt macht. Met bedenking tegen het rechtsgeleerd advies van hoogleeraren en de brochure van Prof. Buijs. — Amsterdam 1866.

1020. Jhr. mr. J. de Bosch Kemper. De grondwettige regten der volksvertegenwoordiging ten opzigte van de ministeriële verantwoordelijkheid. — Amst. 1866.

1021. Jhr. mr. de Bosch Kemper. Mag een hoofdstuk van de staatsbegrooting, een departement van algemeen bestuur betreffende, worden afgestemd omdat men geen vertrouwen stelt in het hoofd van dat departement? — Bijdr. Boer en Fruin V, 353.

1022. Is de instelling van een nieuw ministerieel departement een algemeene maatregel van bestuur, waarover de raad van State moet worden gehoord? — W. 4170.

1023. Mr. B. Albarda. Nederland en de ministers. Staatkundige bijdrage. — Leeuwarden 1850.

1024. Kan eene handeling van een minister, welke uit haren aard door niemand anders dan door een minister gepleegd kan worden, nimmer strafbaar zijn krachtens het gemeene strafregt? — Neen — Regtsg. Adv. VIII, 3.

1025. Mr. A. J. Duymaer van Twist. Aanteekening op artt. 33, 73 en 89 der grondwet. — Bijdr. Boer en Fruin XV, 266.

1026. Mr. F. B. Coninck Liefsting. Opmerkingen over het ontwerp van wet, betrekkelijk de wet regelende, de verantwoordelijkheid der hoofden van de ministëriële departementen. — Leiden 1854; beoord. N. R. Hijdr. V, 182.

1027. C. A. Godin de Beaufort. Proeve over de strafrechtelijke verantwoordelijkheid der ministers. — Utrecht 1873.

1028. D. Binger. De geldelijke en strafregtelijke verantwoordelijkheid der administrative ambtenaren. — Amst. 1856.

1029. Proeve van wet op de ministeriële verantwoordelijkheid met een toelichtende memorie. — Vlissingen 1840.

1030. W. A. de Jonge. Het kabinet des konings behoorde bij de grondwet geregeld te worden. — Stelling 32. Leiden 1874.

1031. Jhr. mr. O. Q. van Swinderen. Over de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de leden der Kamers. — Bijdr. v. Boer en Fruin XIV, 331. Antwoord van mr. Josua van Eik Jzn. XV, 325, id. van Jhr. mr. O. Q. van Swinderen XV, 424.

1032. De artikelen 60 alin. 1 van de gemeentewet en 73 alin. 4 van de grondwet. — W. B. A. 1027, 1031, 1046.

1033. Jhr. Mr. W. M. de Brauw Jr. Is splitsing van het departement van binnenlandsche zaken niet wenschelijk? — Bijdr. van Boer c.s. XIII, 227.

1034. Mr. G. W. Vreede. Het gezag der wet en de uitspraak van ministers. — Bijdr. v. Boer c.s. X, 203,

1035. Jhr. W. M. de Brauw. De departementen van algemeen bestuur in Nederland sedert de omwenteling van 1795. — Utrecht 1864.

1036. Mr. P. F. Hubrecht. Zijn de ministers bevoegd, den staat ook geldelijk te verbinden, zonder medewerking des wetgevers? — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 79.

1037. P. J. Bachiene. Iets over de regeling van de finantiële ministeriële verantwoordelijkheid. — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 339.

1038. S. J. van Pallandt. De geldelijke verantwoordelijkheid der ministers. — Leiden 1866. Beoord. door B.; Themis 2e XIV, 362.

1039. J. Bosscha. Kroon en Ministers. — Amst. 1863.

1040. Bijdrage tot beoordeeling van het geschrift „Kroon en Ministers". — 's Gravenhage 1863.

1041. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Een woord ter overweging over eenige onbeschreven politieke beginselen. — Amsterdam 1863.

1042. E. van Zinnicq Bergmann. Art. 73 alin. 1 gr.w. en alin. 4. zijn met elkander in strijd. — Stelling 25. Leiden 1870.

1043. Dit art. verhindert niet dat aan den minister van koloniën het oorlogsbestuur wordt opgedragen wat de koloniën betreft. — H. R. 10 Maart 1876; v. d. H. B. R. XLI, no. 1483, 68. W. 3964; N. R. CXII, § 22, 182.

1044. Een overeenkomst of verbindtenis, aangegaan door een of meer hoofden van ministeriële departementen, als contracterende voor de regering en in haar belang, over een onderwerp uit den aard der zaak tot hunne bemoeijingen behoorende, is verbindend voor den staat, zonder dat de persoon, ten wiens behoeve de verbindtenis wordt aangegaan, in eenige staatkundige beschouwing heeft te treden, hetzij wegens de kracht eener al of niet bestaande ministeriële verantwoordelijkheid en hare gevolgen voor den staat, hetzij wegens de gevolgen van

staatsbegrootingen en van de verpligtingen, die daarin voor de regering of hare agenten mogten zijn opgesloten. Indien al bij zoodanige overeenkomst de hoofden der departementen hunne magt mogten hebben te buiten gegaan, zou dit niet anders dan een geschil tusschen hen en den staat kunnen opleveren, zonder den persoon die met deze hoofden heeft gecontracteerd, eenigzins aan te gaan. — H. R. 5 October 1849; N. R. XXXIV, § 16, 65; W. 1058.

1045. De staat kan geen schorsing van een regtsgeding vorderen op grond dat de schuldvordering, welke aanleiding tot de procedure gaf, nog niet is vereffend bij de algemeene rekenkamer, en dat over het onderwerp een wetsvoordragt bij de tweede kamer der Staten-Generaal in beraadslaging is. — H. R. 15 Junij 1849; W. 1026.

1046. De directie van het grootboek der nationale schuld is als ambtenaar van den staat niet verantwoordelijk jegens de renteheffers voor hare handelingen, maar de staat zelf. Ambtenaren kunnen in privé niet worden aangesproken voor hetgeen zij buiten of in strijd met den hun door den staat opgedragen last gedaan hebben. — Hof N. Holland 8 Januarij 1846; R. B. VIII, 32; W. 669. R. in N. IV, 290.

1047. Wanneer een ingezeten van den staat op last van het politiek gezag en spetiaal op bevel van een minister is gearresteerd en deze heeft verzuimd de wettelijke voorschriften, voor die gevallen bestaande, op te volgen, heeft alsdan zoodanig een onwettig gearresteerde, tegen dien minister eene actie tot schadevergoeding bij den gewonen regter? — Ja. — Kan de minister in dusdanig geval in zijn privé veroordeeld worden tot vergoeding der geledene schade? — Ja. — Regtsg. Adv. III, 12.

1048. M. Oldenhuis Gratama. De ministers zijn, volgens de Nederl. grondwet, verantwoordelijk voor alle regeeringsdaden, en de uitdrukking: „*Opperbestuur des Konings*" sluit in geen geval die verantwoordelijkheid uit. — Stelling 41. Leiden 1867.

1049. G. W. van Dedem. De staat is verbonden voor *elke* overeenkomst die voor hem gesloten werd door den minister, daartoe door den koning gemagtigd. — Stelling 28. Leiden 1866.

1050. W. C. Uyttenboogaart. Het kan bijna onmogelijk geacht worden een doeltreffende wet op de ministeriële verantwoordelijkheid zamen te stellen, hoedanig de wet van 22 April 1855 (St. 33) niet is. — Stelling 18. Utrecht 1868.

Art. 74.

1051. P. A. Ramaer. De verhouding der volksvertegenwoordigers tot hunne committenten in de constitutionele monarchie. — Leiden 1868. Beoord. door jhr. mr. W. de Beaufort. Bijdr. v. Boer en Fruin XVI, 333; door mr. J. B. v. Lintelo de Geer; N. R. Bijdr. XVIII, 473.

1052. Mr. P. F. Hubrecht. Iets over de Staten Generaal. Bijdr. v. Boer en Fruin XI. 145.

1053. E. J. Kiehl. Le Gouvernement représentatif en Neerlande. — Rotterdam 1561.

1054. J. Huydecoper van Maarseveen. De historia et theoria mandati in regiminis forma repraesentativa. — Traj. 1847. Beoord. door mr. J. de Witte van Citters; Themis XL, 160.

1055. J. Dedel. De ordinibus Generalibus Belgii — L. B. 1823.

1056. Jhr. V. E. L. de Stuers. De verhouding der volksvertegenwoordiging tot hunne kiezers. — Leiden 1869. Beoord. door Jhr. Mr. W. H. de Beaufort; Bijdr. Boer en Fruin XVI, 343.

1057. E. Dons. De populi repraesentantibus in monarchia. — Gandavi 1827.

1058. Mr. L. de Hartog. Over eenige artikelen uit hoofdstuk III der grondwet. — Bijdr. Boer en Fruin XVIII, 44.

1059. F. W. A. van Knobelsdorff Ordinum generalium totius Belgii historia ab obitu Requesentii usque ad expugnatam Antverpiam 1576—1584. — L. B. 1835.

1060. B. C. J. Loder. De Leer der volkssouvereiniteit in hare ontwikkeling, aanbeveling en bestrijding, Historisch-Kritisch beschouwd. — Leiden 1873.

1061. R. W. Tadama. De origine systematis repraesentativi. — L. B. 1833.

1062. L. H. L. J. van der Maesen de Sombreff. Over den aanvang van het lidmaatschap der Staten Generaal. — Leiden 1879.

1063. P. J. M. L. Scheepes. De Staten Generaal vertegenwoordigen *als Lichaam* het geheele Nederlandsche volk. — Stelling 24. Leiden 1877.

1064. W. H. Smit. Ten onrechte wordt beweerd, dat niet elk afgevaardigde de vertegenwoordiger is van de geheele natie. — Stelling 27. Leiden 1875.

1065. J. F. Scheltes Elzer. Een lid der tweede kamer handelt volkomen in overeenstemming met de beginselen en den geest onzer grondwet, wanneer hij zijn zetel behoudt, niettegenstaande hij niet meer vertegenwoordigt de rigting van het district, waarin hij gekozen is. — Steling 31. Leiden 1866.

1066. H. F. M. van Lanschot. De volksvertegenwoordiger vertegenwoordigt niet het geheele volk, maar het district dat hem benoemde, doch steeds met inachtneming van den regel, die het algemeen belang boven het bijzondere stelt. — Stelling 29. Leiden 1867.

Art. 75.

1067. J. Schuurbeque Boeije. Het Twee-kamersstelsel is in een constitutionelen staat onontbeerlijk. — Stelling 29. Leiden 1869.

1068. H. de Koning Knijff. Het stelsel van volksvertegenwoordiging in twee kamers verdient de voorkeur. — Stelling 12. Utrecht 1866.

Art. 76.

1069. Mr. G. van Oosterwijk. Ons kiesstelsel. — W. B. A. 1048 vgg., 1054 vgg.

1070. Mr. L. de Hartog. De kiesdistricten van art. 76 der grondwet. — W. B. A. 1051, 1068.

1071. Mr. G. van Oosterwijk. de quaestie der kiesdistricten. — W. B. A. 1065.

1072. Kan het kiesstelsel door mr. van Oosterwijk aanbevolen, worden ingevoerd zonder wijziging der grondwet? — W. B. A. 1071.

1073. Wijziging van het kiesstelsel. — W. B. A. 1108.

1074. Herziening van de tabel bedoeld in art. 99 der wet van 4 Julij 1850 (St. 37). — Wet 26 Januarij 1878 (St. 5); Wet 6 Mei 1869 (St. 76); 22 April 1864 (St. 34) 28 Dec. 1858 (St. 122).

1075. Regeling van het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter eerste en tweede kamer der Staten Generaal, mitsgaders den rooster hunner aftreding. — Wet 4 Julij 1850 (St. 37).

1076. Mr. J. R. Thorbecke. Over de hervorming van ons kiestelsel. — Leiden 1842.

1077. H. du Marchie van Voorthuysen. Theoretische beschouwingen over kiesregt. — Utrecht 1876. Beoord. door mr. J. T. Buijs — Bijdr. Boer en Fruin XXI, 403.

1078. Geschiedkundig overzigt van het Nederlandsch verkiezingsstelsel. — Utrecht 1840.

1079. Mr. T. M. Roest van Limburg. Ontwerp van regtstreeksche verkiezingen en zamenstelling der Staten Generaal in Nederland. — Arnhem 1839.

1080. Mr. J. T. Buijs. Art. 76 van de grondwet. — Bijdr. Boer, Fruin c.s. XX, 433.

1081. Een aanslagbillet in de rijksbelasting staande ten name van de gebroeders N. N. kan hoe groot het bedrag van den daarop vermelden aanslag ook zij, nimmer de hoedanigheid van kiezer geven. — Regtb. Arnhem 27 April 1878; W. 4239; Rep. 1878, 1003.

1082. De leden eener vennootschap onder firma die failliet is verklaard, mogen daarom niet van de kiezerslijsten worden geroijeerd. — Regtb. Almelo 23 April 1878. Gemst. 1388; Rep. 1878, 1005.

1083. C. C. Paehlig. Enkelvoudige kiesdistricten *alléén*, zijn hier te lande af te keuren. — Stelling 28. Leiden 1877.

1084. J. E. J. M. van der Kun. Algemeen stemrecht is af te keuren. De mogelijkheid om het kiesrecht uit te oefenen, moet echter niet uitsluitend afhankelijk worden gesteld van den census. — Stelling 35. Leiden 1879.

1085. J. Enschedé Jr. De verdeeling van ons land in kiesdistricten, die elk niet evenveel vertegenwoordigers afvaardigen is onbillijk. — Stelling 26. Leiden 1875.

1086. O. M. F. H. Thissen. Zonder grondwetsherziening is geene goede regeling van ons kiesrecht te verkrijgen. — Stelling 32. Leiden 1873.

1087. J. W. Colson Aberson. De uitoefening van het stemrecht behoorde te worden ontzegd aan hen die niet lezen en schrijven kunnen. — Stelling 22. Leiden 1877.

1088. A. J. L. Nijpels. De bekwaamheid van een burger, om deel te nemen in het bestuur van den staat door de uitoefening van het kiesregt, kan niet afgemeten worden naar de som, die hij in de belastingen bijdraagt. — Stelling 27. Leiden 1872.

1089. P. van der Poel. Het kiezen der volksvertegenwoordiging bij districten is af te keuren. Het behoorde te worden vervangen door het kiezen bij partijen. Eene algemeene verlaging van census is thans niet wenschelijk. — Stelling 30 en 31. Leiden 1870.

1090. L. A. Rits. Het is wenschelijk, dat hier te lande, even als in België, vaste kiesdistricten van leden der tweede Kamer der Staten Generaal werden ingevoerd, zoodat bij toeneming der bevolking, het niet noodig ware, nieuwe te vormen, maar die districten, vermeerdering van afgevaardigden kregen, wier zielental het meest was toegenomen. — Stelling 30. Leiden 1870.

1091. J. L. A. de Grave. De jure suffragiorum. — Gron. 1823.

1092. Art. 76 der grondwet. W. B. A. 1270.

1093. D. van Laar. De census voor het kiesregt moet in enkele steden aanzienlijk verlaagd worden. Een kieswet die alleen het vermogen tot maatstaf neemt, verdient afkeuring. — Stelling 26 en 27. Leiden 1870.

1094. A. J. B. Verrreijt. De electionibus secundum principia universalia et jus belgicum. — Gandavi 1828.

1095. Mr. S. J. van Geuns. Het wetsontwerp tot wijziging van den census der kiesbevoegdheid. — Utrecht 1873.

1096. Het ontwerp van wet tot herziening van den census. — Leiden 1873.

1097. J. P. L. T. Regeling van het kiesregt. — Bijdr. Boer en Fruin XXII, 163.

1098. Th. G. A. Slingeland. Het stemrecht behoorde niet uitsluitend afhankelijk te zijn gesteld van het bedrag, waarvoor men op de kohieren der directe belasting is aangeslagen. — Stelling 36. Leiden 1867.

1099. W. N. van Hamel. Onder „directe belastingen" in art. 76 der grondwet moeten alleen rijksbelastingen verstaan worden. — Stelling 35. Leiden 187

1100. E. de Limpens. De gang der Parlementaire staatsregeling zal leiden tot een algemeen kiesregt; de voortdurende uitbreiding en verspreiding van het onderwijs zal die rigting in de hand werken. — Stelling 29. Leiden 1863.

1100*a*. G. H. Bast. Iets over misdrijven bij verkiezingen. — Leiden 1879.

Art. 77.

1001. P. A. J. L. Truyens. Het stelsel van een vast aantal leden der tweede kamer verdient de voorkeur boven het stelsel, aangenomen in art. 77 gr.w. en 99 kieswet. — Stelling 35. Leiden 1877.

1002. F. F. Karseboom Jr. De bepalingen der kieswet nopens periodieke herziening der kiestabel zijn in strijd met den geest van art. 77 der gr.w. — Stelling 33. Leiden 1875.

1003. Getal leden der tweede kamer. — Art. 77 der grondwet. — W. B. A. 410.

1004. Het getal en de indeeling der kiesdistricten, alsmede het getal leden der tweede kamer der Staten Generaal herhaaldelijk veranderd. — Wetten 28 December 1858 (St. 122). 22 April 1864 (St. 34). 6 Mei 1869 (St. 76); 26 Januarij 1878 (St. 5).

Art. 78.

1005. W. A. de Jonge. Ook dan wanneer men eene trapsgewijze verkiezing voor de leden van de eerste kamer wenschelijk acht, verdient het afkeuring dat onze grondwet dit aan de Provinciale Staten opdraagt. — Stelling 31. Leiden 1874.

1006. C. W. van der Pot Jr. Verkiezing van leden der eerste kamer door de Provinciale Staten is af te keuren. — Stelling 24. Leiden 1875.

1107. P. A. J. L. Truyens. De samenstelling der eerste kamer zooals die bij art. 78 gr.w. is geregeld, verdient afkeuring. — Stelling 36. Leiden 1877.

1108. J. H. Bouwer. De duur van het lidmaatschap van de eerste kamer dient te worden verkort en het vereischte van hoogst aangeslagene weggelaten. — Stelling 28. Leiden 1870.

1109. A. W. van Holthe tot Echten. De superiore procerum in regno Belgico concilio cum similibus nonnullarum vicinarum gentium institutis comparato. — Gron. 1838.

1110. J. A. Bolle. Uit art. 78 gr.wt. alinea 2, blijkt, dat hij, die ophoudt tot de hoogst aangeslagenen te behooren, van regtswege ophoudt, lid der 1e kamer te zijn. — Stelling 32. Leiden 1867.

1111. H. van der Wijck. De verkiezing der leden van de eerste kamer uit de hoogst aangeslagenen in elke Provincie is niet in overeenstemming met de bedoeling van den wetgever in 1848 en een vermijdelijk gebrek in dit verkiezingsstelsel. — Stelling 5. Leiden 1866.

1112. E. J. B. C. de Stuers. De verkiezing der leden van de eerste kamer der Staten Generaal strookt niet met den geest der herziene grondwet van 1848. — Stelling 40. Leiden 1863.

1113. L. Ruijters. Op de eerste kamer had men insgelijks het stelsel der directe verkiezing moeten toepassen. — Stelling 32. Leiden 1866.

Art. 79.

1114. Mr. J. J. van Geuns. De voorgestelde herziening van het reglement van orde der tweede kamer van de Staten Generaal. — Bijdr. van Boer en Fruin XI, 308.

1115. Mr. W. R. Boer. Bewijs van Nederlanderschap. — Bijdr. Boer en Fruin IX, 366.

1116. Mr. J. P. J. A. Graaf van Zuylen van Nyevelt. De staatkundige partijen in de tweede kamer der Staten Generaal. — Utrecht 1875.

1117. J. P. R. M. de Nerée tot Babberich. Even als voor het kiezersschap, behoorde ook voor het lidmaatschap der Staten-Generaal alleen de burgerrechterlijke meerderjarigheid te worden vereischt. — Stelling 28. Leiden 1878.

Art. 80.

1118. V. T. I. Mutsaers. Art. 80, behoort niet in de gondwet. Stelling 33. Leiden 1875.

Art. 81.

1119. W. C. A. Elout van Soeterwoude. Een ruimere duur van het mandaat van volksvertegenwoordiger, dan art. 81 gr.w. toelaat, ware wenschelijker. — Leiden 1814.

1120. A. C. J. Helfrich. Wenschelijk ware het dat bij ons alle de leden van de tweede kamer om de vier jaren aftraden. — Stelling 1876.

Art. 82.

1121. Mr. P. van Bemmelen. Politieke verklaring en politieke belofte. — N. R. Bijdr. XIV, 617.

1122. H. Schuijten. Een lid der Staten Generaal van politieke overtuiging veranderende, is zedelijk verplicht af te treden. — Stelling 24. Leiden 1878.

1123. C. A. Cau. De afgevaardigde die de candidatuur eener kiesvereeniging aanvaardde, mag niet geacht worden aan het programma der kiesvereeniging gebonden te zijn. — Stelling 32. Leiden 1873.

1124. T. J. van Beyma thoe Kingma. Het verbod van last en ruggespraak in de grondwet is geen uitvloeisel van 't aphorisme; „elk lid der Staten Generaal vertegenwoordigt het geheele volk", maar volgt in de konstitutionele monarchie uit de beginselen, waarop deze berust. — Stelling 38. Leiden 1873

1125. M. Th. Goudsmit. Een kiesvereeniging die de beginselen harer kandidaten aan haar programma toetst, geeft geen mandat imperatif. — Stelling 76. Leiden 1871.

1126. H. van Dissel Sz. De volksvertegenwoordiger die vóór of tegen eene wet stemt, omdat hij al of niet vertrouwen stelt in den minister die de wet zal uitvoeren, handelt afkeurenswaardig. — Stelling 30. Leiden 1866.

Art. 83.

1127. Mr. G. A. Fokker. Op welk tijdstip vangt het lidmaatschap van eene der kamers van de Staten Generaal voor de ter dier kamers afgevaardigden, aan? — Bijdr. Boer en Fruin XIII, 107. Mr. N. J. van IJsselstein. id. W. 3610.

1128, L. M. J. H. Kerstens. De leden der eerste kamer behoorden evenals die der tweede kamer, den eed te kunnen afleggen in handen des voorzitters daartoe gemagtigd. — Stelling 26. Leiden 1874.

1129. R. M. Putman Cramer. Terecht meenen sommigen, dat het in de bedoeling des wetgevers gelegen heeft de laatste alinea van art. 83 gr.w. ook toepasselijk te verklaren voor de leden der eerste kamer, maar dat dit door slordigheid vergeten is. — Stelling 37. Leiden 1875.

Art. 84.

1130. F. H. de Pesters. De voorzitter der Staten Generaal. — Utrecht 1865.

Art. 85.

1131. Regeling der reis- en verblijfkosten van de leden der eerste kamer en der reiskosten van de leden der tweede kamer van de Staten Generaal. — Wet 26 Mei 1846 (St. 17).

1132. W. J. M. Koch. De som aan de leden van de tweede kamer der Staten Generaal als verdere schadeloosstelling toegelegd, behoorde niet in de grondwet te worden bepaald. — Stelling 30. Leiden 1876..

1133. W. C. A. Elout van Soeterwoude. Verhooging der schadeloosstelling voor de leden der tweede kamer zou niet anders dan een gunstigen invloed op de vertegenwoordiging kunnen uitoefenen. — Stelling 39. Leiden 1874.

Art. 86.

1134. J. Verwer. Bij het stelsel van het moderne staatsrecht heeft de eerste kamer der Staten Generaal geen raison d'être. — Stelling 35. Leiden 1876.

1135. F. H. van Notten. De eerste kamer in het licht der geschiedenis. — Amsterdam 1866.

1136. Mr. F. H. van Notten. De eerste kamer der Staten Generaal. — Bijdr. van Boer en Fruin XV, 169.

1137. Mr. J. Luzac. De eerste kamer in den constitutionelen staat. — Bijdr. van Boer c.s. V, 97.

1138. J. B. van Berckel. De leden der eerste kamer behoorden even als die der tweede kamer den eed te kunnen afleggen in handen des voorzitters daartoe gemachtigd. — Stelling 26. Leiden 1877. V. T. I. Mutsaers. Stelling 32. Leiden 1875,

1139. R. van Luttervelt. De eerste kamer, zooals zij door de grondwet is omschreven, is geen noodzakelijk element in de Nederlandsche constitutie. — Stelling 27. Leiden 1874. B. van Loon. Stelling 20. Leiden 1875.

1140. Mr. J. Kappeyne van de Coppello. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Nederlandsche wetgeving uit de discussiën der oude eerste kamer ontleend. — Themis 2e VII, 69.

Art. 87.

1141. Benoeming tot voorzitter der eerste kamer van iemand, die als lid nog niet toegelaten is. Art. 87 der grondwet. — W. B. A. 695.

1142. N. Th. Witkop. Het ware wenschelijk, dat de presidenten der kamers der Staten Generaal benoemd werden door die kamers selve. — Stelling 29. Leiden 1871. A. Blussé van Oud-Alblas. — Stelling 29. Leiden 1871.

Art. 89.

1143. R. D. Baart de la Faille. Beschouwingen over art. 89 der grondwet. — Gron. 1867. Beoord. door mr. E. H. Karsten; Themis 2e XV, 179.

1144. U. H. Huber. De gemotiveerde motie van orde. — Leiden 1867. Beoordeeld door Jhr. Mr. J. Roëll; Bijdr. van Boer c.s. XV, 86.

1145. Jhr. mr. J. de Bosch Kemper. Het regt der volksvertegenwoordigers om van de ministers inlichtingen te vragen. — Bijdr. van Boer c.s. III, 1.

1146. Strekt het regt der volksvertegenwoordiging om inlichtingen te vragen aan de ministers zich zoover uit, dàt daaronder moet geacht worden begrepen zijn de vraag om overlegging van stukken door de regering? — Bijdr. v. Boer c.s. III, 86.

1147. A. J. Duymaer van Twist. Aanteekening op de artikelen 53, 73 en 89 der grondwet. — Bijdr. Boer en Fruin XV, 266.

1148. Mr. S. Menalda. De leden der Staten Generaal hebben volgens de grondwet niet het regt om voorstellen of voordragten (motiën) te doen tot afkeuring van koninklijke besluiten door den minister gecontrasigneerd. — N. R. Bijdr. 1868, 686; 1869, 152.

1149. Bevoegdheid van de Staten Generaal. Art. 89 der grondwet. — W. B. A. 351.

1150. J. W. J. van Mierlo. De kamer mag door een motie van orde van hare opinie aan de regering doen blijken. — Stelling 37. Leiden 1877.

1151. J. Kalff. Een minister behoorde in ons land geen lid van de kamer te kunnen zijn. — Stelling 29. Leiden 1877. J. E. J. M. van der Kun. Stelling 33. Leiden 1879. M. C. Philipse. Stelling 26. Leiden 1873. H. J. K. Dyckmeester. Stelling 15. Leiden 1879. G. W. van der Feltz. Stelling 14. Leiden 1879. A. de Vries Mz. Stelling 32. Leiden 1873.

1152. E. D. von Franquemont. Een district dat een minister tot afgevaardigde kiest, helpt het toezicht van de vertegenwoordiging over het beleid van zaken verzwakken. — Stelling 28. Leiden 1877.

1153. J. J. M. H. Starren. Ten onregte laat art. 89 grondwet toe, dat de ministers tevens als leden der volksvertegenwoordiging optreden. — Stelling 29. Leiden 1877. L. G. Brodie. Stelling 30. Leiden 1875.

1154. M. C. Snellen van Vollenhoven. Het ware wenschelijk, dat de bepaling onzer grondwet, die den ministers vergunt leden van de Staten Generaal te zijn, door de praktijk niet een doode letter ware gebleven. — Stelling 32. Leiden 1876.

1155. C. W. P. F. Gericke van Herwijnen. De invloed van de Tweede Kamer of Lager Huis behoort in den staat overwegend te zijn. Het is af te keuren, dat het beginsel der afhankelijkheid van het ministerie van de Tweede Kamer of Lager Huis in vele monarchale grondwetten niet uitdrukkelijk opgenomen is en dat daarin geen middel aangewezen wordt, waardoor de invloed van dat staatslichaam zich onmiddelijk op het ministerie kan doen gelden. — Stelling 30 en 31. Leiden 1871.

1156. J. J. de Graaff. Het ambt van minister moest volstrekt onvereenigbaar zijn met dat van volksvertegenwoordiger. — Stelling 29. Leiden 1867.

1157. W. R. van Lynden. De gewoonte om ministers na hunne aftreding tot volksvertegenwoordigers te benoemen, verdient geene navolging. — Stelling 17. Leiden 1867.

Art. 90.

1158. E. H. Karsten. De parlementaire enquête in de constitutionele staten. — Utrecht 1860. Beoord. door mr. J. Heemskerk Bzn.; — Themis 2e VIII, 291 en 512.

1159. Het regt van enquête en de sterke drankquaestie in de tweede kamer. Verzameling van officieele en andere bescheiden, beide onderwerpen betreffende — 's Gravenhage 1851.

1160. Regt van enquête. Art. 90 der grondwet. — W. B. A. 362.

1161. Regeling van het regt van onderzoek (enquête). — Wet 5 Augustus 1850 (St. 45).

1162. J. van Bosse. De tweede kamer heeft het regt contrôle over alle regeringshandelingen uit te oefenen. — Stelling 24. Leiden 1867.

Art. 91.

1163. Is het burgemeesterschap eene staats- of een gemeenteambt? — Gemst. 1260.

1164. Zin der woorden „geestelijken en bedienaren der Godsdienst" — W. B. A. 322.

1165. Een emeritus predikant der Hervormde kerk is geen geestelijke of bedienaar der godsdienst — Kon. Besl. 27 Julij 1855; W. B. A. 323; Gemst. 202, 589; Versl. Ged. St. Z. Holland 1855; Ged. St. Overijssel 1864; W. B. A. 854, 949, 951.

1166. Aannemen van een bezoldigd staatsambt. Art. 91, § 4 der grondwet en art. 89 en 87 der kieswet. — W. B. A. 386.

1167. J. H. L. van Oven. Beschouwing naar aanleiding van art. 91 alinea 4 van de grondwet. — Leiden 1865. Beoord. door jhr. mr. J. de Witte van Citters; Themis 2e XIII, 381.

1168. A. E. Mackay. De uitsluiting van geestelijken en bedienaren van de godsdienst uit de volksvertegenwoordiging volgens art. 91 der grondwet. — Utrecht 1862.

1169. Mr. H. J. Smidt. Een nieuwe toepassing der kieswet (grondwet art. 91; kieswet art. 108). — Bijdr. van Boer, Fruin c.s. XX, 39.

1170. Is het lidmaatschap van den Raad van State onvereenigbaar met dat van de Staten Generaal? art. 8 der wet van 21 December 1861 (St. 129). — W. B. A.

1171. Onvereenigbaarheid. Art. 53 der provinciale wet. — Is de betrekking van leden der Gedeputeerde Staten een bezoldigd staatsambt? — W. B. A. 739.

1172. Herbenoeming van een lid der kamers tot een bezoldigd staatsambt. Art. 91 der grondwet. — W. B. A. 757.

1173. Een lid der Staten Generaal, tevens burgemeester, houdt niet op lid der Staten Generaal te zijn door de herbenoeming als burgemeester. — W. B. A. 887.

1174. P. H. Maas. Art. 91, 1e lid in fine gr.w., strijdt tegen art. 6 en 166 gr.w. — Stelling 27. Leiden 1877.

1175. B. M. Bahlmann. Bij eene eventuele herziening der grondwet dienen de laatste woorden van art. 91 gr.w. eerste alinea, „noch geestelijken, noch bedienaren van de godsdienst", te vervallen. — Stelling 23. Leiden 1878.

1176. C. A. van der Leeuw. Het is niet goed te keuren, dat de betrekking van burgemeester, vooral van een plattelands gemeente, vereenigbaar is met het lidmaatschap van de tweede kamer der Staten Generaal. — Stelling 25. Utrecht 1866.

1177. J. Schuurbeque Boeye. Het lidmaatschap van een rechterlijk collegie, behoorde niet vereenigbaar te zijn met het lidmaatschap van de tweede kamer der Staten Generaal. — Stelling 29. Leiden 1873.

1178. W. van der Pot Jr. Burgemeesters behooren geen volksvertegenwoordiger te zijn. — Stelling 25. Leiden 1875.

1179. D. H. van Gelder. 't Besluit van de Provinciale Staten van Groningen, waarbij zij hunnen griffier als voorwaarde hebben gesteld, geen lid te zijn der Staten Generaal is ongrondwettig, — Stelling 25. Leiden 1871.

1180. L. H. L. J. van der Maesen de Sombreff. In art. 91 gr.w. alinea 4 worden met de woorden „leden" ook die personen aangeduid, die gekozen, maar nog niet beëedigd, noch toegelaten zijn. — Stelling 19. Leiden 1879.

1181 C. A. van der Leeuw. Het laatste lid van art. 91 der grondwet is niet toepasselijk op leden der Staten Generaal die tot burgemeesters zijn benoemd. Stelling 26. Utrecht 1866. C. Tetrote. Stelling 30. Leiden 1873.

1182. M. J. C. M. Kolkman. De laatste woorden van art. 91 Gr. w. al. 1: „noch geestelijken, noch bedienaren van godsdienst" dienen bij eventueele grondwetsherziening te vervallen. — Stelling 28. Leiden 1878. J. E. J. M. van der Kun. — Stelling 33. Leiden 1879. J. A. Tellegen. Stelling 16. Gron. 1877. J. B. van Berckel. Stelling 25. Leiden 1877. Anders M. J. Rindskoff. Stelling 27. Leiden 1872. B. M. Bahlmann. Stelling 23. Leiden 1878.

1183. J. F. Scheltes Elzer. Hij, die verkozen is tot lid der Staten Generaal, maar nog niet als

zoodanig is toegelaten, kan niet slechts naar de letter, maar ook naar den geest der wet, nooit vallen in de termen van art. 91*d* grondwet, wanneer hij in dien tusschentijd een herbenoeming aanneemt tot hetzelfde bezoldigde staatsambt tot dusverre door hem bekleed. — Stelling 33. Leiden 1866.

1184. B. van Loon. Terecht worden geestelijken en bedienaren van den Godsdienst van de volksvertegenwoordiging uitgesloten. — Stelling 21. Leiden 1875.

1185. J. A. H. J. Gallé. Het behoort tot de bevoegdheid van de kerk en niet van den staat om te bepalen, dat geestelijken geene leden der Staten Generaal mogen zijn. — Stelling 23. Gron. 1867.

1186. J. W. van Goens. Mèt den ambtenaar, die ter verkiezing voorzit, wordt de burgemeester alleen bedoeld. — Stelling 34. Leiden 1866.

1187, J. W. van Goens. Een lid van den Raad van State kan lid van de Staten Generaal zijn. — Stelling 33. Leiden 1865.

1188. A. Viëtor Sibinga. Wenschelijk is de onvereenigbaarheid van elke ambtsbetrekking met het lidmaatschap der Staten Generaal, Provinciale Staten en Gemeenteraad. — Stelling 21. Leiden 1864.

Art. 92.

1189. W. C. K. Eversten de Jonge. Over beleediging door leden der kamer aangedaan, inzonderheid uit het oogpunt van het Engelsch regt. — Themis 2e I, 497.

1190. Reglement van orde. Art. 92 der grondwet; art. 74 der provinciale wet; art. 47 der gemeentewet. — W. B. A. 240.

1191. W. P. Hubert. De criminibus et delictis adversus leges fundamentales commissis secundum Codicis poenalis praescriptiones. — L. B. 1832

1192. S. T. J. Roes. Art. 92 gr. w. is niet ruim genoeg gesteld. — Stelling 12. Leiden 1879.

1193. Mr. Josua van Eik Jzn. Brief aan jhr. mr. O. Q. van Swinderen. Over de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de leden der kamers. — Bijdr. van Boer en Fruin XV, 325. Antwoord van jhr. mr. O. Q. van Swinderen XV, 424.

1194. A. J. van Emden. De onschendbaarheid van de leden der volksvertegenwoordiging. — Amst. 1853.

1195. A. L. E. de Stuers. Het voorregt bij art. 92 der grondwet aan de leden der kamers gegeven, moest zich ook tot de hoofden der departementen van algemeen bestuur uitstrekken, voor zoo ver zij geen leden der kamers zijn. — Stelling 40. Leiden 1864.

Art. 93.

1196. Th. de Haan Hugenholtz. De geloofsbrief van den vertegenwoordiger. — Leiden 1869. Beoord. door mr. R. Melvil van Lynden. Bijdr. van Boer en Fruin XVII, 301.

1197. P. H. Maas. De Staten Generaal zijn bij afkeuring van geloofsbrieven hunner eventuële medeleden onbevoegd eenen anderen persoon als wettig gekozen te proclameren. — Stelling no. 29. Leiden 1877.

1198. C. C. Paehlig. Eerst na de toelating wordt men lid der Staten Generaal. — Stelling 27. Leiden 1877.

1199. Welke stukken moeten door een benoemd lid der tweede kamer worden overgelegd? Art. 111 der kieswet. — W. B. A. 758, 759.

1200. Onderzoek van de geloofsbrieven van de leden der tweede kamer. — W. B. A. 211.

1201. Magt van de vergadering die de geloofsbrieven onderzoekt. — W. B. A. 361.

1202, Stukken bij de geloofsbrieven over te leggen. — W. B. A. 369, 687.

1203. C. L. M. E. J. E. Speljart van Woerden. Het lidmaatschap van eene der kamers van de Staten Generaal moet geacht worden aan te vangen terstond nadat de gekozene zijne benoeming heeft aangenomen, behoudens zijne verpligting om later de deugdelijkheid dier benoeming te bewijzen. — Stelling 32. Leiden 1876. C. Krabbe Jr. Stelling 29. Leiden 1870. O. P. M. W. H. Beerenbroek. Stelling 32. Leiden 1869. A. E. Pool. Stelling 28. Leiden 1874. V. T. I. Mutsaers. Stelling 30. Leiden 1875. H. J. A. Wilmar. Stelling 30. Leiden 1873.

1204. S. T. J. Roes. Een door de kiezers ter kamer afgevaardigde is, mits hij de vereischten ter verkiesbaarheid bezitte, en zijne verkiezing wettig geschied zij, lid der kamer van den dag af waarop hij zijne benoeming heeft aangenomen. — Stelling 13. Leiden 1879.

1205. L. H. L. J. van der Maesen de Sombreff. Over den aanvang van het lidmaatschap der Staten Generaal. — Leiden 1879.

1206. H. Fuchter. De tweede kamer is niet bevoegd om eene verkiezing nietig te verklaren op grond dat de daarvoor opgemaakte kiezerslijsten niet volgens de wet zijn vastgesteld. — Stelling 14. Leiden 1879.

1207. O. P. M. W. H. Beerenbroek. De Staten Generaal zijn bij het onderzoek der geloofsbrieven van hunne medeleden onbevoegd om bij vernietiging van de uitspraak van het stembureau eenen anderen persoon als wettig gekozen te proclameren. — Stelling 33. Leiden 1869.

1208. I. B. Burger. Art. 93 der grondwet voert bij kamerontbinding tot ongerijmheid. — Stelling 29. Leiden 1871.

1209. J. L. Marggraff. Aan de vertegenwoordigende vergadering moest het recht worden toegekend om de uitspraken der stembureaux te verbeteren. — Stelling 33. Leiden 1875.

1210. S. A. d'Engelbronner. De volks-gewestelijke en plaatselijke vertegenwoordiging zijn ten volle bevoegd, niet slechts die geschillen, welke den uiterlijken vorm eener verkiezing betreffen, maar ook die welke hare innerlijke waarde raken, te beslissen. — Stelling 37. Leiden 186 .

1211. C. W. A. van Haersolte. Indien bij het onderzoeken der geloofsbrieven blijkt, dat niet hij, die deze geloofsbrieven aanbiedt, maar een ander werkelijk door de meerderheid der kiezers benoemd is, dan behoorde de vergadering, welke over de geloofsbrieven beslist, bevoegd te zijn, niet alleen om hem, die zich aanmeldt, af te wijzen, maar ook om de werkelijk gekozene, als zoodanig te proclameren. — Stelling 27. Leiden 1868.

Art. 94.

1212. Herbenoeming van den den griffier der tweede kamer; art. 94 der grondwet. — W. B. A. 212.

Art. 95.

1213. P. Brooshooft. Het recht van den koning tot ontbinding der Staten Generaal wordt beperkt door art. 95, § 2 gr.w. — Stelling 27. Leiden 1874.

Art. 98.

1214. A. H. Philipse. De sluiting van de vergadering der Staten Generaal in hare regtsgevolgen — Leiden 1867. Beoord. door mr. G. H. van Bolhuis; Bijdr. van Boer en Fruin XV, 214.

1215. Mr. G. M. van der Linden. De gevolgen van ontbinding en sluiting der kamers van de Staten Generaal. — Themis 2e XIII, 517.

1216. Mr. S. P. Lipman. Nederlandsch constitutioneel archief van alle koninklijke aanspraken en parlementaire adressen enz. — Amst. 1846.

Art. 101.

1217. L. H. N. F. M. Bosch van Rosenthal. Ingeval van art. 101 alinea 2 gr.w., mag over het daar bedoelde voorstel niet op nieuw worden beraadslaagd. — Stelling 23. Leiden 1870.

Art. 103.

1218. F. H. de Pesters. De voorzitter der Staten Generaal. — Utrecht 1865.

Art. 104.

1219. Jhr. mr. C. J. van Nispen tot Pannerden. Afschaffing van wetten en verordeningen. Werking van oude verordeningen van uitheemschen en anderen oorsprong. — Themis 2e VI, 1, 349.

1220. S. A. Vening Meinesz. Geschiedenis der staatsregtelijke bepalingen betrekkelijk de vervaardiging van wetten en algemeene beginselen die hierbij behooren te gelden. — Amst. 1856.

1221. Behoort het, naar de bestaande wetgeving in Nederland, tot de taak der wetgevende, of tot die der uitvoerende magt, om de openbare ambtenaren aan te wijzen, bevoegd tot het houden van openbare verkoopingen van roerende goederen. — Themis 2e IX, 534.

Art. 105.

1222. J. Kalff. 't Ware wenschelijk de voorbereiding der wetsontwerpen naar het Belgische stelsel te wijzigen. — Stelling 31. Leiden 1877.

Art. 106.

1223. Mr. J. J. van Geuns. De voorgestelde herziening van het reglement van orde der tweede kamer van de Staten Generaal. — Bijdr. van Boer en Fruin XI, 308.

107.

1224. J. J. van Geuns. Het recht van amendement in de parlementaire vergaderingen. — Utr. 1863. Beoord. door mr. J. Heemskerk Bz.; Themis 2e X, 393.

1225. J. P. Roetert Tak. Het recht van amendement in de constitutionele monarchie. — Leiden 1862. Beoord. door mr. E. Bergsma. Bijdr. van Boer c.s. VIII, 372 door mr. J. Heemskerk Bz.; Themis 2e X, 393.

1226. Mr. E. Bergsma. Het regt van amendement. — Bijdr. van Boer c.s. III, 406.

1227. J. Kalff. Voor het recht van amendement is, èn volgens de grondwet, èn volgens den aard der zaak, geene andere grens dan het betrekking moet hebben, op het onderwerp, dat in behandeling is. — Stelling 30. Leiden 1877.

1228. W. A. van Emden. Elk voorstel, dat in het aanhangige wetsontwerp past, mag bij wege van amendement worden voorgedragen. — Stelling 29. Leiden 1870.

1229. E. van Zinnicq Bergmann. Om de misbruiken van het regt van amendement tegen te gaan, mag en kan men niet gebruik maken van de beperking van dat regt. — Stelling 27. Leiden 1870.

1230. C. A. van Sypesteyn. Het regt van amendement in de tweede kamer behoorde aan commissiën, zoo mogelijk aan specialiteiten te worden opgedragen. — Stelling 28. Leiden 1873.

1231. D. van Hogendorp. Een amendement door de regering overgenomen verliest het karakter van amendement niet. Een amendement behoort met de in eenig voorstel neergelegde beginselen in overeenstemming te zijn. Afkeuring verdient een bepaling, welke voorschrijft, dat amendementen eenigen tijd vóór het in behandeling komen ingediend moeten worden. — Stellingen 25, 26 en 27. Leiden 1873.

1232. J. C. Meijer. De toepassing van het recht van amendement kent geenerlei beperking dan die, welke daaraan door het recht van initiatief is gesteld. — Stelling 27. Leiden 1870.

1233. R. M. Putman Cramer. Het eenige wenschelijk voor een amendement is, dat het betrekking hebbe op het onderwerp van het wetsontwerp. Wenschelijk ware het, dat wij het Belgische stelsel aannamen, dat de tweede kamer over een *geamendeerd* wetsontwerp eerst 1 à 2 dagen na de behandeling der artikelelen moest stemmen. — Stelling 28 en 29. Leiden 1875.

1234. G. J. Ph. Schimmelpenninck. Het ware wenschelijk ook aan de eerste kamer der Staten Generaal het recht van amendement toe te kennen. — Stelling. 33 Leiden 1875.

1235. M. de Jong. Wanneer in de Staten Generaal bij de eerste vergadering over een gedaan voorstel de stemmen staken, zoo bestaat er geen recht om in eene volgende vergadering een amendement daaraan toe te voegen. — Stelling 32. Leiden 1876.

1236. G. H. van Ketwich Verschuur. Het recht van amendement moet in onbeperkten zin worden opgevat. — Stelling 28. Leiden 1871.

1237. J. F. Schuurbeque Boeye. Te wenschen is het, dat de amendementen door leden der tweede kamer voorgesteld, in de afdeelingen, werden onderzocht. — Stelling 36. Leiden 1866.

1238. J. A. G. de Vos van Steenwijk. Ten onregte heeft onze grondwet het regt van amendement geheel aan de eerste kamer onthouden. Volgens de bepalingen onzer grondwet hebben de kamers der Staten Generaal, als zij in vereenigde zitting vergaderen, het regt van amendement niet.

1239. H. van Dissel. Het recht van amendement sluit in in zich, dat men mag afwijken van het hoofdbeginsel eener wetsvoordracht. — Stelling 24. Leiden 1866.

Art. 108.

1240. H. M. de Wendt. Een door de tweede kamer der Staten Generaal aangenomen wetsontwerp kan door de regeering worden ingetrokken. — Stelling 29. Leiden 1869.

Art. 110.

1241. Mr. L. de Hartog. Het initiatief der Staten Generaal. — Bijdr- van Boer, Fruin c.s. XIV, 269.

1242. P. C. J. Hennequin. Het is te betreuren, dat de leden van de tweede kamer niet meer gebruik maken van het recht van initiatief, omschreven in de artikelen 110 en 111 der grondwet. — Stelling 23. Leiden 1876.

Art. 111.

1243. C. T. F. Thurkow. De eerste kamer behoorde het recht van amendement en initiatief te bezitten. — Stelling 42. Leiden 1878.

Art. 113.

1244. U. H. Huber. De gemotiveerde motie van orde. Leiden — 1867. Beoord. door mr. J. Roell; Bijdr. Boer en Fruin XV, 86.

Art. 114.

1245. W. C. van Boetzelaer. Historisch-staatsregtelijke proeve over het veto des konings (grondwet art. 69, 114). — Utrecht 1872.

Art. 115.

1246. Mr. D. Koorders. Een woord over art. 115 der grondwet. — N. R. Bijdr. VII, 428.
1247. Mr. W. A. C. de Jonge. De wetten zijn onschendbaar. — Themis X, 353.
1248. G. J. Th. Beelaerts van Blokland. De onschendbaarheid der wet. — Leiden 1868.
1249. Mr. J. G. H. Boissevain. Mag de regter in een onderzoek treden naar de voegdheid van den wetgever? — W. 2777, 2778.
1250. Jhr. mr. C. J. Nispen tot Pannerden. De afschaffing van Fransch keizerlijke decreten. — Bijdr. van Boer en Fruin VIII, 312.
1251. Mr. T. M. C. Asser. Iets over afschaffing van bij keizerlijk decreet vastgestelde politiereglementen van waterschappen. — Bijdr. van Boer en Fruin VII, 311. Een dupliek IX, 133.
1252. Mr. P. van Bemmelen. Wetten, Napoleontische decreten en Provinciale verordeningen. Wetsbegrip en methode van wetsinterpretatie. — N. R. Bijdr. XIII, 627.
1253. Mr. G. A. Fokker. Betoog dat de Staten van Zeeland bevoegd zijn, het keizerlijk decreet van 16 December, houdende reglement de police des Polders dans les departements de L'Escaut enz. door een provinciaal reglement te vervangen. — Middelburg 1861. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis 2e VIII, 289.
1254. Het voorschrift, dat de wetten onschendbaar zijn, brengt mede dat de regter niet mag oordeelen over hare overeenstemming met de grondwet. — Hof Z. Holland 29 Januarij 1866; W. 2994.
1255. Mr. A. de Pinto. Over de onbevoegdheid van den regter, om de wettigheid en onverbindbaardheid van plaatselijke verordeningen te beoordeelen. — Themis 1853, 1.
1256. Mr. W. A. Reiger. Is de rechter bevoegd de grondwettigheid der wet te beoordeelen? — Bijdr. van Boer en Fruin XV, 292.
1257. Het staat den regter niet vrij, onderzoek te doen, of de inhoud eener wet in overeenstemming is met de grondwet. — H. R. 28 Februarij 1868; v. d. H. B. R. XXXII, no. 1080, 224; W. 2995; N. R. LXXVIII, § 26, 228.
1258. De regter doet slechts uitspraak over de toepassing eener wet of verordening in een bepaald aan zijn kennisneming en beslissing onderworpen geval; hij is niet verpligt tot toepassing van plaatseverordeningen in strijd met de wet; de onschendbaarheid der wet bij de grondwet bepaald, moet beperkt worden tot eigenlijk gezegde wetten. — H. R. 6 Maart 1874; N. R. CVI, § 26, 219; W. 3698; v. d. H. G. Z. XXVIII, 2°. 2508, 67.
1259. De regter is bevoegd een plaatselijke verordening aan de wet te toetsen en bij bevinding van strijd met de wet, niet toe te passen. — H. R. 13 October 1879; W. 4434; Rep. 1879, 5270.
1260. De regter mag in geen onderzoek treden naar de al of niet grondwettigheid eener wet. — Regtb. Breda 8 Mei 1877; W. 4163.
1261. Mr. J. G. H. Boissevain. Mag de regter in een onderzoek treden naar de bevoegdheid van den wetgever? — W. 2777, 2778.
1262. Mr. A. F. Jongstra. Strijd tusschen de grondwet en een bepaling van den gewonen wetgever. — W. 2784.
1263. Is een regter verpligt de wet, welke hij in stelligen strijd acht, met de grondwet, toe te passen? — Ja. — Regtsg. Adv. III, 31.
1264. Mr. A. Oudeman. In hoever mag en moet de regter onderzoek doen naar den inhoud eener provinciale of plaatselijke verordening, welker toepassing van hem gevraagd wordt? Mag de regter onderzoeken of een wet, die in den grondwettigen vorm bestaat, wat haren inhoud betreft, met de grondwet strijdt, en indien naar zijn meening, die strijd aanwezig is, haar niet toepassen? — Opm. en Med. IX, 138.
1265. Mr. J. Fresemann Viëtor. Is de regter bevoegd de toepassing te weigeren van een plaatselijke verordening, wanneer hij die met de wet strijdig acht? — Bijdr. van Boer en Fruin XII, 1.
1266. Mr. N. F. van Nooten. De regterlijke magt is bevoegd en verpligt de met de wet strijdige plaatselijke verordening buiten toepassing te houden. — Bijdr. v. Boer en Fruin X, 356. Staats- en Burg. Bijdr. 1.
1267. J. Ph. Th. du Quesne van Bruchem. De bevoegdheid der regterlijke magt met opzigt tot wetten die de grondwet schenden. Eene staatsregterlijke proeve naar aanleiding van art. 115 alin. 2 gr.wt. — Utrecht 1867.
1268. F. W. A. van Pallandt. Wanneer eene door den Staten Generaal aangenomene wet door den koning is bekrachtigd, wordt, indien staatsbelang opschorting der afkondiging mogt vorderen, zulks den koning ter beslissing overgelaten. — Stelling 27. Leiden 1863.
1269. H. D. van Ketwich Verschuur. Art. 115 grondwet laat geen uitstel van afkondiging aan den koning toe. — Stelling 28. Leiden 1869.
1270. Mr. J. Fresemann Viëtor. Is de rechter bevoegd de toepassing te weigeren van eene wet, wanneer hij die met de grondwet strijdig acht, naar aanleiding van de jongste geschriften over dit onderwerp behandeld. — N. R. Bijdr. 1870, 487.
1271. Is de Nederlandsche regter bevoegd te onderzoeken of een vreemde wet, wier toepasselijkheid beweerd wordt, is vervaardigd overeenkomstig de constitutionele voorschriften van het vreemde land? — Ja. — Regtsg. Adv. I, 2.
1272. M. G. P. Del Court. De woorden „De wetten zijn onschendbaar" in art. 115 alin. 2 gr.w. ontheffen den regter in geenen deele van de verpligting om, alvorens eene wet toe te passen, hare grondwettigheid te onderzoeken, waartoe hij volgens zijn eed gehouden is. — Stelling 35. Leiden 1865. C. C. A. van der Burg. Stelling 30. Leiden 1864.

Art. 116.

1273. Wanneer treedt eene wet in werking? Art. 2 der wet houdende algemeene bepalingen der wetgeving van het koningrijk? — W. B. A. 426.
1274. Is er onderscheid tusschen het verbinden en het werken van eene wet? — W. B. A. 554.
1275. Nadere regeling van de wijze en de vorm van afkondiging van wetten en koninklijke besluiten. — Kon. Besl. 22 December 1863 (St. 149).
1276. H. O. van der Linden. De afkondiging van wetten en maatregelen van algemeen bestuur behoort te geschieden onder den waarborg der ministerieele verantwoordelijkheid. — Stelling 25. Leiden 1863.

Art. 117.

1277. Regeling der afkondiging van algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den staat. — Wet 26 April 1852 (St. 92).
1278. De koning bezit niet de bevoegdheid om voor het in werking treden van een algemeenen maatregel van inwendig bestuur, een ander tijdstip te bepalen, dan den twintigsten of den vijfden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad of van het

Staatsblad en de Staatscourant. — W. B. A. 1534; Rep. 1878, 2578.

1279. Mr. A. de Pinto. Over de afkondiging van koninklijke besluiten. — Themis XI, 551.

1280. De wet van 6 Maart 1818 (St. 12) of de grondwet, waarnaar die wet verwijst, noch eenige andere wet, houdt eenige omschrijving in van hetgeen onder de bij de wet van 1818 bedoelde algemeene maatregelen van inwendig bestuur moeten worden verstaan. Derhalve moet de vraag, hoever de bevoegdheid des konings met opzigt tot de onderwerpen, die bij algemeene maatregelen van inwendig bestuur kunnen geregeld worden zich uitstrekt, beantwoord worden uit het stelsel der grondwet, ten aanzien van de magt des konings in het algemeen. Dat stelsel brengt niet mede, dat de koning in het algemeen de bevoegdheid zou hebben tot het uitvaardigen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur, ook als die niet steunen op eenige wet of daarvan uitvloeisels zijn. Integendeel moet ingevolge dit stelsel deze bevoegdheid des konings worden beperkt tot die gevallen waarin zij steunt, hetzij op eenig bestanddeel van 's konings in de grondwet omschreven magt, hetzij op eenige directe of indirecte delegatie des wetgevers, in verband met 's konings bevoegdheid als uitvoerende magt. In art. 1 der wet van 6 Maart 1818 is de wetgever niet uitgegaan van de stelling, dat bij de grondwet van het uitvoerend gezag een onbeperkte strafwetgevende magt is verleend. De bepaling van art. 1, Kon. Besl. 24 November 1829 (St. 73) behoort niet tot een der onderwerpen waarvan de grondwet de regeling aan den koning opdraagt of waarvan het maken als strafbepaling bij eenige wet aan de uitvoerende magt is overgelaten. Derhalve behoort deze bepaling tot diegene, op wier overtreding de straf bij art. 1 der wet 1818 bedreigd, niet van toepassing is. — H. R. 20 October 1879; W. 4436.

Art. 118.

1281. H. Tack. De vi legum Belgicarum in territorio alieno. — Gandavi 1820.

Art. 119.

1282. Mr. G. Dumbar. Eenige opmerkingen omtrent artt. 119 en 120 der grondwet. — N. R. Bijdr. II, 264.

1283. H. Hesse. Beschouwingen over de middelenwet. — Gron. 1879.

1284. Aan een begrootingswet, waarbij een post is uitgestrokken om aan iemand uit de staatskas een tegemoetkoming te geven, kan die persoon geen burgerlijke actie tegen den staat ontleenen. — H. R. 8 Junij 1877; v. d. H. B. R. XLII, no. 1557, 315; Rep. 1878, 2647.

1285. Jhr. mr. J. de Bosch Kemper. Mag een hoofdstuk van de staatsbegrooting, een departement van algemeen bestuur betreffende, worden afgestemd omdat men geen vertrouwen stelt in het hoofd van dat departement? — Bijdr. van Boer c.s. V, 352.

2286. Mr. H. J. Smidt. Middelen tot dekking van uitgaven. — Bijdr. van Boer en Fruin XIX, 1.

1287. Mr. A. J. Duymaer van Twist. Beteekenis en doel der wet op de middelen. — Bijdr. van Boer en Fruin XVIII, 298.

1288. P. H. Gevers Deynoot. Eenige opmerkingen over art. 119 der grondwet. — Leiden 1873.

1289. Mr. J. Kappeyne van de Coppello. Bijdrage tot het regt verstand van art. 119 der grondwet. — Themis XXXIII, 405.

1290. Mr. H. C. Verniers van der Loeff. Een regt van de Staten Generaal. — Bijdr. van Boer en Fruin c.s. XIX, 75.

1291. Jhr. Mr. H. J. van der Heim. Aanteekeningen op de staatsbegrooting voor 1872 en de finantieele regeeringsvoorstellen. — 's Grav. 1871.

1292. Rijks- en gemeenteuitgaven. — W. B. A. 816.

1293. J. W. J. van Mierlo. De regering moet voortgaan met het heffen van belastingen, al wordt ook de wet op de middelen niet aangenomen. — Stelling 36. Leiden 1877. G. A. Murray Bakker. Stelling 39. Leiden 1873.

1294. P. A. J. L. Truyens. Het afstemmen eener begrooting om redenen daar buiten gelegen is in strijd met ons staatsrecht. — Stelling 38. Leiden 1877. J. W. A. von Schmidt auf Altenstadt. Stelling 27. Leiden 1870. R. O. A. van Holthe tot Echten. — Stelling 30. Leiden 1874. E. J. B. C. de Stuers. Stelling 41. Leiden 1874.

1295. S. Gratama Wzn. Verwerping der wet op de middelen doet de belastingen, krachtens eene wet geheven wordende, niet vervallen. Daartoe zou volgens art. 5 A B eene wet noodig zijn. — Stelling 21. Gron. 1879.

1296. P. Maclaine Pont. Wanneer een belasting niet voorkomt in de wet op de middelen is de uitvoerende macht niet gerechtigd haar te heffen. — Stelling 28. Leiden 1876.

1297. S. A. d'Engelbronner. Hoe uitgebreid ook het regt van amendement zij, aan de tweede kamer der Staten Generaal in art. 107 gr.w. toegekend, hoe algemeen ook de zin van art. 119, geen van beide mag inbreuk maken op de regeling der bezoldiging van collegiën en ambtenaren, hetzij die plaats had door den koning, hetzij door de wet, art. 60 grw. — Stelling 36. Leiden 1878.

1298. W. G. Loeff. De tweede kamer der Staten Generaal heeft geen regt bij de jaarlijksche behandeling der wet op de middelen, een of meer belastingen daaruit te schrappen en dus die belastingen voor altijd of tijdelijk als 't ware te vernietigen of buiten werking te stellen. — Stelling 23. Leiden 1865.

Art. 120.

1299. Mr. H. J. Smidt. Middelen tot dekking der uitgaven. — Bijdr. van Boer en Fruin XIX, 1.

1300. Comptabiliteit. Art. 120 der grondwet. — W. B. A. 413.

1301. S. Gratama. Wzn. Eene tweejarige begrooting is voor Nederland wenschelijk. — Stelling 23. Gron. 1879.

Art. 121.

1302. Overschrijving op begrootingen. Art. 121, § 2 der grondwet. — W. B. A. 337.

1303. S. A d'Engelbronner. Het eerste, tweede en laatste hoofdstuk der algemeene begrootingswetten zondigen tot dusverre in den vorm tegen het voorschrift van art. 121 der grondwet. — Stelling 35. Leiden 1868.

Art. 122.

1304. H. P. van Karnebeek. Over het dienstjaar in de Rijkscomptabiliteit en de wet van 10 Februarij 1848. (St. 6). — Bijdr. van Boer en Fruin XXII. 290.

1305. Rijks- en gemeenteuitgaven. — W. B. A. 834.

Art. 123.

1306. Mr. H. van Loghem. De zelfstandigheid van het provinciaal bestuur volgens de grondwet. — Bijdr. van Boer en Fruin XI, 372.

1307. Mr. G. A. de Meester. De Staten van Gelderland onder het licht der geschiedenis. — N. R. Jaarb. VIII, 231, 408, 571; IX, 232; X, 227; XI, 450; XII, 20.

1308. M. F. van Hogendorp. De Provinciale Staten loten van het oude kiesstelsel en de gemeentewet. — 's Gravenhage 1849.
1309. J. G. Crutzen. De potestate provincias municipiaque administrandi. — Leodii 1830.
1310. S. W. H. A. van Beyma thoe Kingma. Historia ordinum Frisiae a Carolo V, usque ad ejuratum Philippum II 1515—1581. — L. B. 1835.
1311. P. Wierdsema Schik. Over de staatsregterlijke geschiedenis der Staten van Friesland van 1581 tot 1795. — Leeuwarden 1857.
1312. L. N. van der Goes van Dirxland. De ordinibus Provincialibus Neerlandicis. — Hag. Com. 1830.
1313. J. J. van Hees. De nobilibus ac urbium delegatis sub comitum Hollandiae regimine ordines constituentibus. — Traj. 1829.
1314. A. F. X. Luyben. De ordinum provincialium secundum legem imperii jure Provinciam gubernandi. — Sylvae ducis 1841.
1315. J. N. J. Heerkens. De ordinibus provincialibus, quatenus in partem imperii in nostra civitate veniunt secundum legem fundamentalem. — Gron. 1830.
1316. J. C. Bijsterbos. Animadversiones de ordinibus Transisalaniae. — Schoonhoviae 1839.
1317. Mr. H. van Loghem. Eenige bladzijden uit de geschiedenis der Staten van Overijssel van 1830 tot 1848. — Bijdr. van Boer en Fruin XVIII, 1.
1318. J. W. Schorer. De forma regiminis provinciae Zeelandiae tum antiqua tum hodierna. — L. B. 1819.

Art. 124.

1319. F. van Schuylenburch. De betrekking van Burgemeester behoorde onvereenigbaar te zijn met het lidmaatschap der Provinciale Staten. — Stelling 27. Leiden 1864.

Art. 126.

1320. Een commissie uit de Provinciale Staten die magtiging van den koning heeft ontvangen om ook na de sluiting der Statenvergadering hare werkzaamheden voort te zetten, kan daarmede voortgaan tot dat zij hare taak heeft ten einde gebragt. — Gemst. 1420; Rep. 1878, 2863.

Art. 128.

1321. Met welk getal kunnen Provinciciale Staten besluiten? — W. B. A. 426. 438.

Art. 129.

1322. Bijdragen tot onderhoud van zeewaterkeerende dijken kunnen niet worden beschouwd als provinciale belastingen in den zin van art. 129 gr.w. — Regtb. Groningen 14 Junij 1878; W. 4291; W. B. A. 1532.
1323. F. H. J. de Bieberstein. Bijdrage tot de kennis der geldmiddelen van de provincie Limburg, — Leijden 1858.
1324. Bekrachtiging van provinciale belastingen, voor meer dan één jaar; art. 129 der grondwet. — W. B. A. 137.
1325. Provinciale belasting. — W. B. A. 184, 185.
1326. Mr. G. van Oosterwijk. De strijd tusschen de artt. 105 en 107 der provinciale wet en art. 129 der grondwet. — Besch. I, 81, 245.
1327. De bekrachtiging, welke de provinciale belastingontwerpen van de wet erlangen, moet geacht worden alleen een bekrachtiging van de bebelastingen als zoodanig te zijn, niet tevens van de daarbij gestelde strafbepalingen. De Provinciale Staten missen de bevoegdheid, straffen te bedreigen tegen de overtreding hunner belastingverordeningen. De wet van 6 Maart 1818 (St. 12) geeft hun die bevoegdheid niet. — Regtb. Groningen 19 September 1877; W. 4194; Rep. 1878, 108. Bestreden door F. Taunaij, W. 4203 en W. B. A. 1494; H. R. 23 April 1878; N. R. CXVIII, § 40, 345; W. 4247; W. B. A. 1508; Gemst. 1390. Anders Regtb. Breda 2 Mei 1878; W. 4244; Regtb. 's Hertogenbosch 18 April 1878; W. 4250.
1328. Bekrachtiging van provinciale belastingen. De artt. 129 alin. 3 der grondwet en 116 alin. 1 der provinciale wet. — W. B. A. 1047.
1329. J. Reepmaker. Het brengen van het geheele bedrag der jaarwedden van de ambtenaren, vermeld in art. 105 alin. 2 prov. wet op de begrooting van het rijk is in strijd met art. 129 gr.w. — Stelling 32. Leiden 1877.
1330. Ondersteuning van behoeftige gemeenten. Art. 129, § 2 der grondwet. — W. B. A. 387.
1331. Provinciale uitgaven in verband met die der gemeente. — W. B. A. 584.
1332. Provinciale belastingen. — W. B. A. 742.
1333. De strijd tusschen de artikelen 105 en 107 der provinciale wet en het stelsel van art. 129 der grondwet. — W. B. A. 1256 en 1257.
1334. P. C. 't Hooft. Af te keuren is de bepaling der grondwet, art. 129 alin. 3, welke voorschrijft, dat de provinciale belastingen door de Staten aan den koning voorgedragen, bekrachtiging vereischten door de wet — Stelling 34. Leiden 1876.

Art. 131.

1335. De vraag of de provinciale reglementen al dan niet onderwerpen van algemeen belang inhouden, stond en staat zoo vóór als na de grondwet van 1848 ter beslissing niet van den regter, maar van den koning — H. R. 9. Junij 1879; W. 4400; Rep. 1879, 4538.
1336. A. G. Rademaker. De provinciale verordeningen ter wering van de veepest vastgesteld, waardoor de in en doorvoer wordt belemmerd, zijn niet in strijd met art. 131c gr.w. — Stelling 27. Gron. 1867. W. P. Steenhoff. Stelling 28. Leiden 1867.
1337. W. H. de Savornin Lohman. Over art. 131c der grondwet. — Gron. 1866. Beoord. door mr. F. B. Coninck Liefsting; Bijdr. van Boer en Fruin XII, 387.
1338. Mr. G. van Oosterwijk. Provinciale reglementen. — Besch. I, 94.
1339. Zijn de Provinciale Staten bevoegd tot het vaststellen van een reglement op de overzetveeren? — Bijdr. van Boer c.s. VIII, 65; VI, 433.
1340. Mr. F. B. Coninck Liefsting. Een paar opmerkingen, betreffende de strafwetgevende magt der Provinciale Staten. — N. R. Bijdr. VII, 277.
1341. Indien al art. 131 der grondwet op politiemaatregelen toepasselijk ware, bevat het slechts een rigtsnoer voor den provincialen wetgever, geen voorschrift van stellig regt voor den regter. Art. 167 der provinciale wet sluit de bevoegdheid van den regter uit om te oordeelen of een provinciale verordening is in strijd met de wet of het algemeen belang. — Hof Drenthe 17 Julij 1866; N. R. B XVII, 275; W. 2895; Gemst. 817.
1342. Het onderzoek van den strafregter naar de bevoegdheid van de Provinciale Staten om in een reglement tot wering der veeziekte, de invoer van vee te verbieden, gaat buiten zijn magt. — H. R. 29 Mei 1866; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1111, 295; N. R. B XVI, 346; W. 2804; N. R. LXXXIII, § 16, 141; W. B. A. 891; Gemst. 772; H. R. 19

September 1866; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1125, 369; N. R. B. XVII, 582; W. 2841; N. R. LXXXIII, § 40, 308; W. B. A. 909.

1343. Mr. W. de Sitter. Provinciale autonomie. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 162.

1344. De regterlijke magt is niet bevoegd de grondwettigheid eener provinciale verordening, door den koning goedgekeurd, te beoordeelen. Haar oordeel bepaalt zich tot het onderzoek der uitwendige waarde dier verordening. — Hof Gelderland 27 Maart 1866; W. 2781; N. R. B. XVI, 355; W. B. A. 876; Gemst. 758.

1345. Mr. L. Oldenhuis Gratama. Beschouwingen over een paar punten van bevoegdheid van Provinciale Staten: 1°. zijn de Provinciale Staten bevoegd in hunne reglementen de subsidiaire gevangenisstraf te bedreigen? 2°. zijn de Provinciale Staten bevoegd in hunne reglementen te bepalen, dat de in die reglementen bedreigde boete komt ten voordeele van de gemeenten? — Themis 2e IV, 501.

1346. De Provinciale Staten zijn niet bevoegd op Gedeputeerde Staten de magt over te dragen om waterschappen in te rigten of daarvoor regelingen vast te stellen. — Kantg. Meppel 19 Maart 1878; W. 4236.

1347. H. P. Hoog. De wetgevende magt der Provinciale Staten. — Leiden 1857. Beoord. W. B.A. 377.

1348. Een provinciaal reglement op de wegen, dat *alle* wegen in een provincie aan zijne bepalingen onderwerpt, is strijdig met de gemeentewet; nooit kan zoodanig reglement toepasselijk zijn op de wegen, die een zuiver gemeentelijk karakter dragen. — W. B. A. 1522.

1349. Mr. G. A. Fokker. Betoog dat de Staten van Zeeland bevoegd zijn het keizerlijk decreet van 16 December 1811, houdende reglement de police des polders dans les départemens de l'Escaut, des bouches de l'Escaut, de la Lys, des deux Néthes, des bouches du Rhin et de la Roer, door een provinciaal reglement te vervangen. — Middelburg 1861. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis 2e VIII 289.

1350. De Provinciale Staten zijn niet bevoegd krachtens art. 2 en 3 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12), straf te bedreigen tegen overtredingen hunner verordeningen tot verzekering der heffing hunner belastingen. Niettemin moeten reglementaire voorschriften, regelende de invordering der belastingen, geldig worden geacht, indien zij door de wet worden bekrachtigd. — H. R. 23 April 1878; W. 4247.

1351. De regter mag niet ter zijde stellen een provinciale verordening, goedgekeurd of bekrachtigd door de wet. De Provinciale Staten zijn bevoegd, straf te bedreigen, wegens niet nakoming van het provinciaal besluit tot heffing eener provinciale belasting in Noord-Brabant. — Regtb. 's Hertogenbosch 18 April 1878; W. 4250.

1352. Beschouwingen over de vraag: wat is provinciaal belang? wat behoort tot de provinciale huishouding? — W. B. A. 1523.

1353. Wetgevende bevoegdheid der Provinciale Staten. — W. B. A. 656.

1354. R. Driessen ter Meulen. Art. 131, alin. 3 gr.w. moet in algemeenen zin worden opgevat. — Stelling 24. Leiden 1873.

1355. De bepaling van art. 131 der grondwet, omtrent den vrijen doorvoer en den uitvoer naar, en invoer uit andere provinciën is niet van toepassing op plaatselijke verordeningen, maar alleen op provinciale reglementen. — H. R. 27 November 1867; W. 2969; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1194. 336; N. R. LXXXVII, § 30, 230; W. B. A. 973; Gemst. 854.

1356. De voorschriften voor de invordering der provinciale belasting op de paarden en trekdieren in N. Brabant ontleenen kracht aan art. 2 der wet van 26 April 1876 (St. 81) en staan hierdoor gelijk met elk voorschrift van de wetgevende magt uitgegaan. — H. R. 24 Junij 1878; N. R. CXIX, § 24, 195; Rep. 1878, 2867.

1357. De bedoeling van de bepaling van art. 4 der verordening op de paarden in N. Brabant van 22 Junij 1855, is deze: dat, al moge iemand die zijn hoofdverblijf buiten de provincie houdt, ook gedurende meer dan veertien dagen zijn paarden in de provincie doet verblijven, hij ze toch niet voor de belasting behoeft aan te geven, indien het niet dezelfde paarden zijn, die hij langer dan veertien achtereenvolgende dagen in de provincie doet verblijven. — Hof 's Hertogenbosch 25 September 1878, W. 4311; W. B. A. 1541; Rep. 1878, 2869.

1358. Provinciale wetgeving. — W. B. A. 599.

1359. Waar een wet bepaalt, dat een provinciale belasting wordt ingevorderd naar de reglementaire voorschriften, goedgekeurd bij koninklijk besluit, volgt daaruit, dat de voorschriften voor de invoering dier belasting, aan die wet kracht ontleenen en daardoor gelijk staan met elk voorschrift van de wetgevende magt uitgegaan. — H. R. 24 Julij 1878 W. B. A. 1526; Rep. 1878, 2060.

1360. Voor zoo ver de wet van 1818 betreft overtredingen van de reglementen der Provinciale Staten moet men aan een aanvulling der provinciale wet de voorkeur geven boven een herziening dier wet van 1818. — W. B. A. 1541; Rep. 1878, 1866.

1361. Wetgevende magt van Provinciale Staten. Wet van 6 Frimaire An VII. — W. B. A. 605, 606, 612. 613, 633.

1362. De provinciale en gemeenteverordeningen kunnen zonder strijd met art. 4 Alg. Bep., ook voorschriften inhouden, toepasselijk op zaken, inrigtingen en toestanden bij hare invoering aanwezig. — Gemst. 1408; Rep. 1878, 1972.

1363. J. W. J. van Mierlo. Bij de goedkeuring der provinciale reglementen en verordeningen mag de regering ook de meerdere of mindere juistheid, doelmatigheid en billijkheid dier reglementen beoordeelen. — Stelling 39. Leiden 1877.

1364. H. Schuijten. De Provinciale Staten zijn niet bevoegd straffen te bedreigen tegen de overtredingen hunner belastingverordeningen. — Stelling 26. Leiden 1878.

Art. 133.

1365. Mr. J. M. Hoog. Vernietiging van besluiten van Gedeputeerde Staten. — Bijdr. van Boer en Fruin XVII, 115.

1366. Mr. G. van Oosterwijk. Provinciale reglementen. — W. B. A. 995—1000.

1367. Bevoegdheid des Konings en der Provinciale Staten tot vernietiging van besluiten. — W. B. A. 580.

1368. Is de koning bevoegd uitspraken van Gedeputeerde Staten eener provincie, in zake van nationale militie of schutterij, te schorsen of te vernietigen? — Regtsg. Adv. V, 19.

1369. Mr. G. van Oosterwijk. Art. 140 der provinciale wet. Goedkeuring op provinciale reglementen. — Besch. I, 137.

1370. Mr. F. B. Coninck Liefsting. Het regt tot vernietiging van besluiten der Provinciale Staten uit zijne geschiedenis en beginselen ontvouwd. — Bijdr. v. Boer c.s. IV, 318.

1371. S. M. Welke besluiten der Staten kunnen door den koning worden geschorst of vernietigd? Art. 133 der grondwet en art. 168 der provinciale wet. — Opm. en Med. X, 38, 241.

1372. Mr. A. Oudeman. Bedenkingen tegen evengemeld opstel over art. 133 der grondwet. — Opm. en Med. X, 62.

1373. Mr. A. Oudeman. Kunnen de uitspraken van Gedeputeerde Staten over geschillen van bestuur of andere, wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, bij koninklijk besluit vernietigd worden, wanneer bij die wetten, noch de wijze, noch de gevolgen der vernietiging geregeld zijn? — Opm. en Med. XII, 120, XIII, 73.

1374. Mr. F. B. Coninck Liefsting. Het regt tot vernietiging van besluiten van provinciale Staten ontvouwd uit zijne beginselen en geschiedenis, en beschouwd in verband met de regeling van den staatsraad en de opdragt van regtsmagt aan Gedeputeerde Staten bij bijzondere wetten, inzonderheid ook met het oog op de belastingwetten en het ontwerp van wet op de personele belasting. — Bijdr. v. Boer c.s. X, 1.

1375. Schorsing en vernietiging van uitspraken van Gedeputeerde Staten, welke gedaan zijn, niet volgens den aard der instelling van dat collegie, maar welke te doen, aan hen is opgedragen door bijzondere wetten. Art. 168 der provinciale wet, art. 133 der grondwet. — Bijdr. v. Boer c.s. III, 216.

1376. Waar een provinciaal polder-reglement slechts aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid geeft een besluit van polderbesturen te schorsen, kan bij weigering van Gedeputeerde Staten om de schorsing uit te spreken deze niet van den koning worden gevraagd. — Kon. Besl. 8 April 1878; W. B. A. 1508; Rep. 1878, 947.

1377. Administratieve regtsmagt. Gevolgen van de vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten door den koning, in zaken der nationale militie. — W. 339, 385, 391, 392.

1378. Is er beroep op den koning, van beslissingen van Gedeputeerde Staten over hoofdelijke omslagen? — W. B. A. 567.

1379. J. A. M. H. Pijls. Het begrip van provinciaal en gemeentebelang naar het Nederlandsch staatsrecht. Leiden 1879.

Art. 134.

1380. Mr. J. T. Buijs. Het petitieregt van de Provinciale Staten. De artikelen 9 en 134 der grondwet en het adres der Staten van Groningen. — Bijdr. van Boer en Fruin XVII, 1.

1381. Mr. J. Fresemann Viëtor. Iets over het regt van petitie van Provinciale Staten en Gemeentebesturen. — Bijdr. van Boer en Fruin XII, 170.

1382. Mr. P. F. Hubrecht. Wat is provinciaal belang? — Bijdr. van Boer c s. IV, 378.

1383. De artikelen 9 en 134 der grondwet en het adres der Staten van Groningen. — 's Gravenhage 1870.

1384. De Provinciale Staten hebben het regt ter zake van het lager onderwijs een adres aan de beide kamers of aan den koning te rigten. — Gemst. 1404.

1385. A. E. Pool. Provinciale Staten en Gemeentebesturen zijn bevoegd te petitioneren over onderwerpen van algemeen rijksbelang. — Stelling 27. Leiden 1874. M. C. Snellen van Vollenhoven. Stelling 28. Leiden 1876.

1386. G. J. Goekoop Czn. De Provinciale Staten en Gemeentebesturen zijn bevoegd bij de hoogere autoriteiten adressen in te zenden over andere onderwerpen dan die tot hunnen bepaalden werkkring behooren. — Stelling 24. Leiden 1870.

1387. J. G. Brillenburg. De Staten der provincie Groningen zijn de grenzen hunner grondwettige bevoegdheid te buiten gegaan, door in een adres aan de regeering aan te dringen op inkrimping van de uitgaven voor de defensie. — Stelling 32. Leiden 1870.

1388. A. E. van Boelens van Eijsinga. De grondwet veroorlooft niet, dat de Staten der provinciën en de besturen der gemeenten bij de bevoegde macht de belangen harer ingezetenen voorstaan, voor zoover deze zijn algemeene landsbelangen. — Stelling 29. Leiden 1870.

Art. 135.

1389. Mr. P. Hubrecht. Termijn tot het inleveren van adressen aan de Provicinale Staten op straffe van niet behandeling. — Bijdr. van Boer c.s. IV, 127.

Art. 136.

1390. M. W. Du Tour van Bellinchave. Geschiedenis der regtsmagt van Gedeputeerde Staten hier te lande sedert 1581 tot op onzen tijd. — Utrecht 1859. Beoord. door mr. F. A. van Hall; N. R. Bijdr. XI, 200.

1391. Mr. B. D. H. Tellegen. Verliest een lid van Gedeputeerde Staten, wiens tijd van zitting nog niet is verstreken, die betrekking, wanneer hij als lid der Provinciale Staten moet aftreden, doch herkozen is? — N. R. Bijdr. XII, 733.

1392. P. J. Teding van Berkhout Jr. De rechtsmacht van Gedeputeerde Staten, — Amsterdam 1871.

1393. Mr. J. M. Hoog. Administratieve regtpraak. — Bijdr. van Boer en Fruin c.s. XV, 219.

1394. Mr. E. van Loon. De procesvorm der administratieve regtspraak van Gedeputeerde Staten, Voorlezing, gehouden in een vergadering van het genootschap »pro excolendo jure patrio" te Groningen. — Bijdr. van Boer en Fruin XXI, 89.

1395. Mr. J. T. Buijs. De administrative rechtspraak in Duitschland. — Bijdr. van Boer en Fruin XXI, 1, 147.

1396. Verordeningen van Gedeputeerde Staten tot uitvoering van wetten gemaakt. — W. B. A. 298.

1397. B. J. Ploos van Amstel. De jurisdictione, quae dicitur administrativa in patria nostra. — Amst. 1847.

1398. Meerdere waarborg ten opzigte van het onderzoek en de beslissing van geschillen van bestuur door Gedeputeerde Staten. — W. B. A. 942—945.

1399. Behandeling van geschillen van bestuur door Gedeputeerde Staten in Limburg. — W. B. A. 910, 914.

1400. J. W. J. van Mierlo. De Provinciale Staten mogen de gemeentebesturen, buiten de gedeputeerde om, niet belasten met de uitvoering hunner reglementen. — Stelling 38. Leiden 1877.

1401. J. J. Jessé. Het ware te wenschen dat de Provinciale Staten, althans de bevoegdheid hadden, om de leden der Gedeputeerde Staten te kiezen buiten hun midden. — Stelling 16. Leiden 1879.

1402. Wordt de magtiging van Gedeputeerde Staten vereischt, op een besluit van het gemeentebestuur tot het afbreken van gebouwen? — W. B. A. 787.

1403. Hebben de Provinciale Staten de bevoegdheid, Gedeputeerde te magtigen, om, ter uitvoering van de Provinciale verordeningen, des noods ten koste der overtreders te doen wegnemen, beletten of verrigten hetgeen in strijd met Provinciale verordeningen, wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten? — W. B. A. 842.

1404. Een verordening van Gedeputeerde Staten strekkende tot uitvoering van een verordening van Provinciale Staten behoeft niet te worden afgekondigd. In ieder geval is de plaatsing in het provin-

ciaal blad voldoende afkondiging. — H. R. 16 Oct. 1866; W. B. A. 912; W. 2842; N. R. LXXXIV, § 10, 86; v. d. H. G. Z. XXII, no. 421; Gemst. 790.

1405. Aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten zijn onderworpen de raadsbesluiten, betrekkelijk geldleeningen. — W. B. A. 706.

1406. Betrekking tusschen Provinciale en Gedeputeerde Staten. Art. 163 der provinciale wet. — W. B. A. 685.

1407. Bevoegdheid van Provinciale en Gedeputeerde Staten. De art. 140 en 94 der provinciale wet. — W. B. A. 742.

1408. Gedeputeerde Staten belast met de zorg voor de uitvoering van een bevel des konings. Weigering. De commissaris des konings gemagtigd om in de uitvoering te voorzien. 's Konings besluit van 21 Februarij 1863 (St. 12) — W. B. A 720.

1409. Gedeputeerde Staten en de gemeentebesturen. — W. B. A. 717.

1410. Is de betrekking van voorzitter van den militieraad vereenigbaar met die van buitengewoon lid van Gedeputeerde Staten. — W. B. A. 789.

1411. Is het buitengewoon lid van Gedeputeerde Staten (art. 89 der provinciale wet) al dan niet lid van dat college? — W. B. A. 790, 793.

1412. Keuze van leden van Gedeputeerde Staten. Art. 47 der provinciale wet en 84 der gemeentewet. — W. B. A. 342, 377.

1413. Bevoegdheid van Provinciale Staten tegen over Gedeputeerden. — W. B. A. 435.

1414. Uitvoering van provinciale reglementen enz. Art. 152 der provinciale wet. — W. B. A. 444.

1415. Bevoegdheid van Gedeputeerde Staten om in hooger beroep kennis te nemen van beslissingen van den militieraad. — W. B. A. 585.

1416. Bezoldiging der leden van Gedeputeerde Staten. — W. B. A. 608, 701, 703, 704.

1417. Welke gemeenteuitgaven kunnen Gedeputeerde Staten gelasten? — W. B. A. 691.

1418. C. J. Boerlage. Art. 158 der provinciale wet is in strijd met art. 136 der grondwet. — Stelling 30. Leiden 1875.

Art. 137.

1419. D. A. Koenen. De commissaris des konings in de provincie, geschiedkundig ontwikkeld. — Haarlem 1862. Beoord. Bijdr. van Boer c.s. X, 149; N. R. Bijdr. XIV, 612.

1420. Instructie voor de gouverneurs in de provinciën. — Kon. Besl. 15 Dec. 1825 (St. 27).

1421. Instructie voor den commissaris des konings. — Kon. Besl. 27 Sept. 1850. (St. 62).

1422. J. W. Losecaat Vermeer. De commissaris des konings behoorde geen stem te hebben in het collegie van Gedeputeerde Staten. — Stelling 29. Leiden 1877. A. H. Brants. Stelling 28. Leiden 1872. A. C. J. Helfrich. Stelling 35. Leiden 1876. H. Boonacker. Stelling 13. Leiden 1879.

Art. 138.

1423. H. Keer. De regten der Gemeente volgens de grondwet. — Amst. 1864. Beoord. door mr. J. H. M. Mollerus. Bijdr. van Boer en Fruin XV, 112.

1424. A. A. F. van Panhuys. De landgemeente in Friesland. Art. 217 der gemeentewet. — Gron. 1869.

1425. P. Ph. van Bosse. De regiminis municipalis origine, progressu et praesenti conditione in Francia, Germania et Patria nostra. — Amst. 1834.

1426. Jhr. mr. W. G. van de Poll Jr. De gemeentebesturen onder de staatsregelingen van 1798, 1801, 1805 en 1806. — 's Gravenhage 1849. (Eerst in het latijn als dissertatie uitgegeven.) — L. B. 1849.

1427. Dit art. moet in dien zin worden opgevat, dat telkens bij het brengen van wijzigingen in de inrichting, samenstelling en bevoegdheid der gemeentebesturen het oordeel der Provinciale Staten dient te worden gevraagd. — Gemst. 1466; Rep. 1879, 5263.

1428. H. G. Quarles van Ufford. Proeve eener beschouwing over de gemeente als burgerlijk persoon. — Leiden 1848. Beoord. door mr. W. F. Otten; Themis X, 627.

1429. Th. Ruys J. Pz. De gezworene gemeente in Overijssel en Gelderland naar aanleiding van art 131 der gemeentewet historisch toegelicht. — Kampen 1873.

1430. C. Duymaer van Twist. Over de bevoegdheid der gemeentebesturen volgen de wet van 29 Junij 1851. — Deventer 1860.

Art. 139.

1431. C. Krabbe Jr. Het is wenschelijk dat de burgemeester benoemd worde uit een voordracht door den raad opgemaakt. — Stelling 28. Leiden 1870. J. J. de Graaff. Stelling 30. Leiden 1867.

1432. A. van Mens. Ten onregte ontzegt art. 139b gr.w. aan de gemeente allen invloed op de benoeming van den burgemeester. — Stelling 33. Leiden 1874.

1433. J. L. de Bruyn Kops. De origine ac juribus pristini concilii urbani in civitatibus quibusdam patriae nostrae. — L. B. 1847.

1434. Bevoegdheid van het dagelijksch bestuur en van den Raad. Conflicten tusschen verschillende plaatselijke collegiën. Art. 179 lett. l en art. 185 der gemeentewet en 139 der grondwet. — W. B. A. 696.

1435. H. R. van Hees. De burgimagistris praesertim habita senatus municipalis. — Amst. 1855.

1436. H. J. Jordens. Benoeming van den burgemeester door den Raad, onder goedkeuring van den koning, is wenschelijk. — Stelling 27. Leiden 1874.

1437. J. A. G. de Vos van Steenwijk. Het Burgemeesterambt behoorde onvereenigbaar te zijn met het lidmaatschap van den gemeenteraad. — Stelling 24. Gron. 1867.

1438. H. van Dissel Sz. De benoembaarheid tot burgemeester is niet uitgesloten door de bloedverwantschap of zwagerschap tot een der raadsleden. — Stelling 27. Leiden 1866.

Art. 140.

1439. Mr. G. de Vries Az. De wetgevende magt der plaatselijke besturen naar art. 153 der grondwet (van 1840). — Haarlem 1846.

1440. Mr. C. H. Gockinga. Eene vraag uit het Nederlandsche Staatsregt, betrekkelijk de bevoegdheid der plaatselijke besturen tot het maken van reglementen. — Regtsg. Jaarb. I, 357.

1441. Een gemeenteraad is bevoegd om omtrent het zetten van gelagen in societeiten, voorschriften te geven niet echter om de sluiting der societeiten zelve te bevelen. — M. B. Z. sine die; Gemst. 1397; W. B. A. 1518; Rep. 1878, 1427.

1442. Een verordening tot regeling van het marktwezen moet niets anders behelzen dan wat de marktpolitie aangaat. — Gemst. 1400; Rep. 1878, 1432.

1443. De gemeentebesturen zijn bevoegd verordeningen te maken omtrent de rooilijn der gebouwen aan de openbare straat. — Gemst. 1397; Rep. 1879, 1433.

1444. Bij gemeenteverordening mag niet worden bepaald dat zekere voorwerpen slechts op een bepaalden dag en op een bepaalde plaats te koop of

in ruiling mogen worden aangeboden. — Ged. St. N.-Brabant; Gemst. 1401; Rep. 1878, 1703.

1445. In een plaatselijke verordening mag het verbod niet worden opgenomen om woningen te bouwen op plaatsen die voor de gezondheid schadelijk worden geacht *ter beoordeeling* van Burg. en Weth., noch worden bepaald, dat als B. en W. een woning voor bewoning en gebruik ongeschikt achten en hiervan aan den eigenaar schriftelijk kennis geven, zoodanige woning geheel ontruimd moet worden en niet weder betrokken mag worden, alvorens de vereischte verbeteringen zijn aangebragt. — Ged. St. N.-Brabant en M. B. Z. Gemst. 1401; Rep. 1878, 1704.

1446. Bij gemeenteverordening mag worden bepaald dat het verboden is mest of vuil op de straten, pleinen of wegen, waar dit door de gemeente wordt opgehaald, te verspreiden of *zich toe te eigenen*. — M. B. Z. 18 Julij 1877. Anders Ged. St. Gelderland. W. B. A. 1520; Rep. 1878, 1706.

1447. Bij gemeenteverordening kunnen geen voorschriften worden gegeven ter viering van de dagen aan den openbaren godsdienst gewijd. — Ged. St. Z.- Holland, sine die W. B. A. 1526; Rep. 1878, 1970.

1448. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om van plaatselijke politievoorschriften te dispenseren, tenzij in gevallen in die verordeningen zelve omschreven. — Gemst. 1408; Rep. 1878, 1973.

1449. De vraag of sommige bepalingen eener gemeenteverordening alleen betreffen de huishouding der gemeente, dan wel treden in hetgeen van algemeen rijksbelang is, staat niet ter beslissing van den regter, maar van de administratieve magt. — H. R. 26 Mei 1879; W. 4394; Rep. 1879, 4537.

1450. Jhr. Mr. C. de Jonge. Eenige beschouwingen omtrent plaatselijke wetgeving, in verband met voorziening bij een algemeene wet. — Bijdr. van Boer c.s. VII, 1.

1451. Jhr. H. P. van Karnebeek. Art. 151 der gemeentewet en de jurisprudentie van den Hoogen Raad. Bevoegdheid van den plaatselijken wetgever bij een regeling van hetzelfde onderwerp door den algemeenen wetgever. — Bijdr. van Boer c.s. VII, 304.

1452. Mr. G. A. Fokker. De magt des konings tot vernietiging van de verordeningen der gemeentebesturen. Art. 153 der gemeentewet, getoetst aan de artt. 140 en 148 der grondwet. — Opm. en Med. XI, 107.

1453. Mr. G. B. Emants. Over de toewijzing der boete bij de keur eener gemeente aan de gemeentekas. — Themis XI, 576.

1454. Mr. G. B. Emants. De bevoegdheid van den plaatselijken wetgever om verordeningen op het strand en de open zee te maken. — Themis 2e VIII, 837.

1455. Een gemeentebestuur is bevoegd verordeningen te maken omtrent de heffing van een retributie, wegens opening eener schipbrug, door welke brug het gebruik eener bevaarbare en vlotbare rivier, die volgens art. 577 B. W. aan den staat behoort, wordt beperkt. — H. R. 26 April 1878; W. 4244.

1456. Over de bevoegdheid der plaatselijke besturen tot het maken van reglementen. — W. B. A. 35.

1457. Magt des konings tot vernietiging van plaatselijke verordeningen. — W. B. A. 307, 358, 359, 375, 392.

1459. Wetgevende magt der gemeentebesturen. Art. 140 der grondwet en art. 150 der gemeentewet. — W. B. A. 398.

1458. Magt van Gedeputeerde Staten omtrent gemeente-strafverordeningen. — W. B. A. 561.

1460. Bij gemeenteverordening mag niet worden bepaald, dat de ingezetenen de voorwerpen, die zij vinden, aan het politiebureau moeten bezorgen. — Gemst. 1411; Rep. 1878, 2253

1461. Het is wenschelijk om de dierenmishandeling bij plaatselijke verordening strafbaar te stellen. — W. B. A. 1532; Rep. 1878, 2254.

1462. De bepaling eener plaatselijke politieverordening omtrent een onderwerp, waarin door den provincialen wetgever in het algemeen is voorzien, behoort, voor zoover deze bepaling niet in strijd is met de bepaling in bedoeld provinciaal reglement voorkomende, te worden toegepast, tot dat de plaatselijke verordening door den koning zal zijn vernietigd. — H. R. 21 October 1878; W. 4317; 1878, 2788.

1463. De regeling van het onderhoud der gemeentewegen is een onderwerp van huishoudelijk belang. — H. R. 12 Februarij 1844; v. d. H. Strafr. XI, 184.

Art. 141.

1464. C. J. W. N. van Hengst. Eenige opmerkingen over het eigendomsregt der gemeenten. — Utrecht 1863. Beoord. Bijdr. v. Boer c.s. X, 144.

1465. Jhr. Mr. C. de Jonge. Iets over het toezigt op de besluiten der gemeentebesturen volgens art. 141. der grondwet. — Bijdr. van Boer c.s. IV, 25.

1466. Mr. J. R. Thorbecke. Over plaatselijke begrooting. — Leiden 1847.

1467. R. Jonkers. De Meente of Burgerweide te Genemuiden. — Themis XXXI, 1.

1468. Dr. J. van Vloten. De Meente-vraag te Genemuiden. — Themis XXX, 1, 333.

1469. Ph. W. van Heusde. De autonomie der gemeente in Nederland. Historisch staatsregtelijk onderzoek. — Utrecht 1871. Beoord. door mr. C. Duymaer van Twist; Bijdr. van Boer en Fruin XVIII, 304.

1470. Verdaging van de beslissing van Gedeputeerde Staten over de gemeentebegrooting. Art. 211 der gemeentewet. — W. B. A. 246, 279.

1471. De gemeente kan als privaat-persoon een overeenkomst aangaan, krachtens welke hij het regt heeft de in-, door- en uitvoer te belasten. — Regtb. Assen 8 April 1878; W. 4310; Rep. 1878, 2779.

Art. 142.

1672. Mr. G. de Vries Azn. Over het begrip van belasting met opzigt tot de wetgevende magt der plaatselijke besturen. — Opm. en Med. V, 133.

1473. Mr. W. R. Boer en Jhr. E. W. J. Six tot Oterleek. Over plaatselijke belasting, eene staathuishoudkundige proeve. — Utrecht 1850. Beoord. N. R. Bijdr. I, 129.

1474. Niet iedere bij een verordening opgelegde last of verpligting is voor een belasting te houden in den eigenlijken zin van het woord. — H. R. 19 Oct. 1874; v. d. H. B. R. XXXIX, no. 1420, 519; G. Z. XXVIII, no. 1539, 267; N. R. CVIII, § 9, 55; W. 3782; W. B. A. 1329; Gemst. 1210.

1475. A. Vogelsang. Afschaffing of behoud der plaatselijke belasting op voorwerpen van verbruik? — Dordrecht 1865. Beoord. W. B. A. 819, 820, 821, 830.

1476. Het voorschrift der gemeentewet omtrent de publiciteit aan de kohieren te geven, is ook geschreven voor een plaatselijke belasting, direct naar het inkomen geheven. — Gemst. 1414; Rep. 1878, 2525.

1477. Afschaffing der plaatselijke verbruiksbelasting op den wijn. — W. B. A. 856.

1478. Een actie tot terugvordering van betaalde directe plaatselijke belasting op grond, dat de aan-

geslagene slechts een gedeelte van het belastingjaar in de gemeente zijn hoofdverblijf heeft gehad, houdt niet in, een betwisting van de wettigheid of hoegrootheid van den aanslag. — Regtb. Amsterdam 16 Julij 1878, P. v. J. 1878, 39; Rep. 1878, 1967.

1479. De kohieren van een plaatselijke inkomstenbelasting behoeven niet in hun geheel voor een ieder ter inzage te worden gelegd. — Ged. St. Z. Holland W. B. A. 1527; Rep. 1878, 1968.

1480. Het onderzoek naar de vraag of een gemeente als privaatpersoon een overeenkomst sluitende, de beginselen in art. 157 gr.w. 1815, art. 142 gr.w. 1848 en art. 237 gem.wet neergelegd, heeft nageleefd, behoort alleen aan de hoogere administrative magt en niet aan de regterlijke magt. — Regtb. Assen 8 April 1878; N. R. B. 1878 D. 70; Rep. 1878, 2150, 2331.

1481. Het jaarlijks heffen eener bepaalde som van boomen op gemeentegronden geplant, is een plaatselijke belasting in den zin van dit art. — Kantg. Venlo 21 Nov 1851; W. 1293; Gemst. 18.

1482. De woorden in een plaatselijk reglement, „die niet zelve aan de wacht verkiezen deel te nemen, zullen bij afkoop betalen" enz., leggen niet een *verpligte* betaling en dus geen *belasting* op. — H. R. 5 Mei 1851; W. 1298; v. d. H. Strafr. 1051, I, 230.

1483. Een reglement, houdende vaststelling van een tarief van waaggelden, uit te keeren *als loon aan den waagmeester*, is niet een belastingreglement — H. R. 24 December 1851; W. 1296; Gemst. 17.

Art. 143.

1484. Iets over de openbaarheid der gemeentebegrootingen. — W. B. A. 44.

Art. 144.

1485. Een gemeenteraad heeft het regt ter zake van het lager onderwijs een adres aan de beide kamers of aan den koning te rigten. — Gemst 1404; Rep. 1878, 1693.

Art. 145.

1486. J. F. van Lennep. De partibus quas reges habuerint, habeantque etiam nunc in administranda justitia. — Amst. 1849. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XI, 648.

1487. Mr. S. M. S. de Ranitz. Opmerkingen, omtrent de grenzen van de bevoegdheid van de regterlijke magt en van het administratief gezag. — Themis 2e VIII, 239.

1488. Th. H. F. van Riemsdijk. De Hooge bank van het Veluwsche landgerecht te Engelanderholt. — Utrecht 1874.

1489. J. P. J. Th. Brantsen. De Summo imperante in causis vivilibus apud Judices a Se constitutos litigante. — L. B 1826.

Art. 146.

1490. Mr. N. F. van Nooten. De bij de grondwet voorgeschreven wettelijke regeling der regtspraak aller belastingen. — Bijdr. van Boer en Fruin XVI, 125.

1491. Jhr. Mr. P. A. M. van Oosthuyse van Rijckevorsel van Rijsenburg. Politieregt en burgerlijk regt. — Bijdr. van Boer en Fruin XIII, 255.

1492. F. C. Domela Nieuwenhuis. Het wezen der straf. — Utrecht 1867.

1493. J. Copes van Hasselt. Quaedam de jure criminali militari. — Lovanii 1830.

1494. Is de burgerlijke regter bevoegd om kennis te nemen van eene actie tot terugvordering aan onder protest betaalde plaatselijke directe belasting, steunende op de bewering, dat de eischer als niet belastingpligtig in de gemeente, ten onregte op het kohier is aangeslagen? — Neen — Regtsg. Adv. VIII, 5.

1495. C. H. van Meurs. Bijdrage tot de geschiedenis der regtspleging in fiscale strafzaken. — Utrecht 1874.

1496. Administrative regtspraak. Art. 146, § 3 der grondwet. — W. B. A. 262.

1497. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van belastingzaken onverschillig in welken vorm zij zich voordoen. De vraag over welken tijd men in een hoofdelijken omslag of andere plaatselijke decrete belasting moet bijdragen, betreft noch de hoegrootheid, noch de wettigheid van den aanslag, op zich zelf. — H. R. 24 Maart 1865; N. R. LXXIX; § 49, 396; W. 2681; v. d. H. G. Z. XXI. no. 1057, 364; Gemst. 709; W. B. A. 82.

1498 Zoowel het bezwaar wegens te hoogen aanslag, als dat wegens ontkende patentpligtigheid, moet aan de uitspraak van Gedeputeerde Staten en niet aan den gewonen regter onderworpen worden. — Hof N.-Holland 30 November 1865; W. 2799; W. B. A. 888.

Art. 147.

1499. Mr. W. C. D. Olivier. Proeve over de beperkingen van den eigendom door het politieregt. — Leiden 1847.

1500. H. M. van Andel. De onteigening ten algemeene nutte, volgens de wet van 28 Augustus 1851. — Utrecht.

1501. Mr. A. A. J. Meijlink. Verhaal eener onteigening ten algemeene nutte, welke den 28 Febr. 1851 is voltrokken, waaruit gewigtige wenken, vooral bij gelegenheid der vaststelling eener nieuwe wet ontstaan. — 's Gravenhage 1851.

1502. J. Rengers Hora Siccama. De jure summi imperii bona civium dominio civitatis subjiciendi.

1503. Bevestiging van straatlantaarns aan particuliere eigendommen. Art. 147 gr.w. en 625 b.w. — Gemst. 1422.

1504. Art. 147 der grondwet en art. 180 der gemeentewet. — W. B. A. 1212.

1505. Art. 147 der grondwet en art. 43*b* der wet van den 21 December 1853 (St. 128) — Opm. en Med. X, 287.

1506. H. J. van Lennep. De dominii ademtione utilitatis publicae causa. — Amst. 1853.

1507. Art. 147 der grondwet en art. 180 der gemeentewet. — W. B. A. 1212.

1508. De artikelen 135 der gemeentewet, 147 grondwet, en 625 van het burg. wetboek. — W. B. A. 922, 925, 930, 932.

1509. Aardhaling door waterschapsbesturen. Art. 147 der grondwet en art. 68 der onteigeningswet — W. B. A. 591, 604, 627.

1510. Mr. J. G. de Wit Hamer. De wet regelende de onteigening ten algemeene nutte, met aanteekeningen uit de literatuur, de praktijk en de regtspraak ontleend. — Schoonhoven 1865. Aangek. W. B. A. 840.

1511. De bepaling eener provinciale verordening om aan de runderpest of afgemaakt vee na inkerving der huid en onbruikbaarmaking van het vleesch te begraven, is geen onteigening met overgang van eigendom, noch ontzetting daarvan, maar een beperking in het regt van eigendom. — H. R. 16 October 1866; N. R. B. XVII, 726; N. R. LXXXIV, § 13, 112; W. 2851; v. d. H. G. Z. XXII, no. 401; W. B. A. 914; Gemst. 794.

1512. De bepaling eener verordening krachtens welke Burg. en Weth. oordeelende, dat een gebouw door bouwvalligheid voor het gebruik van den open-

baren weg of het openbaar water gevaarlijk wordt, den eigenaar schriftelijk zullen aanzeggen, dat hij tot slooping, herstelling of vernieuwing daarvan moet overgaan en bij zijne nalatigheid hierin bevoegd zijn, om te handelen overeenkomstig art. 180 der gemeentewet, is in strijd met de grondwet en mag daarom door den regter niet worden toegepast. — Hof Z.-Holland 7 April 1873; N. R. B. XXIII, 533; W. 3581; W. B. A. 1248; Gemst. 1129.

Art. 148.

1513. Mr. J. Quarles van Ufford. Beschouwingen over de overschrijding van regtsgebied door de regterlijke magt en over de algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — Themis IX, 367.

1514. Bevoegdheid van den regter om kennis te nemen van een vordering tot wijziging van den legger der openbare wegen. Een vonnis van de regtbank te Arnhem, dat niet uitvoerbaar is. — W. 8254.

1515. Bevoegdheid van de regterlijke en administrative magt. Hoofdelijke omslagen. — W. 3101.

1516. Mr. van Boneval Faure. Onderscheiding der regtsmagt in gewone en buitengewone. — Art. 48 der wet van 31 Mei 1861 (St. 49). — N. R. B. XIII, 394.

1517. J. P. T. du Quesne van Bruchem. De bevoegdheid der regterlijke magt met opzigt tot wetten, die de grondwet schenden. — Utrecht 1867.

1518. Is de burgerlijke regter bevoegd om kennis te nemen van het verzet, gerigt tegen het dwangbevel van eenen gemeenteontvanger, uitgevaardigd ter zake van een aanslag in de directe gemeentebelastingen, wanneer de opposant dat verzet grondt op het beweren, dat hij niet is inwoner der betrokken gemeente? — Ja. — Regtsg. Adv. VI, 21.

1519. H. M. C. Poortman. De betwisting eener predikantsberoeping door een tot medewerking ter benoeming geregtigde, is geen onderwerp van burgerlijk regt en behoort dientengevolge niet tot de kennisneming der regterlijke magt. — Stelling 24. Leiden 1873.

1520. De geschillen over regten en verpligtingen uit overeenkomsten ontstaande, staan ter beslissing van den burgerlijken regter, niet van de administratie. — Kon. Besluit 30 Julij 1878, no. 62; W. B. A. 1531; Rep. 1878, 2149..

1521. Mr. S. C. van der Meer Mohr. Beschouwing der bevoegdheid van de regterlijke magt tot uitspraak over eigendomsgeschillen tusschen gemeenten. — Regtsg. Bijdr. X, 574.

1522. Iets over de bevoegdheid der regterlijke magt om kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel ter zake van plaatselijke belastingen en over de manier van procederen tegen een elders woonachtigen belastingschuldige. — Opm. en Med. XIII, 301.

1523. Bevoegdheid der regterlijke magt. Art. 148 der grondwet. — W. B. A. 407.

1524. Behoort een vordering van een hoofdonderwijzer tegen het gemeentebestuur, ten einde betaling zijner bezoldiging te bekomen, tot de kennisneming der regterlijke magt? — Opm. en Med. XVI, 106.

1525. Mr. G. van Oosterwijk. Afscheiding tusschen publek- en privaatregt. — W. B. A. 1136—1138.

1526. Bevoegdheid der regterlijke magt. Art. 14c der grondwet. — W. B. A. 473.

1527. De beslissing omtrent dijkpligtigheid behoort tot de bevoegdheid der regterlijke magt. Gedeputeerde Staten zijn alleen bevoegd uitspraak te doen over de verdeeling van den erkenden last van dijkpligtigheid zelve. — Regb. Arnhem 10 September 1857; W. 1974; N. R. B. VIII, 97.

1528. De artikelen 148 en 192 der grondwet. — W. B. A. 1056.

1529. Een door de administrative magt behoorlijk vastgestelde legger beslist niet regtens tegenover iemand, die beweert, krachtens eigendom of ander zakelijk regt, bevoegd te zijn tot afsluiting van een feitelijk als weg gebruikt stuk grond, dat deze weg zou zijn een openbare weg waarop geen private regten mogen worden uitgeoefend. — H. R. 20 Januarij 1873; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1441, 32; N. CIII, § 8, 63; W. 3566; N. R. B. 1873, 394; W. B. A. 1244.

1530. De regterlijke magt is onbevoegd om kennis te nemen van een verzet wegens te hoogen aanslag van ingelanden van een waterschap. — Regtb. Winschoten 7 Mei 1851; N. R. B. II, 26. Anders regtb. Alkmaar 19 Februarij 1852; N. R. B. II, 127; W. 1344.

1531. De burgerlijke, en niet de administrative regter is bevoegd te beslissen over de vraag of op den eigendom van den grond al of niet rust de publiek-regtelijke last van openbaren weg. De burgerlijke regter is bevoegd te beslissen omtrent de accessoire vordering, dat aanteekening zal worden gedaan op den legger der openbare wegen en voetpaden van de beslissing over den eigendom van den weg. — H. R. 16 Maart 1877; W. 4096; v. d. H. B. R. XLII, no. 138, 153; Rep. 1878, 1576; W. B. A. 1455; Gemst. 1335.

1532. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering tot betaling eener geldsom welke haren grondslag vindt in een overeenkomst van publiek-regterlijken aard. — Hof 's Hertogenbosch 13 Februarij 1877; W. 4092; W. B. A. 1453; Gemst. 1333.

1533. Een collatieregt is als een burgerlijk regt te beschouwen en door den regter naar de gewone regelen te beoordeelen. De burgerlijke regter is bevoegd de kerkelijke beroeping van een predikant te vernietigen. — Regtb. Assen 27 Junij 1859; N. R. B. IX, 558; W. 2171.

1534. De regterlijke magt is bevoegd om kennis te nemen van een verzet tegen een insinuatie gedaan, krachtens een waterschapskeur in verband met art. 2 alin. 2 der wet van 9 October 1841 (St. 42). — Regtb. Rotterdam 27 Februarij 1856; N. R. B. VI, 185.

1535. W. Tonckens. De regtspraak in kerkelijke zaken. — Gron. 1873. Beoord. door mr. A. Oudeman. Tijds. v. N. R. VII, 223.

1536. De regterlijke magt mag beoordeelen de bevoegdheid der Provinciale Staten om vast te stellen een verordening, waarin de maatstaf van onderhoudspligtigheid en stembevoegdheid bij de waterschappen wordt veranderd. — Regtb. Leeuwarden 10 October 1876; W. 4130.

1537. Als een regtsvordering is ingesteld tot erkenning van vrijdom van vallaatsgelden en deze in de dagvaarding op een contract wordt gegrond, bestaat er een geschilpunt van burgerlijk regt, waarvan de kennisneming en beslissing bij de wet aan de regterlijke magt is opgedragen. — Hof Leeuwarden 20 Decembere 1876; W. 4115.

1538. De provinciale wetgever in Gelderland heeft door te gelasten, dat de bij het provinciaal reglement van Julij 1857 bedoelde wegen enz. op de leggers der openbare wegen gebragt zullen worden, niet kunnen, noch willen beschikken of doen beschikken over de eigendomsregten van de eigenaars dier wegen en de bevoegdheid der regterlijke magt om wijzigingen in die leggers te brengen, dan ook duidelijk erkend.

Het bevelen van de doorhaling van een niet openbaren weg op de leggers, behoort ongetwijfeld tot de competentie der regterlijke magt. — Regtb. Arnhem 19 September 1870; N. R. B. XXIII, 36; W. 3250; Gemst. 994.

1539. De burgerlijke regter is bevoegd kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel ter zake van plaatselijke belasting, uitgevaardigd door een gemeenteontvanger gegrond op de onwettigheid van de plaatselijke verordening, van welke het dwangbevel een gevolg is. — Regtb. Deventer 3 Februarij 1864; N. R. B. XV, 99; W. 2613; Gemst. 653.

1540. Als de stemgeregtigdheid tot het beroepen van predikanten is verbonden aan den grondeigendom, is het een privaatregt over hetwelk de burgerlijke regter heeft te oordeelen. — Hof Groningen 30 Junij 1863; N. R. B. XIV 487; W. 2640.

1541. De regterlijke magt is bevoegd om kennis te nemen van een regtsgeding tot rekening en verantwoording der administratie van de kerkelijke fondsen eener Hervormde gemeente. — Regtb. Brielle 24 Junij 1864; N. R. B. XIV, 861.

1542. De regterlijke magt is niet bevoegd om kennis te nemen van een vordering, strekkende tot wegruiming van hetgeen in strijd met een polderreglement is gebouwd. — Regtb. Dordrecht 23 Junij 1862; W. 2389; N. R. B. XIII, 100; W. B. A. 686.

1543. Betwisting van een predikantsberoeping door een kerkeraad, uitgebragt door een tot medewerking ter benoeming geregtigde, is geen onderwerp van burgerlijk regt en behoort dientengevolge niet tot de kennisneming der regterlijke magt. — Regtb. Groningen 14 Maart 1862; N. R. B. XIII, 896; W. 2373.

1544. De regterlijke magt is bevoegd te oordeelen over een eisch tot buiten effect stellen van besluiten en handelingen van kerkelijke besturen, vooral als bedoeld wordt handhaving in het regt als mede-eigenaar van een staande of unique collatie ten aanzien van in die hoedanigheid gedane benoeming van een predikant. — Hof Groningen 8 Mei 1860; N. R. B. XII, 60; W. 2373.

1545. De vraag of een eigendom bezwaard is met een publieken weg, met een onus publicum, en of de weg ten onregte op den legger is gebragt, is volgens de regtbank geen privaatregtelijk geschil (waarin de actio negatoria kan worden ingesteld) maar een geschil van publiekregtelijken aard over een in het algemeen belang daargestelde beperking van het eigendomsregt daarop gelegd, uit kracht van wettelijke verordeningen der bevoegde magt. — Volgens het Hof daarentegen een geschil over aanranding van den eigendom in zijne bestanddeelen van genot en beschikking, van hoedanig geschil de kennisnneming en beslissing dóor art. 148 gr.w. uitsluitend aan de regterlijke magt is opgedragen zonder eenige onderscheiding tusschen wie het gevoerd wordt. Het brengen van veranderingen in de leggers der openbare wegen is evenwel volgens beide colleges uitsluitend aan de administrative magt opgedragen, waaruit volgt, dat de regter daartoe niet veroordeelen kan. — Hof Arnhem 21 Junij 1876; Regtb. Arnhem 9 December 1875; N. R. B. 1876; D. 101; W. 4009; W. B. A. 1387; W. B. A. 1421; Gem. 1301.

1546. De regterlijke magt is bevoegd om kennis te nemen van een vordering tegen den staat ingesteld tot wegruiming van een krib en andere door den waterstaat aangelegde werken op het eigendom des eischers, en tot schadevergoeding op grond dat het stellen dier werken zou zijn een onregtmatige daad. — H. R. 31 Augustus 1869; N. R. B. XX, 712; N. R. XCII, § 39, 318; W. 3140; v. d. H. B. R. XXXIV, no. 1137, 1; W. B. A. 1086.

1547. De regter is niet bevoegd kennis te nemen van een vordering, strekkende om een stuk land te doen verklaren, vrij en onbelast met het onderhoud van een publieke vaart. — H. R. 24 December 1852; W. 1397; v. d. H. B. R. XV, no. 485, 325; N. R. XLIII, § 64, 321.

1548. De regter is niet bevoegd in een onderzoek te treden van de vraag, of de leden en beambten van een waterschapsbestuur overeenkomstig de wettelijke of reglementaire bepalingen zijn voorgedragen of benoemd, en of dientengevolge zoodanig door het bevoegd gezag erkend bestuur, wettig is geconstitueerd. — Regtb. Breda 20 November 1855; W. 1717; N. R. LIII, § 76, 363. Hof N.-Brabant 11 November 1856; W. 1861; N. R. LVI, 75, 352.

1549. Het collatieregt van vicariegoederen ontstaat niet uit het voortdurend regt van eigendom bij den stichter der vicarie of zijne successeuren. — Tengevolge der reformatie zijn de vicariegoederen in eigendom gekomen en gebleven bij den staat. Het sedert meer dan dertig jaar bezit van vicariegoederen kan geen door verjaring verkregen eigendomsregt daarstellen. — Hof Gelderland 29 December 1854; N. R. B. V, 123; N. R. L, § 83, 361; W. 1614.

1550. De regterlijke magt is bevoegd tot kennisneming van een betwist regt van beheer van vicariegoederen. — H. R. 13 April 1855; N. R. B. V, 305; N. R. L, § 9, 25; W. 1692; v. d. H. B. R. XIX, no. 597, 227.

1551. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen, van een regtsvordering door den dijkgraaf ingesteld tot betaling van den ten behoeve van dat heemraadchap verschuldigden omslag. — Regtb. Breda 20 November 1877; W. 4222.

1552. De wet op de heemraadschappen van 9 October 1841 (St. 42) en de opdragt aan deze van het regt van parate executie, verhindert niet de invordering van verschuldigde vergoedingen en lasten op de gewone wijze, en alzoo naar de regelen van het gemeene regt en ook bij vordering voor den kantonregter ingesteld. — Regtb. Groningen 30 Jan. 1857; N. R. B. VII, 627; W. 1938; N. R. LXII, § 86, 435.

1553. Bij de beslissing der vraag, of een polderbestuur op openbaar gezag bestaat, en alzoo zijne lasten bij parate executie kan innen, treedt de regterlijke magt niet in een eigen beoordeeling van de oorspronkelijke oprigting van het betrokken bestuur, indien ten processe blijkt, dat dit bestuur bij de bevoegde administrative overheid als op openbaar gezag bestaand polderbestuur is bekend en erkend. — Regtb. Haarlem 6 Februarij 1855; H. R. 30 November 1855; N. R. B. VII, 1; v. d. H. G. Z. XIII, no. 623, 178; W. 1709; N. R. LI, § 46, 192.

1554. Het collatieregt tot beroeping van predikanten is onderworpen aan de kennisneming van den burgerlijken regter, daar het niet behoort tot het gewoon kies- of stemregt in den staat, hetwelk van publiekregtelijken aard is, noch daarmede gelijk gesteld, terwijl het evenmin behoort tot de objecten, vermeld in art. 720 B. W., en het ook niet bij een andere wetsbepaling aan de kennisneming der regterlijke magt is onttrokken. — Hof Groningen 28 April 1863; N. R. B. XIV, 478. W. 2505.

1555. De vordering tot tenietdoening eener predikantsberoeping, welke geschied zou zijn zonder inachtneming der regten van daartoe geregtigde eigenaren eener bepaalde hoegrootheid lands, behoort tot de kennisneming van de regterlijke magt. omdat

dit beweerd regt een gevolg is van grondeigendom — H. R. 18 Januarij 1865; N. R. LXXIX, § 9, 61; W. 2663; v. d. H. B. R. XXIX, no. 972, 219.

1556. Indien een medegeregtigde tot het regt van eenige collatie, tegenover kerkelijke besturen, de handhaving eischt van een door hem alleen gedane benoeming van een predikant door middel van buiten-effect-stelling van de maatregelen en besluiten dier besturen, en het vragen van een verbod om de een of ander handeling te doen, terwijl de eischer feitelijk over de waarde zijner benoeming met de overige geregtigden verschil heeft, is de regterlijke magt bevoegd om van zoodanigen eisch kennis te nemen en des noods dergelijke maatregelen van bestuur te vernietigen. De regterlijke magt is niet bevoegd om over de wettigheid der zamenstelling van een kerkelijk collegie, zoo als een kerkenraad, te beslissen — Regtb. Appingedam 6 Februarij 1862; W. 2373.

1557. Een regtsvordering betreffende de uitoefening van het regt van collatie als een onderwerp van gemeen burgerlijk regt, behoort tot de bevoegdheid van de regterlijke magt. — Regtb. Appingedam 30 Junij 1859; W. 2087.

1558. De overbrenging van een kerkelijk officie uit een huiskapel naar een succursale kerk, behoort tot de bevoegdheid van het geestelijk gezag; het behoeft geen autorisatie des konings. — Hof Limburg 10 December 1849; R. B. XII, 485; W. 1087.

1559. Indien door hem, dien een provinciaal reglement als onderhoudspligtige eener waterlossing aanwijst en die meent, dat dit ten onregte is geschied, niet in beroep is gekomen bij het in dat reglement aangewezen gezag, dan is de regter onbevoegd van zijn bezwaren kennis te nemen. — Kantg. Sittard sine die, W. 4312; Rep. 1878, 2662.

1560. De vraag of een privaateigendom vrij is, dan wel bezwaard met den last van openbaren weg, betreft een punt van burgerlijk regt, waarvan de kennisneming en beslissing alleen tot de bevoegdheid van de regterlijke magt behoort. Het opmaken en vaststellen der leggers van de wegen en voetpaden door het administratief gezag, is een zuiver administrative regeling, waardoor geen burgerlijke regten kunnen worden gevestigd of ontnomen en niet kan worden uitgemaakt of iemands eigendom vrij is dan wel beperkt in genot of in gebruik ten dienste van het algemeen. — Regtb. 's Gravenhage 4 April 1878; W. 4306; W. B. A. 1538; Rep. 1878, 2695 vg.

1561. Het heerlijk jagtregt valt onder de burgerlijke regten in art. 148 der grondwet omschreven. — Derhalve behoort het geschil omtrent het bestaan van een heerlijk feodaal jagtregt op gronden den beklaagde toebehoorende, van welks beslissing de waardeering van het ten laste gelegd feit afhangt, volgens art. 6. Wetb. van strafv. tot schorsing van het strafgeding te leiden. — H. R. 30 Junij 1879; W. 4403.

1562. J. A. Tellegen. Ons positief recht kent niet eene algemeene bevoegdheid der rechterlijke macht. — Stelling 14. Gron. 1877.

1563. K. M. Phaff. Ten onregte wordt beweerd, dat de justitie, krachtens art. 145 1e lid der grondwet, in ieder geval en bij uitsluiting bevoegd is, zoodra er eigendom of eenig ander burgerlijk recht in het spel is; het kenmerk van de uitsluitende bevoegdheid des burgerlijken rechters vordert het aanwezen van een twistgeding, dat niet alleen over een objectum juris civilis loopt, maar waaromtrent tevens tusschen twee of meer partijen een vinculum juris civilis geacht kan worden te bestaan. — Stelling 14. Leiden 1879.

1564. Dit art. is geschonden en art. 11 en 15 der kieswet van 4 Julij 1850 (St. 39) zijn verkeerd toegepast, door den belanghebbende, die tegen zijn wensch door den gemeenteraad op de kiezerslijsten is gebragt en van die beslissing, ingevolge art. 14 dier wet, heeft kennis bekomen, niet ontvankelijk te verklaren in zijn hooger beroep, bij de Arrondissements regtbank volgens art. 15 dier wet ingesteld, op grond, dat de termijn van beroep, volgens die bepaling moet ingaan van den dag der beteekening, en in casu, waar het geldt een beschikking, geen beteekening wordt vereischt. — H. R. 29 Junij 1877; G. Z. XXX, no. 1676, 387; Rep. 1879, 3564.

1565. Magt des konings tot vernietiging van plaatselijke verordeningen. — Bevoegdheid van den burgerlijken regter. Art. 148 der grondwet. Art. 150 vg. des gemeentewet. — W. B. A. 358, 375.

1566. Opdragt van administratieve regtspraak aan den burgerlijken regter. — W. B. A. 599.

1567. De bepaling in een provinciaal reglement op de wateren, dat alle geschillen tusschen het bestuur van een waterschap en een der ingelanden, staan ter beslissing van het administratief gezag, is in strijd met art. 148 gr.w. en art. 2, R. O. — Regtb. Winschoten 15 Januarij 1879; W. 4412; Rep. 1879, 4831.

1568. A. M. Pino. De rechterlijke macht is bevoegd tot de kennisneming en beslissing van geschillen van burgerlijk recht tusschen eene stad en provincie. — Stelling 30. Leiden 1870.

1569. Th. G. A. Slingeland. De rechter is bevoegd te beoordeelen of de administrative macht bij het opmaken en vaststellen van de leggers der openbare wegen en voetpaden, de grenzen harer bevoegdheid is te buiten gegaan. — Stelling 42. Leiden 1867.

1570. Het onderzoek naar de wettigheid eener door een gemeente gesloten overeenkomst, krachtens welke de in- door- en uitvoer wordt belast, ligt buiten den kring der regterlijke magt, doch behoort bij de administrative magt, wier hoofd die overeenkomst heeft bekrachtigd. — Regtb. Assen 8 April 1878; W. 4310; Rep. 1878; 2150, 2692; N. R. B. 1878; D. 70.

1571. De burgerlijke regter is bevoegd kennis te nemen van een vordering tot betaling eener geldsom, krachtens eene regeling aangegaan tusschen de burgerlijke gemeente, de regenten van het gecombineerd Stads- Wees- en Armenhuis en de kerkbesturen van twee gezindheden. — Hof 's Hertogenbosch 13 Februarij 1874; N. R. B. 1879; D. 37; Rep. 1879, 5214; W. 4092.

1572. J. C. Reynst. De afscheiding der regterlijke en administrative macht in Nederlandsch Oost-Indië. — Leiden 1878.

1573. Waar iemand een concessie heeft verkregen tot aanleg van een weg en hem daarbij een provinciaal subsidie en het regt van tolheffing is verleend, onder bepaling dat Gedeputeerde Staten tot zekerheid der jaarlijksche aflossing en van een deugdelijk onderhoud van den weg, dien weg met zijne inkomsten voor rekening der provincie in beheer mogen nemen of aan een ander in beheer en onderhoud mogen geven, alles onverminderd het verhaal op den concessionaris als schuldenaar en nalatige, staat de vordering tot dit verhaal ter kennisneming van den gewonen regter. — Hof 's Gravenhage 7 April 1879; N. R. B. 1879; D. 43; Rep. 1879, 5213.

1574. De meerder of minder mate van het algemeen belang, betrokken bij de verbinding eener waterleiding in een gemeente met andere wateren in andere gemeenten derzelfde provincie, staat geheel ter beoordeeling van de administrative en niet van de regterlijke magt. — H. R. 15 Januarij 1877; v. d. H. G. Z. XXX, no. 1555, 271; Rep. 1878, 1578

1575. Waar burgemeester en wethouders gebruik gemaakt hebben van art. 180 gemeentewet en iemand zich door hunne handelingen gekrenkt acht, moet hij zich tot de hoogere administrative magt en niet tot de regterlijke magt wenden. — W. B. A. 1520; Rep. 1878, 1579.

1576. De vraag, of de provinciale reglementen al dan niet onderwerpen van algemeen rijksbelang inhouden, stond en staat zoo voor als na de grondwet van 1848 ter beslissing, niet van den regter, maar van den koning. — H. R. 9 Junij 1879; W. 4400; Rep. 1879, 4538.

1577. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een regtsvordering door den dijkgraaf van een heemraadschap ingesteld tot betaling van den ten behoeve van het heemraadschap verschuldigden omslag. — Regtb. Breda 20 November 1877; W. 4222.

1578. Over de regeling van een uitkeering aan de ingelanden is de burgerlijke regter bevoegd te oordeelen. — Hof 's Hertogenbosch 3 April 1877; N. R. B. 1879; D. 29; Rep. 1879, 4900.

1579. De geschillen over regten en verpligtingen uit overeenkomsten ontstaande, staan ter beslissing van den burgerlijke regter, niet van de administratie. — Kon. Besl. 30 Julij 1878, no. 62; W. B. A. 1531; Rep. 1878, 2149.

1580. Een eisch tot herstel in het bezit tegen een gemeentebestuur, dat met beroep op een gemeenteverordening voorwerpen heeft doen wegruimen, is van privaatregterlijken aard en dus aan de kennisneming van den regter onderworpen. — Regtb. Amsterdam 19 April 1876; N. R. B. 1879; A. 94; 1879, 3847-

1581. De vraag, of sommige bepalingen eener gemeenteverordening, alleen betreffen de huishouding der gemeente, dan wel treden in hetgeen van algemeen rijksbelang is, staat niet ter beslissing van den regter, maar van de administrative magt. — H. R. 26 Mei 1879; W. 4394; Rep. 1879, 4537.

1582. Iets over de bevoegdheid der regterlijke magt om kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel ter zake van plaatselijke belastingen, en over de manier van procedeeren tegen een elders woonachtigen belastingschuldige. — Opm. en Med. XIII, 301.

1583. De burgerlijke regter is bevoegd kennis te nemen van alle burgerregtelijke geschillen, welke niet door de wet of door een acte van compromis aan zijne kennisneming zijn onttrokken. Ook als het reglement eener kerkelijke gemeente de beslissing van geschillen omtrent verkiezingen van bestuursleden aan het kerkbestuur opdraagt, dan is toch de regterlijke magt bevoegd kennis te nemen van een vordering tot vernietiging van een verkiezing door een der gemeenteleden ingesteld. — Kantg. Schoonhoven 30 October 1877; W. 4285; Rep. 1378. 2205.

1584. De regterlijke magt is bevoegd om te beoordeelen of de uitvoerende magt, aan wie bij wettelijke verordening is overgelaten omtrent kortingen op tractementen van ambtenaren naar goedvinden te beslissen, te regt of te onregt heeft gehandeld. — H. R. 6 Junij 1879; W. 4386.

1585. De regterlijke magt is niet bevoegd, om kennis te nemen van de vordering tot vergoeding van kosten, schaden en interessen tegen den staat ingesteld, indien de eischer beweert, die schade geleden te hebben door de handeling van een ambtenaar, en de regtmatigheid of onregtmatigheid der handeling daartoe door den regter zou moeten worden beoordeeld. — H. R. 18 December 1857; N. R. B. 1858, 1; N. R. LVII, § 50, 239; W. 1917.

1586. Het verleenen van wachtgeld bij ontslag van ambtenaren is een administrative daad, welke den koning behoort. De toekenning van wachtgeld aan een ontslagen ambtenaar is een daad van administratief gezag, liggende buiten den kring der attributen van de regterlijke magt. — H. R. 1 April 1858; W. 1944; N. R. LVIII, 56, 299.

1587. De regterlijke magt is onbevoegd om van de door een ontslagen gemeente-ambtenaar ingestelde vordering tot toekenning van pensioen kennis te nemen, waar die toekenning geschiedt door den gemeenteraad. — H. R. 28 October 1870; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1191. 113; N. R. XCVI, § 16, 129; W. 2363; W. B. A. 1116; Gemst. 1000. Anders Hof Gelderland 9 Maart 1870; W. 3207; N. R. B. 1871. 663; Gemst. 972; Regtb. Tiel 28 Mei 1869; W. 3263.

1588. De burgerlijke regter is bevoegd, kennis te nemen van een vordering tot schadevergoeding, wegens het leggen van een dam door een polderbestuur op eens anders erf, ook als in een keur voor het Hoogheemraadschap vermeld staat, dat ingeval van verschil over het quantum der schadeloosstelling, dit door dijkgraaf en heemraden wordt bepaald. — Kantg. Gouda 16 Febr. 1871; W. 3305, Gemst. 1015.

1589. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering, strekkende tot het bekomen van herstel en vergoeding der schade, veroorzaakt door een beweerde onregtmatige daad aan een onroerend goed, indien die daad is verrigt door een administratief bestuur, dat beweert, zich in een zaak, zijn beheer betreffende, te hebben gedragen, overeenkomstig de wettelijke of reglementaire voorschriften. — H. R. 7 Maart 1851; v. d. H. G. Z. XI, no. 510, 58; N. R. XXXVIII, § 15, 63; W. 1209; W. B. A. 99. Anders Hof Gelderland 11 September 1850; W. 1168; N. R. B. 1851, 495; W. B. A. 75.

1590. Een regtsvordering tot herstel van belemmerde uitwatering en verkleinden waterboezem, gegrond op overeenkomst en bezit, even als op waterschapsregt, behoort tot de bevoegdheid der regterlijke magt. Die regtsvordering ingesteld door dijkgraaf en Hoogheemraden is ontvankelijk. — Hof N. Holland 30 Junij 1870; W. 3232; N. R. B. 1870, 622; Gemst. 980.

1591. De regterlijke magt is onbevoegd om van een publiek privaat, gemetseld tegen een muur des eischers, de wegruiming ten laste van de gedaagde gemeente, welke het privaat liet oprigten, te bevelen. De waarborg tot handhaving van de privaat-burgerlijke regten is in zoodanig geval bij de hoogere administrative magt te zoeken. — Regtb. Maastricht 11 Januarij 1856; W. 1770; Gemst. 254.

1592. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een twistgeding tusschen twee polderbesturen, betreffende een regt van waterlossing. — H. R. 10 December 1852; v. d. H. B. R., no. 485, 274; N. R. XLIII, § 52, 264; W. 1392.

1593. Gemeentewegen zijn naar het burgerlijk regt het eigendom der gemeente, zoodat zij daarop dezelfde regten mag uitoefenen als ieder eigenaar voorzoover daaraan geen beperking is gegeven door de wet. Dergelijke beperking komt niet voor in art. 230 der gemeentewet. Gemeentewegen, zoolang zij op de bij de wet voorgeschreven wijze aan hunne bestemming zijn onttrokken, zijn een onderwerp van privaatregt, zoodat de burgerlijke regter bevoegd is kennis te nemen van een vordering tegen een spoorwegmaatschappij, ingesteld, wegens in bezitneming van een gemeenteweg zonder onteigening. — H. R. 24 April 1868; v. d. H. B. R. XXXII, no. 1088,

332; N. R. LXXXVIII, § 45, 374; W. 3004; W. B. A. 1015; Gemst. 873.

1594. De regterlijke magt is onbevoegd om kennis te nemen van een vordering, strekkende dat een gemeente zal worden veroordeeld tot het daarstellen der verlichting eener havenkom. — Regtb. Maastricht 7 Junij 1866; W. 2841; Gem. 789.

1595. De regterlijke magt is niet bevoegd te oordeelen over de nietigheid van het ontslag aan een lid van het Hoog Geregtshof in Nederlandsch Indië verleend door den Gouverneur Generaal. — H. R. 4 Junij 1875; v. d. H. B. XL, no. 1460, 361; N. R. R. CX, § 20. 180; W. 3863; W. B. A. 1368.

1596. Een vordering, betreffende het regt van beheer tusschen twee verschillende administrative ligchamen, ook als het beheer, afgescheiden van den eigendom, wordt uitgeoefend, heeft niettemin altijd plaats voor en ten behoeve van de daarop regthebbenden, zoodat dit regt is aan te merken als een uit den eigendom voortspruitend regt, waarvan de kennisneming uitsluitend aan de regterlijke magt is opgedragen. — H. R. 13 April 1855; v. d. H. B. R. XIX, no. 597, 227; N. R. B. 1855, 305; W. 1692; N. R. L. § 9, 25.

1597. De regterlijke magt is niet bevoegd om te oordeelen over den eisch van den staat tegen een gemeente tot bekoming van betaling van verplegingskosten van bedelaars in de gestichten. — Regtb. Dordrecht. 4 April 1859; N. R. LXIV, § 79, 379, W. 2053; W. B. A. 515; Gemst. 395.

1598. De vordering tot rekening en verantwoording van het beheer der goederen van stichtingen van beurzen ad studia tegen de beheerders dier stichtingen, ingesteld door provisoren van wege het openbaar gezag aangesteld, is van privaatregtelijken aard en alzoo aan de kennisneming van den burgerlijken regter onderworpen. De kon. besl. van 26 December 1818 (St. 48), 2 December 1823 (St. 49) en 12 Februarij 1829 (St. 3) betreffende het beheer der goederen van de stichtingen van beurzen zijn verbindend. — H. R. 29 December 1865; v. d. H. B. R. XXX, no. 1007, 155; N. R. LXXXI, § 41, 322; W. 2757; W. B. A. 867; Gemst. 747.

1599. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering, betreffende het in Friesland bekend ontvangen van slataarde bij het slatten der vaarten aldaar. — H. R. 22 Maart 1861; W. 2259; v. d. H. B. R. XXV, no. 826, 88; N. R. LXVII, § 41, 287.

1600. De regterlijke magt is niet bevoegd om kennis te nemen van de vordering tot vergoeding van kosten, schaden en interessen tegen den staat ingesteld, indien de eischer beweert, schade te hebben geleden door de handeling van een ambtenaar, indien de regtmatigheid of onregtmatigheid dier handeling daartoe door den regter zou moeten worden beoordeeld. — H. R. 18 December 1857; N. R. B. 1858, 1; W. 1917; N. R. LVII, § 50, 239.

1601. De administrative magt is niet bevoegd over het al of niet bestaan van dijkpligtigheid te beslissen. Dit alles behoort tot de kennisneming van de regterlijke magt. Hierover kan alleen in een zakelijke regtsvordering worden beslist. — Regtb. Arnhem 11 September 1857; N. R. B. 1858, 97; W. 1974.

1602. De vordering, strekkende om den gedaagde een door hem gemaakt stroodak te doen afbreken of anders in te rigten, op grond, dat daardoor gevaar van benadeeling voor het naburig erf van den eischer ontstaat, en alzoo inbreuk wordt gemaakt op diens eigendomsregten, of die welke daaruit voortspruiten, behoort tot de kennisneming van de regterlijke magt, al mogt ook door Gedeputeerde Staten het leggen van zoodanig dak zijn toegestaan en Burg. en weth. bij een Provinciaal reglement bevoegd zijn verklaard om de afbraak te bevelen van een stroodak, hetwelk in strijd met dat reglement is gemaakt. — Regtb. Maastricht 15 April 1852; W. 1356.

1603. De verpligting tot onderhoud van een waterlossing als last ten openbaren nutte op den eigendom eens ingezeten klevende, is geen onderwerp van privaat burgerlijk regt. Daarover is de administrative magt alleen bevoegd te beslissen. — H. R. 4 Mei 1858; W. 2097; v. d. H. G. Z. XV, no. 715, 89; N. R. LIX, § 19, 94; W. B. A. 477; Gemst. 353.

1604. De geschillen over dijk- of polderpligtigheid zijn niet louter van administrativen aard met het gevolg dat, als het administratief gezag die dijkpligtigheid heeft uitgemaakt, deze beslissing als een gewijsde zaak moet worden beschouwd. Die dijkpligtigheid, als zij wordt ontkend, is een geschilpunt waarvan de regterlijke magt bevoegd is kennis te nemen. — H. R. 5 Mei 1851; W. 1227; v. d. H. G. Z. XI, no. 521, 125; N. R. XXXVIII, § 64, 311.

1605. De burgerlijke regter is niet bevoegd om te treden in een onderzoek der handelingen door de uitvoerende magt binnen de grenzen harer bevoegdheid verrigt en de vernietiging of intrekking te bevelen van hetgeen door deze als zoodanig is tot stand gebragt. Een vordering, waarbij wel is waar wordt gevraagd, burgerlijk herstel en die mitsdien in den vorm eener burgerlijke actie wordt ingekleed, doch inderdaad van zuiver publiek-regtelijken aard is, kan niet geacht worden een burgerlijk twistgeding op te leveren. — Regtb. Leiden 7 Augustus 1849; W. 1047.

1606. De consul-generaal van een vreemde mogendheid is geen diplomatiek agent; hij is onderworpen aan de jurisdictie van den Nederlandschen regter. — Regtb. Amsterdam 26 Junij 1850; R. B. 1850, 607; W. 1151. Amst. Regtb. I. 29.

1607. Het geschil over de opruiming van pompen in een polder is een twistgeding over eigendom en behoort dus tot de kennisneming der regterlijke magt. Die kennisneming is niet onttrokken door de wet van 9 October 1841 (St. 42), maar veeleer door die wet voorgeschreven. Het beweren, dat de vordering zou liggen buiten de grenzen der judicature in kort geding, behoort tot het onderzoek ten principale en is vreemd aan de vraag van bevoegdheid ratione materiae. — Hof N. Holland 5 Februarij 1857; W. 1836; N. R. LVIII, § 68; 352. Regtb. Hoorn 6 Julij 1855; W. 1709.

1608. De regterlijke magt is onbevoegd kennis te nemen van een eisch tot teruggave van beweerde ten onregte betaalde belasting, ook als de eisch steunt op het beweren, dat de gemeenteraad in zijne verordening die behoorlijk is goedgekeurd, de heffing van een hooger bedrag van opcenten op de rijksbelasting op het gedistilleerd bepaald heeft, dan de wet toelaat. — Kantg. Breda 14 April 1858; W. 1983; W. B. A. 480; Gemst. 361.

1609. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering, strekkende tot vernietiging of buiten effectstelling van een besluit des bestuurs van een genootschap, betreffende de verbeurdverklaring des lidmaatschaps van een zijner leden. Die bevoegdheid kan niet worden uitgesloten door eenige bijzondere bepaling van de reglementen des genootschaps. — Regtb. Amsterdam 11 Januarij 1859; W. 2075; N. R. B. IX, 227.

1610. De burgerlijke regter is bevoegd te oordeelen over een vordering tot vernietiging van het

beroep van een predikant door het kerkelijk gezag. — Hof Groningen 30 Junij 1863; W. 2640; N. R. B. 1864, 487.

1611. De regterlijke magt geroepen om kennis te nemen van een verzet tegen het dwanbevel door een polderbestuur uitgevaardigd, is bevoegd in een beoordeeling van de begrooting des polders te treden voor zooveel daarop posten voorkomen, wier schuldpligtigheid wordt ontkend. — Reg.b. Brielle 30 Junij 1865; W, 2730.

1612. De regterlijke magt is niet bevoegd kennis te nemen van den eisch eens landeigenaars, strekkende om zijn eigendom te doen verklaren vrij van den hem door de bevoegde administrative magt opgelegden last, en om uit te maken dat hij verkeerd is aangeslagen op den administratief opgemaakten legger. In het algemeen kan de onderhoudspligtigheid van openbare vaarten en andere openbare inrigtingen niet voor een onderwerp van privaat burgerlijk regt worden gehouden; de lasten ten openbaren nutte op de eigendommen klevende, liggen niet binnen den grens, waarmede het eigendom civielregtelijk is omschreven, en binnen welken het alleen door de burgerlijke wet wordt beschouwd en geregeld. — H. R. 24 December 1852; v. d. H. B. R. XV, no. 488, 325; N. R. XLIII, § 64, 321; W. 1397.

1613. De regterlijke magt is bevoegd om te oordeelen over een vordering tot vernietiging van de benoeming van een predikant door het wettig kerkelijke gezag gedaan, indien die vordering is gegrond op beweerde miskenning van een aan den grondeigendom verbonden stemregt. — H. R. 19 Januarij 1865; W. 2640, 2663; v. d. H. B. R. XXIX, no. 972, 219; N. R. LXXIX, § 9, 61. Hof Groningen 30 Junij 1863; W. 2640; N. R. B. 1864, 487.

1614. De regterlijke magt is bevoegd om te oordeelen over de uitlegging en uitvoering eener overeenkomst over het collecteeren in kerken. — Regtb. Leeuwarden 7 Mei 1850, R. B. XII, 437.

1615. De burgerlijke regter is niet bevoegd in een onderzoek te treden der vraag, of de leden en beambten van een waterschapsbestuur overeenkomstig de wettelijke of reglementaire bepalingen zijn voorgedragen of benoemd en dientengevolge zoodanig bestuur door bevoegd het administratief gezag erkend, wettig is zamengesteld. — Regtb. Breda 20 Nov. 1855; W. 1717; N. R. LIII, § 76, 363. Hof N.-Brabant 11 November 1856; W. 1861; N. R. LVI, § 75, 352.

1616. Het bestuur van een waterschap mag voor den gewonen regter procederen tot wegneming van een pomp, deze is bevoegd daarvan kennis te nemen; het bestuur van het waterschap is niet bevoegd, noch verpligt, volgens de wet van 9 October 1842 (St. 42) de opruiming zelf te doen. — H. R. 10 Oct. 1851; W. 1270; N. R. XL, § 8, 52; v. d. H. G. Z. XI. 532, 200.

1617. Een polderbestuur is geregtigd bij den burgerlijken regter de wegruiming te vorderen van boomen die geplant zijn in strijd met een octrooi, gegeven door de Staten van Holland en West-Friesland. — Regtb. Gorinchem 21 Mei 1867; W. 2979.

1618. Geen geschil over eigendom en daaruit voortspruitende regten kan aan de kennisneming van de regterlijke magt worden onttrokken, wat daaromtrent ook bepaald moge zijn in een provinciaal reglement. Aan voorschriften, betreffende het opmaken, ter inzage leggen en goedkeuren der leggers van provinciale wegen, kan geen andere strekking worden toegekend dan die eener zuiver administrative regeling. Het plaatsen van een weg op den legger is geen regtsvermoeden bij art. 1918 B.W. bedoeld. — H. R. 23 December 1864; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; N. R. LXXVIII. § 38, 336; W. 2650; W. B. A. 811; Gemst. 695.

1619. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering door het domeinbestuur ingesteld tot wegruiming van een dam in het water gelegd, welke het eigendom is van den staat, ofschoon ook die dam moge zijn te houden voor een waterkeerend en oeverbeveiligend werk, aangelegd onder toezigt en met goedvinden van ambtenaren van den waterstaat. — H. R. 15 April 1853; N. R. XLIV, § 58, 257; v. d. H. B. R. XVI, no. 712, 326; W. 1468.

1620. De regterlijke magt is niet bevoegd te oordeelen over een eisch tot vrijverklaring van landen, waarop door de administrative magt is gelegd de last van onderhoudspligtigheid van een vaart of kanaal. — Regtb. Sneek 13 Maart 1851; N. R. B. II, 8; W. 1318.

1621. De regterlijke magt is bevoegd over patentpligtigheid te oordeelen. — H. R. 3 December 1861, N. R. B. XII, 399; W. 2331; N. R. LXIX, § 25, 209; v. d. H. Bel VIII, no. 489, 342.

1622. De arrondissements-regtbanken zijn bevoegd kennis te nemen van een overtreding ter zake van plaatselijke belasting door een officier gepleegd. — Regtb. Maastricht 23 Junij 1857; W. 1878.

1623. Het regt van parate executie aan polderbesturen tegen hunne penningmeesters toegekend is facultatief; het geldt niet tegen hunne erfgenamen en maakt den burgerlijken regter niet onbevoegd. — Hof N.-Holland 7 Mei 1857; W. 1867.

1624. De regter mag oordeelen over het verzet tegen een dijk- of polderomslag, daarop gegrond, dat op de begrooting zijn gebragt en dat mitsdien de omslag bestemd is tot betaling o. a. van posten die men beweert door het waterschap niet te zijn verschuldigd. — Regtb. Leeuwarden 13 Maart 1861; W. 2340; Hof Friesland 11 September 1861; W. 2342.

1625. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een actie tot bekoming van schadevergoeding, door een particulier ingesteld tegen een waterschapsbestuur, wegens beweerde onregtmatige daad door dat bestuur gepleegd. Een privaat persoon heeft geen burgerlijke regtsvordering, om gehandhaafd te worden in het regt om van publiek vaarwater gebruik te maken, tegen de handelingen der daarover gestelde besturen. — Regtb. Rotterdam 2 Januarij 1861; W. 2256.

1626. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van de verpligting tot het maken van een werk door de Gedeputeerde Staten van een waterschap bevolen. — Regtb. Leiden 5 December 1865; W. 2157.

1627. De regterlijke magt is bevoegd om kennis te nemen van een vordering tot wegruiming van hetgeen in strijd met een bepaling van een polderreglement is gebouwd. — Hof Z.-Holland 29 Dec. 1862; W. 2446; W. B. A. 712.

1628. De regterlijke magt is bevoegd te oordeelen over een vordering tot betaling van een pensioen waarop men beweert regt te hebben. De eervol ontslagen ambtenaar met behoud van regt op pensioen kan geen betaling van dat pensioen in regten vorderen, als het hem niet door de bevoegde magt is verleend. — H. R. 12 Maart 1869; W. 3088; N. R. XCI, § 26, 209; v. d. H. B. R. XXXIII, no. 1127, 357.

1629. Bij den regter kan men niet in verzet komen tegen een dwangbevel tot invordering eener plaatselijke belasting, op grond van niet schuldpligtigheid of van onwettigheid van den aanslag. —

Regtb. Rotterdam 25 November 1857; W. 1929; Gemst. 324.

1630. De burgerlijke regter is niet bevoegd kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel ter zake van plaatselijke belasting uitgevaardigd door een gemeenteontvanger, gegrond op de onwettigheid van de plaatselijke verordening, van welke het dwangbevel het gevolg is. De regter is niet verpligt een verordening toe te passen als zij wel quoad formam regtsgeldig is, maar haar inhond in strijd is met de wet. — Regtb. Deventer 3 Februarij 1864; N. R. B. XV, 99; H. R. 27 Januarij 1865; N. R. LXXIX, § 16, 116; W. 2664; v. d. H. B. R. XXIX, no. 974, 244.

1631. De regterlijke magt is bevoegd om te oordeelen over de wettigheid van het dwangmiddel van militaire inlegering, ter zake van niet betaling van directe belasting, en over de daaruit voortspruitende actie van schadeloosstelling. — Regtb. Maastricht 24 Februarij 1843; W. 371; R. B. V, 473.

1632. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van de vordering, strekkende tot verklaring dat op den eischer den last tot onderhoud van een weg niet rust, hoezeer hij, krachtens een provinciaal reglement op de wegen als onderhoudspligtige op den legger is gebragt. — Regtb. Nijmegen 26 Februarij 1867; W. 2881; W. B. A. 930; Gemst. 810.

1633. Al zijn de administrative autoriteiten in vele gevallen bevoegd gebleven om kennis te nemen, in zaken rakende grondbelasting, zoo kan evenwel de regterlijke magt niet geacht worden bepaald van die kennisneming te zijn uitgesloten; zulks kan vooral het geval zijn bij geschillen tusschen hen, die beweren, eigenaren of geen eigenaren te zijn van goederen waarvoor grondbelasting gevorderd wordt. Bij geen wet is het onderzoek naar belastbaarheid of onbelastbaarheid in het algemeen aan de regterlijke magt onttrokken en aan de administrative autoriteit opgedragen. — Regtb. Rotterdam 17 Febr. 1840; N. R. IX, § 79, 415; W. 106, 108.

1634. De bevoegdheid van den regter om van een vordering kennis te nemen, wordt in het algemeen geregeld door de vordering zelve, zooals die bij de acte van dagvaarding is ingesteld, en niet door de middelen waarmede zij wordt bestreden. — H. R. 19 Januarij 1855; N. R. XLIX, § 28, 131; W. 1612; v. d. H. G. Z. XIII, no. 607, 102.

1635. De beslissing van een geschil over de al of niet regtmatige verdeeling van door den brandraad toegewezen premiën, behoort niet tot de bevoegdheid van de regterlijke magt, maar tot die van burgemeesters en wethouders. — Regtb. Amst. 3 Februarij 1863; W. 2487; Gemst. 614.

1636. Tot de bevoegdheid van den regter behoort niet, om onderzoek te doen naar iemands godsdienstige begrippen, ten einde op grond daarvan uitspraak te doen nopens de verpligting tot het dragen van kerkelijke lasten. Kerkelijke genootschappen moeten echter beschouwd worden als zedelijke ligchamen: indien iemand ontkent, daarvan lid te zijn, kan een ander worden toegelaten om het bewijs daarvan te leveren. — Kantg. Loenen 26 Maart 1862; W. 2383.

1637. Een vordering van een hoofdonderwijzer tegen het gemeentebestuur, ten einde betaling zijner bezoldiging te bekomen, behoort tot de kennisneming der regterlijke magt. — Regtb. Winschoten 8 Sept. 1862. Hof Groningen 15 Maart 1864; H. R. 24 Februarij 1865; v. d. H. B. R. XXIX, no. 978, 293; W. 2671; W. B. A. 824; Gemst. 705; Opm. en Med. XVI, 106.

1638. De indienststelling bij het brandwezen is een daad van het administratief gezag; eene beoordeeling van het regtmatige of onregtmatige dier handeling van burgemeester en wethouders, ligt buiten het onderzoek der regterlijke magt. — H. R. 28 Februarij 1865; W. 2682; N. R. LXXIX, § 34, 262; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1052, 312; N. R. B. XVI, 19; W. B. A. 834; Gemst. 711.

1639. Het al of niet bestaan van een spoedeischend geval, hetwelk de uitzondering van art. 171 der gemeentewet wettigt, is niet aan het oordeel van den regter overgelaten, maar moet uit een raadsbesluit blijken. — Regtb. Gorinchem 14 November 1865; W. 2747; Gemst. 743.

1640. De clausule in een contract van aanneming ten behoeve van den staat, dat bij eenig geschil over de uitvoering der daarin vervatte bepalingen tusschen de militaire autoriteiten en den aanemer, deze zich aan de beslissing van het Departement van oorlog moeten onderwerpen, belet den aannemer niet om, indien door den aanbesteder niet aan het contract is voldaan, de ontbinding daarvan met schadevergoeding voor den regter te vorderen. — H. R. 26 Junij 1863; W. 2496; N. R. LXXIV, § 38, 234; v. d. H. B. R. XXVII, no. 909, 461.

1641. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een geschil, waarbij de erfgenamen van een hypotheekbewaarder zekere registers op het kantoor van bewaring aanwezig, als hun privaat-eigendom terugvorderen. — Regtb. Haarlem 3 Junij 1845; N. R. XXXIII, § 51, 258.

1642. Elk geding over de al of niet gehoudenheid tot rekening en verantwoording van beheer, en afgifte van het beheerde, is een geding over een uit den eigendom voortspruitend regt en mitsdien onderworpen aan de kennisneming van den burgerlijken regter. — H. R. 17 Junij 1864; W. 2600; v. d. H. B. R. XXVIII, no. 952, 570; N. R. LXXII, § 21, 153.

1643. Indien het administratief gezag een aanstelling binnen de kring zijner bevoegdheid heeft gedaan, dan ligt een nadere beoordeeling van het regtmatige dier handeling, buiten het onderzoek der regterlijke magt en is zoodanig aangesteld persoon, bedienend beambte in den zin der wet. — H. R. 23 Augustus 1864; N. R. LXXVII, § 45, 331, W. 2617; v. d. H. Strafr. 1864, no. 1935, 237, N. R. B. XV, 577; W. B. A. 818; Gemst. 700.

1644. De regterlijke magt alleen is bevoegd om te beslissen, niet alleen over zoodanige twistgedingen, welke den eigendom betreffen, maar ook over die welke daaruit voortspruiten en dus ook over schade, welke door verkorting van dat eigendomsregt zijn toegebragt, zonder onderscheid of deze tengevolge van een handeling van een administrative magt dan wel van een privaat persoon is veroorzaakt. — Hof Friesland 27 Junij 1839; W. 228.

1645. De betwisting van het vol en vrij genot van het regt van eigendom, hetzij die is gegrond op een beweerd burgerlijk regt, hetzij op een staatsregt, is niettemin een geding tot handhaving van het vol en vrij eigendomsregt en dus aan de kennisneming van de regterlijke magt onderworpen. — H. R. 22 Maart 1861; N. R. LXVII, § 41, 287; W. 2289; v. d. H. B. R. XXV. no. 826, 88.

1646. De gewone regter in Gelderland is onbevoegd kennis te nemen van een geschil over het al of niet onregtmatige van het halen van aarde ten behoeve van dijken door een polderbestuur. — Hof Gelderland 11 Sept. 1850; N. R. B. XI, 495; N. R. XXXVIII, § 15, 63; W. 1168; W. B. A. 75.

1647. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering tot rekening en verantwoording ingesteld van wege den staat tegen een administrateur van 's rijks schatkist. — Hof Z.-

Holland 5 Maart 1851; N. R. XXXVIII, § 78, 375; W. 1221.

1648. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van vordering, strekkende tot vergoeding van schade die beweerd wordt te zijn geleden door misbruik van gezag in de uitoefening der kerkpolitie — Regtb. Assen 27 December 1858; W. 2078; N. R. B. IX, 331; N. R. LXII, § 89, 441.

1649. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van een vordering tot rekening en verantwoording tegen een beambte bij een gemeentelijke instelling. — Regtb. Alkmaar 12 Julij 1859; W. 2124; N. R. B. IX, 537; Gemst. 431.

1650. De regterlijke magt is bevoegd te oordeelen over eene vordering tot rekening en verantwoording door kerkvoogden eener Hervormde gemeente ingesteld tegen een vroeger bestuur. — Regtb. Brielle 21 Junij 1864; W. 2602.

1651. Hangende het administratief onderzoek, bedoeld bij art. 38 der wet van 29 Maart 1833 (St. 4) kan teregt bekeuring en vervolging voor den regter plaats hebben. Zelfs in weerwil van zoodanige administrative beslissing kan de deugdelijkheid eener aangifte nog een punt van onderzoek uitmaken voor den regter. De beslissingen der administrative magt bedoeld bij de wet op het personeel zijn voor den regter niet verbindend. — H. R. 18 Sept. 1855; v. d. H. Bel VI, no. 354, 194; W. 1684; N. R. LI, § 7, 20; W. B. A. 332.

1652. Het collatieregt tot beroeping van predikanten is onderworpen aan de kennisneming van den burgerlijken regter, daar het niet behoort tot het gewoon kies- of stemregt in den staat, hetwelk van publiekregtelijken aard is, noch daarmede gelijk gesteld, terwijl het evenmin behoort tot de voorwerpen, vermeld in art. 720 B. W. en het ook niet bij een andere wetsbepaling aan de kennisneming van de regterlijke magt is onttrokken. — Hof Groningen 28 April 1863; N. R. B. XIV, 478; W. 2505.

1653. De regterlijke magt is niet bevoegd kennis te nemen van een vordering tot staking van geautoriseerde bedrijven en tot wegruiming der daartoe gebruikte werktuigen. De regter moet de onbevoegdheid ambtshalve uitspreken. — Regtb. Maastricht 26 Februarij 1852; W. 1332.

1654. Een geschil over het regt van waterlossing verkregen door wetsbepaling, overeenkomsten en andere middelen van burgerlijk regt, moet beschouwd worden als een twistgeding over burgerlijke regten. Zoodanig geding behoort volgens de grondwet bij uitsluiting tot de kennisneming van de regterlijke magt. — Regtb. 's Hertogenbosch 31 Julij 1851; W. 1265; N. R. B. II, 374.

1655. De overeenkomst „dat de bepaling van een eventuëel nadeel zal zijn opgedragen aan een der partijen", strijdt niet met dit art. — Regtb. Utrecht 18 Februarij 1852; N. R. B. II, 382; N. R. XLV, § 54, 259; R en W. VIII, 136. Opm. en Med. VIII, 178.

Art. 149.

1656. Th. van Tricht. De grondwet verbiedt de invoering aan de jury in strafzaken. — Stelling 26. Leiden 1877.

Art. 150.

1657. J. F. de Beaufort. De conflicten van attributie, historisch staatsregtelijk beschouwd, (art. 150 der grondwet). — Utrecht 1874.

1658. Mr. H. van Sonsbeeck. De conflicten van attributie. — Zwolle 1847.

1659. Is de regterlijke magt bevoegd om kennis te nemen van een vervolging door het Departement van Financiën ingesteld ter zake eener beweerde valsche opgave van een belastingschuldige naar den derden grondslag der personele belasting, wanneer die opgave overeenkomt met de beslissing, welke de gouverneur omtrent het verschil van gevoelen tusschen den controleur en de zetters genomen heeft? Ja. — Sluit zoodanige beslissing van den Gouverneur niet de mogelijkheid uit eener veroordeeling wegens valsche opgave omtrent het administratief punt? Ja. — Regtsg. Adv. III, 37.

1660. Mr. A. de Pinto. Geschiedkundig overzigt van de Nederlandsche wetgeving over de conflicten van attributie. — Themis III, 198.

1661. Mr. S. M. S. de Ranitz. Opmerkingen omtrent de grenzen van de bevoegdheid van de regterlijke magt en van het aministratief gezag. — Themis 2e VIII, 239.

1662. M. J. Quarles van Ufford. Beschouwingen over de overschrijding van regtsgebied door de regterlijke magt en van de algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — Themis IX, 367.

1663. Beschouwing over art. 150 der grondwet omtrent administrative regtsmagt. — W. B. A. 78.

Art. 152.

1664. J. A. Raedt. Onderzoek naar de voormalige en hedendaagsche politieke uitzetting in het moederland en in Nederlandsch Indië. — Rotterdam 1875.

1665. K. E. Havelaar. Politieke arrestatie. — Utrecht 1867.

1666. Mr. L. J. H. Bouman. Arrestatie op politiek gezag. Korte beschouwing van artt. 151 en 152 der grondwet. — Themis 2e IV, 326.

1667. Wanneer een ingezeten van den staat op last van het politiek gezag en spetiaal op bevel van eenen minister is gearresteerd en deze heeft verzuimd de wettelijke voorschriften voor die gevallen bestaande op te volgen, heeft alsdan zoodanig een onwettig gearresteerde tegen dien minister eene actie tot schadevergoeding bij den gewonen regter? Ja. — Kan de minister in dusdanig geval in zijn privé veroordeeld worden tot vergoeding van geleden schade? Ja. — Regtsg. Adv. III, 12.

1668. P. Kok. Art. 152. Gr.w. behoort te worden geschrapt. — Leiden 1877. B. P. van Verschuer. Stelling 35. Leiden 1864.

Art. 153.

1669. F. F. Bentinck. De domus sanctitate. — Amst. 1830.

1670. D. Monnier. Noodzakelijk is eene strafbepaling tegen de gewelddadige schending van den huisvrede. — Stelling 25. Leiden 1870.

1671. Mr. D. Polak Daniëls. Artikel 180 der gemeentewet in verband met artikel 163 grondwet. — Bijdr. Boer en Fruin IX, 381.

1672. Mr. H. Provo Kluit. De onschendbaarheid der woning, in hare betrekking tot het wetboek van strafvordering uit de regtsgeschiedenis opgehelderd. — R. Jaarb. 1849 XI, 275.

1673. Mr. H. van Manen. De artikelen 153 der grondwet en 329 C. P. onderling beschouwd. — Themis 2e XVI, 1.

1674. J. E. Feisser. Ad art. 170 Legis de imperio 1815. — Grón. 1838.

1675. Mr. G. B. Emants. Iets over art. 168 der grondwet (1840). — R. Jaarb. VIII, 393.

1676. Mr. A. Greebe. Iets naar aanleiding van de wet van 31 Augustus 1842 (St. 83). — W. B. A.

1677. De arme, die gratis een woning als onder-

houd bewoont, en deze niet wil verlaten, mag zonder vonnis door de politie daaruit worden verwijderd. — Gemst. 1021.

1678. In een verordening op de sluiting der herbergen mag niet de bevoegheid worden gegeven om de woningen der ingezetenen binnen te treden tot handhaving der verordening. — M. B. Z. 28 April 1854, no. 148; Verslag Ged. St. Zeeland 1854; Kon. Besl. 15 Maart. 1863 (St. 16); Kon. Besl. 27 Julij 1863 St. 120; Kon. Besl. 16 Junij 1863 (St. 71). Anders M. B. Z. 29 Augustus 1856, no. 128 2e Afd. Bijv. 208; Ged. St. Friesland 2 Sept. 1856; Luttenberg 158; Gemst. 256.

1679. De bepaling in een verordening, welke de tappers verpligt een drenkeling op te nemen, strijdt niet met dit art. — Regtb. Amsterdam 13 Mei 1852; Gemst. 35; H. R. 19 October 1852; W. 1377; N. R. XLIII, § 12, 82; v. d. H. Straf. 1852, II, 82. Regtz. XXX, 236; XXXI, 239; Gemst. 56.

1680. Een schutter, tot geldboete veroordeeld en in gebreke om deze te voldoen, kan daartoe door provoost-arrest worden genoodzaakt. Tot de uitvoering van dat arrest mag de onwillige schutter door de politie of andere bevoegde magt uit zijn woning worden gehaald en in de provoost worden overgebragt. — W. 1040.

1681. Geen last, tot binnentreden der woningen, kan gegeven worden ter verzekering van, in plaatselijke verordeningen op het bouwen, afbreken en herstellen van bijzondere gebouwen voorkomen de bepalingen, die meer het belang der eigenaren en gebruikers zelve betreffen. Verslag — Ged. St. Zeeland 1854.

1682. De burgemeester mag niemand uit de woning van een ingezeten op diens verzoek verwijderen. — Gemst. 1237.

1683. Een verordening, waarbij de verpligting aan een ingezeten, onder strafbedreiging, wordt opgelgd om de nachtwacht, zijns ondanks, in zijn woning te ontvangen, strijdt met dit art. — H. R. 2 April 1850; W. 1332; v. d. H. G. Z. X, no. 466. 167; N. R. XXXV, § 36, 159; W 1333.

1684. Verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen. — Wet 31 Augustus 1853 (St. 83).

1685. Onschendbaarheid van woning. Ontwerp van wet ter uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen. — W. B. A. 199, 217, 218.

1686. Mag een geestelijke, die door de bevoegde kerkelijke autoriteit uit zijne bediening is ontslagen, tot ontruiming der pastorij worden gedwongen zonder tusschenkomst der regterlijke magt? — Neen. — Regtsg. Adv. I, 9.

1687. In een politieverordening mag niet worden bepaald, dat de ingezetenen onder bedreiging van *straf*, *verpligt* zijn, om de brandmeesters toe te laten, indien deze het noodig achten, de woningen binnen te treden tot onderzoek of de bepalingen tot het voorkomen of blusschen van brand, behoorlijk worden nageleefd. Wel kan de bevoegdheid tot binnentreden in zoodanige geval worden gegeven en bij weigering onder in acht neming der voorgeschreven formaliteiten via facti worden verkregen, doch op de weigering mag geen straf worden gesteld. — Verslag Ged. St. Friesland 1871; W. B. A. 1224; Ged. St. Zeeland; 1867; W. B. A. 999.

1688. Mr. J. C. F. d'Aulnis de Bourouill. Bedenkingen omtrent artt. 106—110 van het wetboek v. strafv., betreffende de huiszoeking. — R. B. VI, 401.

1689. De bevoegdheid van de ambtenaren der belastingen om ter zake van het geslagt zonder autorisatie en adsistentie van den kantonregter of eenig ambtenaar in de woningen van particulieren visitatiën te doen, aan de bestaande wetten getoetst. — Themis I, 305.

1690. Aan de regterlijke magt is de bevoegdheid tot het doen van huiszoeking toegekend onder in achtneming van eenige voorschriften. — Art. 106; Wetboek v. Strafv.

1691. De last tot binnentreden der woningen, mag niet gegeven worden om het gewigt en de hoedanigheid van het brood te constateren. — Kon. Besl. 18 Januarij 1856 (St. 1); Verslag Zeeland 1856.

1692. De bevoegdheid tot binnentreden van de woningen, ondanks de bewoners, mag niet verleend worden ter handhaving van bepalingen omtrent het bakken van brood van bepaald gewigt, of het voorhanden hebben van brood niet van de voorgeschreven merken voorzien. — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17.); Kon Besl. 5. December 1863 (St. 134); Kon Besl. 20 Julij 1854 (St. 106).

1693. De verordeningen, waarbij bevoegdheid wordt gegeven om woningen binnen te treden, moeten aan den Min. B. Z. worden medegedeeld; om die reden zijn de gemeentebesturen aangeschreven om deze verordeningen in duplo aan Ged. St. in te zenden. — M. B. Z. 12 September 1858; Gids II. 581.

1694. Aan de beambten der brandweer mag niet in het algemeen de bevoegdheid tot binnentreden der woningen worden verleend, alleen op magtiging van den burgemeester. Dit behooren Burg. en Weth. te verleenen en dan nog alleen in de gevallen, waarbij de openbare rust of veiligheid of de bescherming van het leven en de gezondheid van personen betrokken zijn. — Verslag Zeeland 1868; Gemst. 877.

1695. De bevoegdheid tot het binnen treden der woningen mag worden verleend ter verzekering der nakoming van de verbodsbepalingen omtrent het houden van openbare vermakelijkheden, verlotingen, het uitoefenen van het bedrijf van muzikant, het plaatsen van tenten, het uitstallen van koopwaren zonder vergunning. — Verslag Gelderland 1868, 136.

1696. De bevoegdheid en last om woningen binnen te treden mag niet worden gegeven aan een openbare gezondheidscommissie ter verzekering der uitvoering der verordening, waarbij haar werkkring is geregeld; dit mag alleen worden gedaan bij verordeningen die voorschriften voor de ingezetenen bevatten. — Kon. Besl. 17 October 1866 (St. 168).

1697. De last tot het binnentreden van woningen mag niet worden gegeven tot handhaving van het verbod voor herbergiers om sterken drank aan jeugdige personen te verstrekken. — Kon. Besl. 5 Dec. 1868 (St. 134).

1698. Geen last tot het binnen treden van woningen kan worden gegeven tot handhaving van verordeningen op het houden van onderhandsche loterijen. — Verslag Zeeland 1854.

1699. De plaatselijke verordeningen ingevoerd vóór de wet van 31 Augustus 1853 (St. 83) mogen het binnentreden der woningen tegen den wil der bewoners niet bevelen. — Kon. Besl. 14 Februaarij 1852 (St. 17).

1700. Tot verzekering der uitvoering van voorschriften van plaatselijke verordeningen, kan daarin aan hen, die met de uitvoering belast zijn, of daartoe moeten medewerken, den last worden verstrekt om de woningen der ingezetenen, huns ondanks, binnen te treden, doch *alleen* bij verordeningen die strekken tot handhaving van de openbare rust of veiligheid of tot bescherming van het leven

of de gezondheid van personen. — Wet van 31 Augustus 1853 (St. 83). — Kon. Besl. 20 Julij 1854 (St. 106); Kon. Besl. 18 Januarij 1856 (St. 1); Kon. Besl. 29 November 1856 (St. 119).

1701. Inlichtingen omtrent den last tot het binnentreden van woningen krachtens de wet van 31 Augustus 1853 (St. 83). — Ged. St. Z.-Holland 22 Maart 1854 no, 5; Bijv. 130, E. 510; Ged. St. Friesland 2 September 1856, no. 6; Bijv. 208. Luttenberg 158; Gemst. 259.

1702. Indien bij het binnentreden van woningen geen weigering of verhindering plaats heeft, moeten de ambtenaren geacht worden, vrijwillig te zijn toegelaten, en is in dat geval de nakoming der formaliteiten bij art. 3 der wet van 31 Augustus 1852 (St. 83) voorgeschreven, onnoodig. — H. R. 12 Junij 1861; N. R. LXVIII, § 26, 223; W. 2282; W. B. A. 631; Gemst. 510.

1703. Uit de bevoegdheid aan de beambten bij de belastingen, bij art. 3 der wet van 2 Januarij 1832 ten aanzien van den accijns op het geslagt gegeven, mag niet worden afgeleid, dat hunne bevoegdheid, om in de woningen van particulieren visitatiën te doen, ook zonder behoorlijk autorisatie en adsistentie, zich zelf tot den *nacht* kan uitstrekken. — H. R. 24 Maart 1840; N. R. IV, § 47, 269; W. 85; v. d. H. Bel I, no. 5, 32; R. VII, 319.

1704. De agenten van politie behooren den vrijen toegang te hebben tot de stoombooten, bij het aankomen en afvaren; die vaartuigen kunnen, wat dien toegang betreft, met de woning van een ingezeten niet worden gelijk gesteld. — H. 2 November 1841; N. R. X, § 57, 216; v. d. H. Strafr. VI, no. 329, 137, W. 284; Regtz. XXII, 217.

1705. Een politiedienaar die op last van den burgemeester handelt, is, bij het arresteren van iemand op heeter daad, ook bevoegd diens woning binnen te treden en kleederen in beslag te nemen, ten blijke, dat die doornat waren, zoodat de persoon degene is die in het water is gesprongen. — H. R. 20 Junij 1843; v. d. H. Strafr. X, no. 557, 16; N. R. XV, § 21, 66; Regtz. XXVI, 243; H. R. 4 October 1847; N. R. XXVII, § 62, 299; W. 859; H. R. 19 Maart 1844; N. R. XVII, § 79, 338; v. d. H. Bel II, no. 65, 104; W. 569; Regtz. XVI, 278.

1706. De woning van een ingezeten mag worden binnen getreden op last van een daartoe bij de wet bevoegd verklaarde magt en met in acht neming der vormen daartoe bepaald. — H. R. 11 April 1843; N. R. XIV, § 93, 381; v. d. H. G. Z. VIII, 240; W. 418.

1707. Voor het indringen in een particuliere woning, ondanks den bewoner, kan niet worden gehouden het geval als de ambtenaren der belastingen den bewoner die accijnsgoederen draagt, welke niet door quitantie gedekt zijn, volgen in zijn huis zonder dat er van eenigen tegenstand of weigering aan diens zijde blijkt. Het strijdt niet met de wet dat in de reglementen op plaatselijke belastingen aan ambtenaren de exceptionele bevoegdheid wordt gegeven om gedurende de vervolging op heeter daad zonder adsistentie of autorisatie tot dadelijke visitatie van de huizen enz., waarin de goederen zijn gebragt of opgenomen, over te gaan. — H. R. 20 October 1840; N. R. VI, § 17, 63; v. d. H. G. Z. I, no. 37, 269, W. 134.

1708. Aan keurmeesters van levensmiddelen kan niet de bevoegdheid worden toegekend bij politie verordening om de woningen, gebouwen en bewaarplaatsen tot het onderzoek van levensmiddelen binnen te treden, indien hun daartoe geen last door hooger bevoegde autoriteit is gegeven. — Kantg. no. 3, Amsterdam 9 Januarij 1860; Mag. v. H. II, 171; W. 2142; Gemst. 436.

1709. De bepaling eener plaatselijke verordening waarbij tappers met strafbedreiging worden verpligt tot inneming van drenkelingen is niet in strijd met dit art. — H. R. 19 October 1852; v. d. H. Strafr. 1852, II, no. 881, 82; N. R. XLIII, § 12, 82. W. 1377; Regtz. XXX, 236, XXXI, 239; Gemst. 56.

Art. 154.

1710. P. A. van der Velden. Over het geheim der brieven aan de geschiedenis en aan de beginselen van staats- en strafregt getoetst. — Utrecht 1859.

1711. D. J. J. Wolterbeek. Beschouwing over de wet op de brievenposterijen. — Leiden 1860. Beoord. door mr. F. J. K. van Hoogstraten; N. R. Bijdr. XII, 385.

1712. Mr. A. de Pinto. Over het openbreken van brieven. — Themis VIII, 339.

1713. De curators in een faillissement openen de brieven van den gefailleerde houdende. Indien deze tegenwoordig is kan hij die opening bijwonen. — Art. 107; Wetb. v. K.

1714. E. W. Berg. Over papier-onderzoek in strafzaken. — Leiden 1871.

1715. Heeft de curator het regt de telegrammen, geadresseerd aan den gefailleerde, te openen? Ja. — Regtsg. Adv. VIII, 136.

1716. De opening van brieven, aan de posterij toevertrouwd, door ambtenaren, wordt gestraft bij art. 187 C. P.

1717. Mr. J. J. Loke. Over het papier-onderzoek bij derden. — Themis 2e VIII, 339.

1718. Papieronderzoek. — W. 2644.

Art. 155.

1719. J. de Kruyff. J.f. De publicatione bonorum, jure Romano et recentiori. — L. B. 1810.

1720. C. Bosch Reitz. De duplici natura confiscationis. — Amst. 1854. Beoord. door Mr. J. Kappeyne van de Coppello. — Themis 2e II, 172.

1721. Mr. W. F. Smook. Eene bijdrage tot de geschiedenis van het boetestelsel en de verbeurdverklaring van goederen. — N. R. Bijdr. IX, 771.

Art. 156.

1722. J. J. Rahnsen. Ad Articulos 170—172 legis publicae anni 1840. — L. B. 1844.

1723. Mr. A de Pinto. Iets over het motiveren van vonnissen. — Themis VI, 396.

1724. P. en Mr. L. Asser en H. J. D. Zijn de beschikkingen op verzoekschriften als eigenlijke *vonnissen* te beschouwen, en behooren dezelve op de openbare teregtzittingen uitgesproken te worden? — R. B. I, 177, 241, 353.

1725. Vermelding der daadzaken in de vonnissen in burgerlijke zaken gewezen. — Opm. en Med. IV, 55.

1726. Art. 156 der grondwet kan alleen dan zijn geschonden, indien alle motivering ontbreekt, maar niet bij verkeerde motiveering, daar dit art. niet bepaalt hoe of op welke wijze deze moet plaats hebben. — H. R. 1 November 1878; W. 4305.

1727. De verzoekschriften door belanghebbenden tot verkrijging van eenige magtiging of goedkeuring ingediend, behoeven niet even als regtsgedingen op de openbare teregzittingen te worden behandeld, noch de *beschikkingen* daarop evenals vonnissen en arresten in het openbaar te worden uitgesproken. — H. R. 19 Junij 1839; v. d. H. B. R. I, no. 7, 25. Anders Hof Drenthe 4 Mei 1839; R. in N. II, 54.

1728. De beschikking op een verzoekschrift tot het bekomen van echtscheiding wegens veroordeeling

van een der echtgenooten tot een onteerende straf, moet in het openbaar worden uitgesproken. — Regtb. Groningen 5 November 1841; R. B. IV, 444; R. in N. III, 378; Regtz. I, 189.

1729. In het procesverbaal der teregtzittingen behoeft niet uitdrukkelijk vermeld te worden dat die teregtzitting in het openbaar is gehouden; uit het gemis dier vermelding kan niet worden afgeleid dat de teregtzitting niet op de gewone wijze gehouden en dus niet in het openbaar is gehouden. — H. R. 24 Junij 1845; N. R. XXII, § 11, 55; H. R. 7 Oct. 1862; W. 2420; H. R. 6 Nov. 1866; W. 2853; H. R. 15 December 1846; W. 385.

1730. De beslissing van den president in kortgeding behoeft niet in het openbaar te worden uitgesproken. — Hof N.-Holland 3 April 1856; N. R. B. VII, 247.

1731. In burgerlijke zaken is de aanhaling der wetsartikelen, waarop de regter het vonnis of arrest grondt, niet verpligtend. — H. R. 16 Januarij 1852; W. 1327; N. R. XLI, § 4, 18.

1732. Een eenvoudig regterlijk bevel of dictum ter rolle, hetzij tot het houden eener zaak in advys of tot uitstel van uitspraak of bevel van verhoor van het openbaar Ministerie, hetzij tot bepaling van een dag van pleidooi of anderzins, is geen vonnis of arrest, dat gemotiveerd moet zijn. — H. R. 16 Junij 1848; N. R. XXXI, § 35, 154; W. 953; v. d. H. B. R. X, no. 303, 19.

1733. Ten aanzien van civile vonnissen wordt niets meer gevorderd dan de uitdrukking der gronden, zoo, wat de daadzaken als wat het regt betreft; de regter in hooger heeft genoegzaam daaraan voldaan, èn door de overneming der beweegredenen van den eersten regter, èn door die opgenomen overwegingen in het vonnis in eersten aanleg gewezen. — H. 25 Februarij 1848; v. d. H. B. R. IX, no. 288, 272; W. 921; N. R. XXX, § 4, 31.

1734. Dit art. vordert alleen dat het vonnis de gronden der uitspraak moet behelzen, zoo wat de daadzaken als het regtspunt ieder afzonderlijk betreft; aan dat voorschrift is voldaan zoo slechts zijn aangegeven de beweegredenen, welke den regter tot de beslissing des geschils hebben gebragt; de vermelding en wederlegging van al hetgeen door partijen is aangevoerd, wordt niet gevorderd. — H. R. 25 November 1859; v. d. H. B. R XXII, no. 750, 413; W. 2121; N. LXIII, § 43, 191.

Art. 157.

1735. Mr. L. Ph. C. van den Bergh. Bijdrage tot de beantwoording der vraag of de provinciën en gemeenten verpligt zijn de localen voor de regterlijke collegiën te bekostigen. — Themis 2e VI, 563,

1736. W. Quarles van Ufford. Historia institutionis Curiae Supremae in Hollandia et Zeelandia. — L. B. 1836.

1737. A. G. van Velsen Wiersma. De jurisdictione voluntaria curiae supremae. — L. B. 1842.

1738. Mr. J. D. Meijer. Over de noodzakelijkheid van een provisionelen Hoogen Raad der Nederlanden. — 's Gravenhage 1817.

Art. 158.

1739. J. P. R. M. de Nerée tot Babberich. De tweede kamer der Staten Generaal moet een geheel nieuwe voordracht opmaken wanneer zij ter voldoening aan art. 158 gr.w., een persoon die niet voldoet aan de vereischten van art. 86 van de wet op de R. O., op de voordracht heeft geplaatst. — Stelling 29. Leiden 1878. J. F. M. Prijn. Stelling 31. Leiden 1870.

1740. Voordragten der tweede kamer voor den Hoogen Raad. Art. 158. der grondwet. — W. B. A. 342.

1741. Jhr. Mr. O. Q. van Swinderen. Over de strafregterlijke verantwoordelijkheid van de leden der kamers. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 313.

1742. C. W. van der Pot Jr. Er bestaat onderlinge strijd tusschen de artt. 158 gr.w., 92 no. 1, R. O. en 318—324, Wetb. v. Strafv. — Stelling 26. Leiden 1875.

1743. Ook na de herziening der grondwet van 1848, staan de leden van de Staten-Generaal, ook wegens andere dan ambtsmisdrijven te regt voor den Hoogen Raad omdat art. 92 R. O. op dit punt niet is veranderd. — H. R. 27 December 1853; W. 1502; N. R. XLVI, § 67, 256; v. d. H. Bel. V, no. 306, 310.

Art. 161.

1744. Zijn in Nederland de prinsen en prinsessen van het koninklijk huis aan de strafwet en aan de gewone wijze van strafvordering onderworpen? Ja. — Regtsg. Adv. III, 193.

1745. Kan in een proces aanhangig voor een lageren regter dan den Hoogen Raad der Nederlanden, de staat worden geroepen tot vrijwaring? Neen. — Regtsg. Adv. VI, 158.

1746. Indien een personele vordering tegen den staat der Nederlanden voor den Hoogen Raad is ingesteld, kan het beweren dat niet de staat maar de Indische regering ter zake der vordering alleen aansprakelijk zou zijn, niet leiden tot het beweren, dat de staat onbevoegd voor den Hoogen Raad zou zijn geroepen. De Hooge Raad is bevoegd kennis te nemen van een personele vordering tegen den staat voor beweerde schuld, zelfs dan als de beoordeeling der gegrondheid in verband staat met groote staatkundige gebeurtenissen waarin vreemde mogendheden betrokken zijn. — H. R. 13 October 1843; v. d. H. B. R. V, no. 126, 21; N. R. XVI, § 45, 202; W. 440; R. in N. IV, 51.

1747. Een reederij voor de arrondissements regtbank aangeproken tot schadevergoeding wegens aanzeiling, kan den staat der Nederlanden, als voor zijne loodsen aansprakelijk, niet *voor de regtbank* in vrijwaring roepen. — Regtb. Amsterdam 27 Oct. 1859; Mag. v. H. II. 5; N. R. B. IX, 620; W. 2174.

Art. 163.

1748. J. P. R. M. de Nerée tot Babberich. De leden der rechterlijke macht kunnen aan art. 163 gr.w. geen recht op behoud van hun traktement ontleenen, wanneer de colleges, waarvan zij lid zijn, worden opgeheven. — Stelling 30. Leiden 1878.

1749. P. V. A. Benoeming van kantonregters ad vitam is niet in strijd met art. 163 gr.w. — W. 4187.

Art. 164.

1750. G. J. C. Schimmelpenninck. De lege 1 Martis 1815 vulgo de zondagswet. — L. B. 1847.

1751. F. W. Smit. De wet van 1 Maart 1815 (St. 21) de zondagswet. — Leiden 1867. Beoord. door mr. J. L. de Leao Laguna; Themis 2e XV, 681.

1752 Mr. A. A. Weve. Beschouwingen betreffende de wet van 1 Maart 1815 (St. 26) houdende voorschriften ter viering der dagen aan de openbare Christelijke Godsdienst toegewijd. — N. R. Bijdr. IX, 592.

1753. Mr. B. J. Lintelo de Geer. Regt van den zondag. — N. R. Jaarb. VII, 228, 262.

1754. Mr. J. A. Levij. De zondagswet. — Themis 2e VII, 262.

1755. W. H. de Beaufort. De verhouding van den staat tot de verschillende kerkgenootschappen in de republiek der Vereenigde Nederlanden 1507—1795. — Utrecht 1868.

1756. N. J. van IJsselstein. Over den invloed van de kerkelijke wetgeving der middeleeuwen op den regtstoestand van Nederland. — Leiden 1857.

1757. D. van Hogendorp. De Guilielmi I principis Arausiae liberi cultus divini liberaeque conscientiae vindicis, juribus in summum imperium in comitatu Hollandiae. — L. B. 1822.

1758. J. J. Rahusen. De ecclesiae nexu cum civitate in patria nostra inde ab anno 1813. — Amst. 1855.

1759. J. A. Jolles. De varia libertatis sacrorum in patria nostra conditione, inde a Guilielmi Arausiaci morte usque ad magnum anni 1651 ordinum consessum. — Amst. 1837.

1760. J. C. Reepmaker. De Guilielmo Primo Arausiaco libertatis religiosae defensore. — L. B. 1843.

1761. H. G. van Westerbeeck van der Horst. De juribus summi imperantis circa sacra. — L. B. 1829.

1762. Mr. K. M. G. de Meyier. De staat in betrekking tot het beheer der goederen van de Nederlandsche Hervormde kerk. — Bijdr. v. Boer c.s. XVII, 261.

1763. Mr. C. J. R. Nobel. Oprigting van een Hervormd kerkgebouw en pastorij te W. gemeente O. — Bijdr. van Boer c.s. IV, 250.

1764. Mr. J. L. de Leao Laguna. De verpligting tot eedspraestatie, getoetst aan het beginsel van Godsdienstvrijheid. — N. R. Bijdr. VIII, 303.

1765. Vrijheid van Godsdienst in Nederland. — W. 708, 731,

1766. O. J. Quintus. De religione, civitati necessaria, deque Christi religione, ad civitatis rationes maxime accommodata. — Gron. 1805.

1767. H. M. C. Poortman. De eed in regten, zoowel als de ambtseed, is niet overeentebrengen met het beginsel van scheiding van kerk en staat in art. 164 der gr.w. — Stelling 22. Leiden 1873.

1768. R. M. Putman Cramer. De omstandigheid dat onze grondwet uitgaat van het beginsel van volkomen scheiding van kerk en staat veroorzaakt dat de bepalingen in het 6e hoofdst. vervat, niet 't huis behooren in het karakter onzer grondwet. — Stelling 40. Leiden 1875.

1769. Mr. G. Groen van Prinsterer. Het regt der Hervormde gezindheid. — Amst. 8848.

1770. Over het algemeen kerkelijk regt der Protestanten, in betrekking tot het staatsregt en toepassing daarvan op de Nederlandsche Protestantsche kerk. — R. Bijdr. II, 228.

1771. W. Broes. De kerk en staat in wederzijdsche betrekking volgens de geschiedenis — Amst. 1830 en 1831.

1772. Mr. M. J. van Gelein Vitringa. Over de wettelijke verpligting tot het aanvaarden van kerkelijke bedieningen naar aanleiding van een deswege gevoerd regtsgeding. — R. Bijdr. VII, 505.

1773. Een gemeenteverordening, waarbij aan *alle* ingezetenen bevolen wordt, op zaturdag straten en goten schoon te vegen, is niet in strijd met artt. 164 en 165 gr.wt. — M. B. Z. sine die Gemst. 1411; Rep. 1878, 2251.

1774. Indien in een gemeente op een Zaterdag het personeel der brandweer wordt geoefend, hebben de tot die brandweer behoorende Israëlieten, wegens den Sabbathdag geen regt op vrijstelling van die oefening, als in de verordening daaromtrent niets is bepaald. — Gemst. 1244.

1775. Het zesde hoofdstuk der grondwet. — W. B. A. 222, 224.

1776. Het strafregt in verband beschouwd met de vrijheid van geweten en godsdienst — Amst. 1842.

1777. Een woord over het afleggen van den eed en over het veroordeelen tot straf van getuigen, die zich, om welke redenen ook, bezwaard vinden den eed te doen. — Opm. en Med. II, 146.

1778. De wijze van eedsaflegging voor Israëlieten bij koninklijke besluiten geregeld, is een wettelijke bepaling, voor alle belijders der Israëlitische Godsdienst verbindend. De wet is geschonden, zoo de regter een Israëliet als getuige toelaat den eed met ongedekten hoofde te doen. — H. R. 28 Junij 1871, v. d. H. Strafr. 1871, no. 2481, 175; N. R XCVIII. § 27, 215; W. 3348; N. R. B. XXI, 703.

1779. Een weigering van eedsaflegging, vóór het getuigenis, vastgesteld bij art. 183 strafv. wordt niet geregtvaardigd door een beroep, niet op Godsdienstige gezindheid, maar op Godsdienstige overtuiging. — H. R. 17 Jannarij 1854; v. d. H. Strafr. 1854. I, no. 963, 16; N. R. XLVI, § 83, 319; W. 1648; H. R. 9 Junij 1846; N. R. XXIII, § 81, 395; W. 716; v. d. H. Strafr. 1846 II, no. 77, 43.

1780. Ons Staatsregt en de kerk; vrijstelling van persoonlijke diensten. — Gemst. 1276, 1277.

1781. Een gemeenteverordening, houdende het gebod om des Zaturdags de straten te reinigen, is ook vóór de Israëliten verbindend. — Kantg. Winschoten 21 April 1857; W. 1889; Gemst. 314.

1782. Regterlijke eed voor Israëliten. — W. 3348, 3351, 3362, 3363, 3364, 3386; 3401.

1783. De aanvraag om attestatie door een lidmaat der Hervormde gemeente bij den kerkenraad, is geen bewijs van afscheiding of opzegging van het lidmaatschap. Als zoodanig bewijs geldt ook niet de overgang tot de Remonstrantsche gemeente, zonder behoorlijke kennisgeving daarvan aan den kerkenraad der gemeente waarvan men zich wil afscheiden. — Kantg. Woubrugge 4 December 1844; W. 564.

1784. Hoezeer het niet tot de bevoegdheid van den regter behoort om onderzoek te doen naar iemands Godsdienstige begrippen, ten einde op grond daarvan uitspraak te doen nopens de verpligting tot het bijdragen in kerkelijke lasten, zoo moet men echter kerkelijke genootschappen beschouwen als zedelijke ligchamen en kan, als iemand ontkent daarvan lid te zijn, een eischer tot het bewijs daarvan worden toegelaten. — Kantg. Loenen 26 Maart 1862; W. 2383.

1785. Het geven van voorschriften omtrent de viering van de dagen aan den openbaren Godsdienst gewijd is een onderwerp van rijksbelang en dus onttrokken aan eene regeling door den gemeentewetgever. — Ged. St. Z. Holland Gemst. 1381; W. B. A. 1526; Rep. 1878, 390, 1970.

1786. Een ieder moet, regtens geacht worden de godsdienstige gezindheid zijner ouders te zijn toegedaan, zoolang hij zich niet daarvan heeft afgescheiden en op wettige wijze daarvan heeft doen blijken. Bijgevolg moet iemand uit Israëlitische ouders geboren, volgens de Israëlitische orde gehuwd en ingevolge zijn vrijwillige verklaring tegen betaling als geïmmatriculeerd lid eener Nederlandsche Israëlitische gemeente aangenomen en erkend, beschouwd worden daartoe te behooren, zoolang hij daarvan geen afstand heeft gedaan. Hij is verpligt de kerkelijke bijdrage, welke hem bij wijze van omslag of quotisatie is opgelegd, te betalen. — Kantg. Maastricht 8 Mei 1848 W. 926.

1787. De beteekening gedaan aan het Israëlitisch kerkbestuur zijner woonplaats, dat men geen lid meer is van het Israëlitisch kerkgenootschap, is niet voldoende om van de betaling der kerkelijke contributie, waarvoor men op de goedgekeurde omslaglijst is aangeslagen, bevrijd te worden. — Kantg. Appingedam 21 Maart 1857; W. 1844.

Art. 165.

1788. Scheiding van kerk en staat. Uitgaven van de gemeentehuishouding. — Gemst. 1174.

1789. Mr. H. Piccardt. De kosterijgoederen der hervormde kerkgemeenten in de provincie Groningen. — Een onderzoek van de vraag of de burgerlijke gemeenten regtsaanspraak op deze hebben. — Gron. 1859. Beoord. door mr. B. J. L. de Geer; N. R. Bijdr. XI, 218.

1790. Mr. W. B. S. Boeles. De geestelijke goederen in de provincie Groningen van de vroegste tijden tot op heden. — Gron. 1860.

1791. De kerkgenootschappen en de staat. — W. B. A. 704.

1792. Mr. W. B. S. Boeles. Over het stemregt van eigen-erfden in Groningen en Drenthe tot benoeming van predikanten, onderwijzers, kosters en kerkvoogden; eene bijdrage tot de geschiedenis van het kerkregt in Nederland. — Groningen 1868.

1793. Mr. Jac. W. van den Biesen. Het goed recht der stichtingen der parochiën en der kloosters om als rechtspersonen, met volle recht, hier te lande te bestaan, gehandhaafd en tegen verkeerde begrippen en uitleggingen verdedigd. — Themis XXXIX, 497.

1794. A. Beaujon. Kloosterorden en kloosters hebben in Nederland geene rechtspersoonlijkheid, noch wettig bestaan. — Stelling 25. Leiden 1875.

1795. H. Steenberg. Het concept-reglement op het beheer der kerkelijke goederen enz. beoordeeld. — Amsterdam 1870. Aangek. W. 3211.

1796. Zijn kerkvoogden en notabelen eener Nederduitsch Hervormde gemeente gekozen volgens het besluit van het algemeen collegie van toezigt van 12 October 1868, no. 40, regtens gehouden dat besluit geheel en al uit te voeren? — W. 3210.

1797. Voor de strafbaarheid van stoornis eener openbare godsdienstoefening wordt niet vereischt dat deze in een kerkgebouw wordt gehouden; dit kan ook geschieden in een kamer of een begraafplaats van katholieken. — Gemst. 1210.

1798. Een kerkgenootschap moet, om de bescherming van de grondwet te genieten, voldaan hebben aan art. 1 der wet van 10 September 1853 (St. 102); Gemst. 1210.

1799. Regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen. — Wet 10 September 1853 (St. 802).

1800. C. C. Paehlig. Een nieuwe kerkgemeente behoeft, om als rechtspersoon te kunnen optreden, geene erkenning naar de wet van 23 April 1855 (St. 32). — Stelling 26. Leiden 1877.

1801. Mr. W. B. S. Boeles. De voorloopige organisatie der Nederlandsche hervormde kerk, aangaande het beheer der kerkelijke goederen bij hare gemeenten, en het toezigt daarop, vastgesteld door het algemeen collegie van toezigt, bij besluit van 12 October 1868 met een inleiding en toelichting. — Gron. 1868. Beoord. door mr. van Boneval Faure. Bijdr. v. Boer en Fruin XV, 432.

1802. De kerkgenootschappen, bepaaldelijk ook het Hervormde, kunnen zich met de inwendige regeling, wat hun bestuur betreft, thans vrij bewegen. — Regtb. Leeuwarden 31 Januarij 1878; W. 4314; Rep. 1878, 2815.

1803. Een erkend kerkgenootschap of erkende gemeente is een zedelijk ligchaam tusschen hetwelk en zijne individuele leden door hunne toetreding of inlijving, wederkeerig verbindtenissen ex contractu geboren worden. — Regtb. Amsterdam 26 November 1867; W. 2987.

1803a. Werkzaamheden der regering, inmenging van het staatsbestuur bij het oprigten van kerkelijke gemeenten. — Bijdr. Boer en Fruin IX, 370.

1804. Een erkend lidmaat der hervormde kerk kan zich aan de betaling van den hoofdelijken omslag niet onttrekken op grond dat hij niet is toegetreden tot de gemeente waar hij woont. — Kantg. Woerden 27 Junij 1871; W. 3346.

1805. De feitelijke inwoning in een gemeente is niet voldoende om daaruit het lidmaatschap eener kerkelijke vereeniging, in die gemeente gevestigd, af te leiden. — Kantg. Dockum 22 Februarij 1871; W. 3396.

1806. Kerkelijke gemeenten zijn bij de grondwet en de wetten des Rijks erkend, zoodat zij geen erkenning behoeven om als zedelijk ligchaam in regten te kunnen optreden.

Door het vervallen van de provinciale reglementen op de kerkelijke administratie, is niet alleen het geheel bestaand bestuur, maar tevens de wijze waarop dit en het stemregt werd geregeld, te niet gegaan. — Kantg. Wageningen 8 Maart 1871; W. 3321.

1807. Onder *„culte autorisé"* zijn alle eerediensten begrepen die door den staat als zoodanig worden erkend, wier uitoefening van staatswege is toegelaten en het beginsel van bescherming, waarvan artt. 260 vgg. C. P. is uitgaan, is blijkbaar gegrond op den eerbied, dien de wetgever aan elke godsdienstige gezindte, in overeenstemming met de wet in den staat bestaande, verschuldigd acht. — H. R. 12 April 1865; N. R. LXXIX, § 55, 460; v. d. H. Strafr. 1865, no. 1995, 194; W. 2698; N, R. B. XVI, 25.

1808. Uit de grondwettige voorschriften getoetst aan het beginsel van eerbied voor de godsdienstige gezindten in art. 260 vgg. C. P. gehuldigd, volgt, dat de bescherming aan de cultes autorités verzekerd, ook is toegezegd aan elke godsdienstige gezindte die in overeenstemming met de wet in het rijk aanwezig is. — H. R. 12 April 1865; W. 2698; N. R. LXXIX, § 55, 460; N. R. B. XVI; 25; v. d. H. Strafr. 1865, no. 1995, 194.

1809. Voor de toepassing van art. 261 C. P. is het bij de godsdienstoefening in een Nederduitsch hervormde kerk volgens de woorden „exercise d'un culte", een vereischte, dat de predikant zijn rede heeft moeten afbreken of eenige andere storing van ceremoniële handelingen heeft plaats gehad. Daartoe is het niet voldoende, dat alleen de aandacht der vergaderde menigte is verstoord. — Regtb. Winschoten 27 Februarij 1879; W. 4354.

1810. Wat kan, mag of moet de justitie doen, wanneer iemand op last van een kerkbestuur uit de kerk geweerd wordt? — W. 2477.

1811. Met betrekking tot den af te leggen eed hebben in de Nederlandsche wetgeving de woorden „elk op de wijze van zijne godsdienstige gezindheid" niet enkel betrekking op den eedsvorm, maar zij staan tevens in onmiddelijk verband met het alternatief van den eed of de belofte. Alzoo is in die woorden „op de wijze" ook het naar gelang of naarmate te begrijpen, zoodat het alternatief afhankelijk is van het kerkgenootschap waartoe de getuige behoort, naarmate dit het eedzweren al dan niet verbiedt. Omdat bij ver de meeste Christelijke kerkgenootschappen hier te lande, en dus voor de groote meerderheid der bevolking geen kerkelijke voorschriften

omtrent den eed bestaan, is hieruit niet af te leiden dat bij gemis ook van wettelijke voorschriften omtrent den eedsvorm, allen die daartoe behooren, naar individueel begrip de vrije keuze zouden hebben tusschen eed of belofte. — H. R. 6 November 1867; W. 2967; N. R. LXXXVII, § 19, 152; N. R. B. XVIII, 752; v. d. H. Strafr. 1867, no. 2195, 383.

1812. De vraag of de bemoeijingen van een klassikaal bestuur of de zamenstelling van een als eischer optredenden kerkeraad al of niet door een synodaal reglement is geregtvaardigd, betreft een onderwerp, zuiver van kerkelijk huishoudelijken aard, hetwelk alleen ter beslissing staat van de hoogere kerkelijke besturen. Het in strijd met hunne ontzetting als diakenen feitelijk voortgaan van zich als zoodanig te gedragen, is een onregtmatige daad. — Regtb. Assen 29 Januarij 1866; W. 2877; N. R. B. XVII, 336.

1813. Het gesticht tot opleiding van geestelijken der Oud-Bisschoppelijke klerezy te Amersfoort is volgens de regelen van het kanoniek regt geen bisschoppelijk seminarie, maar een zoogenaamd collegie door provisoren geheel zelfstandig als een bijzonder zedelijk ligchaam bestuurd. Bij gebreke van regtstitels: is als historisch bewezen aan te nemen, dat de stichters van het collegie aan het kapittel van het Aartsbisdom Utrecht hebben opgedragen de benoeming der provisoren en het jaarlijksch opnemen der rekening en verantwoording — Regtb. Rotterdam 8 April 1867; W. 2941.

1814. Het zoogenaamd besluit van het algemeen collegie van toezigt van 12 October 1868 is bloot te beschouwen als een advies. De kerkelijke gemeenten waren vrij zich daaraan al of niet aan te sluiten. Bij de regeling van het toekomstig beheer, gedurende het overgangstijdperk, bij kon. besl. van 9 Februarij 1866 daargesteld, gelden niet de regelen van stembevoegdheid der te vervallen provinciale reglementen op het beheer, noch ook de bepaling van art. 1696 B. W. Bij die regeling is het beginsel van stembevoegdheid, dat aangenomen is in het besluit van 12 October 1868 en tevens in overeenstemming is met de kerkelijke reglementen, het juiste. — Regtb. Appingedam 6 Maart 1873; W. 3607.

1815. De vader, die zich van een kerkgenootschap afscheidt, kan door die daad alleen, noch zijn vrouw, noch zijne meerderjarige kinderen verbinden. Van een vrouw kan kerkelijke omslag worden gevorderd, ook dan als zij in het huwelijk is getreden met een man die dissenter is. — Kant. Dockum 20 Nov. 1876; W. 4056.

1816. De al of niet erkenning als lid eener *gemeente* der hervormde kerk hangt niet af van het indienen van een attestatie bij het zich komen vestigen in een gemeente. — Kantg. Haarlemmermeer 7 Maart 1878; W. 4223.

1817. In gemeenten, waar geen reglement op het beheer der kerkelijke goederen bestaat en notabelen zijn gekozen met den last om kerkvoogden te verkiezen, is die last niet zoodanig beperkt dat zij slechts voor eens kerkvoogden kunnen kiezen, maar hebben zij de bevoegdheid bij aftreding in de vacatures te voorzien. Zoo geen reglement dit verbiedt, zijn de betrekkingen aan notabel en kerkvoogd vereenigbaar. De regten en verpligtingen der leden van een kerkelijke gemeente, wat betreft het beheer van hare kerkelijke goederen, worden geregeld naar de bepalingen van den tienden titel 3e Boek Burg. Wetb. — Regtb. Amsterdam 6 Junij 1871; W. 3392; N. R. B. 1873, 199.

1818. Kerkvoogden benoemd volgens de voorschriften van de voorloopige organisatie der Nederlandsche hervormde kerk vastgesteld den 12 Oct. 1868 zijn wettig gekozen. De Nederlandsche hervormde kerk, ofschoon uit verschillende gemeenten zamengesteld, moet worden geacht één geheel uit te maken; hij die als lidmaat tot die kerk is toegetreden onverschillig in welke kerkelijke gemeente, moet geacht worden deel uit te maken van de algemeene corporatie der Nederlandsche hervormde kerk. Iemand, die zich in zoodanigen toestand brengt, waarin hij geen genot kan hebben van alle regten, is daardoor niet ontheven van de verpligtingen aan het lidmaatschap van de Nederlandsche hervormde kerk verbonden. Ieder lid van die kerk is verpligt tot betaling van den hoofdelijken omslag, die in de bijzondere gemeente van zijn woonplaats wordt geheven, onverschillig de plaats waar hij als lid tot de Nederlandsche hervormde kerk is toegetreden, en de omstandigheid dat hij zijne attestatie niet bij de gemeente van zijn woonplaats heeft ingeleverd. — Kantg. Heerenveen 14 Augs. 1871; W. 3450.

1819. Het algemeen reglement der hervormde kerk van 1816 heeft met de koninklijke besluiten, als een aankleve van dien, een wettig bestaan verkregen en is voor de gansche kerk verbindend. Het is wettig vervangen door het reglement der synode van 9 September 1851. De kon. besluiten rakende administratie der kerkelijke fondsen, zijn evenwel van kracht gebleven. Een lidmaat der hervormde kerk die binnen de grenzen der plaatselijke gemeente woont en evenwel beweert niet tot de kerkelijke gemeente dier plaatse te behooren, moet als excipient zulks bewijzen. Het inleveren eener kerkelijke attestatie bij een andere kerkelijke gemeente dan die in welker ressort men woont, belet niet dat men geldig wordt aangeslagen in den kerkelijken omslag der gemeente zijner woonplaats. — Kantg. Arnhem 15 April 1873; W. 3610.

1820. Een nieuwe kerkgemeente behoeft om, als regtspersoon te kunnen optreden, geen erkenning naar de wet van 23 April 1855 (St. 32). Om tot een verbindend reglement op het beheer te geraken is de stemming in art. 1696 B. W. voorgeschreven, niet van toepassing, maar moet de analogische toepassing van het stemregt in zake van het bestuur der kerk gelden vóór het subsidiair regt. — Kantg. Hoogeveen 9 September 1873; W. 3636.

1821. Het algemeen reglement op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van 17 Junij 1870, is voor een hervormde gemeente alleen dan verbindend, indien deze later bij stemming uitdrukkelijk verklaard heeft dit reglement aan te nemen. — Kantg. Hoogeveen 8 October 1872; W. 3542; N. R. B. 1873, 123.

1822. Het algemeen reglement voor de Israelitische synogogale ringen gearresteerd bij dispositie van den directeur-generaal voor de zaken der hervormde en andere eerediensten van 20 September 1821, nadat het door de Israëlitische kerk is aangenomen, moet als rigtsnoer strekken en geacht worden als wet voor dat ligchaam en voor elk harer leden verbindend te zijn. — H. R. 29 Mei 1846; v. d. H. G. Z. IV, no. 168, 315; N. R. XXIII, § 79, 386; R. B. VIII, 601; W. 737; Regtz. V, 193.

1823. Ter beantwoording der vraag of er verstoring van godsdienstoefening plaats heeft, komt het niet zoo zeer aan op het doel der oefening, als wel op de plaats waar die wordt gehouden, de inrigting, die daaraan bij het kerkgenootschap wordt gegeven en de omstandigheden waaronder die in ieder gegeven geval plaats vindt. Het verstoren eener cathechisatie is het verstoren van godsdienstoefening. — H. R. 16 Julij 1859; W. 2074, 2083;

v. d. H. Strafr. 1859, no. 1531, 354; N. R. LXII, § 58, 282.

1824. Onpartijdige beschouwing van het verhandelde in de tweede kamer der Staten Generaal in de zittingen van 10—13 December 1849 over de beweerde achterstelling van Roomsch katholieken bij het begeven van ambten. — 's Gravenhage 1850.

Art. 166.

1825. Het is niet geoorloofd bij advertentie in een dagblad de oproeping van sollicitanten van een bepaalde godsdienst te doen voor een gemeentebetrekking. — Gemst. 1164.

Art. 167.

1826. Mr. J. B. baron van Hugenpoth tot den Berenclaauw. De kloosters in Nederland in 1561. — Utrecht 1861. Aangek. N. R. Bijdr. X, 238; XI, 573 · XIV, 135.

1827. Mr. P. F. Hubrecht. De kloosters in Nederland en de vrijheid van belijdenis. Brief gerigt aan mr. J. B. baron van Hugenpoth. — Utrecht 1861; Aangek. N. R. Bijdr. XIX, 75.

1828. Robert. Pays. De kloosters in Nederland aan de grondwet getoetst. — Utrecht 1861; Aangek. N. R. Bijdr. XI, 576.

1829. Indien vast staat dat een processie een geheel anderen weg heeft gevolgd, dan zij vóór en zelfs geruimen tijd na 1848 volgde, is het voor de strafbaarheid onnoodig, verder te onderzoeken of zij zelf wettig bestaat. — Regtb. Roermond 28 Junij 1177; Hof 's Hertogenbosch 24 December 1877; W. 4230; Rep. 1878, 872.

1830. Mr. Eug. van Oppen. De openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen volgens art. 167 alin. 2 der grondwet van 1848 en de vervolging tegen den Z.E.w. heer F X. Rutten over de wettigheid der in 1873 en 1874 gehouden processiën. — Maastricht 1875.

1831. M. S. T. W. Marckx. Bijdrage tot de kennis van het regt betrekkelijk de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen. — Maastricht 1875.

1832. Art. 167 der grondwet. — Gemst. 1228, 1230, 1233.

1833. Onder openbare godsdienstoefening moeten niet worden gerangschikt de optogten van onderscheiden personen, al is het ook, in een bepaalde orde en met zekere plegtigheid, ten einde elders godsdienstoefening te gaan uitoefenen. Dergelijke optogten nemen echter het karakter van openbare godsdienstoefening aan, als de toegevloeide menigte buiten gebouwen of besloten plaatsen godsdienstige gezangen aanheft, gebeden uitstort of zoodra er te dezer gelegenheid predikatiën gehouden worden; waar op deze wijze, door wien ook wordt gehandeld, wordt de godsdienst openbaar, in strijd met de grondwet, uitgeoefend en moet het gezag tusschenbeide treden en verhinderen, wat de grondwet niet wil toegelaten hebben. — M. v. J. Politieblad 1855; W. B. A. 315.

1834. Jhr. mr. R. K. W. Y. Diert van Melissant. Over art. 167 2e lid grondwet. — Themis XL, 583.

1835. Mr. P. Blom. Art. 167 alin. 2 grondwet. Eenige opmerkingen naar aanleiding van het opstel van jhr. mr. R. K. W. Y. Diert. — Themis XLI, 38.

1836. Oprigting van kerkgebouwen. — W. B. A. 363.

1837. Voorschriften omtrent het verbaliseren wegens processiën vroeger niet gehouden of door den regter strijdig met de wet verklaard. — M. v. J. 21 Augustus 1856; W. B. A. 378.

1838. W. J. M. Koch. Ten onregte besliste de Hooge Raad, bij arrest van 29 October 1875 dat bij art. 167 al. 2 gr.w. alleen die godsdienstige plegtigheden buiten gebouwen en besloten plaatsen zijn toegelaten gebleven, welke in 1848 naar de wetten en reglementen *feitelijk* in gebruik waren. — Stelling 31. Leiden 1876.

1839. H. H. Jansen Höfelt. In art. 167 gr.w. leze men in plaats van *besloten* plaatsen, *afgesloten* plaatsen. — Stelling 33. Leiden 1877.

1840. De godsdienstoefeningen der kerkgenootschappen behoeven niet in het openbaar gehouden te worden zoo, dat zij voor ieder toegankelijk zijn. — Gemst. 1209.

1841. Een godsdienstoefening buiten gebouwen en openbare plaatsen gehouden kan alleen dan in de uitzondering van het tweede lid van dit art. vallen, indien blijkt, 1°. dat zij ter plaatse waar zij werd gehouden in 1848 gebruikelijk was en 2°. dat het toen bestaand gebruik tevens op wetten en reglementen steunde. — H. R. 29 October 1875; N. R. CXI, § 13, 78; v. d. H. G. Z XXIX, no. 1589, 222; W. 3910; W. B. A. 1385.

1842. De woorden „le culte sera public" in art. 1 der wet van 18 Germinal An X voorkomende, beteekenen volstrekt niet dat overal, zoowel binnen als buiten gebouwen, godsdienstoefening kan plaats vinden, doch hebben alleen ten doel te bepalen dat de roomsch katholieken openlijk en niet ter sluiks, kerkgenootschappelijk in de daartoe bestemde gebouwen kunnen bij een komen. Art. 193 der grondwet van 1815 waarborgde de vrije uitoefening van den openbaren godsdienst in het algemeen en dus zoowel binnen als buiten de gebouwen, behoudens beperking door den koning. Al moge het rescript van 25 Mei 1819 een zoodanige beperking uitmaken voor processieën, het is dit niet voor bedevaarten. — Regtb. Maastricht 31 Julij. 1878; W. 4266; Rep. 1878, 1714 vgg.

1843. De wet van 18 Germinal an X bevat geene met art. 193 gr.w. 1815 (bevoegdheid der uitvoerende magt tot belemmering der openbare godsdienstoefening) strijdige bepaling. — Hof 's Hertogenbosch 20 September 1878; W. 4283.

1844. De uitdrukking „hij die *elders dan*, art. 167 gr.w., toelaat de openbare godsdienstoefening uitoefent", voorkomende in art. 9 der wet van 10 September 1853 (St. 102) kan niets anders bedoelen dan „hij die *in strijd* met art. 167 den openbaren godsdienst uitoefent." — Hof 's Hertogenbosch 20 September 1878; W. 4283 en 4284; Regtb. Maastricht 31 Julij 1878; Rep. 1878, 1714.

1845. Op grond der verklaring des konings in 1840 van, zij het ook voorloopig, te willen berusten in het te Maastricht bestaand gebruik omtrent de bedevaarten, geleid door geestelijken in koorgewaad en met kruizen, behoort die tot vereering van O. L. Vrouwe van Scherpenheuvel beschouwd te worden als vóór de invoering der grondwet van 1848 niet door het bevoegd gezag belemmerd te zijn. — Hof 's Hertogenbosch 20 Sept. 1878; W. 4284; Rep. 1878, 1983.

1846. Een begraafplaats door een meibeuken heg omgeven is een besloten plaats in den zin van art. 167 grondwet. Een dergelijke plaats is echter geen besloten plaats, indien men van den daar langs loopenden weg door het latwerk van het daarvoor staand hek en over het lage hek zelf een vrij en onbelemmerd uitzigt heeft. — Hof Overijssel 20 Sept. 1855; W. 1692; N. R. LIII, § 75, 354.

1847. De bepaling van art. 18 van het keizerlijk decreet van 13 Prairial jaar XII geeft kennelijk de bevoegdheid om in alle plaatsen zonder onderscheid ook daar waar een of meer kerken bestaan, bij begrafenissen kerkelijke plegtigheden op de be-

graafplaatsen te verrigten. Hieruit volgt, dat genoemde bepaling in hare toepassing niet afhankelijk kan zijn van de overige voorschriften van hetzelfde decreet, bepaald niet in art. 3, waarbij wordt verordend, dat de nieuw aan te leggen begraafplaatsen door een muur van ten minste 2 meters hoogte zouden worden besloten. — Regtb. Breda 6 Nov. 1855; W. 1699.

1848. Uit de woorden „blijft geoorloofd, waar hij thans is toegelaten" in dit art. voorkomende, volgt dat de wetgever alleen heeft bedoeld de openbare godsdienstoefeningen buiten de gebouwen en besloten plaatsen in die gemeenten, waar zij tijdens het uitvaardigen der grondwet van 1848 werkelijk bestond. — H. R. 25 April 1856; v. d. H. G. Z. XII, no. 637, 405; N. R. LIII, § 1. 1; W. 1744.

1849. Door de woorden „*besloten plaatsen* van dit art. worden bedoeld open en niet overdekte plaatsen die door muren enz. zijn omgeven en zoodoende van den openbaren weg zijn afgescheiden. Zoodanige plaatsen verliezen dit kenmerk niet, indien hetgeen daarop voorvalt van de openbare straat kan worden waargenomen. — H. R. 25 April 1856; v. d. H. G. Z. XII, no. 638, 421; N. R. LIII, § 2, 2; W. 1744.

1850. Art. 2 van het kon. besl. 16 Augustus 1824, waarbij is verboden, zonder toestemming des konings, nieuwe kerken of gebouwen tot openbare eeredienst bestemd, te stichten of op te bouwen of bestaande te herbouwen, is niet meer van kracht: het bouwen of vernieuwen van kerkgebouwen zonder toestemming, doch met in achtneming van art. 6 der wet van 10 September 1853 is bij geen wet strafbaar gesteld. — Regtb. Breda 27 Januarij 1862; W. 2358.

1851. De woorden „*gebouwen*" en „*besloten plaatsen*" in dit art. beteekenen open en niet overdekte plaatsen die door muren, heiningen of heggen zijn omgeven en daardoor van den openbaren weg zijn afgescheiden, onverschillig of hetgeen daarop voorvalt van de openbare straat of andere plaatsen kan worden waargenomen. Begraafplaatsen moeten bovendien, mits van den openbaren weg afgescheiden, uit den aard der zaak en volgens hare bestemming worden beschouwd als besloten plaatsen. — H. R. 3 April 1857; W. 1823, 1832, 1840; N. R. LV, § 55, 265; v. d. H. G. Z. XIV, no. 670, 79.

1852. De eerste kerstdag, ofschoon een algemeen erkende Christelijke feestdag, is echter bij de wet niet onder de wettige feestdagen opgenomen. — H. R. 24 Maart 1857; W. 1975· v. d. H. Strafr. 1857, no. 1308, 110· N. R. LV, §49, 245.

1853. Het uitoefenen van de godsdienst *buiten* de gebouwen moet volgens de geschiedenis van art. 167 alin. 2, beperkt worden tot die optogten, welke vóór 1848 gebruikelijk en naar de wetten en reglementen geoorloofd waren. Art. 193 der grondwet van 1815 gaf den koning de bevoegdheid om met betrekking tot dit onderwerp ex plenitudine potestatis de algemeene en voor onbepaalden tijd gegeven voorschriften uit te vaardigen, die in het rescript van 29 Mei 1819 zijn vervat. De brief van 24 Julij 1840 van den staatsraad, buitengewoon commissaris des konings in Limburg aan den opperkommandant te Maastricht, waarin gezegd werd, dat de koning hem commissaris had te kennen gegeven, dat hij in het te Maastricht bestaand gebruik omtrent de bedevaarten, begeleid door geestelijken in koorgewaad en met kruizen, voorloopig berustte, is voldoende om de geoorloofdheid aan te nemen eener processie welke niet was opgenomen in de circulaire aan de kerkvoogden van 29 Mei 1819. De toestand dien de grondwetgever van 1848 ten aanzien van deze materie, wilde bestendigen, moet niet worden beoordeeld naar de door de regering bij de behandeling van art. 167 der grondwet overgelegde nota, maar deze is afhankelijk van het al of niet wettig bestaan der reglementaire bepalingen op het tijdstip van de invoering der nieuwe grondwet. — H. R. 10 Januarij 1879; W. 4326: N. R. CXXI, § 1.

1854. De verwijzing naar wetten en reglementen in dit art. strekt niet alleen om daarnaar te beantwoorden de vraag *waar*, maar ook *in hoeverre* de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen is geoorloofd. De woorden in art. 9 der wet van 10 September 1853 (St. 102) „bij die *elders* dan art. 167 der grondwet toelaat, de openbare godsdienst uitoefent" behooren in dien zin te worden opgevat dat *elke* ongeoorloofde processie in de termen dezer strafbehaling valt. — H. R. 10 Januarij 1879 (2e) W. 4326; N. R. CXXI, § 2, 12.

1855. De wet van 18 Germinal, An X is tot hare uitdrukkelijke afschaffing bij art. 14 der wet van 10 September 1843 (St. 102) hier te lande van kracht gebleven. De woorden van art. 1 dier wet „*le culte sera public*" beteekenen niet dat overal zoowel buiten als binnen gebouwen, godsdienstoefening kan plaats vinden, maar alleen dat de katholieken openlijk en niet ter sluiks kerkgenootschappelijk kunnen bijeenkomen in de daartoe bestemde gebouwen. De uitoefening der openbare godsdienst is in het algemeen en dus zoowel binnen als buiten de gebouwen volledig, (behoudens 's konings regt tot belemmering) gewaarborgd bij art. 193 der grondwet van 1815 en art. 191 der grondwet van 1840 door te bepalen dat geen openbare oefening van godsdienst kan worden belemmerd dan ingeval dezelve de openbare orde of veiligheid zou kunnen storen. De verbodsbepaling voorkomende in het kon. rescript van 29 Mei 1819, betreft alleen processiën, geen bedevaarten. — Regtb. Maastricht 31 Julij 1878; W. 4266; Regtb. Maastricht 25 Julij 1878; W. 4270.

1856. De uitvoerende magt had onder grondwetten van 1815 en 1840 (art. 193) de bevoegdheid om de uitoefening van den openbaren godsdienst te beletten indien de uitoefening, naar haar oordeel, de openbare rust in gevaar zou brengen. De koning als hoofd van het uitvoerend gezag heeft voor de zuidelijke provinciën van die bevoegdheid gebruik gemaakt bij rescript van 29 Mei 1819. Volgens dat rescript moeten de processiën in Limburg in iedere parochie beperkt blijven tot die op de kruisdagen (rogations) met inbegrip van het feest van st. Marcus, zondag na sacramentsdag en op een feestdag door de kerkvoogden aan te wijzen. — Hof 's Hertogenbosch 20 September 1878; W. 4283, 4284.

1857. Het koninklijk rescript van 25 Mei 1819 ten opzigte der processiën heeft zijn kracht niet verloren, doordat sedert een reeks van jaren na zijn uitvaardiging processiën zijn gehouden daarmede in strijd. De koning was krachtens art. 193 der grondwet van 1815 in 1819 volkomen bevoegd het houden van processiën te verbieden en zulks zelfs voor onbepaalden tijd. Op dergelijken maatregel van politie behoefde de Raad van State niet te worden gehoord. De overeenkomst den 18 Junij 1827 aangegaan tusschen den koning en den Heiligen Stoel betreft alleen de noordelijke provinciën en niet de zuidelijke, waartoe o.a. Maastricht behoorde. — Regtb. Maastricht 31 Julij 1878.; W. 4270.

1858. Mr. W. B. S. Boeles. De bijzondere regtsbetrekking tusschen een aantal kerkelijke gemeenten in de provincie Groningen en den staat, ontwikkeld uit de geschiedenis van het onderhoud harer kerkelijke gebouwen en van de bezoldiging harer leeraars, onderwijzers en kosters in verband met het

regt van collatie. — Gron. 1866. Beoord door mr. B. J. Lintelo de Geer; N. R. Bijdr. XVIII, 487.

Art. 168.

1859. A. C. de Raaijdt. Art. 168 der grondwet is in strijd met het beginsel van scheiding van kerk en staat. — Stelling 31. Leiden 1867.

1860. Th. G. A. Slingeland. Een volkomen scheiding van kerk en staat, hoe wenschelijk ze ook zij, is niet bestaanbaar met de tegenwoordige grondwet van ons rijk. Iedere kerkelijke gemeente, afgezonderd van andere gemeenten, welke tot hetzelfde kerkgenootschap behooren, is op zich zelve een zedelijk lichaam en alzoo onderworpen aan de bepalingen van den 10den titel IIIde boek van het Burg. Weth. — Stelling 38 en 39. Leiden 1867.

1861. J. F. Phitzinger. Een predikant heeft geene civiele rechtsvordering tegen den staat tot uitkeering van zijn tractement. — Stelling 28. Leiden 1870.

1862. J. W. Tijdeman Jr. Onder het woord "gezindheden" in art. 168 grondwet behooren niet noodwendig de kerkgenootschappen qua tales, maar kunnen ook de plaatselijke gemeenten tot eenig erkend kerkgenootschap behoorende, worden verstaan. — Stelling 43. Leiden 1874.

1863. A. A Land. Aan een voorgestelde kapitalisatie van de gelden jaarlijks aan de verschillende kerkelijk-e gezindten uitgekeerd, staat art. 168 2e lid gr.w in den weg. Om de scheiding van kerk en staat ook in dit opzicht volledig te maken is een grondwetsherziening noodig. Tot dien tijd worde door de toelagen, naar vaste regels te bepalen de hulp van den staat zooveel mogelijk tot uitzondering en 't zelfonderhoud van de kerk tot regel gemaakt. Stelling 56. Leiden 1875.

1864. J. J. Rahusen. De ecclesiae nexucum civitate in patria nostra inde ab anno 1813. — Amst. 1854.

1865. Mr. Aug. Philips. De overeenkomst betreffende de kapittelgoederen te Haaften namens den staat gesloten, onderzocht. — Leiden en Amsterdam 1850.

1866. Mr. H. J. Smidt. Scheiding van kerk en staat en het budget van eeredienst. — Assen 1872. Beoord. door mr. J. T. Buijs; Bijdr. v. Boer en Fruin XVIII, 454.

1867. Mr. K. M. G. de Meijier. De staat in betrekking tot het beheer der goederen van de Nederlandsche hervormde kerk. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 261.

1868. T. C. W. Koker. Onderzoek naar den aard en de geschiedenis der vicariegoederen in Nederland. — Utrecht 1857.

1869. Mr. W. A. Baron van Verschuer. De rechtstoestand der kerkelijke goederen bij de hervormde gemeenten. — Gids 1873 III, 463.

1870. Mr. H. Piccardt. De kosterijgoederen der hervormde kerkgemeenten in de provincie Groningen. Een onderzoek van de vraag of de burgerlijke gemeenten regtsaanspraak op deze hebben. — Gron. 1859. Beoord. door jhr. mr. B. J. Lintelo de Geer. N. R. Bijdr. XI, 218.

1871. Mr. W. B. S. Boeles. De scheiding van kerk en staat. De voorloopige organisatie der Nederlandsche hervormde kerk, aangaande het beheer der kerkelijke goederen bij hare gemeenten en het toezigt daarop, vastgesteld door het algemeen collegie van toezicht bij besluit van 12 October 1868, met een inleiding en toelichting. — Gron. 1868.

1872. Mr. C. H. Gockinga. De regeling van het toezigt op het beheer der goederen van de hervormde gemeenten. Beschouwingen naar aanleiding van het koninklijk besluit van 9 Februarij 1866 (St. 10). — 's Gravenhage 1867. Beoord. N. R. Bijdr. XVII, 402, door D. C. Hooijer; Gids 1867 IV, 1.

1873. Mr. A. van der Laan. De scheiding van kerk en staat in haren overgang. De voorbereiding tot eene nieuwe regeling van het beheer der goederen bij de hervormde gemeente en van het toezigt daarop in hare wording en strekking nader toegelicht. — Leeuwarden 1969.

1874. Mr. F. R. Spengler. Geschiedenis van het klooster St Agatha. — 1863 Aangek. N. R. Bijdr. XIV, 136.

1875. Mr. T. W. C. Koker. De overeenkomst betreffende de goederen van het voormalig klooster van St. Agatha. — Arnhem 1864.

1876. W. van Beuningen. Brieven over geestelijke goederen. — Arnhem 1863.

1877. Mr. J. W. van Uildriks. Regeling van het beheer bij de hervormde gemeenten. Over de volmagt der afgevaardigden tot de provinciale kiesvergadering. Een woord tot de kiezers, kerkvoogden en notabelen. — Gron 1869.

1878. W. H. de Beaufort. De verhouding van den staat tot de verschillende kerkgenootschappen, 1581—1796. — Utrecht 1868.

1879. W. Heineken. De staat en het kerkbestuur der Nederlandsche hervormden. Sedert het herstel onzer onafhankelijkheid. — Leiden 1868.

1880. Mr. J. Telting. Over de kosteriegoederen in Friesland. — Tijds. N. R. II, 241; IV, 5.

1881. Mr. W. A. Reiger. De aard der financiëele regtsbetrekking tusschen den staat en de kerkgenootschappen. — Tijds. v. N. R. I, 231.

1882. W. Tonckens. De regtspraak in kerkelijke zaken. — Gron. 1873. Beoord. door mr. A. Oudeman; Tijds. v. N. R., VI, 223.

1883. Mr. E. A. Jordens. Provinciale reglementen op de de administratie der kerkelijke fondsen en de kosten van de eeredienst bij de hervormde gemeenten in Nederland met aanteekeningen. — Arnhem 1859. Aangek. W. 2070.

1884. N. J. van IJsselsteijn. Over den invloed van de kerkelijke wetgeving der middeleeuwen op den regtstoestand in Nederland. — Leiden 1857 Beoord. door mr. M. S. Pols; N. Bijdr. VII, 231; Anti-kritiek VII, 391.

1885. Algemeen reglement voor het bestuur der hervormde kerk in het koningrijk der Nederlanden zooals het luidt na de wijzigingen gearresteerd door de algemeene synode den 18 April 1850 en bekrachtigd bij kon. besl. van 13 Mei 1850, no. 81. — 's Hertogenbosch 1850.

1886. Mr. W. W. Buma. De onbevoegdheid van de algemeene synode der Nederl. herv. kerk tot het regelen van het beheer der plaatselijke kerkegoederen. — Leeuwarden 1851.

1887. Prof. H. J. Royaards. Het kerkregt, als wetenschap, ook voor akademisch onderwijs. — R. jaarb. XI, 40.

1888. Proeve van een reglement tot reorganisatie der besturen van het Israëlitisch kerkgenootschap in Nederland. — 's Gravenhage 1850.

1889. Bepalingen omtrent de toelating en erkenning van gemeenten van afgescheidenen van het hervormde kerkgenootschap. — Kon. Besl. 5 Julij 1836 (St. 42); Kon. Besl. 9 Januarij 1841 (St. 2); Kon Besl. 1 October 1868 (St. 135).

1890. Bepalingen betreffende het toezigt op het kerkelijk beheer bij de hervormden. — Kon. Besl. 9 Februarij 1866 (St. 10); Kon. Besl. 3 Februarij 1869 (St. 20); Luttenberg 37.

1891. Verordeningen betrekkelijk het kerkelijk bestuur bij de Israëliten in Nederland en in de

West-Indische koloniën. — Kon. 7 Augustus 1870 (St. 150).

1892. Nadere regeling van de wijze van behandeling der zaken, betreffende de onderscheiden eerediensten. — Kon. Besl. 29 October 1870 (St. 173).

1893. Belegging van gelden door kerken of kerkelijke instellingen bij making verkregen. — M. v. J. 25 Februarij 1870; Luttenberg 40.

1894. Voorschriften omtrent de magtiging tot aanvaarding van makingen of schenkingen voor kerken of kerkelijke instellingen. — M. v. J. 25 Feb. 1870; Luttenberg 38.

1895. Wijzigingen in de kerkelijke reglementen voor de Hervormde eerediensten. — M. v. F. 11 Februarij 1870; Luttenberg, 238.

1896. Wijzigingen van het algemeen reglement: het synodaal reglement voor de kerkeraden; het reglement op het godsdienstonderwijs; het reglement op de vacaturen en het reglement voor de diakenen der hervormde kerk. — Synode 15 Januarij 1866. Luttenberg 13.

1897. Synodaal reglement op de benoeming van ouderlingen en diakenen en de beroeping der predikanten in de hervormde kerk. — M. v. F. 11 Dec. Luttenberg 195.

1898. Wijzigingen in de reglementen op de vacaturen, voor kerkelijke opzigt en tucht en op de algemeene weduwen beurs bij de hervormde kerk. — Kon. Besl. 11 Februarij 1863; Luttenberg 254.

1899. Scheiding van kerk en staat. Uitgaven van gemeentehuishouding. — Gemst. 1246, 1248.

1900. Subsidie uit de gemeentekas voor de kosten eener eeredienst — Kon. Besl. 7 Julij 1875 (St. 132). — Gemst. 1222.

1901. De organisatie der hervormde kerk, vastgesteld bij kon. besluit van 7 Januarij 1816, is verbindend, althans voor die gemeenten die vrijwillig tot het kerkgenootschap zijn toegetreden. — Regtb. Gorinchem 12 Februarij 1867; W. 2874; Hof Z. Holland 7 Sept. 1867; W. 2936.

1902. In plaatsen, waar geen Waalsche kerken bestaan, moeten de individueele leden geacht worden tot de Nederduitsche hervormde kerk aldaar te behooren tot dat het tegendeel is gebleken. Het lidmaatschap eener plaatselijke kerkelijke gemeente is niet afhankelijk van het overbrengen eener zoogenaamde attestatie. — Kantg. Goes 30 Junij 1849; W. 1155.

1903. De bepaling van dit art. is obligatoir ten behoeve der belanghebbenden en alzoo als gevende schuldvordering. Daarin ligt opgesloten een obligo ten behoeve van elken belanghebbende, hetzij predikant, ten aanzien van zijn tractement, hetzij de gemeente ten aanzien der vacatuurpenningen: het strijdt met de bedoeling dat bij nalatigheid in de nakoming ten aanzien van een of ander deel der gezindheid, alleen de geheele gezindheid zou kunnen opkomen voor het belang van dat deel. Bij het openvallen eener predikantsplaats zijn altijd vacatuurpenningen door den staat verschuldigd, hetzij ten behoeve der predikanten ter voorziening in de dienst, hetzij ten behoeve der weduwen gedurende een jaar of het zoogenaamd annus gratiae. Indien de weduwe, die aanspraak zou hebben op het annus gratiae, daarvan afziet, worden de vacatuurpenningen eo ipso vorderbaar voor hen, die daarop buiten de weduwe aanspraak hadden zonder dat er cessie van actie behoeft plaats te hebben. — H. R. 5 Mei 1848; N. R. XXIX, § 78, 359; v. d. H. G. Z. VII, no. 305, 273; W. 113; R. B. X, 241.

1904. Het feit, te zijn Israëliet en tevens binnen den ring der synagoge te wonen, is voldoende tot staving der verpligting tot voldoening der kerkelijke bijdrage, waar die door de kerkelijke autoriteiten ingevolge de reglementen, is omgeslagen en vastgesteld. — Kantg. Winschoten 7 April 1857; W. 1852.

1905. Fundatie van missen in 1457 onder bepaling, dat de geestelijke, die de kerkelijke diensten zal verrigten, de geheele opbrengst der fundatiegoederen zoude genieten. Noch in de acta et statuta synodi dioecesanae Ruraemundensis van 1867 speciaal in caput XX, noch in het diocesaan reglement van den Luikschen bisschop Zaepffer, noch in eenige andere wettige bepaling, wordt de geheele opbrengst der fundatiegoederen als honorarium toegekend aan den geestelijke die de kerkelijke diensten vervult van eene vóór de Fransche seculariesatiewetten, onder toekenning dier inkomsten opgerigte en bij latere restitutiewetten weder in het leven geroepen stichting. — Hof Limburg 16 Maart 1874; W. 3726.

1906. Het besluit van 9 Februarij 1866 (St. 10) heeft geen verandering gebracht in het stemregt ten opzigte van beheer der goederen van de Ned. hervormde kerk. De voorwaardelijke bepaling van art. 1696 B. W. is dus buiten toepassing. — Kantg. Enschedé 20 December 1877; W. 4215.

1907. Fundatiën tot het doen van kerkelijke diensten en het uitdeelen van brood aan de armen ter jare 1793, waren in de Lijmers niet geldig, indien deze door de regering niet waren goedgekeurd en de daarvoor bestemde vaste goederen niet in het hypotheekboek waren overgeschreven. Dergelijke fundatiën kunnen aan alle koopers dier goederen niet worden tegen geworpen, ook indien bewezen wordt, dat zij steeds ter goede trouw zijn nageleefd. — Regtb. Arnhem 3 Januarij 1878; W. 4247.

1908. Bij het vaststellen in het decreet van 22 Fructidor XIII van algemeene regels, betreffende de administratie van alle met kerkelijke diensten belaste goederen bij de vroegere arrètés van 7 Thermidor XI en 25 Frimaire XII aan de kerkfabrieken teruggegeven, is het de bedoeling van den wetgever geweest, dat indien alle of een bepaald aangewezen gedeelte der inkomsten van gefundeerde goederen of renten, volgens den stichtingsbrief moeten dienen tot het lezen van bepaalde missen, dan ook alle inkomsten of het bepaald gedeelte overeenkomstig den wil van den stichter (conformement au titre) moeten uitgekeerd worden aan den geestelijke, die de missen zal gelezen hebben; en als het geldt, goederen of renten aan een kerk gegeven onder de voorwaarde, dat missen zullen gelezen worden zonder dat de daarvoor te bepalen som in den stichtingsbrief is bepaald, alsdan het bedrag der voor het lezen dier missen uit te keeren som door het diocesaan reglement zou worden bepaald en naar het reglement aan een geestelijke door wien die missen gelezen zijn, betaald worden. — Regtb. Maastricht 14 November 1872; W. 3534; Hof Limburg 30 Junij 1873; W. 3615; R. en W XXII, 40; H. R. 28 November 1873; v. d. H. B. R. XXXVIII, no. 1869, 601; N. R. CV, § 33, 290; W. 3661; N. R. B. 1874, 47; R. en W. XXVI, 42.

1909. De regterlijke magt is bevoegd om te oordeelen over een vordering tot rekening en verantwoording door kerkvoogden eener hervormde gemeente ingesteld tegen een vroeger bestuur. Het algemeen reglement voor het bestuur der hervormde kerk vastgesteld bij kon. besl. van 7 Januarij 1816 en de daaruit voortgevloeide verschillende provinciale regelmenten op de kerkelijke fondsen is in regten verbindend. — Regtb. Brielle 21 Junij 1864; W. 2602.

1910. De goederen verkregen of bezeten gedurende de vereeniging van een R. K. kerk met een kapel

in een ander gehucht der gemeente kunnen niet geacht worden aan alle parochianen toe te behooren zoodanig, dat bij verheffing der kapel tot succursale, en deze zoowel onder wereldlijk als geestelijk opzigt van de hoofdkerk gescheiden wordt, de verdeeling dier goederen naar gelang van het getal der parochianen of haardsteden kan gevraagd worden, ten einde in de behoeften van de eeredienst voor het verbrokkeld grondgebied te voorzien. — Hof Limburg 10 Sept. 1860; W. 2206; Regtb. Maastricht 30 Junij 1859; W. 2095.

1911. Iemand, niet van de hervormde kerk af gescheiden of vervallen verklaard, eigen middelen van bestaan bezittende en wonende in het kerkelijk ressort eener bepaalde gemeente, die wel als Nederduitsch hervormd gedoopt, doch geene belijdenis des geloofs heeft afgelegd en ook geen kerkelijke attestatie bij de gemeente heeft ingediend, kan toch evenwel worden begrepen onder hen, die in den hoofdelijke omslag voor de hervormde kerk dier gemeente moeten vallen. — Kantg. Alphen 25 April 1866; N. R. B. XVI, 673; W. 2815.

1912. P. A. Post Uiterweer. Met het beginsel van scheiding van kerk en staat is volkomen te vereenigen het bestaan van preventieve en repressieve maatregelen, waar de kerk den staat aantast door misbruik te maken van haar macht als onderwijzer en als leeraar. — Stelling 26. Leiden 1877.

Art. 169.

1913. P. A. Post Uiterweer. Het koninklijk besluit van den 7 Januarij 1816 invoerende „het algemeen reglement voor het bestuur der hervormde kerk" is altijd ongrondwettig geweest. — Stelling 27. Leiden 1877.

1914. J. F. Phitzinger. Uit art. 169 gr.w. kan geene verplichting van den staat worden afgeleid om toezicht te houden op het beheer der goederen van eenig kerkgenootschap. — Stelling 29. Leiden 1870.

1915. H. G. van Westerbeeck van der Horst. De juribus summi imperantis circa sacra. — L. B. 1829.

1916. Het ontwerp van wet, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen. — W. B. A. 219, 222, 223, 224.

1917. Eene zaak ingevolge de wet van 10 September 1853 (St. 102) ter teregtzitting voor burgerlijke zaken behandeld, is geen strafzaak. — Hof Overijssel 20 September 1855; W. 1692; N. R. LIII, § 75, 354.

Art. 170.

1918. R. Posthumus. Brieven over eenige gebreken en misbruiken in ons hervormd kerkbestuur en wetgeving, gerigt aan zijne hervormde medeleeraars — Gron. 1830.

1919. H. J. Royaards. Hedendaagsch kerkregt bij de hervormden in Nederland. — Utrecht 1834.

1920. G. H. van Senden. De hervorming van den tegenwoordigen staat der Nederlandsche hervormde kerk. — Amst. 1848.

1921. H. J. Spijker. Ontwerp van gerevideerd algemeen reglement voor het bestuur der hervormde kerk in het koninkrijk der Nederlanden. — Amst. 1848.

1922. J. A. M. Mensinga. Over vertegenwoordiging en verkiezing in de Nederlandsche hervormde kerk. Een woord ter gelegenheid van grondwetsherziening gelijktijdig in de kerk en in den staat. — Amst. 1848.

1923. Het regt van placet tegen het jongste ontwerp van strafwetboek verdedigd. — Utrecht 1848.

1924. Mr. H. van Sonsbeeck. Beschouwingen over het koninklijk regt van placet, of zijn er dan geene middelen om zich te verstaan. — 's Gravenhage 1848.

1925. Het regt van placet en deszelfs tegenstanders. — Utrecht 1847.

1926. Het placet en de regering. — Leiden 1847.

1927. Mr. P. L. F. Blussé De onverbindbaarheid in regten van de tegenwoordige organisatie der hervormde kerk. Pleitrede — Dordrecht 1866.

1928. C. Hooijer. Kerkelijke wetten voor de hervormden in het koningrijk der Nederlanden, verzameld en met aanteekeningen voorzien. — Zalt-Bommel 1846.

Art. 171.

1929. Mr. J. Luzac. Handleiding tot de kennis van de algemeene beginselen der belasting. — Leiden 1857. Beoord. door mr. G. A. Fokker; Themis 2e IV, 566.

1930. E. van Voorthuijsen. Hz. De directe belastingen, inzonderheid die op de inkomsten; een staatshuishoudkundige proeve. — Utrecht 1848. Beoord. door mr. W. R. Boer; Themis X. 143.

1931. Mr. F. A. T. Weve. Mag er voor als nog eenigerlei grondbelasting geheven worden van het drooggemaakte Haarlemmermeer? — Themis 2e VI, 389.

1932. C. A. Crommelin. Beschouwingen over de grondbelasting. — Leiden 1865. — Beoord. door mr. F. N. Sickenga. Gids Nov. 1865, 463.

1933. J. J. W. van den Biesen. Iets over de wet op de patenten. — Leiden 1859.

1934. P. A. van Oosterwijk Bruijn. Beschouwingen over een belasting op de koffij; Utrecht 1863.

1935. P. W. N. Merkus. Schets van het beheer der algemeene geldmiddelen in Nederland tot het jaar 1810. — Utrecht 1863.

1936. P. H. Engels. De belastingen en de geldmiddelen van den aanvang der republiek tot op heden. — Utrecht 1862. Beoord. door mr. O. van Rees; N. R. Bijdr. XII, 626; door mr. S. Vissering; Themis 2e IX, 279.

1937. J. Doorman. Neerland's finantiewezen van den vroegeren en tegenwoordigen tijd, in verband met handel, koopvaart, marine, muntstelsel, armwezen enz. met opgaven omtrent den toestand van andere volken. — Utrecht 1847.

1938. Mr. F. A. van Hall. Een woord over de voorgestelde belasting op de bezittingen. — Amst. 1848.

1939. Mr. J. Ackersdijk. Over belastingen en bezuiningen. — Utrecht 1849.

1940. Is het loodsgeld te beschouwen als belasting der scheepvaart, dan wel als retributie voor gepraesteerde diensten; moet het tarief van heffing bij wet of kan hetzelve bij reglement van algemeen bestuur worden vastgesteld? — Regtsg. Adv. III, 10.

1941. K. M. G. de Meyier. De geschiedenis van het Nederlandsche patentrecht. — Arnhem 1870.

1942. G. A. Nahuys. De belasting op de erfopvolging uit een staathuishoudkundig oogpunt beschouwd. — Utrecht 1869.

1943. J. H. T. K. van Swinderen. Over den oorsprong en de geschiedenis van de belasting op de Floreenen. — Leeuwarden 1861.

1944. J. C. Bloem. Iets over de toepassing van art. 7 der wet ven 9 April 1869 (St. 59) tot wijziging der wetten van 29 Maart 1833 (St. 4) en 24 April 1843 (St. 15) betreffende de personele belasting. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 298.

1945. Mr. F. N. Sickenga. Bijdragen tot de kennis onzer financiën. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 382.

1946. Mr. H. C. A. Thieme ACzn. Zijn tolgelden, geheven op gemeentewegen, belastingen in den zin van art. 238 der gemeentewet, en zijn op de in dit art. genoemde heffingen de strafbepalingen toepasselijk van art. 270 en vgg. dierzelfde wet? — Bijdr. v. Boer c.s. XII, 21.

1947. Mr. H. C. A. Thieme ACzn. Tolgelden als belasting beschouwd. — Bijdr. v. Boer c.s XI, 78.

1948. Tolheffing op Provinciale wegen. — Bijdr. v. Boer c.s. XI, 217.

1949. Mr. F. N. Sickinga. Eene behoefte des tijds, op het gebied van belasting en algemeene welvaart. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 388.

1950. A. van Eck. Nog iets over de herziening onzer belastingen. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 253.

1951. A. van Eck. Enkele opmerkingen over het ontwerp van wet, betreffende de personele belasting. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 413.

1952. F. N. Sickenga. Bijdrage tot de geschiedenis der belasting in Nederland. — Leiden 1864. Beoord. Bijdr. van Boer c.s. IX, 441.

1953. Hervorming van ons belastingstelsel. — Bijdr. v. Boer c.s. IX, 119.

1954. Mr. W. R. Boer. Bevoegdheid der tweede kamer ten aanzien van de belastingen. — Bijdr. v. Boer c.s. III, 185.

1955. J. J. van Kerkwijk. Eenige opmerkingen over belasting-hervorming. — Economist Maart-April 1873.

1956. Doet afschaffing van accijnsen den prijs dalen? — W. B. A. 161.

1957. Mr. F. N. Sickenga. Bijdrage tot de kennis onzer financiën. Personele belasting. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 198.

1958. De financiën van het Rijk en der gemeenten. — W. B. B. 605.

1959. A. Eldering Ferf. De tributis materiarum ustibilium (sive, quae foco adhibentur). — Leovardiae 1836.

1960. H. Gerlings. De tributis consumtionis. — Gandavi 1830.

1961. W. E. van der Hout. De natura tributorum. — Amst. 1854.

1962. J. E. van Panhuys. De tributis. — L. B. 18[illegible]3.

1963. De belastingen in Nederland. — Deventer 1856.

1964. De herziening der belastingen voor het rijk en de gemeenten in onderling verband beschouwd. — Amsterdam 1856.

1965. Over eene radicale herziening der belasting stelsels voor het rijk en de gemeenten. — Leiden 1856.

1966. Een antwoord op de vraag van mr. J. Kuijk hoe mogen de belastingen zijn door een kiezer. — Amsterdam 1853.

1967. Mr. S. van Houten. Beschouwingen over de plaats der inkomsten-belasting in het belastingstelsel. Redevoering uitgesproken in Felix meritis. — Amsterdam 1871.

1968. Mr. S. van Houten. De toekomst onzer financiën. De noodzakelijkheid en uitvoerbaarheid eener doortastende hervorming in ons belastingstelsel aangewezen. — Groningen 1869.

1969. J. Ackersdijk. Nederlands financiën. Nationale schuld. — Amst. 1843.

1970. J. H. Graaf van Rechteren. Beschouwingen over een vereenvoudigde huishouding van staat en de daardoor mogelijke vermindering der uitgaven in verband met de door de regering ontworpen staatsbegrooting over 1844 en 1845 voor het koningrijk der Nederlanden, benevens voorstellen tot een verbeterde verdeeling der lasten tot verligting der bezwaren van de mindere klassen van ingezetenen in dit rijk. — Zwolle 1843.

1971. Vereenvoudiging in het staatsbestuur, het ware middel tot bezuiniging. — Vlissingen 1840.

1972. J. P. Huyser. Het beste stelsel van belastingen is dat, waarbij het minst gelegenheid bestaat tot ontduiking van betaling. De belastingen, die de vrije circulatie belemmeren zijn af te keuren. — Stelling 28 en 29. Leiden 1863.

1973. H. A. Elias. Bij uitstek geschikt om in Nederland belast te worden, is het gebruik van tabak. — Stelling 38. Amsterdam 1863.

1974. H. A. Elias. Transactiën in zake van belastingovertredingen, zijn niet te verwerpen. — Stelling 42. Amst. 1863.

1975. J. W. de Feyfer. Eene belasting op de inkomsten zoude, indien men de noodwendig daaraan verbonden bezwaren van bedrog kon overwinnen, de beste zijn. — Stelling 27. Leiden 1864.

1976. F. J. M. Jespers. Eene hooge belasting op het gebruik van sterken drank is geen geschikt middel om het misbruik daarvan tegen te gaan. — Stelling 35. Leiden 1867.

1977. Bruggeld is niet als rijksbelasting te beschouwen, waar de opbrengst der heffing niet door het rijk, maar door de gemeente wordt genoten tot tegemoetkoming in onkosten die zij ten behoeve der brug heeft gemaakt, terwijl de gemeente zich verbonden heeft, jaarlijks een som tot betaling voor het gebruik, aan het rijk af te staan. — H. R. 2[illegible] October 1876; W. 4048; N. R. CXIV, § 8, 60 W. B. A. 1436; Gemst. 1318.

Art. 172.

1978. H. Croockewit Jr. De monopoliis. — Amst. 1855.

1979. J. C. van der Lek de Clercq. De bepaling, dat door den koning kwijtschelding van zegelregt kan worden verleend, voorkomende in art. 44 der wet van 3 October 1843 (St. 47) is in strijd met art. 172 der grondwet. — Stelling 27. Leiden 1866.

1980. Bruggeld alleen van vreemdelingen geheven. Art. 172 der grondwet; art. 238, 240, 254 der gemeentewet. — W. B. A. 292.

1981. Vrijdom van tolregten voor officieren. Art. 172 der grondwet. — W. B. A. 356.

1982. Vrijdom van gemeentelasten voor militairen. Art. 172 der grondwet. — W. B. A. 369.

1983. Wat is privilegie in zaken van belastingen? — W. B. A. 415, 431, 444.

1984. Privilegie in belastingzaken; transactie. Art. 172 der grondwet. — W. B. A. 444.

1985. Art. 172 der grondwet en art. 254 der gemeentewet. — W. B. A. 929.

1986. De bepaling dat geene privilegiën in het stuk van belastingen kunnen verleend worden, ziet niet alleen op Rijksbelastingen, maar ook op gemeentebelastingen. Privilegie in zake van belastingen heeft alleen dan plaats, indien op den algemeenen last, dien de wet oplegt, een uitzondering wordt gemaakt ten behoeve van bepaalde personen of van een bepaalden stand in de maatschappij. Door de bepaling in een plaatselijke verordening, dat alle handelaren, kooplieden en verdere neringdoenden in gedistilleerd, likeuren en wijn, verpligt zijn tot de aangifte van hunnen voorraad, waarvan de plaatselijke belasting reeds is voldaan en tot betaling van het verschil der belasting tusschen het nieuw en vorig tarief van de aangegeven hoeveelheid, wordt geen privilegie, aan wie ook, verleend, doch alleen een belasting gelegd op een tak van handel die, zonder eenige uitzondering allen drukt, die zich

aan dien handel wijden. — H. R. 23 Junij 1857; W. 1985; v. d. H. Bel VII, no. 403, 132; N. R. LVI, § 36, 137; W. B. A. 481; Gemst. 362.

1987. De regterlijke magt is niet bevoegd te beoordeelen over de vraag of een privilegie in materie van belasting heeft plaats gehad. — Hof N. Holland 14 October 1858; W. 2005; Gemst. 371.

1988. Een belasting, gelegd op zekeren tak van handel die, zonder uitzondering treft allen, welke dien handel uitoefenen, is geen bij de grondwet verboden privilegie. — H. R. 21 October 1859; W. 2113; N. R. LXIII, § 23, 90; v. d. H. G. Z. XVI, no. 779, 267; W. B. A. 545; Gemst. 425.

Art. 173.

1989. J. G. A. van Zijst. Leeningen, hoezeer in enkele gevallen te regtvaardigen, zijn echter als een gevaarlijk hulpmiddel te beschouwen, waarvan de staat zich maar spaarzaam bedienen moet. — Stelling 19. Leiden 1867.

1990. J. W. van Goens. Art. 173, 1°. Grondwet is overtollig. — Stelling 35. Leiden 1866.

1991. H. F. M. van Lanschot. Bij het sluiten eener leening moet men trachten deze „al pari" aan te gaan, al ware het ook ten koste eener hooge rente. — Stelling 34. Leiden 1867.

1992. R. V. Heyligers. De Nederlandsche wetgeving op de vreemde geldligtingen. — Leiden 1854.

1993. J. F. Schuurbeque Boeye. Ten onregte schrijft art. 173 gr.w. voor; „de schuld wordt jaarlijks in overweging genomen ter bevordering der belangen van de schuldeischers van den staat. — Stelling 37. Leiden 1866.

1994. Z. H. de Kleijn. Iets over inschrijving op het het Grootboek. — W. v. N. R. 511; R. W. v. N. 367.

1995. Mr. J. G. Kist. Het grootboek van openbare schuld uit een burgerlijk regtelijk oogpunt beschouwd. — Amsterdam 1865. Beoord. door mr. R. van Boneval Faure; N. R. Bijdr. XV, 118.

1996. H. Hooft Graafland. De staatsschulden getoetst aan de beginselen der staatshuishoudkunde. — Utrecht 1851. Beoord., N. R. Bijdr. I, 364; door mr. J. de Witte van Citters, Themis XII, 321.

1997. J. A. Alting Bösken. Over geldleeningen hier te lande door vreemde mogendheden aangegaan. — Utrecht 1864.

1998. Het crediet alleen kan den staat behouden of onderzoek naar de middelen ter verbetering der Financiën. — Amsterdam 1843.

Art. 174.

1999. W. G. Loeff. Minder juist bepaalt art. 174 van onze grondwet: „het gewigt, de gehalte en de waarde der muntspetiën worden door de wet geregeld." — Stelling 27. Leiden 1865.

2000. P. du Rieu Jr. De moneta. — L. B. 1848.

2001. C. Dronsberg. De re monetali imprimis de legibus et delictis monetalibus horumque poenis. — Traj. 1828.

2002. Mr. J. Ackersdijk. Nederlandsch muntwezen. Inwisseling der oude munten voor papier. — Utrecht 1845.

2003. Bepaling der middellijnen van de verschillende muntspetiën ter uitvoering van art. 17 der wet van 26 November 1847 (St. 63) tot regeling van het Nederlandsche muntwezen. — Kon. Besl. 29 Junij 1848 (St. 27).

2004. Regeling van het Nederlandsche muntwezen. — Wet 26 November 1847 (St. 69).

2005. Bepaling van het muntloon dat door bijzondere personen wordt voldaan ter uitvoering van art. 18 der wet van 26 November 1847 (St. 69) tot regeling van het Nederlandsche muntwezen. — Kon. Besl. 29 Junij 1838 (St. 28). — Kon. Besl. 19 Nov. 1857 (St. 115).

2006. Bepaling van de middellijnen der bij art. 2 der wet van 28 Maart 1877 (St. 43) bedoelde bronzen pasmunt. — Kon. Besl. 18 April 1877 (St. 84).

2007. Vervanging der koperen door bronzen pasmunt. — Wet 28 Maart 1877 (St. 43).

2008. Bepalingen in verband met de uitvoering der wet op het Nederlandsche muntwezen. — Wet 22 Mei 1845 (St. 23)

Art. 175.

2009. W. P. A. Calkoen. De crimine falsi, in specie de falsa moneta secundum juris Romani ac hodierni principia. — L. B. 1829.

2010. W. A. Alting von Geusau. De falso nummario. — Hagse Com. 1832.

2011. Regeling van het toezigt en de zorg over de zaken van de Munt. — Wet 1 Junij 1856 (St.25).

2012. Regeling van den werkkring van het muntcollegie ingesteld bij art. 2 der wet van 1 Junij 1850 (St. 25). — Kon. Besl. 2 Sept. 1850 (St. 56).

2013. Instelling eener commissie van onderzoek betreffende de circulatie van vreemde muntspetiën hier te lande. — Kon. Besl. 5 Sept. 1855 (St. 118).

2014. De uitspraken van het muntcollegie kunnen in burgerlijke en in strafzaken alleen gelden als berigten van deskundigen en alzoo niet als bewijs. — H. R. 19 October 1869; N. R. XCIII, § 7, 51; W. 3165; N. R. B. XXI, 246; v. d. H. H. Strafr. 1869, no. 2349, 400.

2015. Het onderzoek en de beslissing of muntstukken, welke in een regtsgeding het corpus delicti uitmaken, zijn vergulden Engelsche schellingen en geen sovereings, behoort niet aan gewone deskundigen te worden opgedragen, maar is uitsluitend de taak van Raden en Generaalmeesteren der munt. — H. R. 11 Maart 1845; N. R. XX. § 31, 137; W. 617; v. d. H. Strafr. XI, no. 659, 191.

2016. Raden en Generaalmeesteren der munt kunnen anderen niet magtigen tot de benoeming van ontvangers of plaatsbekleedende ontvangers van den waarborg. De door dezen opgemaakte processenverbaal hebben geen bewijskracht. — Regtb. Maastricht 12 Januarij 1848; W. 948; Hof Limburg 16 Junij 1849; W. 1058; H. R. 13 November 1849; v. d. H. G. Z. IX, no. 401, 269; N. R. XXXIV, § 34, 135; W. 1074.

2017. Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken. — Wet 18 September 1852 (St. 178).

2018. Herziening van de wet op den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. — Wet 7 Mei 1859 (St. 31)

2019. Is de bepaling van art. 199 der grondwet (van 1840) en van art. 12 der wet van 19 Mei 1819 (St. 31), welke aan Raden en Generaalmeesters van de munt alleen de beslissing geeft over alle quaestiën van allooi en essai, wanneer deze zich voordoen in den loop van regtsgedingen door of tegen rijksambtenaren gevoerd, ook van toepassing op buitenlandsche munt? — Regtsg. Adv. II, 35.

2020. Is de regterlijke magt bij onderzoek van strafzaken verpligt, zich ten opzigte der quaestiën over het allooi der munt te gedragen aan het gevoelen van Raden en Generaalmeesters van de munt? — Regtsg. Adv. II, 36.

2021. Toezigt en zorg over de zaken der Munt. — Wet 1 Junij 1850 (St. 25).

Art. 176.

2022. Is. Capadose. De algemeene rekenkamer en de rekenpligtigheid in Nederland. — 's Grav.

1856. Beoord. door mr. C. J. van Bell; Themis 2e III, 567.

2023. J. F. Schuurbeque Boeye. Bij het onderzoeken der rekeningen van comptabele ambtenaren door de rekenkamer is het repressive stelsel verkieselijk. — Stelling 38. Leiden 1866.

2024. P. Maclaine Pont. Ten onrechte is aan de algemeene rekenkamer in Neerlandsch Indië, rechterlijke macht opgedragen. — Stelling 31. Leiden 1873.

2925. Instructie voor de algemeene rekenkamer. — Wet 5 October 1841 (St. 40).

2026. Aanvulling der instructie voor de algemeene rekenkamer. — Wet 10 Febr. 1844 (St. 6).

2027. Het onderzoeken van gemeenterekeningen door de rekenkamer. — W. B. A. 586.

2028. Provinciale uitgaven. Rekenkamer. Art. 118 en 119 der provinciale wet in verband met art. 57 en 58 der wet van 5 October 1841 (St. 40). — W. B. A. 743.

2029. N. Th. Witkop. De praeventive werking der rekenkamer verdient afkeuring. — Stelling 30. Leiden 1871.

2030. De staat vertegenwoordigd door den minister van financiën en niet de algemeene rekenkamer is bevoegd om van de voormalige administrateuren van 's rijks schatkist als comptabele ambtenaren rekening en verantwoording te eischen. — Regtb. 's Grav. 2 November 1849; W. 1085; R. en W. V, 90; Hof Z. Holland 5 Maart 1851; W. 1221; N. R. XXXVIII, § 73, 375.

Art. 177.

2031. C. A. G. d'Henry. De regni defensione secundum legem fundamentalem. — Gandav 1822.

2032. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. Het Nederlandsche leger volgens de grondwet. — Bijdr. v. Boer en Fruin XI, 181.

2033. H. van der Hoeven. Opmerkingen over de Nederlandsche wetgeving voor het krijgsvolk te lande. — Leiden 1864. Beoord. N. R. Bijdr. XV, 323; Themis 1865, 303.

2034. J. C. C. den Beer Poortugael. De noodzakelijkheid tot grondwetsherziening voor de defensie. — 's Gravenhage 1879.

2035. B. M. Bahlmann. De inrichting van onze landmacht is in strijd met de letter en den geest van onze grondwet. — Stelling 26. Leiden 1878.

2036. J. Verwer. In een land, waar dienstplicht bestaat, is het openbaar gezag alleen dan geregtigd den oorlog te verklaren, als die verklaring steunt op een zeker recht en strekt, om aan de natie of aan het menschdom, eene weldaad te verschaffen, waarvan het bezit inderdaad noodzakelijk is. — Stelling 33. Leiden 1876.

2037. Brief van den tijdelijken minister van oorlog aan den koning ter openlegging zijner gevoelens aangaande het ontwerp van gewijzigden grondwet van het koningrijk der Nederlanden, voorgesteld door de commissie, benoemd bij Kon Besl. van 13 Maart 1848. — 's Grav. 1848.

2038. Het oorlogsregt. — W. B. A. 1217, 1218.

2039. I. B. Burger. Onze legerorganisatie is in strijd met de voorschriften van het achtste hoofdstuk der grondwet. — Stelling 27. Leiden 1871. J. W. J. IJssel de Schepper, Stelling 25. Leiden 1871. B. M. Bahlmann, Stelling 26. Leiden 1878.

2040. J. H. Dull. De inrichting van ons leger strijdt met de bepalingen der grondwet. — Stelling 23. Gron. 1878.

Art. 178.

2041. G. J. Goekoop Cz. De afschaffing der staande legers is uit een staatkundig en staathuishoudkundig oogpunt wenschelijk. — Stelling 32. Leiden 1870.

Art. 180.

2042. Regeling van de nationale militie. — Wet 19 Augustns 1861 (St. 72).

2043. Uitbreiding van art. 17 der wet van 19 Augustus 1861 (St. 12) betrekkelijk de nationale militie. — Wet 1 Mei 1863 (St. 41).

2044. L. F. G. P. Schreuder. Handleiding ter uitvoering van de wet van 19 Augustus 1861 (St. 72) betrekkelijk de nationale militie, zoo als zij is aangevuld bij de wetten van 1 Mei 1863 (St. 44) en 22 April 1864 (St. 22). — 's Grav. 1877.

2045. Mr. P. W. H. van Sonsbeeck. Behooren vrijwilligers bij de militie aangeworven te worden voor rekening van het rijk of voor die der gemeente? — Bijdr. v. Boer c.s. VII, 247.

2046. Mr. M. M. von Baumhauer. De wetgeving op de nationale militie en de bevolkingstatistiek. — Themis 2e IV, 145.

2047. H. J. Kann. De militie en het militair bestuur van 1579—1795. — Leiden 1874.

2048. W. Jager Gerlings. Afschaffing der plaatsvervanging bij de nationale militie is noodzakelijk voor het behoud der moreele kracht bij het leger. — Stelling 30. Leiden 1871.

2049. I. B. Burger. Het stelsel der algemeene dienstplichtigheid verdient hier te lande aanbeveling. — Stelling 28. Leiden 1871.

2050. C. W. P. F. Gericke van Herwijnen. Ten onrechte wordt in onze wet op de nationale militie de dienstplichtigheid afhankelijk gemaakt van het ingezetenschap, niet van nationaliteit. — Stelling 29. Leiden 1871.

2051. W. G. Loeff. Het aanwenden van vrijwilligers tot den krijgsdienst, verdient de voorkeur boven het noodzaken van de burgers daartoe. — Stelling 25. Leiden 1865.

Art. 181.

2052. Th. G. A. Slingeland. Het ware beter, dat met wijziging van art. 4 der wet op de nationale militie, de dienstplichtigheid kon worden afgekocht door het storten eener bepaalde of jaarlijks te bepalen som in 's Rijks schatkist, dan dat men zijne dienst door een ander kan laten waarnemen. — Stelling 47. Leiden 1867.

2053. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. Het stelsel van afkoop van den militiedienst. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 98.

2054. J. W. Colson Aberson. De maatregel van de afschaffing der plaatsvervangers is aan te bevelen zoowel in het belang der weerbaarheid als in dat der moraliteit van het leger. — Stelling 23. Leiden 1877.

2055. T. van Beijma thoe Kingma. Plaatsvervanging bij nationale militie en schutterij verdient afkeuring. — Stelling 30. Leiden 1867.

2056. R. Driessen ter Meulen. Het stelsel van plaatsvervanging door den staat te bewerkstelligen, verdient de voorkeur boven de gewone plaatsvervanging. — Stelling 23. Leiden 1873. P. S. Poppe, Stelling 20. Leiden 1872.

2057. J. W. J. IJssel de Schepper. Het stelsel van remplacoering verdient afkeuring. — Stelling 27. Leiden 1871.

2058. D. van Tienen Jansse. Het ware wenschelijk het stelsel van conscriptie te vervangen door het aanwerven van vrijwilligers. — Stelling 27. Leiden 1870.

2059. Mr. C. J. J. Wijckerheld Bisdom. Eenige beschouwingen over de wet op de nationale militie

van 19 Augustus 1861 (St. 72). — Bijdr. v. Boer c.s. VII, 230.

2060. T. H. Buser. Wetten, betrekkelijk de nationale militie, inzonderheid als handleiding voor gemeentebesturen en belanghebbende autoriteiten. — Zwolle 1865.

2061. G. Heydanus. Observationes ad art. 205, § 2 legis fundamentalis (anni 1840) qui est de re militari. — Amst. 1842.

Art. 185.

2062. C. C. Paehlig. Het detacheeren van mariniers bij het Indisch leger was onwettig. — Stelling 29. Leiden 1877.

Art. 187.

2063. W. P. Steenhoff. Het is af te keuren, dat de bepaling der schadeloosstelling, bedoeld in art. 187 der grondwet, is overgelaten aan de *reglementen*. — Stelling 37. Leiden 1860.

2064. W. Th. Gevers Deynoot. Inkwartieringen. — Leiden 1878.

2065. Bepalingen, betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor 's konings legers of vestingen gevorderd. — Wet 14 Sept 1866 (St. 138).

2066. Zijn de kosten der inkwartiering ten laste der gemeenten? — W. B. A. 307.

2067. Huisvesting van militairen in hunne garnizoenen. Art. 187, § 1 der grondwet. — W. B. A. 344, 377, 381.

2068. Toelage der gemeente aan den plaatsmajoor. Art. 187 der grondwet. — W. B. A. 389.

2069. Algemeene instructie omtrent de inkwartiering. — Min. v. O. 19 Junij 1856; W. B. A. 378.

2070. Inkwartiering. Onderhoud van krijgsvolk. Transporten. — Bijdr. v. Boer X, 152.

2071. Zijn de gemeenten, volgens de bestaande wetten en verordeningen, met het oog vooral op art. 187 der grondwet, verpligt tot het dragen der kosten van onderhoud der kazerne-gebouwen? — Opm. en Med. XII, 250.

2072. Het ontwerp van wet op de inkwartiering, art. 187 der grondwet. — W. B. A. 208, 209, 228.

2073. Vergoeding voor militaire transporten. De circulaire van M. B Z. 26 Julij 1862, no. 193, 2e Afl. — W. B. A. 688.

2074. Nadere voorschriften omtrent de voldoening der kosten van vervoer door middel van stoombooten van alleen reizende militairen der landmagt. — M. O. 31 Mei 1872, no. 43, I, Prov. Bl. Gron. 1872, 43; W. B. A. 1202.

2075. Verstrekken van reisgeld aan militienverlofgangangers. — M. O. 8. Julij 1872, no. 41, Comm. d. k. Groningen 1872; W. B. A. 1207.

2076. Over de verpleging der gemeente tot onderhoud van militairen. — Bijdr. Boer c.s. II, 333.

2077. Mr. W. de Sitter. Is het onderhoud van kazernen en kazernemeubelen eene uitgaaf die ten laste der gemeente kan worden gebragt? — Bijdr. Boer c.s. I, 211.

2078. Voorschriften omtrent het tijdig nemen van maatregelen tot huisvesting en verpleging van troepen. — M. B. Z. 13 Nov. 1867; Prov. Bl. v. Overijssel 117. Luttenberg 190.

2079. Voorschriften omtrent het onderteekenen van kwitantiën wegens het verstrekken van inkwartiering afgegeven. — M. B. Z. 9 Sept. 1868. Luttenberg 135.

2080. Wijziging en aanvulling van het Kon. Besl. van 29 Maart 1867 (St. 18) houdende vaststelling der reglementaire bepalingen ter uitvoering van de wet, betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk. — Kon. Besl. 17 Febr. 1875. (St. 19). Luttenberg 25.

2081. Voorschriften ter uitvoering der wet van 14 September 1866 (St. 138) en van het Kon. Besl. van 29 Maart 1867 (St. 18) nopens de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk. — Min. v. O. 4 April 1867; Luttenberg 43.

2082. Reglementaire bepalingen ter uitvoering der wet van 14 September 1866 (St. 138). Pov. Bl. v. Z. Holl. 65; Luttenberg 51.

2083. Bepalingen omtrent de teruggave van gedane betalingen voor verleende verstrekkingen aan militairen. — M. B. Z. 18 April 1867. Prov. Bl. v. Overijsel 1867, no. 48; Luttenberg 55.

2084. Uitnoodiging aan de ontvangers tot het doen van opgaven aan de gemeentebesturen in verband met de vordering van inkwartiering en onderhoud voor het krijgsvolk. — M. F. 13 Mei 1867. Luttenberg 250.

2085. Bepaling in acht te nemen bij de marschregeling van bereden korpsen of detachementen ten opzigte van het houden van nachtkwartier. — Min. v. O. 27 Augustus 1860, no. 34 B.; Bijv. 1860, 254.

2086. Bepaling van het bedrag der schadeloosstelling wegens het verleenen van huisvesting en voeding aan militairen door de burgers te verstrekken, alsmede voor het leveren van transportmiddelen aan marcherende troepen. — Min. van O. 23 December 1859, no. 33 B.; Bijv. 1859, 356.

2087. Reglementaire bepalingen ter uitvoering van de wet, betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor 's konings legers of vestingen gevorderd van 14 September 1866 (St. 138) en bepalende het tijdstip waarop gemelde wet in werking treedt. — Kon. Besl. 29 Maart 1867 (St. 18); Luttenberg 34.

2088. Transportkosten door het rijk verschuldigd. — W. B. A. 347.

2089. Transportmiddelen door de ingezotenen te verschaffen. — W. B. A. 368.

2090. Huisvesting van militairen in hunne garnizoenen. Art. 187, § 1 der grondwet en het besluit van 26 Junij 1814, no. 1. — W. B. A. 492.

2091. Kosten van inkwartiering; art. 187 der grondwet. — W. B. A. 576.

2092. Kosten van kazernering. — W. B. A. 559.

2093. De ontvangers der directe belastingen zijn aangeschreven om aan de burgemeesters op hunne aanvragen op te geven het getal paarden, waarvoor elk der ingezetenen in de personele belasting naar de eerste klasse is aangeslagen. — M. F. 7 Maart 1875; Luttenberg 99.

2094. Huisvesting der Marechaussée. — W. B. A. 630, 660.

Art. 188.

2095. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. De organisatie onzer schutterijen. — Bijdr. v. Boer en Fruin XV. 284.

2096. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. Over het verleden onzer schutterijen. — Bijdr. v. Boer en Fruin X, 97.

2097. C. J. Sickesz. De schutterijen in Nederland. — Utrecht 1864; aangek. door J. K. H. de Roo van Alderwerelt. Bijdr v. Boer c.s. X, 97.

2198. Mr. A. van Delden. Een paar opmerkingen over sterkte en inrigtingen der schutterijen volgens art. 188 en 189 der grondwet. — Bijdr. Boer en Fruin XIV, 139.

2199. Regeling der schutterijen. — W. B. A. 813, 816, 817, 834, 878.

2100. J. C. C. den Beer Poortugael. Hoe moeten de schutterijen in Nederland worden zamenge-

gesteld en ingerigt? Beantwoording van die vraag met bijvoeging eener proeve van een wet op de schutterijen. — 's Gravenhage 1865.

2101. Eene causerie over schutterij en leger. — 's Gravenhage 1865.

2102. Regeling der schutterijen. — W. B. A. 834.

2103. Gelegenheid tot het verkrijgen van theoretische kennis van de dienst voor officieren der schutterij. — M. B. Z. 18 Februarij 1870; Luttenberg 33.

2104. J. C. Meijer. Eene regeling der schutterijen, waarbij een gedeelte met de verdediging des vaderlands, een ander gedeelte met de handhaving der inwendige rust wordt belast, is in strijd met de grondwet. — Stelling 26. Leiden 1870.

2105. Mr. J. L. A. Stolk. Wet op de schutterij. — Nijmegen 1864.

2106. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. Onze schutterij; een bijdrage tot de kennis van ons krijgswezen en ons krijgsbestuur. — 's Gravenhage 1865.

2107. Instelling van een eereteeken voor langdurige werkelijke dienst bij de schutterijen. — Kon. Besl. 5 December 1851 (St. 149).

2108. L. F. G. P. Schreuder en C. J. van Maanen. Handleiding ter uitvoering der wet van 11 April 1827 (St. 17), houdende oprigting van schutterijen over de geheele uitgestrektheid des rijks met vermelding van de daartoe betrekkelijke koninkelijke besluiten en ministeriële aanschrijvingen van algemeenen aard. — Utrecht 1869.

2109. M. C. Snellen van Vollenhoven. Wenschelijk ware eene bepaling dat ieder, die om andere redenen dan die ook van de schutterij ontheffen, geen deel uitmaakt van leger of marine, reeds op negentienjarigen leeftijd schutterpligtig werd. — Stelling 29. Leiden 1876.

2110. J. F. M. Prijn. De kosten van oprichting en onderhoud der schutterij moesten door den staat gedragen worden en niet door de gemeente. — Stelling 30. Leiden 1870.

2111. Indien iemand eene gemeente verlaat tusschen het tijdstip waarop hij tot den schutterlijken dienst is aangewezen en dat der opmaking der schuttersrollen, kan art. 27 der schutterijwet niet op hem worden toegepast. — Gemst. 1413.

2112. De boeten, schadevergoeding en geregtskosten bij vonnis van den schuttersraad opgelegd, kunnen worden verhaald op de roerende en onroerende goederen van den veroordeelde, op de wijze en in de vormen voorschreven in het wetb. v. B. R. Het provoostarrest, hetwelk kan worden opgelegd bij niet betaling der boeten en schadevergoeding moet niet worden aangemerkt als een subintrerende straf. De ambtenaren der registratie zijn niet belast met de invordering der boeten en geregtskosten in schutterijzaken vallende. — Gemst. 1387; Rep. 1878, 714 vg.

2113. Ook bij rustende schutterijen hebben de schuttersraden een wettig bestaan en tevens reden van bestaan. — Gemst. 1399.

2114. De uitgave en ontvangsten in zake de schutterij zijn sedert de gemeentewet niet meer een onderwerp van afzonderlijk geldelijk beheer; zij maken een deel uit van de gewone financiële administratie der gemeente. — Gemst. 1398; 1879, 1533.

2115. Van de contributie, welke hij moet storten die een nommerverwisselaar bij de schutterij heeft gesteld, kan vrijstelling worden verleend, indien hij zelf om de een of ander later opgekomen reden in het tijdsverloop van zijn schutterpligtigheid van den dienst wordt vrijgesteld. Bij niet betaling der contributie kan provoost-arrest worden toegepast. — Gemst 1373; Rep. 1878, 126 vg.

2116. Een hulponderwijzer bij het lager onderwijs in een ander gemeente gewoon nachtverblijf houdende, valt niet in de schutterlijke dienst der gemeente waar hij zijn betrekking waarneemt. — Ged. St. Zeeland.; W. B. A. 1495; Rep. 1878, 279.

2117. Voorbereiding van den eersten ban der dienstdoende schutterijen tot handhaving der neutraliteit in de ontstane verwikkelingen tusschen twee bevriende naburige mogendheden en zoo noodig tot verdediging des vaderlands. — Kon. Besl. 19 Julij 1870 (St. 121); Luttenberg 129.

2118. Schadeloosstelling van de leden der schutterij voor het verrigten van garnizoensdienst. — Kon. Besl. 6 Augustus 1870. — Luttenberg 163.

2119. De uitgaven en ontvangsten in zake de schutterij zijn sedert de gemeentewet niet meer een onderwerp van afzonderlijk beheer; zij maken een deel uit van de gewone financiële administratie. — Gemst. 1398; Rep. 1878, 1534.

2120. Over de bijdragen die de gemeenten verpligt, zijn te geven in de kosten der rustende schutterijen. — Gemst. 1398.

2121. Ontheffing voor de gemeenten van de verpligting tot bijdragen in de kosten van onderhoud der wapenen enz. van de rustende schutterijen. Is het geoorloofd gedurende den winter bij de schutterij wapenschouwingen te houden en is de auditeur bij het corps verpligt de boeten te innen door den commandant bij die gelegenheid opgelegd. Mag de auditeur de wettigheid der door den commandant opgelegde boeten beoordeelen? — Bijdr. Boer c.s. IV, 137.

2122. Oprigting van schutterijen over de geheele uitgestrektheid des rijks. — Wet van 16 April 1827 (St. 17).

2123. Van de beslissing van Gedeputeerde Staten waarbij de begrooting eener dienstdoende schutterij wordt vastgesteld is geen beroep bij den koning toegelaten. — Kon. Besl. 30 Maart 1874. Luttenberg 47.

Art. 190.

2124. J. Roëll. Historisch-Staatsregtelijk onderzoek naar het algemeen en het bijzonder bestuur van den waterstaat in Nederland van 1795—1848. — Utrecht 1866. Beoord. door jhr. mr. W. T. Deynoot. Bijdr. Boer en Fruin XIV, 418.

2125. Mr. G. A. Fokker. Iets over den regtstoestand der calamiteuse polders in Zeeland en over de verpligting van den staat tot bijdragen in de kosten van hun onderhoud. — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 271.

2126. Mr. G. A. Fokker, De calamiteuse polders in Zeeland en het kon. besl. van 24 September 1864, no. 33. — Bijdr. van Boer en Fruin X, 220.

2127. Mr. O. Braet Bisdom van Cattenbroek. Opmerkingen over de reglementaire verandering van waterschappen in verband met artt. 190, 191 en 192 der grondwet. — N. R. Bijdr. II, 31.

2128. H. S. van Lennep. Proeve over de wetgeving op de groote wegen in Nederland. — Amst. 1856.

2129. H. G. Hartman Jzn. Onderhoud der traverses van 's rijks groote wegen door de gemeenten. — Bijdr. Boer en Fruin c.s. XIX, 348.

2130. J. Klaasesz de Boer. Bijdrage tot de geschiedenis der dijkspligtigheid in Friesland inzonderheid met betrekking tot Oostergoo. — Utrecht 1868. Beoord. door mr. G. A. Fokker.; Themis 2e XVI, 124.

2131. J. J. Ermerins. Het koninklijk besluit van 17 December 1819 houdende overdragt van het beheer en de bekostiging van waterstaatswerken aan de staten der provinciën. — Gron. 1869.

2132. Jhr. Mr. W. A. C. de Jonge. Eene waterstaatswet in 1819. Geschiedkundige bijdrage. — Bijdr. Boer, Fruin en c.s. XX, 1.

2133. Kan bij waterschapskeur het leggen van bruggen over de kanalen van dat waterschap verboden en de wegruiming van bestaande bruggen bevolen worden? Ja. — Bijdr. v. Boer en Fruin XI, 142.

2134. Het oppertoezicht over den waterstaat aan den koning opgedragen bij de onderscheiden redactiën van de Nederlandsche grondwet vóór 1848, omvat ook de verveeningen. Verbindend zijn het kon. besl. van 15 Febr. 1819 (St. 26), houdende op de verveeningen en ontgrondingen en de met afgezonderde besluiten van 2 Sept. 1822, 6 Mei 1822 en 26 Januarij 1837. — Regtb. Heerenveen 19 Junij 1850; Hof Friesland 5 Mei 1852; N. R. B. III, 147; W. 1371.

2135. Is er onderscheid tusschen zorg en toezigt? Kan bij een provinciaal reglement het toezigt op de wegen aan de burgemeesters *alléén* worden opgedragen. Art. 129 en 179*h* der gemeentewet. — W. B. A. 442.

2136. Onderhoud van waterstaatswerken door de provincie. Kon. Besl. 17 December 1819. Art. 107 der provinciale wet. — W. B. A. 476.

2137. Magt van den koning tot vernietiging van besluiten van politiebesturen. — W. B. A. 880.

2138. De overwegen van spoorbanen blijven, als gedeelten van openbare wegen, voor het vervoer op die wegen dienen, en aan de politiebepalingen dezer openbare wegen onderworpen voor zoover die met het gebruik van dat deel van den spoorweg en de daarvoor van rijkswege gemaakte politiebepalingen is overeen te brengen. — H. R. 30 Mrt. 1874; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1516, 143; N. R. CVI, § 36, 307; W. 3720; Gemst. 1185.

2139. Magt van de provinciale staten met betrekking tot de waterschappen. — Art. 190—192 der grondwet en 137 der provinciale Wet. — W. B. A. 357.

2140. Het bij de grondwet van 1815, 1840 toegekend oppertoezigt en algemeen bestuur voor alles wat betreft den waterstaat enz. brengt niet de bevoegdheid mede om het aanleggen van openbare vervoermiddelen op vaarwaters of wegen, die ten gerieve van het algemeen bestemd zijn, afhankelijk te stellen van vergunningen of concessiën onder bepaalde voorwaarden. Het kon. besl. 31 Julij 1841 (St. 26) en bepaald art. 9 van dat besluit, regelt geen onderwerpen die in het hoofdstuk der grondwet *„van den waterstaat"* behandeld worden en waarvan de regeling bij algemeene maatregel van inwendig bestuur, krachtens de in dat hoofdstuk vervatte bepalingen den koning toekomt. Derhalve mist de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) alle toepassing, waar het geldt de overtreding van eenige voorwaarde door Gedeputeerde Staten, ingevolge het kon. besluit van 9 Mei 1846 (St. 23) in verband met bovengemeld kon. besl. van 1841 in een concessie gesteld. — H. R. 20 October 1879; W. 4485.

2141. De verpligting van den staat om bevaarbare en vlotbare rivieren in veilig bevaarbaren toestand te houden en door bebaking haar vaarwater aan te wijzen, steunt op geen civilen regtsband. Bij niet behoorlijke vervulling eener op hem rustende publiekregterlijken verpligting is de staat niet tot schadevergoeding gehouden. — H. R. 23 October 1874; v. d. H. B. R. XXXIX, no. 1421, 520; N. R. CVIII, § 14, 82; W. 3775; M. v. H. XVI, 230; Gemst. 1206.

2142. De koninklijke besluiten, betreffende waterstaatsaangelegenheden, zijn maatregelen van inwendig bestuur, tegen welker overtreding straf wordt bedreigd bij de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) — Regtb. Groningen 12 Junij 1879; W. 4394; Rep. 1879, 4642.

2143. De koning is onbevoegd strafbepalingen te maken tegen overtredingen der reglementen den waterstaat betreffende. — Kant. Alphen 10 Junij 1879; W. 4384; Rep. 1879, 4424.

2144. De publicatie van 24 Februarij 1806, waarbij bepalingen zijn vastgesteld omtrent een algemeen rivier- of waterregt over de rivieren en stroomen, is door geen later wet, noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend afgeschaft. Het verbod om kribben aan te leggen zonder verlof, vervat in art. 1 dier publicatie is van toepassing, om het even, of die werken al dan niet van toepassing zijn op den loop en de bruikbaarheid der stroom. — H. R. 19 Sept. 1843; v. d. H. G. Z. IX, no. 369, 1; N. R. XV, § 59, 224; W. 526; Regtz. XXXI, 350.

2145. Het bij wijze van concessie door den koning krachtens het opperbestuur van den waterstaat, de wegen en bruggen aan publiekregtelijke ligchamen of anderen, verleenen van het regt tot heffing van tol- en bruggelden ter vergoeding van door hen gemaakte kosten van aanleg van werken tot verbetering der rijksmiddelen van communicatie, is met geen wet in strijd. — H. R. 23 October 1876; W. 4048; N. R. CXIV, § 8, 60; W. B. A. 1436; Gemst. 1318.

2146. De koning was bevoegd bij besluit van 17 Januarij 1819 (St. 6) te bepalen dat geen verveening zal mogen geschieden zonder zijn goedkeuring en zulks in weerwil der nog vigerende Fransche wet van 21 April 1810, waarbij het verleenen dezer vergunning aan andere autoriteiten is opgedragen. — H. R. 2 Maart 1852; v. d. H. Strafr. 1852 I, no. 827, 98; N. R. XLI, § 34, 144, W. 1393.

2147. Verveeningen zijn te beschouwen als een integrerend deel van den waterstaat, hieruit volgt met het oog op art. 190 gr.w., dat aan den koning het regt toekomt om zoowel de vergunning tot verveening, als de intrekking, bij politiemaatregel te bevelen. — H. R. 6 Maart 1855; v. d. H. G. Z., XII, no. 613, 265; W. 1417; N. R. XLIX, § 55, 252; Gemst. 227.

2148. Uit het bij art. 190 der gr.w. aan den koning opgedragen oppertoezigt over alles wat den waterstaat betreft, vloeit de bevoegdheid voort om te waken, ook door het geven van algemeene voorschriften, tegen alle zoodanige handelingen, waardoor aan de instandhouding en aan de bestemming der waterstaatswerken voor de openbare dienst mogt worden te kort gedaan. Als zoodanig voorschrift moet gelden het verbod van art. 47 van het bij kon. besl. van 26 October 1876 (St. 89) vastgesteld algemeen reglement van politie voor het Noordzeekanaal. De overtreding van dat verbod is strafbaar, krachtens art 1 der der wet van 3 Maart 1818 (St. 12). — H. R. 30 Junij 1879; W. 4404.

2149. Concessiën door den koning verleend, krachtens art. 190 der grondwet zijn te beschouwen als overeenkomsten en niet als openbare verordeningen, welker schending of verkeerde toepassing in cassatie kan worden beweerd. — H. R. 10 Jan. 1862; W. 2343; v. d. H. B. R. XXVI, 243; N. R. LXX, § 5, 36; Gemst. 540.

2150. Was de koning onder de grondwet van 1815 bevoegd de invordering van de contributie tot het onderhoud der zeewaterkeerende dijken op te dragen aan de ontvangers der directe belastingen? — W. 4291.

2151. Het kon. besluit goedkeurende het con-

stitutive reglement van een polder, geeft niet het leven aan dien polder, maar sanctioneert slechts het bestaan, het leven van dat door overeenkomst tusschen eigenaren der bepoldering tot stand gebragt ligchaam. De dijken zijn de natuurlijke grenzen van een polder van diens regtsgebied binnen hetwelk in den regel zijn publiekregtelijk gezag zich bepaalt. — Regtb. Alkmaar 14 October 1862; W. 2599.

2152. De uitdrukking „*gehoefslaagde*" is een in dijk- en polderzaken algemeen gebruikte en zeer algemeen bekende uitdrukking, waaronder *onderhoudspligtige* is te verstaan, zoodat zij in een dagvaarding voorkomende, allen twijfel buiten sluit. — H. R. 28 Junij 1864; W. 2606; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1030, 99; N. R. LXXVII, § 27, 219.

2153. Het regtsgebied van den polder wordt bepaald bij het feitelijk en wettelijk tot stand komen. Het wordt aangewezen door de dijken, als de natuurlijke grenzen der polders, ten ware ook gronden daar buiten uitdrukkelijk daaronder zijn gebragt. Dit laatste kan niet geschieden door een huishoudelijk reglement, maar alleen door het constitutief reglement van den polder, vastgesteld door de provinciale staten en goedgekeurd bij kon. besl. — Regtb. Alkmaar 3 Februarij 1863; W. 2617; N. R. B. XVII, 494.

2154. Het kon. besl. van 18 November 1862 (St. 192), houdende reglement van politie voor het gekanaliseerd gedeelte van den Hollandschen IJssel behoort op grond van art. 190 gr.w. te worden gerangschikt onder de algemeene maatregelen van algemeen bestuur, bedoeld bij art. 72 gr.w. — H. R. 26 Januarij 1880; W. 4477.

Art. 191.

2155. Mr. A. J. Hovy, Iets over den waterstaat en de noodzakelijkheid eener wettelijke regeling van dit onderwerp. — Amsterdam 1878

2156. Voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen. Art. 23 der wet van 12 Julij 1855 (St. 102). — W. B. A. 548.

2157. Magt der staten over waterschapsbesturen; een onderwerp voor de wet op den waterstaat, bedoeld bij art. 191 der grondwet. — W. B. A. 582.

2158. Regtsmagt der hooge en andere heemraadschappen. Dijk en polderbesturen enz. — Wet 9 October 1841 (St. 42).

2159. Voorziening in sommige waterstaatsbelangen. — Wet van 12 Julij 1855 (St. 102).

2160. Zijn de provinciale staten bevoegd een reglement vast te stellen, houdende politieverordeningen op de kanalen eener kanalisatiemaatschappij, terwijl de wet, bedoeld bij art. 191 der grondwet, nog niet bestaat? — Opm. en Med. IX, 123.

2161. De woorden „*en andere dergelijke collegiën* in art. 1 der wet van 9 October 1841, zijn alleen te verstaan van zulke, aan welke de zorg en het beheer van waterkeerende werken is opgedragen. — Hof Drenthe 7 Mei 1853; N. R. B. V, 496.

2162. Kan het in de wet van 12 Julij 1855 (St. 102), algemeen uitgedrukt doel, te voorzien in sommige waterschapsbelangen, worden beperkt tot eenig waterschap in het bijzonder? — Neen. Is de lijfsdwang in zeker polderreglement bepaald, voor de nietbetaling van de daarin bedreigde boete, te beschouwen als een eigenlijke straf, dan wel bloot als een regtsdwang, gesteld op de niet vrijwillige voldoening aan de opgelegde straf, en is derhalve daarom art. 2 van gemelde wet buiten toepassing? — In laatstgemelden zin beslist. Is art. 5 dier wet derhalve toepasselijk bij veroordeeling tot boete op grond van overtreding van een polderreglement, hoezeer afkomstig van een hooger gezag dan een waterschapsbestuur? — Ja. — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 368.

Art. 192.

2163. N. J. E. de Voogt. Bijdrage tot de kenni- van art. 192 der grondwet. — Leiden 1880.

2164. J. W. J. van Mierlo. De bevoegdheid van aardhaling der dijk- en polderbesturen is niet veranderd door de wet van 28 Augustus 1851 (St. 125). — Stelling 40. Leiden 1877.

2165. P. F. Z. Bouwens van Horssen. De verschillende polder- en dijkbesturen behoorden afgschaft, en het geheel gebragt te worden onder het beheer van den waterstaat. — Stelling 13. Leiden 1870.

2166. J. J. Jessé. De provinciale Staten hebben geene strafwetgevende macht in de zaken bij art. 192 der grondwet aan hun toezicht onderworpen. — Stelling 17. Leiden 1879.

2167. Mr. A. R. Arntzenius. Hervorming der Friesche waterstaatswetgeving. — Bijdr. Boer en Fruin XXI, 63.

2168. Mr. G. P. van Outoren. De regtsmagt van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Pleitrede, met het vonnis in de daarbij behandelde zaak gewezen. — Leiden 1835. Beoord. door mr. C. A. den Tex. — R. Bijdr. IX, 121.

2169. Mr. D. Donker Curtius. Beantwoording der verdediging van de regtsmagt der heemraadschappen. — 's Gravenhage 1835. Beoord. door mr. C. A. den Tex. R. Bijdr. IX, 122.

2170. Jhr. Mr. J. Roëll. Het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht met geschied- en rechtskundige aanteekeningen. — Utrecht 1871. Beoord. door mr. G. de Vries Azn. Bijdr. Boer en Fruin XVIII, 73.

2171. R. J. M. de Graaff. De protestate legislatoria collegiorum curatorum quibus cura aggerum et aquarum demandata est. — Hag Com 1850.

2172. A. P. Weggeman Guldemont. De aggerum et aquarum curatorum collegio atque de historia tractus de Krimpenrewaard. — L. B. 1837.

2173. Mr. G. de Vries Azn. De zeeweringen en waterschappen van Noord-Holland. — Haarlem 1864. Beoord. W. B. A. 779.

2174. J. J. Ermerins. Het kon. besl. van 17 December 1819, houdende overdragt van het beheer en de bekostiging van waterstaatswerken aan de staten der provinciën. — Gron. 1869.

2175. J. G. A. van Zijst. De Nederlandsche strafwetgeving ter bescherming van dijken en rivieren. — Utrecht 1867.

2176. M. Kolff. Historisch-staatsregterlijk onderzoek over de dijkpligtigheid in Gelderland. — Tiel 1870.

2177. Mr. G. van Oosterwijk. Een discussie in de staten-vergadering van Z. Holland over staatsregterlijke bevoegheid en constitutioneel regt, over de vraag of een bepaling in een polderreglement geoorloofd is dat belanghebbenden zich bezwaard achtende, met het besluit van het polderbestuur daarvan in hooger beroep kunnen komen bij gedeputeerde staten. — Bijdr. v. Boer en Fruin XVII, 19; Besch. I, 57. Mr. M. H. Godefroi; id. XVII, 96. Mr. G. van Oosterwijk XVII, 287; Besch. I, 71.

2178. Mr. D. J. Zubli. Gemeenteverordening en waterschapskeuren onderling in strijd. — Bijdr. van Boer en Fruin XVIII, 223.

2179. Mr. W. de Sitter. Zijn de provinciale Staten bevoegd bepalingen te maken omtrent het waterpeil? of behoort dat te geschieden door Gedeputeerde Staten? — Bijdr. van Boer en Fruin XIII, 269.

2180. Mr. A. R. Arntzenius. Hervorming der waterstaatswetgeving in Friesland. — Bijdr. v. Boer en Fruin 1878, 215.

2181. Mr. G. A. Fokker. Het Zeeuwsche polderreglement en de vergadering van ingelanden. Naar aanleiding van het W. B. A. 1273. — Bijdr. Boer en Fruin XIX, 128.

2182. Mr. G. van Oosterwijk. Het Zeeuwsche polderreglement en de vergadering van ingelanden. — Bijdr. Boer en Fruin c.s. XIX, 257.

2183. Jhr. Quarles van Ufford. Handleiding voor de vaststelling van nieuwe waterschapsreglementen. — 's Gravenhage 1851. Beoord. N. R. Bijdr. II, 99.

2184. Mr. R. J. M. van de Graaff. Een woord over het bestaan der wetgevende magt der Hoogheemraadschappen. — Amst. 1851. Beoord. N. R. Bijdr. II, 99.

2185. J. J. van Halteren. De collegio quod in Rhenolandia viarum et aggerum supremam curam gerit (Hoogheemraadschap van Rijnland). — L. B. 1828.

2186. J. D. van der Heim. De aquae superfluae in Flandria emissione, ejusque inter Neerlandiam et Belgium ordinatione per conventionem ad diem 20 Maji 1843, Gandavi factam. — L. B. 1844.

2187. A. Hoynck van Papendrecht. De administratione aggerum et agrorum aggeratorum. — L. B. 1842.

2188. Mr. N. F. van Nooten. De Nederlandsche wetgeving op de waterschappen, dijk- en polderbesturen, met aanteekeningen toelicht. — Utrecht 1879.

2189. Mr. D. Donker Curtius. De regtsmagt der heemraadschappen. — 's Gravenhage 1834. Beoord. door mr. C. A. den Tex; R. Bijdr. IX, 118.

2190. J. Klaassesz de Boer. Bijdrage tot de geschiedenis der dijkpligtigheid in Friesland, inzonderheid met betrekking tot Oostergoo. — Utrecht 1868.

2191. Mr. W. de Sitter. Bevoegdheid der provinciale Staten, voortvloeijende uit art. 192 der grondwet en art. 138 der provinciale wet. — Bijdr. van Boer c.s. VIII, 156.

2192. Mr. F. M. C. Asser. Iets over de afschaffing van bij keizerlijk decreet vastgestelde politiereglementen van waterschappen. — Bijdr. v. Boer c.s. 311.

2193. Bij gemeentelijke politieverordening mag niet worden bepaald dat beken en waterleidingen op een bepaalde wijze moeten onderhouden worden door de gebruikers van de aangrenzende landerijen, wegen en dijken. — Verslag Ged St. N. Holland 1869; W. B. 998.

2194. Zijn de provinciale staten bevoegd de bij art. 192 der grondwet bedoelde reglementen onder goedkeuring des konings te vervaardigen voor dat de wet over het algemeene en bijzondere bestuur van den waterstaat is tot stand gekomen? — Ja. Regtsg. Adv. VIII, 1.

2195. Over de reglementen van polderbesturen in het algemeen. — W. B. A. 135.

2196. Administratieve en burgerlijke regtsmagt bij waterschappen. — W. B. A. 316, 317, 319.

2197. Oprigting van waterschappen. Art. 192 der grondwet. — W. B. A. 336.

2198. Is de magt der staten, bij art. 192 der grondwet verleend, door de wet van 1807 relative au dessèchement des marais beperkt? — W. B. A. 390.

2199. Zijn provincinciale staten bevoegd waterschappen op te rigten? — Art. 192 der grondwet- — W. B. A. 425.

2200. Schadeloossteling voor door de provincie gemaakte werken. — W. B. A. 685.

2201. De verpligting tot onderhoud in een polder kan door een hoefslagboek worden bewezen. Het niet ter visie liggen van een hoefslagboek ontneemt daaraan niet de bewijskracht. Hoefslagboeken behoeven de feitelijke gronden, waaropde schuldpligtigheid rust, niet te bevatten. — H. R. 10 December 1875; N. R. CXI, § 35. 278; W. 3937; v. d. H. B. R. XL, no. 1471, 467.

2202. De provinciale wetgever in Gelderland heeft, door te gelasten, dat de bij het provinciaal reglement van Julij 1857 bedoelde wegen, op de leggers der openbare wegen gebragt zullen worden, niet kunnen noch willen beschikken over de eigendomsregten van de eigenaren dier wegen, en de bevoegdheid der regterlijke magt om wijzingen in die leggers te brengen, dan ook uitdrukkelijk erkend. Het bevelen van de doorhaling van een niet openbaren weg op de leggers behoort ongetwijfeld tot de bevoegdheid der regterlijke magt. — Regtb. Arnhem 19 Sept. 1870; N. R. B. XXIII, 36; W. 3250; Gemst. 994.

2203. Bij een waterschapskeur mogen niet worden gereglementeerd alle wegen en voetpaden in een polder gelegen, maar slechts de bij het polderbestuur in onderhoud of beheer en toezigt zijnde wegen. — Ged. St. Z. Holland sine die W. B. A. 1526; Rep. 1878, 1942.

2204. De provinciale Staten zijn bevoegd om aan ingelanden de verpligting op te leggen tot het maken van een waterkeerenden of stuwdijk. De strafregtelijke bevoegdheid aan provinciale staten bij de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) toegekend, geldt zoowel voor reglementen van algemeen provinciaal belang als voor die van waterschappen en dergelijke. — Hof Leeuwarden 20 Februarij 1879; N. R. B. 1879; D. 26; Rep. 1879, 5138 vg.

2205. In hoeverre zijn de provinciale staten al of niet bevoegd in hunne reglementen het sluiten van een watermolen voor te schrijven? — Opm. en Med. VIII, 52.

2206. De provinciale staten zijn niet bevoegd bij een reglement op de wegen zoodanige wegen die geen regtstreeksche gemeenschap tusschen steden en dorpen daarstellen, te regelen; deze behooren tot de bevoegdheid van de gemeenteraden. — H. R. 17 April 1866; N. R. LXXXII, § 44, 360; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1015, 236; W. 2792; Gemst. 765.

2207. Door de bepaling in een door de provinciale staten vastgesteld en door den koning bekrachtigd reglement voor de waterschappen, waarbij aan de waterschapsbesturen de bevoegdheid wordt toegekend om de keuren of politieverordeningen te maken die het in het belang van het waterschap noodig acht, is voldaan aan de voorwaarden, waarvan art. 1 der wet van 12 Julij 1855 (St. 102) de strafwetgevende magt der waterschapsbesturen afhankelijk stelt. Die strafwetgevende magt is niet afhankelijk van de omstandigheid, dat de bevoegdheid hiertoe aan het waterschapsbestuur reeds bij de invoering van genoemde wet was verleend. — H. R. 21 October 1878; W. 4319.

2208. Voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen. — Wet 12 Julij 1855 (St. 102).

2209. Provinciale Staten zijn bevoegd om onder goedkeuring des konings in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen veranderingen te maken en nieuwe vast te stellen, waarin ligt opgesloten het regt om een geheele gemeente binnen een Hoogheemraadschap te begrijpen, onverschillig of zij vroeger al of niet deel van eenig waterschap of op zich zelve een waterschap uitmaakte. — H. R. 3 Februarij 1857; v. d. H. G. Z. XIV. no. 662, 24; Gemst. 350; W. 1959; N. R. LV, § 16, 83, W. B. A. 471.

2210. De regter is niet bevoegd te onderzoeken

1°. of door dwaling, dus ten onregte, aan een perceel polderpligtigheid is opgelegd bij een, wat den vorm aangaat, in alle opzigten geldend reglement vastgesteld door de provinciale staten, daar dit zou zijn beoordeeling der innerlijke waarde van het reglement; art. 15 en 17 der wet van 9 October 1841 (St. 42) staan daaraan niet in den weg; 2°. of de opneming eener heerlijkheid in den onderhoudspligt voorgeschreven bij een bijzonder reglement te regt is geschied. Indien in een reglement vastgesteld ten tijde, toen heerlijkheden als publiek-regtelijke ligchamen hadden opgehouden te bestaan, onderhoudspligt is opgelegd aan een heerlijkheid, dan wordt daardoor aangewezen het *vast* goed van denzelfden naam, waarvan de *eigenaar* het onderhoud moet praesteren. — Hof Arnhem 14 Junij 1876; N. R. B. 1878: D. 49; W. 4231; W. B. A. 1110; Rep. 1878, 951.

2211. Indien in een provinciaal polderreglement slechts wordt bepaald dat gedeputeerde staten een besluit tot opmaling van het water uit het eene blok in het andere kunnen schorsen, en na die schorsing in de eerstvolgende vergadering der provinciale staten dat besluit ter vernietiging moeten voordragen, kan van een besluit van gedeputeerde staten, waarbij die schorsing wordt geweigerd, niet bij den koning in hooger beroep worden gebracht. — Kon. Besl. 8 April 1872; W. B. A. 1515; Rep. 1878, 1406.

2212. In cassatie kan het niet uitvoerbare der verordeningen in sommige gevallen, bij gebreke van feitelijke gegevens, niet worden onderzocht. Buitendien zou zoodanig onderzoek de doelmatigheid der verordening en hare innerlijke waarde betreffen, welke des regters onderzoek te boven gaat. Al wat den algemeenen waterstaat betreft, behoort ingevolge dit art. tot de bevoegdheid van den provincialen wetgever. — H. R. 17 April 1866; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1015; 236; N. R. LXXXII, § 44, 360; W. 2772; Gemst. 765.

2213. Beheer der calamiteuse polders in Zeeland. — Bijdr. v. Boer c.s. VIII, 66.

2214. Over de verpligtingen tot het bekostigen van waterstaatswerken, onder de beheering gebragt van de provinciale staten, met betrekking tot de haven van Blokzijl en de provincie Overijssel. — N. R. Bijdr. VI, 456.

2215. De verpligting van een dijkbestuur tot het verrigten van een door Gedeputeerde staten bevolen werk kan slechts door den regter worden uitgemaakt. — Kon. Besl. 19 Februarij 1878; W. B. A. 1512; Rep. 1878, 1096.

2216. Zijn de provinciale staten volgens art. 192 der grondwet bevoegd onder goedkeuring des konings waterschappen op te heffen, met andere te vereenigen en daarvoor reglementen vasttestellen alvorens de wet bedoeld bij art. 191 der grondwet, is uitgevaardigd? — W. B. A. 523.

2217. Bevoegdheid der provinciale staten tot regeling van waterschapsaangelegenheden. Art. 192 der grondwet en 138 der provinciale wet. — W. B. A. 719.

2218. Waterleidingen. — W. B. A. 737, 740, 741, 749, 752, 754.

2219. Afscheiding van de rijks- en provinciale werken. — W. B. A. 767, 811.

2220. A. van der Goes. De aggerum et aquarum curatorum collegio in Delflandia (Hoog-Heemraadschap van Delfland) — L. B. 1832.

2221. De verpligting der provincie tot het bekostigen van onder het beheer der staten gebragte waterstaatswerken. Het kon besl. van 17 December 1879. — W. B. A. 408, 409.

2222. Magt der provinciale staten om een gemeente in een waterschap op te nemen, ofschoon zij er vroeger niet toe behoorde. — Art. 192 der grondwet. — W. B. A. 471.

2223. Iets over artikel 192 der grondwet en art. 7 der wet tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen. — W. B. A. 532.

2224. Art. 158 der provinciale wet, keuren of policieverordeningen van waterschappen. — W. B. A. 531.

2225. Bevoegdheid der provinciale staten. Art. 192 der grondwet in verband met art. 138 der provinciale wet. — W. B. A. 635, 636, 637.

2226. Magt der provinciale staten om waterschappen op te rigten. Art. 192 der grondwet. — W. B. A. 425.

2227. Zijn de provinciale staten bevoegd de bij art. 192 der grondwet bedoelde reglementen, onder goedkeuring des konings te vervaardigen voor dat de wet over het algemeene en bijzondere bestuur van den waterstaat is tot stand gekomen? Ja. — Regtsg. Adv. VII, 3.

2228. De provinciale staten zijn bevoegd om reglementen van waterschappen vast te stellen, welke ook buiten het waterschap, maar binnen de provincie gelegen aangrenzende landen betreffen. — H. R. 9 Februarij 1877; v. d. H. B. R. XLII, no. 1533, 94. W. 4098; W. A. 1457; Gemst. 1347.

2229. Een provinciaal reglement op de wegen, dat *alle* wegen in een provincie aan zijne bepalingen onderwerpt, is strijdig met de gemeentewet; nooit kan zoodanig reglement toepasselijk zijn op de wegen die een zuiver gemeentelijk karakter dragen. — W. B. A. 1522.

2230. Noch art. 140, noch eenig ander art. der grondwet bepaalt dat de openbare zorg voor een waterleiding, wier loop tot een gemeente is beperkt, een politiezorg dier gemeente is met uitsluiting van elke andere publiek-regtelijke politiezorg. Integendeel, art. 192 grw. maakt de provinciale staten uitdrukkelijk bevoegd ook daaromtrent te reglementeren. — H. R. 15 Januarij 1877; v. d. H. G. Z. XXX, no. 1605, 271; W. 4079; Gemst. 1330.

2231. Uit het feit, dat het publiek vroeger gebruik heeft gemaakt van een terrein, door er ongehinderd over te gaan en te rijden, volgt nog niet dat dit terrein een openbare weg is. Kadastrale plannen en leggers van gemeentewegen kunnen niet dienen tot bewijs van het werkelijk bestaan dier wegen. — Regtb. Zutphen 25 April 1878; W. B. A. 1520; Rep. 1878, 1874 vg.

2232. Indien een provinciaal reglement bepaalt, dat de reiniging der waterlossingen ten minste eenmaal in het jaar op aanzegging van burgemeester en wethouders moet geschieden, aan welke bepaling later wordt toegevoegd dat ged. staten zoo noodig zulks meermalen in het jaar kunnen bevelen, dan volgt daaruit niet, dat burg. en weth. onbevoegd zijn, die reiniging meermalen in het jaar te bevelen. — H. R. 11 Maart 1878; W. 4229; Rep. 1878, 761.

2233. Het kon. besl. van 23 Maart 1876 (St. 55) ter uitvoering van art. 70 alin. 1, wet 9 April 1875 (St. 67), brengt niet mede, dat bezwaren tegen den legger, zooals die oorspronkelijk is ontworpen en daarna gewijzigd is vastgesteld, maar welke men verzuimd heeft, ten bepaalden tijde in te dienen, niet in hooger beroep voor het eerst kunnen worden ingebragt. — Kon. Besl. 27 April 1878 (St. 25). Anders Raad v. State; Gemst. 1389, 1391; W. B. H. 1509, 1510; Rep. 1878, 1019.

2234. Waar een provinciaal polderreglement slechts aan gedeputeerde staten de bevoegdheid geeft een besluit van polderbesturen te schorsen, kan bij

weigering van gedeputeerde staten om de schorsing uit te spreken, deze niet van den koning worden gevraagd. — Kon Besl. 8 April 1878; W. B. A. 1508; Rep. 1878, 947.

2235. De provinciale wetgever is bij het regelen van waterschapsaangelegenheden onbevoegd overeenkomsten en verbindtenissen, die in het burgerlijk regt haren oorsprong vinden, voorbij te gaan, af te schaffen of te vernietigen. — Hof Leeuwarden 17 April 1878; W. 4232; Rep. 1878, 949.

2236. De waterschappen in de provincie Groningen zijn niet bevoegd tot het voeren van een regtsgeding, hoewel zij daartoe wel de magtiging van gedeputeerde staten hebben verkregen, doch niet de toestemming der ingelanden. — H. R. 9 Jan. 1880; W. 4465.

2237. Kan bij waterschapskeur het leggen van bruggen over de kanalen aan dat waterschap verboden, en de wegruiming der bestaande bruggen bevolen worden? — Ja. — Bijdr. Boer en Fruin XI, 142.

2238. In de bevoegdheid van provinciale staten tot regeling van schouw- en onderhoudspligtigheid, ligt naar den aard der zaak de bevoegdheid om de vereischten van een behoorlijk onderhoud te bepalen. — H. R. 4 Mei 1858; v. d. H. G. Z. XV, no. 715, 89; N. R. LIX, § 19, 94; W. 2097; W. B. A. 477; Gemst. 353.

2239. De uitdrukking in dit art. *„behoudens de bepalingen der twee voorgaande artikelen"* moet niet in dien zin worden verstaan, dat de uitoefening dier magt aan de staten zou zijn ontzegd, zoolang de wet op den waterstaat het bestuur niet zal hebben geregeld.

De woorden *„nieuwe vast te stellen"* in dit art., slaan terug op de beide voorafgaande uitdrukkingen, zoodat daaruit de bevoegdheid van provinciale staten volgt om de grenzen der waterschappen te veranderen en meerdere te vereenigen. — H. R. 30 Dec. 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 791, 374; W. 2133. N. R. LXIII, § 69, 311; W. B. A. 555; Gemst. 435.

2240. Bijdragen tot onderhoud van waterkeerende werken, waarbij een waterschap belang heeft, opgelegd door de provinciale staten, tengevolge van de aan die staten toegekende bevoegdheid om reglementen voor het waterschap te maken, zijn niet als provinciale belastingen te beschouwen. — H. R. 3 Junij 1879; W. 4384; W. B. A. 1571; Rep. 1879, 4468.

2241. De woorden in dit art. „in de bestaande inrigtingen der waterschappen verandering te maken en nieuwe vast te stellen" brengen niet mede, dat het voorwerp, waarop die bevoegdheid wordt toegepast, een waterschap is.

De aard van een waterschap verhindert niet om daaronder een stad te begrijpen. Door de inlijving van een stad in een waterschap wordt geen inbreuk gemaakt op de zelfstandigheid van het bestuur der stad. — H. R. 30 October 1855; N. R. LI, § 27, 109; W. 1709; v. d. H. G.Z. XII, no. 620, 300; W. B. A. 345; Gemst. 223.

2242. Aan de waterschapsbesturen, die de bevoegdheid hebben tot het maken van keuren of verordeningen, is ook de magt toegekend tegen hare overtreding straf te bedreigen. De regeling bij zoodanige verordening van de wijze van inrigting eener brug kan niet geacht worden uit te sluiten een waterschapsbelang, noch kan zoodanige regeling noodwendig worden beschouwd in verband te staan tot een gemeentebelang. — H. R. 20 Februarij 1866; W. 2775; N. R. B. XVII, 30; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1010, 178; N. R. LXXXII, § 19, 135; W. B. A. 878; Gemst. 757.

2243. Een dijkbestuur is bevoegd reglementen te maken op de regeling van den omslag en op de wijze van inning eener tot het onderhoud der dijken strekkende belasting. De regeling is alzoo wettig, tot zoolang hierin niet is voorzien door de provinciale staten, in de eerste plaats geroepen dit bij reglement te regelen. — H. R. 29 Mei 1868; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1229, 143; Bel. IX, no. 558, 391; W. 3013; N. R. B. XIX, 167; N. R. LXXXIX, § 15, 114.

2244. De woorden in dit art. „in de bestaande inrigtingen der waterschappen veranderingen te maken en nieuwe vast te stellen" brengen niet mede, dat het voorwerp, waarop die bevoegdheid wordt toegepast, is een waterschap.

Behalve de uitzondering van art. 1 der wet van 12 Julij 1855 (St. 102), mag het waterschapsbestuur overigens voor den geheelen omtrek van dat waterschap politieverordeningen vaststellen. Het is geheel ongegrond te beweren, dat, zoodra het huishoudelijk belang eener in dat waterschap gelegen gemeente, daarin is betrokken, dit genoegzaam zou zijn om het bestuur onbevoegd te maken tot de regeling der overigens tot zijn bevoegdheid behoorende aangelegenheid. — H. R. 30 October 1855; v. d. H. G. Z. XII, no. 620, 300; W. 1709; N. R. LI, § 27, 109; W. B. A. 345; Gemst. 223.

2245. Bij verordening mag niet het verkeer op een openbare weg worden verboden, gedurende de oefeningen op de schietbaan. — Ged. St. Zeeland 1867; W. B. A. 1000.

2246. De provinciale wetgever is bevoegd om aan de aangrenzende eigenaren eener waterlossing de verpligting tot onderhoud daarvan, voorzoover zij hunne eigendommen begrenst, op te leggen. — Kantg. Sittard; sine die W. 4312.

2247. De provinciale staten zijn, volgens ons staatsregt niet bevoegd op ged. staten de magt over te dragen om waterschappen in te rigten of daarvoor regelen vast te stellen. — Kantg. Meppel 19 Maart 1878; W. 4236.

2248. De bevoegdheid der provinciale staten om reglementen voor de waterschappen vast te stellen, sluit in zich de bevoegdheid om alles te regelen wat daartoe behoort en dus ook het opleggen aan de ingelanden van den last om geheel of ten deele bij te dragen tot het onderhoud van dijken en wateringen, mits zij daarbij geen inbreuk maken op de wet. — Regtb. Groningen 14 Februarij 1879; W. 4408; Rep 1879. 1879, 4830.

2249. Uit de geschiedenis van dit art. volgt, dat het hier voorkomende woord *„waterschap"* is gebezigd als nomen generis en bestemd om alle ligchamen van dien aard aan te duiden. — H. R. 15 Maart 1872; N. R. C, § 31, 261; W. 3442; v. d. H. B. R. XXXVI, no. 1263, 503.

2250. Waar het alleen de vraag geldt of een weg te regt of ten onregt als openbare weg op den legger is gebragt, waar alzoo de bestemming van den weg wordt bestreden en het een algemeen belang betreft, daar is bij een provinciaal reglement te regt uit kracht der grondwet en der provinciale wet, de administrative magt als eenige bevoegde regter aangewezen. Over de vraag of het eigendom is belast met onus publicum van openbaren weg, is de regterlijke magt onbevoegd te oordeelen, omdat lasten ten openbaren nutte, klevende op den eigendom, niet liggen binnen den grens van dit privaatregt. — Regtb. Arnhem 9 December 1875; Hof Arnhem 21 Junij 1876; W. 4009; N. R. B. 1876, D. 101; W. B. A. 1421; Gemst. 1301.

2251. Provinciale staten zijn bevoegd, straf te bedreigen wegens niet nakoming van het provinciaal

besluit tot heffing van een provinciale belasting. — Regtb. 's Hertogenbosch 18 April 1878; W. 4250.

2252. Indien het politiereglement van een polder verbiedt het leggen van dammen in een sloot, zonder vergunning van het dagelijksch bestuur, dan kan daaruit niet worden afgeleid het verbod om een sloot te dempen. De ingeland, die een hem toebehoorende tusschensloot dempt, maakt daardoor geen inbreuk op het regt van waterberging van den polder. Lasten en verpligtingen der ingelanden kunnen niet worden aangenomen op grond van het belang of behoefte van dat waterschap, maar daarvan moet bepaald blijken. — Hof Amsterdam 8 Junij 1877; W. 4187; W. B. A. 1491; Rep. 1878, 25. Anders H. R. 1 Febr. 1878; W. 4211; Rep. 1878, 374.

1253. Art. 15 der wet van 9 October 1841, regelt slechts het verzet tegen een reeds uitgevaardigd dwangbevel tot verhaal van uitgeschoten kosten enz. Waar zulk een dwangbevel nog niet uitgevaardigd is, kunnen gedeputeerde staten, aan wie in een waterschapsreglement de beslissing van geschillen tusschen het waterschap en de ingelanden is opgedragen, zich niet onbevoegd verklaren op grond, dat bij een eventueel dwangbevel de zaak zou behooren bij den burgerlijken regter. — Kon. Besl. 20 October 1877; W. B. A. 1491; Rep. 1878, 26.

1254. De bevoegdheid der provinciale staten om nieuwe reglementen vast te stellen, sluit tevens in de bevoegdheid om alles te regelen wat daartoe behoort en dus ook het opleggen aan ingelanden om geheel of ten deele bij te dragen tot onderhoud van waterkeerende werken. Bijdragen tot onderhoud van zeewaterkeerende dijken, kunnen niet als belastingen worden beschouwd. — Regtb. Groningen 14 Junij 1878; W. 4291; W. B. A. 1532; Rep. 1878, 2346.

2255. Een provinciaal reglement op de wegen, dat *alle* wegen in een provincie aan zijne bepalingen onderwerpt, is strijdig met de gemeentewet; nooit kan zulk een reglement toepasselijk zijn op de wegen die een zuiver gemeentelijk karakter dragen. — W. B. A. 1522.

2256. De onderhoudspligtigheid bij een verordening geregeld, levert een publiek-regtelijke verpligting op, welker nakoming door strafbedreiging mag worden verzekerd. — H. R. 19 October 1874; N. R. CVIII, § 9, 55; v. d. H. G. Z. XXVI, 1539, 267; W. 3782; W. B. A. 1329; Gemst. 1210.

2257. De onderhoudspligtigheid, ingeval zij wordt betwist, kan niet op grond van den legger worden aangenomen, waar een beslissing van gedeputeerde staten wordt vereischt, om die onderhoudspligtigheid vast te stellen. — H. R. 23 Maart 1874; N. R. CVI, § 32, 263; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1513, 114; W. 3719; Gemst. 1185.

2258. Volgens het Geldersch polderreglement is in 1837 het onderhoud *in natura* afgekocht en vervangen door een jaarlijksche betaling, onverschillig of het onderhoud, waarvoor de betaling in de plaats treedt, nog mogelijk is. — H. R. 1 Nov. 1872; N. R. CII, § 17, 149; v. d. H. B. R. XXXVII, no. 1304, 422; W. 3530.

2259. Al mogen de waterschapsbesturen, als publiek-regtelijke corporatie, met een publieke zorg belast, de bevoegdheid bezitten om het regt van eigendom in sommige gevallen te beperken, zoo moeten die gevallen zich evenwel bepalen binnen enge en met de wet bestaanbare grenzen, en mag die bevoegdheid zich niet uitstrekken tot een eigendomsbeperking, die de grenzen van het politieregt van het polderbestuur te buiten gaat, als noch regelende een waterschapsbelang, noch betrekking hebbende op het toezigt op voorwerpen ten dienste van het algemeen, maar integendeel een onderwerp van privaat burgerlijk regt betreffende. Derhalve heeft een polderbestuur door afheining te bepalen, ten algemeenen nutte op een kweldam, die particulier eigendom is, zijn bevoegdheid overschreden. — H. R. 8 October 1862; W. 2427, N. R. LXXI, § 50, 371; v. d. H. G. Z. XIX, no. 938, 249; N. R. B. XIII, 275.

2260. Het in de wet van 12 Julij 1855 (St. 102) algemeen uitgedrukt doel, te voorzien in sommige waterschapsbelangen, mag niet worden beperkt tot eenig waterschap in het bijzonder. De lijfsdwang in een polderreglement bepaald voor de niet betaling van boete, is niet te beschouwen als een eigenlijke straf, maar bloot als een regtsdwang, gesteld op de niet vrijwillige voldoening aan de opgelegde straf en is derhalve daarop art. 2 van gemelde wet, buiten toepassing. Art. 5 der wet is derhalve toepasselijk bij veroordeeling tot boete op grond van overtreding van een polderreglement, hoezeer afkomstig van een hooger gezag dan van een waterschapsbestuur. — H. R. 11 Februarij 1863; W. 2457. Bijdr. Boer en Fruin VIII, 368; v. d. H. G. Z. XX, no. 963, 59; N. R. LXXIII, § 25, 182.

2261. De artikelen 148 en 192 der grondwet. — W. B. A. 1056.

2262. De provinciale staten zijn bevoegd tot het maken van verordeningen op de wegen, ook op de straten in de bebouwde kom der gemeenten, ingeval deze behooren tot de rijwegen en voetpaden, waarover bij de invoering van het provinciaal reglement schouwing of toezigt wordt uitgeoefend door het provinciaal gezag of een van harentwege ingestelde autoriteit. — H. R. 23 Mei 1866; N. R. B. XVII, 417; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1019, 275; W. 2800; N. R. LXXXIII, § 12, 105; W. B. A. 890; Gemst. 771.

2263. De keuren en ordonnantiën van Schieland om in de *stad* Schiedam, nadat zij aan het waterschap is toegevoegd, uitvoerbaar te zijn, behoeven geen uitdrukkelijke executoir verklaring van de zijde der wetgevende magt in het waterschap; daartoe is een kennisgeving van dijkgraaf en hoogheemraden voldoende. — H. R. 19 November 1856; N. R. B. VII, 11; N. R. LIV, § 34, 139; W. 1921; v. d. H. G. Z. XIII, no. 655, 342.

2264. De gedeputeerde staten der provinciën volgens de grondwet van 1815, bevoegd tot het houden van toezigt op de waterwerken in de provinciën, waren daardoor ook tevens bevoegd tot het nemen van maatregelen en het geven van bevelen, welke op het beheer dier werken betrekking hebben. Door hetgeen overeenkomstig die bevelen is gedaan, kan nimmer een onregtmatige daad zijn gepleegd. — Regtb. 's Hertogenbosch 23 April 1856; N. R. B. VI, 427; W. 1760; Gemst. 249.

2265. De provinciale Staten kunnen aan de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) de magt niet ontleenen tot strafbedreiging tegen de overtreding van reglementen, welke zij ter uitoefening van het hun opgedragen toezigt over de waterschappen, krachtens art. 222 der grondwet van 1815, in hoofdzaak overeenstemmende met art. 192 der grondwet van 1848, kunnen vaststellen. — H. R. 3 Junij 1879; W. 4384.

2266. Bijdragen tot onderhoud van waterkeerende werken, waarbij een waterschap belang heeft, opgelegd door de provinciale staten, tengevolge van de aan die staten toegekende bevoegdheid om reglementen voor het waterschap te maken, zijn geen provinciale belastingen. — H. R. 30 Mei 1879; W. 4383.

2267. Tegen eene benoeming van een tijdelijk

polderbestuur door ged. staten gedaan, krachtens art. 21 der wet van 12 Julij 1855 (St. 102) is geen beroep bij den koning toegelaten. — Kon. Besl. 10 October 1868, no. 28; R.v.S. VIII, 342.

2268. Bezwaar tegen de vaststelling van de lijst der stemgeregtigde ingelanden worden in Noord-Brabant door gedeputeerde staten in het hoogste ressort beslist; tegen die beslissing staat geen beroep bij den koning open. — Kon. Besl. 12 December 1868, no. 4; R. v. St. VIII, 400.

2269. Onder waterschapsbelangen bekleedt een voorname plaats het bevorderen van den goeden afloop van het water in een polder of waterschap; daarmede is volkomen in strijd het versperren of de doorvaart belemmeren van slooten, waardoor de afloop van het water moet plaats hebben. — H. R. 14 November 1871; N. R. XCIX, § 18, 135; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1387, 65; W. 3408; Gemst. 1060.

2270. Provinciale staten zijn wel bevoegd voor bestaande waterschappen nieuwe reglementen vast te stellen, maar niet om nieuwe waterschappen daar te stellen zonder toestemming der belanghebbenden en zonder onteigening ten algemeenen nutte. — Regtb. Sneek 4 Nov. 1857; W. 1970.

2271. De verpligting tot onderhoud in een polder kan door een hoefslagboek worden bewezen. Het niet ter visie liggen van een hoefslagboek ontneemt daaraan niet de bewijskracht. Hoefslagboeken behoeven de feitelijke gronden, waarop de schuldpligtigheid rust niet te bevatten. — H. R. 10 December 1875; N. R. CXI, § 35, 278; W. 3937; v. d. H. B. R. XL, no. 1471, 467.

2272. Een reglement vastgesteld door een heemraadschap en geagreëerd door de staten der provincie is niet te beschouwen als vastgesteld door die staten. — Regtb. Zwolle 20 Julij 1865; W. 2836.

2273. Bijaldien de dijk- en polderbesturen nog bevoegd mogten zijn om hunne oude keuren te ampliëren of te altereren, of nieuwe te arresteren, zoo mogen zij dit niet anders doen dan in zooverre dit bestaanbaar is met de algemeene beginselen van het Nederlandsch staatsregt en met de uitdrukkelijke verordeningen der Nederlandsche wetgeving. — Regtb. 's Gravenhage 5 Januarij 1846. — H. R. 21 April 1846; v. d. H. G. Z. IV, no. 154, 163; N. R. XXIII, § 75, 339; W. 698.

2274. Tot het maken van keuren en verordeningen van politie zijn bevoegd zoowel de polderbesturen, aan wie die bevoegdheid vroeger uitdrukkelijk was toegekend, als zij, die de bevoegdheid tot aan de invoering der wet van 12 Julij 1855 wettig d. i. ongestoord hadden uitgeoefend. — H. R. 27 Dec. 1865; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1091, 130: N. R. LXXXI, § 40, 314; N. R. B. XVI, 769, W. 2763.

2275. Beplantingen op den kant van kanalen en uitwateringen, al worden daardoor deze niet afgedamd, noch de waterloop belemmerd, zijn onvoorwaardelijk verboden bij het keizerlijk decreet van 16 December 1811. — H. R. 15 Januarij 1850; v. d. H. G. Z. X, no. 451, 15; N. R. XXXIV, § 69, 278; W. 1330.

2276. Het keizerlijk decreet van 16 December 1811 contenant un réglement de police des polders dans le département de l'Escaut is niet afgeschaft door het provinciaal reglement van politie voor de polders in Zeeland van 9 Augustus 1867. — H. R. 25 Mei 1869; N. R. XCII, § 5, 49; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1279, 431; W. 3120; Gemst. 926.

1277. De dorpspolders in Gelderland zijn niet bevoegd om van uitspraken van gedeputeerde staten in hooger beroep te komen bij den koning. — Kon. Besl. 28 Februarij 1869, no. 62; R. v. S. VIII, 100.

2278. De leggers van alle onderhoudswerken, welke staan onder eenig waterschapsbestuur in de provincie Groningen, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten. — Kon. Besl. 30 Maart 1868, no. 72; R. v. S. VIII, 155.

2279. Bij de politieverordeningen van polderbesturen mogen bepalingen worden gemaakt omtrent wegen in den polder gelegen. — Kon. Besl. 15 Maart 1868, no. 15; R. v. S. VIII, 137.

2280. Indien tegen een dwangbevel, uitgevaardigd door een polderbestuur, tot invordering van kosten, bij nalatigheid van de daartoe verpligten, door het polderbestuur aangewend, wordt opgekomen, is niet het administratief gezag, maar de regterlijke magt, bevoegd om van het geschil kennis te nemen als de schuldpligtigheid wordt ontkend. — Kon. Besl. 15 Augustus 1868, no. 30; R. v. S. VIII, 272.

2281. Dr. R. Westerhoff. Twee hoofdstukken uit de geschiedenis van ons dijkwezen met oudheidkundige aanteekeningen, inzonderheid betrekkelijk de provinciën Groningen en Friesland. — Groningen 1865. Beoord. N. R. Bijdr. 1865, 105.

2282. M. Kolff. Historisch-Staatsregterlijk onderzoek over de dijkpligtigheid in Gelderland. — Tiel 1870.

2283. Mr. H. van Sonsbeeck. Bijdrage ter regeling van het beheer der dijk- en polderbesturen en van de conflicten van attributie

2284. Mr. W. J. N. Landré. Historisch overzicht over de polderwetgeving in Zeeland. — Bijdr. v. Boer Fruin c.s. XX. 383.

2285. J. Minnema Buma. Bijdrage tot de geschiedenis van het dijkregt in Friesland, inzonderheid met betrekking tot de contributie der vijf deelen. — Leyden 1853.

2286. J. M. Brillenburg. De collegio aggerum Schielandiae (Hoogheemraadschap van Schieland) — L. B. 1830.

2287. W. A. Snouck Hurgronje. De jure circa aggerum aquarumque curam in insula Walacriae constituto. — Traj. 1837.

2288. H. C. A. Thieme. De imperantis, circa aggeres in Gelria, jure. — Arnhem 1843.

2289. J. Klaasesz de Boer. Bijdrage tot de geschiedenis der dijkpligtigheid in Friesland, inzonderheid met betrekking tot Oostergoo. — Utrecht 1868.

2290. Verveeningsregten zijn onderworpen aan de wijzigingen, welke uit wetten en verordeningen van politie kunnen voortvloeijen en zulks zoowel onder de tegenwoordige grondwet als onder vroegere staatsregelingen. De vergunde en begonnen verveeningen kunnen door latere politieverordeningen worden beperkt en gewijzigd, of voorwaarden daaraan worden verbonden, die bij den aanvang haar niet waren opgelegd. Het provinciaal reglement op de veenderijen in Utrecht is algemeen; het regelt zoowel de verveeningen die bij de invoering van het reglement nog niet waren begonnen als de verveeningen die krachtens vroegere octrooijen van het daartoe bevoegd gezag als begonnen beschouwd en bij art. 9 bij name worden genoemd. — H. R. 2 April 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 852, 148; N. R. LXVII, § 47; 330; W. 2264.

2291. In de provincie Utrecht geldt als algemeene regel dat geene hooge of lage gronden mogen verveend worden zonder voorafgaande vergunning der daartoe bevoegde magt. Al zijn de veenderijen in de provincie Utrecht als van oudsher geoctrooijeerd te beschouwen, zoo kunnen daaromtrent toch beperkingen en wijzigingen worden gemaakt, waartoe ook bepalingen ten aanzien van indijking en droog making behooren. Reglementen, dergelijke beper-

kingen bevattende, zijn niet te beschouwen als strafverordeningen, noch als maatregelen van inwendig bestuur van den staat. — Hof Utrecht 5 Januarij 1861; N. R. B. II, 329; W. 2291.

2292. Mr. P. F. Hubrecht. Het regt van aardhaling. — Bijdr. Boer c.s. IV, 383.

2293. Mr. G. A. IJssel de Schepper. Over de verpligting der gemeenten tot het onderhoud van openbare wegen. — Bijdr. Boer c.s. IV, 145.

2294. Afsluiting van openbare wegen door particulieren. — Bijdr. Boer c.s. II, 158.

2295. Mr. J. Heemskerk Azn. Iets over de wet van 1 Junij 1861 (St. 54) omtrent aardhaling. — Bijdr. Boer c.s. VII, 167.

2296. W. E. E. Nog iets over de wet van 1 Junij 1861 (St. 54), omtrent aardhaling. — Bijdr. Boer c.s. VIII, 350.

2297. Kan het, in de wet van 12 Julij 1855 (St. 102) algemeen uitgedrukt doel, te voorzien in sommige waterschapsbelangen, worden beperkt tot eenige waterschap in het bijzonder? Neen — Bijdr. Boer c.s. VIII, 368.

2298. Kan bij waterschapskeur het leggen van bruggen over de kanalen aan dat waterschap verboden en de wegruiming der bestaande bruggen bevolen worden? Ja. — Bijdr. Boer c.s. XI, 142.

2299. Mr. H. van Logchem. Regtskundige beschouwingen omtrent het ontstaan en vervallen van openbare wegen. — Bijdr. Boer c.s. XIV, 118.

2300. Jhr. mr. W. A. C. de Jonge. Onderhoudspligt eener gemeente ten aanzien van eenig werk buiten hare grenzen gelegen. Administratief regterlijke studie. — Bijdr. Boer c.s. XVII, 349.

2301. Mr. D. J. Zubli. Gemeenteverordening en waterschapskeuren onderling in strijd. — Bijdr. Boer c.s. XVIII, 223.

2302. Mr. W. de Sitter. Zijn de provinciale staten bevoegd bepalingen te maken omtrent het waterpeil? of behoort dit te geschieden door gedep. staten? — Bijdr. Boer c.s. XVIII 269.

Art. 193.

2303. H. J. Bool. Over de geldigheid der wet van 28 Julij 1791, betrekkelijk de mijnen. — Bijdr. v. Boer c.s. VII, 290.

2304. W. C. J. van der Moore. Historisch overzigt der wetgeving op de mijnen in de verschillende staten van Europa. — Leiden 1861.

2305. Mr. A. van Wulften Palthe. Nederlandsch mijnregt. — N. R. Bijdr. VI, 557.

Art. 194.

2306. C. H. baron van Rhemen. Eenige beschouwingen over de bevoegdheid en het regt aan de leden van den raad in art. 22 der wet tot regeling van het lager onderwijs toegekend. — Bijdr. v. Boer en Fruin XII, 82.

2307. Mr. P. van Bemmelen. Geschiedenis van art. 194 der grondwet. — Bijdr. v. Boer en Fruin XII, 184.

2308. Mr. P. van Bemmelen. Kosteloos lager onderwijs van staatswege en de schoolwet van 1857 (art. 33). — Bijdr. van Boer en Fruin XII, 234.

2309. Mr. P. van Bemmelen. Het nieuwe ministerie en de quaestie van het lager onderwijs. — Bijdr. v. Boer en Fruin XII, 268.

2310. J. P. Amersfoordt. De cura magistratus circa institutionem publicam. — L. B. 1841.

2311. A. Kerdijk. Leerpligtigheid. Met een kort woord vooraf van mr. C. W. Opzoomer. — Utrecht 1870. Beoord. door mr. W. R. Boer. Bijdr. v. Boer en Fruin XVI, 399.

2312. Jhr. Mr. C. de Jonge. De artikelen 16 en 43 der wet op het lager onderwijs, van het grondwettig standpunt besproken, naar aanleiding der jongste beraadslagingen in de tweede kamer der staten generaal. — Bijdr. v. Boer en Fruin XV, 389.

2313. Mr. W. R. Boer. Een tweetal opmerkingen over de werking der wet tot regeling van het lager onderwijs. — Bijdr. v. Boer c.s. IV, 200.

2314. Mr. A. de Pinto. De openbare school en de bijbelsche geschiedenis. — Bijdr. v. Boer c.s. IV, 347.

2315. Art. 164 en 194 der grondwet. Artt. 135, 161, 162 der gemeentewet. Wet van 13 Augustus 1857 (St. 103). Heeft het gemeentebestuur de bevoegdheid te bepalen: 1°. dat een niet gevaccineerde niet mag worden toegelaten op eenige school of in eenige fabriek? Ja. — 2°. dat niemand door hoofdzeer, schurft, of eenige huidziekte aangedaan in de school of op het werk mag worden toegelaten? Ja. — 3°. dat het verboden is kinderen uit een huis, waar kinkhoest heerscht, naar scholen of fabrijken te zenden? Ja. — Bijdr. v. Boer c.s. IV, 106.

2316. Mr. G. Diephuis. Handleiding tot de kennis der wetgeving op het lager onderwijs in Nederland. — Groningen 1859. Beoord. door mr. J. B. L. Wentholt. Bijdr. v. Boer c.s. III, 144.

2317. Toelagen uit de provinciale geldmiddelen aan het openbaar onderwijs. — Bijdr. v. Boer c.s. II, 212.

2318. Mr. P. van Bemmelen. Het vraagstuk der Godsdienstlooze staatsscholen en de heer Groen van Prinsterer. — Bijdr. v. Boer en Fruin XI, 334.

2319. Mr. G. Groen van Prinsterer. Studiën en schetsen ter schoolwetherziening. — 's Grav. 1865.

2320. Jhr. mr. C. J. Nispen tot Pannerden. Een tweetal opmerkingen over de toepassing van de wet op het lager onderwijs. — Bijdr. v. Boer c.s. X, 387.

2321. Mr. E. L. van Emden. De wet op het lager onderwijs toegelicht uit administrative en regterlijke beslissingen. — 's Gravenhage 1862. Beoord. Bijdr. v. Boer VIII, 390.

2322. S. Blaupot ten Cate en A. Moens. De wet op het lager onderwijs, met aanteekeningen. — Gron. 1879.

2323. Mr. E. L. van Emden. Practische handleiding tot de wet op het lager onderwijs. — 's Grav. 1858. Beoord. door mr. P. F. Hubrecht. Bijdr. v. Boer c.s. II, 57.

2324. Jhr. mr. H. J. van der Heim. Gratis schoolgaan. — Bijdr. v. Boer c.s. VI, 88.

2325. Jhr. mr. J. de Witte van Citters. De openbare school en de bijbelsche geschiedenis. — Bijdr. v. Boer c.s. V, 83.

2326. S. Blaupot ten Cate. Subsidiën aan Israëlitische scholen. — Bijdr. v. Boer c.i. V, 148.

2327. L. Borstel. Subsidie aan Israëlitische armenscholen. Bijbelsche geschiedenis onderwezen op de openbare school in verband met de wet van 13 Augustus 1857. — Bijdr. v. Boer c.s. V, 242.

1328. C. L. van Woolderen. De betrekking tusschen kerk en school. — Amst. 1849.

2329. A. D. J. Mioulet. Wenk over eenige hoofdpunten der wetgeving op het lager schoolwezen. — 's Gravenhage 1849.

2330. O. A. Spitzen. Euphronimus of Neerlands lager onderwijs naar de grondwet en het gezond verstand. — Gron. 1859.

2331. Dr. J. J. Dennink. Gedachten over de zedelijke rigting aan onderwijs en opvoeding op de volksscholen van staatswege te geven naar art. 194 der grondwet. — Deventer 1849.

2332. A. M. Kollewijn. Kantteekeningen op leerpligtigheid van A. Kerdijk. — Amersfoort 1870.

2333. G. S. de Veer. Het volksonderwijs. Voorstellen tot verbetering en aanvulling der wet van 13 Augustus 1857. (St. 103). — Utrecht 1870.

2334. Dr. S. Blaupot ten Gate. De wet op het lager onderwijs van 13 Augustus 1857 (St. 103), na haar tienjarig bestaan uit koninklijke besluiten, ministeriële bescheiden, regterlijke uitspraken, inspecteurs-notulen, tijdschriften, weekbladen enz. toegelicht. — Gron. 1868. Beoord. door mr. P. van Rijckevorsel van Rijsenburg; N. R. Bijdr. XVIII, 98; mr. W. R. Boer; Bijdr. Boer c.s. XIV, 434.

2335. Een gemeenteverordening, waarbij het schoolgeld afhankelijk wordt gesteld van den aanslag in de rijksbelasting of van een bepaald inkomen, is in strijd met art. 33 der wet op het lager onderwijs. — Gemst. 1392; Rep. 1878, 1207.

2336. De jaarwedden der onderwijzers moeten op een vast en niet op een van het goedvinden van den gemeenteraad afhankelijk, tusschen een minimum en maximum zich bewegend bedrag worden vastgesteld. — Ged. Staten Zeeland sine die Gemst. 1391; W. B. B. 1510; Rep. 1878, 928.

2337. Het staat aan de gemeentebesturen vrij, bepalingen te maken omtrent den leeftijd tot welken leerlingen op de lagere scholen zullen worden toegelaten. — M. B. Z. sine die. Anders Ged. St. Z. Holland; Gemst. 1384; Rep. 1878, 679.

2338. De beoordeeling der aanvragen om tegen lager schoolgeld op de school te worden toegelaten, mag niet worden opgedragen aan de plaatselijke schoolcommissie. Zij behoort bij burg. en weth. — Gemst. 1386; Rep. 1878, 680.

2339. Een wettelijke bepaling waarbij verboden wordt aan ouders, die hunne kinderen geen onderwijs doen genieten, openbaren onderstand te verleenen, is om hare algemeenheid niet wenschelijk. — Gemst. 1382; Rep. 1878, 467; W. B. A. 1500; Rep. 1878, 402.

2240. Indien kinderen uit een gemeente, waar schoolgeld geheven wordt, in een naburige gemeente waar het onderwijs kosteloos is, de school bezoeken, kan deze gemeente hen wel weren, maar geen schoolgeld van hen heffen. Geeft de gemeente, waar die kinderen wonen aan de gemeente, waar zij de school bezoeken een vergoeding, dan kan zij wegens die vergoeding van de ouders of voogden dier kinderen, geen schoolgeld vorderen. — Gemst. 1373; Rep. 1878, 96.

2341. Een ongrondwettig middel tegen schoolverzuim. — W. B. A. 1060.

2342. Mr. A. J. W. Farncombe Sanders. School, godsdienst en gezond verstand. — Bijdrage tot schoolwetherziening. — Bijdr. Boer en Fruin XX, 73.

2343. Mr. W. R. Boer. De schoolkwestie. — Bijdr. Boer en Fruin XX, 241.

2344. Gronden tot verandering van art. 194 der grondwet door Teunis Volksman. — 's Gravenhage 1875.

2345. Openbaar onderwijs bij de wet te regelen. Art. 194 grondwet. — W. B. A. 343.

2346. C. J. A. Heydenrijck. De civitatis nostrae erga juventutis institutionem officiis secundum, art. 194 Leg. Fund. — Amst. 1855.

2347. Regeling van het lager onderwijs. — Wet 13 Augustus 1857 (St. 103).

2348. De onderwijzers, zoowel van openbare als van bijzondere scholen, zijn verpligt alle inlichtingen omtrent het schoolverzuim te geven die hun door of van wege den M. B. Z. worden gevraagd. — Gemst. 1374; Rep. 1878, 91.

2049. De gemeenteraad heeft de bevoegdheid om tot een vergelijkend examen voor een hoofdonderwijzersplaats alleen die hoofdonderwijzers toe te laten, die een zeker aantal jaren aan het hoofd eener school hebben gestaan. — Gemst. 1374. Anders gemst. 1370; Rep. 1878, 92.

2350. De onvoorwaardelijke veroordeeling van het kweekelingenstelsel is af te keuren. — Gemst. 1373; Rep. 1878, 93.

2351. M. J. C. M. Kolkman. De wet van 20 Augustus 1857 (St. 103) is in strijd met de grondwet. — Stelling 27. Leiden 1878.

2352. Herziening der wet van 13 Augustus 1857 (St. 103) tot regeling van het lager onderwijs. — Wet 17 Augustus 1878 (St. 127).

2353. H. Bosscha. De institutionis procuratione ex antiquissimo jure publico in patria nostra. — Amst. 1848.

2354. A. Resibois. De dijudicando privatorum et reipublicae jure circa educationem et institutionem juventutis. — Leodii 1827.

2355. W. R. Boer. Leerplichtigheid en schooldwang. — Utrecht 1870.

2356. H. Hemkes Kz. Gebrekkig onderwijs, schoolverzuim, schoolverbond. — Utrecht 1879.

2357. L. Mulder. Proeve van een statistiek van het schoolverzuim in de provincie Utrecht. — Utr. 1870.

2358. L. A. Hissink. Gedachten over ons toekomstig lager onderwijs volgens art. 194 der grondwet van 1848. — Zutphen 1849.

2359. J. W. Elink Sterk. Memorie over de toepassing van art. 194 der grondwet. — Arnhem 1849.

2360. A. van Gestel. Bijdrage ter verklaring van artikel 194 der grondwet, met het oog op een bevredigende oplossing der schoolquaestie. — 's Hertogenbosch 1877.

2361. Mr. W. R. Boer. De schoolkwestie. — Bijdr. Boer, Fruin c.s. XX, 241.

2362. J. van Dam Thzn. Het gevangenisonderwijs in de tweede kamer. — Utrecht 1870.

2363. Mr. P. Romeijn. Wat is er van de klagten over het lager onderwijs. Proeve van antwoord. — Schoonhoven 1866. Beoord. door P. J. Veth; Gids 1867 III, 155.

2364. J. A. Lamping. Schoolwetsherziening. — Gids 1868 II, 193, 431.

2365. F. J. Kiehl. De onderwijsvraag. — Gids 1857 I, 433, 612.

2366. C. L. van Woelderen. De school en de kerk. — Gids 1852 I, 1.

2367. J. A. Lamping. De voorbereiding tot het hooger onderwijs. — Gids 1859 I, 1.

2368. S. A. Naber. Gymnasiaal onderwijs en paedagogiek. — Gids 1063 I, 1; 1864 II, 238; 1868 II, 393.

2369. W. Koster. Ontwerp van wet tot regeling van het hooger onderwijs. — Gids 1870 I, 1.

Art. 195.

2370. W. F. van Doorn. Observationes quaedam de cura civitatis erga pauperes. — L. B. 1848.

2371. F. Ooster. Over de werkinrigtingen voor armen in Nederland. — Utrecht 1864.

2372. Mr. P. W. Alstorphius Grevelink. Gedachten over armenverzorging of bedenkingen op het werk der Heeren Tijdeman en Heemskerk. — Assen 1850.

2373. Mr. W. de de Sitter. Korte verhandeling over het pauperisme in Nederland, deszelfs oorzaken en de middelen waardoor de voortgang van hetzelve kan worden gestuit. — Gron 1850.

2374. J. van Leeuwen. De diaconie beschouwd in hare betrekking tot het armwezen naar de bestaande wetgeving. — Middelburg 1842.

2375. T. B. d. V. Het ontwerp van wet tot

ondersteuning der behoeftigen getoetst. — Utrecht 1845.

2376. Mr. H. van Loghem. Beoordeeling van het ontwerp van wet betrekkelijk de ondersteuning van behoeftigen. — Deventer 1845.

2377. Vrijmoedige gedachten over het armwezen. Bedenkingen tegen de bestaande wetgeving. — Amst. 1845.

2378. Vlugtige beschouwingen van het ontwerp van wet op het armwezen. — Middelburg 1846.

2379. Mr. A. S. van Nierop. Verdediging der onafhankelijkheid der diaconiën ten aanzien der armbedeeling. — Zaandijk 1848.

2380. Handhaving van regten der diaconiën van de Nederlandsche Hervormde kerk door een predikant. — Amsterdam 1846.

2381. H. J. Royaards. De conceptwet, omtrent de ondersteuning der behoeftigen in hare betrekkingen tot diaconiën, kerkelijk beschouwd. — Utrecht 1846.

2382. J. van Leeuwen. Bedenkingen op het ontwerp van wet tot ondersteuning van behoeftigen. — Middelburg 1846.

2383. J. van Leeuwen. De armwet in haar ontstaan en strekking geschiedkundig toegelicht. — Leiden 1847.

2384. Brieven over diaconiebedeeling. — Amst. 1847.

2385. H. J. van Bennekom. Proeve eener armenwet voor het koningrijk der Nederlanden. — Utrecht 1847.

2386. Mr. A. J. Houck. Beginselen en vereischten eener wet op het armwezen. — Deventer 1849.

2387. Bijdragen tot verdediging van het voorstel van wet tot regeling van het armwezen. — Arnhem 1848.

2388. Dr. F. H. L. Donckerman. Gedachten over de noodzakelijkheid en nuttigheid van een algemeen armbestuur met aanwijzing van heilzame middelen tegen den voortgang der armoede. — Amst. 1849.

2389. Mr. L. Ph. C. van den Bergh. Gedachten over armoede, overbevolking en kolonisatie. — Leiden 1845.

2390. S. Blaupot ten Cate. De staatszorg voor de armen als overenkomstig met de beginselen van zedelijkheid, staatsregt en staatsbelang tegen eenige bedenkingen verdedigd. — Gron. 1850.

2391. Mr. F. H. C. Drieling. Eenige bedenkingen over het onderwerp van wet op het armbestuur. — Utrecht 1851.

2392. H. J. Royaards. De hervormde diaconiën en de concept-armenwet van 1851. — Utrecht 1851

2393. Mr. W. Boonacker. De onderworpenheid der Diakoniën en soortgelijke armen-administratiën aan de armenwet van 28 November 1818 herhaaldelijk gehandhaafd door den Hoogen Raad en nader betoogd uit die wet zelven. — Amst. 1851.

2394. Mr. J. H. G. Boisevain. De armenwet opgehelderd. — Arnhem 1854.

2395. S. Blaupot ten Cate. Armwezen en armverzorging, uitgegeven door de maatschappij tot nut van het algemeen. — 1851.

2396. G. Luttenberg. Proeve van onderzoek omtrent het armwezen in ons vaderland en naar de meest doeltreffende middelen, die verder ter verbetering van het lot der armen zouden kunnen worden aangewend. — Zwolle 1841. id. Vervolg. Zwolle 1843.

2397. Mr. W. de Sitter. De armverzorging in Nederland en het verschaffen van werk aan behoeftigen beschouwd. — Gron. 1851.

2398. C. H. van Herwerden. De kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid tegen de voorgedragen armenwet verdedigd. — Gron. 1851.

2399. Dr. J. P. Heye. Eene levensvraag voor oogenblik en toekomst. Armverzorging en armbestuur naar aanleiding der verordening op de geneeskundige armverzorging voor de stad Amsterdam met de armenwet in verband beschouwd. — Amsterdam 1855.

2400. H. Verwoert. Wet tot regeling van het armbestuur in het koningrijk der Nederlanden. — Amsterdam 1857. Beoord. door M. M. von Baumhauer; Themis 2e IV, 271.

2401. Mr. F. A. T. Weve. Heeft een armbestuur regt tot verhaal van den onderstand, door verpleging in een godshuis verstrekt, wanneer de ondersteunde tot de teruggaaf daarvan in staat geraakt? — Themis 2e IV, 44.

2402. Mr. H. W. Tijdeman, mr. J. Heemskerk Azn. en mr. J. W. Tijdeman. Denkbeelden omtrent eene wettelijke regeling van het armwezen in Nederland. — Amst. 1850. Beoord. door mr. W. R. Boer; Gids 1850.

2403. A. E. Mackaij. De denkbeelden omtrent eene wettelijke regeling van het armwezen in Nederland, voorgedragen door H.H. Tijdeman en Heemskerk bescheidenlijk beoordeeld. — 's Grav. 1850.

2404. L. N. Schuurman. Wet van 18 Junij 1854 en van 1870 op het armbestuur met aanteekeningen. — Zwolle 1870.

2405. Mr. H. Keer. De armenwet, zooals zij thans gewijzigd is, uit officiële stukken en beraadslagingen. — Leiden 1870.

2406. Mr. H. J. Smidt. De wet tot regeling van het armbestuur, zooals zij is vastgesteld bij de wet van 28 Junij 1854, no. 100 en gewijzigd bij die van 1 Junij 1870, no. 85 met aanteekeningen. 3e geheel omgewerkte druk. — Winschoten 1870.

2407. Mr. J. F. Byleveld. Iets over het oud burgeren-gasthuis te Nijmegen. — Nijmegen 1872.

2408. Mr. P. Lugt. De gasthuisquaestie te Nijmegen. — N. R. Bijdr. 1875, 185.

2409. P. S. De armenwet der toekomst. Beschouwingen over eene herziening der wet tot regeling van het armbestuur. — 's Gravenhage 1867.

2410. Mr. C. I. A. Heydenrijck. De regeling van het armbestuur in Nederland en de kerkelijke instellingen van liefdadigheid vooral die der katholieken. — 's Gravenhage 1859.

2411. Mr. J. de Bosch Kemper. Geschiedkundig onderzoek naar de armoede in ons Vaderland, hare oorzaken en de middelen die tot hare vermindering zouden kunnen worden aangewend. — Haarlem 1851.

2412. Mr. J. L. de Bruyn Kops. Over het beginsel van armenverzorging door den staat. — Leiden en Amst. 1852.

2413. Het wetttelijk armwezen of de verschillende gevoelens over de hoofdpunten eener wetgeving op het armbestuur, voorgesteld en overwogen in verband met het aanhangig ontwerp van wet. — Zalt-Bommel 1852.

2414. S. Blaupot ten Cate en mr. W. de Sitter. Tijdschrift voor het armwezen. 10 dln. Gron. 1851—1860.

2415. Mr. F. H. C. Drieling. Beschouwingen over het nieuw ontwerp van wet op het armbestuur. — Utrecht 1852.

2416. Mr. A. J. Zubli. Geschiedenis der Nederlandsche armenwet. — Amst. 1853.

2417. Mr. W. Francken. Wet van den 28 Junij 1854 (St. 105) tot regeling van het armbestuur met de daarover, vooral in de tweede kamer der Staten Generaal gewisselde stukken en gehouden beraadslaging. — Nijmegen 1854.

2418. Iz. I. Lion. De wet op het armbestuur, toegelicht uit de officiële stukken en de discussiën in de beide kamers. — 's Gravenhage 1854.

2419. C. L. van Woelderen. De volksopvoeding en armverzorging, beschouwd als het zekere redmiddel in den financiëlen toestand des vaderlands. — Arnhem 1869.

2420. Dr. N. B. Donkersloot. Gedachten over armoede, hare oorzaken en voorbehoedingsmiddelen. — Tiel 1849.

2421. K. F. W. Eymael. Wenken voor armbesturen, armenverzorgers en allen die in de armverzorging belang stellen. — Zwolle 1849.

2422. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Overzigt van de letterkunde omtrent het armwezen in de zestiende eeuw. — R. Jaarb. XII; 468.

2323. Over de oorzaken en gevolgen der heerschende armoede in Nederland en de middelen tot derzelver herstel. — Haarlem 1843.

2424. Mr. W. C. Mees. De werkinrigtingen voor armen uit een staathuishoudkundig oogpunt beschouwd. — Rotterd. 1844. Beoord. door mr. C. A. den Tex; N. R. Jaarb. VI, 732, VII, 163.

2425. Vrijmoedige gedachten over het armwezen in het koningrijk der Nederlanden, bedenkingen tegen de wetgeving dezer hoogst gewigtige aangelegenheid. — Amst. 1845.

2426. Mr. J. A. van Roijen. Wetgeving en armoede beschouwd in betrekking tot het misdrijf. — Zwolle 1846. Beoord. door mr. C. A. den Tex; R. Jaarb. VIII, 737.

2427. C. Twee brieven over weldadigheid in verband met het armwezen. — Sneek 1846.

2428. Mr. J. van der Veen. Armoede. Aanwending van middelen, om te geraken tot een algemeene ontginning van woeste gronden in Nederland ter bestrijding der armoede. — Leeuwarden. 1846.

2429. Ds. O. G. Heldring. Binnen- en Buitenlandsche kolonisatie in betrekking tot de armoede. — 1846.

2430. Mr. H. van Loghem. Beoordeeling van het ontwerp van wet betrekkelijk de ondersteuning van behoeftigen, aan de tweede kamer der Staten Generaal aangeboden, in verband tot algemeene beginselen van armenwetgeving. — Deventer 1846.

2431. J. van Leeuwen. Bedenkingen op het ontwerp van wet tot ondersteuning van behoeftigen. — Middelburg 1846.

2432. J. H. Reddingius. De verpligting der Diakenen bij de gemeenten der Hervormde kerk, uit een kerkelijk oogpunt beschouwd. — Franeker 1847.

2433. Friso. Een woord over de publicatiën der staten van Friesland van den 28 November 1755 en van den 15 Maart 1757 betrekkelijk het onderhoud der armen. — Opm. en Med. VI, 218.

2434. Mr. G. Diephuis. Opmerkingen omtrent enkele artikelen der wet van den 28 Junij 1854 (St. 100) tot regeling van het armbestuur. — Opm. en Med. X, 257.

2435. Mr. H. J. Smidt. Bijdragen ter verklaring der wet tot regeling van het armbestuur. — Opm. en Med. XII, 17, 286.

2436. Mr. W. R. Boer. Bevoegdheid van burgerlijke armbesturen. — Bijdr. Boer c.s. VI, 351.

2437. Mogen armbesturen zelf scholen oprigten en behoort onderwijs tot hunnen werkkring? Ja. — Indien zij zelf geen scholen kunnen bekostigen, mogen zij zich dan wenden tot de bevoegde magt ter verkrijging van gratis onderwijs voor kinderen van ouders, die zij bedeelen? Ja. — Bijdr. Boer c.s. VII, 282.

2438. Jhr. Mr. W. F. Sandberg. Een woord over de werking en uitvoering der wet van 28 Junij 1854 (St. 100) tot regeling van het armbestuur. — Zwolle 1861.

2439. Jhr. mr. H. J. van der Heim. Nog iets over de armenwet. — Bijdr. Boer c.s. VII, 215.

2440. R. Toepassing der armenwet. — Bijdr. Boer c.s. VIII, 264.

2441. Strafbepalingen tegen het weigeren van de aanvaarding der betrekking van armmeester. — Bijdr. Boer c.s. I, 95, 235.

2442. I. J. Blaupot ten Cate. Verhandeling over het domicilie van onderstand. — Gron. 1860. Beoord. door mr. W. R. Boer. — Bijdr. Boer c.s. V, 367.

2443. Mr. W. R. Boer. Denkbeelden over pauperisme en armverzorging. — Gids 1850 II, 397.

2444. Mr. S. Vissering. Eenige opmerkingen over de kwestie van den dag (armwezen). — Gids 1852 II, 261.

2445. Jhr. Mr. H. J. van der Heim. Aanteekeningen over het armwezen. — Gids 1853 I, 133.

2446. Jhr. Mr. H. J. van der Heim. De wet tot regeling van het armbestuur. — Gids 1854, II, 542.

2447. Jhr. mr. H. J. Trip. Het domicilie van onderstand volgens de wet tot regeling van het armbestuur van den 28 Junij 1854 (St. 100) toegelicht en verdedigd. — Gron. 1862. Beoord. door mr. I. J. Blaupot ten Cate; Gids 1863 IV, 147.

2448. Mr. I. J. Blaupot ten Cate. De regering en de armenwet. — Groningen 1862. Beoord. door Hk. Gids 1862 II, 670.

Art. 196.

2449. Mr. G. Groen van Prinsterer. Grondwetsherziening en eensgezindheid. — Amst. 1849.

2450. H. J. Dijckmeester. Grondwetsverandering. Beschouwingen naar aanleiding van het elfde hoofdstuk der grondwet. — Leiden 1871. Beoord. door mr. G. J. Th. Beelaerts van Blokland; Themis XXXIII, 116.

2451. P. A. Post Uiterweer. Onze bepalingen over grondwetsherziening verdienen afkeuring. — Stelling 28. Leiden 1877.

2452. B. M. Bahlmann. Bij de herziening van de grondwet in 1848 heeft men den historischen weg verlaten en een stap gedaan in de richting van de volkssouvereiniteit. — Stelling 24. Leiden 1878.

2453. J. H. Dull. De wijze waarop het brengen van veranderingen in de grondwet is geregeld, is af te keuren. — Stelling 24. Gron. 1878.

2454. S. Gratama Wzn. Grondwetsherziening is ook dringend noodig, opdat de troonopvolging bij ons worde beperkt tot het mannelijk oir, mâle par mâle, van koning Willem I. — Stelling 22. Gron. 1879.

2455. F. W. von Mauvillon. Wat heeft Nederland noodig? of het voorstel tot herziening der grondwet van de heeren Thorbecke, Luzac e. a. getoetst aan den geest des tijds. — Amsterdam 1846.

2456. Mr. H. C. A. Thieme. Grondwetsherziening. Vereeniging van voorstanders van maatschappelijken en constitutionelen vooruitgang. — Utrecht 1847.

2457. Handelingen over de herziening der grondwet. — 's Gravenhage 1844.

2458. Het voorstel ter grondwetsherziening. — Gids 1845 II, M. 61.

2459. De grondwetsherziening en ons belastingstelsel. — Gids 1848 II, 320.

Art. 197.

2460. H. F. M. van Lanschot. Art. 197 gr.w. strijdt met het beginsel in art. 82 gr.w. neergelegd. — Stelling 29. Leiden 1867.

Art. 198.

2461. A. J. Roest. De artikelen 40 tot 49 en 198 van de grondwet. — Utrecht 1860.

2462. Mr. G. Groen van Prinsterer. Art. 198 der grondwet of de niet herzienbaarheid tijdens een regentschap. — 's Gravenhage 1850.

2463. J. W. Losecaat Vermeer. De bepaling, dat er gedurende een regentschap geene verandering in de grondwet mag gemaakt worden, is af te keuren. — Stelling 29. Leiden 1877. H. J. Westra; Stelling 29; Leiden 1874. L. M. J. H. Kerstens; Stelling 29; Leiden 1874. L. H. N. F. M. Bosch van Rosenthal; Stelling 24; Leiden 1870. W. H. Smits; Stelling 29; Leiden 1875. C. J. Boerlage; Stelling 31; Leiden 1875. H. F. M. van Lanschot; Stelling 30; Leiden 1867.

Additionele Artikelen.

Art. 1.

2464. Wanneer hebben de bepalingen der gewijzigde grondwet kracht verkregen? den 3 November na de plegtige afkondiging? of vroeger bij de uitgifte der staatsbladen waarin die veranderingen zijn vervat? — W. 1003.

Art. 2 gr.w. 1840 (thans art. 3).

2465. Moet het 2e der additionele artikelen van de grondwet in zoodanigen beperkenden zin worden opgevat, dat er alleen te denken valt aan *"in toepassing gebragte* of *ten uitvoer gelegde wetten"*? — Regtsg. Adv. III, 46.

Art. 4.

2466, J. F. van Reede. De juribus toparchicis quae dicuntur, ratione habita novissimae legis imperii. — Traj. 1850.

2467. J. L. van Reede. Specimen quo inquiritur quaenam sint principia quibus leges venatoriae olim fundatae sint, hodieque innitantur — Traj. 1846. Beoord. Themis X, 649.

2468. Mr. D. J. R. Brants. De afschaffing der jachtwet. Amsterdam 1872. Beoord. door mr. Fockema Andreae; Themis XXXIII, 487.

2469. R. J. Schimmelpenninck. De jure venationis. — L. B. 1845. Beoord. door mr. G. M. van van der Linden; Themis X, 649.

2470. Mr. H. Malecotius. Briefwisseling over de vraag langs welken weg, in de wet van 11 Julij 1814 op het stuk der jagt wenschelijk geworden veranderingen zouden kunnen worden gemaakt. — Delft 1843.

2471. W. H. Snouck Hurgronje. Geene vordering kan worden ingesteld tot schadevergoeding voor afgeschafte heerlijke rechten, betrekkelijk voordracht of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen. — Stelling 32. Leiden 1875.

2472. E. F. M. Mathon. Er bestaat in Nederland geen heerlijk jachtrecht. — Stelling 28. Leiden 1875.

2473. Mr. G. A. de Meester. Onderzoek naar den staatsregtelijken toestand en de betrekking der onafhankelijke heerlijkheden onder de vrije republiek. — N. R. Bijdr. III, 49.

2474. Mr. W. J. Baron d'Alblaing van Gieesenburg. Regtmatigheid van schadevergoeding voor afgeschafte heerlijke regten. — 's Gravenhage 1849.

2475. Mr. J. F. van Reede. De zoogenaamde heerlijke regten in verband beschouwd met het vierde der additionele artikelen der grondwet. — Utrecht 1854. Beoord. door mr. J. van Hall; N. R. Bijdr. III, 742; Themis 1854, 358.

2476. Ook bij de benoeming van zijl- en dijkregters in de provincie Groningen is ieder heerlijk regt bij dit art. afgeschaft, zoodat tot die benoeming geen voordragt van personen tot gemelde betrekking kan te pas komen. — Kon. Besl. 6 Maart 1851 (St. 15).

2477. Zijn, niettegenstaande het 4e der additionele artikelen van de grondwet van 1848, waarbij de heerlijke regten, betreffende de voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen, zonder schadeloosstelling zijn afgeschaft, de jaarlijksche geldelijke uitkeeringen, toegekend voor de uitvoering der grondwet, wegens dergelijke destijds reeds opgeheven heerlijke regten nog verschuldigd? Ja. — Regtsg. Adv. IV, 4.

2478. Kan een vordering worden ingesteld tot schadevergoeding voor afgeschafte heerlijke regten, betrekkelijk voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen? Neen. — Regtsg. Adv. IV, 7.

2479. Definitive bepaling omtrent de uitoefening van het regt van de jagt door de eigenaars van heerlijkheden. — Souverein Besl. 8 Februarij 1815. no. 42 (St. 11).

2380. Provisionele bepalingen wegens de toekomstige uitoefening der voormalige heerlijke regten. — Souverein besluit 24 Maart 1814, no. 20 (St. 46).

2481. Bepalingen omtrent de uitoefening van het regt van collatie of beroeping van predikanten voorkomende bij het 5de art. van het besluit van 26 Maart 1814, no. 20 (St. 46). — Souverein besluit 28 September 1814, no. 4 (St. 102) 1 Februarij 1815, no. 15 (St. 10).

2582. Aan de eigenaars van heerlijkheden is de uitoefening van het regt van de jagt toegekend, mits niet op gronden aan particulieren toebehoorende. — Souverein Besl. 21 September 1814, no. 25 (St. 101).

2483. Bepalingen ter voorkoming van misbruiken bij het uitoefenen van het regt van collatie of van benoeming tot predikantsplaatsen. — Kon Besl. 11 Aug. 1819 (St. 43).

2484. Opheffing van het collatieregt, voor zoo ver het aan den staat behoort. — Wet 16 Nov. 1861 (St. 124).

2485. Het souverein besluit van 1 Februarij 1815 (St. 10), betreffende het collatieregt van predikantsplaatsen, bezit geen kracht van wet, omdat niet blijkt, dat daarop de raad van state is gehoord. — H. R. 20 April 1849; N. R. XXXII, § 89, 351. v. d. H. G. Z VIII, no. 367, 416; W. 1034.

2486. De uitdrukking *"eigenaren van heerlijke regten"* in art. 8 van het besluit van 8 Februarij 1815 (St. 11) moet geacht worden geen ander beteekenis te hebben dan die van *eigenaren van heerlijkheden* in het besluit van 26 Maart 1814 (St. 46).

Voor zooverre aan eerstgemelde uitdrukking een ruimere zin zou moeten worden toegekend, zoude het besluit, waarin zij voorkomt als in strijd met de toen geldende grondwet, geen regtsgevolg hebben. — H. R. 20 April 1866; W. 2795; N. R. LXXXII, § 46, 379; v. d. H. B. R. XXX, no. 1016, 322.

2487. De afschaffing van heerlijke regten, betreffende voordragt of aanstelling tot openbare betrekkingen, heeft geen invloed op het regt van den voormaligen ambachtsheer van Maassluis en zijn regtverkrijgende, toegekend op een uitkeering van tien ten honderd der jaarwedde van den burgemeester. — Regtb. 's Gravenhage 18 October 1850; W. 1168.

2488. Het regt tot heffing van den 13den penning is geen heerlijk of uit het leenregt afkomstig regt, hetwelk afgeschaft is door de staatsregeling

van 1798, maar integendeel een burgerlijk regt. — H. R. 1 April 1853; v. d. H. B. R. XVI, no. 505, 219; N. R. XLV, § 2, 10; N. R. B. III, 209; W. 1448.

2489. Bij de vraag of het regt van den dertienden penning al of niet is afgeschaft bij de staatsregeling van 1798, moet alleen worden gelet op den aard en de strekking van dat regt, zonder dat de omstandigheid, dat het steeds met een heerlijkheid is verbonden geweest, daarop eenigen invloed kan uitoefenen. — H. R. 23 Januarij 1863; N. R. LXXIII, § 13, 76; W. 2451; v. d. H. B. R XXVII, no. 890, 233.

2490. Heerlijke regten bij de staatsregeling van 1798 vervallen verklaard en sedert niet hersteld, kunnen niet vatbaar zijn voor bezit en dus mede niet voor verkrijging door verjaring. — Regtb. Hoorn 18 October 1854; N. R. LII, § 87, 405; W. 1627.

2491. In Holland waren de tienden geen gevolg van jurisdictie of van Hoog- of ambachtsheerlijk regt. De tienden zijn blijven bestaan onverschillig of zij van feodalen of van allodialen oorsprong zijn. — Regtb. Gorinchem 10 Junij 1856; N. R. LV, § 81, 406; W. 1763.

2492. Indien in een reglement, vastgesteld ten tijde, toen heerlijkheden als publiek-regtelijke ligchamen hadden opgehouden te bestaan, onderhoudspligt is opgelegd aan een *heerlijkheid*, dan wordt daardoor aangewezen het *vast goed* van denzelfden naam, waarvan de *eigenaar* het onderhoud moet praesteren. — Hof Arnhem 14 Junij 1876; N. R. B. 1878; D. 48.

2493. Het heerlijk jagtregt, afgeschaft bij de staatsregeling van 1798 is later alleen teruggegeven aan hen, die het vroeger wettig hebben bezeten en daarvan tot het jaar 1794 of later in het wettig bezit zijn geweest; het is dus alleen in zooverre hersteld, zonder dat eenig *nieuw* zoodanig regt, hetzij bij overeenkomst, hetzij bij verjaring heeft kunnen worden verkregen; het is dus onjuist, dat dit regt gelijk zou staan met andere onligchamelijke zaken, die door bezit kunnen verkregen worden. Het heerlijk jagt, in zooverre het bij souvereine besluiten van 1814 en 1815 is terugegeven en hersteld, is begrepen onder het jagtregt van derden op gronden van anderen bij de art. 2 en 3 der jagtwet van 1852 vermeld en daarbij onder de voorwaarde van afkoopbaarheid gehandhaafd: derhalve moet ook de eigenaar van den grond of zijn regt-verkrijgende, in geval van niet afgekocht regt, ter uitoefening der jagt op dien grond voorzien zijn van het schriftelijk bewijs van den *regthebbenden heer*. Indien beweerd heerlijk jagtregt met de daad door den eigenaar van den grond is betwist, hetzij door persoonlijke uitoefening der jagt, hetzij door het geven van schriftelijke vergunning aan anderen, hangt bij vervolging de jagtovertreding af, van een geschilpunt van burgerlijk regt, vooraf door den burgerlijken regter te beslissen. — H. R. 28 Maart 1854; N. R. XLVII, § 37, 155; N. R B. IV, 565; W. 1530; v. d. H. J. en V.. IV, no. 233, 240.

2494. De eigenaren van ridderhofsteden in de provincie Utrecht, die het jagtregt tot 1794 of later wettig hebben uitgeoefend, zijn bij het besluit van den souvereinen vorst van 8 Februarij 1815 (St. 11) wederom in het bezit van dat regt gesteld met de bevoegdheid om hunne regten aan anderen, ingevolge de wet tot de jagt gequalificeerden, af te staan. Dat jagtregt is niet vervallen door de latere jagtwetten van 1852 en 1857. — Kantg. Loenen 4 Augustus 1858; Regtb. Utrecht 28 Maart 1859; H. R. 21 Junij 1859; N. R. B. X, 97; N. R. LXII, § 55, 266; W. 2082; v. d. H. J en V, VI, no. 330, 44.

2495. Het regt in de provincie Utrecht bij de ordonantie van de staten 's lands van Utrecht van 18 Julij 1785, toegekend aan de bezitters van erkende ridderhofsteden, mits tot de jagt gequalificeerd om 200 oude roeden rondom de ridderhofsteden met palen te doen afzetten, binnen welke door anderen niet mogt worden gejaagd wat niet van negativen aard, maar bevatte tevens een uitsluitend regt tot de jagt binnen dien bepaalden omtrek, toekomende aan de tot de jagt gequalificeerde eigenaren der ridderhofsteden. Dit uitsluitend vast regt was niet een persoonlijk regt aan dezen of genen bevoorregten stand der maatschappij, maar een regt tot welks uitoefening vóór alles en in de eerste plaats het bezit eener ridderhofstede werd vereischt en dat daaraan was verknocht. Dat regt door de staatsomwentelingen vernietigd is in 1814 weder toegestaan en bij de latere wetten op de jagt en visscherij van 1852 en 1857 ook niet opgeheven of vervallen verklaard. Onder de voorwaarden voor een vernieuwde uitoefening der riddermatige jagt, gesteld bij de art 1 en 2 van het besluit van 8 Februarij 1815 (St. 11) komt niet voor, dat dit regt ten jare 1794 aan de toenmalige eigenaren der ridderhofsteden was verlijd geweest, maar alleen, dat zij tot 1794 of later daarvan „in de wettige possesie zijn geweest", hieronder niet uitsluitend te verstaan een leenroerig bezit. — H. R. 29 Junij 1863; W. 2504; N. R. LXXIV, § 43, 278; v. d. H. J. en VI, no. 390, 325.

2496. Een heerlijkheid moet geacht worden van dezelfde uitgestrektheid te zijn, als de gemeente, wier naam zij draagt. — Hof Zeeland 9 October 1859; N. R. B. XI, 36.

2497. De uitoefening van het collatieregt tot de keuze van een predikant, uit een dubbeltal door den kerkenraad aangeboden, is bepaald door het souverein besluit van 26 Maart 1814, no. 20 (St. 46). Dat besluit is nog steeds geldig. — Regtb. Assen 27 Junij 1859; N. R. B. IX 558; W. 2171.

2498. De verklaring van ambachtsheeren, dat zij zich niet verzetten tegen de registratie van onder die heerlijkheid gelegen landen, is niet te beschouwen als een afstand van het jagtregt zelf. De vergunning tot registratie stelt een bezit of genot van het jagtregt daar, hetwelk *ter bede* is verkregen. Het materieel feit der uitoefening van de jagt, tijdens de invoering van het burgerlijk wetboek is voldoende om die bevoegdheid te blijven behouden tegenover wettige en titulo oneroso verkregen regten van derden. — Hof Zeeland 5 December 1854; N. R. B. V, 435.

2499. De overeenkomsten tot het betalen van recognitiën ter zake van voordragt voor openbare betrekkingen, krachtens heerlijke regten gedaan, zijn niet vervallen door de invoering der grondwet van 1848. — Regtb. Utrecht 4 November 1853; N. R. B. IV, 52.

2500. Bij een vervolging wegens jagtovertreding, op grond van een beweerd, doch door den beklaagde betwist heerlijk jagtregt, behoort dit door het openbaar ministerie bewezen te worden. — Regtb. Amersfoort 16 Julij 1853; N. R. B. IV, 237; W. 1486.

2501. Verleening, afschaffing, herstel en afkoopbaarstelling van het heerlijk jagtregt, zijn handelingen van het staatsgezag, behoorende tot het publiek regt. Niettegenstaande geschillen van het regt van eigendom of overheerlijk jagtregt zelf, tusschen de heeren en eigenaars ter eene en de grondeigenaars ter andere zijde door den burgerlijken regter moeten worden beslist, zoo volgt daaruit echter niet, dat niet door den strafregter zou kunnen worden uitgemaakt of door een jagtbedrijf inbreuk op een heer-

lijk regt is gemaakt. — H. R. 19 Januarij 1874; N. R. CVI, § 13, 117; W. 3696; v. d. H. J. en V, VIII, no. 515, 7.

2502. Indien een eischer bewijst, dat zijne voorgangers in 1780 en 1787 wettig hebben gehad het heerlijk jagtregt binnen zekeren kring, moet hij daarenboven nog bewijzen, dat die voorgangers tot in het jaar 1794 of later dat is tusschen 1794 en den tijd der afschaffing van de heerlijke regten in 1798 in de wettige possessie zijn geweest. — Regtb. Zutphen 23 Februarij 1871; W. 3435; W. v. N. R. 115; R. W. v. N. 134.

2503. De veeren waren oudtijds geen ambachtsgevolg, doch behoorden tot de kleine regalia, toekomende aan de souvereinen van den lande en vatbaar voor vervreemding. In eigendom aan particulieren overgegaan, zijn veeren mitsdien een voorwerp van privaat burgerlijk regt. Het regt van veer is het regt om, met uitsluiting van alle andere door middel van schip, schuit of pont, personen enz., tegen genot van vergoeding over te voeren van den eenen oever naar den daar tegenover liggenden oever. Inbreuk op dat regt is een onregtmatige daad, ditot schadevergoeding verpligt. Ook al is de heerlijkeheid uitgegeven, „ten halve diepe toe”, zoo strekt het voorregt zich niettemin uit den aard der zaak tot den tegenover liggenden oever uit. Uit de algemeenheid van de uitdrukking „*Veeren*” in den giftbrief voorkomende, volgt het regt om overal uit de heerlijkheid personen over te brengen naar den tegenover liggenden oever. Waar het veerregt eenmaal zonder voorbehoud aan een particulier in eigendom is afgestaan, kan dat regt later zelfs niet ten deele nog eens aan een ander worden uitgegeven. Noch de staatsregeling van 1798, noch het besluit van den souvereinen vorst van 26 Maart 1814 (St. 46) hebben in het eigendomsregt op veeren verandering gebragt. — Regtb. Dordrecht 30 October 1878; W. 1432.

2504. Niet ieder regt, dat aan een heerlijkheid is verbonden, moet alleen daarom als uit het leenstelsel afkomstig worden beschouwd. Het regt van zilvergeld is niet uit het leenregt afkomstig noch een gevolg van ambachtsregt of van eenig ander heerlijk regt. Het zilverregt is een op zich zelf staand regt, dat buiten eenige heerlijkheid bij gewoon contract kon worden gevestigd. Door de afschaffing der heerlijke regten is het niet vervallen. — Regtb. Utrecht 9 April 1873; Hof Utrecht 26 Jan. 1874; W. 3692.

Art. 7.

2505. H. Du Marchie van Voorthuysen. Theoretische beschouwingen over kiesregt. — Utrecht 1876.

AANTEEKENINGEN

OP DE WET VAN 4 JULIJ 1850 (STAATSBLAD 37) REGELENDE HET KIESREGT EN DE BENOEMING VAN AFGEVAARDIGDEN DER EERSTE EN TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL, MITSGADERS DEN ROOSTER HUNNER AFTREDING.

2506. A. Backer. De varia ratione qua in praecipuis Germaniae civitatibus populi eliguntur mandatarii. — Amst. 1848.

2507. Gebreken der kieswet — Gemst. 899, 900.

2508. H. Du Marchie van Voorthuysen. Theoretische beschouwingen over kiesregt. (Art. 76 der grondwet). — Utrecht 1876. Beoord. door mr. J. T. Buijs Bijdr. XXI, 403.

2509. Burgemeesters, schoolopzieners en andere in dienst van den staat geplaatste personen behooren bij verkiezingen van hun invloed geen misbruik te maken. — Min. B. Z. 20 Julij 1875; Luttenberg 1875, 144.

2510. Mr. J. T. Buijs. Onze kieswet — Gids 1869, II, 345; Gemst. 929, 930, 931.

2511. Gebreken der kieswet. — Gemst. 899, 900, 903.

2512. Voorstel tot herziening der kieswet. — W. B. A. 343, 344, 346, 349, 357, 358, 360, 602.

2513. Jhr. Mr. C. de Jonge. Het voorloopig verslag van 15 November 1870 over de uitbreiding van kiesregt. — Bijdr. XVIII, 14.

2514. Mr. W. A. Reiger. Wijzigingen van onze kieswet. — Gids 1878, II, 1.

2515. Mr. S. J. van Geuns. Het wetsontwerp tot wijziging van den census der kiesbevoegdheid. — Bijdr. XVII, 111.

2516. J. P. L. T. Regeling van het kiesrecht. — Bijdr. XXII, 163.

2517. Mr. A. M. Maas Geesteranus. De kieswet met eene aanteekening bevattende de rechterlijke en administrative uitspraken en voorschriften, hare toepassing rakende. Handleiding voor de gemeentebesturen, kiezersvereenigingen en kiezers bewerkt. — 's Gravenhage 1869. Beoord. door mr. J. A. Fruin. — Bijdr. XVII, 53; Gemst. 923.

2517*a*. De regeling van ons kiesregt. — W.B.A. 932.

Art. 1.

2518. Collectieve aanslag. Art. 1, 2 en 3 der kieswet. — W. B. A. 155.

2519. Iemand die door den krijgsraad vervallen is verklaard van den militairen stand, is niet in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten; hij mag dus niet op de kiezerslijsten worden geplaatst. — Min. v. J.; W. B. A. 373.

2520. Census, grondslag van kiesregt. — W. B. A. 562.

2521. Voor het kiesregt wordt de meerderjarigheid gerekend te zijn vervuld op den ouderdom van drientwintig jaren, een vroeger huwelijk is daarvoor niet voldoende. — Verslag Ged. St. Zeeland 1859. — W. A. B. A. 583.

2522. Een kiezer na de sluiting der kiezerslijsten als koopman in staat van faillissement verklaard, blijft zijn stemregt behouden, zoolang de lijsten van kracht blijven. Het stembureau is niet bevoegd te onderzoeken of iemand te regt op de lijsten is geplaatst en of hij na de sluiting der lijst zijne kiesbevoegdheid verloren heeft. — Gemst. 869.

2523. Bij het opmaken der kiezerslijsten behoort niet op de kiezerslijsten te worden geplaatst een gefailleerde, die een accoord heeft getroffen, dat door de regtbank is gehomologeerd, terwijl hij niet is gerehabiliteerd. — Gemst. 862.

2524. Opmaken der kiezerslijsten. Verlies van het regt tot uitoefening der burgerschapsregten bij regterlijk gewijsde. — Bijdr. III. 169.

2525. De leden eener vennootschap onder firma die failliet is verklaard, mogen daarom niet van de kiezerslijsten worden geroijeerd. — Regtb. Almelo 23 April 1878; Gemst. 1388; Rep. 1878, 1005.

2526. Zij, die zonder konings toestemming in

pauselijke dienst zijn gegaan, kunnen na hunne terugkomst geen kiesregt meer uitoefenen. — Gemst. 951.

Art. 2

2527. Wet, strekkende ter uitvoering van art. 7 der grondwet. — Wet 28 Julij 1850 (St. 44).

2528. Schippers, die nergens dan aan boord wonen, worden ter zake van het kiesregt beschouwd als inwoners der gemeente, waar zij in het patentregt zijn aangeslagen. — M. B. Z. 29 Julij 1850, no. 23; Bijv. 469, E. 514; Luttenberg 1850, 124.

2529. Voorschriften omtrent eigendomsovergang na het tijdvak van de afsluiting der *kadastrale leggers* in betrekking tot de *kiezerslijsten* en de lijsten van verkiesbaren tot leden van de eerste kamer der Staten Generaal. — M. F. 8 Julij 1850, no. 42; Bijv. 418, E. 503.

2530. Voorschriften nopens het werk der kohieren van de grondbelasting, in verband met de kieswet. — M. F. 13 Julij 1850, no. 1; Bijv. 431, E. 506.

2531. Uit de slotbepaling van dit art. mag worden afgeleid, dat slechts hij een aanslag in de belastingen kan doen gelden, op wiens naam die aanslag staat, maar niet dat die naam alleen moet staan. Die bepaling belet niet dat als twee of meer personen met name zijn aangeslagen voor een enkele som, die aanslag aan elk hunner voor het deel, dat hij daarin betaalt, wordt toegekend. — M. B. Z. 25 Maart. 1853; Bijv. 185, E. 401.

2532. Over woonplaats. — Gids v. P. B. I, 189.

2533. Het bewijs van inwoning binnen het rijk in Europa of in de Overzeesche bezittingen moet geleverd worden in Nederland door een getuigschrift van het hoofd van het bestuur der gemeente waar men heeft gewoond, in de Overzeesche bezittingen van den ambtenaar tot het afgeven van zoodanige getuigschriften bevoegd. — Gids v. P. B. I, 201.

2534. Moet men om het kiesregt te kunnen uitoefenen, zijn aangeslagen op de kohieren, die vóór het sluiten der kiezerslijsten, dat is uiterlijk 25 April, zijn executoir verklaard? — Gids v. P. B. II, 303.

2535. Geeft het verkrijgen van andere voorwaarden van kiesbevoegdheid, of het verliezen derzelve gedurende het tijdvak tusschen het vaststellen en sluiten der lijsten, mede aanleiding tot het brengen van iemands naam op, — of het schrappen van iemands naam van de kiezerslijsten? — Gids v. P. B. II, 81.

2536. Is het een vereischte, dat men in het bezit is der grondslagen, waarop de belasting is gelegd, zoodat bedriegelijke aangiften, blijkbaar verrigt met het doel om het kiesregt te erlangen, niet van kracht zijn? — Gids v. P. B. II 83.

2537. Woonplaats van den kiezer. Art. 2 der kieswet. — W. B. A. 355.

2538. De aanslag in de belasting ten laste van twee of meer personen mag bij de berekening van den census worden gesplitst voor het aandeel van ieder hunner, indien zij uitdrukkelijk met namen zijn genoemd en niet voorkomen als en consorten, en anderen. — Gemst. 908.

2539. Daar dit art. houdt voor betalen het *aangeslagen zijn* in de kohieren, zoo volgt daaruit, dat men, om kiezer te zijn, persoonlijk d. i. ten eigen name moet zijn aangeslagen. Indien dus op het kohier een aanslag voorkomt ten name van A en anderen, kan alleen A kiezer zijn, omdat de anderen niet bij name worden genoemd. Een evenredige belasting ter verkrijging van kiesregt is wel geoorloofd, doch alleen als voor die belasting twee of meer te zamen, doch op *eigen naam* zijn aangeslagen. — Gemst. 1224.

2540. Als aanslag in de rijksbelasting kan voor het kiesregt niet in aanmerking komen het patentregt, dat op de kohieren is uitgetrokken ten name eener maatschappij. — Ged. St. Z. Holland 31 Mei 1875; Gemst. 1237.

2541. Art. 2 der kieswet. Aangeslagen zijn in de kohieren. Moet bij de berekening der belasting om kiezer te kunnen zijn in aanmerking komen, hetgeen in qualiteit wordt betaald en welke qualiteit op het aanslagbillet wordt vermeld, b.v. Directeur der groote societeit? — Gemst. 1026.

2542. Indien deelgenooten of firmanten alle met name op het kohier genoemd zijn, dan mag hun gezamelijke aanslag worden gesplitst, in dier voege, dat ieder geacht wordt, een gelijk gedeelte daarin te betalen. Is dat gedeelte niet beneden den census, dan is ieder hunner, mits de overige vereischten bezittende, kiezer. — Gemst. 1199.

2543. Het is niet geoorloofd te onderzoeken of hij, die op de kiezerslijsten voorkomt, het beroep uitoefent, waarvoor hij in het patentregt is aangeslagen. — Gemst. 1230.

2544. Een aanslag in de belastingen, staande ten name van een bepaald genoemd persoon *en anderen* moet bij de beoordeeling van het kiesregt *voor het geheel* in rekening worden gebragt aan den persoon die met name genoemd is. — Gemeenteraad 's Gravenhage; Gemst. 914, 915; Ged. St. Drenthe 25 Augustus 1874; W. 1316.

2545. Moeten de woorden „gedurende het laatste aan de sluiting voorafgaande jaar" zoo worden verstaan, dat een *geheel jaar* wordt gevorderd of is het voldoende dat *gedurende* een deel van het jaar, mits aan de sluiting voorafgaande, de inwoning heeft plaats gehad? In tweeërlei zin beantwoord. — W. B. A. 405.

2546. Door het jaar inwoning moet worden verstaan, het jaar loopende van de eene sluiting der kiezerslijsten tot de andere en niet een maatschappelijk jaar 1 Januarij tot 31 December. — W. B. A. 426.

2547. Woonplaats van den kiezer. — W. B. A. 429.

2548. Woonplaats van iemand pas meerderjarig geworden bij het opmaken der kiezerslijsten. — W. B. A. 419.

2549. Moet men, om op de kiezerslijsten geplaatst te worden zijn aangeslagen op de kohieren die tijdens het opmaken der lijsten reeds zijn executoir verklaard, of kan men zich ook nog beroepen op den aanslag op suppletoire kohieren vallende tusschen het opmaken en het sluiten der lijsten? Moeten in dat geval die suppletoire kohieren om den aanslag van kracht te doen zijn, executoir verklaard zijn geweest voor het sluiten der kiezerslijsten? — Gids v. P. B. II, 78.

2550. Is de gemeenteraad bevoegd *ambtshalve* wijzigingen of veranderingen in de kiezerslijsten te brengen of heeft hij alleen te beslissen over de ingekomen bezwaren? — Gids v. P. B. II, 82.

2551. De kieswet vordert niet dat om kiezer te kunnen zijn, zijn *naam alléén* op de kohieren der belastingen voor het vereischt bedrag is aangeslagen. Met *aanslag* wordt in de wet alleen bedoeld *aanslag op eigen naam*. Het kiezen is een personele bevoegdheid, waartoe niemand kan geroepen worden dan hij die met de verdere hoedanigheid tevens tot den vereischten census is aangeslagen. — Regtb. Amersfoort 10 April 1852; W. 1325; Gemst. 30; Gids v. P. B. I, 334.

2552. Bij de beoordeeling van den census, noodig tot het uitoefenen van kiesbevoegdheid, komt het aan op den *aanslag* over het loopend dienstjaar.

Het doet niets af, of die kiesbevoegdheid welligt is verkregen, door een aangifte boven hetgeen men eigenlijk in de belasting verschuldigd is. — Regtb. Arnhem 15 Augustus 1851; N. R. B. II, 448; Gids v. P. B. II, 106; W. 1257; Gemst. 1; W. B. A. 115.

2553. Bij de eerste opmaking van de lijst van kiezers moet men voorkomen op de kohieren der directe belastingen op den 30 April tot de loopende dienst behoorende, daarbij mogen geen andere stukken in aanmerking worden genomen. — Regtb. Rotterdam 3 September 1851; W. 1261; Gids v. P. B. II, 105; Gemst. 3; W. B. A. 119.

2554. Een aanslagbillet in de rijksbelasting staande, ten name van de gebroeders N. N. kan, hoe groot het bedrag van den daarop vermelden aanslag ook zij, nimmer de hoedanigheid van kiezer geven. — Regtb. Arnhem 27 April 1878; W. 4239; Rep. 1878, 1003; Gemst. 1393; W. B. A. 1514; Luttenberg 1878, 40.

2555. Op de kiezerslijsten eener gemeente moeten geplaatst worden, allen die dáár hunne woonplaats hebben volgens de bepalingen van het burg. wetb., zelfs dan als zij door burg. en weth. eener andere gemeente op de lijsten dier andere gemeente gebragt zijn. — Regtb. 's Gravenhage 10 April 1868; W. 2996; W. B. A. 1008; Gemst. 865.

2556. Onder woonplaats in dit art. moet de plaats verstaan worden die het burgerlijk wetboek als woonplaats aanwijst. De wet van 7 Julij 1865 (St. 79) strekt alleen om wijzigingen te maken in de gemeentewet, maar niet om eenige veranderingen te brengen in de kieswet, veel minder om aan het woord „*woonplaats*" in art. 2 een ander beteekenis te geven dan die daaraan bij de beraadslagingen daarover door de regering is gehecht. — H. R. 28 September 1877; v. d. H. G. Z. XXX, no. 1680, 410; W. 4169; W. B. A. 1485; Rep. 1879, 3565 vg.

2557. Het patentregt moet onder den aanslag in de rijks directe belastingen worden begrepen. — Regtb. Utrecht 18 April 1851; N. R. B. I, 686; W. 1253.

2558. Bij de beoordeeling van de woonplaats van den kiezer brengt het gaan wonen in een andere gemeente niet per se mede het veranderen van woonplaats. — Regtb. Zutphen 25 Maart 1856; W. 1750; Gemst. 242; P. W. 1856, 2750; W. B. A. 360.

2559. Om op de kiezerslijsten geplaatst te kunnen worden is het geen vereischte, dat de aanslag in 's rijksbelastingen uitsluitend ten name van één persoon is geschied. — Regtb. Utrecht 10 April 1869; W. 3158; Luttenberg 1869, 255; W. B. A. 1074; Gemst. 948.

2560. Uit den aanslag eener kosterij in 's rijks directe belastingen volgt niet, dat de koster de aangeslagen persoon is. — H. R. 26 Junij 1868; N. R. LXXXIX, § 32, 256; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1232, 172; W. B. A. 1004; Gemst. 881; W. 3023.

2561. De aanslag bij dit art. bedoeld, moet zijn op eigen naam; een aanslag op een bepaald persoon en consorten komt ten voordeele alleen van hem, wiens naam in het kohier is vermeld. — H. R. 26 Junij 1868; N. R. LXXXIX, § 31, 250; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1231, 167; W. 3032; W. B. A. 1002; Gemst. 880.

2562. De wet van 7 Julij 1865 (St. 79), houdende wijziging der gemeentewet, derogeert niet aan de bepalingen van het burgerlijk regt omtrent woonplaats. — Regtb. Middelburg 9 Augustus 1877; W. 4147; W. B. A. 1476; Gemst. 1355.

2563. De vraag, waar iemand zijn hoofdverblijf heeft is een feitelijke vraag. — H. R. 10 Julij 1865; N. R. B. XVI, 441; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1076, 40.

2564. Bij het burg. Wetb., waar het handelt over *Nederlanders* en *Vreemdelingen*, wordt slechts bedoeld hun regtstoestand als burgerlijke personen, niet als *Staatsburgers*, mitsdien kan een beroep op de gelijkstelling met een Nederlander die men als een gevolg der verklaring afgelegd, naar aanleiding van art. 8, no. 2 van dat wetboek beweert plaats te hebben, niets afdoen ten aanzien van de al of niet bevoegdheid tot het kiesregt. Men kan zich dus niet beroepen op art. 8 B. W. als het geldt de bevoegdheid tot uitoefening van burgerschapsregten. Vroegere kiesbevoegdheid vóór de grondwet van 1848 geeft geen regt om daarop nog aanspraak te maken als men niet is Nederlander, maar met Nederlander gelijk gesteld volgens art. 8 B. W. De wetten krachtens de grondwet van 1848 ten aanzien van het kiesregt uitgevaardigd, hebben niet de kiesbevoegdheid verzekerd aan hen die deze onder de vroegere verordeningen hebben bezeten of uitgeoefend, mitsdien valt er bij de vraag omtrent kiesbevoegdheid op dit oogenblik niet anders te onderzoeken dan of men in den zin der tegenwoordige wetten Nederlander is. — H. R. 21 Mei 1852; N. R. XLII, § 5, 18, v. d. H. G. Z. XI, no. 548, 283; Gemst. 34.

2565. Ook aanslagbilletten en bewijzen van betaling vóór de executoir verklaring en afkondiging der kohieren kunnen gelden als bewijs voor kiesgeregtigheid. Als bewijs voor den door de wet gevorderden aanslag is de overlegging van het aanslagbillet en niets meer, voldoende. — H. R. 24 Mei 1867; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 1168, 416; N. R. LXXXVI, § 11, 77; W. 2920; W. B. A. 1017; Gemst. 829.

2566. Een in 1821, en dus onder de werking der grondwet van 1815, *door den koning* verleende naturalisatie is gedaan door de destijds *bevoegde* magt en moet derhalve *nog* als *regtsgeldig* worden aangemerkt, zoodat de alzoo genaturaliseerde ook uit kracht der wet van 28 Julij 1850 (St. 44) is *Nederlander* ten aanzien van het genot der *burgerschapsregten*. — H. R. 10 October 1851; W. 1271; v. d. H. G. Z. XI, no. 533, 207; N. R. XL, § 6, 35; Gemst. 5; N. R. B. I, 577; Luttenberg 1841, 188.

2567. De wet van 28 Julij 1850 (St. 44) regelende het Nederlanderschap, heeft geen terugwerkende kracht; zij ontneemt niet de regten van Nederlander aan hen, die, ofschoon geboren uit ouders, welke niet waren gevestigd binnen het rijk, echter reeds vóór de invoering der wet op een wettige wijze den staat van Nederlander hadden verkregen. Dit geldt ook zelfs van hen op wie art. 4 dier wet niet toepasselijk is. De inwoners van het vorstendom Oost-Friesland zijn door hunne inlijving in 1807 in het toemalig koningrijk Holland regtens Hollanders geworden. Zij, die tijdens den wederafstand van dit gewest aan Hannover in 1815 hunne woonplaats hebben overgebragt binnen de tegenwoordige grenzen van het rijk der Nederlanden of dit vroeger reeds gedaan hadden en sedert binnen het rijk zijn gevestigd gebleven, zijn daardoor ook Nederlanders gebleven zelfs na de invoering van voornoemde wet. — Regtb. Amersfoort 5 Mei 1852; W. 1339; Gemst. 33.

2568. Teregt wordt het Nederlanderschap toegekend aan hem, die wel is waar in een vreemd land is geboren, maar wiens ouders, toen zij in den vreemde gingen wonen, Nederlanders waren, in Nederland gevestigd, en later in Nederland teruggekeerd, niet geacht kunnen worden bij hun vertrek uit Nederland het doel niet te hebben gehad om in Nederland terug te keeren. — H. R. 23 Junij 1876; W. 4006.

2569. Nederlander is hij, die, in den vreemde

geboren, zich hier te lande heeft gevestigd, indien zijn vader, in dit rijk geboren en overleden, zich in zijn leven gedurende eenigen tijd elders heeft gevestigd en aldaar een vreemde vrouw heeft gehuwd, uit welk huwelijk hij, wiens hoedanigheid van Nederlander wordt betwist, voortgesproten is. — Regtb. Roermond 4 September 1851; W. 1267.

2570. De meerderjarig geworden en hier te lande geboren en woonachtige kinderen van hen, die vóór de afscheiding van België binnen dit rijk woonden, doch die zich daarna in België hebben nedergezet, ook dan als zij hunne ouders gedurende hunne minderjarigheid aldaar hebben gevolgd, zijn met betrekking tot het genot der burgerschapsregten, Nederlanders. — H. R. 14 Julij 1857; W. 1870; N. R. LVI, § 47, 208; Luttenberg 1857, 180.

2571. Hoewel volgens art. 1 der wet van 28 Julij 1850 (St. 44) ten aanzien van het genot van burgerschapsregten, voor Nederlanders worden gehouden, zij, die geboren zijn uit ouders binnen het rijk in Europa gevestigd, wordt echter bij art. 3 dierzelfde wet nader bepaald, wie als gevestigd of ingezeten zijn te beschouwen en volgt daaruit, dat de regter behoort te kunnen beoordeelen of de omstandigheden in de verklaring voorkomende, inderdaad een vestiging volgens de wet medebrengen. Vermits art. 15 der wet van 4 Julij 1850 (St. 37) geen nadere omschrijving bevat van de daarbij bedoelde bewijsstukken, is aan den regter overgelaten de beoordeeling, welke stukken hij noodig acht voor het bewijs, dat de verzoeker is Nederlander. De geboorteacte alleen levert zoodanig bewijs niet op, noch uit haren aard, noch krachtens eenige bepaling der wet. — H. R. 9 Mei 1867; N. R. LXXVI, § 5, 24; Luttenberg 1867, 250; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1165*, 408; W. 2918; W. B. A. 948, 1008; Gemst. 828.

2572. Volgens de voorschriften dezer wet moet alleen de aanslag in de belastingkohieren (onverschillig of de betaling daarvan al of niet heeft plaats gehad) gehouden worden voor belastingbetaling, welke in den geest dezer wet regt geeft tot bepaling der kiesbevoegdheid en kan dus het voorloopig betaalde wegens belasting, vóór dat het kohier is vastgesteld, niet mede als betaling in den zin der wet tot het gevraagd einde in aanmerking komen. — H. R. 24 Mei 1853; N. R. XLIV, § 82, 361; v. d. H. G. Z. XII, 572, 49; Gemst. 87.

2573. Bij de vaststelling der kiezerslijsten kunnen geen andere aanslagen in de grondbelasting in aanmerking komen dan die *op eigen naam* zijn gesteld; bijgevolg kan het bedrag van den aanslag eener *firma* niet worden gevoegd bij het bedrag, waarvoor een vennoot *op eigen naam* is aangeslagen. — Regtb. Dordrecht 20 Augustus 1850; N. R. XXXVII, § 84, 449; W. 1150; W. B. A. 64.

2574. De woorden „deze wet houdt voor meerderjarig hem, die den ouderdom van 23 jaren heeft, *of voor den ter sluiting der kiezerslijsten bestemden dag zal hebben vervuld*, moeten, wat de laatste betreft, in verband worden beschouwd met art. 31. Hij die den ouderdom van 23 jaren bereikt tusschen den dag waarop burg. en weth. de kiezerslijsten opmaken (art. 10) en dien waarop zij uiterlijk gesloten worden, is alzoo in den zin der kieswet meerderjarig. — Regtb. Leeuwarden 15 April 1875; W. 4033; W. B. A. 1430; Gemst. 1310.

2575. Teregt wordt iemand van de kiezerslijsten eener gemeente weggelaten als hij zich vóór het opmaken dier lijsten met zijn gezin en inboedel heeft verwijderd, doch in zijn vroegere woonplaats zijn aanslag als patentpligtig voortdurend heeft voldaan. Om het woord „*woonplaats*" in art. 2 der kieswet wel te verstaan, moet bij gemis van een staatsregterlijke vastgestelde beteekenis van het woord tot de bepalingen van artt. 75 en 76 B. W., de toevlugt worden genomen. — Regtb. Amersfoort 2 April 1862; W. 2364; W. B. A. 672; Gemst. 551.

2576. Hoezeer naar de woorden en den geest, evenzeer als naar de geschiedenis der kieswet de aanslag in art. 2, § 6 dier wet bedoeld, moet zijn een persoonlijke en ten eigen naam van belastingschuldige gebragte aanslag, zoo mag evenwel niet als element ter bepaling der kiesbevoegdheid geheel buiten aanmerking blijven een aanslag, ten eigen name van twee of meer belastingschuldigen uitgetrokken. Zoodanige beperking is in geen der bepalingen dier wet te vinden en mag te minder gelden ten aanzien der grondbelastingen, daar, uit de deswege bestaande wettelijke bepalingen ten duidelijkste blijkt, dat, indien de eigenaren van onverdeelden eigendom persoonlijk op de kiezerslijst of het kohier gebragt zijn, deze omstandigheid het bezit van gelijke deelen in den belasten eigendom aanduidt en alzoo het verdeelen der verschuldigde belastingsom toelaat. — H. R. 13 Mei 1852; W. 1332; W. B. A. 155; v. d. H. G. Z. XI, no. 546, 280; N. R XLII, § 2, 5; Gemst. 34; Luttenberg 1852, 114.

2577. Het te kennen geven in een doopcedul, opgemaakt in een vreemd land, dat iemands vader is bourgeois de Neufchâtel, kan geen aanleiding geven om daaruit af te leiden, dat die vader door naturalisatie in een vreemd land, het Nederlanderschap zou hebben verloren. — H. R. 28 Mei 1852; v. d. H. G. Z. XI, no. 549, 285; N. R. XLII; § 8, 28; W. 1337; N. R. B. II, 241; Gemst. 36.

Art. 3.

2578. Is de uitzondering, in art 3 der kieswet op den gemeenen regel gesteld alleen dan van toepassing als de man het vruchtgenot der goederen zijner vrouw heeft? — Is een derde bevoegd het bewijs te leveren dat iemand het vruchtgenot der goederen zijner vrouw niet bezit en welke middelen geeft hem de wet aan de hand om dat bewijs te leveren? Hoe ten opzigte van den aanslag der goederen van minderjarige kinderen, dien de vader geacht wordt te betalen, mits hij daarvan het vruchtgenot hebbe? — Gids v. P. B. I, 429.

2579. De man heeft het regt den aanslag, waarvoor zijn *overleden* vrouw op het kohier voorkomt, voor het kiesregt te doen gelden. — Gemst. 1012.

Art. 4.

2580. Duplicaat aanslagbilletten voor het kiesregt af te geven, kunnen op ongezegeld papier worden gesteld en mag deswege een retributie van 5 ct. worden gevorderd. — M. F. 28 Maart 1851; Bijv. 196; Luttenberg 1851, 265.

2581. De onderscheiding alsof ter bepaling der kiesbevoegdheid alleen zouden in aanmerking kunnen komen, executoir verklaarde en afgekondigde kohieren der directe belastingen als zoodanig, en alzoo aanslagbilletten en bewijzen van betaling vóór de executoir verklaring en afkondiging der kohieren voor geene aanslagen daarop kunnen gelden, is niet overeen te brengen met dit art. — H. R. 24 Mei 1867; Luttenberg 1867, 254; N. R. LXXXVI, § 11, 77; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1168*, 416; W. 2920; W. B. A. 1017; Gemst. 829.

2582. Als bewijsmiddelen voor het bestaan van den aanslag zijn *alleen* toegelaten het aanslagbillet en een uittreksel uit de kohieren der directe belastingen. De aanslag moet zijn op eigen naam; hij komt ten voordeele van hem, wiens naam in het kohier is vermeld, ook als deze is gesteld op een

bepaald persoon en *consorten*. — H. R. 26 Junij 1868; Gemst. 880; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1231, 167; W. 3022, N. R. LXXXIX, § 31, 250; W. B. A. 1002.

Art. 5.

2583. J. de Louter. De beperkingen der rechtsbevoegdheid ten gevolge van vermindering der burgerlijke eer. — Utrecht 1869.

2584. Eene leemte in onze wetgeving ten opzigte van het kiesregt. — Gemst. 1221.

2585. Een gefailleerde, die een accoord met zijne schuldeischers heeft getroffen, erlangt de bevoegdheid om kiezer te zijn terug, zoodra hij door de regtbank is gerehabiliteerd. — Gemst. 962, 1003.

2586. De regterlijke homologatie van een met schuldeischers getroffen accoord, brengt den gefailleerden koopman niet terug tot de bevoegdheid om voogd te kunnen zijn, indien hij bij het vonnis van homologatie niet is gerehabiliteerd. — Hof Z. Holland 29 Mei 1844; N. R. XX, § 85, 430; Regtz. I, 304.

2587. Het faillissement eener vennootschap van koophandel onder een firma, heeft niet van regtswege het faillissement van elk harer leden ten gevolge. Hunne namen mogen niet van de kiezerslijsten worden geschrapt. — Regtb. Almelo 23 April 1878; W. 4255; Gemst. 1388.

2588. Het gehomologeerd accoord heft den toestand van faillissement niet op, zoodanig gefailleerde is niet in het volle genot zijner burgerlijke regten, daar hij o. a. uit de voogdij kan worden ontzet. — Regtb. Amsterdam 27 Junij 1870; N. R. B. XXI, 278; W. 3264; R. W. v. N. 74; W. v. N. R. 63.

Art. 6.

2589. A. P. Zaalberg. Kiezerslijsten, niet opgemaakt overeenkomstig de voorschriften der kieswet, afgescheiden van de vraag, of de daarop voorkomende ingezetenen de vereischten van kiezer bezitten en welker beslissing aan de regterlijke magt behoort, vallen onder de plaatselijke verordeningen, bedoeld in art. 153 gem.wet en behooren derhalve op grond van art. 153 dier wet, door den koning te worden vernietigd. — Gemst. 1513.

2590. P. H. W. van Alphen. Eenige opmerkingen over de kiezerslijsten in verband met het onderzoek der geloofsbrieven. — Leiden 1880.

2591. De opmaking der kiezerslijsten door den burgemeester *alleen*, is een onwettige handeling. Welk is het middel om, zoo dit heeft plaats gehad, die handeling ongedaan te maken? — Bijdr. III, 166.

2592. Eenige wenken bij „het opmaken der lijsten van kiezers" voor den gemeenteraad, de provinciale staten en de tweede kamer. — Gemst. 1482.

2593. Opmaken en herzien der kiezerslijsten. — Gemst. 1168.

2594. Een oorzaak van vele mutatiën in de kiezerslijsten. — Gemst. 1170.

2595. Het opmaken der kiezerslijsten behoort te geschieden door het collegie van burgemeesters en wethouders en niet door den burgemeester alleen. — Verslag Zeeland 1857; W. B. A. 480.

2596. Een paar opmerkingen over de kiezerslijsten. — W. B. A. 243.

2597. Indien een kiezerslijst verloren is geraakt, is het dan geoorloofd de kiezerslijst, zooals die het vorig jaar was opgemaakt, te volgen, zoo deze bekend is? — Kiezerslijsten. Art. 6, 7, 33, 34 en 37 der kieswet; art. 5 der gemeentewet. — W. B. A. 379.

Art. 7.

2598. Indien de voorzitter verzuimt de inwoners uit te noodigen om, van hunnen aanslag in de belastingen elders gedaan, te doen blijken en de kiezerlijsten daarna worden vastgesteld, brengt dit verzuim geen nietigheid der kiezerslijsten te weeg. — Gemst. 968.

2599. Ook bij niet inachtneming van art. 7 alin. 2 kieswet, is reclame tegen de kiezerslijsten niet ontvankelijk. — Gemst. 1175.

2600. Voorschriften omtrent de werkzaamheden, vereischt voor het opmaken der kiezerslijsten. — M. F. 13 Julij 1850, Bijv. 194.

2601. Eene bepaling van art. 7 der kieswet. — W. B. A. 249.

2602. Indien de kiezerslijsten niet worden opgemaakt volgens de laatste opgaven van den ontvanger der directe belastingenn, behoort men daartegen op te komen bij Ged. St. en daarvan kennis te geven aan den Min. B. Z. — W. B. A. 734.

2603. Mag het bedrag der belasting, welke wordt betaald op naam van een firma, in aanmerking komen ten aanzien van plaatsing op de lijst der kiezers, van hem, wiens naam in die firma genoemd is? — Ja. — Bijdr. I, 354.

2604. De ontvangers der directe belastingen zijn verpligt niet enkel de namen en voornamen, maar alle bijzonderheden, waardoor de belastingschuldigen in de kohieren worden aangeduid, met de meeste naauwkeurigheid in de lijsten *directe belastingen* no. 11 over te nemen en niet dezelfde belastingschuldigen daarop onderscheiden malen telkens voor een andere belasting aan te teekenen, maar het bedrag van iedere belasting afzonderlijk, waarvoor hij is aangeslagen, achter zijn naam te vermelden en verzamelen. — M. F. 7 December 1876; Luttenberg 1876, 264.

2605. Ook na den 15 Februarij kan worden gereclameerd tegen de kiezerslijsten, ook als men vóór dien dag geen opgave heeft gedaan van betaalde belasting. — M. B Z. 7 April 1875, no. 17, 2e Afd.; Gemst. 1304; W. B. A. 1431.

2606. Art. 7 der kieswet. De minister van binnenlandsche zaken heeft te kennen gegeven, dat de ontvangers der directe belastingen zijn aangeschreven om de opgaven van de aanslagen met meer nauwkeurigheid te doen en daarbij de verschillende aanslagen voor ieder persoon bij elkander te plaatsen en zoo veel mogelijk melding te maken van wijk en nommer; een alphabetische inrigting is echter van de ontvangers niet te vorderen. — M. B. Z. 19 April 1864, no. 132, 2e afd.; W. B. A. 778.

Art. 8.

2607. Het plaatsen van denzelfden persoon op de kiezerslijsten in verschillende gemeenten. — Gemst. 862, 864.

2608. Op de kiezerslijsten eener gemeente moeten geplaatst worden allen die dáár hunne woonplaats hebben volgens de bepalingen van het burg. wetb., zelfs dan, als zij door burg. en weth. eener andere gemeente op de lijsten dier andere gemeente gebragt zijn. — Regtb. 's Gravenhage 10 April 1868; W. 2996; Gemst. 865; W. B. A. 1009.

2609. Weigering tot plaatsing op de kiezerslijsten. — Bijdr. V, 267.

2610. Schippers, die nergens dan aan boord hunner schepen wonen, zijn met betrekking tot het kiesregt, te beschouwen als inwoners der gemeente, waar zij voor het regt van patent zijn aangeslagen. — M. B. Z. 25 Julij 1850; Gids v. P. B. I, 632.

2611. De verkiezing, waaraan een kiezer heeft deelgenomen, die ook elders op de kiezerslijst voorkomt, wordt daardoor niet ongeldig. — Gemst. 1179.

2612. Ten aanzien van militairen heeft dit art. geen verandering gebragt in de vereischten, gesteld

ten aanzien van den duur der inwoning. Alleen heeft dit art. willen bepalen, dat voor de uitoefening van het kiesregt garnisoenhouden gelijk staat met wonen, woonplaats hebben. — Gemst. 1244.

2613. Personen op de kiezerslijsten geplaatst, behouden hunne kiesbevoegdheid gedurende het jaar waarvoor de lijsten zijn vastgesteld, ook als zij in den loop des jaars hunne woonplaatsen naar elders verplaatsen. — Ged. St. Friesland 13 September 1867; Gemst. 835.

Art. 10.

2614. Indien in een gemeente geen leden van den gemeenteraad met de dagelijksche leiding van zaken belast (wethouders) aanwezig zijn, kunnen de kiezerslijsten door den burgemeester alleen worden vastgesteld. — Gemst. 965.

2615. De laatste dag, waarop een kiezerslijst gesloten mag worden is den 17 Maart. — Gemst. 967.

2616. De kiezerslijsten moeten wel op de secretarie gedurende veertien dagen ter inzage worden gelegd en aangeplakt, doch men heeft niet het regt daarvan afschrift te vragen. — Gemst. 1122, 1149.

2617. Voorloopig worden de lijsten der kiezers ingevolge dit art. door burg. en weth. vastgesteld, doch de eindvaststelling en sluiting, geschiedt door den voorzitter van den gemeenteraad alleen. — Ged. St. Drenthe; W. B. A. 324.

2618. Hoe het aanplakken der kiezerslijsten moet geschieden, kon moeijelijk door den wetgever worden geregeld, het moet evenwel zoo geschieden, dat de ingezetenen in de gelegenheid zijn, zonder de secretarie te bezoeken, met den aanslag bekend te worden: daartoe zullen de lijsten kunnen worden geplaatst of in het voorportaal van het gemeentehuis of daarbuiten: in het laatste geval is het zeker wenschelijk dat zij door glas voor den invloed van regen en wind worden beveiligd. — W. B. A. 510.

Art. 11.

2619. Die de vereischte belasting betaalt en niet op de kiezerslijsten is geplaatst, hoezeer hij de overige vereischten bezit, kan na de vaststelling der lijsten niet in beroep komen bij ged. staten; hij behoorde daartegen vooraf bezwaar in te dienen bij den gemeenteraad. — Verslag Ged. St. Zeeland 1859; W. B. A. 589.

2620. Indien iemand te regt is geplaatst op de kiezerslijsten, doch zijn aanslag in de belastingen daarbij verkeerd is uitgetrokken, is een reclame alleen op dien grond buiten eenig belang voor den reclamant en daarom niet ontvankelijk. — Gem. raad 's Gravenhage Gemst. 1228. Bestreden aldaar.

2621. Iemand, minderjarig op het oogenblik van het opmaken der kiezerslijsten door burg. en weth. ingevolge art. 8, kan niet door den raad daarop geplaatst worden bij reclame, als hij later vóór de vaststelling door den raad, meerderjarig is geworden. — Gem. raad Oostdongeradeel; Gemst. 1228. Bestreden aldaar.

2622. Reclame tegen de kiezerslijsten is ook toegelaten, indien een adressant, die op die lijsten wel is vermeld, doch die beweert, dat niet alle belastingen, waarvoor hij is aangeslagen, daarop zijn uitgetrokken. — Regtb. Utrecht 18 April 1851; N. R. B. I, 686; W. 1253.

2623. Een vraag over art. 11 en 12 der kieswet. — W. B. A. 251.

2624. Reclames tegen kiezerslijsten, art. 11 en volg. der kieswet. — W. B. A. 663.

2625. Ook hij die niet voldaan heeft aan de oproeping van het gemeentebestuur, om op te geven, dat hij elders in de belasting is aangeslagen, is bevoegd om bezwaren tegen de kiezerslijsten in te brengen. — Regtb. Sneek 24 Augustus 1850; W. 1174.

2626. Om te beoordeelen of de reclamanten de bevoegdheid hebben of de vereischten bezaten toen zij reclameerden, moet het tijdstip der indiening en niet de dagteekening van het verzoekschrift in aanmerking komen. — Regtb. Maastricht 11 Mei 1861; N. R. B. XII, 55; W. 2510; W. B. A. 743; Gemst. 625.

2627. Art. 11 en 15 der kieswet zijn verkeerd toegepast, door den belanghebbende die tegen zijn wil door den gemeenteraad op de kiezerslijsten is gebragt en van die beslissing ingevolge art. 14 heeft kennis bekomen, niet ontvankelijk te verklaren in zijn hooger beroep bij de regtbank volgens art. 15 ingesteld op grond, dat de termijn van beroep volgens die bepaling moet ingaan *van den dag der beteekening* en in casu waar het betreft een beschikking in geval onder no. 1 en niet onder no. 2 van art. 11 vermeld, geen beteekening wordt vereischt. — H. R. 29 Junij 1877; v. d. H. G. Z. XXX, no. 1676, 387; Rep. 1879, 3564; W. 4141; W. B. A. 1475; Gemst. 1344.

2628. Onder de gronden van reclame aangeduid in no. 1 van dit art. is niet alleen begrepen het geval, dat de naam van den reclamant niet of verkeerd is geplaatst op de kiezerslijst, maar er bestaat ook grond van reclame, indien niet behoorlijk is vermeld wat volgens art. 9 op de kiezerslijsten nevens den naam moet worden uitgedrukt. — H. R. 14 Junij 1861; Luttenberg 1861, 112; N. R. LXVIII, § 27, 217; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 848, 268; W. 2285; W. B. A. 634; Gemst. 512

Art. 12.

2629. Indien geen bezwaren tegen de kiezerslijsten zijn ingebragt, is de raad onbevoegd ambtshalve op voorstel van een der leden, ingezetenen op de kiezerslijsten te plaatsen, die daarop niet voorkwamen. — Kon. Besl. 26 April 1865 (St. 30); W. B. A. 829.

2630. Kan, na verloop van den termijn van veertien dagen in art. 12 der kieswet bedoeld, tegen de kiezerslijsten worden opgekomen? — W. B. A. 882, 896.

2631. Op de beslissing van den regter, dat de verzoeker niet heeft bewezen, dat het door hem ingediend bezwaarschrift binnen den wettelijken termijn is ingediend, kan in cassatie niet worden teruggekomen. Uit het voorschrift van art. 15, houdende dat het daar bedoeld verzoekschrift moet vergezeld zijn van de bewijsstukken, volgt dat getuigenbewijs hier in geen geval is toegelaten en dus ook niet om te bewijzen, dat het bij art. 12 bedoeld verzoekschrift tempore utili aan den gemeenteraad is ingediend. — H. R. 25 Junij 1880; Gemst. 1509.

2632. De gemeenteraad mag geen acht slaan op bezwaren tegen de kiezerslijsten ingediend na den bij art. 12 der kieswet vastgestelden termijn; die termijn is fataal. — H. R. 28 Junij 1861; W. 2289; Luttenberg 1861, 123; N. R. LXVIII, § 41, 321; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 874, 303; Gmst. 513; W. B. A. 663.

2633. Al moge de veertiende dag na de aanplakking en nederlegging der kiezerslijsten op een zondag invallen, zoo kan op den daarop volgenden dag de indiening van bezwaren tegen die lijsten niet wettig geschieden. — H. R. 5 Mei 1869; N. R. XCII, § 1, 1; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1277, 423, Gemst. 925; W. 3113; W. B. A. 1071.

2634. Aan het niet inachtnemen van den termijn tot het indienen van bezwaren bij art. 12 der kieswet gegeven, is niet verbonden de straf, dat men

vervallen is van de bevoegdheid om te reclameren. — Regtb. Maastricht 11 Mei 1861; N. R. B. XII, 55; W. 2510; Gemst. 625; W. B. A. 743.

2635. Op de beslissing van den regter, dat de verzoeker niet heeft bewezen, dat het door hem ingediend bezwaarschrift, bedoeld bij dit art. binnen den wettelijken termijn is ingediend, kan in cassatie niet worden teruggekomen. — H. R. 25 Junij 1880; W. 4531; Rep. 1880, 7076.

Art. 13.

2636. Mededeeling van beslissingen van den raad over reclames tegen de kiezerslijsten. Art. 13 der kieswet. — W. B. A. 398.

2636a. Als de burgemeester een bezwaarschrift tegen de kiezerslijsten ontvangt, gegrond op art. 11 no. 2, behoort hij dit aan den secretaris mede te deelen, ten einde deze in de gelegenheid te stellen om te voldoen aan het voorschrift van art. 13. — W. B. A. 1004.

Art. 14.

2637. Bevoegdheid van den raad met betrekking tot de kiezerslijsten. Artikel 14 der kieswet. — W. B. A. 254.

2638. De gemeenteraad mag alleen wijzigingen en verbeteringen in de kiezerslijsten brengen op verzoekschrift, houdende bezwaren tegen de lijsten; de raad is onbevoegd ambtshalve die lijsten te wijzigen. — Kon. Besl. 26 April 1865; Luttenberg 1865, 59.

2639. De beteekening der afwijzende beschikking op één adres, houdende bezwaren tegen het niet brengen van vier personen op de kiezerslijsten kan en moet geschieden bij één exploit, zoodat de onnoodige kosten, door vier, in plaats van één exploit, veroorzaakt, niet ten laste van den reclamant kunnen komen. — Regtb. Maastricht 30 April 1859; W. 2089; Gemst. 665.

2640. Als een reclame is ingekomen van een ingezeten, houdende verzoek om op de kiezerslijst voor den gemeenteraad te worden geplaatst, is de raad bevoegd hem ongevraagd tevens te plaatsen op de kiezerslijst voor de provinciale staten. — W. B. A. 877.

Art. 15.

2641. Vermits dit art. geen nadere omschrijving bevat van de daarbij bedoelde bewijsstukken, is aan den regter overgelaten de beoordeeling, welke stukken hij noodig acht voor het bewijs, dat de verzoeker is Nederlander. De geboorteacte alleen levert zoodanig bewijs niet op, noch uit haren aard, noch krachtens eenige bepaling der wet. — H. R. 9 Mei 1867; W. 2918; Luttenberg 1867, 250; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1165*, 408; N. R. LXXXVI, § 5, 24; W. B. A. 948, 1008; Gemst. 828.

2642. Onder de belanghebbenden in dit art. bedoeld, zijn te verstaan dezelfde kiesgeregtigden, die in art. 11 dezer wet bevoegd verklaard worden om bij den gemeenteraad bezwaren tegen de kiezerslijsten in te dienen, onverschillig of zij al of niet partij zijn geweest op die bij den gemeenteraad ingediende bezwaren. — Regtb. Maastricht 11 Mei 1861; N. R. B. XII, 55; W. 2461, 2510; W. B. A. 743; Gemst. 592.

2643. Dit art. is niet geschonden als de regtbank, zonder den verzoeker niet ontvankelijk te verklaren, in zijn beroep op de regtbank, hem niet ontvankelijk heeft verklaard in zijne vordering, zooals die is ingesteld tegen de kiezerslijsten. Slechts de bezwaren in art. 11 der kieswet genoemd, kunnen aan de beoordeeling der regtbank worden onderworpen. — H. R. 18 Mei 1877; W. 4189; W. B. A. 1492; Gemst. 1373; Rep. 1878, 76; v. d. H. G. Z. XXX no. 1672, 354; Rep. 1879, 3161.

2644. De regtbank is niet bevoegd te beslissen op een beklag, dat de raad eener gemeente geen besluit heeft genomen omtrent een tegen de kiezerslijst ingediend bezwaar. — Regtb. Maastricht 2 Mei 1861; N. R. B. XII, 49; W. 2418; Gemst. 578; W. B. A. 661.

2645. Indien de achtste of laatste dag van den termijn voor de indiening van het verzoekschrift bij dit art. bedoeld, op een zondag valt, moet die termijn geacht worden eerst den volgenden dag te zijn gesloten. — H. R. 5 Mei 1865; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1064, 435; W. B. A. 844; W. 2708; Gemst. 725. Anders Regtb. Roermond 8 April 1865.

2646. Indien aan de uitspraak des regters wordt onderworpen een beschikking van den gemeenteraad waarbij iemand wegens beweerde minderjarigheid niet op de kiezerslijsten is geplaatst, moet de regter ook onderzoeken of die persoon de overige vereischten in de kieswet genoemd, bezit. — Regtb. Leeuwarden 15 April 1875; W. 4033; W. B. A. 1430; Gemst. 1310.

2647. Indien derden de plaatsing op de kiezerslijsten verzoeken van personen, die daarop voorloopig niet geplaatst waren en dat verzoek door den gemeenteraad wordt toegestaan, kunnen die alzoo geplaatsten tegen de beschikking niet in beroep komen bij de regtbank. — Regtb. Middelburg 31 Mei 1877; W. 4117; Gemst. 1344. Anders H. R. 29 Junij 1877; W. 4141; W. B. A. 1475.

2648. Die tegen zijn wensch op de kiezerslijsten is gebragt en van die beslissing ingevolge art. 14 dezer wet, kennis heeft bekomen, is ontvankelijk in zijn beroep bij de regtbank; daartegen doet niet af dat de termijn van beroep volgens dit art. moet ingaan *van den dag der beteekening*, waar het betreft een beschikking, als van deze geen beteekening wordt vereischt. — H. R. 29 Junij 1877; W. 4141; W. B. A. 1475. Anders Regtb. Middelburg 31 Mei 1877; W. 4117; W. B. 1475; Gemst. 1322.

2649. Om ontvankelijk te zijn in het beroep op de regtbank behoeft de appellant niet af te wachten de beteekening bij art. 14 voorgeschreven, welke alleen in zijn belang plaats heeft. — Regtb. Nijmegen 23 April 1875; W. 3910; W. A. 1356.

2650. Uit het voorschrift van dit art., houdende dat het daar bedoeld verzoekschrift moet vergezeld zijn van de *bewijsstukken*, volgt dat getuigenbewijs hier in geen geval is toegelaten en dus ook niet om te bewijzen, dat het bij art. 12 bedoeld verzoekschrift tempore utili aan den gemeenteraad is ingediend. — H. R. 25 Junij 1880; W. 4531; Gemst. 1509; Rep. 1880, 7139.

2651. Behalve eenige uitdrukkelijke bepalingen van afwijking der gewone manier van procederen die de strekking hebben om het regtsgeding te vereenvoudigen, te bekorten en minder kostbaar te maken, heeft de kieswet de voorschriften van het wetb. B. R. geheel ongekrenkt gelaten, zoodat ook het bepaalde bij art. 193 B. R., betreffende de schorsing van het burgerlijk geschil ingeval van vermoeden van valschheid op de geschillen in zaken van burgerschapsregten toepasselijk is gebleven. Bij dezelfde uitspraak behoort te worden beslist over de vordering van iemand, die zich qualificeert kiesgeregtigd, handelende in eigen naam en niet in naam van anderen zich tot de regtbank wendt met bezwaren over de lijst van kiezers, door het gemeentebestuur vastgesteld, met verzoek dat door de regtbank zal worden gelast om die personen nog op de kiezerslijsten te brengen. — H. R. 6 Mei 1853;

Gemst. 84, 135; v. d. H. G. Z. XII, no. 570, 35; W. 1433; N. R. XLIV, § 73, 318.

Art. 16.

2652. Het is één geding waarin bij *één en dezelfde* uitspraak behoort te worden beslist, indien iemand zich qualificerende kiesgeregtigde handelende *in eigen naam* en niet in naam van de betrokken personen, zich bij verzoekschrift tot de arrondissements-regtbank wendt met bezwaren over de lijst van kiezers door het gemeentebestuur vastgesteld en verzoekt dat door de regtbank zal worden gelast om de personen van welke hij een naamlijst, gestaafd met bewijsstukken, overlegt, alsnog op de lijst van kiezers te brengen; derhalve behoort, als in zoodanig geval wegens ontstaande vermoedens van valschheid van één der bewijsstukken, betrekkelijk één der betrokken personen tot een tijdelijke schorsing van het geschil dient te worden overgegaan, deze schorsing te loopen over de *geheele* zaak en dus ook betrekkelijk de personen, op wier bewijsstukken niets aan te merken valt. — H. R. 6 Mei 1853; N. R. XLIV, § 73; 318; Gdis v. P. B. II, 320; v. d. H. G. Z. XII, no. 570, 35; W. 1433; Gemst. 84, 135.

Art. 17.

2653. Het niet doen der beteekening, bedoeld bij dit art., heeft ten gevolge de niet ontvankelijkheid van het verzoek om nog op de kiezerslijst geplaatst te worden. — Regtb. Maastricht 11 Mei 1860; N. R. B. XII, 59; W. 2443; Gemst. 592; W. B. A. 661.

Art. 18.

2654. De wederpartij bij dit art. bedoeld, die zich in het geding heeft gevoegd en in het ongelijk is gesteld, moet in de kosten worden veroordeeld. — Regtb. Middelburg 9 Augustus 1877; W. 4147; W. B. A. 1476; Gemst 1355.

Art. 19.

2655. Bij een beroep op de regtbank behoort deze in het algemeen volgens deze wet de kiesgeregtigdheid te onderzoeken en beoordeelen; zij moet zich niet bepalen tot de beslissing aangaande den grond van afwijzing door den gemeenteraad aangenomen. — H. R. 17 Mei 1865; N. R. LXXX, § 10, 109; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1078, 458; W. 2695.

Art. 20.

2656. In cassatie mag geen acht worden geslagen op stukken, die aan de regtbank, regt doende ter zake van kiesbevoegdhgid, niet zijn overgelegd. In cassatie kan niet worden onderzocht of uit een overgelegd stuk de tijdige indiening van het verzoekschrift blijkt. In cassatie kan niet worden onderzocht of zij die als kiezers op de daartoe bestemde lijsten wenschen te worden geplaatst den vereischten census betalen. Zij die zoodanige plaatsing verzoeken, kunnen niet bloot volstaan met het bewijs, dat zij den vereischten census betalen; zij moeten daarenboven bewijzen, dat zij de overige vereischten in de kiezers gevorderd, bezitten. — H. R. 17 Mei 1865; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1067, 448; N. R. LXXX, § 9, 98; W. 2695; W. B. A. 837; Gemst. 719.

2657. De cassatie van uitspraken in zaken betreffende het kiesregt, kan niet gevraagd worden ter zake van verzuim in de vormen; alleen schending of verkeerde toepassing der wet, kan daartoe aanleiding geven. — H. R. 3 October 1850; N. R. XXXVI, § 36, 155; v. d. H. G. Z. X, no. 493, 362; W. 1165; W. B. A. 76.

Art. 21.

2658. Door het enkel verstrijken van den termijn bedoeld in dit art., heeft de burgemeester nog geen zekerheid, dat het vonnis niet meer vernietigd kan worden. — Gids v. P. B. I, 13.

2659. Een memorie van cassatie, hoewel geen aanwijzing bevattende van bepaalde wetsartikelen, welke bij een beklaagd vonnis zouden zijn geschonden of verkeerd toegepast, echter inhoudt een vermelding van daadzaken alsmede de gronden waarop de eisch tot cassatie berust, zoodat ten vollen blijkt, welke wetsbepaling de verzoeker meent, dat verkeerd zou zijn toegepast, voldoet aan de bedoeling van dit art. — H. R. 14 Julij 1857; W. 1870; N. R. LVI, § 46, 208; Luttenberg 1857, 180.

Art. 23.

2660. Door den Hoogen Raad mag geen acht worden geslagen op een memorie van cassatie, ingediend meer dan veertien dagen na de beteekening van het verzoekschrift tot cassatie. — H. R. 23 Junij 1876; W. 4006.

Art. 26.

2661. De vraag waar iemand voor de uitoefening van het kiesregt zijn woonplaats of hoofdverblijf heeft gevestigd, is een feitelijke quaestie, die niet aan een onderzoek in cassatie kan worden onderworpen. — H. R. 10 Julij 1865; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1076, 40; N. R. B. XVI, 441.

Art. 28.

2662. De wederpartij die zich in het geding heeft gevoegd en in het ongelijk is gesteld, moet in de kosten worden veroordeeld. — Regtb. Middelburg 9 Augustus 1877; W. 4147; W. B. A. 1476; Gemst. 1355.

Art. 30.

2663. Twijfel is gerezen in hoever iemand bij regterlijke gewijsde van zijne burgerschapsregten voor bepaalden tijd vervallen verklaard, van de kiezerslijsten kan geschrapt worden, indien en zoolang het bestuur, bij hetwelk geen bezwaar omtrent de plaatsing op de lijst is ingebragt, niet wettig met dat veroordeelend gewijsde is in kennis gesteld; art. 35 beveelt wel dat bij de herziening der lijsten allen geschrapt worden die een of meer der in de kiezers gevorderde vereischten verloren hebben en dit art., dat door den voorzitter van den gemeenteraad, gezorgd wordt, dat in de lijsten onmiddelijk de wijzingen worden gebragt bij regterlijke uitspraken, die in kracht van gewijsde zijn gegaan, bevolen, maar dat, behalve dat dit art. alleen, schijnt te zien op de regterlijke uitspraken, bedoeld bij artt. 15—28, beide artikelen en wel het laatste door *vertoon* der uitspraak, een zekere wetenschap vorderen van het verloren gaan van een der vereischten in den kiezer gevorderd. — Verslag Zeeland 1857; W. B. A. 480.

2664. Op welk tijdstip zijn de regterlijke uitspraken bedoeld bij art. 20 der kieswet in kracht van gewijsde gegaan? — Gids v. P. B. I, 1.

2665. De regter die bij vonnis de *verbetering* der kiezerslijsten heeft bevolen, is niet bevoegd om kennis te nemen van de vordering, strekkende tot veroordeeling van den burgemeester om onmiddelijke uitvoering aan het vonnis te geven. De plaatsing op de kiezerslijst is een administrative handeling, waaromtrent het hoofd van het gemeentebestuur aan hooger administratief gezag verantwoordelijk is en niet onderworpen aan de gewone regtspraak. — Regtb. Arnhem 16 October 1851; W. 1277; Gids v. P. B. I, 49; Gemst. 7.

2666. Veranderingen in de gesloten kiezerslijsten Artt. 1, 30 en 47 der kieswet. — W. B. A. 486.

Art. 31.

2667. Sluiting van de kiezerslijsten. — Gemst. 1018, 1029, 1071.

2668. Het is raadzaam de kiezerslijsten op den uitersten dag, dus den 25 April, te sluiten. — Gemst. 1064.

2669. Ook al zijn geen bezwaren ingebragt tegen de kiezerslijsten ingevolge art. 10 openbaar gemaakt, en de definitief vastgestelde volkomen gelijkluidend zijn met de vroeger bekend gemaakte, moeten toch volgens de duidelijke bepaling van dit art., die lijsten weder ter inzage worden gelegd. — W. B. A. 460.

2670. Voorloopig worden de lijsten der kiezers ingevolge art. 10 dezer wet door burg. en weth. vastgesteld, doch de eindvaststelling en sluiting geschiedt door den voorzitter van den gemeenteraad alleen. — Ged. St. Drenthe; W. B. A. 324.

2671. Het is geoorloofd de kiezerslijsten te sluiten vóór den 25 April, indien dit geschiedt, en een verkiezing plaats heeft tusschen den dag der sluiting en den 25 April, gelden de nieuwe kiezerslijsten. — W. B. A. 820.

Art. 32.

2672. Verschil tusschen de oorspronkelijke kiezerslijst en daarvan gezonden afschriften. — Gemst. 859.

2673. De burgemeesters der hoofdplaatsen van kiesdistricten zijn uitgenoodigd te zorgen dat de kiezerslijsten van de verschillende gemeenten tot het hoofdkiesdistrict behoorende, ter inzage van het publiek, worden gelegd. — M. B. Z. 9 Februarij 1869; Gemst. 908; W. B. A. 1028.

Art. 33.

2674. IJ. Gatsonides. Als iemand ambtshalve in het patentregt is aangeslagen tot een bedrag, voldoende om kiezer te kunnen zijn, en als zoodanig op de lijsten door den ontvanger ingezonden, voorkomt, behoort hij op de kiezerslijsten te worden gebragt. Indien na de definitive vastsselling op zijne reclame bij gedeputeerde staten hij van den aanslag in de belasting wordt ontheven, zoodat hij dien ten gevolge hoegenaamd geen belasting betaalt, mag hij evenwel in den loop van het jaar niet van de lijst worden geroijeerd. — W. B. A. 1028.

2675. Personen op de kiezerslijsten gebragt, die na de sluiting de gemeente met de woning verlaten, blijven kiezer in de gemeente door hen verlaten, tot dat de kiezerslijsten op nieuw worden vastgesteld; zij zijn dus bevoegd aan verkiezingen in den loop van dat jaar deel te nemen hoezeer zij geen inwoner der gemeente meer zijn. — Ged. St. Friesland 13 Sept. 1867; W. B. A. 959.

2676. Indien bij eene verkiezing gebezigd is een kiezerslijst van een vroeger jaar, is de stemming slechts dan nietig als het verschil van personen van invloed heeft kunnen zijn op de verkregen meerderheid. — Kon. Besl. 26 December 1873; Ged St. Gelderland 3 September 1873, no. 34. — Gemst 1181.

2677. In den loop van het jaar kunnen alleen doorhalingen in de kiezerslijsten plaats hebben ten gevolge van regterlijke uitspraak; kiezers die in den loop des jaars de gemeente verlaten, mogen eerst van de kiezerslijsten worden geschrapt bij de jaarlijksche herziening, tot zoolang behouden zij hun kiesregt in de gemeente door hen verlaten. — Ged. St. N. Holland 1869; Gemst. 981.

2678. Als iemand op de kiezerslijst is geplaatst en zich daarna buitenlands vestigt, blijft hij hier te lande kiesbevoegd, zoolang de lijst van kracht blijft en hij daarvan niet door regterlijke uitspraak is afgevoerd. — Gemst. 929.

2679. Onder de regterlijke uitspraken worden in dit art. niet bedoeld de vonnissen, waarbij gefailleerden worden gerehabiliteerd in den loop van het jaar na de sluiting der kiezerslijsten uitgesproken. Wie alzoo na de sluiting der kiezerslijsten is gerehabiliteerd, kan eerst bij de herziening daarop weder gebragt worden, evenzeer als hij, die na de sluiting in staat van faillissement is verklaard, eerst bij die herziening kan worden geschrapt. — Gemst. 1030, 1128.

2680. De kiezerslijst na de eerste stemming gesloten, moet bij de herstemming gelden. — Gemst. 1172.

2681. Indien dezelfde persoon op de kiezerslijsten van twee verschillende gemeenten voorkomt en deze lijsten definitief zijn gesloten, is daarin geen verandering of herstel te brengen. De bedoelde persoon kan in de beide gemeenten stemmen. — Gemst. 1497.

2682. Indien op gesloten kiezerslijsten voorkomt een gehuwd persoon beneden 23 jaren oud en daarenboven een bevoegde daarop is vergeten, blijven de lijsten evenwel van kracht en is een herstel dier fouten niet mogelijk. — Gemst. 1501.

2683. Bij verhuizing naar eene andere provincie, nadat de kiezerslijsten zijn vastgesteld, blijft hij die vertrokken is, kiezer, ook voor de provinciale staten, in de gemeente die hij verlaten heeft, totdat de lijsten worden herzien. — Gemst. 1235.

2684. De voortdurende kracht der kiezerslijsten. — W. B. A. 95.

2685. Kan iemand, die kiezer is voor leden van den gemeenteraad tot de stembus worden toegelaten in de gemeente in welke hij wel op de kiezerslijst voorkomt, maar welke gemeente hij den 12 Mei met der woon heeft verlaten? — ja. — W. B. A. 319.

2686. Gesloten kiezerslijsten blijven van kracht, daarin kan later door een raadsbesluit geen verandering worden gebragt. — Verslag Ged. St. Limburg 1865; W. B. A. 891.

Art. 34.

2687. Herzien der kiezerslijsten. — W. B. A. 248.

2688. De veranderingen, welke in den aanslag der kiezers in de belastingen zijn gekomen, behooren bij de jaarlijksche herziening der kiezerslijsten te worden vermeld. — M. B. Z. 22 Januarij 1853; W. B. A. 232.

2689. Iets over het herzien der kiezerslijsten. — W. B. A. 160.

2690. Opmaken der kiezerslijsten. — W. B. A. 85.

Art. 35.

2691. Indien verzuimd is, de namen van hen bekend te maken die bij de vaststelling der kiezerslijsten zijn geschrapt, doch op de vorige lijsten voorkwamen, brengt dit geen nietigheid der lijsten mede, omdat zij, die ten onregte zijn geschrapt, daartegen hadden kunnen reclameren in welk geval de raad of zoo noodig de regter, de verbetering der lijsten had kunnen bevelen. — Gemst. 968.

2692. Het is wenschelijk, dat het openbaar ministerie van elke uitspraak, die verlies van burgerlijke of burgerschapsregten ten gevolge heeft, zoodra zij in kracht van gewijsde is gegaan, kennis geeft aan het bestuur van de woonplaats van den veroordeelde, waardoor mogelijk wordt om bij de herziening zoodanigen veroordeelde te schrappen. — Gemst. 1106.

Art. 36.

2693. Hoewel de stukken bij dit art. genoemd, zijn vrijgesteld van *registratiekosten*, blijven zij even-

wel aan de *formaliteit* van registratie onderworpen. — H. R. 17 Mei 1865; N. R. LXXX, § 9, 98: v. d. H. G. Z. XXI, no. 1067, 448; W. B. A. 837; W. 2695; Gemst. 719.

2694. Duplicaat aanslagbilletten, bestemd om in het belang der verkiezingen te worden gebezigd, kunnen ook dan als de aanslag meer dan *f* 20 bedraagt, op ongezegeld papier worden afgegeven, mits op die duplicaten wordt vermeld, dat zij alleen tot bedoeld einde zijn afgegeven en daarop geen gewag wordt gemaakt van gedane betaling, terwijl de ontvangers daarvoor 5 cent mogen vorderen. — M. F. 28 Maart 1851; Bijv. 196, E. 38.

2695. De adressen aan ged. staten gerigt, waarbij een gekozen raadslid die door den raad niet is toegelaten, van dat besluit in hooger beroep komt, is niet vrijgesteld van zegelregt. — Verslag Ged. St. Friesland 1865; W. B. A. 899.

Art. 37.

2696. Het niet bezorgen van de oproepingsbrieven en stembriefjes bij de kiezers, heeft geen nietigheid der verkiezing tengevolge; hoezeer het wenschelijk is, dat dit voorschrift stipt worde opgevolgd, blijkt echter, dat de wetgever geen nietigheid op het verzuim heeft willen stellen, omdat in het laatste lid van dit art. wordt gezegd, dat de kiezer, die geen stembriefje heeft ontvangen, de gelegenheid heeft een ter secretarie te ontvangen. — Ged. St. Z. Holland Verslag 1871, 1095.

2697. Het is niet verboden aan een kiezer, die reeds gestemd heeft, meer stembriefjes af te geven. — Gemst. 1134.

2698. Tijd van bezorging der oproepingsbrieven voor de verkiezingen. — W. B. A. 373.

2699. Inhoud der oproepingsbrieven voor de verkiezingen. Art. 37 der kieswet. — W. B. A. 368, 515.

2700. Bij een stemming in hoofd- en onderkiesdistricten behooren de stembilletten van het hoofdkiesdistrict het zegel zoowel van het hoofd- als van onderkiesdistrict te dragen, omdat als daarop slechts één zegel voorkomt, niet is uit te maken of een briefje van een onderkiesdistrict een zegel mist. — M. B. Z. 3 December 1866, no. 263, 2e Afd.; W. B. A. 914.

2701. Voorschrift nopens het inrigten van de stembriefjes en oproepingsbrieven, te gebruiken bij het kiezen der leden van de tweede kamer van de provinciale staten en van den gemeenteraad. — M. B. Z. 14 Julij 1850; Bijv. 433, E. 507.

2702. Indien in den oproepingsbrief voor een stemming, in December te houden, verkeerd vermeld wordt, dat de inlevering plaats heeft tot namiddags vijf uur en het stembureau te vier ure de stembus sluit, terwijl tusschen vier en vijf uur nog kiezers opkomen, wier billetten niet worden aangenomen, is de stemming nietig, indien de stemmen der afgewezen kiezers van invloed op de meerderheid hebben kunnen zijn. — Ged. St. Limburg 1871; Kon. Besl. 4 Julij 1871; Gemst. 1034.

2703. In den oproepingsbrief mag niet anders worden vermeld dan hetgeen in dit art. wordt voorgeschreven, het is ongeoorloofd daarin de namen van aftredenden of verkiesbaren te plaatsen. — Kon. Besl. 15 Mei 1862 (St. 50); Luttenberg 1862, 75; M. B. Z. 5 Mei 1862; Luttenberg 1862, 226; M. B. Z. 13 Junij 1856; Luttenberg 1856, 96; Bijv. 128, E. 341.

2704. Ingeval van verkiezingen ter vervanging van personen, die op verschillende tijdstippen moeten aftreden, kan de stemming niet geschieden met één stembus en één stembriefje. — Kon. Besl. 4 October 1854, no. 68; M. B. Z. 9 October 1854; Bijv. 590; Luttenberg 1854, 244.

2705. Het is èn wenschelijk èn meer met de bepalingen der kieswet in overeenstemming, de verkiezing van gemeenteraadsleden niet te combineren met die voor de provinciale staten of de tweede kamer. — Gemst. 1396. Anders W. B. A. 1516; Rep. 1878, 1552.

2706. De hoofden der gemeentebesturen behooren bij de rondzending der stembriefjes naauwkeurig daarop te letten, dat de vereischte zegels op die briefjes zijn gesteld, ten einde te voorkomen, dat kiezers hunne stembriefjes te vergeefs inleveren en inderdaad van hun stemregt verstoken worden. — M. B. Z. 9 October 1869; Luttenberg 1869, 176.

2707. De bedoeling van dit art. schijnt te zijn, dat ook in de hoofdplaatsen der kiesdistricten de stembriefjes van twee zegels worden voorzien, daar zij tegelijk hoofdplaatsen van onderkiesdistricten zijn, omdat alleen bij zoodanige handelwijze de behoorlijke naleving der wet verzekerd is, daar anders briefjes, die slechts één zegel wegens het hoofdkiesdistrict dragen, al zijn zij in een ander onderkiesdistrict ingeleverd, als uit de hoofdplaats van het hoofdkiesdistrict afkomstig, en alzoo in strijd met art. 61 dezer wet, als geldig beschouwd kunnen worden. — M. B. Z. 3 December 1866; Luttenberg 1866, 193; W. B. A. 914; Gemst. 794.

2708. Hoe behoort te worden gehandeld wanneer bij een verkiezing verzuimd is, te bepalen, welke der te verkiezen leden zullen geacht worden, respectivelijk hunne voorgangers op te volgen? Kan dit verzuim hersteld worden bij loting over de verkozenen? ja. — Of wel moet de raad de alzoo verkozenen niet toelaten, opdat daardoor een nieuwe verkiezing mogelijk worde? Zou die niet-toelating wettig kunnen geschieden? Neen. Behoort, om dit alles te voorkomen in den aan de kiezers gerigten oproepingsbrief te worden melding gemaakt van de vacatures, tot welker vervulling de verkiezing zal plaats hebben? Kan de gemeenteraad een verkiezing vernietigen en een dag bepalen, waarop tot een nieuwe verkiezing moet worden overgegaan? Neen. — Bijdr. VIII, 192.

2709. Bij het vervullen, van twee op verschillende tijdstippen naar den rooster open vallende plaatsen in den gemeenteraad, moeten verschillende stembussen en stembriefjes worden gebezigd. Waar in zulk geval dit niet is geschied en de gemeenteraad de gekozenen heeft toegelaten, kunnen gedeputeerde staten dit raadsbesluit vernietigen. — Gemst. 1393; Rep. 1878, 1122 vg. W. B. A. 1492; Rep. 1878, 42.

2710. De kiezers, die de gemeente met de woning hebben verlaten, blijven bevoegd te stemmen in die gemeente, zoolang zij nog op de kiezerslijsten vermeld blijven. — W. B. A. 783.

2711. De naam van den voorzitter van den gemeenteraad mag onder den oproepingsbrief in dit art. bedoeld, worden gedrukt. — Gemst. 867.

2712. Het is niet verboden, dat voor de stembriefjes stevig bordpapier wordt gebezigd, ten einde te voorkomen, dat door ieder kiezer meer dan één briefje in de stembus wordt gestoken, terwijl het ook geen beletsel is om het geheim der stemming te bewaren. — Kon Besluit 6 October 1868; W. B. A. 1033; Gemst. 911.

2713. Verdeeling der gemeente in afdeelingen ter inlevering van stembriefjes. — Gemst. 1072.

2714. Het is niet bepaald verboden aan een kiezer, die reeds gestemd heeft, op aanvraag nog een nieuw stembriefje te geven. — Gemst. 1134.

2715. Moeten bij verkiezing voor de tweede kamer, de stembriefjes van het hoofdkiesdistrict van een of meer zegels worden voorzien? — Gemst. 1174.

2716. De oproepingsbrief en het stembriefjes moe-

ten twee afzonderlijke stukken zijn: zij moeten niet op één papier worden gedrukt. De oproepingsbrief moet niet alleen het uur waarop de verkiezing een aanvang zal nemen vermelden, zij moet de tijd voor de verkiezing aanwijzen, d. i. van 9 tot 5 ure. — Gemst. 825.

2717. Bij verkiezing op denzelfden dag voor periodieke aftreding en een buitengewone vacature, behooren aan de kiezers twee stembriefjes te worden gezonden, voor iedere verkiezing een en niet een enkel briefje om daarop afzonderlijk de namen der candidaten in te vullen. Deze wijze van stemmen is onregelmatig en kan tengevolge hebben, dat hetzelfde briefje voor de *eene* verkiezing geldig en voor de andere verkiezing van onwaarde zou kunnen zijn, als b.v. deze laatste in blanco was, terwijl daaruit tevens voortvloeit, dat art. 68 voorschrijft, de bewaring in *afzonderlijke* pakken van de geldige briefjes en die van onwaarde zijn verklaard, welk voorschrift op deze wijze niet kan worden nagekomen. — Ged. St. Groningen 1869; Gemst. 985.

2718. Art. 37 van de kieswet. Stembriefje en oproepingsbrief op één blad papier gedrukt. Sluiting van den oproepingsbrief. Afwijking van den officiëlen gemeentestempel. — W. B. A. 942.

2719. Het voorschrift van dit art. dat de oproepingsbrieven ten minste acht dagen voor de verkiezing aan de kiezers moeten worden bezorgd, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. — Verslag Ged. St. Z. Holland 1871; W. B. A. 1231.

Art. 38.

2720. Formaliteiten bij verkiezingen. Artikel 38, 3de alinea der kieswet. Raadsleden die niet wonen binnen den kring van de onderafdeeling, waarin zij als stemopnemers werkzaam zijn, kunnen, als zij kiezers zijn, hun stem niet uitbrengen bij het stembureau, waarin zij zitting hebben. — Gem.raad 's Gravenhage; W. B. A. 463.

2721. Bij verdeeling eener gemeente in afdeelingen mogen de de stembureaux geen kiezers toelaten ter stemming, die in een ander afdeeling wonen en daar alleen bevoegd zijn te stemmen, omdat anders een dubbele stemming zou kunnen plaats hebben. — W. B. A. 207.

2722. Waar stemmen leden van het stembureau eener gemeenteafdeeling, die in een andere afdeeling wonen? — W. B. A. 272.

2723. Bij een verdeeling van een gemeente voor de stemming in afdeelingen en de leden van den raad zitting hebben in een stembureau eener afdeeling, waarin zij niet wonen, is het hun echter geoorloofd hun stem uit te brengen bij het bureau, waarin zij zitting hebben. — M. B. Z. 23 October 1872; Gemst. 732, 1128.

2724. De verordening regelende de verdeeling der gemeenten in afdeelingen, behoort te worden afgekondigd. — M. B. Z. 2 October 1851, no. 149 2e Afd.; Bijv. 269; Gids v. P. B. I, 281.

2725. Bij een gemeente in onderafdeelingen verdeeld, mogen de kiezers alleen hunne briefjes inleveren bij het bureau waartoe zij behooren; indien sommige kiezers bij een ander bureau stemmen en hunne stemmen van invloed hebben kunnen zijn op den uitslag der meerderheid, behoort de stemming nietig te worden verklaard. — W. B. A. 639. Anders Ged. St. Groningen; W. B. A. 639.

Art. 39.

2726. Is een stembriefje, waarop de naam niet *geschreven*, maar door uitknipping en opplakking *in drukletters* vermeld is, nietig en van onwaarde? Neen. Moet niet als beginsel gelden bij de beoordeeling der stembriefjes of het geheim der stemming geëerbiedigd en de wil der kiezers duidelijk uitgedrukt is? — Bijdr. V, 261; Gemst. 1130; Kon. Besl. 26 Sept. 1856; Gemst. 419; W. B. A. 533, 540.

2727. De invulling van een stembriefje op de keerzijde moet van waarde worden verklaard. — Gemst. 1137.

2728. Een stembriefje, oorspronkelijk bestemd voor de verkiezing van leden der provinciale staten, doch gebezigd bij de verkiezing van een lid voor den gemeenteraad, moet van waarde worden verklaard. — Gemst. 1209.

2729. Het is niet verboden strooken papier, waarop namen zijn gedrukt, op de stembriefjes te plaatsen, zoodat zij niet schriftelijk met handschrift zijn ingevuld. — Kon. Besl. 13 December 1875; Gemst. 1283.

Art. 41.

2730. De vermelding in den oproepingsbrief, dat de inlevering der stembriefjes zal plaats hebben tot namiddags „*drie*" uur, moet de vernietiging der verkiezing ten gevolge hebben, indien zoovele kiezers niet zijn opgekomen, dat een andere meerderheid had kunnen verkregen worden, indien zij alle waren verschenen. — Ged. St. Friesland 6 Febr. 1874; Gemst. 1170, 1171, 1201; W. B. A. 1290.

2731. Dit art. verbiedt niet, dat de verkiezing langer dan tot vijf uur zal duren, alleen is verboden, dat de verkiezing langer dan *één dag* duurt; indien de verkiezing op een feestdag der Israëlieten valt, is het wenschelijk om de stembus open te houden een paar uren na het einde van den feestdag, b.v. tot acht uur. — Ged. St. Gelderland 4 September 1850; Luttenberg 1850, 156; Bijv. 624, E. 535.

2732. Een verkiezing is nietig als de stembus in plaats van te 9 ure des morgens, eerst tusschen 10 en half elf uur op de tafel is geplaatst en het stembureau wel te 9 ure aanwezig, de stembriefjes van kiezers heeft ontvangen en deze zelf daarna in de bus heeft geworpen, in plaats dat dit door de kiezers zelve is geschied. — W. B. A. 699.

2733. Door sommige gemeentebesturen zijn bezwaren ingebragt tegen den tijd voor de inlevering der stembriefjes in dit art. gesteld. Onderzoek wordt verzocht of die bezwaren zoo algemeen worden ondervonden, dat wijziging dezer wetsbepaling noodzakelijk is te achten. — M. B. Z. 11 November 1864; W. B. A. 806.

2734. Adviezen van gedeputeerde staten en gemeentebesturen omtrent verandering in den tijd voor de inlevering der stembriefjes te brengen. — W. B. A. 847.

2735. Dezelfde stemopnemers moeten gedurende den geheelen tijd in het stembureau zitting hebben; het is niet geoorloofd verschillende raadsleden bij afwisseling te doen zitting nemen. — W. B. A. 879, 887, 893; Gemst. 1245.

2736. De afwisseling van stemopnemers is niet alleen verkeerd, maar in strijd met de wet, die blijkbaar wil, dat het gansche verkiezingswerk geschiedt onder toezigt van *dezelfde* personen. De waarborg dien de wet daarin heeft willen geven, ontbreekt als de leden elkander afwisselen. Zij, die het proces-verbaal onderteekenen, certificeren hetgeen daarin vermeld wordt en hoe kunnen zij dit, als zij daarbij niet zelf tegenwoordig zijn geweest. Het mag dan ook zeer worden betwijfeld, of een verkiezing, die op zoodanige wijze had plaats gevonden, als geldig mag worden beschouwd. — Gemst. 924.

2737. Indien de oproepingsbrief een later uur der sluiting der bussen vermeldt, dan bij dit art. is voorgeschreven, brengt zulks de nietigheid der

stemming te weeg. — Gemst. 1283, 1285; Ged. St. Z. Holland 22 Mei 1876. Anders Gem.raad 's Gravenhage 16 Mei 1876, Gemst. 1287.

2738. Het is ongeoorloofd de stemming des namiddags om half vier uur te sluiten. Deze informaliteit heeft geen nietigheid der verkiezing ten gevolge als feitelijk blijkt, dat het getal kiezers, die zich te vergeefs hebben aangemeld, tot inlevering hunner stembriefjes, niet zoo groot is, dat die informaliteit op den uitslag der stemming van invloed heeft kunnen zijn. — W. B. A. 973.

2739. Indien bij een verkiezing de stembus behoorlijk gesloten ter tafel in de zaal der verkiezing in tegenwoordigheid van het stembureau om *half negen* uur is geplaatst en de kiezers toen reeds tot het inleveren der stembriefjes zijn toegelaten, brengt dit geen nietigheid te weeg omdat daardoor de vrijheid der kiezers niet is belemmerd of beperkt. — W. B. A. 949.

Art. 42.

2740. Als een gemeente uit twee of meer dorpen bestaat, is het geoorloofd de zitting van het stembureau beurtelings in de verschillende dorpen te doen plaats hebben, alleen moet aan den voorzitter de keus van een locaal voor de verkiezing worden overgelaten. — Gemst. 1136.

2741. Ook als de burgemeester aanwezig is, zelfs van tijd tot tijd gedurende de stemming in het locaal verschijnt, is het geoorloofd, dat hij zich door een wethouder doet vervangen als voorzitter van het bureau van stemopneming. — W. B. A. 531, 533.

2742. De voorzitter van den gemeenteraad of die hem vervangt, is voorzitter van het stembureau; indien een lid van den raad het voorzitterschap waarneemt, heeft het de nietigheid der verkiezing ten gevolge. — Ged. St. Limburg 1863; W. B. A. 791.

Art. 43.

2743. Afwisseling der leden van het stembureau. — Gemst. 1245.

2744. Indien alle leden van den raad weigeren de benoeming van stemopnemer aan te nemen, moet art. 126 gem.wet worden toegepast. — Gemst. 1074.

2745. Benoeming der leden van het bureau van stemopneming. Art. 43 der kieswet. — W. B. A. 213.

2746. Het is niet geoorloofd de leden van den raad volgens een vasten rooster in het bureau van stemopneming te doen zitting nemen; voor iedere stemming behoort de raad de leden in het bureau te benoemen. — W. B A. 816.

2747. De leden van het stembureau behooren door den gemeenteraad te worden *„verkozen"*. Het is niet geoorloofd hen beurtelings bij het lot aan te wijzen. — Gemst. 1180.

2748. Een stemming behoort te worden vernietigd, indien het geheele stembureau zich gedurende anderhalf uur uit de zaal verwijderd heeft, en de bus aan de bewaking van een veldwachter achterlaat. — Ged. St. Limburg 1873; Gemst. 1210.

2749. Hoe moet worden gehandeld indien door ziekte of sterfgevallen geen genoegzaam aantal raadsleden aanwezig is om de stembureaux zamen te stellen; zou het naar aanleiding van het laatste lid van dit art. geoorloofd zijn aan den secretaris of andere beambten ter secretarie daarin zitting te verleenen? — Gemst. 1105, 1108.

2750. De leden van het stembureau kunnen zich ook gedurende eene stemming doen vervangen. In het proces-verbaal behoort van de vervanging melding te worden gemaakt. — Gemst. 1002.

2751. Aanwijzing van het stembureau. De leden van het stembureau moeten door den raad worden benoemd. Het is niet geoorloofd aan den burgemeester op te dragen bij voorkomende verkiezingen de leden aan te wijzen. — Gemst. 1021.

2752. Wat beteekent *„bijstaan"* in art. 43 der kieswet? — Bijdr. III, 168.

2753. Daar dit art. aan het stembureau de bevoegdheid geeft zich door den secretaris of andere beambten der secretarie te doen bijstaan, geeft het ook de bevoegdheid om werkzaamheden aan bepaalde leden van het stembureau opgedragen, ook door die ambtenaren te laten verrigten. — Kon. Besl. 30 Dec. 1877; Gemst. 1382; Rep. 1878, 535.

2754. Indien geen der leden van den raad als lid van een stembureau wil zitting nemen, moeten burg. en weth. naar de bedoeling van art. 126 alin. 2 gem. wet, het stembureau uitmaken. Weigeren ook de wethouders, dan heeft de commissaris des konings in de zaak te voorzien. De verkiezing moet kunnen doorgaan. — Gemst. 1499.

2755. Indien het stembureau niet op de wijze bij de wet voorgeschreven is zamengesteld is de daarop gevolgde verkiezing nietig. — Versl. Ged. St. Limburg 1866; W. B. A. 967.

2756. De raad mag den burgemeester niet magtigen om de leden van het stembureau te benoemen. — W. B. A. 971.

Art. 45.

2757. Artt. 45, 68 en 60 der kieswet — Gemst. 1743.

2758. De bepaling van dit art., dat de tafel, waaraan het stembureau gezeten is, zoodanig geplaatst moet zijn, dat de kiezers de verrigtingen van het bureau kunnen gadeslaan, moet zoo worden opgevat, dat van de plaats voor het publiek bestemd, het gezigt op de tafel onbelemmerd moet zijn, maar er volgt niet uit, dat de kiezers bevoegd zijn, zich vrijelijk door de zaal te bewegen en zich zelfs achter het stembureau te plaatsen. Het is een zaak van orde. Verwijdert een onbescheiden kiezer zich niet op de aanmaning des voorzitters die met de handhaving der orde in de zaal is belast, dan moet de politie gerequireerd worden en zoo noodig art. 49 alin. 2 worden toegepast. — Gemst. 1141.

2759. Het is aan de kiezers geoorloofd in het locaal te blijven zoo lang de stemming duurt, alleen in geval zij wanorde veroorzaken kan, ingevolge art. 50, de stemming geschorst en het locaal worden ontruimd. — W. B. A. 323.

Art. 46.

2760. Indien bij eene verkiezing de gebruikte stembus niet overeenkomt met het door den koning ingevolge art. 46 der kieswet vastgesteld model, moet dit de nietigheid der verkiezing ten gevolge hebben? — Bijdr. II, 160.

2761. Stembus niet overeenkomende met het door den koning vastgesteld model. Nietigheid der verkiezing. — Bijdr. III, 167.

2762. Vaststelling van het model der bij de verschillende verkiezingen te gebruiken stembus, mitsgaders van de wijze harer sluiting. — Kon. Besl. 8 Augustus 1850 (St. 46); Luttenberg 1850, 129.

2763. Formaliteiten bij verkiezingen. Art. 46 der kieswet. — W. B. A. 420, 475.

Art. 47.

2764. Indien ten onregte bevoegde kiezers door het stembureau niet worden toegelaten tot het uitbrengen hunner stemmen, heeft dit geen absolute nietigheid ten gevolge; alleen als het mede stemmen der ten onregte geweerde kiezers verandering in den uitslag der stemming had kunnen teweeg brengen,

moet de stemming nietig worden verklaard. — Gemst. 1015.

2765. De niet-nakoming van dit art. kan op zich zelf geen grond tot vernietiging der verkiezing opleveren, daar de wet noch in het algemeen op de niet-nakoming der regelen bij de verkiezingen te betrachten, noch voor het tegenwoordig geval nietigheid bedreigt. — Kon. Besl. 6 December 1867; Gemst. 856.

2766. Indien bij een verkiezing door kiezers, voorkomende op de lijst van een vroeger jaar, op welke personen worden vermeld die het kiesregt hebben verloren en evenwel hebben mede gestemd, terwijl op de nieuwe lijst, kiezers zijn geplaatst, die niet tot de stemming zijn toegelaten, is de alzoo gehouden stemming nietig. — Kon. Besl. 26 December 1873; Gemst. 1181.

Art. 48.

2767. De niet-inachtneming der slotbepaling van dit art., niet onderteekening der gehouden lijsten, geeft geen grond tot vernietiging der verkiezing. — Kon. Besl. 10 November 1873; Gemst 1159.

2768. Een verkiezing behoort te worden vernietigd, indien de stembus niet onafgebroken onder het toezigt van het stembureau is geweest, doch de leden gedurende anderhalf uur de zaal hebben verlaten en de stembus aan een voormalig veldwachter hebben toevertrouwd, omdat in zoodanig geval de zuivere uitkomst der stemming niet meer met zekerheid kan worden aangewezen. — Ged. St. Limburg; Verslag 1873; Gemst. 1210.

2769. De niet-onderteekening van de lijsten der gestemd hebbende kiezers door „*alle*" leden van het stembureau, brengt geen nietigheid der verkiezing teweeg. Die nietigheid bestaat echter wel, waar de lijsten door geen der leden zijn onderteekend. — Ged. St. Friesland 7 Augustus 1873, Gemst. 1149.

2770. Indien in den loop der stemopneming twee leden van het bureau zich hebben verwijderd om het middagmaal te gebruiken en twee kiezers hun stembriefjes hebben ingeleverd, terwijl slechts één lid van het bureau aanwezig was, dan levert deze onregelmatigheid, ofschoon in strijd met de wet en ten sterkste af te keuren, geen nietigheid op, als dit geen invloed op den uitslag der stemming heeft gehad. — Ged. St. Gelderland 20 Dec. 1870, no. 96; W. B. A. 1127.

2771. De niet-onderteekening der lijsten van stemopneming brengt de nietigheid der verkiezing te weeg, ook als niet is gebleken, dat deze informaliteit op de verkiezing van invloed is geweest of had kunnen zijn. — Ged. St. Friesland; W. B. A. 1263. Anders Kon. Besl. W. B. A. 1278.

Art. 49.

2772. Het is niet in strijd met dit art., dat een veldwachter, alleen met zijn zijdgeweer gewapend, gedurende de opening der stembriefjes in de zaal aanwezig is geweest. — Verslag Zeeland 1861; W. B. A. 687.

Art. 50.

2773. Een periodieke verkiezing mag niet om een of ander algemeene feestviering tot een lateren dag worden uitgesteld, dit art. kan daarvoor niet worden ingeroepen omdat het op een geheel ander geval ziet. Het uitstellen kan echter geen nietigheid ten gevolge hebben, omdat de informaliteit toch niet hersteld kan worden. — Gemst. 1034.

Art. 51.

2774. Indien bij den eersten klokslag van het sluitingsuur de voorzitter aankondigt, dat de tijd van inlevering van stembriefjes verstreken is en daarna nog twee kiezers de zaal binnen komen en nog tot de stemming worden toegelaten, moet de verkiezing nietig worden verklaard, indien die twee stemmen van invloed hebben kunnen zijn op de verkregen meerderheid. — Kon. Besl. Gemst. 1074.

2775. Formaliteiten bij verkiezingen. Art. 51 der kieswet. — W. B. A. 433.

2776. Al degenen die, terwijl de klok het sluitingsuur slaat, reeds in de zaal zijn, moeten tot de stembus worden toegelaten, al worden daardoor de stembriefjes *na* het verstrijken van het bepaald uur in de stembus gestoken. — Gemst. 1516.

2777. Het is niet geoorloofd kiezers 's morgens voor negen uur tot de stembus toe te laten. Indien dit van invloed op den uitslag der stemming is geweest, behoort deze vernietigd te worden. — Gemst. 1176.

2778. Indien de leden van het stembureau geen eigen cachet bezitten is het geoorloofd, dat zij gebruik maken van cachetten hun door andere particulieren verstrekt, mits zij die van het tijdstip der verzegeling, tot de opening onder zich houden en bewaren. — Ged. St. Groningen. Verslag 1869; Gemst. 985.

2779 Het verzegelen der stembus met vier verschillende cachetten, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. Bij een verzegeling met slechts twee stempels blijft de verkiezing geldig. — Staten Z. Holland November 1870; W. B. A. 1117; Bijdr. XVII, 16.

2780. Verzuim van verzegeling der stembus. — Bijdr. III, 172.

2781. Waar, bij een verkiezing voor een lid der tweede kamer een bus niet op de wijze bij de wet voorgeschreven is verzegeld, moet zij toch worden geopend en in het procesverbaal van opening van dat feit worden melding gemaakt. — Gemst. 1382; Rep. 1878, 537.

2782. De verzegeling der stembus met een minder aantal zegels als bij dit art. voorgeschreven, brengt geen nietigheid te weeg. — Gemst. 999.

2783. De leden van het stembureau behooren te zorgen, dat zij van eigen zegels of cachetten voorzien zijn. Hebben zij die niet, dan kunnen zij eenig voorwerp, dat zij bij zich hebben en dat niet bij ieder een denzelfden vorm heeft zooals b.v. een sleutel tot zegel gebruiken; daaraan behoort de voorkeur te worden gegeven boven het enkel verzegelen met het gemeentewapen. — Gemst. 1009; Comm. d. K. Zeeland 11 Julij 1873; Gemst. 1141.

2784. Het verzegelen der stembus met slechts twee zegels van twee stemopnemers in plaats van drie, is wel een informaliteit, doch zij heeft geen nietigheid ten gevolge. — W. B. A. 1117.

2785. Het is niet voldoende, dat de stembus wordt verzegeld met drie afdrukken van het zegel der gemeente. De leden van het stembureau behooren zich ieder van een bijzonder cachet te voorzien, ten einde daarmede de bus te verzegelen. — Ged. St. Limburg; W. B. A. 999.

Art. 53.

2786. Niet overbrenging van de stembus naar het hoofdbureau door den jongsten stemopnemer. — Bijdr. III, 340.

2787. Al noemt art. 53 der kieswet het procesverbaal niet bij name, zoo moet toch naar de bedoeling van den wetgever blijkbaar uit de artikelen 66 en 69 der kieswet en met het oog op het voorschrift van het in art. 52 bedoeld proces-verbaal, ook het proces-verbaal van inlevering naar den voorzitter van het bureau van het hoofdkiesdistrict worden overgebragt. — W. B. A. 1616; Rep. 1880, 6856.

2788. Indien door het bureau van stemopneming in een onderkiesdistrict, niet de stembus naar den voorzitter van het bureau van stemopneming in het hoofdkiesdistrict is overgebragt, doch alleen de lijsten der kiezers aan dezen zijn verzonden in blanco, daar geen der kiezers in dat onderkiesdistrict had gestemd, terwijl toch het proces-verbaal daarvan opgemaakt, aan de bij de opening der stembriefjes tegenwoordige kiezers is voorgelezen, moet dan uit dien hoofde de verkiezing worden nietig verklaard en eene nieuwe verkiezing plaats hebben? — Bijdr. II, 160.

2789. Alleen de stembus en de sleutels moeten verzegeld worden; de wet vordert niet dat ook het proces-verbaal en lijsten in art. 42 bedoeld worden verzegeld. De voorzitter van het hoofdbureau is niet bevoegd op het niet verzegelen daarvan aanmerking te maken, noch om daarvan op het bewijs van ontvangst melding te maken. — W. B. A. 206.

2790. Moet art. 53 der kieswet zoo worden verstaan, dat alleen de sleutels en niet de in art. 48 bedoelde lijsten der kiezers in een verzegeld papier behooren gesloten te worden? — Ja. — W. B. A. 735.

2791. In geen geval mogen veldwachters worden belast met het overbrengen van stembussen. Indien dit verlangd wordt kunnen aan den jongsten stemopnemer met de overbrenging belast, reiskosten worden goed gedaan, te voldoen uit den post van art. 205 k.gem.wet. — Ged. St. Limburg 29 November 1865; W. B. A. 862, 871.

2792. Als de burgemeester stellig weet, dat geen der stemopnemers de bus zal overbrengen, is hij niet verantwoord, maar behoort hij zelf die taak op zich te nemen. Hij is ook lid van het stembureau. De reden waarom de wet den jongsten stemopnemer met de overbrenging heeft belast, is blijkbaar, dat deze geacht moet worden de daaraan verbonden moeite, gang of reis, het best te kunnen doen, maar afwijking van dit voorschrift is niet met onwettigheid der verkiezing bedreigd. — Gemst. 1499.

2793. Voorschriften omtrent het overbrengen der stembussen uit de onderkiesdistricten naar den voorzitter van het hoofdkiesdistrict. — M. B. Z. 24 Maart 1878; Gemst. 862.

2794. Het staat den jongsten stemopnemer vrij, de stembus te brengen naar de *woning* van den voorzitter van het hoofdbureau, terwijl deze de bus *den volgende* dag mag overbrengen naar het gemeentelocaal. — Ged. St. Groningen; Verslag 1869; Gemst. 985.

2795. Het *niet onmiddelijk* overbrengen der stembus geeft geen grond tot vernietiging der verkiezing. — Ged. St. N. Brabant; Verslag 1871; Gemst. 1086.

2796. Het proces-verbaal van stemopneming moet ook door den jongsten stemopnemer naar den voorzitter van het hoofdbureau worden overgebragt. — Gemst. 1097.

2797. Onderzoek der geloofsbrieven in de tweede kamer. Artt. 53, 59 en 66 der kieswet. — W. B. A. 277.

2798. Het is wel in strijd met het voorschrift van dit art. als de stembus niet door den jongsten stemopnemer wordt overgebragt, doch door den secretaris; die informaliteit is echter met geen nietigheid bedreigd. — W. B. A. 974.

2799. De stembus moet *onmiddelijk* na de onderteekening van het proces-verbaal van stemming worden overgebragt naar den voorzitter van het stembureau in de hoofdplaats. Het is ongeoorloofd, dat de jongste stemopnemer eerst den volgenden dag op reis gaat. — M. B. Z. 24 Maart 1868; W. B. A. 982.

2800. Ofschoon dit art. niet spreekt van de overbrenging van het proces-verbaal van inlevering der stembriefjes, is dit verbaal toch wel niet van stembus en lijsten te scheiden. Het moet geacht worden het officieel stuk te zijn, dat de echtheid van stembus en lijsten constateert. De gelijktijdige overbrenging schijnt ook in de bedoeling van den wetgever gelegen te hebben, zooals blijkt uit de woorden in het proces-verbaal opgenomen *„in de stembus zijn briefjes geworpen door de op nevensgevoegde lijst vermelde kiezers."* Bovendien zou, zonder overbrenging van het verbaal van inlevering, de voorzitter van het hoofdbureau of van het hoofdkiesdistrict niet kunnen voldoen aan het voorschrift van art. 68 tot inzending binnen vierentwintig uren aan het gemeentebestuur. — W. B. A. 1150.

2801. Art. 53 van de kieswet. Art. 205 litt. K van de gemeentewet. Het overbrengen der stembus door een gemeenteveldwachter en niet door den jongsten stemopnemer, naar het hoofddistrict, brengt geen nietigheid te weeg. Aan den jongsten stemopnemer kunnen reis- en verblijfkosten op grond van art. 205 litt. K gem.w. worden toegekend. — W. B. A. 871.

Art. 54.

2802. Indien een stembus uit een onderkiesdistrict eerst wordt overgebragt bij het hoofdbureau, nadat dit reeds geruimen tijd bezig was met de opening der stembriefjes en dat bureau beslist, dat de te laat ontvangen stembus niet zal worden geopend, brengt dit geen nietigheid der stemming te weeg, indien blijkt, dat het getal stemmen in de ongeopende bus vervat, van geen invloed heeft kunnen zijn op den uitslag der stemming. — W. B. A. 268.

Art. 55.

2803. Regt verstand der artt. 55, 57 der kieswet en van art. 70 der provinciale wet. — W. B. A. 307, 309.

Art. 56.

2804. Bij een buitengewone vacature behoeft de verkiezing niet op een Dingsdag te geschieden even als bij periodieke verkiezingen, daarvoor mag ook een ander dag worden aangewezen; dit volgt ook uit artt. 50 en 56 kieswet. De keuze van den Dingsdag voor alle gewone verkiezingen, is geheel willekeurig, zij staat niet in verband met vroegere gewoonten om de regtspraken enz. op Dingsdag te houden, daarvan blijkt niets uit de geschiedenis der vaststelling van de des betreffende wetsartikelen. — Gemst. 1515.

Art. 57.

2805. Daar de opening der stembriefjes in het openbaar moet geschieden, is het aan ieder, ook niet-kiezers geoorloofd, daarbij tegenwoordig te zijn. — W. B. A. 323.

2806. De beslissing omtrent de geldigheid van stembriefjes moet in het openbaar geschieden; het is niet geoorloofd de aanwezige kiezers uit te noodigen om het locaal te verlaten, ten einde aan het stembureau gelegenheid te geven om over de geldigheid te beraadslagen. Zoodanige tijdelijke niet-openbaarheid brengt de nietigheid der geheele stemming mede. — Ged. St. Friesland 29 September 1855; W. B. A. 333.

2807. Indien bij de opening der stembus *alle* briefjes bevonden worden in blanco te zijn gelaten, moet dan een nieuwe stemming plaats hebben? — Neen. — Bijdr. I, 352.

2808. Het is wenschelijk, dat dit art. in dier voege worde gewijzigd, dat aan het hoofdbureau de bevoegdheid worde toegekend om het openen der briefjes te vervolgen op den volgenden dag, opdat de beslissingen over de waarde en onwaarde der

briefjes zal kunnen geschieden door een en hetzelfde bureau. — Gemst. 1036.

Art. 58.

2809. Art. 45, 58 en 60 der kieswet. — Gemst. 943.

2810. Men kan op de wijze bij dit art. bepaald, niet protesteren op grond, dat er kiezers zijn die geen stembriefjes of oproepingsbrief hebben ontvangen. De informaliteit behoort te worden medegedeeld aan het collegie met het onderzoek der geloofsbrieven belast; indien dit bevindt, dat het getal kiezers die geen oproepingsbrief hebben ontvangen en dien ten gevolge niet hebben gestemd, zóó groot is, dat het op de verkregen meerderheid van invloed had kunnen zijn mag het den gekozene niet toelaten. — Gemst. 1134.

Art. 59.

2811. Brengt een overtreding van de bepaling van art. 59 der kieswet, dat de stembriefjes vóór de opening, uit alle bussen onder een moeten worden vermengd, nietigheid der stemming te weeg? — Gids voor P. B. II, 352.

2812. Ten einde de geheimhouding door het voorschrift van dit art. bedoeld, te bewaren, behooren in de verschillende onderkiesdistricten geen stembilletten te worden gebezigd op verschillend gekleurd papier gedrukt. — M. B. Z. 27 Mei 1854; Luttentenberg 1854, 221.

2813. Het is geen nietigheid, indien in dezelfde bus stembriefjes worden verzameld, zoowel voor een gewone als buitengewone aftreding. — W. B. A. 888, 996.

Art. 60.

2814. Moeten de werkzaamheden bij dit art. aan de leden der stembureaux uitdrukkelijk opgedragen ook door hen persoonlijk worden verrigt? — Bijdr. III, 168.

2815. Artt. 45, 58 en 60 der kieswet. — Gemst. 943.

2816. Formaliteiten bij de opening van stembriefjes. Art. 60 der kieswet. Het is geoorloofd dat de stemmen worden opgeteekend door den jongsten stemopnemer en den secretaris, terwijl de voorzitter en de andere stemopnemer de briefjes nazien. Art. 43 geeft hiervoor grond. — W. B. A. 427. Kon. Besl. W. B. A. 469; Anders Ged. St. Z. Holland; W. B. A. 430.

2817. Wat is het gevolg, wanneer bij een verkiezing de oudste stemopnemer de stembriefjes niet heeft nagelezen en dit in het proces-verbaal is geconstateerd? In dat geval behooren bij het onderzoek der geloofsbrieven de stembriefjes op nieuw te worden nagezien. — W. B. A. 646.

Art. 61.

2818. Als een naam gebrekkig is geschreven, waaruit b.v. letters worden gemist, behoort de stem te worden toegekend aan hem die daarmede blijkbaar is bedoeld. — Gids v. P. B. I, 82.

2819. Dwaling in voornamen behoort nimmer reden tot nietigheid op te leveren, tenzij er andere verkiesbare personen bekend zijn op wie de gestelde naam en voornaam van regtstreeksche toepassing zijn. — Gids v. P. B. I, 82.

2820. Een onregelmatigheid of gebrekkigheid in den naam door een toeval veroorzaakt, brengt geen nietigheid te weeg zoolang de bedoeling des kiezers niet twijfelachtig is. — Gids v. P. B. I, 83.

2821. Het is geen vereischte dat een stembriefje een *naam* bevat, mits de bedoelde candidaat slechts duidelijk is aangewezen. Briefjes, met het woord *dezelfde*, *het aftredend lid*, de eerste, de tweede of de laatste, kunnen gelden, als die woorden een bepaald persoon aanduiden. — Gids v. P. B. I, 83.

2822. Indien het van openbare bekendheid is, dat slechts één candidaat van denzelfden naam zich heeft opgedaan, behooren alle stemmen, welke dien naam aanwijzen, hem te worden toegekend, al is het dat meer personen van denzelfden naam bekend zijn. — Gids v. P. B. I, 79, 582.

2823. Als een candidaat een naam voert uit twee namen zamengesteld, dan behooren de stembriefjes welke slechts een der beide namen vermelden, hem te worden toegekend als die naam aan geen anderen bekenden candidaat toekomt. — Gids v. P. B. I, 81.

2824. Het beginsel dat te goeder trouw over de bedoeling der kiezers moet worden uitspraak gedaan, geldt ook als stembriefjes, namen met bijvoegingen in verschillende vorm behelzen. — Gids v. P. B. I, 81.

2825. Stemmen op onbevoegde personen uitgebragt, gelden bij de stemopneming; het bureau is onbevoegd te beslissen over de vereischten van benoembaarheid, met uitzondering alleen van het geval in het tweede lid van art. 61 bedoeld. — Gids v. P. B. I, 68.

2826. De vraag of *een stem een persoon duidelijk aanwijst*, is geheel van feitelijken aard en moet niet naar regelen van *streng regt*, maar te *goeder trouw* worden beslist. — Gids v. P. B. I, 71.

2827. De onregelmatigheid bij het onderzoek der geloofsbrieven aangevoerd, welke slechts een aantal stemmen betreft, dat in de gunstigste onderstelling de verkregen meerderheid niet kan veranderen, is geheel onverschillig. — Gids v. P. B. I, 77.

2828. Stemmen, welke den naam van een candidaat bedoelen, moeten hem worden toegerekend, al is het dat er meer benoembare personen van den zelfden naam bij de leden van het bureau bekend zijn, zoodra zij in gemoede overtuigd zijn, of uit omstandigheden van elders ontleend blijkt, van de bedoeling der kiezers. — Gids v. P. B. I, 78, 582.

2829. Indien het van openbare bekendheid is, dat er slechts één candidaat van denzelfden naam zich heeft opgedaan, behooren alle stemmen, welke dien naam aanwijzen, hem te worden toegerekend, al is het dat meer personen van dien naam bekend zijn. — Gids v. P. B. I, 79, 582

2830. Een stembriefje, dat den naam aangeeft door meer dan één benoembaar persoon in de gemeente gedragen, behoort te worden toegekend aan hem, die naar algemeene bekendheid candidaat is bij de verkiezingen. — Ged. St. N. Brabant; W. B. A. 1507; Rep. 1878, 1004.

2831. Indien op een stembriefje voorkomen de namen van vrouwen, is het stembureau niet bevoegd dat briefje van onwaarde te verklaren, omdat het niet bevoegd is om te beslissen of de benoemden alle vereischten bezitten om gekozen te worden en in geen termen van uitsluiting vallen; die namen moeten alzoo in het proces-verbaal worden opgenomen, omdat alleen stembriefjes van onwaarde mogen worden verklaard, die in strijd zijn met dit art. — Gemst. 931.

2832. Art. 61 en 62 der kieswet. — Gemst. 932.

2833. J. Roëll. Indien eenige briefjes andere stembriefjes omvatten en derhalve van onwaarde zijn, dient er op gelet te worden of zulks van invloed kan zijn op den uitslag der stemming, mogt dit het geval zijn, dan behoort de stemming nietig te zijn. — Gemst. 1036.

2834. Indien iemand tusschentijds ontslag neemt, belet het tweede lid van dit art. niet om hem op nieuw te kiezen. — Gemst. 1038.

2835. Een stembriefje met namen van vrouwen ingevuld, is van onwaarde. — Gemst. 931, 932.

2836. Mr. W. R. Boer. Verkiezingen. Hulpbureaux. Art 61 en 62 der kieswet. — Bijdr. XIV, 181.

2837. De bijvoeging van een verkeerde qualiteit of titel bij een naam op een stembriefje geplaatst, maakt zoodanige stem niet van onwaarde, indien in de gemeente geen persoon van denzelfden naam aanwezig is, die werkelijk de bijgevoegde qualiteit of titel bezit. — Gemst. 1244.

2838. Men mag aannemen, dat een persoon duidelijk is aangewezen, al moge ook de naam niet geheel juist zijn ingevuld, als geen redelijke twijfel omtrent den wil der kiezers kan bestaan en geen persoon in de gemeente wordt gevonden, wiens naam met de verkeerde spelling overeenkomt en daarenboven de persoon, waarover geschil is, aftredend lid is. — Kon. Besl. 19 Augustus 1868; Gemst. 901.

2839. Indien de naam van een kiezer boven den naam van den candidaat op een stembriefje is gesteld, moet dit evenzeer voor een onderteekening worden gehouden, omdat de wet het geheim der stemming heeft willen bewaren en dit op dergelijke wijze wordt geschonden. — Gemst. 901; Kon. Besl. 23 Dec. 1868; Gemst. 923.

2840. Indien een stembriefje een ander stembriefje omvat of daaraan opzettelijk is vastgehecht, zijn beide van onwaarde; het is strijdig met de bedoeling van dit art., dat enkel het buitenste of omvattende briefje zou worden ter zijde gelegd. Dit komt nog meer uit bij de bedenking, dat twee of meer briefjes zoodanig kunnen worden ineen gevouwen, dat niet kan worden uitgemaakt, welke het binnenste briefje is. — Kon. Besluit 16 Augustus 1866; Gemst. 791; W. B. A. 911; Luttenberg 1866, 231.

2841. Een paraphe op een stembriefje geplaatst, staat niet gelijk met een onderteekening, daardoor wordt het stembriefje niet van onwaarde. — Kon. Besl. 20 December 1861; Luttenberg 1861, 238; W. B. A. 675.

2842. Indien bij de verkiezing van leden voor den gemeenteraad door een kiezer wordt gebezigd een stembriefje tot benoeming van een lid voor de tweede kamer der staten generaal, is die alzoo uitgebragte stem geldig? — Verschillend beantwoord; Gemst. 930.

2843. Indien een stembriefje enkel namen van vrouwen bevat, kan dit briefje in den geest der wet niet gezegd worden een aanwijzing, veel min een duidelijke aanwijzing van personen te bevatten. — Kon. Besl. 19 November 1870; Gemst. 1053, 1054; W, B. A. 1172.

2844. Een stembriefje is niet van onwaarde, alleen omdat het voor een vroegere verkiezing is bestemd geweest; indien het overigens voldoet aan de vereischten bij de wet voorgeschreven, moet het van waarde worden verklaard. — Gemst. 1077.

2845. Dit art. vordert niet dat een persoon met name op het stembriefje genoemd wordt, het is voldoende als hij duidelijk wordt aanwezen. Bij periodieke aftreding is alzoo het briefje, waarop staat „*de aftredende leden*" van waarde. — Gemst. 1184.

2846. Indien twee personen met gelijke voornaam en familienaam in dezelfde gemeente worden gevonden en zonder verdere aanduiding deze naam op stembriefjes voorkomen, moeten de stemmen worden toegerekend aan hem, die erkend candidaat is. — Ged. St. Gelderland 8 Sept. 1868, no. 23; W. B. A. 1093; Kon. Besl. 13 Dec. 1870; Gemst. 1080.

2847. Indien bij herstemming tusschen twee personen op een stembriefje de voorletters van een dezer personen verkeerd worden vermeld en dergelijke personen met de verkeerde voorletters in de gemeente niet worden gevonden, behoort de stemming te worden toegekend aan hem, die op het dubbeltal voorkomt. — Gemst. 1090.

2848. Dit art. verklaart *niet* van onwaarde de briefjes die *een* persoon niet duidelijk aanwijzen, maar *wel* die *geen* persoon duidelijk aanwijzen. Dus zijn alleen die briefjes, waarop geen enkel persoon duidelijk is aangewezen, ongeldig, doch zoolang een stembriefje, al is het slechts één persoon, duidelijk aanwijst, is het voor zooveel dien naam betreft, geldig. — Gemst. 846.

2849. Verkeerde opgave van titels, rang of waardigheid van den candidaat, geeft in den regel geen grond tot nietigheid. — Gids v. P. B. I, 84.

2850. T. Gatsonides. Eenige opmerkingen over art. 2 der patentwet en art. 61 der kieswet. — Gron. 1880.

2851. Bij kon. besl. van 19 Februarij 1880, no. 4, is afgeweken van de leer, dat stembriefjes, ingevuld met den naam van een aftredend lid, zonder verdere aanduiding, aan dezen moeten worden toegekend. — Gemst. 1495; Rep. 1880, 6626.

2852. Bij periodieke aftreding is een persoon genoegzaam duidelijk aangewezen indien daarop voorkomt de naam en voornaam van een aftredend lid, zonder verdere aanduiding van woonplaats en betrekking, hoezeer nog twee personen in de gemeente wonen die denzelfden naam en voornaam dragen. — Kon. Besl. 2 December 1865; Luttenberg 1865, 257; W. B. A. 863; Gemst. 782. Bestreden door IJ. Z.; W. B. A. 866; Kon. Besl. 29 Augustus 1863; Gemst. 901.

2853. Het is geen vereischte, dat de naam van een candidaat op de verschillende stembriefjes gelijk wordt gespeld of ook dezelfde initialen daarop voorkomen. De vraag is slechts of de verschillende spellingen genoegzaam duidelijk denzelfden persoon aanduiden, daaromtrent behoort het stembureau uitspraak te doen. — Gemst. 1059.

2854. Zijn met potlood geschreven stembriefjes, overigens behoorlijk ingevuld, van onwaarde? — Neen. Indien door het stembureau een stembriefje van onwaarde is verklaard, hetwelk zonder deze omstandigheid de volstrekte meerderheid aan een bepaald persoon zoude gegeven hebben, doch men intusschen tot een herstemming is overgegaan, waarbij die bedoelde persoon geheel is voorbijgegaan, is in dat geval zoodanige herstemming wettig? — Neen. Kunnen gedeputeerde staten, wanneer zij de herstemming vernietigen, nog aan den persoon die naar hunne meening de benoemde is, bij de eerste stemming zitting verleenen in den gemeenteraad, hoewel het stembureau hem niet als benoemd heeft erkend? — Neen. Moet derhalve in dat geval een nieuwe verkiezing van raadsleden plaats hebben? — Ja. — Bijdr. I, 357. — Kon. Besl. 5 April 1857, no. 64.

2855. Bij de beoordeeling van de invulling der stembilletten moet niet zoo zeer op de juistheid der namen, maar meer op de bedoeling der kiezers worden gelet. Kan de beslissing van het stembureau over de onwaarde van een stembillet in hooger ressort worden vernietigd? — Ja. Bijdr. IV, 129.

2856. 's Konings beslissing omtrent de geldigheid der stembriefjes, is alleen mogelijk ingeval van art. 36 der gemeentewet. — Bijdr. VIII, 200.

2857. Art. 61 der kieswet. Over twijfelachtige stembriefjes. — W. B. A. 149.

2858. Indien bij de verkiezing, ter gelegenheid van periodieke aftreding van leden van den gemeenteraad, op stembriefjes de naam van een aftredend lid vermeld wordt en nog iemand van denzelfden

naam in de gemeente aanwezig is, moeten dan al de briefjes, die dien naam aanwijzen, van onwaarde worden verklaard of moet eerstgenoemde worden geacht verkozen te zijn? Kan een beslissing van gedeputeerde staten, houdende vernietiging van een handeling van eenig stembureau, in de plaats treden van den door de wet gevorderden geloofsbrief? — Bijdr. VIII, 358.

2859. Het geval van nietigheid in dit art. omschreven, dat een briefje geen persoon duidelijk aanwijst, is niet op de *briefjes* in hun geheel, wanneer die meer dan één naam bevatten, maar op de afzonderlijke in de briefjes uitgebragte *stemmen* van toepassing. — Gids v. P. B. I, 66.

2860. De beslissing van een bureau van stemopneming, hetwelk billetten van onwaarde verklaarde, die hoezeer van het zegel der gemeente voorzien, voor een *vroegere* verkiezing waren bestemd, schijnt juist. — Gids v. P. B. I, 66.

2861. Stembriefjes met een bijzonder kenteeken gemerkt, zijn van waarde indien het merkteeken geen onderteekening is. In ieder geval is het stembureau verpligt, onmiddelijk over de waarde van ieder briefje te beslissen, het is onbevoegd de zaak ter beslissing te verwijzen aan gedeputeerde staten. — Gemst. 1190.

2862. Ook bij herstemming is een vermelding alleen van initialen geen duidelijke aanwijzing van een persoon. — W. B. A. 426.

2863. Aanwijzing van personen bij verkiezingen. Art. 61 der kieswet. De vermelding op een stembriefje *„de aftredende leden"* is een genoegzaam duidelijke aanwijzing van personen. — W. B. 431.

2864. Beslissingen over verkiezingen. Art. 11 der gemeentewet en art. 61 der kieswet. — W. B. A. 477.

2865. Aanwijzing van personen bij verkiezingen. Artikel 61 der kieswet. — W. B. A. 497.

2866. Het is niet verboden een stembriefje met potlood in te vullen. — W. B. A. 323.

2867. Namen op stembriefjes voorkomende die in de gemeente onbekend zijn, mogen niet van onwaarde worden verklaard, als zouden zij geen persoon duidelijk aanwijzen, omdat het in eenigzins bevolkte gemeenten aan het bureau van stemopming niet mogelijk is, bij ieder stembriefje te beslissen of de aangewezen persoon werkelijk in de gemeente bestaat. — Kon. Besl. W. B. A. 497.

2868. Is het stembriefje, verschillende candidaten bevattende, van onwaarde, waarbij *één* hunner niet duidelijk wordt aangewezen, terwijl de overigen daarop voorkomende, behoorlijk zijn aangeduid? — Ja. — W. B. A. 216.

2869. Onderzoek der geloofsbrieven. Artt. 61 en 69 der kieswet. Bij het onderzoek der geloofsbrieven mogen de briefjes, die van onwaarde verklaard zijn, omdat zij geen persoon duidelijk aanwijzen, worden opgevraagd en mag worden beslist, of die uitspraak juist is. — W. B. A. 272, 274, 276.

2870. Duidelijke aanwijzing van personen bij verkiezingen. Niemand kan worden toegelaten dan die in het bezit is van een geloofsbrief. Art. 61 der kieswet. Art. 31, 33 en 34 der gemeentewet. Indien het stembureau ten onregte iemand als verkozen verklaart, en deze bij het onderzoek van den geloofsbrief niet wordt toegelaten, dan volgt daaruit niet, dat een ander wettig is gekozen en moet worden toegelaten, omdat de andere nimmer een geloofsbrief kan overleggen. In zoodanig geval moet een nieuwe stemming plaats hebben. — Kon. Besl. 5 Februarij 1854. Anders Ged. St. N. Brabant; W. B. A. 348.

2871. Magt van het stembureau, om over de geldigheid van stembriefjes te beslissen. Art. 61 en 62 der kieswet. — W. B. A. 362.

2872. Indien bij de herstemming tusschen twee personen op een briefje slechts gedeeltelijk de naam van een hunner voorkomt, moet deze geldig worden toegekend aan hem die in herstemming komt omdat geen ander bedoeld kan zijn. — W. B. A. 370.

2873. Indien bij herstemming tusschen twee personen een onbevoegde tot de bus is toegelaten en bij de opening het getal briefjes een oneven getal blijkt te zijn, terwijl een briefje van onwaarde is verklaard, waardoor het getal uitgebragte stemmen een effen getal wordt en de uitslag is, dat ieder der candidaten een gelijk getal stemmen heeft verkregen, is niet de oudste in jaren verkozen, omdat de stem van den onbevoegde op den uitslag van invloed heeft kunnen zijn, en niet kan blijken, dat het van onwaarde verklaard briefje door den onbevoegde is ingeleverd. In zoodanig geval behoort tot een geheel nieuwe vrije stemming te worden overgegaan. — W. B. A. 639; Ged. St. Z. Holland 19 September 1861; W. B. A. 642.

2874. Iets bij art. 61 der kieswet. — W. B. A. 642.

2875. Indien iemand bij de periodieke verkiezing in Julij niet is herkozen, kan hij echter in Augustus niet voor een buitengewone vacature worden gekozen, omdat hij nog tot September zitting had, zoodat de stembriefjes, waarop de naam van den bedoelden persoon is geplaatst van onwaarde hadden moeten zijn verklaard. — Ged. St. N. Holland; Verslag 1865; W. B. A. 901.

2876. Stembriefjes. Naam die voor niet geschreven wordt gehouden. Art. 61 der kieswet. — W. B. A. 755.

2877. Stembriefje. Onwaarde. Art. 61 der kieswet. — W. B. A. 756, 866.

2878. Indien op stembriefjes de namen voorkomen van personen, wier beurt van aftreding nog niet gekomen is, behoort een nieuwe verkiezing te worden uitgeschreven. — Kon. Besl. Ged. St. Limburg 1863; W. B. A. 196.

2879. Bij herstemming zijn alleen van waarde de stembriefjes waarop de naam voorkomt van een der personen tusschen wie herstemd moet worden ingevolge art. 104, alin. 4. — Gemst. 1504.

2880. Als een aftredend lid bij de periodieke verkiezing in Julij niet is herkozen en daarop in Augustus een verkiezing plaats heeft voor een buitengewone vacature, is het even bedoeld aftredend lid niet verkiesbaar, omdat hij niet aan de beurt van aftreding was en hij zelf nog tot September zitting had. Daardoor ontstaat het vreemd verschijnsel, dat iemand in Julij gekozen mag worden, terwijl hij in Augustus niet verkiesbaar is. — Versl. Ged. St. N. Holland 1865; W. B. A. 901.

2881. Indien bij een periodieke verkiezing op de stembriefjes zoovele namen zijn geplaatst als er plaatsen te vervullen zijn, doch van personen die nog niet aan de beurt van aftreding, en dus niet verkiesbaar zijn, en deze de volstrekte meerderheid hebben verkregen, moet worden beslist, dat geen verkiezing heeft plaats gehad, zoodat tot een nieuwe keuze moet worden overgegaan. — W. B. A. 896.

2882. Indien in een gemeente aanwezig zijn twee personen, vader en zoon, die dezelfde voornamen dragen, doch de zoon gewoon is, bij zijn naam te voegen *„junior"* en de volstrekte meerderheid is verkregen, door iemand van bedoelden naam, terwijl op geen enkel stembriefje de bijvoeging *„junior"* voorkomt, dan wordt te regt de vader als gekozen verklaard en is het bewezen, dat de briefjes een persoon niet duidelijk aanwijzen, ongegrond. — Versl. Ged. St. N. Holland 1867; W. B. A. 999.

2883. In den zin van dit art. kan een stembriefje dan slechts worden beschouwd als onderteekend te zijn, en derhalve als nietig, als de naam van den kiezer staat aan den voet of onder het stuk althans, zoodat het duidelijk is, dat de naamteekening aan het stuk of geschrift is toegevoegd, om uit te drukken, dat de schrijver het geschrevene met zijn naamteekening heeft willen bekrachtigen. — Ged. St. Drenthe 16 September 1868; W. B. A. 1041.

2884. Indien in de gemeente iemand bekend is en algemeen genoemd wordt met een geheel anderen naam dan zijn waren naam, dan wòrdt die bijnaam teregt aan den persoon onder zijn waren naam verkozen, en mogt hij onder zijn bijnaam de vereischte meerderheid verkrijgen, wordt hij teregt als gekozen verklaard en behoort hij te worden toegelaten op zijn geboorteacte, die een ander naam aanwijst als waaronder hij gekozen is. — Besl. Ged. St. Overijssel 1867; W. B. A. 1015.

2885. Een stembriefje, dat geen onderteekening van den kiezer draagt, doch gehecht is aan den oproepingsbrief van een kiezer die werkelijk gestemd heeft, mag niet van onwaarde worden verklaard. — Kon. Besl. 29 November 1879 (St. 204).

2886. Stembriefjes, waarop alleen vrouwennamen voorkomen, worden teregt nietig verklaard, omdat zij geen persoon duidelijk aanwijzen. Het woord „*persoon*" moet blijkbaar in staatsregtelijken zin worden opgevat, in dien zin kan door de wet geen andere beteekenis aan dat woord worden gehecht, dan die van „*manspersoon*, daar naar het Nederlandsch Staatsregt de vrouw volstrekt onbevoegd is om te kiezen of gekozen te worden. — Kon. Besl. 19 November 1871, no. 11; W. B. A. 1172. Bestreden; W. B. Art. 1175.

2887. De bedoeling van dit art. kan niet zijn, een stembriefje als geen persoon duidelijk aanwijzende en dus van onwaarde te doen beschouwen, indien de daarin voorkomende geslachtsnaam in de gemeente onbekend is, daar het althans in eenigzins bevolkte gemeenten voor het stembureau niet mogelijk is, bij ieder stembriefje te beslissen of de aangewezen persoon werkelijk in de gemeente bestaat. — Ged. St. Z. Holland 3 December 1872; W.B.A. 1229.

2888. Bij de beoordeeling van de geldigheid der stembriefjes moet men zich strikt houden aan de bepaling van art. 61 der kieswet, waarin de redenen worden opgenoemd, die een stembriefje van onwaarde doen zijn. De daarin genoemde gevallen mogen niet worden uitgebreid. Indien dus het stembriefje overigens aan de wettelijke vereischten voldoet, mag het niet van onwaarde worden verklaard als het voor de eerste stemming had moeten dienen, of omdat het voor de verkiezing van een lid der tweede kamer was bestemd. — W. B. A. 1265.

Art. 62.

2889. Mr. P. J. van Swinderen. Iets over art. 62 kieswet. — Gemst. 854.

2890. De beslissing van het bureau van stemopneming moet over ieder briefje afzonderlijk plaats hebben, *terstond* nadat het is geopend. Het is verkeerd zoo de bureaux bij verscheidenheid van persoonsaanduiding, de afzonderlijke aanduidingen met het op elke daarvan uitgebragte aantal stemmen in hun proces-verbaal opteekenen om later te beslissen of deze op denzelfden persoon van toepassing zijn. Zij behooren terstond bij elk hun voorkomende naamsaanduiding te beslissen op welken candidaat zij toepasselijk moet zijn. Al is het dat de kiezers zich met eenvoudige of zelfs gebrekkige naamsaanduidingen vergenoegen, zoo behooren de bureaux van stemopneming toch zooveel mogelijk te zorgen, dat in hunne processen-verbaal de candidaten onder hunne werkelijke namen, desnoods met bijvoeging van titel of waardigheid, worden vermeld, ten einde alle twijfel omtrent de identiteit der personen weg te nemen. Deze regels gelden niet alleen ook bij herstemming, maar erlangen daarbij nog uitbreiding. Zij behooren niet enkel door de bureaux van stemopneming te worden in acht genomen, maar ook door de collegiën met het onderzoek der geloofsbrieven belast. — Gids v. P. B. I, 85.

2891. Indien twee stemmingen te gelijk worden gehouden, een wegens periodieke aftreding en een ter vervulling eener vacature door overlijden, en bij de laatste stemming op de stembriefjes een persoon voorkomt die tot de periodieke aftreding behoort, behoort deze naam voor niet geschreven te worden gehouden. — Gemst. 936.

2892. Wel de geldigheid van het stembriefje moet onmiddelijk, nadat het is geopend, door het bureau worden beslist, de beslissing echter omtrent een duidelijk aangewezen naam, kan ook na afloop der opening van stembriefjes, doch vóór de sluiting van het proces-verbaal geschieden. — Ged. St. Z. Holland 8 Dec. 1872; Gemst. 1111; W. B. A. 1229.

2893. Stembriefjes, eenmaal van waarde verklaard, kunnen later, gedurende of na de stemopneming niet van onwaarde worden verklaard. — Gemst. 826, 932.

2894. Als het stembureau een beslissing heeft genomen omtrent de geldigheid van een stembriefje, is het niet bevoegd daarop later in den loop der zitting terug te komen. — W. B. A. 937.

2895. Dadelijk, na de opening van een stembriefje behoort omtrent de geldigheid daarvan te worden beslist, dit mag niet worden uitgesteld tot het einde der zitting; zoodanige handeling heeft de nietigheid der verkiezing ten gevolge, indien de geldigheid van zoodanig briefje van invloed heeft kunnen zijn op den uitslag der stemming. — Ged. St. Friesland 29 September 1855; W. B. A. 834.

Art. 63.

2896. Indien dezelfde naam meermalen op hetzelfde stembriefje voorkomt, kan die naam slechts eenmaal gelden. — W. B. A. 744.

2897. Onafhankelijk van het getal ingevulde namen, geeft het getal ingeleverde stembriefjes dat der uitgebragte stemmen aan. Het is dus onjuist, indien ter bepaling der volstrekte meerderheid, van het aantal briefjes eenige worden afgetrokken wegens een getal minder ingevulde namen. — W. B. A. 1211.

Art. 64.

2898. Indien de namen der candidaten op een stembriefje duidelijk zijn vermeld, behoeft hetgeen daarop verder mogt voorkomen, niet te worden voorgelezen. — Gemst. 930.

Art. 65.

2899. Berekening der volstrekte meerderheid bij verkiezingen. — Bijdr. I, 350; III, 173.

2900. Iets over de wijze van berekening der volstrekte meerderheid bij verkiezingen, wanneer blijkt, dat personen stemmen op zich hebben vereenigd die geen ingezetenen der gemeente of aldaar niet bekend zijn. — Bijdr. III, 342.

2901. Indien bij een verkiezing meer personen dan het aantal te kiezen leden de volstrekte meerderheid erlangen, wie zijn dan gekozen? Kan hij, die bij zoodanige gelegenheid ter zijde is gesteld, daaromtrent een beslissing uitlokken van gedeputeerde staten of van den koning? — Neen. — Bijdr. VIII, 396.

2902. Bij de berekening der volstrekte meerder-

heid van stemmen, ingeval van gelijktijdige verkiezing van meer personen, moet ieder briefje als een volledig uitgebragte stem worden berekend, zoodat, indien een aantal briefjes slechts enkele namen bevatten of wel namen die wegens onduidelijkheid niet kunnen worden toegelaten, moet evenwel de volstrekte meerderheid worden berekend naar het geheel aantal stembriefjes en niet in evenredigheid van het aantal toegelaten namen. — M. B. Z. 6 Mei 1856, no. 129; Luttenberg 1856, 50; Bijv. 105, E. 237; W. B. A. 362.

2903. Indien meer personen de volstrekte meerderheid bekomen dan te vervullen plaatsen bestaan, behoort het stembureau niet als verkozen te verklaren hen, die tot het getal der open staande plaatsen de vereischte meerderheid verkregen, maar alle die de volstrekte meerderheid hebben bekomen, omdat het collegie, waarvoor de verkiezing geschiedt, over de toelating moet beslissen. — Gemst. 931, 941.

2904. Bevoegdheid van het stembureau, wanneer meer personen dan er vacatures zijn, de volstrekte meerderheid verkregen hebben. — Gemst. 935.

2905. Het stembureau heeft alleen te constateren hetgeen bij dit art. is vermeld: het is niet bevoegd uitspraak te doen omtrent de verkiezing. Indien meer briefjes in de bus worden gevonden dan op de stemlijsten zijn vermeld, moet het meerder getal ter bepaling van de volstrekte meerderheid worden afgetrokken, zoowel van het geheel aantal als van de stemmen op ieder persoon uitgebragt. — Gemst. 1143.

2906. Indien meer personen de volstrekte meerderheid hebben verkregen dan de vacante plaatsen, behoort het stembureau te verklaren, dat alle zijn gekozen en dat aan alle een afschrift van het procesverbaal zal worden toegezonden. De beslissing wie niet kan worden toegelaten, behoort te blijven bij het collegie, waarvoor de verkiezing heeft plaats gehad. — Gemst. 931, 941.

2907. Bevoegdheid van het stembureau indien meer personen dan er vacatures zijn, de volstrekte meerderheid van stemmen verkregen hebben. — Gemst. 935.

2908. Het stembureau mag niet beoordeelen of een verkozene in een verboden graad van bloed- of aanverwantschap aan iemand, die reeds verkozen is, bestaat, omdat het collegie, waarvoor de verkiezing geschiedt, alleen daarover mag oordeelen; de geloofsbrief behoort aan zoodanig verkozene te worden toegezonden. — Kon. Besl. 24 December 1851, no. 6; Gemst. 15.

2909. Op een eenmaal gegeven beslissing kan het stembureau niet terugkomen. Het is ongeoorloofd eerst in tegenwoordigheid der aanwezige kiezers aan te kondigen, dat een herstemming moet plaats hebben en later na vertrek der kiezers te beslissen, dat een dier personen is gekozen. — Gemst. 1245.

2910. Indien bij eerste stemming meer personen de volstrekte meerderheid verkregen hebben, dan plaatsen te vervullen zijn, behooren alleen zoovele als er vacatures zijn, geacht worden gekozen te zijn die de meeste stemmen hebben verkregen. — Kon. Besl. 22 November 1861; W. B. A. 661; Verslag Zeeland 1861; W. B. A. 687.

2911. Wie is gekozen als het getal van hen, die de volstrekte meerderheid verkregen grooter is, dan dat der vacatures? — W. B. A. 665.

2912. De voorzitter behoort bekend te maken het getal stemmen op elk persoon uitgebragt. Indien dit verzuimd wordt, heeft het geen nietigheid ten gevolge. — W. B. A. 948.

2913. Indien bij een verkiezing ter vervulling van *twee* vacatures *drie* personen de volstrekte meerderheid hebben verkregen, terwijl de *twee* personen die de minste stemmen hadden bekomen een *gelijk* getal hadden verkregen, moet als gekozen worden beschouwd, vooreerst hij op wien zich de meeste stemmen hebben vereenigd en in de tweede plaats de oudste van diegenen tusschen wie de stemmen gestaakt hebben. — W. B. A. 945.

Art. 66.

2914. Indien onbevoegden aan de stemming hebben deelgenomen, brengt dit geen nietigheid te weeg; in dat geval moeten de onbevoegde stemmen worden afgetrokken van het getal stembriefjes en indien dan nog de volstrekte meerderheid door iemand is verkregen, is deze wettig gekozen. — Kon. Besl. 6 December 1867, no. 68; W. B. A. 976.

2915. Vernietiging van verkiezingen. — Gemst. 1228.

2916. Indien meer briefjes in de bus worden gevonden dan het getal gestemd hebbende kiezers en dus de vraag ontstaat of dit van invloed kan zijn op een verkregen meerderheid, moeten de te veel uitgebragte stemmen worden afgetrokken zoowel van het geheel getal uitgebragte stemmen, als van de verkregen meerderheid. — Gemst. 834; Kon. Besl. 6 December 1867; Gemst. 856; W. B. A. 976.

2917. Moet ter uitvoering van art. 66 der kieswet in het proces-verbaal der stemopneming vermeld worden *hoe groot* het verschil is tusschen het getal der gestemd hebbende kiezers en dat der in de bussen gevonden briefjes? — Ja. — Gids v. P. B. II, 363.

2918. De beslissing omtrent een verschil in stembriefjes tusschen de lijsten van stemopneming en de briefjes in de bus gevonden, wordt ook gevorderd ter bepaling van de personen tusschen wie een herstemming moet plaats hebben. — Gemst. 1144; Ged. St. Gelderland 26 Augustus 1873, no. 49; Gemst. 1145 en 1146; W. B. A. 1269.

2919. Indien in de bus meer briefjes dan uitgebragte stemmen worden gevonden, moeten de te veel uitgebragte worden afgetrokken zoowel van het geheel uitgebragt getal als van het getal door den candidaat verkregen, zoodat als 116 briefjes zijn gevonden, terwijl 115 stemmen zijn uitgebragt en een candidaat 59 stemmen verkreeg, deze in ieder geval is verkozen, omdat 59 meerderheid is van 116 zoowel als 58 van 115. — Ged. St. Z. Holland 6 Januarij 1857; W. B. A. 401.

2920. Artikelen 66 en 70 der kieswet. — W. B. A. 206.

2921. Indien meer briefjes in de bus zijn gevonden dan het getal gestemd hebbende kiezers en geen volstrekte meerderheid is verkregen, terwijl het verschil van invloed heeft kunnen zijn op de bepaling van het dubbeltal, waaruit bij herstemming moet gekozen worden, behoort een nieuwe vrije stemming te worden uitgeschreven. — Ged. St. Gelderland 26 Augustus 1873, no. 49; Gemst. 1145, 1146; W. B. A. 1269.

2922. Een verkregen gelijkstaand getal stemmen terwijl de ouderdom der candidaten de verkiezing moet beslissen, geldt niet, als een verschil tusschen het getal briefjes in de bus gevonden en dat der kiezers, die stemden daarop van invloed heeft kunnen zijn. — Kon. Besl. 21 November 1873; Gemst. 1182; W. B. A. 1309.

2923. Indien in de stembus meer briefjes worden gevonden dan het getal gestemd hebbende kiezers, moet in het proces-verbaal worden vermeld, hoe groot het verschil is, ten einde te kunnen beoordeelen of het verschil van invloed heeft kunnen zijn op een verkregen meerderheid. Het is niet voldoende, dat het stembureau beslist, dat het tusschen het getal der gevonden stembriefjes en dat der ge-

stemd hebbende kiezers bestaand verschil op de verkregen meerderheid niet van invloed heeft kunnen zijn, omdat ook de hoogere autoriteiten in staat moeten worden gesteld om te beoordeelen of die beslissing juist is, en zij dit niet kunnen doen als hun niet bekend is het getal der gestemd hebbende kiezers en der gevonden briefjes. — Kon. Besl. 1 Maart 1868; W. B. A. 1000. Tweede Kamer W. B. A. 1007.

2924. Indien in de bus een briefje meer wordt gevonden dan het getal uitgebragte stemmen, terwijl een briefje van onwaarde wordt verklaard, is na aftrek van laatstgenoemd briefje de juiste volstrekte meerderheid van het dan overblijvend getal niet voldoende, omdat nooit kan worden uitgemaakt, dat het van onwaarde verklaard briefje hetzelfde is, dat te veel werd uitgebragt. — Ged. St. N. Brabant 10 September 1857, G. no. 63; Kon. Besl. 24 November 1857; W. B. A. 444.

2925. Indien meer stembriefjes in de bus worden gevonden dan het getal stemmende kiezers bedraagt, moeten de te veel ingeleverde briefjes niet alleen worden afgetrokken van het geheel getal uitgebragte stemmen, maar ook van het getal stemmen, dat ieder candidaat op zich vereenigd heeft. — Ged. St. Limburg 29 October 1869; W. B. A. 1069.

Art. 67.

2926. Moet het stembureau dadelijk den uitslag der stemming vaststellen? Art. 65 juncto 67 der kieswet. — W. B. A. 681.

2927. De gemeenteraad is onbevoegd de uitspraak van het stembureau te verbeteren. Een door den gemeentesecretaris opgemaakt, onderteekend en uitgereikt afschrift van het proces-verbaal van stemopneming, is niet een afschrift bedoeld bij art. 12 gem.w., dat dienen kan als geloofsbrief. — Kon. Besl. 29 Oct. 1879 (St. 10).

2928. Voorschriften omtrent de opmaking van het proces-verbaal van stemopneming. — Ged. St. Friesland 6 Augustus 1868; Gemst. 881; W. B. A. 1001.

Art. 68.

2929. R. A. Verploegh Chassé. Stemopneming staat in art. 68 voor *steminlevering* en stemopneming gezamenlijk en daar het art. ook spreekt van toezending van het proces-verbaal van *opening*, zoo dienen de woorden „waar deze heeft plaats gehad" ter aanduiding, dat het proces-verbaal aan het stembureau van *opening*, *door dit stembureau* moet worden toegezonden aan het bestuur der gemeente, waar *deze*, dat is de *inlevering*, heeft plaats gehad. — Gemst. 1218, 1219. Aldaar bestreden.

2930. De commissie voor het onderzoek der geloofsbrieven is bevoegd mededeeling en inzage te vorderen van de verzegelde stembriefjes. — Gemst. 832.

2931. De artt. 68 en 69 van de kieswet en 126 alin. 1 van de gemeentewet. Het bureau van stemopneming behoort de processen-verbaal en verdere stukken in te zenden aan burg. en weth., niet aan den gemeenteraad. — W. B. A. 1064.

2932. De secretaris van het gemeentebestuur is verpligt de verzegelde pakken stembriefjes onder zijne bewaring gesteld, op de vordering van gedeputeerde staten aan deze toe te zenden, ten einde bij de beoordeeling eener verkiezing daarvan gebruik te maken. — Verslag Ged. St. Zeeland 1861; W. B. A. 687.

Art. 69.

2933. De gemeentebesturen zijn herinnerd aan de verpligting om de stembriefjes na verloop van een jaar te vernietigen; in overweging wordt gegeven daartoe telkens als de tijd daar is, of een besluit te nemen, of bij proces-verbaal de vernietiging te constateren, opdat eventueel zal kunnen blijken, dat aan het wettelijk voorschrift voldaan is. — M. B. Z. 29 Junij 1868; Luttenberg 1868, 107; Gemst. 876; W. B. A. 996.

2934. Aanplakking der lijsten van de kiezers die gestemd hebben. Dit art. vordert alleen de aanplakking van een afschrift van het proces-verbaal; hoezeer daarin wordt verwezen naar de nevensgevoegde lijst, vermeldende de namen der gestemd hebbende kiezers, is het toch geen vereischte om nevens het proces-verbaal ook een afschrift dier lijst aan te plakken. — Gemst. 1035, 1099.

2935. Zoodra een verkozene is toegelaten en die toelating in kracht van gewijsde is gegaan, behoeven de processen-verbaal niet langer ter visie te liggen. — Gemst. 1177.

Art. 70.

2936. Dit art. kan enkel toepassing vinden als iemand een *meerderheid* heeft verkregen waarop het verschil tusschen briefjes en stemmenden van invloed kan zijn geweest, hetzij die *verkregen meerderheid* zij een volstrekte, waardoor iemand verkozen is, of een *betrekkelijke*, waardoor hij in de herstemming valt. Ingeval, waar geen *volstrekte* meerderheid is verkregen, heeft het ééne stembriefje dat te veel in de bus is gevonden, geen invloed kunnen uitoefenen op de betrekkelijke meerderheid die ieder der candidaten heeft verkregen, noch heeft het eenige ververandering kunnen brengen in de rangorde, waarin zij op de lijst van herstemming zijn geplaatst — Kon. Besl. 9 Dec. 1875; Gemst. 1282; W. B. A. 1387.

2937. Artikelen 66 70 der kieswet. — W. B. A. 206.

2938. Iets over art. 70 der kieswet. — W.B.A. 531.

2939. Bij herstemming wordt slechts betrekkelijke meerderheid vereischt. Een tweede herstemming kan nimmer plaats hebben. — W. B. A. 846.

2940. Indien tusschen de eerste stemming en de herstemming een der personen, welke in de herstemming vallen, overlijdt, moet evenwel de herstemming doorgaan. — W. B. A 954.

2941. Is de bepaling van het tweede lid van art. 70 der kieswet, dat een *geheel vrije* stemming moet plaats hebben, indien een tusschen het getal der in de bussen gevonden stembriefjes en dat der kiezers die stemden, bestaand verschil, op een verkregen meerderheid van stemmen van invloed heeft kunnen zijn, alleen dan van toepassing, wanneer die invloed zich doet gelden op een verkregen *volstrekte* meerderheid die tot een benoeming zou leiden, of ook dan, als die invloed slechts bij een *betrekkelijke meerderheid*, welke regt geeft om op de lijst der herstemming geplaatst te worden, zich vertoont? — Gids v. P. B. II, 153.

2942. Bij dit art. is enkel sprake van de omstandigheid, dat iemand de *meerderheid* van stemmen *verkregen* heeft, en dus gekozen of op de lijst voor de herstemming geplaatst zou zijn, wanneer daarop een tusschen het getal der in de bussen gevonden stembriefjes en dat der kiezers die stemden, bestaand verschil niet van invloed heeft kunnen zijn, zoodat het feit bij dit art. voorzien, niet bestaat als een herstemming is bevolen tusschen twee personen die niet de volstrekte meerderheid van stemmen, maar slechts de meeste stemmen hebben erlangd. — Kon. Besl. 7 Febr. 1868; Gemst. 869; W. B. A. 995.

2943. Indien bij herstemming, briefjes voorkomen ingevuld met andere namen dan van de personen waarover de herstemming loopt, kan men die niet van onwaarde of als oningevuld verklaren, maar moet men eenvoudig op het proces-verbaal aanteekenen dat die verkeerd aangebragte stemmen niet in aanmerking kunnen komen. — W. B. A. 1630; Rep. 1880, 7499.

Art. 71.

2944. Lijsten der hoogst aangeslagenen. Art. 72 volgende der kieswet. — W. B. A. 1148.

Art. 72.

2945. Mr. D. van de Wijnpersse. Statistiek der hoogst aangeslagenen in 's rijks directe belastingen, in verband met de verkiesbaarheid tot lid van de eerste kamer der staten generaal in Nederland. — N. R. Bijdr. II, 664; III, 394.

2946. Statistiek der hoogst aangeslagenen in 's rijks directe belastingen in verband met de verkiesbaarheid tot lid van de eerste kamer der staten generaal in Nederland. — W. B. A. 194, 233.

Art. 74.

2947. Lijsten der hoogst aangeslagenen; Art. 74 der kieswet in verband met Art. 3, § 2 der gemeentewet. — W. B. A. 549.

Art. 75.

2948. Om op de lijst der hoogst aangeslagenen in 's rijks directe belastingen te kunnen worden geplaatst, wordt niet gevorderd, dat men ingezeten is der provincie. Daartoe is noodig, dat men woonplaats heeft in de provincie tijdens het opmaken der lijsten. Of men zijn vroeger woonplaats veranderd heeft, moet beoordeeld worden naar de bepalingen van het burg. wetb. — Regtb. Leeuwarden 6 Junij 1876: W. 3915; W. B. A. 1410; Gemst. 1291; Luttenberg 1876, 142.

2949. De op de lijst der hoogst aangeslagenen voorkomende personen moeten in de provincie wonen onverschillig hoe lang zij daarin gevestigd zijn. — W. B. A. 1250.

Art. 78.

2950. Lijsten van hoogst aangeslagenen. — W. B. A. 831, 832, 837.

2951. Een reclame tegen het bedrag van den aanslag op de lijst vermeld, moet ook gebragt worden onder het eerst geval in dit art. genoemd, niettegenstaande daarbij alleen art. 75 wordt aangehaald, dat enkel de plaatsing van den *naam* op de lijst vordert en niet art. 76, waarbij worden vermeld, de overige vereischten o. a. ook het bedrag van den aanslag, omdat bij de beoordeeling of iemands naam *behoorlijk* voorkomt, vooral moet beoordeeld worden naar art. 76. — W. B. A. 1118.

Art. 81.

2952. Wijziging van de lijst der hoogst aangeslagenen ter verkiezing van leden der eerste kamer. — Gemst. 1239.

Art. 84.

2953. Welke is de pligt van gedeputeerde staten, wanneer een der personen, voorkomende op de lijst van de in de rijks directe belastingen hoogst aangeslagenen, als verkiesbaar voor de eerste kamer der staten generaal, gedurende den tijd die verloopt tusschen de voorloopige vaststelling van die lijst en de definitive sluiting, overlijdt? — Bijdr. I, 353.

Art. 97.

2954. Benoeming tot een staatsambt. Art. 112 in verband met art. 97 der kieswet. Vallen ook zij, die bij een herbenoeming tot een staatsambt, dit op nieuw aanvaarden, in dit voorschrift der wet? — W. B. A. 333.

Art. 98.

2955. De burgemeesters der hoofdplaatsen van kiesdistricten voor de keuze van leden der tweede kamer, zijn uitgenoodigd onverwijld den uitslag der stemming mede te deelen aan den minister van binnenlandsche zaken en daarbij kosteloos gebruik te maken van den rijkstelegraaf volgens model bij de aanschrijving gevoegd. — M. B. Z. 3 October 1857; Luttenberg 1857, 306.

2956. Nederlanders. Geloofsbrieven. Art. 98 der kieswet. Art. 1 en 3 der wet tot uitvoering van art. 7 der grondwet. — W. B. A. 751.

Art. 99.

2957. W. G. A. Elout van Soeterwoude. Art. 99 alin. 3 van de wet van 7 Julij 1850 (St. 37) (kieswet) houdende voorschrift om de tabel van kiesdistricten telken vijf jaren te herzien, verdient afkeuring. — Thesis XXXVII, Leiden 1874.

2958. Herziening van de de tabel, bedoeld in art. 99 der wet van 4 Julij 1850 (St. 37). — Wet van 28 December 1858 (St. 122). Wet van 6 Mei 1869 (St. 76). Luttenberg 1869, 75. Wet van 22 April 1864 (St. 34). Luttenberg 1864, 49.

2959. Inlichtingen ter uitvoering der kieswet en der provinciale wet omtrent de wijze van benoeming der leden van de tweede kamer der staten generaal en van de provinciale staten. — M. B. Z. 28 Julij 1850; Bijv. 446, E. 509.

2960. De kosten veroorzaakt door de verkiezingen van leden der tweede kamer van de staten generaal en der provinciale staten worden omgeslagen over de gemeenten van het kiesdistrict in verhouding tot het aantal kiezers in elke gemeente, zij worden voldaan uit den post voor onvoorziene uitgaven. — Ged. St. Holl. 18 Oct. 1850; Bijv. 667, E. 544; Ged. St. Zeeland 2 Nov 1850, no. 19; Prov. Blad 149.

2961. Wetsontwerp tot nieuwe regeling der kiesdistricten. — Gemst. 910, 912.

2962. Herziening der tabel bij art. 89 der kieswet bedoeld. — W. B. A. 790, 771.

Art. 101.

2963. Ingeval van buitengewone vacature in de tweede kamer, geschiedt de verkiezing binnen dertig dagen; wie moet aan de besturen der onderkiesdistricten daarvan kennis geven? De commissaris des konings of de burgemeester van het hoofdkiesdistrict? — W. B. 772.

Art. 103.

2964. Indien verschillende personen *tegelijk* moeten benoemd worden, moet de vereischte meerderheid uitsluitend naar het cijfer der geldige stembriefjes en niet naar het middelcijfer der daarop voorkomende namen worden berekend. — Gids v. P. B. I, 571.

2965. Indien meer personen de volstrekte meerderheid bekomen dan er personen te benoemen zijn, moeten zij, die de meeste stemmen verworven hebben, als de benoemden worden beschouwd, in dat geval moet geen *herstemming* plaats hebben tusschen al degenen, welke de volstrekte meerderheid hebben verkregen. — Gids v. P. B. I, 616.

2966. In het geval, dat, terwijl zeven leden van den raad moeten benoemd worden, acht personen de volstrekte meerderheid verkregen en dat de zevende en achtste juist evenveel stemmen bekwamen, schijnt naar analogie van art. 143, 3e alin. van de kieswet de oudste in jaren als de benoemde moeten worden gehouden. — Gids v. P. B. I, 517.

2967. De gevolgtrekking in de circulaire van 23 Julij 1850, dat ingeval van herstemming de benoeming met *volstrekte meerderheid van stemmen* regel zal zijn, en dat slechts de betrekkelijke meerderheid zal kunnen beslissen, als op de lijst der herstemming meer dan het dubbeltal van te benoemen personen voorkomen, is onjuist. — Gids v. P. B. I, 518.

2968. Indien b.v. elf personen benoemd moeten worden, en bij de eerste stemming slechts drie de volstrekte meerderheid hebben verkregen, terwijl voor twee personen naar aanleiding der slotbepaling van art. 70 een vrije stemming moet geschieden, dan

moeten de overblijvende zes personen gekozen worden bij herstemming uit een dubbeltal opgemaakt uit hen, die na de drie benoemden en de twee personen voor welke een nieuwe keuze moet plaats hebben, de meeste stemmen erlangd hebben, zonder dat die twee, wier benoemingen op grond van art. 90 voor ongeldig werden verklaard op de lijst der herstemming kunnen voorkomen. — Gids v. P. B. I, 532.

2969. Indien een naam wegvalt van een lijst, waarop meer dan het dubbeltal der bij herstemming te benoemen personen zijn geplaatst, moet nogthans een *nieuwe keuze* plaats hebben voor dien weggevallen naam, hoezeer ook het volle dubbeltal overbleef over alle te benoemen personen. In elk geval zal bij het wegvallen van een naam, een persoon minder moeten worden benoemd en de lijst moeten worden teruggebragt tot het dubbeltal van hen, die benoemd moeten worden, met inachtneming evenwel van den regel, dat ieder op de lijst behoort geplaatst te worden, die evenveel stemmen had verkregen als iemand, die daarop reeds voorkwam. — Gids v. P. B. I, 524, 530.

2970. Een bureau van stemopneming is niet bevoegd de verklaring van iemand aan te nemen, dat hij bij de herstemming niet in aanmerking verlangt te komen, en mitsdien zijn naam weg te laten van de lijst die voor de herstemming moet worden opgemaakt, om in zijn plaats te stellen den naam van een ander die vervolgens de meeste stemmen had verkregen. — Gids v. P. B. I, 533.

2971. Ook bij verkiezing van meer dan één persoon, beslist ingeval van herstemming de betrekkelijke meerderheid, hetwelk het geval kan zijn als niet alle briefjes zijn ingevuld met een gelijk namen als de bestaande vacaturen. — M. B. Z. 5 Julij 1851; Bijv. 303, E. 58; W. B. A. 109.

2972. De ministeriële aanschrijvingen van 23 Julij en 5 Julij 1850 ten aanzien van de toepassing der artt. 103 en 104 der kieswet laten verschillende punten onbeslist en geven niet altijd een juisten leiddraad aan de hand, om den uitslag eener plaats gehad hebbende stemming op te maken. Niemand wordt bij eene stemming benoemd dan met *volstrekte meerderheid van stemmen*. De verklaring in gemelde ministeriële aanschrijving, dat slechts hij de *volstrekte meerderheid* der stemmen moet geacht worden te hebben verkregen, die van al de uitgebragte geldige *stemmen ten minste de helft en ééne daarboven* heeft erlangd, is slechts dan juist, indien het getal uitgebragte stemmen *even* is. Indien het aantal uitgebragte stemmen *oneven* is, bestaat de volstrekte meerderheid uit de grootste helft. De uitdrukking *volstrekte meerderheid* door onze wet in tegenstelling van *betrekkelijke meerderheid* gebezigd, bedoelt eenvoudig de meerderheid der uitgebragte stemmen, dat is de grootste helft. — Gids v. P. B. I, 510.

Art. 104.

2973. Herstemmen. Stemmen uitgebragt op personen niet voorkomende op de lijst, opgemaakt naar aanleiding der artt. 104 der kieswet en 11 der gemeentewet. — W. B. A. 697.

2974. Is het bij een herstemming tusschen twee personen voldoende, dat het stembriefje inhoudt een der namen van de op de bij art. 104 der kieswet bedoelde lijst voorkomende personen of wel wordt ook dan nog een duidelijke aanwijzing van den persoon door voornaamletters enz. tot de geldigheid van het stembriefje vereischt? — In eerstgemelden zin beslist. — Bijdr. I, 355.

2975. Bij het opmaken van een dubbeltal voor de herstemming, indien geen volstrekte meerderheid is verkregen bij de eerste stemming, mag het stembureau in geen onderzoek treden, noch een beslissing nemen omtrent de personen die de meeste stemmen hebben verkregen. De roeping van het bureau van stemopneming is volgens de wet alleen om den uitslag van de gehouden verkiezing te constateren en niet om over de bevoegdheid van personen te oordeelen. — Kon. Besl. 28 September 1859; W. 2103; Luttenberg 1859, 312; Ged. St. N. Holland 31 Augustus 1859; Luttenberg, 177; W. 2095.

2976. Indien bij een stemming geen volstrekte meerderheid is verkregen en onder de personen, die de meeste stemmen hebben verkregen, zich een minderjarige bevindt, behoort het stembureau dezen op het dubbeltal te plaatsen, omdat het stembureau geen uitspraak omtrent de verkiesbaarheid mag doen. — Gemst. 829.

2977. Ingeval de *meeste* stemmen tusschen meer dan twee personen verdeeld zijn, zoodat elk *evenveel* stemmen heeft of een de allermeeste en twee of drie na hem een gelijk getal, dan hebben alle drie personen het regt om op de lijst te staan. Het art. bedoelt eenvoudig dit, dat het bureau elk op de lijst moet plaatsen, die evenveel stemmen heeft als iemand die reeds op de lijst staat. — M. B. Z., W. B. A. 1269.

Art. 106.

2978. Mr. G. A. Fokker. Op welk tijdstip vangt het lidmaatschap van eene der kamers van de staten generaal, voor de ter dier kamers afgevaardigden, aan? — Bijdr. Boer c.s. XIII, 107.

2979. Mr. H. J. Smidt. Eene nieuwe toepassing der kieswet. (Grondwet art. 91. — Kieswet art. 108). — Bijdr. XX, 39.

2980. Als een gekozene tot lid van de tweede kamer, de verklaring bij dit art. bedoeld, dat hij de benoeming aanneemt, heeft ingezonden, kan hij deze niet intrekken. Komt hij op zijn voornemen terug, dan behoort hij zijne geloofsbrieven in te zenden en na toelating zijn ontslag te nemen. — Gemst. 1197.

2981. De burgemeester, voorzitter van het bureau van stemopneming van het hoofdkiesdistrict, behoort bij een buitengewone verkiezing van een lid der tweede kamer der staten generaal daarvan kennis te geven aan de verschillende gemeenten in het hoofdkiesdistrict. — M. B. Z. 22 Junij 1866; Luttenberg 1866, 93; W. B. A. 892; Gemst. 772.

2982. Nieuwe keuze ingeval een. benoemde zijne benoeming niet aanneemt. Termijn. Art. 108 der kieswet. — W. B. A. 752.

Art. 109.

2983. Indien twee verkiezingen voor den gemeenteraad plaats hebben op verschillende dagen en bij de eerste een herstemming voor drie vacatures, een dubbeltal van zes personen wordt opgemaakt, terwijl bij de tweede wordt gekozen een der candidaten op evengemeld dubbeltal voorkomende, is het bij analogie van dit art. met den geest der wet overeenkomstig, dat de herstemming niet doorgaat, doch een geheel vrije stemming wordt gehouden. — W. B. A. 547.

Art. 111.

2984. De verklaring vermeld bij art. 111 der kieswet. Het is niet genoeg, dat de gekozene verklaart, dat hij geene openbare betrekkingen bekleedt die met lidmaatschap onvereenigbaar zijn, omdat de onvereenigbaarheid beoordeeld moet worden door het collegie waarin de gekozene sitting neemt. Hij behoort òf te verklaren dat hij geen openbare betrekking bekleedt, òf op te geven, welke openbare betrekkingen hij bekleedt. — W. B. A. 695.

2985. Welke stukken moeten door een benoemd lid der tweede kamer worden overgelegd? — Art. 111 der kieswet. — W. B. 758, 759.

AANTEEKENINGEN

OP DE WET VAN 6 JULIJ 1850 (STAATSBLAD 39)

REGELENDE DE ZAMENSTELLING EN MAGT VAN DE PROVINCIALE STATEN.

2986. F. F. von Innhausen und Kniphausen. De provinciae Groninganae regiminis forma antiqua et nova. — L. B. 1828.

2987. A. F. X. Luijben. De ordinum provincialium secundum legem imperii jure, provinciam gubernandi. — Sylvae ducis 1841.

2988. I. N. I. Heerkens. De ordinibus provincialibus quatenus in partem imperii nostra civitate veniunt secundum legem fundamentalem. — Gron. 1830.

2989. P. Oosting. De provincia Drenthina ab ordinibus Belgarum saeculo XVII exclusa. — Gron. 1835.

2990. M. Wijngaard. Observationes nonnullae de legibus et edictis in ducatu Limburgensi vigentibus. — Traj. 1865.

2991. M. W. Du Tour van Bellinchave. Geschiedenis der regtsmagt van gedeputeerde staten hier te lande, sedert 1581 tot op onzen tijd. — Utrecht 1859.

2992. B. J. Ploos van Amstel. De jurisdictione quae dicitur administrativa in patria nostra. — Amst. 1847.

2993. A. F. L. van Rechteren Limpurg. De forma regiminis provinciae Transisalaniae. — L. B. 1817.

2994. P. Wierdsma Schik. Over de staatsregtelijke geschiedenis der staten van Friesland van 1681 tot 1795. — Leeuwarden 1857.

2995. S. W. H. A. van Beyma thoe Kingma. Historia ordinum Frisiae a Carolo V usque ad ejuratum Philippum II, 1515—1581. — L. B. 1835.

2996. J. C. Bijsterbos. Animadversiones de ordinibus Transisalaniae. — Schoonhoviae 1839.

2997. W. van Heeckeren van Kell. De jure quo Gelriae, Trajecti et Tansisalaniae regiones postquam anno 1572 ab hoste fuerant occupatae in antiquum foedus recipi debuissent. — Traj. 1839.

2998. W. H. Hofstede. De regiminis in Drenthina regione forma, cum antiqua, tum nova. — Gron 1821.

2999. E. A. Jordens. De juris provincialis fontibus. — Daventriae 1843.

3000. H. Hartogh Heijs van Zouteveen. Bijdragen tot de statistiek van Drenthe. — Delft 1864.

3001. Over de werking der provinciale wet. — Gids v. P. B. I, 764.

3002. J. C. Bijsterbos. De provinciale wet met de daarover gewisselde stukken en gehouden beraadslagingen. — Kampen 1855.

3003. Mr. H. van Loghem. De zelfstandigheid van het provinciaal bestuur volgens de grondwet. — Bijdr. XI, 372.

3004. Mr. H. van Loghem. Eenige bladzijden uit de geschiedenis der staten van Overijssel van 1830 tot 1858. — Bijdr. XVIII, 1.

Art. 4.

3005. Regeling van de verdeeling der provinciën in kiesdistricten ter benoeming der leden van de provinciale staten enz. — Wet 5 November 1852 (St. 197).

Art. 13.

3006. Indien in hetzelfde kiesdistrict bij tweestemmingen op denzelfden dag voor twee leden der staten de uitslag is geweest, dat voor een vacature iemand de volstrekte meerderheid heeft verkregen, terwijl voor de tweede vacature geen volstrekte meerderheid is verkregen, doch de meeste stemmen hebben bekomen, de reeds voor de eerste vacature gekozene met nog een ander persoon, moet evenwel de herstemming tusschen deze twee geschieden. — Gemst. 774.

Art. 15.

3007. Vereischten voor de toelating van leden van provinciale staten: art. 15 der provinciale wet. —

3008. Stukken, bij de geloofsbrieven over te leggen. Art. 13 der provinciale wet. — W. B. A. 369.

Art. 17.

3009. Men moet om verkiesbaar te zijn als lid der staten gedurende het laatste aan zijne verkiezing voorafgaande jaar zijn woonplaats binnen de provincie hebben gehad; het is dus niet voldoende, dat men één jaar vóór de inzending der geloofsbrieven in de provincie heeft gewoond. — Prov. St. Gelderland; Gemst. 721.

3010. Is het genoegzaam Nederlander te zijn op het oogenblik, dat de betrekking van lid der provinciale staten wordt aanvaard, dan wel wordt die hoedanigheid bereids gevorderd tijdens de verkiezing? — W. B. A. 129.

Art. 19.

3011. Is, bij een verkiezing voor leden van de provinciale staten, de voorzitter van den raad der hoofdgemeente van het hoofdkiesdistrict en daardoor voorzitter van het bureau van stemopneming verkiesbaar tot lid der provinciale staten binnen dat kiesdistrict? — Bijdr. I, 354.

3012. Moeten Stembriefjes, ter verkiezing van leden der provinciale staten ingeleverd, waarop de naam van den voorzitter van het stembureau vermeld staat, als van onwaarde worden ter zijde gelegd, dan wel moeten zij voor het berekenen der volstrekte meerderheid in aanmerking worden genomen? — Gids v. P. B. II, 281.

3013. Bij verkiezing van raadsleden is de voorzitter van het stembureau verkiesbaar. — Gemst. 909.

3014. Dit art. ziet alleen op den voorzitter van het stembureau en is niet van toepassing op de leden. — Gemst. 916.

3015. Werkkring van het bureau van stemopneming bij verkiezingen; art. 19 der provinciale wet. — W. B. A. 681.

3016. Wie zijn, als voorzitters ter verkiezing van leden der staten niet benoembaar? Art. 19 der provinciale wet. — W. B. A. 376.

Art. 21.

3017. Jhr. mr. P. C. van Meeuwen. Zijn de betrekkingen van lid van het geregtshof en lid der staten in een provincie onvereenigbaar? Zoo ja, zijn dan de provinciale staten bevoegd om op dien grond een raadsheer niet toe te laten? — Bijdr. III, 225.

3018. Bij verhindering of ontstentenis van den griffier mag een lid van gedeputeerde staten niet belast worden met de waarneming van die functiën. — Gemst. 1155. Anders W. B. A. 1087.

3019. Zin der woorden „geestelijken en bedienaren der godsdienst." — W. B. A. 322.

3020. Betoog, dat een geestelijke of bedienaar van den godsdienst alleen dan is uitgesloten van het lidmaatschap der tweede kamer, provinciale staten of gemeenteraad, als hij *in dienst* is van de kerk, waartoe hij behoort. — W. B. A. 1639; Rep. 1880, 7902.

Art. 25.

3021. De bepaling van art. 59 is ondergeschikt aan die van art. 26. — Gids v. P. II, 417.

Art. 27.

3022. Regeling der reis- en verblijfkosten der provinciale staten. — Kon. Besl. 3 Mei 1851 (St. 50).

3023. Het collegie van gedeputeerde staten. De artikelen 27 en 62 der provinciale wet. — W. B. A. 934, 395.

3024. Reis- en verblijfkosten van provinciale staten. Wet van 3 Mei 1851 en Art. 27 der provinciale wet. — W. B. A. 425.

Art. 28.

3025. D. A. Koenen. De commissaris des konings in de provincie geschiedkundig ontwikkeld. — Haarlem 1862. Beoord. Bijdr. Boer c.s. X, 149; N. R. Bijdr. XIV, 612.

3026. Instructie voor de gouverneurs in de provinciën. — Kon. Besl. 15 December 1825 (St. 27).

3027. Instructie voor den commissaris des konings. — Kon. Besl. 27 September 1850 (St. 62).

3028. De magt om veldwachters te schorsen, die bij den commissaris des konings berust, kan door geen ander autoriteit worden uitgeoefend; de commissaris des konings kan die magt evenmin onder zijne nadere goedkeuring aan den burgemeester overdragen. — Gemst. 1136, 1479.

Art. 29.

3029. A. C. J. Helfrich. Inconsequent is de bepaling, dat aan den commissaris des konings een stem gegeven wordt in het college van gedeputeerde staten. — Thecis XXXV; Leiden 1876.

3030. A. H. Brandt. Het recht van stemmen, aan den commissaris des konings in het college van gedeputeerde staten in art. 137 grondwet toegekend, is niet te rijmen met het toezicht, dat hij volgens alin. 1 van genoemd art. moet houden. — Thesis XXVIII; Leiden 1872. J. Ph. Castendijk; Thesis XXXI; Leiden 1875.

3031. De commissaris des konings is bevoegd, in de vergaderingen voorstellen te doen. — Kon. Besl. 7 September 1866 (St. 122). Anders Prov. St. Drenthe 5 Julij 1866; W. B. A. 901; Gemst. 781.

3032. Iets bij art. 29 1e lid en art. 163 der provinciale wet. — W. B. A. 638.

Art. 30.

3033. Onderteekening van stukken door den griffier der staten en den gemeente-secretaris. Artt. 30 en 42 der provinciale wet. Artt. 69 en 102 der gemeentewet. — W. B. 255.

Art. 32.

3034. Onder ons tegenwoordig staatsbestuur is aan commissarissen des konings in de provinciën de uitvoerende magt opgedragen, even als vroeger aan de prefecten, waartoe behoort het geven van bevelen tot opruiming van hetgeen den afvoer van water in bevaarbare rivieren belemmert en waardoor een deel van de rivier door particulieren wordt ingenomen. — H. R. 18 Junij 1867; N. R. LXXXVI, § 21, 150; N. R. B. XVIII, 712; W. 2926; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1169, 160.

Art. 33.

3035. Hoe moet de provincie gedagvaard worden? — W. B. A. 565; W. 2152.

3036. Zijn de Hoven bevoegd alleen wanneer de provincie gedaagde is of ook wanneer zij eischende optreedt? Alleen als gedaagde. — Opm. en Med. XV, 62.

3037. De woorden van art. 65 R. O. „*waarin* de provincie betrokken is, zien alleen op die regtsvorderingen waarin de provincie als gedaagde optreedt, zoodat, indien zij als eischeresse optreedt, de regel actor sequitur forum rei van toepassing blijft. — Hof N. Brabant 10 Mei 1853; W. 1443; N. R. XLVII, § 85, 398.

Art. 34.

3038. Voorschriften omtrent de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffien en hunne bezoldigingen. — Kon. Besl. 14 Junij 1852 (St. 126).

3039. Naar het gewoon taalgebruik beteekent *voordragt* in dit art., dat gedeputeerde staten bij het doen der benoeming aan een keuze uit de door den commissaris des konings voorgestelde personen gebonden zijn. Ware de bedoeling der wet anders, dan zou van een *aanbeveling* gesproken zijn, gelijk elders waar de keuze vrijgelaten wordt. — Kon. Besl. 17 Januarij 1876 (St. 10); Gemst. 1270; W. B. A. 1392.

Art. 36.

3040. Een lid der provinciale staten kan niet wettig de betrekking van griffier der staten *tijdelijk* waarnemen. — Gemst. 1450; Rep. 1879, 4471.

3041. Overeenkomstig den geest en letter der wet moet de griffier der staten vervangen worden door iemand, die geen lid der staten is. — W. B. A. 1636; Rep. 1880, 7729.

3042. Bij een benoeming tot een bezoldigd ambt, ook tot griffier der provinciale staten, is door den benoemde, zoodra vast staat, dat de benoeming geschied is, en deze door den benoemde is aangenomen, daarvoor evenredig registratieregt verschuldigd, onverschillig of ter registratie een acte van aanstelling is aangeboden. — Regtb. Middelburg 19 November 1879; W. v. N. R. 520; Rep. 1880, 5505.

Art. 39.

3043. Mogen de provinciale staten in de instructie voor den griffier bepalen, dat hij geen lid van de eerste of tweede kamer mag zijn? — Bijdr. XVII, 422.

Art. 46.

3044. Iets over het benoemen van gedeputeerde staten, die hoewel niet aan de beurt van aftreding, echter als leden der staten afgetreden en herkozen zijn. — Bijdr. III, 241.

Art. 47.

3045. Keuze van leden van gedeputeerde staten. Art. 47 der provinciale wet, en 84 der gemeentewet. — W. B. A. 342, 377, 379.

4046. Hoezeer een bepaling als die van art. 84 alin. 2 gem.w. in de provinciale wet niet wordt gevonden, ligt het toch in den geest dier wet, een vacature in het collegie van gedeputeerde staten in een zooveel mogelijk voltallige vergadering te vervullen. — Ged. St. Limburg; Gemst. 840; W. B. A. 990.

Art. 52.

3047. Moet het lid van gedeputeerde staten, wiens tijd van zitting als *zoodanig* nog niet was verstreken, maar die als lid der provinciale staten aftreedt, geacht worden, opgehouden te hebben gedeputeerde te zijn, al wordt hij tot lid der staten herkozen? — Gids v. P. B. II, 411.

3048. Heeft hij, die als lid der staten uitvalt, maar herkozen wordt, niettemin daardoor opgehouden lid van gedeputeerde staten te zijn? Art. 52 der provinciale wet. — W. B. A. 214, 217.

Art. 53.

3049. Is de betrekking van voorzitter van den militieraad vereenigbaar met die van buitengewoon lid van gedeputeerde staten? — W. B. A. 789.

3050. De betrekking van schoolopziener is vereenigbaar met het lidmaatschap van gedeputeerde staten. — Gemst. 836, 837; W. B. A. 955.

3051. Kan een lid van gedeputeerde staten tevens lid van de tweede kamer der staten generaal zijn? — W. B. A. 739; Gids v. P. B. II, 344.

3052. Is artikel 53 der provinciale wet toepasselijk op buitengewone leden der gedeputeerde staten? — W. B. A. 531.

Art. 59.

3053. De bepaling van art. 52 is ondergeschikt aan art. 25. — Gids v. P. B. II, 417.

Art. 62.

3054. Het collegie van gedeputeerde staten. De artikelen 27 en 62 der provinciale wet. — W. B. A. 934 en 935.

3055. Is het lidmaatschap van gedeputeerde staten een bezoldigd staatsambt? — W. B. A. 733.

Art. 64.

3056. Opening van de openbare vergaderingen der staatscollegiën met gebed. — Bijdr. XI, 417.

Art. 66.

3057. Mogen in eene buitengewone vergadering der provinciale staten de geloofsbrieven van een nieuw inkomend lid worden onderzocht? — Gids v. P. B. I, 798.

Art. 70.

3058. Kunnen de provinciale staten zoo zij de benoeming van A, aan wien door het bureau van stemopneming de geloofsbrieven waren uitgereikt, voor onwettig verklaren en dezen dus niet toelaten, te gelijk beslissen, dat B de wettig benoemde is en dezen in de plaats van A toe laten? Ja. — Gids v. P. B. II, 432.

3059. Mogen de nieuw benoemde leden, ook vóór zij nog hunne betrekking aanvaard hebben, deelnemen aan het onderzoek der geloofsbrieven van de met hen benoemde leden? — Gids v. P. B. II, 497.

3060. Onderzoek van geloofsbrieven door nieuw benoemde leden der provinciale staten. — W. B. A. 885.

3061. Magt van de vergadering die de geloofsbrieven onderzoekt. Art. 70 der provinciale wet. — W. B. A. 687, 697.

3062. Bevoegdheid der provinciale staten bij niettoelating van nieuw gekozene leden. Art. 70 der provinciale wet. — W. B. A. 215, 233.

Art. 73.

3063. Persoonlijk belang van provinciale staten. Art. 73 der provinciale wet. — W. B. A. 603.

3064. Iets bij art. 73 der provinciale wet. — W. B. A. 642.

3065. Medestemmen. Beteekenis van het woord „*zaken*" in art. 73 der provinciale wet. — W. B. A. 700.

3066. Wanneer er gestemd moet worden over het al of niet verleenen van eene subsidie aan eene naamlooze maatschappij of aan eene reederij, behooren dan die leden der staten, welke aandeelhouders zijn in die maatschappij of reederij, zich van medestemmen te onthouden? — W. B. A. 130.

Art. 75.

3067. Beteekenis van de woorden „*helft der leden*." Artikel 92 der gemeentewet in verband met art. 75 der provinciale wet. — W. B. A. 693.

3068. Met welk getal leden kunnen provinciale staten besluiten nemen? Artikel 73 en 120 der provinciale wet. — W. B. A. 426.

Art. 76.

3069. Tot wanneer wordt het nemen van het besluit door provinciale staten uitgesteld, wanneer de stemmen in eene niet voltallige vergadering hebben gestaakt? Art. 76 in verband met art. 65 der prov. wet. — Bijdr. II, 307.

Art. 84.

3070. De zamenstelling van de afdeelingen van de provinciale vergaderingen. — W. B. A. 885.

3071. Termijn tot het inleveren van adressen aan de provinciale staten. — W. B. A. 563.

Art. 86.

3072. Opgave van het getal zittingen door elk lid van gedeputeerde staten bijgewoond. — W. B. A. 798.

Art. 89.

3073. Is het buitengewoon lid van gedeputeerde staten (art. 89 der provinciale wet) al dan niet lid van dat collegie? — W. B. A. 790, 793.

3074. De uitsluiting van art. 53 is niet van toepassing op het buitengewoon lid van gedeputeerde staten. — Gemst. 824, 776.

3075. Ook in de najaarsvergadering der staten mag een buitengewoon lid van gedeputeerde staten worden benoemd. — Prov. Staten Friesland 1870: Gemst. 1002.

3076. Is het buitengewoon lidmaatschap van gedeputeerde staten vereenigbaar met de betrekking van burgemeester? — W. B. A. 916, 944.

Art. 91.

3077. Reglement van orde voor de vergaderingen van gedeputeerde staten van Gelderland, vastgesteld door de provinciale staten 21 Julij 1852. — Gids v. P. B. I, 503.

Art. 93.

3078. Mr. J. Fresemann Viëtor. Iets over het regt van petitie van provinciale staten en gemeentebesturen. — Bijdr. XII, 170.

3079. Mr. J. T. Buijs. Het petitierecht van de provinciale staten. — Bijdr. XVII, 1.

3080. De provinciale staten hebben het regt ter zake van het lager onderwijs een adres aan de beide kamers of aan den koning te rigten. — Gemst. 1404.

3081. Zijn de provinciale staten onbevoegd zich over het hoog cijfer der kosten van het ministerie van oorlog tot de tweede kamer te wenden? — W. B. A. 1081.

Art. 94.

3082. Mr. G. van Oosterwijk. Provinciale reglementen. — W. B. A. 995, 1000.

3083. Zijn de provinciale staten bevoegd in een politiereglement op het gebruik der rivieren en kanalen enz. bepalingen op te nemen, waarbij verboden wordt, sterken drank te tappen in zekere huizen die bij dat reglement als met de dienst op de kanalen in verband staande, worden genoemd? — Bijdr. II, 323.

3084. Hebben de provinciale staten de bevoegdheid, gedeputeerde staten te magtigen om ter uitvoering van de provinciale verordeningen des noods ten koste der overtreders te doen wegnemen, beletten of verrigten hetgeen in strijd met de provinciale verordeningen wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten? — W. B. A. 877, 806, 810.

3085. Bevoegdheid van provinciale en gedeputeerde staten. De artt. 140 en 94 der provinciale wet. De provinciale staten zijn niet bevoegd aan gedeputeerde staten over te dragen de magt om vrijdommen te bepalen in de toltarieven op de provinciale wegen. — W. B A. 742.

Art. 95.

3086. Een commissie uit de provinciale staten, die magtiging van den koning heeft verkregen om ook na de sluiting der statenvergadering hare werkzaamheden voort te zetten, kan daarmede voortgaan tot dat zij hare taak heeft ten einde gebragt. — Gemst. 1420; Rep. 1878, 2863; M. B. Z. 7 Junij 1855; Luttenberg 1855, 214; W. B. A. 316.

3087. Voortzetting der werkzaamheden door commissiën uit de provinciale staten na de sluiting der vergadering. Duur van haar bestaan. Art. 95 laatste lid der provinciale wet. — W. B. A. 705.

Art. 97.

3088. D. Fock. Iets over art. 23 der wet van 12 Julij 1855 (St. 102). — Leiden 1880.

3089. S. M. S. de Ranitz. De beslissing van geschillen tusschen provinciën onder de republiek der vereenigde Nederlanden. Proefschrift over art. 68 der grondwet in verband met de geschiedenis van het nederlandsch staatsregt. — Gron. 1858. Beoord. door jhr. mr. J. de Witte van Citters: Themis 2e verz. VI, 325; Bijdr. II, 404; III, 1.

3090. Regeling van gemeenschappelijke belangen door de staten van verschillende provinciën. Art. 97 der provinciale wet. — W. B. A. 427.

3091. Gemeenschappelijke belangen van twee provinciën. Art. 97 der provinciale wet. — Bijdr. II, 167, 325.

3092. De bepaling van dit art. is ook van toepassing op gedeputeerde staten voor het geval, dat deze collegiën een zaak die twee of meer provinciën gemeenschappelijk aangaat, te zamen willen regelen. — Gids v. P. B. I, 156.

3093. De reglementen door de staten van twee of meer provinciën krachtens dit art. vastgesteld, behoeven niet te worden afgekondigd. — W. B. A. 1247.

3094. Regeling van zaken die twee of meer provinciën gemeenschappelijk aangaan. Art. 97 der provinciale wet. — W. B. A. 716.

3095. Is art. 97 der provinciale wet ook op gedeputeerde staten van toepassing? — W. B. A. 171.

Art. 98.

3096. Dit art. geeft in verband met art. 134 der gem.wet een uitgebreider regt van petitie aan de provinciale staten, dan zij naar art. 9 der gr.wet zouden hebben. — Gids v. P. B. II, 508.

Art. 109.

3097. De bepaling van dit art. is niet geschreven voor de reglementen van waterschappen. — Gids v. P. B. I, 136.

3098. Indien een provinciaal blad is uitverkocht, is een afschrift van een provinciaal reglement van gelijke kracht. — W. B. A. 505.

Art. 101.

3099. Daar bij deze wet niet is aangewezen op welke wijze en in welke vorm de dagteekening van het provinciaal blad, waarin de afkondigingen van gedeputeerde staten voorkomen, moet worden vermeld, volgt daaruit, dat daarvoor geen bepaalde vorm kan worden gevorderd, maar dat die daarentegen aan de zorg en de verantwoordelijkheid van gedeputeerde staten is overgelaten. Indien geen ander tijdstip van uitgifte is aangewezen, moet het er voor gehouden worden, dat door de vermelding van het besluit van gedeputeerde staten tevens die van de uitgifte van het blad is vermeld. — H. R. 10 Junij 1857; N. R. LVI, § 24, 109; W. 1983; v. d. H. J. en V, V, no. 301, 166.

Art. 102.

3100. Een verordening van gedeputeerde staten, strekkende tot uitvoering van een verordening van

provinciale staten, behoeft geen afkondiging. In ieder geval is de plaatsing in het provinciaal blad voldoende afkondiging. — H. R. 16 October 1866; W, 2842; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1043, 421; N. R. LXXXIV, § 10, 86. W. B. A. 912; Gemst. 790; Hof Utrecht 2 Julij 1866; W. 2813.

3101. Het noodzakelijk gevolg van een overgang van grondgebied van de ééne provincie tot eene andere is, dat de strafbepalingen, voorkomende in provinciale verordeningen van het gewest, waartoe dat afgestaan gebied tot daartoe behoorde, te dien opzigte, ophouden van kracht te zijn na zoodanigen overgang. — H. R. 25 Junij 1850; W. 1327; N. R. XXXVI, § 4, 10; v. d. H. G. Z. X, no. 488, 333.

Art. 103.

3102. De provinciale geldmiddelen. — W. B. A. 750, 753.

3103. De provinciale begrooting van Overijssel. — W. B. A. 751, 757.

3104. Onderzoek der begrooting door gedeputeerde staten ontworpen. — W. B. A. 795.

Art. 105.

3105. Kosten der provinciale griffiën behooren meer tot het provinciaal dan tot het rijksbestuur. — W. B. A. 1594; Rep. 1880, 5692.

3106. Voorschriften omtrent de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffién en hunne bezoldigingen. — Kon. Besl. 4 Julij 1854 (St. 104); Luttenberg 1854, 109.

3107. De strijd tusschen de artikelen 105 en 107 der provinciale wet en het stelsel van art. 129 der grondwet. — W. B. A. 1256, 1257.

3108. Bezoldiging van Gedeputeerde Staten; vergoeding van reis- en verblijfkosten. — W. B. A. 804, 608, 701, 703, 704.

3109. D bezoldiging der ambtenaren op de provinciale griffiën. — W. B. A. 798.

3110. Rijksbegrooting van uitgaven voor de provincie. — W. B. A. 701.

3111. Bezoldiging van provinciale ambtenaren. — W. B. A. 320.

Art. 107.

3112. Mr. L. Ph. C. van den Bergh. Bijdrage tot de beantwoording der vraag of de provinciën en gemeenten verpligt zijn de lokalen voor de regterlijke collegiën te bekostigen. — Themis 2e verz. VI, 563.

3113. Provinciale subsidiën tot opbouwing of herstel van kerken en pastorijen. — W. B. A. 876.

3114. Regeling en bestuur van het provinciaal huishouden. — Art. 131 der grondwet. — W. B. A. 755.

3115. Ontwerp van wet tot regeling van den pligt der provincie om behoeftige gemeenten te hulp te komen, door de tweede kamer aangenomen, door de eerste kamer afgestemd. Later gewijzigd ontwerp.— Gids v. P. B. I, 427, 446, 685.

3116. Ontwerp van wet tot regeling van den pligt der provinciën om de behoeftige gemeenten te gemoet te komen. — Gids v. P. B. I, 427, 446. Later gewijzigd en aangenomen ontwerp van wet. — Gids v. P. B. I, 685.

3117. Moet de provincie subsidie geven voor behoeftige krankzinnigen in het algemeen of uitsluitend voor de krankzinnigen in *behoeftige gemeenten* gedomiciliëerd. — W. B. A. 894, 907, 909, 910.

3118. Voorschriften voor het verleenen van subsidiën uit de provinciale fondsen voor den aanleg en de verbetering van wegen in de provincie Utrecht.— Prov. Staten Utrecht 28 November 1865; W. B. A. 871.

3119. Uitgaven in het belang der provincie. Art. 107 der provinciale wet. — W. B. A. 549, 638.

3120. Intrekking van vroeger toegezegde provinciale subsidiën. — W. B. A. 583.

3121. Provinciale uitgaven in verband met die der gemeente. — W. B. A. 584.

3122. Provinciale subsidiën voor spoorwegen. Art. 107 der prov. wet. — W. B. A. 486.

3123. Verplegingskosten van behoeftige krankzinnigen. Art. 107 der provinciale wet. — W. B. A. 203.

3124. Het burgerlijk administratief gezag is bevoegd omtrent het verstrekken van de voorloopige verpleging van arme krankzinnigen in een gesticht voor krankzinnigen te beschikken, ten koste van het nader uit te maken domicilie van onderstand. — H. R. 23 December 1870; W. 3279; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1341, 332; N. R. XCVI, § 31, 291; W. B. A. 1153; Gemst. 1008.

Art. 109.

3125. Mr. G. v. Oosterwijk. Hoe moet de goedkeuring der begrooting, vermeld in art. 109 der provinciale wet en in art. 207 der gemeentewet, worden verstaan? — W. B. A. 1145, 1146.

3126. Een provinciale begrooting is niet voor de goedkeuring des konings vatbaar, indien daarop in ontvang wordt uitgetrokken een geldleening om te voorzien in de gewone uitgaven der provincie. — Kon. Besl. 25 November 1863; W. B. A. 750, 756, 757, 753.

3127. Provinciale begrooting. Art. 109 der provinciale wet. — W. B. A. 198

Art. 114.

3128. Beschikking over de post van onvoorziene uitgaven op de provinciale begrooting. — Bijdr. III. 170.

Art. 115.

3129. Op de provinciale begrooting behooren te worden gebragt de kosten der werken, welke bij kon. besl. van 17 December 1819 no. 1 ter uitvoering van art. 218 en 219 der grondwet van 1815 genomen, en bij het 3e der additionele artikelen van de grondwet van 1848 bekrachtigd, in beheer en bekostiging aan de provincie zijn overgedragen. — Kon. Besl. 3 September 1868, no. 28; W. B. A. 1013.

Art. 116.

3130. Mr. W. R. Boer. Bekrachtiging van provinciale belastingen door de wet. — Bijdr. XVI, 214.

3131. Moeten haven- en steigergelden en dergelijke vergoedingen voor het genot van openbare werken van wege de provincie verschaft, zoo als b.v. tollen op wegen, als provinciale belastingen worden beschouwd en derhalve even als de reglementaire voorschriften, naar welke zij zullen worden ingevorderd, aan de goedkeuring der wetgevende magt worden onderworpen? — Gids v. P. B. I, 716, 769.

3132. De bekrachtiging, welke de provinciale belastingontwerpen van de wet erlangen, moet geacht worden alleen een bekrachtiging van de belasting als zoodanig te zijn, niet tevens van de daarbij gestelde strafbepalingen. — Regtb. Groningen 19 September 1877; W. 4194; Rep. 1878. 708. Anders H. R. 22 April 1878; N. R. CXVIII. § 40, 345; W. 4247; W. B. A. 1508; Gemst. 1390; Rep. 1878, 950: v. d. H. Bel XI, no. 641, 124; H. R. 6 Mei 1878; v. d. Bel XI, no. 643, 142.

3133. De provinciale staten missen de bevoegdheid straffen te bedreigen tegen de overtreding hunner belastingverordeningen. De wet van 6 Maart

1818 (St. 12) geeft hun die bevoegdheid niet. — Regtb. Groningen 19 December 1877; W. 4194; N. R. B. 1878, D. 82; Rep. 1878, 109; H. R. 23 April 1878; N. R. CXVIII, § 40, 345; W. B. A. 1508; Gemst. 1390; Rep. 1878, 950.

3134. Bijdragen tot onderhoud van zeewaterkeerende dijken kunnen niet worden beschouwd als provinciale belastingen in den zin van art. 129 gr.w. — Regtb. Groningen 14 Junij 1878; W. 4291; W. B. A. 1532; Rep. 1878; 2345; H. R. 30 Mei 1879; W. 4383; Rep. 1879, 4467; N. R. CXXV, § 14, 103.

3135. De provinciale staten zijn bevoegd straf te bedreigen wegens niet nakoming van het provinciaal besluit tot heffing van een provinciale belasting. — Regtb. 's Hertogenbosch 18 April 1878; W. 4250.

3136. Indien in een provinciaal reglement, houdende invoering eener provinciale belasting, tegen de overtredingen straffen zijn bepaald en dit reglement door de wet is bekrachtigd, dan erlangen de strafbepalingen door die wet volkomen kracht. — Regtb. Breda 2 Mei 1871; W. 4244.

3137. Mr. F. Taunaij. Provinciale belastingen. Straffen. — W. 4203.

3138. Provinciale staten kunnen aan geen wet het regt ontleenen om tegen ontduiking van provinciale belasting of tegen de overtreding der voorschriften omtrent de invordering, straf te bedreigen. Al zijn provinciale staten krachtens de wet van 1818 niet bevoegd om straf te bedreigen, zoo wordt aan de strafbedreiging, ten gevolge van de bekrachtiging door de wet, verbindende kracht toegekend. — W. B. A. 1542; Rep. 1879, 3111.

3139. De staten-generaal die alleen voor *enkel* provinciale en huishoudelijke uitgaven de toestemming tot het heffen van provinciale belastingen kunnen verleenen, moeten treden in een beoordeeling van den aard van elke der op den staat voorkomende uitgaven, om haar aan den gestelden eisch te toetsen. Derhalve moet de staat, die de uitgaven vermeldt, *in de wet* worden opgenomen. — Gemst. 1625; Rep. 1879, 3112.

3140. Waar een wet bepaalt, dat een provinciale belasting wordt ingevorderd naar de reglementaire voorschriften, goedgekeurd bij kon. besluit, volgt daaruit, dat de voorschriften voor de invordering dier belasting aan die wet kracht ontleenen en daardoor gelijk staan met elk voorschrift van de wetgevende magt uitgegaan. — H. R. 24 Junij 1878; W. 4274; W. B. A. 1526; Rep. 1879, 2060; v. d. H. Bel XI, no. 648, no. 640. 164.

3141. Tolgeld op provinciale wegen is geen belasting. Belastingen zijn lasten aan de burgers opgelegd door het staatsgezag als zoodanig ten behoeve van de publieke dienst, terwijl tolgelden zijn inkomsten die de provincie als burgerlijk persoon trekt uit goederen, die zij als zoodanig bezit of uit verbindtenissen die jegens haar als zoodanig zijn aangegaan. — Regtb. Appingedam 7 April 1865; H. R. 20 Junij 1865; N. R. B. XVI. 577; N. R. LXXX, § 28, 252; W. 2716; v. d. H. Strafr. 1865, no. 2010, 303; Regtb. Groningen 10 April 1873; W. 3618; N. R. B. 1875, D. 51; W. B. A. 1264.

3142. Bekrachtiging van provinciale belastingen. De artt. 129 alin. 3 der grondwet en artt. 116 alin. 1 der provinciale wet. Kan de tweede kamer met het wetsontwerp tot bekrachtiging van provinciale belasting handelen even als met elk ander wetsontwerp waarop zij haar regt van amendement kan toepassen, zoodat zij de een of ander bepaling er in kan opnemen of bepalen kan, dat het ontwerp wet geworden, korter dan een jaar zal werken? Of heeft de kamer slechts keus tusschen gave aanneming en verwerping? — W. B. A. 1047.

3143. Provinciale hoofdelijke omslag. — Gemst. 946, 947, 967, 968, 970.

3144. Mr. H. C. A. Thieme. Tolgelden als belasting beschouwd. — Bijdr. Boer c.s. XI, 78.

3145. Bekrachtiging van provinciale belastingen. De artt. 129 alin. 3 der grondwet en 116 alin. 1 der provinciale wet. — W. B. A. 1047.

3146. Een provinciale hoofdelijke omslag. — W. B. A. 1082, 1083, 1085.

3147. Heffing van een provinciale inkomstenbelasting. — Gemst. 976.

3148. Bezwaar tegen de heffing voor drie jaren der provinciale belastingen. — W. B. A. 1019.

3149. Doortvaartsgeld van een ophaalbrug ten behoeve der provincie is een provinciale belasting en behoeft alzoo bekrachtiging door de wet. — Gids v. P. B. I, 289.

3150. Provinciale belastingen. — W. B. A. 682, 684.

3151. Bekrachtigen van provinciale belastingen voor meer dan één jaar. — W. B. A. 137.

Art. 118.

3152. Mr. E. van Loon. Iets over het onderzoek der provinciale rekeningen. — Bijdr. Boer en Fruin XXIV, 192.

3143. Provinciale comptabiliteit. — W. B. A. 127.

3154. Tijdelijke verzekering van de uitvoering van art. 118 der wet van 6 Julij 1850 (St. 9). — Wet 2 Mei 1851 (St. 28).

3155. Uitgaven van de provinciën: onderzoek der rekening. Provinciale uitgaven. Rekenkamer. Art. 118 en 119 der provinciale wet in verband met art. 57 en 58 der wet van 5 October 1841 (St. 40). — W. B. A. 743, 757, 758, 759.

Art. 120.

3156. Met welk getal leden kunnen provinciale staten besluiten nemen? Artikel 75 en 120 der provinciale wet. — W. B. A. 426.

Art. 122.

3157. Op dit art. is ook van toepassing het voorschrift van art. 129. Indien gedeputeerde staten weigeren om een bevelschrift van betaling af te geven ter voldoening eener wettige schuld der provincie kan de commissaris des konings bij kon. besl. worden gemagtigd om het bevelschrift alleen af te geven. — Kon. besl. 2 April 1866 (St. 17); W. B. A. 879; Verslag Rekenkamer; W. B. A. 879.

Art. 125.

3158. Verjaring der vorderingen ten laste der provincie. Ten dien opzigte verkeert de provincie in denzelfden toestand als het rijk. — Gids v. P. B. I, 169, 170.

Art. 129.

3159. De commissaris des konings in Drenthe is gemagtigd de uitbetaling te doen van het aandeel der provincie in de subsidie aan de gemeente Vledder ter bestrijding der uitgaven tot een behoorlijke inrigting van het lager onderwijs voor de kinderen der kolonisten in die gemeente vereischt. — Kon. Besl. 22 October 1863 (St. 126); 21 Februarij 1863 (St. 12); 29 Junij 1863 (St. 97); 22 October 1865 (St. 126); 2 April 1866 (St. 17); 27 Junij 1866 (St. 115).

3160. Gedeputeerde staten belast met de zorg voor de uitvoering van een bevel des konings. Weigering. De commissaris des konings gemagtigd om in de uitvoering te voorzien. — 's Konings besluit van 21 Februarij 1863 (St. 12). — W. B. A. 720.

3161. Nog iets over het kon. besl. van 29 Junij 1863 (St. 97) in zake Vledder. — W. B. A. 743.

Art. 130.

3162. Mr. W. de Sitter. Provinciale autonomie. — Bijdr. XVII. 162.

3163. Autonomie van de provinciale staten. — Bijdr. XVII, 423.

3164. Mr. H. van Loghem. De zelfstandigheid van het provinciaal bestuur volgens de grondwet. — Bijdr. Boer c.s. XI, 372.

3165. Hoever gaat de bevoegdheid der provinciale staten? In welke onderwerpen mogen zij zich al of niet mengen? — W. B. 961.

Art. 131.

3166. Voor het verleenen van subsidiën behoeven de staten geen afzonderlijk goedkeuring. De goedkeuring der begrooting, waarin zij moeten verschijnen, houdt tevens de goedkeuring der daarin uitgetrokken subsidiën in. — M. B. Z. 22 Januarij 1875, no. 175, 2e Afd.; Gemst. 1116; W. B. A. 1106, 1117, 1234.

3167. Twee ministeriële missives over art. 131 in verband met art. 133 der provinciale wet. — W. B. A. 1106, 1117, 1175.

Art. 132.

3168. Gemeente en provinciale besturen. Compromis. — Gemst. 733.

3169. Een legist. Mogen de provinciale en gemeentebesturen compromitteren? — W. 2727.

Art. 133.

3170. Zijn de besluiten der provinciale staten, waarbij subsidiën worden beloofd of toegekend aan de goedkeuring des konings onderworpen? — W. B. A. 1101.

Art. 134.

3171. Jhr. Mr. J. Roëll. Het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht met geschied- en rechtskundige aanteekeningen. — Utrecht 1873. Beoord. door mr. G. de Vries Az.; Bijdr. XVIII, 73.

3172. Overgang van beheer en onderhoud van publiekregtelijk tot de gemeente behoorende werken op de provincie — W. B. A. 1021, 1022, 1023.

3173. Voorstel om geen beplantingen langs de provinciale wegen te doen, dan met toestemming van de eigenaren der belendende erven. — Prov. Staten Limburg; Gemst. 995.

3174. De verpligting der provincie tot het bekostigen van onder het beheer der staten gebragte waterstaatswerken. Het kon. besl. van 17 December 1819. — W. B. A. 408, 409.

Art. 136.

3175. Medebelang bij het bestaan van een dijk, brengt op zich zelf nog niet mede de verpligting tot medeonderhoud. Die een dijk, als eigenaar of als tot het gebruik geregtigd, in zijn beschikking heeft, is daardoor nog niet verpligt dien dijk als waterkeering in het publiek belang te onderhouden. De publiekregtelijke verpligting tot onderhoud, kan nimmer een uitvloeisel zijn van het burgerlijk regt, doch alleen door de bevoegde autoriteit worden opgelegd. Uit het feit, dat men het onderhoud van een dijk als een op zich rustende verpligting heeft beschouwd en zich daaraan jaren lang niet heeft onttrokken, valt op zich zelf niet af te leiden ten aanzien van den oorsprong, den aard en en omvang dier vermeende verpligting en bepaald niet, dat deze werkelijk als een *publieke last* is opgelegd. Bij de beantwoording der vraag of al of niet onderhoudspligtigheid bestaat, moet worden acht geslagen op den invloed door de invoering der nieuwe reglementen op den toestand der waterschappen uitgeoefend. — Hof N. Holland 17 September 1868; W. 3069.

3176. Daar de wet van 9 October 1841 (St. 42) bij aardhaling of andere onteigening een schadeloosstelling volgens begrooting vordert, mag bij provinciaal reglement de vergoeding niet op een fixum worden vastgesteld. — Hof Z. Holland 29 Januarij 1866; W. 2994

3177. Regeling van de regtsmagt der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen enz. — Wet 9 October 1841 (St. 42).

3178. Onteigening bij watersnood; art. 73—76 der wet, regelende de onteigening ten algemeenen nutte van 28 Augustus 1851 (St. 125).

3179. Mr. H. M. van Andel. Over het halen van aarde tot het aanleggen, herstellen en onderhouden van dijken. — Themis 2e XI, 169.

3180. Provinciale staten mogen in een polderreglement geen regt van parate executie verleenen; dit mag alleen geschieden krachtens art. 4 der wet van 9 October 1841 (St. 42). — Regtb. Middelburg 27 April 1870; W. 3235.

3181. Verveeningsregten zijn onderworpen aan de wijzigingen, welke uit wetten en verordeningen van politie kunnen voortvloeijen en zulks zoowel onder de tegenwoordige grondwet als onder vroegere staatsregelingen. Derhalve kunnen de vergunde en begonnen verveeningen door latere politieverordeningen worden beperkt en gewijzigd, en kunnen daaraan voorwaarden worden verbonden, die bij den aanvang niet waren opgelegd. — H. R. 2 April 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 852, 148; N. R. LXVII, § 47, 331; W. 2264.

Art. 137.

3182. Mr. S. M. S. de Ranitz. Over de verpligting van bijzondere personen tot het onderhouden van openbare wegen en over de grenzen van de bevoegdheid van het administratief gezag en van de regterlijke magt, te dien aanzien. — Themis 2e VI, 523.

3183. Mr. S. M. S. de Ranitz. Nog iets over onderhoudspligtigheid. — Themis 2e XIII, 55.

3184. Wanneer men, overeenkomstig de bepalingen van het provinciaal reglement op de wegen en voetpaden, op den legger der wegen en voetpaden als onderhoudspligtige van een weg is gebragt en niet binnen de daartoe gestelde termijnen heeft gereclameerd, is dan de onderhoudspligtigheid onherroepelijk uitgemaakt, zoodat die in regten niet meer kan worden betwist? — Ja. — Regtsg. Adv. VI, 14.

3185. Mr G. A. Fokker. Onderzoek naar den aard en den regtstoestand der buurtwegen. — Themis 2e II, 533.

3186. Mr. H. van Loghem. Over de bewijskracht van de zoogenaamde leggers der openbare wegen. Themis 2e XII, 1.

3187. Mr. H. C. A. Thieme. Bewijskracht der leggers ten aanzien van daarop geplaatste private wegen. Is ook de eigenaar van zulk een weg strafbaar, indien hij zich op dien weg handelingen veroorlooft, in strijd met de reglementen van politie op de wegen? — Opm. en Med. XII, 212.

3188. De eisch van een grondeigenaar om zijn eigendom te doen verklaren, vrij den publieken last van medeonderhoud eener openbare vaart en alzoo virtualiter strekkende tot buiten effect stelling, in zooverre, van een administratief opgemaakte legger, betreft niet een geschil over eigendom of eenig ander burgerlijk regt, ter kennisneming staande van den

burgerlijken regter; de regter verklaart zich in zoodanige zaak teregt onbevoegd. In het algemeen kan de onderhoudspligheid van openbare vaarten en andere openbare inrigtingen niet als een onderwerp van privaat burgerlijk regt worden beschouwd; de lasten ten openbaren nutte op de eigendommen klevende, liggen niet binnen den grens, waarmede het eigendom civiel-regtelijk is omschreven en binnen welken het alleen door de burgerlijke wet wordt beschouwd en geregeld. — H. R. 24 December 1852; N. R. XLIII, § 64, 321, v. d. H. B. R. XV, no. 488, 325; W. 1397.

3189. Mr. W. de Sitter. Zijn de provinciale staten bevoegd bepalingen te maken omtrent het waterpeil? Of behoort dit te geschieden door gedeputeerde staten. — Bijdr. XVIII, 269.

3190. De wetten van 29 Floréal jaar X (19 Mei 1802) en de wet van 7 Ventôse jaar XII, (27 Februarij 1804) zijn ingetrokken. Het onderwerp bij die wetten geregeld, wordt, voor de wegen niet in onderhoud bij het rijk, zoo noodig bij provinciale verordening voorzien. — Wet 6 April 1869 (St. 39).

3191. Het verbod in reglementen voorkomende, om op de wegen eenige afsluitingen te plaatsen of te onderhouden, is geen beperking ten aanzien van het gebruik van eenig bijzonder eigendom, bedoeld bij art. 625 B. W. Het is een bepaling van politie, met betrekking niet tot de wegen die bijzonder eigendom zijn zonder bestemming te hebben tot de publieke dienst, maar tot de wegen dusdanige bestemming hebbende en als zoodanig aan het beheer of het toezigt der provinciale staten onderworpen. Het brengen van een weg op den legger beslist niet het bestaan van zoodanige regten als voor de toepasselijkheid van het reglement op den weg worden gevorderd. — H. R. 9 Februarij 1858; v. d. H. G. Z. XV, no. 705, 12; F. R. LVIII, § 19, 119; W. 1935; W. B. A. 456.

3192. Indien provinciën in het algemeen belang concessiën verleenen of bevorderen tot uitoefening der stoomvaart op de binnenwateren, welke in meerder of minder mate schade doen aan waterkeering, zijn zij dan verpligt tot het toekennen van subsidie als schadevergoeding, ook als het niet betreft hunne eigene kanalen of die bij hen in onderhoud zijn? — Prov. Staten Z. Holland; W. 3151.

3193. J. J. Ermerins. Het kon. besl. van 17 December 1819, houdende overdragt van het beheer en de bekostiging van waterstaatswerken aan de staten der provinciën. — Gron. 1869.

3194. Aan voorschriften bij provinciale reglementen gegeven, betreffende het opmaken, ter inzage liggen en het, na beoordeeling en beslissing der ingebragte bezwaren, goedkeuren der leggers, mag geen andere strekking worden toegekend, dan die eener zuiver administrative regeling ten dienste van het beheer van, en toezigt op de openbare wegen en niet om, met uitsluiting van de regterlijke magt, in strijd met de grondwettelijke bepalingen en met de aan provinciale staten toegekende bevoegdheid, aan de gemeenteraden en gedeputeerde staten de beslissing over regt van eigendom of bezit op te dragen.

De plaatsing van een stuk grond op den legger der openbare wegen kan niet het regtsvermoeden, waarvan bij art. 1958 B. W. sprake is, daarstellen — H. R. 23 December 1864; N. R. LXXVIII, § 38, 336; W. 2653; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. B. A. 811; Gemst. 695.

3195. Openbare wegen, wier vermelding op den legger verzuimd is, houden daardoor niet op, openbare wegen te zijn. — H. R. 19 April 1875; N. R. CIX, § 34, 280; W. 3852, v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1564, 71.

3196. Bevoegdheid van gedeputeerde staten of van de provinciale vergadering tot regeling van een waterstaatsaangelegenheid. — W. B. A. 1021.

3197. Voorstel van gedeputeerde staten van Gelderland betreffende het uittrekken van gelden tot opneming van de hoogten en kruinsbreedten der dijken. — W. B. A. 1048.

3198. Daar aan de provinciale staten het toezigt op alle wegen binnen hunne provinciën bij dit art. is opgedragen, zoo volgt daaruit de bevoegdheid tot het maken van reglementen en verordeningen in het provinciaal belang noodig geoordeeld. Aan de staten is onder toezigt van den koning overgelaten te beslissen, wat provinciaal belang is. — H. R. 23 Mei 1866; N. R. LXXXIII, § 12, 105; W. 2800; N. R. B. 1867, 421; W. B. A. 890; Gemst. 771; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1019, 275.

3199. Art 7 van kon. besl. 7 December 1819, no. 1, volgens hetwelk geen buitengewone herstellingen of nieuwe werken gedaan of aangelegd worden aan zee- of rivierwaterkeerende dijken, sluizen enz. zonder voorafgaande goedkeuring der regering, kan niet meer van kracht geacht worden te zijn, omdat genoemd besluit strekte ter uitvoering van art. 220 der grondwet van 1815. Vermits dit echter niet is overgenomen in de grondwet van 1848 past het volstrekt niet in het sedert ingevoerde stelsel. — Ged. St. Friesland; Gemst. 1508.

3200. Indien in een geschil over de onderhoudspligtigheid eener waterloozing krachtens provinciaal reglement opgelegd, bloot wordt getwist over de onderhoudspligtigheid, zonder dat er over quaestie van eigendom of daaruit voortspruitende regten, schuldvordering of andere burgerlijke regten sprake is, wordt de bevoegdheid der regterlijke magt uitgesloten. De administrative magt, evenzeer als zij bevoegd is tot regeling der onderhoudspligtigheid, is zij ook tot bepaling der vereischten van een behoorlijk onderhoud bevoegd. — H. R. 4 Mei 1858; N. R. LIX, § 19, 94; W. 2097; v. d. H. G. Z. XV, no. 715, 89; W. B. A. 477; Gemst. 353.

3201. De voorschriften in een provinciaal reglement op de wegen, betreffende het opmaken en vaststellen der daarbij bedoelde leggers, zijn niet anders dan bloot administrative maatregelen, doch zonder de strekking te hebben, noch te kunnen hebben om regten of verpligtingen te regelen. Of een weg in den zin der wet of reglement is een *openbare* weg, is een *regtsvraag*, welker beantwoording tot het gebied van den regter behoort; die vraag kan niet aan de uitspraak van getuigen worden overgelaten. — H. R. 23 December 1857; N. R. LVII, § 55, 274; W. 2016; v. d. H. G. Z. XIV, no. 701, 313; N. R. B. VIII, 11.

3202. De vraag of iemand krachtens de bepalingen van een provinciaal reglement op het onderhoud der wegen en waterlossingen al of niet is verpligt tot het onderhoud van een brug, is geen geschilpunt van burgerlijk regt. — Regtb. Assen 23 Januarij 1857; W. 1878; N. R. B. VII, 573; Gemst. 308.

3203. De onderhoudspligt van een brug door de eigenaren van naburige percelen, die niet tevens eigenaren van die brug zijn, wordt niet bewezen, door vermelding op den legger van wegen en voetpaden. — Regtb. 's Gravenhage 24 December 1880; W. 4591.

3204. Mr. Hendrik G. Jordens. Opmerkingen over openbare wegen. — N. R. Bijdr. 1873, 107.

3205. Indien een provinciaal reglement is vastgesteld ten behoeve eener maatschappij, kan een bepaling daarvan niet geschonden zijn, door haar toe te passen op gronden, niet behoorende tot die

maatschappij. Er heeft geen ontzetting van eigendom plaats, indien de provinciale wetgever, in het provinciaal belang, heeft noodig geoordeeld, de oeverlanden van vaarten door een particuliere maatschappij daargesteld, aan een verpligting te onderwerpen, die den eigendom overigens onverlet laat; dit is niets anders dan een beperking van het eigendomsgebruik. De provinciale wetgever is bevoegd, tot het opleggen van verpligtingen op eigenaren van oeverlanden van kanalen, voor het algemeen gebruik bestemd; het maakt geen verschil, of de kanalen zijn gemaakt voor rekening van den staat of van eenig onderdeel daarvan, dan wel voor rekening van particulieren, mits met vergunning van het bevoegd openbaar gezag. — H. R. 30 April 1861; N. R. LXVII, § 63, 467; v. d. H. Strafr. 1861, no. 1669, 138.

3206. Een waterstaatsaangelegenheid. — W. B. A. 1277.

3207. De regterlijke magt is bevoegd te oordeelen of een weg te regt op den door gedeputeerde staten goedgekeurden staat van werken is gebragt. De last van openbaren weg op gronden van den eigenaar gelegd. gaat de beperking van het gebruik volgens art. 625 B. W. met den eigendom vereenigbaar, de maatregelen van politie verre te boven; deze handeling maakt inbreuk op art. 147 der grondwet en de onteigeningswet. — Regtb. Assen 29 December 1879; W. 4531; Rep. 880, 7045 vg.

3208. Bevoegdheid van gedeputeerde staten of van de provinciale vergadering tot regeling eener waterstaatsaangelegenheid. — W. B. A. 1007.

3209. Een weg bestemd tot gemeene dienst van allen en als zoodanig op den legger vermeld, is, onafhankelijk van het regt van eigendom, onderworpen aan de verordeningen en verbodsbepalingen omtrent de politie op de wegen en voetpaden bij reglement vastgesteld. De eigenaar vervolgd wegens het weiden op dien weg, kan geen schorsing vragen op grond van zijn eigendomsregt. — H. R. 19 Maart 1862; N. R. LXX, § 46, 358; W. 2369; v. d. H. G. Z. XIX, no. 917, 123; W. B. A. 173; Gemst. 557.

3210. Bevoegdheid van gedeputeerde staten en gemeentebesturen met betrekking tot gemeentewegen. Art. 141 en 194 der gemeentewet. Art. 190 der grondwet. — W. B. A. 441.

3211. De beoordeeling van hetgeen volgens een reglement waterleiding is, behoort tot de bevoegdheid van het administratief gezag. De bepaling van een provinciaal reglement, waarbij het zuiver houden der waterleidingen wordt bevolen is geen ontzetting van eigendom. Het eigendomsregt van den grond, waarover een waterleiding loopt, ontheft niet van de verpligting tot onderhoud; die onderhoudspligt is een gevolg van het eigendomsregt. — H. R. 12 Februarij 1872; v. d. H. G. Z. XIX, no. 911, 87; N. R. LXX, § 26, 194; W. 2358; W. B. A. 671.

3212. De regter mag niet onderzoeken of een voetpad over den spoorweg te regte of ten onregte op den legger van wegen en voetpaden, tot openbare dienst bestemd, is gebragt, noch of het voortdurend bestaan van zoodanig voetpad over een spoorweg, is in strijd met de bepalingen der later ingevoerde wet omtrent de afsluiting van en het verkeer op de spoorwegen, omdat niet alleen het opmaken dier leggers, maar ook de beslissing over de daartegen ingebragte bezwaren aan de administrative magt is opgedragen en die leggers tot grondslag dienen ter beoordeeling der wederregterlijke handelingen. — H. R. 28 Oct. 1862; N. R. LXXII, § 12, 82; v. d. H. Strafr. 1862, no. 1790, 394; W. 2430.

3213. Het opmaken, vaststellen en wijzigen der vastgestelde leggers van wegen en voetpaden, is uitsluitend van de bevoegdheid der administrative magt. het kan niet door den regter geschieden. — H. R. 11 Februarij 1863, LXXIII, § 24, 167; v. d. H. G. Z. XX, no. 962, 46; W. 2458; N. R. B. XIV, 52

3214. De regter is niet bevoegd om in een beoordeeling der innerlijke waarde van de leggers der wegen, door de bevoegde magt opgemaakt, te treden. — H. R. 25 Februarij 1863, LXXIII, § 35, 232. v. d. H. G. Z. XX, no. 966, 75.

3215. Mr. A. de Pinto. Iets over voet- en jaagpaden (droit de halage et de marchepied). — Themis 2e XV, 219.

3216. Indien wegen verkeerd op den legger zijn gebragt, bestaat de eenige wijze, waarop zoodanige misslag te herstellen is, in het indienen van bezwaarschriften bij de administrative autoriteiten, des noods met beroep op den koning, terwijl de regter onbevoegd is van zoodanig bezwaar kennis te nemen en daarover te beslissen. De leggers door gedeputeerde staten definitief vastgesteld en aan het gemeentebestuur terug gezonden, dienen tot grondslag ter beoordeeling van alle wederregtelijke handelingen in het vervolg te plegen, zonder dat de werking dier leggers afhankelijk is gesteld van een voorafgaande mededeeling aan belanghebbenden, en het vermogen, om tegen de beslissing van gedeputeerde staten bij den koning in hooger beroep te komen, kan geen schorsing van de verbindende kracht van den legger ten gevolge hebben. — H. R. 14 December 1864; N. R. LXXVIII, § 36, 314; v.d. H. G. Z. XXI, no. 1045, 217; W. 2661.

3217. Is er onderscheid tusschen zorg en toezigt? Kan bij een provinciaal reglement het toezigt op de wegen aan de burgemeesters alleen worden opgedragen? Art. 126 en 179*h* der gemeentewet. — W. B. A. 442.

3218. Afsluiting van wegen. Bevoegdheid der administrative magt. Mogen gedeputeerde staten een willekeurige afsluiting van een provinciale weg, zonder regterlijke magtiging doen wegnemen? — W. B. A. 451 vgg.

3219. Een waterschap heeft niet de belangen van veestapel, landbouw of scheepvaart te behartigen; voorbeelden dat waterschapsbesturen hunne bevoegdheid zijn te buiten gegaan. — Gemst. 1516, 1517.

3220. G. Pekelharing. Opmerkingen over den onderhoudspligt van bijzondere personen ten opzigte van wegen en andere ten openbaren dienst bestemde werken. — Leiden 1880.

3221. Magt van de provinciale staten met betrekking tot de waterschappen. Art. 190—192 der grondwet. Art. 137 der prov. wet. — W. B. A. 357.

3222. Bij de wet van 6 April 1869 (St. 39), zijn ingetrokken de wetten van 29 Floréal jaar X en 7 Ventôse jaar XII op het vervoer van vrachten op de landwegen. Bij art. 2 dier wet is bepaald: „in het onderwerp bij de genoemde wetten geregeld, wordt voor de wegen, niet in onderhoud bij het rijk, zoo noodig, bij provinciale verordening voorzien", daaruit volgt, dat de regeling thans is opgedragen aan den provincialen wetgever. — H. R. 8 December 1873; v. d. H. H. G. Z. XXVII, no. 1487, 331; W. 3675; N. R. CV, § 40, 376, W. B. A. 1283.

3223. De onderhoudspligtigheid eener aan iemand toebehoorende waterleiding bepaald bij een provinciaal reglement, is geen onderwerp van privaatburgerlijk regt, maar een onus publicum in het algemeen belang op zekere zaak rustende. Het onderzoek naar het al of niet aanwezig zijn van zoodanigen last, is geen vraag omtrent eigendom of regten daaruit voortvloeiende, noch ook of en in hoeverre die daardoor is beperkt of verminderd. De vraag of

iemand te regt op den legger der onderhoudspligtigen is gebragt, ligt niet binnen den kring der bevoegdheid van den regter. Daarin ligt geen geschilpunt van burgerlijk regt. — H. R. 29 Januarij 1872; W. 3430; N. R. C, § 9, 62; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1400, 148; W. B. 1205.

3224. Betoog dat het in strijd is met de bevoegdheid der provinciale of der gedeputeerde staten om zich voor te behouden het regt om vergunning tot het aanleggen van tramwegen te geven, ook voor andere wegen, dan die aan de provincie zelve behooren. — Gemst. 1522; Rep. 1880, 7956.

3225. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van de vordering, ingesteld door hem, die op de, krachtens het provinciaal reglement, op de wegen door gedeputeerde staten vastgestelde leggers der wegen als onderhoudspligtige is gebragt, daartoe strekkende, dat de regter zal verklaren, dat op hem die last niet rust. — Regtb. Nijmegen 26 Februarij 1867; W. 2881; Gemst. 810.

3226. Het verzet tegen den aanslag in de leggers, bestemd tot aanwijzing van onderhoudspligt, indien dit gegrond is op ontkentenis voor de verpligting tot onderhoud der dijken, behoort tot de kennisneming der regterlijke magt; het valt in de termen van art. 15 der wet van 9 October 1841 (St. 42). — Regtb. Groningen 21 Mei 1880; W. 4578; W. B. A. 1645; Rep. 1880, 7996.

3327. De provinciale wetgever is niet bevoegd, een reglement te maken op het beheer en onderhoud van wegen in de provincie, onder welke wegen zich bevinden, die, ofschoon van algemeen nut in sommige gemeenten, geen regtstreeksche gemeenschap tusschen steden en dorpen daarstellen. — H. R. 16 November 1852; W. 1461; N. R. XLIII, § 30, 166; v. d. H. Strafr. 1852, no. 894, 145; W. B. A. 219.

3228. J. W. J. van Mierlo. De bevoegdheid van aardhaling der dijk- en polderbesturen, is niet veranderd door de wet van 28 Augustus 1851 (St. 125). — Thesis XL; Leiden 1877.

3229. F. Witteveen. Wanneer men overeenkomstig de bepalingen van het prov. reglement op de wegen en voetpaden op den legger als onderhoudspligtige van een weg is gebragt en niet binnen de daartoe gestelde termijnen heeft gereclameerd, is de onderhoudspligtigheid onherroepelijk uitgemaakt, zoodat die in regten niet meer kan worden betwist. — Thesis XXIX; Leiden 1874.

3230. Uit de bij de grondwet opgelegde verpligting van polderbesturen om tot het behoud of onderhoud van bestaande waterkeeringen, werken aan te leggen en over de hun toevertrouwde werken vrij te beschikken, al is het dat een waterkeering is de eigendom van een ander, volgt niet hunne bevoegdheid om nieuwe werken aan te leggen, namelijk waterkeeringen, die vroeger niet bestonden. Een polderbestuur, door in den buitenberm van de waterkeerende kade, waarvan een ander eigenaar is, een nieuw werk aan te leggen, zoo als een sloot of waterleiding te graven, welke het in het belang van de veiligheid van den polder oordeelde en om in een behoorlijke waterloozing te voorzien, handelt buiten den kring zijner bevoegdheid en pleegt mitsdien een onregtmatige daad door op het eigendom van een ander inbreuk te maken. — H. R. 10 December 1880; W. 4583.

3231. De provinciale staten zijn bevoegd om onder goedkeuring des konings regelen te stellen ten aanzien van het maken, herstellen en onderhouden van openbare wegen en waterlossingen. De beslissing over geschillen, ontstaan over onderhoudspligtigheid eener waterlossing, opgelegd en geregeld bij een behoorlijk goedgekeurd provinciaal reglement, en als derhalve niet betreffende eigendom of daaruit voortspruitende regten, noch schuldvorderingen en andere burgerlijke regten, behoort tot de bevoegdheid der administrative magt. — H. R. 4 Mei 1858; W. 1969.

3232. Hij, die voor den strafregter vervolgd wordt, ter zake van in strijd met het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen te hebben afgesloten een weg *tot openbare dienst* bestemd, kan geen schorsing van het geding vragen op grond, dat de weg zijn eigendom is en nimmer anders dan tot privaat gebruik gediend heeft. Voor de toepassing van zoodanig reglement is het onverschillig of een weg al dan niet privaat eigendom is. Als een weg vermeld is op den legger door gedeputeerde staten ter uitvoering van het reglement, met inachtneming der formaliteiten daarbij voorgeschreven, is gearresteerd, is de regter onbevoegd om te onderzoeken of dit al dan niet te regt is geschied. — Regtb. Amersfoort 22 October 1857; W. 1919; W. B. A. 443; Gmst. 324.

3233. De legger van wegen en voetpaden, waarop alle wegen worden opgenomen, onverschillig of deze al dan niet over bijzonder eigendom loopen, en welke legger de beplantingen dier wegen vermeldt, *zooveel mogelijk* met aanwijzing van het regt daartoe, kan niet gelden als grondslag en beslissing omtrent het bestaan van eigendom of andere burgerlijke regten. De regter moet alzoo treden in een onderzoek van het beweerd regt van den beklaagde, waarvan de verdediging afhankelijk is, en bij het aanwezig zijn van een geschilpunt van burgerlijk regt, de strafvervolging schorsen. — H. R. 8 Maart 1870; W. 3199; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1315, 144.; N. R. XCIV, § 26, 200; Gemst. 969.

3234. De beslissing der administrative magt, dat een weg door haar gebragt op den legger der openbare wegen, is een openbare weg, behoeft niet door den regter te worden geëerbiedigd. — H. R. 23 December 1864; W. 2650; N. R. LXXVIII, § 38, 336; W. 2650; v. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. B. A. 811; Gemst. 695,

3235. Indien bij vervolging wegens beweerde overtreding van een reglement op de wegen, de beklaagde de bestemming van openbaren weg tegenspreekt, zoo betreft de verdediging een geschilpunt van burgerlijk regt van welks beslissing de waardeering van het ten laste gelegd feit afhangt, zoodat de regtsvervolging moet worden geschorst. — H. R. 9 Februarij 1858; W. 1935; N. R. LVIII, § 19, 119; v. d. G. Z., no. 705, 12; W. B. A. 456.

3236. De vraag of iemand krachtens de bepalingen van een reglement op het onderhoud der wegen en waterlossingen al of niet is verpligt tot het onderhoud van een brug, is geen geschilpunt van burgerlijk regt. — Regtb. Assen 23 Januarij 1857; W. 1878; N. R. B. VII, 578; Gemst. 308.

3237. Waar volgens een provinciaal reglement op de wegen en voetpaden, de onderhoudspligtigheid onafhankelijk is van den eigendom, maar berust op dengene, die op den legger voor het onderhoud is aangewezen, hetzij als eigenaar, hetzij als niet eigenaar, hangt de beslissing niet af van de vraag of de beklaagde is eigenaar van den weg, maar wel daarvan of hij volgens den legger onderhoudspligtig is verklaard, alzoo kan die onderhoudspligt geen geschilpunt van burgerlijk regt uitmaken. — Hof Z. Holland 21 Februarij 1870; W. 3212, 3215.

3238. Mr. Jac. W. van den Biesen. Eenige beschouwingen over 't plantregt der openbare wegen en over de bevoegdheid van provinciale staten, om op dit onderwerp verordeningen te maken. — Themis XXXVIII, 317.

Art. 138.

3239. E. de Vries. Het toezicht van hooger gezag op de waterschappen volgens hunne reglementen. — Leiden 1880. Beoord. W. B. A. 1646.

3240. Mr. G. A. Fokker. Over de verpligting der achterliggende polders tot bijstand van voorliggende hulpbehoevende polders. — Themis 2e XIII, 637.

3241. Mr. J. Heemskerk Az. Iets over de wet van 1 Junij 1861 (St. 54) omtrent aardhaling. — Bijdr. Boer en Fruin VII, 167; W. E. E. id. VIII, 350.

3242. Mr. C. Braet Bisdom van Cattenbroek. Opmerkingen over de reglementaire veranderingen der waterschappen in verband met art. 190, 191 en 192 der grondwet. — N. R. Bijdr. II, 31.

3243. Mr. G. B. Emants. De nieuwe reglementen van de waterschappen in Zuid-Holland en de beginselen door de staten dier provincie daarbij aangenomen in 1851 en 1852. — Themis XIV, 137.

3244. Mr. W. de Sitter. Bevoegdheid der provinciale staten, voortvloeijende uit art. 138 der provinciale wet. — Bijdr. VII, 156.

3245. Mr. W. de Sitter. Zijn de provinciale staten bevoegd bepalingen te maken omtrent het waterpeil? of behoort dit te geschieden door gedeputeerde staten? — Bijdr. XVIII, 269.

3246. Mr. E. van Loon. Iets over het regt van schorsing en vernietiging van besluiten van waterschapsbesturen. — Bijdr. Boer en Fruin XXIV, 180.

3247. Mr. G. A. Fokker. Betoog, dat de staten van Zeeland bevoegd zijn het keizerlijk decreet van 16 December 1811, houdende reglement de police des polders dans les departemens de l'Escaut, des bouches de l'Escaut, de la Lijs, des deux Nèthes, des bouches du Rhin et de la Roer door een prociaal reglement te vervangen. — Middelburg 1861. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis 2e VIII, 289.

3248. Bevoegdheid der provinciale staten tot regeling van waterschapsaangelegenheden. Art. 192 der grondwet en 138 der provinciale wet. — W. B. A. 719.

3249. Magt der staten over waterschapsbesturen; een onderwerp voor de wet op den waterstaat bedoeld bij art. 191 der grondwet. — W. B. A. 582.

3250. Magt der provinciale staten om eene gemeente in een waterschap op te nemen ofschoon zij er vroeger niet toe behoorde. Art. 192 der grondwet— W. B. A. 471.

3251. Gedeputeerde staten behooren niet tot de besturen welke krachtens de wet van 9 October 1841 (St. 42) bij dwangbevel, medebrengende het regt van parate executie, de kosten kunnen invorderen van waterwerken, tot wier uitvoering de onmiddelijk belanghebbenden verpligt zijn. Onder de woorden *„en dergelijke collegien"* volgende in art. 1 op de onderscheiden benamingen van *waterschapsbesturen*, worden slechts zij bedoeld, aan wie nog onder een ander naam het beheer over een waterschap of uitsluitend over waterwerken is opgedragen, hetgeen niet van gedeputeerde staten kan worden gezegd. — M. B. Z. W. 1310.

3252. Bevoegdheid der provinciale staten. Art. 192 der grondwet in verband met art. 138 der provinciale wet. — W. B. A. 635, 636.

3253. Magt der provinciale staten om waterschappen op te rigten. Art. 192 der grondwet. — W. B. A. 425.

3254. Administrative en burgerlijke regtsmagt bij waterschappen. — W. B. A. 316 vgg.

3255. Oprigting van waterschappen. Art. 192 der grondwet. — W. B. A. 336.

3256. Bij een reglement, vastgesteld door de provinciale staten, kan aan de polders in de provincie de verpligting worden opgelegd tot betaling eener bijdrage, ten behoeve van calamiteuse polders. Bij zoodanig reglement mag worden bepaald, dat die bijdrage van de besturen zal worden ingevorderd bij parate executie. — Hof Zeeland 20 Junij 1871; W. 3424; N. R. B. 1872, 747.

3257. De provinciale staten zijn onbevoegd om op de gedeputeerde staten over te dragen de magt om de waterschappen in te rigten en daaromtreut te reglementeren. — Kantg. Meppel 19 Maart 1878; W. 4236; Rep. 1878, 948.

3258. De provinciale wetgever is bij het regelen van waterschapsaangelegenheden, onbevoegd overeenkomsten en verbindtenissen, die in het burgerlijk regt haar oorsprong vinden voor bij te gaan, af te schaffen of te vernietigen. — Hof Leeuwarden 17 April 1878; W. 4232; Rep. 1878, 949.

3259. De provinciale staten zijn bevoegd, onder goedkeuring des konings, op het gebied van waterschappen alles te regelen wat daartoe behoort en dus ook op te leggen de publiekregtelijke verpligting om in het vereischte onderhoud te voorzien of de kosten er van te dragen. — Hof Arnhem 14 Junij 1876; W. 4231; W. B. A. 1510; Rep. 1878, 951.

3260. De provinciale staten hebben het regt om in een waterschapsreglement aan ingelanden de verpligting om een steenkade te maken en den last om haar op hun grond te dulden, op te leggen. — Regtb. Assen 19 Februarij 1880; N. R. B. 1880, A. 60; Rep. 1880, 6557.

3261. De regter is bevoegd te onderzoeken of een provinciaal reglement van een waterschap is gemaakt binnen de grondwettelijke en wettelijke bevoegdheid der staten. — Regtb. Sneek 22 Junij 1868; W. 3024.

3262. Door het onderzoeken der vraag of de provinciale staten bij de vaststelling van een reglement het voorschrift van art. 138 der provinciale wet hebben in acht genomen, heeft de regter, in strijd met art. 11 A. B., zich ingelaten met de beoordeeling der innerlijke waarde van de wet. — H. R. 21 April 1863; Gemst. 608; v. d. H. G. Z. XX, no. 973, 112; W. 2478; N. R. LXXIII, § 65, 424; W. B. A. 728.

3263. De provinciale staten kunnen de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen veranderen en nieuwe vaststellen (art. 138 der prov. wet). — W. B. A. 1088.

3264. Zijn de provinciale staten bevoegd de bij art. 192 der grondwet bedoelde reglementen, onder goedkeuring des konings te vervaardigen, voor dat de wet over het algemeen en bijzonder bestuur van den waterstaat is tot stand gekomen? — Regtsg. Adv. VII, 3.

3265. Een verzet tegen een aanslag in de leggers, bestemd tot aanwijzing van onderhoudspligt, indien dit gegrond is, niet op miskenning van formaliteiten, maar op ontkentenis van de verpligting tot onderhoud van dijken, behoort niet tot de kennisneming der regterlijke magt, en valt derhalve niet in de termen van art. 15 der wet van 9 October 1841 (St. 42). — Regtb. Groningen 21 Mei 1880; W. 4573; W. B. A. 1645; Rep. 1880, 7996.

3266. De waterschappen in de provincie Groningen zijn niet bevoegd tot het voeren van een regtsgeding hoewel zij daartoe wel de magtiging van gedeputeerde Staten hebben verkregen, doch niet de toestemming van ingelanden. — H. R. 9 Januarij 1880; W. 4465.

3267. In hoeverre zijn de provinciale staten al of niet bevoegd in hunne reglementen het sluiten

van een watermolen voor te schrijven? — Opm. en Med. VIII, 52.

3268. De provinciale staten zijn niet bevoegd nieuwe waterschappen op te rigten. — Regtb. Sneek 22 Junij 1868; W. 3024.

3269. Gedeputeerde staten, indien zij krachtens spetiale verordeningen optreden, ter vervolging van dijk- en polderomslagen, kunnen niet worden gerangschikt onder de collegiën, bedoeld bij de wet van 9 October 1841 (St. 42). — H. R. 17 December 1852; W. 1396; v. d. H. B. R. XV, no. 487, 307; N. R. XLIII, § 57, 284.

3270. De provinciale staten zijn onbevoegd op de overtreding der reglementen, welke zij krachtens het toezigt op de waterschappen maken, straffen vast te stellen. Een reglement van politie voor de polders eener provincie *in het algemeen*, dus niet voor eenig *bijzonder* waterschap, is te beschouwen als een reglement door de staten vastgesteld in het provinciaal belang, zoodat de provinciale staten, krachtens de wet van 6 Maart 1818 (St. 12), bevoegd zijn op de overtreding van zoodanig reglement, straffen vast te stellen. — H. R. 25 October 1880; W. 4567; Rep. 1880, 7948, vg.

3271. Indien bij provinciale verordening onderhoudspligt gebragt is, ten laste van „besturen en corporatiën", kan als onderhoudspligtig worden aangewezen een heerlijkheid. In dat geval is de zoogenaamde heer der heerlijkheid onderhoudspligtig. Indien hij, wien bij provinciale verordening onderhoud opgelegd, zijne verpligting ontkent, is de regter onbevoegd om te onderzoeken of hij te regt als onderhoudspligtige is aangewezen. Die bevoegdheid des regters kan afhangen van den provincialen wetgever, zoodat deze de beslissing in het eene geval aan zich kan houden en in het andere aan den regter kan opdragen. — Regtb. Nijmegen 21 September 1875; W. 3911.

3272. Jhr. Mr. J. Quarles van Ufford. Over de inrigting der waterschappen. — Themis 2e I, 196.

3273. Mr. G. A. Fokker. De publiekrechterlijke natuur der waterschappen gehandhaafd. — Themis 2e XI, 521.

3274. De provinciale staten zijn bevoegd in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen veranderingen te maken en nieuwe daar te stellen, ook vóór het bestaan der organieke wet bedoeld bij art. 191 der grondwet. — H. R. 30 December 1859; N. R. LXIII, § 69, 311; W. 2133; v. d. H. G. Z. XVI, no. 791, 374; W. B. A. 555; Gemst. 435.

3275. De provinciale staten zijn bevoegd de grenzen van waterschappen te wijzigen en uit te breiden en wel zonder onderscheid of het gedeelte dat door zoodanige uitbreiding met een waterschap vereenigd wordt, al of niet reeds bevorens een waterschap was, of de inwoners zelve al of niet verlangen een waterschap te vormen. — H. R. 30 October 1855; N. R. LI, § 27, 109; W. 1708, 1709; v. d. H. G. Z. XII; no. 620, 300; W. B. A. 345; Gemst. 223; H. R. 3 Februarij 1857; N. R. LVI, § 16, 83; v. d. H. G. Z. XIV, no. 662, 24, W. 1959; W. B. A. 471; Gemst. 350.

3276. De burgerlijke regter is niet bevoegd in een onderzoek te treden der vraag, of de leden en beambten van een waterschapsbestuur overeenkomstig de wettelijke of reglementaire bepalingen zijn voorgedragen of benoemd, en of dien tengevolge zoodanig door het bevoegd gezag erkend bestuur, wel wettig is geconstitueerd. — Regtb. Breda 20 November 1855; W. 1717; N. R. LIII, § 76, 363; Hof N. Brabant 11 November 1856; W. 1861; N. R. LVI, § 75, 352.

3277. Een dijksbestuur is niet bevoegd om tot herstel van een dijk, ofschoon geen watersnood aanwezig is, land van derden te vergraven en daaruit aarde te nemen, zonder voorafgaande schadeloosstelling en inachtneming van de bepalingen der wet van 28 Augustus 1151 (St. 125). — Regtb. Gorinchem 28 Junij 1859; W. 2108; N. R. B. IX, 411.

3278. Ofschoon aan de polderbesturen bij art. 3 der wet van 9 October 1841 (St. 42) in het algemeen de bevoegdheid is toegekend om bij dwangbevel, medebrengende het regt van parate executie, van de polderpligtigen, de lasten, den polder betreffende, in te vorderen, zoo strekt zich dat regt toch niet uit buiten de grenzen van het gebied dier besturen, indien namelijk de goederen, waarvoor het gevorderde verschuldigd is, daarbuiten zijn gelegen. — H. R. 31 Maart 1854; W. 1527; N. R. XLVII, § 39, 172; v. d. H. B. R. XVIII, no. 563, 288; P. W. 2615.

3279. De polderbesturen zijn een staatsinrigting met eigen gezag bekleed. De polderschouten zijn overheids of magistraatspersonen van de administratieve magt. — Regtb. Utrecht 7 Junij 1855; N. R. LIII, § 83, 415; N. R. B. V, 393. Anders H. R. 4 December 1855; N. R. LI, § 50, 212; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1156, 213; W. 1705; Gemst. 221; Regtz. XXII, 73.

3280. De verpligting der naastgelegen landen om de slootaarde daarop te bergen, in Friesland sedert eeuwen bestaande, is uit haren aard *staatsregtelijk*. Het decreet van 21 October 1811 en bepaald art. 7, is nog van kracht en niet ingetrokken door artt. 230 en 231 der gemeentewet. — Hof Friesland 25 Junij 1862; W. 2409.

3281. De uitspraak omtrent de *noodzakelijkheid* der uitvoering van eenig werk, te verrigten krachtens wetten of verordeningen van publiekregtelijken aard, behoort tot de bevoegdheid van gedeputeerde staten, die omtrent de *verpligting*, tot uitvoering krachtens een burgerlijke overeenkomst, tot de bevoegdheid des gewonen regters. — Regtb. Amsterdam 9 Julij 1861; W. 2299.

3282. Ofschoon de wet van 12 Julij 1855 (St. 102) de besturen van waterschappen bevoegd verklaart, straf te bedreigen tegen overtreding der reglementen van het waterschap, is het reglement, waarbij gedeputeerde staten de vergadering van ingelanden opdraagt, verordeningen te maken als *niet* verbindend te beschouwen; zoodanige verordening van ingelanden mist alle kracht van wet. — Kantg Bolsward 25 Maart 1879; W. 4588.

3283. Het regt van aardhaling ter naaste lage en ter minste schade, zooals het bij de wet van 9 October 1841 gevestigd, of bij bijzondere waterschapsreglementen geregeld was, is vervallen door art. 147 der grondwet en der wet van 28 Augustus 1851 op de onteigening. Daardoor is in de plaats getreden de verpligting, voortvloeiende uit art. 65 vgg. dier wet op de onteigening. De uitzondering vervat in art. 68 dier wet, is alleen van toepassing op gronden, ex contractu, tot aardlevering gehouden. — Hof Z. Holland 7 Mei 1860; W. 2189; H. R. 7 Maart 1861; W. 2256; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 844; N. R. LXVII, § 38, 263.

3284. Uit de bij de grondwet opgelegde verpligting van polderbesturen, om tot het behoud of onderhoud van bestaande waterkeeringen, werken aan te leggen en over de hun toevertrouwde werken vrijelijk te beschikken, al is het dat een waterkeering is de eigendom van een ander, vloeit niet hunne bevoegdheid voort, om nieuwe werken aan te leggen, namelijk waterkeeringen, die vroeger te dier plaatse niet bestonden. Door in den buitenberm van de water-

keerende kade, waarvan een ander eigenaar is, een nieuw werk aan te leggen, zoo als een sloot of waterleiding te graven, welke het in het belang van de veiligheid van den polder oordeelde, en om in behoorlijke waterloozing te voorzien, handelt een polderbestuur buiten den kring zijner bevoegdheid en pleegt het mitsdien een onregtmatige daad door op des eischers eigendom inbreuk te maken. — H. R. 10 December 1880; W. 4583.

3285. Provinciale staten hebben het regt, aan ingelanden bij reglement op te leggen, om bij te dragen tot onderhoud van waterkeerende werken. Die bijdragen zijn geen belastingen. Het waterschap kan bij provinciaal reglement belast worden met betaling eener contributie aan de provincie, al werd die contributie vóór de vaststelling van het reglement door de provincie feitelijk, maar zonder regt, van derden ontvangen. — Regtb. Groningen 14 Junij 1878; N. R. B. 1878, D. 10; W. 4291; W. B. A. 1532; Rep. 1878; 2345.

3286. Uit de artt. 625 B. W., 192 Grw. en 138 Prov. wet, volgt de bevoegdheid van de provinciale staten om aan ingelanden de verpligting op te leggen tot het maken van een waterkeerenden of stuwdijk. De strafregtelijke bevoegdheid aan provinciale staten bij de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) toegekend, geldt zoowel voor reglementen van algemeen provinciaal belang als voor die van waterschappen en dergelijke. — Hof Leeuwarden 20 Februarij 1879; N. R. B. 1878, D. 26; Rep. 1879, 5138.

3287. Uit art. 2 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12) volgt niet dat de provinciale staten het regt hebben straf te bedreigen tegen de overtreding van reglementen, welke zij ter uitoefening van het hun opgedragen toezigt over de waterschappen, krachtens art. 192 gr.w. kunnen vaststellen. — H. R. 3 Junij 1879; W. 4384; W. B. A. 1571; Rep. 1879, 4468.

3288. De bevoegdheid der provinciale staten om reglementen voor de waterschappen vast te stellen, sluit in zich de bevoegdheid om alles te regelen, wat daartoe behoort, en dus ook het opleggen aan de ingelanden van den last om geheel of ten deele bij te dragen tot het onderhoud van dijken en wateringen, mits zij daarbij geen inbreuk maken op de wet. — Regtb. Groningen 14 Februarij 1879; W. 4408; Rep. 1879, 4830.

3289. De bepaling van het provinciaal reglement op de waterschappen in Groningen, dat alle geschillen tusschen het bestuur van een waterschap en een der ingelanden, staan ter beslissing van het administratief gezag is in strijd met art. 148 gr.w. en art. 2 R. O. — Regtb. Winschoten 15 Januarij 1879; W. 4412; Rep. 1879, 4831.

3290. Onderhandsche volmagten bij gelegenheid van het doen van voordragt of benoeming van leden der waterschappen, door stemgeregtigde ingelanden afgegeven, zijn geen stukken van orde of beheer; zij moeten geregistreerd zijn alvorens te kunnen worden aangenomen. — M. B. Z. 29 Maart 1851, no. 117; M. F. 9 April 1851, no. 76; P. W. 1398.

3291. Volgens de wet van 9 October 1841 (St. 42), behoort de beslissing der vraag van het al of niet bestaan van dijkpligtigheid, tot de bevoegdheid der regterlijke magt. Gedeputeerde staten zijn dus alleen bevoegd uitspraak te doen over de verdeeling van den erkenden last van dijkpligtigheid zelve. — Regtb. Arnhem 10 September 1857; W. 1974; N. R. B. B. VIII, 97.

Art. 139.

3292. Mr. F. B. Coninck Liefsting. Een paar opmerkingen, betreffende de strafwetgevende magt der provinciale staten. — N. R. Bijdr. VII, 277.

3293. Mr. W. de Sitter. Provinciale autonomie. — Bijdr. Boer c.s. XVII, 162.

3294. D. Binger. De provinciale staten en het vrije verkeer tusschen de provinciën. — W. 2789.

3295. A. R. A. De provinciale verordening ter verzekering van den goeden toestand der Gouwekaden. — Bijdr. Boer c.s. XIX, 202.

3296. Veepest. Verbod van invoer. Provinciaal reglement. Innerlijke waarde. — W. 2818.

3297. De provinciale staten en het vrije verkeer tusschen de provinciën. — W. 2789.

3298. Het onderzoek van den strafregter naar de bevoegdheid van de provinciale staten, om in een reglement tot wering der veeziekte, de invoer van vee te verbieden, gaat buiten zijn magt. — H. R. 29 Mei 1866; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1111, 295; N. R. B. XVI, 346; W. 2804; N. R. LXXXIII, § 16, 141; W. B. 891; Gemst. 772.

3299. Indien de provinciale staten een reglement hebben vastgesteld, waarbij het verboden wordt vee uit een aangrenzende provincie in te voeren, ingeval daar longziekte heerscht, en dat reglement door den koning is goedgekeurd en behoorlijk is afgekondigd, is de regter verpligt bij overtreding de strafbepalingen van dat reglement toe te passen. — H. R. 18 November 1862; N. R. B. XIII, 441; N. R. LXXII, § 26, 197; W. 2433; v. d. H. G. Z. XIX, no. 935, 364; W. B. A. 706; Gemst. 588.

3300. Deze bepaling is geen voorschrift van stellig regt voor den regter geschreven, doch is veeleer te beschouwen als een rigtsnoer door den provincialen wetgever te volgen. — Hof Drenthe 18 Julij 1866; Gemst. 817; N. R. B. XVII, 275; W. 2895.

3301. De provinciale staten zijn bevoegd bij het heerschen der veepest, bij verordening de invoer van vee te verbieden of te regelen. Dit is niet in strijd met dit art.; immers het heeft geen andere strekking dan voor te komen, dat de handel, hetzij door belastingen, hetzij door andere beperkingen aan het verkeer tusschen de provinciën in den weg gelegd, in het belang eener enkele provincie of van hare ingezetenen als het ware stelselmatig worde bemoeijelijkt; het is niet de bedoeling dat, als een *buitengewoon* gevaar dreigt, aan de staten de bevoegdheid zou zijn ontzegd om het mogelijke te doen, om dat gevaar af te wenden, en in dat geval het naar den regel vrij verkeer tijdelijk te beperken. — Regtb. Breda 7 Mei 1866; W. 2838; W. B. A. 908; Gemst. 792.

3302. De provinciale staten zijn niet bevoegd ter beteugeling van de veepest de invoer van vee in de provincie bij verordening te verbieden of te belemmeren. — Kantg. Amsterdam 9 Maart 1866; W. 2782; W. B. A. 880; Gemst. 762.

3303. In dit art. wordt niet alleen bedoeld belemmering door op te leggen belasting: het verbod van dit art. strekt zich ook uit tot tijdelijke maatregelen van politie. — Hof Friesland 20 Maart 1866; W. 2787; W. B. A. 882; Gemst. 763, 758.

3304. Een provinciaal reglement, behelzende voorbehoedmiddelen ter voorkoming der longziekte onder het rundvee, is een maatregel van inwendige politie, grondwettelijk van de bevoegdheid der provinciale staten; de belemmerende bepalingen in den in- en doorvoer daarbij voorkomende, zijn te rangschikken onder de belemmeringen van in-, uit en doorvoer bij de grondwet verboden. — H. R. 27 Junij 1854; N. R. XLIII, § 4, 27; v. d. H. G. Z. XII, no. 596, 170; W. 1667; W. B. A. 326; Gemst. 202.

3305. De bepaling van art. 131 grondwet omtrent den vrijen doorvoer en den uitvoer naar, en invoer uit andere provinciën, is niet toepasselijk op plaatselijke verordeningen, doch alleen op provinciale regle-

menten. — H. R. 27 November 1867; W. 2969; N. R. LXXXVII, § 30, 230; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1194, 336; W. B. A. 973; Gemst. 854.

3306. De regter treedt in de beoordeeling van de innerlijke waarde der wet, indien hij zich begeeft in een onderzoek der vraag of de provinciale staten bij het vaststellen van een door den koning goedgekeurd reglement tot wering en beteugeling der veepest in hunne provincie, door de bepaling van een verbod van invoer al dan niet hebben uit het oog verloren het beginsel van niet te mogen belemmeren den in-, uit- of doorvoer, gehuldigd bij art. 131 alin. 3 gr.w. en art. 139 prov. wet. — H. R. 19 September 1866; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1125, 369; N. R. B. XVII, 582; W. 2841; N. R. LXXIII, § 40, 308; W. B. A. 909.

3307. De provinciale staten zijn onbevoegd om een reglement te maken, verbiedende den invoer in de provincie. — Regtb. Arnhem 24 Februarij 1866; W. B. A. 873, 874; Gemst. 754.

3308. In art. 131 gr.w. en 129 prov. wet, wordt niet 'alleen bedoeld, belemmering, door op te leggen belastingen, doch dat verbod strekt zich ook uit tot tijdelijke maatregelen van politie. — Regtb. Heerenveen 20 Maart 1866; W. B. A. 878; Gemst. 758; W. 2779.

Art. 140.

3309. Mr. G. A. Fokker. Keizerlijk decreet van 16 December 1811, houdende réglement de police des polders dans les départemens de l'Escaut; de staten van Zeeland bevoegd dit door een provinciaal reglement te vervangen. — Middelburg 1861. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis 2e VIII, 289.

3310. Mr. G. van Oosterwijk. provinciale reglementen. — W. B. A. 995—1000, 1008.

3311. Mr. G. van Oosterwijk. Art. 140 der provinciale wet. Goedkeuring op provinciale reglementen. — Besch. I, 137.

3312. Mr. P. F. Hubrecht. Wat is provinciaal belang? — Bijdr. Boer c.s. IV, 378.

3313. J. A. M. H. Pijls. Het begrip van provinciaal en gemeentebelang naar het Nederlandsch staatsrecht. — Leiden 1879.

3314. H. P. Hoog. De wetgevende magt der provinciale staten. — Leiden 1857. Beoord. W. B. A. 377.

3315. Mr. L. Oldenhuis Gratama. Beschouwingen over een paar punten van bevoegdheid van provinciale staten: 1°. zijn de provinciale staten bevoegd in hunne reglementen de subsidiaire gevangenisstraf te bedreigen? 2°. zijn de provinciale staten bevoegd in hunne reglementen te bepalen, dat de in die reglementen bedreigde boete, komt ten voordeele van de gemeenten? — Themis 2e IV, 501.

3316. Roessingh. Intrekking van provinciale en gemeenteverordeningen. — W. 3125.

3317. Jhr. Mr. C. J. van Nispen tot Pannerden. De afschaffing van Fransch keizerlijke decreten. — Themis 2e X, 313.

3318. Bevoegdheid van provinciale en gedeputeerde staten. De art. 140 en 94 der provinciale wet. — W. B. A. 742.

3319. De provinciale staten missen de bevoegdheid om bij hunne reglementen aan de daarbij bedreigde boeten eene bestemming te geven. — Bijdr. V, 409.

3320. Zijn de provinciale staten bevoegd tot het vaststellen van een provinciaal reglement op de overzetveeren? — Bijdr. VI, 433, VIII, 65.

3321. Kunnen de provinciale staten in hunne verordeningen en reglementen bepalingen opnemen, waardoor het uitvoerend gezag bevoegdheid erlangt tot het, desnoods ten koste der overtreders, doen wegnemen, beletten of verrigten van hetgeen in strijd met die verordeningen en reglementen wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten? Ja. — Bijdr. VII, 283, W. B. A. 842.

3322. Beschouwingen over de vraag: wat is provinciaal belang? Wat behoort tot de provinciale huishouding? — W. B. A. 1523.

3323. Wetgevende bevoegdheid der provinciale staten. — W. B. A. 656.

3324. De provinciale staten hebben het regt, ter zake van het lager onderwijs, een adres aan de beide kamers of aan den koning te rigten. — Gemst. 1404.

3325. Op de intrekking van provinciale reglementen wordt de goedkeuring des konings niet vereischt. — W. B. A. 969.

3326. Reglementen door de staten vastgesteld onder goedkeuring des konings, kunnen worden ingetrokken zonder die goedkeuring. — W. B. A. 969.

3327. Zijn de provinciale staten bevoegd het rijden met hondenwagens te verbieden? — W. B. A. 891, 892.

3328. Afschaffing van keizerlijke decreten; bevoegdheid der provinciale staten. — W. B. A. 753.

3329. Zijn de provinciale staten bevoegd om een reglement vast te stellen van een fonds voor weduwen en kinderen van onderwijzers bij de openbare lagere scholen in de provincie? — W. B. A. 498.

3330. Wetgevende bevoegdheid van de provinciale staten. — W. B. A. 656, 684, 696.

3331. Onderhoudspligt van publieke werken door de provinciale staten geregeld. — W. B. A. 1279.

3332. Bevoegdheid van gedeputeerde staten of van de provinciale vergadering tot regeling eener waterstaatsaangelegenheid. — W. B. A. 1249.

3333. De onderhoudspligtigheid eener aan particulieren toebehoorende waterleiding, bepaald bij een provinciaal reglement, is geen onderwerp van privaat burgerlijk regt, maar een onus publicum in het algemeen belang op een zaak rustende. Het onderzoek naar het al of niet aanwezig zijn van zoodanigen last, is geen vraag omtrent eigendom of regten daaruit voortvloeijende, noch ook of en in hoeverre die daardoor is beperkt of verminderd. De vraag of ingevolge een reglement iemand te regt op den legger der onderhoudspligtigen van waterleidingen in de provincie is gebragt, ligt niet binnen den kring der bevoegdheid van den regter. — H. R. 29 Januarij 1872; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1400, 148; N. R. C, § 9, 62; W. 3430, W. B. A. 1205.

3334. Het bestaan van de verpligting tot onderhoud ingevolge het reglement, is door plaatsing op den legger uitgemaakt. De regter moet zoolang een bepaald persoon als onderhoudspligtige daarop voorkomt, aannemen, dat die verpligting op dezen rust. — H. R. 13 Februarij 1872; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1403, 191; N. R. C, § 12, 156; W. 3435.

3335. Het vaststellen van den legger van onderhoudspligtigen, behoort tot den werkkring van het administratief gezag, zoodat de regterlijke magt onbevoegd is, de waarde van den legger te beoordeelen. — H. R. 12 Mei 1873; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1463, 195; N. R. CIV, § 3, 13; W. 3590; W. B. A. 1253; Gemst. 1135.

3336. De provinciale staten zijn niet bevoegd, straffen te stellen op de overtreding der reglementen, welke zij ter uitvoering van het hun opgedragen toezigt over de waterschappen, krachtens art. 222 grondwet van 1815, in hoofdzaak overeenkomende art. 192, 2e lid der grondwet van 1848, vaststellen. Als zoodanig reglement is niet te beschouwen het reglement van politie, gemaakt niet voor eenig bijzonder waterschap, maar voor de polders in een

provincie in het algemeen, zoodanig reglement is integendeel te beschouwen als een reglement door de staten vastgesteld in het provinciaal belang, tot het vaststellen, waarvan zij de bevoegdheid ontleenen aan art. 131 der grondwet van 1848. De provinciale staten zijn derhalve krachtens de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) bevoegd op de overtreding van zoodanig reglement straffen te stellen. — H. R. 25 October 1880; W. 4567.

3337. De provinciale staten zijn niet bevoegd om over de boeten bij provinciaal reglement bedreigd, te beschikken ten behoeve der gemeenten, binnen welke de overtredingen zijn begaan; voor zoodanige bevoegdheid is in allen geval, wat boeten boven 15 frs. aangaat, geen argument uit het voorschrift van art. 466 C. P. te ontleenen. — H. R. 27 Dec. 1854; N. R. XLIX, § 17, 69; v. d. H. G. Z. XII. no. 607, 231; W. 1617; Regtz. XXX, 250; W. B. A. 299: Gemst. 178; H. R. 4 Mei 1858; N. R. LIX, § 19, 94; v. d. H. G. Z. XV, no. 715, 89; W. 2097; W. B. A. 477; Gemst. 353; H. R. 8 Mei 1860; N. R. LXIV, § 55, 250; v. d. H. Strafr. 1860, no. 1598, 115.

3338. De voorschriften in een provinciaal reglement op de wegen, betreffende het opmaken en vaststellen van leggers, kan niet anders worden beschouwd, dan als bloot administrative maatregel, doch zonder de strekking te hebben, noch te kunnen hebben om regten en verpligtingen te vestigen. — H. R. 23 December 1857; N. R. LVII, § 55, 274. v. d. H. G. Z. XIV, no. 701, 313; W. 2016; N. R. B. VIII, 11.

3339. De regter is niet bevoegd om in een beoordeeling der innerlijke waarde van de leggers der wegen door de bevoegde magt daargesteld, te treden. — H. R. 25 Februarij 1863; N. R. LXXIII, § 35, 232; v. d. H. G. XX, no. 966, 75.

3340. De regter is bevoegd te onderzoeken of een provinciaal reglement is gemaakt binnen de grondwettelijke bevoegdheid der staten. — Regtb. Sneek 22 Junij 1868; W. 3024.

3341. Leggers van wegen en voetpaden zijn geen regtstitels, krachtens welke het gebruik van een particulier eigendom geheel of ten deele wordt geëigend ten dienste van het publiek. — Regtb. 's Hertogenbosch 14 Februarij 1873; W. 3606; Gemst. 1141.

3342. Particuliere wegen kunnen bestemd zijn voor de openbare dienst. Zoodanig onus publicum, al moge het de waarde van den eigendom verminderen, betreft den eigendom zelven niet. — H. R. 25 October 1870; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1337, 295; W. 3262; N. R. XCVI, § 13, 95.

3343. De provinciale wetgever heeft, door te gelasten, dat de wegen, bedoeld bij het provinciaal reglement, op de legger der openbare wegen gebragt zullen worden, niet beschikt over de *eigendomsregten* van de eigenaren dier wegen en de bevoegdheid der regterlijke magt om wijzigingen in die leggers te brengen, erkend. Het bevelen van de doorhaling van een niet openbaren weg op de leggers behoort ongetwijfeld tot de bevoegdheid der regterlijke magt. — Regtb. Arnhem 19 September 1870; N. R. B. 1873, 36; W. 3250; Gemst. 994.

3344. De provinciale staten zijn bevoegd een reglement te maken omtrent het aanzetten van passagiers op stoombooten, al is de rivier, waarop de stoombooten varen, niet binnen de grenzen der provincie gelegen en al is de rivier de grensscheiding met een ander provincie. — Regtb. 's Hertogenbosch 21 Junij 1860; N. R. B. XI, 262.

3345. Een bepaling in een provinciaal reglement houdende verbod onder strafbedreiging om nieuwe gebouwen te stichten binnen zekeren afstand eener vaart, bevat geen onteigening; het is niets anders dan een geoorloofde beperking van het regt van eigendom enz., dus niet in strijd met de grondwet of andere wetten. — H. R. 28 December 1852; N. R. XLIII, § 66, 330; v. d. H. Strafr. 1852 II, no. 912, 232; W. 1401; Regtz. XXX, 256.

3346. Aan de staten, en bij toezigt aan den koning, is overgelaten te beslissen wat provinciaal belang is. — H. R. 23 Mei 1866; N. R. LXXXIII, § 12, 105; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1019, 275; W. 2800; N. R. B. XVII, 417; W. B. A. 890; Gemst. 771.

3347. De kosten van onderhoud in de gevangenissen van personen, veroordeeld wegens overtreding van provinciale reglementen, komen ten laste van de gemeenten, waar de overtreding is begaan. — Comm. d. k. Drenthe 24 Augustus 1870; Gemst. 989.

3348. De regterlijke magt is niet bevoegd de grondwettigheid eener provinciale verordening door den koning goedgekeurd, te beoordeelen. Haar oordeel bepaalt zich tot het onderzoek der uitwendige waarde dier verordening. — Hof Gelderland 27 Maart 1866; W. 2781; N. R. B. XVI, 355; W. B. A. 876; Gemst. 758.

3349. De provinciale wetgever is bevoegd het eigen gebruik van eigendom bij verordening te beperken. Van schending van art. 625 B. W. kan geen sprake zijn, waar provinciale staten handelen binnen de grenzen hunner bevoegdheid. — H. R. 12 November 1880; W. 4575.

Art. 141.

3350. Provinciale staten zijn niet bevoegd, met uitsluiting van hoogere magt, te beslissen over de vraag wat als provinciaal belang is aan te merken. — W. B. A. 1548; Rep. 1879. 3299.

3351. De vraag of de provinciale reglementen al dan niet onderwerpen van algemeen belang inhouden, stond en staat, zoo vóór als na de grondwet van 1848, ter beslissing, niet van den regter, maar van den koning. — H. R. 9 Junij 1879; W. 4400; Rep. 1879, 4538.

3352. De regter is bevoegd te onderzoeken of een provinciale verordening een onderwerp regelt van algemeen rijksbelang en of derhalve de provinciale staten de bevoegdheid, hun bij de provinciale wet verleend, zijn te buiten gegaan. De wijze der begravenis van aan de veepest gestorven vee, mag bij provinciale verordening geregeld worden. — Regtb. Utrecht 19 Maart 1866; W. 2793; W. B. A. 885; Gemst. 765.

Art. 143.

3353. H. J. Doorman. Financiële beschouwingen. Het op beleening of prolongatie uitzetten van gelden. — 's Gravenhage 1860.

3354. Zijn de gemeentebesturen aan de gedeputeerde staten ondergeschikt? hebben de laatsten een toevoorzigt over de handelingen der eersten? — W. B. A. 717.

3355. Toezigt van gedeputeerde staten op kerkelijke besturen. — W. B. A. 640.

3356. Is magtiging van gedeputeerde staten noodig tot verkoop van grondrenten der gemeente? — W. B. A. 612.

3357. Welke gemeenteuitgaven kunnen gedeputeerde staten gelasten? — W. B. A. 691.

3358. Aan de goedkeuring van gedeputeerde staten zijn onderworpen de raadsbesluiten, betrekkelijk geldleeningen. — W. B. A. 706.

3359. Gedeputeerde staten en de gemeentebesturen. — W. B. A. 717.

3360. Gedeputeerde staten zijn niet bevoegd de

jaarwedde van veldwachters op de gemeentebegrooting uitgetrokken, te verhoogen; indien hun de bezoldiging te gering voorkomt, kunnen zij hunne goedkeuring aan de gemeentebegrooting onthouden, tegen zoodanig besluit kunnen de gemeentebesturen voorziening vragen bij den koning. — W. B. A. 968.

3361. Tot het verdedigen in hooger beroep van een vonnis ten voordeele der gemeente gewezen, behoort de raad de goedkeuring van gedeputeerde staten te vragen, ook als deze reeds is verkregen voor de behandeling in eersten aanleg. — W. B. A. 879.

3362. Goedkeuring van gedeputeerde staten is niet noodig voor het aangaan van een huur door den gemeenteraad. — W. B. A. 888.

3363. Raadsbesluiten tot het op prolongatie uitzetten van gemeentegelden, zijn aan de goedkeuring van gedeputeerde staten onderworpen. — W. B. A. 889, 891.

3364. Vraagpunten met betrekking tot het toezigt van gedeputeerde staten op de burgerlijke regtshandelingen der gemeentebesturen. — Gids v. P. B. I, 29, 186.

3365. Kunnen gebouwen voor afbraak door de gemeentebesturen worden verkocht zonder magtiging van gedeputeerde staten? — Gids v. P. B. I, 188, 261.

3366. Wordt de magtiging van gedeputeerde staten vereischt, tot het verkoopen van hout op stam, schaarhout of gewassen te velde? — Gids v. P. B. I, 30, 188.

3367. De goedkeuring van gedeputeerde staten wordt vereischt op het besluit van gemeentebesturen om een regtsgeding niet te voeren. — Gids v. P. B. I, 34.

3368. Bevoegdheid van den raad en gedeputeerden met betrekking tot de gemeentebegrooting. Art. 206 en 207 der gemeentewet. — W. B. A. 567.

3369. Het uitgeven van gemeentegronden in vruchtgebruik of in erfpacht, het afstaan daarop van een regt van erfpacht, van een regt van opstal of van een erfdienstbaarheid mogen niet zonder goedkeuring van gedeputeerde staten geschieden. — Gids v. P. B. I, 36.

3370. Gedeputeerde staten kunnen de begrooting eener gemeente *in haar geheel* goed- of afkeuren. Zij mogen in de begrooting niets veranderen, posten er van schrappen en ook geene daarop brengen dan die *door de wet* aan de gemeente zijn opgelegd. — Gids v. P. B. I, 90.

3371. Aan de goedkeuring van gedeputeerde staten zijn niet onderworpen de raadsbesluiten tot verkoop van veldgewassen, riet, biezen, hakhout enz. — M. B. Z. 20 September 1864, no. 213, 2e Afd.; Bijv. 235; W. B. A. 799; Luttenberg 126; Gemst. 679.

3372. Moet op het besluit van een gemeenteraad, waarbij een erfenis wordt verworpen, de goedkeuring van gedeputeerde staten worden gevraagd? — W. B. A. 791.

3373. Termijn van goedkeuring van raadsbesluiten door gedeputeerde staten. Art. 9 der armenwet. — W. B. A. 577.

3374. Het besluit van den raad tot het uitzetten van gelden is onderworpen aan de goedkeuring van gedeputeerde staten. — W. B. A. 262.

3375. Gedeputeerde staten mogen niet regelen wat aan den raad is opgedragen. — W. B. A. 257.

3376. De bevoegdheid van gedeputeerde staten om uitgaven op de begrooting eener gemeente te brengen, wordt niet uitgesloten als de gemeenteraad een door de wet opgelegde uitgave in naam op de begrooting brengt. — Gemst. 1520; Rep. 1880, 7892.

3377. Intrekking van besluiten van gedeputeerde staten, houdende goedkeuring der jaarwedden van onderwijzers. — Gemst. 1270.

Art. 144.

3378. Is goedkeuring van gedeputeerde staten noodig om de kermissen tot een nader te bepalen tijdstip uit te stellen? — W. B. A. 881, 886.

Art. 146.

3379. Mr. G. van Oosterwijk. Maken gedeputeerde staten zich aan wetschennis schuldig, indien zij, alvorens een gemeentelijke strafverordening, die hun in strijd met de wet of het algemeen belang voorkomt, aan den koning ter vernietiging voor te dragen, hunne bedenkingen daaromtrent aan den gemeenteraad mede deelen? — W. B. A. 970, 971.

3380. Autonomie der gemeentebesturen. Zelfstandige regeling. — Gemst. 904.

3381. Magt van gedeputeerde staten omtrent gemeentestrafverordeningen. — W. B. A. 561.

3382. Mag in de instructie van gedeputeerde staten bepaald worden, dat, ingeval er naar hun oordeel redenen bestaan, om de schorsing of vernietiging eener plaatselijke verordening van den koning te vragen, zij, alvorens daartoe over te gaan, aan het betrokken gemeentebestuur, met opgave der redenen, in overweging zullen geven om die verordening binnen een door hen te bepalen termijn in te trekken? — W. B. A. 132.

Art. 147.

3383. Geschillen van bestuur. Art. 147 der provinciale wet. Het bezigen van het woord *kunnen* in dit art. onderstelt niet, dat alleen gedacht is aan geschillen tusschen gemeentebesturen *derzelfde* provincie *onderling* en ook met gemeentebesturen in andere provinciën. — Gemst. 1213.

Art. 148.

3384. Dit art. is ook toepasselijk als noch de provinciale staten, noch de gemeenteraad zich over de zaak in geschil hebben uitgelaten. — Kon. Besl. 3 Julij 1880 (St. 117). — W. B. A. 1623; Gemst. 1504; Rep. 1880, 6976.

Art. 149.

3385. De gedeputeerde staten van Zuid-Holland zijn opgevolgd aan het departementaal bestuur van Holland, met dat gevolg, dat de magt en bevoegdheid bij de voormalige staatsbesluiten gegeven aan eerstgemeld, op laatstgemeld bestuur moeten geacht worden te zijn overgegaan. Gedeputeerde staten als zij optreden krachtens speciale verordeningen ter vervolging van dijk- of polderomslagen kunnen niet worden gerangschikt onder de collegiën, bedoeld bij de wet van 9 October 1841 (St. 42). — Hof Z. Holland 17 Maart 1852; W. 1317. — Regtb. Brielle 19 Augustus 1853; W. 1467, 1469. — Hof Z. Holland 14 Sept. 1857; W. 1891.

Art. 150.

3386. Jhr. Mr. C. de Jonge. Iets over de bevoegdheid der provinciale staten volgens art. 150 en 151 der wet van 6 Julij 1850 (St. 39). — Bijdr. XV, 67.

Art. 151.

3387. Uitvoering van provinciale verordeningen, bedoeld bij art. 151 en 152 der provinciale wet. Delegatie van strafwetgevende magt van provinciale staten op gedeputeerde staten. Onbevoegdheid van gedeputeerde staten tot het vaststellen van nieuwe of het uitbreiden van door de provinciale staten vastgestelde verordeningen. Voortdurende verbindbaarheid der wet van 9 Julij 1842 (St. 21). — Bijdr. V, 326.

3388. Uitvoering van wetten door gedeputeerde staten. — Gemst. 1127.

3389. Administrative regtspraak van gedeputeerde staten. — Gemst. 837, 838.

3390. Procedure naar aanleiding der verordening, bedoeld bij art. 151 der provinciale wet. — W. B. A. 1169, 1173. 1242, 1245.

3391. Verordeningen van gedeputeerde staten tot uitvoering van wetten gemaakt. — W. B. A. 298.

Art. 152.

3392. Th. Bevoegdheid van gedeputeerde staten tot het vaststellen van verordeningen, tegen wier nietnakoming straf is bedreigd, krachtens opdragt bij provinciaal reglement. Voortdurende verbindbaarheid der wet van 9 Julij 1842 (St. 21). — Bijdr. VI, 216.

3393. Een verordening van gedeputeerde staten, strekkende tot uitvoering van een verordening van provinciale staten, behoeft niet te worden afgekondigd. In ieder geval is het provinciaal blad voldoende afkondiging. — H. R. 16 October 1866; N. R. LXXXIV, § 10, 86; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1043, 421; W. 2842; W. B. A. 912; Gemst. 790.

3394. Hebben de provinciale staten de bevoegdheid gedeputeerde staten te magtigen om, ter uitvoering van de provinciale verordeningen, desnoods ten koste der overtreders te doen wegnemen, beletten of verrigten hetgeen in strijd met provinciale verordeningen wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten? — W. B. A. 810, 832, 877.

3395. Uitvoering van provinciale reglementen enz. Art. 152 der provinciale wet. Hoever gaat die uitvoering? is de herstelling of daarstelling van hetgeen door overtredingen eener provinciale verordening is verrigt of nagelaten, bij de provinciale wet op denzelfden voet geregeld als bij de gemeentewet? — W. B. A. 444.

Art. 153.

3396. Mr. E. van Loon. De procesvorm der administratieve regtspraak van gedeputeerde staten. — Bijdr. XXI, 89.

3397. M. W. Du Tour van Bellinchave. Geschiedenis der regtsmagt van gedeputeerde staten hier te lande sedert 1581 tot op onzen tijd. — Utrecht 1859. Beoord. door m. F. A. van Hall; N. R. B. XI, 200.

3398. P. J. Teding van Berkhout Jr. De rechtsmagt van gedeputeerde staten. — Amsterdam 1871.

3399. Kunnen de uitspraken van gedeputeerde staten, over geschillen van bestuur en andere, wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, bij kon. besl. vernietigd worden, wanneer bij die wetten noch de wijze, noch de gevolgen der vernietiging geregeld zijn? — Opm. en Med. XII, 120; XIII, 23.

3400. Onder de geschillen over de uitvoering van provinciale reglementen, welker beslissing bij dit art. aan gedeputeerde staten is opgedragen, behooren alleen geschillen van bestuur. — H. R. 7 October 1857; N. R. B. VIII, 305; N. R. LVII, § 7, 24; v. d. H. G. Z. XIV, no. 692, 255; W. B. A. 438.

3401. Opdragt van administrative regtspraak aan den burgerlijken regter. — W. B. A. 599.

3402. De beoordeeling van hetgeen ter uitvoering van de wetten en verordeningen op de nationale militie strekt, is geheel aan de administrative magt opgedragen en buiten de bevoegdheid van de regterlijke magt, ook dan als wegens die uitvoering een geldelijke schadevergoeding van den staat mogt worden gevorderd, voor zoover daaromtrent niet mogt kunnen worden beslist zonder in onderzoek en beslissing omtrent het al of niet regtmatige der daad van uitvoering zelve te treden. — H. R. 18 December 1857, § 50, 239; W. 1917; N. R. B. VIII, 1.

3403. Is eene klagte, bij gedeputeerde staten terstond ingebragt, met voorbijgaan van den gemeenteraad, over een aanslag in de directe belasting ontvankelijk? — W. B. A. 535.

3404. Magt van gedeputeerde staten omtrent reclames tegen aanslag in den hoofdelijke omslag voor het eerst bij hun aangebragt zonder reclame bij den gemeenteraad. — W. B. A. 561.

3405. Administratieve regtspraak van gedeputeerde staten. — Gemst. 837—839, 842—844.

3406. Voorschriften betrekkelijk de wijze van behandeling van geschillen van bestuur. — W. B. A. 967.

3407. Van de beslissingen van gedeputeerde staten in een geschil tusschen een waterschap en een gemeentebestuur over den schouw van wegen, is geen beroep op den koning toegelaten. — Kon. Besl. 2 Januarij 1867.

3408. Meerdere waarborg ten opzigte van het onderzoek en de beslissing van geschillen van bestuur door gedeputeerde staten. — W. B. A. 942—945.

3409. Voorstel tot opneming van een artikel, betrekkelijk de geschillen van bestuur in de instructie van gedeputeerde staten van Zeeland. — W. B. A. 961.

3410. Nog een woord over de *ongegronde* meening dat men in vele administratieve geschillen geen regt zou kunnen bekomen. — W. B. A. 1242.

3411. Publiciteit van het verhandelde in de zittingen van gedeputeerde staten van Groningen. — W. B. A. 1142.

3412. Uitspraak van gedeputeerde staten over geschillen van bestuur. — W. B. A. 1012.

3413. Gedeputeerde staten moeten kennis geven van hunne uitspraak aan het niet toegelaten raadslid. — M. B. Z. 1 Augustus 1866; W. B. A. 897; Luttenberg 104; Vorslag Z. Holland 1869, 92.

3414. Door in een onderzoek te treden naar de meerder of minder regelmatigheid der handelingen van een administratief ligchaam, gaat de regter buiten de grenzen zijner bevoegdheid. — Hof N. Brabant 11 November 1856; N. R. LVI, § 75, 352; W. 1861.

3415. Onder de woorden „*besluiten der staten*" in art. 153 der grondwet zijn niet begrepen de uitspraken van gedeputeerde staten over geschillen, waarvan de beslissing niet krachtens den aard van zijne instelling, maar alleen krachtens de opdragt bij bijzondere wetten tot de bevoegdheid van dat collegie behoort. De koning ontleent alzoo aan genoemd artikel het vermogen niet om die uitspraken te schorsen of te vernietigen. — H. R. 7 Januarij 1859; W. 2028; N. R. LXI, §6, 25.

3416. Inachtneming door den raad van den termijn om tegen een beslissing van gedeputeerde staten in beroep te komen. — M. B. Z. 24 Januarij 1866, no. 252, 2e Afd.; W. B. A. 873; Luttenberg 25.

3417. Zoowel het bezwaar wegens te hoogen aanslag als dat wegens ontkende patentpligtigheid, moet aan de uitspraak van gedeputeerde staten en niet aan den gewonen regter worden onderworpen. — Hof N. Holland 30 November 1865; W. B. A. 888; W. 2799.

3418. Mr. S. M. S. de Ranitz. Omtrent de grenzen van de bevoegdheid van de regterlijke magt en het administratief gezag. — Themis 2e VIII, 239.

3419. Behoort de beslissing over geschillen in belastingzaken te worden opgedragen aan gedeputeerde staten of aan den regter? — W. B. A. 811.

3420. Jhr. mr. W. A. de Jonge. Administratie en Justitie. Staatsregterlijke proeve. — 's Gravenhage 1865; Aangek. W. 2752.

Art. 154.

3421. Reglement op de ontvangsten van de provinciale inkomsten, vastgesteld door de provinciale staten van Groningen in hunne vergadering van 13 November 1867. — W. B. A. 974.

Art. 156.

3422. Provinciale archivarissen staan, wat de regeling hunner ambtsverpligtingen en diensten betreft, niet onder het rijks-, maar onder het provinciaal gezag. Wil de rijksregering den dienst van den provincialen archivaris benuttigen tot diensten, die buiten diens werkkring liggen, dan kan dit niet geschieden dan in overleg en met goedvinden van de provinciale overheid.— Gemst. 1440; Rep. 1879, 3960.

3423. Iets bij art. 156 der provinciale wet. — W. B. A. 636.

Art. 157.

3424. Voorbereiding van de werkzaamheden van provinciale staten door gedeputeerde staten. — W. B. A. 593.

Art. 158.

3425. C. J. Boerlage. Art. 158 der provinciale wet is in strijd met art. 136 der grondwet. — Stelling 30. Leiden 2875.

3426. Mr. G. van Oosterwijk. Eene discussie in de statenvergadering van Zuid-Holland over staatsregtelijke bevoegdheid en constitutioneel regt. — Bijdr. Boer XVII, 96. Mr. M. H. Godefroi; id. Bijdr. Boer XVII, 96.

3427. Artikel 158 der provinciale wet. Keuren of politieverordeningen van waterschappen. — W. B. A. 531.

Art. 163.

3428. Hoever strekt zich de verantwoordelijkheid uit van gedeputeerde staten aan provinciale staten? — W. B. A. 274.

3429. Is de provinciale vergadering bevoegd kennis te nemen van de klagt van een gemeentebestuur over handelingen van gedeputeerde staten ten aanzien der gemeenterekening? — W. B. A. 1070.

3430. Iets bij art. 22, 1e lid en artikel 163 der provinciale wet. — W. B. A. 638.

3431. Betrekking tusschen provinciale en gedeputeerde staten. Art. 163 der provinciale wet. — W. B. A. 685.

3432. Bevoegdheid van provinciale staten tegenover gedeputeerden. — W. B. A. 435.

3433. Inlichtingen te geven door de gedeputeerde aan de provinciale staten. art. 163 der prov. wet. — Bijdragen III, 338.

3434. Mr. G. van Oosterwijk. Art. 163 in verband met art. 158 der provinciale wet. — Bijdr. XVII, 287.

3435. Zijn gedeputeerde staten collectief verantwoordelijk? — Gemst. 1045, 1046.

3436. De provinciale staten mogen van gedeputeerde staten verantwoording vragen wegens hunne handelingen omtrent gemeenterekeningen. — Prov. St. Gelderland 4 November 1869; Gemst. 948.

Art. 166.

3437. Is de koning bevoegd uitspraken van gedeputeerde staten eener provincie in zake van nationale militie of schutterij, te schorsen of te vernietigen? — Regtsg. Adv. V, 19.

3438. Magt des konings tot vernietiging van besluiten der provinciale staten. — W. B. A. 279.

3439. Mr. F. B. Coninck Liefsting. Het regt tot vernietiging van besluiten van provinciale staten uit zijne beginselen en geschiedenis ontvouwd. — Bijdr. IV, 318 X, 1.

3440. Mr. J. M. Hoog. Vernietiging van besluiten van gedeputeerde staten. — Bijdr. XVII, 115.

3441. Waar een provinciaal polderreglement slechts aan gedeputeerde staten de bevoegdheid geeft een besluit van polderbesturen te schorsen, kan bij weigering van gedeputeerde staten om de schorsing uit te spreken, deze niet van den koning worden gevraagd. — Kon. Besl. 8 April 1878; W. B. A. 1508; Rep. 1878, 947.

3442. Bevoegdheid des konings en der provinciale staten tot vernietiging van besluiten. — W. B. A. 580.

3443. S. M. Welke besluiten der staten kunnen door den koning worden geschorst of vernietigd? Art. 133 der grondwet en art. 168 der provinciale wet. — Opm. en Med. X, 38, 241. Bedenkingen daartegen X, 62.

3444. Mr. A. Oudeman. Kunnen de uitspraken van gedeputeerde staten over geschillen van bestuur of andere, wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, bij kon. besl. vernietigd worden, wanneer bij die wetten, noch de wijze, noch de gevolgen der vernietiging geregeld zijn? — Opm. en Med. XII, 120, XIII, 73.

3445. Is er beroep op den koning van beslissingen van gedeputeerde staten over hoofdelijke omslagen? — W. B. A. 567.

3446. Door het aanwijzen van de magt, bevoegd om provinciale verordeningen te vernietigen, die met de wetten in strijd zijn, kan niet zijn bedoeld dat de regter verpligt zou zijn om zoodanige niet vernietigde strijdige reglementen toe te passen; de regter zou zelfs door zulke toepassing te doen, veeleer geacht worden zich aan wetschennis schuldig te maken. — H. R. 27 December 1854; N. R. XLIX, 17, 69. v. d. H. G. Z., no. 607, 231; W. 1617; Regtz. XXX, 250; W. B, A. 299; Gemst. 178.

Art. 167.

3447. Mr. P. F. Hubrecht. Wat is provinciaal belang? — Bijdr. IV, 378.

Art. 168.

3448. Vernietiging van besluiten van gedeputeerde staten. — W. B. A. 1151.

3449. Administrative regtsmagt. Gevolgen van de vernietiging van een besluit der gedeputeerde staten door den koning in zaken der nationale militie — W. B. A. 339, 385, 391, 392.

3450. Schorsing en vernietiging van uitspraken van gedeputeerde staten, welke gedaan zijn niet volgens den aard der instelling van dat collegie, maar welke te doen aan hen is opgedragen door bijzondere wetten. — Bijdr. III, 216.

3451. Is de gemeenteraad bevoegd bij den koning in appèl te komen van een beslissing van gedeputeerde staten op eene reclame ter zake van aanslag in den hoofdelijken omslag der gemeente? — Gemst. 1069.

3452. Mr. J. M. Hoog. Administrative regtspraak. — Bijdr. Boer c.s. XIX, 219.

3453. Een gemeentebestuur is niet ontvankelijk in een voorziening bij den koning tot vernietiging van een uitspraak van gedeputeerde staten, houdende beslissing op een reclame tegen den aanslag in den hoofdelijke omslag door een contribuabele gevraagd. — M. B. Z. 17 October 1870; 1118, 1123.

Art. 174.

3454. Kan de beslissing van gedeputeerde staten omtrent een kohier van hoofdelijken omslag worden vernietigd? — Gemst. 999. Mr. J. M. Hoog id.; Gemst. 998, 1000, 1001.

AANTEEKENINGEN

OP DE WET VAN 29 JUNIJ 1851 (STAATSBLAD N°. 85), REGELENDE DE ZAMENSTELLING, INRIGTING EN BEVOEGDHEID DER GEMEENTEBESTUREN.

Gem. wet.

3455. Vroeger waren tot de inrigting der gemeente- of plaatselijke besturen betrekkelijk:

a. Art. 190 vgg. der staatsregeling van 1798;
b. Publicatie van het uitvoerend bewind van 6 Februarij 1801;
c. Art. 73 vgg. der staatsregeling van 1801;
d. Art. 66 vgg. der staatsregeling van 1805;
e. Publicatie van 25 Maart 1805, houdende een algemeen reglement voor de gemeentebesturen;
f. Art. 63 vgg. der constitutie voor het koningrijk Holland van 1806;
g. Wet 13 April 1807;
h. Decreet van 22 October 137, houdende reglement op het bestuur der gemeenten van de eerste klasse;
i. Wet van 11 Januarij 1808;
k. Decreet van 20 Januarij 1808, houdende finale organisatie van de gemeentebesturen in de steden der eerste klasse;
l. Decreet van 16 September 1808;
m. Besluit van 20 April 1809;
n. Organiek decreet 18 October 1810;
o. De Fransche wet van Pluviôse An VIII (17 Februarij 1800) Rondonneau II, 145, Fortuijn II, 103; hier te lande executoir verklaard bij decreten van 12 April 1811;
p. Art. 78 vgg. der grondwet van 1814;
q. Art. 154 vgg. der grondwet van 1815;
r. Reglement voor het bestuur der steden, 4 Januarij 1824;
s. Reglement voor het bestuur ten platten lande, 23 Julij 1825;
t. Artt. 151—159 der grondwet van 1840;
u. Artt. 138—144 der grondwet van 1848.

Litteratuur.

a. P. P. van Bosse. De regiminis municipalis origine, progressu et praesenti conditione in Francia, Germania, et patria nostra. — Amstelodami 1834.
b. J. H. Beucker Andreæ. De origine juris municipalis Frisici. — Traj. 1840.
c. W. G. van de Poll. Historia legum de regimine communium latarum sub legibus de imperio annorum 1798, 1801, 1804 et 1806. — L. B. 1848.
d. Mr. L. de Hartog. De gronden van de staats-, provinciale en gemeente-inrichting in Nederland. — Leiden 1866 Beoordeeld door mr. Jac. van Gigh in bijbl. van economist 1867, pag. 120; W. B. A. 902; door mr. C. W. Opzoomer, Bijdr. XII, 72.
e. Mr. W. Francken N. Gz. De gemeentewet met de daarover vooral in de tweede kamer der staten generaal gewisselde stukken en gehouden beraadslagingen. — Nijmegen 1851. Beoord. door mr. A de Pinto; Themis XIII, 431.
f. Mr. J. H. G. Boissevain. De gemeentewet opgehelderd door eene aanteekening, geput uit de officiële, bij de wetgevende magt gewisselde stukken en door verwijzing naar de verwante wetsbepalingen, ter verklaring van het verband waarin de artikelen der wet zoo onderling, als met de algemeene wetgeving staan. — Arnhem 1853. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 431. Later is hetzelfde werk verschenen, aangevuld met eene geschiedenis harer toepassing door mr. G. van Oosterwijk — Arnhem 1865.
h. Mr. L. G. Greeve. De wet van 29 Junij 1851 (Stb. no. 85), uit regterlijke uitspraken en administrative beslissingen toegelicht. — Schiedam 1862.
g. Mr. S. A. Verwey. Beknopt overzigt van de gemeentewet, in hare hare beginselen en uitvoering.— Sneek 1852. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 431.
i. Mr. W. R. Boer en Jhr. E. W. J. Six tot Oterleek. Handboek voor plaatselijke besturen, 2 dln. — Utrecht 1852. Beoord. N. R. Bijdr. II, 94, III. 105; Gemst. 56; W. B. A. 170; mr. A. de Pinto; Themis XIII, 431.
k J. H. D. Munnik. Handboek voor de plaatselijke besturen in Nederland, met voorschriften en tabellen. — Joure 1851.
l. J. H. D. Munnik. Wet regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebe-

sturen, vermeerderd met toelichting. — Heerenveen en Joure 1851. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 431.

m. J. H. D. Munnik. Register der vaste werkzaamheden bij de gemeentebesturen in Nederland, 1852. Beoord. W. B. A. 175.

n. Iz. J. Lion. Wet, regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen, verklaard en toegelicht. — 's Gravenhage, 2e uitg. 1852. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 431.

o. Mr. J. H. G. Boissevain. De gids voor provinciale en plaatselijke besturen, tijdschrift voor het staatsregt in Nederland, 2 dln. — Tiel 1852 en 1853.

p. H. Verwoert. Klapper op de staatsregterlijke en andere wetten, 2 dln. — Amsterdam 1855.

q. Handwoordenboek der gemeentewet. — 's Hage 1851. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 431.

r. B. F. C. de Hosson. Alphabetisch register op den inhoud der gemeentewet. — Groningen 1852.

s. A. Walker Cremer. Wet van 29 Junij 1851 (Stb. no. 85), regelende de zamenstelling der gemeentebesturen, aangevuld tot den laatsten Dec. 1857. — 's Hage 1858. Beoord. door mr. A de Pinto; Themis 2e V, 380.

t. Jhr. Mr. C. de Jonge. De zamenstelling en inrigting der gemeentebesturen, volgens de wet van 29 Junij 1851 (St. no. 85). — Zierikzee 1858 en 1859. Beoord. door Mr. A de Pinto; Themis 2e VI, 692; mr. W. de Sitter; Bijdr. V. 156.

u. G. H. Bast. Handleiding tot de geregelde uitvoering der werkzaamheden, van de gemeentebesturen in de provincie Noord-Holland. — Hoorn 1858; Beoord Bijdr. III, 155.

v. L. N. Schuurman. De wet van 29 Junij 1851, 4e uitgave. — Zwolle, 1867.

w. Mr. P. G. E. H. de Bieberstein, proeve over de zaken buiten den handel, en aldaar bl. 104 vgg. en 162 vgg. over goederen die geacht kunnen worden tot het privaat eigendom der gemeente te behooren. — Leiden 1849.

x. G. J. W. N. van Hengst. Eenige opmerkingen over het eigendomsregt der gemeenten. — Utrecht 1863. Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis 2e XI, 150; door E. B.; Bijdr. X, 144.

ij. Ph. W. van Heusde. De autonomie der gemeente in Nederland. Historisch staatsregtelijk onderzoek. — Utrecht 1871. Beoord. door mr. W. Thorbecke; Themis XXXIII, 379; door mr. C Duymaer van Twist; Bijdr. XVIII, 304.

z. C. Duymaer van Twist. Over de bevoegdheid der gemeentebesturen. — Deventer 1863. Beoord. door mr. W. de Sitter; Bijdr., VI 399.

aa. H. Keer. De regten der gemeente volgens de grondwet. — Amsterdam 1864. Beoord. door Mr. J. H. M. Mollerus in Bijdr. XI, 112.

bb. H. C. Wagenaar. Beschouwingen van het ambt van gemeentesecretaris — Montfoort 1858; Bijdr. III, 155.

cc. Jhr. Mr. C. de Jonge. Beschouwingen over eenige punten van gemeenteregt. — Zierikzee 1857.

dd. Bijdragen tot de kennis van het staats-, provinciaal- en gemeentebestuur in Nederland, door mr. W. R. Boer, mr. J. A. Fruin, L. de Hartog en A. R. Arntzenius (vroeger ook mr. P. F. Hubrecht, G. H. Betz en mr. O. v. Rees). — Rotterdam 1852 en vgg. thans Utrecht.

ee. Gemeentestem, weekblad aan de belangen van de gemeenten in Nederland gewijd. — 's Hage 1851 en vgg.

ff. Gemeenteblad, weekblad voor de burgerlijke admininistratie. — Arnhem 1849 en vgg.

gg. Mr. H. G. Quarles van Ufford. Proeve eener beschouwing over de gemeente als burgerlijk persoon. — Leiden 1849. Beoord. door mr. W. F. Otten; Themis X 629.

hh. Mr. A. J. Nieuwenhuis. De zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen. — Leiden en Amsterdam 1847.

ii. H. C. Wagenaar, theorie der gemeentelijke administratie. — 's Hage 1861.

kk. Mr. E. L. van Emden. Eerste tot zesde vervolg op mr. D. Léon. De regtspraak en de administratieve beslissingen op de Nederlandsche staatswetten. — 's Hage 1865—1878; (gemeentewet bl. 188—477).

ll. Mr. W. F. M. Selle. De regtspraak op de gemeentewet tot ultimo December 1865, alphabetisch register ten dienste der gemeentebesturen. — 's Gravenhage 1865.

mm. Joh. J. Vermeulen. Wet van 29 Junij 1851 regelende de zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeentebesturen, zoo als die is gewijzigd bij de wet van 7 Julij 1865 (Stb. no. 79) opgehelderd door aanteekeningen, getrokken uit de beslissingen en instructiën van de regering en de arresten der regterlijke magt. — 's Hertogenbosch 1865.

nn. H. G. Hartman Jz. Bestuur en administratie der gemeenten in Nederland. 3 dln. — 's Hage 1867—1880. Beoord. W. B. A. 933, 941, 966.

oo. W. Slootweg. Handleiding ten dienste der gemeentebesturen voornamelijk voor die in de provincie Zuid-Holland, nieuwe uitgave, bijgewerkt tot en met 1866. — 's Hage 1867.

pp. De wet van 29 Junij 1851 nopens de gemeentebesturen benevens de voornaamste besluiten, arresten en vonnissen over dit onderwerp. — 's Hage 1866.

qq. Raad van State. Afdeeling, geschillen van bestuur, verzameling. — 's Hage 1862 en volg.

rr. Register van periodieke werkzaamheden, te verrigten door de gemeentebestruen. — Tiel 1851.

ss. R. F. Roos. Alphabetische klapper op de voornaamste, thans vigerende wetten, koninklijke besluiten, provinciale besluiten en circulaires, hoofdzakelijk ten dienste der gemeentebesturen in de provincie, Groningen. — 's Hage 1865.

tt. H. J. Hoogeboom. Hetzelfde voor Fiesland. — 's Hage 1866.

uu. H. M. Alting Koops. Hetzelfde voor Zuid-Holland. — 's Hage 1867.

vv. H. G. Hartman Jz. Hetzelfde voor Gelderland. — 's Hage voor 1867.

ww. J. G. H. Baron van Brakell-Doorwerth. Jaarboekje voor de gemeentebesturen in Gelderland met een register van periodieke werkzaamheden. — Barneveld 1866, 1867.

3456. Hoezeer niet regtstreeks tot de gemeentewet betrekkelijk, kunnen ook nog met vrucht dikwijls de volgende werken worden geraadpleegd:

aa. Jhr. mr. J. J. de la Bassacour Caan. Handleiding tot de kennis van het administratief regt in Nederland. — 's Gravenhage 1856 en 1857.

ba. Jhr. mr. J. de Bosch Kemper. Handleiding tot de kennis van het Nederlandsch staatsregt en staatsbestuur. — Amsterdam 1864—1865.

ca. Mr. G. de Vries. De wetgevende magt der plaatselijke besturen, 2e uitgave 1846.

da. Mr. W. C. D. Olivier. Proeve over de beperkingen van den eigendom door het politieregt. — Leyden 1847.

ea. Mr. A. J. Nieuwenhuis. Proeve van gemeentewet volgens de grondwet van het koningrijk der Nederlanden. — Leyden en Amsterdam.

fa. Mr. J. R. Thorbecke. Aanteekening op de grondwet, II, 30—42.

ga. Jhr. mr. W. G. van de Poll Jr. De gemeentebesturen onder de staatsregelingen van 1701, 1801, 1805 en 1806. — 's Gravenhage 1819.

ha. Mr. A. J. van Deinse. De algemeene beginselen van strafregt, ontwikkeld en in verband beschouwd met de algemeene bepalingen der Nederlandsche strafwetgeving, 2e druk. — Middelburg 1860, § 256 vgg.

ia. Jhr. mr. W. A. C. de Jonge. Administratie en justitie, staatsregterlijke proeve. — 's Hage 1865. Beoord. in W. 2752.

ka. Mr. S. Vissering. Handboek van praktische staathuishoudkunde. — Amsterdam 1862 en verv.

la. Mr. B. W. A. E. Baron Sloet tot Oldhuis. Tijdschrift voor staathuishoudkunde en statistiek. — Zwolle 1840 vgg.

ma. De economist en bijblad, uitgegeven door mr. J. L. de Bruijn Kops. — Amsterdam 1850 en vgg.

3457 Uitvoering der gemeentewet. Prov. blad. — Groningen 1852, no. 133, 137; 1857, no. 46; 1863, no. 20.

3458. Mr. J. A. Fruin. De gemeentewet en centralisatie. — Bijdr. IX, 174.

3459. Regt verstand der woorden: „Burgerlijke gemeente". — M. B. Z. 10 Julij 1856; Bijv. E 391.

Art. 1.

3460. Niet alleen de burgemeester, maar ook de leden van de raad, wanneer zij in functie zijn, worden begrepen onder hen, die met het openbaar gezag zijn bekleed en de openbare magt in handen hebben, bedoeld bij art. 222 C. P. — H. R. 26 Februarij 1856; N. R. LII, § 39, 162; W. 1847; v. d. H. Strafr. 1856, I, no. 1196, 120; Gemst. 291, 292.

Art. 2.

3461. De benoeming van een secretaris tot burgemeester bevat stilzwijgend in zich de goedkeuring des konings, om beide betrekkingen gelijktijdig waar te nemen.

De raad moet echter den secretaris vóór de aanvaarding der betrekking van burgemeester ontslaan, indien hij zich niet met de gelijktijdige waarneming kan vereenigen. — M. B. Z. 23 Februarij 1856, no. 137, 2e afd.; Bijv. 48; Luttenberg 18; W. B. A. 352; Gemst. 232.

3462. De gemeenteraad behoeft niet vooraf bij de Hooge Regering aanvraag te doen of tegen de benoeming van den den burgemeester tot secretaris bezwaren bestaan. — M. B. Z. 9 Januarij 1862, no. 141, 2e afd.; Bijv. 10; Gemst. 531; W. B. A. 659; Luttenberg 9.

3463. Benoeming van burgemeesters tot secretarissen der gemeenten. — Prov. blad. Groningen 1851, no. 123, 1862, no, 6.

3464. Vereeniging van de betrekking van burgemeester en secretaris. Art. 2, § 2 en 93 der gemeentewet. — W. B. A. 350.

3465. Mag bij vacature van de betrekkingen van burgemeester en secretaris de raad besluiten, dat deze betrekkingen niet weder zullen worden vereenigd? — W. B. A. 351.

3466. Tijdelijke waarneming van het secretariaat door den burgemeester. Art. 2 en 105 der gemeentewet. — W. B. A. 602.

3467. Als de secretaris eener gemeente wordt benoemd tot burgemeester eener aangrenzende gemeente kunnen beide betrekkingen worden waargenomen zonder verkregen vergunning. — Gemst. 937.

Art. 3.

3468. Als aan elkander grenzende gemeenten zijn niet te beschouwen gemeenten door eene rivier gescheiden. — Gemst. 61.

3469. De uitkomst der laatste volkstelling is niet de onveranderlijke maatstaf, ook de jaarlijksche veranderingen komen hierbij in aanmerking. — M. B. Z. 17 Julij 1851, no. 127, 2e afd.; Bijv. 313; Luttenberg 109; Bijdr. I, 225.

3470. Wat moet onder de woorden „laatste openbare volkstelling" in het tweede lid van art. 3 der gemeentewet worden verstaan?

Naar welken maatstaf moet de bevolking eener gemeente berekend worden?

Langs welken weg moet het getal der raadsleden en der wethouders, bij afwisseling der bevolking, in overeenstemming worden gebragt met het zielental dat de gemeente bevat? — Gids II, 89.

3471. Kan dezelfde persoon burgemeester van de eene, en secretaris of ontvanger van eene andere gemeente zijn, terwijl de bevolking van een dier gemeenten 5000 zielen te boven gaat en de gemeenten niet aan elkander grenzen? — Gids II, 603.

3472. Bij de bepaling der bevolking voor de benoeming van plaatselijke schoolcommissiën komt dit artikel niet in aanmerking, daarbij wordt alleen acht geslagen op de bevolking die door de bevolkingsregisters bekend is. — M. B. Z. 29 December 1857, no. 164, 5e afd.; Bijv. 292.

3473. De berekening der bevolking bij de toepassing van art. 34 der wet tot regeling van het lager onderwijs. — Prov. blad Groningen 1858, no. 12, 17.

3474. Het regt verstand der woorden van art. 3 alin. 2 der gemeentewet ten aanzien der bevolking. — M. B. Z. 13 October 1851; Bijv. E 92; Prov. blad Groningen 1851, no. 84.

3475. Onder de bevolking moeten de bezetting en andere tijdelijk verblijfhoudenden, niet worden begrepen. — M. B. Z. 11 October 1854, no. 234, 2e afd.; Bijv. 289; W. B. A. 122, 124; Gids II, 89; Bijdr. I, 221; Luttenberg 190.

3476. Onder de laatste volkstelling wordt niet verstaan, die, welke het laatste heeft plaats gehad, op het oogenblik dat de gemeentewet in werking trad, maar die welke telkens, ieder tijdstip waarop het noodig is voor die toepassing der wet, de bevolking te kennen, het naast vooraf ging. — Antw. der regering.

3477. Na de invoering van het kon. besl. van 28 September 1859 (St.bl. no. 101), het onderscheid tusschen wettige en feitelijke bevolking vervallen zijnde, kan alleen in aanmerking komen de uitslag van de laatste algemeene volkstelling, waaronder ook de bezetting, verpleegden in bedelaars-koloniën, gevangenen enz. begrepen zijn. — M. B. Z. 18 Maart 1862, no. 194, 2e afd.; Bijv. 124.; Luttenberg 216; M. B. Z. 10 April 1862, no. 160, 2e afd.; Bijv. 115; Luttenberg 220.

3478. Betrekkelijk de toepassing op de gemeente Norg. — Verslag van Drenthe 1862; Gemst. 632.

3479. Niet dadelijk na den afloop der algemeene volkstelling, maar eerst na de officiële bekendmaking der uitkomsten, wordt het cijfer der bevolking toegepast. — M. B. Z. 13 December 1859, no. 133, 2e afd.; Bijv. 331; Prov. blad Gelderland 1859, no. 119.

3480. Om gemeenteontvanger te zijn in meer dan één gemeente, is het geen vereischte, dat die gemeenten aan elkander grenzen. — Gemst. 16.

3481. Mr. J. A. Fruin. Beschouwingen over eenige punten van gemeenteregt. Art. 3 en 4 der gemeentewet. — Bijdr. I, 221.

3482. Dit art. verbiedt niet dat de secretaris van een gemeente beneden 5000 zielen tevens burgemeester is van een andere, doch niet aangrenzende gemeente beneden 5000 zielen, maar het belang der

gemeenten brengt niet mede, dat de ontheffing van inwoning tot die vereeniging vereischt, wordt verleend. — Gemst. 1501.

3483. Vereeniging der betrekkingen van secretaris van de eene, met wethouder van de andere gemeente. Dit is niet verboden. — Gemst. 1161.

3484. E. van Zinnicq Bergmann. Wanneer in het geval van art. 3 gemeentewet de bevolking van eene gemeente vijfduizend of van onderscheidene gemeenten, tienduizend zielen overschrijdt, moet de burgemeester niet wachten tot zijne periodieke aftreding, maar dadelijk zijn ontslag nemen. — Thesis XXVI; Leiden 1870.

3485. Kan de secretaris eener gemeente beneden 5000 inwoners tevens burgemeester zijn eener andere doch niet aangrenzende gemeente beneden 5000 inwoners? — Gemst. 1501; Rep. 1880, 6923.

3486. H. F. de Kock. Als „de laatste openbare volkstelling", bedoeld in art. 3 der gemeentewet, moet men aannemen die, welke *ieder jaar* door het openbaar gezag, naar aanleiding van de in elke gemeente gehouden registers, gedaan wordt. — Thesis XXVI; Leiden 1876.

3487. Bevolking der gemeente. Art. 3, § 4 der gemeentewet. — W. B. A. 505.

Art. 4.

3488. J. L. de Bruijn Kops. De origine ac juribus pristini concilii urbani in civitatibus quibusdam patriae nostrae. — L. B. 1847.

3489. Indien het getal raadsleden tengevolge van vermindering der bevolking moet worden verminderd, moet de raad bij de wet worden ontbonden en daarna eene geheel nieuwe keuze plaats hebben. — Voordragt der regering in 1862 aan de tweede kamer der staten generaal, ten aanzien der gemeente Heemstede, niet afgedaan en later niet weder ingediend; Gemst. 105, 561 vgg.; W. B. A. 986. Dezelfde moeijelijkheid heeft zich voorgedaan in de gemeenten Deventer en Laren.

3490. Moet de raad eener gemeente, die blijkt eene mindere bevolking te hebben, dan naar welker maatstaf het getal raadsleden aanvankelijk was vastgesteld, onmiddelijk worden teruggebragt tot het bij de wet bepaalde cijfer? of kan daarmede gewacht worden tot dat, naar aanleiding eener nieuwe openbare volkstelling, het wettig cijfer der bevolking blijkt en een nieuw raadsbesluit tot bepaling van het getal raadsleden noodig maakt? — Gids II, 425, 472.

3491. Bij het officiëel bekend worden van den uitslag der volkstelling, moet ingeval van vermeerdering van het getal raadsleden, de rooster van aftreding worden herzien. De tegenwoordige leden behouden de jaren van aftreding; na de benoeming der nieuwe leden heeft er eene loting plaats ter bepaling van het jaar, waarin ieder nieuw lid moet aftreden. De benoeming dezer nieuwe leden geschiedt zonder aanwijzing van het jaar waarin zij aftreden. — M. B. Z. 2 Julij 1860; Bijv. 196; Luttenberg 77; Gemst. 463.

3492. Indien tengevolge eener volkstelling eene gemeente een grooter getal raadsleden erlangt, moet de verkiezing dier meerdere leden geschieden binnen den termijn bij art. 7 voorgeschreven. — M. B. Z. 8 Maart 1862, no. 152, 2e afd.; Bijv. 76; Luttenberg 36; Gemst. 554; M. B. Z. 1 Mei 1862, no. 176, 2e afd.; Bijv. 134; Gemst. 546, 554; W. B. A. 667, 676; Luttenberg 224.

3493. Opgave der veranderingen in het personeel der leden van den gemeenteraad aan gedeputeerde staten. — Prov. blad Groningen 1853, no. 98; 1863, no. 41.

3494. De vermeerdering van het getal raadsleden in verband met de uitkomsten der volkstelling. — Prov. bl. Groningen 1862, no. 27, 36.

3495. Bepaling van het getal leden der gemeenteraden naar den stand der bevolking. — Prov. blad Groningen 1851, no. 131.

3496. Invloed van de uitkomsten der volkstelling op het getal der leden van den Raad. — Bijdr. VII, 364.

3497. Inlichtingen omtrent de bevolkingstatistiek. — M. B. Z. 4 Jan. 1864, no. 202, 8e afd.; Bijv. 7; Luttenberg 2.

3498. Bepaling, dat na de laatste algemeene volkstelling slechts één cijfer van bevolking in aanmerking komt bij de toepassing van art. 4 en andere bepalingen der gemeentewet. — M. B. Z. 10 April 1862, no. 160, 2e afd.; Bijv. 115.

3499. Wanneer moeten de raadsleden, die tengevolge van vermeerderde bevolking zitting nemen, gekozen worden? — Gemst. 1068.

3500. Bij vermindering der bevolking ten gevolge waarvan de raad uit een kleiner getal moet worden zamengesteld, behoort dit te geschieden door niet aanvulling van in het vervolg ontstaande vacatures. — Verslag N. Brabant 1873; Gemst. 1193.

3501. Wijziging in het aantal raadsleden, tengevolge der volkstelling. — W. B. A. 1605.

3502. L. H. N. F. M. Bosch van Rosenthal. Wenschelijk ware het, dat de wet bepaalde, hoe gehandeld moet worden, als bij afneming der bevolking eener gemeente het getal raadsleden te groot is. — Thesis XXVI; Leiden 1870.

3503. Mr A. W. Hoeth. In gemeenten waar tengevolge van de tienjarige volkstelling, vermeerdering van personeel noodig is, kunnen de nieuw gekozenen terstond hunne geloofsbrieven indienen en na vervulling der formaliteiten, zitting nemen. — Gemst. 1518; Rep. 1880, 7889.

3504. Vermindering van het aantal raadsleden ten gevolge van afgenomen bevolking. — Gemst. 1065.

Art. 5.

3505. Wijze van verkiezing der leden van den gemeenteraad. — Prov. blad Groningen 1851, no. 82; 1844, no. 78.

3506. Onder de in art. 15 der kieswet bedoelde belanghebbenden, zijn té verstaan dezelfde kiesgeregtigden die in art. 11 der wet bevoegd verklaard worden, om bij den gemeenteraad bezwaren tegen de kiezerslijsten in te dienen, onverschillig of zij al dan niet partij zijn geweest op die bij den gemeenteraad ingediende bezwaren.

Aan het niet inachtnemen van den termijn tot het indienen van bezwaren bij art. 12 der kieswet gegeven, is niet verbonden de straf, dat men vervallen is van de bevoegdheid om te reclameren.

Om te beoordeelen of de reclamanten de bevoegdheid hadden of de vereischten bezaten toen zij reclameerden, moet het tijdstip der indiening en niet de dagteekening van het verzoekschrift in aanmerking komen. — Regtb. van Maastricht 11 Mei 1861; R. B. XII, 55; W. no. 2461, 2510; W. B. A. 743; Gemst. 625.

3507. De regtbank is niet bevoegd te beslissen, op een beklag dat de raad geen besluit heeft genomen omtrent een tegen de kiezerslijst ingediend bezwaar. — Regtb. van Maastricht 2 Mei 1861; R. B. XII, 49, W. no. 2418, Gemst. 578; W. B. A. 661.

3508. Alle aanslagen, die op het oogenblik van het sluiten der kiezerslijsten, tot de loopende dienst van het aangewezen tijdvak behooren, moeten in

aanmerking komen; daartoe behooren ook de aanslagen bij suppletoire aanslagbilletten; hiertegen doet niets af dat het suppletoir kohier, waartoe de aanslagbilletten behooren, eerst later executoir wordt verklaard.

De wet vordert niets anders dan *aanslag* in de directe belastingen. — Regtb. Arnhem 15 Augustus 1851; W. 1257; N. R. B. II, 448; Gemst. 1; W. B. A. 115; Gids II, 106.

3509. De plaatsing op de kiezerslijsten is eene administrative handeling, waaromtrent het gemeentebestuur aan hooger administratief gezag verantwoordelijk is, en niet onderworpen aan eenige regterlijke uitspraak. — Regtb. Arnhem 16 October 1851; W. 1277; Gemst 7.

3510. De raad is niet bevoegd ambtshalve personen op de kiezerslijst te plaatsen, dit kan alleen gebeuren bij beschikking op verzoekschrift houdende bezwaren tegen de kiezerslijsten. — Kon. Besl. 26 April 1865 (St. 30); Luttenberg 1865, 59.

3511. Het niet doen der beteekening bedoeld bij art. 17 der kieswet, heeft ten gevolge de niet ontvankelijkheid van het verzoek om alsnog op de kiezerslijst voor leden van den gemeenteraad geplaatst te worden. — Regtb. Maastricht 11 Mei 1860; N. R. B. XII, 59; W. 2443; W. B. A. 661; Gemst. 592.

3512. Onder de gronden van reclame, aangeduid in art. 11, no. 1 der kieswet, is niet alleen begrepen het geval dat de naam van den reclamant niet of verkeerd op de kiezerslijst is geplaatst, maar er bestaat ook grond voor reclame, wanneer niet behoorlijk is vermeld wat volgens art. 9 op de kiezerslijst nevens den naam moet worden uitgedrukt. — H. R. 14 Junij 1861; W. 2285; N. R. LVIII, § 27, 217; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 868, 268; W. B. A. 634; Gemst. 512.

3513. De gemeenteraad mag geen acht slaan op bezwaren tegen de kiezerslijsten na den termijn bij art. 12 der kieswet vastgesteld, dit is een fatale termijn. — H. R. 28 Junij 1861; W. 2289; Gemst. 513; N. R. LVIII, § 41, 321; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 874, 303; W. B. A. 663.

3514. Van de kiezerslijsten mag niet worden weggelaten degene, die zich vóór het opmaken daarvan, met zijn gezin en inboedel elders heeft gevestigd, doch in zijn vroeger woonplaats zijn aanslag als patentpligtig voortdurend heeft voldaan.

Om het woord „*woonplaats*" in art. 2 der kieswet wel te verstaan en bij het gemis eener staatsregtelijk vastgestelde beteekenis van dat woord, moet men de art. 75 en 76 B. W. toepassen. — Regtbank Amersfoort 2 April 1862; W. 2364; W. B. A. 672; Gemst. 551.

3515. Voorschriften omtrent de werkzaamheden vereischt voor het opmaken der kiezerslijsten. — M. v. Fin. 13 Julij 1850, no. 1; Bijv. 194.

3516. Inlichtingen omtrent de verkiezingen. — M. B. Z. 23 Julij 1850 C; 2e afd.; Bijv. 202.

3517. Bij herstemming geschiedt de verkiezing met de meeste stemmen; bij herstemming is dus volstrekte meerderheid niet altijd vereischte en is betrekkelijke meerderheid steeds voldoende. — M. B. Z. 5 Julij 1851, no. 203. 2e afd.; Bijv. 164.

3518. Berekening der volstrekte meerderheid van stemmen bij gelijktijdige verkiezing van meer raadsleden bij eerste stemming. — M. B. Z. 6 Mei 1856, no. 129, 2e afd.; Bijv. 105; Luttenberg. 50; Prov. blad Gron. 1856, no. 40.

3519. Hoezeer naar de bewoordingen en den geest, evenzeer als naar de geschiedenis der kieswet, de aanslag in art. 2, § 6 dier wet bedoeld, moet zijn een persoonlijke en ten eigen naam van den belastingschuldige gebragte aanslag, zoo mag evenwel niet als element ter bepaling der kiesbevoegdheid, geheel buiten aanmerking blijven, een aanslag ten eigen naam van twee of meer belastingschuldigen uitgetrokken.

Zoodanige beperking is in geene der bepalingen dier wet te vinden en mag te minder gelden ten aanzien der grondbelastingen, daar uit de deswege bestaande wettelijke bepalingen, ten duidelijksten blijkt, dat wanneer de eigenaren van een onverdeeld eigendom persoonlijk op de kiezerslijst of het kohier gebragt zijn, deze omstandigheid het bezit van gelijke deelen in het belast eigendom aanduidt en alzoo het verdeelen der verschuldigde belastingen toelaat. — H. R. 13 Mei 1852; Gemst. 34; W. 1332; N. R. XLII. § 2, 5; v. d. G. Z. XI, no. 547, 280; Gemst. 34; Luttenberg 114; W. B. A. 155.

Art. 6.

3520. H. F. M. van Lanschot. Het ware te wenschen, dat bij verkiezingen voor leden van den gemeenteraad, kiesdistricten konden gevormd worden. — Thesis XXXI; Leiden 1867.

3521. De verordening, regelende de verdeeling der gemeente in afdeelingen, behoort te worden afgekondigd. — M. B. Z. 2 October 1851, no. 149, 2e afd.; Bijv. 269; Gids I, 281.

3522. Verdeeling der gemeente in afdeelingen voor de verkiezingen. Art. 6 der gemeentewet. — W. B. A. 533.

Art. 7.

3523. De namen der aftredende leden mogen niet vermeld worden in de oproepingsbrieven. — M. B. Z. 13 Julij 1856, no. 149, 2e afd.; Bijv. 128; Luttenberg 95; M. B. Z. 5 Mei 1862, no. 246, 2e afd.; Bijv. 141, Luttenberg 226; M. B. Z. 13 Junij 1856, no. 149, 2e afd.; Bijv. 128.

3524. De vermeerdering van het getal raadsleden en wethouders tengevolge van vermeerdering van bevolking, behoort te geschieden op den gewonen tijd der verkiezing. — M. B. Z. 8 Maart 1862, no. 152, 2e afd.; Bijv. 76; Luttenberg 36; Gemst. 534.

3525. De vermeerdering van raadsleden en wethouders tengevolge van vermeerdering van bevolking, geschiedende op den *gewonen* tijd, moet daardoor verstaan worden, niet het *jaar* waarin die verkiezingen plaats hebben, maar voor de raadsleden, de derde Dingsdag in Julij en voor de wethouders, de eerste Dingsdag in September. — M. B. Z. 1 Mei 1862, no. 176, 2e afd.; Bijv. 134; Luttenberg 224; Gemst. 546, 554; W. B. A. 667 en 676.

3526. Indien een aftredend raadslid bij de gewone verkiezing op den derden Dinsdag van Julij niet is herkozen, en vóór den eersten Dingsdag van September nog eene verkiezing plaats heeft, voor eene buitengewone vacature, mag hij niet worden verkozen omdat hij dan nog lid van den raad is. — Versl. Friesland 1866; W. B. A. 901; Versl. N. Holland 1866 VI.

Art. 8.

3527. Bij verkiezing van raadsleden in verschillende jaren van aftreding vallende, kan op denzelfden dag en bij hetzelfde bureau van stemopneming worden gestemd, mits in verschillende stembussen en met stembriefjes van verschillende kleur. — M. B. Z. 16 16 Junij 1853; Bijv. 278; Luttenberg 58; M. B. Z. 9 October 1854; Bijv. 590.

3528. Dit art. moet ook worden toegepast indien iemand tot lid van den raad is verkozen, wiens geloofsbrief is onderzocht en in orde bevonden, vóór het afleggen van den eed verklaart zijne benoeming

niet te willen aannemen. — M. B. Z. 22 October 1851; Gemst. 7.

3529. De verkiezing is niet onwettig of nietig, indien de dag der verkiezing is bepaald, niet door burgemeester en wethouders, maar door den burgemeester in overleg met twee raadsleden. — Kon. Besl. 10 Maart 1858; Gemst. 359; Bijdr. III, 99.

3530. Indien bij de verkiezing van raadsleden in verschillende jaren van aftreding vallende, is gestemd op één stembriefje en in één stembus, blijkt niet in wiens plaats ieder der verkozenen is benoemd, zoodanige verkiezing is nietig. — Verslag Limburg 1865; W. B. A. 894.

3531. Een raadslid op den eersten Dingsdag van September aftredende, bedankt voor het lidmaatschap in Mei. Mag nu op den derden Dingsdag van Julij over alle aftredende leden tegelijk bij eene stemming worden gestemd of moet voor het lid, dat zijn ontslag heeft genomen, afzonderlijk worden gestemd? Het gevoelen is hieromtrent verschillend. — Ged. St. van Z. Holland; Gemst. 416; W. B. A. 535.

3532. Kennisgeving van den dag waarop de verkiezing van een raadslid zal geschieden en van de wijze waarop de vacature in den raad is ontstaan. — Prov. blad Groningen 1857, no. 41.

3533. Indien alle leden van den raad te gelijk hun ontslag nemen, zal de stemming moeten geschieden op drie verschillend gekleurde briefjes, opdat zal kunnen blijken in welke jaren van aftreding de nieuw gekozenen zullen vallen. — Gemst. 905.

3534. Een op denzelfden dag met één stembus gelijktijdig gedane verkiezing van twee raadsleden, welke op verschillende tijdstippen moeten aftreden, is in strijd met de wet. — Kon. Besl. 5 October 1854; Gemst. 160.

3535. De verkiezing van een raadslid, ingeval van genomen ontslag, mag niet worden uitgeschreven, voordat het tijdstip, waarop het genomen ontslag zal ingaan, daar is. — Gemst. 1421. Anders 1422.

Art. 10.

3536. Een bureau van stemopneming is niet bevoegd, bij twijfel hoe de uitslag van stemming moet worden beslist, te verklaren dat de beslissing aan gedeputeerde staten wordt overgelaten; het stembureau is verpligt eene beslissing te geven. — Verslag. Z. Holland 1868, 13.

3537. Bij de herstemming geschiedt de keuze bij eenvoudige meerderheid van stemmen, niet bij volstrekte meerderheid van stemmen. — M. B. Z. 5 Julij 1851, no. 203. 2e afd.; Bijv. 164.

3538. De bepaling dat bij staking van stemmen de oudste in jaren de benoemde is, geldt niet alleen bij herstemming, maar ook bij eerste vrije stemming, mits in dat geval slechts de volstrekte meerderheid verkregen zij. — Kon. Besl. 30 November 1866, no. 40, Verslag N. Brabant 1866; W. B. A. 865, 903.

3539. Bij periodieke aftreding moeten de stembriefjes, vermeldende namen die door meer personen in de gemeente worden gedragen, worden toegerekend aan hem die in de periodieke aftreding valt, en ook die namen draagt. — Kon. Besl. 2 December 1865, no. 45; Bijv. 306; Luttenberg 257.

3540. Bij de verkiezing ter gelegenheid van periodieke aftreding van leden van den gemeenteraad, moeten de briefjes niet van onwaarde worden verklaard, indien daarop de naam van een aftredend lid is vermeld, en nog iemand van denzelfden naam buitendien in de gemeente aanwezig is.

Eene beslissing van gedeputeerde staten, houdende vernietiging van een handeling van eenig stembureau, kan niet in de plaats treden van den door de wet gevorderden geloofsbrief. — Bijdr. VII, 358.

3541. Bij vermelding van niet juiste voorletters van een persoon die in aftreding valt, op eenige stembriefjes, kunnen deze stemmen niet worden toegerekend aan den aftredende, zoodanige persoon kan, wanneer hij overigens niet de volstrekte meerderheid verkregen heeft, niet als raadslid worden toegelaten. — Kon. Besl. 8 December 1861, no. 56; Bijv. 328.

3542. Alle stembriefjes in de bus gevonden, moeten worden medegeteld, ook wanneer sommige in elkander zijn gevouwen en dus dubbel in de bus zijn gestoken, daarvoor mag niet een worden afgetrokken. — Kon. Besl. 16 Augustus 1866; Gemst. 791.

3543. Indien op de stembriefjes niet de juiste voorletters zijn aangegeven, en al mogt kunnen worden gegist, wie de aangeduide persoon zou zijn, moet deze niet als raadslid worden toegelaten, wanneer zulks van invloed kan zijn op den uitslag der stemming. — Kon. Besl. 3 December 1861; Luttenberg 219.

3544. Het getal der volstrekte meerderheid moet steeds berekend worden volgens het getal der van waarde verklaarde briefjes, niet volgens het getal der daarop voorkomende personen, onverschillig of op sommige een naam voorkomt die geen duidelijke persoonsaanduiding bevat, terwijl daarop een of meer andere personen genoegzaam duidelijk zijn aangewezen. — M. B. Z. 6 Mei 1856, no. 129, 2e afd.; Bijv. 105; Luttenberg. 50.

3545. Indien bij de eerste stemming over raadsleden, meer personen dan vereischt worden, de volstrekte meerderheid van stemmen verkregen hebben, is verschillend beslist wie geacht wordt verkozen te zijn; eerst is beslist dat de oudste in jaren verkozen is, later, dat degene die de meeste stemmen heeft verkregen, is verkozen; anderen weder willen eene nieuwe stemming. Thans is algemeen aangenomen, dat hij, die de meeste stemmen heeft verkregen, verkozen is. — Gids I, 516; Kon. Besl. 22 November 1861, no. 63; Bijv. 312; Luttenberg 213; Jhr. Mr. C. de Jonge, 21; W. B. A. 661, Kon. Besl. 2 December 1863; Gemst. 642; W. B. A. 764; Bijdr. VIII, 396; IX, 455.

3546. Indien bij eene verkiezing van twee raadsleden, drie de volstrekte meerderheid verkrijgen, van welke de twee laatsten een gelijk getal stemmen hebben bekomen, zijn verkozen, vooreerst hij, die de meeste stemmen heeft verkregen en van de beide laatsten die gelijk getal stemmen hadden verkregen, de oudste in jaren, in zoodanig geval komt geene herstemming te pas. — Verslag Z. Holland 1868, 12.

3547. Indien bij eene herstemming de stemmen hebben gestaakt, één onbevoegde aan de stemming heeft deel genomen, en één briefje van onwaarde is verklaard, dan kan zulks van invloed op den uitslag der stemming zijn geweest en moet deze nietig worden verklaard. — Kon. Besl. 1 December 1861, no. 55; Bijv. 327; Luttenberg 218.

3548. Door „gelijken ouderdom" moet niet worden verstaan, gelijk in jaren, geboren in hetzelfde jaar, maar oudste in leeftijd, zoodat indien de stemmen staken tusschen twee personen van welke de een in Augustus en de ander in October van hetzelfde jaar is geboren, zij niet kunnen worden gezegd van gelijken ouderdom te zijn, in dat geval is hij die in Augustus is geboren als de oudste, verkozen, en komt dus geene beslissing bij het lot te pas. — Verslag Utrecht 1868, 82.

3549. Vaststelling van het model der stembussen. — Prov. blad Groningen 1850, no. 105.

3550. Het inrigten der stembriefjes te gebruiken bij het kiezen van leden der tweede kamer der staten generaal, van de provinciale staten en van den gemeenteraad. — Prov. blad Groningen, no. 79, 93.

3551. Inrigting van den oproepingsbrief, voor verkiezingen. — Prov. blad Groningen 1856, no. 44.

3552. Inrigting der processen-verbaal van de opening der stembriefjes ter benoeming der leden van den gemeenteraad. — Prov. blad Groningen 1851, no. 113.

3553. Gekleurd papier voor stembilletten. — M. B. Z. 7 Mei 1854; Bijv. E. 522.

3554. Het is, èn wenschelijk, èn meer met de bepalingen der kieswet in overeenstemming, de verkiezing van gemeenteraadsleden niet te vereenigen met die voor provinciale staten of tweede kamer.— Gemst. 1396. Anders W. B. A. 1516; Rep. 1878, 1552.

3555. Bij staking van stemmen is de oudste in jaren benoemd, zoowel bij eerste stemming als bij herstemming. — Kon. Besl. 24 November 1877; W. B. A. 1491; Gemst. 1375.

3556. Hoewel dit art. bepaalt, dat niemand gekozen wordt dan met volstrekte meerderheid van stemmen, volgt daaruit evenwel niet, dat ieder, die de volstrekte meerderheid heeft verkregen, als benoemd moet worden beschouwd, maar alleen dat men om benoemd te worden, de volstrekte meerderheid op zich vereenigd moet hebben. Wanneer de volstrekte meerderheid van stemmen door meer personen verkregen is dan er open plaatsen in den gemeeenteraad zijn en op hen een verschillend getal stemmen is uitgebragt, moet het beginsel aan elke verkiezing ten grondslag liggende, gelden, dat zij, die de meeste stemmen op zich hebben vereenigd, voor verkozen zijn te houden. — Kon. Besl. 18 December 1869, no. 16; R v. S. X, 1.

Art. 11.

3557. Indien bij herstemming beide personen een gelijk getal stemmen hebben verkregen, behoeft het afschrift van het proces-verbaal niet tevens aan den jongsten te worden gezonden. — Verslag Drenthe, 1865.

3558. Het is geen vereischte dat het bureau van stemopneming bij de opening der briefjes uit dezelfde personen is zamengesteld. — Verslag Friesland 1866; W. B. A. 898.

3559. Bij herstemming wordt geene volstrekte meerderheid vereischt, de betrekkelijke meerderheid is dan voldoende. — M. B. Z. 5 Julij 1851, no 203, 2e afd.; Bijv. 164; Luttenberg 105.

3560. Het stembureau is alleen bevoegd om de feiten der stemming te constateren, maar niet om te beoordeelen of de benoemden de vereischten bezitten om raadsleden te kunnen zijn. — Kon. Besl. 28 Sept. 1859; Luttenberg 312; Versl. van Zeeland 1851; W. 2103, 2095; Kon. Besl. 24 December 1851; Gemst. 15, 415, 420; W. B. A. 535, 541.

3561. Indien eenmaal eene herstemming heeft plaats gehad, kan geene tweede herstemming worden gehouden, wegens eenig gebrek of verzuim bij de eerste stemming begaan. — Kon. Besl. 4 Febr. 1864, no. 64; Gemst. 646; W. B. A. 767; R. v. S. IV, 33.

3562. Indien op de lijst voor de herstemming, meer personen zijn geplaatst, dan daarop behooren voor te komen en zulks bij de gehouden stemming van geen invloed op den uitslag is geweest, levert dit geen nietigheid op. — Kon. Besl. 14 December 1864 (Stbl. 108); Gem. 691; W. B. A. 810; Luttenberg 144.

3563. Indien bij herstemming verkozen raadsleden niet zijn toegelaten, op grond dat de lijst van herstemming in strijd met de wet is opemaakt, kan geen nadere opmaking dier lijst plaats hebben en wordt tot eene nieuwe vrije stemming overgegaan. — M. B. Z. 21 Nov. 1851; Gemst. 7.

3564. De herstemming heeft plaats, ook wanneer een der candidaten verzoekt niet in aanmerking te komen. — Ged. Staten van Zeeland 1852; Gemst 623.

3565. Als de lijst voor de herstemming wettig is opgemaak, kan later de herstemming niet worden vernietigd, op grond van onbevoegdheid van één der personen op die lijst gebragt. — Ged. St. van N. Holland 31 Augustus 1859, no. 19; W. 2095, Luttenberg 177; Kon. Besl. 28 September 1859; W. 2103; Luttenberg 312.

3566. De namen mogen alleen bij herstemming in de oproepingsbrieven worden vermeld, niet bij eene eerste stemming bij de periodieke aftreding. — Kon. Besl. 15 Mei 1862 (St. no. 50); Gemst. 557; Luttenberg 75; M. B. Z. 13 Junij 1856, no. 149, 2e afd.; Bijv. 128; Luttenberg 96.

Art. 12.

3567. Indien geen der leden van den raad zitting wil nemen in het bureau van stemopneming, kan daarin op geene andere wijze worden voorzien. — Versl. van Z. Holland 1854.

3568. Door geloofsbrief wordt in dit art. alleen bedoeld, het afschrift dat aan den benoemde is gezonden, en dat door dezen behoort te worden overgelegd, om den raad de bevoegdheid tot onderzoek en beslissing te kunnen geven. — Kon. Besl. 21 Dec. 1857 (Stb. no. 166); Luttenberg 248.

3569. Alleen het afschrift van het proces-verbaal van stemopneming in dit art. bedoeld, is de geloofsbrief van een verkozene. Daarvoor kan niet in plaats treden een besluit van den gemeenteraad. — Kon. Besl. 25 December 1877; W. B. A. 1509; Gemst. 1385. Daarvoor kan mede niet in plaats treden een beslissing van gedeputeerde staten. — Gemst. 1273.

3570. Een leemte in de gemeentewet. Alleen het in art. 12 gemw. bedoeld afschrift, kan aan het benoemd raadslid tot geloofsbrief strekken, geen ander. Hieruit volgt dat er geen middel bestaat om een verkeerde beslissing van het stembureau te verbeteren. — Gemst. 1483; Rep. 1880, 6000.

Art. 13.

3571. De kennisgeving behoeft niet schriftelijk te geschieden, eene verklaring onmiddelijk na afloop der stemopneming door den gekozene aan het stembureau, waaronder twee wethouders, gedaan, dat hij de benoeming aanneemt, is voldoende. — Kon. Besl. 10 Maart 1858; Gemst. 359; Bijdr. III, 99.

3572. Indien de benoemde weigert een bewijs van ontvang af te geven, begint de termijn van acht dagen evenzeer te loopen van den dag, waarop hem het afschrift is ter hand gesteld. — Verslag N. Brabant 1866; W. B. A. 903.

3573. Indien een benoemd raadslid den termijn bij dit art. gesteld tot aanneming dier benoeming heeft laten voorbijgaan, kan hij daarop later niet terug komen, door opgave der redenen, die hem verhinderd hebben om de vereischte verklaring in te zenden. — Kon. Besl. 8 December 1875; Gemst. 1281.

Art. 14.

3574. Indien een nieuw gekozen raadslid, tegen wiens toelating geene bezwaren bestaan, na het onderzoek zijner geloofsbrieven, en vóór het afleggen van den eed, verklaart zijne betrekking niet te willen aannemen, hoewel hij vroeger bij ontvangst van

het proces-verbaal der stemming, kennis had gegeven dat hij de benoeming aannam, is niet dit art., maar art. 8 van toepassing. — M. B. Z. 21 Nov. 1851; Gemst. 7.

Art. 16.

3575. De afschriften aan gedeputeerde staten te zenden, moeten niet door twee leden van het stembureau worden geteekend, doch door den burgemeester en den secretaris. — Gemst. 1299.

Art. 17.

3576. Onder de openbare betrekkingen in het laatste lid van dit artikel bedoeld, kunnen niet worden gerekend de betrekking van lid van den raad en van wethouder, deze behooren dus niet in de verklaring te worden vermeld. — Verslag N. Brabant 1866; W. B. A. 903.

3577. De stukken zijn vrij van zegel en worden zooveel noodig kosteloos geregistreerd. — Kon. Besl. 5 Nov. 1851, no. 68; Bijv. 605; P. W. 1495.

3578. De uittreksels uit de geboorte-registers moeten ook inhouden de woonplaats der ouders van den verkozene, opdat daaruit blijkt of hij geboren is uit ouders, binnen het rijk in Europa gevestigd. — Miss. M. van Just. 22 Januarij 1852, no. 102; Bijv. 26, E. 165; W. 1300; Luttenberg 261.

3579. De niet inzending van geloofsbrieven door verkozen leden van den gemeenteraad. — Bijdr. III, 90.

3580. Wanneer uit de overgelegde verklaring niet voldoende blijkt, dat de verkozene werkelijk gedurende het laatste jaar zijne woonplaats binnen de gemeente heeft gehad, is de raad verpligt te onderzoeken of de verkozene aan de vereischten bij de wet gesteld voldoet. — Kon. Besl. 21 Februarij 1865, no. 114; Gemst. 701; W. B. A. 822; R. v. S. V, 94.

3581. Indien de verkozene geen verklaring van den burgemeester omtrent de woonplaats overlegt, mag ook buiten zoodanige verklaring worden onderzocht of de verkozene inderdaad gedurende het laatste aan zijne verkiezing voorafgaande jaar, zijne woonplaats binnen de gemeente gehad heeft. — Ged. St. Gelderland 21 Augustus 1867, no. 67; Verslag Gelderland 1868, 107.

3582. Bij reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de nieuw gekozen raadsleden op een bepaalden tijd hunne geloofsbrieven moeten inzenden, op straffe van vervallen verklaring van hun lidmaatschap. — M. B. Z. 14 Mei 1852, no. 177; Walker Cremer.

3583. Uiteenzetting der moeijelijkheden die voortvloeijen uit het niet bepalen van een termijn voor de inzending der geloofsbrieven. — Gemst. 1407; Rep. 1878, 1962.

3584. A. J. C. Jongejan. Wenschelijk ware het, dat in de gemeentewet een tijdstip bepaald ware, binnen hetwelk nieuw gekozen leden hunne geloofsbrieven moesten inleveren. — Thesis XXXII; Leiden 1871; F. J. M. Jespers; Thesis XXXVI; Leiden 1867.

3585. W. C. Jansma van der Ploeg. Het is eene leemte in art. 17 der gemeentewet, dat zij niet bepaalt *binnen welken tijd* de nieuw benoemde zijne stukken aan den raad moet overleggen. — Thesis XXXIII; Leiden 1874.

Art. 18.

3586. Indien een raadslid schriftelijk zijn ontslag heeft ingezonden, doch dit later weder intrekt vóór dat het ontslag bij den raad is ter tafel gebragt, moet het inzenden van ontslag geacht worden te zijn vernietigd. De raad kan daaromtrent alleen beslissen. — Ged. Staten van Gelderland 3 April 1855; G. v. O. 92.

3587. Opgave te doen van de wijze waarop zijn ontstaan de vacatures in het personeel van den gemeenteraad. — Prov. Blad Groningen 1857, no. 46.

3588. Een verkozen raadslid die gedurende vijf jaren zijne geloofsbrieven niet tot onderzoek heeft ingezonden, mag niet geacht worden voor zijne betrekking te hebben bedankt; in dat geval mogen burgemeester en wethouders geen nieuwe verkiezing bevelen. — Verslag Limburg 1868, III, 21.

3589. Een raadslid, dat schriftelijk zijn ontslag heeft ingezonden en later zijne missive intrekt, vóór dat zij voor kennisgeving is aangenomen, kan als raadslid zitting blijven houden. — Gemst. 1410, 1411. Anders Gemst. 1412; W. B. A. 1530.

Art. 19.

3590. Mr. F. C. W. Koker. De verschillende beteekenis van het woord woonplaats in het burgerlijk wetboek en de gemeentwet. — Themis 2e XV, 1.

3591. Wat verstaat de wet door *woonplaats* in art. 19, 3e lid der gemeentewet? — Bijdr. III. 191. Zie Gids I. 189—204; Gemst. 25.

3592. Hij, die voor eenigen tijd afwezig, zich *tijdelijk* laat afvoeren van het bevolkingsregister, ten einde afschrijving van den hoofdelijken omslag te erlangen, verliest daardoor alleen, niet het radicaal van ingezetenen der gemeente, omdat de woonplaats ten dezen moet worden beoordeeld naar het B. W. en de daar gestelde vereischten voor woonplaats-verandering ontbreken. — Kon. Besl. 1856, Gemst. 316.

3593. Een raadslid die de gemeente met de woning verlaat, mag geen deel verder nemen aan de vergadering van den raad, al is het ook dat hij geene verklaring van woonplaats-verandering heeft afgelegd. — Kon. Besl. 28 Mei 1855 (Stb. no. 42), Luttenberg 50.

3594. De vereischten in de leden van den raad moeten beoordeeld worden naar het oogenblik waarop de geloofsbrieven onderzocht worden, niet naar het oogenblik waarop de verkiezing plaats vond. — Ged. Staten van N. Holland 18 Dec. 1861; Gemst. 534; W. B. A. 654. Raad van Haarlem 4 December 1861; W. B. A. 652.

3595. Niet alleen de burgemeester, maar ook de leden van den raad, worden gerangschikt onder hen die met het openbaar gezag bekleed zijn en die de openbare magt in handen hebben. — H. R. 26 Febr. 1856; W. 1847; N. R. LII, § 39, 162; v. d. H. Strafr. 1856 I, no. 1196, 120; Gemst. 291, 292.

3596. Bij de beoordeeling of iemand lid van den gemeenteraad mag zijn, moet alleen worden acht gegeven op zijn staatsburgerlijken toestand ten tijde van zijne zittingneming en niet van zijne verkiezing. — Bijdr. VII, 357.

3597. Het voorschrift van art. 15 der wet R. O., kan niet van invloed zijn op de bepaling der woonplaats van den verkozene. — M. B. Z. Oct. 1851; G. v. O. 100.

3598. Vóór de beslissing van den gemeenteraad of iemand al of niet als raadslid moet worden toegelaten, kunnen vooraf deswege geene inlichtingen van gedeputeerde staten worden bekomen, omdat zij in hooger beroep over de toelating moeten oordeelen. — Verslag Z. Holland 1868, 15.

3599. Voor de bepaling of iemand gedurende het laatste jaar woonplaats binnen de gemeente heeft gehad is het niet noodig dat hij sedert een jaar in het bevolkingsregister was ingeschreven, de inwoning mag ook op andere wijze worden bewezen. — Verslag Z. Holland 1868, 13.

3600. Een vreemdeling die genaturaliseerd is, mag lid van den raad zijn, ook indien hij zijne brieven van naturalisatie aan het gemeentebestuur heeft vertoond, na de verkiezing, doch vóór het onderzoek der geloofsbrieven. — Verslag Limburg 1867, 137; W. B. A. 960.

3601. Mr. H. J. A. Raedt van Oldenbarneveld. Benoembaarheid tot raadslid. Woonplaats. Iets over art. 19, alin. 3 der gem. wet. — Gemst. 25.

3602. A. J. C. Jongejan. Zeer te wenschen ware het, dat art. 19, alin. 3 gem.w. niet van toepassing ware op den van elders gekomen, pas benoemden burgemeester. Ontduiking van art. 19, alin. 3 gem.w. is zeer goed mogelijk. — Thesis XXX, XXXI; Leiden 1871.

3602*a*. De inschrijving in het bevolkingsregister met veronachtzaming van omstandigheden, waarmede een reeds vroeger opgevat en ten uitvoer gelegd voornemen tot overbrenging en vestiging van het hoofdverblijf, kan niet uitsluitend strekken tot bewijs, dat men een jaar, aan de verkiezing voorafgaande, in de gemeente heeft gewoond. — Kon. Besl. 15 Dec. 1867, no. 2, R. v. S. 1869 IX, 4.

Art. 21.

3603. Iemand die een der raadsleden in den eersten of tweeden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaat, kan tot burgemeester worden benoemd. — Gids I, 366, 36.

3604. H. Bus. Adres aan de staten-Generaal ten betooge dat een lid van den raad niet uit den raad mag worden verwijderd, uithoofde dat de later benoemde burgemeester hem in den eersten of tweeden graad van bloedverwantschap of zwagerschap bestaat. — Gemst. 46.

3605. Indien iemand tot burgemeester wordt benoemd, die tot een der raadsleden in verboden graad van bloed- of aanverwantschap bestaat, behoort het raadslid af te treden. — Inlichtingen M. B. Z. in de eerste kamer der staten generaal 2 Nov. 1852; M. B. Z. 9 Junij 1852; Bestreden in de Gids I 373 en 689; G. v. O. 105.

3606. H. van Dissel Hz. De benoembaarheid tot burgemeester is niet uitgesloten door de bloedverwantschap of zwagerschap tot een der leden. — Thesis XXVII; Leiden 1866.

3607. J. A. Wijers. Wanneer er door eene benoeming tot burgemeester strijd met art. 21*a* gem.w. ontstaat, moet het raadslid aftreden. — Thesis XXXIII; Leiden 1875.

Art. 22.

3608. Wanneer gelijktijdig twee personen in den verboden graad elkander bestaande, zijn verkozen, doet het meerder of minder getal stemmen niets af; ook wanneer de jongste meer stemmen heeft verkregen dan de oudste, beslist steeds de ouderdom en is de oudste met een minder aantal stemmen de benoemde. — Bijdr. IX, 458.

3609. Wanneer twee personen worden gekozen die elkander in verboden graad bestaan, van welke de een wordt gekozen bij eerste stemming en de andere bij herstemming, dan worden zij geacht te gelijk verkozen te zijn, omdat de herstemming beschouwd moet worden als het complement der eerste stemming te zijn. — Kon. Besl. 13 Nov. 1857, no. 50; Verslag van Z. Holland 1857. Anders Verslag Zeeland 1869, bl. 164; Kon. Besl. 8 Dec. 1875; Gemst. 1282.

3610. Wanneer twee personen elkander in verboden graad bestaande te gelijk worden benoemd en de oudste in jaren bedankt, hoe moet dan gehandeld worden? — Zie daaromtrent Verslag van Zeeland 1862.

Het schijnt dat dan de oudste in jaren volgens de uitdrukkelijke bepaling van dit art. alleen de benoemde is en daar deze benoemde bedankt, bestaat het gewone geval dat een benoemde bedankt, waarop steeds eene nieuwe verkiezing volgt.

Art. 23.

3611. Mr. H. van Loghem. Art. 23 der gemeentewet. — Bijdr. XVIII, 263.

3612. Welke ook de betrekking zij die men bekleedt, men is altijd tot lid van den raad benoembaar, mits men slechts, zoo die betrekking tot eene uitgesloten behoort, daarvoor bedankt alvorens in den raad sitting te nemen. — M. B. Z. 19 Julij 1851, no. 171 (Staatscourant 1852, no. 53); Gids I, 283.

Art. 23, *f*.

3613. Een lid van den raad, door het *aannemen* van een uitgesloten betrekking, houdt terstond op lid van den raad te zijn. — Gemst. 1527; Rep. 1880, 8400.

3614. De raad moet zelf beslissen, wie al dan niet ambenaren zijn door het gemeentebestuur aangesteld of daaraan onderschikt.

Onder de uitgesloten ambtenaren worden niet begrepen: het collegie van zetters; de commissie van inkwartiering: Commissarissen voor de korenbeurs.

Onder de uitgesloten ambtenaren worden wel begrepen: de wijkmeesters, de opperbrandmeesters en de brandmeesters. — M. B. Z. 19 Julij 1881, no. 171, Bijv. 314; Gids I, 283; Gemst. 23; W. B. A. 143.

3615. De betrekking van brandmeester door burgemeester en wethouders ingevolge art. 179° opgedragen, is onvereenigbaar met het lidmaatschap van den gemeenteraad. — Ged. St. van Overijssel 8 Jan. 1857, no. 13/50; Bijv. 10; Kon. Besl. 21 December 1862, no. 2, Bijv. 409; Raad van State I, 189; Luttenberg 192; Gemst. 630; Luttenberg 192.

3616. Een brandmeester mag geen lid van den raad zijn. Wat is regtens, wanneer hij als zoodanig toegelaten, sitting heeft genomen? — Bijdr. VIII, 366.

3617. Als raadsleden kunnen niet worden toegelaten brandmeesters die eervol zijn ontslagen, met bepaling dat het ontslag zal ingaan op den dag waarop de nieuwe brandmeesters zijn geïnstalleerd, indien dit nog niet heeft plaats gehad op den dag der zittingneming als raadslid. — Verslag Overijssel 1866; Gemst. 778; W. B. A. 905.

3618. Kunnen leden van den raad brandmeesters en opperbrandmeesters zijn? — Gids I, 292.

3619. Een benoemd raadslid tevens opperbrandmeester, mag als raadslid worden toegelaten, onder bepaling dat hij als opperbrandmeester zijn ontslag zal moeten nemen voor dat hij sitting zal kunnen nemen. — Ged. St. Z. Holland 22 Aug 1865, no. 25; Verslag Z. Holland 1866, 62

3620. Een brandmeester is een ambtenaar, al geniet hij ook geen besoldiging; hij is dus uitgesloten van het lidmaatschap van den gemeenteraad. Eens echter toegelaten, kan hij niet worden verwijderd. — Gemst. 1403. Anders Ged. St. Noord-Brabant; Gemst. 1403; W.B.A. 1522; Rep. 1878, 1696.

3621. Mr. Y. J. H. de Kock. De onderwijzer eener openbare lagere school is een gemeenteambtenaar. — Bijdr. VIII, 41.

3622. Jhr. Mr. H. J. van der Heim. Is de onderwijzer eener openbare school een gemeenteambtenaar? — Bijdr. VII, 345.

3623. Een onderwijzer van eene stadsteekenschool, die als zoodanig eene jaarwedde uit de gemeentekas geniet, behoort tot de ambtenaren die aan het gemeentebestuur ondergeschikt zijn, hij kan alzoo geen lid van den raad zijn. — Kon. Besl. in de Gemst. 12.

3624. De hoogleeraren aan een stedelijk athenæum

mogen niet tevens leden van den raad zijn. — Kon. Besl. 4 Febr. 1858; Gemst. 337; W. B. A. 177, 458.

3625. Een burgemeester die tevens secretaris en lid van den raad is, moet nadat hij als burgemeester is ontslagen, afstand doen *of* van het lidmaatschap van den raad, *of* van de betrekking van secretaris, omdat deze betrekkingen niet vereenigbaar zijn zoodra de titularis ophoudt burgemeester te zijn.— Kon. Besl. 30 October 1852 (St. 186); Luttenberg 177.

3626. Makelaars zijn niet te beschouwen als ambtenaren van wege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zij mogen leden van den raad zijn. — M. B. Z. 19 Julij 1851 en 1 Sept. 1851; 28 Februarij 1855, no. 92, 2e afd.; Bijv. 196: E. 683; Luttenberg 15; Gemst. 182, Prov. blad Groningen 1855, no. 24; Versl. N. Holland; G. v. O. 180.

3627. Het lidmaatschap van den raad is vereenigbaar met dat der plaatselijke geneeskundige commissie, der plaatselijke schoolcommissie en van het collegie van curatoren van een gymnasium. — Comm. d. K. in Gelderland April 1852; Gemst. 31.

3628. De directeur eener maatschappij van nijverheid, van welke de gemeente medevennoot is, mag tevens lid van den raad zijn, omdat de ambtenaar eener maatschappij daarom geenzins ambtenaar is van elk harer vennooten in het bijzonder. — Kon. Besl.; Gemst 202.

3629. De kamer van koophandel is geen aan het gemeentebestuur ondergeschikte administratie. Daargelaten de vraag of de secretaris der kamer rekenpligtig is, bestaat er geen beletsel in dit art. voor een raadslid om secretaris van de kamer van koophandel te zijn. — Gemst. 1292.

3630. De secretaris eener bank van leening, door het bestuur dier bank benoemd, mag niet tevens lid van den raad zijn, wanneer het bestuur door den raad is benoemd en de burgemeester daarvan voorzitter is. — Kon. Besl. 16 Dec. 1851; Gemst. 14.

3631. De commissarissen eener stadswisselbank mogen niet tevens leden van den raad zijn. — Kon. Besl. 1851; Versl. Zeeland 1851.

3632. Beurtschippers die eigenaren van een veer zijn, of wel door eigenaren van een veer worden aangesteld, zijn geen ambtenaren van wege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, ook niet indien zij agreatie of goedkeuring van het gemeentebestuur behoeven. — Verslag Friesland 1866; W. B. A. 899.

3633. Een officier der schutterij is geen ambtenaar aan het gemeentebestuur ondergeschikt; de kommandant der schutterij is niet rekenpligtig aan de gemeente, omdat de verantwoording door den schuttersraad geschiedt. — Verslag Overijssel 1866; W. B. A. 905.

3634. Vereeniging van de betrekking van kwartiermeester bij de schutterij met het lidmaatschap van den raad, is niet in strijd met de wet. — Gemst. 1414; Rep. 1878, 2522.

3635. Een geneesheer met de armenpraktijk belast, die tevens belast is bij niet armen te praktiseren wanneer hem dit door den burgemeester bevolen wordt, zonder wiens toestemming hij bovendien de gemeente niet verlaten mag, kan geen lid van den raad zijn. — Kon, Besl. 1 Oct. 1861, no. 55; Bijv. 265; Luttenberg; 181; W.B.A. 673; Gemst. 555.

3636. Een raadslid mag niet zijn mede-pachter van sluis-, diep- en passagegelden der gemeente, onder voorwaarden die hem geheel ondergeschikt maken aan het gemeentebestuur. — Verslag Overijssel 1868, 98.

3637. Plaatselijke ambtenaren en bedienden. — Bijdr. X, 242.

3638. Een onbezoldigd buitengewoon veldwachter der gemeente, mag niet tevens lid van den gemeenteraad zijn. — Ged. St. Z. Holland 4 September 1865, no. 34. Verslag Z. Holland 1866, 68.

Art. 23, *g*.

3639. Een lid van den raad mag niet worden benoemd tot *waarnemend* gemeente-ontvanger. — Gemst. 1498.

3640. J. J. M. H. Starren. Art. 23*f* gem.w. is niet van toepassing op genees-, heel- en verloskundigen van wege de gemeente aangesteld aan inrichtingen tot armenverpleging, waar tevens betalende patienten kunnen worden opgenomen, zonder dat de geneesheer er geldelijk voordeel bij heeft. — Thesis XXVII; Leiden 1877.

3641. Hoezeer de betrekking van brandmeester onvereenigbaar is met het lidmaatschap van den raad, belet dit echter niet een gekozene als raadslid toe te laten, indien hij vóór de inzending zijner geloofsbrieven, ontslag als brandmeester heeft aangevraagd en niettegenstaande dat ontslag is geweigerd. Verslag Groningen 1873. Anders Gemst. 1192.

3642. Een lid van den raad mag niet tijdelijk worden belast met de waarneming der betrekking van gemeente-ontvanger. — Gemst. 1188.

3643. Niet-toelating van raadsleden omdat de gekozene verkeert in het geval van art. 23 litt. g der gemeentewet. — Bijdr. I, 348.

3644. Onder deze bepaling zijn niet begrepen rijksontvangers die plaatselijke opcenten innen, omdat zoolang die opcenten niet gestort zijn in de gemeentekas, zij nog geen geld der gemeente zijn, en derhalve die ontvangers niet kunnen gezegd worden met het ontvangen der gelden van de gemeente belast te wezen. — Mem. van beantw. 515; Mem. van toelicht. 391; Raad van Amersfoort; Gemst. 445, 447; Ged. St. van N. Holland; Gemst. 521; W. B. A. 649.

3645. Een gemeent-ontvanger benoemd tot lid van den raad, die een verzoek om ontslag als ontvanger heeft ingediend, maar bij het onderzoek zijner geloofsbrieven nog niet is ontslagen, moet worden toegelaten. — Kon. Besl.; Ged. St. van Z. Holland 10 October 1851; Gemst. 3, 10.

3646. Een penningmeester eener commissie van beheer van een gemeenschappelijken kunstweg tusschen twee gemeenten, mag geen lid van den gemeenteraad zijn. — Kon. Besl. 29 Januarij 1861, no. 44; G. van Oosterwijk, 118.

Art. 23, *h*.

3647. Een emeritus predikant is benoembaar tot lid van den raad. — Kon. Besl. 27 Julij 1855; Gemst. 202, 589; Versl. van Z. Holland 1855; W. B. A. 323; G. v. O. 119; Ged. St. van Overijssel 1864; W. B. A. 847, 854, 949, 951.

3648. Een voorzanger bij een hervormde gemeente is geen geestelijke of bedienaar der godsdienst; hij behoort als raadslid te worden toegelaten. — Gemst. 1197, 1192.

3649. Hoewel in dit art. gesproken wordt van de „*betrekking*" van geestelijke of bedienaar der godsdienst en in art. 91 grondwet, het woord betrekking niet voorkomt, bestaat echter in de bedoeling geen onderscheid. — Gemst. 1504.

Art. 23, *i*.

3650. De houder van een klein-kinder- of bewaarschool, valt in de termen dezer uitsluiting. — M. B. Z. 27 Januarij 1852; Walker Cremer; G. v. O. 119.

Art. 23, laatste lid.

3651. Onder de genees- heel- en verloskundigen met de armenpraktijk belast, behooren niet de apo-

thekers. — M. B. Z. 7 Jan. 1852 en 28 Febr. 1855; Luttenberg 16; Ged. St. van Utrecht 4 Maart 1852.

3652. Een geneesheer behalve met de waarneming der armenpraktijk belast, doch tevens aangewezen tot het verleenen van bijstand aan de commissie tot onderzoek der schutterpligtigen, bedoeld bij art. 15 der wet van 11 April 1827 (St. 17), kan als raadslid worden toegelaten, daar toch de bijstand, dien hij als geneeskundige aan bedoelde commissie in een zaak van algemeen rijksbelang moet verleenen, hem niet kan doen beschouwen als ambtenaar van wege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1192.

3653. Een geneesheer belast met de geneeskundige armenpraktijk, aan wien tevens de levering der geneesmiddelen is opgedragen, kan geen lid van den raad zijn. — M. B. Z. November 1865; Luttenberg 243.

3654. Indien een raadslid is een geneesheer met de armenpraktijk belast, die voor deze praktijk eene vaste jaarwedde uit de gemeentekas ontvangt, en de geneesmiddelen gratis aan de armen levert, moet vervallen worden verklaard van het lidmaatschap van den raad, omdat de jaarwedde geacht moet worden tevens te strekken tot betaling voor geleverde geneesmiddelen. — Kon. Besl. 5 Julij 1866, no. 42; W. B. A. 898; R. v. St. VI, 281; Luttenberg 98.

3655. De wenschelijkheid om ook geneesheeren met de armenpraktijk belast, van het lidmaatschap van den raad uit te sluiten wordt betoogd in W. B. A. 812.

Art. 24.

3656. Wat beduidt „ondergeschiktheid", in den zin van art. 24 alinea 3 der gemeentewet. — Gemst 819, 820.

3657. Het is geoorloofd gemeentegoederen te blijven gebruiken, die men vroeger, vóór dat men tot raadslid verkozen was, bij onderhandsche akte had gepacht. — M. B. Z. 9 Maart 1852, no. 88; Boer en Six II, 64.

3658. Het bezit van betwiste vorderingen ten laste der gemeente blijft geoorloofd, indien men die vorderingen reeds bezat, voor dat men tot raadslid is gekozen. — M. B. Z. 3 April 1852; Gids I, 570.

3659. Onder leveringen, worden alleen leverantiën van roerende goederen verstaan. — Kon. Besl. 13 Jan. 1856, no. 69; Verslag Zeeland 1855; G. v. O. 132; Ged. St. van Groningen 1864; Gemst. 622; Kon. Besl. 28 Maart 1855, no. 42; Bijv. 75; Luttenberg 20; Gemst. 186; Gids II, 553: in tegengestelden zin. Kon Besl. 28 April 1853 (St. 23); Gemst. 20; Luttenberg 50.

3660. Leveringen gedaan aan gemeente-instellingen in art. 2*a* der armenwet bedoeld, zijn te beschouwen als leveringen aan de gemeente zelve, daartegen doet niets af, dat over die instellingen een afzonderlijk finantiëel beheer wordt gevoerd, dit neemt het karakter van gemeentezaak niet weg, raadsleden behooren zich dus van zoodanige leveringen te onthouden. — M. B. Z. 21 April 1865, no. 219, 2e afd.; Luttenberg 60; Ged. St, Z. Holland 2 Mei 1865, no. 11; Bijv. 96; Versl. Z. Holland 1868, 15; Kon. Besl. 2 Februarij 1868, no. 60; Ibid.

3661. Een raadslid mag niet benoemd worden tot houder van het gemeentehuis, omdat daaraan voordeelen zijn verbonden. — Kon. Besl. 10 Julij 1861 (St. 60); Luttenberg 126.

3662. Onder het verbod om te mogen deelnemen aan onderhandschen pacht, is niet begrepen het aannemen van gemeentegronden in erfpacht. — Verslag Zeeland 1857; Kon. Besl. 20 Februarij 1863, no. 74; R. v. St. I, 226; Gemst. 598; W. B. 720.

3663. In erfpacht nemen van gemeentegronden door den burgemeester. — Bijdr. III, 94; Verslag Zeeland 1857, 91.

3664. Raadsleden mogen leveringen doen ten behoeve van eene instelling welke aan de gemeente haren oorsprong en werking ontleent, indien deze eene zelfstandige administratie is, doch niet wanneer zij met het beheer der gemeente zoo naauw verbonden is, dat zij daarvan een deel uitmaakt. — M. B. Z. 9 Maart 1852, no. 88: Boer en Six II; 64; G. v. O. 128; M. B. Z. 31 October 1853, Walker Cremer.

3665. Dit is zelfs het geval al mogt het bestuur der instelling door den gemeenteraad benoemd worden, subsidie uit de gemeentekas ontvangen en uit dien hoofde rekenpligtig zijn aan het gemeentebestuur. — M. B. Z. 14 Jannarij 1854; Walker Cremer; Gids II, 553; G. v. O. 129.

3666. De levering door een raadslid gedaan aan een weeshuis, dat subsidie uit de gemeentekas erlangt en alzoo den raad rekenpligtig is, valt in de termen van het laatste lid van dit artikel. — Kon. Besl. 2 Februarij 1867; Gemst. 822.

3667. Onder leveringen kan alleen begrepen worden, het verstrekken tegen vergoeding en niet het verstrekken om niet. — M. B. Z. 5 Maart 1854, no. 3; G. van Oosterwijk, 130.

3668. Een aannemer van het onderhoud der school en onderwijzerswoning van de gemeente, die nog niet van die aanneming is ontslagen, mag geen lid van den raad zijn. — Kon. Besl. 1 Oct. 1856 (Stb. 91); Gemst. 262; W. B. A. 383, 450; G. v. O. 132; Luttenberg 169.

3669. Levering van ververschingen bij een vergelijkend examen van onderwijzers of aan het stembureau, is onder de verboden leveringen begrepen. — Kon. Besl. 5 Februarij 1862, no 52; Bijv. 46; Luttenberg 24; G. v. O. 133.

3670. Het is niet geoorloofd, dat de minderjarige zoon van een raadslid, leveringen aan de gemeente doet, omdat het raadslid geacht moet worden dit zelf te doen. — Verslag Z. Holland 1868, 16.

3671. Een raadslid mag zich niet als borg stellen voor een aannemer van werken der gemeente. — Kon. Besl. 31 Maart 1862; no. 122; Bijv. 103; Luttenberg 216; G. v. O. 134.

3672. Een besturend vennoot eener gasfabriek, die de levering heeft aangenomen van de verlichting der straten en pleinen van de gemeente tegen eene jaarlijksche vergoeding, mag geen lid van den raad zijn. — Kon. Besl. 3 Maart 1862, no. 51, Bijv. 69; Luttenberg 33; G. v. O. 135.

3673. De directeur eener gasmaatschappij die gas aan de gemeente levert, mag geen lid van den raad zijn. — Verslag Z. Holland 1868, 11.

3674. Of aandeelhouders in eene gasfabriek, die de verlichting der straten hebben aangenomen, leden van den raad kunnen zijn, moet in ieder geval naar de bepalingen der statuten worden beoordeeld. — M. B. Z. 16 April 1863, no. 213.

3675. Een raadslid tevens advokaat, behoort zich te onthouden van de verdediging van iemand die voor den strafregter wordt vervolgd, ter zake van overtreding eener verordening op de plaatselijke belastingen. — Gemst. 290; 367; W. B. A. 412.

3676. Het verbod om als advokaat of procureur werkzaam te zijn voor de gemeente wordt bestreden in „Eenige opmerkingen omtrent de gemeentewet. — Opm. en Med. XI, 96.

3677. Een notaris, lid van den raad, is bevoegd en het is hem geoorloofd in eerstgemelde hoedanigheid eigendommen voor de gemeente te verkoopen. — Gemst. 35.

3678. Is een notaris lid van den raad, als zoodanig bevoegd eigendommen voor de gemeente te verkoopen? — Ja. — De Jonge. Proeve 75.

3679. Een raadslid die als geneeskundige met de armenpraktijk is belast, mag als zoodanig ook geneesmiddelen leveren. — Bijdr. VIII, 195; Versl. van Zeeland 1861, 1857; G. v. O. 127.

3680. Toelating van raadsleden, die aan gemeente goederen hebben geleverd of nog leveren, meer bepaald, geneesmiddelen. — Bijdr. III, 170; Gemst. 358, 400. 461; W. B. A. 479.

3681. Een geneesheer, die geneesmiddelen aan armen levert, mag geen lid van den raad zijn. — Gemst. 586; M. B. Z. 10 Februarij 1852, no. 124; W. B. A. 400; Gemst. 277, 358; M. B. Z. 14 October 1865, no. 167, 2e afd., medegedeeld door Ged St. van Groningen 20 October 1865, no. 11*b*; M. B. Z. 2 November 1865, no. 209, 2e afd.; Bijv. 263.

3682. Levering van geneesmiddelen aan armen zonder daarvoor betaling der gemeente te vorderen, is geen beletsel om lid van den raad te zijn. — Gron. Cour. 23 Januarij 1866; Gemst. 748.

3683. Een geneesheer, lid van den raad, mag geene geneesmiddelen leveren aan het algemeen armbestuur der gemeente. — Kon. Besl. 8 December 1866, no. 51; R. v. S. VI, 479; W. B. A. 925.

3684. Is de geneesheer, die niet regtstreeks aan de gemeente, maar aan een, aan het gemeentebestuur rekenpligtig armbestuur, leverantiën van geneesmiddelen doet, bevoegd om lid van den raad te zijn? — Ja. — Gids II, 553.

3685. De geneesheer, die ten behoeve der armen, bij aanneming geneesmiddelen levert, mag geen lid van den raad zijn. — Versl. Zeeland 1853; Gids II, 53.

3686. De deelneming aan leveringen mag geen reden zijn om verkozen leden in den raad niet toe te laten; indien zij zich na hunne toelating niet onthouden, behooren zij te worden geschorst en vervallen verklaard van het lidmaatschap — Versl. van Z. Holland 1851; G. v. O. 136; Besl. van Ged. St. 29 October 1851; M. B. Z. 27 September 1853, no. 105; bij Walker Cremer art. 25; Ged. St. van Gelderland 1865; Gemst. 787; W. B. A. 897.

3687. Moeten de raadsleden, ingevolge het derde lid van art. 24 bij het opnemen en goedkeuren der rekening eener aan het gemeentebestuur ondergeschikte inrigting, tot welker bestuur zij behooren, de vergaderzaal verlaten of kunnen zij desverkiezende de openbare vergadering blijven bijwonen? — Gids II, 301.

3688. Iemand tot raadslid verkozen, die een contract van levering met de gemeente had gesloten, kan als raadslid worden toegelaten, wanneer burgemeester en wethouders eene verklaring afgeven, dat zij hem van verdere leveringen ontslaan. — Gemeenter. van Utrecht 24 Sept. 1857; Gemst. 315; Bijdr. I, 165 en 195.

3689. „Niet tegenwoordig zijn bij het opnemen eener rekening", is verschillend opgevat:

Boissevain, Gids II, 301, meent dat zij de vergadering moeten verlaten en onder het publiek moeten plaats nemen. De Jonge, Proeve bl. 75, aant. *c*, op dit art., beweert dat de belanhebbende niet enkel de vergadering, maar ook de zaal moet verlaten.

3690. Verschillend wordt gedacht over de vraag of een burgemeester tevens advocaat, voor de gemeente, die hij als partij vertegenwoordigt, de zaak mag bepleiten, krachtens art. 20 Wetb. B. R. — Regtb. van Sneek 27 April 1853; Gemst. 85; Mr. de Jonge op art. 60, Opm. en Med. XI. 96.

3691. De burgemeester en de leden van den raad mogen bij onderhandsche acte, gemeentegrond in erfpacht nemen. — Kon. Besl. 20 Februarij 1863, no. 74; R. v. S. I, 266; G. v. O. 122.

3692. Geneeskundigen die geneesmiddelen ten behoeve der armen leveren en daarvoor uit de gemeentekas betaald worden, kunnen geen lid van den raad blijven. — M. B. Z. 10 Februarij 1852, no. 154; Gids I, 570; G. v. O. 125.

3693. Een raadslid handelt in strijd met de wet, als hij grond, behoorende aan de gemeente, onderhands koopt. — Gemst. 1501; Rep. 1880, 6922.

3694. Er bestaat *middelijke* deelneming aan levering in den zin van dit art., indien aan den aannemer van een ten behoeve der gemeente aangenomen werk geleverd wordt door een industriële firma, waarin een lid van den gemeenteraad deelgenoot is, al is het ook dat het patent niet op zijn naam staat en de compagnieschap niet notariëel is aangegaan. — Gemst. 1293.

3695. Het is een ontduiking van dit art. als een werk ten behoeve eener gemeente wordt aangenomen door iemand die overigens geen zaken drijft; maar met het oog op bedoeld werk patent, neemt voor een gering aantal knechts, ofschoon hij geen *eigen* inrigting, werkplaats of fabriek heeft, maar bij een firma werkzaam is, van welk een lid is van den gemeenteraad, terwijl hij zelfs van die firma materialen en arbeidskracht ontvangt voor dat werk — Gemst. 1292.

3696. Een notaris tevens lid van den gemeenteraad, mag goederen voor de gemeente verkoopen, en de acte passeren van aankoop van goederen voor de gemeente: hij mag daarvoor het verschuldigd salaris vorderen zonder overtreding van dit art. — Gemst. 1307; Verslag Overijssel 1873; Gemst 1192.

3697. Met „deelnemen aan leveringen of aannemingen" in art. 24 alin. 3 is alleen bedoeld het *aangaan* der verbindtenis. — Gemst. 1492; Rep. 1880, 6447.

3698. Dit art. alin. 3 ziet alleen op levering van goederen niet op het verrigten van persoonlijke diensten. Een architect, lid van den raad, die niet in dienst is van de gemeente, mag toezigt op gemeentewerken houden en daarvoor belooning ontvangen. — Gemst. 1283.

3699. Het bezorgen van assurantiën van gemeente-eigendommen door agenten, mag door raadsleden geschieden, omdat het noch pacht, noch aanneming is; dit art. mag niet worden uitgestrekt tot verrigtingen, die er niet bepaald in opgenomen zijn. — Gemst. 1317.

3700. De geneesheer, die belast is met de armenpraktijk en daarvoor een jaarwedde uit de gemeentekas ontvangt, terwijl hij tevens tegen betaling de geneesmiddelen levert, kan dat laatste niet blijven voortzetten als hij lid van den raad wordt. — Gemst. 1539; Rep. 1881, 8894.

3701. Het uitgeven in erfpacht, alleen tegen betaling van den jaarlijkschen canon, is geen koop en verkoop van erfpachtsregt, het is aan een lid van den raad niet verboden zoodanige uitgifte in erfpacht van gemeentegrond te verkrijgen. — M. B. Z. 28 Maart 1879; Versl. Ged. St. Z. Holland 1879; Gemst. 1508.

3702. Een raadslid mag niet van een aannemer van een gemeentegebouw onderhands aannemen de werkzaamheden zonder levering van materialen. Aanneming van werk blijft evenzeer aanneming ook

zonder materialen en is dus voor een raadslid ongeoorloofd. — Gemst. 1285.

3703. Het leveren van materialen aan een aannemer van gemeentewerk tot een werk der gemeente, is middellijk deelnemen aan levering. — Gemst. 1285, 1288.

3704. Aan een postdirecteur of brievengaarder is het geoorloofd voor de gemeente in dag- of weekbladen advertentiën te plaatsen of door zijn tusschenkomst dag- of weekbladen aan de gemeente te leveren, omdat het rabbat, dat de uitgever hun op den prijs toestaat, onveranderlijk is, wie ook de tusschenpersoon is, zoodat hij van zijn positie als raadslid geen misbruik kan maken om zich ten koste der gemeentekas te bevoordeelen, daar de gemeente bij ieder ander evenveel zou moeten betalen. — Gemst. 1503.

3705. J. Schuurbeque Boeye. Een lid van den gemeenteraad mag niet als advocaat een overtreder der verordeningen op de plaatselijke belastingen verdedigen. — Thesis XXVIII, Leiden 1867.

3706. Een raadslid mag inschrijven op een geldleening der gemeente, ook als hij kassier is namens anderen en mag hij daar voor ¹/₄ pct. aan kassiers toegekend, genieten, omdat leenen en leening niet is leveren of levering in den zin van dit art., waar bedoeld is het leveren van een zaak tegen betaling van den koopprijs. Is het dus geen levering, dan bestaat er ook geen reden waarom het raadslid de premie niet zou mogen genieten. — Gemst. 1497.

3707. Waar de mogelijkheid niet bestaat, dat een raadslid van zijn positie misbruik makende, zich zelf *ten koste der gemeentekas* bevoordeelt, zijn leverantiën aan de gemeente niet ongeoorloofd. — Gemst. 1503; Rep. 1880, 7119.

3708. Het is niet genoeg, dat raadsleden zich van stemmen onthouden bij de opneming eener rekening van een instelling, van wier bestuur zij lid zijn, zij mogen bij de behandeling niet tegenwoordig zijn, zij behooren dus de zaal te verlaten. — Gemst. 1268.

3709. Het deelnemen van een lid van den gemeenteraad aan leveringen van materialen ten behoeve van werken aan den aannemer, die deze bij publieke aanbesteding heeft aangenomen van het gemeentebestuur zijner woonplaats, is te beschouwen als een „*middelijk deelnemen*" aan de aanneming en dus bij dit art. verboden. — Kon. Besl. 15 Sept. 1872; Gemst. 1079, 1097, 1483; Rep. 1880, 5999.

3710. De omstandigheid, dat de levering ten behoeve der gemeente voortvloeit uit een openbare verpachting der zoogenaamde gemeentereiniging, ontneemt aan die handeling niet het karakter van levering en is mitsdien art. 26 jcto 24 op den leverancier toepasselijk. — Kon. Besl. 28 November 1879, no. 20; W. B. A. 1608; Rep. 1880, 6196.

3711. Het onderhands verhuren van eenig onroerend goed door een lid van den raad aan de gemeente, is bij dit art. niet verboden. — Gemst. 1509.

3712. Het leveren van geneesmiddelen door een met de armenpractijk belasten geneesheer aan de door hem behandelde patienten en waarvoor hij een vast jaarlijksch traktement uit de gemeentekas geniet, is een levering bij § 3 van dit art. bedoeld. — Gemst. 20.

3713. Een raadslid handelt in strijd met de wet als hij grond, behoorende aan de gemeente, *onderhands* koopt. — Gemst. 1554.

3714. Op grond van een op het tijdstip zijner verkiezing reeds bestaand contract van aanneming of levering, kan een raadslid niet in zijn betrekking worden geschorst of vervallen verklaard. — Ged. St. Z. Holland; W. B. A. 1521; Rep. 1878, 1698.

3715. Hebben gedeputeerde staten de bevoegdheid, om posten in uitgaaf op rekening der gemeente gebragt, te verwerpen, niet in uitgaaf te lijden en burgemeester en wethouders daarvoor verantwoordelijk te stellen, wanneer die posten, betreffen de leveringen, gedaan door leden van het gemeentebestuur? — Bijdr. I, 148, 347.

3716. Onder „levering" wordt in dit art. alleen bedoeld, levering van goederen. Intusschen is ook wel „levering van werk" denkbaar, maar dan is zij een gevolg of liever de uitvoering van de, mede in dit art. verboden aanneming. Hij, die een werk heeft aangenomen, moet het *leveren*. Onder dat „*werk*" zijn echter niet te verstaan *diensten* die een notaris in zijn kwaliteit verrigt. Had de wetgever ook deze willen uitsluiten, hij zou het ongetwijfeld hebben gezegd even als hij ten opzigte van advocaten en procureurs deed. — Gemst. 1047.

Art. 25. *

3717. De termijn van acht dagen, vermeld in het 3e lid, is van toepassing op het beroep op den raad in het 4e lid vermeld, zoodat wanneer het beroep niet binnen acht dagen na de waarschuwing is ingesteld, het beroep op den raad niet ontvankelijk is. — Besl. van Ged. St. van Gelderland 28 Dec. 1853, no. 33; G. v. O. 138.

3718. Iemand die de gemeente met de woning heeft verlaten, houdt op lid van den raad te zijn, hij mag geen verder deel nemen aan de vergaderingen van den raad, de besluiten waartoe hij heeft medegewerkt, moeten worden vernietigd. — Kon. Besl. 28 Mei. 1855 (St. 42). — G. v. O. 140; Luttenberg 50.

3719. Indien de waarschuwing in het derde lid van dit art. bedoeld, niet is gedaan of niet in den vorm die geacht kan worden aan de wet te voldoen, mag geen verkiezing worden uitgeschreven. — Kon. Besl. 26 Junij 1870, no. 25, R. v. S. 1870 X, 196.

3720. Van een beschikking van gedeputeerde staten, waarbij ongegrond verklaard zijn de bezwaren tegen een raadsbesluit om het doen van kostelooze vaccinatiën aan een lid van den gemeenteraad op te dragen, staat geen beroep open bij den koning. Art. 25 jcto 33, 37 Gemw. is hier niet van toepassing. — Kon. Besl. 11 November 1880, no. 13; Rep. 1880, 7892.

3721. Als een raadlid tot secretaris benoemd, deze betrekking eerst heeft aangenomen en daardoor heeft opgehouden lid van den raad te zijn, doch voor de aanvaarding weder bedankt, blijft hij niet van regtswege lid van den raad. — Gemst. 16.

Art. 26.

3722. Alleen het raadslid dat van het lidmaatschap is vervallen verklaard, kan in beroep komen bij den koning; omgekeerd, zijn bij handhaving als lid door gedeputeerde staten, noch de raad, noch de leden bevoegd, om tegen die handhaving dat beroep in te stellen. — M. B. Z. Gemst. 71; W. B. A. 191.

3723. Bij dit art. is een bijzondere procesorde voorgeschreven ten aanzien der schorsing en ontzetting van raadsleden. Op dien grond is de burgemeester niet bevoegd tot toepassing van art. 70 op een raadsbesluit, waarbij een voorstel tot schorsing van een raadslid wordt verworpen. — M B. Z. 10 April 1872; Ged. St. Friesland 18 April 1872; Gemst. 1075.

3724. Als een raadslid in strijd handelt met art. 24 en zijn ontslag neemt voor dat hij door den raad is geschorst, kan hij ook na het genomen ontslag worden geschorst en van het lidmaatschap van den

raad vervallen worden verklaard, omdat hij nog na het genomen ontslag gedurende eenigen tijd lid blijft. — Gemst. 1277.

3725. Iemand die van zijn lidmaatschap van den raad bij besluit van gedeputeerde staten is vervallen verklaard, tegen dat besluit in hooger beroep kwam en vóór de uitspraak des konings weder verkozen werd, is niet onwettig verkozen. — Gemst. 1407; Rep. 1878, 1963.

3726. Alleen in geval van vervallen-verklaring door gedeputeerde staten kan tegen hunne beslissing bij den koning in beroep worden gekomen; bij een opheffing van schorsing is een beroep op den koning niet ontvankelijk. — Kon. Besl. 12 October 1875, no. 25; Gemst. 1274.

3727. Een beslissing van gedeputeerde staten tot weigering eener vervallen-verklaring van een geschorst raadslid, kan niet door den koning vernietigd worden. — M. B. Z. 22 October 1877; Gemst. 1404; W. B. A. 1521.

Art. 27.

3728. Het opmaken van een rooster der aftreding van de wethouders en de leden van de gemeenteraden. — Prov. blad Groningen 1852, no. 4.

3729. In de gemeenten, waar de zamenstelling der gemeenteraden tengevolge van art. 293 eerst later plaats heeft, behoort de rooster van aftreding zoo te worden vastgesteld, dat de aftreding in dezelfde jaren als in andere gemeenten plaats vindt. — Verslag van N. Holland 1857; Zeeland 1857; G. v. O. 151.

3730. Bij de vaststelling van den rooster van aftreding, mag niet worden bepaald, dat de wethouders niet zullen deelen in de loting der overige raadsleden, doch dat zij afzonderlijk zullen loten ten einde hunne aftreding over de verschillende jaren te verdeelen en te voorkomen dat de wethouders alle in hetzelfde jaar aftreden. — Kon. Besl. 28 Februarij 1853 (St. 10); G. v. O. 152; Luttenberg 21.

3731. Bij vermeerdering van het getal raadsleden, behoort ook de rooster van aftreding te worden gewijzigd, in dier voege alleen, dat aan de nieuwe leden hunne jaren van aftreding worden aangewezen, zonder dat de overige leden op nieuw behooren te loten. — M. B. Z. 2 Julij 1860; Bijv. 196; G. v. O. 153.

3732. De nieuw benoemde raadsleden mogen niet eerder dan op den eersten Dingsdag in September worden beëedigd en geïnstalleerd. — Kon. Besl. 12 October 1869 (Staatsbl. 158); Luttenberg 180.

Art. 28.

3733. Bij vermeerdering van het getal raadsleden ten gevolge van toegenomen bevolking, moet een nieuwe rooster van aftreding worden vastgesteld en daarna moet door het lot worden aangewezen, tot welk jaar van aftreding ieder nieuw verkozen lid behoort. — M. B. Z. 8 Maart 1862, no. 152, 2e afd.; Bijv. 76; Luttenberg 36; Gemst. 554; M. B. Z. 1 Mei 1862, no. 176, 2e afd.; Bijv. 134; Luttenberg 224; Gemst. 546, 554; W. B. A. 667, 676.

3734. Moeten er afzonderlijke stemmingen plaats hebben ter vervulling van vacaturen in den gemeenteraad ontstaan door het uitvallen van leden die naar den rooster op verschillende tijdstippen zouden aftreden? Of kan en moet daarin door eene enkele stemming worden voorzien? — Gids I, 309.

3735. Het is niet geoorloofd bij verordening, houdende vaststelling van den rooster van aftreding, dat de wethouders niet zullen deelnemen aan de loting, waardoor de tijd van aftreding der raadsleden wordt aangewezen, doch dat zij afzonderlijk zullen loten. — Kon. Besl. 28 Februarij 1853 (St. 10); Luttenberg 21.

Art. 30.

3736. Bij verkiezing wegens periodieke aftreding, en ter vervulling van buitengewone vacatures, mag niet tegelijk op één stembriefje worden gestemd en later worden geloot tusschen de verkozenen; de stemming behoort bij verschillende briefjes te geschieden. — M. B. Z. 16 Junij 1853; no. 118, 2e afd.; Bijv. 150; Luttenberg 48; Gemst. 92; Kon. Besl. 5 October 1854, no. 68; W. B. A. 280; Gemst. 161; M. B. Z. 9 October 1854, no. 239, 2e afd.; Bijv. 272; Luttenberg 244; Prov. blad Gelderland 104; de Jonge 108; Gids I, 309; Gemst. 160; W. B. A. 280; Verslag Gelderland 1867, 105.

3737. Hoe behoort te worden gehandeld, indien bij eene verkiezing verzuimd is te bepalen welke der te verkiezen leden zullen geacht worden respectivelijk hunne voorgangers op te volgen? — Dit verzuim kan hersteld worden bij loting over de verkozenen. Of wel moet de raad de alsoo verkozenen niet toelaten opdat daardoor eene nieuwe verkiezing mogelijk worde? — Die niet-toelating kan niet wettig geschieden. — Bijdr. VIII, 192.

3738. Bij twee stemmingen ter vervulling van vacatures van twee plaatsen in den gemeenteraad, moet niet alleen in verschillende bussen en met verschillend gekleurde stembilletten worden gestemd, doch moet ook de uitslag der stemming bij twee verschillende processen-verbaal worden geconstateerd. — Verslag Friesland 1869, 130.

3739. Indien een verkiezing ter benoeming van twee raadsleden plaats heeft, welke in verschillende jaren aftreden en gestemd wordt met een wit en een rood briefje en ook met een witte en roode stembus, kunnen de witte briefjes, in de roode bus gevonden, niet worden toegelaten als of zij roode briefjes waren en als of zij te regt in de bus waren gestoken. Indien dit echter niet van invloed is geweest op de verkregen meerderheid, is de verkiezing geldig. — Gemst. 1282.

Art. 31.

3740. Mr. W. R. Boer. Toelating van raadsleden. — Bijdr. I, 194, III, 98. 173.

3741. Onderzoek der geloofsbrieven der nieuw benoemde leden van den gemeenteraad. — Prov. blad Groningen 1854, no. 83.

3742. De raad is bevoegd te oordeelen niet enkel over den geloofsbrief, maar ook de verkiezing selve en dus over de geldigheid van een stembriefje. — Kon. Besl. 20 December 1861, no. 50; Bijv. 347; Luttenberg 238; Gemst. 557; W. B. A. 675.

3743. Alleen van eene eindbeslissing die de raad omtrent eene toelating neemt, moet aan gedeputeerde staten en den benoemde worden kennis gegeven. — Gemeenteraad van Utrecht; W. B. A. 276.

3744. Het is aan de gemeenteraden overgelaten, om de geloofsbrieven van raadsleden bij de periodieke aftreding vóór of op den eersten Dingsdag in September te onderzoeken. — M. B. Z. 11 Augustus 1853, no. 155, 2e afd.; Bijv. 189; Circ. van den Comm. des Kon. in Z. Holland 15 Augustus 1853; Luttenberg 60; Verslag Gelderland 1866, W. B. A. 897.

3745. Mogen de geloofsbrieven van nieuw benoemde leden van den raad ter vervanging van de leden die met den eersten Dingsdag van September aftreden, onderzocht worden tusschen het tijdstip der verkiezing (3e Dingsdag van Julij) en het tijdstip waarop zij zitting nemen (1e Dingsdag van September)? — Neen. — Gids II, 635.

3746. Indien een verkozen raadslid de geloofsbrieven niet inzendt, is de gemeenteraad niet bevoegd ambtshalve omtrent de toelating te oordeelen. — Kon. Besl. 21 December 1857 (St. 166); Luttenberg 248.

3747. Tot het onderzoek der geloofsbrieven moet de meerderheid van den raad medewerken, de toegelaten leden nemen dadelijk geene zitting. — Kon. Besl. 7 December 1857 (St. 119); Luttenberg 228.

3748. Moet bij de beoordeeling of iemand lid van den gemeenteraad mag zijn, worden acht gegeven op zijnen staatsburgerlijken toestand ten tijde zijner verkiezing of ten tijde wanneer hij zitting wil nemen? — Bijdr. VII, 857.

3749. Eene tijdelijke verplaatsing van woonplaats, indien daaraan niet de bedoeling tot verplaatsing van domicilie volgens art. 74 B. W. is verbonden, mag geene reden tot niet-toelating zijn. — Verslag van Zeeland 1857; G. v. O. 172.

3750. Hoogleeraren aan het athenaeum te Deventer kunnen geen leden van den raad dier gemeente zijn, omdat zij moeten worden beschouwd als ambtenaren van wege het gemeentebestuur aangesteld en daaraan ondergeschikt. — Kon. Besl. 4 Februarij 1858; W. B. A. 458; Gemst. 337; Verslag van Overijssel 1857.

3751. Een geneesheer aangesteld op eene vaste bezoldiging, ten einde alle zieken der gemeente te behandelen met bepaling, dat hij de gemeente nimmer mag verlaten zonder verlof van den burgemeester, is te beschouwen als een ambtenaar aan het gemeentebestuur ondergeschikt, hij mag geen lid van den raad zijn. — Kon. Besl. 1 October 1861, no. 55, Bijv. 265; Luttenberg 181; Gemst. 555.

3752. Een gemeente-ontvanger als zoodanig ontslagen, mag als raadslid worden toegelaten, hoezeer hij nog niet is ontslagen van zijn gevoerd beheer. — Resol. van Ged. St. van Z. Holland 11 October 1851, no. 4; Verslag van Z. Holland 1851. Dit gevoelen wordt bestreden door mr. G. van Oosterwijk, 183.

3753. Een secretaris-penningmeester van een plaatselijk gymnasium, mag tevens lid van den raad zijn. — Resol. van Ged. St. van Z. Holland 29 October 1851, no. 7; Versl. van Z. Holland 1851.

3754. Een secretaris van de administratie der stads bank van leening, mag niet tevens lid van den raad zijn. — Resol. van Ged. St. van Z. Holland 17 November 1851, no. 14; Verslag van Z. Holland 1851.

3755. De betrekking van administrateur der burgerlijke begraafplaats van wege het gemeentebestuur aangesteld, is niet vereenigbaar met het lidmaatschap van den raad. — Ged. St. van N. Holland 9 Julij 1856, no. 23 *bis*; Verslag van N. Holland 1856.

3756. De betrekking van penningmeester bij het collegie van commissarissen der trekvaarten tusschen Amsterdam en Naarden is onvereenigbaar met het lidmaatschap van den raad. — Kon. Besl. 4 Maart 1857, no. 65; Resol. van Ged. St. van N. Holland 1 October 1856, no. 21; Verslag van N. Holland 1855; G. v. O. 184.

3757. Indien iemand door het stembureau niet als verkozen is verklaard, kan zijne toelating als raadslid later niet bevolen worden. — Kon. Besl. 5 April 1857, no. 64; Versl. van Limburg 1857; Gemst. 336; Bijdr. I, 358; Kon. Besl. 21 November 1861, no. 43; Bijv. 310; Luttenberg 212.

3758. De stembriefjes mogen met potlood ingevuld worden, deze moeten van waarde worden verklaard. — Kon. Besl. 5 April 1857, no. 64; Versl. van Limburg 1857; Bijdr. I, 357.

3759. Bij eene herstemming zijn de stembriefjes van waarde, wanneer daarop de naam van een der op de lijst van herstemming geplaatste personen voorkomt zonder dat het noodig is de volledige voor- of toenamen te vermelden, omdat geen ander persoon bedoeld mag zijn. — Kon. Besl. 26 Sept. 1856, no. 66; Versl. van Friesland 1856; Bijdr. I, 356.

3760. Bij verschil van voornamen op stembriefjes, terwijl één persoon van dien geslachtsnaam in de gemeente aanwezig is, moeten ook de stemmen met verkeerde voornamen geacht worden op hem te zijn uitgebragt. — Verslag Limburg 1866; Gemst. 782; Kon. Besl. 2 Dec. 1865, no 49; Luttenberg 257.

3761. Indien in de gemeente onderscheiden personen aanwezig zijn die denzelfden voornaam en geslachtsnaam voeren, doch die zich door eenige bijvoeging onderscheiden, moet bij herkiezing geacht worden de aftredenden gekozen te zijn bij genoegzaam getal stemmen, al heeft ook niet de onderscheidende bijvoeging op de stembriefjes plaats gehad. — Kon. Besl. 2 December 1865, no. 45; Gemst. 743; W. B. A. 854, 863; Luttenberg 257.

3762. Een verschil in de voornamen van den verkozene, voorkomende in diens geloofsbrief en geboorteacte, kan geen grond tot niet-toelating opleveren, indien geen redelijke twijfel omtrent de identiteit van den persoon kan bestaan. — Kon. Besl. 4 December 1857, no. 48; Verslag Z. Holland 1857; Verslag van Overijssel 1864; W. B. A. 854.

3763. Indien een verkozen raadslid een ander *geslachtsnaam* voert, dan in zijne geboorte-acte is vermeld en hij onder den eerst bedoelden naam algemeen bekend is, zoodat over de identiteit geen verschil bestaat, behoort hij als raadslid te worden toegelaten. — Versl. Overijssel 1868, 92.

3764. Wanneer bij verkiezing in plaats van aftredende leden de bloote naam van een aftredende wordt vermeld, moet deze geacht worden te zijn bedoeld en niet eenig ander persoon, die in de gemeente denzelfden geslachtsnaam voert. — Kon. Besl. 1 November 1861, no. 72; Versl. Z. Holland 1861.

3765. Stembriefjes, vermeldende namen van personen die in de gemeente onbekend zijn, zijn van waarde, het stembureau is niet bevoegd te oordeelen over de personen die gekozen worden. — Kon. Besl. 5 October 1858, no. 97; Versl. Z. Holland 1858.

3766. Art. 61 der kieswet moet zoo worden verstaan, dat onder de uitdrukking: „briefjes die andere stembriefjes omvatten of daaraan zijn vastgehecht van onwaarde zijn", alle briefjes worden begrepen die in elkander gevouwen zijn, niet enkel het buitenste of omvattende briefje, maar alle in een gevoegde briefjes. — Kon. Besl. 16 Augustus 1866, no. 16; Versl. Limburg 1867, 132; W. B. A. 911; Luttenberg 231.

3767. Een stembriefje waarop een naam met drukletters is geplakt, is geldig. — Kon. Besl. 26 September 1853, no. 34; Verslag van Gelderland 1859.

3768. Het is aan het gemeentebestuur geoorloofd stembilletten uit te geven op stevig en dik bordpapier, ten einde te voorkomen dat zij kunnen worden gesloten of dicht gevouwen en dat meer dan een billet door ieder kiezer in de bus wordt gedaan, dit belemmert niet de vrijheid van verkiezen. — Kon. Besl. 6 October 1868, no. 27; Versl. Limburg 1869, III, 7.

3769. Eene paraphe onder een stembriefje gesteld, staat niet gelijk met eene onderteekening, en maakt dus het briefje niet van onwaarde. — Kon. Besl. 20 December 1861. no. 50, Bijv. 347; Luttenberg 238.

3770. Een stembriefje luidende „N. N. stemt

op N. N.", bevat geene onderteekening, het behoort van waarde te worden verklaard. — Versl. Drenthe 1869, III, 5.

3771. Indien alle kiezers hun stembriefjes in blanco in de bus werpen, is er geen middel mogelijk om tot eene verkiezing te geraken. — Versl. Utrecht 1856.

3772. Indien de stembus na de stemming, en vóór de opening der stembriefjes is geweest in de woning van den voorzitter van het stembureau en niet in het gemeentehuis, levert dit geen nietigheid op. — Versl. Drenthe 1868, III, 7.

3773. Wanneer in de stembus meer billetten worden gevonden dan het getal gestemd hebbende kiezers, staat het aan het stembureau niet vrij sommige daarvan buiten aanmerking te laten. Ook niet, indien eenige briefjes in elkander zijn gevouwen. — Kon. Besl. 16 Augustus 1866, no. 61; R. v. St. VI, 318; Luttenberg 231; W. B. A. 911.

3774. Indien bij het onderzoek der geloofsbrieven blijkt, dat twee personen die geen kiezers zijn, onbevoegd aan de stemming hebben deelgenomen, moeten ter bepaling van de volstrekte meerderheid, die stemmen niet alleen worden afgetrokken van het getal stemmen door ieder verkregen, maar ook van het totaal der uitgebragte stemmen. — Versl. Groningen 1868, III, 8.

3775. Gedurende de twee eerste uren van de zitting van een stembureau werd ter vervanging van de stembus die wegens eene andere verkiezing in de hoofdplaats van het kiesdistrict was achtergelaten, gebruik gemaakt van een bus dienende tot kadastrale plans, doch welke behoorlijk was gesloten; bij het brengen der stembus werden in tegenwoordigheid der aanwezige kiezers de stembriefjes in de eerste bus aanwezig daarin overgestort en alzoo de verkiezing voortgezet. In deze handelwijze is geen nietigheid gezien. — Verslag N. Brabant 1866; W. B. A. 903.

3776. Indien kiezers tot het uitbrengen hunner stemmen zijn toegelaten na verloop van den tijd voor de stemming bestemd, of wel indien zij hebben gestemd, nadat de bus reeds was verzegeld, en deze daarvoor weder is geopend, brengt dit geen nietigheid der verkiezing te weeg indien het getal der onbevoegd toegelaten kiezers van geen invloed op den uitslag heeft kunnen zijn. — Verslag N. Brabant 1866; W. B. A. 903.

3777. Indien de stembus en de sleutels niet behoorlijk zijn verzegeld, zoodat eene opening der bus zonder schending van zegels kan plaats hebben, is de verkiezing onwettig, de verkozenen mogen niet worden toegelaten als raadsleden. — Kon Besl. 3 November 1857; Verslag van Limburg 1855,

3778. Het stembureau is niet bevoegd om de stembus aan den officier van Justitie te doen toekomen, indien vóór de opening door de aanwezige kiezers beweerd wordt, dat de bus is geopend; in dat geval had het stembureau met de verkiezing moeten voortgaan, en van de bezwaren in het proces-verbaal moeten melding maken. — Verslag Limburg 1868, III, 20.

3779. Indien de inhoud der stembriefjes niet door den gemeente-secretaris en een der beambten der secretarie zijn opgeteekend, is de verkiezing van waarde. — Kon. Besl. 31 October 1857, no. 51; Verslag Z. Holland 1857.

3780. Bij den geloofsbrief behoeft niet te worden overgelegd een bewijs van ontvangst, noch ook eene schriftelijke verklaring van aanneming. — Kon. Besl. 10 Maart 1858, no. 47; Versl. Limburg 1857.

3781. Grove informaliteiten, die van invloed op den uitslag der stemming kunnen zijn, hebben de nietigheid der verkiezing ten gevolge; hiertoe moeten worden gebragt, het openen der stembus onder de verkiezing, het verwisselen van stembriefjes, het niet verzegelen der stembus, het verlaten der stembus door de leden van het stembureau gedurende de verkiezing. — Kon. Besl. 12 October 1859, no. 49; Verslag Limburg 1859.

3782. Indien het bureau van stemopneming omtrent eenige verkiezing bij de opening der stembriefjes uitspraak heeft gedaan, is het niet bevoegd eenige dagen later weder bijeen te komen en eene andere beslissing bij een tweede proces-verbaal te geven, te dien effecte dat daarbij een ander persoon, verkozen wordt verklaard, als bij het eerste proces-verbaal; bij herstemming is een stembriefje niet van onwaarde waarop het woord „herstemming" niet is afgedrukt. — Verslag Groningen 1867, III, 102.

3783. Indien eene stemming op zaturdag wordt gehouden, en de opening der stembriefjes zonder een besluit tot verdaging, plaatst heeft op den volgenden maandag is de stemming van waarde, omdat deze informaliteit van geen invloed kan zijn op den uitslag der stemming. — Kon. Besl. 21 October 1861, no. 51; Verslag Z. Holland 1861.

3784. Indien iemand op de lijst van herstemming geplaatst, aan het gemeentebestuur verklaart niet in aanmerking te willen komen, heeft dit niet eene verkiezing ten gevolge, doch moet evenwel de herstemming tusschen de personen op de lijst geplaatst doorgaan. — Verslag Zeeland 1862.

3785. Indien bij eene herstemming onregelmatigheden hebben plaats gehad, kan later geene *tweede* herstemming gehouden worden, dan moet steeds eene nieuwe vrije stemming volgen. — Kon. Besl. 4 Februarij 1854, no. 64, bij G. v. O. 223.

3786. Het bureau van stemopneming is alleen bevoegd om de feiten der stemming te constateeren, maar geenszins om te beoordeelen of de verkozenen de vereischte bevoegdheid bezitten, zoodat b.v. wanneer iemand wordt gekozen die in verboden graad tot een raadslid verwant is, deze evenwel als verkozen moet worden geproclameerd. — Verslag Zeeland 1851.

3787. Het stembureau kan worden benoemd voor alle, zoowel gewone als buitengewone verkiezingen gedurende een geheel jaar te doen; voor elke ververkiezing behoeft dus geen nieuw bureau van stemopneming te worden benoemd. — Kon. Besl. 26 October 1155, no. 91; Versl Gelderland 1855, 118.

3788. De raadsleden die het stembureau hebben uitgemaakt mogen in den raad medestemmen, bij het onderzoek der geloofsbrieven van verkozen raadsleden. — Versl. N. Brabant 1868, 50.

3789. De gemeenteraad mag de toelating van een herkozen raadslid niet weigeren, indien hij bij besluit van gedeputeerde staten is vervallen verklaard van zijn lidmaatschap vóór zijne herkiezing, doch dat besluit nog niet in kracht van gewijsde is gegaan tijdens het onderzoek der geloofsbrieven. — Kon. 30 December 1879, no. 23; Gemst. 1486; W. B. A. 1611.

3790. H. van Dissel Sz. Het ware wenschelijk dat de wetgever voorzien had in 't geval, dat bij uittreding volgens rooster, de geloofsbrieven der nieuw inkomende leden moeten onderzocht worden en de raad wegens uittreding buiten rooster niet meer voldoen kan aan het vereischte, gesteld in art. 48, wet 29 Junij 1851 (St. 85). — Thesis XXVIII, Leiden 1866.

3791. C. W. A. van Haersolte. Indien bij het onderzoek der geloofsbrieven blijkt, dat niet hij, die deze geloofsbrieven aanbiedt, maar een ander werkelijk door de meerderheid der kiezers benoemd is, dan behoorde de vergadering, welke over de

geloofsbrieven beslist, bevoegd te zijn, niet alleen om hem die zich aanmeldt af te wijzen, maar ook om den werkelijk gekozene als zoodanig te proclameren. — Thesis XXVII; Leiden 1868.

3792. Bezwaren tegen een verkiezing kunnen niet in behandeling komen en behoeven dus ook niet eerder te worden ingediend dan na afloop van het verkiezingswerk d. i. nadat door het stembureau is verklaard, wie tot lid van den gemeenteraad is verkozen, omdat eerst daarna door den raad de beslissing omtrent de al of niet toelating, ingevolge dit art., kan worden genomen. — Kon. Besl. 7 December 1869, no. 17; R. v. S. 1868 IX, 361.

3793. Dit art. geeft aan den raad niet het regt om, waar een vergissing in de stemopneming heeft plaats gehad, het stembureau te vergunnen de verzegelde billetten weder te openen, op nieuw de stemmen op te nemen en daarvan een verbeterd proces-verbaal op te maken. — Gemst. 1397, 1398; Rep. 1878, 1426.

3794. Bij de beslissing over de toelating van gekozen raadsleden mag de raad letten op gepleegde informaliteiten, ook al is daarvan in het procesverbaal van stemopneming geen melding gemaakt. — Ged. St. Gelderland; Gemst. 1412; Rep. 1878, 1412.

3795. Een verkiezing ter vervulling der plaatsen van twee raadsleden die op verschillende tijden moeten aftreden, kan niet met één stembus geschieden, een onder die omstandigheden plaats gehad hebbende verkiezing kan niet worden gehandhaafd. Hetzelfde is het geval met een verkiezing, uitgeschreven ter vervulling eener plaats van hem die niet als lid van den raad is toegelaten, zoo in die beslissing van niet-toelating niet is berust, en de zaak nog niet bij einduitspraak is afgedaan. — W. B. A 1492; Rep. 1878, 42.

3796. De gemeenteraad moet, bij de beslissing omtrent de verkiezing van een persoon, zich bepalen tot diens al of niet toelating, maar mag in die bebeslissing niet opnemen, dat een ander is gekozen en dat dezen een afschrift van het besluit zal worden gezonden om als geloofsbrief te dienen. — Kon. Besl. 25 December 1877; Gemst. 1385; Rep. 1878, 618.

3797. Waar handelingen zijn gepleegd, die de vrijheid van stemmen hebben verhinderd, behooren de gekozenen niet te worden toegelaten.. — Kon. Besl. 8 Maart 1868 (St. 31); Gemst. 860; W. B. A. 979; Luttenberg 40.

3798. Indien een verkiezing plaats heeft ter vervanging van aftredende leden, behooren de stembriefjes te worden toegekend aan een aftredend lid, al is de naam niet volkomen juist gespeld en geen persoon in de gemeente aanwezig is, die den verkeerd gespelden naam draagt. — Kon. Besl. 29 Augustus 1868, no. 45; R. v. St. VIII, 299.

3799. De gemeentebesturen moeten bij de inzending van raadsbesluiten tot toelating van raadsleden mededeelen, dat door de nieuwe leden de stukken in art. 17 zijn overgelegd, dat die stukken door den raad zijn onderzocht, welk resultaat dat onderzoek heeft opgeleverd, in welken zin de raad tot al of niet toelating heeft besloten. — Ged. St. Limburg 9 Maart 1877; Bijv. 1877, 87.

3800. De gemeentebesturen behooren bij de inzending van raadsbesluiten omtrent het onderzoek der geloofsbrieven van nieuw inkomende raadsleden, steeds naauwkeurig te vermelden de namen, voornamen (voluit geschreven) en woonplaatsen van de toegelatenen, alsmede van de personen in wier plaats zij gekozen zijn. — Ged. St. Gelderland 3 Sept. 1878, no. 50; Bijv. 1878, 248.

3801. De raadsbesluiten omtrent de toelating van nieuwe leden behooren *terstond* aan Ged. St. te worden medegedeeld, ten einde deze in de gelegenheid te stellen om zoo het noodig is een beslissing te geven, vóór dat het nieuwe raadslid reeds heeft zitting genomen. — Ged. St. Friesland 9 September 1875; no. 36; Bijv. 1875, 263.

3802. Bij dit art. is wel aan den raad het regt toegekend om ten aanzien van geschillen, welke aangaande de geloofsbrieven of de verkiezing van raadsleden oprijzen, doch alleen als er geloofsbrieven zijn ingediend. Voor een geloofsbrief mag niet in de plaats treden een besluit van den raad, waarbij iemand voor gekozen wordt verklaard. — Kon. Besl. 20 September 1877 (St. 113); Luttenberg 208.

3803. Bij de mededeeling van de beslissingen der gemeenteraden omtrent het onderzoek der geloofsbrieven van nieuw inkomende raadsleden, behooren te worden gevoegd de bedenkingen, welke omtrent de toelating van nieuw inkomende raadsleden in het rapport der commissie van onderzoek van de geloofsbrieven mogten zijn vermeld. — Ged. St. Z. Holland 11 October 1875; Bijv. 1875, 297.

Art. 32.

3804. Herkozen raadsleden mogen over en weer over elkanders toelating beraadslagen, en beslissen ook wanneer hunne benoeming bij hetzelfde procesverbaal is geconstateerd. — Verslag Drenthe 1868 III, 8.

3805. De nieuw benoemde raadsleden mogen de beraadslagingen over hunne eigene geloofsbrieven niet bijwonen. — Verslag Friesland 1373; Gemst. 1201.

Art. 33.

3806. De bezwaarschriften van niet-toegelaten raadsleden moeten op zegel gesteld worden. — Verslag Friesland 1866; W. B. A. 899.

3807. Zijn toegelaten raadsleden die den eed nog niet hebben afgelegd reeds benoembaar in commissiën? — Gemeenteraad Groningen 5 September 1865; Gemst. 734.

3808. Inzending der geloofsbrieven van nieuw benoemde leden van den gemeenteraad. — Prov. blad Groningen 1854, no. 83.

3809. Een benoemd raadslid, niet toegelaten, omdat uit het overgelgd doop-extract de identiteit niet was gebleken, terwijl bij eene later overgelegde acte van bekendheid de raad daarop geene andere beschikking heeft gegeven, moet de termijn van beroep gerekend worden sedert het eerste besluit. — Kon. Besl. 15 December 1853, G. v. O. 232.

3810. Art. 33 en 36 der gemeentewet. Mag de koning, oordeelende in hooger beroep, de na het raadsbesluit veranderde omstandigheden in aanmerking nemen? — Gemst. 1489.

3811. Zijn de bezwaarschriften door een lid van den gemeenteraad tegen wiens toelating bedenkingen bestaan, naar aanleiding van art. 33 en 36 der gem.wet, bij gedeputeerde staten of bij den koning ingediend aan zegelregt onderhevig? — Ja. — Gemst. 1246.

3812. De bezwaarschriften bij niet-toelating van leden van gemeenteraden, ingevolge dit art. bij gedeputeerde staten of ingevolge art. 36 bij den koning ingediend, moeten op gezegeld papier worden gesteld, indien zij door den niet-toegelatene worden ingezonden; zij zijn van het zegelregt vrijgesteld indien zij door een raadslid of den burgemeester worden ingeleverd. — M. F. 31 December 1860, no. 56; P. W. 3733.

Art. 34.

3813. Administrative regtspraak van gedeputeerde staten. — Gemst. 837—839.

3814. Gedeputeerde staten zijn niet bevoegd te oordeelen over eene beslissing van het stembureau, dat het verschil tusschen het getal der in de bus gevonden stembriefjes en dat der kiezers die gestemd hebben, van invloed is geweest op de verkregen meerderheid, met het gevolg dat eene nieuwe stemming heeft plaats gehad. — Versl. Limburg 1868 III, 14.

3815. Gedeputeerde staten kunnen alleen beslissen op beschikkingen van den raad, hetzij in hooger beroep, hetzij ambtshalve; zij mogen niet beschikken op adressen, vóór dat de raad nog beslist heeft. — Ged. St. Utrecht; Gemst. 308.

3816. Gedeputeerde Staten zijn niet bevoegd uitspraak te doen omtrent de toelating van een verkozen raadslid, indien de bezwaren betrekkelijk zijn tot de handelingen die aan het raadsbesluit zijn voorafgegaan, in casu dat de voorzitter van het stembureau tot raadslid is verkozen, zoodanige gevallen behooren tot de beslissing door den koning te geven. — Versl. Limburg 1868 III, 14.

3817. Een besluit van den raad, waarbij de toelating wordt gehandhaafd niettegenstaande deze reeds door gedeputeerde staten is vernietigd, heeft geen gevolg en behoeft ook niet te worden vernietigd, omdat burgemeester en wethouders ingevolge de vroegere beslissing van gedeputeerde staten, tot de bepaling eener nieuwe vierkiezing moeten overgaan. — M. B. Z. 12 December 1863; Gemst. 669; W. B. A. 789.

3818. De beslissing van gedeputeerde staten waarbij het besluit van den raad tot toelating van een verkozen raadslid, wordt vernietigd, moet ook door hen worden medegedeeld aan den ten onregte toegelatene. — M B. Z. 1 Augustus 1866, no. 214, 2e afd.; Versl. Z. Holland 1869, 92; W. B. A. 897; Luttenberg 104.

3819. In hooger beroep kunnen zoodanige nadere stukken worden overgelegd, als hij die in hooger beroep komt, noodig oordeelt. — Kon. Besl. 4 Dec. 1657, bij Walker Cremer.

3820. Gedeputeerde staten zijn bevoegd de overlegging der stembriefjes te bevelen, ten einde ze na te gaan en daarvan bij hunne beslissing gebruik te maken. — M. B. Z. 23 October 1851, bij Boer en Six II, 75.

3821. Toegelaten raadsleden kunnen, zoolang de termijn bij dit art. bepaald, nog niet is verstreken, niet tot wethouder worden benoemd. — Kon. Besl. 19 October 1863 (St. no. 125); Luttenberg 188.

3822. De gemeenteraden zijn verpligt ingevolge art. 69 der kieswet de stembriefjes na verloop van één jaar te vernietigen, zij behooren daartoe telkens besluit te nemen of de vernietiging bij proces-verbaal te constateren. — M. B. Z. 29 Junij 1868, no. 242, 2e afd.: Bijv. 189; Luttenberg 107.

Art. 36.

3823. Jhr. Mr. J. de Kemper. De waarborgen voor billijke administrative beslissingen. — N. R. Jaarb. VIII, 201.

3824. Indien de raad later dan veertien dagen in beroep komt, is hij daarin niet meer ontvankelijk. — Kon. besl. 26 December 1865, no. 63; R. v. S. VI, 4; W. B. A. 881.

3825. De beslissing des konings omtrent de geldigheid der stemming is alleen mogelijk in de gevallen bij dit art. bedoeld. — M. B. Z. 8 November 1861, no. 129, 2e afd.; Bijdr. VIII, 200, 398; Verslag Utrecht 1855; Verslag Z. Holland 1855; Gemst. 608.

3826. De koning beslist alleen indien van eene beslissing van gedeputeerde staten in beroep wordt gekomen, en dan nog alleen op het beroep van den raad of de niet-toegelatene; andere ingezetenen zijn in zoodanig beroep niet ontvankelijk. — Versl. N. Brabant 1866; W. B. A. 903.

3827. Een raadslid kan niet in beroep komen bij den koning, alleen de raad of de niet-toegelatene. — Versl. Overijssel 1866; Gemst. 778; Versl. Limburg 1866; Gemst. 781; W. B. A. 894; Kon. Besl. 23 December 1868, no. 5; R. v. S. 1869 IX, 5; Kon. Besl. 15 November 1869, no. 43; R. v. S. 1869 IX, 315, 316.

3828. De bevoegdheid des konings tot vernietiging van beslissingen van gedeputeerde staten in administrative geschillen, is alleen dan voor uitoefening vatbaar, als de wijze waarop, niet bij de speciale wet is geregeld. — Regtb. Assen 7 September 1857, W. 1889; N. R. B. VII, 583; W. B. A. 434; Gemst. 313.

3829. Om niet-toegelaten raadslid te zijn in den zin van art. 36 en dus in hooger beroep te kunnen komen van een besluit van gedeputeerde staten over een verkiezing van gemeenteraadsleden, moet de niet-toelating uitdrukkelijk uitgesproken zijn, zij mag niet verondersteld worden. — W. B. A. 1481; Rep. 1878, 38. Anders Kon. Besl. 24 November 1877; Gemst. 1375; Rep. 1878, 202.

3830. Tegen uitspraken van gedeputeerde staten in zake van verkiezingen voor den gemeenteraad, heeft slechts de raad of de niet-toegelatene, regt van beroep. — Kon. Besl. 13 Maart 1878; W. B. A. 1501; Rep. 1878, 394.

3831. Met de woorden „*de niet-toegelatene*" in dit art. wordt bedoeld hij, die zich met een geloofsbrief als gekozen lid van den raad, bij den raad heeft aangemeld en tegen wiens toelating de raad of gedeputeerde staten bezwaar hebben gevonden, niet die bij een herstemming niet is gekozen verklaard. — Kon. Besl. 10 November 1879, no. 14; W. B. A. 1607: Gemst. 1488.

3832. Mr. A. Oudeman. Kunnen de uitspraken van gedeputeerde staten over geschillen van bestuur of andere, wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, bij kon. besl. vernietigd worden wanneer bij die wetten, noch de wijze, noch de gevolgen der vernietiging geregeld zijn? — Opm. en Med. XII, 120.

Art. 38.

3833. Het zittingnemen van raadsleden, art. 38 der gemeentewet. De nieuw benoemde raadsleden behooren eerst zitting te nemen, nadat de termijn van acht dagen bij art. 33 is verstreken, maar ook nadat de termijn bij art. 35 2e lid bepaald, is verstreken. — Gemst. 1253.

3834. Als de gemeenteraad uitspraak heeft gedaan, dat de betrekking van een tot raadslid benoemd persoon onvereenigbaar is met het lidmaatschap van den raad en die uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan, kan die persoon niet meer toegelaten worden tot raadslid, al neemt hij zijn ontslag uit de onvereenigbare betrekking. — Gemst. 37.

Art. 39.

3835. Van de eedsaflegging van raadsleden behoeft geen proces-verbaal te worden opgemaakt. — M. B. Z. 13 October 1851, no. 223; Bijv. 228, E. 93, Gids I, 284; G. v. O. 240.

3836. Indien proces-verbaal der eedsaflegging wordt opgemaakt, is dit vrij van zegel en registratie. — M. v. F. 7 Junij 1850, no. 44; M. F. 1 October 1850; P. W. 1497; W. B. A. 123.

3837. Indien een gekozen raadslid geen godsdienstige bezwaren heeft tegen het afleggen van den

eed, doch het alleen verkiesselijker en voor hem krachtiger oordeelt om de belofte af te leggen, kan hij daarmede niet volstaan; hij kan in zoodanig geval zonder eedsaflegging alleen op een belofte niet worden toegelaten. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1192.

3838. De herkozen leden kunnen niet volstaan met het afleggen van den eed van zuivering bij art. 83 gr.w. bedoeld, af te leggen; zij moeten ook den ambtseed bij dit art. voorgeschreven op nieuw afleggen. — Versl. Ged St. Gelderland 1879; Gemst. 1515.

Art. 40.

3839. De gewone vergaderingen kunnen bij het reglement van orde worden bepaald, ook het uur waarop de vergaderingen zullen aanvangen kan daarbij worden aangewezen. — M. B. Z. 23 December 1851; Bijdr. I, 179.

3840. Mag de gemeenteraad belegd worden en vergaderen buiten het gewoon daartoe bestemd gebouw of vertrek? — W. B. A 223.

Art. 41.

3841. De gemeentewet voorziet niet in het geval dat de burgemeester weigert eene raadsvergadering te beleggen. — Gemst. 8.

3842. Welke beteekenis moet gehecht worden aan het woord „*beleggen*" in art. 41 der gemeentewet? — Bijdr. I, 179.

3843. Als een openbare raadsvergadering om de vele werkzaamheden of om een andere oorzaak gesloten wordt, met kennisgeving aan den raad dat morgen op een bepaald uur de vergadering zal worden voortgezet, is het dan verpligtend op nieuw de oproeping te doen ingevolge dit art.? Neen. Alleen zij die afwezig waren, behooren een oproeping te ontvangen. — Gemst. 1165.

Art. 42.

3844. De benoeming van een wethouder kan niet worden vernietigd op grond dat de benoeming niet op het oproepingsbriefje was vermeld, ook niet ten verzoeke van een raadslid die in de vergadering afwezig was gebleven. — Gemst. 735.

3845. In de vergadering van den raad mag de burgemeester, die geen lid is, voorstellen doen en in behandeling brengen, die niet op het oproepingsbriefje voorkomen. — Kon. Besl. 25 November 1855 (St. 133); Gemst. 218; W. B. A. 340; Luttenberg, 114.

3846. De raad mag een onderwerp, niet op de oproepingsbriefjes vermeld, dadelijk in behandeling nemen en daarover stemmen. — Gemst. 35.

Art. 43.

3847. Openbaarheid- — W. B. A. 814.

3848. Meer openbaarheid te geven, aan de voordragten van in den gemeenteraad te behandelen onderwerpen. — Bijdr. VIII, 399.

3849. Bij eene verordening mag niet voorgeschreven worden, dat over eenig bepaald onderwerp steeds in eene openbare vergadering moet worden beraadslaagd, omdat dit eene uitbreiding is van art. 44, en ingevolge art. 43 over alle onderwerpen niet in art. 44 opgenoemd, in eene besloten vergadering mag worden geraadpleegd. — M. B. Z. 3 Mei 1857, no. 101, 2e afd.; G. v. O. 245.

3850. Gedeputeerde staten van Zeeland hebben de gemeentebesturen uitgenoodigd, om in de stukken, wanneer zulks heeft plaats gehad, op te nemen dat het besluit in het openbaar is genomen. — Prov. blad van Zeeland 1851, no. 128.

3851. Ontwerp-verordening omtrent de wijze van openbaarmaking van het verhandelde in den gemeenteraad te Zwolle. — Gemst. 812; W. B. A. 952, 888; Rotterdam W. B. A. 876; Leeuwarden 886.

3852. De gemeenteraad is bevoegd om in afwijking van de bekend gemaakte volgorde der agenda, de openbare zitting in een met gesloten deuren te veranderen. — W. B. A. 1541.

3853. De raad kan niet bij regelement van orde aan de toehoorders de verpligting opleggen om, indien zij de zitting willen bijwonen, dit met ongedekten hoofde te doen. — Gemst. 35.

Art. 44.

3854. In de besluiten omtrent onderwerpen in dit art. opgenoemd, moet uitdrukkelijk worden vermeld, dat het besluit in het openbaar is genomen. — Ged. St. van Gelderland; Gemst. 73.

3855. Artt. 44 en 264 der gemeentewet. Het schijnt geoorloofd over een reclame tegen den hoofdelijken omslag in een besloten vergadering te beraadslagen, indien slechts in een openbare vergadering besloten wordt. — Gemst. 1282.

3856. De wettigheid van een besluit, genomen in eene *geheime* raadszitting, omtrent een onderwerp dat gebragt kan worden tot die opgenoemd in dit art., zooals de wijze van uitvoering eener geldleening of het aangaan daarvan, wordt gedekt door de tweede *openbare* behandeling. — Gem. Raad Groningen 3 April 1880; Ged. St. Groningen 13 April 1880; Gemst. 1490, 1491; W. B. A. 1607, 1609, 1610.

Art. 46.

3857. Mr. W. de Sitter. Is een gemeenteraad bevoegd, onafhankelijk van de geloofsbelijdenis zijner leden, het regt van collatie uit te oefenen? Zijn de leden van den raad bevoegd zich van medestemmen te onthouden ook dan wanneer zij geene der in art. 46 opgenoemde redenen daarvoor kunnen bijbrengen? — Gids I, 645.

3858. Ook buiten de gevallen bij dit art. bedoeld, mogen de leden van den raad zich onthouden van het medestemmen. — W. B. A. 171.

3859. Moeten leden van den gemeenteraad zich onthouden van medestemmen ingeval de benoemingen waarbij hunne bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten, in aanmerking komen? — Mogen raadsleden medestemmen over onderwerpen die hun of hunne bloed- of aanverwanten tot den derden graad ingesloten slechts in hunne ambtsbetrekking aangaan? — Gids I, 468.

3860. Bij het doen eener benoeming uit een bepaald getal personen, behoort een raadslid zich van de stemming te onthouden, wanneer daaronder iemand voorkomt hem tot den derden graad bestaande. — Kon. Besl. 2 Dec. 1863 (St. 133); Gemst. 638, W. B. A. 758; Luttenberg 208; G. v. O. 253.

3861. Bij eene eindstemming over een wethouder tusschen twee raadsleden, tot een van welke een ander raadslid in derden graad verwant is, mag dit lid niet medestemmen. — M. B. Z. 5 November 1851, no. 184; Gids I, 205.

3862. Is het stemmen over een adres van iemand die makelaar wenscht te worden, eene stemming over eene zaak, of is het eene benoeming of keuze van een persoon? — Bijdr. VII, 181.

3863. Een raadslid door burgemeester en wethouders op de lijst van aanbeveling voor de betrekking van gemeente-ontvanger geplaatst, mag bij de benoeming mede stemmen. — Gemst. 588.

3864. Een raadslid mag mede stemmen bij eene benoeming waarvoor eene *aanbeveling* door burge-

meester en wethouders is gedaan, waarop een bloed- of aanverwant tot den derden graad voorkomt. — M. B. Z. 13 December 1851, no. 191, 2e afd.; Bijv. 355; W. B. A. 134, Gemst. 17; G. v. O. 250.

3865. Een raadslid mag niet mede stemmen over een verzoek tot vermindering van den aanslag in den hoofdelijken omslag van zijn halfbroeder. — Kon. Besl. 18 Julij 1856 (St. 70); Gemst. 252; W. B. A. 373, G. v. O. 257. Luttenberg 114.

3866. Over de verhuring van gemeente-eigendommen mogen die raadsleden niet stemmen, die zelve huurders of in den derden graad bloedverwanten van huurders zijn. — Kon. Besl. 24 Julij 1856 (St. 72). Luttenberg 119.

3867. Bij de vaststelling der jaarwedden van den burgemeester of van de wethouders, behoeven deze zich niet van stemming te onthouden. — Gemeenteraad van Hulst 10 Januarij 1852; Gemst. 16.

3868. De raad kan een lid beletten te stemmen over eene zaak die hem persoonlijk aangaat. — M. B. Z. 13 Julij 1858, no. 115, 2e afd.; Bijv. 1859, 368; Gemst. 411; Bijdr. IV, 294.

3869. Het woord *„gelastigde"* ziet alleen op de raadsleden zelve. Een lid behoeft zich niet van stemming te onthouden over eene zaak, waarin zijn bloedverwant als *„gelastigde"* is betrokken. — Gemst. 639.

3870. Bij een derde stemming over een wethouder in den raad, mogen de beide leden over welke gestemd wordt, niet mede stemmen. — Kon. Besl. 15 November 1856 (St. 115); Gemst. 270; W. B. A. 390; Luttenberg 192; G. v. O. 250; Versl. N. Holland 1866; W. B. A. 902.

3871. Meentegeregtigden raadsleden zijnde, moeten in den raad zich van stemming onthouden, wanneer over de meentefondsen wordt besloten. — Kon. Besl. 25 December 1854 (St. 178); Gemst. 171; W. B. A. 291; Luttenberg 175; G. v. O. 256.

3872. Dr. J. van Vloten. Het goed recht der gemeente Deventer op hare weiden. — Deventer 1865, Beoord. in Regtsg.; Bijdr. XV, 356.

3873. Mr. H. W. Jordens. Deventer stadsweiden en burgerregten. — Zwolle 1862. Beoord. in N. Bijdr. v. R. en W. XII, 769.

3874. (Mr. J. C. Bijsterbos). Een woord over gemeene of burgerweiden. — Deventer 1866 (niet in den handel).

3875. Indien een raadslid om eene betrekking bij den gemeenteraad heeft verzocht, mag hij aan de stemming geen deel nemen. — Kon. Besl. 10 Julij 1861 (St. 60); W. B. A. 635; Gemst. 512; Luttenberg 126; G. v. O. 251.

3876. Het medestemmen door raadsleden is niet verboden, wanneer het onderwerpen betreft, waarbij zij persoonlijk geen belang hebben, doch in eene of andere hoedanigheid (bijv. regenten van een weeshuis) zijn betrokken. — M. B. Z. 8 Julij 1852; Luttenberg 138; Gemst. 44; W. B. A. 164; G. v. O. 254.

3877. Bij benoeming van een gemeente-ontvanger is de benoeming wettig, wanneer ooms van den benoemde hebben medegestemd, bij vrije stemmingen. — Ged. St. van Zeeland, Versl. 1861; Bijdr. VIII, 199; G. v. O. 252.

3878. Wanneer eene benoeming geschiedt, op eene voordragt buiten welke de keuze niet mag gaan, kan deze niet vrij genoemd worden; in dat geval mogen de raadsleden niet mede stemmen, wanneer zij zelve of iemand in den verboden graad aan hen verwant, daarop is geplaatst. — M. B. Z. 27 Februarij 1857, no. 182; G. v. O. 251.

3879. Raadsleden mogen mede stemmen over de belangen eener vennootschap waarin zij aandeelhouders zijn. — M. B. Z. 13 Julij 1858, no. 115, 2e afd.; Bijv. 1859, 368; Versl. Drenthe 1858; Gemst. 411; W. B. A. 482; G. v. O. 255; Bijdr. IV, 294.

3880. R. A. Verploeg Chassé. Art. 46 der gemeentewet. — Bijdr. XVIII, 281.

3881. Mr. S. A. Verwey. Onthouding van stemmen. De wet verbiedt het medestemmen niet bij sollicitatiën en aanbevelingen, doch waar het eene *voordragt* geldt, mogen zij, wier betrekkingen op de voordragt geplaatst zijn, niet medestemmen. — Gemst. 23.

3882. De leden van den raad, tevens regenten van een godshuis; mogen mede stemmen: *a.* over de benoeming van een regent van dat gesticht; *b.* over een verzoek van het bestuur van het gesticht om het getal regenten te verminderen. — W. B. A. 152.

3883. Indien bij stemming zal worden uitgemaakt of eenig eigendom der gemeente onderhands of in het openbaar zal worden verhuurd, mag ieder raadslid aan die stemming deelnemen, ook als later blijkt dat een broeder van een raadslid als onderhandsche huurder wordt voorgedragen. — Gemst. 1084.

3884. Voor de toepasselijkheid van dit art. is het niet voldoende dat men bij een zaak persoonlijk *belang* heeft. De zaak moet persoonlijk *aangaan.* Dit is niet het geval bij een verbetering van de communicatie in de streek die men bewoont. Die zaak gaat de gansche gemeente aan. — Gemst. 1192.

3885. Een raadslid behoeft zich niet van stemming te onthouden bij de verhooging van een jaarwedde eener gemeentebetrekking, door iemand bekleedt die het raadslid in den derden graad bestaat. — Gemst 1252.

3886. Buiten het geval van dit art. is het de pligt van ieder raadslid mede te stemmen. Intusschen kan er niemand toe gedwongen worden en de ongewettigde onthouding van medestemming van een of meer raadsleden maakt een besluit niet onwettig als het overigens aan den eisch van artt. 48 en 50 voldoet. — Gemst. 1253.

3887. Hoezeer een raadslid niet mag medestemmen over zaken, bedoeld bij dit art., kan hem echter het mede beraadslagen niet worden ontzegd. — Gemst. 1170.

3888. Dit art. ziet op zaken die de raadsleden of hunne nabestaanden in *hun persoon* betreffen, niet op die waarbij zij enkel *belang* hebben. — Gemst. 1489; Rep. 1880, 6192.

3889. P. S. Poppes. De wethouders mogen mede stemmen over een voorstel tot verhooging van hunne jaarwedden. — Thesis XXIX; Leiden 1872.

3890. De zaken, waarvan dit art. spreekt, kunnen gesplitst worden in *benoemingen* en in *alle overige.* Bij een benoeming waarbij niet uit een voordragt wordt gekozen, behoeft een raadslid zich nimmer bij *eerste vrije* stemming te onderhouden; alleen bij stemming tusschen bepaalde personen moet een raadslid zich onthouden als daarbij de personen in dit art. genoemd in aanmerking komen. Wat andere zaken betreft moeten zij van particulieren aard zijn om medestemmen te beletten, niet eenige betrekking van medebestuurder van eenig collegie, commissie of actiehouder in een maatschappij. — Gemst. 1282.

3891. Ook bij benoeming van een wethouder, mogen bij de eindstemming de beide raadsleden, tusschen wie herstemd moet worden, aan die eindstemming geen deel nemen. — Kon. Besl. 1 Febr. 1879 (St. 28); Luttenberg 71.

3892. Indien bij de laatste stemming tusschen twee bepaalde personen moet worden herstemd, die aan sommige raadsleden in den derden graad be-

staan, moeten deze zich bij die eindstemming daarvan onthouden. — Kon. Besl. 26 Augustus 1869 (St. 148); Luttenberg 163.

3892a. Bij de stemming in den gemeenteraad over de conversie eener geldleening, mogen ook de leden die aandeelhouders zijn mede stemmen; omdat niet gezegd kan worden dat deze zaak die leden persoonlijk aangaat. — W. B. A. 1669; Rep. 1881, 9306.

Art. 47.

3893. Raadsleden kunnen niet vervolgd worden, ter zake van persoonlijke beleedigingen, die een deel hebben uitgemaakt van hunne meening in de vergadering uitgebragt. — H. R. 1 Maart 1854; N. R. XLVII, § 21, 86; W. 1521; Gemst. 111, 128, 129; Luttenberg 31; W. B. A. 249; G. v. O. 258; v. d. H. Strafr. 1854 I, no. 976, 84; Regtz. XXII, 103.

3894. Het is genoeg dat de gesproken woorden in eenig verband staan tot het aan de orde zijnde onderwerp, het is niet noodig dat de gebezigde uitdrukkingen regtstreeks tot de zaak betrekking hebben. — H. R. 28 Junij 1865; N. R. LXXX, § 31, 286; W. 2705; W. B. A. 841; Gemst. 721; v. d. H. Strafr. 1865, no. 2013, 340; H. R. 30 Junij 1865; N. R. B. XVI, 437; Regtb. Deventer 21 Februarij 1865; W. 2668; W. B. A. 823; Gemst. 703. Anders Hof van Overijssel 13 April 1865; W. 2816; Gemst. 708, 721; W. B. A. 827.

3895. De onvervolgbaarheid in regte wegens stem of meening in de vergadering geuit, strekt zich niet verder uit, dan tot zoodanige gezegden, die een deel hebben uitgemaakt van die stem of meening. — H. R. 30 Julij 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 875, 306; N. R. LXVIII, § 46; 353; W. B. A. 639; Gemst. 11, 59, 107, 506, 517; W. 2297; G. v. O. 259.

3896. De woorden door een raadslid aan den burgemeester in eene openbare raadsvergadering toegevoegd: „dat hij zich schaamde met zulk een persoon te moeten vergaderen als de burgemeester is", betreffen niet de discussie of meening van den beklaagde, als raadslid over een in behandeling zijnd onderwerp. — Regtb. Arnhem 10 November 1868; Gemst. 899; W. 3061; W. B. A. 1019.

3897. De woorden „*Stem en meening*" in dit art. gebezigd, doelen alleen op hetgeen in eene vergadering van den gemeenteraad over de aldaar te behandelen onderwerpen kan worden opgevat, en niet op woordenwisselingen welke geheel vreemd daaraan door eenige leden worden gehouden. — Hof Z. Holland 13 Mei 1861; W. 2274; W. B. A. 626; Gemst. 506.

3898. A. Hinlópen. De bepaling van art. 47 gem.w. waarborgt geene straffeloosheid van lasterlijke en beleedigende uitdrukkingen door de raadsleden in de vergadering geuit. — Thesis XXI; Utrecht 1866.

3899. Op beleediging, een raadslid in of ter gelegenheid van de uitoefening dier bediening aangedaan, wordt te regt art. 222 C. P. toegepast. De leden van den raad maken een deel uit van de administrative magt. — H. R. 26 Februarij 1856; N. R. LII, § 39, 162; W. 1847; v. d. H. Strafr. 1856 I, no. 1196, 120.

3900. Dit art. is ook van toepassing op den burgemeester die geen lid van den raad is. Dit art. geeft aan de leden van den raad het regt niet om zich alle mogelijke uitdrukkingen te veroorloven omtrent personen, wier naam bij gelegenheid der discussie toevallig wordt genoemd. — Regtb. Arnhem 27 Junij 1871; W. 3365; Gemst. 1047.

Art. 48.

3901. Art. 48 der gemeentewet. — Bijdr. VIII, 74.

3902. De grootste helft der raadsleden moet aan eene stemming deel nemen. — Kon. Besl. 24 Nov. 1857 (St. 116); Gemst. 322; W. B. A. 443; G. v. O. 261; Luttenberg 227.

3903. Hoeveel stembriefjes moeten noodzakelijk ingeleverd worden, om eene stemming in den gemeenteraad wettig te doen zijn? — Bijdr. IX, 373.

3904. In een gemeenteraad van 7 leden, kan over de toelating van drie nieuw gekozen leden, geen uitspraak worden gedaan, wanneer van de vier overige leden slechts drie tegenwoordig zijn. — Kon. Besl. 7 Dec. 1857 (St. 119); Gemst. 321; G. v. O. 261; Luttenberg 228.

3905. De opvatting, dat het woord „tegenwoordig" in art. 48 der gemeentewet denzelfden zin zoude hebben als het woord „stemmende" in art. 50 alin. 1 dier wet, is in strijd zoowel met de beteekenis van dat woord als met den zamenhang en de bedoeling der wet. — Kon. Besl. 20 December 1880; Gemst. 1529; Rep. 1880, 8399.

3906. J. P. Huyser. In art. 48 gem.wet wordt bedoeld de grootste helft der „in functie zijnde" leden. — Thesis XXVII; Leiden 1863.

3907. G. IJ. Goedkoop Cz. Ten onregte beslist het koninklijk besl. van 10 Maart 1870 (St. 50), dat in art. 48 der gem.wet de woorden „tegenwoordig is" beteekenen „medewerkt". — Thesis XXV; Leiden 1870.

3908. De bloote tegenwoordigheid der leden is niet voldoende, maar moet de grootste helft van het bij art. 4 bepaald getal leden door stemming tot een besluit medewerken. In het geval van art. 220 is dus de medewerking van de grootste helft, behalve burgemeester en wethouders, noodig. — Gemst. 1253.

3909. Een besluit, waaraan niet de grootste helft der raadsleden hebben deel genomen, is nietig, ook als het vereischte getal aanwezig is, doch sommigen zich van de stemming hebben onthouden. — Kon. Besl. 10 Maart 1870 (St. 50); Luttenberg 53.

Art. 49.

3910. Een besluit door den burgemeester tevens lid van den raad, *alléén* genomen, na twee vruchtelooze vergaderingen, is geldig. — Kon. Besl. 4 September 1857 (St. 106); Gemst. 311; W. 1896; W. B. A. 432, 435, 438; G. v. O. 267; Luttenberg 214.

3911. Indien in twee vergaderingen het vereischt getal leden niet is opgekomen kan in de derde vergadering alleen worden besloten omtrent de zaken op de oproepingsbriefjes vermeld. — Kon. Besl. 27 Nov. 1875 (St. 209); Gemst. 1263. Luttenberg 216.

3912. De besluiten, genomen op de wijze bij dit art. voorgeschreven, mogen alleen geschieden ten aanzien van onderwerpen op de oproepingsbriefjes vermeld. Alle andere besluiten zijn nietig. — Kon. Besl. 7 October 1870 (St. 168); Luttenberg 185.

Art. 50.

3913. Mr. A. A. Weve. Is een besluit van een gemeenteraad in den zin van art. 62 W. B. R. een authentieke titel, krachtens welke eene voorloopige tenuitvoerlegging bij vonnis kan worden bevolen? — Bijdr. IV, 82.

3914. Is eene stemming over de vraag, of een bepaald persoon al dan niet tot makelaar zal worden benoemd, eene stemming over eene zaak of over de benoeming van een persoon? moet in dat geval bij staking van stemmen het besluit tot eene vol-

gende vergadering uitgesteld worden of moet het lot beslissen? — Bijdr. VII, 362; VIII, 52 en 181; W. B. A. 705.

3915. Na staking van stemmen behoeft de beslissing niet in de eerst volgende vergadering te worden genomen, zij kan ook tot eene latere vergadering worden uitgesteld. — Gemeenteraad van Amsterdam 27 Julij 1853; Gemst. 96.

3916. Hoeveel stembriefjes moeten noodzakelijk ingeleverd worden om eene stemming in den gemeenteraad wettig te doen zijn? — Bijdr. IX, 373; Versl. Zeeland 1862.

3917. Kunnen leden der vaste commissiën uit den gemeenteraad met eene betrekkelijke meerderheid van stemmen worden benoemd? — Gids I, 662.

3918. Is de bepaling in een reglement van orde voor den gemeenteraad, houdende dat bij het staken der stemmen een benoemd lid van den raad als toegelaten zal worden beschouwd, over een te brengen met de gemeentewet? — Gids I, 20, 662.

3919. Tengevolge van de dwaling, waarin een lid verklaart te hebben verkeerd bij de stemming, kan daarop niet worden teruggekomen door eene nieuwe stemming. — Gemeenteraad van Amsterdam; W. B. A. 665.

3920. Wanneer in eene voltallige raadsvergadering eenige leden zich van stemming onthouden en daarop de stemmen staken, behoort de zaak niet tot eene volgende vergadering te worden uitgesteld, doch is het voorstel verworpen. — Kon. Besl. 3 October 1853 (St. 109); Gemst. 107; W. B. A. 227; G. v. O. 270; Luttenberg 88.

3921. Staken van stemmen. — Bijdr. I, 34; II, 34; III, 179.

3922. Mr. K. A. Poortman, staken van stemmen. — Bijdr. II, 272.

3923. Indien over eene vraag wordt gestemd, is na staking geene beslissing mogelijk; daarom is het noodig om alle vraagpunten als voorstellen te formuleren. — Gids I, 27; Gemst. 209.

3924. Wanneer heeft de gemeenteraad een besluit genomen? Wanneer is dat besluit voor uitvoering vatbaar? — Bijdr. IV, 60.

3925. Ieder raadslid is bevoegd te vorderen, dat in de notulen worde opgenomen wat door andere raadsleden gesproken is, altijd echter met goedkeuring van den raad. — Gemst. 1422.

3926. Bij staking der stemmen wordt ingevolge dit art. het nemen van een besluit tot een volgende vergadering uitgesteld; de voorsteller is in dat geval onbevoegd tot het intrekken van zijn voorstel. — Gemst. 1441; Rep. 1879, 3900.

3927. Waar in een gemeenteraad de stemmen staken over een voorstel, moet in DE volgende vergadering dat voorstel in stemming worden gebragt, zonder dat tot een nadere behandeling mag worden overgegaan, of andere voorstellen over hetzelfde onderwerp eerst in stemming mogen worden gebragt. — W. B. A. 1495; Rep. 1878, 205.

3928. Een burgemeester moet weigeren een onwettig voorstel in behandeling te nemen; besluit de raad toch bij voorafgaande stemming tot de behandeling over te gaan, dan moet hij aan dat besluit geen uitvoering geven. — W. B. A. 1527; Rep. 1878; 1965.

3929. Waar een benoeming volgens de gemeentewet op een bepaalden dag niet geschiedt en op dien dag over een motie tot uitstel der benoeming de stemmen staken, moet toch aan art. 50 gem.w. gevolg worden gegeven. — W. B. A. 1527; Rep. 1878, 1966.

3930. A. J. Dijckmeester. De bepaling van een reglement van orde voor den gemeenteraad, houdende, dat bij het staken der stemmen een benoemd lid van den raad als toegelaten zal worden beschouwd, is niet over een te brengen met de gemeentewet. — Thesis XXXI; Leiden 1870.

3931. Wanneer in een onvoltallige *besloten* vergadering de stemmen staken, moet dan het voorstel geacht worden niet te zijn aangenomen, of moet het nemen van het besluit tot een volgende *besloten* vergadering worden uitgesteld? Daar dit art. niet onderscheidt tusschen besloten en openbare vergaderingen, geldt voor beide dezelfde regel. Het is echter geen vereischte dat de volgende vergadering een *besloten* is; de raad kan besluiten de tweede stemming in het openbaar te houden. — Gemst. 1166.

3932. A. J. Blom. Als over een voorstel de stemmen gestaakt hebben, mag in de volgende gemeenteraadsvergadering, zonder voorafgaand besluit over dit voorstel, beraadslaagd worden. — Thesis XXIX; Leiden 1873. Anders Th. G. A. Slingeland; Thesis XLIII; Leiden 1867.

3933. Een raadsvergadering moet geacht worden voltallig te zijn indien de *in functie zijnde leden* alle tegenwoordig zijn, daarvoor wordt niet vereischt het getal leden in art. 4 vermeld. — Kon. Besl. 4 Maart 1857, no. 65; Versl. N. Holland 1856; G. v. O. 272.

Art. 51.

3934. Mr. E. Bergsma. Staking van stemmen ingeval van art. 51. — Bijdr. II, 272; VI, 62.

3935. Mr. E. Bergsma. Indien bij eene vrije stemming de stemmen staken en blanco briefjes aanwezig zijn, moet niet bij het lot worden beslist, maar heeft er eene nieuwe stemming plaats; het lot beslist alleen als bij eindstemming de stemmen staken. — Bijdr. VI, 62.

3936. Indien bij een benoeming van wethouder de stemmen staken, is niet de oudste benoemd, doch behoort het lot te beslissen. — Kon. Besl. 6 November 1875 (St. 184); Gemst. 1260. Luttenberg 205.

3937. Ook bij de benoeming van wethouders geldt de bepaling, dat bij staking van stemmen het lot beslist. Een besluit, dat de oudste in jaren als benoemd wordt verklaard is in strijd met de wet. — Kon. Besl. 1 November 1878 (St. 163); Luttenberg 134; Kon. Besl. 6 November 1875 (St. 184); Luttenberg 205. Ten aanzien van een onderwijzer; Kon. Besl. 12 Januarij 1875 (St. 2); Luttenberg 6

Art. 52.

3938. Over het al of niet *eervol* ontslag door den raad aan iemand uit eene gemeente-betrekking te verleenen, moet schriftelijk worden gestemd. — Gemst. 746.

3939. Over benoeming van personen moet altijd schriftelijk worden gestemd, eene benoeming bij acclamatie is ongeoorloofd. — W. B. A. 862.

3940. De voorzitter van den gemeenteraad is verpligt een zaak in hoofdelijke stemming te brengen, telkens als dit door één lid wordt gevorderd. Stemming bij acclamatie kan alleen geschieden als niemand daartegen bezwaar heeft. Men kan er soms prijs op stellen te doen blijken, dat men tegen een zaak is waarmede alle overige leden genoegen nemen of omgekeerd. — Gemst. 1165.

3941. Ontslag van gemeente ambtenaren bij besloten en ongeteekende briefjes. — Gemst. 1167.

Art. 53.

3942. Reglement van orde voor den gemeenteraad van 's Gravenhage. — Gemst. 4; Deventer Gemst. 149, 150.

3943. Mr. G. A. Fokker. Proeve van een regle-

ment van orde voor de vergadering der gemeenteraden. — Middelburg 1855.

3944. De kracht der reglementen van orde voor den gemeenteraad en der verordeningen voor de vaste commissiën. — Gemst. 795.

3945. De raad mag in het reglement van orde niet bepalen, dat bij staking van stemmen over de toelating van leden, deze als toegelaten worden beschouwd. — Gids I, 236; G. v. O. 278.

3946. In het reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de dag en het uur der vergadering minstens 24 uren te voren door aanplakking algemeen bekend zal worden gemaakt, dit is strijdig met art. 41 en 42. — Gids I, 425; 425; G. v. O. 278.

3947. In het reglement van orde mag niet worden bepaald, dat ook andere dan op de oproepingsbriefjes vermelde zaken kan worden beraadslaagd, wanneer de meerderheid der aanwezige leden het noodig keurt en *het voorstel niet strekt om op een genomen besluit terug te komen.* — Gids I, 425; G. v. O. 278.

3948. In het reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de leden die staande de vergadering inkomen, geen deel mogen nemen aan de onderwerpen die op dat oogenblik in behandeling zijn, en dat de leden die bij eene vorige vergadering afwezig waren, niet zullen medestemmen, over de vaststelling der notulen van de vorige vergadering. — Gids I, 425; G. v. O. 279.

3949. In een reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de bezwaren tegen den hoofdelijken omslag ingebragt, met gesloten deuren worden onderzocht, omdat dit in strijd zou zijn met art. 43, alinea 3, volgens hetwelk de raad in ieder geval moet beslissen wat in een besloten vergadering zal worden behandeld. — Gids I, 425; G. v. O. 279.

3950. In een reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de voorzitter, wanneer een kwartier na het uur waarop de vergadering is belegd, de grootste helft der leden niet tegenwoordig is, de vergadering moet verdagen tot een nader te bepalen dag, omdat hierin bij art. 49 op eene andere wijze is voorzien. — Gids I, 425; G. v. O. 279.

3951. De bepaling in een reglement van orde, dat een lid van den raad, die van eenige vergadering afwezig is gebleven, beschouwd wordt zijn ontslag te hebben genomen, is in strijd met de wet. — M. B. Z. 29 December 1851, no. 228; bij Walker Cremer op art. 53. G. v. O. 279.

3952. Het voorschrift in een reglement van orde, dat, indien minstens vijf leden zich daartegen verzetten, niet tot de dadelijke behandeling mag worden overgegaan, is strijdig geacht met art. 42, 2e alin. en 50, 1e alin. — Gids I, 425.

3953. Bij het reglement van orde kan aan de nieuwe leden de verpligting niet worden opgelegd om op een bepaalden tijd hunne geloofsbrieven in te zenden, zij kunnen evenmin bij het niet opvolgen van dat voorschrift vervallen worden verklaard van het lidmaatschap van den raad. — M. B. Z. 14 Mei 1852, no 177, bij Walker Cremer op art. 53; G. v. O. 279.

3954. In een reglement van orde mag worden bepaald, dat de raadsvergaderingen buiten de gemeente in eene aangrenzende gemeente gehouden zullen worden. — M. B. Z. 5 Maart 1854, no. 4; G. v. O. 280.

3955. In een reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de benoeming der vaste commissiën bedoeld bij art. 54, bij *onderteekende* briefjes zal geschieden. — Kon. Besl. 5 Februarij 1854 (St. 9); Gemst. 124; W. B. A. 244; Bijdr. X, 82; G. v. G. 280; Luttenberg 27.

3956. In een reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de burgemeester, indien hij lid van den raad is, in het presentiegeld der leden zal deelen. — Kon. Besl. 5 Februarij 1854 (St. 9); G. v. O. 280; Luttenberg 27; tegenovergesteld Francken, 235; Gemst. 124.

3957. Bij het reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de stukken aan B. en W. gerigt, ook in den raad ter tafel moeten worden gebragt. — Kon. Besl. 5 Sept. 1855 (St. 130); Gemst. 153, 154; W. B. A. 257, 274, 608; Luttenberg 147; G. v. O. 282.

3958. Bij het reglement van orde mag niet worden bepaald, dat bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den secretaris, de waarneming zijner betrekking wordt opgedragen aan een lid van den raad. — Kon. Besl. 12 November 1854 (St. 142); Luttenberg 155; id. 15 Januarij 1855 (St. 2); Luttenberg 8; G. v. O. 284.

3959. Bij het reglement van orde mag worden bepaald het uur, waarop de vergaderingen in den regel zullen worden gehouden, dit strijdt niet met de bevoegdheid van den burgemeester, volgens art. 41. — Verslag Zeeland 1856; Bijdr. I, 179. Anders W. B. A. 862; Gemst. 321, G. v. O. 287.

3960. In een reglement van orde mag niet worden bepaald, dat de stemming nietig is, indien het getal behoorlijk ingevulde briefjes niet grooter is dan de helft der tegenwoordige leden. — Kon. Besl. 24 November 1857 (St. 116); Luttenberg 227; G. v. O. 228.

3961. Reglement van orde voor de vergaderingen van den raad der gemeente Leeuwarden. — W. B. A. 1027, 1028, 1031.

3962. Reglementen van orde voor de raadsvergaderingen. — Gemst. 1282.

Art. 54.

3963. Art. 54 in verband beschouwd met art. 52 der gemeentewet. — Bijdr. X, 81.

3964. Huishoudelijk reglement voor de commissiën uit den raad der gemeente Zwolle. — Gemst. 42.

3965. Verordening regelende den werkkring der commissie van openbare werken, vastgesteld door den gemeenteraad van Leeuwarden 5 Maart 1868, W. B. A. 981.

3966. Ontwerp-verordening, regelende den werkkring der vaste commissiën om burgemeester en wethouders bij te staan bij het toezien op het beheer en onderhoud van alle plaatselijke werken en eigendommen der gemeente. — Gemst. 11.

3967. Verordening, regelende den werkkring der vaste commissie, belast met het nazien der bestaande plaatselijke verordeningen betreffende de huishouding der gemeente. — Gemst. 7.

3968. De leden der vaste commissie worden bij volstrekte meerderheid van stemmen benoemd. — M. B. Z. 14 Februarij 1852, no. 223; Bijv. 51; E. 181; Luttenberg 1852, 265; G. v. O. 290; Gids I, 288; Gemst. 23; W. B. A. 146, 148, 161, 171, 201, 231.

3969. De raad mag de benoeming der leden in de commissiën niet aan den voorzitter opdragen. — W. B. A. 867.

3970. Eene vaste commissie mag niet haren voorzitter uit haar midden verkiezen; volgens het tweede lid van dit art. is steeds de burgemeester of een wethouder voorzitter; van die bij het eerste lid bedoeld benoemt de raad steeds den voorzitter, in geen geval kan dus de benoeming aan de commissie zelve worden overgelaten. — Versl. Gelderland 1869.

3971. Model eener verordening voor vaste commissiën uit den gemeenteraad. — W. B. A. 148.

3972. Art. 54 der gemeentewet. — Bijdr. VII, 148.

3973. De raad mag de commissiën alleen uit raadsleden doen bestaan, hij mag niet bepalen dat daaraan ook ingezetenen zullen deelnemen die geen raadsleden zijn. — Kon. Besl. 3 Februarij 1858 (St. 8).; G. v. O. 291; Luttenberg 33.

3974. De raad mag niet bepalen dat aftredende leden van vaste commissiën niet herkiesbaar zijn. — Gemeenteraad van Rotterdam 6 Maart 1862; Gemst. 545.

3975. De benoeming der commissiën in het tweede lid van dit art. bedoeld, is jaarlijks afhankelijk van eene nieuwe voordragt van burgemeester en wethouders. — W. B. A. 146.

3976. Schouwingen over wegen en waterleidingen mogen niet aan raadscommissiën worden opgedragen. — W. B. A. 932.

3977. Raadsleden door den raad in commissiën benoemd, zijn zedelijk verpligt zulks aan te nemen. — Gemeenteraad van Delft 25 Nov. 1852; Gemst 61.

3978. Aan eene vaste commissie kan niet worden opgedragen om *in geval van brand* het gebruik der bluschmiddelen te regelen; het collegie van burgemeester en wethouders heeft met het werkelijk geval van brand en de werkelijke brandblussching niets te maken, er kan dus geene commissie worden benoemd ten einde hen bij te staan in iets wat niet tot hunne bevoegdheid behoort; het zou in strijd zijn met art. 189. — Versl. Gelderland 1869, 119.

3979. Aan de commissiën kan wel worden opgedragen, om burgemeester en wethouders in het beheer van bepaalde takken van de huishouding der gemeente, bij te staan, maar die commissiën kunnen niet worden belast met hetgeen de wettige taak van burgemeester en wethouders is, zij kunnen burgemeester en wethouders niet in het beheer vervangen. — M. B. Z. 12 Augustus 1857, no. 115; G. v. O. 293.

3980. Aan eene commissie uit den raad mag niet worden opgedragen het beheer der openbare mestverzameling, zoodanig dat zij daarover het geheel geldelijk beheer voert, en telken jare het batig saldo in de gemeentekas stort. — Versl. Z. Holland 1868.

3981. Mr. A. de Pinto. Commissiën van bijstand. — Thesis XXXIII, 416.

3982. Is eene commissie van regtskundig onderzoek eene commissie, bedoeld bij art. 54, § 2 der gemeentewet? — W. B. A. 201.

3983. Betoog, dat als de raad eener gemeente een bijzonderen last wil opdragen aan eenige ingezetenen, welke geen leden zijner vergadering zijn, dit alleen kan doen door bedoelde personen uit te te noodigen, dien last op zich te nemen, artt. 54—57 verzetten zich daar tegen niet. — Gemst 1504; Rep. 1880, 6921.

3984. Als in een gemeente een commissie tot het aanhooren van bezwaren tegen den hoofdelijken omslag bestaat, kan de burgemeester, als hij geen lid van den raad is, niet tot lid dier commissie worden benoemd, hij is ook niet van regtswege voorzitter. — Gemst. 1166.

3985. Daargelaten de vraag of de gemeenteraad met het oog op art. 54 gem.w., bevoegd is twee leden uit zijn midden te benoemen tot het houden van toezigt op de ontginning van gemeentegronden, zoo volgt daaruit niet, dat aan die beide raadsleden daarvoor eenig vergoeding uit de gemeentekas mag worden toegelegd. — Kon. Besl. 19 September 1879; Gemst. 1475; Rep. 1880, 5614.

3986. De raad is niet bevoegd een commissie te benoemen om toezigt te houden om de geldelijke aangelegenheden der gemeente na te gaan en verdere werkzaamheden, welke in de gemeente worden verrigt en gemaakt. — Verslag N. Holland 1871, Gemst. 1110.

3987. Aan een vaste commissie uit den raad kan niet het beheer zelf van aangelegenheden van gemeentehuishouding, hetwelk aan den raad behoort, worden overdragen. — Kon. Besl. 11 Julij 1874 (St. 106); Luttenberg 99.

Art. 57.

3988. De handelingen van raadscommissiën zijn niet te beschouwen als daden van het gemeentebestuur. Eene aanbesteding door eene commissie gehouden, behoeft niet door de zorg van den secretaris binnen 20 dagen te worden geregistreerd. — Regtb. Heerenveen 26 Junij 1861; W. 2309; Gemst. 523; W. B. A. 615; H. R. 7 November 1862; N. R. LXXII, § 19, 134; Gemst. 583; W. 2429; W. B. A. 703; v. d. H. Zeg. V, no. 113, 79; P. W. 4093.

3989. Verschillend wordt geoordeeld over de vraag of de commissiën bij dit art. bedoeld, bij betrekkelijke meerderheid van stemmen mogen worden benoemd. — M. B. Z. 14 Februarij 1852; Bijv. 51; Gemeenteraad 's Hage; Gemst. 68; W. B. A. 140, G. v. O. 291; Luttenberg 265.

3990. De gemeenteraad is niet bevoegd, een *gemengde* commissie van leden uit den raad en andere gemeentenaren te benoemen ter bevordering eener spetiale aangelegenheid en de werkzaamheden daarvan aan die commissie op te dragen. Is het een gemeentelijke aangelegenheid, dan mogen in zoodanige commissie niet anders dan raadsleden zitting hebben. Betreft het daarentegen een zaak die buiten den kring der gemeente-administratie ligt, dan heeft de raad *als zoodanig* geen regt van benoemen, tenzij in de gevallen waarin de wet dit voorschrijft. — Gemst 1147.

Art. 58.

3991. Indien een presentiegeld is vastgesteld, kan dit niet zonder goedkeuring van gedeputeerde staten worden afgeschaft. — Gemst. 587.

3992. Mogen de burgemeester, lid van den raad zijnde, en de wethouders deelen in het presentiegeld, dat voor het bijwonen der zittingen van den gemeenteraad is vastgesteld? — Gids I, 536.

3993. Wethouders mogen in het presentiegeld deelen, omdat art. 94 uitzondert, hetgeen aan eene andere hun opgedragen gemeentebetrekking is verbonden, het lidmaatschap wordt geacht te behooren onder de andere gemeentebetrekkingen. — Kon. Besl. 15 Junij 1854 (St. 87); Gemst. 143; G. v. O. 298; Luttenberg 71.

3994. De raad mag niet bepalen dat raadsleden, die meer dan twee achtereenvolgende vergaderingen afwezig zijn geweest, voor het loopend jaar geen presentiegeld zullen genieten. — M. B. Z.; Gemst. 40.

3995. Bevelschriften tot betaling van presentiegeld aan de leden van den raad, moeten van zegel worden voorzien wanneer zij meer dan *f* 10,00 bedragen, daar zij niet kunnen worden gelijkgesteld met bevelschriften tot betaling van jaarwedden, bedoeld in art. 27, A, no. 52 der zegelwet. — Gemst. 875; Comm. d. K. Friesland 1 April 1876, 1e afd. 674; Gemst. 1284.

3996. Voorstellen tot regeling van het presentiegeld der raadsleden. — Ged. St. Gelderland 13 December 1853; Prov. blad 144; G. v. O. 296.

3997. Burgemeester raadslid zijnde, mag geen presentiegeld genieten. — Kon. Besl. 5 Februarij 1854 (St. 9); G. v. O. 297. Luttenberg 27.

3998. Presentiegeld is iets anders dan de vaste jaarwedde of het inkomen der wethouders: Voor de vrijdom van zegel wegens mandaten van presentie-

gelden is niet toepasselijk de vrijstelling, bepaald in het laatste gedeelte van art. 27 A, no. 52 der zegelwet, maar alleen die van het eerste gedeelte van dat wetsnummer, indien die gelden voor ieder raadslid *f* 10 of minder bedragen. De bedoelde mandaten, als zij meer dan *f* 10 bedragen, moeten op gezegeld papier worden gesteld. — Comm. d. K. Friesland 1 April 1876, no. 674; Bijv. 1876, 102.

Art. 59.

3999. H. R. van Hees. De Burgimagistris praesertim ratione habita senatus municipalis. — Amst. 1855. Beoord. in N. R. Bijdr. VI; 204.

4000. Mr. L. G. Greeve. De burgemeester hulpofficier van justitie. — Schiedam 1861.

4001. W. A. Baud. De munere et officiis Burgi magistrorum. — L. B. 1841.

4002. W. J. Fortuyn Drooglever Jr. Wenschelijk ware het dat de benoeming van burgemeesters geschiedde op voordracht van gemeenteraden. — Thesis XX; Leiden 1871. N. Th. Witkop. Thesis XXVIII; Leiden 1871. C. Krabbe Jr. Thesis XXVIII; Leiden 1870.

4003. H. J. Jordens. Benoeming van den burgemeester door den raad onder goedkeuring van den koning, is wenschelijk. — Thesis XXVII; Leiden 1874.

4004. H. v. Breede. De benoeming van den burgemeester. — Utrecht 1880.

4005. De burgemeester moet bij het afgeven van bewijzen van goed gedrag aan personen, die zich voor de Indische militaire dienst willen verbinden, den tijd vermelden gedurende welken die personen in de gemeente hebben gewoond. — M. B. Z. 1 Maart 1864, no. 200, 2e afd.; Bijv. 62; Luttenberg 25.

4006. De burgemeester is onbevoegd om een bevel tot ontruiming eener woning te geven. — Het verzet tegen zulk een bevel stelt niet het misdrijf van wederspannigheid daar. — Hof Utrecht 23 Maart 1858; N. R. B. VIII, 226.

4007. De burgemeester is als hulpofficier van justitie, alleen voor de uitgestrektheid van het grondgebied waarover hij is aangesteld, en waarvoor hij is beëedigd, tot de opsporing van misdrijven bevoegd. Hij moet buiten zijne gemeente met elk ander ambteloos burger gelijk worden gesteld. — Hof Gelderland 1 Junij 1152; W. 1343; N. R. B. II, 574; H. R. 19 October 1852: N. R. XLIII, § 13, 85; v. d. H. Strafr. 1852, II, no. 882, 91; W. 1457; Regtz. XXV. 308.

4008. De burgemeester is een magistraatspersoon van administratief gezag, bedoeld bij art. 222 C. P., niet een bedienend bambte (officier ministeriël) of agent van de openbare magt vermeld in art. 224 C. P. — H. R. 14 Februarij 1854; N. R. B. IV, 161; N. R. XLVII, § 6, 30; W. 1650; Regtz. XXII, 69.

4009. Overzigt van de werkzaamheden aan den burgemeester alleen opgedragen. — Gemst. 5.

4010. Attestatiën de vita mogen alleen worden afgegeven aan personen, die in de bevolkings-registers zijn ingeschreven. — M. B. Z. 4 Januarij 1865, no. 175, 2e afd.; Bijv. 6; Luttenberg 5.

4011. Aanmerkingen omtrent de wetsontwerpen betreffende de uitvoering van art. 6 der grondwet. — Regtsgel. jaarboeken VII, 130.

4012. Verzet van den raad eener gemeente tegen de Hooge Regering. — Gids II, 337; Gemst. 87.

4013. Een burgemeester benoemd na de regeling van aftreding, bedoeld in art. 285, wordt steeds voor den tijd van zes jaren benoemd, en niet voor den tijd die zijn voorganger had te vervullen. — M. B. Z. 25 Januarij 1866, lett. A, G. v. O. 300; Gemst. 226, 330; W. B. A. 346.

4014. Bij de in functie treding van een nieuwen burgemeester moet de dagteekening en het jaar zijner geboorte aan den comm. des konings worden opgegeven. — Prov. blad Groningen 1854, no. 8.

4015. Het afgeven der attestatiën de vita is aan den burgemeester opgedragen. — Prov. blad Groningen 1852, no. 169.

4016. De attestatiën de vita wegens pensioenen enz., de som van *f* 300 's jaars te boven gaande, zijn aan zegelregt onderworpen. — M. B. Z. 21 October 1859; Bijv. E, 692; Luttenberg 318.

4017. Vrijdom van briefport is verleend voor de briefwisseling tusschen de ontvangers van 's rijks belastingen, die der registratie en de burgemeesters der gemeenten. — Prov. blad Groningen 1855, no. 30; 1862 no. 59.

3018. In gemeenten waar geen waterschout of commissaris van politie aanwezig is, is de burgemeester met de monstering van scheepsvolk belast. — Kon. Besl. 8 Sept. 1861, (St. 81); Luttenberg 178.

4019. De waterschouten behooren zich te onthouden van het uitbetalen en inhouden van gagien van schepelingen en van het aannemen van volmagten dienaangaande. — M. v. J. 4 November 1858, no. 29; Bijv. 210; Luttenberg 231.

4020. Bij de aanmonstering van een geneeskundige op een koopvaardijschip moet aan den waterschout een schriftelijk bewijs worden vertoond, dat de geneesmiddelen en werktuigen voor de reis bestemd, deugdelijk zijn. — Art. 27, 3e alinea, wet 1 Junij 1865 (St. 16).

4021. Gelden door den waterschout te heffen voor aanmonstering van matrozen en jongens op visschers vaartuigen. — Kon. Besl. 5 Mei 1861, no. 43; Bijv. 111.

4022. Mr. G. A. Fokker. Strandvonderij, de wet, de reglementen en de regtspraak. — Themis 2e VI, 185.

4023. Regeling van de strandvonderij. — Kon. Besl. 23 Augustus 1852 (St. 141); Luttenberg 146; en 25 Maart 1854 (St. 18); Luttenberg 36.

4024. Mr. W. F. Schook. Geschiedkundig onderzoek naar het strandregt in Europa. — N. Bijdr. V, R. en W. XII, 217.

4025. Handleiding bij het aanspoelen van voorwerpen van geringe waarde of aan bederf onderhevig, die uit dien hoofde een spoedigen verkoop vorderen. — M. B. Z. 26 Augustus 1858, no. 117, 2e afd.; Bijv. 200; E. 604; Luttenberg 222; Prov. blad Groningen 1858, no. 64.

4026. De verkooping van strandgoederen behoort te geschieden door den burgemeester, hij mag dit niet aan een ander ambtenaar, deurwaarder of notaris opdragen. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1197.

4027. Instructie op het beheer der strandvonderij. — M. B. Z. 22 September 1852; E, 298.

4028. Voorschriften over de behandeling der zaken, betrekkelijk de strandvonderij. — Prov. blad Groningen 1867, no. 13.

4029. De aanstelling van strandvonders. — Prov. blad Groningen 1854, no. 36.

4030. Behandeling van strandgoederen of daarmede gelijkstaande goederen. — M. B. Z. 19 Mei 1843; Bijv. 250.

4031. Berekening der waakloonen bij strandingen. — M. B. Z. 12 Januarij 1857; Bijv. E, 45; Luttenberg 5.

4032. Leges en reiskosten bij strandingen. — M. B. Z. 5 October 1842; Bijv. E. 167.

4033. Het berekenen van reis- en verblijfkosten door commiesen aangewezen ter bewaking van strandgoederen. — M. F. 21 Julij 1855; Bijv. E. 705; Luttenberg 219.

4034. Onder den burgemeester kunnen afzonderlijke strandvonders worden aangesteld. — Kon. Besl. 25 Maart. 1854, (St. 18); Luttenberg 36.

4035. Waak- en inventarisatieloon der strandgoederen. — M. B. Z. 29 September 1838, Bijv. E, 401.

4036. Kennisgevingen en oproepingen betreffende strandgoederen in de nieuwsbladen ingevolge art. 555 Wetb. van kooph. — M. B. Z. 14 Julij 1859; Bijv. E, 411.

4037. De burgemeester moet de opbrengst van niet gereclameerde strandgoederen, storten ten kantore van den ontvanger der registratie in de hoofdplaats van het arrondissement, als belast met de ontvangsten voor de consignatie kas. — M. B. Z. 12 April 1864, no. 127, 2e Afd.; Bijv. 81; Luttenberg 47; Gemst. 656.

4038. De burgemeester is niet verpligt van de door hem gehouden openbare verkoopingen van roerende gemeente- en strandgoederen vooraf aangifte te doen ten kantore van registratie. — Comm. d. konings in Zeeland 8 December 1865, A, no. 11816; Bijv. 316.

4039. Voorschriften nopens het inzenden van declaratiën, wegens uitschotten voor het doen begraven van uit zee aangespoelde of aangebragte lijken. — Comm. des konings, N. Holland 22 December 1854, Bijv. E, 640.

4040. Bij het opmaken der rekeningen wegens strandvond, moet niet een bepaald deel van de opbrengst der veiling van strandgoederen, voor bergloon worden gerekend, dit hangt af van de omstandigheden in art. 561 en 563 wetb. v. Kooph. vermeld. Mede moet geen pakhuishuur boven het bergloon worden berekend, zulks is daarin begrepen. — M. B. Z. 14 Mei 1864, no. 265, 2e afd.; Bijv. 125; Gemst. 664.

4041. Voorschriften omtrent de verpligting en de bevoegdheid van burgemeesters-strandvonders bij stranding van Fransche schepen. Ingevolge art. 37 van het handelstraktaat van 7 Julij 1865 zijn de consuls van Frankrijk belast met het beheer der reddingen van Fransche schepen. — M. B. Z. 14 September 1878, no. 225, 2e afd.; Bijv. 278.

4042. Indien Hannoversch betonnings-materieel op de Nederlandsche kusten aanspoelt of aangebragt wordt, behooren de burgemeesters daarvan dadelijk kennis te geven aan den comm. des konings. — M. B. Z. 5 Febrarij 186, no. 148, 2e afd. Bijv. 81, Prov. blad Groningen 1863, no. 16.

4043. De staat is niet verantwoordelijk voor de daden van een opper-strandvonder, ook niet wanneer deze, goederen als strandgoederen onder zijn beheer neemt, die in den zin der wet geene strandgoederen zijn. — H. R. 22 Februarij 1861; W. 2252; N. R. LXVII, § 28, 189; v. d. H. B. R. XXV, no. 825, 69; N. R. B. XI, 220.

4044. De strandvonder is bevoegd als zoodanig in regten op te treden, en zelfs verpligt als negotiorum gestor publicus, zoo door revindicatoir arrest als door alle andere middelen, welke de wet daartoe aan de hand geeft, het regt van den onbekenden eigenaar te bewaren.

De bergers of bezitters van zeevonden zijn tot de afgifte daarvan aan den bevoegden ambtenaar verpligt, zonder eenige voldoening van berglooning en andere onkosten of zekerheid te kunnen eischen. — Hof van N. Holland 30 Junij 1856; W. 1862; N. R. B. VII, 260; N. R. LXI, § 66, 353.

4045. De beëediging van personen ingevolge art. 1 van het kon. besl. van 25 Maart 1854 (St. 18) benoemd als strandvonder, ten einde het beheer over gestrande schepen en goederen op zich te nemen, tot dat de burgemeester op de plaats aanwezig is, afgelegd in handen van den commissaris des konings, is niet aan de formaliteit van registratie onderworpen. — M. F. 7 April 1863, no. 15; P. W. 4192.

4046. De burgemeester of de gemeente-ontvanger kunnen niet in regten worden aangesproken tot schadevergoeding wegens handelingen door hen binnen den kring hunner bevoegdheid in behoorlijken vorm verrigt. — H. R. 8 December 1871; W. 3412; v. d. H. Bel. X, no. 586, 115; N. R. XCIX, § 25, 212; Gemst. 1062.

4047. Herinnering aan de verpligtingen, welke volgens het wetboek van strafvordering op de burgemeesters rusten. — Comm. d. K. Limburg 11 Maart 1874; Bijv. 1874, 96.

4048. Nieuw tarief van belooning van den ambtenaar ten wiens overstaan de monstering van scheepsvolk geschiedt. — Kon. Besl. 29 Junij 1878 (St. 99); Luttenberg 79.

Art. 61.

4049. Iemand tot burgemeester benoemd, beneden den ouderdom van 25 jaren, kan niet als burgemeester worden toegelaten, ook als met de beëediging en installatie wordt gewacht tot de bereiking van den vereischten ouderdom. — Gemst. 1285, 1288.

Art. 62.

4050. F. van Schuylenburch. De betrekking van burgemeester behoorde onvereenigbaar te zijn met het lidmaatschap der provinciale staten. — Thesis XXVII; Leiden 1864. A. H. Brandt; Thesis XXX; Leiden 1872.

4051. A. H. Brandt. Ten onrechte is de burgemeester benoembaar tot lid van den gemeenteraad. — Thesis XXIX; Leiden 1872.

4052. C. A. van der Leeuw. Het is niet goed te keuren, dat de betrekking van burgemeester, vooral van eene plattelandsgemeente, vereenigbaar is met het lidmaatschap van de tweede kamer der staten generaal. — Thesis XXV; Utrecht 1866.

4053. Wenschelijk is het een burgemeester niet tot makelaar te benoemen, hoezeer het niet verboden is. — Gemst. 1186.

4054. Bij de benoeming van een burgemeester tot eene met dit ambt onvereenigbare betrekking is het ontslag niet meer noodig, dadelijk kan een opvolger worden benoemd. — M. B. Z. 28 Junij 1865, no. 228, 2e afd., Bijv. 134; Luttenberg 141.

4055. Verschillend is beslist of de tijdelijke waarneming der functiën van secretaris aan den burgemeester kan worden opgedragen zonder goedkeuring des konings. — M. B. Z. 17 Mei 1862, no. 203; G. v. O., 304, Gemst. 558; Kon. Besl. 23 November 1854; no. 1; idem 12 November 1854 (Stb. no. 142); Luttenberg 155; idem 15 Januarij 1855 (St. no. 2); Luttenberg 8.

4056. Gemagtigden van rijks ontvangers der directe belastingen zijn geene rijks-ambtenaren. Zij vallen niet in de uitsluiting bij dit artikel bedoeld. — M. B. Z. 15 September 1851, no. 166, Bijv. 257; Gids I, 282; G. v. O. 306; idem 27 Julij 1861; H. R. 27 Mei 1851; N. R. XXXIX, § 8, 42; v. d. H. Strafr. 1851 I, no. 745, 292; W. 1307; Regtz. XXI, 54; Gemst. 22; Gids I, 282, 515; W. B. A. 143.

4057. Een geagreëerd klerk ten kantore van een ontvanger der directe belastingen is geen ambtenaar, maar als gewoon klerk of kantoorbediende en dus als privaat persoon te beschouwen. — H. R. 20 Mei 1857; N. R. LVI, § 11, 45; W. 1874; v. d. H. Strafr. 1857, no. 1323, 194.

4058. Mag de burgemeester eener gemeente die geen hoofdplaats van een kanton is, ambtenaar van

het openbaar ministerie bij een kantongeregt zijn? Neen. — W. B. A. 940.

4059. Is het buitengewoon lidmaatschap van gedeputeerde Staten vereenigbaar met de betrekking van burgemeester? — Neen. — W. B. A. 916, 944.

Art. 63.

4060. J. M. A. Cazaux van Staphorst. Moet de notaris, wethouder eener gemeente, wanneer hij als zoodanig tijdelijk den burgemeester vervangt, geacht worden van het notarisambt afstand te hebben gedaan? — Neen. — Not. Nieuwsb. V, 354.

4061. Directeuren van postkantoren zijn te beschouwen als ambtenaren van 's rijks indirecte belastingen. — M. B. Z. 7 April 1852, no. 232; bij Walker Cremer, 35.

4062. Door *zaakwaarnemer* moeten worden verstaan, personen die zich belasten met het schrijven en opmaken van allerlei stukken, onderhandsche acten en dergelijke, gepatenteerde zaakwaarnemers, doch niet rentmeesters welke eens anders eigendom beheeren. — M. B. Z. 23 Januarij 1852, Boer en Six II, 121.

4063. Agenten van maatschappijen ter verzekering tegen schade, veroorzaakt door brand, hagelslag enz. zijn niet onder de uitsluiting van zaakwaarnemer begrepen. — M. B. Z. 17 December 1851; Verslag van Zeeland 1859; Gemst. 465; W. B. A. 586; G. v. O. 308.

4064. De gelijktijdige waarneming der betrekkingen van brievengaarder en burgemeester, vereischt de magtiging des konings. — Versl. Zeeland 1857; G. v. O. 307.

4065. Toepassing van art. 63 der gemeentewet. — Bijdr. III, 95.

4066. Daar de wet de vereeniging der betrekkingen van burgemeester en geneesheer verbiedt, stelt het geen laster daar, in een dagblad te plaatsen, dat zeker burgemeester als voortdurend afwezig tengevolge zijner buitenpraktijk, als docter voor zijne gemeente niet deugt, noch als burgemeester-doctor, noch als doctor-burgemeester. — Regtb. Amsterdam 3 December 1851; W. 1293; Amst. Regtsp. II, 228; Gemst 17.

4067. De burgemeester die eene onvereenigbare betrekking waarneemt, zonder magtiging des konings, moet door den raad als voorzitter worden erkend, behoudens zijn beklag deswege bij den koning. — W. B. A. 481.

Art. 64.

4068. Mr. J. L. A. Stolk. Wet op de schutterij. — Nijmegen 1864.

4069. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. Onze schutterij, eene bijdrage tot de kennis van ons krijgswezen en ons krijgsbestuur. — 's Hage 1865.

4070. J. C. C. den Beer Poortugael. Hoe moeten de schutterijen in Nederland worden zamengesteld en ingerigt; beantwoording van die vraag met bijvoeging eener proeve van eene wet op de schutterijen. — 's Hage 1865.

4071. Mr. J. C. Sickess. De schutterijen in Nederland. Aangekondigd door J. K. H. de Roo van Alderwerelt in Bijdr. X, 97.

4072. L. F. G. P. Schreuder en C. J. van Maanen. Handleiding ter uitvoering der wet van 11 April 1827 (St. 17) houdende oprigting van schutterijen over de geheele uitgestrektheid des rijks met vermelding van de daartoe betrekkelijke koninklijke besluiten en ministeriële aanschrijvingen van algemeenen aard. — Utrecht 1869.

4073. P. J. F. M. van der Does de Willebois. Ten onrechte beweert de schrijver van het ingezonden stuk in de gemeentestem van 15 November 1875, dat art. 64 gem.wet een burgemeester slechts van schutterlijken dienst ontheft in de gemeente aan welker hoofd hij staat. — Thesis XXVI; Leiden 1875.

4074. Ook bij rustende schutterijen hebben de schuttersraden een wettig bestaan en tevens reden van bestaan. — Gemst. 1399; Rep. 1878; 1581.

4075. Regelingen der schutterijen — W. B. A. 813, 814, 817, 834, 858.

4076. Indien iemand een gemeente verlaat tusschen het tijdstip waarop hij tot den schutterlijken dienst is aangewezen en dat der opmaking der schuttersrollen, kan art. 27 der schutterijwet niet op hem worden toegepast. — Gemst. 2403; Rep. 1878, 2379.

4077. De burgemeester mag auditeur bij den schuttersraad zijn, omdat deze als zoodanig geen lid der schutterij is. — M. B. Z. 24 October 1851; Bijv. E, 96; Gids I, 284; W. B. A. 126; Gemst. 5 en 31; G. v. O. 311.

4078. Burgemeesters mogen niet geplaatst worden op voordragten voor de benoeming van officieren bij de schutterij. — M. B. Z. 7 Augustus 1851, no. 127, 4e afd., Bijv. 203; G. v. O. 310; Luttenberg 111.

4079. Instelling van een eereteeken voor eervolle langdurige werkelijke dienst bij de schutterijen. — Kon. Besl. 5 December 1851 (St. 149); Luttenberg 201.

4080. Ook de wethouder die tijdelijk het burgermeesterschap waarneemt, is ontheven gedurende die waarneming van schutterlijke dienst. — Gemst. 1045.

4081. De regtspraak in schutterijdelicten. Algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — Gemst. 1508.

4082. Kan iemand krachtens art. 54 en 62 der wet op de schutterijen van den 11 April 1827 (St. 17) veroordeeld tot wegzending uit de schutterij en boete van ƒ50 voor elk jaar van zijn nog overigen diensttijd, tot betaling van die boete worden gedwongen door provoostarrest krachtens art. 71 dier wet? — Neen. — Bijdr. I, 256.

4083. Kan de gemeenteraad bij een voorloopige vaststelling van de rekening van een der dienstdoende schutterijen, de ontvangst vermeerderen met het bedrag van opgelegde, doch nog niet ingevorderde boeten, en alzoo den schuttersraad daarmede bezwaard laten? — Bijdr. I, 257.

4084. Een hulponderwijzer bij het lager onderwijs, in een ander gemeente gewoon nachtverblijf houdende, valt niet in de schutterlijke dienst der gemeente waar hij zijn betrekking waarneemt. — Ged. St. Zeeland; W. B. A. 1405; Rep. 1878, 279.

4085. Over de bijdragen die de gemeenten verpligt zijn te geven in de kosten der rustende schutterijen. — Gemst. 1398.

4086. De uitgaven en ontvangsten in zake de schutterij zijn sedert de gemeentewet, niet meer een onderwerp van afzonderlijk geldelijk beheer, zij maken een deel uit van de gewone finantiële administratie. — Gemst. 1398; Rep. 1878, 1534.

4087. Van de contributie, welke hij moet storten die een nummerverwisselaar bij de schutterij heeft gesteld, kan vrijstelling worden verleend, indien hij zelf om de een of ander later opgekomen reden in het tijdsverloop van zijn schutterpligtigheid van den dienst wordt vrijgesteld. Bij niet-betaling der in het vorig nommer bedoelde contributie kan provoostarrest worden toegepast. — Gemst. 1373; Rep. 1878, 126 vg.

Art. 65.

4088. De op nieuw benoemde burgemeester moet op nieuw beëedigd worden. — W. B. A. 144.

Art. 66.

4089. Mr. P. Blussé. De ambtsverrigtingen den burgemeester alleen opgedragen volgens de gemeentewet. — Dordrecht, 1862.

4090. C. Tetrode. De gemeentewet had den burgemeester als lid van den gemeenteraad moeten uitsluiten of hem van regtswege daarin stem moeten geven. — Thesis XXXI; 1873.

4091. De burgemeester, ofschoon geen lid van den raad, heeft het regt om in de raadsvergadering voorstellen te doen, die vreemd zijn aan de orde van den dag. — Kon. Besl. 25 November 1868 (St. 133); Luttenberg 114; W. B. A. 340; Gemst. 218.

Art. 67.

4092. Werkzaamheden door de burgemeesters te verrigten bij het beroepen van predikanten. — M. B. Z. 11 December 1860; Bijv. E, 664; Luttenberg 199.

4093. Burgemeesters met de uitreiking van mandaten van betaling belast, mogen daarvoor geene gelden afhouden. — M. B. Z. 22 Januarij 1842, Bijv. E, 100; Luttenberg 15.

4094. Verbod aan burgemeesters om memoriën van successie per post onder kruisband te verzenden. — M. B. Z. 3 April 1860; Bijv. E, 173; Luttenberg 38.

4095. Sterflijsten door de burgemeesters aan de ontvangers van de successie te zenden. — M. B. Z. 30 December 1856; Bijv. E, 903; Luttenberg 298; M. B- Z. 9 Junij 1869; Bijv. E, 361; Luttenberg 118.

4096. Over de beteekenis der uitdrukking „waar zij behooren". (Art. 67 gem.wet). — Gemst. 1501; Rep. 1880, 7017.

4097. Eén bepaling in het reglement van orde voor den gemeenteraad „dat van de stukken die te laat zijn ingekomen om behoorlijk door het dagelijksch bestuur te zijn voorbereid, alleen wordt kennis gegeven om in de volgende vergadering ter tafel te worden gebragt, is niet in strijd met het tweede lid van dit art. — Verslag Gelderland 1873; Gemst. 1196.

4098. De burgemeester behoort de stukken gerigt aan den raad of aan burgemeester en wethouders in die colleges ter tafel te brengen, ook al is het volkomen duidelijk, dat zij in die vergaderingen niet te huis behooren, deze behooren te beslissen of de zaak tot zijne bevoegdheid behoort, omdat anders de burgemeester de zaak aan de kennisneming van eenig collegie zou kunnen onttrekken. — M. B. Z. 18 Junij 1879, no. 163 2e afd.; Gemst. 1179.

4099. Aan de burgemeesters wordt dringend aanbevolen, de verklaring van onvermogen, voorkomende op de lijsten van sterfgevallen aan de ontvangers der successieregten, met de meeste naauwgezetheid op te maken. — M. B. Z 3 Februarij 1879; Luttenberg 73.

Art. 69.

4100. Door wien moeten de afschriften of uittreksels uit de notulen van den raad of van het collegie van burgemeester en wethouders worden geteekend? — Gids II, 160.

4101. De betalingstukken ten behoeve van gemeenten moeten door den burgemeester voor voldaan worden geteekend en door den gemeente-ontvanger worden gecontrasigneerd, terwijl de beide onderteekenaren eigenhandig daarbij hunne qualiteiten moeten vermelden. — M. F. 21 December 1851; Bijv. E, 141.

4102. Wanneer door een burgemeester op onware, welligt ter kwade trouw gedane verklaringen van twee ingezetenen, is opgemaakt een certificaat van goed zedelijk gedrag ten behoeve van een plaatsvervanger voor de nationale militie, dan wordt dat certificaat door het onware der gedane verklaringen geen valsche of vervalschte authentieke acte, noch kan hij die zich van zoodanige acte bediend heeft, gezegd worden, gebruik te hebben gemaakt van eene vervalschte authentieke acte. — H. R. 29 Maart 1865; N. R. LXXIX, § 41, 422; N. R. B. XVI, 144; v. d. H. Strafr. 1865, no. 1991, 165.

Art. 70.

4103. Mr. A. Vernède. Wanneer zijn de besluiten van den gemeenteraad voor uitvoering vatbaar? — Bijdr. III, 386.

4104. Mr. E. Jongsma. Proeve van onderzoek naar den geest en de bedoeling van art. 79 der gemeentewet. — Bijdr. VI, 327.

4105. Mr. J. Léon. Wetgeving en uitvoering. — Themis 2e XV, 16.

4106. A. H. Brandt. Indien op den legger der openbare wegen een weg ten onrechte als publiek is gebracht, dan kan de eigenaar te dier zake geen actie instellen tegen den burgemeester der gemeente waarin de weg is gelegen. — Thesis XXXI; Leiden 1872.

4107. Mr. S. Menalda. Wanneer de staat met eene gemeente een contract sluit, welk collegie of welk persoon dient alsdan namens de gemeente als handelende personen op te treden, voor zooveel dat contract strekt ter uitvoering van de besluiten van den gemeenteraad. — N. R. Bijdr. 1880, 572.

4108. Indien de burgemeester de termijn bij dit art. gesteld heeft laten voorbijgaan, is hij verpligt een raadsbesluit, dat hij in strijd met de wet acht, uit te voeren; dit neemt echter niet weg dat hij de vernietiging bij den koning kan aanvragen, wiens regt bij art. 153 omschreven, steeds onverkort blijft. — Gemst. 1285.

4109. H. F. Hesselink van Suchtelen. Tusschen art. 70 alinea 1 en art. 179 alinea 2 der gem.w., bestaat geen strijd. — Thesis XXXI; Leiden 1879.

4110. Een raadsbesluit dat aan hoogere goedkeuring is onderworpen, kan niet door den burgemeester worden geschorst. — M. B. Z. 20 October 1859; W. B. A. 547; Gemst. 424, 425, 588; Versl. Overijssel 1856; M. B. Z. 10 December 1862, no. 171; G. v. O. 321; Gemst. 587; W. B. A. 706.

4111. Algemeen belang. — W. B. A. 707.

4112. Maatregelen ter uitvoering eener gemeenteverordening, moeten gehouden worden, door het hoofd der gemeente, niet genomen te zijn, dan na daartoe behoorlijk te zijn gemagtigd. — Hof van Gelderland 9 Januarij 1861; N. R. B. XI, 386; W. 2257; W. B. A. 615; Gemst. 492.

4113. De vorm waarin de burgemeester zijne weigering tot ten uitvoerlegging van een beluit kan te kennen geven, is tweeërlei, hij kan *of* de onderteekening van het besluit weigeren, *of* zich in de notulen tegen het besluit de bevoegdheid voorbehouden om het niet ten uitvoer te brengen. — M. B. Z. 13 Januarij 1852.

4114. De uitvoering der raadsbesluiten behoort alleen aan den burgemeester Het verbreken van een schoolgebouw kan dus niet door raadsleden straffeloos plaats hebben, omdat zij zouden handelen ter uitvoering van een raadsbesluit. — Regtb. Nijmegen 4 Mei 1853; W. 1445; Luttenberg 41; W. B. A. 205; Gemst. 88.

4115. Leden van den gemeenteraad kunnen zich niet beroepen op wettig bezit van de gemeente als zij zonder mandaat een locaal hebben opengebroken waarvan een ander in het feitelijk bezit was.

Zij kunnen worden veroordeeld, alvorens de aan-

hangige quaestie over het eigendomsregt der gemeente is uitgemaakt. — H. R. 1 November 1858; W. 1584; N. R. XLVI, § 38, 152; v. d. H. Strafr. 1853 II, no. 979, 115.

4116. De bevoegdheid der gemeentebesturen tot het houden van openbare verkoopingen van roerende goederen aan de gemeenten behoorende. — Prov. blad Groningen 1861, no. 54.

4117. Het houden van aanbestedingen van gemeentewerken, behoort door den burgemeester te worden gedaan en kan niet aan eene raadscommissie worden opgedragen. — M. B. Z. 2 Mei 1862, no. 179, 2e afd.; Bijv. 136; Luttenberg 225; Gemst. 565; W. B. A. 689; G. v. O. 318.

4118. De hoofden van gemeentebesturen of zij welke hen als zoodanig vervangen, zijn bevoegd tot het houden van openbare verkoopingen van roerende goederen aan hunne gemeente toebehoorende. — Kon. Besl. 8 Mei 1863 (St. 56); G. v. O. 319; Luttenberg 87; in tegenovergestelden zin; M. B. Z. 12 October 1861, no. 155; W. 2316; Prov. blad Gelderland 1861, 98; G. v. O. 319.

4119. Kan de uitvoering van negative raadsbesluiten worden geschorst? — Bijdr. V, 170.

4120. De burgemeester kan dit art. niet toepassen op een raadsbesluit, dat strekt om iets *niet* te doen, zoodat er geen sprake kan zijn van het niet ten uitvoer leggen van een negatief besluit. De burgemeester moet in dat geval kennis geven aan gedeputeerde staten. — Verslag Zeeland 1863; Gemst. 689; W. B. A. 806.

4121. Indien de raad weigert de kosten voor straatverlichting op de begrooting te brengen, moet de burgemeester zoodanig besluit niet ten uitvoer brengen. — Gemst. 61.

4122. De vernietiging wordt door den koning uitgesproken, na verloop van den termijn aan het slot van dit art. bedoeld. — G. v. O. 322; M. B. Z. 16 Februarij 1857; W. B. A. 409, 441; Gemst. 73, 321.

4123. De magt des konings tot schorsing of vernietiging van een raadsbesluit, is niet afhankelijk van het initiatief van den burgemeester, zij kan ten allen tijde worden toegepast. — H. R. 7 Junij 1864; N. R. LXXVII, § 14, 94; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1028, 81; W. 2599; Gemst. 673; W. B. A. 793.

4124. De burgemeester is niet in privé aansprakelijk voor daden, die hij als belast met de uitvoering van besluiten van den gemeenteraad, in qualiteit verrigt. — Regtb. 's Gravenhage 24 April 1855; W. 1650; Gemst. 195.

4125. De burgemeester is in privé aansprakelijk voor daden, die hij als belast met de uitvoering van besluiten van burgemeester en wethouders in qualiteit verrigt. — Regtb. Nijmegen 30 Junij 1860; W. 2204; W. B. A. 583; Gemst. 471.

4126. De burgemeester kan wegens daden van stoornis in het bezit, in zijne hoedanigheid gepleegd, niet in zijn privé worden aangesproken. — Regtb. Breda 13 April 1858; N. R. LXV, § 62, 373; W. 1985; Gemst. 361.

4127. Opdat een burgemeester kunne handelen ter uitvoering eener verordening, wordt er vereischt een besluit van burgemeester en wethouders, krachtens hetwelk hij handelt. — Regtb. Arnhem 28 Junij 1860; N. R. B. X, 555; W. 2201; Gemst. 469; W. B. A. 410.

4128. Een burgemeester door bijschrijving in een toltarief eene onregtmatige daad plegende, is persoonlijk aansprakelijk. — Hof Groningen 6 Januarij 1857; N. R. B. XI, 426; W. 1840.

4129. Een burgemeester die in zijne betrekking eene afsluiting van een gemeenteweg of die hij als zoodanig beschouwt, laat wegnemen, is in zijn privé niet aansprakelijk, wel de personen die hem helpen, behoudens hun regt om den burgemeester op wiens last zij handelen, in vrijwaring te roepen. — Regtb. Nijmegen 13 December 1859; W. 2185.

4130. Een besluit van den gemeenteraad waarbij de verplaatsing van het gemeentehuis wordt bevolen, is niet vatbaar voor vernietiging door den koning, omdat daarbij geen spraak kan zijn van strijd met het algemeen belang. — Verslag Friesland 1868, 158.

4131. Dit art. is niet van toepassing op raadsbesluiten die hoogere goedkeuring behoeven. Dit is het geval met het kohier van den den hoofdelijken omslag (art. 266). De burgemeester is dus niet bevoegd om te verklaren, dat hij een raadsbesluit niet ten uitvoer zal leggen, waarbij iemand op het kohier wordt geplaatst, die volgens zijne meening als geen inwoner der gemeente zijnde, niet valt in termen van aanslag. — Gemst. 1221.

4132. Zijn het tweede en derde lid van art. 70 der gemeentewet op de negative raadsbesluiten van toepassing? — Gemst. 1081.

4133. De burgemeester kan niet op grond van dit art. weigeren een besluit van den raad ten uitvoer te leggen, indien op zoodanig besluit de hoogere goedkeuring van gedeputeerde staten wordt vereischt; daartoe moet gebragt worden het besluit van den raad, waarbij iemand op het suppletoir kohier van den hoofdelijken omslag wordt geplaatst, die niet door burgemeester en wethouders daarop was gebragt. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1193.

4134. Bij verkoop van gemeente-eigendommen kan de burgemeester als uitvoerder der raadsbesluiten den notaris voor het transport kiezen; dit behoort niet bij burgemeester en wethouders. — Gemst. 1197.

4135. De burgemeester is bevoegd tot het houden van openbare verkoopingen van in beslag genomen vee of goederen, bedoeld in art. 37 der wet van 20 Julij 1870 (St. 131). — Kon. Besl. 11 Julij 1874 (St. 109); Gemst. 1192; Luttenberg 99.

4136. Het regt des konings om besluiten en verordeningen van den gemeenteraad wegens strijd met de wet of het algemeen belang te vernietigen, mag niet beperkt worden tot het geval, dat het bestaan blijven van een besluit nadeelige gevolgen zou hebben, of dat door de vernietiging de wet tot haar regt komt. — Gemst. 1417

Art. 71.

4137. Art. 71 der gemeentewet en art. 1950 no. 3 van het burg. wetb. — Gemst. 789; W. 2846.

4138. Kan aan eene gemeente een geregtelijke eed worden opgedragen? — Ja. — Regtsg. Adv. V, 141.

4139. De burgemeester een geding voor zijne gemeente voerende zonder behoorlijke antorisatie, is niet ontvankelijk. — Kant. Harlingen 10 Maart 1860; N. R. B. XIV, 612; Luttenberg 22; Gemst. 483; Kant. Harlingen 29 Februarij 1860; W. 2160; Gemst. 449; W. B. A. 571.

4140. De dagvaarding moet op straffe van *nietigheid* tegen den burgemeester en niet tegen de gemeente zelve worden gedaan. — H. R. 9 Dec. 1864; N. R. LXXVIII, § 34, 298; v. d. H. B. R. XXIX, no. 967, 143; W. B. A. 814; W. 2648; Gemst. 694; Regtb. Breda 18 November 1862; W. 2456; Gemst. 600; Regtb. Nijmegen 6 Januarij 1854; W. 1531; Gemst. 134, W. B. A. 254; N. R. B. V, 107.

4141. Indien een eischer tegen eene gemeente wil optreden in regten, moet hij de gemeente zelve als zedelijk ligchaam oproepen overeenkomstig art. 5, 2e lid B. R., en moet hij *niet alleen* den bur-

gemeester in deze zijne qualiteit dagvaarden. — Regtb. van Tiel 9 Januarij 1852; Gids I, 103 en II, 31; Hof Gelderland 10 November 1852; N. R. B. III, 306; W. 1410; G. v. O. 323; N. R. XLVII, § 86, 401; Gids II, 31; Hof Gelderland 4 October 1854; N. R. B. V, 107; Gemst. 691: 695.

4142. Moet in gemeentezaken de burgemeester worden gedagvaard, zoodat eene oproeping van de gemeente zelve, aan den persoon of ten woonhuize van den burgemeester gedaan, zoude zijn van onwaarde? — W. 2523, 2644.

4143. Wanneer in eene dagvaarding, niet de burgemeester, maar het gemeentebestuur is opgeroepen, en door den burgemeester procureur is gesteld, is de nietigheid gedekt. — Hof Gelderland 4 October 1854; N. R. B. 1855, 107; W. 1598.

4144. De woorden: „de gemeente betreffende", slaan ook op een onderdeel der gemeente. — Regtb. Groningen 21 October 1853; W. 1610; N. R. B. IV, 429; Gemst. 171; G. v. O. 328; Hof Groningen 9 Januarij 1855; N. R. B. V, 601.

4145. De burgemeester moet in de dagvaarding worden vermeld, niet het collegie van burgemeester en wethouders. — Regtb. Amsterdam 28 April 1852; W. 1329; N. R. B. II, 210; Gemst. 38; Amst. Regtsp. II, 316; Luttenberg 135.

4146. Voor een burgerlijk of algemeen armbestuur behoeft de burgemeester niet namens de gemeente in regten op te treden; zoodanig armbestuur kan zelf in regten optreden. — Hof Zeeland 22 Januarij 1856; N. R. B. VII, 433.

4147. De gewone regter is bevoegd kennis te nemen van eene vordering tot teruggave van een voorraad petroleum met schadevergoeding, wegens onregtmatig weghalen daarvan, tegen het hoofd van het gemeentebestuur ingesteld. Het toezicht op bergplaatsen van petroleum, hoewel krachtens kon. besluit uitgeoefend, betreft niet de algemeene orde en het belang der gemeente, welke alzoo aansprakelijk is voor een daarbij gepleegde onregtmatige daad van haren burgemeester. — Regtb. Amsterdam 4 Julij 1865; W. 2737; Mag. v. H. VII, 222; W. B. A. 857.

4148. In vorderingen tegen de gemeente moet niet deze, maar de burgemeester worden gedagvaard. — Hof van N. Brabant 27 October 1863; W. 2532; Gemst. 635.

4149. De daad van het hoofd der gemeente kan de regten dier gemeente niet verkorten. — Hof N. Holland 16 Mei 1861; W. 2287.

4150. Ofschoon volgens de tegenwoordige gemeentewet, alleen de burgemeester bevoegd is om voor de gemeente in regten op te treden, kan echter, wanneer eene instantie is ingesteld op naam van burgemeester en *assessoren* als zoodanig uitmakende het gemeentebestuur, de bijvoeging „*en assessoren*" de wettige vertegenwoordiging van den burgemeester niet vitiëren. — H. R. 18 Junij 1852: N. R. XLII, § 24, 114; v. d. H. B. R. XV, no. 472, 76; W. 1341.

4151. Bij het hooger beroep ingesteld van een vonnis tegen de gemeente gewezen, moet de burgemeester in het geding worden opgeroepen en daar, omtrent de wijze dezer oproeping geen bepaalde vormen zijn vastgesteld, zoo moet geacht worden aan het voorschrift voldaan te zijn, indien de dagvaarding geen twijfel overlaat omtrent de hoedanigheid waarin de burgemeester is opgeroepen, dat is als moetende handelen namens de gemeente. — Hof N. Brabant 28 Junij 1853; N. R. XLVI, § 96, 389; W. 1514; Gemst. 126.

4152. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de onregtmatige handelingen door burgemeester en wethouders naar aanleiding van het kon. besluit van Januarij 1824 verrigt. — Hof Z. Holland 19 November 1866; Gemst. 798, W. 2858; Mag v. H. IX, 6; W. B. A. 921.

4153. In een regtsgeding tegen den burgemeester, ten gevolge der fictie dat hij de wettige vertegenwoordiger is der gemeente, moet een lid van den raad als getuige worden gewraakt. — Regtb. Gorinchem 11 Julij 1865; W. 2777; Gemst. 758.

4154. Wanneer de dagvaarding ten behoeve eener gemeente geëxploiteerd is, ten verzoeke van burgemeester en wethouders, en de gedaagde niet verschijnt, behoort het verstek ontzegd, en de dagvaarding nietig verklaard te worden.

Wanneer de gemeente ten name van burgemeester en wethouders dagvaart, en de gedaagde zonder daarop acht te geven, ten principale verwering doet, is de nietigheid gedekt. — Regtb. Amsterdam 28 April 1852; N. R. B. II, W. 1329; Gemst. 140.

4155. Onder de rekenpligtigen bij art. 4 der wet van 5 Maart 1852 (St. 45) worden ook gemeenten begrepen. — Regtb. Rotterdam 22 Mei 1865; W. 2738; Gemst. 738.

4156. Indien gedagvaard is de burgemeester eener gemeente zonder bijvoeging van diens naam, en het exploit is gedaan ten raadhuize, en door den burgemeester als zoodanig aangenomen, kan het aan geen redelijken twijfel onderhevig zijn, dat bedoeld is de burgemeester optredende voor de gemeente, en niet de burgemeester in zijn privé. — Regtb. Amsterdam 11 November 1867; Gemst. 861; W. 2984; N. R. B. XVIII, 343; W. B. A. 1004, 1019.

4157. Eene niet zelfstandige stedelijke inrigting, kan niet in regten optreden. Zoodanige inrigting behoort tot de gemeente-instellingen, onderworpen aan het gemeentebestuur; de burgemeester moet voor haar in regten optreden. — Kant. Heusden 8 October 1852; W. 1378.

4158. Het gemeentebestuur mag geen ander dan den burgemeester magtigen, om voor de gemeente in regten op te treden. — Regtb. 's Gravenhage 14 Junij 1859; W. 2097; W. B. A. 877; Gemst. 754; Regtb. Nijmegen 6 Januarij 1854; W. 1531; N. R. B. V, 107; W. B. A. 254; Gemst. 134.

4159. Het voorschrift van dit art. is alleen betrekkelijk tot gedingen die de gemeente zelve bebetreffen. De optreding van den burgemeester is niet noodig, wanneer een algemeen armbestuur eischer of verweerder is, dat bestuur kan zelf in regten optreden. — Hof Zeeland 22 Januarij 1856; N. R. B. VII, 433.

4160. De actie tot herstel en handhaving in het bezit kan ook worden ingesteld tegen eene gemeente. — H. R. 29 Junij 1860: W. 2185; N. R. LXV, § 23, 144; v. d. H. B. R. XXIV, no. 805, 264; Gemst. 461.

4161. De dwangmiddelen bij art. 772 Wetb. B. R. omschreven, kunnen niet worden uitgesproken tegen den burgemeester die in regten voor de gemeente optreedt. — Regtb. Nijmegen 8 Januarij 1856; W. 1743; Gemst. 240.

4162. De burgemeester eener gemeente kan in het geding waarin hij, in die hoedanigheid als eischer optreedt, als getuige gehoord worden. — Regtb. Maastricht 7 October 1865; W. B. A. 908; W. 2839; Gemst. 788.

4163. In geschillen van bestuur is de raad bevoegd een ander persoon dan den burgemeester voor zich te doen optreden. Dit art. slaat niet op zulke geschillen, doch is alleen van toepassing op regtsgedingen. — Gemst. 1274.

4164. Een wethouder, als gemagtigde van den burgemeester, mag op diens eigen gezag zonder voorzien te zijn van een door gedeputeerde staten goed-

gekeurd raadsbesluit, waarbij tot het voeren van het geding magtiging is verleend, de gemeente niet wettig in regten vertegenwoordigen. — Kantg. Onderdendam 31 Julij 1880; W. 4616.

4165. Indien een gemeente-ontvanger voor de vordering van plaatselijke belasting is in verzet gekomen, moet de gemeente, vertegenwoordigd door den ontvanger, geacht worden schuldeischer te zijn. Op zulke gedingen is niet van toepassing de algemeene bepaling van art. 71, dat in alle regtsgedingen de gemeente betreffende, de burgemeester namens haar optreedt. — H. R. 10 Februarij 1871; W. 3296; N. R. XCVII, § 15, 117; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1213, 466; N. R. B. XXI, 168; Mag. H. XIII, 60; W. B. A. 1158; Gemst. 1015; R. W. v. N. 74; Gemst. 1015.

4166. De gemeente wordt teregt gedagvaard in den persoon van den burgemeester ter zake van een overeenkomst door burgemeester en wethouders aangegaan. — Regtb. Goes 18 October 1867; N. R. B. XXI, 625.

4167. Een burgemeester in qualiteit veroordeeld, mag niet uit eigen naam appelleren. — Regtb. Eindhoven 6 Maart 1876; W. 4070.

4168. Aan het voorschrift van dit art. jct. art. 5 B. R. is voldaan als de dagvaarding omtrent de hoedanigheid waarin de burgemeester is opgeroepen, d. i. als handelende namens de gemeente, geen twijfel overlaat. — Hof N. Brabant 28 Junij 1853; W. 1514; N. R. XLVI, § 96, 389; Gemst. 926.

4169. Indien een burgemeester wel als zoodanig, doch niet als vertegenwoordigende de gemeente is gedagvaard, kan noch hij zelf in eigen naam, noch de gemeente veroordeeld worden; een burgemeester heeft als zoodanig geen regtspersoonlijkheid; de aldus ingestelde regtsvordering is niet ontvankelijk. — Regtb. Maastricht 16 Junij 1870; W. 3253; Gemst. 995; Hof Limburg 13 Maart 1871; W. 3304; W. B. A. 1142; Gemst. 1018.

4170. Een gemeente moet in regten gedagvaard worden als zoodanig maar niet als „regtens vertegenwoordigd wordende door den heer burgemeester" derzelve gemeente. — Regtb. 's Hertogenbosch 30 Maart 1849; W. 1305; Hof N. Brabant 18 Maart 1851; W. 1306; N. R. XXXVII, § 77, 372.

4171. Indien gedagvaard is de gemeente N., exploit doende aan en sprekende met het hoofd des bestuurs dier gemeente den heer N. N., moet de dagvaarding geacht worden goed te zijn gedaan. De gemeente mag echter op die dagvaarding niet zelve verschijnen zonder vermelding van den burgemeester. Art. 71 gemeentewet is van openbare orde. — Regtb. Winschoten 6 Februarij 1870; W. 3243; W. B. A. 1119; Gemst. 1001.

4172. Bij het sluiten van overeenkomsten door de gemeente, behoort zij vertegenwoordigd te worden door den burgemeester met den secretaris. — M. B. Z. 30 Januarij 1878, no. 15; Bijv. 1878, 50; Luttenberg 13. Anders M. B. Z. 12 Junij 1877; Bijv. 1877, 165.

4173. Waar burgemeester en wethouders gehandeld hebben in het belang der gemeente en binnen den kring hunner bevoegdheid, ook al is het krachtens een provinciaal reglement, moet de gemeente in regten worden betrokken, derhalve de burgemeester. — Regtb. Groningen 12 November 1880; N. R. B. 1881, D, 23.

4174. De burgemeester die op *eigen gezag*, zonder meer, in regten optreedt, kan niet geacht worden de gemeente te vertegenwoordigen. Derhalve moet op de conclusie des eischers in dat geval verstek tegen de gedaagde gemeente verleend worden. — Kantg. Onderdendam 31 Julij 1880; Gemst. 1543; W. 4616; Rep. 1881; 9139.

Art. 72.

4175. De afschriften der stukken bedoeld in artt. 72, 175, 182, 203, 219 en 229, indien zij door den burgemeester of den secretaris zijn onderteekend en aan *bijzondere* personen worden afgegeven, moeten op gezegeld papier worden gesteld; ongeteekende losse afschriften of gedrukte exemplaren, geene geschreven handteekening bevattende, kunnen op ongezegeld papier worden gesteld. — M. B. Z. 18 Junij 1852, no. 195. 2e afd., Bijv. 199, 468; Luttenberg 279; Gemst. 40; Gids I, 408; G. v. O. 329; M. B. Z. 26 April 1856; Luttenberg 47.

4176. Uit de kadastrale gemeentestukken mogen geene extracten worden afgegeven. — M. v. F. 19 Januarij 1853; Luttenberg 15; Prov. blad Groningen 1856; no. 11, 1856, no. 39; M. v. J. 20 Maart 1856; Bijv. 65; Luttenberg 37.

4177. De kosten van afschriften van stukken, worden als leges beschouwd, en aan de gemeentekas verantwoord. — M. B. Z. 15 Januarij 1852, no. 161; Bijv. 14; E. 161; Luttenberg 257; Gids 286; G. v. O 329.

4178. Aan de leden van den raad kunnen afschriften op ongezegeld papier worden afgegeven, mits daarvan op de stukken melding worde gemaakt. — M. B. Z. 30 Mei 1856, no. 143; bij Walker Cremer, 40; G. v. O. 330.

4179. Ook nadat de stukken gedurende den wettelijken tijd ter visie hebben gelegen, kunnen de ingezetenen inzage en afschrift daarvan nemen. — W. B. A. 152.

4180. Aan den ontvanger der registratie mag niet inzage of afschrift geweigerd worden van stukken in het archief antérieur aan de wet van 22 Frimaire jaar VII — W. B. A. 152, 153; anders Gemst. 32.

4181. Van besluiten van den burgemeester of van burgemeester en wethouders kan geen inzage of afgifte van afschrift worden gevorderd. — Gemst. 1514.

Art. 73.

4182. Als de burgemeester ambtenaar van den burgerlijken stand is, mag hij als zoodanig geene belooning genieten. — M. B. Z. 11 November 1851, no. 155, 2e afd.; Bijv. 327; M. B. Z. 6 October 1851, no. 284; Bijv. 274; Gids I, 284; Gemst. 22; W. B. A. 129; G. v. O. 337.

4183. Indien de burgemeester lid van den raad is, mag hij niet in het presentiegeld der raadsleden deelen. — Kon. Besl. 5 Februarij 1864 (St. 9); Gemst. 124; W. B. A. 244; Jur. Vraagal I, 243; G. v. O. 338; Luttenberg 27.

4184. Verschillend is de meening of de burgemeester met de geneeskundige armenpraktijk belast, daarvoor uit de gemeentekas bezoldigd mag worden.— De Jonge, op art. 62; Boer en Six II, 121.

4185. Moeten de besluiten, houdende regeling van jaarwedden, wanneer de regering zich daarmede niet vereenigt, door den koning worden afgekeurd? — Beraadslagingen in de tweede kamer 1864, Bijbl. 302 en 312; Gemst. 636, 637; W. B. A. 761, 762.

4186. De jaarwedden van burgemeesters en secretarissen in Gelderland zijn vastgesteld bij kon. besluit 1 Februarij 1867, no. 58. — Prov. blad 1867, no. 143.

4187. Beteekenis van de woorden „den raad gehoord," in artt. 73, 94 en 107 gem.w. — Gemst. 1383; Rep. 1876, 622.

4188. De burgemeester mag geen schrijfloonen genieten; noch hij, noch de leden van den raad defroijement voor het schouwen der waterleidingen.— W. B. A. 134.

4189. Moeten de jaarwedden van burgemeesters, wethouders enz. zonder onderscheid naar de bevolking geregeld worden? — W. B. A. 157.

Art. 74.

4190. De ontheffing in het tweede lid bedoeld, moet ook worden verleend bij herbenoeming van een burgemeester. — Gemst. 211, 589; W. B. A. 332.

4191. Een burgemeester kan lid van den raad in eene andere gemeente zijn, indien hij daar zijne werkelijke woonplaats heeft. Dit art heeft niet de kracht, om in strijd met de feiten, woonplaats te fungeren. — M. B. Z. 13 Februarij 1864; G. v. O. 338.

4192. Wanneer de burgemeester ontheffing verkregen heeft, behoeft hij niet weder vergunning te vragen om zijne woonplaats nogmaals te verplaatsen. — W. B. A. 738.

4193. Opmerkingen over het benoemen van burgemeesters buiten de ingezetenen der gemeente. — Gemst. 1421.

Art. 75.

4194. Het verlof aan den burgemeester verleend, behoort op zegel te worden gesteld. — Gemst. 1306.

Art. 76.

4195. De onderscheidingsteekenen zijn bepaald bij kon. besluit van 16 November 1852 (St. 201); G. v. O. 340; Luttenberg 193; M. B. Z. 18 Nov. 1852; Bijv. E, 311; Luttenberg 193, 194.

4196. Het costuum door den burgemeester bij plegtige gelegenheden te dragen, is bepaald bij kon. besluit 24 Februarij 1853, no. 65; Bijv. 137; Pr. blad Groningen 1853, no. 27; Prov. blad Gelderland 1853, no. 40; Luttenberg 21.

4197. De onderscheidingsteekenen kunnen voor rekening der gemeente worden aangeschaft. — M. B. Z. 18 November 1853; Luttenberg 194; Gemst. 61.

4198. De burgemeester moet de onderscheidingsteekenen steeds dragen wanneer hij zich in functie bevindt. — W. 1401.

4199. Aanschaffing der onderscheidingsteekenen voor den burgemeester. — Prov. blad Groningen 1852, no. 164.

Art. 77.

4200. Een proces-verbaal, opgemaakt door een wethouder, ter vervanging van den burgemeester, behoeft niet de reden van verhindering te vermelden, noch ook of de wethouder de oudste in jaren is. — H. R. 22 Februarij 1853; v. d. H. Bel V, no. 276, 157; N. R. XLIV, § 20, 86; W. 1468; Gemst. 74, W. B. A. 223; Gids II. 336.

4201. Wanneer de burgemeester tevens secretaris is, moeten de repertoires van den secretaris geteekend en gewaarmerkt worden door den wethouder die den burgemeester vervangt. — M. v. F. 8 Jan. 1856, no. 64; Bijv. 18; P. W. 2638; G. v. O. 342; Gemst. 608, 705; W. B. A. 727; Prov. blad Groningen 1856, no. 34; Gelderland no. 10; Comm. des Kon. Gelderland 17 Januarij 1856; Luttenberg 5; Bijv. 18.

4202. De acten in brevêt opgemaakt behoeven niet op het repertoire te worden vermeld; alleen de acten in minuut moeten daarop worden ingeschreven. — M. v. F. 17 Augustus 1868, no. 43; P. W. 5329; W. B. A. 1055.

4203. In welke gevallen wordt de jaarwedde aan die betrekking verbonden, benevens het presentiegeld genoten door het raadslid dat den wethouder vervangt? — Jur. Vraagal, I, 271.

4204. De secretaris is niet verpligt een onderhandsche acte in zijn repertoire in te schrijven. Onder actes publics in art. 49 der wet op de registratie zijn alleen te verstaan zoodanige, waarbij een gemeentebestuur handelt *als zoodanig*, d. i. als een openbaar gezag uitoefenend ligchaam. — H. R. 20 December 1878; W. 4331.

4105. Mag een wethouder, die een betrekking bekleedt, onvereenigbaar met die van burgemeester, dezen vervangen? — Ja — Gemst. 1187.

Art. 78.

4206. De wethouder die het burgemeesterschap waarneemt, heeft aanspraak op het genot van jaarwedde, indien tusschen het besluit tot ontslag en het besluit van nieuwe benoeming meer dan eene maand is verloopen, onverschillig of de wethouder werkelijk meer dan eene maand de functiën heeft waargenomen. — Kon. Besluit 1 Februarij 1856, no. 148, 2e afd.; G. v. O. 1124.

4207. Bij de vraag of den waarnemende burgemeester een gedeelte van de jaarwedde des burgemeesters toekomt, moet men, waar meerdere waarnemers elkander hebben opgevolgd, niet den ganschen tijd der vervanging in aanmerking nemen, maar slechts den tijd doen gelden die ieder der waarnemers elk voor zich zelf in functie is geweest. — Ged. Staten Gelderland sine die W. B. A. 1538; Gemst. 1417; Rep. 1878, 2775.

4208. Nergens is bepaald, dat de burgemeester die gedurende langen of korten tijd de gemeente met verlof verlaat, gedurende dien tijd zijn bezoldiging verliest, hij verbeurt dat gedeelte, dat aan den waarnemenden burgemeester wordt uitgekeerd. Bestaan daarvoor om welke reden ook, geen termen, dan blijft de burgemeester het regt op zijn geheele jaarwedde behouden. — W. B. A. 1538.

4209. De wethouder, die gedurende meer dan een maand met het burgemeesterschap is belast, heeft ook behalve de aan die laatste betrekking verbonden jaarwedde nog aanspraak op zijne jaarwedde als wethouder gedurende dien tijd, tenzij hij zelve als wethouder is vervangen. — Gemst. 1210; Kon. Besl. 9 Januarij 1872; Gemst. 1861.

Art. 79.

4210. Mr. P. F. Hubrecht. De verhouding van burgemeester en wethouders tot den gemeenteraad. — Bijdr. I, 1.

4211. De benoeming van wethouders geschiedt bij volstrekte meerderheid van stemmen, eene betrekkelijke meerderheid is daarvoor niet voldoende. — Verslag Z. Holland 1848, 16.

4212. De acten van benoeming van wethouders, al of niet onderworpen aan registratieregt. — Bijdr. V, 172.

4213. Afgetreden doch herkozen raadsleden, wethouders zijnde, moeten als zoodanig herkozen worden, al is ook hun dienstijd als wethouder niet verstreken. — M. B. Z. 9 Augustus 1853, no. 114, 2e afd.; Bijv. 186; Kon. Besl. 28 Februarij 1853 (St. 10); Luttenberg 21; idem 27 September 1853 (St. 107); Luttenberg 86; idem 4 October 1853 (St. 110); Luttenberg 89; Circul. van den Comm. des Kon. in Z. Holland 15 Augustus 1853; Luttenberg 60; Gids II, 485; Gemst. 100, 106, W. B. A. 226.

4214. Toegelaten raadsleden die nog niet als zoodanig mogten worden beëdigd, omdat de termijn van art. 33 niet is verstreken, mogen niet tot wethouders worden benoemd. — Kon. Besl. 19 October 1863 (St. 125); Gemst. 631; W. B. A. 751; G. v. O. 344; Luttenberg 188.

4215. De mishandeling door een wethouder jegens een wethouder (waarnemend burgemeester), gepleegd in de vergadering van het dagelijksch bestuur, stelt mishandeling jegens een magistraat daar. — Hof van N. Holland 29 Mei 1856; W. 1757; Gemst. 247; N. R. B. VII, 486.

4216. De benoeming van twee wethouders mag niet bij een en deselfde stemming geschieden. — Kon. Besl. 2 Januarij 1852 (St. 1); Luttenberg 1.

4217. In gemeenten boven 20.000 zielen moeten minstens drie wethouders zijn, dit hangt niet van de keuze van den raad af, deze mag alleen tusschen drie en vier kiezen; hij mag niet bepalen dat er slechts twee zullen zijn. — W. B. A. 859.

4218. De wethouders moeten volgens de gemeentewet als ambtenaren worden beschouwd. Zij vallen onder het bereik van art. 175 C. P., daartegen doet niet af, dat tijdens de uitvaardiging van gemeld wetboek geen ambtenaar, *wethouder* genaamd, bekend was. — H. R. 7 November 1865; N. R. LXXXI, § 15, 108; W. 2743; Gemst. 740; W. B. A. 857, v. d. H. Strafr. 1865, no. 2027, 464.

4219. Aan de wethouders mag niet bij verordening de bevoegdheid worden gegeven om overtredingen op te sporen, benevens de last om tot dat einde de woningen der ingezetenen huns ondanks binnen te treden, omdat zij niet geacht kunnen worden beambten te zijn, en dus niet worden bedoeld bij art. 11 7° Strafv. — Verslag Limburg 1866, 151; Gemst. 782.

4220. Langs welken weg moet het getal der wethouders, bij afwisseling der bevolking, in overeenstemming worden gebragt met het sielental dat de gemeente bevat? — Gids II, 89.

4221. Een toegelaten raadslid mag niet tot wethouder worden benoemd voor dat de tijd in art. 33 en 35, 2e alin. bepaald, is verstreken of in geval van beroep hierop beslist is. — Kon. Besl. 19 Oct. 1863 (St. 125); Luttenberg 188

4222. Mr. P. J. Teding van Berkhout Jr. De raad is onbevoegd om een benoeming tot wethouder in te trekken, ook als zij in strijd met de wet is gedaan. — Gemst. 1252.

Art. 80.

4223. Een wethouder als raadslid afgetreden en herkozen, mag als wethouder geen zitting houden als hij op nieuw als zoodanig is herbenoemd. — M. B. Z. 9 Augustus 1853; Bijv. 186, E, 420; G. v. O. 345; Kon. Besl. 27 September 1853; (St. 107); Luttenberg 86; Gemst. 575; Kon. Besl. 4 October 1853 (St. 119); Luttenberg 89.

Art. 82.

4224. Bij een tusschentijds opengevallen plaats van wethouder mag een raadslid niet tijdelijk tot wethouder worden benoemd. — Gemst. 907.

Art. 83.

4225. De verkiezing van wethouders ter vervulling der plaatsen van hen, die wegens hunne aftreding als raadslid met den eersten Dingsdag in September zullen hebben opgehouden wethouders te zijn, behoeft niet op den eersten Dingsdag in September te geschieden; dit art. ziet op de aftreding van wethouders wegens aftreding als zoodanig; art. 84 is van toepassing bij aftreding als raadslid, zoodat in dat geval zulks binnen veertien dagen na den eersten Dingsdag van September moet plaats hebben. — Comm. d. K. in Friesland, 27 Augustus 1867, no. 192; Bijv. 342; Gemst. 831; W. B. A. 951.

4226. Bij vermeerdering van het getal wethouders, ten gevolge van vermeerdering van bevolking, behoort de aanvulling op den gewonen tijd, zijnde den eersten Dingsdag in September, plaats te hebben. — M. B. Z. 8 Maart 1862, no. 152, 2e afd.; Bijv. 79; Luttenberg 36; Gemst. 554; idem 1 Mei 1862, no. 176, 2e afd.; Bijv. 134; Luttenberg 224; Gemst. 546 en 554; W. B. A. 667, 676.

4227. De wethouders ter vervanging van de gewone aftreding, mogen niet eerder worden verkozen dan op den eersten Dingsdag in September. — Kon. Besl. 12 October 1869 (St. 158); Luttenberg 180.

4228. De benoeming van een wethouder ter vervulling eener door periodieke aftreding opengevallen plaats op een anderen dag dan op den eersten Dingsdag in September, is nietig. — Kon. Besl. 28 Dec. 1878 (St. 230); Luttenberg 168.

4229. Art. 83 gem.w. is imperatief; een benoeming van een wethouder na den daar aangewezen dag, is in strijd met de wet. — Gemst. 1409; Rep. 1878, 1961.

4230. De bepaling van den eersten Dingsdag in September is imperatief, een vroegere benoeming van wethouders is nietig. — Kon. Besl. 1 November 1878 (St. 164); Luttenberg 135; Kon. Besl. 28 Dec. 1878 (St. 230); Luttenberg 168; Kon. Besl. 12 Oct. 1869 (St. 158); Luttenberg 180; Kon. Besl. 3 December 1869 (St. 201); Luttenberg2 10; Gemst. 1259; 1260.

Art. 84.

4231. Tot de benoeming van wethouders mag niet worden overgegaan, dan veertien dagen nadat al de benoemde leden ter vervulling der in den raad opengevallen plaatsen, zijn toegelaten. — Ged. Staten N. Brabant, 30 Augustus 1853, no. 69; Gids II, 583.

4232. Indien het nieuw gekozen raadslid in dit art. bedoeld, zijne geloofsbrieven niet inzendt, moet de vacature van wethouder steeds blijven voortduren. — Verslag Overijssel 1866.

4233. Een wethouder mag niet worden benoemd, wanneer, ten gevolge van ontslag of overlijden van den vorigen wethouder, diens opvolger in den raad nog niet is toegelaten. Wanneer bij de verkiezing van meer leden, het onzeker is wie in de plaats treedt van het lid dat tevens wethouder was, behooren alle te zijn toegelaten, voor dat tot de keuze van een wethouder wordt overgegaan. — Kon. Besl. 9 December 1855 (St. 137); G. v. O. 352; Luttenberg 117; idem 10 Julij 1861 (St. 59); Bijdr. I, 130; Gemst. 220, 512; W. B. A. 341, 636; G. v. O. 354; Luttenberg 126.

4234. Indien een wethouder benoemd wordt tot burgemeester, in plaats van den overleden burgemeester, die tevens lid van den raad was, moet dan de benoeming van een nieuwen wethouder geschieden binnen veertien dagen na het openvallen, of binnen veertien dagen na de toelating van het nieuw raadslid? — Jur. Vraagal I, 341—342.

4235. Jhr. mr. C. van Breugel Douglas. Art. 84 der gemeentewet. — Bijdr. VI, 231.

4236. E. Art. 84 der gemeentewet en het koninklijk besluit van 2 Dec. 1855 (St. 37). — Bijdr. I, 130.

4237. Indien van de twee wethouders een sterft en de andere als zoodanig ontslag neemt, doch lid van den raad blijft, kan in plaats van dezen een nieuwe wethouder worden benoemd, doch niet in plaats van den eersten vóór dat een lid in den raad ter vervanging van dezen is benoemd. — Gemst. 1142.

4238. Een wethouder kan worden benoemd, ook als vacatures in den raad bestaan. Alleen als door de vacature van wethouder een plaats in den raad is opengevallen. Dus als een wethouder overleden is

of wel zijn ontslag als raadslid heeft genomen, moet de vervulling in den raad worden afgewacht. — Gemst. 1310.

4239. Art. 84 en niet art. 83 is toepasselijk op de benoeming van wethouders, wier plaats is open gevallen door dien zij als raadsleden zijn afgetreden. — Comm. d. K. Z. Holland 25 Augustus 1853; Gids II, 587.

Art. 87.

4240. Een wethouder die als raadslid aftreedt, houdt bij herkiezing als raadslid op, wethouder te zijn. — Bijdr. VIII, 198; Verslag Zeeland 1854, 19, G. v. O. 357.

4241. De raad kan niet bepalen dat een wethouder als raadslid herkozen, zijne betrekking van wethouder zonder nadere benoeming kan blijven waarnemen. — Kon. Besl. 27 September 1853 (St. 107); G. v. O. 356; Luttenberg 86; idem 4 Oct. 1853 (St. 110); G. v. O. 357; Luttenberg 89.

4242. Bij gelijktijdige herbenoeming van twee wethouders na aftreding als raadslid, moeten zij geacht worden bij verschillende jaren van aftreding, in dezelfde volgorde af te treden, waarin zij vroeger verkeerden, er moet tusschen hen geen nieuwe loting plaats hebben. — Versl. Zeeland 1859.

4243. Moet de wethouder, die als raadslid met den 1en Dingsdag van September 1853 aftreedt, maar als zoodanig herkozen werd, niet te min geacht worden opgehouden te hebben wethouder te zijn en zonder een nieuwe benoeming, die betrekking na den 1en Dingsdag van September niet wettiglijk meer te vervullen? — Gids II, 485.

4244. Moet de wethouder, als lid van den raad aftredende, maar als zoodanig herkozen, geacht worden opgehouden te hebben wethouder te zijn? — Gids II, 411.

Art. 88.

4245. Wanneer een wethouder zijn ontslag neemt en niemand der overige raadsleden de betrekking van wethouder wil aanvaarden, moet hij blijven fungeren tot dat een opvolger die bediening heeft aanvaard. — M. B. Z. 7 April 1856; Luttenberg 44; Gemst. 238; G. v. O. 360.

Art. 89.

4246. Indien een wethouder weigert den eed af te leggen, als lid der plaatselijke schoolcommissie ingevolge art. 61 der wet van 13 Augustus 1857 (St. 103), geeft sulks geen grond om hem vervallen te verklaren van de betrekking van wethouder. — M. B. Z. 5 Junij 1865, no. 14, 2e afd.; Versl. Zuid-Holland 1866, 70

Art. 90.

4247. *Zoodra noodig*. De raad behoeft niet *steeds* een raadslid te benoemen bij iedere afwezigheid van den burgemeester, ten einde den wethouder te vervangen die tijdelijk met de waarneming van het burgemeesterschap is belast, omdat art. 90 zegt, dat die benoeming moet gebeuren zoodra noodig; indien dus de raad haar in eenig geval niet noodig acht, kan hij er zich van onthouden. — M. B. Z. 8 Junij 1852; Luttenberg 129; M. B. Z. 21 Jan. 1854; bij Walker Cremer; Gemst. 36, 46, 107, 124; Gids I, 569; idem II, 605; W. B. A. 135, 159, 166, 219.

4248. Kunnen de gemeenteraden jaarlijks, of voor bepaalde tijdvakken, een of meer leden van den raad aanwijzen, ter vervanging van de wethouders die tijdelijk verhinderd worden hunne betrekking waar te nemen, of vordert de wet dat telkens de raad over de noodzakelijkheid, van de tijdelijke vervanging van een wethouder beslisse, en bij afzonderlijk besluit een lid benoeme die in het bepaalde geval het wethouderschap zal waarnemen? — Ja. — Gids II, 605.

4249. De benoeming van een plaatsvervangendes wethouder komt niet te pas, wanneer een wethouder afgetreden en herkozen is als raadslid, en diens toelating swarigheid ontmoet. — M. B. Z. 15 Nov. 1853, no. 98; G. v. O. 365.

4250. Een plaatsvervangend wethouder mag niet in functie blijven, wanneer de reden zijner benoeming vervallen is. — M. B. Z. 19 October 1863, no. 273; G. v. O. 366.

4251. Een lid der regterlijke magt is niet benoembaar tot plaatsvervangend wethouder. — Gemst. 42; W. B. A. 665.

4252. Ook buiten de gevallen in art 90, alin. 1 gem.w. genoemd, kan de raad een lid uit zijn midden ter vervanging van een wethouder aanwijzen. — M. B. Z. Gemst. 1379; Rep. 1878, 392.

4253. De tijdelijke waarnemer mag ingeval van ongesteldheid van den wethouder, noch jaarwedde, noch presentiegeld genieten. De vraag kan alleen zijn, wie het presentiegeld trekken moet, de ongestelde wethouder of zijne ambtgenooten. Het schijnt de eerste, omdat de wet den wethouder die door ongesteldheid verhinderd is, zijne functiën waar te nemen, in het genot van de daaraan verbonden voordeelen, heeft willen laten. Wel woont hij *zelf* de vergaderingen niet bij, maar zij worden toch door een ander voor hem bijgewoond. — Gemst. 1088.

4254. De benoeming van een tijdelijken wethouder komt niet te pas als een wethouder niet is herkozen als lid van den raad, in zoodanig geval behoort definitief een wethouder te worden benoemd, zoodra de wet dit toelaat. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1195, 1196.

4255. De raad is bevoegd ook buiten de gevallen bij dit art. genoemd, een wethouder te doen vervangen. — Gemst. 1285.

4256. R. van Luttervelt. Art. 90 alin. 2 gem.w. had de wetgever moeten uitbreiden tot het geval, dat de wethouder waarnemer is voor een burgemeester die ongesteld is. — Thesis XXV; Leiden 1874; C. M. Schram de Jong; Thesis XXVIII; Leiden 1875.

Art. 91.

4257. De burgemeester die naar de betrekking van secretaris staat, of de wethouder wiens bloedverwant zich onder de sollicitanten bevindt, behoeven zich niet te onttrekken aan het opmaken der lijst van aanbeveling. — M. B. Z. 12 October 1855, no. 199; Walker Cremer; G. v. O. 367.

4258. Het collegie van burgemeester en wethouders schijnt niet bevoegd te zijn, om bij procesverbaal misdaden te constateren, wel de burgemeester alleen. — M. B. Z. Gemst. 653; W. B. A. 772.

4259. Verhouding van burgemeesters en wethouders tot den gemeenteraad. — Bijdr. I, 1—9.

Art. 92.

4260. Wanneer alle wethouders hebben bedankt als raadsleden, en niemand wethouder wil worden, kan de burgemeester als eenig overgebleven lid van het collegie van burgemeester en wethouders, alleen besluiten. — Kon. Besl. 14 Januarij 1862, no. 77; W. B. A. 712, 713; G. v. O. 368.

Art. 93.

4261. In een reglement van orde voor burgemeester en wethouders mag niet worden bepaald, dat de burgemeester bevoegd is om op naam van burgemeester en wethouders te doen afgaan de mis-

sives, strekkende tot instructie van behandeld wordende zaken, en die waarvan de inhoud van hoogst eenvoudigen en niet twijfelachtigen aard is. — M. B. Z. 15 Februarij 1855, no. 146; G. v. O. 376.

4262. Reglement van orde voor de vergaderingen van burgemeester en wethouders van 's Gravenhage. — Gemst. 9. Amsterdam. — Gemst. 31.

4263. In het reglement van orde voor B. W. mag worden bepaald, dat de burgemeester verpligt is een vergadering te beleggen zoo dikwijls als een der wethouders dit verlangt, als ook het voorschrift, dat de secretaris ieder maand moet overleggen, alle boeken, registers, staten enz. door hem aan te houden en tot het archief der gemeente behoorende en dat die stukken ten blijke van goedkeuring voor „*gezien*" moeten worden gepararafeerd. — Verslag Gelderland 1874; Gemst. 1259.

Art. 94.

4264. De raad is onbevoegd om de jaarwedden der wethouders te bepalen. — Kon. Besl. 7 Dec. 1857 (St. 120); Luttenberg 229; G. v. O. 378.

4265. De wethouders mogen deelen in het presentiegeld van den raad. — M. B. Z. 21 Februarij 1856, no. 153, 2e afd , Bijv. 46; Luttenberg 18; G. v. O. 379; Gemst. 630; W. B. A. 352; Kon. Besl. 15 Junij 1864 (St. 87); Gemst. 143; W. B. A. 263; Luttenberg 71.

4266. De wethouders mogen bij onderling goedvinden niet afwijken van het voorschrift van dit art., door de som voor de jaarwedden bepaald, gelijkelijk te verdeelen zonder te letten op de bijgewoonde vergaderingen. — Verslag N.Brabant 1867, 38.

4267. De betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand is eene openbare gemeente-bediening, de wethouders mogen als zoodanig belooning uit de gemeentekas ontvangen. — M. B. Z. 11 Nov. 1851, no. 155, 2e afd.; Ged. St. van Groningen 20 November 1851. no. 18; Bijv. 327; W. B. A. 129; G. v. O. 380.

4268. Een wethouder mag wel secretaris van de kamer van koophandel zijn; maar de daaraan verbonden bezoldiging mag hij niet genieten. — Gemst. 1518; Rep. 1880, 7888.

4269. Een wethouder heeft geen aanspraak op presentiegeld als hij ter vergadering is opgeroepen doch geen genoegzaam leden zijn opgekomen om een vergadering wettig te kunnen zamen stellen. — Gemst. 1288.

4270. Een wethouder, tevens notaris, mag honorarium aan de gemeente in rekening brengen voor het opmaken van koopacten ten behoeve der gemeente; alleen is bij dit art. verboden, dat de wethouder *als zoodanig* vergoeding van werkzaamheden, die hij uit kracht van zijne functiën verrigt, mag genieten. — Gemst. 1235.

Art. 95.

4272. Beschouwingen van het ambt van gemeentesecretaris. — Montfoort 1858.

4273. W. de Gelder. Formulierboek voor secretarissen van gemeentebesturen met aanteekeningen, ook in betrekking tot de wetten op het zegel en de registratie. — Utrecht 1853.

4274. Op de acte van aanstelling is een proportioneel regt van registratie van één ten honderd verschuldigd. — Art. 11, no. 1 der wet van 16 Junij 1832 (St. 29).

4275. Bepalingen nopens het doen registreren van aanstellingen tot gemeente-ambtenaren. — M. F. 12 September 1856; Bijv. E, 639.

4276. Ingeval een gemeentebeambte wordt beëedigd in een andere hem tevens opgedragen *onbezoldigde gemeentelijke* bediening, is de acte van beëediging vrij van het regt van registratie. — M. F. 18 April 1854, no. 77; P. W. 2258.

4277. Van het zegel en registratieregt zijn vrijgesteld de acten van aanstelling en beëediging der leden van plaatselijke schoolcommissiën en van schoolopzieners. — Prov. blad Groningen 1858, no. 21.

4278. Van het zegel en registratieregt zijn vrijgesteld de acten van beëediging van de leden der plaatselijke commissiën van toesigt op het middelbaar onderwijs. — Prov. blad Groningen 1863, no. 78.

4279. Aan de registratie zijn onderworpen de besluiten der gemeentebesturen, houdende aanstelling van bezoldigde ambtenaren der gemeente. — Prov. blad Groningen 1856, no. 58.

4280. Een acte van aanstelling van een gemeentegeneesheer moet op zegel worden geschreven en geregistreerd. — Gemst. 1199.

4281. Als aan een burgemeester tevens secretaris, op verzoek eervol ontslag uit laatstgemelde betrekking door den raad wordt verleend, kan niet eerder een nieuwe secretaris worden benoemd, voor dat de goedkeuring des konings op het ontslag is verkregen. — Versl. Ged. Staten Overijssel 1879; Gemst. 1504.

4282. Indien de burgemeester door den raad tot secretaris wordt benoemd, mag aan die benoeming geen tijdsbepaling worden verbonden, omdat een ontslag van den burgemeester als secretaris alleen onder goedkeuring des konings kan geschieden en dit door een benoeming voor een bepaalden tijd een ontduiking dezer bepaling zou zijn. — Verslag Ged. Staten Overijssel 1879; Gemst. 1504.

4283. Tegen den secretaris eener gemeente kan geen vordering wegens regten en boete worden ingesteld, indien het bestuur der registratie niet bewijst, dat een acte is opgemaakt en door den secretaris onderteekend. — Regtb. Leeuwarden 16 Mei 1871; Gemst. 1078; W. B. A. 1193; W. v. N. R. 76; R. W. v. N. 147; P. W. 5920.

4284. De gemeenteraad is bevoegd een gemeentesecretaris voor een bepaalden tijd b.v. een of twee of meerdere jaren te benoemen. — Gemst. 1501.

4285. Onder de actes publics d'une administration municipale zijn alleen zoodanige acten begrepen, waarbij een gemeentebestuur handelt als zoodanig, dat is als een openbaar gezag uitoefenend ligchaam — H. R. 13 Februarij 1868; N. R. LXXXVIII, § 20, 179; v. d. H. Zeg. V, no. 135, 300; N. R. B. XVIII, 277; P. W. 5291; Gemst. 859; W. 2981; Regtb. Tiel 14 Mei 1880; W. v. N. R. 546.

4286. M. Moeten de acten van verkoop en verhuring van onroerende goederen, aanbesteding en dergelijke overeenkomsten, waarbij een gemeentebestuur als contracterende partij met derden een overeenkomst sluit, binnen 20 dagen ter registratie worden aangeboden door den gemeente-secretaris? — Gemst. 1173.

4287. Van het ontstaan eener vacature en van eene benoeming, moet berigt worden gegeven aan ged. staten. — M. B. Z. 14 October 1851; Gemst. 5.

4288. Wanneer een secretaris door den koning tot burgemeester wordt aangesteld, moet sulks beschouwd worden, dat hierin, wat de regering betreft, eene goedkeuring tot gelijktijdige waarneming van beide betrekkingen door denzelfden persoon is gelegen, doch den raad staat het vrij, zoo hij die cumulatie van betrekkingen door één persoon afkeurt, den burgemeester de functiën van secretaris te ontnemen vóór dat hij zijne betrekking heeft aanvaard, later zou dit ontslag niet kunnen geschieden, dan onder goedkeuring des konings. — M. B. Z. 23 Februarij 1856, no. 137, 2e afd.; Bijv. 48;

W. B. A. 210, 215, 352; Gemst. 232; Luttenberg 18.

4289. Een tijdelijke opdragt van het secretariaat aan den burgemeester, behoeft 's konings goedkeuring. — Gemst. 1372; Rep. 1878, 41.

4290. Bij de tijdelijke opdragt van de betrekking van gemeente-secretaris, moeten alle voorschriften in acht genomen worden, door de wet voor de definitive benoeming gegeven. — Gemst. 1377; Rep. 1878, 201.

4291. Kan de gemeenteraad den secretaris uit zijne betrekking ontslaan, nadat deze door den koning is benoemd tot burgemeester? — Bijdr. I, 175.

4292. Bevoegdheid van den gemeenteraad tot het verleenen van ontslag aan den secretaris eener gemeente, die benoemd wordt tot burgemeester. — Prov. blad Groningen 1856, no. 28.

4293. Is eene benoeming van den secretaris voor *bepaalden tijd* geoorloofd? — Gids II, 171.

4294. Vernietiging van raadsbesluiten, houdende ontslag van gemeente-ambtenaren. — Gemst. 867.

4295. Indien ambtenaren uit 's rijks dienst in dezelfde betrekking en met vermeerdering van bezoldiging in gemeentelijke dienst overgaan, of in het omgekeerde geval, moet het registratieregt op de aanstelling over het volle beloop der aan de nieuwe betrekking verbonden bezoldiging worden geheven. — M. F. 4 November 1859, no. 15; P. W. 3473.

4296. Draagt de gemeente-secretaris een deel van de verantwoordelijkheid voor de handelingen van het gemeentebestuur? — Bijdr. III, 156.

4297. Kunnen de leden van den raad, die voorkomen op de aanbevelingslijst voor de betrekking van secretaris, deel nemen aan de stemming tot benoeming van den secretaris? — Bijdr. I, 177.

4298. Indien de burgemeester, die tevens secretaris is, uit laatstgemelde betrekking door den raad wordt ontslagen, mag niet tot eene benoeming van een secretaris worden overgegaan vóór dat het ontslag door den koning is goedgekeurd. — Kon. Besl. 25 Nov. 1855 (St. 134); Verslag van Drenthe 1856; Gemst. 218; W. B. A. 340; Luttenberg 114; G. v. O. 385.

4299. De secretaris is niet verpligt te zorgen voor de registratie van acten, niet door hem of ten zijnen overstaan opgemaakt. — H. R. 7 November 1862; W. 2429, 2309, 2432; N. R. LXXII, § 19, 134; Gemst. 583; v. d. H. Zeg., V, no. 113, 79; W. B. A. 703; P. W. 4095; Regtb. Heerenveen 26 Junij 1861; W. 2309; Tijds. v. R. XVI, 1; W. B. A. 645; Gemst. 528; P. W. 4095.

4300. De secretaris onder wien na afloop eener gehouden verkiezing, de verzegelde stembriefjes berusten, is niet bevoegd om de afgifte dier stembriefjes op de vordering van gedeputeerde staten te weigeren. — Bijdr. VIII, 398.

4301. De aanstellingen van gemeente-ambtenaren en de besluiten tot verhooging van bezoldiging, moeten worden geregistreerd. — M. B. Z. 12 Sept. 1856, no. 108, 2e afd.; Bijv. 222; Luttenbrg 162.

4302. Het staat den raad vrij om den secretaris voor een bepaald getal jaren te benoemen. — M. B. Z. 3 Januarij 1852; Gids II, 172; G. v. O. 384.

4303. Het proces-verbaal van aanbesteding van een kunstweg door commissiën uit twee gemeentebesturen, is eene acte d'administration municipale, waarvoor volgens art. 20 der wet van 22 Frimaire, An VII, registratieregt is verschuldigd. Een verzet tegen een dwangschrift der registratie is gegrond, indien het hierop steunt, dat de verpligting tot registratie niet bloot rustte op den opposant secretaris van het eene gemeentebestuur, maar ook op den secretaris van het andere gemeentebestuur, wien geen dwangschrift werd beteekend. — Regtb. Assen 12 Maart 1866; N. R. B. XVIII, 119; Gemst. 827; W. B. A. 988; W. 2916; P. W. 4973; Regtb. Assen 31 Dec. 1866; W. 2914; Gemst. 831; P. W. 4973. Anders H. R. 21 Februarij 1868; Gemst. 859; W. 2981: v. d. H. Zeg. V, no. 135, 300; P. W. 5291; N. R. B. XVIII, 277; N. R. LXXXVIII, § 20, 179.

Art. 96.

4304. De persoon, die tot secretaris wordt benoemd, moet den ouderdom van 23 jaren hebben bereikt, derhalve niet meerderjarig door huwelijk of venia aetatis. — M. B. Z. 28 April 1852, no. 184; Gids II, 375; Gemst. 447; Boer en Six II, 143; G. v. O. 387.

4305. Mr. Dav. H. Levyssohn. De meerderjarigheid in Nederlandsch staatkundigen zin. — Themis XIII, 193.

4306. Mr. F. A. T. Weve. De meerderjarigheid volgens het Nederlandsch staatsregt. — Themis XIII, 361.

Art. 98.

4307. De raad moet den secretaris ontslaan uit zijne betrekking, indien hij onvereenigbare betrekkingen bekleedt of leveringen aan de gemeente doet. — Kon. Besl. 28 April 1853 (St. 23); Gemst. 84; W. B. A. 204; Luttenberg 38.

4308. De secretaris mag tevens de functiën van ambtenaar van het openbaar ministerie bij een kantongeregt waarnemen. — H. R. 4 Januarij 1853; N. R. XLIII, § 68, 329; v. d. H. G. Z. XII, no. 564, 1; Gids II, 28; Luttenberg, 169; W. 1465; Gemst. 69, 81; W. B. A. 188, 195; Regtb. van Groningen 16 Junij 1853; Gemst. 91; H. R. 27 Junij 1860; v. d. H. G. Z., XVII, no. 830, 142. Anders Regtb. Arnhem 28 Sept. 1852; Gids I, 623.

4309. Mr. A. W. Hoeth. Is de betrekking van ambtenaar van het openbaar ministerie bij een kantongeregt vereenigbaar met die van secretaris eener gemeente? — W. 2079; Gemst. 408, 431.

4310. F. F. Karseboom Jr. Door een gemeenteraad kan een door hem te vergeven ambt niet onvereenigbaar verklaard worden met het lidmaatschap der provinciale staten. — Thesis XXIV; Leiden 1874.

4311. Mag de secretaris tijdelijk de betrekking van ontvanger en deze die van secretaris waarnemen? — Gemst. 394.

Art. 99.

4312. De raad mag niet toestaan, dat de secretaris buiten de gemeente wone. — Kon. Besl. 10 Jan. 1853 (St. 2): Gemst. 69; W. B. A. 189; Gids II, 40; Luttenberg 4; G. v. O. 393.

4313. De secretaris of ontvanger mag niet aan de gemeente een gemeentekamer verhuren, dit valt in het verbod van art. 24, op beide toepasselijk verklaard. — Verslag Zeeland 1855.

4314. Mag de secretaris huur eischen en per mandaat declareren voor de kamer van een huis, dat hem in eigendom toebehoort en welke kamer voor secretarie wordt gebezigd? — Neen. — W. B. A. 208.

4315. De secretaris mag zonder magtiging des konings de bedieningen van zaakwaarnemer en rijksschatter voor de personele belastingen niet bekleeden; hij mag mede niet een lokaal voor de vergaderingen van den raad met het benoodigd vuur en licht aan de gemeente in huur afstaan. — Kon. Besl. 28 April 1853; (St. 28); G. v. O. 492; Luttenberg 38.

Art. 100.

4316. De acte van eedsaflegging is onderworpen aan een vast regt van registratie van 80 cts. — Art. 11, no. 1 der wet van 16 Junij 1832 (St. 29).

Art. 101

4317. Mr. J. A. Fruin. Een woord over art. 101 der gemeentewet. — IV, 99.

4318. Betoog dat aan de woorden »behulpzaam zijn" in dit art. niet een zóó ver strekkende beteekenis kan worden gegeven, dat daaronder begrepen zou zijn, dat de secretaris *alles* op het papier brengt wat ten behoeve der gemeente administratie op papier moet worden gebragt. — Gemst. 1494; Rep. 1880, 6448.

4319. Uit dit art. volgt, dat de secretaris moet en mag zijn de adviseur van het collegie van dagelijksch bestuur en van den burgemeester. — Gemst. 1442, Rep. 1879, 3902.

Art. 102.

4320. De onderteekening van attestatiën de vita door den secretaris, is afgeschaft. — Kon. Besl. 29 November 1852, no. 60; Bijv. 346; Gemst. 200; Luttenberg 298; G. v. O. 395.

4321. De secretaris moet de bevelschriften tot betaling uit de gemeentekas, niet mede-onderteekenen. — M. B. Z. 26 Januarij 1852, no. 210; Bijv. 32; Luttenberg 263; G. v. O. 397.

4322. Moeten de bevelschriften, waarbij uitgaven uit de plaatselijke kas worden bevolen, ook door den secretaris der gemeente geteekend worden? — Neen. — Gids II, 84.

4323. De secretaris moet de acten door den burgemeester opgemaakt ter uitvoering van besluiten van den raad of van burgemeester en wethouders mede onderteeken, bepaaldelijk ook overeenkomsten van aanbesteding, koop en verkoop, ruiling, enz. — M. B. Z. 6 April 1363, no. 2, 2e afd. Bijv. 122; Gemst. 603; W. B. A. 723.

4324. Voorschriften omtrent de registratie van stukken van gemeentebesturen en onderteekening van den secretaris. — Kon. Besl. 22 Julij 1826 (St. 56) Luttenberg 61.

4325. Verschillend wordt de vraag beantwoord, of certificaten van goed gedrag, bedoeld bij art. 10 en 18 der wet op het notarisambt, door den secretaris mede-onderteekend moeten worden. — Gemst. 199, 200, 201, 202, 203.

4326. De certificaten van goed zedelijk gedrag, bedoeld bij art. 10 der wet op het notarisambt van 9 Julij 1842, moeten niet door den secretaris mede onderteekend worden. — Jur. Vraagal II, 145.

4327. Vrijdom van briefport is verleend voor de briefwisseling tusschen of ter zake

a. Gemeentebesturen onderling. — Prov. blad Groningen 1851, no. 68; 1856, no. 7.

b. Gemeentebesturen en de voorzitters der hoofd- en onderkiesdistricten, waartoe de gemeente behoort. — Prov. blad Groningen 1851, no. 68.

c. Maatschappijen van landbouw in de verschillende provinciën ter eene en de gemeentbesturen en de rijks-veeartsen in dezelfde provincie ter andere zijde. — Prov. blad Groningen 1854; no. 16, 20.

d. Ontvangers der directe belastingen en de burgemeesters der gemeenten, die tot het ressort van ontvangst behooren. — Prov. blad Groningen 1855, no. 30.

e. Het hoofd van het gemeentebestuur ter eene en de wethouders, den gemeente-ontvanger, de veldwachters en de hoofden der instellingen van weldadigheid in dezelfde gemeente ter andere zijde. — Prov. blad Groningen 1857, no. 29.

f. De regenten over de gevangenissen ter eene en de gemeentebesturen ter andere zijde. — Prov. blad Groningen 1857, no. 34.

g. De magazijnmeesters der artillerie en de gemeentebesturen. — Prov. blad Groningen 1858, no. 27.

h. De kommandant van het koloniaal militair invalidenhuis op Bronbeek en de gemeentebesturen. — Prov. blad Groningen 1862, no. 58.

i. De ontvangers der registratie en de burgemeesters. — Prov. blad Groningen 1862, no. 59.

4328. Termijnen, binnen welke moeten worden ingediend de verlangde berigten en rapporten. — Prov. blad Groningen 1850, no. 129; 1852, no. 13; 1853, no. 62.

4329. De regtstreeksche correspondentie tusschen de gemeentebesturen en het departement van binnenlandsche zaken. — Prov. blad Groningen 1853, no. 28.

4330. Het onderwerp der stukken moet worden vermeld op den kant der brieven aan den commissaris des konings en gedeputeerde staten. — Prov. blad Groningen 1859, no. 9.

4331. Buitengewone voorvallen in de gemeente moeten aan den commissaris des konings worden medegedeeld. — Prov. blad Groningen 1852, no. 14; 1853, no. 76.

4332. Van de gerenvoijeerde stukken mogen bij de terugzending de kantbeschikkingen niet worden afgenomen. — Prov. blad Groningen 1849, no. 90.

4333. Het formaat van het schrijfpapier, dat voor de verschillende besturen en administratiën gebruikt wordt en de wijze van vouwen en inpakken der stukken. — Prov. blad Groningen 1855, no. 60.

4334. In de berigten omtrent het onderstands-domicilie van in de bedelaarsgestichten opgenomen personen, mogen geene andere onderwerpen worden behandeld. — Prov. blad Groningen 1860, no. 48.

4335. Het viseren der kwitantiën van storting door de betaalmeesters af te geven. — Prov. blad Groningen 1855, no. 36.

4336. De secretaris mag zijne onderteekening niet weigeren, zelfs niet op grond eener beweerde intellectuële valschheid. — Gemst. 29.

4337. Adressen aan den raad. Deponeren ter secretarie. — W. B. A. 814.

4338. Alle acten en contracten door gemeentebesturen verleden en welke niet vrijgesteld zijn van registratie, moeten door de secretarissen der gemeenten worden gecontrasigneerd. — Art. 3; Kon. Besl. 22 Julij 1826 (St. 56).

4339. Acten door den burgemeester alleen opgemaakt, welke aan de formaliteit der registratie zijn onderworpen, moeten door den secretaris op het repertoire worden gebragt, ook wanneer zij niet door hem zijn medegeteekend. — M. F. 22 October 1861, no. 72; P. W. 3906; bestreden in Tijds. XVI, 232, no. 50.

4340. Alle acten van aanbesteding, verpachting, verkooping en dergelijke, gehouden door, namens of ten verzoeke van openbare instellingen, moeten ook dan, wanneer hoogere goedkeuring voorbehouden is, op het repertoire worden ingeschreven op den dag, waarop zij zijn opgemaakt. — M. F. 11 Dec. 1829, no. 112; M. F. 9 November 1827, no. 97; M. F. 17 Maart 1838, no. 38; Tijds. I, 21, no. 61. P. W. 1839, 88, no. 4.

4341. Een adres, niet door den burgemeester en door den secretaris of een wethouder onderteekend, kan niet worden aangemerkt als van den gemeenteraad te zijn uitgegaan. — Kon. Besl. 25 December 1877; Gemst. 1383; Rep. 1878, 620.

4342. Bij het passeren van acten, welke het uitvloeisel zijn van door de gemeente gesloten overeenkomsten, moet de burgemeester met den secretaris voor de gemeente opkomen en beiden de acten onderteekenen. — M. B. Z. 30 Januarij 1878; W;

4205; Gemst. 1377; W. B. A. 1498; Rep. 1878, 200; Luttenberg 13. Anders M. B. Z. 12 Junij 1877; Luttenberg 150.

4343. De acten, waarbij door den burgemeester ter uitvoering der besluiten, hetzij van den gemeenteraad, hetzij van het collegie van burgemeester en wethouders ten behoeve van de gemeente met derden wordt gecontracteerd, moeten door den secretaris mede onderteekend worden en door hem op het repertoire gebragt. — M. B. Z. 6 April 1863, no. 2 (2e afd.); Bijv. 122; Prov. blad Gelderland 38; Gron. 27; M. F. 22 April 1863, no. 13; P. W. 4224.

4344. De onderteekening van den secretaris wordt niet gevorderd indien een gemeentebestuur bij notariële acte een dading heeft gesloten. — W. B. A. 156.

4345. Indien de burgemeester alleen een verkooping of verpachting doet en niet de hulp van den secretaris inroept, is de moeijelijkheid omtrent de verantwoordelijkheid van den secretaris, het best weg te ruimen, zoo de raad telkens bepaalt, dat de verpachting enz. zal geschieden ten overstaan van burgemeester en wethouders. — W. B. A. 151.

4346. Onderteekening van stukken en verklaringen die in ruimeren zin tot bewijs moeten strekken, moet *eigenhandig* gesteld worden. Gestempelde handteekeningen moeten alleen bepaald blijven tot de stukken van orde. — Algem. Rekenkamer; Gemst. 1519.

4347. Als de burgemeester tevens secretaris is, worden de afschriften van stukken alleen door hem onderteekend. — Gemst. 1301.

4348. De verpligting van den secretaris om de acten van het bestuur in te schrijven in zijn repertoire, moet worden beperkt tot die acten, waarbij het gemeentebestuur optreedt tot uitoefening van het openbaar gezag. — Regtb. Dordrecht 13 Februarij 1878; W. 4219; Luttenberg 169.

4349. Het waarmerken door den burgemeester en den secretaris eener gemeente van bestekken van aanbesteding door het gemeentebestuur, maakt die bestekken nog niet tot acten van het gemeentebestuur. Zij kunnen eerst als zoodanig worden beschouwd, als zij door den burgemeester en den secretaris onderteekend zijn en moeten dan afzonderlijk worden gerepertorieerd. — M. F. 20 Julij 1878; W. v. N. R. 449; Rep. 1878, 1822.

4350. De secretaris is niet verpligt een onderhandsche acte in zijn repertoire in te schrijven. Onder *actes publics* in art. 49 der registratiewet zijn alleen te verstaan die, waarbij een gemeentebestuur handelt als zoodanig d. i. als een openbaar gezag uitoefenend ligchaam en kan een onderhandsche acte, waarbij de burgemeester optreedt namens het gemeentebestuur als contracterende partij ter uitvoering van een zaak van gewoon burgerlijk regt hieronder niet begrepen worden. — H. R. 20 December 1878; W. 4331.

4351. Bij de verpligting van den secretaris om acten op het repertoire te vermelden, maakt het geen onderscheid of de acten al of niet door den secretaris mede onderteekend zijn. Alleen acten, welke niet ter secretarie blijven bewaard en niet bestemd zijn om over te gaan in het archief der gemeente of in brevet zijn uitgegeven, behoeven niet op het repertoire te worden gebragt. — M. B. Z. 17 Augustus 1877, no. 219; Bijv. 1877, 219.

4353. Admissiën van gedelegeerden of debitanten voor de staatsloterij door gemeentebesturen afgegeven, zijn vrij van registratie en behoeven niet op het repertoire van den secretaris te worden ingeschreven, omdat genoemde personen geen bezoldiging genieten. — M. F. 29 Februarij 1848, no. 41; P. W. 1265.

4354. De secretaris heeft niet de bevoegdheid de contracten door de gemeenten gesloten, mede te onderteekenen. — W. B. A. 1670; Rep. 1881, 9307.

Art. 103.

4355. Bij de instructie mag aan den secretaris niet worden verboden om tevens advocaat te zijn, noch eenige andere openbare betrekking bij deze wet niet onvereenigbaar verklaard te bekleeden, zonder toestemming van den raad. — M. B. Z. 17 Februarij 1853; Walker Cremer; Gem.raad Groningen; W. B. A. 671. In anderen zin M. B. Z. 2 Augustus 1860; G. v. O. 405.

4356. Bij de instructie van den secretaris, kunnen de kosten van afschriften en uittreksels uit stukken tot het gemeentearchief behoorende, welke aan bijzondere personen op hun verlangen worden uitgereikt, niet worden geregeld, omdat art. 238 voor plaatselijke belastingen houdt of daarmede wat de toepassing van art. 232—237 betreft, gelijk stelt, de gelden welke voor het genot van diensten door of van wege de gemeente verstrekt, moeten worden voldaan, en dus in deze de voorschriften op de verordening tot heffing van plaatselijke belastingen moeten worden opgevolgd. — Kon. Besl. 29 Junij 1852 (St. 120); Gemst. 41; W. B. A. 161; Luttenberg 131.

4357. Instructie voor den secretaris van den gemeenteraad 's Gravenhage. — Gemst. 8.

4358. De secretaris is onbevoegd om extracten uit de registers van den burgerlijken stand af te geven, die volgens art. 22 B. in de archieven der gemeente zijn overgebragt. — De Jonge, 320; Gids I, 610; M. v. J. 9 Julij 1852, no. 95; Bijv. 189; Luttenberg 278; G. v. O. 407; W. 1340; Gids I, 409, 610; Gemst. 590, 592, 594, 595, 596, 690, 691, 692, 699; W. B. A. 158, 173, 187, 711, 801, 817; mr. D. H. Levyssohn Norman in themis XIII, 1—8.

4359. Mr. W. F. Frylinck. Bevoegdheid van den gemeente-secretaris tot het afgeven van afschriften of uittreksels uit de in het gemeentearchief overgebragte registers van den burgerlijken stand. — W. B. A. 897, 817, 824.

4360. Art. 163 der gemeentewet in verband met het afgeven van extracten uit de registers van den burgerlijken stand. — M. B. Z. 9 Junij 1852; Bijv. E, 257.

4361. Wie moet in den zin der wet als bewaarder van de registers van den burgerlijken stand worden beschouwd, en bevoegd geacht worden tot het afgeven van uittreksels uit de registers, niet tot de loopende dienst behoorende. — De secretaris der gemeente of de ambtenaar van den burg. stand? — Gids I, 610.

4362. Sommigen beweren, dat nog steeds van kracht is het Fransche decreet van 2 Julij 1807, houdende, dat de secretarissen van de gemeentebesturen onbevoegd zijn, om extracten uit de registers van den burg. stand af te geven en dat dit decreet niet is afgeschaft door de wet van 16 Mei 1829 (St. 33).

4363. In het gemeente-archief moeten jaarlijks in de tien eerste dagen van Januarij worden overgebragt de minuten der burgerlijke acten van de kantongeregten. — Wet van 26 Frimaire jaar IV en decreet van 28 Brumaire jaar VI; Kon. Besl. 23 Mei 1839; Bijv. 147.

4364. Bewaarplaats voor de minuten der burgerlijke acten van de kantongeregten. — W. 1389.

4365. Regeling van het gemeente-archief. — Gemst. 589.

4366. Het gemeente-archief moet in de gemeente

geplaatst zijn, ook wanneer de secretaris met vergunning buiten de gemeente woont. — Kon. Besl. 9 Julij 1855 (St. 69); Gemst. 199 W. B. A. 319; Luttenberg 76; G. v. O. 413.

4367. H. M. Alting Koops. Regeling van het gemeente-archief. — Gemst. 587, 519, 594.

4368. Staat het gemeente-archief voor een ieder open? — Neen. — Gids II, 555.

4369. De bewaring van oude archiven en bescheiden van gemeentebesturen aanbevolen. — Comm. des Konings Z. Holland 12 Augustus 1856, A, no. 7280 (1e afd.); Bijv. 183.

4370. Verordening op het bewaren en in orde houden van het archief der gemeente Rotterdam. Vastgesteld 22 Oct. 1857. — Gemst. 325.

4371. Reglement voor het gebruik van het oudarchief der gemeente Arnhem. — Vastgesteld 20 Augustus 1864. — W. B. A. 794; Gemst. 691.

4372. Bepalingen nopens het toegankelijk stellen van de archiven des rijks. — Kon. Besl. 26 Junij 1856, no. 79; Bijv. 139; Luttenberg 104.

4373. Uit de kadastrale gemeentestukken mogen geene extracten worden afgegeven. — Regtb. Leeuwarden 22 Mei 1855; H. R. 14 December 1855; P. W. 2610; W. 1738; M. v. Fin. 19 Januarij 1853; Luttenberg 15; M. B. Z. 26 April 1856; Luttenberg 47; G. v. O. 412.

4374. Aan den secretaris kan de raad bij instructie, werkzaamheden opdragen, die niet in de gemeentewet ten zijnen laste worden vermeld, doch geacht kunnen worden in diens werkkring te zijn gelegen. — M. B. Z. 25 November 1856; Gemst. 705.

4375. De raad kan bij de instructie bepalen, hoe ver de hulp zich zal uitstrekken, die de secretaris aan den raad, burgemeester en wethouders, en de commissiën bewijzen moet. — Bijdr. IV, 103.

4376. Bij de instructie kan aan den secretaris worden opgelegd, dat hij de ambtenaren van den burg. stand in hun werk behulpzaam moet zijn. — M. B. Z. 11 Julij 1855, no. 104; Prov. blad van Gelderland; G. v. O. 401.

4377. Aan den secretaris kan bij instructie niet worden opgelegd, dat hij het collegie van zetters hulp moet verleenen. — Als voren Gemst. 624; W. B. A. 330.

4378. Aan den secretaris mag een bepaald gedeelte der gemeente (de stad) als woonplaats worden aangewezen. — M. B. Z. 2 Aug. 1860, no, 160; G. v. O. 405.

4379. De registers van den burgerlijken stand mogen nimmer uit het gemeentehuis worden vervoerd. — M. B. Z. 2 Julij 1851, no. 93, 2e afd.; Bijv. 161; Luttenberg 268; G. v. O. 412.

4380. Een besluit van den raad waarbij geweigerd wordt om het archief der gemeente, dat in een andere gemeente wordt bewaard, te doen overbrengen naar een gebouw in de gemeente gelegen, is niet niet in strijd met de wet. — Verslag Overijssel 1873; Gemst. 1192.

4381. Slechts de stukken die betrekking hebben op de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente, behooren tot het gemeente-archief; daartoe kunnen niet worden gebragt de stukken, betreffende de taak den burgemeester bij het wetb. van strafv. of ten gevolge van zijn benoeming tot ambtenaar van den burg. stand opgedragen. — Gemst. 1415; Rep. 1878, 2521.

4382. Het staat aan den raad vrij bij de instructie van den secretaris te bepalen hoever zich de hulp zal uitstrekken, die de secretaris den burgemeester bewijzen *moet*. Waar dit niet op deze wijze geregeld is, wordt de burgemeester in het algemeen bevoegd geacht den secretaris zijne administrative correspondentie te laten voeren. — Gemst. 1483; Rep. 1880, 6006.

4383. De secretaris heeft als bewaarder van het archief, de bevoegdheid, stukken voor afschrift te teekenen. — W. B. A. 1266.

4384. Kan men op het niet voldoen aan ambtsinstructiën de straf, bedoeld bij art. 161 gem.w., bedreigen? — Neen. — Gemst. 541.

4385. De boete, wegens overtreding door een ambtenaar van zijne instructie, kan door den daartoe aangewezen, persoon zonder regterlijke tusschenkomst worden opgelegd. — Gemst. 489, 490. Anders Gemst. 490, 491.

4386. Instructie van den gemeente-secretaris. — Gemst. 398; W. B. A. 67, 671.

4387. Wie behoort de instructie voor gemeenteambtenaren vast te stellen? — Gemst. 1015, 1017.

4388. Bij een instructie van een plaatselijken ambtenaar mag de termijn van verjaring voor de terugvordering zijner verschotten niet worden bepaald in strijd met den termijn in het algemeen bij de wet vastgesteld. — Gemst. 905.

4389. Bepalingen omtrent de bewaring van oude regterlijke archiven door gemeentebesturen. — M. B. Z. 23 Mei 1879; Bijv. 1879, 145.

4390. De instructie voor de secretarie-ambtenaren moet door den raad worden vastgesteld. — Gemst. 1242.

4391. Instructie voor den bouwmeester eener gemeente. — Gemst. 1078, 1081.

4392. De instructie van een gemeente-ambtenaar behoort vóór zijn benoeming te worden vastgesteld. — Gemst. 1014.

4393. Voor het houden der secretarie en de bewaring van het gemeente-archief behoort een geschikte en voor het publiek toegankelijke plaats te worden aangewezen. Waar het archief in verschillende woningen verspreid en gedeeltelijk in kisten gepakt, op zolders bewaard en aan vocht en ongedierte's blootgesteld, is de regeling geheel verkeerd en moet een raadsbesluit tot handhaving van zoodanigen toestand worden vernietigd. — Kon. Besl. 9 September 1880 (St. 171); Luttenberg 205.

4394. De kadastrale stukken bij de gemeentebesturen berustende, mogen niet anders dan voor de jaarlijksche bijwerking op de bewaringen van de hypotheken en het kadaster, uit het archief der gemeente worden verwijderd; van die stukken mag geen ander gebruik worden gemaakt, dan voor het doel, waarmede zij bij de bestnren zijn nedergelegd. — Comm. d. K. Zeeland 6 December 1879; Prov. blad 104; Bijv. 1879, 370.

4395. Voorschriften, betrekkelijk de vernieuwing en bijwerking der kadastrale registers en plans, bij de gemeentebesturen berustende. — Comm. d. K. Gelderland 13 December 1879: Prov. blad 108; Bijv. 1879; 383.

4396. Tot vernietiging van stukken uit het gemeent-archief, mag niet worden overgegaan zonder raadpleging van den provincialen archivaris en deze van oordeel is, dat de stukken van geen gewigt voor de geschiedenis zijn. — M. B. Z. 4 Eebruarij 1870; Luttenberg 24.

Art. 104.

4397. H. C. Wagenaar. De traktementskwestie der dorps-secretarissen. — 's Hage 1865.

4398. H. C. Wagenaar. De lotsverbetering van rijks-, provinciale- en gemeente-ambtenaren. — 's Hage 1865.

4399. Mag door den raad eene korting op de jaarwedde van den secretaris worden bevolen gedurende den tijd, dat hij als lid van de tweede kamer der staten-generaal afwezig is? — Gemst. 747.

4400. Aan den secretaris mag geene afzonderlijke belooning worden toegekend voor schrijfloon, wegens het aanleggen en bijhouden der kiezerslijsten, die belooning is onder zijne jaarwedde begrepen. — Kon. Besl. 24 Mei 1863 (St. 66); Luttenberg 119.

4401. Leges mogen ter secretarie niet worden geheven zonder eene door den koning goedgekeurde verordening. — Verslag Zeeland 1866, 159.

4402. Leges ter secretarie zijn plaatselijke belastingen. — Kon. Besl. 29 Junij 1852 (St. 129); Luttenberg 131; G. v. O. M. B. Z. 25 Februarij 1852, no. 213, 2e afd.; Bijv 64; Luttenberg 28, 267; Gemst. 21; W. B. A. 137.

4403. Het heffen van leges bij loterijen is als eene plaatselijke belasting aan te merken, dit kan niet bij politie-verordening worden geregeld. — Kon. Besl. 2 Januarij 1852 (St. 2); Gemst. 16; W. B. A. 136; Luttenberg 1; G. v. O. 421.

4404. Beginselen in acht te nemen bij de vaststelling van verordeningen op de heffing van leges ter secretarie. — M. B. Z. 31 Mei 1852, no. 11. 2e afd.; Bijv. 160; Luttenberg 275.

4405. De regten verschuldigd voor afschriften en extracten van den burgerlijken stand, en alle andere stukken ter secretarie afgegeven, zijn als leges te beschouwen, zij moeten aan de gemeentekas worden verantwoord. — M. B. Z. 15 Januarij 1852, no. 161, Bijv. 15; Luttenberg 257; Bijv. E, 161; Gids I, 286; G. v. O. 416.

4406. Ontwerp-tarief voor de heffing van leges en expeditiegelden voor stukken uit het gemeente-archief. — Gemst. 26, 79.

4407. Concept-verordening op de heffing van leges, door gedeputeerde staten van Drenthe aan de gemeentebesturen medegedeeld. — W. B. A. 170.

4408. Het heffen en verantwoorden der leges voor de afgifte van extracten uit de registers van den burg. stand. — Prov. blad Groningen 1851, no. 146.

4409. Het vorderen ter plaatselijke secretariën van eenig emolument voor het invullen van aanslagbilletten ter bekoming van patenten voor kramers of schippers. — Prov. blad Groningen 1854, no. 86; 1856, no. 68.

4410. Het vorderen ter plaatselijke secretariën van niet-geautoriseerde leges. — Prov. blad Groningen 1854, no. 86; 1856, no. 68.

4411. Het overmaken der leges aan het provinciaal bestuur in de provincie Groningen. — Prov. blad Groningen 1855, no. 31.

4412. De jaarwedden gaan in met de dagteekening van het koninklijk besluit. — M. B. Z. 12 September 1853; W. B. A. 229.

4413. De jaarwedden der secretarissen zijn geregeld in N. Holland, Z. Holland en Drenthe bij kon. besluit 29 Julij 1853; N. Holland ged. staten 27 Dec. 1867, no. 3; Prov. blad 1868, no. 10; Gelderland kon. besluit 25 November 1853; N. Brabant, kon. besluit 30 November 1853. — W. B. A. 218, 221, 221, 229, 237.

4414. Leges zijn gelden, die voor administrative diensten van wege het gemeentebestuur verstrekt, worden geheven, zij moeten als plaatselijke belastingen worden beschouwd. — M. B. Z. 11 November 1851, no. 155; 2e afd.; Bijv. 327; W. B. A. 137.

4415. De raad kan aan den secretaris geene gratificatie toekennen, zijnde een nieuwe bepaling van jaarwedde, die door ged. staten moet worden geregeld. — Kon. Besl. 7 Februarij 1862, no. 61; Bijv. 41; Luttenberg 25; G. v. O. 415; Kon. Besl. 15 Julij 1865; Gemst. 734; M. B. Z. 21 September 1865, no. 266; Verslag Gelderland 1866.

4416. Aan den secretaris mag geen vaste som worden toegelegd voor vergoeding van schrijf- en kantoorbehoeften, deze kosten moeten ingevolge art. 205c op de begrooting uitgetrokken worden. — M. B. Z. 23 April 1855; Boer en Six II, 150.

4417. De secretaris is niet verpligt uit zijne jaarwedde eenige beloooning af te staan voor een klerk ter secretarie. — Ged. Staten N. Brabant 28 Junij 1869; Prov. blad N. Brabant 1869, no. 25.

4418. Aan den secretaris kan geen bezoldiging uit 's rijks schatkist worden toegelegd, boven de jaarwedde der gemeente, als vergoeding voor de werkzaamheden ten dienste des rijks verrigt. — M. B. Z. 1857; Gemst. 326 en 447.

4419. Een gemeenteraad is onbevoegd om naast de vastgestelde jaarwedde van den secretaris voor hem een personele toelage op de begrooting te brengen. — Kon. Besl. 29 Mei 1878, no. 20. — W. B. A. 1521; Rep. 1878, 1699.

4420. De jaarwedde van den secretaris mag tot geen hooger bedrag op de begrooting worden uitgetrokken dan die is vastgesteld door gedeputeerde staten. — Gemst. 1515.

4421. De heffing van leges voor het legaliseren door den burgemeester van een handteekening door een gepensioneerde, gesteld op de kwitantie, welke deel uitmaakt van een aan hem afgegeven attestatie de vita, is strijdig met het kon. besluit 18 Junij 1846 (St. 45) volgens hetwelk bij afgifte van attestatiën de vita niet meer mag worden gevorderd dan drie centen voor de verstrekking van het formulier. — Comm. d. K. Groningen 18 Januarij 1878; W. B. A. 1234.

4422. Voor een getuigschrift van goed zedelijk gedrag, bedoeld bij de wet op het lager onderwijs, mogen de gemeentebesturen leges heffen, mits deze overeenkomstig de wet zijn geregeld. — W. B. A. 1051.

Art. 105.

4423. De burgemeester mag door den raad met de tijdelijke waarneming der betrekking van secretaris worden belast; op zoodanig besluit van den raad wordt de goedkeuring des konings niet vereischt. — M. B. Z. 25 Februarij 1869, no. 142, 2e afd.; Gemst. 917.

4424. Aan een lid van den raad mag niet de tijdelijke waarneming van de betrekking van secretaris worden opgedragen. — M. B. Z. 22 Julij 1854, no. 138, 2e afd.; Ged, Staten van Gelderland 26 Julij 1854, no. 21, Bijv. 180; Kon. Besl. 12 Nov. 1854 (St. 142); Gemst. 164; Luttenberg 155; idem 15 Januarij 1855 (St. 2); Luttenberg 8.

4425. De raad behoort niet voor vast de tijdelijke waarneming der functiën van secretaris te regelen, daarin moet niet eerder worden voorzien, voor dat de gevallen bij dit art. bedoeld, aanwezig zijn. — M. B. Z. 17 Mei 1862, no. 203; Gemst. 558; W. B. 683.

4426. Verlof van den secretaris. Ingeval van bewezen ziekte of ongesteldheid, behoeft de secretaris geen verlof te vragen om van de waarneming zijner betrekking tijdelijk ontheven te worden. — Gemst. 1206.

4427. Bij de tijdelijke opdragt der betrekking van secretaris moeten alle voorschriften in acht genomen worden door de wet, voor de definitive benoeming gegeven. — Gemst. 1377; Rep. 1879, 201.

4428. Alleen de wijze van vervanging van den secretaris is bij dit art. aan het reglement van orde overgelaten. Overigens is de raad aan dezelfde regelen als bij een definitive benoeming gebonden. — Gemst. 1130.

4429. Een predikant mag niet worden benoemd

tot tijdelijk secretaris en tijdelijk ontvanger eener gemeente. — Kon. Besl. 11 April 1878 (St. 23); Luttenberg 33.

Art. 106.

4430. De regtsbetrekking tusschen een gemeente-ontvanger en de gemeente waarvan hij ontvanger is, is van publiek-regtelijken en niet van privaat-regtelijken aard; zij kan dus niet beoordeeld worden naar de regelen van het burgerlijk regt, maar wel naar de gemeentewet, en krachtens deze vastgestelde administrative bepalingen en voorschriften. Het is dus onverschillig of men den ontvanger gelieve te noemen een mandatarius, of een depositarius jure civili. — Regtb. Alkmaar 18 December 1862, W. 2611.

4431. Op de acte van aanstelling is een proportioneel regt van registratie van één ten honderd verschuldigd. — Art. 11, no. IX, der wet van 16 Junij 1832 (St. 29).

4432. De gemeentewet laat niet toe, dat er in ééne gemeente meer dan één ontvanger is, het is echter geoorloofd een of meer ambtenaren aan te stellen, om dien ambtenaar behulpzaam te zijn, mits slechts overeenkomstig art. 113 de invordering der gemeenteontvangsten ter verantwoording van laatstgemelden blijve. — M. B. Z. 18 November 1851; no. 67; Boer en Six II, 299; Gemst. 162; G. v. O. 423.

4433. Een ontslagen gemeente-ontvanger staat tot de gemeente, wat het doen van rekening en verantwoording betreft, in dezelfde verpligtingen als die welke uit het gemeene regt voortvloeijen, terwijl, zoo hij nog onderworpen mogt zijn aan zijne vroegere ambtspligten, de nakoming daarvan niet door eene gewone vordering in regten kan worden verzekerd. — Regtb. van Gorinchem 28 Mei 1853; W. 1448; W. B. A. 213; Gemst. 94; Gids II, 568; Hof Z. Holland 28 December 1853; N. R. L, § 85, 380, W. 1502; Luttenberg 169.

4434. De ontslagen of geschorste ontvanger of de erfgenamen van een overleden ontvanger zijn onderworpen aan het doen van rekening en verantwoording, volgens de regelen der gemeentewet. — Regtb. 's Gravenhage 27 Junij 1856; W. 1792; Gemst. 266, 465; W. B. A. 383.

4435. Plaatselijke ontvangers in dorpen van Friesland, die vóór de gemeentewet hebben bestaan, kunnen na het verstrijken van den termijn in art. 291 voorgeschreven, niet als zelfstandige ontvangers blijven bestaan, zij kunnen evenwel als ambtenaren, ondergeschikt aan den gemeente-ontvanger, behouden blijven. — Ged. Staten van Friesland 3 Julij 1854, no. 70, Bijv. 156.

4436. Eene schriftelijke verklaring van een gemeente-ontvanger, welke geen afschrift of uittreksel is uit eenige acte, levert geen bewijs in regten op. — Regtb. Amersfoort 1 Februarij 1855; W. 1628.

4437. Verordening, regelende de inrigting van het kantoor van den ontvanger der gemeente; vastgesteld door den gemeenteraad van 's Gravenhage. — W. B. A. 1011.

4438. Een gemeente-ontvanger is een bedienend beambte in den zin van art. 224, wetb. v. strafregt — H. R. 3 Januarij 1872; W. 3430; N. R., C, § 3, 14. v. d. H. Strafr. 1872, no. 2455, 11; W. B. A. 1216; Gemst. 1068.

Art. 107.

4439. De ontvanger moet den ouderdom van 23 jaren hebben bereikt; het is niet voldoende, dat hij door het huwelijk meerderjarig is geworden. — Verslag van Drenthe 1865.

4440. Bij de instructie voor den ontvanger, mag niet worden bepaald, dat hij verpligt is, tot het in beslag nemen van onroerend goed, magtiging van burgemeester en wethouders te vragen. — Kon. Besl. 1 November 1852; (St. 188); Luttenberg 180; G. v. O. 424.

4441. De jaarwedde van den ontvanger gaat in met den dag van het koninklijk besluit, waarbij zij is goedgekeurd. — Kon. Besl. 31 December 1856 (St. 168); Luttenberg 260: Gemst. 277; W. B. A. 396.

4442. Het bedrag der jaarwedde kan noch tijdelijk noch voortdurend worden gewijzigd op andere wijze, dan waarop zij is vastgesteld.

De raad mag aan den ontvanger geene toelage verleenen voor buitengewone werkzaamheden. — Kon. Besl. 26 Junij 1864; Gemst. 689; W. B. A. 811.

4443. De jaarwedden van de gemeente-ontvangers in N. Brabant zijn vastgesteld bij besluiten van gedeputeerde staten dier provincie van 18 October 1866, G. no. 80 en 30 November 1866, G. no. 135, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 15 December 1866, no. 54; Gemst. 798; in Gelderland koninklijk besluit 3 Februarij 1867, no. 6; Prov. blad 1867, no. 144.

4444. Hoedanig gemeente-ontvangers te beschouwen in verband met de plaatselijke ontvangers in de dorpen van Friesland. — M. B. Z. 3 Julij 1854; Bijv. E, 534.

4445. In de instructie voor den ontvanger mag niet worden bepaald, dat hij met de vervolging van nalatige belastingschuldigen behoort voort te gaan, tenzij hij tegenbevel van burgemeester en wethouders mogt hebben ontvangen. — Kon. Besl. 17 December 1852 (St. 207); Luttenberg 201; G. v. O. 425.

4446. In de instructie voor den ontvanger mag niet worden bepaald, dat zijne betrekking met andere bedieningen onvereenigbaar wordt verklaard, dan met die bij de gemeentewet genoemd. — M. B. Z. 17 Februarij 1853, no. 124; bij Walker Cremer; G. v. O. 427.

4447. In de instructie voor den ontvanger mag niet worden bepaald, dat hij slechts twee dagen in iedere week behoeft te vaceren, tot het doen van uitgaven en ontvangsten. — Verslag Zeeland 1857; G. v. O. 427.

4448. Bij de instructie voor den ontvanger mag diens bezoldiging, noch het bedrag der borgtogt worden geregeld; ook mag hem geene percentsgewijze belooning gegeven worden, de jaarwedde moet eene vaste som zijn. — Kon. Besl. 28 Augustus 1854 (St. 113); Gemst. 153; W. B. A. 274; Luttenberg 115; G. v. O. 428.

4449. Instructie voor den gemeente-ontvanger; vastgesteld door den gemeenteraad van Leeuwarden in de zitting van 13 Februarij 1868. — W. B. A. 987.

4450. De betrekking van gemeente-ontvanger is niet vereenigbaar met die van hoofdonderwijzer eener bijzondere school. Daar de betrekking van gemeente-ontvanger in het algemeen onvereenigbaar is met die van onderwijzer voor het lager onderwijs, maakt het geen onderscheid of de onderwijzer al of niet bij het bijzonder onderwijs werkzaam is. — Kon. Besl. 10 April 1879 (St. 56); Luttenberg 125.

Art. 108.

4451. De acte van eedsaflegging is onderworpen aan een vast regt van registratie van 80 ct. — Art. 11, no. 1 der wet van 16 Junij 1832 (St. 29).

4452. De acte van beëediging is niet onderworpen aan de formaliteit der registratie. — M. F. 7 Sept. 1861, no. 88; P. W. 3870; bestreden in Tijds. v. R. XVI, 214 no. 46, alwaar betoogd wordt, dat de

registratie volgens de voorgaande aanteekening moet geschieden.

4453. De omstandigheid, dat een gemeente-ontvanger geen eed heeft afgelegd, neemt de verpligting niet weg om rekening en verantwoording van zijn beheer af te leggen. — Regtb. Assen 24 Januarij 1848; W. 1270; N. R. B. II, 246.

Art. 109.

4454. J. van der Poort. Over de borgtogt der gemeente-ontvangers. — Regt en Wet VIII, 483.

4455. Regelen omtrent het stellen van borgtogt zijn gegeven bij resolutie van gedeputeerde staten van Drenthe van 3 December 1851, no. 21; Bijv. 340. E, 115.

4456. Bij herbenoeming van een gemeente-ontvanger, bij de invoering dezer wet, moet de vroeger gestelde borgtogt, al is de vroeger voldoende, op nieuw gesteld worden. — M. B. Z. 18 Julij 1857, no. 121, 2de afd.; Bijv. 136; Luttenberg 180; Gemst. 307; G. v. O. 431.

4457. Burgemeester en wethouders hebben de bevoegdheid om bij faillissement van den ontvanger, tot zich te nemen een in diens bezit aanwezige geldsom, uitmakende de gemeentekas of een deel daarvan.

De gemeentekas bestaat uit de gelden door den ontvanger voor de gemeente ontvangen en afzonderlijk afgescheiden van zijne particuliere fondsen bewaard, immers te bewaren als het eigendom der gemeente, voor welke hij ze ontvangt en beheert.

De regtsbetrekking tusschen een gemeente-ontvanger en de gemeente, waarvan hij ontvanger is, is van publiek-regtelijken en niet van privaat-regtelijken aard; zij kan dus niet beoordeeld worden naar de regelen van het burgerlijk regt, maar wel naar de gemeentewet en krachtens deze vastgestelde administrative bepalingen en voorschriften. — Regtb. Alkmaar 18 December 1862; W. 2611.

4458. De woorden »zakelijk borgtogt" zijn eene zonderlinge en juridisch ondenkbare uitdrukking, omdat borgtogt altijd persoonlijk is. — Regtb. Amersfoort 9 Mei 1860; R. B. XI, 476; P. W. 3866; Jur. Corr. 1862, 98; H. R. 1 Nov. 1861; W. 2325.

4459. Bepalingen omtrent de verhooging van de borgtogten der gemeente-ontvangers in Gelderland en het in kas zijn van gelden boven dat bedrag. — Ged. Staten van Gelderland 4 September 1867, no. 53; Bijv. 322,

4460. Model eener acte van borgtogt voor een gemeente-ontvanger, die een onbezwaard kapitaal op het Grootboek der nat. werk. schuld verbindt. — Prov. blad Groningen 1851, no. 142.

4461. De aard en het bedrag der borgtogt door gemeente-ontvangers te stellen. — Prov. blad Groningen 1851, no. 139.

4462. De aftredende ontvanger, die op nieuw als zoodanig wordt benoemd, is verpligt andermaal borgtogt te stellen. — Ged. St. Drenthe 3 December 1851; W. B. A. 133.

4463. Indien bij een kasopneming een te kort wordt ontdekt, grooter dan de gestelde borgtogt en dat meerdere op den ontvanger of diens regtverkrijgenden niet is te verhalen, zijn burgemeester en wethouders daarvoor niet aansprakelijk; de schade komt ten laste der gemeente. — Gemst. 1088.

4464. Dit art. spreekt van voldoenden zakelijken borgtogt zonder te zeggen, dat de zaak waarop of waardoor de borgtogt gegeven wordt, eigendom van den ontvanger moet zijn. Indien dus een derde zich aan de gemeente wil verbinden met dat gevolg, dat zij een eventueel te kort van den ontvanger daarop zal kunnen verhalen, dan bestaat daartegen geen bezwaar. — Gemst. 1161.

Art. 110.

4465. De vaststelling van den borgtogt mag niet *na* de benoeming van den ontvanger plaats hebben. — M. B. Z. 3 Januarij 1852, no. 207; G. v. O. 423.

4466. De regeling van den borgtogt van den ontvanger mag niet van blijvenden aard zijn; bij iedere benoeming behoort deze op nieuw te worden vastgesteld. — Kon. Besl. 28 Augustus 1854 (St. 113); Luttenberg 115.

4467. Borgtogt van den gemeente-ontvanger. Indien de aard van den borgtogt eenmaal is bepaald en deze alzoo is gesteld, kan daarin later geen verandering worden gebragt. Bepaald kunnen geene schuldbrieven der gemeente als borgtogt in pand worden gegeven. — Gemst. 1194.

Art. 111.

4468. Aanbeveling om te onderzoeken of het bedrag der borgtogten door de gemeente-ontvangers vroeger gesteld, thans nog voldoende is bij het toenemen der ontvangsten en uitgaven der gemeenten. — Ged. Staten Drenthe 29 December 1869, no. 54; Prov. blad no. 41.

Art. 112.

4469. De borgtogt blijft verbonden, tot dat de ontvanger wegens zijn gevoerd beheer, op de wijze bij de gemeentewet voorgeschreven, ten volle zal zijn gekweten. — Regtb. 's Gravenhage 27 Junij 1856; W. 1792; Gemst. 266, 465; W. B. A. 383.

4470. Bij verband eener inschrijving op het Grootboek is het noodig in de acte van borgtogt te vermelden, dat op het gemeentebestuur de magt wordt verstrekt tot eventuëlen verkoop en overschrijving van de voor borgtogt verbonden som, en tevens dat aan de directie van het Grootboek de vereischte magtiging wordt toegekend tot het overbrengen van het alzoo verkochte kapitaal op naam van den nieuwen verkrijger. — Ged. Staten van Z. Holland 5 Aug. 1857, no. 4; Prov. blad van Z. Holland 1857, no. 78; G. v. O. 434.

4471. Ook wanneer hypotheek op onroerende goederen wordt verleend, is de acte van borgtogt slechts aan het vast registratieregt onderworpen, onverschillig of de verbonden goederen toebehooren aan den rekenpligtigen ambtenaar, dan wel aan derden. — Regtb. Arnhem 15 September 1862 en mededeeling van mr. R. A. J. Colenbrander; Jur. Corr. 1862, 347; P. W. 4440; H. R. 24 Maart 1864; N. R. LXXVI, § 34, 340; v. d. H. Zeg. V, no. 118, 145; W. 2572; R. en W. XVI, 411.

4472. Bij het passeren der acte van borgtogt behoort de burgemeester daarbij tegenwoordig te zijn behoudens de bepaling van art. 77. De acte kan ook worden verleden voor een notaris buiten het arrondissement, mits partijen zich begeven binnen het arrondissement waar de notaris gevestigd is. — Gemst. 1192.

4473. De gemeentewet voorschrijvende, dat de door den gemeente-ontvanger te stellen borgtogt notariëel moet worden opgemaakt, bepaalt niet uitdrukkelijk dat de gemeente bij het passeren dier acte partij moet zijn. Om echter effect te kunnen sorteren moet voldoende blijken van goedkeuring der aangeboden borgtogt, hetzij vóór, hetzij na het passeren der acte. — Regtb. Leeuwarden 26 Junij 1879; W. 4458; Rep. 1880, 5613.

Art. 113.

4474. Bij betalingen aan andere gemeenten moeten de stukken voor voldaan geteekend worden door burgemeester en den gemeente-ontvanger, met eigen-

handige vermelding van hunne qualiteiten, boven of nevens hunne handteekening. — M. v. F. 27 Januarij 1864, no. 148; Ged. Staten Z. Holland 9 Februarij 1864, no. 14; Prov. blad no 23; Bijv. 92.

4475. Hetzelfde is voorgeschreven ten aanzien van betalingstukken van het rijk, ten behoeve van gemeenten. — M. v. F. 26 December 1851, no. 45; Bijv. 376; G. v. O. 434.

4476. De gemeente-ontvanger kan een in betaling achterlijken pachter, tot betaling aanmanen, zonder evenwel een regtsgeding te kunnen instellen, indien de pachter zijne verpligting mogt ontkennen. — M. B. Z. 27 Augustus 1852; Luttenberg Supplement 44; G. v. O. 436.

4477. De ontvanger, die een crediet heeft verleend, moet, om zulks te kunnen doen eindigen, indien geen tijd of geldsom is bepaald, eerst het crediet doen opzeggen. — Hof van Gelderland 5 December 1860; R. B. XI, 561, W. 2270; W. B. A. 612: Gemst. 495.

4478. De gemeente-ontvanger, niet de ontvanger der registratie, is belast met de invordering van boeten en kosten, bij vonnis opgelegd, ter zake van overtreding in zake van plaatselijke belastingen. — M. B. Z. 5 October 1853, no. 112, 2e afd., Bijv. 240; Gemst. 107.

4479. De ontvanger moet de renten van kapitalen op het Grootboek ingeschreven innen, hij moet zijne aanstelling aan de directie van het Grootboek overleggen, daarna kan hij eene volmagt tot het ontvangen afgeven. Eene volmagt door burgemeester en wethouders afgegeven, is daartoe niet voldoende. — W. B. A. 417.

4480. Het register van ontvang is aan zegelregt onderworpen; de overige registers, waarin de ontvangsten werden overgebragt, als alleen een maatregel van beheer betreffende, behoeven niet gezegeld te zijn. — M. v. F. 10 October 1862; Gemst. 584; W. B. A. 705.

4481. Alleen dan, als de registers in de categorie van registers van ontvang vallen, bestaat de verpligting tot aanhouding op gezegeld papier. Tot die soort behooren het journaal of kasboek, alsmede de journalen van betaling van hoofdelijke omslagen of andere belastingen en alle soort van ontvangposten, indien deze afzonderlijk worden aangehouden. Ongezegeld kunnen zijn de bijboeken volgens de rubrieken der begrooting en de kohieren van omslag zelve, zoo op deze laatste geen kolom wordt bijgehouden om daarin aanteekening van gedane betaling te doen. — Ged. Staten Friesland 16 Julij 1870; Luttenberg 161.

4482. De gemeenteraad is bevoegd de ambtenaren ten kantore van den gemeente-ontvanger te benoemen, hunne bezoldiging te regelen en te voldoen uit de gemeentekas. — Gemst. 767.

4483. De gemeente-ontvanger is verantwoordelijk voor zijn gevolmagtigde tot de invordering der renten van inschrijvingen der gemeente op het Grootboek der nationale schuld. — W. B. A. 417, 923.

4484. Kwitantiën wegens aan gemeenten gedane betalingen behooren niet door den ontvanger alleen te worden onderteekend, daarnevens behoort de burgemeester voor gezien te teekenen, voorts mag ook een ander dan de gemeente-ontvanger teekenen indien blijkt, dat die persoon tot kwijting bevoegd is. — M. v. O. 23 Augustus 1877; Bijv. 1877, 228.

4485. Aan zegel zijn onderworpen het journaal en het kasboek van den gemeente-ontvanger, indien daarin ontvangsten worden opgenomen, ook als deze op gezegelde kohieren zijn vermeld en de ontvangst niet is geboekt in een ander gezegeld register. — M. F. 16 Februarij 1849, no. 84; P. W. 1251.

Art. 114.

4486. De ontvanger mag de betaling van een bevelschrift, ingerigt in den vorm voorgeschreven bij art. 114 2°, niet weigeren, ook wanneer daardoor de begrooting wordt overschreden. — Verslag Zeeland 1856; G. v. O. 437.

4487. De gemeente-ontvanger kan niet gezegd worden, gelden onder zich te hebben van, of schuldig te zijn, aan een schuldeischer der gemeente, zoolang nog geen bevelschrift tot betaling is uitgevaardigd. — Brielle 1 November 1861, W. 2342; W. B. A. 663; Gemst. 540.

4488. Bij beslag op bezoldigingen door de gemeente verschuldigd, kan alleen de beslagen schuldenaar zich beroepen op de bijzondere wetten in art. 757 Wetb. v. B. R. bedoeld, volgens welke gemeld beslag alleen geoorloofd is voor een bepaald gedeelte. — Regtb. Zwolle 2 April 1851; W. 1415.

4489. De bevelschriften (mandaten) van burgemeester en wethouders tot voldoening der vorderingen van: *a.* Geneeskundigen voor geneeskundige diensten; *b.* Apothekers voor geleverde geneesmiddelen; *c.* Particulieren voor verpleging of levering ten behoeve van behoeftigen, vallen niet in de toepassing van art. 77 der wet op het armbestuur; zij zijn dus aan zegelregt onderworpen. — M. v. F. 21 November 1861, no. 95; P. W. 3973.

4490. De gemeente-ontvanger heeft niet het regt de gemeente jegens derden te verbinden. — Regtb. Amsterdam 3 October 1871; W. 3419.

4491. Bevelschriften tot betaling, welke niet bestemd zijn om er voldaan-teekeningen op te stellen, zijn vrij van zegelregt, doch de daaraan gehechte betaalsrollen zijn aan het regt van zegel onderworpen. — M. F. 23 April 1869; Luttenberg 263. Zie mede P. W. 216.

Art. 115.

4492. Mr. D. Binger. De geldelijke en strafregtelijke verantwoordelijkheid der administrative ambtenaren. — Amsterdam 1856.

4493. De rekening mag op ongezegeld papier worden geschreven. — Gids II, 581.

4494. Gedeputeerde staten der provinciën hebben voorschriften gegeven omtrent de inrigting der gemeente rekening. — Kon. Besl. 2 April 1854, no. 47; Ged. Staten van Gelderland 11 April 1854, no. 63; Prov. blad no. 40; Kon. Besl. 13 Mei 1869, no. 11, Prov. blad Gelderland 1869, no. 64; Ged. Staten Drenthe 15 April 1868, no. 49; Prov. blad 1868, no. 49; 5 Junij 1867, no. 45; Kon. Besl. 20 Junij 1867, no. 58; Prov. blad Drenthe 1867, no. 39; Z. Holland Kon. Besl. 19 April 1869, no. 43; Prov. blad Z. Holland 1869, no. 45.

4495. De weduwe van een gemeente-ontvanger, is bij overlijden van haar man, als zoodanig niet aan te spreken, om rekening en verantwoording te doen. — Hof Drenthe 2 Junij 1849; W. 1267; N. R. B. II, 246; Regtb. van Assen 24 Januarij 1848; W. 1270.

4496. Gewijzigde voorschriften en modellen, betreffende de inrigting der gemeente-rekeningen in de provincie Groningen. — Ged. St. Groningen 3 Mei 1878, no. 46; Bijv. 1878, 163.

4497. De rekening van een gemeente-ontvanger, als opgemaakt door een openbaren ambtenaar als zoodanig en betreffende de in zijne openbare betrekkingen gedane verrigtingen, is als een authentieke acte te beschouwen. Bij gemis van overlegging van quitantiën van den gemeente-ontvanger of eenig ander regtstreeksch bewijs van beweerde stortingen in de kas van den gemeente-ontvanger, kan als bewijs

daarvoor niet worden aangenomen de vermelding van ontvangst op de rekening van den gemeente-ontvanger. — H. R. 17 Maart 1871; W. 3312; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1219, 554; W. B. A. 1163; Gemst. 1021.

Art. 116.

4498. Aanbevolen kan worden, om zoodra bij den gemeente-ontvanger meer in kas is dan de borgtogt bedraagt, het meerdere te doen overbrengen in een ijzeren brandkast met drie verschillend werkende sloten, van welke een sleutel bij den burgemeester, een bij een wethouder en een bij den ontvanger berust. — Ged. Staten Overijssel 22 Maart 1855; Luttenberg 19; G. v. O. 445.

4499. Indien een rijksontvanger tevens tot gemeente-ontvanger is benoemd, wordt het noodig, dat de kasopneming telkens door den controleur en het gemeentebestuur te gelijk en te zamen geschiede, ten einde te voorkomen, dat de ontvanger een te kort bij eene verificatie door den controleur, door gemeentepenningen zal kunnen dekken, en omgekeerd bij de opneming door het gemeentebestuur, een te kort door rijkspenningen zal dekken.

Indien de gemeentebesturen niet tot zoodanige gelijktijdige opneming bereid zijn, wordt de magtiging tot gelijktijdige waarneming ingetrokken. — M. v. F. 8 Februarij 1861, no. 25, Bijv. 42; Luttenberg 25; G. v. O. 445.

4500. Inrigting van het proces-verbaal der opneming van de gemeentekas. — Prov. blad Groningen 1854, no. 82.

4501. Vaststelling van een model van het proces-verbaal van opneming der gemeentekas. — Prov. blad Groningen 1858, no. 65.

4502. Opmerkingen nopens de opneming der gemeentekas. — Prov. blad 1861, no. 5 en 20.

4503. Aanvaarding van ambten door rijksambtenaren. — Kon. Besl. 5 November 1851, no. 67 (St. 141); Prov. blad Groningen 1851, no. 154.

4504. Model van een proces-verbaal van kasopneming. — W. B. A. 155; Gemst. 38.

4505. Bij de opneming der boeken van den gemeente-ontvanger door burgemeester en wethouders behoort de secretaris daarbij tot bijstand tegenwoordig te zijn. Indien burgemeester en wethouders zulks noodig oordeelen behoort de ontvanger ook aan den secretaris inzage te geven der boeken. — Gemst. 1500.

4506. Omtrent de plaats der kasopneming bepaalt de wet niets; in de bedoeling der wet ligt echter, dat dit geschiedt op het kantoor van den ontvanger, omdat anders de waarborg, gelegen in de onbekendheid van den ontvanger, met dag en uur der opneming verloren zou gaan. — Gemst. 1503.

Art. 119.

4507. Tijdelijke waarneming van betrekkingen. — W. B. A. 863.

4508. Ontwerp-instructie voor den gemeente-ontvanger. — Gemst. 7, 8.

4509. Bij tijdelijke waarneming der betrekking van gemeente-ontvanger wegens ziekte van den titularis, is het voor de berekening van het tractement van den waarnemer onverschillig, wanneer in den loop van het dienstjaar de ontvanger is overleden en ook hoeveel reeds over het loopend jaar is uitbetaald. De waarnemer heeft eerst aanspraak op bezoldiging, zoodra hij meer dan één maand de betrekking heeft waargenomen. — Gemst. 1075.

Art. 120.

4510. Mr. J. Freesmann Viëtor. Iets over het regt van petitie van provinciale staten en gemeentebesturen. — Bijdr. XII, 170.

4511. De adressen door de gemeentebesturen in te dienen, kunnen, wanneer zij alleen strekken om de aan hen toevertrouwde belangen voor te staan en niet om eenige gunst, voorregt of individueel belang te verkrijgen, worden gesteld op ongezegeld papier. — M. B. Z. 11 November 1850, no. 165, 1e afd., Bijv. 302; G. v. O. 451.

4512. Vereenigingen van burgemeesters missen de bevoegdheid, om namens de gemeentebesturen, van een kanton of arrondissement, aanzoeken of voordragten aan hoogere autoriteiten te doen. — M. B. Z. Junij 1856, no. 108. 2e afd.; Bijv. 136; Luttenberg 103; G. v. O. 452; M. v. J. 30 Junij 1856, no. 140.

4513. Stranden der zee, die tot het grondgebied des rijks behooren, moeten als gedeelten der gemeenten worden aangemerkt. — Kantg. 's Gravenhage 10 Januarij 1861; W. 2237; Gemst. 487.

4514. Vrijstelling van zegelregt voor requesten om rijks of provinciale bijdragen in de kosten van verpleging van arme krankzinnigen. — M. v. F. 16 Februarij 1859, no. 17; P. W. 3353; M. B. Z. 24 Februarij 1859, no. 162, 7e afd.; Bijv. 55, E, 158.

4515. Model voor een door den koning of ged. staten goed te keuren besluit van den gemeenteraad. — Prov. blad Groningen 1851, no. 120.

Art. 121.

4516. Gedeputeerde staten zijn onbevoegd geschillen tusschen gemeenten te beslissen; dit behoort tot de bevoegdheid des konings, ingevolge art. 132 der grondwet. — Kon. Besl. 2 Julij 1851 (St. 87). Luttenberg 105.

4517. Bij gemeenschappelijke regeling moet in de besluiten of verordeningen worden vermeld, dat magtiging door gedeputeerde is verleend, met aanhaling van de dagteekening van hun besluit en behoudens hunne goedkeuring. — Comm. des Kon. Z. Holland 29 Aug. 1857, A no. 7651; Bijv. 172; Prov. blad 83.

4518. Verschillende gemeenten mogen onderling en gemeenschappelijk regelen de heffing eener belasting op het gedistilleerd, alsmede de wijze van invordering. — Verslag N. Holland 1861; Kon. Besl. 11 Januarij 1861.

4519. De gemeenschappelijke regeling eener belasting, en de vaststelling van gelijkluidende verordeningen, voor de verschillende gemeenten, belet niet, dat het karakter van wettige plaatselijke belasting behouden blijft — Hof Groningen 25 Junij 1860; H. R. 20 November 1860; W. 2236; N. R. LVI, § 27, 208; v. d. H. Bel. VIII, no. 466, 179; Gemst. 481, 488; W. B. A. 608.

4520. Eene verordening voor meer dan ééne gemeente door hare besturen gemeenschappelijk gemaakt, en tegen hare overtreding straf bedreigende, moet worden aangemerkt als eene plaatselijke verordening in den zin van art. 161, zoodat er niet kan gedacht worden aan eene provinciale verordening. — H. R. 28 Januarij 1857; W. 1816, 1831; Luttenberg 9; v. d. H. G. Z. XIV, no. 660, 15; N. R. LV, § 15, 81; Gemst. 284; W. B. A. 408; G. v. O. 465.

4521. Een besluit van den gemeenteraad, uitvoering gevende aan eene regeling van een gemeenschappelijk belang van twee gemeenten, die niet op de bij art. 121 vereischte wijze is tot stand gekomen, noch door de hoogere autoriteit is goedgekeurd, is strijdig met de wet. — Kon. Besl. 16 September 1860 (St. 58); W. B. A. 591; Gemst. 470; Luttenberg 107; G. v. O. 467.

4522. De oprigting van gemeenschappelijke schoolcommissiën tusschen verschillende gemeenten, ingevolge art. 53 2e lid der wet op het lager onderwijs,

is geheel aan de overeenkomsten der gemeentebesturen overgelaten. — M. B. Z. 11 Maart 1858, no. 154, 5e Afd.; Bijv. 66; Luttenberg 46; Prov. blad Groningen 1858, no. 33.

4523. De regeling van gemeenschappelijke zaken door gemeentebesturen volgens de gemeentewet. — Bijdr. V, 48.

4524. De goedkeuring des konings in het laatste lid van dit art. bedoeld, is alleen betrekkelijk tot de magtiging door gedeputeerde staten te verleenen, niet tot hetgeen de gemeenten onderling willen regelen. — Hof Drenthe 6 Maart 1868; R. B. VIII, 531, W. 1988; Gemst. 363; W. B. A. 483.

4525. Verordeningen voor meer dan eene gemeente vastgesteld, worden daardoor niet provinciale verordeningen, maar moeten als plaatselijke verordeningen worden aangemerkt. — Kantg. Sneek 27 October 1856; W. 1816; Gemst. 277.

4526. Bij de gemeenschappelijke regeling mogen de gemeentebesturen niet afwijken van de voorschriften der wet, betreffende het gemeentelijk beheer. — Kon. Besl. 29 October 1855, no. 45; M. B. Z. 8 November 1860, no. 152; Gemst. 239, 240; W. B. A. 360; G. v. O. 472.

4527. Gemeenschappelijke regeling door twee gemeentebesturen, in twee provinciën gelegen, van het bestuur en beheer van eene gemeenschappelijke school en begraafplaats. — Gemst. 239.

4528. Alle gemeentebesturen, die bij een beurtveer belang hebben, moeten tot de vaststelling medewerken, zoodanige verordeningen op beurtveeren vereischen de goedkeuring van gedeputeerde staten. — M. B. Z. 25 Augustus 1851, no. 250, Bijv. 456; Gids I, 282; G. v. O. 463.

4529. Eene plaatselijke verordening, waarbij verboden wordt, het zonder vergunning aanleggen of gereed houden van vaartuigen of rijtuigen, ter vervoer van vruchten naar plaatsen, waarop geregeld markt- of veerschuiten varen of postwagens rijden, is onbestaanbaar. — Kon. Besl. 15 November 1851 (St. 145); W. B. A. 129; Luttenberg 197.

4530. Particulieren mogen geen beurtveer oprigten, zonder behoorlijke toestemming en niet tot benadeeling van een reeds bestaand veer. — Regtb. Groningen 24 Januarij 1861; N. R. B. XII, 184; W. 2509; Gemst. 554; W. B. A. 670.

4531. J. de Sitter. Over beurtveeren. — Groningen 1868. Beoordeeld in Tijds. voor Staatsh. en Statistiek XXVIII, 46.

4532. Bij verordening op de beurt- en marktveeren, mag worden uitgemaakt, welke veeren bij het vaststellen der verordening bestaan, en onder de bescherming dier verordening begrepen worden. — H. R. 7 Junij 1864; W. 2599; N. R. LXXVII, § 14, 94: v. d. H. G. Z. XXI, no. 1028, 81: Gemst. 673; W. B. A. 793.

4533. De regeling bevat niet alleen het oprigten van hetgeen nog niet bestaat, maar ook het wijzigen en opheffen van het bestaande. Een beurtveer kan niet door ééne gemeente alleen worden opgeheven. — Kon. Besl. 10 April 1856 (St. 15); Luttenberg 45; G. v. O. 477; id. 26 November 1862 (St. 195); Luttenberg 167; G. v. 477; Versl. Drenthe 1860; Gemst. 238; W. B. A. 358, 704, 275, 154, 224, 284.

4534. Reglementen van beurtveeren zijn plaatselijke verordeningen, als bedoeld bij artt. 150 en 161. — Bijdr. V, 96; W. B. A. 599.

4535. Bij gemeenschappelijke regeling tusschen gemeenten in verschillende provinciën, wordt wel op de magtiging van gedeputeerde staten, de goedkeuring des konings vereischt, doch na de vaststelling der verordening, wordt geene nadere goedkeuring des konings vereischt.

Wanneer ook de regeling van een beurveer, tusschen gemeenten in verschillende provinciën gelegen, mogt zijn van provinciaal belang, zoo blijft de verordening krachtens artt. 150 en 153 verbindend, zoo lang zij niet door den koning is geschorst of vernietigd. — H. R. 25 Maart 1862; W. 2369; v. d. H. G. Z. XIX. no. 918, 133; W. B. A. 673. Gemst. 557; N. R. LXX, § 47, 371; G. v. O. 476.

4536. Een patent als schipper eener overdekte schuit, dienende tot vervoer van alle goederen in vaste veeren, geeft geen regt of qualificatie om in eenig veer personen en goederen te vervoeren. — H. R. 27 Mei 1851, W. 1351; N. R. XXXIX, § 10, 54; v. d. H. G. Z. XI, no. 523, 139; Regtz. XXX, 246; G. v. O. 463.

4537. Bij eene verordening op een beurtveer mag worden bepaald: „dat door het op te rigten beurtveer het regt van vrije vaart tusschen de gemelde gemeenten niet wordt uitgesloten." — M. B. Z. 19 April 1862, no. 193, 2e afd.; Verslag Z. Holland 1862; G. v. O. 469.

4538. Aanteekenloonen in reglementen en tarieven van beurtveeren voorkomende, zijn geene plaatselijke belastingen. — Kon. Besl. 28 Julij 1861, no. 12, Bijv. 183; Bijv. 183; Luttenberg 127; G. v. O. 470.

4539. Noch uit art. 2 van het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818, noch uit art. 121 der gemeentewet volgt, dat een gemeentebestuur onbevoegd zou zijn, een reglement vast te stellen, op een beurtschepen-veer, tusschen die plaats en een andere, straffen bedreigende op de overtreders binnen de grenzen der gemeente, zonder medewerking van het bestuur der andere gemeente.

Een plaatselijk reglement op beurtschepen-veeren is strijdig met het koninklijk besluit van 21 Aug. 1818, door in het algemeen het vervoer van personen met schepen onder strafbedreiging te verbieden, dáár waar een beurt- of marktveer bestaat.

Het vervoer van goederen van de eene plaats naar eene andere, door een enkel persoon ter hand gesteld, mag door een schipper geschieden, ook dan als tusschen die plaatsen een geregeld veer bestaat. — Kantg. Woerden 11 November 1862; W. 2454; Gemst. 603.

4540. Uit den doorgaanden inhoud van het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33) blijkt, dat de bedoeling daarvan alleen is geweest om eenige algemeene beginselen of regelen voor te schrijven, welke in acht genomen moeten worden bij de vernieuwing der reglementen op de bestaande beurtveeren of de daarstelling en de latere oprigting van nieuwe veeren, doch geenszins om de bepalingen van dat besluit als regtsgeldige verbodsbepalingen te doen toepassen. — H. R. 14 November 1865; W. 2748; N. R. LXXXI, § 18, 130; Gemst. 743, v. d. H. G. Z. XXII, no. 1083, 82.

4541. Indien passagiers worden vervoerd van de eene plaats naar de andere met een schip, waarvoor een erkend beurtveer bestaat, is dit niet strafbaar, wanneer geen vracht is betaald en het vervoer niet is gedaan ter opzettelijke benadeeling van den beurtschipper. — Regtb. Sneek 10 October 1861; N. R. B. XIII, 541.

4542. Een beurtvaart kan worden opgerigt tusschen twee plaatsen, door een van de daarbij betrokken gemeentebesturen. Een veerregt kan het onderwerp zijn van bijzonderen eigendom. — H. R. 5 Februarij 1864; N. R. LXXVI, § 12, 115; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1019*, 108; W. 2563; Gemst. 650; W. B. A. 771.

4543. Verordening, regelende de bevoegdheid en de verpligting van den commissaris der beurt- en veerschepen te Arnhem. — Gemst. 644.

4544. Verordening, houdende oprigting van een beurtveer tusschen de gemeenten Amsterdam, gemeenschappelijk met Wildervank en Onstwedde, en voorschriften omtrent deszelfs bediening. — Gemst. 238.

4545. Een beurt- of jaagschuitenveer is eene onligchamelijke zaak en alleen vatbaar voor levering bij acte — Hof N. Holland 2 Maart 1854; W. 1528.

4546. Verordening, regelende de bodendienst tusschen de gemeenten Veghel en 's Hertogenbosch, vastgesteld door den gemeenteraad van 's Hertogenbosch in de zitting van 27 September 1864. — W. B. A. 818.

4547. De koninklijke besluiten van 21 Augustus 1818 (St. 33) en van 4 September 1819 (St. 46) en de daarop berustende plaatselijke verordeningen zijn voor wettig en regtens bestaanbaar te houden. Het vervoer in strijd daarmede is een onregtmatige daad. De vergoeding van schade, waartoe die onregtmatige daad verpligt, heeft alleen betrekking tot zoodanige directe schade, welke onmiddelijk uit die daad voortvloeit, en aan de schuld van hem, die deze gepleegd heeft, eenig en onmiddellijk is te wijten; voor zoodanige schade is niet te houden die, welke een door de bevoegde magt aangestelde lijdt, door de ongeoorloofde concurrentie van particuliere schippers. — Regtb. 's Gravenhage 28 December 1855, W. 1712; Gemst. 225.

4548. Vervoer door een schipper van zeventien partijen koopmansgoederen, alle bestemd naar eene andere gemeente, tusschen welke een vast beurtveer bestaat, aan even zoo vele verschillende adressen en van verschillende afzenders, hoezeer door één expediteur ter verzending bezorgd, is overtreding van art. 2 van het koninklijk besluit van 21 Aug. 1818 (St. 33). — H. R. 22 Junij 1852; W. 1420; v. d. H. G. Z. XI, no. 553, 317; N. R. B. II, 630; N. R. XLII, § 27, 135.

4549. De beurtveeren behooren tot de onderwerpen, die bij algemeene maatregelen van inwendig bestuur zoowel bij de grondwet van 1848 als bij die van 1815 bedoeld, bevoegdelijk bij koninklijk besluit kunnen worden geregeld; het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33) op dat onderwerp, is mitsdien als grondwettig te beschouwen.

Eene ordonnantie op het schuitenveer tusschen twee plaatsen is niet onwettig te achten, als zou daardoor het geheele schippersbedrijf van den één onmogelijk worden gemaakt, omdat het aan dezen niet is toegelaten dat bedrijf uit te oefenen, op die wijze als alleen aan de anderen, nl. de daarvoor toegelaten schippers is veroorloofd.

Het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33) kan niet worden ingeroepen tot betoog, dat geene beperkende bepalingen omtrent de beurtveeren bestaanbaar zijn. Hij die in strijd met de wet, het schippersbedrijf door een ander laat uitoefenen, is voor diens daad strafregtelijk aansprakelijk. — H. R. 31 December 1855; N. R. LI, § 66, 280; v. d. H. G. Z. XII, no. 626, 335; W. 1833; Gemst. 286.

4550. Keuren en reglementen op de beurt- en veerschepen niet opgezonden aan gedeputeerde staten ingevolge art. 4 van het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33) hebben alle regtskracht verloren. Gemeld koninklijk besluit moet niet worden beschouwd als eene algemeene maatregel van inwendig bestuur, maar alleen als een rigtsnoer, bevattende voorschriften aan gedeputeerde staten en gemeentebesturen tot regeling van de materie der beurt- en veerschepen. — Regtb. Zwolle 13 Aug. 1857; W. 1884; Gemst. 309.

4551. Ten einde het vervoer van goederen, bestemd om te water verzonden te worden naar eene plaats waarop een marktveer bestaat, aan een particulieren schipper geoorloofd zij, moeten niet alleen die goederen ten hoogsten aan drie afzenders toebehooren, maar moet ook blijken, dat deze ten aanzien der verzending zich onderling verstaan hebben. — Regtb. Amsterdam 10 Januarij 1861; W. 2261; Gemst. 501.

4552. Eene algemeene verordening ter bescherming der tijdens hare vaststelling bestaande en daarbij opgenoemde of later nog op te rigten veeren, is niet in strijd met het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33) of met andere wettelijke voorschriften. — H. R. 24 Junij 1862; W. 2391; v. d. H. G. Z. XIX, no. 930, 204; N. R. LXXI, § 22, 168.

4553. Een gemeentebestuur is bevoegd reglementen te maken ter handhaving der veeren in zijne gemeente, zonder overleg met de gemeentebesturen der betrokken plaatsen. — H. R. 27 Mei 1851; v. d. H. G. Z. XI, no. 523, 139; W. 1351; N. R. XXXIX, § 10, 54; Regtz. XXX, 246.

4554. De gemeenteraden mogen op overtreding van beurtveer-reglementen afzonderlijk straffen bepalen overeenkomstig de gemeentewet; daarop behoeven niet steeds de straffen worden gesteld bij art. 2 van het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33) bepaald. — H. R. 16 April 1861; N. R. LXVII, § 55, 404; v. d. G. Z. XVIII, no. 855, 172; Gemst. 551; H. R. 13 Mei 1863; N. R. LXXIV, § 8, 36; W. 2487; v. d. H. G. Z. XX, no. 981, 185.

4555. De regter mag geen onderzoek doen naar de wettigheid van een beurtveer, dat door het bevoegd administratief gezag erkend is. — H. R. 24 Junij 1862; N. R. LXXI, § 22, 168; W. 2391; v. d. H. G. Z. XIX, no. 430, 204.

4556. Vervoer alleen van *personen* tusschen plaatsen, waar een beurtveer bestaat door schippers, die niet als beurtschippers zijn aangesteld, is geen overtreding van het koninklijk besluit van 21 Augustus 1818 (St. 33), omdat daarbij alleen het vervoer van *goederen* door beurtveeren is geregeld. — H. R. 23 Mei 1865; N. R. LXXX, § 12, 116; W. 2710; v. d. d. H. G. Z. XXI, no. 1070, 464

4557. Ingeval in een reglement op een beurtveer geen strafbepaling te vinden is, kan niet worden gerecurreerd tot art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12). — Regtb. Alkmaar 18 Julij 1854; N. R. B. VI, 99.

4558. Gemeentebesturen zijn bevoegd keuren vast te stellen voor nieuw op te rigten veeren, en deze op te rigten, mits geen inbreuk makende op verkregen regten van derden. — Regtb. Zierikzee 16 Maart 1860; N. R. B. XIII, 521.

4559. Vragen omtrent de bestaande beurtveeren, ter beantwoording voorgesteld bij de aanstaande wettelijke regeling van dit onderwerp. — M. B. Z. 14 November 1860, no. 146, 6e Afd.; Bijv. E, 604.

4560. De regeling der beurt- en veerschepen behoort te geschieden door alle betrokken gemeentebesturen. — M. B. Z. 15 Augustus 1851; Bijv. E, 69.

4561. Inlichtingen omtrent de herziening der verordeningen op de beurt- en veerschepen. — M. B. Z. 28 April 1850, no. 56; Bijv. E, 481; Gids II, 52.

4562. De openbare middelen van vervoer met uitzondering der spoorwegdiensten zijn thans geregeld bij de wet van 23 April 1880 (St. 67); Luttenberg 105.

4563. Bepalingen ter verzekering van de veiligheid der reizigers met openbare middelen van vervoer. — Kon. Besl. 31 Julij 1880 (St. 121); Luttenberg 165).

4564. De wet, betreffende de openbare middelen van vervoer met uitzondering der spoorwegdiensten van 23 April 1880 (St. 67), is in werking getreden op 1 September 1880. — Kon. Besl. 31 Julij 1880 (St. 122); Luttenberg 166.

4565. Veer- en beurtschepen. Adres der kamer van koophandel te Haarlem van 28 Nov. 1853. — Haarl. Courant 8 December 1854; W. 1493.

4566. Mr. J. T. Buys. De verordeningen op veer- en beurtschepen. Haarlem 1853. — Aangekondigd in N. R. Bijdr. IV, 89.

4567. Mr. B. Donker Curtius. Een woord over de besluiten van 1 Maart en 21 Augustus 1818. — W. 267.

4568. Mr. W. de Sitter. Een woord over beurtveer-verdragen met uitsluiting van de vrije vaart. — Bijdr. XII, 136.

4569. Zijn beurtveer-verordeningen plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd? — Bijdr. VII, 354.

4570. Uitsluitende vaart, en beurtveer-verdragen. — Bijdr. II, 79; III, 100.

4571. Voor de wijziging van een bestaande gemeenschappelijke regeling wordt geen nieuwe voorafgaande magtiging vereischt. — Ged. Staten Friesland 9 Mei 1878; M. B. Z. 24 April 1878, no. 18; Luttenberg 54.

4572. Het woord „*regelen*" in dit art. heeft een algemeene beteekenis en omvat niet alleen het oprigten van hetgeen nog niet bestaat, maar ook het wijzigen en opheffen van een bestaande regeling van gemeenschappelijke belangen. — Kon. Besl. 15 October 1873 (St. 144); Luttenberg 126.

4573. Het gemeenschappelijk reglement op de beurtvaart tusschen de gemeenten Amsterdam en Leeuwarden door de raden dier gemeente vastgesteld op 24 Mei en 11 Julij 1855, is niet als regtsgeldig te beschouwen indien wel blijkt van de gemeenschappelijke vaststelling en van de goedkeuring door gedeputeerde staten van N. Holland en Friesland, doch de afkondiging te Leeuwarden niet is geschied met stipte naleving van het formulier in art. 173 der gemeentewet omschreven. — H. R. 18 April 1876; W. 3993; N. R. CXII, § 44, 378; W. B. A. 1414; Gemst. 1296.

4574. Waar drie gemeenten vroeger een overeenkomst hebben gesloten tot het maken en onderhouden van een jaagpad, is het in strijd met art. 121 gemeentewet, indien twee van die gemeenten afzonderlijk besluiten die overeenkomst op te zeggen en zich niet verder met het onderhoud te belasten. — Kon. Besl. 15 October 1878 (St. 144); Gemst. 1413; W. B. A. 1533; Rep. 1878, 2245; Luttenberg 126.

4575. Art. 121 is van openbare orde met dat gevolg, dat een overeenkomst tusschen twee gemeentebesturen gesloten, waarbij deze wetsbepaling niet is nageleefd, van regtswege nietig en zelfs onvatbaar is om nader te worden bevestigd of bekrachtigd. — Kantg. Assen 22 Februarij 1872; W. 3500; N. R. B. 1873, 111; Gemst. 1102

4576. Een door twee gemeentebesturen gemeenschappelijk vastgestelde strafverordening is niet verbindend indien daarin de verklaringen omtrent de afkondigingen, alsmede de uitdrukkelijke vermelding ontbreekt, dat de verordening aan gedeputeerde staten opgezonden was en dat zij hunne magtiging en goedkeuring voor het vaststellen daarvan volgens art. 121 der gem.wet hadden gegeven en wijders in de bedoelde verklaringen niet is gevolgd het formulier bij art. 173 der gemeentewet voorgeschreven. — H. R. 13 Januarij 1873; W. 3556; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1439, 13; N. R. CIII, § 5, 41; W. B. A. 1241; Gemst. 1241.

4577. Bij de afkondiging van een reglement op een beurtveer tusschen twee gemeenten moet uit de afkondiging blijken, dat de gemeenteraden het hebben vastgesteld met magtiging van gedeputeerde staten. — H. R. 19 April 1875; W. 3852; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1565, 81; N. R. CIX, § 35, 292; W. B. A. 1362;; Gemst. 1239.

4578. Ook de gewone markt- en beurtschepen vallen onder de wet op de middelen van vervoer van 23 April 1880 (St. 67). — Gemst. 1510.

4579. A. C. van Daalen. Artikel 121 en 122 der gemeentewet. — Leiden 1880.

4580. De bezoldiging van een gemeenteveldwachter is geen zaak die volgens dit art. kan worden geregeld; al wordt dezelfde persoon benoemd tot veldwachter in twee gemeenten, behoort de raad van ieder gemeente afzonderlijk de bezoldiging te regelen. — Ged. Staten Z. Holland 1874; Gemst. 1258.

4581. Indien twee gemeenteraden overeenkomstig dit art. een gemeenschappelijke zaak geregeld en daarop een verordening vastgesteld hebben, mogen zij ook in die verordening straf bedreigen op de overtreding harer voorschriften. — Gemst. 1182.

Art. 125.

4582. Regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den raad van state. — Wet 21 December 1861 (St. 129); Luttenberg 239.

4583. Voorschriften ter uitvoering van de wet van 21 December 1861 (St. 127), regelende de zamenstelling en de bevoegdheid van den raad van state. — Kon. Besl. 4 September 1862 (St. 174); Luttenberg 121.

Art. 126.

4584. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Wat zijn maatregelen van algemeen bestuur? — Amst. 1852. Beoord. W. 1303.

4585. Mr. M. M. W. Pennink. De omvang van 's konings grondwettige magt tot het nemen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur. — Themis XLI, 1.

4586. Mr. J. Léon. Art. 126, alin. 2 der gemeentewet. — Themis 2e XV, 547.

4587. De benoeming van makelaars geschiedt ingevolge art. 62 W. v. K. door het plaatselijk bestuur; eerst heeft de regering gemeend, dat daardoor in dit geval burgemeesters en wethouders worden verstaan, op grond van dit artikel. — M. B. Z. 16 Sept. 1852, no. 166, 2e afd. Bijv. 291; Luttenberg 294. Later heeft de H. R. beslist, dat de raad de benoeming moet doen, en dat de regtbank bevoegd en verpligt is, om de beëediging te weigeren van een makelaar, door burgemeester en wethouders benoemd. — H. R. 20 Januarij 1854, N. R. XLVI, § 85, 326; W. 1510; Luttenberg 18; Gemst. 121; W. B. A. 242; v. d. H. B. R. XVIII, no. 547, 75; G. v. O. 489; Regtb. v. Amsterdam 26 Maart 1845; W. 587; R. B. VII, 298; Regtz. VII, 91; Regtb. v. 's Gravenhage 6 Jan. 1846; W. 667; R. B. VIII, 117. De regering heeft zich daarmede vereenigd; M. B. Z. 8 Februarij 1854, no. 146; Bijv. 36; Luttenberg 211.

4588. Mr. G. J. A. Faber. De regeling der makelaardij aan regt en wet getoetst. — Leyden en Amsterdam 1850; beoordeeld in R. en W., V, 419; door mr. W. Boonacker in N. R. Bijdr. I, 224.

4589. Mr. Donker Curtius. Onderzoek over de wettigheid der stedelijke reglementen en tarieven voor de makelaars. — Amsterdam 1845.

4590. Mr. A. de Pinto. Iets over de inrigting der makelaardij. — Themis II, 152 en 309; VII, 105; Gemst. 28, 43, 46, 52, 53, 54, 142, 168; Bijdr. X, 83.

4591. Mr. J. van Hall. Bedenkingen omtrent eene weigering om den eed af te nemen van een te Amsterdam benoemden makelaar. — R. B. VII, 299, 417.

4592. De makelaarsquaestie te Amsterdam. — Bijdr. IX, 125.

4593. De raad is niet bevoegd om reglementen en tarieven van de makelaars vast te stellen. — Gemeenteraad Rotterdam 26 Aug. 1852; W. 1361.

4594. Het beroep van makelaar, de daaraan verknochte regten, pligten en loon, mitsgaders sommige te dien aanzien bestaande misbruiken door een handelsvriend. — Amsterdam 1827.

4595. Mr. M. Salomo Hz. Vlugtige beschouwingen over het tarief voor makelaars binnen de stad Amsterdam, voornamelijk het stilzwijgen in hetzelve betrekkelijk de courtage van den koop en verkoop van onroerende en roerende (meubilaire) goederen. — Amsterdam 1855.

4596. J. H. Burlage. De proxenetis praesertim Amstelodamensibus. — Traj. 1853.

4597. V. M. Nijst. De munere proxenetarum. — L. B. 1846.

4598. A. Meijer Bing. De proxenetis. — Amsterdam 1823.

4599. Mr. A. Bakker. Het regtsgeding over de recognitie van makelaars. — Rotterdam 1851.

4600. Th. Stuart. De Amsterdamsche makelaardij. — Amst. 1879. Beoord. door Mr. G. J. A. Faber; Themis XLI, 150.

4601. F. W. de Gijselaar. De proxenetarum monopolio. — Amst. 1855.

4602. Mr. J. Pinner. Bouwstoffen ter beoordeeling van het vraagstuk der makelaardij. — N. R. Bijdr. 1876, 149.

4603. Mr. G. J. A. Faber. Proeve van betoog dat noch burgemeester en wethouders, noch de raad makelaars kunnen benoemen. — Amsterdam 1853.

4604. Mr. F. A. R. A. van Ittersum. Zijn de gemeentebesturen bevoegd te bepalen of er al of niet in hunne gemeenten makelaars zullen zijn? — Themis XLII, no. 2.

4605. Een makelaar kan zijn beroep niet uitoefenen buiten de gemeente, waarvoor hij benoemd is. — Kon. Besl. 5 September 1828; Bijv. E, II, 535.

4506. De raad is bevoegd de tarieven van makelaars bij reglementen te regelen. — H. R. 19 Februarij 1847; W. 789; N. R. XXV, § 77, 372; v. d. H. G. Z. V, no. 225, 420.

4607. Heeft het stedelijk bestuur het regt van de door hen aangestelde makelaars zoogenaamde recognitiegelden ten behoeve van de stad te heffen? — Neen. — R. B. I, 349; Kon. Besl. 19 September 1875, no. 57; W. B. A. 862

4608. De recognitie, welke in sommige gemeenten wordt geheven van makelaars is als eene plaatselijke belasting te beschouwen; zoodanige heffing kan niet worden aangemerkt als een verhooging van de belasting van patent, hoezeer ook het bedrag van het patent als maatstaf voor de regeling dier recognitie wordt genomen. — H. R. 13 December 1850; N. R. XXXVII, § 26, 151; N. R. B. I, 241; VII, 300; v. d. H. Bel IV, no. 211, 165; W. 1255.

4609. De makelaar moet door burgemeester en wethouders, niet door den gemeenteraad worden benoemd. — W. B. A. 1668; Rep. 1881., 9359.

4610. Kan de makelaar die van zijne bediening vervallen is verklaard, weder in een andere gemeente worden aangesteld? — Ja. — Jur. Vraagal II, 178.

4611. Ontwerp-verordening en tarief voor de makelaars te Rotterdam. — Gemst. 46.

4612. Verordening op de aanstelling, schorsing en vervallenverklaring van makelaars in de gemeente Amsterdam. — Gemst. 123.

4613. Reglement op de makelaardij te Middelburg, vastgesteld 17 Februarij 1858. — Gemst. 336.

4614. De acte van aanstelling tot makelaar die geen bezoldiging geniet uit de gemeentekas, is vrij van het regt en de formaliteit van registratie. — Gemst. 1231.

4615. In Mei 1868 is bij de tweede kamer der staten-generaal ingekomen een wetsontwerp tot regeling der makelaardij; daarbij werd voorgesteld de artt. 62—70 Wetb. v. Kooph. te wijzigen of in te trekken. Dit ontwerp is niet in openbare behandeling gekomen, later ingetrokken en niet weder ingediend. — W. B. A. 991.

4616. Bemoeijingen der gemeentebesturen ter uitvoering van de wet van 18 September 1852 (St. 78), omtrent den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken. — Gids I, 636.

4617. De schorsing der werking van stoomtuigen, moet door burgemeester en wethouders worden bevolen, omdat art. 7 van het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19), de bevoegdheid om de werking van fabrijken en trafijken te beletten, aan de plaatselijke besturen opdraagt. — M. B. Z. 22 October 1857; Luttenberg 222; G. v. O. 485.

4618. De beslissing over den afstand, waarop kerkgebouwen van elkander behooren verwijderd te zijn, ingevolge art. 7 der wet van 10 September 1853 (St. 102), behoort bij burgemeester en wethouders, niet bij den raad. — M. B. Z. 6 Febr. 1864, no. 234, 2e afd.; Bijv. 42; Luttenberg 20; Gemst. 646; W. B. A. 666; Verslag Overijssel 1865, 77, G. v. O. 486.

4619. Voor de oprigting van een kerkgebouw indien dit zal worden gesticht op meer dan 200 meter afstand van een ander kerkgebouw, wordt geen vergunning vereischt van het gemeentebestuur. — Gemst. 1272.

4620. Onder de woorden *„plaatselijke besturen”* voorkomende in het koninklijke besluit van 31 Jan. 1824 (St. 19), betrekkelijk het oprigten van fabrijken, moeten in verband met art. 126 der gemeentewet worden verstaan burgemeester en wethouders, omdat het de uitvoering geldt van een algemeene maatregel van inwendig bestuur. — M. B. Z. 16 September 1852, no. 166; 2e afd. no. 291; G. v. O. 483; Gemst. 18, 41, 44, 45, 47, 49; Gids II, 506, 632; W. B. A. 172, 228; M. B. Z. 9 Junij 1852, no. 190, 3e afd.; Bijv. 188; Luttenberg 124; Gem. van Groningen; Gemst. 106.

4621. In een contract van aanneming van fourages ten behoeve van den staat, komt de uitdrukking „plaatselijke regering” voor; daardoor moet worden verstaan het collegie van burgemeester en wethouders, aan wie het benoemen van keurmeesters wordt opgedragen. — H. R. 26 Junij 1863; N. R. LXXIV, § 38, 234; v. d. H. B. R. XXVII, no. 919, 461; W. 2496; Gemst. 618, 619.

4622. Onder het woord *„wetten”* in artt. 126 en 127, wordt de gemeentewet zelve niet bedoeld. — M. B. Z. 26 November 1862; Gemst. 623, 627; W. B. A. 746; Bijdr. X, 166.

4623. Art. 126 der gemeentewet. — Bijdr. X, 82.

4624. Wanneer de leden van den raad telkens alle wegblijven uit de vergadering, waarin de vaststelling der rekening wordt behandeld, kan daarin niet door toepassing van dit art. worden voorzien. — M. B. Z. 26 November 1862; Versl. Zeeland 1862; G. v. O. 491.

4625. Over de vraag of in de artikelen 126 en 127 der gemeentewet, die wet zelve begrepen is. — W. B. A. 1630; Rep. 1880, 7330.

4626. De vergunning voor inrigtingen welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken moet volgens att. 126 gem.wet gegeven worden door burgemeester en wethouders. — Kon. Besl. 24 October 1877; W. B. A. 1494; Rep. 1878, 203.

4627. De gemeenteraden zijn onbevoegd den census tot benoeming van leden der kamers van koophandel te bepalen. — W. B. A. 143.

Art. 127.

4628. De besluiten door den commissaris des konings, krachtens art. 127 gem.w. genomen, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van gedeputeerde staten. — Ged. Staten Z. Holland sine die W. B. A. 1525; Rep. 1878, 1961.

4629. Indien de raadsleden weigeren de benoeming tot stemopnemers bij een verkiezing aan te nemen, is hierin niet bij de wet voorzien, doch zal gehandeld moeten worden volgens art. 127 der gemw. — Gemst. 30.

Art. 128.

4630. Door de regering worden geene voorstellen tot vereeniging van gemeenten gedaan, tenzij de gemeente zelve er genoegen mede neme, of wanneer het getal kiezers voor den raad zoo gering is, dat geene behoorlijke keuze van leden voor den raad zou kunnen worden gedaan, welk geval alleen geacht wordt aanwezig te zijn in de gemeenten, welke slechts 15 kiezers of minder hebben. — Verslag van Z. Holland 1844; G. v. O. 500.

4631. Een civiel-regtelijke overeenkomst tusschen twee vroeger vereenigde gemeenten, hoezeer het gevolg van de publiek-regtelijke splitsing van eene gemeente in twee afzonderlijken, behoort tot de kennisneming van den gewonen regter. — Regtb. Amsterdam 11 April 1866; W. 2817; W. B. A. 897.

4632. Bepalingen nopens de opmetingen bij het kadaster, in verband met noodzakelijke of wenschelijke wijziging in de grensscheidiug van gemeenten. — M. v. F. 4 Maart 1856; Reg. Circ. 1857, no. 857; Bijv. 54; P. W. 2717.

4633. Bij verandering der grenzen tusschen twee gemeenten blijven op het grondgebied dat van de eene gemeente naar de andere overgaat, niet gelden de verordeningen die daar vóór het tijdstip van overgang regtskracht hadden. De verordeningen geldende in de gemeente waaraan dat grondgebied wordt toegevoegd, verkrijgen door die toevoeging van dit territoir geen verbindende kracht, zij moeten daar eerst behoorlijk zijn afgekondigd. — Gemst. 1376; Rep. 1878, 210.

4634. L. Stevens. Wat de verandering der grenzen van gemeenten aangaat, vermeld in art. 2 der grondwet, ware het beter dit over te laten aan de provinciale staten onder goedkeuring door den koning. — Thesis XXXI; Leiden 1877.

4635. Bij verandering der grenzen van gemeenten is dit art. niet van toepassing. — W. B. A. 1632, 1634; Rep. 1880, 7619.

Art. 130.

4636. Wanneer bij de wet tot vereeniging van twee gemeenten, niet uitdrukkelijk regten van verschillende afdeelingen der nieuwe gemeente zijn erkend, kan de raad der nieuwe gemeente, zoodanige regten later niet aan eenig bepaald onderdeel der nieuwe gemeente, toekennen.

Het laatste lid van dit artikel ziet op regten van bepaalde personen en niet van geheele onderdeelen der gemeenten. — Kon Besl. 31 October 1860 (St. 65); Gemst. 477; W. B. A. 596; Luttenberg 114; G. v. O. 508.

Art. 131.

4637. De leden der commissie in dit art. bedoeld, behoeven geen andere stukken dan het proces-verbaal van stemopneming. De wet bevat geen voorschrift omtrent het onderzoek dier geloofsbrieven. Een eed wordt van de leden der commissie niet gevorderd en mag dus ook niet worden opgelegd of gevorderd. — Gemst. 1230.

4638. Th. Ruys J. Pzn. De gezworene gemeente in Overijssel en Gelderland naar aanleiding van art. 131 der gemeentewet, historisch toegelicht. — Kampen 1873.

Art. 133.

4639. Een koninklijk besluit, waarbij het grondgebied tusschen twee gemeenten wordt geregeld, is van bloot administrativen aard en vereischt geene afkondiging. — H. R. 29 October 1850; W. 1389; Gemst. 43; N. R. XXXVI, § 51, 215; v. d. H. Bel. IV, no. 201, 74.

4640. H. F. Hesselink van Suchtelen. Ingeval van verandering der grenzen van gemeenten is art. 133 gem.wet niet toepasselijk. — Thesis XXXIII, Leiden 1879.

Art. 134.

4641. Ph. W. van Heusde. De autonomie der gemeenten in Nederland. — Utrecht 1871; Beoord. door mr. W. Thorbecke; Themis XXXIII, no. 3; door mr. G. Duymaer van Twist; Bijdr. XVIII, 304.

4642. Overzigt van de belangrijkste werkzaamheden door de gemeenteraden ingevolge de bepalingen der gemeentewet te verrigten. — Gemst. 1.

4643. De regeling van het beweiden van gemeenteweiden door ingezetenen, kan niet bij verordening worden geregeld, doch behoort bij overeenkomst met de geregtigden of anders bij regterlijke uitspraak te geschieden. — Kon. Besl. 24 Augustus 1854 (St. 112); Luttenberg 114.

4644. Eene gemeente kan niets regelen buiten haar grondgebied, zij kan ook niet bij verordening regelen, hetgeen zij als zedelijk ligchaam burgerregterlijk bezit. — Kon. Besl. 28 Mei 1852 (St. 105); Gemst. 37; Luttenberg 118.

4645. Onder de *rekenpligtigen* bedoeld in art. 4 der wet van 5 Maart 1852 (St. 45), betreffende de wees- en momboirkamers, zijn ook gemeenten begrepen. — Regtb. Rotterdam 22 Mei 1865; Gemst. 738; W. 2738.

4646. Elke onregtmatige daad verpligt zoowel een gemeentebestuur als een bijzonder persoon tot schadevergoeding; ieder en dus ook een gemeentebestuur wordt verbonden door en voor de daden van werkbazen of werklieden, opzigters enz. begaan in en ter zake en bij gelegenheid van de door hen opgedragen werkzaamheden. — Hof N. Holland 7 April 1853, W. 1690.

4647. De gemeente, als eigenares eener gasfabriek, is aansprakelijk voor de schade, toegebragt door de onregtmatige daad, nalatigheid of onvoorzigtigheid harer werklieden. — Regtb. 's Hertogenbosch 26 October 1874; Gemst. 1391; Rep. 1878, 774; N. R. B. 1877; B. 271.

4648. De gemeenteraden zijn bevoegd om het stellen der regelen, die ten opzigte van het rijden of verblijven met voertuigen op de straat, sullen gelden, op te dragen aan de politie-agenten. — H. R. 4 Februarij 1878; W. 4215.

4649. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om van plaatselijke politie-voorschriften te dispenseren, tenzij in de gevallen in die verordeningen zelve omschreven. — Gemst. 1408, Rep. 1878, 1973.

4650. Het geven van namen aan nieuwe straten

of het veranderen van straatnamen, behoort tot de bevoegdheid van den raad, niet van den burgemeester of van burgemeester en wethouders. — Gemst. 1518.

Art. 135.

4651. De raad behoort alleen de huishouding der gemeente te regelen, hij mag niet de regten van particulieren onderling regelen. Hij mag dus niet verbieden het maken van uitwegen, op wegen aan particulieren behoorende, zonder toestemming der eigenaren. — H. R. 14 Mei 1856; N. R. LIII, § 13, 54; W. 1871; Gemst. 396, v. d. H. G. Z. XII, no. 640, 434.

4652. Mr. C. H. Gockinga. Eene vraag uit het Ned. Staatsregt betrekkelijk de bevoegdheid der plaatselijke besturen tot het maken van reglementen. — Jaarb. I, 357—389.

4653. Mr. I. Léon. Een beginsel van onze gemeentewet. Het is de taak van den gemeenteraad, bepaalde, duidelijke regelen te stellen. Burgemeester en wethouders zijn alleen geroepen om voor de uitvoering te zorgen. — Thomis 2e XIV, 613.

4654. Zijn plaatselijke verordeningen omtrent het sluiten van herbergen, overeen te brengen met de vrije uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering en gegrond op art. 135 der gemeentewet? — Ja? — W. B. A. 861.

4655. Een keur, na deliberatie met overleg van den gemeenteraad gearresteerd, met wier handhaving burgemeester en assessoren belast worden, is als eene raadskeur te beschouwen en nog toepasselijk. — Kantg. Alphen 12 Maart 1856; W. 1777; Luttenberg 36.

4656. De gemeenteraad is krachtens dit art. in verband met art. 625 B. W. bevoegd, op alle openbare plaatsen in de gemeente, en daaronder ook wallen enz. het neerwerpen van onreinheden en dergelijke te verbieden, ook dan, wanneer die plaatsen aan bijzondere personen in eigendom mogten toebehooren. — H. R. 13 November 1866, W. 2866; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1049, 461; N. R. LXXXIV, § 27, 256; W. B. A. 923; Gemst. 802.

4657. Krachtens dit art. is de gemeenteraad bevoegd om openbare inrigtingen als tapperijen en soortgelijke aan voorschriften te onderwerpen in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid. Tot die voorschriften behooren de bepalingen omtrent het bij nacht gesloten houden van tapperijen en van huizen waarin tapperijen worden uitgeoefend. — H. R. 4 November 1878; W. 4323.

4658. Met "openbare orde" en dus ook met openbare veiligheid in art. 135 kan slechts bedoeld zijn de openbare orde of veiligheid in de geheele gemeente; de raad is mitsdien bevoegd ten aanzien van alle openbare straten en wegen, veiligheidsmaatregelen voor te schrijven onverschillig aan wien die straten en wegen in eigendom toebehooren of wie met het onderhoud daarvan moge belast zijn en dus ook op Rijkswegen. — H. R. 18 October 1870; W. 3261; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1336, 291; N. R. XCVI, § 11, 81; Gemst. 999.

4659. Een politieverordening mag, zonder daardoor in strijd te komen met het beginsel van algemeene verbindbaarheid, iets spetiaal bepalen voor een bijzonder deel der gemeente. Het bij verordening bedreigen van straf tegen het na verloop van den daarbij bepaalden termijn nog bestaan van zekeren toestand, geeft geen terugwerkende kracht aan die verordening. — H. R. 13 Junij 1871; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1368, 476; W. 3354; N. R. XCVIII, § 21, 163; W. B. A. 1190; Gemst 1042.

4660. De raad is bevoegd zijne verordening, betreffende de openbare wegen, toepasselijk te verklaren op rijkswegen. — H. R. 18 October 1870; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1336, 291; W. 3261; N. R. XCVI, § 11, 81; Gemst. 999.

4661. De raad is bevoegd verordeningen vast te stellen die uitsluitend strekken tot bescherming van de belangen der eigenaren van dennenbosschen. — Gemst. 1212.

4662. Bij de vraag omtrent de regtsgeldigheid van een bepaald artikel eener verordening, rakende den waterstaat der gemeente, komt het niet aan op de regtsgeldigheid der verordening in haar geheel noch op haar titel, doch uitsluitend op de vraag of de wetgever bij de vaststelling van dat artikel zich bewoog binnen de grenzen van zijn strafwetgevende bevoegdheid. — Regtb. Dordrecht 29 Maart 1878; H. R. 17 Junij 1878; W. 4269; W. B. A. 1524; Rep. 1878, 1701.

4663. Een gemeentebestuur is krachtens dit art. bevoegd verordeningen te maken omtrent de heffing eener retributie wegens opening eener schipbrug door welke brug het gebruik eener bevaarbare en vlotbare rivier die volgens art. 577 B. W. aan den staat behoort, wordt beperkt. — H. R. 26 April 1878; W. 4244; Luttenberg 38; Rep. 1878, 1128; N. R. CXVIII, § 42, 366.

4664. Tot de huishouding der gemeente behooren ook die goederen, welke aan een gemeenteafdeeling in eigendom of in genot toebehooren. — H. R. 2 April 1872; W. 3461; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1409, 228; Gemst. 1089.

4665. De bevoegdheid tot het maken van een plaatselijke verordening, houdende voorschriften ter bescherming van de beurt- en marktveeren, als betreffende de openbare orde in de gemeente, berust op art. 135 der gemeentewet. — H. R. 9 December 1872; W. 3540; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1434, 443; Gemst. 1116.

4666. Een verordening waarbij het doen ontlasten van privaten in sloten verboden wordt en de inrigting der privaten naar een bepaald stelsel wordt bevolen, is wettig en niet in strijd met art. 625 B.W., daar dat art. juist naar dergelijke verordeningen verwijst. — Kantg. Dordrecht 27 December 1877; W. 4202; W. B. A. 1498; Rep. 1878, 209.

4667. De gemeentewetgever is bevoegd in het belang van orde en veiligheid op de straten en wegen binnen de gemeente andere voorzorgsmaatregelen te nemen dan de provinciale reglementen inhouden. — H. R. 9 Junij 1879; W. 4398.

4668. Een gemeente-verordening die voor sommige ingezetenen een absoluut verbod behelst, tot uitoefening van een bedrijf, welk verbod is gegrond op de plaats hunner inwoning in de gemeente, is in strijd met art. 2 der patentwet. — Kantg. Middelburg 1 Sept. 1880; W. B. A. 1676; Rep. 1881, 9480.

Art. 136.

4669. De raad kan de bezoldiging van een gemeente-ambtenaar verminderen, zelfs geheel intrekken. — H. R. 15 October 1858; N. R. LX, § 12, 57; v. d. d. H. G. Z. XV, no. 730, 206; W. 2000; Gemst. 41, 369.

4670. Verschillend wordt geoordeeld over de vraag, of de besluiten tot het doen van geldleeningen, een bepaald middel moeten aanwijzen, waaruit de aflossing en rentebetaling zal geschieden, dan wel of in het algemeen alle inkomsten daarvoor kunnen worden aangewezen. — Kon. Besl. 1 Maart 1856; Gemst. 229, 232, 236, 376; W. B. A. 347, 356, 501, 593; Bijdr. I, 266.

4671. Reglement voor het verleenen van pensi-

oenen en wachtgelden aan stedelijke ambtenaren in de gemeente Amsterdam: vastgesteld 10 October 1853. — Gemst. 113.

4672. Ontwerp-verordening, regelende het pensioneeren en op wachtgeld stellen der gemeente-ambtenaren en bedienden, in behandeling bij den gemeenteraad te Zwolle. — W. B. A. 1050.

4673. De gemeentebesturen mogen bij de vaststelling der bezoldiging van openbare onderwijzers niet in mindering brengen de inkomsten, die de onderwijzers genieten wegens de vervulling van kerkelijke betrekkingen, ook niet indien de burgerlijke gemeente die ontvangsten waarborgt. — Kon. Besl. 30 December 1866, no. 20; R. v. S. VIII, 19.

4674. De bezoldigingen van hulponderwijzers en de toelagen aan kweekelingen, moeten tot een vast bedrag worden uitgetrokken en niet tusschen een minimum en maximum zich bewegen, zoodat telkens van de beslissing van den raad afhankelijk zou worden, tot welk bedrag in ieder geval de bezoldiging zou worden bepaald. — Kon. Besl. 18 Dec. 1866; R. v. S. VII, 7.

4675. De regterlijke magt is onbevoegd om van de door een ontslagen gemeente-ambtenaar ingestelde vordering tot toekenning van pensioen kennis te nemen, daar die toekenning geschiedt door den gemeenteraad en alzoo een daad is van administratief gezag. — H. R. 28 October 1870; N. R. XCVI, § 16, 129; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1191, 113; W. 3263; W. B. A. 1116; Gemst. 1000.

4676. Jhr. mr. B. de Bosch Kemper. In een verordening tot regeling van het openbaar lager onderwijs kan de bepaling opgenomen worden dat burgemeester en wethouders worden gemagtigd om den onderwijzer ingeval van overtreding zijner instructie een deel zijner jaarwedde in te houden. — W. B. A. 1499.

4677. Obligatiën door besturen van provinciën, gemeenten en andere openbare administratiën, afgegeven voor geldleeningen ten behoeve der provinciën, gemeenten of administratiën zelve, zijn niet onderworpen aan de formaliteit van registratie. — M. F. 8 Maart 1850, no. 93; 22 Maart 1850, no. 23; 2 April 1850, no. 10; P. W. 1122.

4678. A. van Mons. Indien werken van blijvend nut voor een gemeente eene leening noodzakelijk maken, biedt het systeem der maatschappij voor gemeentecrediet haar de beste gelegenheid aan. — Thesis XXXV; Leiden 1874.

4679. Een raadsbesluit tot het op prolongatie uitzetten van gemeentegelden, bevat eenvoudig een beschikking omtrent geldmiddelen der gemeente, steunende op art. 136 gem.wet; zoodanig besluit is niet onderworpen aan de goedkeuring van gedeputeerde staten. — W. B. A. 1656. Bestreden op grond dat het voor het beleggen van kasgeld noodig is, dat de gemeentebegrooting in ontvangst en uitgaaf de daartoe strekkende post bevat. — W. B. A. 1657; Rep. 1881, 8892.

4680. M. d. P. Bevoegdheid van de gemeente om leeningen af te lossen. — W. 4632, 4637.

4681. Indien het besluit tot het doen eener geldleening niet aanwijst de middelen, waaruit de renten en aflossing gevonden zullen worden, is dat besluit voor geen goedkeuring vatbaar. — Kon. Besl. 8 September 1870, no. 16; R. v. S. 1870 X, 276.

Art. 137.

4682. Mr. C. J. W. N. van Hengst. Eenige opmerkingen over het eigendomsregt der gemeenten. — Utrecht 1863; beoordeeld door mr. A. de Pinto, Themis 2e XI, 150.

4683. Mogen de provinciale en gemeentebesturen compromitteren? — W. 2757.

4684. Door deze bepaling en art. 194 is het kon. besluit van 11 Julij 1846, no. 276, afgeschaft. — M. B. Z. 19 April 1856, no. 179, 7e afd.; Bijv. 143.

4685. Eene overneming van eene bijzondere school, kan geen plaats hebben, zonder gelijktijdige overneming van het schoollocaal, met de daarin aanwezige hulpmiddelen voor het onderwijs. — Kon. Besl. 27 November 1861 (St. 101): Luttenberg 214.

4686. De eigendom van gemeenten berust even als elk ander eigendom, op titels of op door bezit verkregen regten. Dit geldt in het bijzonder ook van den eigendom van straten en wegen. — Hof Z. Holland 3 December 1860; W. 2332; Gemst. 481; W. B. A. 601; H. R. 8 November 1861; N. R. LXIX, § 15, 98; v. d. H. B. R. XXVI, no. 846, 18; W. B. A. 644, 649; W. 2326.

4687. Het aanvaarden eener nalatenschap vereischt alleen de goedkeuring van gedeputeerde staten en niet des konings. — Gemeenteraad 's Gravenhage 1 April 1862; Gemst. 554.

4688. De kerkhoven, die vóór de nationalisatie der kerkelijke goederen, eigendom der *kerkelijke gemeenten* waren, zijn heden ten dage weder in eigendom aan deze terug gekomen, en niet aan den staat of de burgerlijke gemeenten in eigendom verbleven. — H. R. 20 Januarij 1854; W. 1508; N. R. XLVI, § 86, 336; v. d. H. B. R. XVIII, no. 545, 41; W. B. A. 242; Gemst. 122; Luttenberg 17.

4689. Dr. J. van Vloten. De weidevraag te Kampen en Genemuiden kortelijk besproken. — Deventer 1868.

4690. Toepasselijkheid van de artt. 137 en 194 der gem.wet in het geval dat een gift in geld wordt toegezonden aan den burgemeester om te worden gestort in de gemeentekas. — W. B. A. 1620, 1623, 1625; Rep. 1880, 7207.

Art. 138.

4691. Dit art. maakt geen onderscheid tusschen een vergunning van tijdelijken of duurzamen aard. Onderscheid in regtsgevolgen bij zaken die de gemeente jure privato en die welke zij jure publico bezit. — Gemst. 1554.

4692. In gebruik geven van gemeente-eigendommen. — Gemst. 1554.

4693. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de schade, door schietoefeningen bij militaire exercitiën veroorzaakt, op een terrein aan de gemeente behoorende en daartoe door haar aangewezen en afgestaan. — Regtb. Arnhem 1 Maart 1858; N. R. B. VIII, 496; W. 1993; Gemst. 366.

4694. Het vaststellen der voorwaarden van verhuringen, verpachtingen enz. van gemeente-eigendommen, behoort uitsluitend aan den raad en kan niet worden opgedragen aan burgemeester en wethouders. — W. B. A. 154.

4695. De raad heeft wel te beslissen over het verhuren, verpachten enz., maar aan burgemeester en wethouders blijft de uitvoering, daaronder behoort ook de aanwijzing van den notaris door wien de verhuring of verpachting zal geschieden. De raad is niet bevoegd daarvoor een notaris te benoemen. — Gemst. 1180.

4696. Dit art. heeft slechts het oog op het in uitsluitend gebruik geven van gemeentegrond, waarbij dat gebruik een blijvend karakter moet hebben. Zulk een blijvend en uitsluitend gebruik kan alleen ten aanzien van privaatregtelijk bezeten gemeentegrond bestaan. — W. B. A. 1495; Rep. 1878, 204.

Art. 139.

4697. De raad kan ook kwijtschelding verleenen aan anderen dan huurders, pachters, gebruikers of

aannemers. — Gemeenteraad Gorinchem 4 Januarij 1855; Gemst. 172, 185, 187.

4698. De gemeente tegenover hare mede-contractanten. — Gemst. 783.

4699. J. A. Raedt. Art. 139 gem.wet laat niet toe dat de raad kwijtschelding of vermindering verleene van de bij publieke verpachting bedongen pachtsom op grond dat deze som te hoog zou zijn. — Thesis Rotterdam 1855. Bestreden Gemst. 1261.

Art. 140.

4700. J. B. W. H. M. Kellenaers. Handleiding voor de geregelde bijhouding der bevolkingsregisters. — 's Hertogenbosch 1863.

4701. Regeling der inschrijving in registers van personen zamen wonende in gebouwen enz. onder bestuur of toezigt van openbaar gezag. — Kon. Besl. 23 September 1877 (St. 185); Luttenberg 209; toelichting en voorschriften daarvan; M. B. Z. 28 September 1877; Bijv. 1877, 274; Luttenberg 214.

4702. Voorschriften omtrent de in- of afschrijving in de bevolkings-registers van personen geboren of overleden buiten de gemeente hunner woonplaats. — Comm. d. K. Utrecht 18 October 1877; Bijv. 1877, 288.

4703. Regeling van het aanleggen en bijhouden der bevolkings-registers. — Kon. Besl. 3 November 1861 (St. 94); G. v. O. 516, 523; Luttenberg 202.

4704. Voorschriften tot naauwkeuriger bijhouding der bevolkings-registers. — M. B. Z. 16 September 1876, no. 64; Bijv. 1876, 282; Luttenberg 203.

4705. Regeling der aangiften voor de bevolkingsregisters. — Kon. Besl. 3 November 1861 (St. 95); Luttenberg 206.

4706. Art. 7 van het kon. besluit 3 November 1861 (St. 95), is niet toepasselijk op verhuizingen die binnen de gemeente plaats hebben. — Kantg. Vollenhove 20 Augustus 1864; W. 2637; W. B. A. 808; Gemst. 689.

4707. Eenige opmerkingen over het bijhouden der bevolkings-registers, spetiaal over de te hooge straf, gesteld op de niet inlevering van het getuigschrift van woonplaats-verandering. — W. B. A. 1521; Rep. 1878, 1605.

4708. De plaatselijke kenmerken der gebouwen, de wijk, buurt of straat en het nommer zullen op den perceelsgewijzen kadastralen legger en in het bijzonder op het exemplaar, behoorende tot het archief der gemeente, worden aangeteekend, om die reden wordt de meeste naauwkeurigheid op dit stuk aanbevolen. — M. B. Z. 26 Mei 1874; Luttenberg 72.

4709. Bij de uitvaardiging van het kon. besluit van 23 September 1877 (St. 185) is de toepassing van de bij de wet van 16 Maart 1818 (St. 12), bedreigde straf op niet opvolging van de regelen en voorschriften voor de besturen der gebouwen en schepen gesteld, niet gewild. — Kantg. Haarlem 31 Julij 1878; W. 4273.

4710. Art. 7 alin. 2 van het kon. besluit van 3 November 1861 (St. 94), is ook van toepassing op de inschrijving van personen behoorende tot de zee- en landmagt. — M. B. Z. 30 Junij 1862, no. 283, 8e afd.; Bijv. 210; Luttenberg 288; Prov. blad Z. Holland 77; Zeeland 76; Friesland 77; Overijssel 55; Groningen 46; Drenthe 31; Limburg 116.

4711. Regeling van de inschrijving in de bevolkings-registers van personen, behoorende tot de land- en zeemagt. — Kon. Besl. 1 Februarij 1862 (St. 20); Luttenberg 22; G. v. O. 325.

4712. Regeling van de inschrijving der personen, verpleegd in de rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen. — Kon. Besl. 10 April 1862 (St. 40); Luttenberg 53; G. v. O. 526.

4713. Toelichtingen omtrent het houden der bevolkings-registers. — M. B. Z. 19 November 1861, no. 161; 8e afd.; Bijv. 307; Prov. blad Z. Holland 110; N. Holland 89; Zeeland 96; Utrecht 120; Overijssel 52; Groningen 60; Drenthe 36; Limburg 145; G. v. O. 527; Luttenberg 209; M. B. Z. 3 December 1861, no. 172, 8e afd.; Bijv. 329; Prov. blad Gelderland 120; Z. Holland 117; Zeeland 103; Utrecht 126; Overijssel 40; Groningen 66; Limburg 149; Luttenberg 219; M. B. Z 14 December 1861, no. 206, 8e afd ; Bijv. 339; Luttenberg 232; Prov. blad Gelderland 127; Z. Holland 123; Zeeland 109; Utrecht 129; Overijssel 56; Drenthe 67; Limburg 158; M. B. Z. 23 December 1861, no. 219, 8e afd., Bijv. 354; Prov. blad Gelderland 132; Z. Holland 128; Zeeland 115; Utrecht 136; Groningen 75; Drenthe 38; Limburg 163; Luttenberg 253; M. B. Z. 24 December 1861, no. 217, 8e afd.; Bijv. 357; Luttenberg 255; M. B. Z. 30 December 1851, no. 110, 2e afd.; Comm. d. K. Groningen 5 Januarij 1852; Bijv. 89, E, 150; M. B. Z. 15 Maart 1862, no. 208, 8e afd.; Bijv. 89; Luttenberg 39; Prov. blad Gelderland 55; Z. Holland 43; Zeeland 38; Utrecht 45; Overijssel 31; Groningen 30; Drenthe 19; Limburg 66; M. B. Z. 20 December 1862, no. 170, 8e afd.; Bijv. 407; Luttenberg 191; Prov. blad Gelderland 146; M. B. Z. 6 Januarij 1864; no. 202, 8e afd.; Bijv. 7; Luttenberg 2; Prov. blad Gelderland 4; Z. Holland 9; Zeeland 4; Utrecht 6; Friesland 10; Overijssel 3; Limburg 9; M. B. Z. 12 Dec. 1864, no. 265, 8e afd.; Bijv. 3, 19; Prov. blad Gelderland 96; N. Holland 66; Zeeland 89; Utrecht 87; Friesland 108; Overijssel 43; Drenthe 25; Limburg 119; Luttenberg 143.

4714. Voorschriften voor de nummering der huizen en de indeeling der gemeente in wijken. — M. B. Z. 10 Maart. 1851, no. 136, 2e afd.; Bijv. 77; E, 28; Luttenberg 23; M. B. Z. 19 Julij 1859, no. 142, 8e afd.; Bijv. 173; Prov. blad Gelderland 56, 76; Z. Holland 58, 81; N. Holland 43; Zeeland 53; Utrecht 53, 68; Overijssel 28; Drenthe 22; Limburg 89, 103; Luttenberg 139.

4715. Ambtshalve inschrijving in het bevolkingsregister behoort niet te geschieden bloot op de ontvangst van het duplicaat, ook niet na verloop van drie maanden; het werkelijk verblijf in de gemeente moet tevens zijn gebleken. — M. B. Z. 27 Mei 1865, no. 198, 8e afd.; Bijv. 110; Prov. Gelderland 56; Z. Holland 53; N. Holland 33; Zeeland 54; Utrecht 47; Friesland 55; Overijssel 21; Limburg 69; Luttenberg 75.

4716. Bij inschrijving van een ontslagen bedelaar in de bevolkings-registers, tengevolge van den vertoonden ontslagbrief, moet op dat stuk van de gedane inschrijving melding worden gemaakt. — M. B. Z. 14 Junij 1865, no. 175, 8e afd.; Bijv. 126; Prov. blad Overijssel 29; Luttenberg 138; M. B. Z. 16 Augustus 1865, no. 144, 8e afd.; Bijv. 74; Prov. Gelderland 76; Z. Holland 77; N. Holland 44; Zeeland 73; Utrecht 61; Friesland 77; Overijssel 35; Groningen 31; Drenthe 20; Limburg 47; Luttenberg 208.

4717. Personen die de gemeente hebben verlaten zonder kennisgeving en wier tegenwoordig verblijf onbekend is, kunnen ambtshalve in de bevolkingsregisters worden doorgehaald. — M. B. Z. 20 Oct. 1865, no. 238, 8e afd.; Bijv. 249; Prov. blad Zeeland 97; Luttenberg 239.

4718. De getuigschriften van woonplaats-verandering en de duplicaten, moeten niet gelijktijdig aan het gemeentebestuur der nieuwe woonplaats worden verzonden; de eersten worden aan de be-

langhebbenden ter hand gesteld, de laatsten aan de gemeentebesturen. Personen uit de gemeente vertrokken, worden nog tot de bevolking der gemeente gerekend, zoolang zij niet in de bevolkings-registers zijn geschrapt. — M. B. Z. 15 November 1862, no. 196, 8e afd.; Bijv. 359; Prov. blad Gelderland 132; Z. Holland 127; Zeeland 120; Utrecht 151; Friesland 124; Overijssel 86; Limburg 165; Luttenberg 160; M. B. Z. 5 Februarij 1862, no. 212, 8e afd.; Luttenberg 24; Prov. blad Gelderland 19; Z. Holland 25; Zeeland 18; Utrecht 22; Friesland 24; Overijssel 17; Groningen 16; Drenthe 7; Limburg 39; M. B. Z. 29 April 1862, no. 165, 8e afd.; Luttenberg 222; Prov blad Overijssel 40.

4719. Gepasporteerde Indische militairen kunnen niet worden beschouwd als te behooren tot de bevolking der gemeente Harderwijk, hunne inschrijving in het bevolkings-register dier gemeente, als ook het afgeven van een getuigschrift van woonplaats-verandering komt dus niet te pas. De inschrijving in het bevolkings-register, waar zij zich vestigen, geschiedt onder overlegging van het getuigschrift, dat zij bij het vertrek uit de koloniën ontvangen. — M. B. Z. 20 December 1862, no. 170, 8e afd., Bijv. 407; Luttenberg 191.

4720. Alle manschappen van het leger, die zich onder de wapenen bevinden, dus ook de milliciens, bedoeld in de artt. 123 en 124 der wet op de nationale militie van 19 Augustus 1861 (St. 72), moeten worden ingeschreven in de garnizoensplaatsen in de bevolkings-registers ter hunner inschrijving bestemd. — M. B. Z. 15 Maart 1862, no. 208, 8e afd.; Bijv. 89; Luttenberg 39; Prov. blad Gelderland 55; Z. Holland 63; Zeeland 38; Utrecht 45; Overijssel 31; Groningen 30; Drenthe 19; Limburg 86.

4721. De militaire autoriteiten zijn uitgenoodigd om ontslagen of gepasporteerde militairen te herinneren, dat zij bij het verlaten van het garnizoen, zich tot het gemeentebestuur moeten vervoegen ter verkrijging van een getuigschrift van woonplaats-verandering. Dezelfde autoriteiten moeten de getuigschriften van woonplaats-verandering medegebragt door hen, die eene vrijwillige dienstverbindtenis bij de staande armée aangaan, bewaren, ten einde deze bij gelegenheid van de invulling of bijwerking der registers, aan het gemeentebestuur over te leggen. — M. B. Z. 30 October 1862, no. 200, 8e afd; Bijv. 336; Luttenberg 138; Prov. blad Gelderland 129; Z. Holland 123; Zeeland 114; Utrecht 145; Friesland 116; Groningen 82; Drenthe 50; Limburg 160.

4722. Inlichtingen omtrent de woonplaats van militairen en zeelieden met betrekking tot de opneming in de bevolkings-registers. — M. B. Z. 26 Maart 1851; Bijv. 194, E, 38; Luttenberg 39.

4723. Bij afgifte van een getuigschrift van woonplaats-verandering, behooren de daarop vermelde personen niet dadelijk van het bevolkings-register te worden afgeschreven, doch moet daarmede worden gewacht tot dat het berigt is ontvangen, dat zij in de andere gemeente zijn ingeschreven. — W.B.A. 964.

4724. Bij de volkstelling moet door de kom eener gemeente worden verstaan, aaneengebouwde huizen in dien ruimen zin, dat zij in elkanders nabijheid staan en alleen van elkander gescheiden zijn door straten, grachten, pleinen of wandelingen, enz. in tegenstelling van de huizen die verspreid, meer van elkander verwijderd door heide, weiland, bouwland, bosch, boomgaard enz. omringd zijn. — M. B. Z. 15 December 1859, lett. D, 8e afd.; Bijv. 334; Luttenberg 333; Prov. blad Gelderland 118; Z. Holland 130; N. Holland 112; Zeeland 117; Utrecht 104: Drenthe 35.

4725. Indien eene verklaring door een plaatselijk bestuur is afgegeven van eene te kennen geving van het voornemen om zich in de gemeente te komen vestigen, zonder vermelding echter van het tijdstip, waarop die te kennen geving heeft plaats gehad, dan kan dat tijdstip door getuigen worden bewezen en is art. 1934 B. W. op zoodanige van de administrative magt uitgegane verklaring niet toepasselijk. — H. R. 16 Januarij 1863; N. R. LXXIII, § 8, 50; v. d. H. B. R. XXVII, no. 890, 220.

4726. Burgemeester en wethouders zijn verpligt te zorgen, dat de bevolkings-registers worden bijgehouden; zij moeten daarvoor een persoon aanwijzen om den ambtenaar van den burgerlijken stand bij te staan: indien door hun verzuim kosten worden veroorzaakt, zijn zij daarvoor persoonlijk aansprakelijk. — Verslag Gelderland 1865; W. B. A. 865.

4727. De geboorte van kinderen, wier ouders in andere gemeenten wonen, moet worden medegedeeld aan het gemeentebestuur der woonplaats. — M. B. Z. 28 December 1860, no. 198, 8e afd.; Bijv. 409; Luttenberg 200; Prov. blad Gelderland 1861, 1; Z. Holland 1861, 2; Friesland 1861, 1; Overijssel 1861, 2.

4728. Alleen de personen, die blijkens de volkstelling in de gemeente wonen, worden geacht tot de bevolking te behooren. — M. B. Z. 5 April 1860, no. 203, 8e afd.; Bijv. 106; Luttenberg 42. Prov. blad Gelderland 74; Z. Holland 47; Utrecht 33; Zeeland 41; Drenthe 15.

4729. Op den staat, behelzende opgaven der jaarlijks erkende en gewettigde kinderen, behooren alleen te worden vermeld de kinderen, erkend door den vader of door de beide ouders, en geenzins die door de moeder alleen zijn erkend. — M. B. Z. 2 December 1864, no. 202, 8e afd.; Bijv. 299; Luttenberg 141; Prov. blad Gelderland 92; Z. Holland 93; N. Holland 64; Utrecht 85; Friesland 106; Overijssel 41; Drenthe 24; Limburg 115; M. B. Z. 21 Januarij 1865, no. 181, 8e afd.; Bijv. 29; Luttenberg 29; Prov. blad Gelderland 10; Z. Holland 16; N. Holland 5; Friesland 10; Overijssel 5; Limburg 19.

4730. Nieuwe staat, betreffende opgave omtrent de erkende en gewettigde kinderen, toegevoegd bij de staten van den jaarlijkschen loop der bevolking. — M. B. Z. 18 November 1864, no. 198, 8e afd.; Bijv. 287; Luttenberg 138; Prov. blad Gelderland 85; Z. Holland 89; N. Holland 59; Zeeland 87; Utrecht 79; Friesland 105; Overijssel 39, 40; Groningen 58; Drenthe 23; Limburg 112.

4731. Voorschriften nopens het opmaken van den jaarlijkschen loop der bevolking. — M. B. Z. 29 December 1865, no. 307; Bijv. 388; Luttenberg 291; Prov. blad Gelderland 1866, 1; Z. Holland 1; Utrecht 5; Friesland 3; Overijssel 1; Groningen 1; Drenthe 1.

4732. Voorschriften omtrent de vierde algemeene tienjarige volkstelling. — M. B. Z. 7 December 1859, no. 153, 8e afd.; Bijv. 320; Luttenberg 326. Prov. blad Z. Holland 128, 129; N. Holland 111; Zeeland 110; Utrecht 99.

4733. Wettelijke regeling der tienjarige algemeene volkstellingen. — Wet 22 April 1879 (St. 63); Luttenberg 127, 10.

4734. Voorschriften omtrent de vijfde algemeene tienjarige volkstelling. — Kon. Besl. 9 Junij 1869 (St. 103); Luttenberg 106.

4735. Voorschriften voor de gemeentebesturen ter uitvoering der zesde algemeene tienjarige volkstelling. — M. B. Z. 29 Julij 1879; Luttenberg 191.

4736. Nadere voorschriften nopens het opmaken van de staten der bevolking. — M. B. Z. 22 Dec. 1852; Bijv. E, 340.

4737. Bij de jaarlijksche opgave van de geborenen en overledenen moet de betrekkelijke sterfte worden gevoegd. — M. B. Z. 22 Junij 1861, no. 194; Bijv. 150; Luttenberg 113.

4738. Vragen betrekkelijk het bijhouden der bevolkings-registers. — M. B. Z. 24 April 1857; no. 103, 2e afd.; Bijv. 85; Prov. blad Overijssel 43; Luttenberg 73.

4739. Berekening van de wettelijke bevolking der gemeente. — M. B. Z. 5 April 1860, no. 203, 8e afd.; Bijv. 106; Luttenberg 42; Prov. blad Gelderland 74; Z. Holland 47; Utrecht 33; Zeeland 41; Drenthe 15.

4740. Inlichting nopens de wijze van invulling der jaarlijksche huwelijkstaten naar den ouderdom. — M. B. Z. 6 Junij 1859, no. 236, 8e afd.; Bijv. 138; Prov. blad Gelderland 64; Zeeland 58; Utrecht 65; Friesland 79; Drenthe 16; Limburg 90.

4741. Nadere verklaring van eenige voorschriften betrekkelijk de invulling van inschrijvingsbilletten en inschrijvingstaten bij gelegenheid der volkstelling. — M. B. Z. 17 December 1859, no. 182, 8e afd; Bijv. 340; Luttenberg 333; Prov. blad Z. Holland 131; N. Holland 131; Zeeland 119; Utrecht 105; Drenthe 37;

4742. Voorschriften nopens de invulling der verzamelstaten van den inhoud der inschrijvingstaten en billetten, ter gelegenheid der volkstelling ingevuld. — M. B. Z. 19 December 1859, no. 217, 8e afd.; Bijv. 342; Luttenberg 335; Prov. blad Z. Holland 134; N. Holland 134; Zeeland 121; Utrecht 107.

4743. Wijziging in de voorschriften voor de jaartijks op te maken statistiek der bevolking. — M. B. Z. 15 December 1860, no. 207, 8e afd.; Bijv. 386; Prov. blad Gelderland 143; Z. Holland 133; N. Holland 110; Zeeland 122; Utrecht 117; Friesland 146; Overijssel 59; Groningen 76; Drenthe 1861, 1; Limburg 177.

4744. Voorschriften betrekkelijk de invulling der verzamelstaten van de inschrijvingsbilletten en staten van de vierde algemeene volkstelling uitgedeeld. — M. B. Z. 4 Januarij 1860, no 208, 8e afd., Bijv. 6; Luttenberg 2; Prov. blad Gelderland 4; Z. Holland 6; N. Holland 3; Zeeland 7; Utrecht 5.

4745. Voorschriften omtrent de tienjarige volkstelling nopens de overbrenging van de inschrijvingsbilletten en staten van schippers op de verzamelstaten. — M. B. Z. 14 Januarij 1860, B, 8e afd.; Bijv. 19; Luttenberg 5; Prov. blad Gelderland 9; Z. Holland 13; N. Holland 8; Zeeland 13; Utrecht 9; Limburg 75.

4746. De invulling van de inschrijvingsbilletten en staten van de volkstelling, voor zooveel het tijdstip der geboorte betreft. — M. B. Z. 14 Jan. 1860, no. 168, 8e afd.; Bijv. 20; Luttenberg 6; Prov. blad Zeeland 14; Utrecht 15; Limburg 17.

4747. Voorschriften omtrent de tienjarige volkstelling met betrekking tot de overbrenging op een algemeenen verzamelstaat van de verkregen uitkomsten. — M. B. Z. 24 Januarij 1860, no. 164, 8e afd.; Bijv. 30; Luttenberg 8; Prov. blad Gelderland 10; Z. Holland 19; N. Holland 11; Zeeland 21; Limburg 31.

4748. Instructie betreffende het werk der volkstelling te verrigten in de provinciale bureaux voor statistiek. — M. B. Z. 20 Februarij 1860, no. 24*b*, 8e afd., Bijv. 58.

4749. Volledige kennis van de werkelijke bevolking van elke gemeente ten opzigte van de tijdelijke afwezigen en aanwezigen tijdens de volkstelling. — M. B. Z. 21 April 1860, no. 185, 8e afd.; Bijv. 114; Luttenberg 43.

4750. Inlichtingen omtrent de inschrijvingsbilletten en staten voor de vierde algemeene tienjarige volkstelling. — M. B. Z. 30 September 1859, no. 176, 8e afd.; Bijv. 239; Luttenberg 313; Prov. blad Gelderland 239.

4751. Verklaring van eenige voorschriften betrekkelijk de invulling van inschrijvingsbilletten en inschrijvingstaten bij gelegenheid der volkstelling. — M. B. Z. 21 December 1859, no. 162, 8e afd.; Bijv. 348; Luttenberg 336; Prov. blad Z. Holland 135; N. Holland 135; Zeeland 122; Utrecht 108; Drenthe 38.

4752. Voorschriften betrekkelijk de invulling der onbewoonde huizen op de inventarissen der volkstelling. — M. B. Z. 22 December 1859 *A*, 8e afd.; Bijv. 352; Luttenberg 339; Prov. blad Z. Holland 136; N. Holland 136; Zeeland 123.

4753. Bewerking der verzamelstaten van den maandelijkschen loop der bevolking en van de bevolkings-registers. — M. B. Z. 17 December 1851; Bijv. 727, E, 124.

4754. Voorschriften omtrent de invulling van den staat van den maandelijkschen loop der bevolking. — M. B. Z. 21 Nov. 1851; Bijv. 640, E, 103.

4755. Wijze van invulling der jaarlijksche huwelijksstaten naar den onderdom. — M. B. Z. 6 Junij 1859, no. 236, 8e afd; Bijv. 138; Prov. blad Gelderland 64: Zeeland 58; Utrecht 15; Friesland 79; Drenthe 16; Limburg 90; Bijdr. 359.

4756. Indeeling der huizen in de gemeente in afdeelingen of wijken. — Prov. blad Groningen 1851, no. 39.

4757. Verordening, houdende voorschriften ter verzekering van het toezigt op personen, die niet in de gemeente wonen. — Gemst. 100, 541.

4758. Ontwerp-verordening, houdende bepaling der verpligtingen van de ingezetenen, om van de verhuizingen binnen de gemeente, regelmatig kennis te geven, tot het geregeld aanhouden der bevolkings-registers. — Gemst. 552.

4759. Verordening op de verdeeling der gemeente in wijken, worden gevonden in W. B. A. 180 en 181. — Gemst. 87 en 88.

4760. Verordeningen op het bevolkings-register. — Gemst. 584, 588.

4761. Verordening, houdende voorschriften ter verzekering van het toezigt op personen, die niet in de gemeente 's Hertogenbosch wonen. — W. 1466.

4762. Verordening op de verdeeling der gemeente in wijken en gebuurten en op het beheer van deze. Vastgesteld te Leyden. — Gemst. 537.

4763. Mr. H. J. van Buren. Rede tegen een wijkreglement voor de stad Rotterdam en de uitbreiding der magt van plaatselijke besturen, strijdig met de souvereiniteit en art. 153 der grondwet. — Rotterdam 1863.

4764. Het koninklijk besluit van 3 November 1861 (St. 95), regelende de verpligting tot het doen van aangiften voor de bevolkings-registers, steunt niet op de grondwet, noch op eenige andere wet en spetiaal niet op art. 140 gem.w. — W. B. A. 1674, 1675.

Art. 141.

4765. Uitvoering der verbetering van straten. — W. B. A. 708.

4766. Ophooging van straten; regten van de eigenaren der daaraan gelegen huizen. — Gemst. 783.

4767. De gemeente is niet gehouden tot vergoeding der nadeelen, veroorzaakt aan de aangrenzende eigendommen door de ophooging der straten. — Regtb. Rotterdam 14 November 1866; W. 2857; Gemst. 797; W. B. A. 917; Hof Z. Holland 16

December 1867; W. 2964; Gemst. 851; Luttenberg 209; W. B. A. 1016; H. R. 19 Junij 1868; W. B. A. 1000; N. R. LXXXIX, § 26, 211; W. 3016; v. d. H. B. R. XXXII, no. 1098, 475; Gemst. 877.

4768. De bevoegdheid van het gemeentebestuur, om eene op gemeentegrond aan te leggen straat zoodanig in te rigten, als hij noodig acht, wordt beperkt door het regt van de eigenaren der naastliggende perceelen, die vorderen kunnen, dat daardoor aan hun eigendom geen nadeel worde toegebragt. Op zoodanige perceelen wordt nadeel toegebragt, indien door het leggen van een straat in eene schuinsche rigting het water van drie zijden tegen het gebouwd en ongebouwd eigendom van dien nabuur afloopt, en daardoor schade veroorzaakt. — Regtb. Utrecht 2 December 1868; W. 3091; Gemst. 914; N. R. B. XX, 754.

4769. De gemeenteraad is bevoegd om een weg in eigendom aan een particulier behoorende te doen bestraten, indien die weg tot algemeen gebruik strekt of voor het publiek dient om van de eene plaats der gemeente naar de andere te gaan. — Gemst. 740.

4770. Alhoewel de regeling van het schoonhouden der waterleidingen als deel van den algemeenen waterstaat, tot de bevoegdheid van den algemeenen of provincialen wetgever behoort, verhindert zulks niet, dat een gemeentebestuur in het huishoudelijk belang der gemeente op die wateren binnen haar grondgebied gelegen, politieverordeningen kunne vaststellen. — H. R. 17 April 1866; N. R. LXXXII, § 44, 360; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1015, 236; W. 2791; Gemst. 765.

4771. De provinciale staten zijn niet bevoegd bij een reglement op de wegen, zoodanige wegen die geene regtstreeksche gemeenschap tusschen steden en dorpen daarstellen, te regelen, deze behooren tot de bevoegdheid van de gemeenteraden. — H. R. 16 November 1852; N. R. XLIII, § 30, 166, W. 1461; v. d. H. Strafr. 1852 II, no. 894, 145; W. B. A. 219.

4772. Het onderhoud der wallen van stadsgrachten te Amsterdam, komt ten laste der gemeente. — Regtb. Amsterdam 28 April 1852; R. B. II, 210; W. 1313, 1329; Gemst. 38; Amst. Regtsp. II, 316; H. R. 21 April 1854; N. R. B. IV, 321; N. R. XLVII, § 49, 208; Luttenberg 57; W. 1532; Gemst. 136; v. d. H. B. R. XVIII, no. 566 333; Hof N. Holland 12 Mei 1853; N. R. B. IV, 321; Gids II, 387; W. 1440; Gemst. 89; Luttenberg 44.

4773. Mr. A. Meijer Bing. De ongehoudenheid van eigenaren van perceelen, tot het onderhouden en herstellen van voor hunne huizen gelegen wallen. — Amsterdam 1852.

4774. Mr. M. H. 'S Jacob. Consultatie over de verpligting tot onderhoud der wallen van de stadsgrachten te Amsterdam. Eene bijdrage tot de herziening der stedelijke keuren aldaar. — Amsterdam 1852.

4775. Mr. F. W. Otten. Het onderhoud der wallen van de stadsgrachten te Amsterdam. — Amst. 1852.

4776. Eene plaatselijke keur, waarbij den ingezetenen wordt opgelegd, de last van het onderhoud der kaden of beschoeijingen van grachten, op welke hunne gebouwen of erven uitkomen, is in strijd met de algemeene wetten. — Regtsg. Adv. II, 19.

4777. De raad is niet bevoegd om bij verordening te bepalen, de breedte en diepte van waterleidingen in een polder, waarover een afzonderlijk polderbestuur bestaat. — M. B. Z. 2 Mei 1854; Gemst. 144.

4778. De eigenaren van aan de straat liggende gebouwen, zijn bevoegd om lichten en uitgangen aan de openbare straat te maken.

Het gemeentebestuur daarentegen kan op die straten alle werken vervaardigen, welke hij in het openbaar belang noodig acht. — Regtb. Maastricht 11 Januarij 1856. W. 1770; Gemst. 254.

4779. Bij de keur van een waterschap, mogen geene bepalingen worden gemaakt omtrent het onderhoud der wallen of boorden van waterleidingen, dit behoort tot de huishoudelijke belangen der gemeente en moet aan den gemeenteraad worden overgelaten. — Kantg. Woerden 17 December 1861; W. 2346; Gemst. 542.

4780. De raad is bevoegd de namen van nieuwe straten te bepalen, niet burgemeester en wethouders. — Gemst. 1176.

Art. 142.

4781. De gemeenteraad mag bepalen, dat alle gemeentewerken, zoo in materialen als arbeidsloonen zullen worden aanbesteed; dit behoeft niet ingevolge art. 179*a*, aan burgemeester en wethouders te worden overgelaten. — Verslag Zeeland 1864, 164.

4782. Algemeene voorwaarden van aanbesteding der werken ten behoeve van de gemeente Leiden. — Vastgesteld 11 Januarij 1854; Gemst. 124.

4783. Indien de gemeenteraad de vaststelling der plannen en voorwaarden, bij dit art. bedoeld, zich niet heeft voorbehouden, kan het dagelijksch bestuur zonder voorafgaande magtiging van den raad de voorkomende werken in de gemeente, die niet publiek zijn aanbesteed doen uitvoeren, indien slechts de begrootingspost niet wordt overschreden. — Gemst. 1086.

Art. 143.

4784. Mr. S. C. van der Meer Mohr. Beschouwingen over de bevoegdheid van de regterlijke magt, tot uitspraak over eigendomsgeschillen tusschen gemeenten. — Bijdr. X, 574—593.

4785. Een ingezeten kan namens de gemeente niet in hooger beroep komen van een vonnis, indien het geding in eersten aanleg voor de gemeente is gevoerd, ten name van de gemeente. — Regtsg. Adv. V, 24; H. R. 18 Maart 1853; Gemst. 103, 478; W. 1473; N. R. XLIV, § 40, 179; v. d. H. B. R. XVI, no. 507, 154; W. B. A. 225; G. v. O. 531. Anders Hof Gelderland 30 Junij 1852; N. R. B. II, 590; W. 1360; W. B. A. 170; Gemst. 50.

4786. Een ingezeten eener gemeente is niet bevoegd, om van eene uitspraak waarin de gemeente heeft berust, in hooger beroep te komen. — H. R. 18 Maart 1853; N. R. XLIV, § 40, 179; W. 1473; v. d. H. B. R. XVI, no. 502, 154; Gemst. 103, 478; W. B. A. 225; Hof Gelderland 30 Junij 1852; N. R. B. II, 590; W. 1360; Gemst. 50, 75 en 103; H. R. 3 October 1860; Gemst. 491, 478, 461; v. d. H. G. Z. XVII, no. 820, 186; N. R. LXV, § 47, 299; W. 2210; Luttenberg 110; Gids II, 241; W. B. A. 594.

4787. Kan een ingezeten namens de gemeente in hooger beroep komen van een tegen haar gewezen vonnis, indien het geding in eersten aanleg voor de gemeente is gevoerd ten name der gemeente? — Opm. en Med. XII, 115; Regtsg. Adv. V, 24.

4788. De ingezeten, die eene regtsvordering namens de gemeente wil instellen, kan geene toelating om kosteloos te procederen bekomen. — Regtb. 's Hertogenbosch 30 April 1852; N. R. XLIV, § 93, 432; Gemst. 135; W. B. A. 258.

4789. De verpligting der gemeentebesturen, tot het afgeven van stukken, aan hem die een proces voor de gemeente mag voeren, of voert, en het regt om die stukken te vorderen. — W. B. A. 254.

4790. Een ingezeten heeft niet het regt om eene regtsvordering in te stellen, ten name van eene afdeeling der gemeente, tegen de gemeente zelve. — H. R. 5 December 1854; W. 1602; N. R. XLIX, § 6, 22; v. d. H. Strafr. 1854 II, no. 1041, 119; Regtz. XXXI, 232; G. v. O. 535.

4791. De gemeente is evenzeer als ieder bijzonder persoon, aansprakelijk voor de handelingen door hare ondergeschikten, binnen de grenzen der hun opgedragen werkzaamheden verrigt. — Kantg. Amsterdam no. 1, zonder dagt.; W. B. A. 730; Regtb. Amsterdam 28 April 1854; W. 1690; W. B. A. 334; Gemst. 216; Regtb. Amsterdam 12 November 1852; Hof N. Holland 7 April 1853; Gemst. 216; W. 1690; N. R. B. III, 40.

4792. Enkele ingezetenen eener buurtschap of gehucht, hebben geen regt om eigendomsregten te reclameren, die volgens hunne bewering aan de gezamenlijke ingezetenen van het gehucht toekomen, zonder daartoe gemagtigd te zijn door gedeputeerde staten. — Regtb. Nijmegen 1 Februarij 1853; W. 1436; Gemst. 87; W. B. A. 206; Gids II, 284; H. R. 5 December 1854; W. 1602; N. R. XLIX, § 6, 22; v. d. H. Strafr. 1854 II, no. 1041, 119; Regtz. XXXI, 232.

4793. Een ingezeten mag slechts namens de gemeente eene regtsvordering instellen wegens eenig burgerlijk regt, niet omtrent eenig publiek regt of negative handelingen van het openbaar gezag. — Kon. Besl. 25 Januarij 1866, no. 77; R. v. S VI, 69 W. B. A. 871: Luttenberg 25.

4794. Aan de gemeente kan een geregtelijke eed worden opgedragen, in dat geval legt de burgemeester den eed af. — Regtsg. Adv. V, 141.

4795. De gemeente is niet civiliter aansprakelijk voor de handelingen der gemeentelijke politie. — Regtb. 's Gravenhage 7 April 1857; W. 1842; Gemst. 289; W. B. A. 410; N. R. LVIII, § 72, 371.

4796. Het tweede lid van dit art. is van toepassing, als de gemeente tegenover de gemeente-afdeeling in lite is, ten gevolge eener oproeping in vrijwaring. — H. R. 26 Maart 1858, N. R. LVIII, § 51, 269; Luttenberg 63; W. 1944; Gemst. 341; W. B. A. 464; v. d. H. B. R. XXII, no. 609, 150.

4797. Wanneer gedeputeerde staten, naar aanleiding van het tweede lid van art. 143, eene commissie uit de ingezetenen van eene zich noemende gemeente-afdeeling, belasten met het voeren van een regtsgeding, tegen de gemeente, dan is daardoor het wettig bestaan dier afdeeling niet zoodanig beslist, dat dit in regten niet meer kan worden beslist. — Regtsg. Adv. VI, 20.

4798. Mr. F. A. J. van Lanschot. Eenige opmerkingen over het optreden in regten van afdeelingen van gemeenten. — Themis 2de verz. V, 180.

4799. De magtiging door den raad verleend, om te procederen tot ontbinding eener overeenkomst, strekt zich uit tot datgene, wat volgens regt zal geacht worden uit die ontbinding voort te vloeijen, maar wettigt niet het instellen eener regtsvordering tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad. — Regtb. Amsterdam 1 September 1858; W. 1995.

4800. Aan den burgemeester mag geene doorloopende magtiging worden verstrekt, om door alle middelen regtens, achterstallige huren, pachten enz. in te vorderen. De gemeenteraad behoort hierover in elk geval te oordeelen en te beslissen. — M. B. Z. 2 Februarij 1852, no. 176; Boer en Six, II, 168; G. v. O. 530.

4801. De regterlijke magt is bevoegd uitspraak te doen over eigendomsgeschillen tusschen den staat en eene gemeente, ook dan, wanneer de administratieve magt omtrent de bestemming der goederen uitspraak doet. — Regtb. Maastricht 24 December 1857; W. 1945.

4802. Indien een erfdienstbaarheid van voetpad wordt gevorderd, welke ten voordeele van een gehucht is gecreëerd, dan kunnen wel de ingezetenen van dat gehucht beschouwd worden belang te hebben bij het geding, doch niet de ingezetenen van de *gemeente*, waartoe het gehucht behoort. — Regtb. Maastricht 6 October 1853; W. 1488.

4803. C. J. W. N. van Hengst. Eenige opmerkingen over het eigendomsregt der gemeenten. — Utrecht 1863. Beoord. door Mr. A. de Pinto; Themis XI, 2e, 150.

4804. O. J. H. van Limburg Stirum. De bevoegdheid van den ingezeten om namens de gemeente te procederen. Opmerkingen over art. 143 alin. 3 gem.wet. — Leiden 1880.

4805. Mr. R. Melvil Baron van Lynden. Iets over art. 143, § 3 der gemeentewet in verband met art. 855 B. R. vgg. — W. 4625. Mr. N. F. van Nooten; W. 4635.

4806. De bepaling van art. 855 B. R., waarbij vergunning kan worden verleend om kosteloos te procedeeren, is niet toepasselijk op den ingezeten, die volgens dit art. ten zijnen laste namens de gemeente een eisch in regten wil instellen. — Regtb. Utrecht 3 November 1880; H. R. 1 April 1881; Gemst. 1545; W. 4619; Regtb. 's Hertogenbosch 30 April 1852; N. R. XLIV, § 93, 432; W. B. A. 258; bestreden Gemst. 797.

4807. Dit art. is toepasselijk indien het geding oorspronkelijk is gevoerd tusschen een bijzonder persoon en een gemeente-afdeeling en eerst later tengevolge eener oproeping in vrijwaring is geworden een geschil tusschen de gemeente-afdeeling en de gemeente. — H. R. 26 Maart 1858; N. R. LVIII, § 51, 269; v. d. H. B. R. XXII, no. 689, 150; W. 1944; W. B. A. 464; Gemst. 341.

4808. R. van Luttervelt. Een ingezeten is bevoegd in hooger beroep te komen van een vonnis tegen de gemeente gewezen, waarin de gemeenteraad heeft berust. — Thesis XXVI; Leiden 1874.

4809. Een gemeente welke het vernieuwen van een brug heeft uitbesteed, zich voorbehoudende toezigt op dat werk, is zelf aansprakelijk voor schade door dat werk toegebragt aan belendende eigendommen. De aannemer heeft haar te vrijwaren voor die schade. — Hof 's Gravenhage 8 November 1880; W. 4567.

4810. De ingezeten die volgens dit art. namens de gemeente een eisch wil instellen, kan niet tot kostelooze procedure worden toegelaten. — Regtb. Utrecht 3 November 1880; Gemst. 1545; Rep. 1881, 9351.

Art. 144.

4811. In de woorden „jaarmarkt of marktdag" is het woord „kermis" opgesloten. — Gemst. 50; Gids II, 548.

4812. Tegen een besluit van gedeputeerde staten, waarbij het besluit van een gemeenteraad, houdende wijziging van een jaarmarkt, wordt goedgekeurd, is geen beroep van andere gemeenten bij den koning toegelaten. — Kon. Besl. 10 September 1866, no. 84; R. v. S. VI, 337.

4813. Het is niet op zich zelf ongeoorloofd het houden van weekmarkten of gewone marktdagen te bepalen op Zaturdag, wegens den feestdag der Israëliten op dien dag invallende; vooral wanneer zoodanige marktdag van oudsher op dien dag heeft bestaan, kan in den feestdag der Israëliten alleen, geen reden worden gevonden om den bestaanden marktdag te verplaatsen. — M. B. Z. sine die; Gemst. 873. Marktdag op Zaturdag. — Gemst. 860.

4814. Het houden van markten en openbare verkoopingen van rundvee, voor zoover het door gemeente-verordeningen blijft vrijgelaten, is verboden binnen de lijnen van afsluiting, en buiten die lijnen in de gemeenten door den M. B. Z. aan te wijzen. — Kon. Besl. 15 November 1865 (St. 127), Luttenberg 245.

4815. Gewone sluiting der tapperijen gedurende de kermis. — Bijdr. VI, 444.

4816. Verordening op de jaarmarkt of kermis, vastgesteld door den gemeenteraad van 's Gravenhage. — W. B. A. 1032.

4817. Onder *»veranderen"* in dit art. is ook een *tijdelijke* verandering begrepen. — Gemst. 1493; Rep. 1880, 6452.

Art. 145.

4818. Bij dit artikel is de benoeming van alle gemeente-ambtenaren en bedienden, wier benoeming niet bij de wet of de plaatselijke verordeningen aan anderen is opgedragen, aan den raad verbleven, niet aan burgemeester en wethouders. Aan dezen is slechts de benoeming en het ontslag opgedragen van wijk- en brandmeesters, en der ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie. — Regtb. Zierikzee 30 October 1857; W. 1946; W. B. A. 462; Gemst. 342.

4819. Tegen een besluit van den gemeenteraad, waarbij hij weigert op voorstel van burgemeester en wethouders een ambtenaar der gemeente te ontslaan, is geene voorziening toegelaten. — Verslag Z. Holland 1869, 14.

4820. Door de aanstelling van een ambtenaar tegen eene zekere bezoldiging, wordt tusschen dezen en de burgerlijke gemeente geen burgerlijk obligo geboren. Het gemeentebestuur kan zoodanige bezoldiging steeds verminderen en zelfs geheel intrekken. — Hof Gelderland 18 November 1857; W. 1950; N. R. B. VIII, 76; W. B. A. 464; Gemst. 344; H. R. 15 October 1858; N. R. LX, § 12, 57; v. d. H. G. Z, XV, no. 730, 206; W. 2000; Luttenberg 226; W. B. A. 424; 464, 489; Gemst. 303, 369.

4821. Gemeente-ambtenaren kunnen als getuigen gewraakt worden, wanneer de gemeente partij in het geding is. — Regtb. Amsterdam 7 October 1862; R. R. XIII, 309.

4822. De burgemeester eener gemeente kan in het geding, waarin hij in die hoedanigheid als eischer optreedt, als getuige gehoord worden. — Regtb. Maastricht 7 October 1865; W. 2839; W. B. A. 908. Gemst. 788.

4823. Stadsrooimeesters zijn niet aan te merken als bedienden die gewraakt kunnen worden als getuigen in een civiel geding. — H. R. 2 December 1853; W. 1495; N. R. XLVI, § 55, 212; v. d. H. B. R. XVII, no. 536, 254.

4824. Eene aanpeiling, gedaan door ambtenaren, die door burgemeester en wethouders en niet door den raad zijn benoemd, is onwettig. — Regtb. Zierikzee 30 October 1857; W. 1964; Gemst. 342; W. B. A. 462.

4825. Jhr. Mr. H. J. van der Heim. Is de onderwijzer eener openbare lagere school een gemeente-ambtenaar? — Bijdr. VII, 345; M. B. Z. 15 Julij 1862, no. 161, 5e afd.; Prov. blad Gelderland 98; Z. Holland 86; N. Holland 16; Zeeland 85; Utrecht 80; Friesland 85; Overijssel 58; Groningen 53; Drenthe 35.

4826. De gemeente is slechts aansprakelijk voor de eigen handelingen harer ambtenaren, maar niet voor de strafvervolging, waartoe een door die ambtenaren opgemaakt proces-verbaal aanleiding gaf. — Hof N. Holland 15 October 1863; W. 2547; Mag. v. H. VI, 11.

4827. Het raadsbesluit, waarbij een onderwijzer wordt ontslagen, is een authentieke titel, krachtens welke de voorloopige ten uitvoerlegging van een daarop te wijzen vonnis kan worden bevolen.

De voorloopige ten uitvoerlegging kan worden bevolen, niettegenstaande de wettigheid van den titel wordt betwist. — Hof Limburg 13 Julij 1858; W. 2014; Gemst. 376.

4828. Mr. A. A. Weve. Is een besluit van den gemeenteraad in den zin van art. 54 W. B. R. een authentieke titel, krachtens welken eene voorloopige ten uitvoerlegging bij vonnis kan worden bevolen? — Bijdr. IV, 82.

4829. Zij die als bouwmeesters en werklieden eener gemeente, op last van den burgemeester dier gemeente, daden plegen, zijn voor zoodanige daden strafregtelijk niet vervolgbaar. — Regtb. Deventer 29 September 1857; N. R. LXIV, § 81, 385; W. 2069; Gemst. 403.

4830. Van alle benoemingen tot bezoldigde gemeente-ambten en bedieningen en van besluiten, waarbij vermeerdering van bezoldiging is verleend, behooren extracten te worden opgemaakt, die vóór de uitreiking, aan de belanghebbenden, moeten worden geregistreerd. — M. B. Z. 12 September 1856, no. 108, 2e afd, Bijv. 222; Luttenberg 162; Prov. blad Gelderland 93; Z. Holland 107; N. Holland 103; Zeeland 34; Utrecht 68; Overijssel 90; Friesland 115; Groningen 58; Drenthe 30; Limburg 115.

4831. Gratificatiën aan gemeente-ambtenaren te verleenen. — Prov. blad Groningen 1862, no. 81.

4832. Concept-verordening op de benoeming van gemeente-ambtenaren en bedienden. — Gemst. 25.

4833. Verordening tot regeling der benoeming van plaatselijke ambtenaren en bedienden te Utrecht. Vastgesteld 19 April 1857. — Gemst. 305, 307.

4834. Instructie voor den stedelijken kameraar, commissaris van de openbare werken te Utrecht. Vastgesteld 19 Januarij 1854. — Gemst. 127, 129.

4835. Instructie voor een architect der gemeente. Vastgesteld te Leiden 27 Nov. 1868. — Gemst. 590.

4836. Reglement voor het verleenen van pensioenen en wachtgelden aan de stedelijke ambtenaren te Amsterdam. Vastgesteld 20 October 1853. — Gemst. 386, 387.

4837. Verordening op het verleenen van pensioen en wachtgeld aan gemeente-ambtenaren en bedienden in de gemeente 's Gravenhage. Vastgesteld 21 Maart 1855. — Gemst. 183.

4838. Verordening op het verleenen van pensioen en wachtgeld aan de gemeente-ambtenaren te Schiedam. — Gemst. 690.

4839. Ontwerp-verordening op het verleenen van gratificatiën aan de gemeente-ambtenaren te Schiedam. — Gemst. 691.

4840. De raad is bevoegd de benoeming van eenige plaatselijke beambten op te dragen aan burgemeester en wethouders. — W. B. A. 142.

4841. De *minuten* der besluiten van benoeming zijn niet aan registratie onderworpen; alleen de afschriften of uittreksels, welke als aan aanstelling aan de belanghebbenden worden uitgereikt, zijn aan de registratie onderworpen. Die afschriften behoeven dus niet binnen twintig dagen te worden geregistreerd, noch op het repertoire te worden ingeschreven, terwijl de acte van beëdiging mag worden opgemaakt voor dat de aanstelling de formaliteit heeft erlangd. — M. F. 18 April 1849, no. 4; P. W. 1378.

Art. 146.

4842. De gemeentebesturen ontvangen voortaan geene kennisgeving van ieder goedgekeurd predikants-

beroep of toekenning van laudstractement aan predikanten. — M. v. F. belast met de zaken der Herv. Eeredienst 28 Julij 1868, no. 20; Prov. blad Zeeland 1868, no. 82.

4843. De vroegere bepalingen omtrent de kerkelijke grensscheiding van de Hervormde gemeenten in Zeeland, en de onderlinge regten en verpligtingen van predikanten en gemeenteleden van naburige gemeenten zijn ingetrokken. — Kon. Besl. 2 Oct. 1868, no. 19; Prov. blad Zeeland 1868, no. 108; Luttenberg 241.

Art. 147.

4844. De regeling door wien de benoemingen van leden en besturen van godshuizen moeten worden gedaan, is aan geregtigden overgelaten. Geschillen deswege worden door den koning beslist. — M. B. Z. 21 November 1854, no. 142, 7e afd.; Bijv. 317; Gemst. 171; W. B. A. 292; Luttenberg 250; G. v. O. 542.

4845. De gemeenteraad, door de wet geroepen tot benoeming der regenten over eene liefdadige instelling, kan zich daaraan niet onttrekken, noch zich daarin bij overeenkomst laten beperken. — Kon. Besl. 12 December 1851; Verwoert I, 232; W. 1291; Gemst. 12; G. v. O. 542.

4846. De raad moet bij het doen van benoemingen, krachtens dit art., de voorschriften vervat in de verordeningen op de godshuizen of instellingen van liefdadigheid, in acht nemen. — M. B. Z. 1860; W. B. A. 640.

4847. Instructie voor de godshuizen en instellingen van liefdadigheid der gemeente Zwolle. — Gemst. 20.

4848. Krachtens dit art. benoemt de gemeenteraad de leden en beambten van het bestuur der Godshuizen en andere instellingen van weldadigheid, voor zoover die benoeming niet bij anderen behoort, welk laatste het geval kan zijn als stichtingsbrieven, dienaangaande bepalingen inhouden. — Kon. Besl. 26 April 1881, no. 13; W. B. A. 1667; Rep. 1881, 9473.

Art. 148.

4849. Een burgerlijk armbestuur door het openbaar gezag ingesteld, ook dan wanneer het geen subsidie uit de gemeentekas geniet, is aan den gemeenteraad rekenpligtig. — M. B. Z. 17 Mei 1852, no. 250, 7e afd.; Bijv. 148; Luttenberg 273.

4850. Ged. Staten zijn bevoegd de opzending der begrooting en rekeningen van instellingen van weldadigheid, voor welke een subsidie uit de gemeentebegrooting gebragt wordt, te vorderen. — Kon. Besl. 25 Jan. 1856, no. 48; Walker Cremer 69; G.v.O. 544.

4851. Het is niet aan het goedvinden van den raad overgelaten, om de rekeningen en begrootingen van gesubsidiëerde instellingen van liefdadigheid al of niet te onderzoeken en goed· of af te keuren; de raad is daartoe verpligt. — M. B. Z. 12 Dec. 1853; Gemst. 120; W. B. A. 241.

4852. Een armbestuur mag geene gronden buiten de gemeente aankoopen, om daarop gebouwen te stichten voor armenwoningen. — Kon. Besl. 28 November 1866; Gemst. 806.

4853. Een algemeen armbestuur is niet bevoegd uit zijne fondsen aan het gemeentebestuur gelden te schenken tot het aanleggen van een voetpad in de gemeente. — Kon. Besl. 27 Junij 1867 (St. 50); Gemst. 824; Luttenberg 137.

4854. Voorschriften omtrent de inrigting der begrootingen en rekeningen der instellingen van liefdadigheid. — Ged. Staten van Z. Holland 21 Mei 1856, no. 6; Prov. blad Z. Holland 1856, no. 63. Bijv. 115; G. v. O. 544.

4855.• Een gemeente-raadslid, dat deel uitgemaakt heeft van het burgerlijk armbestuur, maar als zoodanig is afgetreden, mag niet tegenwoordig zijn bij de vaststelling door den gemeenteraad der rekening en verantwoording van dit armbestuur over den tijd, dat het daarin zitting had. — Gemst. 1372; Rep. 1878, 40.

4856. De goedkeuring van gedeputeerde staten wordt niet vereischt op de rekening en begrooting van burgerlijke armbesturen. — M. B. Z. 6 Jan. 1852, no. 160; Gids I, 286.

Art. 149.

4857. Mr. D. van de Wijnpersse. Bedenkingen omtrent het houden der registers van den burgerlijken stand volgens de Ned. wetgeving. — Ned. Jaarb. v. Regtsg. en Wetg. I, 218.

4858. Mr. C. J. van Heusde Jzn. Handleiding tot het houden der registers en het opmaken der acten van den burgerlijken stand, met voorbeelden. — 's Hertogenbosch 1836.

4859. J. W. A. Immink. Over de namen die men bevoegd en verpligt is te dragen. — R. B. XII, 204.

4860. Mr. C. E. Vaillant. Handboek voor den ambtenaar van den burgerlijken stand, bewerkt volgens het Ned. Burg. Wetboek, met aanwijzing van de onderscheiden wetten, decisiën enz., benevens van formulieren, 2e uitg. — Amsterdam en 's Gravenhage 1838; 2e uitg., Amsterdam 1842; beoordeeld W. 410; N. R. Jaarb. V, 348; 12.

4861. G. L. van der Helm. Handboek voor den ambtenaar van den burgerlijken stand. — 's Gravenhage 1880.

4862. H. C. Wagenaar. Theorie ten dienste van de ambtenaren van den burgerlijken stand. — 's Gravenhage 1862.

4863. Mr. F. F. Blussé. Over de verbetering en aanvulling der registers van den burgerlijken stand. — Leiden 1862; beoordeeld door mr. Dav. H Levyssohn Norman, Themis 2e IX, 674.

4864. H. Verwoert. De burgerlijke stand naar de volgorde van het Burgerlijk Wetboek, na diens overlijden uitgegeven, door H. Nairac. — Utrecht 1865; beoordeeld in N. Regtsg. Bijdr. XVI, 401,

4865. J. C. van Toorenenbergen. Handleiding voor den ambtenaar van den burgerlijken stand in Nederland. — Utrecht 1851; beoordeeld in N. Regtsg. Bijdr. II, 162.

4866. W. F. M. Selle. Over de rechtsgeldigheid en beteekenis der wet van 11 Germinal An XI, handelende over de voornamen en naamsveranderingen. — Utrecht 1862.

4867. W. J. ten Hoet. De tabulis status civilis secundum, art. 13 Cod. Civ. Neerl. — Amst. 1849.

4868. G. J. van Hasselt. De actibus status civilis. — Traj. 1840.

4869. J. T. Kijmmell. Observationes nonnullae ad locum juris patrii hodierni de actis status civilis. — Groningen 1841.

4870. H. A. A. Boons. Eenige voorname bepalingen van het Nederlandsch Burg. Wetb. omtrent den burgerlijken stand, duidelijk en gemakkelijk voorgesteld. — 's Hertogenbosch 1838.

4871. H. A. A. Boons. Verzameling van voorbeelden voor acten van den burgerlijken stand. — 's Hertogenbosch 1838.

4872. Circulaire van den minister van Justitie 25 September 1838, no. 18. — N. R. I, 161; R. B. I, 13.

4873. De ambtenaar van den burgerlijken stand wordt niet beëedigd, hij oefent zijne functiën uit op den eed, dien hij als raadslid of als burgemeester heeft afgelegd. — Gemst. 647.

4874. Kan een burgemeester, die buiten zijne gemeente gaat wonen, en dien ten gevolge als lid van den raad aftreedt, de betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand zijner gemeente blijven bekleeden? — Ja. — Jur. Vraagal III, 78.

4875. Kan en mag de burgemeester tot ambtenaar van den burgerlijken stand benoemd, daarvoor bedanken, zonder als burgemeester af te treden? — Ja. — W. B. A. 954, 984.

4876. De ambtenaar van den burgerlijken stand kan ten allen tijde zijn ontslag *nemen*, de raad mag hem dit niet weigeren; hij behoeft de betrekking niet waar te nemen tot zijn opvolger is benoemd. — W. B. A. 864.

4877. Wijziging van artt. 13, 14 en 22 B. W. — Wet van 24 Junij 1879 (St. 132); Luttenberg 181.

4878. Benoembaarheid tot ambtenaar van den burgerlijken stand. — Gemst. 1506.

4879. De ambtenaar van den burgerlijken stand mag geen ontslag *nemen*. Hij bekleedt een publiekregtelijke betrekking, waartoe hij benoemd is. Hij behoort het ontslag te *vragen* aan den raad en hij moet zijne werkzaamheden blijven waarnemen, tot dat de raad hem ontslag verleent. Immers hij is, hoezeer geen gemeente-ambtenaar, toch ambtenaar en als zoodanig is zijne benoeming geen *verkiezing*, maar een bepaalde *aanstelling*. Bij benoeming kan hij echter onmiddelijk bedanken. — Gemst. 1085, 1514; Rep. 1880, 7581.

4880. De benoemde ambtenaar van den burgerlijken stand mag voor die betrekking bedanken. — W. B. A. 1637; Rep. 1880, 7579.

4881. P. V. A. Van de acten van den burgerlijken stand. — N. R. Bijdr. 1881, 80.

4882. Regeling der heffing van regten wegens de verrigtingen van den ambtenaar van den burgerlijken stand. — Wet 23 April 1879 (St. 72); Luttenberg 127.

4883. Kan de ambtenaar van den burgerlijken stand, wanneer hij een kind na de drie dagen, in art. 29 B. W. bedoeld, in de geboorte-registers heeft ingeschreven, zonder daartoe bij vonnis te zijn gemagtigd, worden verwezen in de boete bij art. 27 alin. 3 B.W. vermeld? — Ja. — Regtsg. Adv. II, 204.

4884. De registers van den burgerlijken stand moeten nimmer uit het gemeentehuis worden vervoerd. — M. B. Z. 2 Julij 1851, no. 93, 2e afd.; Bijv. 302; Luttenberg 268; Prov. blad Groningen 1851, no. 78.

4885. Mag het met het oog op art. 22 B. W. voor geoorloofd worden gehouden, dat, gelijk in sommige steden het geval is, de griffie der regtbank hare plaats vindt in het gemeentehuis? — Neen. — Jur. Vraagal III, 49.

4886. De betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand is vereenigbaar met het lidmaatschap der regterlijke magt, ook dan wanneer aan die betrekking eene geldelijke toelage of belooning is verbonden — Kon. Besl. 8 Julij 1852, no. 43, Bijv. 498; Luttenberg 285; Gemst. 43.

4887. Een wethouder, die zonder aangesteld te zijn als ambtenaar van den burgerlijken stand een huwelijk voltrekt, pleegt het misdrijf van art. 258 C. P. — Regtb. Brielle 19 April 1855; W. 1642; Regtz. XXIII, 80; H. R. 22 Julij 1850; W. 1144; N. R. XXXVI, § 10, 44; v. d. H. Strafr. 1850, II, no. 629, 15; Regtz. XXI, 237

4888. De ambtenaren van den burgerlijken stand behooren, zoo al niet tot de plaatselijke ambtenaren, dan toch tot de plaatselijke magten. — Hof Z. Holland 5 Junij 1855; W. 1650; Gemst. 187, 194; W. B. A. 315.

4889. De ambtenaren van den burgerlijken stand zijn bevoegd, te staan over acten hunne bloed- of aanverwanten betreffende. — H. R. 30 Julij 1861; N. R. LXVIII, § 48, 367; W. 2296; Gemst. 517; W. B. A. 638; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 876, 316

4890. Bij het bewijs van overtredingen door ambtenaren van den burgerlijken stand begaan, zijn van toepassing de bepalingen van het Wetb. van Strafv. — Hof Groningen 19 Mei 1857; N. R. B. XI, 447.

4891. Het uitkrabben van woorden en het daarover heen schrijven van iets anders, in acten ten overstaan van een ambtenaar van den burgerlijken stand verleden, is noch strafbaar, noch verboden. — Regtb. Groningen 13 December 1861; W. 2335; W. B. A. 657; H. R. 11 April 1862; N. R. LXX, § 58, 443; W. 2372; W. B. A. 676; W. 2341, 2351, 2359; v. d. H. G. Z. XIX, no, 922, 115; Gemst. 558, 591.

4892. Het openlaten tusschen twee acten van eene ruimte, benoodigd voor het inschrijven van eene acte van den burgerlijken stand, op welke zich formuliersgewijze gedrukte woorden bevinden, over welke twee inktstrepen overkruis getrokken zijn, stelt geen wit vak daar. — Regtb. Groningen 1 November 1861; W. 2335; W. B. A. 657.

4893. Het stellen van eene paraphe, of verkorte naamteekening, onder kantteekeningen in acten van den burgerlijken stand is niet voldoende, de ambtenaar van den burgerlijken stand is daardoor strafbaar, de kantteekeningen moeten op dezelfde wijze worden onderteekend als de acte zelve. — H. R. 22 April 1841; Regtz. 1, 24; N. R. VII, § 69, 354; v. d. H. B. R. II, no. 42, 195.

4894. Niet alle kantteekeningen in acten van den burgerlijken stand behoeven onderteekend te worden (art. 25 B. W.), alleen, die een oorspronkelijk en wezenlijk bestanddeel uitmaken van de acten, naast welke zij zijn geschreven, moeten worden onderteekend (art. 16 B. W.). — H. R. 25 Maart 1842; Regtsz. I, 27, 34; N. R. X, § 20, 84; W. 282; W. B. A. 26; v. d. H. B. R. III, no. 71, 259.

4895. Moeten de ambtenaren van den burgerlijken stand even als de wethouders, wanneer zij als raadsleden aftreden, maar herkozen worden, geacht worden ook hunne qualiteit van ambtenaar van den burgerlijken stand verloren te hebben en dus op nieuw benoemd worden? — Ja. — Zoo ja, moet dan de burgemeester, die tevens raadslid is en tot ambtenaar van den burgerlijken stand was benoemd, evenzeer op nieuw tot laatstgenoemde betrekking herkozen worden, wanneer hij als raadslid aftreedt? — Neen. — Gids II, 614.

4896. Inlichtingen omtrent de betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand, het daaraan verbinden van belooning en het heffen van leges voor de afgifte van extracten uit de registers van den burgerlijken stand. — Prov. blad Groningen 1851, no. 146.

4897. A. P. Zaalberg. De heffing van leges voor de kennisgevingen, voorvloeijende uit de art. 108 en 109 B. W., is in strijd met de wet van 23 April 1879 (St. 72). — Gemst. 1503.

4898. Bepaling, dat de wet van 23 April 1879 (St. 72) tot regeling der heffing van regten, wegens verrigtingen van den ambtenaar van den burgerlijken stand, in werking zal treden op 1 Januarij 1880. — Kon. Besl. 14 Junij 1879 (St. 109), Luttenberg 167.

4899. Bijhouding der bevolkings-registers. — Gemst. 1384, 1385.

4900. Een ambtenaar van den burgerlijken stand weigert huwelijksafkondigingen te doen op grond dat hem blijkt, dat voor de aangevende personen eenig wettig beletsel bestaat om met elkander in

den echt te treden. Mogen die personen het doen der afkondigingen van hem in regten eischen? — Neen. — Mogen die personen zich bij verzoekschrift tot den regter wenden om dezen over het al of niet bestaan van het beletsel uitspraak te laten doen? — Neen. — Regtsg. Adv. VII, 44.

4901. De ambtenaren van den burgerlijken stand zijn op grond der wet van 23 April 1849 (St. 72) niet bevoegd leges te heffen voor het afgeven van de bewijzen, bedoeld in art 126, no. 6 B. W. Ook afschriften en uittreksels, ten behoeve van de registers van de nationale militie en schutterij, zijn vrij van leges. — M. B. Z. 14 Julij 1880; Gemst. 1505, 1506; Rep. 1880, 7166; Luttenberg 164.

4902. Het niet houden van een register der bevolking in een krankzinnigengesticht door het bestuur van dat gesticht, is niet strafbaar, wel daarentegen het niet doen van opgaven omtrent den loop der bevolking in het gesticht. — Gemst. 1409; Rep. 1878, 2022.

4903. Door de wet van 24 Junij 1879 (St. 132) is art. 149 der gemeentewet niet afgeschaft. — Gemst. 1506; Rep. 1880, 7071.

4904. De leden van den raad, noch de burgemeester zijn verpligt de benoeming tot ambtenaar van den burgerlijken stand, aan te nemen. — Gemst. 1275.

4905. Kan een ambtenaar van den burgerlijken stand het huwelijk zijner dochter, waartoe zijne toestemming wordt vereischt, zelf voltrekken? — Gemst. 1081.

4906. De gemeenteraad is niet bevoegd den ambtenaar van den burgerlijken stand naar welgevallen te ontslaan. — Gemst. 1492; Rep. 1880, 6385.

4907. Opgave der namen van de ambtenaren van den burgerlijken stand. — Prov. blad Groningen 1851; no. 138; 1853, no. 97.

4908. Opvolging der wetten op het zegel en de registratie door de ambtenaren van den burgerlijken stand. — Prov. blad Groningen 1854, no. 57.

4909. De burgemeester, die geen lid van den raad is, mag, nadat de tijd zijner functiën als burgemeester is verstreken, in afwachting zijner herbenoeming niet voortgaan met het opmaken van acten van den burgerlijken stand. — M. J. 13 Jan. 1851, no. 155; Bijv. 11; Luttenberg 258.

4910. De burgemeester mag in de gemeente de functiën van ambtenaar van den burgerlijken stand uitoefenen, ook al woont hij elders. De wet maakt geen onderscheid, de elders wonende burgemeester heeft in het algemeen dezelfde regten als de burgemeester die in de gemeente gevestigd is. — Gemst. 1192.

4911. De benoemingen der ambtenaren van den burgerlijken stand zijn vrij van zegel en van de formaliteit van registratie. — M. F. 30 Januarij 1839, no. 44; P. W. 1839 II, 25; no. 8.

4912. Bevoegdheid van ambtenaren van den burgerlijken stand, door E. — R. B. V, 720.

4913. De ambtenaren van den burgerlijken stand moeten ten allen tijde bereid zijn tot het ontvangen van aangiften; zij mogen daartoe niet bloot op drie dagen een paar uur 's weeks bestemmen. — M. B. Z. 3 October 1863, no. 119; Bijv. 284; Luttenberg 184; Prov. blad Gelderland 81; Z. Holland 85; N. Holland 42; Utrecht 95; Overijssel 42; Groningen 43 en 46; Drenthe 29; Limburg 117.

4914. De gemeente is niet verantwoordelijk na het overlijden van den ambtenaar van den burgerlijken stand voor de verzuimen door dezen gepleegd — W. B. A. 133.

4915. Het deponeren ter griffie van de arrondissements-regtbank der handteekening van de ambtenaren van den burgerlijken stand. — Prov. blad Groningen 1857, no. 59.

4916. Het is niet voldoende, dat de acten van den burgerlijken stand in de maand Januarij verzonden worden; zij moeten werkelijk op de griffie zijn gedeponeerd. — Regtb. Rotterdam 5 Maart 1856; R. B.VI, 463.

4917. Opmerkingen bij het lezen van het verslag der procedures tegen ambtenaren van den burgerlijken stand. — W. 1781.

4918. Indien redelijker wijze het bestaan van onzekerheid kan worden aangenomen, omtrent de vraag, of een gegeven voornaam werkelijk als voornaam in den zin van het besluit van 15 Maart 1815 moet worden beschouwd, behoort geene magtiging te worden gegeven tot vervolging van ambtenaren van den burgerlijken stand. — M. J. 24 Augustus 1857, no. 111. Bijv. 166; W. 1925; Luttenberg 205.

4919. De ambtenaar van den burgerlijken stand behoort de acten onmiddelijk te onderteekenen even als de daarin verschijnende personen. — Comm. d. K. Limburg 9 Oct. 1879; Prov. blad 97; Bijv. 1879, 314.

4920. Wattel. Zoolang art. 149 gem.w. niet is gewijzigd, kunnen geen anderen dan de burgemeester en de leden van den gemeenteraad tot ambtenaar van den burgerlijken stand worden benoemd. — W. v. N. R. 566: Rep. 1880, 7580.

4921. L. R. Oldenbandringh. Wijziging der artikelen 13, 14 en 22 B. W. met de daartoe betrekkelijke bescheiden. — Groningen 1880.

4922. Adellijke titels en andere qualificatiën, die niet in het Staatsblad zijn opgenomen, mogen niet in de acten van den burgerlijken stand worden aangenomen, noch ook namen van ambachtsheerlijkheden of landgoederen, tenzij de comparanten daarvan eigenaren zijn. — M. J. 15 Februarij 1859, no. 101; W. 2059; Luttenberg 15; Prov. blad Gelderland 25; Z. Holland 37; N. Holland 22; Zeeland 21; Utrecht 27; Friesland 51; Overijssel 8; Groningen 8; Drenthe 8; Limburg 38.

4923. W. J. baron d'Ablaing van Giessenburg. Het besluit van 26 Januarij 1822 (St. 1), betreffende adellijke titels en kwalificatiën. — Bijdr. XII, 129.

4924. Alle adellijke geslachten zijn verpligt afschriften der acten van den burgerlijken stand van geboorten, huwelijken en overlijden in te zenden aan het departement van justitie, voor de registers van den hoogen raad van adel. — Art. 20 Kon. Besl. 24 Junij 1814, no. 10; M. J. 13 Januarij 1866; Bijv. 18; Gemst. 747; W. B. A. 867.

4925. Toekenning van adellijke titels en andere qualificatiën in acten van den burgerlijken stand. — Bijdr. IV, 118; V, 312.

4926. Jaarlijks worden alphabetische tafels en om de tien jaren tienjarige tafels opgemaakt der acten van den burgerlijken stand. — Decreet 20 Julij 1807; Bull. 154; Rondonneau I, 420; Fortuyn II, 446.

4927. Het vervaardigen der *derde* expeditie van de tienjarige tafels der acten van den burgerlijken stand is afgeschaft; deze was bestemd voor de provinciale besturen. — Kon. Besl. 19 November 1841, no. 84; M. B. Z, 9 December 1841, no. 76, 1e afd. — Gouvernement N. Brabant 14 December 1841; Bijv. 534, E, 92; Luttenberg 150.

4928. Inlichtingen omtrent het al of niet afschaffen der tienjarige tafels op de registers van den burgerlijken stand. — M. J. 3 December 1844, no. 62; Bijv. E, 465.

4929. De tienjarige tafels worden in stand gehouden; inlichtingen zijn verstrekt hoedanig die tafels zullen moeten worden ingerigt. — M. J. 8 September 1845; Bijv. 408, E, 558; Luttenberg 183.

4930. De jaarlijksche en tienjaarlijksche tafels zijn vrijgesteld van zegelregt. De alphabetische tafels der huwelijken moeten in de eerste kolom niet alleen bevatten de geslachtsnamen en voornamen der mannen met vermelding van de namen der vrouwen, doch de vrouwen moeten evenzeer in de alphabetische orde worden opgenomen. — M. B. Z. 25 Junij 1863, no. 127, 2e afd.; Bijv. 179; Luttenberg 124; Prov. blad N. Holland 18.

4931. Bij het opmaken der tienjaarlijksche tafels moeten de natuurlijke kinderen, die sedert de sluiting van de jaarlijksche tafels zijn erkend door den vader, gebragt worden alleen op den geslachtsnaam des vaders. De acten van aangiften van levenloos geboren kinderen, moeten in de jaarlijksche en tienjaarlijksche tafels worden vermeld onder de acten van overlijden. — M. B. Z. 17 Aug. 1863, no. 186, 2e afd., Bijv. 219.; Luttenberg 168; Prov. blad N. Holland 26.

4932. De afschriften van de jaarlijksche alphabetische tafels der acten van den burgerlijken stand door de griffiers der arrondissement-regtbanken opgemaakt, ingevolge art. 15 van het koninklijk besluit van 15 Mei 1863 (St. 60), zijn vrijgesteld van zegelregt. — Kon. Besl. 11 Dec. 1863, 72, Bijv. 339; Luttenberg 213; M. F. Circ. 901.

4933. De tienjaarlijksche tafels der registers van den burgerlijken stand worden in het vervolg door de ambtenaren van den burgerlijken stand opgemaakt. — Kon. Besl. 15 Mei 1863 (St. 60); Luttenberg. 111.

4934. De afschriften der tienjarige tafels van den burgerlijken stand zijn vrijgesteld van zegelregt. — M. B. Z. 27 Februarij 1854, Bijv. 104; Luttenberg 215; Kon. Besl. 27 Januarij 1854, 61.

4935. De officieren van justitie moeten ieder jaar voor den 1 Junij een afschrift van het proces-verbaal der opneming van de registers van den burgerlijken stand aan den procureur-generaal inzenden. — Procureur-Generaal bij het Hooggeregtshof 8 December 1818, 72, Bijv. E., V, 580.

4936. De opgave van een comparant, dat hij geen schrijven heeft geleerd, tengevolge waarvan eene acte ongeteekend blijft, niettegenstaande deselfde comparant eenige dagen vroeger eene acte heeft geteekend, levert geene overtreding op. — H. R. 20 Februarij 1857; N. R. LV, § 27, 139; v. d. H. G. Z. XIV, 665, 52; W. 1964, W. B. A. 472; Gemst. 351.

4937. Wie moet in den zin der wet als bewaarder der registers van den burgerlijken stand worden beschouwd en bevoegd geacht worden tot het afgeven van uittreksels uit de registers, niet tot de loopende dienst behoorende, de secretaris der gemeente of de ambtenaar van den burgerlijken stand? — Gids I, 610.

4938. Het koninklijk besluit van 8 Junij 1823 (St. 21) betrekkelijk het houden van suppletoire registers, is ingetrokken. — Kon. Besl. 9 October 1861 (St. 87); M. J. 29 November 1861, 144, Bijv. 325; Luttenberg, 216; Politieblad 1006; Gemst. 533.

4939. De geldboete bij artt. 27 en 137 B. W. gesteld, kan niet beschouwd worden als correctionele straf op een wanbedrijf gesteld, maar slechts als disciplinaire maatregel tegen inbreuken op eene burgerlijke wet. — H. R. 10 Januarij 1860; N. R. LXIV, § 4, 9; v. d. H. G. Z. XVII, no. 792, 1; W. 2156; Gemst. 438; W. B. A. 557; H. R. 25 Maart 1842; Regtz. I, 36; N. R. X, § 18*a*, 75; W. 281; v. d. H., B. R. III 70, 252; W. B. A. 35.

4940. Mr. J. H. Sluiter. Over de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand en hunne bewijskracht. Leiden 1864; beoordeeld door Mr. D. H. Levyssohn Norman. — Themis 2e XII, 156; door Mr. W. A. van de Wall Bake, N. R. Bijdr. XIV, 421.

4941. Mr. D. H. Levyssohn. De uittreksels uit de acten van den burgerlijken stand. De ambtenaar van den burgerlijken stand is onbevoegd uittreksels uit *acten* van den burgerlijken stand te geven, maar alleen geregtigd tot het geven van uittreksels uit de *registers*. — Themis XII, 578.

4942. Mr. A. de Pinto. Over de uittreksels uit de acten van den burgerlijken stand. — Themis XIII, 1; W. 1101, 1108.

4943. Uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, vereischt tot de voltrekking van een huwelijk, mogen als geloofwaardig worden aangenomen, ook wanneer zij niet van legalisatie zijn voorzien. — H. R. 30 Junij 1865; N. R. LXXX, § 32, 293; W. B. A. 845; W. 2708; v. d. H., G. Z. XXII, no. 1075, 32; Gemst. 723; H. R. 12 Dec. 1848; W. 1006; N. R. XXXII, § 28, 98; v. d. H. strafr. 1848, II, no. 433, 404; Regtz. XX, 286.

4944. Voor de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand is in het B. W. geen bepaalde vorm voorgeschreven, van zoodanigen vorm kan alzoo de graad van authenticiteit dier uittreksels niet afhangen. — H. R. 20 Junij 1843; Regtz. I, 22; N. R. XV, § 17, 55; W. 491; v. d. H., strafr. X, no. 561, 51.

4945. De uittreksels uit registers van den burgerlijken stand afgegeven aan vreemde regeringen of gezantschappen, zijn vrijgesteld van zegelregt. — Kon. Besl. 20 December 1866, 82; medegedeeld M. v. F. 2 Januarij 1867, afd. reg. 25, Bijv. 1; Prov. Blad Groningen 1867, 86; Luttenberg 239; Kon. Besl. 1 Mei 1844, 18, Bijv. 210; E. 388; Luttenberg 99.

4946. De legalisatie van den voorzitter in art. 24 B. W. bedoeld is geen vereischte voor de authenticiteit van de uittreksels als openbare acten, het is slechts een middel om de echtheid van de handteekening onder het stuk gesteld en de bevoegdheid van den onderteekenaar onbetwistbaar vast te stellen. Bij twijfel van een of ander *behoeft* de regter ongelegaliseerde uittreksels niet als bewijs aan te nemen, maar als daaromtrent geen twijfel bestaat is hij volkomen bevoegd ze als zoodanig toe te laten. Onder uittreksels zijn in dit art. niet alleen te verstaan afschriften van akten in haar geheel maar ook afschriften van uittreksels uit die acten. — H. R. 5 Januarij 1880; W. 4471.

4947. Om ontvankelijk te zijn in de vordering tot aanteekening van het vonnis op den kant der geboorteacte, behoeft de eischer niet tevens de inschrijving van dit vonnis te vorderen. — Regtb. Hoorn 22 November 1876; N. R. B. 1878; A. 188.

4948. Op de extracten uit de acten van den burgerlijken stand, die dienen moeten als bewijsstuk in strafzaken, moet deze verklaring worden gesteld: „Opgemaakt ten verzoeke van en uitgegeven aan het openbaar ministerie, bij... om te dienen als bewijsstuk in strafzaken." — M. v. J. 17 November 1865, 79, Bijv. 274; Luttenberg, 246.

4949. De extracten uit de registers van den burgerlijken stand door vreemdelingen aangevraagd, zijn vrijgesteld van segel, indien die vreemdelingen een bewijs van onvermogen van het bestuur hunner woonplaats overleggen. — Jur. Vraagal III, 255.

4950. Van het zegelregt zijn vrijgesteld de extracten uit de registers van den burgerlijken stand, betrekkelijk het overlijden van gepensioneerden van den staat, welke aan het departement van financiën moeten worden gezonden, mits van die bestemming op de stukken worde melding gemaakt. — Kon. Besl. 8 Junij 1844, Bijv. 251, E. 400; Luttenberg

112 M. F. 29 Augustus 1844, no. 58; P. W. 1845, 22, 11.

4951. Van het zegelregt zijn vrijgesteld de extracten uit de registers van den burgerlijken stand tot bewijs in strafzaken, mits daarvan op de stukken worde melding gemaakt. — M. v. J. 10 Julij 1844, Bijv. 312; E. 412; Luttenberg 135; P. W. 1845, 21, no. 9.

4952. De extracten uit de registers van den burgerlijken stand aan begrafenis-maatschappijen af te geven, mogen niet op ongezegeld papier worden gesteld. — M. B. Z. 21 December 1844, Bijv. 635, E. 474.

4953. De buitenlandsche extracten uit doop-, dood- of huwelijksregisters van den burgerlijken stand, zijn vrij van de formaliteit en het regt van registratie; zij zijn echter onderworpen aan het zegelregt, berekend naar de oppervlakte van het papier. — M. F. 18 Augustus 1844, Bijv. 341; E. 542.

4954. Bij het afgeven van uittreksels uit de geboorte-registers, bestemd om bij de geloofsbrieven van nieuw gekozen leden van een gemeenteraad of van de staten eener provincie te worden overgelegd, moet daarin worden vermeld de woonplaats van de ouders van den verkozene, ten einde daaruit blijke of hij is geboren uit ouders binnen het rijk in Europa gevestigd. — M. v. J. 22 Januarij 1852, 102, Bijv. 26; E. 165; W. 1300; Luttenberg, 261.

4955. Inlichtingen nopens de afgifte door of van wege den ambtenaar van den burgerlijken stand, van ongezegelde bewijzen bij het voltrekken van huwelijken, en het aangeven van geboorten. — M. B. Z. 9 November 1849, 55, Bijv. 479, E. 399; Luttenberg 99.

4956. De secretarissen der gemeentebesturen zijn niet bevoegd extracten uit de registers van den burgerlijken stand af te geven, ook niet van die welke ingevolge art. 22 B. W. in de archieven der gemeente zijn overgebragt. — M. v. J. 9 Junij 1852, Bijv. 458; E. 257; Luttenberg 278.

4957. De leges die voor de afgifte van extracten uit de registers van den burgerlijken stand geheven worden, mogen niet ten voordeele van de ambtenaren van den burgerlijken stand komen, maar moeten aan de gemeentekas worden verantwoord ingevolge art. 104. — M. B. Z. 11 November 1851, 155, 2e afd.; Ged. Staten Groningen 20 November 1851, Bijv. 639; E. 102.

4958. De leges voor de afgifte van extracten of afschriften uit de registers van den burgerlijken stand, moeten aan de gemeentekas worden verantwoord en als belastingen volgens art. 238 worden geregeld. — M. B. Z. 15 Januarij 1852, 161, Bijv. 15; Bijv. E. 161, Luttenberg 257; Gids I, 286.

4959. De ambtenaren van den burgerlijken stand, mogen uittreksels uit de registers tot het aangaan van huwelijken afgeven, vrij van zegel, op vertoon van buitenlandsche ongelegaliseerde bewijzen van onvermogen, wanneer naar aanleiding dierzelfde certificaten geene leges worden berekend. — M. v. J. 6 Nov. 1861, 110, Bijv. 301; Luttenberg 208.

4960. De uittreksels, welke worden uitgereikt om den burgemeester in staat te stellen tot afgifte van de bij de wet op de nationale militie van 19 Augustus 1866 (St. 72) bedoelde getuigschriften zijn vrijgesteld van het regt van zegel, mits daarvan op de uittreksels melding worde gemaakt. — Kon. Besl. 23 Maart 1866, 62, Bijv. 107; Luttenberg 49; M. F. Circ. 23 April 1866, 913.

4961. Van het zegelregt zijn vrijgesteld de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, zoomede de afschriften en uittreksels van de aan die registers gehechte stukken, welke ten gevolge van aanvragen van vreemde regeringen of gezantschappen door de bewaarders dier registers afgegeven en aan het departement van buitenlandsche zaken ingezonden worden, mits daarvan op de stukken melding wordt gemaakt. — Kon. Besl. 20 Dec. 1866, no. 82; P. W. 5056; M. F. circ. 2 Januarij 1867, no. 917.

4962. De uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, waarvan de overlegging wordt gevorderd voor het verleenen van pensioen aan personen tot de land- en zeemagt behoorende, moeten op gezegeld papier worden geschreven. — M. F 10 Julij 1867, no. 23; P. W. 5165.

4963. Bij de acte van toestemming door den vader, in het huwelijk van zijn zoon, moet, om deze acte kosteloos te kunnen opmaken, alleen van het onvermogen van den vader blijken en niet van den zoon. — Regtb. Arnhem 3 December 1863; P. W. 4415.

4964. De uittreksels benoodigd in militiezaken behooren niet te worden uitgereikt aan de belanghebbenden zelven, maar moeten aan den burgemeester worden uitgereikt, die ze in bewaring moet houden. — M. B. Z. 14 April 1866, 299, 4e afd., Bijv. 144; Luttenberg 61; Prov. blad Gelderland 61; Z. Holland 62; N. Holland 71; Zeeland 65; Utrecht 140; Friesland 91, Overijssel 44; Groningen 32; Drenthe 21; Limburg 72.

4965. De schriftelijke toestemming tot het aangaan van een huwelijk bedoeld bij art. 128 der wet van 19 Augustus 1861 (St. 72) door een ingelijfde bij de militie te land overgelegd, behoort tot de stukken, die ingevolge art. 23 B. W. moeten worden aangehecht aan het register van huwelijken dat ter griffie der arrondissements-regtbank moet worden overgebragt. — H. R. 16 Maart 1879; W. 4360.

4966. Uittreksels uit scheepsdagregisters wegens geboorte of overlijden zijn vrijgesteld van zegelregt. — M. B. Z. 23 December 1844, 150, 9e afd.; Gouverneur N.-Holland 28 December 1844, Bijv. 647, E. 478; Luttenberg 227.

4967. De extracten uit de registers van den burgerlijken stand, rakende de erkenning van natuurlijke kinderen, ambtshalve verzonden aan andere gemeenten tot het doen van kantteekeningen, zijn vrijgesteld van zegelregt. — Kon. Besl. 20 Januarij 1859, 66, Bijv. 22; Luttenberg 9.

4968. J. A. Sperna Weiland. Mag van eene huwelijksaangifte bij notariële acte, ongeregistreerd, een afschrift worden afgegeven zonder overtreding? — Jur. Corr. III, 273, 340.

4969. Bepalingen omtrent het afgeven door ambtenaren van den burgerlijken stand van certificaten in Pruissen gevorderd, bij het voltrekken van een huwelijk daar te lande tusschen een Nederlander en een Pruissische vrouw. — M. J. 9 September 1848, no. 56, Bijv. 508, E, 301; Luttenberg 114.

4970. Legalisatie van extracten uit de registers van den burgelijken stand wordt voor de geloofswaardigheid niet vereischt. — Regtb. Zwolle 26 April 1855; H. R. 30 Junij 1865; H. R. 30 Junij 1865; Gemst. 714, 719, 723; W. B A. 835, 838, 845; W. 2708; N. R. LXXX, § 32, 293; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1075, 32.

4971. De ambtenaar van den burgerlijken stand is niet bevoegd eene geboorteacte op te maken na verloop van den termijn van drie dagen, bij art. 29 B. W. bepaald: het opmaken van eene geboorteacte na dien termijn, zou eene eigendunkelijke aanvulling van den burgerlijken stand zijn. — H. R. 29 Maart 1850; v. d. H. B. R. XI, no. 378, 386;

N. R. XXXV, § 33, 143; Regtz. XVIII, 264; W. B. A. 104; Gids I, 614; H. R. 3 Februarij 1843; W. 379; Regtz. I, 42; v. d. H. B. R. IV, no. 106, 306; R. B. V, 731; N. R. XIII, § 59, 236; Regtb. Amsterdam 1 October 1849; R. B. XI, 515; W. 1061; W. B. A. 21; Hof Z. Holland 9 November 1844; Regtz. I, 47; W. 551; N. R. XXIV, § 67, 306.

4972. De ambtenaar van den burgerlijken stand kan, wanneer hij een kind na de drie dagen in art. 22 B. W. bedoeld, in de geboorte-registers heeft ingeschreven, zonder daartoe bij vonnis te zijn gemagtigd, worden verwezen in de boete bij art. 27, al. 3 B. W. vermeld. — H. R. 3 Febr. 1843; v. d. H. B. R. IV, no. 109, 306; W. 379; R. B. V, 731; N. R. XIII, § 59, 236; Regtz. I, 42; Themis V, 465.

4973. De uitdrukking in art. 30 B. W. »bij gebreke van dien" (den vader), is van toepassing, zoowel wanneer de vader overleden is, als wanneer hij door eenige omstandigheid verhinderd is.

Uit art. 19 B. W. is niet af te leiden, dat de vader bij verhindering zich moet laten vertegenwoordigen. — H. R. 31 Augustus 1849; W. 1032; N. R. XXXIII, § 34, 147; v. d. H. Strafr. 1849 II, no. 513, 86; Regtz. XXV, 48; W. B. A. 30.

4974. Iets over de voorschriften den ambtenaar van den burgerlijken stand gegeven, omtrent de kennisgevingen aan den kantonregter van het overlijden van personen, die minderjarige of afwezige erfgeregtigden nalaten. — W. 998.

4975. Mr. W. H. J. Jolles. Is in art. 30 B. W. de volgorde bepaald der personen, die bij gebreke van den vader bevoegd zijn, om aan den burgerlijken stand aangifte doen van de geboorte van een kind?

Mag de ambtenaar van den burgerlijken stand, indien hij vermeent, dat de aangever onbevoegd is, op dien grond weigeren de aangifte aan te nemen? — R. R. VII, 669; Mr. C. E. Vaillant; B. B. IX, 77.

4976. Nog iets over het doen eener aangifte van geboorte. — Opm. en Med. II, 302.

4977. Staat het den ambtenaar van den burgerlijken stand nog vrij, eene acte van geboorte op de registers in te schrijven, wanneer de aangifte eerst na het verloopen van drie dagen geschiedt? — R. B. V, 731.

4978. Welke is de termijn voor de aangifte van geboorte vastgesteld? Bestaat er eene strafbepaling op het verzuim? — Hof N. Holland 1 April 1844; R. B. VI, 319; W. 556; N. R. XXII, § 81, 432; Regtz. I, 52.

4979. Over de bevoegdheid van een natuurlijken vader, tot de aangifte der geboorte van zijn natuurlijk kind, zonder het bewijs te leveren, dat de moeder van het kind in die aangifte toestemt. — Opm. en Med. II, 288; Mr. C. B. B. Boot, Themis VII, 1.

4980. De ambtenaar van den burgerlijken stand is niet verpligt aan te nemen de aangifte van geboorte van een natuurlijk kind, waarbij de aangever verklaart, dat hij de vader is van het kind, zonder daarbij het bewijs over te leggen, dat de moeder met de verklaring genoegen neemt. — H. R. 24 Dec. 1845; R. B. VIII, 195; Regtz. I, 50; v. d. H. B. R. VII, no. 202, 232; N. R. XXIII, § 22, 119; Regtz. I, 50; W. B. A. 8.

4981. Mr. Josua van Eik Jzn. De strafbaarheid van verzuim van aangifte bij de geboorte van een kind volgens art. 346 C. P. — Jur. Corr. 1862, 137.

4982. Indien een kind wordt geboren in eene gemeente waar de ouders niet wonen, behoort van de geboorte kennis te worden gegeven aan het gemeentebestuur der woonplaats. — M. B. Z. 28 Dec. 1860, no. 198, 8e afd.; Bijv. 409; Luttenberg 201; Prov. blad Gelderland no. 1 van 1861; Z. Holland 2; Friesland 1; Overijssel 2.

4983. De personen in art. 30 B. W. genoemd, zijn niet gehouden tot de aangifte van een dood geboren kind. — Jur. Corr. III, 240.

4984. Art. 40 B. W. doet de verpligting tot aangifte van de geboorte van een kind hoofdzakelijk on in de eerste plaats rusten op den vader, zonder te onderscheiden of deze al dan niet bij de verlossing is tegenwoordig geweest; die verpligting gaat eerst dan op andere personen over, wanneer de vader onbekend is, of door afwezigheid van de plaats zijner inwoning, of andere reden buiten de mogelijkheid is aangifte te doen, waaronder niet kan worden verstaan het enkel niet tegenwoordig zijn bij de verlossing. — H. R. 12 December 1865; N. R. LXXXII, no. 1089, 121; N. R. B. XVI, 751; W. B. A. 870; Gemst. 748.

4985. De verloskundige, die bij de bevalling niet is tegenwoordig geweest, maar eerst gekomen is, nadat het kind geboren was en niets anders heeft gedaan dan de nageboorte te verwijderen, is niet verpligt tot de aangifte van geboorte. — H. R. 16 Julij 1859; W. 2083; N. R. LXII, § 59, 287; v. d. H. Strafr. 1859, no. 1532, 366; N. R. B. X, 127.

4986. Hij, aan wien de burgerlijke wet de verpligting oplegt om de aangifte van geboorte te doen, voldoet aan het wettelijk voorschrift door aan den ambtenaar van den burgerlijken stand kennis te geven van het feit der geboorte. Op den aangever rust de verpligting niet om het overige 't welk de acte van geboorte naar luid van art. B. W. moet bevatten en dus ook niet de voornamen van het kind aan den ambtenaar van den burgerlijken stand op te geven. — Regtb. Brielle 21 April 1859; W. 2091; N. R. B. IX, 505; N. R. LXII, § 80, 390; Gemst. 416; W. B. A. 535.

4987. De vroedvrouw is bij gebreke van den vader niet verpligt aangifte van de geboorte te doen, wanneer zij weet, dat die aangifte door een ander persoon bij de geboorte tegenwoordig, geschied is. — Regtb. Arnhem 11 November 1856; W. 1827.

4988. Om verpligt te zijn tot de aangifte der geboorte van een kind wordt voor alles gevorderd, dat men bij de bevalling der vrouw tegenwoordig is geweest. — H. R. 1 April 1862; W. 2397.; N. R. LXX, § 51, 403; v. d. H. Strafr. 1862, no. 1742, 96; N. R. B. XIII, 211.

4989. Minderjarigen zijn bevoegd aangiften van geboorten te doen, waarbij zij tegenwoordig waren. — Gemst. 746.

4990. In de acten van den burgerlijken stand moeten worden vermeld de namen der ouders, indien deze zijn gehuwd, doch de naam van de moeder alleen, indien het kind buiten echt is geboren en de in regten geldige erkenning ontbreekt. De ambtenaar van den burgerlijken stand is bevoegd om van den aangever de verklaring te vorderen of het kind al dan niet buiten echt is geboren, zonder bevoegd te zijn om die verklaring te verifiëren. — H. R. 24 Dec. 1845; N. R. XXIII, § 22, 119; v. d. H. B. R. VII, no. 202, 232; W. 685; Regtz. I, 50; W. B. A. 8.

4991. Ofschoon art. 30 B. W. de verpligting tot aangifte eener geboorte in de eerste plaats aan den vader oplegt, is deze volgens art. 346 C. P. eerst dan strafbaar als hij bij de bevalling tegenwoordig geweest zijnde, geen aangifte deed. — Regtb. Groningen 24 Junij 1864; R. B. XV, 336.

4992. Ook de vader is niet tot de aangifte der geboorte van zijn kind verpligt, indien blijkt, dat

bij niet bij de geboorte tegenwoordig is geweest. — H. R. 1 April 1862; N. R. LXX, § 51, 403; v. d. H. Strafr. 1862, no. 1742, 96; W. 2397; N. R. B. XIII, 211.

4993. Bij de wet is nergens de plaats aangewezen waar de aangiften van geboorten moeten worden gedaan aan den ambtenaar van den burgerlijken stand. Het gemeentehuis is niet aangewezen als de plaats waar de geboorte-registers òf in het algemeen òf die van het loopend jaar, uitsluitend moeten worden bewaard. — H. R. 23 November 1852; Strafr. 1852 II, no. 396, 151; N. R. XLIII, § 37, 194; W. 1391; Regtsk. XXV, 52; Gemst. 62; H. R. 19 April 1853; v. d. H. Strafr. 1853 I, no. 937, 129; W. 1430; N. R. XLIV, § 60, 268; Regtsk. XXV, 52; Gemst. 83; Luttenberg 36.

4994. Jhr. Mr. C. J. van Nispen tot Pannerden. Een woord over het geven van voornamen. — Bijdr. IV, 305.

4995. De wet van 11 Germinal, An XI, wordt beschouwd als hier te lande nog van kracht te zijn, daarbij is verboden om andere voornamen in de geboorteacten te vermelden, als die welke voorkomen in de oude geschiedenis of de kalenders. — H. R. 4 Jan. 1856; N. R., LII, § 1, 1; W. 1836; v. d. H. strafr. 1856, I, no. 1172, 1; W. B. A. 407; H. R. 15 Januarij 1857; N. R., LV, § 6, 24; v. d. H. Strafr. 1857, no. 1291, 34; W. 1955, Gemst. 346; H.R. 10 Junij 1853; N.R. XLV, § 16, 81.

4996. Mr. P. van Bemmelen. De wetgeving omtrent personen- (persoonlijke en geslachts) namen. — N. Bijdr. v. R. & W., XII, 95, 441; XIII, 5.

4997. Onder het woord namen worden in no. 1 van art. 45 B. W. verstaan de geslachtsnamen d. i. de naam van het geslacht die van vader op kind moet overgaan. Derhalve is dit art. geschonden door in een huwelijksacte aan een der echtgenooten die door beide ouders erkend, natuurlijk kind is, in plaats van den geslachtsnaam des vaders, dien der moeder te geven. — H. R. 25 Oct. 1878; W. 4308.

4998. Het deponeren ter griffie van de arrondissements-regtbank der handteekeningen van de ambtenaren van den burgerlijken stand. — Prov. Blad Groningen 1857, no. 59.

4999. De kosten van zegel voor de ter aanplakking bestemde uittreksels van acten van huwelijksafkondiging, mogen niet aan de belanghebbenden in rekening worden gebragt, maar komen ten laste der gemeente. — Kon. Besluit 26 Maart 1853 (St. 17); Gemst. 79; Luttenberg 29.

5000. De wet vordert niet dat de ambtenaar van van den burgerlijken stand, die de huwelijksaangifte heeft ontvangen, ook dat huwelijk sluit. — H. R. 20 Februarij 1857; N. R., LV, § 26, 136; W. 1964; Gemst. 351; v. d. H.; G. Z. XIV, no. 664, 44.

5001. De ambtenaar van den burgerlijken stand is strafbaar, indien eene acte van huwelijksafkondiging ontbreekt. — Regtb. Amsterdam 1 October 1849; R. B., XI, 515; W. 1061; W. B. A. 21.

5002. De ambtenaar van den burgerlijken stand, die weigert een huwelijksafkondiging te doen, kan niet door partijen als hare wederpartij in regten worden gedagvaard. Partijen die daartegen opkomen moeten zich bij request wenden tot den regter. — Regtb. 's-Gravenhage 29 Maart 1861; W. 2258; W. B. A. 618; Gemst. 498.

5003. Huwelijksafkondigingen; moeten van de beide afkondigingen twee acten worden opgemaakt? — Bijdr. VIII, 48; IX, 362; Gemst. 598, 599.

5004. Dispensatie van de bepalingen van art. 88 B. W. (huwelijken), toegelicht. — M. B. Z. 5 Nov. 1842; Bijv. E., 178; Luttenberg 114.

5005. Afkondigingen van een voorgenomen huwelijk tusschen een Nederlander en een vreemdeling behoeven in den vreemde niet te worden gedaan.

De ambtenaar van den burgerlijken stand, die zich alzoo het bewijs, dat de huwelijksafkondigingen in een vreemd land zonder stuiting zijn afgeloopen, niet heeft doen ter hand stellen, is niet strafbaar. — H. R. 3 Junij 1853; v. d. H., G. Z. XII, 65; N. R. XLV, § 12, 64; W. 1556; Gemst. 147, 516.

5006. De acten en stukken vereischt tot het aangaan van huwelijken door personen, geene ingezetenen des rijks zijnde, zijn vrijgesteld van zegel en registratieregten, ingeval het onvermogen der betrokken personen blijkt uit een getuigschrift van het bestuur hunner woonplaats. — Kon. Besl. 12 Julij 1858; Luttenberg 217; Bijv. E. 434; M. B. Z. 4 October 1859; Bijv. E. 676.

5007. Mr. A. A. Weve. Is het den ambtenaar van den burgerlijken stand geoorloofd, tot de voltrekking van een huwelijk over te gaan, wanneer eene hem beteekende acte van stuiting, om welke redenen dan ook gedaan, niet op de bij de wet aangewezen wijze is opgeheven? — Ontkennend beantwoord. — N. Regtsg. Bijdr. XIV, 332.

5008. De ambtenaar van den burgerlijken stand is bevoegd volgens art. 129 B. W. om te oordeelen, of de stukken door de aanstaande echtgenooten overgelegd, al dan niet geboorteacten zijn. Het O. M. kan den ambtenaar van den burgerlijken stand alleen vervolgen op grond, dat hij het huwelijk zonder overlegging van geboorteacten heeft voltrokken.

Niet iedere onvolledigheid of verkeerdheid van acten van den burgerlijken stand, kan met straf worden achtervolgd. — Regtb. van Assen 4 November 1859; R. B. XII, 460; W. 2230; W. B. A. 604; Gemst. 486.

5009. De vader die bij de huwelijksacte toestemming geeft, kan tevens als getuige bij die acte optreden. — H. R. 11 April 1862; N. R. LXX, § 57, 435; v. d. H.; G. Z. XIX, no. 148; W. 2371; N. R. B. XIII, 295; N. R. LXX, § 57, 435; H. R. 14 Mei 1847; N. R. XXVII, § 49, 198; W. 2371; Gemst. 558, 591; v. d. H. B. R. IX, no. 265, 46.

5010. Mr. A. A. Weve. Kunnen zij, wier toestemming tot het aangaan van een huwelijk vereischt wordt en die bij de voltrekking daarvan in persoon verschijnen, om die toestemming te geven, te gelijker tijd als getuigen over de huwelijksacten staan? — Bevestigend beantwoord. — N. Regtsg. Bijdr. XIII, 115.

5011. Bij het aangaan van huwelijken tusschen Nederlandsche en Belgische onderdanen hier te lande, is het voldoende, dat de uittreksels van den burgerlijken stand in België afgegeven en hier te lande overgelegd vóór het voltrekken van het huwelijk, alleen zijn gelegaliseerd door den voorzitter der Belgische regtbank of door den gouverneur der Belgische provincie, daartoe wordt geen nader diplomatiek visa gevorderd. — M. v. J. 13 November 1866, no. 118, 2e afd., Bijv. 371; Luttenberg 185; Prov. blad Gelderland 183; Z. Holland 147; N. Holland 215; Zeeland 130; Utrecht 654; Friesland 179; Overijssel 91; Groningen 84; Drenthe 60; Limburg 176.

5012. De legalisatie der evenbedoelde stukken in België afgegeven, geteekend door den vrederegter, is volgens de Belgische wet van 11 Mei 1866 mede als voldoende te achten. — M. v. J. 14 December 1866, no. 100, 2e afd., Bijv. 415; W. 2855; Luttenberg 200; Prov. blad Gelderland 227; Z. Holland 162; N. Holland 226; Zeeland 143; Utrecht 763; Overijssel 106; Groningen 100; Drenthe 68; Limburg 192.

5013. Indien het gemeentehuis tevens de woning is van den ambtenaar van den burgerlijken stand, kunnen aldaar de huwelijken ook worden voltrokken. — Gemst. 738.

5014. Het zegelregt van de kennisgeving of het extract eener huwelijksaangifte, hetwelk door de ambtenaren van den burgerlijken stand aan hunne ambtgenooten wordt toegezonden tot het doen der afkondiging bedoeld in art. 108 B. W., komt ten laste der partijen en niet van de gemeente. — M. v. J. 1 December 1868; Anders Comm. d. Kon. Overijssel; Prov. Bl. 1858, no. 30; W. B. A. 987; Luttenberg 166.

5015. Eene huwelijksacte buiten 's lands, in den aldaar gebruikelijken vorm opgemaakt en in de registers van den burgerlijken stand hier te lande ingeschreven, is een wettig bewijsmiddel om van dat huwelijk te doen blijken. — H. R. 27 Mei 1846; N. R. XXIV, § 44, 194; v. d. H. Strafr. 1846, I, no. 67, 399; W. 717; Regtz. I, 94, XXV, 18.

5016. De ambtenaar van den burgerlijken stand is bevoegd te oordeelen over de genoegzaamheid der stukken bij de voltrekking van een huwelijk overgelegd. Het strijdt met het burgerlijk regt, dat de erkenning van een natuurlijk kind worde gebezigd als middel om vreemde kinderen aan te nemen en in de gezinnen en bezittingen in te leiden. — Regtb. 's-Hertogenbosch 13 September 1865; W. 2726; Gemst. 732; N. N. V, 52.

5017. De bewijzen van huwelijksvoltrekking, bedoeld bij art. 136 B W., zijn niet van zegelregt vrijgesteld. — M. v. F. 24 Mei 1867; afd. reg. no. 13, Bijv. 201.

5018. De overlegging van het bewijs, bedoeld bij art. 126c B. W., is alleen noodig indien het huwelijk voltrokken wordt in eene andere gemeente dan die, waar de afkondigingen hebben plaats gehad. — Comm. des Konings N.-Holland 1 Augustus 1864; Gemst. 676.

5019. Het gemis van acten van overlijden bij de voltrekking des huwelijks benoodigd, kan niet door de verklaringen der getuigen worden verholpen, doch moet door de aanstaande echtgenooten worden beëedigd. — Regtb. Zierikzee 30 October 1855; W. 1731; W. B. A. 346; Gemst. 234.

5020. Mr. G. Diephuis. Kunnen ouders en anderen die de toestemming, welke een der echtgenooten behoeft, bij de huwelijksacte geven, hierbij tevens als getuigen optreden? — Opm. en Med. XVII, 211.

5021. Bij de voltrekking van een huwelijk in eene bijzondere woning wegens beletsel van eene der partijen, om zich naar het gemeentehuis te kunnen begeven, behoeft dat beletsel niet door eene geneeskundige verklaring te worden bewezen, het oordeel over het bestaan van eenig beletsel is aan den ambtenaar van den burgerlijken stand overgelaten. — H. R. 1 Maart 1861; N. R. LXVII, § 33, 229; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 846, 116.

5022. Wanneer zal men een vonnis door eene arrondissements-regtbank *bij verstek* gewezen, waarbij eene echtscheiding is uitgesproken, kunnen doen inschrijven in de registers van den burgerlijken stand? — R. B. I, 193, 257, 385.

5023. Kan de ambtenaar van den burgerlijken stand zelf afschrift (art. 48, no. 2 B. W.) nemen van het vonnis van echtscheiding, of moet dit als grosse of expeditie worden afgegeven door den griffier van het regterlijk collegie, hetwelk de echtscheiding heeft uitgesproken, of is daartoe noodig eene authentieke copie der grosse door een notaris opgemaakt. — Regtb. Amsterdam 25 Julij 1843; R. B. V, 569; Regtz. I, 55.

5024. J. G. K. Nadere bedenkingen omtrent het afschrift van het vonnis van echtscheiding, hetwelk aan het register van inschrijving der echtscheiding moet gehecht blijven. — R. R. V, 619.

5025. Nog iets omtrent de afschriften van vonnissen van echtscheiding, volgens art. 48, no. 2, B. W. — R. B. V, 652.

5026. De inschrijving van het vonnis, waarbij echtscheiding is uitgesproken, kan ook geschieden door de erfgenamen van den eischer, die na de uitspraak van het vonnis is overleden. — Jur Corr. II, 195.

5027. Een vonnis van echtscheiding bij verstek gewezen, kan na verloop van zes maanden ingevolge art. 88 B. R. niet meer in de registers van den burgerlijken stand worden ingeschreven. — Regtb. Amsterdam 30 October 1866; W. 2878; N. R. B. XVI, 815.

5028. Het vonnis van echtscheiding behoeft *niet in zijn geheel* in het register van huwelijken en echtscheidingen te worden ingeschreven: voldoende is het als daarvan een acte wordt opgemaakt. De tegenwoordigheid van getuigen is bij de inschrijving van het vonnis niet noodzakelijk. *Suppletoire* registers tot inschrijving van deze vonnissen mogen niet worden gehouden. De ambtenaren van den burgerlijken stand mogen geen gevolg geven aan een verzoek tot inschrijving van een vonnis van echtscheiding als de verzoeker, in casu de procureur van de partij, niet voorzien is van een authentieke volmagt. — Gemst. 1483; Rep. 1880, 5985.

5029. Indien in de registers van den burgerlijken stand aanteekening moet worden gedaan van vonnissen door vreemde regters gewezen, moeten die vonnissen vooraf worden geregistreerd en moet het zegelregt daarvoor voldaan zijn. — M. F. 2 Maart 1869, no. 49; P. W. 5489.

5030. Indien de erkenning van een natuurlijk kind wordt gedaan door de moeder tegelijk met een man die erkent vader te zijn, is eene afzonderlijke toestemming der moeder in de erkenning des vaders onnoodig. — Regtb. Zierikzee 18 October 1853; W. 1573; H. R. 13 Januarij 1854; N. R. XLVI, § 79, 384; v. d. H. G. Z. XII, no. 509, 115.

5031. De stukken benoodigd tot de wettiging van natuurlijke kinderen, zijn vrij van de regten van zegel en registratie, ingeval van onvermogen der betrokken personen. — Kon. Besl. 24 December 1856; Bijv. 396; Luttenberg 297.

5032. Mr. L. Oldenhuis Gratama. Over het levenloos aangeven, in de registers van den burgerlijken stand, van pas geboren, voor, in of na de geboorte overleden kinderen, waarvan de geboorte in die registers niet is ingeschreven, in betrekking tot het burgerlijk en strafregt. — Regtsg. Jaarb. VI, 429.

5033. Tengevolge van de invoering der wet van 13 Mei 1859 (St. 36) op het regt van successie en van overgang, zijn nieuwe voorschriften gegeven omtrent het opmaken der sterflijsten voor de ontvangers der successieregten en de afgifte van certificaten te dier zake. — M. B. Z. 9 Junij 1859, 2e afd. no. 116; Bijv. 141; Luttenberg 118; Prov. blad Gelderland 62; Z. Holland 67; N. Holland 49; Utrecht 59; Friesland 80; Overijssel 22; Groningen 29; Drenthe 17; Limburg 91.

5034. Van het overlijden van een officier, die zich met verlof bevindt, moet zoodra mogelijk aan den minister van oorlog worden kennis gegeven. — M. v. O. 30 Junij 1849; Bijv. E., 364.

5035. De uittreksels en afschriften van de acten van overlijden, bedoeld bij artt. 50, 56 en 58 B. W., zijn vrijgesteld van zegel. — Kon. Besl. 30 December 1844, no. 66; Bijv. E., 478; Luttenberg 227.

5036. De levenloos aangegeven kinderen moeten worden ingeschreven in de registers van overlijden; dit mag niet geschieden in afzonderlijke registers. — M. v. J. 2 December 1845, no. 56; Gouverneur Groningen 20 December 1845; Bijv. 672, E., 612.

5037. De levenloos aangegeven kinderen moeten worden vermeld op de lijsten van sterfgevallen, welke aan de ontvangers der successieregten worden ingezonden. — M. B. Z. 14 November 1839, no. 117, 1e afd., Bijv. 316, E. 574; Luttenborg 148; M. B. Z. 7 Julij 1866, no. 237, 2e afd., Bijv. 233; Luttenberg 98; Prov. blad Gelderland 125; Z. Holland 95; N. Holland 137; Zeeland 85; Utrecht 257; Friesland 112; Overijssel 62; Groningen 52; Drenthe 34; Limburg 120.

5038. Inlichtingen omtrent het opmaken van acten van overlijden van aan boord van loods- of visschersvaartuigen plaats hebbende sterfgevallen. — M. v. J. 27 Maart 1844; Bijv. 145, E., 378; Luttenberg 79.

5039. Voor den vijfden van iedere maand moet een lijst van de sterfgevallen in de afgeloopen maand in de registers van den burg. stand ingeschreven, aan den ontvanger der successieregten worden ingezonden. — Kon. Besl. 30 December 1856, no. 64, Bijv. 314; M. F. 10 Januarij 1857; Circ. 861.

5040. De schriftelijke verklaringen van buurtmeesters, strekkende tot aangifte van het overlijden van personen in hunne wijk of buurt, zijn bij de wet onbekend; regtens kunnen zij niet dienen tot bestanddeelen van het opmaken van acten van overlijden. — H. R. 14 Februarij 1853; N. R. XLIV, § 14, 55; v. d. H. Strafr. 1853 I, no. 923, 47; W. 1478; Regtz. XX, 176; Gemst. 108.

5041. De vonnissen, waarbij regtsvermoeden van overlijden wordt uitgesproken, behoeven niet in de registers van den burgerlijken stand te worden ingeschreven. — Regtb. Rotterdam 13 Februarij 1856; N. R. LXI, § 75, 438; N. R. B. VI, 264.

5042. De geneeskundigen onderteekenen bij het overlijden van elk hunner lijders ten behoeve van den ambtenaar van den burgerlijken stand eene verklaring van dit overlijden, en doen daarbij naar hunne overtuiging, doch met inachtneming van den door hen afgelegden eed of belofte van geheimhouding, zoo naauwkeurig mogelijk opgave van de oorzaak van den dood. — Art. 5 der wet van 1 Junij 1865 (St. 60).

5043. Geene begraving geschiedt zonder schriftelijk verlof van den ambtenaar van den burgerlijken stand, vrij van zegel en kosteloos af te geven, waarin de begraafplaats waar het lijk ter aarde zal worden besteld, wordt vermeld. — Art. 4 der wet van 10 April 1869 (St. 65).

5044. H. G. Hartman Jzn. Wet van 10 April 1869 (St. 65) tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten met toelichtende aanteekeningen. — Goes 1872; Bijdr. XVIII 322.

5045. De regter kan de aanvulling of verbetering van doopacten bevelen. — Regtb. Groningen 15 October 1842; R. B. V, 197; Regtz. I, 68; N. R. XIV, § 35, 143; Hof Gelderland 17 September 1862; W. 2454; N. R. B. XIII, 476; Gemst. 599.

5046. Kan een verzoek tot verbetering eener acte van den burgerlijken stand gedaan worden bij wijze van incident in een regtsgeding, dat aanhangig is voor eene andere regtbank, dan die binnen welker regtsgebied de registers zijn of moesten zijn gehouden? — R. B. IX, 810.

5047. Nog iets over de vraag, welke regtbank bevoegd is om de verbetering eener acte van den burgerlijken stand te gelasten, wanneer die verbetering noodig wordt in den loop van een regtsgeding, hangende voor eene andere regtbank dan die, welke art. 71 B. W. aanwijst. — Opm. en Med. IV, 69.

5048. Wanneer een verzoek tot verbetering eener geboorteacte, niet gegrond is op eenige dwaling, uitlating of misslag, welke in die acte heeft plaats gehad, maar op de erkenning van het kind, in de acte gedaan, kan op dat verzoek niet worden beschikt volgens art. 70 vgg. B. W. — Hof Holland, 7 October 1840; Regtz. 1, 30; N. R. X, § 68, 282.

5049. Het Openbaar Ministerie is niet bevoegd om ambtshalve de aanvulling of verbetering te vragen, van acten der registers van den burgerlijken stand. — Regtb. Gorinchem 14 October 1848; W. 1037; W. B. A. 10; Hof Gelderland 13 October 1858; R. B VIII, 484; W. 2017; N. R. LIV, § 69, 327; Gemst. 378; Regtb. Alkmaar 19 April 1860; W. 2245, W. B. A. 612; Gemst. 491, 639; Regtb. 's Hertogenbosch 13 November 1861; W. 2338; Gemst. 530; N. R. B. XV, 736.

5050. Het Openbaar Ministerie is niet bevoegd eene vordering in te stellen tot verbetering van de acten van den burgerlijken stand. Zijne bevoegdheid bepaalt zich tot het nemen van conclusiën, ingeval die vordering door belanghebbenden is ingesteld. — Regtb. 's Hertogenbosch 13 November 1861; Gemst. 530; N. R. B. XIII; 736; W. 2338; Hof van Gelderland 13 October 1858; N. R. LXIV, § 69, 327; W. 2017; N. R. B. VIII, 484; Gemst. 378; Hof N. Brabant 7 Januarij 1862; N. R. B. XV, 736.

5051. Het Openbaar Ministerie is mede niet bevoegd r. o. te requireeren de aanvulling van door brand vermiste registers van den burgerlijken stand. — Regtb. Alkmaar 19 April 1860; W. 2245; W. B. A. 612; Gemst. 491; 639.

5052. Zoo al het Openbaar Ministerie bevoegd kan geacht worden r. o. te requireren de aanvulling van door brand vernielde registers van den burgerlijken stand, moet het even als ieder ander verzoeker daartoe, zoowel doen blijken van een bestaand belang, als de bijzondere acten aanwijzen, waarvan verbetering of aanvulling wordt vereischt. Als belang kan ten dezen niet worden aangenomen dat der openbare orde, daar de Ned. wet nergens eene dergelijke onbepaalde bevoegdheid aan het Openbaar Ministerie toekent, maar slechts dat, wat uit zijne bepaalde wettelijke attributen voortvloeit. — Hof N. Holland 4 Junij 1860; W. 2272; W. B. A. 626.

5053. De verklaring voor de regtbank van een persoon, die het verzoek heeft gedaan tot aanvulling eener acte van den burgerlijken stand, kan niet worden aangemerkt als een getuigenis; zij moet veeleer worden beschouwd als de verklaring eener belanghebbende partij.

Zoodanige verklaring onwaar bevonden, is niet te beschouwen als valsch getuigenis in burgerlijke zaken in den zin van art. 363 C. P. — H. R. 15 Januarij 1856; W. 1838; N. R. LII, § 9, 37; v. d. H. Strafr. 1856 I, no. 1176, 25.

5054. De bevoegdheid bij art. 71 B. W. aan de regtbanken verleend om de verbetering te gelasten van acten van den burgerlijken stand, is niet beperkt tot acten opgenomen in de registers van den burg. stand, hier te lande gehouden na de invoering van den Cod. Nap., die bevoegdheid strekt zich ook uit tot de acten vervat in de vóór die invoering gehouden en door gemelde registers vervangen doopboeken. — Hof Gelderland 17 September 1862; W. 2454; N. R. B. XIII, 476; Gemst. 599.

5055. Eene acte van den burgerlijken stand kan niet ter loops in een regtsgeding verbeterd worden, dit moet in een afzonderlijk daartoe ingesteld geding volgens art. 70 B. W. vgg. geschieden. — Hof Over-

ijssel 30 Januarij 1865; W. 2724; Gemst. 731; R. en W. XVII, 594.

5056. Indien een testament eene latere dagteekening mogt voeren dan die, welke voor het overlijden in de registers van den burgerlijken stand vermeld staat, zal zulks grond opleveren tot verbetering der acte van overlijden. — Jur. Corr. III, 144.

5057. Hetzelfde register kan door meer dan een persoon worden gehouden, de registers behooren niet bij één dier personen te berusten, maar op eene voor het algemeen toegankelijke en openbare plaats, die alleen aan het gemeentehuis wordt gevonden. — Hof Friesland 8 Junij 1852; W. 1344; Gemst. 39; H. R. 23 November 1852; N. R. XLIII, § 37, 194; W. 1391; Gemst. 62; v. d. H. Strafr. 1852 II, no. 896, 151; Regtz. XXV, 52.

5058. De aangiften moeten geschieden ter plaatse waar de registers bewaard worden, de aangever kan niet volstaan met de aangifte te doen, aan de partikuliere woning van den ambtenaar van den burgerlijke stand. — Hof Groningen 31 Januarij 1853; W. 1420; Gemst. 71, 76; H. R. 19 April 1853; N. R. XLIV, § 60, 268; W. 1422, 1430; Gemst. 58, 59, 61, 62, 70, 71, 76, 78, 80, 82, 83; v. d. H. Strafr. 1853 I, no. 937, 129; Regtz. XXV, 52; Luttenberg 36.

5059. Het Kon. Besl. van 31 Julij 1828 (St. 51), houdende o. a. verpligting om aan den vrederegter binnen 24 uren aangifte te doen, van de in hun kanton plaats gehad hebbende sterfgevallen, is niet afgeschaft door latere wetsbepalingen, ook niet door art. 417 alin. 2 B. W. — H. R. 10 October 1860; N. R. LV, § 54, 333; v. d. H. G. Z. XVII, no. 823, 206; W. 2216; Gemst. 470, 477; W. B. A. 590, 594; Kantg. Oostburg 2 April 1855; N. R. B. VII, 103; W. B. A. 417; M. B. Z. 12 November 1838, Bijv. 475; W. 1785; Luttenberg 172.

5060. De verklaring voor den ambtenaar van den burgerlijken stand afgelegd, dat zeker persoon overleden is, in strijd met de waarheid gedaan, stelt valsch getuigenis in burgerlijke zaken daar, ook dan, wanneer de verklaring niet is beëedigd. — H. R. 12 December 1848; W. 1006; N. R. XXXII, § 28, 98; v. d. v. d. H. Strafr. 1848 II, no. 433, 404; Regtz. XX, 280.

5061. De ambtenaren van den burgerlijken stand, kunnen op vertoon van bewijzen van onvermogen, afkomstig van eene buitenlandsche, plaatselijke of andere overheid, kosteloos en op ongezegeld papier extracten uit de registers van den burgerlijken stand. afgeven, ook als die bewijzen niet zijn gelegaliseerd. — — M. v. J. 6 November 1861, no. 110; Bijv. 301; W. 2325; Luttenberg 208; W. B. A. 652.

5062. Het is den ambtenaar van den burgerlijken stand niet geoorloofd, het houden van een afzonderlijk register tot inschrijving van acten en vonnissen, waarvoor geen ruimte in de gedrukte registers van geboorte is.

Het in dat afzonderlijk register, en niet in het register van geboorten inschrijven van een vonnis, ter aanvulling eener ontbrekende acte van geboorte en van eene acte van erkenning van een kind, zijn overtredingen. — H. R. 28 Nov. 1861; W. 2335; W. B. A. 657; Gemst. 602; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 893, 442; N. R. LXIX, § 24, 195; H. R. 30 Julij 1861; W. 2296; Gemst. 517; W. 2296; Gemst. 517; W. B. A. 638; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 876, 316; N. R. LVIII, § 48, 367.

5063. Uittreksels uit de registers van den burg. stand. — Opm. en Med. VIII, 289; Mr. A. de Pinto; W. 1101, 1108; Mr. C. E. Vaillant, W. 1106.

5064. Houdt het feit, waartegen is voorzien bij art. 346 C. P., op strafbaar te zijn, nadat de daarin aangehaalde bepalingen van den Code Civil hebben opgehouden van kracht te zijn? — Neen. — Hof N. Holland; R. B. IX, 809.

5065. Indien iemand opkomt tegen het usurperen van zijn geslachtsnaam, kan de gedaagde zich op verjaring beroepen. — Regtb. 's Gravenhage 2 Febr. 1841; Regtz. I, 58; W. 176; N. R. X, § 33, 141.

5066. Aan den regter is niet de verpligting opgelegd tot veroordeeling in geldboete ter zake van overtreding door de ambtenaren van den burgerlijken stand van de bepalingen van den 1sten titel, 1ste Boek B. W. Boeten *kunnen* worden opgelegd. — H. R. 28 September 1866; Gemst. 793, W. 2848; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1038, 386: H. R. 28 November 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 893, 442; W. 2835; N. R. LXIX, § 24, 195; W. B. A. 657; Gemst. 662.

5067. De plaats waar de registers van den burgerlijken stand moeten gehouden worden, moet door het burgerlijk bestuur worden aangewezen. — H. R. 19 April 1853; N. R. XLIV, § 60. 268; W. 1430; Gemst. 83; v. d. H. Strafr. 1853, I, no. 937, 129; Regtz. XXV, 52; Luttenberg 36.

5068. Mr. M. H. Godefroi Crimineel veroordeelden mogen als getuigen bij acten van den burgerlijken stand worden gebezigd. — Regtsg. Jaarb. I, 275.

5069. Art. 27 B. W. belet niet, dat art. 193 C. P. nog van toepassing kan zijn. — H. R. 20 Februarij 1865; W. 1771; v. d. H. G. Z. XII, no. 610, 248; N. R. XLIX, § 44, 206.

5070. Mr. W. J. C. van Hasselt. Beschouwing omtrent art. 30 B. W. — Jur. Corr. 1862, 109, 170.

5071. Dr. J. van Vloten. Nederlandsche voornamen door Fransche wetten misduid. — Ned. Spect. 1861; W. 2258.

5072. Art. 346 C. P. straf bedreigende op de overtreding van de artt. 55 en 56 Code Civil, moet worden toegepast op overtreding van de daarmede overeenstemmende bepalingen van artt. 29 en 30 B. W. Gemelde strafbepaling is niet toepasselijk op overtreding van art. 52 alin. 2 B. W. — Regtb. Hoorn 3 Junij 1859; W. 2187; Hof Arnhem 11 Maart 1880; W. 4559; W. B. A. 1640; Rep. 1880, 7856.

5073. Het tweede lid van art. 50 B. W. moet ook worden in acht genomen ten aanzien van personen, die in de overzeesche bezittingen domicilie hebbende, hier komen te overlijden. — M. J. 6 April 1846, no. 90, Bijv. 219, E., 44; Luttenberg 28.

5074. De bepaling van art. 53 B. W. is algemeen, zij omvat mitsdien ieder geval, waarin de begraving van een menschenlijk kan te pas komen zonder onderscheid of het aanwezen daarvan op de wijze bij art. 50 en 51, dan wel op die bij art. 52 B. W. vermeld is of had moeten zijn aangegeven. — H. R. 25 Augustus 1863; W. 2515; N. R. LXXIV, § 51, 320; v. d. H. Strafr. 1863, no. 1862, 257; Hof Utrecht 1 Junij 1863; W. 2503; N. R. B. XV, 144.

5075. De aanvulling of verbetering der registers van den burgerlijken stand wordt toegelaten in den meest ruimen zin, zelfs wanneer datgene wat men daarin veranderen wil, aan eene opzettelijk onwaar gedane opgave moet worden toegeschreven. — Hof N. Holland 17 Maart 1861; W. 2278.

5076. Ingeval van geweigerde toestemming aan een meerderjarige beneden 30 jaren tot het aangaan van een huwelijk, is de ambtenaar van den burgerlijken stand niet verpligt, om behalve het bewijs, dat de vader op de oproeping des kantonregters niet is verschenen, nog het bewijs te vragen, dat de

toestemming der moeder is gevraagd. — H. R. 13 Januarij 1854; v. d. H. G. Z., XII, no. 583, 112; N. R. LVI, § 80, 312; W. 1505; W. B. A. 241; Luttenberg 13.

5077. De opgave van met de waarheid strijdige omstandigheden, aan den ambtenaar van den burgerlijken stand bij de aangifte voorgeschreven bij artt. 29 en 30 B. W., is noch valschheid in eene authentieke acte in den zin van art. 147 C. P., noch valsch getuigenis in civile zaken, in den zin van art. 363 C. P., maar levert misdaad, noch wanbedrijf, noch overtreding op. — Hof N. Holland 23 October 1855; W. 1726; H. R. 19 Februarij 1856; W. 1844; N. R. LII, § 34, 139; v. d. H. Strafr. 1856, I, no. 1190, 95.

5078. Een geboorteattest afgegeven door een prediker bij eene herv. gemeente in het koninkrijk Hannover, zijnde de daar te lande bevoegde ambtenaar tot het afgeven van zoodanig attest, is te beschouwen als een authentiek en publiek geschrift; eene vervalsching van zoodanig stuk stelt de misdaad van valschheid in authentiek en publiek geschrift daar. De legalisatie der handteekening van eene buitenlandsche autoriteit is niet noodzakelijk om bewijskracht aan het daarmede voorzien stuk te geven. — Hof Overijssel 4 December 1855; W. 1741.

5079. Aan de beoordeeling van den ambtenaar van den burgerlijken stand is overgelaten of buitenlandsche acten al of niet van de diplomatieke legalisatiën moeten zijn voorzien om voor hem geloof te verdienen; geene wetsbepaling wordt overtreden, indien hij ongelegaliseerde stukken aanneemt. — H. R. 1 Maart 1861; N. R. LXVII, § 32, 222; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 845, 110.

5080. Een gemeentebestuur is onbevoegd om de verbetering eener acte van den burgerlijken stand te vragen. — Gemst. 736.

5081. De verbetering der acten van den burgerlijken stand mag zich ook uitstrekken tot het weglaten van overtollige bij- of geslachtsnamen bij vergissing in de acten na den eigenlijken geslachtsnaam of in plaats van den geslachtsnaam vermeld: daardoor wordt geen inbreuk gemaakt op het praerogatief des konings, in de vergunning tot het aannemen of veranderen van geslachtsnamen. — Hof Overijssel 21 Februarij 1853; W. 1446.

Art. 150.

5082. De regter mag zich niet onttrekken aan het onderzoek, of de verordenende autoriteit bevoegd was om eenige bepaling te maken, daartegen doet niet af, dat de regter de innerlijke waarde en billijkheid eener verordening niet mag onderzoeken. — H. R. 8 October 1862; W. 2427; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 938, 249; N. R. LXXI, § 51, 380; N. R. B. XIII, 275.

5083. Mr. A. Texeira de Mattos. Eenige opmerkingen, betreffende de wetgevende macht der plaatselijke besturen krachtens het burgerlijk wetboek. — Themis XXVI, 1.

5084. L. F. G. P. Schreuder. De plaatselijke strafwetgeving en politie, deze laatste hoofdzakelijk voor zoover zij op plaatselijke verordeningen berust. Handleiding voor de provinciale en gemeentebesturen voor de rechterlijke macht en voor de ambtenaren van politie bij de behandeling en toepassing van plaatselijke verordeningen. — Utrecht 1878.

5085. Bij plaatselijke politieverordeningen mag geen beperking worden bevolen in de oprigting van tapperijen, kroegen en bierhuizen. — Kon. Besl. 6 Junij 1880 (St. 105); Gemst. 1500.

5086. Een plaatselijke verordening, ook dan als zij op het gebied van algemeen rijksbelang treedt, is verbindend tot dat zij door den koning is geschorst of vernietigd. — H. R. 15 December 1879; W. 4459; Rep. 1880, 5819.

5087. Bij verordening mag niet worden verboden, op de openbare wegen en voetpaden te spelen, hetzij dobbelen, knikkeren, bal slaan, kaarten of dergelijke; omdat daarin voorzien is bij art. 8 der wet van 1 Maart 1815 (St. 21) en daarbij alleen het spelen is verboden gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefening bestemd. — Kon. Besl. 26 Junij 1877 (St. 154); Luttenberg 158.

5088. Mr. A. F. de Savornin Lohman. Is de regter bevoegd (verpligt) de toepassing van verordeningen of besluiten te weigeren, ingeval zij in strijd zijn met de wetten door een hooger gezag vastgesteld. — W. 2798.

5089. Is de regter bevoegd om te treden in het onderzoek of eene plaatselijke verordening in strijd is met de bestaande wet? — Neen. — Gids II, 619.

5090. Zoolang eene verordening niet door den koning is geschorst of vernietigd, behoort de regter haar toe te passen. — H. R. 8 Februarij 1859: N. R. LXI, § 24, 128; v. d. H. G. Z. XVI, no. 752, 62; H. R. 9 Februarij 1869; W. 3089; Gemst. 915; W. B. A. 1033; N. R. B. XX, 186; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1261, 347.

5091. Verbindbaarheid van plaatselijke verordeningen. — W. 2428, 2429.

5092. Eene plaatselijke politieverordening, bij twijfel of zij treedt in hetgeen van algemeen, rijks, of provinciaal belang is, verbindt totdat zij door den koning is geschorst of vernietigd.

De koning is alleen tot die schorsing of vernietiging bevoegd. — H. R. 8 Februarij 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 752, 62; N. R. LXI, § 24, 128; H. R. 26 Junij 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 872, 293; W. 2288; N. R. LXVIII, § 37, 298; Gemst. 509; W. B. A. 635; H. R. 17 December 1861; N. R. LXIX, § 31, 264; W. 2351; Gemst. 549; W. B. A. 664; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 895, 459; H. R. 16 April 1862; N. R. LXX, § 61, 465; W. 2372; v. d. H. XIX, no. 924, 168.

5093. Mr. A. de Pinto. Over de bevoegdheid van den regter om de wettigheid en verbindbaarheid van plaatselijke verordeningen volgens de gemeentewet te beoordeelen. — Themis XIV, 1—12.

5094. De regter is niet bevoegd de toepassing eener plaatselijke verordening te weigeren wegens strijd met de wet. — Regtsg. Adv. V, 8.

5095. De regter is niet bevoegd de toepassing eener verordening te weigeren wegens strijd met de wet. — Kantg. 's Gravenhage 22 Junij 1854; W. 1550; Gemst. 143; Anders H. R. 20 October 1854; N. R. XLVIII, § 40, 176; v. d. H. G. Z. XIII, no. 601, 56; Gemst. 161; W. B. A. 281; W. 1587.

5096. De gemeente-wetgever, mits zich beperkende tot zijn wettig terrein, is niet gebonden door de voorschriften van het B. W. omtrent bilaterale contracten. — Kantg. Amsterdam no. 2, 24 Jan. 1866; Regtb. Amsterdam 29 Maart 1866; W. 2815; Gemst. 776.

5097. De gemeentewetgever heeft niet willen uitsluiten het onderzoek des regters omtrent het niet verbindende eener verordening op grond van strijd met de wet, ofschoon de vernietiging ook op dien grond door den koning kan worden uitgesproken. — H. R. 19 April 1865; N. R. LXXIX, § 61, 520; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1062, 421; W. 2706; W. B. A. 843; Gemst. 722.

5098. Een politieverordening kan zeer wel iets spetiaals bepalen voor een bijzonder gedeelte en dus ook voor een bepaald gedeelte der kom, zonder daardoor in strijd te komen met het beginsel der alge-

meene verbindbaarheid. — H. R. 13 Junij 1871; N. R. XCVIII, § 21, 163; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1368, 476; W. 3354; W. B. A. 1190; Gemst. 1042.

5099. Mr. J. Fresemann Viëtor. Bestrijding der gewoonte bij sommige provinciale besturen bestaande, om aan de gemeentebesturen modellen voor verordeningen ter vaststelling mede te deelen. — W. 2949.

5100. De gemeentebesturen mogen geene verordeningen vaststellen omtrent de scheepvaart op bevaarbare stroomen; dit is niet van plaatselijk maar van algemeen belang. — Kon. Besl. 5 Junij 1851 (St. 56); Luttenberg 59.

5102. De provinciale staten zijn bevoegd politiebepalingen te maken op rijkswegen, aldaar het gebruik van hondewagens te verbieden of het uitoefenen van het bedrijf van scharenslijper op die wegen te regelen. — Prov. St. Groningen November 1864; goedgek. Kon. Besl. 2 December 1864, no. 61; W. B. A. 813.

5103. Welke is de beteekenis eener verwijzing naar het wetb. v. Strafr., in bepalingen eener gemeentelijke politieverordening. — Kantg. 's Gravenhage 15 Augustus 1861; W. 2300; Gemst. 519.

5104. Daar de wet van 26 Ventôse jaar IV (16 Maart 1796) en art. 471 8° C. P. bij de wet van 22 Mei 1873 (St. 73) zijn ingetrokken, wordt aan de gemeentebesturen in overweging gegeven om verordeningen uit te vaardigen, waarbij de ingezetenen worden verpligt om op eigen grond de rupsennesten uit te halen. — M. B. Z. 18 Januarij 1877, no. 15; Bijv. 1877, 22.

5105. De wetten van 29 Floréal jaar X en 7 Ventôse jaar XII zijn ingetrokken (vervoer van vrachten op de landwegen). — Wet 6 April 1869 (St. 39); Luttenberg 38.

5106. De raad mag geene verordening maken omtrent het in en uitlaten van rivierwater, en het openen en sluiten van rivierkeerende sluizen. — Kon. Besl. 17 Mei 1857 (St. 21); Luttenberg 114.

5107. De raad mag geene verordening maken omtrent de inschrijving van matrozen en visschersvaartuigen in de monsterrol; dit onderwerp is geregeld in het Wetb. van Kooph. — Kon. Besl. 24 September 1860 (St. 59); Gemst. 445, 471; W. B. A. 592; Luttenberg 109.

5108. Wanneer bij provinciaal reglement het rijden met hondenwagens op de wegen is geregeld, kan daarin niet meer bij plaatselijke verorordening worden voorzien. — Kon. Besl. 24 April 1862 (St. 44); Gemst. W. B. A. 680; Luttenberg 55.

5109. Bij verordening mag niet worden bepaald dat personen, die in het openbaar vermomd verschijnen, dadelijk in verzekerde bewaring zullen worden gebragt en gehouden, tot zij door de beambten van politie zijn herkend; de aanhouding van personen is geregeld bij het Wetb. van Strafv. — Kon. Besl. 11 December 1856 (St. 120); Gemst. 273; W. B. A. 393; Luttenberg 206.

5110. Bij verordening mag worden verboden het zich gemaskerd op straat vertoonen. Alleen het aanhouden van dergelijke personen kan daarbij niet worden bepaald. — Gemst. 1274.

5111. Omtrent de zeer betwiste quaestie of de regter bevoegd is aan eene plaatselijke verordening, op grond van strijd met de wet verbindende kracht te ontzeggen, kunnen nog de volgende worden nagezien. — Kantg. Amsterdam, no. 1, 1 Februarij 1858; W. 1945; Gemst. 341; Luttenberg 32; Mr. G. de Vries, 2e druk, 38; Mr. A. de Pinto, in Themis XIV, 1; Gids II, 319; Gemst. 111, 114, 117, 122, 341; Mr. A. de Pinto, in Gemst. 115, 120; Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper, Handleiding, § 192.

Art. 151.

5112. Jhr. Mr. J. de Bosch Kemper. Wat zijn maatregelen van algemeen bestuur? — Amsterdam 1852.

5113. Mr. A. A. Weve. Mag de regterlijke magt de toepassing weigeren eener provinciale of plaatselijke verordening, op grond dat die naar haar oordeel, in strijd is met de wet? — Bijdr. IV, 171.

5114. Jhr. Mr. H. P. van Karnebeek. Bevoegdheid van den plaatselijken wetgever, bij eene regeling van hetzelfde onderwerp door den algemeenen wetgever. — Bijdr. VII, 304.

5115. Jhr. Mr. C. de Jonge. Eenige beschouwingen omtrent plaatselijke wetgeving, in verband met voorziening bij eene algemeene wet. — Bijdr. VII, 1—47.

5116. Mr. J. Fresemann Viëtor. Is de regter bevoegd de toepassing te weigeren van eene plaatselijke verordening, wanneer hij die met de wet strijdig acht. — Bijdr. XII, 1.

5117. Mr. A. de Pinto. Is de regter bevoegd om de toepassing te weigeren eener plaatselijke verordening, op grond van vermeenden strijd met de wet. — Gemst. 115.

5118. Mr. N. F. van Nooten. De regterlijke magt is bevoegd en verpligt de met de wet strijdige plaatselijke verordeningen buiten toepassing te houden. — Bijdr. X, 250.

5119. Mr. H. A. Elias. Bevoegdheid der regterlijke magt om de toepassing van plaatselijke verordeningen te weigeren. — W. 2636.

5120. De bepaling van dit art. is niet van toepassing op plaatselijke en provinciale verordeningen, beide aan deze wet antérieur. — H. R. 15 Nov. 1852; v. d. H. G. Z. XII, no. 578, 85; N. R. XLVI, § 45, 172; W. 1586.

5121. Dit art. bedoelt ook provinciale of andere verordeningen, die vóór de uitvaardiging dezer wet reeds wettig bestonden. Iedere gemeente is evenwel bevoegd aangaande het onderwerp van zoodanige algemeene verordening, naar huishoudelijke behoefte nadere bepalingen te maken. — H. R. 11 Januarij 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 748, 22; N. R. XXII, § 8, 44.

5122. Bij provinciale verordening is in Drenthe geregeld de voorkoming, wering en wegneming van zandverstuivingen. — Prov. Staten Drenthe 7 Nov. 1851; Ged. St. Drenthe 7 Januarij 1852; Bijv. E. 157.

5123. Wanneer eene plaatselijke verordening van latere dagteekening is dan het provinciaal reglement, is dit artikel niet toepasselijk.

De regter mag niet treden in eene beoordeeling, of de ingeroepen gemeenteverordening van algemeen rijks- of provinciaal belang is. — H. R. 3 Febr. 1868; N. R. LXXIII, § 20, 135; v. d. H. G. Z. XX, no. 960, 30; W. 2454; Gemst. 499, 597, 600, 625; W. B. A. 716; N. R. B. XIV, 34.

5124. De regter is bevoegd te onderzoeken, of het onderwerp eener verordening ligt binnen de bevoegdheid der verordenende autoriteit. — H. R. 23 Maart 1841; v. d. H. G. Z. I, no. 49, 348; N. R. VIII, § 19, 66; H. R. 18 Junij 1847; W. 827; N. R. XXVIII, § 30, 143; v. d. H. G. Z. VI, no. 249, 258 en no. 250, 273, N. R. XXVIII, § 31, 156; H. R. 29 Junij 1847; v. d. H. G. Z. VI, no. 252, 292; W. 827; R. B. IX, 616; N. R. XXVIII, § 35, 17; Hof N. Holland 4 Januarij 1847; W. 780; R. B. IX, 51; H. R. 29 Februarij 1848; v. d. H. G. Z. VII, no. 291, 203; W. 972; N. R. XXVIII, § 84, 422; R. B. X, 365; Hof N. Holland 19 October 1863; W. 2529; W. B. A. 753; Gemst. 636.

5125. Aan bepalingen eener gemeenteverordening die in strijd zijn met de wet, mag door den regter geen gevolg worden gegeven. — H. R. 8 December 1873; W. 3672; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1488, 336; N. R. CV, § 39, 264; W. B. A. 1286; Gemst. 1165.

5126. Het geval bij art. 151 bedoeld, heeft eerst dan plaats, indien bij een latere verordening eens hoogeren wetgevers wordt voorzien in het onderwerp der bepalingen van een reeds bestaande plaatselijke verordening. — H. R. 20 December 1875; W. 3942. v. d. H. G. Z. XXIX, do. 1602, 327; N. R. CXI, § 38, 305; W. B. A. 1395; Gemst. 1274.

5127. De bepaling eener plaatselijke politieverordening omtrent een onderwerp waarin door den provincialen wetgever in het algemeen is voorzien, behoort, voorzooverre deze bepaling niet in strijd is met de bepaling in bedoeld provinciaal reglement voorkomende, te worden toegepast, tot dat de plaatselijke verordening door den koning is vernietigd. — H. R. 21 October 1878; W. 4317; Rep. 1878, 2788.

5128. Dit art. is niet alleen toepasselijk op plaatselijke verordeningen als zij hetzelfde *feit* regelen, waarin door een wet wordt voorzien, maar in het algemeen als zij hetzelfde onderwerp regelen. Voor de toepasselijkheid van dit art. wordt, behalve de gelijkheid van het bij de verordening en de wet geregeld onderwerp, niet bovendien gevorderd gelijkheid van motiven der regeling. Na de invoering der wet van 2 Junij 1875 (St. 95) zijn de plaatselijke verordeningen, regelende het toezigt bij de oprigtingen en instandhouding van verzamel- en bewaarplaatsen van beenderen van regtswege vervallen. — H. R. 3 Februarij 1879; W. 4344; Luttenberg 73.

5129. Niet uit het opschrift eener verordening, maar uit haren inhoud zelven, moet blijken of het geval van art. 151 aanwezig is, dat door provinciale reglementen in het onderwerp der verordening is voorzien. — H. R. 1 October 1867; N. R. LXXXVII, § 3, 19; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1182, 262; W. 2263; W. B. A. 1014; Gemst. 851.

5130. Dit art. doelt alleen op het geval, dat bij een LATERE verordening van een hoogeren wetgever in het onderwerp der bepalingen van een bestaande plaatselijke verordening wordt voorzien. Er bestaat geen strijd tusschen de bepaling van een provinciaal reglement op de wegen en voetpaden, waarbij het bezigen van honden als trekdieren op de openbare wegen, alleen is beperkt wat het vervoer van personen en de wijze van leiding der wagens betreft, en de bepaling van een plaatselijk reglement, waarbij het bezigen van honden op openbare wegen en voetpaden als trekdieren, geheel is verboden. De vraag of een plaatselijke verordening treedt in hetgeen van provinciaal belang is, staat niet ter beslissing van den regter, maar van de administratieve magt. — H. R. 19 Mei 1879; W. 4392; H. R. 10 Mei 1880; W. 4517; W. B. A. 1623; Rep. 1880, 6926; H. R. 13 December 1880; W. 4593; H. R. 20 December 1875; Gemst. 1274; v. d. G. Z. XXIX, no. 1602, 327; W. 3942; N. R. CXI, 38, 305; W. B. A. 1395.

5131. De regter is verpligt de toepassing te weigeren eener verordening, die naar zijne meening in strijd is met de wet. — H. R. 8 October 1862; W. 2427; v. d. H. G. Z. XIX, no. 938, 249; N. R. LXXI, § 50, 371; N. R. B. XIII, 275; H. R. 10 November 1863; N. R. LXXV, § 16, 131; W. 2548; v. d. H. G. Z. XX, no. 1011; 384; N. R. B. XIV, 221; W. B. A. 762; Gemst. 643; H. R. 2 December 1864; W. 2646; v. d. d. H. B. R. XXIX, no. 965, 111; N. R. LXXVIII, § 31, 259; W. B. A. 813; Gemst. 692; Regtb. Deventer 3 Februarij 1864; Gemst. 653; W. 2613; N. R. B. XV, 99.

5132. Mr. A. Oudeman. In hoever mag en moet de regter onderzoek doen naar den inhoud eener provinciale of plaatselijke verordening, welker toepassing van hem gevraagd wordt?

Mag de regter onderzoeken of eene wet, die in een grondwettigen vorm bestaat met de grondwet strijdt, en indien naar zijne meening die strijd aanwezig is, haar niet toepassen? — Opm. en Med. IX, 138.

5133. Over de leer van den H. R., dat de regter de toepassing mag weigeren van eene plaatselijke verordening, die hij in strijd acht met de wet. — W. 2640.

5134. De regter mag niet onderzoeken of het onderwerp bij eene verordening geregeld, reeds bij eene sedert ingetrokken wet was geregeld, op dien grond mag de regter de onverbindbaarheid der verordening niet uitspreken. — H. R. 27 November 1867; W. 2969 v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1194, 336; N. R. LXXXVII, § 30, 230; W. B. 973; Gemst. 864.

5135. Bevoegdheid der regterlijke magt ten opzigte van verordeningen met de wet in strijd. — Gemst. 767 vgg.

5136. Een plaatselijke verordening is niet toepasselijk op een onderwerp, waarin reeds bij algemeene maatregel van inwendig bestuur is voorzien. H. R. 24 Maart 1857; W. 1902; v. d. H. G. Z. XIV, no. 669, 74; N. R. LV, § 47, 231; N. R. B. VII, 322.

5137 De bepaling van art. 151 is ook van toepassing op die maatregelen van bestuur, die vóór de gemeentewet zijn uitgevaardigd. — H. R. 15 Mei 1855; v. d. H. Strafr. 1855, I, no. 1084, 171; N. R. L, § 22, 91; W. 1645; Luttenberg 45; Gemst. 190, 352, 557; W. B. A. 311. Later is de jurisprudentie op dit punt aanmerkelijk gewijzigd. H. R. 5 Junij 1861; N. R. LXVIII, § 20, 155; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 864, 244; W. 2282; W. B. A. 632; Gemst. 506, 512; H. R. 26 Junij 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 872, 293; N. R. LXVIII, § 37, 298; W. 2288; Gemst. 509; W. B. A. 635; H. R. 11 Februarij 1862; N. R. LXX, § 24 177; v. d. H. G. Z. XIX, no. 908, 66; W. 2356; Gemst. 547; W. B. A. 667. 668; H. R. 3 Februarij 1863; N. R. LXXIII, § 20, 135; N. R. B. XIV, 34; v. d. H. G. Z. XX, no. 960, 30; W. 2454; Gemst. 499, 597, 600, 625; W. B. A. 716.

5138. Moet in art. 151 der gemeentewet door *Wet* enz. worden verstaan, tegenwoordige of alleen toekomende wetten? — Bijdr. II. 29.

5139. Dit art. heeft alleen betrekking op wetten enz. van latere dagteekening dan de verordening, terwijl wat vroegere wetten enz. betreft, de regter alleen bij stellige tegenstrijdigheid met deze, de verordening buiten toepassing moet laten. — H. R. 11 Februarij 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 908, 66; N. R. LXX, § 24, 177; W. 2356; Gemst. 547; W. B. A. 667, 668; Kang. Dordrecht 9 Jan. 1862; Regtb Dordrecht 26 Maart 1862; W. 2367; Gemst. 556.

5140. Verbindbaarheid van plaatselijke politiereglementen. — R. B. III, 385.

5141. Het woord „*onderwerp*" moet in algemeenen zin worden verstaan.

Bij verordening mag verboden worden, dat kinderen beneden 16 jaren, op scholen of fabrieken worden toegelaten, zonder certificaat van vaccinatie of kinderziekte.

Eene verordening blijft zelfs bij twijfel, of zij getreden is in hetgeen van algemeen rijksbelang is

verbindend, tot dat zij door den koning is geschorst of vernietigd.

Dit art. heeft alleen betrekking op wetten enz. van latere dagteekening dan de verordening. — H. R. 11 Februarij 1862; N. R. LXX, § 24, 177; v. d. H. G. Z. XIX, no. 908, 66; W. 2356; Gemst. 547; W. B. A. 667, 668.

5142. De vraag of eene gemeenteverordening treedt in hetgeen van algemeen rijks- of provinciaal belang is, mag niet door den regter onderzocht worden.

Dit art. is alleen dan toepasselijk, wanneer door een hoogeren wetgever wordt voorzien in het onderwerp eener reeds bestaande verordening eens lageren wetgevers. — Bijdr. VIII, 361.

5143. De plaatselijke verordening, houdende verbod van toelating op de scholen van ongevaccineerde kinderen, verbindend verklaard door den Hoogen Raad. — Bijdr. VII, 342.

5144. Een algemeene maatregel van bestuur, die alleen in het Staatsblad is geplaatst, niet tevens in de Staats-Courant, kan volgens de wet van 26 April 1852 (St. 92) eerst in werking komen op den twintigsten dag na dien der dagteekening van het Staatsblad, waarin het is opgenomen. De bepaling van het besluit, dat het in werking treedt met den dag der afkondiging in het Staatsblad, is derhalve zonder eenige kracht. — H. R. 31 Julij 1866; Gemst. 779. v. d. H. G. Z. XXII, no. 1032; 353; W. 2820; N. R. LXXXIII, § 33, 263; N. R. B. XVII, 561; W. B. A. 899; Gemst. 779.

5145. De regterlijke magt is niet alleen onbevoegd om de bezwaren, welke onderhoudspligtigen van een weg tegen de kohieren zouden kunnen aanvoeren, te onderzoeken en beslissen, maar zij is zelfs gehouden die kohieren bij vervolging der aangewezen onderhoudspligtigen, tot grondslag van haar onderzoek en beslissing te nemen. — H. R. 5 October 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 774, 235; N. R. LXIII, § 11a, 35.

5146. Dit art. doelt op het geval, dat bij een latere verordening van den hoogeren wetgever wordt voorzien in het onderwerp, reeds bij een bestaande gemeenteverordening bepaald, maar niet als de verordening is postérieur aan eene bestaande provinciale verordening. — H. 8 Mei 1876; Gemst. 1295; W. 3996; N. R. CXIII, § 4, 23; W. B. A. 1416.

5147. De regter is bevoegd een plaatselijke verordening aan de wet te toetsen en bij bevinding van strijd met de wet, niet toe te passen. — H. R. 13 October 1879; W. 4434; Luttenberg 231.

5148. Het geval bij dit art. bedoeld, heeft eerst dan plaats, indien bij een latere verordening van een hoogeren wetgever wordt voorzien in het onderwerp der bepalingen eener reeds bestaande verordening. — H. R. 20 December 1875; W. 3942; Luttenberg 266; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1602, 327, N. R. CXI, § 38, 305; W. B. A. 1395; Gemst. 1274.

5149. J. L. A. Stolk. Art. 151 gemeentewet doelt op het geval, dat door den algemeenen wetgever wordt voorzien in een onderwerp, hetwelk reeds geregeld was bij plaatselijke verordening. — Thesis XXXII, Leiden 1862.

5150. Dit art. doelt alleen op het geval, dat bij een hoogeren wetgever in het onderwerp der bepalingen van een bestaande plaatselijke verordening wordt voorzien. Door art. 163 wordt niet aan de algemeene bepaling van dit art., voor zooveel de recidive betreft, gederogeerd. Derhalve is de gemeentewetgever krachtens art. 162, bevoegd ook bij recidive verbeurdverklaring te bedreigen. — H. R. 10 Mei 1880; W. 1505; Luttenberg 119.

5151. Mr. J. Pijls. Bevoegdheid van den plaatselijken wetgever. Dit art. is alleen van toepassing als een hoogere wetgever door *latere* bepalingen voorziet in onderwerpen reeds bij plaatselijke verordening geregeld. De gemeentewetgever is bevoegd om provinciale reglementen aan te vullen. — W. B. A. 1598, 1604, 1607, 1609; Rep. 1880, 6199.

5152. Het is niet bij art. 11 A. B. verboden, dat de regter, bij strijd eener verordening met de wet, zoodanige verordening niet toepast. De toetsing eener plaatselijke verordening aan de wet is niet begrepen onder de beoordeeling van hare innerlijke waarde, waardoor verstaan wordt hare deugdelijkheid, doelmatigheid en billijkheid. — H. R. 13 October 1879; W. 4434; Rep. 1879, 5270; N. R. CXXIII, § 6, 33.

5153. Dit art. mist alle toepassing en kan van schending van art. 625 B. W. en art. 147 der grondwet geen sprake zijn, waar het niet betreft een onteigening of ontzetting uit den eigendom, maar slechts een bij art. 625 B. W. als wettig erkende beperking in het gebruik van den eigendom. — H. R. 10 October 1881; W. 4690.

5154. Is de regter al dan niet bevoegd, de wettigheid en verbindbaarheid van plaatselijke verordeningen te beoordeelen? — Gemst. 111, 114, 115, 117, 122.

5155. Dit art. doelt alleen op het geval, dat bij een *latere* verordening van een hoogeren wetgever in het onderwerp der bepalingen van een bestaande plaatselijke verordening wordt voorzien. — H. R. 10 Mei 1880; W. 4517; N. R. B. 1881; D. 8; W. B. A. 1623; Rep. 1880, 6927, Rep. 1881, 9478.

5156. Een plaatselijke verordening, ook als zij treedt in hetgeen van algemeen rijksbelang is, blijft verbindend tot dat zij door den koning is geschorst of vernietigd. — H. R. 15 December 1859; W. 4459; H. R. 21 October 1878; W. 4317.

Art. 153.

5157. J. A. M. W. Pijls. Het begrip van provinciaal en gemeentebelang naar het Nederlandsche staatsregt. — Leiden 1879.

5158. M. A. Oudeman. Kunnen de uitspraken van gedeputeerde staten over geschillen van bestuur of andere wier beslissing hun door bijzondere wetten is opgedragen, bij koninklijk besluit vernietigd worden, wanneer bij die wetten noch de wijze, noch de gevolgen der vernietiging geregeld zijn? — Opm. XII, 120.

5159. J. F. van Uden en A. Dijkhof. Proeve van een algemeene plaatselijke politieverordening met aanteekeningen. — Beoord. door J. F. Jansen; W. B. A. 325.

5160. A. P. Zaalberg. Het koninklijk regt tot vernietiging van verordeningen is een gevolg van, en vervat in de uitvoerende magt, den koning in art. 54 der grondwet opgedragen, in welke magt het regt van toezigt op den provincialen en plaatselijken wetgever en bestuur van zelf is opgesloten. Het is een „hoog regeringsregt" tot behoud van harmonie tusschen het geheel en zijne deelen. — Gemst. 1513.

5161. A. P. Zaalberg. De vraag of plaatselijke verordeningen genomen ter uitvoering eener rijkswet enz. in het algemeen voor vernietiging vatbaar zijn, vindt hare bevestigende beantwoording in art. 153 jcto 150 der gemeentewet. Art. 140 der grondwet kan om haar eigen redeverband op zoodanige verordeningen niet van toepassing zijn. — Gemst. 1513.

5162. Gedeputeerde staten zijn ingevolge art. 146 der provinciale wet niet bevoegd, de gemeentebesturen opmerkzaam te maken, op hunne onwettige reglementen, alvorens zij de schorsing of vernietiging

aan den koning voordragen. — W. B. A. 182, 964.

5163. De vernieuging van art. 47 der verordening van den raad te Alkmaar van 10 December 1861. — Bijdr. VII, 288.

5164. De bepaling in vele verordeningen voorkomende: »tegen de overtreding dezer verordening zijn bepaald de volgende straffen... voor zoover daartegen bij geen wet of algemeene maatregel van inwendig bestuur, straffen bedreigd zijn," is eene ontduiking van art. 163, deze bepaling is verkeerd. — Bijdr. III, 97.

5165. De bepaling der plaats van het gemeentehuis, is aan den raad overgelaten; daarvan kan geene vernietiging worden gevraagd op grond van strijd met het algemeen belang. — M. B. Z. 14 Maart 1862; G. v. O. 571.

5166. Bij de wet is niet bepaald, dat een gemeentehuis binnen het territoir der gemeente moet liggen. — H. R. 19 April 1853; W. 1430; N. R. XLIV, § 60, 268; Gemst. 83; v. d. Strafr. 1853, I, no. 937, 129; Regtz. XXV, 52; Luttenberg 36.

5167. De raad mag niet bij verordening bepalen, dat de poorten eener stad bij nacht gesloten zullen blijven; zoodanige bepaling strijdt met het algemeen belang. — Kon. Besl. 8 Mei 1852 (St. 103); Luttenberg 100; Kon. Besl. 18 December 1855 (St. 179); Luttenberg 127.

5168. Waartoe de gemeentebesturen in zake der strafverordening naar het oordeel der regering al dan niet bevoegd zijn. — Bijdr. I, 260.

5169. De raad mag eene begraafplaats, door de burgerlijke gemeente aangelegd, niet in handen eener kerkgemeente brengen, dit strijdt met het algemeen belang. — Kon. Besl. 15 Julij 1864 (St. 85); Luttenberg 101; Kon. Besl. 17 Maart 1862, no. 70; Luttenberg 40; Bijv. 91; Kon. Besl. 1 September 1861; Luttenberg 170; Bijv. 231.

5170. Bij de instructiën der openbare onderwijzers, mag niet worden bepaald, dat eenige met name aangeduide feestdagen der Roomsch Katholieken, als vacantiedagen zullen worden beschouwd. — Kon. Besl. 22 Februarij 1865 (St. 22); Luttenberg 40.

5171. Op de voordragt voor de benoeming van een hoofdonderwijzer, mogen geene andere personen worden geplaatst, dan degenen die bij het vergelijkend examen de eersten zijn geweest, iemand buiten de eersten mag dus niet worden benoemd. — Kon. Besl. 20 Junij 1864 (St. 80); Luttenberg 95.

5172. De hoofdonderwijzers in de openbare scholen mogen niet worden ontslagen zonder medewerking van den schoolopziener. — Kon. Besl. 30 Mei 1866 (St. 83); Luttenberg 83.

5173. Mr. E. Jongsma. De bevoegdheid der gemeentebesturen met betrekking tot het ontslag van onderwijzers, volgens de wet van 13 Augustus 1857. (St. 103). — Bijdr. I, 297.

5174. De gemeenteraden mogen niet bepalen, dat de onderwijzers, ingeval zij door ziekte verhinderd worden hunne betrekking waar te nemen, de bezoldiging met een derde wordt verminderd. — Kon. Besl. 26 Februarij 1876 (St. 45); Luttenberg 77.

5175. De gemeenteraden mogen niet bepalen, dat de onderwijzers bij wijze van proeftijd voorloopig voor den tijd van één jaar worden aangesteld; noch ook dat definitief aangestelde onderwijzers ontslag op eigen verzoek een jaar bevorens moeten aanvragen. — Kon. Besl. 8 April 1876 (St. 57); Luttenberg 97.

5176. Burgemeesters en wethouders mogen aan onderwijzers het bewijs, dat de vereischte stukken zijn gezien en in orde bevonden, bedoeld in art. 37 der onderwijswet niet afgeven, indien over eenig tijdvak der laatste twee jaren een getuigschrift van goed zedelijk gedrag ontbreekt. — Kon. Besl. 20 Januarij 1863 (St. 3); Luttenberg 3.

5177. Kennisgeving aan gedeputeerde staten van het ontstaan van vacatures van onderwijzersbetrekkingen, waaraan rijksjaarwedde of toelage is verbonden. — M. B. Z. 30 Maart 1859; Bijv. 82, E, 226; Prov. blad Gelderland 40; Zeeland 33; Utrecht 41; Friesland 55; Groningen 20; Limburg 62.

5178. De raad der gemeente die burgerregtelijk eigenares is eener brug, in een publieke weg liggende, mag de wegneming dier brug niet bevelen, waardoor de communicatie wordt gestoord, zijnde dit strijdig met het algemeen belang. — Kon. Besl. 20 Julij 1857 (St. 88); Luttenberg 165.

5179. Een raadsbesluit genomen in strijd met een voorschrift van het reglement van orde, wordt niet vernietigd als strijdig met het algemeen belang der gemeente. — M. B. Z. 5 October 1852, no. 3, bij Walker Cremer.

5180. Eene kiezerslijst alleen door den burgemeester opgemaakt zonder medewerking der wethouders, kan niet worden vernietigd, op grond van strijd met het algemeen belang. — M. B. Z. 29 April 1857, no. 155 (2e afd.); Verslag van Limburg 1857.

5181. De besluiten der gemeentebesturen, genomen ter uitvoering van wetten, kunnen mede worden vernietigd op grond van strijd met het algemeen belang. — Kon. Besl. 16 December 1858 (St. 85); Luttenberg 158; idem 12 Januarij 1880 (St. 4); Luttenberg 4; idem 12 Januarij 1860 (St. 5); Luttenberg 4; idem 25 Augustus 1860 (St. 49); Luttenberg 93; idem 24 April 1861 (St. 24); Luttenberg 67; idem 27 November 1861 (St. 101); Luttenberg 214; idem 26 Junij 1862 (St. 131); Luttenberg 88.

5182. Het tot stand brengen van beurtveeren met de vereischte verordeningen, zoowel als het maken van verordeningen tegen de benadeeling van bestaande veeren, is een onderwerp van huishoudelijk belang, waaromtrent mitsdien de plaatselijke besturen bevoegd zijn reglementen te maken. — H. R. 8 April 1851; W. 1349; N. R. XXXVIII, § 39, 203; v. d. H. G. Z. XI, no. 517, 99.

5183. Een besluit van den gemeenteraad, waarbij aan de raadsleden wordt vergund te rooken in de raadsvergaderingen is niet strijdig met het algemeen belang. — Gemeenteraad Bussem; Verslag N. Holland 1866.

5184. H. F. Hesselink van Suchtelen. Het woord »*wetten*" in art. 153 gem.w. omvat niet alleen eigenlijk gezegde rijkswetten, maar tevens algemeene maatregelen van inwendig bestuur en provinciale verordeningen. — Thesis XXXIV; Leiden 1879.

5185. H. J. Westra. Onder de woorden »algemeen belang" in art. 153 gem.w., moet het belang der gemeente niet begrepen worden. — Thesis XXX; Leiden 1874.

5186. Mr. J. Roëll. Het regt des konings tot schorsing of vernietiging van plaatselijke verordeningen. — Bijdr. v. Boer en Fruin XXIV, 92.

5187. A. O. H. Tellegen. Niet alleen plaatselijke verordeningen, die betreffen de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente, maar ook andere vallen binnen het bereik van het vernietiginsrecht des konings. — Thesis VIII; Groningen 1880.

5188. A. P. L. Nelissen. De koning kan schorsen en vernietigen, ook die plaatselijke verordeningen krachtens art. 124 gemw. ter uitvoering eener algemeene wet vastgesteld. — Thesis XV; 's Hertogenbosch 1880.

5189. Indien de voorschriften eener gemeente-

verordening, hoewel van hygiënischen aard, echter kennelijk de bevordering van een ander doel, zoo als vermindering van tapperijen, dan het nemen van gezondheidsmaatregelen beoogen, dan moet zoodanige verordening, als in strijd met dit art., worden vernietigd. — Kon. Besl. 1 Mei 1880 (St. 79); Luttenberg 111; W. B. A. 1614; Gemst. 1494; Rep. 1880, 6483.

Art. 154.

5190. De vernietiging eener verordening is geen algemeene maatregel van inwendig bestuur; zij heeft geene verder verbindende kracht dan die, welke zoodanig besluit naar zijn aard heeft met betrekking tot de verordening die het betreft. — H. R. 16 Junij 1857; W. 1983; N. R. LVI, § 31, 138; v. d. H. Strafr. 1857, no. 1329, 233; Gemst. 360.

Art. 159.

5191. Welk gevolg heeft een koninklijk besluit, waarbij eene gemeente-verordening is vernietigd, indien de raad in gebreke blijft of weigert te voorzien in hetgeen de vernietigde bepalingen regelden? — Gids II, 296.

Art. 161.

5192. Bevoegdheid der gemeentebesturen tot het vaststellen van strafverordeningen. — Bijdr. III, 163.

5193. De raad is niet bevoegd verhooging van straf te bedreigen, indien de overtreder bij de ontdekking een valsche opgave van naam of woonplaats doet. — Verslag N. Holland 1873; Gemst. 1201.

5194. Mr. G. B. Emants. De bevoegdheid van den plaatselijken wetgever om verordeningen op het strand en de open zee te maken. — Themis, 2e VII, 337.

5195. De gemeentebesturen mogen zich niet belasten, met de ontvangst van vrijwillig betaalde geldboeten op overtredingen, dit kan niet anders dan door tusschenkomst der regterlijke magt geschieden. — Verslag van Zeeland 1863, 156.

5196. De wijziging der straffen in artt. 67 en 69 C. P. voorgeschreven, ziet enkel op misdrijven en wanbedrijven, doch in geen geval op politieovertredingen of bij andere bijzondere wetten of verordeningen met geldboete strafbaar gestelde overtredingen. — Hof Z. Holland, zonder dagt.; W. 2529; Gemst. 634.

5197. Strafwetgevende bevoegdheid der gemeentebesturen. — Bijdr. X, 160.

5198. De gemeenteraad is bevoegd te bepalen, dat een sloot door deskundigen verklaard schadelijk voor de openbare gezondheid, zal moeten worden overkluisd of door een riool vervangen. — Kantg. 's Gravenhage 1 Febr. 1872; W. 3436; Gemst. 1067.

5199. Politieverordeningen kunnen ook bestaande toestanden regelen, zonder alleen voor toekomstige toepasselijk behoeven te zijn. — H. R. 21 Julij 1874; W. 3750; N. R CVII, § 33, 218; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1531, 227; W. B. A. 1319.

5200. De burgemeester, als hoofd van het dagelijksch bestuur, heeft de zorg voor de uitvoering van gemeenteverordeningen. — Regtb. Leeuwarden 13 Maart 1879; W. 4450.

5201. Uitoefening van bedrijven. — Bijdr. VIII, 208.

5202. Tengevolge van art. 20 der wet van 29 Junij 1854 (St. 102), waarbij art. 463 C. P. toepasselijk is verklaard op politie-overtredingen, mag evenwel die straf nimmer beneden de bloote politiestraf dalen, dus niet beneden eene boete van 50 cts. — H. R. 20 Mei 1863; W. 2491; N. R. LXXIV, § 12, 58; W. 2491; v. d. H. Strafr. 1863, no. 1843, 170; Gemst. 614.

5203. Wetgeving en uitvoering in zake van plaatselijke verordeningen. — Bijdr. II, 216.

5204. Aan de bijzondere beambten met de uitvoering van eene verordening belast, kan geen andere bevoegdheid worden gegeven om misdrijven bij proces-verbaal te constateren, dan hetgeen bij die verordening is geregeld; een proces-verbaal van zulk een ambtenaar ten aanzien van een misdrijf, waarvan hem de vervolging niet is opgedragen, heeft geen kracht van bewijs. — Hof Z. Holland 6 November 1862; W. 2442.

5205. Willekeur en despotisme in plaatselijke verordeningen en hare terugwerkende kracht. — Bijdr. II, 304.

5206. De ouders en meesters mogen niet verantwoordelijk worden gesteld voor de betaling der boeten, waarin hunne kinderen of bedienden zijn verwezen, omdat dit in strijd is met het beginsel van strafregt, dat alleen hij die overtreedt, gestraft kan worden. — Kon. Besl. 3 Januarij 1852 (St. 3); Luttenberg 2.

5207. Indien eene verordening behalve boete ook gevangenisstraf bedreigt, mag zij niet bepalen, dat de overtreder kan volstaan met betaling der hoogste boete, omdat art. 254 Wetb. van Strafv. dit beperkt tot het geval, dat op de overtreding geene zwaardere straf dan enkele geldboete is gesteld. — Kon. Besl. 14 Februarij 1852 (St. 17); Luttenberg 28.

5208. Het is geoorloofd bij verordening geldboete en gevangenisstraf te zamen of afzonderlijk te bedreigen, en de keuze tusschen die beide straffen aan den regter over te laten. — H. R. 27 October 1852; v. d. H. Strafr., 1852 II, no. 887, 117; N. R. XLIII, § 21, 133; W. 1459; Gemst. 103; H. R. 26 Augustus 1853; v. d. H. Strafr., 1853 II, no. 962, 24; N. R. XLVI, § 9, 36; W. 1569, 1459; Gemst. 153.

5209. Eene onbepaalde boete bij eene verordening gesteld, die het maximum kan overschrijden, heeft wel ten gevolge, dat de regter de straf tot het maximum moet beperken, maar niet dat daardoor de verordening niet geldend zou worden. — H. R. 22 Julij 1856; v. d. H. G. Z. XIII, no. 647, 8; N. R. LIII, § 56, 272; W. 1943; Gemst. 340; H. R. 30 Januarij 1844; W. 484; v. d. H. G. Z. IX, no. 409, 329; N. R. XVI, § 53, 239; W. 480; R. in N. IV, 137; Regtz. XXX, 260.

5210. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat bij veroordeeling de regter zal bevelen, dat het vonnis door aanplakking, of in de dagbladen ter openbare kennis zal worden gebragt, ten koste der overtreders. — M. B. Z. 1858; Gemst. 332, 336.

5211. Een politie-verordening mag iets spetiaals bepalen voor een bijzonder gedeelte der gemeente zonder daardoor in strijd te komen met het beginsel der algemeene verbindbaarheid.

Het bij verordening bedreigen van straf tegen het na verloop van den daarbij bepaalden termijn nog bestaan van zekeren toestand, geeft geen terugwerkende kracht aan de verordening.

De beperking door politie-verordeningen van het gebruik van den eigendom is niet in strijd met de wet, zoodanige beperking brengt geen onteigening mede. — H. R. 13 Junij 1871; W. 3354; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1368, 476; N. R. XCVIII, § 21, 163; W. B. A. 1190; Gemst. 1042.

5212 Mr. D. J. Zubli. Gemeente-verordeningen en waterschapskeuren onderling in strijd. — Bijdr. XVIII, 223.

5213. Eene verordening voor meer dan eene gemeente door hare besturen gemeenschappelijk gemaakt, en tegen hare overtreding straf bedreigende, moet worden aangemerkt als eene plaatselijke ver-

ordening, in den zin van art. 161, zoodat er niet aan eene provinciale verordening kan worden gedacht. — H. R. 28 Januarij 1857; W. 1831; Luttenberg 9; v. d. H. G. Z. XIV, 15; N. R. LV, § 15, 81; W. B. A. 408; Gemst. 284.

5214. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat de raad zich het regt voorbehoudt, om bij het bestaan van verzachtende omstandigheden, zonder vervolging in regten, over de boeten in dading te treden, omdat dit in strijd is met de voorschriften van het Wetb. van Strafv., daar alleen ingevolge art. 254 door betaling der hoogste boete, de vervolging kan worden voorkomen. — Kon. Besl. 26 Julij 1852 (St. 134); Luttenberg 141.

5215. Verordeningen kunnen, op feiten niet bij de algemeene wet gestraft, de strafbepalingen der algemeene wet toepasselijk verklaren.

De gemeentebesturen hebben de bevoegdheid om andere feiten begaan op de wegen welke tot hun grondgebied behooren, strafbaar te stellen als bij de algemeene wet op straten of wegen is vastgesteld, en ook om die verboden feiten met eene andere straf te bedreigen, als bij soortgelijke overtredingen bij de algemeene wet is gesteld. — Regtb. 's Gravenhage 9 Februarij 1860; N. R. B. X, 461.

5216. De vraag of eenig onderwerp al dan niet bij algemeene maatregel van inwendig bestuur kan worden geregeld, staat uitsluitend ter beoordeeling van het gouvernement, en niet van de plaatselijke besturen, zoodat het voor deze voldoende is, dat in het onderwerp bij eene algemeene maatregel van inwendig bestuur is voorzien, om zich van het bedreigen van straf tegen overtreding daarvan te onthouden. — M. B. Z. 12 April 1852.

5217. Mr. J. R. Thorbecke. Over de wet van 6 Maart 1818 (St. 12) omtrent de straffen bij plaatselijke reglementen vast te stellen. — Themis VIII, 54.

5218. De ambtenaren van het O. M. zijn uitgenoodigd om van iedere regterlijke uitspraak ter zake van overtreding eener gemeentelijke verordening, kennis te geven aan het bestuur der gemeente, met vrijlating aan hetzelve om zich binnen een geschikten termijn te verklaren omtrent het al of niet noodzakelijke of wenschelijke der aanwending van het middel van cassatie; na zoodanig overleg zal het O. M. met meer juistheid kunnen beoordeelen, in hoeverre zijn pligt mede brengt om de strafvervolging verder voort te zetten of in de aanwezige uitspraak te berusten. — Circ. M. J. 25 Nov. 1851, no. 78; Bijv. 332, E, 111; W. 1283; Luttenberg 199; Gemst. 9.

5219. De gemeenteraden zijn niet gehouden de ontwerpen der door hen vast te stellen verordeningen vooraf tot onderzoek in te zenden aan den Comm. des K. — Comm. d. K. Groningen 7 Januarij 1869, no. 22, 1e afd.; Prov. blad no. 1; W. B. A. 1024.

5220. De plaatselijke wetgever heeft geen bevoegdheid om nadere of andere straffen te bepalen tegen overtredingen, waartegen bij het Wetb. v. Strafr. reeds straffen zijn bedreigd. — Kantg. Hulst 25 September 1852; W. 1371.

5221. Het al of niet uitvoerbare eener verordening betreft de doelmatigheid der verordening en alzoo hare innerlijke waarde, welke de regter niet mag beoordeelen. — H. R. 17 April 1866; N. R. LXXXII, § 44, 360; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1015, 236; W. 2792; Gemst. 765.

5222. De boeten door den regter opgelegd wegens overtreding van verordeningen, krachtens de wet van 6 Maart 1818 (St. 12), mogen beneden 50 ct. dalen, omdat bij die wet geen minimum van boete is bepaald. — H. R. 20 Januarij 1852; N. R. XLI, § 6, 26; v. d. H. Strafr. 1852, I, no. 813, 29; W. 1389; Regtz. XVIII, 217.

5223. Niet verbindende kracht van een plaatselijk politiereglement, onder de Belgische gemeentewet tot stand gebragt in Limburg, wegens niet inachtneming van het bij die wet voorgeschrevene. — Kantg. Maastricht 7 Januarij 1853; W. 1414; Gemst. 74.

5224. Welke is de beteekenis eener verwijzing naar artikelen van het Wetb. van Strafr. in bepalingen eener gemeentelijke politie-verordening? — Kantg. 's Hage 15 Aug. 1861; W. 2300; Gemst. 519.

5225. Heeft een gemeentebestuur het regt om aan de ambtenaren der politie de magt en de bevoegdheid te verleenen om dieren, die zich in strijd met eene verordening op daarbij verboden plaatsen bevinden, af te maken? — Neen. — Gemst. 944.

5226. M. A. Holsboer. Algemeen politie reglement voor eene landelijke gemeente. — Arnhem 1856.

5227. J. F. van Uden en A. Dijkhoff. Proeve van eene algemeene plaatselijke politie-verordening, meer bijzonder ingerigt voor de gemeenten ten platten lande, verzameld en bewerkt met toevoeging van ophelderende aanteekeningen. — 's Hertogenbosch 1855.

5228. Bloemlezing uit gehouden beraadslagingen over de vaststelling van eene algemeene politieverordening. — Gemst. 837—839.

5229. Wat is eene politie-overtreding? — W. 2814.

5230. Werklieden zijn niet verantwoordelijk voor de werken op last hunner meesters verrigt, waartoe vergunning van het gemeentebestuur wordt vereischt. — H. R. 6 October 1868; Gemst. 896; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1242, 239; N. R. XC, § 3, 16, W. 3052; W. B. A. 1016.

5231. Bij verordening op de havenpolitie mag niet worden bepaald, dat de boeten in handen van den havenmeester of een ander ambtenaar moeten worden betaald, noch ook dat bij gebreke van zoodanige betaling den schippers het verlaten der haven met hunne vaartuigen wordt belet, tenzij borgtogt voor de betaling wordt gesteld. — Verslag Zeeland 1866, 179.

5232. De zeestranden zijn bij geene bepaling aan het regtsgebied der gemeente onttrokken. De regeling in het belang der openbare orde en zedelijkheid van het gemeen, doch verschillend gebruik van het onder 's Gravenhage gelegen zeestrand en der daarover spoelende zee voor badenden en visschers, heeft niets gemeens met de bepalingen van den waterstaat. — H. R. 24 April 1866; N. R. LXXXII, § 48, 400; W. 2794; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1017, 253; N. R. B. XVII, 300; Gemst. 766.

5233. Inlichting betreffende boeten welke vrijwillig op magtiging van het O. M. worden gekweten. — M. J. 11 Augustus 1860; Bijv. 228, E, 370; Luttenberg 83.

5234. Op politie-overtredingen, waartegen als minimum de minste politiestraf is bedreigd, kan art. 20 der wet van 29 Junij 1854 (St. 102) niet worden toegepast. — H. R. 20 Mei 1863; N. R. LXXIV, § 12, 58; v. d. H. Strafr. 1863, no. 1843, 170; W. 2491; Gemst. 614.

5235. Uitkeering aan de gemeenten van de boeten boven 15 franken, uitgesproken krachtens plaatselijke reglementen, vastgesteld na de invoering der gemeentewet. — M. v. F. 16 Januarij 1857, E, 49, Luttenberg 5.

5236; De cumulatie van boeten bij de wet bepaald wegens *onderscheidene* misdrijven, heeft ook plaats bij *gelijksoortige*. — Regtb. Amsterdam 25 September 1851; W. 1311.

5237. De gemeentewetgever heeft de bevoegdheid om tegen feiten niet bij de algemeene wet strafbaar

gesteld, de strafbepaling der algemeene, het quantum van dit art. niet te boven gaande, wet toepasselijk te verklaren. — Regtb. 's Gravenhage 23 Januarij 1860; N. R. B. X, 459; W. B. A. 589.

5238. Ook in politiezaken is de dader alleen strafregtelijk aansprakelijk en niet de meester voor zijne knechten, zoo de wet het niet uitdrukkelijk anders bepaalt. — Kantg. Amsterdam no. 4, 20 October 1852; W. 1382.

5239. Een gemeentelijke politie-verordening is ongeldig en onverbindend, indien daarbij is bepaald dat iedere overtreding zal worden gestraft met eene geldboete van ƒ 25 of eene gevangenisstraf van drie dagen voor elk stuk vee, waarmede de overtreding is begaan. — Regtb. Gorinchem 14 November 1865, W. 2747; Gemst. 743.

5240. Een persoonlijke daad is geen vereischte voor de aansprakelijkheid wegens de overtreding eener politie-verordening; die aansprakelijkheid kan evenzeer ontstaan door na te laten datgene te doen wat bij verordening is voorgeschreven. — H. R. 22 Jan. 1861; N. R. LXVII, § 9, 54; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 838, 20; W. 2248; Gemst. 490.

5241. Politie-reglement op de dienstboden. — Gemst. 14.

5242. Indien iemand zich eene zaak toeëigent aan eene gemeente in eigendom toebehoorende, welke het hem volgens eene verordening dier gemeente volkomen geoorloofd is zich toe te eigenen, maar daarvan later een bij diezelfde verordening ongeoorloofd gebruik heeft gemaakt, dan kan dat later ongeoorloofd gebruik der zaak, het geoorloofde der voorafgegane toeëigening niet wegnemen en niet aan diefstal, maar slechts aan eene overtreding eener verordening gedacht worden. — H. R. 13 Januarij 1863; W. 2449; N. R. LXXIII, § 6, 38; W. 2449; v. d. H. G. Z. XX, no. 958, 5.

5243. Eene geheele gemeente kan in een waterschap worden ingelijfd; de verordeningen van dat waterschap zijn verbindend in die gemeente; zij maken geen inbreuk op de bevoegdheid van den gemeenteraad; evenwel wanneer verordeningen vóór die inlijving zijn vastgesteld, behooren zij voor het nieuw gedeelte van het waterschap weer te worden afgekondigd. — H. R. 30 October 1855; N. R. LI, § 27, 109; W. 1709; v. d. G. Z. XII, no. 620, 300; W. B. A. 345; Gemst. 223.

5244. De kosten in zake van vervolging wegens overtreding moeten bij lijfsdwang op de veroordeelden verhaald worden, ook op minderjarigen, zelfs op personen beneden 16 jaren oud. — H. R. 14 Febr. 1860; N. R. LXIV, § 21, 79; W. 2144; v. d. H. G. Z. XVII, no. 797, 28.

5245. Wanneer twee personen, beide aansprakelijk zijn gesteld voor hetzelfde feit, moet bij schuldigverklaring ieder worden veroordeeld in de boete op dat feit gesteld; eene hoofdelijke veroordeeling tot éénе boete mag niet worden uitgesproken. — H. R. 22 Januarij 1861; N. R. LXVII, § 9, 54; W. 2243; Gemst. 490; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 838, 20.

5246. Het woord *»vroente"* beteekent taalkundig eene gemeene en openbare weide, ook het woord »gemeente" wordt dikwerf gebezigd in de bijzondere beteekenis van »gemeene weide", daaruit volgt alzoo, dat door de verwisseling en zamenvoeging dier beide woorden in art. 2 der publicatie van representanten van het volk van Bataafsch-Brabant van 27 Mei 1796, de wetgever de uitdrukking gemeente aldaar heeft gebezigd in den beperkten zin van *woesten* en *ledigen* grond. — H. R. 18 September 1855; W. 1788; v. d. H. G. Z. XII, no. 618, 290; N. R. LI, § 6, 17.

5247. Voor iedere overtreding, ingeval alleen geldboete als straf is bedreigd, moet een afzonderlijke boete worden uitgesproken. — H. R. 9 December 1863; W. 2560; v. d. H. Strafr. 1868, no. 1889, 409; N. R. LXXV, § 33, 302.

5248. Bij politie-overtredingen komt geene beslissing te pas omtrent het oordeel des onderscheids van daders beneden 16 jaren; art. 66 C. P. kan nimmer op overtredingen worden toegepast. — H. R. 29 Jan. 1856; N. R. LII, § 21, 91; W. 1759; v. d. H. Strafr, 1856, I, no. 1185, 67; W. 1759; W. B. A. 369; Gemst. 248, H. R. 22 Maart 1865; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1058, 384; W. 2693.

5249. Art. 52 der wet op den overgang van de vroegere tot de nieuwe wetgeving, waarbij de toepassing der straf zich naar de nieuwe wet regelt, indien deze ligtere of geen straf bedreigt, is mede van toepassing op overtredingen van gemeenteverordeningen. — H. R. 12 November 1861; N. R. LXIX, § 17, 124; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 892, 415; W. 2344; Kantg. Noordwijk 25 Januarij 1866; Gemst. 783; W. B. A. 901; W. 2825.

5250. Algemeene politie-verordening te 's Gravenhage. — Gemst. 140 en 141.

5251. Mr. A. A. Weve. De meester die aan zijne onderhoorige knechts bevel geeft iets te doen, hetgeen op zich zelf overeenkomstig de dienstpraestatie kan worden geacht, doch hetwelk hij wist, dat in strijd met eene verordening was, moet als de eigenlijke dader (auteur), en de knechts die op bevel des meesters hebben gehandeld, slechts als *werktuigen* worden beschouwd. — N. Bijdr. v. R. en W. XIII, 615.

5252. Elk hoofd van een huisgezin is aansprakelijk voor de overtreding van politie-verordeningen, gepleegd door hen, die binnen den kring des huisgezins aan zijn onmiddelijk gezag zijn onderworpen. — Regtb. Amsterdam 14 Junij 1860; N. R. B. X, 598; W. 2195, 2197; W. B. A. 586; Gemst. 466.

5253. De eigenaar, wiens bedienden met zijne voorkennis en bewilliging, doch zonder dat blijkt van uitdrukkelijken last, een hem behoorenden niet gekeurden stier hebben laten springen, is strafregtelijk verantwoordelijk. — Kantg. 's Hertogenbosch 14 Maart 1856; W. 1739.

5254. De gemeentewetgever, mits zich beperkende tot zijn wettig terrein, is niet gebonden door de voorschriften van het B. W. omtrent bilaterale contracten. — Regtb. Amsterdam 29 Maart 1866; Gemst. 776; W. 2815.

5255. De overtredingen, waartegen eene hoogere geldboete dan 15 francs is bedreigd, moeten beschouwd worden als wanbedrijven; daarbij moet ten aanzien van beklaagden beneden 16 jaren naar het oordeel des onderscheids van den beklaagde onderzoek worden gedaan. — H. R. 2 December 1862; N. R. LXXII, § 36, 292; W. 2438; v. d. H. Strafr. 1862; no. 1799, 436.

5256. Bij eene verordening op de brandweer behoort voor persoonlijke dienst vrijstelling te worden verleend aan zoodanige rijksambtenaren, die door hunne betrekking, bij het ontstaan van brand, andere pligten in het algemeen te vervullen hebben, hetzij tot handhaving der openbare orde, hetzij tot beveiliging van goederen en waarden, hun van rijkswege toevertrouwd. — Kon. Besl. 12 Maart 1876 (St. 52); Gemst. 1279; Luttenberg 33.

5257. Bij art. 2 B. W. zijn onder persoonlijke dienstbaarheden, alléén bedoeld dienstbaarheden, staande in verband tot het burgerlijk regt, doch geene diensten in het openbaar belang opgelegd. De verpligting tot het bijwonen van de oefeningen der brandweer en het deelnemen daaraan door de

ingezetenen, is niet in strijd met de wet. — H. R. 13 October 1879; W. 4434; Rep. 1879, 5277 vg.; N. R. CXXIII, § 6, 33.

5258. Eene verordening op de brandweer moet niet slechts het stellen van plaatsvervangers ter waarneming van de dienst bij de brandweer bepalen, maar die dienst moet ook afkoopbaar worden gesteld ingevolge art. 193. — Kon. Besl. 13 Januarij 1853 (St. 6); Gids II, 40; Luttenberg 11.

5259. De plaatsvervanging of afkoopbaarstelling staat niet ter keuze van den raad, maar van den dienstpligtige. — Versl. Zeeland 1857.

5260. Bij verordening op de brandweer kan niet aan de ingezetenen worden opgelegd, om een goeden digten emmer gemerkt met den naam des eigenaars en het nummer en letter van het huis beschikbaar te stellen bij het ontstaan van brand, op grond dat de kosten der brandweer ingevolge art. 205n, ten laste der gemeente komen. — Kon. Besl. 29 Sept. 1853 (St. 108); Luttenberg 87.

5261. De verordening op de brandweer te Rotterdam.

Aan fabrikanten kan worden opgelegd steeds haren kleeden en handbrandspuiten aanwezig te hebben. — Bijdr. I, 161, 244.

5262. Bij verordening op de brandweer mag niet worden bepaald, dat wanneer de spuiten zich met vergunning naar eene naburige gemeente begeven, het personeel aan dezelfde verpligtingen en straffen is onderworpen, als bij brand binnen de gemeente. — Kon. Besl. 11 Maart 1857 (St. 11); Luttenberg 46.

5263. Aanbeveling om een eenvormig model voor de koppelschroeven bij alle gemeentebrandspuiten aan te nemen. — M. B. Z. 13 Februarij 1872, no. 113, 2e afd.; Bijv. 1872, 56.

5264. Voor den dienstpligtige bestaat geene verpligting, ingeval van brand, in eene naburige gemeente diensten te bewijzen. — Kantg. Purmerend 31 Maart 1864; W. 2583; W. B. A. 780; Gemst. 660.

5265. Tot den dienst bij de brandweer mogen niet worden verpligt, zoodanige personen, die wegens eene reeds op hen rustende verpligting tot andere openbare dienst, in de onmogelijkheid verkeeren, om bij de brandweer in persoon dienst te verrigten. — Kon. Besl. 15 Julij 1858 (St. 58); Bijdr. II, 143; Gemst. 358; Luttenberg 124.

5266. Aan burgemeester en wethouders mag niet de bevoegdheid worden verleend, om vrijstelling van den dienst bij de brandweer te verleenen. De verordening behoort de redenen van vrijstelling te vermelden. — Kon. Besl. 11 Mei 1862 (St. 47); Versl. Zeeland 1863, 148; Luttenberg 73.

5267. Aan de ingezetenen kan niet worden opgelegd de verpligting, om aangifte te doen van ontdekten brand buiten de gemeente, en om daarbij dienst te doen. — Kon. Besl. 11 Mei 1862 (St. 47); Verslag Zeeland 1863, 158; Luttenberg 73.

5268. Bij de verordening op de brandweer kunnen de ingezetenen tot persoonlijke dienst worden opgeroepen, en verdeeld worden in onderscheiden klassen van werkzaamheden; zij worden daardoor geene ambtenaren der gemeente. — M. B. Z. 22 November 1856, no. 137; G. v. O. 598.

5269. Tot het verrigten van persoonlijke diensten bij de brandweer, kunnen vrouwen niet worden verpligt. — M. B. Z. 14 Julij 1856, no. 213; G. v. O. 603.

5270. Het omverhalen van aan het brandend perceel, belendende gebouwen, moet door den burgemeester worden bevolen, daarop is de wet van 28 Augustus 1851 (St. 125) op de onteigening ten algemeenen nutte toepasselijk, niet op reeds brandende gebouwen. — M. B. Z. 15 April 1857, no. 112; G. v. O., 603; Gids II, 657.

5271. De regter is niet bevoegd in een onderzoek te treden of de wettelijke vereischten, voor de vaststelling eener verordening tot het praesteren van persoonlijke diensten voor de brandweer aanwezig zijn. — H. R. 8 Junij 1858; Gemst. 423; v. d. H. G. Z. XV, no. 718, 115; N. R. LIX, § 44, 229; W. 2108.

5272. Het enkel toezenden der onderscheidingsteekenen aan geaffecteerden bij de brandspuit, nadat de dienstpligtige zich had doen inschrijven, kan als kennisgeving gelden, dat hij tot de dienst is ingelijfd. — Regtb. Amsterdam 7 Februarij 1861; W. 2285.

5273. Bij eene verordening op de brandweer mag worden bepaald, dat de schoorsteenen minstens éénmaal 's jaars geveegd moeten worden; tot onderzoek daarvan, kan de last tot binnentreden der woningen worden gegeven. — M. B. Z. 13 Januarij 1858, no. 143; G. v. O. 615.

5274. Aan de beambten bij de brandweer mag niet het beheer der uitgaven voor het brandwezen worden overgelaten, dit behoort bij burgemeester en wethouders te blijven. — M. B. Z. 27 Mei 1858, no. 121; G. v. O. 619.

5275. Aan ambachtslieden, die bij licht werken, kan niet de verpligting worden opgelegd om een lantaarn te bezitten, wel kan worden bepaald, dat in de werkplaatsen van geen licht, ten zij in eene lantaarn besloten, zal mogen worden gebruik gemaakt. — Versl. Zeeland 1856.

5276. Wanneer in een provinciaal reglement op de wegen, de afstand wordt bepaald, binnen welke hout en hooi-mijten of schelven mogen worden geplaatst, kan evenwel in eene plaatselijke verordening ter voorkoming van brand, die afstand worden uitgebreid. — Verslag Zeeland 1856.

5277. Aanbeveling om bij verordening voorschriften te geven tot goede inrigting der brandweer door maatregelen te nemen omtrent het plaatsen van hooibergen, en het bedekken der huizen met riet. — M. B. Z. 3 April 1868; Prov. blad Overijssel 25; Luttenberg 48.

5278. Verordening houdende voorschriften ingeval van brand nabij of in het raadhuis en ter voorkoming van brand in dat gebouw; vastgesteld door burgemeester en wethouders van 's Gravenhage 2 October 1868. — W. B. A. 1010.

5279. Verordening op het aanmaken en branden van boekweitveld, vuren der arbeiders in de veenen en bosschen en heidegronden. — Gemst. 30. In de gemeente Schoterland vastgesteld 1 April 1852. — Gemst. 396.

5280. Het branden van veen- en heidegronden is in Limburg geregeld bij provinciale verordening. — Ged. Staten Limburg 14 Jan. 1859; Prov. blad 14, Bijv. 13.

5281. De regter mag niet beoordeelen of iemand al dan niet teregt door de bevoegde autoriteit bij de brandweer is ingelijfd, dit behoort tot de kennisneming der administrative autoriteit. — H. R. 28 Februarij 1865; N. R. B. XVI, 19; W. 2682; W. B. A. 834; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1052, 312; N. R. LXXIX, § 34, 262; Gemst. 711.

5282. Verordening op de brandweer. — Gemst. 66.

5283. Het O. M. is niet bevoegd om na eene bestaande veroordeeling ter zake eener overtreding van een brandreglement, later ter zake van hetzelfde feit eene veroordeeling te requireren op grond van overtreding van een reglement op de buurtwegen. — Kantg. Tholen 24 April 1857; W. 1861.

5284. Reglement voor het brandpiket der dienst-

doende schutterij te Deventer, vastgesteld door den majoor-kommandant in overleg met den burgemeester den 21 December 1868. — Gemst. 904.

5285. Branden van veenen, voor den bouw van boekweit in Overijssel. — Prov. Staten Overijssel 3 Julij 1834; Bijv. 503, E, 194.

5286. Reglement op het verwerken van den hennep in de provincie Holland van 4 Julij 1834, goedgekeurd bij Kon. Besl. 3 September 1834, no. 74. — Bijv. 508, E, 194.

5287. Verordening voor het brandwezen in de gemeente Groningen, vastgesteld 10 Febr. 1855. — Gemst. 180, 181.

5288. Maatregelen te nemen bij vervoer van buskruid. — Prov. blad Groningen 1856, no. 38; 1859, no. 25.

5289. De gemeentebesturen zijn bevoegd bepalingen vast te stellen betreffende de hoeveelheid buskruid of vuurwerk, welke daarin neringdoende personen of vuurwerkers voorhanden mogen hebben, alsmede omtrent de plaats waar, en de wijze waarop, deze voorwerpen moeten bewaard worden. De overtredingen der verordeningen zijn strafbaar volgens de wet van 26 Januarij 1815 (St. 7). — Art. 2 der wet van 9 Julij 1855 (St. 68).

5290. Art. 33 der wet van 26 Januarij 1815 (St. 7), houdende maatregelen van voorzorg bij den invoer en het vervoer van buskruid hier te lande, waarbij de invoer onder „valsche emballage of benaming" is strafbaar gesteld, is toepasselijk op vreemdelingen die zich buiten de grenzen van het rijk bevinden, indien het misdrijf is gepleegd of zijne uitwerking heeft gehad op Nederlandsch grondgebied. — Hof Gelderland 17 December 1861; W. 2352; N. R. B. XII, 739; H. R. 12 Maart 1862; W. 2362; v. d. H. G. Z. XIX, no. 916, 113; N. R. LXX, § 42, 325.

5291. Bij verordening mogen bepalingen worden gemaakt op den verkoop, bewaring enz. van buskruid en vuurwerken, niet op het vervoer daarvan. — G. v. O. 620.

5292. Bij verordening kan het voorhanden hebben van buskruid en vuurwerk, bij neringdoenden, op bepaalde plaatsen van huizen, pakhuizen of winkels worden beperkt en ook geheel worden verboden. — H. R. 5 Mei 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 675, 154; N. R. LVI, § 1, 1; W. 1978; Gemst. 358.

5293. Bij verordening mag verboden worden, om buskruid te verwerken of verkoopen anders dan bij dag en zonder vuur of licht. — H. R. 18 Febr. 1840; W. 80; v. d. H. G. Z. I, no. 21, 146; N. R. IV, § 50, 300.

5294. Voorschriften in acht te nemen bij het verleenen van vergunning voor de oprigting van inrigtingen, bestemd tot vervaardiging, verwerking en bewaring van buskruid en andere ontplofbare stoffen. — M. B. Z. 15 September 1876; Bijv. 1876, 278.

5295. Onder de *ligt ontvlambare* stoffen, waarvan de opslag anders dan in brandvrije plaatsen in sommige verordeningen wordt verboden, behoort niet de zoogenaamde *gazolie* te worden begrepen. — Regtb. Amsterdam 23 April 1863; W. 2509.

5296. De fabrikanten en verkoopers van buskruid, vuurwerken en schietkatoen zijn verpligt deze hunne neringen in hunne aanvragen om patent te vermelden. — Prov. blad Groningen 1855, no. 55.

5297. De overtreding van art. 1 der wet van 20 Januarij 1815 (St. 7) omtrent het vervoer van buskruid boven de hoeveelheid van drie ponden in een vaatje, zonder dat op den bodem daarvan met roode letters was vermeld het woord „buskruid" en zonder dat op het adres de naam van den afzender en de juiste hoeveelheid kruid was aangeteekend, is alleen strafbaar in den afzender. — Hof N. Holland 10 November 1856; W. 1810; N. R. B. VII, 489; Gemst. 276.

5298. De gemeentelijke verordeningen, waarbij verboden is eenig buskruid in winkels voorhanden te hebben, zonder vergunning van het gemeentebestuur, zijn van kracht ook na de wet van 9 Julij 1855 (St. 68). — H. R. 5 Mei 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 675, 154; W. 1978; N. R. LVI, § 1, 1; Gemst. 358.

5299. Verordening op het buskruid te 's Gravenhage. — Gemst. 172.

5300. Herinnering aan de voorschriften in de wet van 26 Januarij 1815 (St. 7) omtrent de behandeling en bewaring van buskruid. — M. J. 14 Januarij 1852; Polititieblad 1852; W. 1296.

5301. Voorschriften betreffende het vervoer van buskruid. — M. v. O. 30 September 1879; Luttenberg 219.

5302. Aanschrijving betreffende de bergplaatsen van buskruid, in verband met de wet van 2 Junij 1875 (St. 95). — Min v. W. 27 September 1873; Luttenberg 218.

5303. Bepalingen betreffende het nemen van veiligheidsmaatregelen bij vervoer van buskruid. — M. v. O. 18 September 1873; Luttenberg 115.

5304. Bij verordening kunnen geene voorschriften worden gegeven omtrent inrigtingen, tot zuivering van petroleum. — Versl. Zeeland 1864; bl. 146.

5305. De bewaring van petroleum mag bij plaatselijke verordening worden geregeld, behoudens het verleenen van vergunning tot het oprigten van bewaarplaatsen. — Kon. Besl. 29 April 1864 (St. 39); Luttenberg 65.

5306. Het koninklijk besluit van 29 April 1864 (St. 39), op de bewaarplaatsen van petroleum in verband met dat van 31 Januarij 1824 (St. 9), art. 3, is niet toepasselijk op tijdens de uitvaardiging reeds bestaande inrigtingen. — Kantg. Amsterdam no. 4, 16 Februarij 1865; W. 2729; Regtb. Amsterdam 4 Julij 1865; W. 2737; Mag. v. H. VII, 222; W. B. A. 857; H. R. 2 Mei 1865; N. R. B. XVI, 40; v. d. H. G. Z. XX, no. 1063, 429; W. 2688; N. R. LXXX, § 1, 1; W. B. A. 833; Gemst. 713.

5307. Verordening op de inrigting der bewaarplaatsen van petroleum, reeds bestaande tijdens het in werking treden van het koninklijk besluit van 29 April 1864 (St. 39) en de wijze van bewaring van petroleum aldaar; vastgesteld door den gemeenteraad van Amsterdam. — W. B. A. 854,

5308. De gewone regter is bevoegd kennis te nemen van eene vordering tot teruggave van een voorraad petroleum met schadevergoeding, wegens het onregtmatig weghalen daarvan, tegen het hoofd van het gemeentebestuur ingesteld. Het toezigt op de bergplaatsen van petroleum, hoewel krachtens koninklijk besluit uitgeoefend, betreft niet de algemeene orde en het staatsbelang, maar het belang der gemeente, welke alzoo aansprakelijk is voor eene daarbij gepleegde onregtmatige daad van haren burgemeester. — Regtb. Amsterdam 4 Julij 1865; W. B. A. 857; Gemst. 738; W. 2737; Mag. v. H. VII, 222.

5309. Verordening met betrekking tot bewaarplaatsen van petroleum en dergelijke te 's Gravenhage — W. B. A. 769.

5310. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat tot het maken of veranderen van bewaarplaatsen van petroleum, welke ten tijde of na het in werking treden der koninklijke besluiten van 29 April 1864 (St. 39) en van 22 Mei 1868 (St. 69), reeds be

stonden, de vergunning van burgemeester en wethouders wordt vereischt. — Versl. Zeeland 1869, 176.

5311. Verordening omtrent de wijze van verkoop, bewaring en vervoer van petroleum; vastgesteld te Dordrecht 11 Februarij 1867. — W. B. A. 927. — Appingedam; W. B. A. 940.

5312. Mr. J. Heemskerk Az. Nog iets over wetgeving en politiezorg betreffende petroleum. — Bijdr. X, 33, 338; XI, 109.

5313. Ontwerp-verordening op het bergen en het vervoer van petroleum enz. — Rotterdam; Gemst. 792.

5314. Verordening, houdende bepalingen omtrent de bewaring en den verkoop van petroleum in de gemeente Arnhem; vastgesteld 3 December 1866. — W. B. A. 913; id. Dordrecht 11 Maart 1867; Gemst. 819.

5315. Verordening op den aanvoer, het bewaren en vervoeren van petroleum; vastgesteld door den gemeenteraad aan Amsterdam 5 Aug. 1868. — W. B. A. 1006.

5316. Verordening op den aanvoer, het bewaren en vervoeren van petroleum. — Gemst. 887 en vg. 604.

5317. Het koninklijk besluit van 29 April 1864 (St. 39) verbiedt alleen de oprigting van nieuwe bewaarplaatsen voor petroleum. — Regtb. Amsterdam 9 Februarij 1865; W. 2672; N. R. B. XVI, 40; W. B. A. 815; Gemst. 705; Regtb. Amsterdam 4 Julij 1865; W. 2737; W. B. A. 857.

5318. Uitnoodiging om, bij aanvrage om vergunning tot oprigting van bewaarplaatsen van petroleum, te letten op het groot gevaar, dat er in gelegen is, als dergelijke bewaarplaatsen in dicht bewoonde buurten en in nabijheid van andere magazijnen worden gevestigd. — M. B. Z. 21 Augustus 1866, no. 159, 2e afd.; Bijv. 273; Prov. blad Gelderland 143; Z. Holland 108; Zeeland 98; Utrecht 372; Overijssel 70; Friesland 136; Groningen 63; Drenthe 43; Limburg 136.

5319. De wet van 2 Junij 1875 (St. 95) kent geene provisionele vergunningen in dien zin, dat de fabriek of nijverheidsonderneming, ieder oogenblik voor opheffing vatbaar zou zijn. — W. B. A. 1611.

5320. Regeling van het toezigt bij het oprigten van inrigtigtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken. — Wet 2 Junij 1875 (St. 95).

5321. Uit de artt. 1, 2 en 3 der wet van 2 Junij 1875 (St. 95) of uit de verdere bepalingen dier wet volgt niet, dat de wetgever zou hebben willen te kort doen aan de magt der gemeenteraden om voor het geval plaatselijke toestanden, het wenschelijk maken in het belang der openbare gezondheid, nog andere voorschriften van gelijke strekking voor hunne gemeenten vast te stellen, zulks bij plaatselijke verordening te doen. Ook na de invoering dier wet is derhalve de plaatselijke wetgever bevoegd op grond van art. 135 bij algemeene politie-verordening te verbieden, om op bepaalde plaatsen, zonder vergunning van burgemeester en wethouders, eenig gebouw tot koe- of paardenstal of ook tot het houden of mesten van varkens in te rigten of te gebruiken en om tegen de overtreding van zoodanig verbod, krachtens art. 161, straf te bedreigen. — H. R. 13 December 1880; W. 4393.

5322. Na de invoering der wet van 2 Junij 1875 (St. 95) moeten de nieuwe voorwaarden voor de instandhouding eener inrigting vereischt, voor welker oprigting, krachtens de vroeger geldende koninklijke besluiten, vergunning is verleend, worden beoordeeld door het bestuur, dat de eerste vergunning heeft gegeven. — Kon. Besl. 28 Januarij 1876 (St. 35); Luttenberg 65; Kon. Besl. 3 Augustus 1876 (St. 167); Luttenberg 177.

5323. Voor de strafbepalingen op de niet geoorloofde oprigting van magazijn of hoop van drek en vuilnis, is het niet noodig te vermelden uit welke stoffen die drek en dat vuilnis waren zamengesteld, noch ook dat blijke waarom de toestemming niet is gegeven. — H. R. 24 Februarij 1852; W. 1413; N. R. XLI, § 30, 127.

5324. Verordening omtrent de inrigting der bewaarplaatsen en bereidplaatsen en het vervoer van bloed in de gemeente Amsterdam; vastgesteld 28 Februarij 1855. — Gemst. 183.

5325. Vergunning tot het daarstellen van bewaar- en bereidingsplaatsen van bloed. — Prov. blad Groningen 1850, no. 15.

5326. Een magazijn van beenderen moet niet bij iedere vermeerdering beschouwd worden als op nieuw te zijn ingerigt of daargesteld, wanneer het geen verandering in uitgestrektheid of inrigting heeft ondergaan. — H. R. 10 Junij 1856; v. d. H. G. Z. XII, no. 641, 442; W. 1881; Gemst. 310; N. R. LIII, § 31, 172.

5327. Onder „slagerij" of „slagterij" moet worden verstaan de plaats, waar men het vee slaat of slagt, onverschillig of daar tevens het vleesch van het geslagte vee al of niet wordt verkocht, daaronder is derhalve niet begrepen een bloote *vleesch-* of *slagerswinkel*. — H. R. 27 September 1853; W. 1575; v. d. H. Strafr. 1853 II, no. 972, 88; N. R. XLVI, § 16, 73; Gemst. 156.

Het hof van N.-Holland had echter geoordeeld, dat door *slagerij* niet alleen moet worden verstaan *slagtplaats*, maar evenzeer die, waar het vleesch alleen verkocht wordt. — Hof N. Holland 10 April 1853; W. 1438; Gids II, 381.

5328. In het voorschrift van een plaatselijk politiereglement, dat bij het slagten de slagtplaats zóó gesloten moet zijn, dat die handeling van de straat niet kan worden gezien; is onder de uitdrukking „*slagten*" begrepen, niet alleen het dooden, maar alle die verrigtingen, die aan het gedoode dier moeten geschieden vóór het aan den haak hangt, derhalve ook het uithalen der ingewanden en het villen. — H. R. 2 Februarij 1880; W. 4485; Rep. 1880, 6201.

5329. Het woord „*slagten*", in verordeningen voorkomende, moet in den beperkten zin van „dooden van vee" worden verstaan, daaronder moet niet begrepen worden de meer uitgebreide beteekenis van het gedoode vee in zoodanigen toestand te brengen, dat het tot verkoop of gebruik geschikt is. — H. R. 7 November 1854; N. R. XLVIII, § 49, 216; W. 1676; v. d. H. G. Z. XII, no. 603, 206.

5330. In art. 17 der wet van 2 Junij 1875 (St. 95) wordt onder „het bestuur, dat de vergunning geeft" verstaan, „het bestuur, dat de vergunning heeft gegeven", zoodat, indien gedeputeerde staten de vergunning hebben verleend, burgemeester en wethouders niet bevoegd zijn, nieuwe voorwaarden op te leggen. — Kon. Besl. 19 Maart 1880, no. 7; W. B. A. 1623; Rep. 1880, 6940.

5331. Mr. A. A. Weve. Iets naar aanleiding van het onderzoek de commodo et incommodo. — Bijdr. v. R. en W., XII, 289.

5332. Voorschriften door de plaatselijke besturen in Gelderland in acht te nemen bij de in hunne handen gestelde of bij hen ingediend wordende verzoeken tot oprigting van fabrieken en trafieken, spetiaal ten aanzien van het onderzoek de commodo et incommodo. — Gouverneur Gelderland 1 October 1836, Bijv. 372, E, 323.

5333. Bepalingen nopens het stellen van een termijn tot het in werking brengen eener fabriek tot welker oprigting vergunning is verleend, en voorwaarden aan die vergunning te stellen. — M.

B. Z. 14 Mei 1860, Bijv. 132, E, 200; Prov. blad Gelderland 63; Z. Holland 73; N. Holland 44; Zeeland 69; Utrecht 57; Friesland 79; Overijssel 29; Drenthe 24; Limburg 95; Groningen 32; Luttenberg 47.

5334. Vijfjaarlijksche opgaven van den staat der fabrieken. — M. B. Z. 4 Mei 1848, Bijv. 202, E. 268.

5335. Beperkingen van te zwaren en langdurigen arbeid van kinderen in fabrieken. — M. B. Z. 17 December 1860; Bijv. 388, E, 680; Prov. blad Utrecht 118; Friesland 148; Groningen 142.

5336. Toestemming tot het oprigten of veranderen van magazijnen voor beenderen en lompen. — Prov. blad Groningen 1852, no. 148.

5337. De processen-verbaal de commodo et incommodo zijn niet aan zegel onderworpen. — Prov. blad Groningen 1849, no. 30.

5338. Het instellen van een onderzoek naar den toestand van hier te lande in fabrieken arbeidende kinderen. — Prov. blad Groningen 1863, no. 70.

5339. De acten van vergunning enz. moeten aangeplakt zijn in de fabrieken, waarin stoomwerktuigen worden gebezigd. — Prov. blad Groningen 1852, no. 79.

5340. De bepalingen omtrent vergunning tot oprigting van fabrieken zijn niet toepasselijk op vervoerbare stoomwerktuigen. — M. B. Z. 26 Maart 1873; no. 167, 12e afd.; Ged. St. Limburg 4 April 1873; W. B. A. 1246; Ged. St. Zeeland 6 Junij 1873; W. B. A. 1254.

5341. Voorschriften omtrent de uitvoering der wet van 28 Mei 1869 (St. 97), regelende het toezigt op het gebruik van stoomtoestellen. — Kon. Besl. 24 September 1869 (St. 154); Luttenberg 169.

5342. Regeling van het toezigt op het gebruik van stoomtoestellen. — Wet 28 Mei 1869 (St. 97), Luttenberg 97.

5343. De burgemeester moet van een ontploffing van een stoomketel, kennis geven aan den districtingenieur voor het stoomwezen. — M. B. Z. 12 Maart 1872; W. B. A. 1189.

5344. De burgemeester behoort van iedere door hem gegeven vergunning, tot het gebruiken van locomobilen of verplaatsbare stoomtuigen, kennis te geven aan den ingenieur voor het stoomwezen. — M. B. Z. 29 Maart 1870; W. B. A. 1087.

5345. Indien burgemeester en wethouders vergunning hebben gegeven tot oprigting eener inrigting of magazijn voor een proeftijd van zes maanden, is het niet geoorloofd vóór het einde van dien termijn een besluit te nemen met het eerste in strijd, en alzoo inbreuk te maken op het verkregen regt om het bedrijf uit te oefenen tot den afloop der zes maanden. — Kon. Besl. 27 Junij 1880, no. 17; Gemst. 1515; Rep. 1880, 7658.

5346. De wet van 2 Junij 1875 (St. 95) kent geene provisionele vergunningen, in dien zin, dat de fabriek- of nijverheidsonderneming ieder oogenblik voor opheffing vatbaar zou zijn. — W. B. A. 1611; Rep. 1880, 6222.

5347. Aan de vergunning voor het oprigten eener inrigting gegeven, kunnen geen nadere voorwaarden worden verbonden, die uitsluitend een uitbreiding dier inrigting, voor welke uitbreiding geen vergunning verleend is, betreffen. — Kon. Besl. 10 Febr. 1880, no. 9; Gemst. 1494; W. B. A. 1613, 1615; Rep. 1880, 6489; Kon. Besl. 3 Augustus 1876 (St. 167); Luttenberg 177.

5348. Over den regtstoestand der fabrieken en trafieken, opgerigt vóór de wet van 2 Junij 1875 (St. 95). — Gemst. 1493—1495.

5349. Niet zelden wordt in fabrieken met stoomketels gewerkt, niet alleen vóór dat deze het noodig onderzoek hebben ondergaan en de vergunning voor het gebruik daarvan is verleend, maar zelfs vóór dat de aanvraag tot onderzoek is ingezonden. De noodige maatregelen behooren te worden genomen, om dit ongeoorloofd gebruik van stoomwerktuigen te doen ophouden. — M. B. Z. 17 Julij 1860, no. 131; 184; Prov. blad Gelderland 89; Z. Holland 88; Zeeland 85; Friesland 97; Overijssel 38; Groningen 41; Limburg 118.

5350. De ingenieurs voor het stoomwezen behooren van de afgifte van elk voorloopige vergunning, welke door hen, voor het gebruik van eenig stoomtuig wordt uitgereikt, berigt te geven aan het gemeentebestuur en den commissaris des konings. — M. B. Z. 10 Mei 1880, no. 196, 6e afd.; Bijv. 128; Prov. blad Zeeland 63; Friesland 74; Overijssel 28; Groningen 29; Drenthe 20.

5351. De ingenieurs voor het stoomwezen mogen geene stoomtuigen onderzoeken en bij gevolg geen voorloopige vergunningen voor het gebruik afgeven, voor dat zij van den minister van binnenlandsche zaken last tot onderzoek hebben ontvangen. — M. B. Z. 8 September 1862; no. 238; Bijv. 276; Prov. blad Gelderland 121; Z. Holland 108; N. Holland 63; Zeeland 104; Utrecht 105; Friesland 106; Overijssel 73; Groningen 74, Drenthe 48; Limburg 143.

5352. Een bestuurder eener inrigting als gebruiker der stoomketel, moet in den zin van art. 7, alin. 2 der wet van 28 Mei 1869 (St. 97), niet geacht worden aansprakelijk te zijn voor het materieel feit van overbelasting der veiligheidskleppen en de gebruikmaking daarbij van ongeoorloofd gewigt, als dit is geschied, zonder dat hem eenige daad of verzuim als oorzaak wordt te laste gelegd. — H. R. 9 Februarij 1875; N. R. CIX, § 14, 116; W. 3831; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1555, 24.

5353. De woorden: »in een daarvoor geschikten toestand", voorkomende in art. 24, litt *e* der wet van 28 Mei 1869 (St. 97), hebben zoowel betrekking op den stoomketel zelven, als op de plaats, waar hij aanwezig moet zijn. — H. R. 15 Junij 1874; N. R. CVII, § 17, 126; W. 3741; v. d. H. G. Z. XXVIII; no. 1525, 200.

5354. Inrigting der rapporten van de gemeentebesturen, betreffende de verzoeken tot het oprigten van fabrieken. — Prov. blad Groningen 1854, no. 17.

5355. Bepalingen nopens het oprigten van koorn-, mout- en pelmolens. — Prov. blad Groningen 1856, no. 4.

5356. De vergunning verkregen van de administrative magt om een fabriek op te rigten, kan den eigenaar der fabriek niet vrijwaren tegen de vergoeding der schade door zijn fabriek aan derden veroorzaakt. De suppressie eener fabriek kan niet anders bevolen worden dan door de administrative autoriteit. — Regtb. Maastricht 28 Februarij 1852; W. 1332.

5357. Mr. S. J. Fockema Andreae. Wat is de invloed van eene vergunning, verleend ingevolge het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824, op de civile acties der buren. — Themis 2e XVI, 3.

5358. Proces-verbaal de commodo et incommodo voor het oprigten van fabrieken. — M. B. Z. 8 Augustus 1834; Bijv. E, 191; M. B. Z. 11 Julij 1836; Bijv. E, 309.

5359. Voor de oprigting of stichting van watermolens, niet bestemd voor eenig fabriek of trafiek, wordt de toestemming van gedeputeerde staten vereischt. — M. B. Z. 1 October 1854; Bijv. 582, E, 601; Luttenberg 244.

5360. Uit de wet van 2 Junij 1875 (St. 95), volgt niet, dat de wetgever de magt der gemeenteraden zou hebben willen inkorten, om, voor het

geval plaatselijke toestanden het wenschelijk maken in het belang der openbare gezondheid, nog andere voorschriften van gelijke strekking voor hunne gemeenten vast stellen, zulks bij plaatselijke verordening te doen. Derhalve is ook na de invoering dier wet, de raad bevoegd, om bij verordening te verbieden zonder vergunning een koe- of paardenstal of varkenshok te houden. — H. R. 13 December 1880; Luttenberg 301.

5361. Betoog, dat volgens de wet van 2 Junij 1875 (St. 95) de concessiën uit kracht dier wet gegeven, niet mogen strekken tot gebruik van een *stoomwerktuig* en dat zij evenmin behooren te worden gegeven voor het plaatsen of oprigten van een *stoomwerktuig* op zich zelf, maar moeten betreffen de *oprigting van de inrigting zelve*, omdat deze gedreven zal worden door stoom- en gaskrachtwerktuigen. — Gemst. 1499; Rep. 1880, 6758.

5362. Het niet opvolgen van voorwaarden, waaronder vergunning is verleend tot het oprigten eener fabriek is niet strafbaar, indien het administratief gezag niet vooraf de belanghebbenden te dier zake heeft aangeschreven — Kantg. Groningen 22 Aug. 1868; Gemst. 883; W. B. A. 1015; W. 3044.

5363. De vergunning tot oprigting eener fabriek mag niet *tot wederopzegging* toe worden verleend: eene eens verleende vergunning kan alleen worden ingetrokken wegens nietvoldoening aan de gestelde voorwaarden. — Kon. Besl. 15 December 1867, no. 1; Gemst. 850; W. B. A. 969.

5364. Een langdurig bezit eener fabriek zonder de vereischte vergunning belet niet dat de opruiming dier fabriek worde bevolen, al mogt die fabriek ook meer dan twintig jaren hebben bestaan. — Kon. Besl. 15 November 1867 (St. 114); Luttenberg 190.

5365. Verordening omtrent het verzenden van zwavelzuur en dergelijke bereidingen in de gemeente Deventer; vastgesteld 10 Aug. 1854. — Gemst. 153.

5366. Iemand die een fabriek op verschillende tijdstippen wederregtelijk in werking heeft en houdt, begaat telkens na hernieuwde aanmaning, eene nieuwe overtreding en een op zich zelf staand misdrijf, waartegen verschillende regtsvervolgingen, welke niets met elkander gemeen hebben, kunnen worden ingesteld. — H. R. 7 April 1846; N. R. XXIV, § 15, 74; W. 712; v. d. H. G. Z. IV, no. 152, 142.

5367. Een gestadige vernieuwing door vermindering, en vermeerdering, van een magazijn van lompen is te beschouwen als telkens daar te stellen eene nieuwe oprigting. — H. R. 20 November 1867; W. 2968; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1193, 330; N. R. B. XVIII, 768.

5368. Hij, die vóór de invoering van de wet van 1875 een magazijn van lompen heeft, behoeft, om dat te behouden, geen vergunning. — Regtb. Utrecht 11 April 1881; W. B. A. 1680; Rep. 1881, 9681.

5369. Het bedrijf van *bijenhouder* behoort niet onder de bedrijven, geregeld bij koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19); daaromtrent mogen bij verordening regelen worden gesteld. — M. B. Z. 26 September 1866; no. 170/124; Verslag Z. Holland 1867, 107.

5370. Onverbindbaarheid van het kon. besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19) als behoorende het daarbij behandeld onderwerp tot de grondwettige bevoegdheid niet van den koning, maar van de wetgevende magt. — Kantg. Amsterdam no. 1, 17 April 1856; W. 1792.

5371. Vergunning tot het daarstellen van cichoreidroogerijen en branderijen. — Prov. blad Groningen 1859, no. 15.

5372. Uitoefening van bedrijven.— Bijdr. VIII, 203.

5373. Verbod tegen opdelving van beenderen. — Kon. Besl. 16 Julij 1839 (St. 30); Luttenberg 111.

5374. Oprigten of veranderen van magazijnen voor beenderen. — Ged. Staten Groningen; Prov. blad 1852, no. 148.

5375. Over de verhouding van plaatselijke verordeningen, verbiedende de oprigting van een inrigting niet in de wet van 2 Junij 1875 (St. 95) genoemd, zonder vergunning van burgemeester en wethouders tot die wet. — Gemst. 1509; Rep. 1880, 7133.

5376. Steenbakkerijen behooren tot de inrigtingen tot welker oprigting en uitbreiding vergunning moet worden gevraagd van het gemeentebestuur. Volgens de wet van 2 Junij 1875 (St. 95) is de beantwoording der vraag of een beklaagde zonder de wettelijk voorgeschreven vergunning handelde, overgelaten aan den koning, bij wien als, ingevolge art. 14, uitbreiding eener inrigting geweigerd wordt, hooger beroep open staat; eerst daarna kan door den strafregter worden uitgemaakt of de beklaagde volgens art. 22*a* der wet moet worden gestraft. Art. 21 dier wet moet zóó worden opgevat, dat het gemeentebestuur het voortzetten der werkzaamheden *moet* verbieden, indien *volgens zijn oordeel*, de vereischte vergunning niet is gegeven. — Regtb. Gorinchem 28 Julij 1875; Gemst. 1277; W. B. A. 1400; W. 3950.

5377. Het enkel voor een tijd aanwezig zijn op eenige plaats van eene meerdere of mindere hoeveelheid lompen, is nog niet het hebben van een magazijn verboden bij koninklijk besluit van 19 October 1852 (St. 185); tot het hebben van eene inrigting als daarbij bedoeld, wordt eene vaste en duurzame bestemming gevorderd, bij het vonnis moet omtrent dat vereischte uitspraak worden gedaan. — H. R. 26 October 1859; N. R. LXIII, § 25, 100; W. 2114; v. d. H. G. Z. XVI, no. 781, 290; H. R. 16 October 1855; W. 1696; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1132, 108; N. R. LI, § 19, 76.

5378. Huidenzouterijen kunnen niet worden begrepen onder de benaming van huiden en lederbereidingen, welke volgens het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19), de vergunning behoeven van het plaatselijk bestuur. Een huidenzouterij is ook niet begrepen in de benaming: *magazijnen van huiden, leder enz.* Een huidenzouterij behoeft niet de vergunning van het plaatselijk bestuur tot het hebben van een magazijn van huiden. — H. R. 29 Junij 1874; W. 3749.

5379. Behandeling van verzoeken om vergunning tot oprigting enz. van industrieële inrigtingen. — Gemst. 1506; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1526, 205; N. R. CVII, § 24, 170.

5380. S. Laman Trip. Beschouwingen over het toezicht op inrigtingen van nijverheid. — Groningen 1868.

5381. De wet van 2 Junij 1875 (St. 95) heeft slechts het oog op onroerende inrigtingen. — Regtb. 's Gravenhage 4 April 1878; N. R. B. 1878 C, 63, Rep. 1878, 1737.

5382. Waar de wet van 2 Junij 1875 (St. 95) in art. 2 sub VII, spreekt van inrigtingen tot bebewaring en verwerking o. a. van asch, zijn daaronder vergaarbakken van asch niet begrepen. — Gemst. 1399; Rep. 1878, 1462.

5383. Waar art. 2 sub IV der wet van 2 Junij 1875, (St. 95) spreekt van inrigtingen bestemd tot verkrijging, bewaring en bewerking van vlugtige oliën enz, sluit zij niet uit het maken van bepalingen in gemeenteverordeningen, omtrent het aan- en vervoeren of verkoopen van zulke stoffen. — Gemst. 1399; Rep. 1871, 1463.

5384. Aan een inrigting tot welker oprigting vóór de wet van 2 Junij 1875 (St. 95), krachtens koninklijk besluit vergunning is verleend, kan niet door burgemeester en wethouders vergunning tot uitbreiding worden verleend, noch kunnen deze aan haar nieuwe voorwaarden opleggen. Daartoe is slechts bevoegd de magt, van wie de oorspronkelijke vergunning is uitgegaan. — Kon. Besl. 3 Augustus 1876 (St. 167); Luttenberg 177; W. B. A. 1490; Rep 1878, 72.

5385. Vermits de wet van 2 Junij 1875 (St. 95) niet zegt, wat het gemeentebestuur doen moet in geval het meent, dat voor het oprigten eener inrigting geen concessie noodig is, zoo wordt in overweging gegeven, om in dergelijke geval aan den verzoeker kennis te geven, dat aanvraag om concessie onnoodig is, in den vorm eener beslissing na vervulling der wettelijke formaliteiten in art. 6 en 7 voorgeschreven. — Gemst. 1606; Rep. 1880, 7160.

5386. Een gemeente-verordening op het verzamelen en bewaren van vuilnis, bloed, beenderen, lompen enz., waarin zulk bewaren strafbaar wordt gesteld, zoo het niet op daartoe vooraf van wege de gemeente-politie geschikt gekeurde plaatsen geschiedt, kan, daargelaten of zoodanige bepalingen niet van regtswege zijn vervallen, na invoering der wet van 2 Junij 1875 (St. 95) in ieder geval geen inbreuk maken op de verkregen regten van en derhalve geen toepassing vinden tegen den eigenaar van een magasijn van lompen en beenderen, opgerigt vóór het koninklijk besluit van 19 October 1852 (St. 185) en sedert onveranderd in stand gehouden. — Kantg. Tiel 5 November 1878; W. 4368.

5387. De magazijnen en bergplaatsen van beenderen, welke tijdens de afkondiging van het kon. besluit van 19 October 1852 (St. 185) bestonden en sedert voortdurend zijn blijven bestaan, ofschoon de voorafgaande toestemming van het plaatselijk bestuur missende, vallen niet in de termen der strafwet. — H. R. 31 December 1855; N. R. LI, § 68, 287; W. 1835; v. d. H. G. Z. XII, no. 625, 331.

5388. Aanwijzingen ten opzigte der algemeene gezondheid in fabrieken, die aardappelen als grondstof gebruiken. — M. B. Z. 24 December 1859; Luttenberg 340; Prov. blad Zeeland 128; Utrecht 112; Overijssel 50.

5389. Een kokerij van aardappelen, die wel eenige bewerking hebben ondergaan, doch hun voornaamste bestanddeel behouden, is begrepen onder de kokerijen van veldvruchten, die volgens koninklijk besluit van 6 Februarij 1850 (St. 6) niet zonder vergunning van het plaatselijk bestuur mogen worden opgerigt. — H. R. 30 Junij 1857; W. 1986; N. R. LVI, § 44, 203; v. d. H. G. Z. XIV, no. 684, 211.

5390. De beschikkingen van gemeentebesturen tot het oprigten van fabrieken of werkplaatsen zijn niet aan registratie onderworpen. — M. F. 16 Mei 1849, no. 26; P. W. 1394.

5391. Zin en bedoeling van het koninklijk besluit van 18 Mei 1827 (St. 25), houdende bepalingen omtrent het daarstellen van vereenigingen van werklieden. De verpligting bij belasting-verordening opgelegd om werkers dier vereeniging te gebruiken, is niet in strijd met gemeld koninklijk besluit. — H. R. 3 Maart 1857; N. R. LV, § 34, 166; W. 1875, Luttenberg 42; v. d. H. Bel. VII, no. 392, 239; Gemst. 306.

5392. De overlieden der turfdragers te Amsterdam zijn niet uitsluitend bevoegd tot het ontvangen van het bedrag der arbeidsloonen voor het lossen van turf verschuldigd. — Regtb. Amsterdam 17 Februarij 1857; R. B. VII, 400; W. 1861.

5393. Verordening, regelende het toezigt op de assen en wieken van windmolens in de gemeente Hillegersberg. — Gemst. 841.

5394. De vestiging van kamers van koophandel en fabrieken. — Prov. blad Groningen 1851, no. 151; 1852, no. 33; 1854, no. 22; 1859, no. 49.

5395. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat bij lossing van turf steeds gebruik zal moeten worden gemaakt van turfwerkers door de gemeente aangesteld. — Hof N. Holland 20 Oct. 1856; W. 1796.

5396. Verordening over de korenbeurs te Groningen; vastgesteld door den raad dier gemeente op 15 October 1864. — W. B. A. 812.

5397. Inlichtingen omtrent de vaststelling van verordeningen ter voorkoming van hondsdolheid. — M. B. Z. 14 Januarij 1853, no. 239, 9e afd., Bijv. 14; Luttenberg 14; Prov. blad van Gelderland 13; Prov. blad Groningen 1853, 8.

5398. Bepalingen bij het voorkomen van hondsdolheid. — Wet 5 Junij 1875 (St. 110); Luttenberg 105.

5399. Bepaling dat de wet van 5 Junij 1875 (St. 110) tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsdolheid in werking treedt op 1 September 1875. — Kon. Besl. 17 Julij 1875 (St. 137); Luttenberg 114.

5400. Vaststelling van het model van den muilkorf voor de honden. — M. B. Z. 27 Julij 1875; Luttenberg 148; M. B. Z. 7 September 1875 (St. 110); Luttenberg 158.

5401. Voorschriften, betreffende de uitvoering der wet van 5 Junij 1875 (St. 110), tot vaststelling van bepalingen bij het voorkomen van hondsdolheid. — Comm. d. K. Overijssel 12 Augustus 1875; Luttenberg 151.

5402. Het woord erf in art. 7 alin. 2 der wet van 5 Junij 1875 (St. 110) voorkomende, moet in de engere beteekenis van aanhoorigheid eener woning worden verstaan. Deze bepaling is dus niet toepasselijk waar het geld het dooden van een hond in een bosch. — H. R. 25 October 1880; W. Luttenberg 298; W. 4569.

5403. Ook na de invoering der wet van 5 Junij 1875 (St. 110), houdende bepalingen bij het voorkomen van hondsdolheid, zijn de gemeentebesturen bevoegd, naast de rijkswet verordeningen op dat onderwerp vast te stellen. Deze zouden kunnen inhouden het verbod om van des avonds elf uur tot 's morgens zeven uur op de openbare straten, wegen of pleinen honden onbeheerd te laten loopen, tenzij voorzien van een muilkorf. Honden als trekdieren gebezigd, moeten voorzien zijn van een muilkorf.

Eigenaren van honden, waarover klagten van aanschieten of poging tot bijten worden gedaan, moeten op last van burgemeester en wethouders, die honden vastleggen of een muilkorf doen dragen. — Comm. d. K. Drenthe 27 Augustus 1875; Gemst. 1250.

5404. Bij verordening ter voorkoming van hondsdolheid, kunnen de schaapherdershonden en jagthonden van het dragen van een muilkorf worden vrijgesteld. — M. B. Z. 25 Maart 1853, no. 146; G. v. O. 625.

5405. Een gemeenteverordening, waarbij verboden is, honden te laten losloopen, is ook van toepassing op den niet ingezeten der gemeente, indien blijkt dat diens hond losliep binnen het gebied dier gemeente; voor het aanwezig zijn dezer overtreding is het onverschillig of de eigenaar al of niet wist, dat zijn hond losliep. — H. R. 29 October 1877; W. B. A. 1490; Rep. 1878, 48.

5406. De wenschelijkheid om de dierenmishandeling bij *plaatselijke* verordening strafbaar te stellen. — W. B. A. 1532.

5407. De honden die krachtens de wet van 5 Junij 1875 (St. 110) zijn in beslag genomen en bij regterlijk gewijsde zijn verbeurd verklaard, moeten, zoodra tot de uitvoering kan worden overgegaan, aan den ontvanger der registratie worden overgegeven, ten einde dadelijk te worden verkocht. De honden, welke geen kooper vinden, moeten worden afgemaakt. — M. v. J. 1 Februarij 1878; Bijv. 1878, 52.

5408. Het laten losloopen van honden, bij eene verordening gestraft, beteekent in het algemeen, naar het gewoon spraakgebruik, het laten losloopen *buiten 's huis*. — H. R. 29 Junij 1847; W. 838; v. d. H. Strafr. 1847 II, no. 228, 80; N. R. XXVIII: § 37, 188; XXXI, 125.

5409. De kosten van onderhoud van opgevangen honden, kunnen dan slechts met belastingen worden gelijk gesteld, wanneer het bedrag daarvan door den raad is bepaald. — M. B. Z. 31 Maart 1853, no. 184; G. v. O. 625.

5410. De teruggave van opgevangen honden, kan niet afhankelijk worden gesteld van voorafgaande betaling van *boete*, wel van de voldoening der gemaakte kosten. — M. B. Z. 18 Mei 1853, no. 95; G. v. O. 626.

5411. Het dooden van honden, die in strijd met eene verordening losloopen, is geene onteigening ten algemeene nutte, daarvoor is niet alleen geene schadeloosstelling verschuldigd, maar de uitvoering kan *ten koste* der overtreders plaats hebben, ingevolge art. 180. — M. B. Z. 31 Maart 1853, no. 184; G. v. O. 626.

5412. De enkele verdenking van hondsdolheid, is voldoende, om den last tot het dooden van een hond te wettigen. — M. B. Z. 12 April 1853, no. 179; G. v. O. 627.

5413. Het hoofd van een gezin kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het losloopen van een hond, toebehoorende aan iemand, die bij hem zijn intrek heeft genomen. — M. B. Z. 12 April 1853, no. 178; G. v. O. 624.

5414. Bij eene plaatselijke verordening op de honden, kan geen afkoop worden veroorloofd van een maatregel van politie in het algemeen belang gevorderd. — M. B. Z. 7 Mei 1853, no. 189; G. v. O. 627.

5415. Bij eene verordening op de hondsdolheid, mag de wijze van uitvoering worden geregeld. — M. B. Z. 15 April 1857, no. 112; G. v. O. 627.

5416. Bij verordening kan worden bepaald, dat honden op plaatsen door de politie aan te wijzen, moeten worden vastgelegd, daarin is niet in de jagtwet voorzien. — H. R. 11 Junij 1855; v. d. H. Bel. VI, no. 351, 179; N. R. LI, § 43, 190; N. R. B. V, 145; Gemst. 298; W. 1685; W. B. A. 326.

5417. De bepaling eener plaatselijke verordening, waarbij in het belang van den openbaren gezondheidstoestand in de gemeente, verboden wordt om binnen die gemeente met honden aan voertuigen gespannen te rijden, betreft een onderwerp tot de bevoegdheid van den gemeenteraad behoorende; de vraag in hoeverre de genomen maatregel kan beantwoorden aan of medewerken tot de bedoeling, ligt buiten de beoordeeling van den regter, als betreffende de innerlijke waarde der verordening zelve. De vraag of zij met het algemeen belang mogt strijden is alleen ter beoordeeling van den koning verbleven. — H. R. 17 December 1867; Gemst. 854; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1200, 374; W. 2971; W. B. A. 975.

5418. Burgemeester en wethouders zijn niet bevoegd tot het maken van verordeningen tegen het losloopen van honden in de gemeente. Dit behoort tot de bevoegdheid van den raad. — Regtb. Gorinchem 13 Maart 1867; W. 2907, 2927; W. B. A. 944, 1009, Gemst. 821, 833.

5419. Het voorschrift om te zorgen, dat honden, katten en andere huisdieren niet losloopen over de gronden en eigendommen van anderen en geen overlast aan anderen doen, behoort bij verordening niet te worden gegeven, omdat die dieren niet wel te houden zijn zonder dat zij soms over de gronden of eigendommen van anderen loopen, en de gestelde verpligting alzoo of het houden van die dieren onmogelijk maakt of de ingezetenen aan bekeuring blootstelt, waartegen zij zich niet kunnen vrijwaren. — Kon. Besl. 2 September 1870 (St. 158); Luttenberg 170.

5420. Tot wering en beteugeling der hondsdolheid zijn de gemeentebesturen bevoegd verordeningen te maken, waarbij wordt bevolen het vastleggen der honden. De uitoefening van het jagtbedrijf met honden is dien ten gevolge aldaar ongeoorloofd, indien deze in de verordening niet zijn uitgezonderd. — Kantg. Appingedam 9 Januarij 1857; W. B. A. 920; Gemst. 802; W. 2870.

5421. Bij verordening mag de in-, uit- en doorvoer van honden worden verboden, dit is niet in strijd met de jagtwet. — Gemst. 736.

5422. Door de bepalingen der jagtwet betrekkelijk de honden, kunnen de bestaande plaatselijke verordeningen van politie en veiligheid ten opzigte van gevaarlijke honden niet worden beschouwd als vervallen en afgeschaft. — H. R. 4 Junij 1855; W. 1781; N. R. L, § 39, 175; v. d. H. Strafr. 1855, I, no. 1096, 244; Regtsr. XXXI, 304.

5423. Vastlegging van honden in zake veetyphus — Gemst. 819.

5424. Verordening tegen het losloopen van honden om daardoor maatregelen te nemen tot het weren der gevaren van hondsdolheid. — Amsterdam — Leiden. — Gids II, 146; Gemst. 66.

5425. Verordening tegen de verspreiding van hondsdolheid; vastgesteld door den gemeenteraad van Schiedam van 27 Junij 1865. — W. B. A. 841.

5426. Reglement ter voorkoming en wering van hondsdolheid in de provincie Drenthe; vastgesteld 9 November 1866. — W. B. A. 914.

5427. Verordening betrekkelijk het mishandelen van dieren; vastgesteld door de provinciale staten van Limburg 9 Julij 1864. — W. B. A. 797.

5428. De bepaling eener plaatselijke politieverordening, houdende verbod om dieren in het openbaar op eenige wijze te mishandelen, moet, voor zooveel betreft de mishandeling van honden en katten, geacht worden door art. 7 der wet van 5 Junij 1875 (St. 110) buiten werking te zijn gesteld. — H. R. 3 Februarij 1879; W. 4352.

5429. Is de gemeenteraad bevoegd te verbieden, het zonder zijne vergunning aan den openbaren weg uit- of afbreken van gebouwen? — Bijdr. IX, 454.

5430. Mr. H. van Loghem. Over sommige beperkingen in het bouwen. — Themis 2e V, 161.

5431. De gemeentebesturen kunnen het sloopen van gebouwen verbieden. — H. R. 17 Februarij 1848; W. 908; v. d. H. G. Z. VII, no. 286, 141 R. B. X, 193; N. R. XXIX, § 75, 339; W. B. A. 328.

5432. De bepaling eener verordening, waarbij het maken of vernieuwen van een gebouw wordt verboden, zonder vergunning van burgemeester en wethouders, onverschillig of dat al of niet langs openbaren weg geschiedt, is niet in strijd met de gemeentewet, art. 625 B. W. of 147 der grondwet. —

Kantg. Dordrecht 16 Januarij 1873; W. 3555; Gemst. 1119.

5433. Aan de administrative magt is de beoordeeling of huizen dreigen in te storten, bedoeld in art. 471, no. 5, C. P., niet bij de regterlijke magt; de straf bij dat art. mag niet bij verordening veranderd worden. — H. R. 20 Junij 1848; Regtz. XXX, 375; v. d. H. Strafr. 1848 II, no. 369, 55; N. R. XXXI, § 38, 174; W. 941.

5434. Bij een gemeente-verordening kan herstel van bouwvallige woningen en andere voorwerpen, alsmede voldoening der kosten, door burgemeester en wethouders in spoedeischende gevallen in het belang der gemeente aangewend, ook worden opgelegd aan den persoon, die met het beheer en het opzigt over die voorwerpen belast is, in geval geen eigenaar in de gemeente bij burgemeester en wethouders bekend is. — M. B. Z. 23 Junij 1876; Gemst. 1378; Rep. 1878, 212.

5435. De woorden in eene verordening op het bouwen „aan de straat of openbaren weg" moeten in engeren zin worden opgevat. — H. R. 8 September 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 302; N. R. LXXIV, § 52, 333.

5436. Onder herstelling van gebouwen is begrepen de vernieuwing van gedeelten. — H. R. 3 Februarij 1873; Gemst. 1126; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1444, 53; W. 3570; N. R. CIII, § 15, 112; W. B. A. 1250.

5437. In eene verordening mag worden bepaald, dat geen gebouw voor woning bestemd, nieuw gebouwd of grootendeels vernieuwd, mag worden bewoond, zoo de oppervlakte van den grond niet minstens 25 vierk. ellen binnen de muren bedraagt. Deze bepaling is niet toepasselijk op het geval dat buitenmuren en het dak van een reeds bestaand gebouw, geheel ongedeerd zijn gelaten, maar dat gebouw in drie verdiepingen alleen inwendig is ingerigt, tot negen verschillende woningen, die wel door geene deur met elkander gemeenschap hebben, doch waarvan acht eene gemeenschappelijke deur en gang hebben. — H. R. 5 November 1862; W. 2430; N. R. LXXII, § 18, 128; N. R. B. XIII, 421; v. d. H. G. Z. XIX, no. 962, 338.

5438. Bij verordening mag niet in het algemeen verboden worden het bouwen of herstellen van gebouwen of muren, zonder toestemming van burgemeester en wethouders. — Kon. Besl. 2 September 1870 (St. 158); Luttenberg 170.

5439. Hij, die onder de werking eener vroegere verordening, vergunning heeft verkregen tot het bouwen van negen huizen, moet, als er vijf gereed zijn en een nieuwe verordening op het bouwen in werking komt, bij den bouw der vier overige huizen zich aan de bepalingen der nieuwe verordening onderwerpen. Hierdoor wordt aan deze geen terugwerkende kracht toegekend. — H. R. 3 Maart 1879; W. 4362; W. B. A. 1561; Rep. 1879, 3872.

5440. Onder *vernieuwing* van gebouwen enz., waarvoor rooijing en vergunning van burgemeester en wethouders moet worden gevraagd, kan niet worden begrepen eenvoudig *herstelling* der bestaande voorwerpen. — H. R. 19 Junij 1873; W. 3607; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1467, 225; N. R. CIV, § 12, 103.

5441. Indien door burgemeester en wethouders verlof is verleend tot het bouwen van een zeker aantal huizen en met den bouw van sommigen is begonnen onder de werking van een na het tijdstip, waarop verlof is verleend, uitgevaardigde verordening, terwijl deze later aangebouwde huizen geen geheel uitmaken met de reeds vroeger voltooide, zijn de later aangebouwde huizen onderworpen aan de voorschriften in de later uitgevaardigde verordening opgenomen. — H. R. 10 November 1879; W. 4447.

5442. De bepaling eener verordening op het bouwen is onverbindend, voor zooverre zij betreft reeds vóór de afkondiging bestaande pothuizen, niet op gemeentegrond gelegen. — Regtb. van Rotterdam 1 September 1862; W. 2425; W. B. A. 701.

5443. Bij gemeente-verordening mag worden verboden, om te leggen met, en te verblijven in woonschepen in de publieke wateren, *in* de gemeente. — Gemst. 1565; Rep. 1881, 9878.

5444. Ten aanzien van het bouwen aan de straat of weg, zie men de nog van kracht zijnde wet van 16 September 1807 (Rondonneau VI, 329); W. 1813.

5445. Een gemeentebestuur is niet geregtigd aan de rooijing, welke niets anders is dan het bepalen van de rigting, bij verordening, voorwaarden te verbinden. — Kantg. Arnhem 3 September 1864; W. 2630; Gemst. 680.

5446. De bepaling van de rooilijn bij het bouwen in acht te nemen, is een daad van wetgeving, niet van uitvoering. De gemeenteraad mag het stellen van regelen, omtrent de rooilijn van gebouwen, bij verordening niet delegeren aan burgemeester en wethouders. Waar, noch bij verordening, noch elders, de bouwlijn is geregeld door den raad, ontbreekt de grondslag voor de toepassing van art. 180. De amoveering van het hetgeen gebouwd is in strijd met de rooilijn, waarvan de bepaling bij gemeenteverordening aan burgemeester en wethouders is opgedragen, is een onregtmatige daad, die de gemeente tot schadevergoeding verpligt. — Regtb. Assen 24 Maart 1879; W. 4511; N. R. B. 1880; D. 49.

5447. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat geene woningen of andere gebouwen mogen worden opgerigt, dan op zoodanige plaatsen als daartoe door burgemeester en wethouders geschikt geoordeeld zijn, omdat door zoodanige bepaling het bouwen geheel afhankelijk wordt gemaakt van de toestemming van burgemeester en wethouders en die bepaling bijgevolg verder gaat dan de bevoegdheid tot beperking van het eigendomsregt in het belang eener goede politie ten aanzien van gebouwen, krachtens art. 135 der gem.wet in verband met art. 625 B. W. toelaat, terwijl deze bevoegdheid zich bepaalt tot het geven van voorschriften voor de openbare veiligheid en gezondheid. — Kon. Besl. 7 Maart 1876 St. 47); Gemst. 1278; Luttenberg 78.

5448. Bij verordening mag worden bevolen, dat op eigen grond, op zekeren afstand van een vaart, gebouwen verwijderd moeten blijven. H. R 28 December 1852; N. R. XLIII, § 66, 330; W. 1401; v. d. H. Strafr. 1852 II, no. 912, 232; Regtz. XXX, 256.

5449. Bij verordening mogen geene voorschriften worden gegeven voor de rooijing van gebouwen of afsluitingen, die niet aan den openbaren weg zijn gelegen, doch van daar zigtbaar zijn. — Kon. Besl. 18 Nov. 1864 (St. 105); Luttenberg 138.

5450. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat indien aan de openbare straat wordt gebouwd, vóór de huizen een ruimte ter breedte van twee meter moet worden opengelaten en tot publiek gebruik moet worden gelaten als trottoir. — Gemst. 1083.

5451. De gemeentebesturen hebben de bevoegdheid verordeningen te maken omtrent de rooilijn der gebouwen op de openbare straat. — Gemst. 1397; Rep. 1878, 1433.

5452. De bepaling in een verordening op het bouwen, waarbij het bouwen, in strijd met de

daarbij gemaakte bepalingen, wordt verboden en gestraft, laat geen ander opvatting toe, dan den werkbaas aansprakelijk te stellen, die zich op geen lastgeving van den eigenaar beroept. — H. R. 31 December 1877; W. 4209; Rep. 1878, 362.

5453. Bestaanbaar is de bepaling in eene verordening voorkomende, dat ieder eigenaar van huizen, gebouwen of erven in de kom der gemeente, aan de publieke wegen of voetpaden gelegen, verpligt is te zorgen dat op die erven geene putten of kuilen worden gemaakt of aanwezig zijn, tenzij met een steenen muur of planken heining ter hoogte van minstens twee ellen boven den beganen grond ten genoege van burgemeester en wethouders digt gemaakt. Regtb. Breda 23 Januarij 1860; Gemst. 471; W. 2204.

5454. Verordening omtrent het bouwen en inrigten van woningen, soomede tegen het bewonen van voor de gezondheid nadeelige woningen. — Gemst. 1165.

5455. Mr. J. Léon. Art. 471, no. 5 van den Code Penal. Een ontwerp-verordening op het bouwen enz. — Themis 2e XV, 364.

5456. W. C. Uyttenbooqaart. Bij plaatselijke verordening mag aan de eigenaars van huizen, onder strafbedreiging verboden worden, hunne panden binnen drie maanden te bewonen of te doen bewonen. — Thesis XIX, Leiden 1868. W. H. Snouck Hurgronje. — Thesis XXXIII, Leiden 1875.

5457. De vergunning om nieuwe huizen aan de openbare straat te bouwen, mag niet worden geweigerd, op grond dat zij de straat zouden ontsieren; hierbij mag alleen gelet worden op de geregelde plaatsing der gebouwen, de openbare veiligheid en gezondheid. — Kon. Besl. 23 November 1863 (St. 132); Gemst. 636; W. B. A. 757; Luttenberg 205.

5458. In een verordening mag niet het verbod worden opgenomen om woningen te bouwen op plaatsen die voor de gezondheid schadelijk geacht worden, ter beoordeeling van burgemeester en wethouders, noch bepaald worden, dat indien B. en wethouders een woning ongeschikt achten voor gebruik of bewoning, en hiervan schriftelijk aan den eigenaar kennis geven, zoodanige woning geheel ontruimd moet worden en niet weder betrokken mag worden, alvorens de vereischte verbeteringen zijn aangebragt. — Ged. St. N. Brabant; M. B. Z.; Gemst. 1401; Rep. 1878, 1704.

5459. Het bouwen of herstellen geheel afhankelijk te stellen van de toestemming van burgemeester en wethouders, gaat verder dan de bevoegdheid tot beperking van het eigendomsregt in het belang eener goede politie, ten aanzien van gebouwen toelaat, welke zich bepaalt tot de zorg voor de geregelde plaatsing der gebouwen en voor de openbare veiligheid en gezondheid. — Kon. Besl. 2 September 1870 (St. 158).

5460. Is de gemeenteraad bevoegd te verbieden het zonder zijne vergunning aan den openbaren weg uit- of afbreken van gebouwen? — Bijdr. VII, 357; IX, 454.

5461. Voorwaarden en bepalingen betreffende de exploitatie der terreinen, bestemd voor de uitbreiding der gemeente Leeuwarden; vastgesteld 14 Januarij 1869. — Gemst. 905.

5462. Voorwaarden te verbinden aan het bouwen van huizen, die gesticht worden op gronden, welke de gemeente in erfpacht uitgeeft. — Gemst. 740, 743.

5463. Art. 2 van het Keiz. Decreet van 2 Nov. 1810 omtrent het bouwen op of langs dijken, is alleen van toepassing op zee of rivierwaterkeerende dijken en dus niet op binnendijken. — M. B. Z. 8 October 1852, no. 175; 2e afd.; Comm. d. Kon. Z. Holland 19 November 1857; Bijv. 254; Luttenberg 311; Comm. des Kon. Z. Holland 23 Jan. 1862; Bijv. 32.

5464. Het in steen daarstellen van eene woning of schuur in de plaats, doch tevens in onveranderde rigting van eene bestaande houten schuur, is geen nieuwe aanbouw. — H. R. 20 Februarij 1855; W. 1624; N. R. XLIX, § 48, 225; v. d. H. G. Z. XII, no. 611, 257.

5465. Onder de woorden „af- en uitbreken" in eene verordening voorkomende, wordt niet bedoeld „*sloopen*", d. i. afbreken zonder dadelijk te herbouwen. — H. R. 21 April 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 671, 120; N. R. LV, § 60, 299; W. 1849; W. 1849; W. B. A. 415; Gemst. 293.

5466. De vrijheid in het bouwen van woningen enz. behoort niet te worden beperkt ten aanzien van woningen, die noch in de kom der gemeente, noch aan den openbaren weg zijn gelegen. — Verslag Z. Holland 1867, 103; M. B. Z. 28 Januarij 1866, no. 1, 2e afd. ibid.; W. B. A. 873; Luttenberg 30.

5467. Verordening over het toezigt op het bouwen van woningen te Groningen; vastgesteld door den raad der gemeente in de zitting van 13 Mei 1865. — W. B. A. 836.

5468. Verordening op het bouwen, afbreken, herstellen en veranderen van bijzondere gebouwen en van sommige andere werken; vastgesteld door door den gemeenteraad van Arnhem den 5 Maart 1864; W. B. A. 772, 773.

5469. Verordening op het openbaar verkoopen van afbraak binnen de gemeente Schiedam; vastgesteld 25 November 1853. — Gemst. 118.

5470. Verordening tot bescherming van de rigtingslijn der gebouwen in de gemeente Amsterdam; vastgesteld 15 Maart 1854. — Gemst. 133, 465.

5471. Ontwerp-verordening betreffende politie op het bouwen. — Gemst. 237.

5472. Verordening omtrent de gebouwen en getimmerten en het gebruik van stoepen, straten en wegen te Deventer; vastgesteld 26 Mei 1856. — Gemst. 247.

5473. Het gebruik van *openbare* gemeentewerken wordt geregeld bij plaatselijke verordening. Burgemeester en wethouders kunnen echter belast worden met het verleenen van de gevraagde vergunning, onder de voorwaarden bij de verordening op het gebruik te stellen. — W. B. A. 1667; Rep. 1881, 9309.

5474. Instructie voor den bouwmeester der gemeente Deventer. — Gemst. 1078.

5475. Verordening op het bouwen en sloopen te Utrecht. — Gemst. 402, 403.

5476. Het zonder vergunning loozen, en doen vallen van drek of vuilnis, op de openbare straat, mag bij verordening verboden worden, het behoort niet onder de reglements ou arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5, C. P. — H. R. 3 April 1860; v. d. H. G. Z. XVII, no. 805, 94; N. R. LXIV, § 41, 176.

5477. De zoogenaamde straatpolitie strekt zich over het geheele grondgebied der gemeente uit. De daartoe betrekkelijke gemeente-verordeningen zijn ook toepasselijk op militaire rijksgronden. — H. R. 25 September 1866; N. R. LXXXIII, § 42, 321; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1036, 375; W. 2842; Gemst. 790.

5478. Verschillend heeft de H. R. geoordeeld omtrent het bepalen van straf, op overtredingen der verordeningen op de politie der straten of wegen, door nl. verschillend de beteekenis van art. 471, no. 5, C. P., te verklaren. Vroeger is aangenomen,

dat genoemd art. toepasselijk is op alle overtredingen die op de straat plaats hebben, later evenwel is het alleen toepasselijk verklaard op de overtredingen, die ten aanzien van het gebruik en beheer der straat plaats hebben. — H. R. 27 Februarij 1855; N. R. XLIX, § 50, 232; Gemst. 255; W. 1772; v. d. H. G. Z. XII, no. 612, 260; H. R. 27 Julij 1855; W. 1785; N. R. L, § 67, 298; v. d H. Strafr. 1855, II, no. 1112, 11; H. R. 25 September 1855; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1125, 83; W. 1788, 1814; Regtz. XXX, 350; H. R. 9 October 1855; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1128, 93; Gemst. 255; W. 1689; Regtz. XXX, 350; H. R. 8 April 1856; W. 1862; v. d. H. G. Z. XII, no. 633; 387; Gemst. 302; H. R. 10 December 1856; W. 1817; Luttenberg 296; Gemst. 278; H. R 21. Januarij 1857; N. R. LV, § 9, 39; v. d. H. H. G. Z. XIV, no. 659, 1; N. R. B. VII, 18; W, 1831; W. B. A. 400; Luttenberg 7; H. R. 6 December 1859; W. 2130; v. d. H. G. Z. XVI, no. 787, 324; N. R. LXIII, § 50, 215; Gemst. 435; H. R. 30 Aug. 1859; W. 2096; v. d. H. G. Z. XVI, no. 773, 231; N. R. LXII, § 76, 368, Gemst. 417; H. R. 27 Maart 1861; W. 2263; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 851, 145.

5479. Een gemeentebestuur is bevoegd voor het openbaar verkeer binnen de gemeente, ook waar dit voor private eigendommen mogt plaats hebben, verordeningen vast te stellen. De eigenaar die zijn grond voor het algemeen verkeer openlaat, moet de op dat verkeer bestaande verordeningen eerbiedigen, ook op zijn eigen grond, zonder aan anderen de magt te kunnen verleenen, die te schenden. — H. R. 25 Mei 1869; W. 3120; Luttenberg 264.

5480. De bepaling eener verordening, dat de geleider eener hondekar niet in het rijtuig zal mogen rijden, maar verpligt is naast de honden te gaan en deze aan een touw of ketting te geleiden, behoort tot de reglementen bij art. 475, no. 3 C. P. bedoeld: op de overtreding dier verbodsbepaling zijn alleen de straffen toepasselijk bij dat art. bedreigd. — H. R. 26 Junij 1866; W. 2815; N. R. LXXXIII, § 26, 211; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1029, 340.

5481. Uit de omstandigheid, dat in een provinciaal reglement op de wegen en voetpaden voorkomende bepaling, waarbij worden uitgezonderd de straten, wegen en stegen binnen de bebouwde kom eener gemeente gelegen, voor zoo ver zij geen deel uitmaken van een verder strekkenden weg, kan niet worden afgeleid, dat het provinciaal reglement de straten in de bebouwde kom eener gemeente heeft willen beheerschen. — H. R. 9 Junij 1879; W. 4398.

5482. Het verbod van asch weg te halen of te vervoeren anders dan in overdekte karren, is niet te rangschikken onder reglemens concernant la petite voirie. — H. R. 17 December 1856; W. 1927; N. R. LIV, § 50, 232; v. d. H. G. Z XIII, no. 658, 368.

5483. Onder de reglemens concernant la petite voirie zijn niet alleen plaatselijke, maar ook provinciale reglementen begrepen. — H. R. 30 Julij 1867; W. 2943; N. R. B. XVIII, 578; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1175, 227.

5484. Het verbod in plaatselijke verordeningen om op hondenkarren te zitten, behoort niet tot de reglemens concernant la petite voirie; het is dus niet strafbaar volgens art. 471, no. 5 C. P. — Kantg. Wijchen 7 Mei 1864; Gemst. 662; W. 2587; W. B. A. 783; Kantg. Ommen 25 November 1868; W. B. A. 1021; W. 3062; Gemst. 900.

5485. De gemeenteraad is bevoegd straf te bedreigen tegen het schrobben der straat, dit valt niet onder de reglemens concernant la petite voirie. — Kantg. 's Gravenhage 21 Augustus 1856; W. 1815; Gemst. 277.

5486. Eene verordening, waarbij verboden is om eenige asch, drek of vuilnis van openbare plaatsen of stoepen weg te nemen of daarin te roeren of te wroeten of om in de goten vuil of stankgevend water te werpen of neder te storten, behoort tot de reglementen op de petite voirie, bedoeld bij art. 471, no. 5 C. P. — H. R. 8 April 1856; W. 1862; N. R. LII, § 64, 286; Gemst. 302; v. d, H. G. Z. XII, no. 634, 390.

5487. De bepalingen, voorkomende in een plaatselijke politie-verordening, houdende verbod in de daarbij omschreven plaatsen, afval van beesten, visch, groenten, vuilnis en *dergelijke* te werpen, heeft de kennelijke strekking, daaronder zoodanige voorwerpen te begrijpen, die uit haren aard tot verontreiniging dier plaatsen kunnen aanleiding geven of door verrotting daartoe bijdragen, zoodat, vermits zulks van steenen niet kan gezegd worden, deze onder de uitdrukking *dergelijke* niet begrepen kunnen worden. — H. R. 13 Junij 1881; W. 4654; Rep. 1881, 10446.

5488. Onder de woorden concernant la petite voirie in art. 471, no. 5 C. P. voorkomende, is begrepen alles wat betrekking heeft tot de politie der straten, op openbare wegen niet tot de groote wegen behoorende, waartoe mede behoort de zorg voor hunne reinheid. — Kantg. Alpen 23 Nov. 1865; W. 2810.

5489. De verordeningen omtrent het in orde houden en herstellen der straten vóór ieders eigendom binnen de gemeente, behooren tot de voorschriften betreffende de petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5 C. P., en aldaar ingeval van overtreding met straf bedreigd. — H. R. 26 October 1352; N. R. XLIII, § 20, 128; W. 1458; v. d. H. Strafr. 1852 II, no. 886, 112; Regtz. XXX, 369; Gemst. 99.

5490. Het verbod om met hondenwagens personen te vervoeren op den openbaren weg, behoort niet tot de reglementen betrekkelijk de petite voirie; daartegen mag afzonderlijk bij verordening straf worden gesteld. — Kantg. Ommen 25 November 1868; W. B. A. 1021; Gemst. 900; W. 3062.

5491. Onder de algemeene uitdrukking van het schoonmaken (nettoyer) der straten (art. 471, no. 3 C. P.) is iedere bijzondere wijze van schoonmaken en dus ook het schrobben begrepen — H. R. 28 September 1869; W. 3160; N. R. XCII, § 40, 330; v. d. H. Z. XXV, no. 295, 30; Gemst. 949.

5492. De verpligting tot het reinigen der straten, stoepen, riolen en goten door de ingezetenen voor en langs hunne gronden, is geen verpligting tot arbeid of levering voor een gemeentewerk, daarop is art. 239 niet toepasselijk. Een dergelijke verpligting omtrent hetgeen ieder ingezeten in het belang der openbare gezondheid voor zijn erf moet in acht nemen, is niet de oplegging van een persoonlijke dienst in het openbaar belang, bedoeld bij art. 192 dezer wet. Art. 471, no. 3 C. P. gaat van het beginsel uit, dat de pligt tot reinheid bij een politieverordening opgelegd, voor de ingezetenen verbindend is, omdat het verzuim daarvan de openbare gezondheid zou benadeelen. In dat artikel, hetwelk voor die gemeenten, waar het ten laste der ingezetenen is gelaten, tegen het verzuim van het schoonmaken der straten of stegen straf heeft bedreigd, is door de gemeentewet geen verandering gebragt. — H. R. 21 Junij 1875; W. 3881.

5493. Een verbod eener plaatselijke verordening om op straat te wateren buiten de daartoe bestemde urinoirs, is een reglement, betreffende de petite

voirie, waarop geen andere straf gesteld mag worden als bij art. 471, no. 5 C. P. en alzoo niet vatbaar voor hooger beroep. — Regtb. Maastricht 25 Nov. 1856; W. 1834.

5494. Art. 471, no. 5 C. P. betreft alleen diegenen, die met de executie van de daar bedoelde reglementen belast zijnde, deze nagelaten of geweigerd hebben, geenszins alle overtredingen, betreffende la petite voirie. — Kantg. 's Gravenhage 24 Julij 1856; W. 1777; W. B. A. 377; Gemst. 258.

5495. Het verbod om in wateren asch te werpen, moet niet als overtreding van een reglement, betreffende de petite voirie, worden beschouwd, daarop kan afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 25 November 1851; N. R. XL, § 40, 188; v. d. H. Strafr. 1851 II, no. 790, 187; W. 1363; Regtz. XXX, 358.

5496. Bij verordening mag worden verboden, het werpen van puin op open plaatsen, waaronder ook wallen behooren, zonder eenige onderscheiding van publiek of privaat-eigendom. — H. R. 13 Nov. 1866; N. R. LXXXIV, § 27, 256; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1049, 461; W. 2866; W. R. A. 923; Gemst. 802.

5497. Het niet gevolg geven aan een bevel tot amotie van een bouwvallig verklaard huis, door het burgerlijk bestuur uitgevaardigd, is strafbaar ingevolge art. 471, no. 5 C. P., daarop mag bij verordening geen afzonderlijke straf worden gesteld. — Kantg. Amsterdam, no. 2 16 October 1854; N. R. B. IV, 562; Regtz. XXX, 386; Kantg. Amsterdam, no. 1, 26 October 1860; W. 2218; W. B. A. 588; Gemst. 479.

5498. Het slopen van een gebouw, door of op last van burgemeester en wethouders, handelende ter uitvoering eener gemeente-verordening in het belang der openbare veiligheid, staat gelijk met onteigening, die niet anders kan plaats hebben, dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling. — Regtb. Dordrecht 24 Junij 1872; W. 3477; W. B. A. 1212; Gemst. 1089.

5499. Eene verbodsbepaling tegen het doorrijden van sommige straten in zekere rigting, als alleen ten doel hebbende de bescherming van het publiek tegen belemmering, gevaar of ongerief, kan niet geacht worden te behooren tot de reglementen op de petite voirie, de straf van art. 471, no. 5 C. P. kan daarop niet worden toegepast noch gesteld; de verordening moet eene straf, overeenkomstig de gemeentewet bepalen. — H. R. 27 April 1859; N. R. LXII; § 16, 64; v. d. H. G. Z. XVI, no. 762, 134.

5500. Het gebruiken van een voetpad, bestemd voor voetgangers, als rijweg, bij verordening verboden, is eene overtreding betrekkelijk de petite voirie. — H. R. 2 December 1857; W. 2010, N. R. LVII, § 37, 180; v. d. H. G. Z. XIV, no. 697, 282; Gemst. 410.

5501. Onder de overtredingen, betreffende de petite voirie is niet begrepen het *afsluiten van een weg*, daarop mag alzoo afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 20 Mei 1851; W. 1304; v. d. H. Strafr. 1851 I, no. 752, 277; Regtz. XXX, 327.

5502. Het niet binnen een bepaalden tijd herstellen der straat in eene verordening voorgeschreven, moet worden gerangschikt onder de reglemens ou arrêtés concernant la petite voirie. — H. R. 26 October 1852; W. 1458; v. d. H. Strafr. 1852 II, no. 886, 112; N. R. XLIII, § 20, 128; Regtz. XXX, 369; Gemst. 99.

5503. Een verordening, inhoudende het verbod om anders dan ter plaatse daarbij aangewezen, asch, vuilnis, mest of andere stoffen te werpen, behoort, als zijnde eene verbodsbepaling tegen eene zekere tijdelijke verontreiniging, niet tot de verordeningen of reglementen bij art. 461, no. 5 C. P. bedoeld. — H. R. 26 Junij 1861; N. R. LXVIII, § 40, 315; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 871, 288.

5504. Het verbod om bijenkorven langs openbare wegen binnen zekeren afstand te plaatsen, valt niet onder de reglementen op de petite voirie, daarop mag afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 26 October 1858; N. R. LX, 7 16, 83; v. d. H. G. Z. XV, no. 734, 238.

5505. Het plaatsen van palen op een weg, is niet een voorbijgaande daad of tijdelijke belemmering, maar een doorgaande, waardoor de passage van den weg kan worden belemmerd. Zoodanige overtreding betreft onmiddelijk het wezen of de gesteldheid van dien weg; een verordening, waarbij daaromtrent wordt voorzien, is een reglement concernant la petite voirie. Mitsdien is een daarop gegeven uitspraak van den kantonregter alleen vatbaar voor cassatie, niet voor hooger beroep. — H. R. 25 October 1870; W. 3262; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1337, 295; N. R. XCVI, § 13, 95.

5506. Art. 471, no. C. P. vordert als kenmerken van de aldaar omschreven overtreding, dat de vrijheid of veiligheid van den doorgang belet of verminderd wordt, door op den openbaren weg buiten noodzaak bouwstoffen of andere zaken hoe ook genaamd, neder te leggen of te laten liggen. — H. R. 15 October 1861; W. 2318; v. d. H. Strafr. 1861, no. 1695, 296.

5507. Voor de strafbaarheid wegens belemmering van den openbaren weg volgens art. 471, no. 4 C. P., in verband met gemeentelijke verordeningen, is het noodig, dat die belemmering is geschied zonder noodzaak. — H. R. 4 October 1853; W. 1577; N. R. XLVI, § 19, 85; v. d. H. Strafr. 1853, II, no. 974, 98; Regtz. XXX, 287.

5508. De verpligting aan voerlieden bij eene verordening opgelegd, om een half uur na zonsondergang bij donkere maan onder het rijden in een lantaarn licht te branden, is niet begrepen onder de verpligting tot verlichting (éclairage) bij art. 471, no. 3 C. P., ten aanzien van herbergiers en anderen vermeld. — H. R. 9 December 1856; W. 1926; N. R. LIV, § 46, 214; v. d. H. G. Z. XIII, no. 657, 365.

5509. Art. 471, no. 4 C. P. moet worden beperkt tot voorwerpen, welke door hen, die als vervoerders of feitelijke houders, het feitelijk toezigt daarop hebben, op den weg worden neergelegd, of, buiten hun toedoen daarop geplaatst of gevallen, met opzet of verzuim worden achtergelaten, doch nimmer uitgebreid tot het laten liggen van dieren, die, zij het ook door verzuim des eigenaars, op dien weg geloopen, zonder diens toedoen zijn gaan liggen. — H. R. 31 December 1877; W. 4204; Rep. 1878, 317.

5510. Het zich als voerman plaatsen op een vrachtwagen, is strafbaar volgens art. 475, 3°. C. P. en niet volgens eene plaatselijke verordening. — Kantg. no. 4 Amsterdam 30 Augustus 1870, W. 3246; W. B. A. 1194; Gemst. 992.

5511. De gemeenteraden zijn bevoegd om aan de politiebeambten op te dragen, het geven van bevelen omtrent het rijden op de openbare straat. — H. R. 4 Februarij 1878, W. 4215; Rep. 1878, 400.

5512. Het spelen met dobbelsteenen om geld op de publieke straat, valt niet in de toepassing van art. 475, no. 4 C. P., wanneer er niet blijkt van eenigen toestel of inrigting om voor hazardspel te kunnen worden gehouden in den zin van dat art. — H. R. 21 Mei 1867; W. 2920; v. d. H. Strafr. 1867, no. 2161, 193; W. B. A. 1017.

5513. Het werpen met een knikker tegen opgezette centen, is geen verboden hazard of dobbelspel. — Kantg. Amsterdam no. 4, 18 November 1863; W. 2547.

5514. Onder de pièces d'artifice in art. 471, no. 2 C. P., moeten niet enkel begrepen worden vuurwerken, zoo als wij die gewoon zijn te noemen en met feux d'artifice vertalen, maar de eerstgemelde woorden hebben eene ruimere beteekenis, zoodat ook daaronder valt een voorwerp, veel overeenkomst hebbende met een kanonnetje en voor herhaald gebruik geschikt. — Kantg. Loenen 5 Junij 1861; W. 2290.

5515. Eene beschikking van den burgemeester, waarbij van de vergunning om in een tuin vermakelijkheden te geven, uitdrukkelijk wordt uitgesloten het afsteken van vuurwerken, kan niet gelden als een verbod in den zin der wet. — Het *verbod*, welks overtreding misdrijf daarstelt, moet afkomstig zijn van het wetgevend gezag, maar daarmede kan niet bedoeld zijn een verbod, alleen uitgaande van het politiegezag en uitgevaardigd bij de beschikking op een verzoekschrift.

Bengaalsch vuur of zoodanige kunstig vervaardigde verlichting, gepaard met ontploffing en vallend vuur, behoort als vuurwerk te worden beschouwd. Het afsteken van vuurwerken in een tuin, bij geen wettelijke verordening verboden zijnde, valt niet in de termen van art. 471, no. 2 C. P. — Regtb. Amsterdam 12 Maart 1857; W. 1869; Gemst. 305.

5516. Maatregelen tot wering van het misbruik en onvoorzigtig gebruik van vuurwapenen. — Prov. blad Groningen 1859, no. 7.

5517. Het verbod om vuurwerken af te steken bij art. 471, no. 2 C. P., is niet toepasselijk op het afschieten van een geweer of eenig ander vuurwapen. — H. R. 9 Maart 1841; N. R. X, § 51, 196; W. 173; v. d. H. Strafr. IV, no. 239, 336; Regtz. XXX, 274.

5518. Bij art. 475, no. 2 op het niet vertoonen van de nachtlijst door logementhouders, wordt geen onderscheid gemaakt of de niet-vertooning het gevolg is van onwil dan wel van onmagt, uithoofde van het niet houden van een lijst. — H. R. 30 Augustus 1859; N. R. LXII, § 75, 365; W. 2096; v. d. H. Strafr. 1859; no. 1543, 443.

5519. Het laten staan van *rijtuigen*, waardoor de openbare weg wordt belemmerd, valt in de strafbepaling van art. 471, no. 4. — H. R. 20 November 1867; Gemst. 855; W. 2968; N. R. LXXXVII, § 27, 214; v. d. H. Strafr. 1867, no. 2098, 404; W. B. A. 973.

5520. De verbodsbepaling in eene verordening om met handkarren of kruiwagens op kleine steenen te rijden, moet geacht worden te zijn vastgesteld in het belang van de veiligheid der voetgangers; zij kan niet gerekend worden tot de reglemens concernant la petite voirie. — H. R. 8 Januarij 1862; N. R. LXX, § 4, 29; W. 2345; v. d. H. G. Z. XIX, no. 900, 14.

5521. Onder het woord „jeté" in art. 475, no. 8 C. P., moet ook het insmeren met vuiligheid worden begrepen. — H. R. 5 Februarij 1867; W. 2887; N. R. LXXXVII, § 21, 159; N. R. B. XVIII, 19; v. d. H. Strafr. 1867, no. 2137, 42.

5522. Eene weide wordt per se geacht te zijn een stuk grond met rijpe of rijpende vruchten, zoodat het gaan daarover zonder geregtigd te zijn, valt in de verbods- en strafbepaling van art. 475, no. 9 C. P. — H. R. 5 December 1866; W. 2874; v. d. H. Strafr. 1866, no. 2122, 418; N. R. LXXXIV, § 37, 338.

5523. Grond met heide begroeid, moet in den zin der wet voor in oogst staanden grond worden gehouden, daarop is mitsdien art. 475, no. 10 C. P. toepasselijk. — H. R. 7 Februarij 1854; N. R. XLVII, § 3, 15; v. d. H. Strafr. I, no. 970, 48; W. 1522, Regtz. XXXI, 212.

5524. Het ongeregtigd laten weiden van vee op een weg valt niet in de bepaling van art. 475, no. 10, daarop kan afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 2 Augustus 1859; W. 2090; N. R. LXII, § 65, 335; v. d. H. G. Z. XVI, no. 771, 222.

5525. Het verbod om met diligences in een draf door de straten te rijden valt in de termen van art. 475, no. 4, daarop mag niet afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 24 Februarij 1857; N. R. LV, § 28, 142; v. d. H. G. Z. XIV, no. 666, 57; W. 1965.

5526. Het voorschrift eener verordening, dat rijtuigen bij het rijden anders dan stapvoets van een half uur na zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang ten minste van één lichtgevende lantaarn vóór aan het rijtuig moeten zijn voorzien, is geen reglement bedoeld bij art. 475, 4°.; C. P. — H. R. 9 Februarij 1880; W. 4486.

5527. De strafbaarheid van het verzuim of weigering om vervallen gebouwen te herstellen of af te breken, is bij art. 475, no. 5 C. P., eeniglijk afhankelijk gesteld van eene voorafgegane aanzegging der regering, zonder dat het bestaan van reglementen dienaangaande wordt gevorderd, gelijk in het vroeger gedeelte van dat art. ten aanzien van verzuim of weigering in zaken der zoogenaamde petite voirie is voorgeschreven. — H. R. 12 April 1859; N. R. LXII, § 3, 18; v. d. H. Strafr. 1859, no, 1501, 179.

5528. Heide moet gerekend worden steeds te behooren tot de gewassen, die in oogst staan; daarop is bij het laten loopen van vee, art. 475, no. 9 C. P. toepasselijk. — H. R. 14 Augustus 1860; N. R. LXV, § 33, 219; W. 2197; v. d. H. Strafr. 1860, no. 1613, 200; H. R. 11 October 1864: N. R. LXXVIII, § 4, 36; N. R. B. XV, 603; W. 2634; v. d. H. Strafr. 1864, no. 1943, 275.

5529. Grasgewas wordt geacht ten allen tijde meer of minder geschikt te zijn tot voeder, en dus altijd in den oogst te staan, het daarin loopen van vee, valt in de strafbepaling van art. 475, no. 9 C. P. — H. R. 27 December 1854; N. R. XLIX, § 16, 67; W. 1767; H. R. 1 November 1864; N. R. LXXXVIII, § 16, 122; W. 2643; v. d. H. Strafr. 1864, no. 1951, 318.

5530. Het laten weiden van vee op den berm van een straatweg stelt de overtreding daar van het laten loopen van vee op eens anders in oogst staanden grond, voorzien bij art. 475, no. 10 C. P. — H. R. 22 November 1853; N. R. LVI, § 47, 179; W. 1590; v. d. H. Strafr. 1853, II, no. 985, 147; Regtz. XXXI, 93.

5531. Het verbod om harder dan in matigen draf te rijden valt in de bepaling van art. 475, no. 4 C. P., daarop kan dus geen afzonderlijke straf worden gesteld. — H. R. 4 November 1856; N. R. LIV, § 26, 108; W. 1912; H. R. 24 Februarij 1857; W. 1964, 1965: N. R. LV, § 28, 142; v. d. H. G. Z. XIV, no. 666, 57.

5532. Het vervaardigen van vuurwerk binnen de bebouwde kom der gemeente is onvoorwaardelijk bij de wet verboden, met dat gevolg, dat daartoe geene vergunning door het gemeentebestuur kan worden gegeven. — H. R. 26 Junij 1867; W. 2913; Gemst. 828; N. R. LXXXVI. § 27, 204; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1081, 188.

5533. Eene vergunning van het gemeentebestuur om vuurwerk te vervaardigen binnen de kom der

gemeente is onwettig. — Een vuurwerkmaker wordt door zoodanige vergunning niet ontslagen van de straf bij art. 24 der wet van 26 Januarij 1815 (St. 7) bepaald. — Regtb. Haarlem 31 Januarij 1867; Gemst. 815; W. 2890.

5534. Voor de toepassing van art. 475, no. 10 C. P. maakt het geen onderscheid of het vee geloopen heeft op een grond met gras bezet langs of op een openbaren weg, dan wel op een grond aan een bijzonder persoon toebehoorende; het is genoeg, dat de grond niet is van dengene, die het vee daarover laat loopen of dat deze overigens hiertoe geen regt heeft verkregen; daarbij wordt niet vereischt, dat de grond door eenig teeken als bijzonder eigendom, waarop men het vee niet mag laten loopen, van den weg is afgescheiden. — H. R. 4 Januarij 1853, N. R. XLIII, § 71, 351; v. d. H. Strafr. 1853, I, no. 915, 5; W. 1431; Regtz. XXXI, 170.

5535. Indien iemand vuurwerk nederlegt met het bepaalde doel om het te laten afgaan, dan begaat hij de overtreding van het vuurwerk af te steken, al moge dit ook door een ander zijn aangestoken. — H. R. 27 Mei 1863; N. R. LXXIV, § 18, 82; v. d. H. G. Z. XX, no. 984, 199; W. 2492; Gemst. 616.

5536. Onder de woorden „bewoonde plaats" (lieu habité), voorkomende in art. 475, no. 4 C. P., in hunne natuurlijke beteekenis opgevat, moet worden begrepen de behuisde kom eener gemeente, het bewoonde gedeelte, alwaar naar den aard der zaak het meeste gevaar uit het zonder opzigt laten loopen van paarden of andere trekdieren kan ontstaan en alzoo ook dat van een gehucht. — H. R. 15 Jan. 1862; W. 2363; N. R. LXX, § 8, 65; v. d. H. Strafr. 1862, no. 1724, 17; W. B. A. 672.

5537. Eene verordening waarin bepaald wordt wat onder de woorden: „kom der gemeente", in politie-verordeningen voorkomende, verstaan moet worden, maakt één geheel met laatstbedoelde verordeningen uit hare niet-naleving, geeft alzoo aanleiding tot toepassing van straf. De beteekenis welke in een gemeente-verorderdening gegeven wordt aan de uitdrukking: „kom der gemeente", bindt den regter, ook al is zij in strijd met de taalkundige beteekenis om met welke in andere wetten daaraan is toegekend. — H. R. 10 October 1881; W. 4690; Rep. 1881, 10443 vg.

5538. Nergens is bij de wet de vaststelling van hetgeen tot de kom der gemeente behoort, bepaald aan gedeputeerde staten opgedragen. Ook de bepaling van burgemeester en wethouders, waarbij de kom was afgebakend met het oog op de volkstelling en niet met dat op de begraafplaats, kan niet in aanmerking komen. — H. R. 10 October 1871; W. 3388; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1380, 15; N. R. XCIX, § 6, 44; W. B. A. 1175; Gemst. 1060.

5539. Art. 475, no. 3 C. P. bedreigt niet door zich zelf straf, maar geeft alleen eene poenale sanctie aan zoodanige reglementen als door de bevoegde magt gemaakt zijn voor de plaats, waar de strafbepaling wordt ingeroepen. — Kantg. Purmerende 8 Julij 1868; W. 2174.

5540. De overtredingen van verordeningen op het vervoer van vee, moeten worden gestraft volgens art. 5 der wet van 9 Julij 1845 (St. 21); bij de verordening behoort dus geen straf te worden gesteld. — Kantg. Brielle 8 November 1865; W. 2741; Gemst. 739; W. B. A. 860; Gemst. 739.

5541. Bij verboden invoer van vee behoort slechts ééne geldboete te worden opgelegd, niettegenstaande de verordening eene straf bepaalt voor elk stuk vee. — Kantg. Noordwijk 25 Januarij 1866; Gemst. 783; W. B. A. 901; W. 2825.

5542. Onder art. 5 der wet van 9 Julij 1842 (St. 21), als aan ieder de verpligting opleggende tot onverwijlde aangifte van ziek vee, zijn ook vleeschhouwers begrepen en moet dan ook de strafbepaling van evengemeld art. wegens hare algemeenheid worden gehouden voor eene uitbreiding van art. 459 C. P. — H. R. 3 November 1857; W. 2001; N. R. LVII, § 22, 113; v. d. H. G. Z. XIV, no. 696, 277.

5543. Mr. H. P. van Karnebeek. Aangifte aan het hoofd van het plaatselijk bestuur van besmettelijke ziekte onder de militaire paarden. — Bijdr. XII, 120.

5544. Art. 5 der wet van 9 Julij 1842 (St. 21) is niet afgeschaft of vervallen; dat art. moet alzoo worden toegepast op het nalatig of weigerachtig zijn om aan de in het algemeen belang van den veestapel reeds vastgestelde of nader vast te stellen maatregelen en bepalingen te voldoen, daarop kan bij verordening geen afzonderlijke straf worden gesteld. — H. R. 18 November 1862; W. 2433; N. R. LXXII, § 26, 197; v. d. H. G. Z. XIX, no. 955, 364; N. R. B. XIII, 441; W. B. A. 706; Gemst. 588.

5545. Onder de uitdrukking „*runderen en ander vee*", voorkomende in een verordening, in het algemeen belang van den veestapel vastgesteld, zijn ook „*geiten*" begrepen. — H. R. 30 Januarij 1867; N. R. LXXXV, § 16, 117; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1060, 32; W. 2886; W. B. A. 932; Gemst. 820.

5546. Indien in eene verordening verboden is, om zonder schriftelijke vergunning van den burgemeester, bekendmakingen in het openbaar om te roepen of aan te plakken, moet het woord *omroepen* worden opgevat in de meer uitgebreide beteekenis van dat woord, en alzoo van het in het openbaar en luidkeels bekend maken van iets, in tegenstelling van de meer beperkte beteekenis van *rondgaande* met luider stem, openbare afkondigingen te doen. — Kantg. Eindhoven 2 November 1864; H. R. 3 Januarij 1865; W. 2665; W. B. A. 822; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1047, 284.

5547. Het opzettelijk van een paal slaan van een publicatiebord, waarop stond: „in deze gemeente mogen geene honden losloopen" enz., op last van het gemeentebestuur op grenzen der gemeente geplaatst, stelt het misdrijf daar, voorzien bij art. 257 C. P. — Regtb. Heerenveen 6 Februarij 1866; W. 3941; Gemst. 839.

5548. Het opzettelijk vernielen van paaltjes, dienende om het voetpad van den weg te scheiden en van een handwijzer op den weg, is strafbaar volgens art. 257 C. P. — Regtb. Appingedam 2 Januarij 1862; W. B. A. 961; W. 2957.

5549. Heidegrond bewassen met hiet is in oogst staande grond, vallende in de termen van art. 475, no. 10 C. P., wanneer een ander dan de eigenaar daarover vee heeft laten loopen. — H. R. 14 Aug. 1860; W. 2197. N. R. LXV, 433, 219.

5550. Eene bloote bekendmaking van burgemeester en wethouders kan niet beschouwd worden als eene wettig verbindende verordening ter bescherming van den veestapel, waaraan art. 5 der wet van 9 Julij 1842 (St. 21) poenale sanctie kan verleenen. Het niet voldoen aan die bekendmaking levert alleen eene politie-overtreding op. — Hof Z. Holland 18 April 1867; W. 2904.

5551. Volgens het gevoelen der commissie tot onderzoek der Fransche wetten (rapport, bl. 113), is nog van kracht het keizerlijk decreet van 28 Junij 1806 contenant reglement pour le tarif du poids des voitures de roulage leur chargement et la police du

roulage. — Fortuyn, II, 297. — Deze wet is thans afgeschaft bij de wet van 29 Mei 1869 (St. 100).

5552. Art. 24 van het koninklijk besluit van 27 October 1827 (St. 46) behelst eene zelfstandige verordening, onafhankelijk van nadere door de gemeentebesturen te maken reglementen. — H. R. 31 Maart 1869; W. 3106; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1273, 400; N. R. XCI, § 37, 277; W. B. A. 1076.

5553. Jhr. Mr. H. J. van der Heim. De plaatselijke verordening, houdende verbod van toelating op de scholen van ongevaccineerde kinderen, verklaard door den H. R. — Bijdr. VII, 342.

5554. Plaatselijke verordeningen omtrent vaccine.— Bijdr. II, 40.

5555. Bij verordening mag verboden worden, dat kinderen in eene school of fabriek worden toegelaten vóór dat door schriftelijke verklaring van een geneesheer blijkt, dat zij de natuurlijke kinderziekte hebben gehad of welgeslaagde koepokinënting hebben ondergaan. — H. R. 11 Februarij 1862; N. R. LXX, § 24, 177; v. d. H. G. Z. XIX, no. 918, 66; Gemst. 547; W. B. A. 668; W. 2256; Verslag Zeeland 1859; Verslag N. Holland 1859.

5556. De gemeenteraden zijn bevoegd verordeningen vast te stellen ter voorkoming van de verspreiding van besmettelijke ziekten. — M. B. Z. 15 April 1858, no 128; Gemst. 362; W. B. A. 480.

5557. Wijziging van het model voor den staat der vaccinatiën en revaccinatiën. — M. B. Z. 23 Januarij 1878, no. 44; Bijv, 1878, 41.

5558. Het gemeentebestuur is bevoegd te bepalen, dat een niet gevaccineerde, niet mag worden toegelaten op eenige school of fabrijk; dat niemand, door hoofdzeer, schurft of eenige huidziekte aangedaan, in de school of op het werk wordt toegelaten; dat kinderen uit een huis, waar de kinkhoest heerscht, naar scholen of fabrijken worden gezonden. — Bijdr. IV, 106.

5559. De gemeentebesturen zijn niet bevoegd aan de geneeskundigen de verpligting op te leggen, om op bepaalde tijdstippen lijsten in te leveren van personen, die door hen zijn gevaccineerd of wegens natuurlijke kinderziekte zijn behandeld, omdat dit onderwerp is geregeld bij koninklijk besluit van 29 Februarij 1848 (St. 61) (verg. koninklijk besluit van 10 Janurij 1861 (St. 1). — M. B. Z. 5 Maart 1859, no. 104; G. v. O. 662.

5560. Voorschriften ter bevordering der koepokinenting. — M. B. Z. 6 November 1875. — Gemst. 1263.

5561. Voorschriften voor de geneesheeren en onderwijzers omtrent de verklaringen van verrigte koepokinenting of doorgestane natuurlijke kinderpokken. — Kon. Besl. 28 Februarij 1873 (St. 35); Luttenberg 35.

5562. Inrigting van de lijst van vaccinatie door de hoofdonderwijzers te houden. — Gemst. 1163.

5563. Een tweede vaccinatie is, als de eerste zonder gevolg bleef, noodig ter toelating op eene school. — Gemst. 1163.

5564. Reglement ter bevordering van de koepokinenting in de provincie Friesland. — Vastgesteld door de staten 13 Julij 1871. Goedgekeurd Kon. Besl. 25 Augustus 1871, no. 18; W. B. A. 1170.

5565. Aanbeveling aan de gemeentebesturen tot het nemen van maatregelen ter bevordering der gratis-vaccinatie der minvermogenden. — M. B. Z. 10 Augustus 1859, no. 114, 9e afd.; Bijv. 188; Prov. blad Gelderland 80; Z. Holland 91, Zeeland 75; Utrecht 69; Friesland 100; Overijssel 29; Groningen 37; Drenthe 24; Limburg 114.

5566. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat zij, die onderstand uit armenfondsen genieten, bij het bestaan van hoofdzeer en andere huidziekten, in hunne gezinnen, aan de bevelen van den gemeente-geneesheer worden onderworpen, omdat het bestuur, hetwelk omtrent den onderstand beslist, alleen de bevoegdheid heeft om daaraan eenige voorwaarde te verbinden. — Verslag Zeeland 1864, 144. In anderen zin: M. B. Z. 18 Nov. 1861, no. 226; G. v. O. 664.

5567. De verordening kan bevelen, dat al hetgeen van aan besmettelijke ziekte overleden personen ter beoordeeling van deskundigen, vatbaar is om de besmetting te verspreiden, op last van burgemeester en wethouders zal moeten worden verbrand. — Verslag Zeeland 1857.

5568. Voorschriften omtrent de ontsmetting van voorwerpen, ingeval van besmettelijke ziekten. — Ged. Staten Z. Holland 7 April 1874; Bijv. 1874, 118; Comm. d. K. Zeeland 11 Junij 1874; Bijv. 1874, 178.

5569. Voorschriften, betreffende de onteigening van voorwerpen, in aanraking geweest zijnde met lijders aan besmettelijke ziekten. — M. B. Z. 8 April 1874, no. 165; Bijv. 1874, 121.

5570. Onteigening bij besmettelijke ziekten. — W. B. A. 1231, 1255.

5571. Onteigening bij minnelijke schikking bij besmettelijke ziekten. — W. B. A. 1238.

5572. Mededeeling van maatregelen van voorzorg tegen het ontstaan en de verspreiding van besmettelijke ziekten, bijzonder van dyssenterie. — Ged. St. Limburg 24 Julij 1874; Bijv. 1874, 217.

5573. Bij verordening kan geen uitbreiding worden gemaakt van de verpligting der geneesheeren, om aan het gemeentebestuur kennis te geven van ieder geval van bemettelijke ziekte, omdat bij art. 16 der wet van 4 December 1872 (St. 134) dit beperkt is tot pokken en cholera. — Gemst. 1219.

5574. Vaststelling der gemeenten in de provincie Zeeland, waar gelegenheden moeten worden ingerigt tot afzondering en verpleging van lijders aan besmettelijke ziekten. — Ged. St. Zeeland 16 Oct. 1874, no. 12; Bijv. 1874, 326.

5575. Verordening tot bevordering van de koepokinënting en ter voorkoming van verspreiding van besmettelijke ziekten te Wageningen. — Gemst. 364.

5576. Bij verordening kan niet worden verboden, dat personen uit een huis of vaartuig, waar eene besmettelijke ziekte heerscht, de openbare godsdienst bijwonen. — Verslag Zeeland 1856.

5577. Bij verordening mag verboden worden, dat gezonde personen van een huis, waarin eene besmettelijke ziekte heerscht, zich naar de kerk begeven. — Kantg. Assen 4 Julij 1844; W. 596; H. R. 5 November 1844; W. 551; N. R. XIX, § 32, 129; v. d. H. G. Z. IV, no. 173, 369; Gemst. 61, 62, 65, 98, 177, 121, 125; M. B. Z. 1 Aug. 1856, lett. L., 9e afd.; Bijv. 167; Luttenberg 128.

5578. Bij verordening mag aan de eigenaren van huizen onder strafbedreiging worden verboden, hunne panden binnen drie maanden na de voltooijing te bewonen of te doen bewonen. — Regtsg. Adv. VI, 18.

5579. Bij verordening mag worden verboden, dat eene nieuwgebouwde woning, worde betrokken binnen drie maanden na de voltooijing. — H. R. 1 October 1856; W. 1791; Gemst. 264; N. R. LIV, § 5, 20; W. B. A. 384; v. d. H. G. Z. XIII, no. 658, 47.

5580. Aan burgemeester en wethouders mag het oordeel over de bewoonbaarheid der woningen, bij verordening worden overgelaten. — M. B. Z. 20 April 1857; G. v. O. 641.

5581. Bij verordening mogen bepalingen worden gemaakt op het bouwen en betrekken van nieuwe,

en op het ontruimen van ongeschikte en voor de gezondheid schadelijke woningen. — M. B. Z. 30 April 1857, no. 138; G. v. O. 639.

5582. Dr. P. Pous Koolhaas. Middelen tot verbetering van den gezondheidstoestand in steden en meer bijzonder in 's Gravenhage. — 's Gravenhage 1863.

5583. De Rotterdamsche verordening tot regeliing van het toezigt op gebouwen, die als nadeelig voor de openbare gezondheid, ter bijwoning ongeschikt zijn. — Bijdr. II, 141; VIII, 54, 184.

5584. Verordening op het bouwen en betrekken van nieuwe, alsmede op het ontruimen van ongeschikte en voor de gezondheid schadelijke woningen in de gemeente Schiedam; vastgesteld 27 October 1854. — Gemst. 172.

5585. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat de ingezetenen verpligt zijn, zoo dikwerf zulks ter beoordeeling van de politie noodig mogt worden geacht, hunne privaten te doen ruimen en de daaruit komende stoffen te stellen ter beschikking van den daartoe aangewezen persoon. — Verslag Zeeland 1868, 197.

5586. Verordening op het gebruik en het schoonhouden van eene gracht te Deventer; vastgesteld 25 Februarij 1856. — Gemst. 235.

5587. Verordening op de zeebaden te Scheveningen; vastgesteld te 's Gravenhage 6 Junij 1854. — Gemst. 141.

5588. Verordening ter voorkoming van het overbrengen der cholera naar de gemeente. — Gemeenteraad Leeuwarden 7 Julij 1866. — Gemst. 772.

5589. Bij een verbod om een huis te doen bewonen, omdat het voor bewoning ongeschikt is verklaard, mag de eigenaar zich niet beroepen op een huurovereenkomst, aangegaan vóór de uitvaardiging van het verbod. — Regtb. Amsterdam 29 Maart 1866; Gemst. 776; W. 2815.

5590. Voorschriften nopens het opmaken van tabellen van den algemeenen gezondheids- en ziektetoestand der inwoners. — M. B. Z. 24 Julij 1860; Bijv. E, 500.

5291. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat personen, lijdende aan hoofdzeer of andere huidziekten, geen bedeeling uit openbare fondsen mogen ontvangen, zoolang zij weigeren zich of hunne kinderen of pupillen aan de geneeskundige behandeling te onderwerpen. — Verslag Zeeland 1868, 195.

5592. Het niet ontruimen eener woning door burgemeester en wethouders gelast, is een daad van den bewoner; het blijven bewonen ondanks het bevel tot ontruiming, is eene nalatigheid van dezen en niet van den eigenaar. — H. R. 7 Januarij 1868; W. 2974; N. R. LXXXVIII, § 2, 4; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1205, 3; W. B. A. 976; Gemst. 856.

5593. De bepaling in eene verordening, verbiedende nieuw gebouwde woningen binnen zekeren termijn na de voltooijing te bewonen, sluit in zich het verbod om woningen te betrekken vóór de voltooijing. — Kantg. Schiedam 7 Februarij 1856; Gemst. 259; Regtb. Rotterdam 3 Junij 1856; W. 1780; W. B. A. 379.

5594. Maatregelen om de koepokinënting te bevorderen bij minvermogenden. — M. B. Z. 10 Aug. 1859, no. 141, 9e afd.; Bijv. 188; Prov. blad Gelderland 80; Z. Holland 91; Zeeland 75; Utrecht 69; Friesland 100; Overijssel 29; Groningen 37; Drenthe 24; Limburg 114.

5595. Mr. L. Metman. Over de verhouding tusschen plaatselijke besturen en niet-plaatselijke geneesheeren. — W. 1477.

5596. Eene verordening, waarbij de inrigting, plaatsing enz. van secreten of privaten wordt geregeld, is ook toepasselijk op secreten, die reeds vóór de invoering der verordening bestonden. — H. R. 30 Januarij 1867; Gemst. 811; N. R. LXXXV, § 17, 126; W. 2815.

5597. Bij verordening mag worden bevolen, dat woningen, die door burgemeester en wethouders voor de gezondheid schadelijk zijn verklaard, binnen een door hen bepaalden tijd moeten worden ontruimd. — Regtb. 's Gravenhage 11 Februarij 1867; Gemst. 804, 830; W. 2923; W. B. A. 975. Anders Kantg. Naaldwijk ibid.

5598. Maatregelen te nemen in het belang van den gezondheidstoestand der ingezetenen. — M. B. Z. 2 Augustus 1856, Lett. L, 9e afd.; Bijv. 167, E, 403; Luttenberg 128; Prov. blad Z. Holland 86; N. Holland 80; Utrecht 56; Friesland 94; Overijssel 69; Groningen 51; Drenthe 23; Limburg 97.

5599. Voorschriften nopens het opmaken van tabellen van den gezondheidstoestand der ingezetenen. — M. B. Z. 24 Julij 1860, Bijv. E, 500.

5600. Bij verordening op de gezondheidspolitie mag niet worden bepaald, dat burgemeester en wethouders zullen bepalen, door hoevele personen ieder huis mag worden bewoond en dat de personen boven zoodanig getal aanwezig, de woning moeten verlaten. — Gemeenteraad Hulst; Verslag Zeeland 1866; Gemst. 827,

5601. Bij verordening mag worden verboden de bewoning van een huis, dat door burgemeester en wethouders daarvoor ongeschikt en voor de gezondheid schadelijk wordt geoordeeld. — M. B. Z. 28 Dec. 1866, no. 187; Verslag Z. Holland 1867, 107.

5602. Verordening op het afmaken en slagten van paarden, het bewaren van paardenvleesch, afval en versche beenderen van allerlei dieren; vastgesteld door den gemeenteraad van Delft 27 October 1865. — W. B. A. 857. 1219.

5603. Indien iemand bij eene plaatselijke verordening als eigenaar eener woning door het plaatselijk bestuur ter bewoning ongeschikt verklaard, voor het weder ter bewoning afstaan dier woning strafregtelijk aansprakelijk is gesteld, kan hij zich van zijne verpligting om zijne afgekeurde woning onbewoond te laten, niet ontslaan door het beheer daarvan aan een ander op te dragen. Het maakt ten dezen geen verschil, dat in de verordening als strafbaar is aangewezen „de eigenaar of degene die zich als zoodanig gedraagt", onder dien laatste kan niet een gelastigde geacht worden begrepen te zijn. — H. R. 29 September 1868; Gemst. 896; N. R. LXXXIX, § 51, 402; W. 3052; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1240, 225.

5604. Verordening, houdende bepalingen op het bouwen van woningen en op het doen ontruimen van woningen, schadelijk voor de openbare gezondheid, in de gemeente Schoterland. — W. B. A. 1171; bestreden 1174.

5605. Het voorschrift eener verordening van op de kennisgeving van burgemeester en wethouders te moeten ontruimen de door hen ongeschikt en voor de gezondheid schadelijk geoordeelde woningen blijkens de woorden „geen woning zal mogen worden gebouwd" betreft alleen nieuwe nog te bouwen woningen. — H. R. 7 Mei 1867; Gemst. 825; W. B. A. 949; N. R. LXXXIX, § 2, 10; W. 2913; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 2165, 29.

5606. Verordening, houdende maatregelen tegen de verspreiding van besmettelijke ziekten bij slaapsteehouders. — Gemst 857.

5607. Het voorstel van den heer Wintgens tot instelling van plaatselijke raden van gezondheid in

de afdeelingen der tweede kamer — W. B. A. 305. en 306.

5608. Verordening tot afwering van besmetting door pokken in de gemeente Leiden, vastgesteld 20 April 1854. — Gemst. 135.

5609. Ontwerp-verordening, regelende het toezigt op de bewoonbaarheid van gebouwen. — Gemst. 811.

5610. Ontwerpkeur op de inrigting, verhuring, bewoning en reinheid van kleine woningen in de gemeente Deventer, in het belang van den gezondheidstoestand der ingezetenen. — Gemst. 48.

5611. Verordening, houdende maatregelen tegen de verspreiding van besmettelijke ziekten bij slaapsteehouders; vastgesteld door den gemeenteraad van Deventer 5 April 1869. — Gemst. 916.

5612. Verordening, houdende regelen omtrent het beheer en gebruik van de badinrigting te Arnhem; vastgesteld 21 Mei 1864. — Gemst. 661 en 662.

5613. Maatregelen tot bevordering van de openbare gezondheid ten aanzien van woningen. — W. B. A. 856.

5614. Kennisgeving van het ontstaan der veeziekte en het nemen van maatregelen tegen de verspreiding dier ziekte onder het rundvee — toepassing van art. 459 C. P. en 69 der onteigeningswet. — M. B. Z. 22 Augustus 1865, H, 9e afd.; Bijv. 182; M. B. Z. 29 Augustus 1865, no. 212, 9e afd.; Bijv. 187; Prov. blad Z. Holland 83.

5615. Art. 13 der wet van 20 Julij 1870 (St. 131) is ook toepasselijk als de houder of hoeder van vee, waarbij zich verschijnselen van besmettelijke ziekte openbaren, daarmede niet bekend wordt en dus onwillekeurig de voorgeschreven aangifte verzuimt. Art. 14 der wet is niet toepasselijk op vee, dat zich op de markt bevindt, daar het den eigenaar niet mogelijk is, zonder misdrijf te plegen (vervoeren) het aangetaste vee af te zonderen. — Regtb. Hoorn 7 Februarij 1877; Gemst. 1373.

5616. In art. 69 der onteigeningswet bedoelen de woorden „gemeentebesturen" niet den gemeenteraad, doch burgemeester en wethouders.

Wie deskundige is voor de schatting van onteigend vee, moet de kantonregter beslissen.

Bij de waardering van onteigend vee moet alleen gelet worden op de waarde, welke het rund op het oogenblik der onteigening heeft. — M. B. Z. 29 Augustus 1865; W. B. A. 212; Bijv. 187; Prov. blad Z. Holland 83.

5617. Maatregelen van voorzorg tegen de verspreiding der veeziekte. — M. B. Z. 15 September 1865, no. 250, 9e afd.; Bijv. 219; Prov. blad Gelderland 91; Z. Holland 95; Zeeland 89; Utrecht 76; Groningen 34; Limburg 110.

5618. Verzuim van aangifte van ziekte bij één stuk vee, doet aanspraak op vergoeding voor den ganschen koppel verloren gaan. — Gemst. 1233, 1256.

5619. Geleibilletten en voldoening van accijns voor vleesch, afkomstig van vee, wegens longziekte onteigend. — M. B. Z. 26 Februarij 1872; W. B. A. 1186; Luttenberg 16.

5620. Formaliteiten en formulier in acht te nemen bij den onderhandschen verkoop van vleesch en huiden, afkomstig van onteigend vee. — M. B. Z. 30 Julij 1872, no. 104, 1e afd.; Comm. d. K. Groningen 5 Augustus 1872, no. 2, 2e afd.; W. B. A. 1209.

5621. Voorschriften omtrent het vervoer van verdachte runderen van de weide naar den stal. — M. B. Z. 5 October 1872; W. B. A. 1218.

5622. Opmerkingen met betrekking tot de kosten waartoe de besmettelijke longziekte onder het rundvee aanleiding geeft. — M. B. Z. 29 April 1872; Luttenberg 60; Comm. d. K. Utrecht; Prov. blad 58 W. B. A. 1196.

5623. Declaratiën wegens onteigeningskosten in zake veeziekten, en décharge wegens gelden deswege. — M. B. Z. 23 April 1872, no. 158, 1e afd.; Comm. d. K. Friesland; Prov. blad 65; W. B. A. 1196.

5624. Vervoer tot slachting van vee, verdacht van lijdend aan longziekte, mag slechts dan worden toegestaan, als gebleken is, dat dit werkelijk slachtvee is; het vervoer mag niet plaats hebben op onbepaalde afstanden; het moet zich blijven bepalen tot de aangelegen gemeente en slechts dan, als in de woonplaats van den belanghebbende de slachting onmogelijk is, zooals door gemis van slachthuis of ander beswaar. — Comm. d. K. Z. Holland; W. B. A. 1200.

5625. Op de declaratiën wegens kosten van onteigening van longziek vee, behoort niet in mindering te worden gebragt de opbrengst van verkocht vleesch en huiden. — M. B. Z. 4 Julij 1872; W. B. Z. 4 Julij 1872; W. B. A. 1205; Luttenberg 95.

5626. De kosten die de voorzorgsmaatregen tegen de verspreiding der veeziekte na zich slepen, moeten ten laste der gemeenten komen, omdat het de uitvoering van plaatselijke verordeningen betreft; alleen waar het vee krachtens de onteigeningswet in het algemeen belang wordt afgemaakt, kan de staat de gemaakte kosten op zich nemen. — M. B. Z. 20 September 1865, no. 272, 9e afd.; Bijv. 225; Luttenberg 231; Prov. blad Overijssel 55.

5627. Art. 6 der publicatie van het uitvoerend bewind van 26 December 1799 wordt nog van kracht geacht en toepasselijk bij het ontstaan van veeziekte. — Ged. Staten Zeeland 8 September 1865, no. 62, Bijv. 211; Prov. blad Zeeland 84.

5628. Stukken benoodigd voor de terugvordering van voorgeschoten gelden wegens onteigening van ziek of verdacht vee. — M. B. Z. 9 September 1865, no. 222, 9e afd.; Bijv. 216; Luttenberg 230. Prov. blad Gelderland 94; Z. Holland 92; Utrecht 15.

5629. Door het woord „vee" gebezigd in de aanschrijvingen, betrekkelijk de veeziekte, moet niet uitsluitend „rundvee" worden verstaan, maar in het algemeen „alle veesoorten", vooral ook „wolvee" — Ged. Staten Utrecht 14 September 1865, no. 14; Bijv. 217; Prov. blad Utrecht 73.

5630. Aan alle ambtenaren van 's rijks belastingen wordt opgedragen om te waken voor de handhaving der maatregelen, genomen of nog te nemen ter bestrijding der veeziekte; van elke overtreding der tot die ziekte betrekkelijke verordeningen wordt door hen proces-verbaal opgemaakt. — Kon. Besl. 7 October 1865, no. 47; Bijv. 241; Luttenberg 238. Prov. blad Gelderland 108; Z. Holland 107; Zeeland 95; Utrecht 98; Friesland 102; Overijssel 57; Groningen 62.

5631. Ten einde eene overtreding van art. 459 C. P. met grond zal kunnen vervolgd worden, is het nuttig de volgende formaliteiten in acht te nemen;

a. Op het gerucht dat een ingezeten een ziek rund heeft, benoemt de burgemeester een bevoegden veearts als deskundige en beëedigt dezen overeenkomstig art. 50 en 54 Strafv.

b. De veearts, des noods voorzien van een schriftelijken last, en vergezeld van den burgemeester of een raadslid bevoegd om de weigering van den eigenaar te constateren, begeve zich tot het verdachte rund, onderzoeke het en brenge op den afgelegden eed verslag uit nopens den toestand van dat dier.

c. Naar aanleiding van dat stuk make de burge-

meester op zijnen ambtseed eene verklaring op, dat tot op dien oogenblik door den houder of oppasser van het rund geen aangifte van ziekte is gedaan. — Proc.-Gen. Z. Holland 18 October 1865, no. 706, Bijv. 248; Prov. blad Z. Holland 108.

5632. Voorzorgsmaatregelen bij de opstalling van het rundvee in acht te nemen, om besmetting der veeziekte tegen te gaan. — M. B. Z. 7 November 1865, no. 196, 9e afd.; Bijv. 266; Prov. blad Gelderland 119; Z. Holland 113; Utrecht 102; Zeeland 101; Friesland 109; Overijssel 65; Limburg 136.

5633. De stukken betrekkelijk de onteigening van besmet rundvee, krachtens de wet van 28 Augustus 1851 (St. 125), zijn vrijgesteld van de regten van zegel en registratie. — Kon. Besl. 6 September 1865, no. 52; M. J. 9 September 1865, no. 87; Bijv. 203; Luttenberg 229; P. W 4744.

5634. Mr. R. J. A. Engelenberg. Verzameling van wetten, besluiten en provinciale verordeningen, betreffende de veepest in Nederland. — Schiedam 1866.

5635. Bepalingen omtrent het onteigenen van aan besmettelijke ziekte lijdend vee. — M. B. Z. 27 Februarij 1862, Lett. B, 9e afd.; Bijv. 66; Luttenberg 33; Prov. blad Utrecht 42; Overijssel 24; Drenthe 17.

5636. W. H. de Savornin Lohman. Over art. 131 der grondwet. — Groningen 1866; Beoord. door mr. F. B. Coninck Liefsting. Bijdr. Boer en Fruin XII, 387; door mr. A. de Pinto; Themis 2e XIV, 126.

5637. De ambtenaren van 's rijks belastingen zijn verpligt bij bevinding van ziek vee, waarvan aangifte ter slagting is geschied, daarvan onmiddeaan het hoofd van het plaatselijk bestuur kennis te geven met opgave van den naam des aangevers en van den stal of de plaats, waar het rund zich bevindt. — M. v. F. 12 Februarij 1861, no. 63; Bijv. 46; Luttenberg 26.

5638. Aan de gemeentebesturen wordt aanbevolen verordeningen vast te stellen op het begraven van gestorven of afgemaakt vee. — M. B. Z. 28 October 1861, no. 255, 9e afd.; Bijv. 286; Luttenberg 200; Prov. blad Gelderland 107; Z. Holland 105; N. Holland 85; Zeeland 93; Utrecht 115; Friesland 119; Overijssel 50; Groningen 56; Drenthe 32.

5839. Mr. F. B. Coninck Liefstink. Iets over de bevoegdheid van provinciale staten tot vaststelling van reglementen, betreffende door-, in- en uitvoer van vee. — Bijdr. XII, 387.

5640. Bij onteigening van vee behoeft daarvan geene aankondiging in de dagbladen te worden gedaan. — M. B. Z. 8 December 1866, no. 248, 9e afd.; Bijv. 406; Prov. blad Gelderland 215; Z. Holland 158; Utrecht 759; Friesland 199; Overijssel 103; Groningen 97; Drenthe 67; Gemst. 795; Luttenberg 194.

5641. Onteigening bestaat niet alleen in de geheele vernietiging van een voorwerp, maar is ook ieder maatregel, waardoor een voorwerp van eigendom, met betrekking tot zijn bruikbaarheid en de voor het gewoon verkeer gebruikelijke beteekenis, ophoudt te bestaan. Onteigening is er ook dan, al gaan het voorwerp of de overblijfselen daarvan niet over in het bezit van den onteigenaar. De bepalingen omtrent onteigening zijn evenzeer van toepassing op roerende zaken. — H. R. 8 December 1873; W. 3672; vr d. H. G. Z. XXVII, no. 1488, 336; N. R. CV, § 39, 364; W. B. A. 1286; Gemst. 1165.

5642. Indien het houden van veemarkt in eene gemeente verboden is, is het te koop aanbieden van één enkel stuk vee op de markt, strafbaar volgens art. 2 der wet van 17 October 1865 (St. 121); het te koop plaatsen en aanbieden van vee in een voor ieder toegankelijken stal, stelt mede daar, het houden van een markt van rundvee. — Regtb. Arnhem 9 October 1866; Gemst. 790; W. 2842; Regtb. Assen 2 Mei 1866; Gemst. 778; W. B A. 904; N. R. B. XVII, 330; W. 2819.

5643. Bij het verbod om wegens veetyphus veemarkten te houden, worden met veemarkten gelijk gesteld vereenigingen van vee, toebehoorende aan verschilende eigenaren en op open of besloten plaatsen in schuren of stallen zamen gebragt, onverschillig met welk doel. — Kon. 24 Februarij 1867 (St. 10); Luttenberg 10.

5644. Verordening ter voorkoming dat door personen de veepest worde overgebragt en verspreid binnen de gemeente Hattem. — W. B. A. 926.

5645. Verordening regelende het toezigt op rundvee, dat ter markt wordt gebragt; vastgesteld te Rotterdam 3 October 1867. — W. B. A. 957.

5646. Zijn de gemeentebesturen bevoegd bij plaatselijke strafbepaling den uitvoer van vee uit de gemeente te verbieden? — Gemst. 736, 732; W. B. A. 854.

5647. Het houden van markt in een stal of doorrid is mede overtreding van het koninklijk besluit van 15 November 1865 (St. 127). De kastelein die zijne localen daartoe beschikbaar stelt, is medepligtig aan dat wanbedrijf. — Regtb. Appingedam 29 Junij 1866; W. 2840; N. R. B. XVII, 123.

5648. De raad kan bij verordening tegen hare overtreding, geene boeten beneden het minimum of boven het maximum van dit art. bepalen. Indien derhalve ten aanzien der straf naar art. 471 C. P. wordt verwezen, waarbij boete van 1 tot 5 francs wordt gesteld en de overtreding valt niet onder dat art., moet geacht wordt dat geen straf is gesteld, omdat de straf dan beneden het minimum zou dalen. — H. R. 30 Junij 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 931, 212; N. R. LXXI, § 26, 199; W. 2393; W. B. A. 686; Gemst. 566.

5649. Implicite beslist, dat een gemeenteverordening, welke het schoonhouden der aan de gemeente behoorende straatgoten aan de eigenaren der belendende perceelen oplegt, niet verbindend is, in zoover werd uitgemaakt, dat dit onderhoud volgens de wet op de gemeente rust, en de regter bij de beslissing, dat de eigenaar van het belendend perceel daartoe gehouden was, diens eigendom der goot, niet dan op goede gronden als bewezen kan aannemen. — H. R. 23 November 1869; N. R. B. XXI, 406.

5650. Bij verordening kan het sloopen van oude gebouwen worden bevolen; de straf op het niet nakomen van een daartoe strekkend bevel is gesteld bij art. 471, no. 5 C. P. — H. R. 20 Junij 1848; v. d. H. Strafr. 1848, II, no. 368, 55; N. R. XXXI, § 38, 174; W. 961; Regts. XXX, 375; Kantg. Amsterdam no. 1 26 October 1860; W. 2218; W. B. A. 598; Gemst. 479.

5651. Tegen het werpen van asch of vuilnis op de openbare straat, kan geen straf worden bedreigd, omdat hierin voorzien is bij art. 471, no. 5 en 6 C. P. — Kon. Besl. 14 Februarij 1852 (St. 17); Luttenberg 27.

5652. Op het verzuim van de straat schoon te maken kan geen straf bedreigd worden, omdat hierin voorzien is bij art. 471, no. 3 C. P. — Kon. Besl. 14 Februarij 1852 (St. 17); Luttenberg 27.

5653. Het reinigen en schoonhouden der straten, behoort niet tot het onderhoud der straten, het komt dus niet ingevolge art. 231 ten laste der gemeente; het kan bij verordening ten laste der ingezetenen worden gebragt. — H. R. 30 Augustus

1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 773, 231; N. R. LXII, § 76, 368; W. 2096; Gemst. 417.

5654. Aan de ingezetenen kan worden opgelegd om al datgene te verrigten, wat tot goede instandhouding van riolen, voor zoover zij onder hunne erven loopen, noodig is; alsmede om, voor zoover hunne perceelen aan open riolen grenzen, hunne erven door muren of beschoeijingen van de riolen gescheiden te houden. — Verslag Zeeland 1861; Bijdr. VIII, 196.

5655. Aan hen, die met toezigt op het onderhoud der riolen der ingezetenen zijn belast en aan de werklieden die met bepaalde werkzaamheden deswege door het gemeentebestuur worden belast, kan de bevoegdheid gegeven worden om de woningen der ingezetenen huns ondanks binnen te treden. — Verslag Zeeland 1861; Bijdr. VIII. 196.

5656. Onder de verpligting tot arbeid, of het verleenen van bijstand, bedoeld in art. 475, no. 12, is niet begrepen de bijstand bij begraven te verleenen. — H. R. 2 Januarij 1849; v. d. H. G. Z. VIII, no. 350, 256; N. R. XXXII, § 37, 137; W. 1040.

5657. De eigenaar van ter slagting aangegeven ziek vee, kan belast worden met de kosten van vervoer en begraven. — Bijdr. VII, 357; Verslag N. Holland 1860; W. B. A. 696.

5658. Bij verordening mogen bepalingen worden gemaakt omtrent het plaatsen van bijenkorven. — Verslag Z. Holland 1866.

5659. Bij verordening mag worden verboden het uitsteken van vlaggen en wimpels, uitgezonderd op de geboortedagen van den koning en de leden van het koninklijk huis, zonder vergunning van den burgemeester. — Verslag Zeeland 1867; W. B. A. 960.

5660. Eene verordening, houdende het gebod om des Zaturdags de straten te reinigen, is ook voor de Israëliten verbindend. — Kantg. Winschoten 21 April 1857; W. 1889; Gemst. 314.

5661. Een gemeente-verordening, waarbij aan *alle* ingezetenen bevolen wordt op Zaturdag de straten en goten te vegen, is niet in strijd met art. 164 en 165 gr.w. — M. B. Z.; Sine die; Gemst. 1411.

5662. Het verbod om zonder vergunning van burgemeester en wethouders den openbaren weg tot bergplaats te bezigen, geldt ook omtrent den weg of wal, welke de eigendom van een bijzonder persoon, doch door bestemming ten dienste van het algemeen is en ondanks de vergunning van dien eigenaar. — Hof N. Holland 26 Maart 1866; W. 2811; W. B. A. 895; Gemst. 775.

5663. Mogen de ingezetenen bij politie-verordening worden verpligt tot reiniging der straat en den commissaris van politie worden opgedragen die reiniging te gelasten? — Ja. — Gemst. 851.

5664. De verpligting tot het reinigen der straten aan de ingezetenen opgelegd voor en langs hunne gronden, is geen verpligting tot arbeid of levering voor een gemeentewerk, daarop is art. 239 niet toepasselijk. Een dergelijke verpligting omtrent hetgeen ieder ingezeten in het belang der openbare gezondheid voor zijn erf moet in acht nemen, is mede geen oplegging van een persoonlijke dienst in het openbaar belang, bedoeld bij art. 192. Art. 471, no. 3 C. P. steunt op het beginsel, dat de pligt tot reinheid, bij een politie-verordening opgelegd, voor de ingezetenen verbindend is, omdat het verzuim daarvan de openbare gezondheid benadeelt. Daarin is door de gemeentewet geen verandering gebragt. — H. R. 21 Junij 1875; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1581, 178; W. 3881; N. R. CX, 35, 295, Gemst. 1249.

5665. Verordening op het schoonhouden der straten te Deventer. — Gemst. 734.

5666. Waar, bij verordening de verpligting tot het schoonmaken der straat, behalve aan de hoofdbewoners der huizen wordt opgelegd aan de eigenaren, vruchtgebruikers of administrateuren van onbewoonde perceelen, daar kan zij niet geacht worden te zijn opgelegd aan den *huurder* van een pakhuis. — Kantg. Amsterdam no. 4, 30 December 1865; W. 2764; Gemst. 752; W. B. A. 872.

5667. Verordening op het dempen van slooten en andere wateren te 's Gravenhage. — Gemst. 811.

5668. Mr. C. T. van der Brugghen. Belemmering van de openbare straat, door er buiten noodzaak voorwerpen te plaatsen of te laten staan, welke de vrijheid der passage beletten of minder maken. — Amsterdamsche Courant 10 November 1866; Gemst. 795.

5669. Het zich toeëigenen van straatmest, al is de ophaling daarvan ook verpacht, stelt geen diefstal daar, omdat die mest als een res derelicta moet worden beschouwd, zoolang de ophaling niet heeft plaats gehad; wel kan dit eene politie-overtreding opleveren en met straf worden bedreigd. — H. R. 16 April 1862; N. R. LXX, § 61, 465; W. 2372; v. d H. G. Z. XIX, no. 924, 168.

5670. De gemeenteraad is bevoegd op alle open plaatsen in de gemeente en daaronder ook wallen ens. het neerwerpen van onreinheden en dergelijken te verbieden, ook dan wanneer die plaatsen aan bijzondere personen in eigendom mogten toebehooren. — H. R. 13 November 1866; Gemst. 802; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1049, 461; W. 2866; N. R. LXXXIV, § 27, 256; W. B. A. 923.

5671. De gemeentebesturen zijn bevoegd verordeningen vast te stellen, waarbij het vervoeren van mest of vuilnis na een bepaald uur is verboden. Evenwel waar sprake is van vervoer na verboden uur van voorwerpen, welke droog van aard zijn, nimmer vochten of sporen kunnen achterlaten en alzoo noch de reinheid, noch de gezondheid kunnen schaden, is geen overtreding van zoodanig gebod. — Kantg. Breda 9 April 1853; W. 1458.

5672. Bij gemeente-verordening mag worden bepaald, dat het verboden is eenige mest of vuil op straten, pleinen of wegen, waar dat vuil vanwege de gemeente wordt opgehaald, te verspreiden of zich toe te eigenen. — M. B. Z. 18 Julij 1877. Anders Ged. Staten Gelderland. W. B. A. 1520; Rep. 1878, 1706.

5673. Wat is een kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk beschonken toestand? — W. 3058.

5674. Verordening op het vervoeren van secretenmest in de gemeente Deventer; vastgesteld 27 Maart 1854. — Gemst. 137.

5675. Verordening op den afvoer van fecale stoffen. — Gemst. 331.

5676. Ontwerp van een grondreglement voor de opruiming en den verkoop der vuilnis van wege de gemeente Groningen. — Gemst. 336.

5677. Ontwerp tot regeling van de opruiming en den verkoop der vuilnis van wege de gemeente Groningen. — Gemst. 337, 338, 340.

5678. Kan een gemeentebestuur het venten van koopwaren langs de openbare straat verbieden of bij plaatselijke verordening regelen? — Gemst. 521—523.

5679. Het gebruik der straten tot het leggen van gaspijpen in den grond, is met hare openbare bestemming in strijd, omdat het opbreken daarvan, niet alleen bij het leggen der gasbuizen, maar ook bij herstellingen, hinder toebrengt aan de vrije circulatie, die op de straten steeds behoort te kunnen worden uitgeoefend. Door de intrekking van de vergunning tot het leggen van gasbuizen in de straten,

wordt niet opgeheven het koninklijk besluit, waarbij aan een particulier de toestemming is verleend tot het oprigten eener gasfabriek, met verdere vergunning om de verlichting aan openbare en bijzondere gebouwen mede te deelen. Er is geen schadeloosstelling verschuldigd ter zake van de intrekking der vergunning tot het leggen van gaspijpen. — Regtb. Maastricht 11 Junij 1857; Gemst. 301; W. B. A. 424; W. 1867; Hof Gelderland 28 Januarij 1852; W. 1302; N. R. B. II, 568; Gemst. 23.

5680. Bij eene verordening op de havenpolitie mogen geene bepalingen worden opgenomen, die reeds voorkomen in een reglement op het zelfde onderwerp bij koninklijk besluit vastgesteld. — Verslag Zeeland 1869, 179.

5681. Verordening regelende het politietoezigt op de buitenpleinen van en toegangen tot het spoorwegstation te Zwolle, vastgesteld door den gemeenteraad van Zwolle 22 December 1868. — Gemst. 905; W. B. A. 1023. — 's Gravenhage 7 Mei 1867; Gemst. 820; W. B. A. 938.

5682. Verordeningen op de buitenpleinen van en de toegangen tot spoorwegstations. — Gemst. 1268.

5683. Voorschriften voor het opmaken en bijhouden van een legger der toegangswegen tot spoorwegstations. — Kon. Besl. 23 Maart 1876 (St. 55); Gemst. 1281.

5684. Verordening houdende politie op het buitenplein van het spoorwegstation. — W. B. A. 769.

5685. Verordening van plaatselijke politie op de instandhouding, bruikbaarheid, vrijheid en veiligheid van de publieke wegen, straten, plantsoenen, pleinen en andere plaatsen tot gemeene dienst van allen bestemd; vastgesteld te Brielle. — Gemst. 96, 97.

5686. Een weg voor het geheel op een stationsterrein gelegen, is niet als toegansweg naar een station te beschouwen en kan dus niet op den legger, genoemd in art. 70 laatste alin. der wet van 9 April 1875 (St. 67), gebragt worden. — Kon. Besl. 11 Junij 1880, no. 17; Gemst. 1508; Rep. 1880, 7212.

5687. Verordening voor de vrijheid, veiligheid en reinheid van straten, pleinen, bruggen, singels en andere plaatsen in de gemeente Leiden; vastge- 19 Julij 1855. — Gemst. 204.

5688. Verordening op de straatpolite te Utrecht; vastgesteld 20 Junij 1856. — Gemst. 250.

5689. Bij een verbod, in een plaatselijke verordening, om langs de straten, pleinen, plantsoenen en wandelingen, eenig vee los te laten loopen, is alleen bedoeld het door het losloopen van vee, beschadigen der plantsoenen en wandelingen en het veroorzaken van hinder en gevaar voor personen op de in het art. genoemde en binnen de gemeente gelegen plaatsen: zoodat van toepassing van die bepaling geen sprake kan zijn, waar het loopen heeft plaats gehad, over een openbaren weg of zeedijk. — H. R. 30 Mei 1881; W. 4652; Rep. 1881, 10548.

5690. Een gemeentebestuur is bevoegd voor het openbaar verkeer binnen de gemeente, ook waar dit over private eigendommen plaats heeft, verordeningen daar te stellen.

De eigenaar die zijn grond voor het algemeen verkeer openlaat, moet de verordeningen op dat verkeer bestaande, eerbiedigen, ook op zijn eigen grond, zonder aan anderen de magt te kunnen verleenen die te schenden. — H. R. 25 Mei 1869; Gemst. 929; W. 3120; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1281, 439; N. R. XCII, § 7, 60; W. B. A. 1094.

5691. Het laten loopen van kippen op een aan het rijk toebehoorende walgang, is eene overtreding, waartegen bij verordening mag worden voorzien. — Kantg. Breda 9 Julij 1866; W. 2822; Gemst. 780.

5692. Het verzuim om de straat schoon te maken is geen voortdurend misdrijf, zoodat, wanneer iemand deswege is veroordeeld, hij later niet het non bis in idem kan inroepen bij vervolging wegens het wederom niet schoon maken derzelfde straat op een later tijdstip bevonden. — H. R. 12 Februarij 1867; Gemst. 813: v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1153, 47; W. 2889; W. B. A. 936.

5693. De zoogenaamde straatpolitie strekt zich uit over het geheele grondgebied eener gemeente, de gemeente-verordeningen daartoe betrekkelijk, zijn ook van toepassing op militaire rijksgronden. — H. R. 25 September 1866; N. R. LXXXIII, § 42, 321; W. 2842; v. d. H. G. Z. XXII, 1036, 375; Gemst. 790.

5694. Op eene slechts oogenblikkelijke en onwillekeurige stremming der passage van een openbaar plein, veroorzaakt door een gewoon gebruik, is niet toepasselijk de bepaling van art. 471, no. 4 C. P. — H. R. 29 Februarij 1848; W. 922; N. R. XXX, § 10, 53; Regtz. XXX, 297; v. d. H. Strafr. 1848 I, no. 325, 176.

5695. De gemeenteraad is bevoegd het schrobben der straat te verbieden en daartegen straf te bedreigen, als bij geene wet of wettelijke verordening voorzien. — Kantg. 's Gravenhage 21 Augustus 1856; W. 1815, Gemst. 277.

5696. Onder de algemeene bewoordingen „straten of wegen" in verordeningen voorkomende, moeten ook stegen worden verstaan. — Hof N. Holland 28 Junij 1859; W. 2189.

5697. Gebod of verpligting tot het vegen of schrobben der openbare straat. — Gemst. 841.

5698. Reglement op de openbare wegen, voetpaden, straten, stegen en verdere plaatsen ter gemeene dienst van allen bestemd in de gemeente Tilburg. — Gemst. 928, 933.

5699. Verordening, houdende bepalingen omtrent het verzamelen, bewaren, vervoeren en wegruimen der straatvuilnis en andere vuilnisstoffen te Groningen. — Gemst. 19.

5700. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat het ophalen en vervoeren van mestspetiën door de gemeente-ambtenaren of pachters later zal mogen geschieden dan door particulieren. — Gemst. 736.

5701. Verordening op het gebruik van trapwagens (velocipèdes) en andere dergelijke voertuigen binnen de gemeente Gorinchem; vastgesteld in de raadszitting van 23 Julij 1869. — W. B. A. 1052; Gemst. 934; Amsterdam W. B. A. 1035.

5702. Verordening tegen het hardrijden en andere misbruiken in de gemeente Deventer; vastgesteld 10 April 1854. — Gemst. 135.

5703. Een verordening door het gemeentebestuur vastgesteld, waarbij het doen ontlasten van privaten in sloten verboden, en de inrigting dier privaten naar een bepaald stelsel bevolen wordt, is wettig en niet in strijd met art. 625 B. W., daar dat art. juist naar dergelijke verordeningen verwijst. — Kantg. Dordrecht 27 December 1877; W. 4202; W. B. A. 1498; Rep. 1878, 209.

5704. Verordening van politie op het liggen der schepen en op de scheepvaart in de gemeente Leeuwarden; vastgesteld 13 Julij 1854. — Gemst. 151, 152, 420, 422, 426.

5705. Het woord *„plaatsen"* voorkomende in eene verordening waarbij belemmering van straat of weg wordt verboden, moet in ruimeren zin worden verstaan, zoodat daaronder ook *„laten staan"* wordt begrepen. Tot het aanwezig zijn van belemmering wordt niet gevorderd, dat de doortogt geheel is afgesneden of onmogelijk gemaakt. — H. R. 16 Januarij 1866; W. 2768; N. R. LXXXII,

§ 7, 46; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1093, 149; Luttenberg 15.

5706. De verbodsbepaling in een politie-verordening, hetzij om met kramen voortdurend op eene vaste standplaats op straat te blijven staan, hetzij om goederen, waarvoor eene vaste marktplaats is aangewezen, op eene andere openbare plaals ten verkoop uit te stallen, kan niet worden toegepast op de eigenaren van een huis, waaraan het regt verbonden is om de kramen te stellen op het daarvoor gelegen, door paaltjes afgescheiden terrein of op hunne huurders. — Kantg. 's Gravenhage 21 November 1861; W. 2330; Regtb. 's Gravenhage 13 Februarij 1862; W. 2349; W. B. A. 665; Gemst. 543; Hof Z. Holland 24 Junij 1862; W. 2387.

5707. Bij gemeente-verordening mag worden bepaald, dat gedurende het houden der markt, zekere artikelen niet aan de huizen te koop mogen worden aangeboden en dat op de markt vóór een aangewezen uur enkele waren niet door opkoopers mogen worden opgekocht. — Gemst. 1417; Rep. 1878, 2529.

5708. Bij verordening mag verboden worden het uitstallen van goederen op stoepen, in eigendom aan particulieren behoorende en aan de openbare straat gelegen, ook wanneer die goederen niet over de straat uitsteken of deze op eenige wijze raken. — H. R. 5 October 1859; N. R. LXIII, § 12, 47; v. d. H. G. Z. XVI, no. 776, 249.

5709. In de bepaling eener plaatselijke verordening, houdende verbod om »zonder schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders van den grond der gemeente gebruik te maken tot opslag, uitstalling of berging van goederen", wordt het gebruik van gemeentegrond tot uitstalling van goederen zonder de bedoelde vergunning in het algemeen verboden, zonder onderscheid of de uitstalling voor korteren of langeren tijd plaats vindt. Uit het voorschrift dat bij de vergunning wordt bepaald de tijd waarvoor en de voorwaarden waaronder de vergunning wordt verleend, volgt niet dat het verbod alleen zou doelen op een uitstalling van blijvenden aard. — H. R. 3 Junij 1879; W. 4395.

5710. Een besluit van den gemeenteraad, genomen op een verzoek van een eigenaar van pakhuizen, om daarvoor een nieuwen uitgang te mogen daarstellen, is niet eene bijzondere overeenkomst of schikking, maar eene beschikking tot handhaving der politie door het hiertoe bevoegd gezag gegeven. — H. R. 21 December 1858; v. d. H. G. Z. XV, no. 744, 308; N. R. LX, § 41, 214.

5711. Kunnen eigenaren of bewoners van huizen worden verpligt de straat van gras enz. te zuiveren naar de breedte hunner perceelen? — Neen. — Gemst. 875.

5712. Verordening op het drijven van rundvee binnen de gemeente Rotterdam; vastgesteld in de zitting van den gemeenteraad 15 Julij 1869. — W. B. A. 1049.

5713. Concept-reglement op de overzetveeren in de provincie Gelderland. — Gemst. 528, 529.

5714. De wet van 6 Frimaire jaar VII (Rondonneau II, 373, Fortuyn I, 442), betreft alleen overzetveeren; deze kan niet uitgestrekt worden tot rijksbruggen. — H. R. 25 Februarij 1862; N. R. LXX, § 37, 285; N. R. B. XIII, 201; W. 2359; v. d. H. G. Z. XIX, no. 912, 96.

5715. Een verordening op het ruimen en vervoeren van secreet-mest, bevelende om zich voor dat vervoer te bedienen van welgesloten en waterdigte tonnen, zoodanig dat de reinheid der straten volkomen verzekerd wordt, is niet te rangschikken onder de reglemens ou arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471 C. P., de gemeenteraden kunnen daarop alzoo afzonderlijk straf bedreigen — H. R. 6 December 1859; N. R. LXIII, § 50, 215; v. d. H. H. G. Z. XVI, no. 787; 324; W. 2130; Gemst. 435.

5716. In een gemeente-verordening mag niet worden opgenomen de bepaling, dat bij lediging der beerputten, aan particulieren behoorende, de mest ten bate der gemeente komt of slechts tot bemesting van eigen land mag worden gebezigd. — Gemst. 1371, 1372; Rep. 1878, 50.

5717. Het opmaken, vaststellen en wijzigen der leggers van openbare wegen, is alleen van de bevoegdheid der administrative magt.

Bij verordening mag bevolen worden, om alles wat vroeger in strijd met de verordening is daargesteld, en bij hare afkondiging reeds bestond, binnen 14 dagen in zijn vroegeren toestand terug te brengen. — H. R. 11 Februarij 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 962, 46; N. R. LXXIII, § 24, 167; W. 2458; N. R. B. XIV, 52.

5718. Bevoegdheid van den regter om kennis te nemen van een vordering tot wijziging van den legger der openbare wegen. Een vonnis van de regtbank te Arnhem dat niet uitvoerbaar is. — W. 3254.

5719. De leggers der openbare wegen kunnen geen invloed uitoefenen op de eigendomsregten van de eigenaren dier wegen, noch op de bevoegdheid der regterlijke magt om wijzigingen in die leggers te brengen. Het bevelen van de doorhaling van een niet openbare weg op de leggers, behoort tot de bevoegdheid der regterlijke magt. — Regtb. Arnhem 19 September 1870; N. R. B. 1873, 36; W. 3250.

5720. Aan leggers der openbare wegen, vaarten en rivieren moet bewijskracht voor onderhoudspligt worden toegekend, ook al zijn deze niet ingevolge de gemeentelijke verordening binnen een jaar na de vaststelling dezer verordening opgemaakt en niet tien jaren na hare vaststelling herzien. Deze voorschriften der gemeentelijke verordening zijn slechts als administrative voorschriften te beschouwen. De vraag of een gemeente eigenares is van een weg en dien weg volgens artt. 230 en 231 der gem.w. behoort te onderhouden, kan geen punt van onderzoek uitmaken in een strafgeding. — Kantg. Beetsterzwaag 7 October 1876; W. 4060; W. B. A. 1441.

5721. Plaatselijke verordeningen op de wegen, moeten worden geëerbiedigd zoolang zij niet door den koning zijn geschorst of vernietigd. — Hof Gelderland 9 Januarij 1861; N. R. B. XI, 387; W. 2257; Gemst. 492; W. B. A. 615.

5722. De gemeentebesturen mogen niet gebieden in eene verordening, dat het verwerken en vervoeren van mestspetiën moet geschieden door een bepaalden stedelijken pachter — H. R. 19 Julij 1847; W. 854; v. d. H. G. Z. VI, no. 255, 333; N. R. XXVII, § 52, 228; H. R. 17 November 1847; W. 863; v. d. G. Z. VI, no. 270, 419; N. R. XXVII, § 52, 228; H. R. 14 Februarij 1848; W. 969; v. d. H. G. Z. VIII, no. 285; N. R. XXIX, § 71, 320; Kantg. Breda zonder dagt.; W. 1454. In tegengestelden zin; Themis IX, 391; W. 880.

5723. Eene bepaling, dat een gedeelte der straten niet met kruiwagens mag worden bereden, behoort niet onder de arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5 C. P., hierop kan dus eene afzonderlijke straf worden gesteld. — H. R. 8 Jan. 1862; N. R. LXX, § 4, 29; v. d. H. G. Z. XIX, no. 900, 14; W. 2345.

5724. Het verbod om uit te stallen op eene bepaalde hoogte boven den beganen grond, is niet te rangschikken onder de reglemens ou arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5

op zoodanig verbod kan de gemeenteraad niet de straf bij art. 471, no. 5 C. P. bedreigen, omdat zoodanige straf met de bevoegdheid van den raad niet overeenkomt. — Kantg. Groningen 22 Februarij 1862; W. 2365.

5725. Eene bepaling, volgens welke degene, die goederen doet ophijschen, gehouden is, iemand op straat te stellen om de voorbijgangers te waarschuwen, is geen reglement of arrêté concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5 C. P., daarop kan alzoo afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 21 Januarij 1857; W. 1831; W. 1831; Luttenberg 6; v. d. H. G. Z. XIV, no. 659, 1; N. R. LV, § 9, 39; N. R. B. VII, 18; W. B. A. 400.

5726. Eene bepaling volgens welke het verboden is, op de straat kleeden en matten uit te kloppen, anders dan in den ochtend, uiterlijk tot twaalf ure, is geen arrêté concernant la petite voirie, daarop moet alzoo afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 21 Januarij 1857; W. 1831; Luttenberg 6; v. d. H. G. Z. XIV, 659, 1; N. R. LV, § 9, 39; N. R. B. VII, 18; W. B. A. 400.

5727. Het werpen van vuil water in goten vóór de huizen, kan bij verordening verboden worden, dit valt niet onder art. 471, no. 6 C. P. — H. R. 29 October 1839; N. R. V, § 45, 270; v. d. H. Strafr. III, no. 140, 36; W. 54; Regtz. XV, 360; XXXI, 1.

5728. Het werpen naar of in de rigting van iemand met een hard ligchaam op de openbare straat, kan bij verordening verboden worden, dit valt niet onder art. 475, no. 8 C. P. — H. R. 19 October 1841; N. R. XI, § 16, 49; v. d. H. G. Z. II, no. 84, 311; Regtz. XXXI, 141.

5729. Het verbod om materialen op de publieke straat te bergen zonder vergunning, kan bij verordening strafbaar worden gesteld en valt niet in de bepaling van art. 471, no. 4 C. P. — H. R. 19 October 1841; N. R. XI, 17, 52; v. d. H. G. Z. no. 83, 306; Regtz. XXX, 366.

5730. Onder de woorden: réglémens ou arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5 C. P., zijn alleen te verstaan die verordeningen, welke een uitvloeisel zijn van of gegrond op het aan het openbaar gezag toekomend beheer der straten of wegen, en welke alzoo het wezen of de gesteldheid dier straten of wegen zelve onmiddellijk betreffen.

Daartoe behooren niet zoodanige voorschriften, als gegrond op het algemeen belang, de bescherming ten doel hebben van het publiek, tegen belemmering of ongerief door voorbijgaande daden, welke op den weg of straat gepleegd, echter noch het beheer, noch de gesteldheid van den weg of straat zelve betreffen, of daarop eenige inbreuk maken. — H. R. 21 Januarij 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 659, 1; N. R. LV, § 17, 39; W. 1831; N. R. B. VII, 18; W. B. A. 400; Luttenberg 7; idem 6 December 1859; W. 2130; v. d. H. G. Z. XVI, no. 787, 324; N. R. LXIII, § 50, 215; Gemst. 435.

5731. Wanneer het laten liggen des nachts van andere *dingen* als *bouwstoffen*, zonder behoorlijke verlichting bij verordening is verboden, kan daarop bij verordening straf worden gesteld.

Het laten liggen van bouwstoffen zonder verlichting, indien dit bij verordening is verboden, wordt gestraft volgens art. 471, no. 4, 2e lid C. P., niettegenstaande aldaar gesproken wordt van »*dingen*", en zulks omdat de fransche tekst in plaats van dat woord »*materiaux*" vermeldt. — H. R. 25 Julij 1864; N. R. B. XV, 432; N. R. LXXVII, § 39, 290; W. 2609; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1033, 132; Gemst. 613.

5732. Bij verordening mag worden verboden het belemmeren van den doorgang in straten door ophoopingen van menschen. — Gemst. 1225.

5733. Bij verordening mag worden bepaald, dat Zaturdags na 8 uren des ochtens, geene mestspeciën mogen worden vervoerd. — Verslag Zeeland 1864, 142.

5734. Aan burgemeester en wethouders kan bij verordening de bevoegdheid worden gegeven, om verzamelplaatsen van mestspeciën in bepaalde gevallen te doen opruimen, dit is niet in strijd met het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19). — Verslag Zeeland 1864, 142.

5735. Eene verbodsbepaling in eene verordening, tegen eene geheel tijdelijke ontreiniging der straten in de gemeente, moet niet gerangschikt worden onder de reglemens ou arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5 C. P. — H. R. 27 Maart 1861; W. 2263; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 851, 145.

5736. Bij art. 475, no. 3 C. P. wordt niet iedere overtreding van reglementen op de wegen en voetpaden met straf bedreigd. — Kantg. Delft 28 Sept. 1861; W. 2318, 2332.

5737. Bij verordening kan worden verboden om op of aan de openbare straten en wegen in de gemeente hout, steen of eenige andere voorwerpen hoegenaamd te leggen of te plaatsen, zonder ze dadelijk weg te ruimen, hiertegen is niet reeds voorzien bij art. 471, no. 4 C. P. — H. R. 21 Februarij 1654; W. 1651; Gemst. 194; N. R. XLVII, § 11, 52; W. 1656; v. d. H. G. Z. XII, no. 588, 130; Regtz. XXX, 3013; Gemst. 194.

5738. Het verbod in eene verordening aan timmerlieden enz. om voor hunne behuizingen buiten de stoep, schaafbanken of andere gereedschappen uit te stallen, kan in eene verordening gedaan worden en met straf bedreigd, hiertegen is niet reeds voorzien bij art. 471 no. 4 C. P. — H. R. 27 Jan. 1852; N. R. XLI, § 9, 36; Regtz. XXX, 302; v. d. H. G. Z. XI, no. 541, 245; W. 1306; Gemst. 21.

5739. Onder reglemens contre le chargement des voitures, reglementen tegen het het overladen van rijtuigen, voorkomende in art. 475, no. 4, wordt zoowel verstaan het te zwaar laden als het te hoog laden; op dit onderwerp kan dus niet bij verordening worden voorzien. — Regtb. Gorinchem 24 November 1847; Regtz. XXXI, 94; R. B. X, 51.

5740. Bij verordening mag worden bepaald, dat molenaars niet op hunne karren mogen zitten, maar naast deze moeten loopen, dit is niet in strijd met art. 475, no. 3 C. P. De straf op het vorenstaande feit mag niet bij verordening worden bepaald, omdat deze reeds bij art. 475, no. 3 C. P. is bepaald. — H. R. 10 December 1844; Regtz. XXXI, 87; N. R. XIX, § 55, 233; R. B. VII, 705; v. d. H. Strafr. XIII, no. 772, 6; W. 577; Regtb. Amsterdam 31 Januarij 1849: R. B. XI, 50; W. 1006; Regtz. XXXI, 85.

5741. De reglementen, waarbij het in goeden staat houden der buurtwegen wordt geregeld, moeten worden gerangschikt onder die, betreffende la petite voirie. — H. R. 15 Januarij 1850; Regtz. XXX, 343; v. d. H. G. Z. X, no. 447, 5; N. R. XXXIV, § 66, 266; W. 1140; Regtz. XXX, 342; W. B. A. 60.

5742. Met de zorg voor de veiligheid van openbare wegen kunnen de eigenaren niet worden belast. — Gemst. 1236.

5743. Eene plaatselijke verordening op de bevordering van reinheid van straten en wegen, behoort tot de reglementen betreffende de petite voirie,

bedoeld bij art. 475, no. 5. — H. R. 25 September 1855; W. 1788, 1814; v. d. H. Strafr. 1855 II, no. 1125, 83; Regts XXX, 350; H. R. 9 October 1855; W. 1589; Regts. XXX, 350; v. d. H. Strafr. 1855; II, no. 1121, 93; Gemst. 253.

5744. Het uitstallen buiten de stoepen der huizen valt niet onder art. 471, no. 4 C. P. — H. R. 27 Januarij 1822; Regts. XXX, 302; N. R. XLI, § 9, 36; v. d. H. Strafr. 1852, I, no. 814, 76; Gemst. 21. W. 1306.

5745. Onder art. 471, no. 3, kan niet worden gebragt het verzuim van tolgaarders om licht te doen branden, daarin behoort bij verordening te worden voorzien. — H. R. 17 Julij 1855; Regts. XXX, 278; v. d. H. Strafr. 1855, II. no. 1110, 1; N. R. L, § 64, 284; W. 1784.

5746. De verordeningen omtrent het *maken* der wegen, behooren niet tot de reglementen of besluiten, rakende la petite voirie, bedoeld bij art. 471, no. 5 C. P. — H. R. 14 Maart 1843; Regts. XXX, 329; v. d. H. G. Z. IX, no. 521, 366; N. R. XIV, § 82, 332; Regtb. 's Hertogenbosch 13 December 1842; W. 362.

5747. Indien bij eene plaatselijke verordening op het beheer en onderhoud van gemeentewegen iets wordt verboden, behoort dit gestraft te worden ingevolge art. 471, no. 5 C. P.

Tot de chemins de petite voirie rekent men ook alle gangen en stegen, die geene doorgangen voor particuliere plaatsen zijn. — H. R. 16 December 1846; W. 842; N. R. XXVI, § 31, 115; v. d. H. G. Z. V, no. 206, 242; Regts. XXX, 334; Kantg. Boxmeer 30 September 1850; W. 1173; Regts. XXX; 340.

5748. Mr. H. van Loghem. Over de bewijskracht van zoogenaamde leggers der openbare wegen. — Themis, 2e verz., XII, 1.

5749. Alle wegen die feitelijk en zonder verzet door het publiek worden gebruikt, moeten door de gemeentebesturen op de leggers worden gebragt, *behoudens* het regt van de belanghebbenden, om aan te toonen, dat zoodanig feitelijk gebruik slechts bij *gedoogen* geschiedt en dat mitsdien diergelijke weg niet kan gezegd worden een *openbare* weg te zijn, hoedanige wegen alleen op de publieke leggers moeten voorkomen. — Ged. St. Z. Holland 14 Sept. 1875, no. 69; Gemst. 1257.

5750. De beslissing der administrative magt, dat een weg op den legger der wegen is gebragt, als openbare weg, behoeft door den regter niet te worden geëerbiedigd.

De burgemeester, die ter uitvoering van een besluit van het gemeentebestuur, de belemmeringen daarop gebragt door hem, die beweert eigenaar of bezitter van den weg te zijn, doet wegnemen, stoort dezen onregtmatig in het bezit. — H. R. 23 Dec. 1864; W. 2650; N. R. LXXVIII, § 38, 336; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. B. A. 811; Gemst. 695.

5751. De gemeentebesturen mogen verbieden het losloopen van vee langs wegen en paden, het losloopen van stieren, hengsten of rammen in eigen weiden, zonder toestemming van de eigenaren der naburige landen. — H. R. 9 November 1841; W. 287; v. d. H. G. Z. II; no. 90, 387; N. R. X, § 93, 386; W. B. A. 35; H. R. 31 Januarij 1854; W. 1514; N. R. XLVI, § 90, 357; v. d. H. G. Z. XII, no. 587, 125.

5752. Op het verzuim van de straat schoon te maken, kan geen straf bedreigd worden, omdat hierin voorzien is bij art. 471, no. 3 C. P. — Kon. Besl. 14 Februarij 1852 (St. 17); Luttenberg 27.

5753. Tegen het werpen van asch of vuil op de openbare straat kan geen straf worden bedreigd omdat hierin voorzien is bij art. 471, no. 5 en 6 C. P. — Kon. Besl. 14 Februarij 1852 (St. 17); Luttenberg 27.

5754. De gemeenteraden mogen geen straf bedreigen op de bepalingen, dat de bestuurders van rijtuigen steeds bij deze moeten blijven, dat zij bij ontmoeting van andere rijtuigen moeten uitwijken en dan ten minste de halve straat of weg moeten vrijlaten, omdat daarop reeds bij art. 475, no. 3 C. P. straf is gesteld. — Kon. Besl. 3 Januarij 1852 (St. 3); Luttenberg 2.

5755. Eene plaatselijke verordening, niet onderscheidende tusschen eene middellijke of onmiddellijke uitlozing van particuliere riolen, maar in het algemeen verbiedende het brengen van particuliere riolen op openbare riolen of wateren, is het voor de strafbaarheid onverschillig, dat die particuliere riolen middellijk door een sloot aan den dader toebehoorende, op een stadsgracht zijn gebragt. — H. R. 4 Maart 1856; W. 1850; Luttenberg 294; N. R. LII, § 43, 192; Gemst. 294; v. d. H. G. Z. XII, no. 629, 356.

5756. Kan bij waterschapskeur het leggen van bruggen over de kanalen van dat waterschap verboden en de wegruiming van bestaande bruggen verboden worden? — Ja. — Bijdr. XI, 142.

5757. Behoort een plaatselijke verordening, waarbij op nieuw wordt geregeld een onderwerp, reeds geregeld door een waterschapskeur, te worden vernietigd als strijdig met de bevoegdheid aan de gemeentebesturen toegekend? — Neen. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1194. Aldaar bestreden.

5758. Eene bepaling, dat bruggen en duikers, door de daartoe verpligten, behoorlijk in orde moeten worden gehouden, en op aanzegging van schouwers onmiddellijk worden hersteld of vernieuwd, behoort onder de reglemens ou arrêtés concernant la petite voirie, bedoeld in art. 471, no. 5 C. P., daarop kan geene afzonderlijke straf worden gesteld. — H. R. 14 October 1862; W. 2442, v. d. H. G. Z. XIX, no. 944, 293.

5759. Het onderhoud der straten, wegen enz., is een last der gemeente ingevolge art. 231, zij kan zich daaraan niet onttrekken, tenzij zij kan aantoonen, dat anderen daartoe wettig krachtens overeenkomst of een anderen regtsgrond gehouden zijn.

De verpligting tot onderhoud, kan niet worden afgeleid uit een sedert jaren gedaan onderhoud. — M. B. Z. 31 December 1853, no. 145; G. v. O. 729.

5760. Bij gewone politie-verorordening kan aan de ingezetenen niet worden opgelegd om de straten te wieden, en het effenen en tonronden der wegen, dit eene verpligting tot arbeid zijnde, kan niet anders worden geregeld dan overkomstig art. 239. — Verslag Zeeland 1854.

5761. Bij verordening kan niet aan de landbouwende ingezetenen der gemeente worden opgelegd, om materialen aan te voeren, benoodigd tot daarstelling, verbetering of onderhoud van alle gemeentewegen, voetpaden enz. — Kon. Besl. 26 Julij 1852 (St. 134); Luttenberg 141.

5762. Bij verordening kunnen de eigenaren van waterleidingen, tot ruiming en onderhoud worden verpligt. — M. B. Z. 25 Julij 1856, no. 152; G. v. O. 742.

5763. Het plaatsen op de straten van tenten, loodsen, kramen enz.. tot het houden van openbare vermakelijkheden of tot het uitstallen van koopwaren, zonder verlof van den burgemeester, moet onder de verordeningen bij art. 471, no. 5 C. P. worden gerangschikt. — M. B. Z. 31 Maart 1854, no. 116; G. v. O. 745.

5764. Het gebruik maken van gemeentegrond tot opslag of berging van hooi, zonder vergunning, valt niet in de verordeningen bij art. 471, no. 5 C. P. bedoeld, daartegen moet alzoo afzonderlijk straf worden bedreigd. — H. R. 30 Junij 1862; N. R. LXXI, § 26, 199; v. d. H. G. Z. XIX, no. 931, 212; W. 2393; Gemst. 566; W. B. A. 686.

5765. Bij verordening kan verboden worden, hout of andere voorwerpen in de openbare wateren binnen de gemeente te mogen leggen, anders dan op de daartoe voor elk aangewezen plaatsen en zoodanig vastgemaakt, dat het drijven belet worde. — H. R. 22 December 1857; N. R. LVII, § 51, 252, v. d. H. G. Z. XIV, no. 700, 302; W. 2013; Gemst. 375.

5766. Het hebben van boomen op gemeentegrond in strijd met eene verordening, is eene voortdurende en voortgezette overtreding, de strafvervolging vervalt niet door verloop van een jaar na de planting dier boomen.

Gemeld feit behoort niet tot de overtredingen van verordeningen op de petite voirie, daarop moet alzoo afzonderlijk straf worden bedreigd. — H. R. 18 December 1855; W. 1830; v. d. H. Strafr. 1855. II, no. 1164, 249; N. R. LI, § 57, 349; Regtz. XXX, 372; Gemst. 284; H. R. 22 Julij 1856; W. 1943; v. d. H. G. Z. XIII, no. 647, 8, Gemst. 340.

5767. Bij verordening kan het bepoten der bermen van gemeentewegen door particulieren, worden geregeld en met straf bedreigd. — M. B. Z. 23 Aug. 1856, no. 203; G. v. O. 755.

5768. Bij de uiteenloopende opvatting van het regt van bepoting of voorpoting, bepaaldelijk wat betreft de bevoegdheid van den eigenaar van den grond, om dat regt na verloop van een jaar te doen ophouden, kan het niet in het belang eener gemeente worden geacht, dat aan haar toebehoorende perceelen grond, waarop dat regt wordt uitgeoefend, worden afgestaan voor een prijs, die met uitsluiting van alle mededinging bepaald is naar een voor de gemeente ongunstige opvatting van genoemd regt. — Kon. Besl. 11 November 1875; R. v. S. XV, 599.

5769. Voorwaarden van den afstand van het regt van beplanting (regt van opstal) op de bermen der provinciale wegen in N. Brabant. — Gemst. 988.

5770. Het zoogenaamd regt van aanschot, d. i. het regt, dat in sommige streken grondeigenaren beweren te hebben, om langs hunne eigendommen boomen te poten op de bermen van de daar langs loopende openbare wegen, is noch bij onze tegenwoordige, noch bij een vroegere wetgeving in ons vaderland als een regt bekend geweest. Het poten van boomen op de bermen der openbare wegen door de aangrenzende grondeigenaren is niet meer dan een eenvoudige vergunning, die door de beheerders dier wegen ten allen tijde kan worden ingetrokken. Het regt om op een anders grond boomen te poten is geen erfdienstbaarheid, maar een regt van opstal. Het kan niet door verjaring verkregen worden, maar moet door titel bewezen worden. — Gemst. 1169.

5771. Ten aanzien van de beplanting der wegen wordt nog van kracht gehouden de »Loi relative aux plantations des grandes routes et des chemins vicinaux du 9 Ventôse, An XIII (28 Febr. 1805).

5772. Bij verordening mag worden bepaald, dat boomen op publieke wegen geplant, binnen een bepaalden termijn moeten worden weggeruimd; bij gebreke daarvan kunnen burgemeester en wethouders ingevolge art. 180 de boomen doen wegruimen. — Gemst. 1017.

5773. Het bouwen of herstellen van huizen of muren, mag bij verordening niet geheel afhankelijk worden gesteld van de toestemming van burgemeester en wethouders. — Kon. Besl. 2 September 1870 (St. 158); Gemst. 991.

5774. Bij verordening mag worden verboden, om binnen een afstand van twee ellen van de wegen boomen te poten, daartegen mag afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 17 December 1861; N. R. LXIX, § 31, 264; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 895, 459; W. 2351; W. B. A. 664; Gemst. 549.

5775. Bij verordening mag niet verboden worden, gebouwen aan den openbaren weg zonder vergunning uit of af te breken. — Kon. Besl. 31 Maart 1862 (St. 35); Luttenberg 52; Versl. N. Holland 1862, pag. 119.

5776. Verordening ter bevordering der openbare orde, veiligheid en gezondheid met betrekking tot het bouwen en sloopen in de gemeente Tilburg. — Gemst. 951.

5777. De raad mag ook het bouwen op particulier terrein aan beperkende voorwaarden onderwerpen. — Gemst. 1149.

5778. Opmerkingen, betreffende bepalingen in verordeningen op het bouwen. — Gemst. 1179, 1180, 1183, 1184.

5779. Schadevergoeding wegens slooping van gebouwen uit kracht eener verordening. — Gemst. 1175.

5780. Slooping van een gebouw op last van burgemeester en wethouders is gelijk te stellen met onteigening. — Gemst. 1083, 1089, 1091.

5781. Het geven van voorschriften op het bouwen, behoort niet tot de bevoegdheid van den raad, maar tot die van burgemeester en wethouders. — W. B. A. 1214.

5782. De vergunning om aan de straat te bouwen, mag niet worden geweigerd op grond, dat het voorgenomen werk de straat zou ontsieren. — Kon. Besl. 23 November 1873 (St. 132); Luttenberg 205.

5783. Bij verordening mag worden verboden, dat bestaande belemmeringen, versperringen, afsluitingen of verleggingen buiten publiek gezag, mogen worden behouden en mag bevolen worden, dat zij binnen 14 dagen na afkondiging der verordening moeten worden weggeruimd. — H. R 11 Februarij 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 962, 46; N. R. LXXXIII, § 24, 167; W. 2458; Gemst. 606; N. R. B. XIV, 52.

5784. Bij verordening mag worden bevolen, dat de eigenaren moeten gedoogen, dat aan de uiteinden hunner gebouwen, van wege de gemeente, lantaarns in de gevels worden vastgehecht en de gasbuizen langs de stoepen en huizen worden gelegd. — Versl. Zeeland 1856.

5785. Bij verordening mag worden verboden, om kalk anders dan in gesloten zakken over de straten te vervoeren, dit valt niet onder de verordeningen op de petite voirie, daarop moet dus afzonderlijk straf worden gesteld. — H. R. 10 December 1856; W. 1817; Luttenberg 296; Gemst. 278.

5786. Bij eene verordening op het losloopen en schutten van vee, kan niet bepaald worden, dat de kosten van voeding en bewaring van het vee, vóór de teruggave moeten worden voldaan; die kosten zijn ingevolge art. 238 als belasting te beschouwen en kunnen dus bij politie-verordening niet worden vastgesteld. — M. B. Z. 6 September 1856, no. 161, 2e afd.; Bijv. 225; Ged. St. Friesland 15 September 1856; Luttenberg 163; Prov. blad Groningen 1863, no. 28; Kon. Besl. 19 Mei 1863 (St. 122); Luttenberg 116; Kon. Besl. 5 September 1863 (St. 122); Luttenberg 170.

5787. De raad mag geen verjaring bepalen voor de terugvordering van de opbrengst van geschut

vee, noch regt van terughouding voor de kosten. — Gemst. 998, 1001, 1003.

5788. Het houden en mesten van varkens binnen de bebouwde kom der gemeente Leeuwarden. — Gemst. 1010.

5789. Particulieren zijn niet bevoegd om vreemd vee op hun land vindende, in een schutstal over te brengen en daarin te doen verblijven, tot dat de kosten en schaden door zoodanig geschut vee veroorzaakt, door de eigenaren zijn voldaan, omdat zoodanige handeling eene daad van eigen rigting daarstelt, en in strijd is met de wijze van procederen in zake eener schade-actie, bij de algemeene wet voorgeschreven. Plaatselijke verordeningen kunnen in dezen geene bevoegdheid aan de ingezetenen verleenen, omdat dit met de wet zou strijden. — Kantg. Zuidhorn 18 Maart 1860; W. 2201; Gemst. 469.

5790. Het laten loopen en weiden van vee op gemeentegrond *bij nacht*, valt onder het bereik van art. 475, no. 10 C. P., wanneer dit feit bij gemeenteverordening alleen *bij dag* is toegelaten. — H. R. 7 October 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 1004, 336; Strafr. 1863, no. 1869, 300; N. R. LXXIV, § 65, 392; W. 2525.

5791. Een gemeentebestuur is bevoegd om politieverordeningen vast te stellen, die werken moeten op het zeestrand. — Kantg. 's Gravenhage 23 Aug. 1860; W. 2196; Gemst. 467; W. B. A. 588; H. R. 5 Junij 1861; N. R. LXVIII, § 20, 155; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 864, 244; Gemst. 512; W. 2282; W. B. A. 632; Regtb. 's Gravenhage 28 Maart 1861; W. 2260; W. B. A. 620; Gemst. 500.

5792. De gemeentebesturen mogen bij verordening niet verbieden, het bezaaijen van land met rood of bruin mosterdzaad. — Kon. Besl. 8 Jan. 1857 (St. 4); Luttenberg 4.

5793. Eene verordening, waarbij aan de eigenaren van asch en vuilnis het vrije genot er van, en de vrije beschikking er over, wordt ontnomen, maakt inbreuk op het regt aan eigendom, strijdig met art. 153 der grondwet en 625 B. W. — H. R. 4 Mei 1852; N. R. XLI, § 71, 344; W 1398; v. d. H. Strafr. 1852, I, no. 845, 212; Gids II, 26; Luttenberg 271; H. R. 7 October 1851; W. 1358; v. d. H. G. Z. XI, no. 531, 194; N. R. XL, § 5, 28; W 1358; Gemst. 48; H. R. 23 September 1851; W. 1357; v. d. H. G. Z. XI, no. 529, 185; N. R. XXXIX, § 58, 301; H. R. 12 October 1852; W. 1456; v. d. H. Strafr. 1852, II, no. 880, 76; N. R. XLIII, § 9, 58; Gemst. 55.

5794. Het afsteken van vuurwerken is geoorloofd, wanneer in de verordening de plaatsen niet zijn aangewezen, waar dit verboden is, naar aanleiding van art. 471, no. 2 C. P. — H. R. 27 Mei 1863; W. 2492; N. R. LXXIV, § 18, 82; v. d. H. G. Z. XX, no. 984, 199; Gemst. 616; H. R. 14 Febr. 1865; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1050, 300; N. R. LXXIX, § 25, 186; W. 2678; N. R. B. XVI, 7.

5795. Het afschieten van een geweer of ander vuurwapen, valt niet onder de bepaling van art. 471, no. 2 C. P.; het mag dus bij verordening verboden worden. — H. R. 2 Maart 1841; Regtsr. XXX, 274; v. d. H. Strafr. IV, no. 239, 336; N. R. X, § 51, 196; W. 173; Regtb. Deventer 10 Maart 1857; W. 2063; Gemst. 400.

5796. Hij die een pistool of schietgeweer lost, in strijd met eene plaatselijke verordening, en daardoor een ander verwondt, maakt zich schuldig aan onwillige verwonding door *verzuim van inachtneming der reglementen* (art. 319 C. P.). — Hof Groningen 18 April 1864; N. R. B. XV, 287.

5797. Bij veroordeeling wegens overtreding eener verordening op het onderhoud of herstel van een weg, moet steeds worden beslist tot welk soort van weg, bepaaldelijk de weg waaromtrent de overtreding gepleegd wordt, behoort. — H. R. 10 Junij 1857; N. R. LVI, § 25, 117; W. 1982.

5798. Het verbod eener plaatselijke verordening, om eenige zaken aan de openbare straten of wegen te hebben, moet bij gemis van eenige bepaling in de verordening, binnen welken grens zoodanige op eenigen afstand van den weg gelegen zaken, hetzij al dan niet van den weg zigtbaar of toegankelijk, onder de uitdrukking „aan een weg" moeten begrepen worden, in den strikten zin worden opgevat. — H. R. 29 September 1863; N. R. LXXIV, § 63, 384; W. 2528; v. d. H. G. Z. XX, no. 1001, 322.

5799. Wanneer zulks niet uitdrukkelijk bij verordening is verboden, is het laten loopen van een paard op een weg of grond, bestemd om zoowel door voertuigen als trek- en lastdieren bereden te worden, niet strafbaar, al is die weg met gras begroeid. — H. R. 25 October 1864; N. R. LXXVIII, § 12, 89; W. 2640; v. d. H. Strafr. 1864, no. 1949, 312.

5800. Wanneer bij verordening verboden is om kippen op den openbaren weg te laten loopen, is dit toepasselijk op het geheele grondgebied der gemeente en dus ook op dat gedeelte, hetwelk tot de militaire rijksgronden of tot het domein behoort. — H. R. 25 September 1866; Gemst. 790; W. 2842: N. R. LXXXIII, § 42, 321; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1036, 375.

5801. De regter is niet bevoegd om in eene beoordeeling der innerlijke waarde van de leggers der wegen, door de bevoegde magt daargesteld, te treden. — H. R. 25 Februarij 1863; N. R. LIII, § 35, 232; v. d. H. G. Z. XX, no. 966, 75.

5802. De legger der wegen kan niet beslissen omtrent het privaat eigendomsregt. Indien de beslissing der strafzaak afhangt van een geschilpunt van Burg. Regt, en de gedaagde niet bij magte is zelf de burgerlijke regtsvordering te beginnen, moet de strafvordering voor onbepaalden tijd worden geschorst. — Kantg. Naaldwijk 28 Nov. 1862; W. 2482.

5803. De regter is niet bevoegd om bij het beoordeelen van eene overtreding eener politie-verordening op het bouwen op publieke en voor de openbare dienst bestemde wegen, acht te slaan op beweerden eigendom van den grond, waarover die weg loopt. De omstandigheid, dat een beklaagde zulk een regt van eigendom beweert te bezitten, geeft geen aanleiding tot het schorsen van het geding. — Regtb. Haarlem 24 October 1862; W. 2474.

5804. Eene plaatselijke verordening spetiaal gemaakt voor de gemeentewegen, kan niet worden toegepast op andere openbare wegen, eigendom van marken, particulieren of anderen. — H. R. 26 Junij 1867; W. 2929; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1172, 198; N. B. XVIII, 724, W. B. A. 953; Gemst. 849.

5805. Het verbod om zonder vergunning van burgemeester en wethouders den openbaren weg tot bergplaats te bezigen, geldt ook omtrent den weg of wal, welke den eigendom van een bijzonder persoon, doch door bestemming ten dienste van het algemeen is en ondanks de vergunning van dien eigenaar. — Hof N. Holland 26 Maart 1866; W. B. A. 895; W. 2811; Gemst. 775.

5806. Wat bepalen de politie-reglementen op de rijkswegen omtrent het rijden op die wegen en wat niet? — W. 2578.

5807. Openbare wegen op privaten grond aangelegd en door de eigenaren van naburige landen onderhouden, zijn geen zaken buiten den handel. —

H. R. 29 Januarij 1864; W. 2562: v. d. H. B. R. XXVIII, no. 938, 253; N. R. LXXVI, § 10, 77.

5808. Een wegeling, slechts dienende om eenige landbouwers gelegenheid te geven om van hunnen akker op den openbaren weg te komen, is zelf geen openbare weg. Het versperren van zulk een wegeling is niet strafbaar als belemmering van een openbaren weg. — Kantg. Middelburg 5 December 1851; W. 1319; Regtz. XXX, 321.

5809. Onder de woorden *openbare wegen* binnen de gemeente, moeten begrepen worden alle *openbare wegen zonder onderscheid*, voor zooverre zij binnen de gemeente zijn gelegen en mitsdien niet alleen die behoorende aan de gemeente, maar ook die aan het rijk, de provincie of particulieren toebehooren.

Bij koninklijk besluit van 29 October 1833 (St. 59) worden alleen de tolgelden bepaald, die voor de hondewagens kunnen verschuldigd zijn, waar deze van de rijkswegen gebruik maken, maar daarbij wordt geen vergunning gegeven om overal op alle rijkswegen dit middel van vervoer te bezigen. — Kantg. Amersfoort 7 Maart 1853; W. 1421.

5810. Een beklaagde vervolgd wegens afsluiting van een weg tot openbare dienst bestemd, kan schorsing van het geding vragen op grond, dat hij beweert eigenaar van dien grond te zijn en dat de weg nimmer anders dan tot privaat gebruik gediend heeft. Voor de toepassing van eene verordening is het niet onverschillig of een weg al dan niet is privaat eigendom. Wanneer een weg op den legger der wegen is geplaatst, is de regter bevoegd te onderzoeken of dit al of niet te regt is geschied. — Regtb. Amersfoort 22 October 1857; W. 1919; W. B. A. 443; Gemst. 324; vernietigd H. R. 9 Febr. 1858; N. R. LVIII, § 19, 119; W. 1935; v. d. H. G. Z. XV, no. 705, 12; W. B. A. 456.

5811. De beslissing der administratieve magt, dat een weg door haar is gebragt op den legger der openbare wegen en mitsdien is een openbare weg, behoeft niet door den regter te worden geëerbiedigd.

De burgemeester, die ter uitvoering van een besluit van het gemeentebestuur, de belemmeringen op dien weg gebragt, door hem die beweert eigenaar of bezitter van den weg te zijn, doet wegnemen, maakt zich schuldig aan onregtmatige stoornis in het bezit. — H. R. 23 December 1864; W. 2650; N. R. LXXVIII, § 38, 336; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. B. A. 811; Gemst. 695.

5812. Het onderhoud der traversen in de rijks groote wegen, loopende door voormalige plattelands gemeenten, wordt tegen vergoeding door de gemeenten ten laste des rijks genomen. — M. B. Z. 9 Februarij 1863, no. 292, 3e afd., Bijv. 56; Luttenberg 8.

5813. Het verbod om ploegen op de wegen te wenden, of om te draaien, is niet alleen een voorschrift in het belang van de instandhouding dier wegen, maar ook in dat van hunne vrijheid en veiligheid. — Kantg. Wijchen 28 Julij 1866; Gemst. 776.

5814. Verordening op het gebruik der bruggen en veren in de gemeente Deventer; vastgesteld 19 Maart 1855. — Gemst. 185, 433.

5815. Verordening op het gebruik van de haven, de kaden, de los- en ligplaatsen, de kraan en de hijschpalen te Deventer; vastgesteld 10 Junij 1856. — Gemst. 250.

5816. Verordening op de politie der stadswateren te Utrecht. — Gemst. 253.

5817. De vraag of een weg regtens is bestemd ten gebruike van het algemeen en in dien zin is een openbare weg, is een regtsvraag. — H. R. 23 December 1857; W. 2016; v. d. H. G. Z. XIV, no. 701, 318; N. R. LVII, § 55, 274; N. R. B. VIII, 11.

5818. Bevoegdheid der gemeentebesturen in het voorzien van het onderhoud van bruggen en duikers. — M. B. Z. 24 Mei 1859, no. 107, 2e afd., Bijv. 204, E, 628; Prov. blad Gelderland 97.

5819. Inlichting omtrent de bevoegheid van de gemeentebesturen bij het nemen van maatregelen tot bevordering van voldoende voorziening in het onderhoud van wegen, waterleidingen, bruggen en duikers in de gemeenten. — M. B. Z. 24 Mei 1859, no. 107, 2e afd., Bijv. 240.

5820. De gemeentewetgever is bevoegd tot het maken eener verordening voor het openen en doen uitdrijven van een afzonderlijk vak of gedeelte eener brug bij het doorvaren van schepen en houtvlotten, dus van een gemeentewerk, zoodat die verordening niet strijdt met artt. 140 en 142 der grondwet of artt. 238, 240 en 254 der gemeentewet. Op publiekregtelijke zaken kunnen privaatregtelijke regten bestaan. — Kantg. Doesborgh 15 November 1876; W. 4060; W. B. A. 1435.

5821. Het opmaken van den legger der bruggen in de provincie Groningen. — Prov. blad Groningen 1855, no. 55.

5822. Inrigting van de kohieren der onderhoudspligtigen van de bruggen in de provincie Groningen — Prov. blad Groningen 1856, no. 19.

5823. De politie-verordeningen omtrent het planten van boomen op openbare gemeentewegen, mogen niet worden toegepast op andere openbare wegen die privaat eigendom zijn. — Regtb. Zutphen 13 November 1867; Gemst. 863; W. 2984; Luttenberg 189.

5824. Welke feiten en omstandigheden worden er vereischt om het bestaan van een openbaren weg te kunnen aannemen? — Regtb. Breda 30 Junij 1857; W. 2078.

5825. Bepalingen omtrent de op of langs de groote wegen staande boomen; de schade door het hakken veroorzaakt; het op nieuw beplanten der groote wegen en het onderhouden en reinigen van alle langs de groote wegen loopende slooten en kanalen. — Kon. Besl. 10 Februarij 1815, Bijv. 4, E, 179; Luttenberg 26.

5826. Het beschadigen van telegraafpalen en draden. — Prov. blad Groningen 1862. no. 1.

5827. De wet van 9 Ventôse An XIII (28 Febr. 1805), Fortuyn II, 339; Rondonneau II, 210, geeft aan de aangelandende eigenaren der buurtwegen geen regt tot beplantingen. — Regtb. Amersfoort 31 Januarij 1857; W. 1854; Hof Utrecht 14 Sept. 1857; W. 1913; N. R. B. VIII, 238; N. R. LXIV, § 74, 349; H. R. 22 Julij 1856; W. 1943; v. d. H. G. Z. XIII, no. 647, 8; Gemst. 340; H. R. 18 December 1855; W. 1830; v. d. Strafr. 1855 II, no. 1164; 249; N. R. LI, § 57, 249; Regtz. XXX, 372; Gemst. 284.

5828. Bij verordening mag het laten loslooppen van vee aan wegen, dijken, kaden of paden niet worden verboden, indien de genoemde plaatsen geene *openbare* dijken, kaden, wegen of paden zijn. — Versl. N. Holland 1868; Gemst. 884.

2829. Niet de eigenaar van vee, maar de persoon met het toezigt op vee belast, overtreedt een reglement op de wegen en voetpaden door dat vee te doen weiden en loslooppen langs wegen. In politieovertredingen is niet de eigenaar, maar de persoon met het toezigt belast de penaal aansprakelijke. — Kantg. Alphen 15 Februarij 1856; W. 1769.

5830. Een weg bestemd tot gemeene dienst van allen en als zoodanig op den legger aangeduid, is,

onafhankelijk van het regt van eigendom, onderworpen aan de verordeningen en verbodsbepalingen omtrent de politie op de wegen en voetpaden bij reglement vastgesteld. — H. R. 19 Maart 1862; N. R. LXX, § 46, 358; W. 2369; v. d. H. G.Z. XIX, no. 917, 123; W. B. A. 673; Gemst. 537.

5831. Bij verordening mag het vervoer van asch, privé en andere vuilnisstoffen voor alle anderen, dan de daarbij *aangeduide menners*, tot bepaalde uren worden beperkt. — H. R. 30 Januarij 1855; W. 1769; N. R. XLIX, § 31, 142; v. d. H. G. Z. XII, no. 608, 238; Gemst. 258.

5832. Een gemeentebestuur is bevoegd bij verordening de wegruiming van boomen op een gemeenteweg staande, te bevelen en op de niet-wegruiming straf te bepalen. — H. R. 18 December 1855; N. R. LI, § 57, 249; v. d. H. 1855, II, no. 1164, 249; W. 1830; Regtz. XXX, 372; Gemst. 284.

5833. Bij eene verordening op de begraafplaatsen, mogen geene bepalingen omtrent de afmetingen der grafkuilen worden gemaakt, omdat daarin reeds voorzien is bij het decreet van 23 Prairial, jaar XII. — Verslag Zeeland 1864, 144.

5834. Mr. W. Heineken. Overeenkomsten over het begraven in kerken. — Bijdr. v. Boer en Fruin XX, 349.

5835. Bij verordening kan geen straf worden gesteld op het begraven zonder verlof van den ambtenaar van den burgerlijken stand, of op de inrigting der graven, omdat tegen het eerste is voorzien bij het decreet van 23 Prairial, jaar XII, en geene straf bij verordening gesteld mag worden tegen overtreding van wetten enz. — M. B. Z. 11 Augustus 1858, no. 91; G. v. O. 670.

5836. Het beheer der begraafplaatsen mag niet worden opgedragen aan den burgemeester, bijgestaan door eene raadscommissie, omdat dit bij art. 179*m* aan burgemeester en wethouders is opgedragen. — M. B. Z. 28 Februarij 1853, no. 289; G. v. O. 672.

5837. Een verzoek tot oprigting van eene begraafplaats door eene kerkelijke gemeente, kan worden afgewezen, op grond dat de aangewezen grond is gelegen te midden van gronden, geschikt tot het bouwen van huizen. — M. B. Z. 12 Augustus 1863, no. 142; G. v. O. 673.

5838. Bepalingen omtrent de wijze, waarop met lijken van personen aan boord van in zee zijnde Nederlandsche schepen overleden, moet worden gehandeld, alsmede waarop het vervoer van lijken uit Nederland naar het buitenland en uit het buitenland kan worden toegelaten, een en ander ter uitvoering van art. 3 der wet van 10 April 1869 (St. 65). — Kon. Besl. 18 October 1869 (St. 162); Luttenberg 195.

5839. Regelen volgens welke de begrafeniskosten van onvermogende krijgslieden beneden den rang van officier in werkelijke dienst en met bepaald verlof, zullen worden gedragen door den staat. — Kon. Besl. 24 Junij 1869, no. 19; Luttenberg 113; M. B. Z. 6 Julij 1869, no. 159, 2e afd.; Prov. blad Overijssel 1869, no. 29.

5840. Inlichtingen omtrent de inrigting der verordeningen op de burgerlijke begraafplaatsen. — Prov. blad Groningen 1854, no. 81.

5841. Verordening op de burgerlijke begraafplaats in de gemeente 's Gravenhage; vastgesteld 21 Maart 1865. — W. B. A. 830, 833.

5842. Verordening op het begraven op de gemeente-begraafplaats te Delft. — Gemst. 934.

5843. Een gemeente-verordening, waarbij voor het begraven op Zondag vergunning van den burgemeester wordt gevorderd, is in strijd met art. 7 der begrafeniswet. — Gemst. 1380; Rep. 1878, 196.

5844. A. Pekelharing. Opmerkingen naar aanleiding van de wet van 10 April 1869 (St. 65). — Leiden 1880.

5845. Vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten. — Wet 10 April 1869 (St. 65),

5846. De opgraving en overbrenging van een lijk naar een begraafplaats in een andere gemeente, kan worden toegestaan als de familiebetrekkingen dit verlangen en geen gevaar voor de volksgezondheid te vreezen is. — Kon. Besl. 15 Junij 1875; R. v. S. XV, 292.

5847. De overbrenging van de lijken of overblijfselen, aanwezig in een familiegraf op een onlangs gesloten begraafplaats, naar een begraafplaats in een andere gemeente, kan onder maatregelen in het belang der volksgezondheid worden toegelaten. — Kon. Besl. 26 April 1876; R. v. S. XVI, 151.

5848. Er bestaat geen grond tot weigering van vergunning voor overbrenging van een lijk van een begraafplaats naar een andere, als geen vrees voor benadeeling der volksgezondheid kan ontstaan. — Kon. Besl. 12 Maart 1877; R. v. S. XVII, 142; 22 Mei 1877; R. v. S. XVII, 262; 27 Junij 1877, R. v. S. XVII, 341; 2 April 1878; R. v. S. XVIII; 133; 6 November 1879; R. v. S. XIX, 471; 14 Januarij 1880; R. v. S. XX, 25.

5849. Vergunning tot het openen van een graf, kan niet verleend worden als geen bewijs van toestemming der eigenaren is overgelegd. — Kon. Besl. 11 Julij 1874; R. v. S. XIV, 338.

5850. Waar de wet selve uit een hygienisch oogpunt er geen bezwaar in ziet, dat een aan roodvonk overledene naar elders, zij het uitsluitend naar een voor de ingezetenen der gemeente gebruikelijke begraafplaats vervoerd wordt, mag het feit eener voorafgaande ter aarde bestelling binnen de gemeente, waar het overlijden voorviel, geen beletsel tegen de inwilliging van het gevraagd verlof tot opgraving en vervoer opleveren. — Kon. Besl. 18 October 1874; R. v. S. XIV, 430.

5851. De opgraving en overbrenging van een lijk naar een bijzondere begraafplaats, is gewettigd door het exceptioneel feit, dat het daar zou zijn ter aarde besteld, indien die begraafplaats niet eerst eenige weken na het overlijden was geopend. — Kon. Besl. 11 Mei 1875; R. v. S. XV, 192.

5852. Verordening op het vervoeren van lijken in rijtuigen; vastgesteld te Delft 10 Sept. 1867. — W. B. A. 954.

5853. Verordening voor de gemeente Ede ter uitvoering der wet van 10 April 1869 (St. 65) tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten; vastgesteld 19 Augustus 1869. — Gemst. 945.

5854. Aanmaning om te zorgen, dat de wettelijke bepalingen omtrent het begraven van lijken stipt worden opgevolgd. — Ged. St. Groningen 22 October 1875.; Bijv. 1875, 308.

5855. Gedeputeerde staten zijn bevoegd om vergunning te verleenen tot oprigting van gebouwen nabij begraafplaatsen. — M. B. Z. 5 Julij 1829; Bijv. 198, E, 590; Luttenberg 51.

5856. Verordening op het begraven en vervoeren van lijken in de gemeente Delft. — Gemst. 932.

5857. Verordening op de begrafenissen in de gemeente Deventer; vastgesteld 29 Januarij 1855. — Gemst. 180.

5858. De gemeentebesturen kunnen reglementeren tegen het verkoopen, te koop stellen en voorhanden hebben van eetwaren die bedorven of uit haren aard schadelijk zijn, niet die vervalscht zijn. — Bijdr. V, 343.

5859. Tarief van kosten voor de keuring van levensmiddelen te Amsterdam. — Gemst. 1072.

5860. Wenschelijkheid van een wet tegen vervalsching van levensmiddelen. — Gemst. 1102.

5861. Bij verordening mag worden verboden, om groenten en vruchten, welke door burgemeester en wethouders, na verhoor van den plaatselijken geneesheer schadelijk voor de gezondheid worden geoordeeld, te koop aan te bieden of te verkoopen, voorts dat de voorwerpen, welke in strijd met deze bepaling te koop worden aangeboden, in beslag genomen en onbruikbaar gemaakt of vernietigd worden. — M. B. Z. 20 November 1856, no. 131; G. v. O. 688. Verg. art. 18 van het Arrêté van 5 Brumaire, jaar IX; Fortuyn II, 140; Rondonneau II, 155, en decreet van 23 Fructidor, jaar XIII; Fortuyn II, 362; Rondonneau II, 214, waarbij de politie bevoegd is verklaard, de faire saisir et détruire dans les halles, marchés et boutiques, les comestibles gâtés, corrompus ou nuisibles.

5862. Het arrêté van 5 Brumaire, betreffende de eetwaren, is niet meer geldend. — Gemst. 1040, 1041, 1250, 938, 939.

5863. Maatregelen tegen het gebruik van vleesch van aan miltvuur gestorven of aan die ziekte lijdende geslagte dieren. Daarbij wordt aanbevolen om art. 18 van het arrêté van 5 Brumaire jaar IX toe te passen. — M. B. Z. 11 September 1868; Luttenberg 135; Prov. blad Gelderland 94.

5864. Keuring van levensmiddelen. — Gemst. 1176.

5865. Aan keurmeesters van levensmiddelen kan bij verordening den last tot het binnentreden der woning worden gegeven.

Pakhuizen zijn in den regel enkel als bewaarplaatsen voor den groothandel bestemd, en kunnen, hoewel ook meermalen gebruikt om zekere goederen in het klein te verkoopen, niet in het algemeen gerekend worden, onder de plaatsen of localen, waar goederen ter verkoop aanwezig en voor ieder ter bezigtiging zijn.

Anijszaad, hoewel veelal een bestanddeel van spijs of drank, levert per se geen levensmiddel op. — Regtb. van Amsterdam 24 Mei 1860; Gemst. 459; W. 2181; Mag. v. H. II, 171; Regtb. Amsterdam 3 Julij 1860; N. R. B. X, 601; H. R. 31 Julij 1860; Gemst. 464; W. 2190; N. R. LV, § 38, 205; v. d. H. G. Z. XVII, no. 815, 150; Mag. v. H. II, 243.

5866. Voorschriften tegen de vergiftiging door anijszaad. — M. B. Z. 16 Mei 1860, no. 277, 9e afd.; Bijv. 134; Luttenberg 49; Prov. blad Gelderland 64; Zeeland 68; Utrecht 58; Friesland 85; Groningen 33, 35; Limburg 97. M. B. Z. 4 Sept. 1860; Bijv. E, 432; Luttenberg 100; Prov. blad Gelderland 106; Zeeland 103; Friesland 116.

5867. Voorzorgsmaatregelen bij de aankweeking van anijszaad in ons land. — M. B. Z. 5 September 1860, no. 190, 9e afd.; Bijv. 264; Luttenberg 101. Prov. blad Gelderland 106; Zeeland 103; Friesland 116.

5868. De gemeentebesturen mogen bepalen, dat nergens anders dan in de vleesch-hal of vleeschmarkt, vleesch mag worden verkocht; dit is niet in strijd met de patentwet. — H. R. 7 April 1858; N. R. LVIII, § 62, 319; v. d. H. G. Z. XV, no. 711, 66; W. 2086; H. R. 27 December 1842; W. 419; Gemst. 18, 34.

5869. Maatregelen tegen het in gebruik brengen van schadelijk vleesch. — M. F. 10 Januarij 1874; Gemst. 1167.

5870. Invoer en verkoop van schadelijk vleesch. — Gemst. 1198.

5871. Afstand, door den eigenaar van het vleesch van een afgemaakte zieke koe, buiten de gevallen der wet van 1870 en van de artt. 69 vgg. onteigeningswet. — Gemst. 1158.

5872. De straffen bij art. 19, no. 1, der wet van 2 Augustus 1822 (St. 31), tegen de slagters bedreigd, kunnen bij plaatselijke verordening niet worden uitgebreid tot de personen, die dit beroep niet uitoefenen. — H. R. 19 Junij 1855; N. R. L, § 53, 232; Gemst. 200, 479; v. d. H. Bel. VI, no. 352, 181, W. 1662.

5873. De verpligting bij verordening opgelegd, om alle aangevoerde vaten boter, vooraf ter stadswaag te doen wegen, is in strijd met het koninklijk besluit van 18 Mei 1827 (St. 35), de overtreding van dat gebod is alzoo geen strafbare daad. — H. R. 23 December 1850, W. 1296; Luttenberg 280; v. d. H. Strafr. XI, no. 539, 235; N. B. XL, § 60, 295; Gemst. 17; W. B. A. 138.

5874. Voor de verpligte weging van boter ter markt aangevoerd, mag geen weegloom worden gevorderd. — Gemst. 1218.

5875. De inbeslagneming en vernietiging van schadelijke eet- en drinkwaren, kan alleen worden bevolen ten aanzien van de zoodanige, die te koop worden aangeboden of algemeen verkrijgbaar worden gesteld. — M. B. Z. 30 April 1857, no. 138; G. v. O. 695.

5876. In gemeenten, waar geene broodzetting bestaat, kunnen geene bepalingen worden gemaakt omtrent de wijze van bereiding en zamenstelling van het brood.

Het mengen van schadelijke zelfstandigheden in het brood, kan niet bij verordening verboden worden, omdat daarin voorzien is bij de wet van 19 Mei 1829 (St. 35). — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17); Luttenberg 18. Anders Verslag Limburg 1868 III, 31.

5877. De bepaling in een gemeenteverordening, regelende het gewigt van brood, kan tot voorkoming of bedrog strekken en raakt derhalve de openbare orde. De vraag of zoodanige bepaling alleen de huishouding der gemeente betreft, dan wel treedt in hetgeen van algemeen rijksbelang is, staat niet ter beoordeeling van den regter, maar van de administratieve magt. — H. R. 26 Mei 1879; W. 4394.

5878. De gemeentebesturen zijn bevoegd in het belang der openbare orde en gezondheid, verordeningen te maken tegen het ten verkoop uitstallen van roggenbrood, niet voorzien van een cijfer, aanduidende het gewigt, dat het brood inhoudt. — Kantg. Emmen 18 October 1877; W. 4404.

5879. De broodzetting is aan de regeling der gemeentebesturen overgelaten.

Bij koninklijk besluit van 17 April 1853 (St. 68) is het koninklijk besluit van 16 April 1843 (St. 60) ingetrokken. — Gemst. 116; Gids 1852, 204.

5880. De raad is niet bevoegd bij verordening te bevelen, dat de bakkers en slijters geen ander tarwenbrood mogen verkoopen, dan in brooden van 2 en 1 kilo. — Gemst. 1502.

5881. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat bakkers buiten de gemeente, een merk moeten bezigen voor het brood, dat door hen in de gemeente wordt ingevoerd. — Versl. Zeeland 1858.

5882. De bevoegdheid tot binnentreden van de woningen huns ondanks, mag niet verleend worden ter handhaving van bepalingen, omtrent het bakken van brood van bepaald gewigt, of het voorhanden hebben van brood niet van de voorgeschreven merken voorzien. — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17); Luttenberg 18.

5883. De gemeenteraad is niet bevoegd bij ver-

ordening te bepalen, dat brood, in de gemeente ten verkoop voorhanden, een bepaald gewigt moet hebben. — Kantg. Naaldwijk 15 December 1876; W. 4056; Gemst. 1319.

5884. De gemeentebesturen zijn bevoegd om, ook zonder broodzetting, bij verordening te bepalen, uit welke bestanddeelen het brood zal moeten zijn zamengesteld. — Gemst. 1384; Rep. 1878; 626.

5885. Verordening, houdende eenige bepalingen nopens het gewigt en den verkoop van brood (zonder broodzetting). — W. B. A. 156.

5886. Betoog, dat de gemeentebesturen niet bevoegd zijn, verordeningen te maken, regelende de zamenstelling van het brood, doch dat deze verordeningen in strijd zijn met de wet. — W. B. A. 1620; Rep. 1880, 6929.

5887. Bij verordening mag niet worden verboden, dat in de gemeente geen tarwebrood gebakken of verkocht mag worden.

De last tot binnentreden der woningen mag niet gegeven worden om het gewigt en de hoedanigheid van het brood te constateren. — Kon. Besl. 18 Januarij 1850 (St. 1); Luttenberg 5: Versl. Zeeland 1856.

5888. In gemeenten waar geene broodzetting bestaat, kunnen geene bepalingen op de bereiding, het gewigt en bestanddeelen van het brood worden gemaakt. — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17); Luttenberg 18.

5889. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat in beslag genomen brood op magtiging van het O. M. in het openbaar zal worden verkocht, ook niet dat als het verkochte brood verkeerdelijk is aangehaald, de eigenaar niet meer dan de opbrengst zal kunnen terugvorderen. — Versl. Zeeland 1658.

5890. Indien bij gemeentelijke verordening op de broodzetting geen straf is bedreigd, zoo komen op het feit van het in den winkel voorhanden hebben van onderwigtig brood in aanmerking de straffen van het koninklijk besluit van 15 April 1843 (St. 18), in verband met art. 1 der wet van 6 Maart 1818 (St. 12). — H. R. 16 Mei 1854; W. 1664; N. R. XLVII, § 60, 254; v. d. H. G. Z. XII, no. 594, 164; Gemst. 202.

5891. Het *voorhanden hebben* van te ligt brood in een bakkerswinkel staat gelijk met het *verkoopen* van te ligt brood. — H. R. 27 December 1853; W. 1645; N. R. XLVI, § 65, 246; v. d. H. G. Z. XII, no. 580, 94.

5892. Een scheikundig onderzoek kan met zekerheid aantoonen hoeveel deelen zemelen of zaadbekleedselen in een brood aanwezig zijn.

Geen roggesoort, onvermengd en ongebuild, tot brood gebakken, kan op een kunstmatig gedroogde hoeveelheid van vijf looden een gewigt van meer dan acht wigtjes zuivere zaadbekleedselen (of scheikundige zemelen) opleveren. Bevat een brood eene grootere hoeveelheid, zoo is het meel met zemelen vermengd of het fijne meel er uitgetrokken. — Regtb. 's Hertogenbosch 13 Maart 1856; W. 1742.

5893. Inlichtingen omtrent het vaststellen van nieuwe plaatselijke verordeningen omtrent het bakken en verkoopen van brood en de broodzetting. — Prov. blad Groningen, no. 41.

5894. J. B. Christemeijer. Beschouwingen omtrent de broodzetting, in betrekking tot de verbetering van het brood en de vermindering van den broodprijs. — Utrecht 1840.

5895. De vraag of eene hoeveelheid zwavelzuur opgelost in eene 400maal grootere volume vocht hetwelk een ander krachtig zuur bevat, voor de gezondheid schadelijk is, kan niet zonder wetenschappelijke voorlichting worden beantwoord, zoodat daarvan het wettig bewijs ten eenenmale ontbreekt, bij de op zich zelf staande verklaring van een getuige. — Regtb. Amsterdam 2 Januarij 1855; W. 1617.

5896. Mr. J. de Wal. Mededeeling in de letterkundige afdeeling der koninklijke akademie van wetenschappen, over de grondslagen waarop de strafwetgeving, betreffende het vervalschen van eetwaren en dranken, moet worden gevestigd. — W. 2269.

5897. Vervalsching van levensmiddelen. — Gemst. 1034, 1035.

5898. De gemeentebesturen mogen reglementeren tegen het verkoopen, te koop stellen en voorhanden hebben van eetwaren die bedorven of uit haren aard schadelijk zijn, niet die vervalscht zijn. — Bijdr. Boer en Fruin V, 343; anders II, 81.

5899. De vermenging van melk met water stelt vervalsching van dranken daar en valt in de strafbepaling van art. 475, no. 6 C. P. — Kantg. Amsterdam no. 4, 18 Februarij 1857; W. 1849; Gemst. 293; Luttenberg 39.

5900. De wet mag verbieden melk in open emmers of vaten te verkoopen. — Gemst. 1109.

5901. Indien vervalschte dranken zelfstandigheden bevatten, welke, hoezeer op zich zelf schadelijk voor de gezondheid, echter door die vermenging onschadelijk zijn geworden, valt de verkoop daarvan slechts in de termen van art. 470, no. 6 en vgg. en niet in die van art. 318 C. P. — Regtb. Amsterdam 27 November 1860; W. 2237.

5902. Zijn de gemeentebesturen bevoegd zonder goedkeuring van gedeputeerde staten tot de afschaffing der broodzetting in hunne gemeenten te besluiten? — Gids I, 361.

5903. Middel om de vervalsching van roggenbrood te ontdekken. — Prov. blad Groningen 1850, no. 70.

5904. Mr. J. van Kuyk. De broodzetting onnut, schadelijk, ongeoorloofd. — Delft 1859.

5905. L. A. van Meerten. Over het brood en de verordening dienaangaande, met het een en ander wegens verbeteringen in het bedrijf der bakkers. — Schoonhoven 1852.

5906. Bij eene verordening op het keuren van brood behoort onderscheid te worden gemaakt tusschen brood op verzoek van particulieren gebakken en brood voor den handel. — Ged. St. Limburg 1868; Gemst. 884.

5907. Ontwerp-reglement omtrent de hoedanigheid en het gewigt van het brood. — Gemst. 29.

5908. Verordening, houdende eenige bijzondere bepalingen nopens het gewigt en den verkoop van het brood. — Gemst. 68.

5909. Mr. W. A. C. de Jonge. Iets over de broodzetting te 's Gravenhage. — 's Gravenhage 1856.

5910. Indien in eene strafverordening omtrent de hoedanigheid en de wijze van verkoop van brood geene strafbepaling wordt gevonden op de weigering tot onderzoek, dan kan het strrafbare daarvan niet worden aangenomen als te zijn begrepen in de verpligting aan de bakkers opgelegd om in hunne winkels balans, schalen en gewigten voorhanden to hebben, ten einde, zoodra het door de politie gevorderd wordt, het gewigt van het brood dadelijk zou kunnen worden onderzocht. — H. R. 13 Nov. 1866; W. 2867; N. R. LXXXIV, § 26, 254; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1048, 458.

5911. Verordening betreffende het toezicht op eet- en drinkwaren in de gemeente Apeldoorn; vastgesteld 28 April 1857. — Gemst. 301.

5912. Verordening omtrent de keuring van levensmiddelen; vastgesteld te Amsterdam 27 Jan 1848. — Gemst. 332, 333, 460, 463.

5913. Verordening op het keuren van levend vee en vleesch en spek. — Gemst. 432.

5914. Verordening, houdende tijdelijke maatregelen tegen het te koop aanbieden of uitventen en verkoopen van onrijpe of voor de gezondheid schadelijke vruchten of ooft; vastgesteld te Arnhem 28 Julij 1866. — W. B. A. 895.

5915. Voor de strafbaarheid van het feit van vertier van eetwaren vermengd met stoffen, schadelijk voor de gezondheid, wordt niets anders bij de wet gevorderd dan de vermenging der eet- en drinkwaren met voor de gezondheid schadelijke stoffen, daarbij komt de gebezigde hoeveelheid niet in aanmerking. — H. R. 6 December 1859; W. 2126; N. R. LXIII, § 49, 210; v. d. H. G. Z. XVI, no. 788, 328.

5916. Tot de strafbaarheid der feiten voorzien bij art. 1 en 3 der wet van 19 Mei 1829 (St. 35), behoort niet, dat de dader bekend zij met den vergiftigen aard der zelfstandigheden in die wet niet bij name genoemd, die in eet- en drinkwaren zijn gemengd. — H. R. 13 December 1859; W. 2128; N. R. LXIII, § 54, 227; v. d. H. G. Z. XVI, no. 790; 362. Anders Hof N. Holland 30 Augustus 1859; W. 2114; Hof N. Holland 12 Februarij 1855; W. 1618.

5917. Verordening op het afmaken en slagten van paarden, het bewaren van paardenvleesch, afval en versche beenderen van allerlei dieren; vastgesteld te Delft. — W. B. A. 857.

5918. Op het schadelijk gebruik van vleesch van vee aan de longziekte gestorven, behoort toezigt te worden gehouden. — M. B. Z. 5 December 1860, no. 197, 9e afd.: Bijv. 367; Luttenberg 198; Bijv. E, 636; Prov. blad Gelderland 133; Z. Holland 130; N. Holland 108; Zeeland 119; Utrecht 107, 112; Friesland 145; Overijssel 55; Groningen 75; Drenthe 38; Limburg 170.

5919. Bepalingen op het begraven van rundvee ten gevolge van veetyphus gestorven of afgemaakt. — Kon. Besl. 30 April 1866 (St. 78); Luttenberg 70.

5920. Toelichting van het koninklijk besluit van 30 April 1866 (St. 78), betreffende het begraven van aan de veetyphus gestorven of afgemaakte, verdachte runderen. — M. B. Z. 11 Mei 1866, no. 385, 9e afd.; Bijv. 183; Luttenberg 74; Prov. blad Z. Holland 76.

5921. Aanvulling der bepalingen op het begraven van rundvee, tengevolge van veetyphus gestorven of afgemaakt. — Kon. Besl. 21 December 1866 (St. 178); Luttenberg 202.

5922. Voorschrift tot bevordering der genomen maatregelen tegen het in gebruik brengen van voor de gezondheid schadelijk vleesch. — M. F. 12 Febr. 1861, no. 63; Bijv. 46; Luttenberg 26.

5923. De bevoegdheid der plaatselijke besturen om te beschikken over de tot hunne gemeente behoorende veeartsen. — Prov. blad Groningen 1849, no. 87.

5924. Aansporing tot het het benoemen van gemeentelijke veeartsen in Friesland. — Gemst. 1045.

5925. De veeartsenijkundige politie en de burgemeesters. — Gemst. 986.

5926. Tegemoetkoming in gemeentelijke toelagen aan een veearts. — Gemst. 1130.

5927. Tarief voor de belooning der werkzaamheden opgedragen aan de veeartsen. — Prov. blad Groningen 1852, no. 177; 1853, no. 1; 1857, no. 50; 1858; no, 36.

5928. Maatregelen van voorzorg tegen de voortplanting der longziekte onder het rundvee bij het houden van veemarkten en veeverkoopingen. — Prov. blad Groningen 1857, no. 31, 47, 1858, no. 35; 1860, 23, 1861; 18, 19.

5929. Verordening ter beteugeling van den veetyphus; vastgesteld door den raad der gemeente Weert. — Gemst. 808.

5930. Model eener verordening op de keuring van levend vee, vleesch en spek, op den verkoop van vleesch en spek en op het vervoer van vee en van huiden en anderen afval van ziek of gestorven vee binnen de gemeente Deventer. — Gemst, 771.

5931. Een spekrookerij veroorzaakt zooveel schade aan eigendommen en bedrijven, en hinder van ernstigen aard, dat zij niet in de bebouwde kom eener gemeente kan worden toegelaten. — Kon Besl. 1 December 1879; R. v. S. XIX, 526.

5932. Bij verordeningen op eetwaren moet daaronder ook gerekend worden een geheel stuk geslagt vee. — H. R. 6 Maart 1860; N. R. LXIV, § 32, 134; W. 2150; v. d. H. G. Z. XVII, no. 802, 64.

5933. Verordening op de keuring van levend vee, vleesch en spek en visch, en den verkoop van vleesch en spek en visch binnen de gemeente Arnhem 19 Maart 1864. — Gemst. 655, 657, 658, 660, 661; W. B. A. 774, 775.

5934. Ontwerp-instructie voor de keurmeesters van het vleesch te 's Gravenhage. — Gemst. 17.

5935. Verordening op vee en vleesch; vastgesteld door den gemeenteraad van 's Gravenhage 12 September 1866. — W. B. A. 849.

5936. Verordening op het aanvoeren en verkoopen van vleesch; vastgesteld te Rotterdam 30 April 1866. — W. B. A. 884.

5937. Verordening op het houden en slagten van vee, mitsgaders op het invoeren, vervoeren, keuren en verkoopen van vee en vleesch; vastgesteld te Utrecht 23 April 1866. — W. B. A. 883, 884.

5938. Ampliatie op de verordening op het houden en slagten van vee, mitsgaders op het invoeren, vervoeren, keuren en verkoopen van vee en vleesch van 11 Julij 1862; vastgesteld door den gemeenteraad van Utrecht 31 Augustus 1865. — W. B. A. 848.

5939. Verordening op de vischmarkt en den verkoop van visch in de gemeente Deventer; vastgesteld 11 Februarij 1856. — Gemst. 232.

5940. Verordening voor het gebruik maken der vischmarkt en het verkoopen van verschen visch in de gemeente Vlissingen. — Gemst. 339.

5941. C. M. Koentz. De openbare en geheime prostitutie in Nederland. — Amsterdam 1852.

5942. De reglementeering op het stuk der prostitutie is niet alleen geregtvaardigd, maar ook noodzakelijk. — Gemst. 1542.

5943. W. van den Bergh. De strijd tegen de prostitutie in Nederland. — 's Gravenhage 1878. Beoord. door mr. Ph. J. Bachiene. Themis XXXIX, 452.

5944. Het regt der gemeentebesturen om verordeningen tegen de prostitutie te maken, vloeit voort uit art. 135 gem.w. niet uit art. 29 der wet van 4 December 1872 (St. 34). — Gemst. 1403; Rep. 1878, 1705.

5945. Moet de staat het bestaan van openlijke prostitutie erkennen? — W. 1798.

5946. De prostitutie en hare regeling te Amsterdam. — Amsterdam 1861.

5947. Uitnoodiging om het geneeskundig en politie-toezigt op publieke vrouwen te verbeteren. — M. J. 3 Mei 1860, no. 173, 9e afd.; Bijv. 121; Luttenberg 49; Prov. blad Gelderland 58; Z. Holland 64; Overijssel 27.

5948. Instructie betreffende het geneeskundig toezigt op de openbare vrouwen binnen Leiden. — Gemst. 407.

5949. De vrijheid van personen, die zich in openbare huizen van ontucht bevinden. — M. J. 7 Junij 1860, no. 162; Bijv. 160; W. 2174; Luttenberg 63.

5950. Verordening op de openbare vrouwen en de bordeelen binnen de gemeente Leiden; vastgesteld 24 October 1853. — Gemst. 111, 407.

5951. De kosten van onderzoek van publieke vrouwen, de kosten der livretten enz. kunnen niet bij gewone politie-verordeningen worden geregeld, deze kosten worden als belastingen beschouwd en moeten volgens art. 238 worden geregeld. — Versl. Zeeland 1857.

5952. De kosten van geneeskundige behandeling eener publieke vrouw, indien deze wegens onvermogen niet kunnen worden voldaan, kunnen daarop de bepalingen der armenwet niet worden toegepast, indien de verpleging der vrouw ongevraagd en haars ondanks wordt gegeven. — M. B. Z. 3 November 1856, 7e afd., no. 261; Bijdr. VI, 372.

5953. Jhr. Mr. O. Q. van Swinderen. Over strafbaarstelling van bordeelhouders. — W. 4483.

5954. De verhouding van den staat tot de prostitutie. Naar aanleiding eener brochure van mr. de Savornin Lohman. — Gemst. 1580, 1582, 1590.

5955. Jhr. mr. W. H. de Savornin Lohman. De verhouding van den staat tot de prostitutie. — Groningen 1881.

5956. Reglement op de publieke vrouwen te Groningen. — W. 4398.

5957. Het aan publieke vrouwen beneden 21 jaren verstrekken van kost en het verhuren van gemeubeleerde kamers, die een geheel afzonderlijken opgang hebben, geheel afgescheiden van dat gedeelte van het huis, door de verhuurster bewoond, is niet het misdrijf van art. 334 C. P. — Hof Amsterdam 23 April 1877; W. 4192.

5958. De bepaling in een verordening van politie volgens welke de als publieke vrouw ingeschrevenen, die door besmettelijke ziekte zijn aangetast, haars ondanks zullen worden overgebragt naar een geneeskundig gesticht, om te worden verpleegd en genezen, is niet in strijd met de wet. — Regtb. 's Gravenhage 7 April 1857; N. R. LVIII, § 72, 371; W. 1842; W. B. A. 410; Gemst. 289.

5959. De prostitutie in Nederland. — W. 4297, 4298.

5960. Onder de uitdrukking: „vrouwen die zich aan prostitutie overgeven", voorkomende in een plaatselijke verordening op de publieke huizen, worden alleen begrepen zij, die zich tot het plegen van ontucht aan het publiek veil geven. Derhalve valt daarbuiten de vrouw, van wie slechts bewezen is, dat zij eenmaal tegen betaling van geld, met een manspersoon ontuchtige handelingen heeft gepleegd. — H. R. 14 November 1881; W. 4710.

5961. Het is geoorloofd in een verordening te bepalen, dat elke vrouw, welke verdacht wordt, zich aan prostitutie over te geven en die zich aan het bij de verordening voorgeschreven geneeskundig onderzoek onttrekt, op last van den burgemeester kan worden aangehouden, ten einde haar aan dat onderzoek te onderwerpen. — Gemst. 1254.

5962. Om eene vrouw, als publieke vrouw te onderwerpen aan eenige verordening, is het niet voldoende te bewijzen, dat zij (ambtshalve) op het register der publieke vrouwen is ingeschreven, doch moet het bewezen worden, dat zij werkelijk publieke vrouw is. Het register levert alleen als authentieke acte het bewijs op, dat de inschrijving heeft plaats gehad. — Kantg. Zwolle 9 April 1863; W. 2635; Gemst. 686; Hof Gelderland 7 Junij 1864; H. R. 26 April 1864; N. R. LXXVI, § 46, 438; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1026*, 121; W. 2593.

5963. De regter mag niet onderzoeken of vrouwen, krachtens eene verordening, te regt als publieke vrouwen zijn beschouwd. — H. R. 12 October 1869; N. R. XCIII, § 4, 39, W. 3162; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1297, 44; Gemst. 950.

5964. Bij verordening kan worden bepaald, dat aan opkoopers van oud lood enz. de verpligting wordt opgelegd tot het aanteekenen in daarvoor bestemde registers, van de namen der verkoopers enz., alsmede tot het tentoonstellen van de gekochte voorwerpen, gedurende drie maanden. — Verslag Zeeland 1864, 148; Gemst. 675 en 676.

5965. Het koopen van militaire goederen is bij de wet geregeld (12 December 1817, St. 33; 3 Junij 1859, St. 44), bij verordening kan daarop geen straf gesteld worden. — H. R. 6 November 1849; N. R. XXXIII, § 216; R. B. XI, 575; v. d. H. G. Z. IX, no. 399, 264; W. 1092; Kon. Besl. 29 November 1856 (St. 119); Luttenberg 205.

5966. Mr. G. B. Emants. Het koopen, in pand of in bewaring nemen of ontvangen van militaire kleedingstukken en dergelijke goederen. — Themis 2e verz. VI, 573.

5967. Bij verordening kan het koopen en verkoopen van oude goederen worden geregeld, en op de niet naleving straf worden gesteld. — M. B. Z. 28 Augustus 1856, no. 89; Kantg. Gorinchem 1 Februarij 1861; W. 2262; Gemst. 500.

5968. Het is geoorloofd in eene verordening op het koopen en verkoopen van oude goederen, te bepalen, dat de goederen gedurende drie dagen niet mogen worden verkocht, zonder kennisgeving aan de politie.

Eene verordening op den handel in oude goederen, kan worden vastgesteld, onverschillig of daardoor al dan niet een onderwerp van rijkspolitie wordt bevorderd. — Kantg. Delft 16 Maart 1861; W. 2263; Gemst. 497, 508; H. R. 26 Junij 1861; N. R. LXVIII, § 37, 298; W. 2288; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 872, 293; W. B. A. 635; Gemst. 509; H. R. 17 December 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 895, 459; W. 2351; W. B. A. 664; N. R. LXIX, § 31, 264; Gemst. 549.

5969. De miliciens, zoodra zij gepasporteerd zijn, hebben de bevoegdheid om zich van de militaire goederen, waarvan zij wettige eigenaren zijn, te ontdoen. — M. B. Z. 5 September 1860, no. 156, 4e afd., Bijv. 265, E, 434; Luttenberg 101; Prov. blad Z. Holland 97; Zeeland 100; Utrecht 85; Friesland 105; Overijssel 42; Groningen 54; Drenthe 31; Limburg 135.

5970. Bepalingen nopens de rigtige uitvoering der wet van 3 Junij 1859, betrekkelijk het koopen, in pand of bewaring nemen of ontvangen van militaire goederen. — M. v. O. 27 Junij 1859, no. 37 B, Bijv. 242, E, 634; Luttenberg 309.

5971. De registers te houden door opkoopers van militaire kleedingstukken en goederen, zijn vrij van zegelregt. — Kon. Besl. 21 October 1859, no. 73, Bijv. 280, E, 693; Luttenberg 319; P. W. 3461.

5972. De hulp en bijstand aan den verkooper geboden in het onbevoegd te gelde maken van militaire kleedingstukken, is niet strafbaar. — Hof Utrecht 29 Junij 1869; W. 3153.

5973. Verordening, houdende bepalingen van politie op het koopen en verkoopen van zekere goederen te Delft; vastgesteld 6 Junij 1856. — Gemst. 294.

5974. Inlichting nopens de uitlevering van de stukken van overtuiging, gediend bij vervolgingen overeenkomstig de wet van 23 Junij 1859. — M. v. J. 4 Januarij 1860, no. 108, Bijv. 94.

5975. De gemeentebesturen mogen geen straf

bepalen op het tappen gedurende de godsdienstoefeningen op Zon- en feestdagen, omdat dit reeds wordt gestraft bij art. 6 wet van 1 Maart 1815 (St. 21). — Kon. Besl. 17 Januarij 1852 (St. 7); Luttenberg 4.

5976. Het geven van voorschriften omtrent de viering van de dagen aan den openbaren godsdienst gewijd, is een onderwerp van rijksbelang en dus onttrokken aan een regeling door den gemeentewetgever. — Ged. St. Z. Holland; Gemst. 1381; Rep. 1876; 390; W. B. A. 1526; Rep. 1878; 1970; Kon Besl. 10 April 1872 (St. 21); Luttenberg 44.

5977. Als een verordening niet bepaald spreekt van erkende Christelijke feestdagen, waar zij voorschrijft het schoonhouden van straten op Zaturdag, tenzij die dag een feestdag zij, moet daaronder ook de Zaturdag als de Israëlitische feestdag worden begrepen; daartegen doet de wet van 1 Maart 1815 (St. 21) niet af. — H. R. 29 Junij 1874; W. 3749; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1527, 210: N. R. CVII, § 25, 175; W. B. A. 1318; Gemst. 1196.

5978. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat in de gemeente geen nieuwe tapperij mag worden opgerigt. — Kon. Besl. 6 Junij 1880 (St. 105); W. B. A. 1620; Luttenberg 142.

5979. Bij verordening mag worden verboden het tappen van sterke dranken op Zon- en erkende christelijke feestdagen, de zondagswet (1 Maart 1815, St. 21) is daartegen geen beletsel. — Verslag Zeeland 1856.

5980. Bij verordeningen op de tapperijen mogen geene voorschriften worden gegeven omtrent de daarvoor gebruikte localen, zooals de ruimte, de zamenstelling der muren en vloeren en de ventilatie. — Kon. Besl. 1 Mei 1880 (St. 79); Luttenberg 111.

5981. Bij verordening mag niet worden bepaald het getal tapperijen, welke in een gemeente mogen worden gehouden. — Kon. Besl. 6 Junij 1880 (St. 105); Luttenberg 142.

5982. Bij verordening mag de sluiting der herbergen enz. gedurende de godsdienstoefeningen, niet worden beperkt tot de maanden October tot en met Mei, omdat de zondagswet zulks voor het geheele jaar gebiedt. — Verslag Zeeland 1861.

5983. G. J. C. Schimmelpenninck. De lege 1 Martis 1815 vulgo de Zondagswet. — L. B. 1847.

5984. F. W. Smit. De wet van 1 Maart 1815 (St. 21), de Zondagswet. — Leiden 1867. Beoordeeld door mr. J. L. de Leao Laguna in Themis 2e XV, 681.

5985. Mr. A. A. Weve. Beschouwingen betreffende de wet van 1 Maart 1815 (St. 21), houdende voorschriften ter viering der dagen aan de openbare Christelijke godsdienst toegewijd. — N. R. B. IX, 592.

5986. Mr. B. J. Lintelo de Geer. Regt van den Zondag, — N. Jaarb. VII, 228, 262.

5987. Mr. J. A. Levy. De Zondagswet. — Themis 2e VII, 242.

5988. Het bespelen van een of meer muziekinstrumenten en het dansen van eenige personen in eene tapperij des Zondags op een uur, waarop deze volgens de wet geopend mag zijn, levert geen overtreding der Zondagswet op. — Hof N. Holland 3 Maart 1845; N. R. XXIV, § 68, 311; W. 607; R. B. VII, 413; Kantg. Breda sine die; W. 1069.

5989. Het spelen met centen op straat des Zondags, gedurende de godsdienstoefening gepleegd, is geen overtreding der Zondagswet, daartegen kan bij verordening straf worden gesteld. — Kantg. Noordwijk 8 Maart 1866; W. 2845; W. B. A. 913; H. R. 23 December 1845; N. R. XXIII, § 21, 114; v. d. H. G. Z. III, no. 185, 374.

5990. De Zondagswet is toepasselijk op den Hemelvaartsdag, zonder dat daartoe eene voorafgaande aanwijzing van het administratief gezag vereischt wordt. — H. R. 4 Mei 1847; N. R. XXVII, § 44, 179; W. 821; v. d. H. G. Z. VI, no. 239, 156.

5991. Het door een brood-, koek- en banketbakker op een Zondag in den winkel uitstallen zijner waren, is strafbaar volgens art. 2 der Zondagswet. — Daarbij kan niet aan den verkoop van geringe waren worden gedacht om de uitzondering bij gemeld art. gesteld te kunnen inroepen. — H. R. 19 December 1860; W. 2245; N. R. LXVI, § 43, 311; v. d. H. G. Z. XVII, no. 834, 300; Gemst. 485. Anders Kantg. Onderdendam 30 Aug. 1860; Regtb. Appingedam 5 October 1860 ibid.

5992. De noodzakelijkheid van den openbaren arbeid is volgens art. 1 der Zondagswet niet aan de beslissing des regters, maar aan die van het plaatselijk bestuur onderworpen. — Regtb. Heerenveen 20 Maart 1860; W. 2234; Gemst. 486.

5993. Elke openbare arbeid op Zon- of feestdag is ingevolge de Zondagswet verboden, ook zelfs indien noodzakelijkheid daartoe geacht kan worden te bestaan, doch eene schriftelijke toestemming van het gemeentebestuur ten blijke dier noodzakelijkheid ontbreekt. — Kantg. Loenen 5 Julij 1861; W. 2292.

5994. De *Zondag* moet in den zin der wet niet geacht worden begrepen te zijn onder de algemeene uitdrukking van *feestdag*, met dat gevolg, dat hetgeen verboden is op feestdagen, ook op Zondag verboden is. — Kantg. 's Gravenhage 26 Augustus 1852; W. 1363; Kantg. 's Gravenhage 2 September 1852; W. 1365.

5995. Aan besturen van spoorwegen kan op hun verzoek doorloopend vergunning worden verleend voor het doen verrigten van werkzaamheden aan de spoorwegen op Zondagen en erkende Christelijke feestdagen, behoudens de noodige waarborgen om tegen misbruiken te kunnen waken. — M. B. Z. 27 September 1867; Gemst. 838; M. B. Z. 6 April 1862, no. 230, 11e afd.; Bijv. 110; W. 2367; Gemst. 551; W. B. A. 689.

5996. De tweede Kerstdag is een algemeen erkende Christelijke feestdag. Het verrigten van arbeid in het veld op dien dag gedurende de godsdienstoefening stelt een strafbaar feit daar. — Regtb. Zierikzee 30 Maart 1855; W. 1660. Anders H. R. 3 Maart 1863; W. 2463; N. R. LXXIII, § 38, 251; v. d. H. Strafr. 1863, no. 1823, 62.

5997. De Hemelvaartsdag is een feestdag, die door de Christen Kerkgenootschappen algemeen wordt erkend en gevierd. — Regtb. Brielle 18 September 1857; W. 1906; H. R. 27 November 1855; W. 1823; N. R. LI, § 45, 181; v. d. H. G. Z. XII, no. 623, 323. Anders Regtb. Brielle 9 Augustus 1855; W. 1673, 1823.

5998. Door het bevel in art. 3 der wet van 1 Maart 1815 (St. 21), om gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefeningen bestemd, de deuren der herbergen enz. gesloten te hebben, kan niet geacht worden de uitoefening van het beroep van herbergier te zijn verboden. — H. R. 19 Maart 1850; W. 1131; v. d. H. G. Z. X, no. 463, 153; N. R. XXXV, § 26, 118.

5999. Iets over het al of niet geldige van doorloopende vergunningen tot het verrigten van openbaren arbeid op Zon- en feestdagen. — W. B. A. 689.

6000. Het draaien der wieken of de werking van een molen, die door den wind wordt bewogen, is begrepen onder openbaren arbeid, bedoeld in art. 1 der Zondagswet. — H. R. 4 Januarij 1859; N. R. LXI, § 2, 5; W. 2023; v. d. H. G. Z. XVI, no. 746, 1; H. R. 19 November 1850; N. R. XXXVII, § 12, 54; W. 1322; v. d. H. G. Z. X, no. 496,

392; Kantg. Boxmeer 17 November 1856; W. 1861; Gemst. 299; Anders Kantg. Alphen 19 September 1860; W. 2303; Gemst. 520.

5999. Het bevel bij de Zondagswet gegeven om gedurende den tijd voor de openbare godsdienstoefeningen bestemd, de deuren der herbergen gesloten te hebben, moet zoo worden verstaan, dat het voldoende is de deur met de klink gesloten te hebben. Het tappen met gesloten deuren is geoorloofd. — H. R. 14 December 1852; N. R. XLIII, § 56, 282; v. d. H. G. Z. XI, no. 563, 366; W. 1464.

6002. De tweede Pinksterdag moet onder de godsdienstige feestdagen worden geteld, op welke de openbare arbeid bij de wet van 1 Maart 1815 (St. 21) is verboden.

De bepalingen der wetboeken, welke het doen van exploiten op den tweeden Pinksterdag niet verbieden, kunnen niet geacht worden eenige afschaffing der verordeningen van politie, zoo als in de Zondagswet zijn vervat tot strekking te hebben. — H. R. 4 Januarij 1859; N. R. LXI, § 2, 5; W. 2023; v. d. H. G. Z. XVI, no. 746, 1; H. R. 8 April 1856; W. 1748; v. d. H. Bel. VI, no. 368, 282; N. R. LII; 66, 291.

6003. De Zondagswet verbiedt niet, dat gedurende den tijd voor de godsdienstoefening bestemd, de straatdeuren van herbergen of andere huizen, waar sterke drank verkocht wordt, openstaan. Dat verbod betreft integendeel alleen de deur der gelagkamer. — Kantg. Breda 10 Junij 1854; W. 1562; Gemst. 151.

6004. De regter is bevoegd om aangezien in de Zondagswet het minimum der boete niet wordt vastgesteld, af te dalen beneden de minste boete bij art. 466 C. P. ten aanzien van overtredingen aangenomen. — Kantg. Loenen 5 Junij 1861; W. 2292.

6005. De Zondagswet en hare jurisprudentie, handleiding voor allen die zich willen bekend maken met hunne wettelijke regten en verpligtingen op de Christelijke feestdagen. — Arnhem 1857; beoordeeld W. 1897.

6006. Het afmaaijen van een weinig gras tot noodzakelijk beestenvoeder op Zondag, vereischt niet de toestemming van het plaatselijk bestuur en levert geene overtreding der Zondagswet op. — Kantg. Breda 23 Augustus 1856; W. 1780; Luttenberg 153.

6007. Het werken in een gebouw, ook al is dit zichtbaar van de openbare straat, is geen openbare arbeid in den zin der Zondagswet. — H. R. 29 October 1856; W. 1864; N. R. LIV, § 21, 88; v. d. H. G. Z. XIII, no. 654, 336. Anders Hof Overijssel 10 Mei 1856 ibid.

6008. Bij beweerde overtreding der Zondagswet moet de regter beslissen, of er noodzakelijkheid bestaat om op Zondag werk te verrigten, of daarvoor de toestemming van het plaatselijk bestuur is verkregen en eindelijk of die arbeid de kenmerken draagt van openbaren arbeid bij de Zondagswet verboden. — H. R. 19 Maart 1856; W. 1858; v. d. H. G. Z. XII, no. 630, 361.

6009. De verboden uitoefening van neringen en bedrijven gedurende de kerkdienst op Zon- en feestdagen, kan niet geacht worden mede te brengen eene stremming van de openbare gemeenschapsmiddelen en een oponthoud te bewerken in het openen eener sluis, dat nadeelig voor de belangen van handel en scheepvaart moet werken. — M. B. Z. 9 Maart 1849: Bijv. 83; Bijv. E, 339; Luttenberg 22.

6010. De Zondagswet is ook toepasselijk op den tweeden Pinksterdag. — Kantg. Amsterdam no. 4, 18 Junij 1856; R. B. VI, 497.

6011. De tweede Pinksterdag is een Christelijke feestdag in den zin der Zondagswet. — Gemst. 1027.

6012. Het uitstallen op Zondag van goederen door een winkelier binnen zijne woning voor de glasramen, is eene overtreding der Zondagswet. — Kantg. Woerden 17 October 1856; W. 1893; Gemst. 315.

6013. Het verrigten van openbaren arbeid op Hemelvaartsdag is strafbaar volgens de Zondagswet. Knechten die op last van hunnen meester ongeoorloofden arbeid verrigten zijn deswege niet strafbaar. De meester, die dien arbeid niet zelf heeft verrigt, maar daartoe alleen last heeft gegeven, is deswege strafbaar. — Kantg. Sommelsdijk 3 Augustus 1857; W. 1890.

6014. Om het verrigten van openbaren arbeid op Zondag te doen vallen onder het bereik der Zondagswet, behoort mede te laste zijn gelegd, dat zulks heeft plaats gehad *„buiten noodzakelijkheid"*, in welk geval toch de plaatselijke regering daartoe schriftelijk toestemming verleent. — Kantg. Loenen 20 Junij 1855; W. 1666.

6015. De omstandigheid, dat de schriftelijke toestemming van de plaatselijke regering tot den openbaren arbeid op Zondag gedaan, niet is gegeven, kenmerkt volgens de Zondagswet de strafbaarheid van het feit.

Eene dagvaarding deze omstandigheid niet behelzende, immers slechts vermeldende, dat de beklaagde op Zondag zijn molen heeft bemalen, zonder daartoe het vereischte schriftelijk consent van de plaatselijke regering aan den veldwachter te hebben kunnen vertoonen, voldoet niet aan art. 223 Wetb. van Strafv. — H. R. 27 Junij 1854; W. 1667; v. d. H. G. Z. XII, no. 597, 177; N. R. XLVIII, § 6, 33; H. R. 24 Junij 1859; W. 2068; Gemst. 403.

6016. Het visschen op Zondag is niet verboden. — Kantg. Gorinchem 24 December 1857; W. 1922; Regtb. Gorinchem 27 Januarij 1858; W. 1931; H. R. 7 April 1858; W. 1948; N. R. LVIII, § 60, 313; v. d. H. G. Z. XV, no. 710, 61.

6017. Het verwerken van hooi op Zondag op een stuk land voor een ieder zichtbaar, is openbare arbeid. — Indien daarvoor geene schriftelijke vergunning van de plaatselijke regering is verkregen, doet het niets af dat het werk uit noodzaak is gedaan. — Kantg. Gorinchem 20 Januarij 1859; W. 2031.

6018. Bij het verleenen van vergunning tot openbaren arbeid op Zondag, mag het oordeel over de noodzakelijkheid niet aan den verzoeker worden overgelaten. De plaatselijke regering mag geene doorloopende vergunning verleenen tot het verrigten van openbaren arbeid op Zon- en feestdagen, zoo dikwijls de verzoeker mogt meenen, dat daartoe noodzakelijkheid bestaat; dat oordeel behoort bij het plaatselijk bestuur te blijven; het kan niet worden overgelaten aan den verzoeker. — Kantg. Breda sine die; W. 2054; Gemst. 396.

6019. Het vegen der straat in den vroegen morgen van een Zondag, stelt geen overtreding der Zondagswet daar. — Kantg. Oostburg 19 December 1854; R. B. IV, 605.

6020. Bij verordening mag niet worden verboden, het geven van publieke danslessen op Zon- en feestdagen, daardoor komt men op het gebied der Zondagswet. — Verslag N. Holland 1863; W. B. A. 824.

6021. Vergunning voor het houden van vermakelijkheden op Zondag moet niet, op grond van art. 188 gem.w., van den burgemeester, maar van burgemeester en wethouders uitgaan. — Gemst. 1232.

6022. Wat is in regtskundigen zin een openbare vermakelijkheid? — W. B. A. 1080.

6023. Billardspel op eene openbare plaats, gedurende de godsdienstoefening, is niet strafbaar. —

H. R. 23 Augustus 1864; W. 2616; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1035, 143; N. R. LXXVII, § 48, 342.

6024. Bij verordening mag worden bevolen, dat de tapperijen, minder dan 200 ellen gelegen van een kerkgebouw, gedurende de godsdienstoefening moeten gesloten zijn in gemeenten, waar geene besloten kring van gebouwen bestaat. — M. B. Z. 5 Februarij 1864, no. 234; G. v. O. 718.

6025. Bij verordening mag niet worden verboden het oprigten van nieuwe tapperijen boven een bepaald getal. — Kon. Besl. 6 Junij 1880 (St. 105); W. B. A. 1620; Rep. 1880, 6928.

6026. Indien in een verordening is bepaald, dat onder tapperijen worden begrepen alle huizen, waarin het bedrijf van tapper wordt uitgeoefend, is het voor de overtreding, van bezoekers na middernacht toe te laten, onverschillig of in de woning, waarin dat bedrijf wordt uitgeoefend, ook een societeit wordt gehouden en of aldaar aanwezige personen al dan niet leden dier societeit zijn. — H. R. 4 November 1878; W. 4323.

6027. Onder de uitdrukking *aanhoorigheid*, voorkomende in een plaatselijke verordening, houdende verbod om in gebouwen, waarin een koffijhuis wordt gehouden of in de *aanhoorigheid* daarvan, na een bepaald uur te tappen, behooren de lokalen welke geen deel van het hoofdgebouw uitmakende, alleen dan te worden verstaan als zij met dat hoofdgebouw zoodanig zijn verbonden, dat zij den bewoner ter bewoning of ter uitoefening van zijn beroep op gelijke wijze en in vereeniging met het hoofdgebouw dienen en als zoodanig worden gebruikt. Deze verbodsbepaling is dus niet van toepassing, waar zoodanige bestemming of gebruik ontbreekt. — H. R. 18 November 1878; W. 4331.

6028. De algemeene bepaling in eene plaatselijke verordening, nopens het sluiten eener tapperij op een bepaald uur, wordt niet veranderd of gewijzigd door de bevoegdheid in dezelfde verordening aan den burgemeester gegeven, om wegens bijzondere reden en onder nadere bepalingen, vergunning te geven tot verschuiving van het uur van sluiting. — H. R. 28 Februarij 1860; N. R. LXIV, § 26, 100; v. d. H. G. Z. XVII, no. 801, 58; W. 2148.

6029. Het woord *„sluiten"* eener herberg, in vele verordeningen voorkomende, moet zoo worden verstaan, dat de deur der herberg zoodanig gesloten moet zijn, dat niemand van buiten deze kan openen om er binnen te treden. — H. R. 24 Julij 1863; W. 2519; v. d. H. G. Z. XX, no. 996, 299; N. R. LXXIV, § 46, 300.

6030. Bij verordening kan aan tappers de verpligting worden opgelegd, om drenkelingen in hunne woning ter verpleging op te nemen, dit is niet in strijd met art. 153 der grondwet. — H. R. 19 Oct. 1852; Regtz. XXX, 236; XXXI, 239; N. R. XLIII; § 12, 82; W. 1367, 1377; v. d. H. G. Z. Strafr. 1852, II, no. 881, 82; Kantg. Amsterdam no. 4, 4 Februarij 1852; Regts. XXXI, 239; W. 1312.

6031. De vraag of de gemeentebesturen bevoegd zijn, het oprigten van tapperijen te verbieden, zondaartoe vergunning te hebben bekomen, en of art. 2 der wet van 20 Mei 1819 (St. 34) den houder van het patent van tapper, het regt geeft dat beroep overal uit te oefenen, is verschillend beantwoord. — Kon. Besl. 14 October 1862 (St. 184); Luttenberg 137; Kon. Besl. 20 December 1850 (St. 74); Luttenberg 196, verklaren de gemeentebesturen daartoe onbevoegd. — H. R. 11 Maart 1845; N. R. XX, § 29, 129; v. d. H. G. Z. III Supp., no. 431, 15; W. 625, verklaart hen bevoegd. Mr. G. de Vries, bl. 148, bestrijdt dat arrest; mr. J. Quarles van Ufford in Themis, IX, 388. Zie W. 636; H. R. 22 Junij 1841; N. R. IX, § 47, 226; W. 256; v. d. H. G. Z. II, no. 70, 205; mr. H. P. van Karnebeek. N. Bijdr. v. R. en W. VII, 44; Ged. Staten Z. Holland 4 October 1856; Luttenberg 279.

6032. Bij verordening mag aan herbergiers en koffijhuishouders worden verboden om openbare muziek of danspartijen aan te kondigen of te geven, anders dan na bekomen verlof van den burgemeester. — M. B. Z. 25 September 1856, lett. A, 2e afd., Bijv. 254; Gemst. 265; W. B. A. 385; Ged. Staten Z. Holland 7 October 1856, 8; Luttenberg 279; Prov. blad Z. Holland 144.

6033. Onder het regt van vergaderen is niet begrepen het gezamelijk verblijf in een herberg of tapperij.

Het verbod opgenomen in een gemeente-verordening, om gedurende bepaalde uren, in herberges of tapperijen vergaderingen te houden, is geen beperking van het regt van vergadering, indien de uitoefening van dat regt overal elders wordt vrijgelaten.

De gemeenteraad is bevoegd om bij verordening het vrije genot van en de beschikking over den bijzonderen eigendom, ten opzigte van den eigenaar, zoodanig te regelen en te beperken, dat het dezen bij verbod niet vrij staat anderen in zijn huis te ontvangen. — H. R. 7 Maart 1871; W. 3386; N. R. XCVIII, § 21, 180; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1351, 384.

6034. Tot het houden eener danspartij, wordt niet vereischt, dat deze plaats heeft naar de regels die gewoonlijk bij het vormen van zoodanige partijen worden in acht genomen.

Niet het verbod, hetwelk uit kracht eener verordening bestaat, maar wel de tijdelijke opheffing van zoodanig verbod, behoort tot de bevoegdheid van den burgemeester. — Kantg. van Weert 12 November 1863; W. 2599.

6035. De sluiting der tapperijen op bepaalde uren, mag bij verordening bevolen worden, dit is niet in strijd met de patentwet. — H. R. 12 Dec. 1854; W. 1602; N. R. XLIX, § 9, 36; v. d. H. G. Z. XII, no. 606, 223; Gemst. 171.

6036. Mr. A. M. Geesteranus. Het recht van vereeniging en vergadering en de plaatselijke verordeningen op de tapperijen, herbergen, koffijhuizen en dergelijke. — Bijdr. v. Boer en Fruin XVII, 367.

6037. De patentwet sluit niet de bevoegdheid uit om de vrije uitoefening van een patentpligtig beroep, op of gedurende zekere bij plaatselijke keur gereglementeerde tijdstippen te verbieden. De bevoegdheid hiertoe wordt integendeel gesanctioneerd door het tweede lid van art. 2 der wet van 31 Mei 1819 (St. 34). Bij een verordening, bepalende dat logementhouders en tappers op zeker tijdstip hunne logementen en tapperijen moeten sluiten en de aanwezige bezoekers daaruit doen vertrekken, kan geen sprake zijn van inbreuk op het grondwettig regt van vereeniging en vergadering. Onder uitdrukking „logementen en tapperijen" moeten niet bij uitsluiting worden verstaan de logeer- en gelagkamers, maar het geheele huis of gebouw, waarin het beroep van logementhouder of tapper wordt uitgeoefend. — H. R. R. 18 November 1878; W. 4328.

6038. Wanneer eene verordening strafbaar stelt, het na zekeren bepaalden tijd openhouden of verblijven in eene herberg, tapperij en dergelijke voor het publiek openstaande plaats, dan is de herbergier of bezoeker niet in overtreding, indien blijkt dat het locaal, dat opengehouden of waarin verbleven is, was afgezonderd van de openbare gelagkamer en niet toegankelijk voor het publiek. — Regtb. 's Hertogenbosch 7 Julij 1863; W. 2625, 2628; Gemst. 632.

6039. Wanneer in eene verordening wordt bepaald, dat in tapperijen enz. op daarbij bepaalde tijden niet mag worden getapt, volgt daaruit, dat zij alsdan moeten gesloten zijn en niemand daar mag worden toegelaten. — H. R. 6 Junij 1865; W. 2712; N. R. LXXX, § 20, 192; W. B. A. 846; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1072, 21.

6040. Bij verordening mag niet verboden worden aan de ingezetenen, die geen herbergiers enz. zijn, om in hunne huizen na bepaalde uren nachtelijke drinkgelagen te houden. — Kon. Besl. 17 Januarij 1852 (St. 7); Luttenberg 4.

6041. Bij verordening kan de verandering van het sluitingsuur der herbergen niet aan burgemeester en wethouders worden opgedragen, daar dit aan den burgemeester behoort, volgens art. 188. — M. B. Z. 12 Junij 1852, no. 193, bij Walker Cremer.

6042. Aan het oordeel van den raad is overgelaten, of in de gemeenten eene verordening op de herbergen enz. moet bestaan al of niet; de raad is dus bevoegd eene daarop bestaande verordening in te trekken. — Verslag Zeeland 1857.

6043. Na het sluitingsuur mogen de bezoekers met geweld uit een tapperij verwijderd worden. — Gemst. 1157.

6044. De bepaling van een sluitingsuur voor een tapperij is niet in strijd met de wet op het regt van vereeniging en vergadering. — Gemst. 1080.

6045. Hij, die patent als tapper neemt en dat bedrijf uitoefent, maakt van zijne woning een tapperij. — Gemst. 1092.

6046. De vergunning tot het openhouden van tapperijen na het sluitingsuur enz., moet van den burgemeester uitgaan. — Gemst. 1098.

6047. Bij verordening mag worden bepaald, dat de burgemeester aan een tapper of kroeghouder ten allen tijde kan gelasten om dadelijk op te houden met tappen. — H. R. 6 Maart. 1855; Gemst. 256; N. R. XLIX, § 53, 243; W. 1773; v. d. H. G. Z. XII, no. 614, 271.

6048. Dronkenschap op zich zelve, kan bij eene verordening niet strafbaar worden gesteld, wel het zich vertoonen op de openbare straat in beschonken toestand. — Verslag Zeeland 1859; Gemst. 599.

6049. G. F. J. van Niekerken. De plaatselijke besturen gaan hunne bevoegdheid te buiten, door straffen te bepalen tegen openbare dronkenschap. — Thesis XXX, Leiden 1865.

6050. Bij verordening kan niet worden bepaald, dat beschonkenen, welke zich op aanmaning der politie niet terstond naar hunne woning begeven, zullen worden aangehouden en in bewaring gesteld. — M. B. Z. 26 November 1852; Caan III, 259.

6051. Het verkeeren in kennelijken staat van dronkenschap is iets, wat door getuigen kan worden waargenomen en verklaard, zonder dat daaromtrent een bepaalde motivering wordt vereischt. — H. R. 22 November 1870; W. 3270; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1338, 308; N. R. XCVI, § 22, 184; W. B. A. 1193; Gemst. 1006.

6052. Logementhouders, die tevens tappers zijn, moeten hunne huizen gesloten houden, gedurende den tijd bij de politie-verordeningen ten aanzien van tappers voorgeschreven; zij kunnen zich niet beroepen op hun bedrijf van logementhouder, aan wien de openstelling geoorloofd is. — Kantg. Purmerend 1 Nov. 1855; W. 1785 Gemst. 261.

6053. De overtreding van een herbergier, die na het daarvoor bepaalde uur een of meer personen in zijn herberg toelaat, is op zich zelve onderscheiden van die personen, die de bedoelde tapperij op dat uur niet hadden verlaten. In deze, waar ook niet blijkt van eenige afspraak tusschen den herbergier en den bezoeker, moet alzoo de regel worden toegepast, dat misdrijven door onderscheiden personen, hoezeer dan ook gelijktijdig begaan, afzonderlijk behooren te worden behandeld, als zijnde hier niet de rede van een samenhangend misdrijf. — H. R. 29 September 1857; W. 1993; N. R. LVI, § 71, 332; v. d. H. Strafr. 1857, no. 1346, 328; H. R. 19 Junij 1855; W. 1667; v. d. H. Strafr. 1855, I, no. 1105, 291; H. R. 26 Junij 1855: N. R. L, § 61, 271; H. R. 10 Februarij 1858; N. R. LVIII, § 22, 145; W. 2082; v, d. H. Strafr. 1858, I, 1385, 92.

6054. Hij die teregt staat wegens de overtreding van niet-sluiting van een koffijhuis of herberg op den bij verordening bepaalden tijd kan zich tot zijn ontlasting niet beroepen op de omstandigheid, dat het vertrek, waarin nog werd gelag gemaakt, hoewel bij zijn huis behoorende, niet hem in eigendom toekomt en tevens dat daarin een particuliere vereeniging werd gehouden. — Kantg. Schagen 29 November 1877; W. 4198; Rep. 1878, 59.

6055. Aan het voorschrift van een politie-verordening, „dat de lichten moeten worden uitgedoofd in de billard- en gelagkamer", is niet voldaan, zoolang nog een der lichten, die de gewone verlichting van een gelagkamer uitmaken, brandt. Uit de omstandigheid, dat iemand, behalve de koffijhuishouder of tapper, ook logementhouder is, volgt niet, dat hij na het sluitingsuur als koffijhuishouder niet meer zou hebben een billard- of koffijkamer" en het daartoe bestemd vertrek dan zou terugkeeren binnen den kring der gewone vertrekken. — H. R. 21 October 1878; W. 4316; Rep. 1878; 2797 vg.

6056. Eene tapperij is te houden voor eene openbare plaats in den zin van art. 367 C. P. — H. R. 31 Mei 1853; W. 1546; N. R. XLV, § 9, 50.

5357. Onder het woord „*tapperijen*" in politieverordeningen, moeten worden verstaan alle openbare plaatsen, waar men gelagen zet. — H. R. 14 Febr. 1865; W. 2678; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1049, 293.

6058. De provinciale staten van Limburg zijn niet op het gebied van den plaatselijken wetgever getreden door het reglement op het sluiten der herbergen vast te stellen, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 26 Julij 1844. Door de invoering der gemeentewet kan dat reglement niet geacht worden te zijn vervallen. — Kantg. Sittard 12 December 1851; W. 1292.; Gemst. 12.

6059. Tappers en kroeghouders zijn persoonlijk aansprakelijk voor het zetten van gelagen na verboden tijd, ook al blijkt het, dat de overtreding van het verbod niet door hen zelven, maar door onder hunne magt staande personen, zelfs in afwezigheid van den tapper, begaan is. — Regtb. Middelburg 14 November 1851; in anderen zin Kantg. Middelburg 19 September 1851; beide W. 1336.

6060. Het gebod in verordeningen voorkomende, dat vóór een bepaald uur de tapperijen enz. moeten *gesloten* zijn, heeft geene andere bedoeling dan dat aldaar na dien tijd het bedrijf van tapper of dergelijke niet mag worden uitgeoefend. Het bloot *verlicht* zijn der gelagkamer na dien tijd, stelt op zich zelf nog niet overtreding van dat gebod daar; het aanwezig zijn van aan het huisgezin vreemde personen kan daartoe ook niet worden gebragt, wanneer het bewezen is, dat deze aanwezigheid plaats heeft ondanks den *tapper*, en dat deze de politie heeft ingeroepen om hen te verwijderen. Hieruit volgt, dat wanneer de beklaagde het laatstgenoemde als verdedingsmiddel aanvoert, de regter verpligt is deswege te onderzoeken en te beslissen. — H. R. 4 Maart 1851; W. 1348; N. R. XXXVIII, § 14, 57; v. d. H. G. Z. XI, no. 509, 53.

6061. Het begrip van muziek of danspartij kan niet geacht worden reeds van zelf gelegen te zijn in het enkele feit, dat op zeker tijdstip iemand eene harmonica bespeelt en eenige aanwezigen goedvinden daarna te dansen. Dat begrip brengt veeleer mede, dat eenig min of meer georganiseerd plan of beraamd overleg daartoe moet hebben bestaan, om bij gemis eener vergunning van den burgemeester, te kunnen vallen in de termen eener verordening. — H. R. 21 Mei 1867; W. 2919; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1167, 140; N. R. LXXXVI, § 9, 52; W. B. A. 973.

6062. Een societeit gehouden in een afzonderlijke kamer eener herberg is geen voor het publiek openstaande plaats, waarop eene politie-verordening op het sluiten der herbergen van toepassing is. — H. R. 27 September 1864; N. R. LXXVII, § 54, 383; W. 2631; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1036, 148.

6063. Verhouding van een societeit in het huis van een herbergier gehouden, tegenover een verordening op het sluitingsuur. — Gemst. 1236, 1260 vgg.

6064. Het enkel bezit van een patent als societeithouder plaatst een herbergier niet boven de verordening op het sluiten der herbergen. — Gemst. 1116.

6065. Societeit als middel om de bepaling op het sluitingsuur der herbergen te ontduiken. — Gemst. 1090, 1091.

6066. Voor de strafbaarheid van een verzuim om een herberg of tapperij na een bepaald uur te sluiten en niemand na dien tijd meer binnen te laten, is het onverschillig of dit verzuim bestaat in gebrek aan toezigt op de handelingen van dienstboden en huisgenooten en of een meer of min kwaadwillige nalatigheid uitsluitend door den koffijhuishouder, herbergier of tapper zelven is begaan — H. R. 30 October 1876; W. 4051; N. R. CXIV, § 16, 116; W. B. A. 1439.

6067. Een verordening, waarbij het sluitingsuur der koffijhuizen en herbergen ook tot societeiten wordt uitgestrekt, is niet in strijd met de wet of het algemeen belang. — W. B. A. 1559; Rep. 1879, 3903.

6068. Indien een gemeente-verordening straf bedreigt tegen het openhouden van winkels of plaatsen in verboden tijd, doet het niets af dat op zeker tijdstip van den avond of den nacht de gelagkamer der tapperij tot een societeit werd ingerigt. — H. R. 13 November 1876; W. 4048; N. R. CXIV, § 23, 168; W. B. A. 1450.

6069. Een gemeenteraad is bevoegd om omtrent het zetten van gelagen in societeiten voorschriften te geven, niet echter om de sluiting der societeiten zelve te bevelen. — M. B. Z. sine die; Gemst. 1397; W. B. A. 1518; Rep. 1876, 1427.

6070. Voor de strafbaarheid van het feit, dat men op het bij de verordening verboden tijdstip onder gelag zat, doet niets af, wanneer men juist niet in de herberg, maar buiten de deur sat. — H. R. 5 Februarij 1872; W. 3433; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1401*, 183; N. R. C, § 12, 100; W. B. A. 1219; Gemst. 1070.

6071. Indien eene verordening onder strafbedreiging inhoudt, dat tapperijen des avonds na bepaalden tijd moeten gesloten zijn en dat er na dien tijd geen drank zal mogen worden verkocht, dan is het niet gesloten zijn der tapperij na den gestelden tijd, genoegzaam tot toepassing der straf, onafhankelijk van het al of niet tappen of drank verkoopen. — H. R. 4 September 1855, LI, § 3, 7; W. 1787; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1121, 6.

6072. Politiemaatregelen ten aanzien van in beschonken toestand verkeerende personen. — Gemst. 409, 410, 412, 413.

6073. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat de voorschriften omtrent het sluiten van herbergen van toepassing zijn op societeiten, „die zonder medeweten of toestemming van het gemeentebestuur, zijn of zullen worden opgerigt. — Verslag Zeeland 1869, 177.

6074. Gewone sluiting der tapperijen gedurende de kermis. — Bijdr. VI, 441.

6075. Een huis *waar men gelagen zet*, is een huis of openbare inrigting, waarvan de houder er zijn werk van maakt om aan de bezoekers van zijn huis of inrigting, tegen betaling ten zijnent spijs of drank of beide te leveren en aldaar te doen gebruiken. Die bezoekers zijn in dat geval gelagmakende personen. De taalkundige beteekenis van het woord *„gelag"* brengt geenszins mede, dat daaronder alleen *„dranken"* zouden moeten worden verstaan. Een restaurateur is houder van een huis, waar men gelagen zet. — Regtb. 's Gravenhage 29 Augustus 1854; W. 1570; Gemst. 153.

6076. De bepaling, dat tapperijen des avonds te elf uren gesloten moeten zijn is van toepassing op het feit van het na gemeld uur nog aanwezig hebben van bezoekers in de tapperij. — H. R. 3 Mei 1880; W. 4512.

6077. Indien de sluiting der herbergen op een bepaald uur bij verordening is bevolen, stelt het geen overtreding daar, dat eenige personen na dat uur buitenshuis op het erf van den herbergier zijn gevonden. — H. R. 18 Februarij 1863; N. R. LXXIII, § 30, 208; W. 2459; v. d. H. G. Z. XX, no. 964, 68.

6078. Ontwerp van eene plaatselijke verordening op het sluiten van herbergen. — Gemst. 30.

6079. Regt van den herbergier om zijn herberg te sluiten. — Gemst. 1264.

6080. Oplossing van kwestiën betreffende de uitvoering eener verordening op de herbergen. — Gemst. 1069.

6081. Voor de toepassing van het Rotterdamsch reglement op de tapperijen, is ook elk zich noemende koffijhuishouder onder de benaming van *„tapper"* begrepen; terwijl onder *„tapperij"* wordt verstaan, het huis waar het bedrijf van tapper of koffijhuishouder wordt uitgeoefend. Ook al ware bewezen, dat de tapper in zijn als tapperij aan te merken huis op zekere avonden of nachten societeiten hield, dan zou toch het huis niet ophouden tapperij te zijn en beheerscht blijven door de verbodsbepalingen daaromtrent. Met het wezen eener societeit is ten eenenmale in strijd, dat er buiten het bestuur over die societeit nog is een directeur; dat de bestuurders, leden zijnde, echter vrij zijn van het betalen van contributie; dat de societeit alleen wordt gehouden als de directeur het goed vindt amusementen in zijn huis te geven: dat al wat de societeit aan geldelijk voordeel opbrengt, strekt ten behoeve van den directeur: dat deze laatste uitsluitend het regt heeft de societeit te ontbinden. — Regtb. Rotterdam 8 Junij 1878; W. 4263.

6082. Verordening op de koffijhuizen, tapperijen en dergelijke plaatsen te Amsterdam. — Gemst. 154.

6083. Verordening op de herbergen en tapperijen te Arnhem. — Gemst. 334.

6084. Verordening betrekkelijk koffijhuishouders, tappers, slijters en kroeghouders te 's Gravenhage; vastgesteld 28 Maart 1854. — Gemst. 142.

6085. Ontwerp-verordening op de tapperijen en daarmede gelijk gestelde bedrijven. — Gemst. 77.

6086. Het lotto- of kienspel behoort tot de hazardspelen, bedoeld in art. 475, no. 5 C. P., dit kan dus niet bij verordening worden verboden. — H. R. 22 December 1846; Regts. XXXI, 118; v. d.

H Strafr. 1846, II; no. 145, 476; N. R. XXXVI, § 33, 128; W. 788.

6087. Het quinespel om hazen, daartoe opzettelijk voor het publiek geopend, is het wanbedrijf van het houden van een huis van hazardspel, waartegen straf is bedreigd bij art. 410 C. P. Dat feibehoort echter te worden gequalificeerd als het houden van een onderhandsche of particuliere verloting van wild op een plaats daartoe opzettelijk voor het publiek opengesteld, maar *niet* strafbaar, omdat zij beneden de waarde blijft van ƒ 100 en dus *niet* daarstelt het oprigten eener bij de wet niet toegelaten loterij. — Hof 's Hertogenbosch 5 Mei 1880; W. 4515.

6088. Verordeningen tegen misbruik van onderhandsche loterijen. — W. B. A. 98.

6089. Door art. 5 der wet van 22 Julij 1814 (St. 86), in verband met het Kon. Besl. van 31 Mei 1828 (St. 34), is art. 475, no. 5 in zooverre gewijzigd, dat het aanleggen eener particuliere verloting beneden ƒ 100 niet is verboden; bij plaatselijke verordening kan echter verboden worden, dat die verlotingen niet zonder vergunning van het gemeentebestuur mogen gehouden worden. — H. R. 18 Augustus 1846; v. d. H. G. Z. V, no. 184, 25; N. R. XXIV, § 60, 271; W. 792; Regtsr. XXXI, 99; Kantg. Vianen 8 Februarij 1853; W. 1412; Regtsr. XXXI, 104; Gids II, 192; H. R. 5 Mei 1851; v. d. H. G. Z. XI, no. 520, 122; W. 1350; N. R. XXXVIII, § 59, 283; Regtsr. XXXI, 113; H. R. 3 Februarij 1852; W. 1412; N. R. XLI, § 13, 56; v. d. H. G. Z. XI, no. 542, 247; Gids II, 178, H. R. 8 Mei 1855; Regtsr. XXIX, 272; v. d. H. Strafr. 1855, I, no. 1082, 161; N. R. L, § 19, 76; W. 1778; H. R. 13 Junij 1848; v. d. H. G. Z. VII, no. 310, 343; W. 929; R. B. X, 481; N. R. XXXI, § 31, 136; Regtsr. XXXI, 108; R. in N. IV, 329; H. R. 17 Augustus 1847; v. d. H. G. Z. VI, no. 262, 366; N. R. XXVIII, § 51, 252; W. 871; Regtsr. XXIX, 7; Hof N. Holland 3 Mei 1847; R. B. IX, 334.

6090. Bij verlotingen kan aan den ondernemer geene betaling van leges worden opgelegd bij politieverordening; daar deze als belasting zijn te beschouwen, kunnen deze alleen worden geregeld volgens art. 232 vg. — Kon. Besl. 2 Jan. 1852 (St. no. 2). Luttenberg 2.

6091. Bij verordening op de kleine verlotingen, kan zoowel het *te veelvuldig* als het *verkeerd* gebruik worden beteugeld; onder de benaming „dergelijke objecten" kunnen ook *ganzen* worden begrepen. — H. R. 3 Februarij 1852; W. 1412; v. d. H. G. Z. XI, no. 542, 247; N. R. XL, § 13, 56; Regtsr. XXXI, 115; Gids II, 178; Regtb. Amsterdam 23 Maart 1848; W. 954; R. in N. IV, 317; H. R. 13 Junij 1848; R. B. X, 481, N. R. XXXI, § 31, 136; v. d. H. G. Z. VII, no. 310, 343; W. 929; Regtsr. XXXI, 106; R. in N. IV, 329.

6092. Het geven van vergunning tot het houden van kleine loterijen, behoort niet aan den burgemeester, maar aan burgemeester en wethouders te worden opgedragen. — Verslag Zeeland 1863.

6093. De gemeenteraad is niet bevoegd te bepalen, dat hij, aan wien vergunning tot het houden eener loterij wordt verleend, verpligt is, zekere procenten van de waarde der te verloten voorwerpen ten voordeele van de armenkas te betalen. — Gemst. 1421.

6094. Indien gebleken is, dat het huis van een beklaagde open stond tot het verloten van goederen beneden de waarde van ƒ 100, doet het niets ter zake of het dobbelen voor die verloting al dan niet in het openbaar heeft plaats gehad. Voor zoodanige verloting van goederen is het onverschillig op welke wijze door het lot wordt beslist, aan wien de goederen zullen worden toegewezen. — H. R. 31 Julij 1855; W. 1786; N. R. L, § 71, 318; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1115, 30.

6095. W. Hoogvliet. Iets over hazardspel en loterijen uit het oogpunt van politie. — W. 1447.

6096. Eene plaatselijke verordening, waarbij het houden van onderhandsche loterijen van voorwerpen beneden de waarde van ƒ 100 wordt afhankelijk gesteld van vooraf verkregen vergunning van het plaatselijk bestuur, is niet te beschouwen als in strijd te zijn met art. 5 der wet van 22 Julij 1814 (St. 86). — H. R. 5 Mei 1851; W. 1350; v. d. H. 5 Mei 1851; W. 1350; v. d. H. G. Z. XI, no. 520, 122; N. R. XXXVIII, § 59, 283; Regtsr. XXXI, 113.

6097. De voorwerpen, waarmede op de openbare straten of pleinen hazardspel is gehouden, moeten ingevolge art. 471, no. 1 C. P. verbeurd worden verklaard. — H. R. 31 December 1861; N. R. LXIX, § 36, 309; W. 2355; v. d. H. Strafr. 1861, no. 175, 424.

6098. Vreemde en particuliere loterijen zijn verboden. — Wet 22 Julij 1814 (St. 86).

6099. De beschikking op verzoeken tot het houden van loterijen beneden ƒ 100 behoort noch bij den raad, noch bij burgemeester en wethouders, doch alleen bij den burgemeester. — Gids II, 305.

6100. Beëediging van gedelegeerden van de staatsloterij in handen van het gemeentebestuur, is vrij van registratie. — M. v. F. 28 April 1880, no. 58; P. W. 3509.

6101. Het verloten op één avond van voorwerpen, alle te zamen meer dan ƒ 100 waardig, kan geschieden zonder verlof van den koning, indien die verloting plaats heeft in tien achtereenvolgende trekkingen, in elke trekking niet meer dan voor eene waarde van ƒ 100 verloot wordt en de deelnemer bij elke trekking slechts op één prijs regt kan verkrijgen. — Regtb. 's Hertogenbosch 11 Junij 1867; N. R. B. XVIII, 538.

6102. Het houden eener verloting van slagtvee beneden de waarde van ƒ 100, zonder verlof van het plaatselijk bestuur of van den burgemeester der gemeente, stelt daar eene enkele politie-overtreding; het valt niet in de termen van art. 410 C. P. — Hof N. Holland 16 Maart 1857; W. 1873; Gemst. 306; N. R. B. VIII, 387.

6103. Bij verordening kunnen zoogenaamde ganzen-verlotingen verboden worden. — H. R. 13 Junij 1848; R. B. X, 481; v. d. H. G. Z. VII, no. 310, 343; N. R. XXXI, § 31, 136; W. 928; Regtsr. XXXI, 106; R. in N.; 329.

6104. Het verleenen van vergunning tot het houden van onderhandsche loterijen van voorwerpen beneden de waarde van ƒ 100, mag bij verordening niet worden opgedragen aan den burgemeester: dit behoort bij burgemeester en wethouders ingevolge art. 5 der wet van 22 Julij 1814 (St. 86), alwaar van stedelijke of gemeentebesturen wordt gesproken.— Versl. Gelderland 1868, 135.

6105. Mr. T. M. C. Asser. Het souverein besluit van 22 Julij 1814 (St. 86) houdende verbod van alle vreemde of particuliere loterijen. — Bijdr. Boer en Fruin VI, 285.

6106. Onderhandsche loterijen van slagtvee, meubilaire goederen, boeken, liefhebberijen, zijden of andere stoffen, kleederen en andere dergelijke voorwerpen beneden de waarde van ƒ 100, zijn geoorloofd met vergunning van het gemeentebestuur — Kon. Besl. 31 Mei 1828 (St. 34).

6107. Mededeeling der wettige verordeningen op het stuk der loterijen. — M. v. F. 12 Januarij 1828; Bijv. 637, E, 497; Luttenberg 1.

6108. Verordening op het houden van onderhandsche loterijen van voorwerpen beneden de waarde van honderd gulden in de gemeente Amsterdam; vastgesteld 17 Februarij 1858. — Gemst. 336.

6109. Een gemeenteraad en kerkeraad te zamen, kunnen bij reglement te zamen vastgesteld, geen straf bepalen, noch ook de gemeenteraad alleen, ter uitvoering van zoodanig reglement, boete op het niet aannemen van het lidmaatschap van een gemengd armbestuur. — H. R. 1 October 1856; N. R. LIV, § 6, 30; v. d. H. G. Z. XIII, no. 652, 38; W. 1790; Luttenberg 170; W. B. A. 387; Gemst. 265.

6110. Een gemeentebestuur is niet bevoegd straf te bedreigen tegen de weigering van een ingezeten, om de betrekking van armvoogd aan te nemen.

Een dergelijke strafbepaling, in strijd met de wet, is onbevoegd vastgesteld, zij mag door den regter niet worden toegepast. — H. R. 16 Junij 1869; N. R. B. XX, 603; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1284, 470; W. 3126; N. R. XCII, § 16, 131, W. B. A. 1046; Gemst. 927, 932.

6111. De armenwet maakt geene melding van strafbepalingen, op te nemen in de reglementen betrekkelijk het inwendig bestuur en beheer der gemeenteinstellingen van weldadigheid; daarom is het stellen eener straf op het niet aannemen van het lidmaatschap van het burgerlijk armbestuur in eene plaatselijke verordening in strijd met art. 161 der gemeentewet. — H. R. 10 Mei 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 763, 140; W. 2066; R. B. IX, 195; Luttenberg 1859, 907; Gemst. 402; N. R. LXII, § 23, 98; W. B. A. 520; H. R. 16 Junij 1869; N. R. B. XX, 603; N. R. XCII, § 16, 131; W. B. A. 1046; Gemst. 932; W. 3126; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1284, 470.

6112. Mr. H. C. A. Thieme A. C.zn. Is de gemeenteraad bevoegd, in een reglement op het burgerlijk armbestuur, straf te bepalen tegen de niet-aanneming eener benoeming tot lid van dat bestuur? — Bijdr. III, 77, 301.

6113. Indien een algemeen armbestuur krachtens besluiten van den burgemeester, alwaar het gevestigd is, voor rekening eener andere gemeente aan een elders armlastige onderstand heeft verleend, dan heeft het algemeen armbestuur het regt om ter zake van dien verleenden onderstand te procederen tegen de gemeente, die tot de teruggave gehouden is. — Kantg. Wijchen sine die; W. 2760; W. B. A. 876; Gemst. 749.

6114. Wanneer wordt de bedeelde geacht in staat geraakt te zijn tot teruggave van den onderstand door een armbestuur verstrekt overeenkomstig art. 52 der armenwet. — Regtb. Rotterdam 3 Januarij 1866; W. B. A. 871; Gemst. 749.

6115. Verordening op het burgerlijk armbestuur in de gemeente 's Gravenhage; vastgesteld 6 Maart 1855. — Gemst. 180.

6116. Mr. H. C A. Thieme A. C.zn. Wanneer het Burg. Wetb. naar gebruik of gewoonte verwijst, kan niet bij plaatselijke verordening worden verklaard, waarin die gewoonte bestaat. Wanneer naar plaatselijke verordeningen wordt verwezen, worden niet verordeningen van Burg. Regt, maar van politie bedoeld. — Bijdr. Boer en Fruin V, 209; W. 2242.

6117. Bij verordening mag niet worden verboden het maken van uitwegen op of aan wegen aan particulieren behoorende, zonder toestemming; dit is de regeling van een onderwerp van Burg. Regt. — H. R. 14 Mei 1856; N. R. LIII, § 13, 54; W. 1871; Gemst 306; v. d. H. G. Z. XII, no. 640, 434.

6118. Bij verordening kan niet worden geregeld de diensten, welke naburen ingeval van ziekte, overlijden enz. elkander bewijzen. — Kon. Besl. 25 Januarij 1854 (St. 7); Luttenberg 19.

6119. Bij verordening kan het beweiden van gemeentegronden niet op zoodanige wijze worden geregeld, dat daardoor eenig Burg Regt, hetzij van de gemeente, hetzij van de ingezetenen, zou worden vastgesteld. — Kon. Besl. 24 Augustus 1854 (St. 112); Luttenberg 114.

6120. De gemeenteraad is bevoegd naar aanleiding van art. 690 B. W. de wijze en hoogte van afsluiting tusschen naburen te regelen bij verordening: daarbij mogen echter geene bepalingen worden gemaakt om een onderwerp van burgerregtelijken aard, waarin reeds in den IVen Titel 2e Boek Burg. Wetb. is voorzien, te regelen. — Verslag Zeeland 1866; Gemst. 827.

6121. De raad is niet bevoegd tot het geven van voorschriften omtrent den huurtijd en verschijndag van huur van huizen in de kom der gemeente, omdat de bepaling, wanneer een huurtijd zal ingaan, een zaak van zuiver burgerregtelijken aard is, die aan de contracterende partijen moet worden overgelaten. Wie een huis huurt, behoort zelf te zorgen dat hij niet eenigen tijd zonder woning behoeft te blijven. Dit is geen zaak van openbaar belang, die de regeling en het bestuur van de huishouding der gemeente aangaat. — Gemst. 1508; Rep. 1880, 7136.

6122. Bij verordening mag geen straf worden bedreigd tegen niet-nakoming van bepalingen, regelende de regten en verpligtingen tusschen eigenaren van naburige erven volgens artt. 690 en 703 B. W. — Verslag Gelderland 1869, 143.

6123. Waar het burgerlijk wetboek verwijst naar plaatselijke verordeningen, moeten daaronder worden verstaan voorschriften door den gemeenteraad en niet door burgemeester en wethouders te geven. Bij plaatselijke verordeningen omtrent onderwerpen, waarbij het B. W. naar verordeningen verwijst, mag geen gebruik worden gemaakt van de bevoegdheid den gemeenteraad bij dit art. toegekend. — Gemst. 1936; Rep. 1878, 1429 en 1430.

6124. Het geven van voorschriften omtrent het ingaan van de huur van huizen en omtrent den dag waarop verhuisd zal worden, ligt buiten de bevoegdheid der gemeentebesturen, vermits dat zaken zijn van zuiver burgerregtelijken aard. — Gemst. 1508.

6125. Bij verordening mag wel ingevolge art. 690 B. W. de wijze en hoogte van afsluiting tusschen naburen regelen; zij mag echter niet verder gaan en het maken en stellen dier afsluiting zelve niet regelen. — Verslag Zeeland 1867; W. B. A. 960.

6126. Bij verordening mogen geene algemeene regelen worden gesteld omtrent de toepassing der artt. 715, 733, 738 en 746 B. W. — Verslag N. Holland 1867, LI.

6127. De regter mag eenig plaatselijk gebruik, en alzoo een feit niet aannemen op grond zijner persoonlijke wetenschap zonder nader bewijs. — H. R. 2 Maart 1852; v. d. H. Strafr. 1852, I, no. 828, 105; N. R. XLI, § 33, 137; W. 1393; Regtz. XXX, 360.

6128. Bestaat er plaatselijk gebruik ook daar waar het niet bij eene plaatselijke verordening is erkend, geregeld of vastgesteld? Hoe zal men het geschikst kunnen verkrijgen eene algeheele regeling der plaatselijke gebruiken door wettige gemeentelijke verordeningen, waardoor alle kwestie over de uitdrukking, plaatselijk gebruik, zal worden voorkomen? — Jur. Corr. IV, 136.

6129. Ten aanzien van de regten en verpligtingen, voortvloeijende uit bevrachting, den tijd van

laden en lossen en hetgeen daartoe betrekkelijk is, verwijst de wet naar plaatselijke gebruiken. Art. 755 Wetb. van Kooph. — H. R. 8 Januarij 1864; N. R. LXXVI, § 2, 17; W. 2554; v. d. H. B. R. XXVIII, no. 936, 219; Mag. v. H. VI, 18.

6130. Verordening, houdende bepaling van eenige bijzonderheden, welke de algemeene burgerlijke wetgeving aan de plaatselijke reglementen overlaat; vastgesteld te Brielle. — Gemst. 78, 296; W. 1420; Gids II, 276.

6131. De gemeentebesturen hebben het regt niet om aan hen, die binnen de gemeente zich willen vestigen, zekere voorwaarden op te leggen. — M. B. Z. 24 Maart 1820; Bijv. 996, E, 576; Luttenberg 15.

6132. De gemeentebesturen mogen verbieden aan vreemden of buitenlieden inwoning te verleenen, zonder voorafgaande kennisgeving aan het gemeentebestuur. — H. R. 9 Februarij 1847; W. 819; v. d. H. G. Z. V, no. 219, 348; N. R. XXVI, § 65, 243.

6133. Verordening omtrent de vestiging en verandering van woonplaats. — Gemst. 56.

6134. Bij verordening mag worden bepaald, dat alle personen binnen de gemeente wonende, verpligt zijn, om bij het aangaan van een huwelijk buiten de gemeente, en bij het veranderen van een beroep, daarvan binnen 14 dagen kennis te geven aan het gemeentebestuur; dat van bij elkander inwonende kinderen, bloed- of aanverwanten of andere personen te zamen een gezin uitmakende, de oudste in jaren als hoofd beschouwd wordt en gehouden is de bedoelde aangifte te doen. — M. B. Z. 4 September 1862, no. 211; G. v. O. 802.

6135. Bij verordening mag niet bevolen worden, dat al de in de gemeente *tijdelijk verblijvende* personen bij iedere verandering van woning of *verblijf* in de gemeente, daarvan binnen acht dagen aangifte moeten doen ter secretarie. — Verslag Zeeland 1862.

6136. Bij verordening kan worden bepaald, dat ieder persoon, die elders werkelijk woont, maar tijdelijk in de gemeente verblijft, verpligt is daarvan binnen eene maand aan het gemeentebestuur kennis te geven. — M. B. Z. 18 Mei 1863, no. 265; G. v. O. 810.

6137. Bij verordening kan worden bepaald, dat van ieder verhuizing binnen de gemeente, binnen 14 dagen ter secretarie kennis moet worden gegeven; art. 7 van het koninklijk besluit van 3 November 1861 (St. 94) is daartegen geen beletsel. — Verslag Zeeland 1862.

6138. Bij verordening kan het onderhoud der huisnummers ten laste der ingezetenen worden gebragt. — Verslag Limburg 1862.

6139. Een bijzonder toezigt op de dienstboden kan niet bij verordening op het bijhouden van het bevolkingsregister worden geregeld. — Verslag Limburg 1862; Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17); Luttenberg 18.

6140. Bij verordening mag niet worden geregeld het toezicht op vreemdelingen en doorreizende personen, voor zooverre daarin is voorzien bij koninklijk besluit van 9 October 1839 (St. 66) en de wet van 13 Augustus 1849 (St. 39). — H. R. 24 Maart 1857; N. R. B. VII, 322; N. R. LV, § 47, 231; W. 1902; v. d. H. G. Z. XIV, no. 664, 74.

6141. Verordening, houdende voorschriften tot verzekering van het toezigt op vreemdelingen in de gemeente Amsterdam. — Gemst. 49; idem van 21 Julij 1852; Gids I, 564; idem 10 Augustus 1852; M. J. 31 Augustus 1852, no. 43; Politieblad no. 52; W. 1363.

6142. Een bepaling, dat de bestuurders der rijtuigen op de beurtveeren, hunne rijtuigen en paarden niet mogen verlaten, en steeds moeten blijven binnen de voor het veer aangewezen plaats, stelt twee overtredingen daar, de eerste behoort tot verordeningen op de petite voirie, de tweede niet, en behoort met afzonderlijke straf te worden bedreigd. — H. R. 22 Januarij 1862; N. R. LXX, § 13, 92; v. d. H. G. Z. XIX, no. 904, 38; W. 2354.

6143. De wetten van 29 Floréal jaar X en 7 Ventôse jaar XII, op het vervoer van vrachten op de landwegen, zijn ingetrokken bij de wet van 6 April 1869 (St. 39); Luttenberg 38.

6144. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat alle in de gemeente *verblijvende* personen, bij iedere verandering van *verblijf* in de gemeente, daarvan aangifte moeten doen. — Verslag Zeeland 1863; 146.

6145. Bij verordening mag worden bepaald, dat van verhuizing binnen de gemeente, binnen 14 dagen moet worden kennis gegeven, hoezeer art. 7 koninklijk besluit 3 November 1861 (St. 94), daarvoor een termijn van één maand geeft. — Verslag Zeeland 1863, 147.

6146. Bij verordening mag worden bepaald, dat herbergiers enz. ieder avond een vernachtlijst aan de politie moeten zenden, daartegen heeft art. 475, no. 2 C. P. niet voorzien. — H. R. 11 April 1854; W. 1655; v. d. H. G. Z. XII, no. 593, 160; Regts. XXXI, 75.

6147. Bij overlading eener diligence is niet de conducteur, maar de ondernemer daarvoor aansprakelijk. — Kantg. Woerden 4 Junij 1855; W. 1671; Regts. XXI, 97.

6148. De gemeenteraad is bevoegd bij verordening aan de politie-agenten op te dragen het stellen der regelen, die ten aanzien van het rijden of verblijven met voertuigen op de straat zullen gelden. — H R. 31 December 1877; W. 4215.

6149. Politie-bepalingen op openbare middelen van vervoer. — Gemst. 1225.

6150. Het op straat onbeheerd laten staan van een met een ezel bespannen wagen, kan niet gezegd worden te vallen onder de bepaling eener gemeente-verordening, waarbij verboden worden het op straten of wegen opslaan, uitstallen of bergen van voorwerpen, noch onder die waarbij het onbeheerd of los laten loopen van vee wordt verboden. — H. R. 24 Junij 1878; W. 4274; Rep. 1878, 971.

6151. Aansprakelijkheid der ondernemers van openbare rijtuigen ingeval van vermissing der hun zonder opgave van waarde toevertrouwde voorwerpen. Onderscheid der aansprakelijkheid van zoodanige ondernemers en die van expediteurs. — Hof Z. Holland 7 Februarij 1849; W. 1002; N. R. XLVI, § 100, 409.

6152. Ondernemers van openbare rijtuigen en vaartuigen zijn aansprakelijk voor alle schade aan de door hen vervoerd wordende goederen gedurende de reis veroorzaakt, onverschillig, of die schade al of niet uiterlijk zigtbaar is. In die aansprakelijkheid kan geene verandering worden gebragt door bij ministeriële resolutie goedgekeurde reglementen der ondernemers. — Regtb. Arnhem 15 December 1856; W. 1842; N. R. B. VII, 135; N. R. LVI, § 83, 386; Hof Gelderland 27 Mei 1857; W. 1879; N. R. B. VIII, 51; N. R. LXIV, § 66, 316.

6153. Een ondernemer van diligences moet bij te late aankomst, door onvoorziene omstandigheden veroorzaakt, daarvan doen blijken ten genoege van het gemeentebestuur; de regterlijke magt is daartoe niet bevoegd. — H. R. 6 Februarij 1861; N. R. LXVII, § 16, 96; v. d. H. G. Z. XVII, no. 839, 25. Gemst. 488, 489.

6154. Bij een verbod om goederen op rijtuigen te mogen laden, tenzij deze van geschikte imperialen zijn voorzien, is het onverschillig of die rijtuigen in beweging worden gebragt, dan wel of zij stil staan en dadelijk worden afgeladen. — H. R. 2 Augustus 1859: N. R. LXII, § 67, 343; W. 2090; v. d. G. Z. XVI, no. 772, 226.

6155. Bij verordening mag worden verboden, om op marktdagen vóór den afloop van de markt, groenten, boter of eijeren aan de huizen uit te venten of verkoopen; dit is niet in strijd met de patentwet. — Verslag Zeeland 1854; idem 1860.

6156. Bij verordening mag worden bepaald, dat niemand dan na bekomen magtiging van de politie, eene bekendmaking zal mogen omroepen; dit is niet in strijd met de patentwet. — H. R. 27 Mei 1851; W. 1351; N. R. XXXIX, § 12, 64, v. d. d. H. G. Z. XI, no. 524, 35; Gids I, 488.

6157. Een omroeper behoeft geen benoeming van het gemeentebestuur, wel magtiging van de politie. — Gemst. 1236.

6158. Als een omroeper door den raad is aangesteld, moet hij aan ieder zijne diensten bewijzen, al komt die bepaling in zijn instructie niet voor. — Gemst. 1283.

6159. Een omroeper van advertentiën heeft de magtiging bij art. 290 C. P. bedoeld, niet noodig. — Regtb. Appingedam 2 September 1864; N. R. B. XV, 350.

6160. Bij verordening mag evenmin uit het oogpunt van plaatselijke politie, als ter wering van sluikerij de doorvoer van goederen belemmerd worden. — M. B. Z. 20 October 1852, no. 193; Walker Cremer.

6161. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat alle in de gemeente aangebragte versche visch, niet dan bij afslag en in het openbaar zal mogen worden verkocht. — Verslag Zeeland 1856.

6162. De gemeentebesturen mogen bij eene algemeene verordening eenige standen aanwijzen, waar het oprigten van eene soort van fabriek geoorloofd is. — H. R. 30 November 1847; v. d. H. G. Z. VI. no. 271, 430; N. R. XXVIII, § 75, 349, W. 870; H. R. 18 November 1851; W. 1362.

6163. Hetzelfde ten aanzien van verpligtingen aan vischdroogers op te leggen. — Verslag Zeeland 1864, 144.

6164. Bij verordening mag worden bevolen, dat alle openbare verkoopingen van roerende goederen, uitsluitend zullen worden gehouden in een daartoe van wege het gemeentebestuur aan te wijzen locaal — Verslag Zeeland 1859.

6165. Indien bij verordening aan den marktmeester is opgedragen om de orde te handhaven op de dagmarkten, is daaronder begrepen de bevoegdheid om vergunning te verleenen tot het op den openbaren weg, ter plaatse waar zoodanig markt feitelijk gehouden wordt, doen bewerken van groenten, zoo lang door burgemeester en wethouders daarvoor geen andere plaats is aangewezen. — H. R. 8 December 1879; W. 4456.

6166. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat bepaalde voorwerpen slechts op een bepaalden dag en op een bepaalde plaats te koop of in ruiling mogen aangeboden worden. — Ged. St. N. Brabant; Gemst. 1401; Rep. 1878, 1703.

6167. Het verrigten van rustverstorenden arbeid of werk, des nachts zonder vergunning van den burgemeester, kan bij eene verordening verboden worden. — Verslag Zeeland 1859.

6168. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat na het wegvoeren van den oogst, het aan ieder zal vrijstaan, zelfs zonder daartoe vergunning te hebben bekomen om zich op de velden van anderen te begeven, ten einde aldaar te lezen of korenaren te verzamelen. — Verslag Zeeland 1859.

6169. Bij verordeningen kunnen geene straffen worden gesteld tegen beleedigingen jegens daarbij aangewezen beambten; daaregen is bij den C. P. voorzien. — Verslag Zeelaand 1859.

6170. Door eene strafverordening kan niet worden gehandhaafd eenig privaat-burgerlijk regt der gemeente; de verordening kan mede niet buiten de gemeente werken, derhalve kan geen overzetveer over eene rivier, waarvan de eene oever slechts behoort tot het grondgebied der gemeente alleen, worden geregeld. — Kon. Besl. 28 Mei 1852 (St. 105); Luttenberg 188.

6171. Omtrent het luiden der klokken kunnen bepalingen worden gemaakt in het belang van rust en orde; dit onderwerp is niet in het algemeen geregeld bij de wet van 10 September 1853 (St. 102). — H. R. 22 April 1857; W. 1977; N. R. LV, § 64, 315; v. d. H. G. Z. XIV, no. 674, 138; N. R. B. VII, 225; Gemst. 359, 601.

6172. Over het regelen en afschaffen van het klokluiden. — Gemst. 1223.

6173. Bekostiging van het klokluiden. — Gemst. 1258.

6174. De betaling voor het gebruik van de gemeenteklok tot het luiden bij het aangaan der kerk is een plaatselijke belasting. — Gemst. 1055.

6175. De raad is bevoegd bij verordening te gelasten, om particuliere klokken, die voor het publiek zigtbaar zijn, naar een aangewezen uurwerk te regelen. — Gemst. 1051.

6176. Vergunning tot klokkengelui. — Gemst. 1006.

6177. Een gemeenteraad is strikt regtens niet verpligt bij het overlijden van een lid der koninklijke familie de klokken te luiden; bij zulke onderwerpen kan echter alleen het strikt regt niet den doorslag geven. — Gemst. 1416.

6178. Niet aan den burgemeester, maar aan burgemeester en wethouders moet de bevoegdheid worden gegeven om een gemeentepomp te doen sluiten, vergunning te verleenen om aan te plakken aan het gemeentebord, en het tijdelijk gebruik maken van gemeentegrond tot het nederleggen of verplaatsen van bouwstoffen. — Verslag Zeeland 1863.

6179. De gemeenteraad is bevoegd om bij verordening op de jaar- en weekmarkten te verbieden, dat zekere goederen, waarvoor weekmarkt is ingesteld, gedurende die weekmarkt aan de huizen worden aangeboden, alsmede dat op die markt door opkoopers vóór zeker bepaald uur iets gekocht worde. — Bijdr. VII, Verslag van Zeeland 1862, bl. 103.

6180. Wering van uitstallingen buiten de markt op marktdag. — Gemst. 1077.

6181. De regter kan het *bewijs* niet vorderen van het bestaan eener bekendmaking van burgemeester en wethouders, waarin tengevolge van de verordening op de algemeene markt wordt aangewezen, welke plaats tot markt bestemd is; hij moet zelf onderzoeken of die aanwijzing werkelijk heeft plaats gehad. — H. R. 31 October 1871; N. R. XCIX, § 14, 99; v. d. G. Z. XXVI, no. 1355, 55; Gemst. 1057; W. 3403.

6182. Bij verordening mag de regter niet worden belast met het geven van voorschriften tot uitvoering. — H. R. 3 October 1860; N. R. LXV, § 47, 299; W. 2210; Luttenberg 110; Gemst. 474, 478; W. B. A. 594; v. d. H. G. Z. XVII, no. 820, 186.

6183. Geen last tot binnentreden der woningen kan gegeven worden, ter verzekering van, in plaat-

selijke verordeningen op het bouwen, afbreken en herstellen van bijzondere gebouwen voorkomende bepalingen, die meer het belang van de eigenaren en gebruikers zelve betreffen. — Verslag Zeeland 1854.

6184. Mr. A. Greebe. Iets naar aanleiding van de wet van 31 Augustus 1853 (St. 83). — W. B. A. 1214.

6185. Verzet tegen het binnentreden van een woning. Strafbaarheid. — Gemst. 961.

6186. Het binnentreden der woningen kan niet worden bevolen om te constateren de merken der brooden, het aanwezig zijn van schalen en gewigten in de winkels, het gemerkt zijn van brood en het toezigt op onderdeelen van de broodsoorten, omdat deze maatregelen niet strekken tot handhaving van de openbare rust of veiligheid of tot bescherming van het leven of de gezondheid van personen, zooals bij de wet van 31 Aug. 1853 (St. 83) wordt vereischt. — Kon. Besl. 20 Julij 1854 (St. 106); Luttenberg 110.

6187. In eene verordening op de sluiting der herbergen mag niet de bevoegdheid worden gegeven, om de woningen der ingezetenen te binnen treden tot handhaving der verordening. — M. B. Z. 28 April 1854, no. 148; Verslag Zeeland 1854; Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 16); Luttenberg 18; Kon. Besl. 27 Julij 1863 (St. 120); Luttenberg 66; Kon. Besl. 16 Junij 1863 (St. 71); Luttenberg 123.

In anderen zin: M. B. Z. 29 Augustus 1859, no. 128, 2e afd.; Bijv. 208; Besl. van Ged. Staten van Friesland 2 September 1856; Luttenberg 158; Gemst. 259.

6188. De last tot het binnentreden van woningen mag niet worden gegeven tot handhaving van het verbod voor herbergiers, om sterken drank aan jeugdige personen te verstrekken. — Kon. Besl. 5 December 1863 St. 134); Luttenberg 238.

6189. Het controleeren van een waterleiding door de gemeente daargesteld in de huizen der ingezetenen, ten einde het ongeoorloofd waterverbruik tegen te gaan, brengt mede een overtreding van art. 153 grondwet in verband met de wet van 31 Augustus 1853 (St. 83); W. B. A. 1562.

6190. Geen last tot het binnentreden van woningen kan worden gegeven tot handhaving van verordeningen op het houden van onderhandsche loterijen. — Verslag Zeeland 1854.

6191. De verordeningen, ingevoerd vóór de wet van 31 Augustus 1853 (St. 83), mogen het binnentreden der woningen tegen den wil der bewoners niet bevelen. — Kon. Besl. 14 Februarij 1852 (St. 17); Luttenberg 27.

6192. Tot verzekering der uitvoering van voorschriften van plaatselijke verordeningen, kan daarin aan hen die met de uitvoering belast zijn, of daartoe moeten medewerken, den last worden verstrekt om de woningen der ingezetenen huns ondanks binnen te treden, doch *alleen* bij verordeningen die strekken tot handhaving van de openbare rust of veiligheid of tot bescherming van het leven of de gezondheid van personen. — Wet van 31 Augustus 1853 (St. 83); Luttenberg 65; Kon. Besl. 20 Julij 1854; (St. 106); Luttenberg 110; Kon. Besl. 18 Januarij 1856 (St. 1); Luttenberg 5: Kon. Besl. 29 November 1856; (St. 119); Luttenberg 205.

6193. Een gemeente-verordening, waarbij de bewoners van het perceel, waar brand is ontstaan, en van de naastbijgelegen perceelen, verpligt worden op verbeurte van straf, aan de brandmeesters den vrijen toegang tot hunne panden te verleenen, is in strijd met art. 153 grondwet. — M. B. Z. Gemst. 1503; Rep. 1880, 7135.

6194. De last tot binnentreden der woningen kan niet worden gegeven tot handhaving van plaatselijke verordeningen, die omtrent hoogten van muren en heiningen tot bereiding van huiden, voorschriften geven. — Verslag Zeeland 1854.

6195. De bevoegdheid tot het binnentreden van de woningen der ingezetenen huns ondanks, mag niet verleend worden ter handhaving van bepalingen omtrent

a. het houden van openbare danspartijen en dergelijke zonder vergunning van den burgemeester;

b. het uitoefenen van het bedrijf van tooneelspeler enz. in herbergen, zonder gelijke vergunning;

c. het bij zich laten vernachten van onbekende personen, zonder kennisgeving aan het hoofd der plaatselijke politie;

d. het in bewaring houden van goederen bij brand, zonder aangifte binnen den bepaalden tijd:

e. het openlaten der herbergen na een bepaald uur des avonds;

f. het verstrekken van sterken drank aan jeugdige personen of beschonkenen;

g. het aanplakken van verordeningen in de gelagkamers van herbergen;

h. het bakken van ander roggenbrood dan van bepaald gewigt, alsmede het voorhanden hebben van brood niet van de voorgeschreven merken voorzien. — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17); Luttenberg 18; idem 5 December 1863 (St. 134); Luttenberg 208; idem 16 Junij 1863 (St. 71); Luttenberg 123.

6196. De bevoegdheid tot binnentreden van de woningen der ingezetenen huns ondanks, mag niet verleend worden tot handhaving van bepalingen omtrent het houden van openbare vertooningen en openbare vermakelijkheden in herbergen, tapperijen en dergelijke. — Kon. Besl. 27 Julij 1863 (St. 120); Luttenberg 166. Anders M. B. Z. 29 September 1866, 2e afd., no. 266; Luttenberg 232; Ged. St. Overijssel 3 October 1866; W. B. A. 907.

6197. Inlichtingen omtrent den last tot het binnentreden van woningen krachtens de wet van 31 Augustus 1853 (St. 83). — Ged. Staten van Z Holland 22 Maart 1854, no. 5, Bijv. 68; Ged. Staten Friesland 2 September 1856, no. 6, Bijv. 208; Luttenberg 158; Gemst. 259.

6198. Wanneer bij het binnentreden van woningen geene weigering of verhindering plaats heeft, moeten de ambtenaren geacht worden vrijwillig te zijn toegelaten, en is in dat geval, de nakoming der formaliteiten bij art. 3 der wet van 31 Aug. 1853 (St. 83) voorgeschreven, onnoodig. — H. R. 12 Junij 1861; N. R. LXVIII, § 26, 213; W. 2282; Gemst. 510; W. B. A. 631; v. d. H. Strafr. 1861, no. 1677, 195.

6199. Mr. H. Provo Kluit. De onschendbaarheid der woning in hare betrekking tot het Wetb. van Strafr. uit de regtsgeschiedenis opgehelderd. — N. R. Jaarb. XI, 275.

6200. De bevoegdheid tot het binnentreden der woningen mag worden verleend ter verzekering der nakoming van de verbodsbepalingen omtrent het houden van openbare vermakelijkheden, verlotingen, het uitoefenen van het bedrijf van muzikant, het plaatsen van tenten, het uitstallen van koopwaren zonder vergunning. — Verslag Gelderland 1868, 136.

6201. De bevoegdheid en last om woningen binnen te treden mag niet worden gegeven aan eene openbare gezondheids-commissie ter verzekering der verordening, waarbij haar werkkring is geregeld, dit mag alleen worden gedaan bij verordeningen; die voorschriften voor de ingezetenen bevatten. —

Kon. Besl. 17 October 1866 (St. 168) Luttenberg 173.

6202. De verordeningen, waarbij bevoegdheid wordt gegeven om woningen binnen te treden, moeten aan den M. B. Z. worden medegedeeld; om die reden zijn de gemeentebesturen aangeschreven om deze verordeningen in duplo aan gedeputeerde staten in te zenden. — M. B. Z. 12 Sept. 1853; Gids II, 581.

6203. Aan de beambten der brandweer mag niet in het algemeen de bevoegdheid tot binnentreden der woningen worden verleend, alleen op magtiging van den burgemeester. Dit behooren burgemeester en wethouders te verleenen en dan nog alleen in de gevallen, waarbij de openbare rust of veiligheid of de bescherming van het leven en de gezondheid van personen betrokken zijn. — Verslag Zeeland 1868; Gemst. 877.

6204. Ten aanzien van het binnentreden der woningen om de sluiting der herbergen te verzekeren, is de regering tot een ander gevoelen gekomen op grond, dat het voorschrift om de herbergen op een bepaalden tijd te sluiten, niets anders bedoelen kan dan om nachtgeruchten en openbare ongeregeldheden te voorkomen en dus strekt tot verzekering der openbare orde en rust. — M. B. Z. 29 September 1866, no. 226, 2e afd.; Bijv. 321; Ged. Staten Overijssel 3 October 1866; Prov. blad 84; Gemst. 787; Deze opvatting wordt bestreden Gemst. 788; Ged. Staten Gelderland 30 October 1867; Prov. blad 421; Gemst. 841.

6205. Inlichtingen nopens het toepassen van de wet van 31 Augustus 1853, betrekkelijk het binnentreden der woningen door de openbare magt tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen. — Ged. Staten Z. Holland 22 Maart 1854; Bijv. 130, E, 510.

Art. 162.

6206. In hoeverre is de gemeenteraad bevoegd, verbeurdverklaring of vernietiging te bevelen van het voorwerp van het misdrijf, en de middelen en de werktuigen, die tot het plegen daarvan hebben gediend? — Bijdr. Boer en Fruin VII, 355.

6207. Een openbaar plein, waartoe een ieder toegang heeft, is eene voie publique; indien daar hazardspel wordt gehouden, moeten de voorwerpen, waarmede gespeeld is, worden verbeurd verklaard. De verbeurdverklaring moet onder de straffen worden begrepen, mitsdien behoort een veroordeelend vonnis den tekst der wet in te houden, waarbij de verbeurdverklaring wordt gelast. — H. R. 31 December 1861; N. R. LXIX, § 36, 309; W. 2355; v. d. H. Strafr. 1861, no. 1715, 424.

6208. Bij verordening kunnen wel de gevallen worden aangewezen, waarin de regter verpligt of bevoegd is, om de vernietiging of verbeurdverklaring uit te spreken, maar daarbij mag niet worden bepaald, dat bij eerste overtreding geene, en bij tweede of latere overtreding, wel verbeurdverklaring of vernietiging zal worden uitgesproken. — M. B. Z. en Ged. St. N. Holland 1861; Gemst. 569; G. v. O. 797.

6209. De algemeene uitdrukking in eene politieverordening, dat iedere overtreding gestraft zal worden, met inachtneming van art. 161—164 der gemeentewet is niet voldoende; de verordening moet de bepaalde gevallen vermelden, waarin de verbeurdverklaring of vernietiging zal worden uitgesproken. — Kantg. Vianen 15 Julij 1856; W. 1775; Gemst. 256; W. B. A. 376.

6210. Bij onbekendheid van den overtreder, mag geene borgstelling voor de boete worden gevorderd en bij weigering kunnen de voorwerpen (in casu wagen of kar), waarmede de overtreding is begaan, niet in bewaring worden genomen. — Kon. Besl. 8 Januarij 1852 (St. 3); Luttenberg 2.

6211. Indien bij eene verordening behalve geldboete, de verbeurdverklaring van voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, wordt bedreigd, is het vonnis van den kantonregter, waarbij die verordening wordt toegepast, aan hooger beroep onderworpen. — H. R. 31 October 1865; W. 2742; v. d. H. J. en V. VII, no. 424, 70; N. R. LXXXI, § 12, 87.

6212. De regter mag volgens de wet niet nalaten te ligt brood, verbeurd te verklaren, ook al is het reeds op last des burgemeesters overgebragt en ter dadelijke consumtie uitgedeeld.

Zoodanige verbeurdverklaring sanctioneert het verrigte en wordt zoo goed mogelijk voldaan aan de bepaling der gemeente-verordening. — Kantg. Alphen 22 Februarij 1856; W. 1772; Gemst. 255.

6213. Eene verbeurdverklaring kan niet worden uitgesproken van goederen, die niet in beslag zijn genomen. — H. R. 4 December 1867; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1198, 361; W. 2970; N. R. LXXXVII, § 32, 244; Gemst. 856; W. B. A. 974.

6214. Mr. S. J. Cohen. Plaatselijke verordening. — Ezels. — Verbeurdverklaring. — W. 2818.

6215. Verbeurdverklaring ook bij herhaling van overtreding kan door den gemeentewetgever worden bedreigd; door deze bijkomende strafbepaling wordt een veroordeeling bij overtreding te dier zake appellabel. — Regtb. Zwolle 3 Februarij 1880; N. R. B. 1881, D. 7.

6216. Verbeurdverklaring veroorloofd van vee, dat niet overeenkomstig plaatselijke verordeningen binnen de gemeente gedreven wordt. — Gemst. 772.

6217. Meerdere toepassing van verbeurdverklaring in politie-verordeningen. — Gemst. 723.

6218. De verbeurdverklaring wegens overtreding kan alleen door den regter worden uitgesproken, zij heeft niet van zelf door de inbeslagneming plaats, de verordening kan niet verder gaan dan de verbeurdverklaring alleen als straf te bedreigen. — Gemst. 1208.

6219. De verbeurdverklaring van voorwerpen, waarmede plaatselijke verordeningen worden overtreden, kan niet worden uitgestrekt tot honden. — Gemst. 654.

6220. De verbeurdverklaring wegens overtreding kan niet bij verordening bevolen worden. — Gemst. 1208.

6221. Bij overtreding eener plaatselijke belastingverordening op de honden, behoort de in beslag genomen hond of de daarvoor geconsigneerde waarde niet verbeurd verklaard te worden. — H. R. 10 Februarij 1864; N. R. LXXVI, § 16, 175; N. R. B. XV, 7; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1022, 37; W. 2571; Gemst. 654. Anders Regtb. Utrecht 28 Febr. 1863; Hof Utrecht 10 November 1863; N. R. B. XV, 212; H. R. 2 Augustus 1858; N. R. LIX, § 65, 359; H. R. 30 Januarij 1861; W. 2248; v. d. Bel. VIII, no. 472, 236; H. R. 16 September 1857; W. 1893; v. d. H. Bel. VII, no. 408, 172; N. R. LVI, § 64, 299; W. B. A. 437; Gemst. 315; Anders Regtb. Gorinchem 10 October 1860; Hof Z. Holland 24 November 1860.

6222. Aandeel der belastingbeambten in de opbrengst der boeten van verbeurdverklaringen. Art. 166 en 282 gemeentewet. — W. B. A. 519.

6223. Verbeurdverklaring kan ingevolge art. 162 gem.w. door den gemeentewetgever bij herhaling van overtreding worden bedreigd; art. 163 obsteert daartegen niet. — Regtb. Zwolle 3 Februarij 1880; H. R. 10 Mei 1880; N. R. B. 1881, D. 7; Rep. 2881, 9517.

6224. Bepaling, dat de aandeelen in boeten en verbeurdverklaringen, toegekend aan ambtenaren, aan het rijk moeten worden verantwoord. — Kon. Besl. 6 Maart 1875; Luttenberg 37.

Art. 163.

6225. Er bestaat geene herhaling van overtreding, wanneer de overtreder wel binnen twaalf maanden wegens gelijke overtreding bij verstek is veroordeeld en hem het vonnis is beteekend, maar dat vonnis overigens niet is ten uitvoer gelegd. — Regtb. Amsterdam 16 Julij 1857 en 28 Junij 1860; W. 1876 en 2202; Kantg. no. 1, Amsterdam 13 April 1860; W. 2202; Gemst. 470; H. R. 30 October 1860; v. d. H. G. Z. XVII, no. 827, 230; N. R. LVI, § 11, 74.

6226. De verordeningen mogen niet bepalen, dat eene overtreding voor de tweedemaal met eene geldboete van *f* 10, en voor de derdemaal met intrekking van patent, hoogstens voor twaalf maanden zal worden gestraft, en bij onvermogen met gevangenisstraf van drie tot vijf dagen. — Kon. Besl. 3 Januarij 1852 (St. 3); Luttenberg 2; Kon. Besl. 16 Januarij 1852 (St. 7); Luttenberg 4; Gemst. 18; W. B. A. 139.

6227. Het „laatste jaar", waarvan dit art. spreekt, wordt niet geacht te loopen van den dag, waarop het vroeger vonnis kracht van gewijsde heeft bekomen, maar van den dag waarop het is uitgesproken. Bij een overtreding waartegen voorzien is bij een plaatselijke verordening, mist art. 483 Wetb. van Strafr. alle toepassing. — H. R. 24 April 1867; W. 2911; Gemst. 825: W. B. A. 946; v. d. H. G. Z. XXIII, 118; N. R. LXXXV, § 58 501.

6228. Indien eene overtreding, die elken dag begaan wordt zoolang de verboden toestand niet ophoudt, en wordt waargenomen nadat eene vorige soortgelijke geconstateerd en al of niet vervolgd was, kan niet gezegd worden dat hetzelfde feit ten grondslag gelegd is voor eene latere vervolging. Er is alzoo geen sprake van een delictum continuum. — H. R. 30 April 1867; W. 2912; Gemst. 825; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1164, 123; N. R. B. XVIII, 296; W. B. A. 932; Luttenberg 82.

6229. De raad is niet bevoegd bij herhaling van overtreding alleen gevangenisstraf te bedreigen, omdat op die wijze eene andere straf wordt bepaald dan art. 163 voorschrijft. — M. B. Z.; Gids II, 147.

6230. Onbevoegdheid van den raad om bij recidive verbeurdverklaring te bedreigen. — Gemst. 717.

6231. Door dit art. wordt aan de algemeene bepaling van het voorgaand art., voorzooveel betreft de recidive, niet gederogeerd. De gemeentewetgever is derhalve krachtens art. 162 bevoegd ook bij recidive verbeurdverklaring te bedreigen. — H. R. 10 Mei 1880; W. 4517; W. B. A. 1623; Rep. 1880; 6927; N. R. B. 1881, D, 8.

Art. 164.

6232. Mr. G. B. Emants. Over de toewijzing der boete bij de keur eener gemeente aan de gemeentekas. — Themis 1e XI, 576.

6233. Voor iedere overtreding van dezelfde verordening eene boete op te leggen. — Gemst. 1201.

6234. De boeten, betaald uit kracht van een later vernietigde verordening, kunnen worden teruggevorderd. — Gemst. 954, 990.

6235. Alle geldboeten, ingevolge plaatselijke verordening, na de invoering dezer wet uitgevaardigd, komen ten voordeele der gemeentekas, ook als zij meer dan 15 francs bedragen. — M. v. J. 10 Jan. 1857, no. 144; Bijv. 24; Prov. blad Groningen 10; Luttenberg 5; G. v. O. 847; Walker Cremer 78.

6236. Ingeval van vrijspraak wegens overtreding van plaatselijke politie-overtredingen, moeten de kosten niet ten laste der gemeente, maar van den staat worden gebragt. — Alleen in geval van vervolging wegens plaatselijke belastingen, komen de kosten die niet op den bekeurde kunnen worden verhaald, ten laste der gemeente. — H. R. 10 April 1860; N. R. LXIV, § 45, 191; v. d. H. G. Z. XVII, no. 806, 98; P. W. 3504; Tijds. v. Reg. XV, 3, no. 10; Gemst. 451; W. 2164; H. R. 9 November 1859; N. R. LXIII, § 37, 160; v. d. H. G. Z. XVI, no. 785, 314; W. 2118; Gemst. 428; W. B. A. 549; H. R. 16 Mei 1865; N. R. LXXX, § 8, 93; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1066, 444; W. 2709.

6237. Provinciale staten zijn niet bevoegd, om in hunne verordeningen te bepalen, dat de bedreigde boeten zullen komen ten voordeele der gemeenten, waarin de overtreding is gepleegd. — Kantg. Amersfoort 20 Februarij 1854; Regtz. XXX, 249; W. 1555; Gemst. 150; H. R. 27 December 1854; W. 1617; N. R. XLIX, § 17, 69; Gemst. 178, 182; v. d. H. G. Z. XII, no. 607, 231; W. B. A. 299; Regtb. Assen 10 Junij 1857; W. 1920; N. R. B. VII, 578; Gemst. 329; P. W. 2999.

6238. In de provinciale reglementen behoort niet te worden opgenomen de bestemming der in die reglementen bedreigde boeten, omdat de provinciale staten daartoe onbevoegd zijn. — M. B. Z. 2 Aug. 1860; Luttenberg 82.

6239. In de requisitoiren en vonnissen behoort de bestemming der boeten niet te worden vermeld. — M. v. J. 14 September 1860, no. 101; Luttenberg 107; Bijv. 271.

6240. De uitkeering aan de gemeenten van de boeten, bedreigd bij en uitgesproken krachtens plaatselijke verordeningen. — Prov. blad Groningen 1857, no. 10.

6241. Indien bij provinciale reglementen geen bepaling omtrent de uitkeering der daarbij gestelde boeten zijn gemaakt, moeten de boeten beneden 15 francen aan de gemeenten worden uitgekeerd; de overige vervallen aan den staat. — M. F. 8 April 1853, no. 66; P. W. 1773.

6242. Eene boete door eene gemeente-verordening bedreigd, kan nimmer boven *f* 25 loopen. De regter moet zoodanige boete tot het maximum van *f* 25 beperken. — Kantg. Bergen-op-Zoom 17 Augustus 1858; W. 1995; Gemst. 366.

6243. Art. 164 en 165 zijn slechts van toepassing op verordeningen, krachtens deze wet daargesteld of overeenkomstig art. 291 met hare voorschriften in overeenstemming gebragt. — H. R. 16 Augustus 1856; v. d. H. G. Z. XIII, no. 649, 25; W. 1890; H. R. 29 Augustus 1856; N. R. LIII, § 62, 297.

6244. De toewijzing der boeten aan de gemeenten mag geen plaats hebben bij veroordeeling wegens wanbedrijf. De boeten krachtens provinciale reglementen uitgesproken, mogen niet aan de gemeenten worden toegewezen. — H. R. 8 Mei 1860; N. R. LXIV, § 55, 250; v. d. H. Strafr. 1860, no. 1598, 115.

6245. Van elke regterlijke uitspraak, ter zake van overtreding eener gemeentelijke verordening, behoort het openbaar ministerie kennis te geven aan het bestuur der gemeente, met vrijlating om zich binnen een geschikten termijn te verklaren omtrent het al of niet noodzakelijke of wenschelijke der aanwending van het middel van hooger beroep of cassatie. Het openbaar ministerie zal na zoodanig overleg met het gemeentebestuur met meer juistheid kunnen oordeelen in hoever de strafververvolging moet worden voortgezet. — M. v. J. 25 November 1851; Luttenberg 199; G. v. O. 845.

6246. Bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken. — Kon. Besl. 6 Augustus 1864 (St. 89); Luttenberg 107; G. v. O. 856.

6247. Het koninklijk besluit van 29 April 1825, no. 106, waarbij aan de plaatselijke besturen magtiging is verleend, om, op hunne kosten alle veroordeelingen tot boete in correctionele en politiezaken te doen vervolgen, is ingetrokken. — Kon. Besl. 6 Julij 1861; Luttenberg 123.

6248. Als een verordening voor twee gemeenten bestaat, komen de boeten en kosten der gevangenen wegens overtreding dier verordening veroordeeld, ten voordeele en laste van beide gemeenten. — Gemst. 1157.

Art. 165.

6249. De wet van 22 April 1864 (St. 29), heeft verandering gebragt in de toepassing der subsidiaire gevangenisstraf.

Tengevolge van die wet worden daardoor de vonnissen niet alle vatbaar voor hooger beroep, omdat bij art. 2 alin. 1 is bepaald, dat de gevangenisstraf niet wordt aangemerkt als eene andere straf dan de geldboete. — H. R. 28 Februarij 1865; N. R. LXXIX, § 35, 270; W. 2684; N. R. B. XVI, 24; W. B. A. 834; Gemst. 711.

6250. B. W. N. Servatius. Over het verhaal van geldboeten en geregtskosten in strafzaken. — Leiden 1859; door mr. C. F. Th. van Maanen beoordeeld in N. Bijdr. v. R. en W., IX, 763.

6251. Mr. J. Kappeyne van de Coppello. Opmerkingen op art. 165 der gemeentewet, in verband met het Wetb. v. Strafr. van 1847. — Themis 2e XIV, 35.

6252. Is art. 165 der gemeentewet op vroegere verordeningen toepasselijk? — Gids I, 299.

6253. Bij meerdere geldboeten mag de subsidiaire gevangenisstraf niet boven het maximum worden gecumuleerd. — H. R. 12 Maart 1862; W. 2367; Gemst. 553; N. R. B. XII, 592; v. d. H. Bel. VIII, no. 493**, 509; W. B. A. 689; Themis 1853, 34; Gids 1853, 404.

6254. De kosten der exploiten, waarbij de aanmaning geschiedt, moeten ten laste van den staat worden gebragt, zoo die niet op den veroordeelde verhaald kunnen worden. — M. B. Z. 1 December 1853, no. 107, 2e afd.; Bijv. 286, E, 470; Luttenberg 181; G. v. O. 850; Comm. d. K. Z. Holland 13 December 1853; Luttenberg 110.

6255. Bij meerdere overtredingen en geldboeten, kan bij hetzelfde vonnis slechts eene subsidiaire gevangenisstraf worden uitgesproken. — Regtb. Hoorn 13 Junij 1862; W. 2455.

6256. De bepaling van art. 165 derogeert niet aan het algemeen beginsel van art. 207 W. v. Strafv., cumulatie van gevangenisstraffen uitsluitende. — H. R. 28 Maart 1859; N. R. B. IX, 289; H. R. 7 Oct. 1862; W. 2421; v. d. H. G. Z. XIX, no. 937, 247; N. R. LXXI, § 48, 359; Gemst. 539; H. R. 30 Maart 1859; N. R. LXI, § 57, 304; v. d. H. G. Z. XVI, no. 758, 104; W. 2067; Gemst. 403; Luttenberg 41.

6257. De aanmaning tot betaling der boete behoort bij deurwaarders-exploit te worden gedaan; het is aanbevelingswaardig om eerst de veroordeelde te waarschuwen. Het exploit moet gezegeld en geregistreerd zijn. De kosten van het exploit komen ten laste van den veroordeelde als geregtskosten. — M. v. J. 1 Junij 1853, no. 111; Bijv. 144, E, 411; W. 1543; G. v. O. 849.

6258. De subsidiaire gevangenisstraf kan niet worden uitgesproken bij toepassing eener verordening, die vastgesteld is vóór de invoering der Gemeentewet. — H. R. 15 Junij 1852; N. R. XLII, § 23, 104; v. d. H. G. Z. XI, no. 552, 309; W. 1342; Gemst. 39; Luttenberg 128; W. B. A. 160; H. R. 21 September 1852; v. d. H. Strafr. 1852, II, no. 877, 47; N. R. XLII, § 53, 274; W. 1428, H. R. 4 Junij 1855; v. d. H. Strafr. 1855, I, no. 1096, 244; N. R. L, § 39, 175: W. 1342, 1458, 1781; Regts. XXII, 300. (Thans is hierop toepasselijk de wet van 22 April 1864 (St. 29).

6259. Uitvoering van vonnissen in zake van plaatselijke belastingen.

De beteekening van een vonnis op tegenspraak gewezen is niet noodig: even als met de boeten en kosten wegens andere wanbedrijven, wordt ook in zake van plaatselijke belasting, het extract-vonnis aan den gemeente-ontvanger gezonden; heeft de veroordeeling bij verstek plaats gehad, dan wordt het vonnis volgens art. 271 Strafv. op de vordering van het O. M. aan den bij verstek veroordeelde beteekend, daarna aan den ontvanger verzonden en ten uitvoer gelegd behoudens verzet. De aanmaning geschiedt met opzigt tot den op tegenspraak veroordeelde, zonder voorafgaande beteekening van het vonnis.

De aanmaning kan ter besparing der kosten, zeer wel kosteloos geschieden, door een commies der plaatselijke belasting, die dit schriftelijk zal behooren te doen, met opgave van den inhoud van het vonnis, en van de gedane aanmaning behoorlijk procesverbaal opmaken. Indien binnen den wettelijken termijn de boete niet betaald wordt, zendt de ontvanger het vonnis met gezegd proces-verbaal aan den ambtenaar van het O. M. met de uitvoering belast terug; aangezien de gevangenisstraf voor de geldboete slechts in de plaats treedt en evenzeer als de geldboete eene straf is, wordt die gevangenisstraf op de gewone wijze door het O. M. ten uitvoer gelegd. — M. v. J. 22 Maart 1852, no. 104; Bijv. 98; Luttenberg 48.

6260. De gemeentebesturen mogen niet bepalen, dat bij *onvermogen* de overtreder met gevangenisstraf van één dag, en voor de tweede en volgende keeren met het dubbele der geldboete of gevangenisstraf wordt gestraft. — Kon. Besl. 3 Januarij 1852 (St. 3); Luttenberg 2; Kon. Besl. 29 December 1851 (St. 220); Luttenberg 255.

6261. Vonnissen, waarbij geldboete en subsidiaire gevangenisstraf wordt uitgesproken, zijn vatbaar voor hooger beroep en niet voor cassatie. — H. R. 18 Julij 1853; W. 1528; v. d. H. G. Z. XII, no. 576, 76; Gemst. 133; W. B. A. 253; H. R. 9 Mei 1854; N. R. XLVII, § 58, 249; W. 1663; v. d. H. Strafr. 1854, I, no. 996, 202; H. R. 23 October 1855; N. R. LI, § 23, 89, W. 1798; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1235, 113; H. R. 10 Junij 1857; N. R. LVI, § 26, 120; W. 1983.

6262. Het koninklijk besluit van 29 April 1825, no. 106, waarbij de plaatselijke besturen waren gemagtigd, om op hunne kosten te doen vervolgen, alle veroordeelingen tot boete in politiezaken, is ingetrokken. — Kon. Besl. 6 Julij 1861, no. 55; Bijv. 171; Luttenberg 123; G. v. O. 854; Verslag Zeeland 1861; Prov. blad Gelderland 75: M. B. Z. 13 Julij 1861, no. 136; Bijv. 171.

6263. Deurwaarders en dienaren der openbare magt zijn alle bevoegd tot het doen der aanmaningen; bij aanmaning tot voldoening van geldboeten ten voordeele van eene gemeente, behoort bij voorkeur daarmede te worden belast een ambtenaar van gemeentepolitie, en in zake van overtreding van plaatselijke belasting, een ambtenaar der plaatselijke belastingen. — Kon. Besl. 6 Augustus 1864 (St. 89) Luttenberg 107; M. F. 5 September 1864; Reg. Circ. 904.

6264. Inlichtingen omtrent het kantoor, waar de boeten en geregtskosten in strafzaken moeten betaald worden. — M. J. 1 November 1867, no. 82; Bijv. 378.

6265. De ambtenaren, belast met het doen van aanmaningen tot betaling van geldboeten, zijn aangewezen bij koninklijk besluit 6 Augustus 1864 (St. 89); Luttenberg 107.

6266. Door art. 165 is gederogeerd aan art. 207 Strafv.; de subsidiaire gevangenisstraf in plaats van geldboete moet worden uitgeproken ook, indien reeds bovendien de hoogste gevangenisstraf is toegepast. — H. R. 28 Maart 1859; N. R. B. IX, 289; v. d. H. G. Z. XVI, no. 758, 104; W. 2067; N. R. LXI, § 57, 304; Gemst. 403.

6267. Het beginsel van niet cumulatie van straf, zoowel bij gelijktijdige als bij afzonderlijke vervolging wegens onderscheiden misdrijven (artt. 207 en 208 Strafv.), is evenzeer van toepassing op de subsidiaire als op de principale gevangenisstraf. Art. 165 heeft te dien aanzien niet gederogeerd aan het Wetb. v. Strafv. — Kantg. Amsterdam no. 1, 14 Maart 1862; N. R. B. XIII, 326.

6268. Kosten van exploiten van aanmaningen. — Prov. blad Groningen 1858, no. 115.

6269. Dit art. kan niet worden toegepast voor dat de plaatselijke verordeningen ingevolge art. 291 binnen den daartoe vastgestelden termijn met de voorschriften dezer wet in overeenstemming zijn gebragt. — Regtb. 's Gravenhage 29 December 1851; W. 1321; Gemst. 128; H. R. 16 Augustus 1856; W. 1890; v. d. H. G. Z. XIII, no. 649, 25.

6270. Uitvoering van art. 5, 1e lid der wet van 22 April 1864 (St. 29). — Kon. Besl. 6 Augustus 1864 (St. 89); Luttenberg 107.

6271. Een beklaagde, die het maximum der op eene overtreding gestelde geldboete heeft betaald, kan niet op nieuw worden vervolgd ter zake van hetzelfde feit. — Kantg. 's Gravenhage 16 Julij 1863; W. 2527

6272. Dit art. gedoogt in geen geval om de straf tot een hooger bedrag dan van drie dagen op te voeren. — H. R. 2 December 1862; W, 2438; N. R. LXXII, § 36, 292; v. d. H. Strafr. 1862, no. 436.

6273. De vrijwillig op magtiging van het O. M. betaalde boeten worden voldaan ten kantore van den ontvanger der registratie, in wiens kring de bekeurde woont. — M. v. J. 11 Augustus 1860, no. 115, Bijv. 228; Luttenberg 83.

6274. Bij veroordeeling bij hetzelfde vonnis tot onderscheiden geldboeten, moet *elke* geldboete ingeval van niet-betaling, vervangen worden door gevangenisstraf. — H. R. 7 November 1865; N. R. LXXXI, § 17, 127; v. d. H G. Z. XXII, no. 1082, 80; W. 2743; W. B. A. 871; Gemst. 741.

6275. Bij wanbetaling van boete moet de subsidiaire gevangenisstraf, bij dit art. voorgeschreven, worden uitgesproken; niet gevangenisstraf bij de verordening voor wanbetaling vastgesteld. — H. R. 20 April 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 760, 116; N. R. LXII, § 12, 52.

6276. De bepaling in een verordening, dat de boete alleen ingeval van *onvermogen* door gevangenisstraf zal worden vervangen, strijdt met dit art. — M. B. Z. 14 Februarij 1852, no. 241; W. 1311.

6277. Voorzieningen tegen de toepassing van subsidiaire gevangenisstraf op hen, die de boeten hebben betaald. — M. J. 9 Julij 1880; Luttenberg 163.

6278. Voorschrift, betreffende uitstel der executie van gevangenisstraf na den termijn bij art. 1 der wet van 22 April 1864 (St. 29) bepaald. — M. J. 6 November 1874; Luttenberg 146.

Art. 166.

6279. De burgemeester, hoezeer voorzitter, is daardoor niet per se *lid* dezer commissie. — Bijdr. Boer en Fruin VIII, 400; Gemeenteraad van Leeuwarden; Gemst. 590; W. B. A. 231, 714.

6280. Mr. A. J. Zubli. Bekendmaking van de namen der leden van de vaste commissie van wetgeving bij de gemeentebesturen. — N. Regtsg. Bijdr. II, 61; Gemst. 1259.

6281. Verordening, regelende den werkkring der vaste commissie, belast met het ontwerpen van en het herzien der bestaande plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd. — Gemst 7.

6282. Mr. J. A. Fruin. Gemeenteraden. De commissie bedoeld in art. 166 der gemeentewet. — Bijdr. Boer en Fruin XVII, 158.

6283. Moet de vaste commissie uit den raad, bedoeld in art. 166 der gemeentewet, jaarlijks benoemd worden? — Gemst. 1095, 1102, 1000, 941.

6284. De commissie van art. 166 is een vaste commissie in den zin van art. 54 alin. 1. — Gemst. 1012.

Art. 167.

6285. Eene afkondiging, gedaan na verloop van 14 dagen sedert de inzending aan gedeputeerde staten, zonder dat het berigt van ontvangst is ingekomen, is van waarde. — M. B. Z. 31 Maart 1856, no. 178; G. v. O. 858.

6286. Voor de verbindbaarheid eener plaatselijke verordening is het voldoende indien de afkondiging vermeldt, dat zij is medegedeeld aan gedeputeerde staten, zonder dat het een vereischte is, dat daarbij wordt gevoegd, dat dit is geschied in afschrift. — W. 4187; Rep. 1878, 47.

6287. Alleen de strafverordeningen moeten aan gedeputeerde staten worden medegedeeld. — M. B. Z. 2 October 1851, no. 149, 2e afd.; Bijv. 269; Gids I, 280; 859.

6288. De mededeeling van belasting-verordeningen is bij dit art. niet bedoeld. — H. R. 16 November 1859; N. R. LXIII, § 39, 172; W. 2120; Gemst. 429; v. d. H. Bel. VIII, no. 447, 18.

6289. De strafverordeningen moeten alleen in afschrift aan gedeputeerde staten worden *medegedeeld*, zij moeten niet onder *goedkeuring* van gedeputeerde staten worden vastgesteld, dit is in strijd met de wet. — Kon. Besl. 29 December 1851 (St. 220); Luttenberg 255.

6290. De verordeningen in dit art. bedoeld, moeten niet in originali, maar in afschrift worden ingezonden. — Ged. Staten Groningen 24 December 1868; W. B. A. 1024.

6291. Het gemeentebestuur mag behalve in het bij art. 171 bedoelde geval niet overgaan tot de afkondiging eener strafverordening, dan nadat het berigt van ontvangst van wege gedeputeerde staten in zijne handen is gekomen. Aan deze bepaling is onderworpen iedere verordening waardoor in de bestaande plaatselijke strafwetgeving verandering wordt gebragt, zelfs als daarbij de intrekking eener strafverordening wordt bepaald. — Gemst. 1377; Rep. 1878, 211.

6292. Als gedeputeerde staten kennis ontvangen van plaatselijke verordeningen en daartegen bezwaren opperen, behooren zij zich niet tot de gemeente te wenden per brief of een model eener verordening te geven, maar behooren zij de tusschenkomst des konings in zoodanig geval in te roepen. — Gemst. 1503, 1504; Rep. 1880, 7134.

6293. De raadsbesluiten waarbij plaatselijke strafverordeningen worden ingetrokken moeten even als

de verordeningen zelve aan gedeputeerde staten worden ingezonden. Zij moeten ook worden afgekondigd en aan het kantongeregt, de arrondissements-regtbank, het geregtshof waaronder de gemeente behoort, worden medegedeeld. — M. B. Z. 15 September 1859, no. 150, 2e afd. Bijv. 254; Verslag N. Holland 1867; Gemst. 884; W. B. A. 998.

6294. Art. 167 der gemeentewet. De gemeente-verordeningen worden aan gedeputeerde staten volgens dit art. *niet* medegedeeld *ter goedkeuring*, maar eenvoudig *tot kennisneming*, opdat gedeputeerde staten als zij van oordeel zijn dat daarin eenige met de wet of het algemeen belang strijdige bepaling voorkomt, de verordening aan den koning ter schorsing of vernietiging kunnen voordragen. — Gemst. 1497 vg.; Rep. 1880, 6731.

6295. Roessingh. Intrekking van provinciale en gemeente-verordeningen. — W. 3125.

6296. Dit art. is alleen van toepassing op verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd — M. B. Z. 9 December 1852, no. 151; G. v. O. 859.

Art. 168.

6297. Indien het alleen geldt het al of niet verbindende der verordening zelve, van welker toepassing de rede is en geenzins eenig feit van het proces, kan het bewijs der plaats gehad hebbende afkondiging alsnog in cassatie geleverd worden. — H. R. 8 April 1851; W. 1349; N. R. XXXVIII, § 39, 203; v. d. H. G. Z. XI, no. 517, 99; H. R. 25 Junij 1850; W. 1335; v. d. H. Bel. IV, no. 193, 33; N. R. XXXVI, § 6, 22.

6298. L. v. S. Niet behoorlijke afkondiging van verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd. — W. 4522.

6299. Afkondiging van plaatselijke verordeningen, die geene strafbepalingen inhouden. — Prov. blad Groningen 1851, 125.

6300. Jaarlijks behooren de gemeentebesturen een korte opgave der afgekondigde verordeningen aan gedeputeerde staten in te zenden. — Prov. blad Groningen 1851, no. 90; 1852, no. 22; 1853, no. 111.

6301. Bepalingen nopens het aanleggen van een register van afkondiging van politie- of straf- en belasting-verordeningen. — Comm. des K. in Z. Holland 25 October 1860, A no. 8313; Bijv. 325.

6302. De afkondiging is een feit dat door den judex facti alleen mag worden beoordeeld, daarop kan in cassatie niet worden teruggekomen. — H. R. 8 April 1856; W. 1863; v. d. H. G. Z. XII, no. 631, 367; N. R. LII, § 67, 294.

6303. De besluiten, waarbij verordeningen worden ingetrokken, moeten ook worden afgekondigd en aan gedeputeerde en de regterlijke autoriteiten worden medegedeeld. — Verslag Ged. Staten N. Holland 1868, XXXIX; Gemst. 884.

6304. Het bij de wet houdende algemeene bepalingen van het koningrijk voorgeschreven omtrent de wijze van afkondiging geldt alleen de wetten. — H. R. 28 Februarij 1854; W. 1654; v. d. H. G. Z. XII, no. 589, 132; N. R. XLVII, § 19, 80.

6305. Het beginsel van transitoir regt, dat bij het wegvallen eener straf bij eene nieuwe wet, die straf niet meer kan worden toegepast op feiten, bedreven vóór de afkondiging van die nieuwe wet, geldt ook dan wanneer die afkondiging eerst invalt tijdens de zaak bij den regter in hooger beroep in onderzoek is. — H. R. 5 December 1854; W. 1678; v. d. H. G. Z. XII, no. 604, 210; N. R. XLIX, § 2, 3.

6306. Eene bloote bekendmaking van burgemeester en wethouders kan niet worden beschouwd als eene wettig verbindende verordening ter bescherming van den veestapel, waaraan art. 5 der wet van 9 Julij 1842 (St. 21) poenale sanctie kan verleenen. — Regtb. Gorinchem 13 Maart 1867; W. 2884; Hof Z. Holland 18 April 1867; Gemst. 821; W. 2904.

6307. Afkondiging, jurisprudentie. — W. 1958.

6308. De woorden *„behoorlijk afgekondigd"* slaan alleen op de *wijze* van afkondiging, niet op het *tijdstip* binnen hetwelk die afkondiging moet geschieden; dat tijdstip is alleen als eene administratieve maatregel te beschouwen. — Regtb. Roermond sine die; W. 1887.

6309. De uitdrukking *„behoorlijk"* in dit art. gevorderd voor de afkondiging van plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, ziet alleen op de wijze en het formulier der afkondiging in artt. 172 en 173 aangegeven, geenzins op de niet tijdige afkondiging. — H. R. 4 October 1870; W. 3257; N. R. XCVI, § 1, 1; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1331 en 1332, 248 en 256; H. R. 22 November 1870; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1338, 308; W. 3270; N. R. XCVI, § 22, 184; W. B. A. 1193; Gemst. 1006.

6310. Onder strafverordeningen, voor welker verbindbaarheid bij art. 168 der gemeentewet de formaliteit der afkondiging gebiedend is voorgeschreven, moeten alléén worden verstaan de verordeningen, tegen welker overtreding publiek-regtelijk straffen zijn bedreigd. — H. R. 26 Junij 1876; W. 4006; N. R. CXIII, § 25, 185; W. B. A. 1420.

6311. Een gemeentelijke verordening kan niet geacht worden *behoorlijk* te zijn afgekondigd, indien het in art. 173 aangegeven formulier niet stipt is gevolgd. Aan een politie-verordening, waarbij dat formulier niet is gevolgd, moet verbindende kracht worden ontzegd. — H. R. 19 Mei 1880; W. 4520; Rep. 1880, 6921; Gemst. 1507.

6312. Mr. A. W. Jacobson. Eenige opmerkingen over de artt. 168 en 169 der gemeentewet en hunne jurisprudentie. — Themis 2e verz., V. 1—19.

6313. Het relaas van een secretaris, en de afgegeven verklaring van den burgemeester, dat de afkondiging heeft plaats gehad, behoeft niet te zijn opgemaakt op den eed bij den aanvang hunner bediening gedaan; de voorschriften van het Wetb. v. Strafv. aangaande het bewijs der misdrijven, zijn niet toepasselijk op het bewijs eener daadzaak betreffende het al of niet verbindbare eener plaatselijke verordening. — H. R. 17 Februarij 1852; N. R. XLI, § 23, 101; W. 1392; v. d. H. Strafr. 1852, I, no. 823, 83.

6314. Eene verordening, tegen wier overtreding straf is bedreigd, is niet verbindend in dat gedeelte der gemeente, dat daaraan eerst na de afkondiging is toegevoegd, alvorens er in of voor dat gedeelte op nieuw eene afkondiging heeft plaats gehad. — Regtsg. Adv. V, 13.

6315. Dit art. betreft alleen de wijze, waarop, en niet den tijd binnen welken de afkondiging van verordeningen geschieden moet.

De termijn van 14 dagen na het berigt van gedeputeerde staten, binnen welke volgens art. 169 de afkondiging van gemeente-verordeningen geschieden moet, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. — H. R. 25 Julij 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 686, 227; Gemst. 307; W. 1874; N. R. LVI, § 49, 217; Regtb. Utrecht 7 Mei 1857; Kantg. Loenen 25 Maart 1857; W. 1897; Gemst. 307; N. R. B. VIII, 326; Luttenberg 181; H. R. 22 September 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 690, 244.

6316. Gedeputeerde staten kunnen reeds afgekondigde verordeningen niet schorsen, door de vernietiging aan den koning voor te dragen; zij be-

hooren alleen in zoodanig geval kennis te geven dat tegen de verordening bedenkingen zijn gerezen, en dat daaromtrent de beslissing des konings is gevraagd. — M. B. Z. 27 Februarij 1852, no. 155; Bijv. 74; Luttenberg 134, 267; Gids I, 281; G. v. O. 861.

6317. Hoezeer alleen strafverordeningen afgekondigd moeten worden, kan het noodig zijn om ook andere, zoo als die op de verdeeling der gemeente in wijken enz. af te kondigen, daarbij kan het formulier gewijzigd worden. — M. B. Z. 2 October 1851, no. 149, 2e afd.; Bijv. 269; Gemst. 22; W. B. A. 123; Boer en Six II, 107; Gids I, 280.

6318. Raadsbesluiten, waarbij plaatselijke strafverordeningen worden ingetrokken, moeten ook in afschrift aan gedeputeerde staten worden gezonden en daarna worden afgekondigd. — M. B. Z. 15 September 1859, no. 150, 2e afd.; Bijv. 254; Luttenberg 311; G. v. O. 861; Prov. blad Drenthe 30.

6319. De afkondiging is niet verpligtend ten aanzien van belasting-verordeningen, het is evenwel wenschelijk om ook deze af te kondigen; het formulier in art. 173 kan daarbij niet geheel worden gevolgd. — M. B. Z. 26 Januarij 1857; no. 194, 2e afd.; Bijv. 30; Luttenberg 8; Gemst. 280; W. B. A. 401; G. v. O. 865; Prov. blad N. Brabant 6; Gelderland 16; Z. Holland 15; N. Holland 19; Zeeland 17; Utrecht 16; Friesland 31; Overijssel 15; Groningen 17; Drenthe 5; Limburg 28; H. R. 14 Januarij 1857; W. 1955; N. R. LV, § 5 18; Gemst. 277; H. R. 26 Januarij 1858; Gemst. 343; W. 1949; v. d. H. Bel. VII, no. 420, 263; N. R. LVIII, § 13, 100; W. B. A. 464; H. R. 30 Maart 1859; N. R. LXI, § 58, 311; v. d. H. Bel. VII, no. 440, 441; H. R. 20 November 1860; W. 2236; v. d. H. Bel. VIII, no. 666, 179; Gemst. 488; N. R. LXVI, § 27, 208; W. B. A. 468, 608, 703, 754; H. R. 21 October 1862; N. R. B. XIII, 713; v. d. H. G. Z. XIX, no. 948, 313; Gemst. 583; W. 2429; N. R. LXXII, § 4, 30; H. R. 19 Mei 1863; W. 2490; N. R. LXXIV, § 11, 54; v. d. H. G. Z. XX, no. 982, 191; Gemst. 614; W. B. A. 734; Regtb. Deventer 1 December 1861; N. R. B. XIII, 615; H. R. 23 Junij 1863; N. R. B. XIV, 355; N. R. LXXIV, § 35, 202; v. d. H. Bel. IX, no. 516*, 74; W. 2500. Anders Regtb. Leiden 1 Februarij 1856; W. 1720; Gemst. 228; W. B. A. 349; Kantg. Loenen 25 Maart 1857; W. 1897; N. R. B. VIII, 326; Kantg. Schiedam 9 October 1856; W. 1798, 1956; Gemst. 268; H. R. 27 Januarij 1857; v. d. H. Bel. VII, no. 390, 549; N. R. LV, § 11, 64; W. 1356; Gemst. 347; Kantg. Weert 4 Junij 1857; W. 1887; Gemst. 312.

6320. Van de afkondiging moet bepaaldelijk blijken; voor bewijs van afkondiging kan niet gelden eene aan het slot der verordening bevolen afkondiging en aanplakking. — H. R. 16 September 1851; W. 1357; N. R. XXXIX, § 54, 284; v. d. H. Strafr. 1851; II, no. 765, 57; Kantg. Weesp 8 October 1853; W. 1509; Gemst. 123; Luttenberg 90.

6321. Indien onder eene verordening, boven de onderteekening van den burgemeester en den secretaris gelezen wordt, niet alleen dat de verordening zal worden afgekondigd, maar ook dat deze afgekondigd is, moet het er voor gehouden worden, dat eene behoorlijke afkondiging heeft plaats gehad — H. R. 27 December 1856; W. 1645; v. d. H. Bel. V, no. 306, 311; N. R. XLVI, § 65, 247; Gemst. 192.

6322. Plaatselijke verordeningen, die bij het in werking treden der gemeentewet wegens gemis aan behoorlijke afkondiging geene kracht hadden, kunnen niet verbindend worden door eene latere afkondiging van het dagelijksch bestuur der gemeente uitgegaan. — Kantg. Weesp 2 October 1852; W. 1394; Gids II, 37; Gemst. 66.

6323. Voorschrift nopens de afkondiging van verordeningen op de heffing en invordering van plaatselijke belasting. — M. B. Z. 26 Januarij 1857, no. 194; Prov. blad Gelderland 1857, 16 Luttenberg 8; G. v. O. 865; Bijv. 30.

6324. Indien in een verordening op de afkondiging is bepaald, dat bij iedere verordening, die door den raad spoedeischend wordt verklaard een voorschrift omtrent de wijze van afkondiging, moet worden gegeven, is een spoedeischende verordening, waarbij geen voorschrift omtrent de afkondiging is gegeven, voor geen afkondiging vatbaar en dus niet verbindend. — Regtb. Brielle 2 November 1865; W. 2737; W. B. A. 859; Gemst. 741.

6325. Een door twee gemeentebesturen gemeenschappelijk vastgestelde strafverordening is niet verbindend, indien daarin bij de verklaring omtrent de afkondigingen, de uitdrukkelijke vermelding ontbreekt, dat de verordening aan gedeputeerde staten is opgezonden en dat zij hunne magtiging en goedkeuring voor het vaststellen daarvan, ingevolge art. 121, hadden gegeven. — H. R. 13 Januarij 1873; W. B. A. 1241; Gemst. 1120; N. R. CIII, § 5, 41; W. 3556; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1439, 13.

Art. 169.

6326. De regter mag de niet verbindbaarheid eener verordening, tegen wier overtreding straf is bedreigd, niet uitspreken, wanneer hare afkondiging niet tijdig binnen den bij art. 169 voorgeschreven termijn mogt zijn geschied. — H. R. 25 Julij 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 686, 227; W. 1879; Luttenberg 181; N. R. B. VIII, 326; N. R. LVI, § 49; 217; W. B. A. 428; Gemst. 307; H. R. 10 Februarij 1858; N. R. LVIII, § 26, 162; W. 1938, 2082; v. d. H. G. Z. XV, no. 706, 27; Luttenberg 213; H. R. 22 September 1857; v. d. H. G. Z. XIV, no. 690, 244.

6327. Invloed van niet tijdige afkondiging op de wettigheid eener verordening. — Gemst. 1147.

6328. De termijn van veertien dagen is een voorschrift van orde. Zenden gedeputeerde staten hun berigt later in, dan kan dit alleen ten gevolge hebben, dat de verordening later in werking treedt, dan bij inachtneming van den termijn het geval zou zijn geweest, maar op de wettigheid der verordening kan dit niet van invloed zijn. — Gemst. 977.

6329. C. C. A. van Burg. Wanneer eene gemeente-verordening tegen wier overtreding straf is bedreigd, niet binnen den naar art. 169 gem.w. vastgestelde termijn is afgekondigd, moet de regter hare onverbindbaarheid uitspreken. — Thesis XXVII; Leiden 1864.

6330. J. P. R. M. Nerée tot Babberich. De termijn vastgesteld in art. 169 van de gem.w. is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven. — Thesis XXXI; Leiden 1878.

6331. Gedeputeerde staten zijn niet bevoegd bij de mededeeling aan de gemeentebesturen, dat zij de schorsing of vernietiging van hunne reeds afgekondigde verordeningen aan den koning hebben voorgedragen, hun tevens te kennen gegeven, dat in afwachting van 's konings beslissing die verordeningen voorloopig buiten werking moeten blijven — M. B. Z. 27 Februarij 1853; Luttenberg 267; G. v. O. 861; W. B. A. 144; Gemst. 23; Gids I, 281.

6332. De afkondiging van een strafverordening mag niet geschieden zoolang het berigt van ontvangst van gedeputeerde staten niet is ingekomen. — Gemst. 1173.

6333. Bij het stilzwijgen van den wetgever nopens de gevolgen der niet naleving van art. 169 der gemeentewet door het dagelijksch bestuur eener gemeente, mag de regter op grond hiervan de niet verbindbaarheid der plaatselijke verordening niet uitspreken. — H. R. 22 November 1870; Gemst. 1006; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1338, 308, W. 3270; N. R. XCVI, § 22, 184; W. B. A. 1193; Luttenberg 195.

Art. 170.

6334. Na verloop van den termijn van twee maanden bij dit art. bedoeld, en nadat de verordening reeds is afgekondigd, kan deze nog worden vernietigd. — Kon. Besl. 18 November 1864 (St. 105); Luttenberg 138.

Art. 171.

6335. De verordeningen, die onmiddelijk worden afgekondigd, mogen niet den last tot het binnentreden der woningen der ingezetenen, huns ondanks verstrekken. — Art. 1 laatste lid, der wet van 21 Augustus 1853 (St. 83); Luttenberg 65.

6336. Het gemeentebestuur mag behalve in het geval van art. 171 gem.w. niet overgaan tot de afkondiging eener strafverordening, dan nadat het berigt van ontvangst van gedeputeerde staten is ingekomen. Aan deze bepaling is onderworpen ieder verordening, waardoor in de plaatselijke wetgeving verandering wordt gebragt, zelfs als daarbij intrekking eener strafverordening wordt bepaald. — Gemst. 1377; Rep. 1878, 211.

6337. Het al dan niet bestaan van een spoedeischend geval, hetwelk de uitzondering van art. 171 wettigt, is niet aan het oordeel van den regter overgelaten, maar moet uit een raadsbesluit blijken. — Regtb. Gorinchem 14 November 1865; W. 2747; Gemst. 748.

Art. 172.

6338. Het is niet noodig, dat de minute der plaatselijke verordeningen of een afschrift op zegel aan den regter worde overgelegd, opdat daarop regt kan worden gedaan. — Regtb. 's Hertogenbosch 5 Januarij 1860; Gemst. 483; Hof N. Brabant 29 Februarij 1860; N. R. B. XI, 251.

6339. De verordening op de afkondiging behoeft strikt genomen, niet te worden afgekondigd, omdat zij geen strafbepaling inhoudt, zij treedt dus dadelijk na hare vaststelling in werking.

Wanneer alzoo eene strafverordening is afgekondigd op den dag zelven, waarop eerstbedoelde verordening is vastgesteld, en overeenkomstig deze, dan moet die afkondiging als wettig geschied worden beschouwd. — Regtb. Maastricht 3 Maart 1853; W. 1429; Gids II, 245; W. B. A. 203; Gemst. 81.

6340. Waar sprake is van eene afkondiging door plaatsing in een dagblad, moet het tijdstip waarop zoodanig dagblad uitkomt en dus algemeen verkrijgbaar is, eeniglijk in aanmerking komen. — H. R. 20 November 1860; W. 2236; Gemst. 488, W. B. A. 608; N. R. LXVI, § 27, 208; v. d. H. Bel. VIII, no. 466, 179.

6341. Afkondigingen van verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen. — W. 2447.

6342. De plaatsing eener belasting-verordening in een gemeenteblad, moet voor voldoende afkondiging worden gehouden. — H. R. 21 October 1862; v. d. H. G. XIX, no. 948, 313; N. R. B. XIII, 713; W. 2429; N. R. LXXII, § 4, 30.

6343. Verordeningen, waarbij geen straf wordt bedreigd, behoeven niet te worden afgekondigd; verordeningen op de verdeeling der gemeente in wijken en op de regeling der wijze van afkondiging der strafverordeningen, behooren openbaar bekend te worden gemaakt. — M. B. Z. 2 October 1851, no. 149, 2e Afd.; Bijv. 269; Gids I, 280; G. v. O. 872.

6344. Indien in eene verordening op het afkondigen de prijs wordt bepaald, dien openbare instellingen of particulieren, zoo zij stukken willen doen afkondigen, aan den ambtenaar met het doen der afkondiging belast, moeten betalen, moet dit als belasting worden beschouwd ingevolge art. 238, en moet dus bij belasting-verordening, die de goedkeuring des koning vereischt, worden geregeld. — M. B. Z. 9 December 1852, no. 151; idem 24 Mei 1853, no. 126; G. v. O. 872.

6345. Model der verordening bedoeld bij art. 172 gemeentewet, door gedeputeerde staten van Limburg bij circulaire van 10 December 1851 aan de gemeenteraden in dat gewest tot leiddraad medegedeeld. — Gemst. 17.

6346. Vaststelling eener verordening, waarbij wordt bepaald de wijze van afkondiging van plaatselijke verordeningen. — Prov. blad Groningen 1851, no. 96.

6347. Afkondiging van plaatselijke verordeningen. — R. B. XIV, 160.

6348. De bepaling van dit art. is niet van toepassing op huwelijksafkondigingen. De raad kan het uur, waarop de ambtenaar van den burgerlijken stand de huwelijksafkondigingen moet doen, niet bepalen, omdat de burgerlijke stand geen gemeentelijke aangelegenheid is. — Gemst. 1125.

Art. 173.

6349. L. v. S. Niet behoorlijke afkondiging van verordeningen tegen wier overtreding straf is bedreigd. — W. 4522.

6350. S. Is het voldoende, als de afkondiging eener plaatselijke verordening vermeldt, dat zij is medegedeeld aan gedeputeerde staten, zonder dat daar wordt bijgevoegd dat dit is geschied in afschrift? — W. 4187.

6351. Th. G. A. Slingeland. Wanneer veranderingen niet zijn afgekondigd (zoo als in sommige gemeenten wel eens het geval is) met inachtneming van hetzelfde formulier, dat bij art. 173 der gemeentewet voor de afkondiging van plaatselijke verordeningen is voorgeschreven, kan aan die veranderingen of wijzigingen geene verbindende kracht worden toegekend. — Thesis XLIV; Leiden 1867.

6352. Indien het voorgeschreven formulier niet geheel kan worden gevolgd, zal het in acht genomen worden zoover burg. en weth. dienstig oordeelen, zelfs zal een geheel ander formulier kunnen worden gebezigd. — M. B. Z. 2 October 1851, no. 149, 2e afd.; Bijv. 269; Gids I, 280; Hof N. Holland 4 Mei 1857; W. 1856; N. R. B. VIII, 389; Gemst. 298; H. R. 26 Januarij 1858; W. 1949; v. d. H. Bel. VII, no. 420, 263; N. R. LVIII, § 13, 100; Themis VIII, 65; Gemst. 331, 343; W. B. A. 464.

6353. Het formulier van afkondiging is niet toepasselijk op verordeningen, betrekkelijk plaatselijke belastingen. — H. R. 26 Januarij 1858; v. d. H. Bel. VII, no. 420, 263; N. R. LVIII, § 13, 100; W. 1949; Gemst. 343; H. R. 2 October 1855; v. d. H. Bel. VI, no. 355, 200; N. R. LI, § 11, 44; W. 1697; Gemst. 218; W. B. A. 337; H. R. 14 Jan. 1857; N. R. LV, § 5, 18; W. 1955; Gemst. 277; M. B. Z. 26 Januarij 1857, no. 194; Bijv. 30; Luttenberg 8; H. R. 27 Januarij 1857; N. R. LV, § 11, 64; v. d. H. Bel. VII, no. 390, 59; Gemst. 347; W. 1956; Regtb. Maastricht 9 December 1856; W. 1853; Hof N. Holland 14 October 1858; W. 2005; Gemst. 371.

6354. Het formulier moet letterlijk worden in acht genomen; bij gebreke daarvan wordt eene strafverordening onverbindend. — Regtb. Gorinchem 13 Januarij 1857; W. 1844; G. v. O. 862.

6355. Eene wijziging door den gemeenteraad in eenige verordening aangebragt, kan alleen worden afgekondigd; voor de verbindende kracht is het onnoodig, dat de geheele verordening op nieuw wordt afgekondigd. — H. R. 11 Januarij 1859; N. R. LXI, § 8, 44, v. d. H. G. Z. XVI, no. 748, 22.

6356. Indien bij de afkondiging van eene plaatselijke verordening het formulier van art. 173 letterlijk is gevolgd, kan eene bijvoeging, welke aan de opgaaf van den titel en den inhoud der afkondiging voorafgaat, aan de wettigheid der afkondiging niet in den weg staan. — H. R. 15 Februarij 1859; N. R. LXI, § 33, 166; v. d. H. G. Z. XVI, no. 755, 86.

6357. Formulier van afkondiging van plaatselijke verordeningen. — Hof Z. Holland 12 Mei 1866; Bijdr. XII, 228.

6358. Een gemeente-verordening kan als het in art. 173 aangegeven formulier niet stipt is gevolgd, niet geacht worden ingevolge art. 168, behoorlijk te zijn afgekondigd. Aan een gemeentelijke politieverordening, waarbij dat formulier niet is gevolgd, moet derhalve de verbindende kracht worden ontzegd. – H.R. 19 Mei 1880; W. 4520; Rep. 1880; 6924.

6359. Onder het woord „inhoud" in dit art., moet ook verstaan worden de beweegreden, de considerans der verordening; deze behoort bij de afkondiging niet achterwege te worden gelaten. — Gemst. 1282.

6360. Het formulier bij dit art. voorgeschreven, is zoo sacramenteel, dat *de geringste afwijking* daarvan de onverbindbaarheid eener verordening mede brengt. — H. R. 18 April 1876; N. R. CXII, § 44, 378; W. 3993; W. B. A. 1414; Gemst. 1296; H. R. 19 April 1881; Gemst. 1545; H. R. 25 April 1881; Gemst. 1547; Rep. 1881; 9264.

6361. Elke, zelfs de geringste afwijking van de bij art. 173 gem.w. vastgestelde afkondigingsformule, is ongeoorloofd, met dat gevolg, dat iedere afwijking (in casu eene vervanging van het in den aanhef voorkomend woord „volgende" door „navolgende") de daarbij afgekondigde verordening alle verbindende kracht doet verliezen. — H. R. 7 November 1881; W. 4706; Rep. 1881, 10730.

6362. Ingevolge art. 168 moet alle verbindende kracht worden ontzegd aan eene plaatselijke politieverordening, waarvan het slot van het formulier van afkondiging luidt: „zijnde deze verordening aan gedeputeerde staten, volgens hun berigt, van 11 November 1880 in afschrift medegedeeld en is hiervan openbare afkondiging geschied waar het behoort op 24 November 1880", vermits dat slot door weglating van de woorden „van Noord-Brabant" en bijvoeging van het woord „openbare" afwijkt van het bij dit art. voorgeschreven formulier. — H. R. 6 Februarij 1882; W. 4752.

6363. Het formulier voorgeschreven bij art. 173 gem.w. voor de afkondiging van gemeente-verordeningen bepaald, is zoozeer sacramenteel, dat de *geringste* afwijking daarvan de onverbindbaarheid der verordening mede brengt. — H. R. 19 April 1881; W. 4464; Rep. 1881, 10448; Kantg. Sneek 9 November 1880; W. 4691; Rep. 1881, 10450.

6364. Het is niet voldoende als de afkondiging eener plaatselijke verordening vermeldt, dat zij is medegedeeld aan gedeputeerde staten, indien daar niet wordt bijgevoegd, dat dit is geschied in afschrift. — H. R. 28 Augustus 1877; W. 4156; Luttenberg 194.

6365. Voorschriften omtrent de afkondiging van plaatselijke strafverordeningen. Het formulier bij dit art. bepaald, moet letterlijk worden gevolgd. — Ged. St. 26 October 1877; Bijv. 1877, 294.

6366. Hoezeer de afkondiging van belastingverordeningen, strikt genomen, door deze wet niet wordt gevorderd, is het echter wenschelijk, dat dit steeds geschiedt. Het formulier bij dit art. vastgesteld, kan daarbij niet letterlijk worden gevolgd. — M. B. Z. 26 Januarij 1857, no. 194; Prov. blad Gelderland 16; Luttenberg 8.

6367. Aan het voorschrift van art. 173 der gemeentewet is niet voldaan, indien bij een reglement op een beurtveer tusschen verschillende gemeenten en door besturen dier gemeenten gemeenschappelijk vastgesteld, niet is vermeld, dat burgemeester en wethouders in hunne gemeenten dat reglement, gelijk het door de raden was vastgesteld, in zijn geheel met de daaronder staande verklaring, dat het door gedeputeerde staten was goedgekeurd, hebben afgekondigd; noch ook indien uit die verklaring evenmin blijkt, dat bij de afkondiging is vermeld, dat de raden der respective gemeenten het reglement hebben vastgesteld na bekomen magtiging van gedeputeerde staten volgens art. 121. — H. R. 19 April 1875; W. 3852; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1565, 81; N. R. CIX, § 35, 292; W. B. A. 1362; Gemst. 1239.

6368. Het formulier van art. 173 der gemeentewet is sacramenteel; zoodat de geringste afwijking ook dan als het doel der afkondiging volkomen is bereikt, (in casu het niet vermelden aan welk college van gedeputeerde staten de verordening is medegedeeld in afschrift), de onverbindbaarheid der verordening medebrengt.

Het is niet voldoende als de afkondiging eener plaatselijke verordening vermeldt, dat zij is medegedeeld aan gedeputeerde staten, indien daar niet wordt bijgevoegd, dat dit geschied is *„in afschrift"* — H. R. 22 Mei 1876; W. 4003; Gemst. 1297; N. R. CXIII, § 8, 49; W. B. A. 1424.

6369. Een door twee gemeentebesturen gemeenschappelijk vastgestelde verordening, is niet verbindend indien in de verklaring omtrent de afkondigingen de uitdrukkelijke vermelding ontbreekt, dat de verordening aan gedeputeerde staten is opgezonden en dat zij hunne magtiging en goedkeuring voor het vaststellen volgens art. 121 hebben gegeven en voorts in de bedoelde verklaringen niet is gevolgd het formulier bij art. 173 voorgeschreven. — H. R. 13 Januarij 1873; W. 3556; v. d. H. G. Z. XXVII, no. 1439, 13; N. R. CIII, § 5, 41; W. B. A. 1241; Gemst. 1120.

Art. 174.

6370. Dit art. is niet van toepassing op verordeningen betrekkelijk plaatselijke belastingen. — H. R. 20 November 1860; v. d. H. Bel. VIII, no. 466, 179; N. R. LXVI, § 27, 208; W. 2236; Gemst 488; W, B. A. 608; H. R. 19 Mei 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 982, 191; W. 2490; N. R. LXXIV, § 11, 54; W. B. A. 784; Gemst 614; H. R. 30 Maart 1859; v. d. H. Bel. VII, no. 440, 442; N. R. LXI, § 58, 311; H. R. 16 November 1859; v. d. H. Bel. VIII, no. 447, 18; W. 2120; Gemst. 429; H. R. 6 Mei 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 928, 190; H. R. 21 October 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 948, 313; N. R. LXXII, § 4, 30: N. R. B. XIII, 713; W. 2429. Anders Regtb. Breda 6 Julij 1861; W. 2297.

6371. In werking treden van strafverordeningen. Art. 174 gem.w. Het is niet voldoende dat een verordening vermeldt: „deze verordening treedt in wer-

king zoodra zij is afgekondigd." Er behoort eenigen tijd tusschen de in werking treding en de afkondiging te verloopen. — Gemst. 1105.

6372. In werking treden van strafverordeningen. Art. 174 der gemeentewet. — Gemst. 1105.

Art. 175.

6373. De verordeningen behooren ook te worden toegezonden aan den minister van Justitie. — M. J. 6 November 1863, no. 100; W. 2583; Circ. v. d. K. Z. Holland 11 November 1863; Prov. blad 94.

6374. De verordeningen op de heffing en invordering van belastingen, moeten ook aan de hier genoemde autoriteiten, met het bewijs der koninklijke goedkeuring en der afkondiging worden ingezonden. — Comm. d. K. Z. Holland 21 November 1360; Bijv. 357; Gemst. 479; Prov. blad Z. Holland 124.

6375. Inzending van verordeningen. — Circul. v. d. Offic. van Just. te 's Gravenhage 28 April 1863; W. 2475.

6376. Voor de afschriften aan de hierbij genoemde autoriteiten te zenden, wordt ongezegeld papier gebruikt. — M. B. Z. 1852; no. 105; Gemst. 40.

6377. De voorschriften omtrent de wijze van afkondiging, voorkomende in de wet, houdende algemeene bepalingen van wetgeving van het koningrijk, zijn alleen op wetten van toepassing. — H. R. 28 Februarij 1854; W. 1654; v. d. H. G. Z. XII, no. 589, 132; N. R. XLVII, § 19, 80.

6378. Dit art. geeft wel een spetialen regel voor publiciteit der strafverordeningen, maar onttrekt ze daarom niet aan den algemeenen regel van art. 72. De inzage kan dus ook na de drie maanden niet geweigerd worden. — Gemst. 1141.

6379. Het is niet noodig, dat de minute der plaatselijke verordening of een afschrift *op zegel* wordt overgelegd aan den regter, ten einde daarop te kunnen regt spreken. Procedures in belastingzaken staan te dien aanzien gelijk met strafzaken. — Regtb. 's Hertogenbosch 5 Januarij 1860; N. R. B. XI, 251.

6380. Onder de voor het publiek verkrijgbaar gestelde en uitgereikte exemplaren of copiën der verordening, behoeft geen melding te worden gemaakt van het feit der behoorlijke afkondiging in de woorden van het bij art. 173 voorgeschreven formulier. — H. R. 9 December 1872; Gemst. 1176; W. 3540; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1434; 443; Gemst. 1146.

6381. De gemeente-verordeningen waarbij straffen zijn bepaald, moeten aan den procureur-generaal worden medegedeeld. — M. B. Z. 20 April 1876, no. 13; Bijv. 1876, 121.

6382. Het openbaar ministerie bij de regtbanken en kantongeregten is aangeschreven om de vonnissen in zake eener gemeentelijke verordening aan de gemeentebesturen mede te deelen, waarbij de beklaagden zijn vrijgesproken of ontslagen van regtsvervolging ten gevolge van de interpretatie door den regter aan de bepaling eener plaatselijke verordening gegeven, met opgave tevens van de beweegredenen die tot de vrijspraak of het ontslag van regtsvervolging hebben geleid. — M. J. 23 Sept. 1876, no. 89; Bijv. 1876, 298.

Art. 176.

6383. Onder deze opgaaf worden ook begrepen de verordeningen, houdende verklaring, welke verordeningen na verloop van vijf jaren nog van kracht zijn. — Verslag Zeeland 1856; G. v. O. 174.

6384. Jaarlijksche inzending eener korte opgave van de gedane afkondiging van plaatselijke verordeningen. — Prov. blad Groningen 1852, no. 22; 1853, no. 111.

Art. 177.

6385. Dat de commissie, bedoeld bij art. 166, niet bestaat, is geoorloofd, want dat geval is bij dit art. geregeld. — Gemst. 1141.

Art. 178.

6386. Mr. P. J. G. van Diggelen. Een woord over art. 178 der gemeentewet. — W. 2431.

6387. H. D. van Ketwich Verschuur. Als een gemeentebestuur niet voldoet aan de voorschriften van art. 176 gemeentewet, blijven niettemin de tot dusverre bestaan hebbende politie-verordeningen gelden. — Thesis XXXI; Leiden 1869.

6388. Dit art. behelst alleen een voorschrift van een maatregel van orde, van welks naleving bij eene verordening als in alin. 2 is bedoeld, moet blijken. — H. R. 8 October 1862; N. R. LXXI, § 55, 420; v. d. H. G. Z. XIX, no. 942, 283; W. 2426.

6389. Zijn beurtveer-verordeningen plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd? Zij moeten niet worden opgenomen in de verordeningen, bij dit art. bedoeld. — Bijdr. VII, 354; Verslag N. Holland 1862; G. v. O. 878.

6390. De strafbaarheid eener overtreding wordt niet weggenomen, doordien niet zou blijken van de vijfjarige herziening der verordening; eene verordening houdt niet op verbindend te zijn, indien het voorschrift van dit art. niet is opgevolgd. — H. R. 19 Februarij 1862; W. 2366; Gemst. 553; N. R. LXX, § 31, 238; v. d. H. Strafr. 1862, no. 1732, 45; W. B. A. 672; Kantg. van Wijchen 30 April 1862; W. 2383; Gemst. 560; W. B. A. 684; H. R. 7 Junij 1864; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1028, 81; N. R. LXXVII, § 14, 94; W. 2599; Gemst. 673; W. B. A. 672, 702, 793; H. R. 15 Maart 1859; N. R. LXI, § 52, 273; v. d. H. G. Z. XVI, no. 756, 89; H. R. 18 Februarij 1868; W. 2985; Gemst. 867; W. B. A. 984; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1215, 74; N. R. LXXXVIII, § 23, 208; Luttenberg 24; H. R. 7 December 1880; W. 4600; Rep. 1880, 8305.

6391. Uitvoering en toepassing van artt. 177 en 178 der gemeentewet. Vijfjarige herziening der strafverordeningen. — Bijdr. V, 400.

6392. Mr. W. R. Boer. Iets over art. 178 der gemeentewet. — Bijdr. VI, 71.

6393. Nog iets over art. 178 der gemeentewet. — Bijdr. VI, 370.

6394. Gemeenschappelijke verordeningen moeten ook worden opgenomen in de vijfjarige verklaring, indien in die verordeningen straf wordt bedreigd. — Ged. Staten Friesland 13 Mei 1861; Gemst. 507; W. B. A. 643; in tegenovergestelden zin Ged. Staten N. Holland; Gemst. 569; G. v. O 878.

6395. Mr. H. C. A. Thieme A.C.zn. Welk gevolg heeft niet naleving van art. 178 der gemeentewet, ten aanzien van de al of niet voortdurende verbindbaarheid der daar bedoelde verordeningen? — Opm. en Med. XV, 5.

6396. Dit art. bedoelt eene algeheele herziening, de verordening moet alle geldende verordeningen vermelden, ook die nog geene vijf jaren bestaan. — Bijdr. VI, 70.

6397. Eene verordening kan bij verzuim van herziening na verloop van vijf jaren niet verder worden toegepast. — Regtb. Haarlem 27 December 1860; W. 2270; Gemst 504; W. B. 626; Kantg. Deventer; Gemst. 545; W. B. A. 609; Kantg. Elburg 15 December 1859; W. 2241; Gemst. 489; Comm. d. K. Z. Holland 7 December 1860; Prov. blad 128; Ged. Staten Limburg 25 Junij 1856; Gemst. 249, 461; W. B. A. 623.

6398. Deze verordening moet aan gedeputeerde staten worden medegedeeld; indien daarvan niet blijkt in de afkondiging, is zij niet verbindend. — Regtb. Haarlem 27 December 1860; W. 2270; W. B. A. 626; Gemst. 504.

6399. Het formulier van afkondiging, in art. 173 vermeld, is ook op deze verordening van toepassing. — Regtb. Haarlem 27 December 1860; W. 2270; W. B. A. 626; Gemst. 504.

6400. De eerste herziening der verordeningen moest binnen 5 jaren na de invoering der gemeentewet plaats hebben gehad. — Verslag N. Brabant 1856; G. v. O. 877.

6401. Wanneer een gemeentebestuur niet voldoet aan de voorschriften van art. 178, moeten de tot dusverre bestaan hebbende politie-verordeningen gehouden worden voor vervallen. — Regtsg. Adv. VII, 18.

6402. Bepalingen nopens het geven van een overzigt over de provinciale wetgeving van de vijf jaren. — Ged. Staten N. Holland 7 Januarij 1857, no. 6; Bijv. 7, E, 31.

6403. Uit dit art. volgt geenzins, dat eene plaatselijke verordening, omtrent welke de gemeenteraad in gebreke is gebleven te verklaren, dat zij nog geldende is, wegens het gemis dier verklaring, hare verbindende kracht verliest. — H. R. 15 Maart 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 756, 89; N. R. LXI, § 52, 273.

6404. Dit art. behelst alleen een maatregel van orde, waaraan niet de kracht kan worden toegekend, dat de verordeningen, waarvan niet is verklaard, dat zij nog geldend zijn, hare kracht zouden verliezen door het verloop van den in dat art. gestelden termijn. — H. R. 5 Februarij 1872; N. R. C, § 12, 100; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1401*, 183; W. 3433; W. B. A. 1219; Gemst. 1070; H. R. 13 November 1876; W. 4057; N. R. CXIV, § 29, 200; Luttenberg 225; W. B. A. 1452; Gemst. 1320, 1333; H. R. 18 Februarij 1868; W. B. A. 984; Luttenberg 24; Gemst. 867; v. d. H. G. Z. XXIV, no. 1215, 74; W. 2985; N. R. LXXXVIII, § 23, 208.

6405. Aan dit art. kan niet zoodanige kracht worden toegekend, dat, bij het niet opvolgen van het daarbij vermeld voorschrift de bestaande verordeningen eo ipso hare verbindende kracht verliezen en alzoo ophouden te bestaan. — H. R. 5 Febr. 1872; W. 3433; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1401*, 183; N. R. C, § 12, 100; W. B. A. 1219; Gemst. 1070.

6406. A. H. H. van der Burgh. Wanneer een gemeentebestuur niet voldoet aan de voorschriften van art. 178 gem.w. moeten de tot dus verre bestaan hebbende politie-verordeningen gehouden worden voor vervallen. — Thesis XXX; Leiden 1869. A. de Jong; Thesis XXII; Leiden 1864.

6407. N. B. A. F. Arriëns. Het niet voldoen door den gemeenteraad aan de bepalingen van art. 178 gem.w. maakt de daar bedoelde verordeningen niet ongeldig. — Thesis XXX; Leiden 1870. E. C. van der Spelt; Thesis XXV; Leiden 1874; H. W. Stuffken; Thesis XXXVII; Leiden 1861; L. H. N. F. M. Bosch van Rosenthal; Thesis XXV; Leiden 1870.

6408. C. A. Cau. Wanneer een gemeentebestuur niet voldoet aan de voorschriften van art. 178 der gemeentewet, dan moeten de tot dusverre bestaan hebbende politie-verordeningen voor vervallen worden gehouden. — Thesis XXXI; Leiden 1873. P. Dozy; Thesis XXXI; Leiden 1875.

6409. Een plaatselijke politie-verordening vervalt niet van regtswege ten gevolge van niet-nakoming van de artt. 178 jcto 168 der gemeentewet. — H R. 27 December 1880; W. 4601.

6410. Indien de termijn van vijf jaren bij dit art. bepaald, is overschreden en de raad voornemens is de algemeene herziening nog te doen, bestaan daartegen geene bezwaren. De bepaling van vijf jaren is een voorschrift van orde. Het regt of liever de verpligting om te herzien, vervalt niet door het verstrijken van den termijn. — Gemst. 1097.

Art. 179.

6411. H. F. Hesselink van Suchtelen. Tusschen art. 70 alin. 1 en art. 179 alin. 2 der gemeentewet bestaat geen strijd. — Thesis XXXI; Leiden 1879.

6412. Burgemeester en wethouders als zoodanig binnen den algemeenen kring hunner bevoegdheid handelende, zonder blijk te geven van kwade trouw of grove nalatigheid, zijn niet in privé voor hunne handelingen aansprakelijk. — Hof N. Brabant 30 Junij 1874; N. R. B. 1875, D, 111.

6413. Hetgeen bij dit art. aan burgemeester en wethouders wordt opgedragen, mag niet bij verordening aan den burgemeester alleen worden opgedragen. — Kon. Besl. 24 April 1862 (St. 44); Luttenberg 55.

6414. Burgemeester en wethouders behooren aan den commissaris des konings kennis te geven van alle belangrijke gebeurtenissen, welke in de gemeente voorvallen. — Comm. d. K. in Overijssel 5 Maart 1866; Prov. blad Overijssel 1866, no. 33.

6415. Overzigt van de belangrijkste werkzaamheden door burgemeester en wethouders ingevolge de bepalingen der gemeentewet te verrigten. — Gemst. 3.

6416. Wanneer burgemeester en wethouders hebben gehandeld binnen den kring hunner bevoegdheid in het uitvoeren eener verordening, ligt de beoordeeling van het regtmatige of onregtmatige dier handeling buiten het onderzoek der regterlijke magt. — H. 28 Februarij 1865; N. R. R. LXXIX, § 34, 262; v. d. H. Z. XXI, no. 1052, 312; W. 2682; N. R. B. XVI, 19; W. B. A. 884; Gemst. 711.

Art. 179a.

6417. Verordeningen waarin aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid wordt gegeven om na ingewonnen advies van den gewestelijken inspecteur voor het geneeskundig staatstoezigt, woningen van ingezetenen onbewoonbaar en voor de gezondheid schadelijk te verklaren en waarin straf en toepassing van art. 180 gem.w. wordt bedreigd, zoo de woningen binnen den door burgemeester en wethouders bepaalden tijd niet zijn verbeterd of ontruimd, zijn in strijd met art. 135 en 179*a* en *b* gem.w. — W. B. A. 1583; Rep. 1879, 5010; Gemst. 1476; Rep. 1880, 5621.

6418. Aan den burgemeester alleen mag bij verordening niet worden opgedragen de oproeping voor het verrigten van persoonlijke diensten en de goedkeuring van den plaatsvervanger, dit behoort tot de bevoegdheid van burgemeester en wethouders. — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 37); Luttenberg 18.

6419. J. Léon. Een beginsel van onze gemeentewet. — Themis 2e XIV, 613.

6420. Als de gemeente een overeenkomst sluit en daarvan eene acte moet worden opgemaakt, behoort deze te worden geteekend door den burgemeester en den secretaris, als vertegenwoordigende het collegie van burgemeester en wethouders, dat uitvoering geeft aan de besluiten van den raad. — M. B. Z. 30 Januarij 1878; Luttenberg 12; W. B. A. 1498; Gemst. 1377. Anders J. L. Nierstrasz; Gemst. 1381.

6421. Bij verordening mag niet worden bepaald,

dat de wegruiming van hetgeen in strijd met eene verordening is daargesteld aan de politiebeambten wordt opgedragen, omdat de uitvoering bij burgemeester en wethouders behoort en deze daaromtrent de noodige bevelen behooren te geven. — Verslag Zeeland 1868, 196.

6422. Burgemeester en wethouders mogen ten hunnen overstaan in het openbaar landerijen verhuren, zonder tusschenkomst van een notaris; de daarvan opgemaakte acte is een onderhandsche acte, zij wordt geen authentiek stuk door het opmaken ten overstaan van burgemeester en wethouders. — Gemst. 1249.

6423. Indien ter uitvoering van een raadsbesluit een overeenkomst door de gemeente wordt gesloten, geschiedt dit door burgemeester en wethouders. De acte wordt geteekend door den burgemeester en den secretaris en niet door de wethouders. — Gemst. 1265.

6424. Als de gemeenteraad besluit een werk publiek aan te besteden en burgemeester en wethouders die aanbesteding ter uitvoering van dat besluit doen, moet de gunning door burgemeester en wethouders worden gedaan en wordt daarop geen nadere goedkeuring van den raad vereischt. — Gemst. 1265.

6425. De gemeenteraad is onbevoegd tot uitvoering van raadsbesluiten en derhalve ook van het besluit om ingezetenen op de kiezerslijsten te plaatsen, wanneer die gesloten zijn. Daarenboven kan er geen sprake zijn van plaatsing van ingezetenen op kiezerslijsten zoodra die gesloten zijn, dan toch blijven ze van kracht behoudens de wijzigingen daarin, ingevolge regterlijke uitspraken of bij jaarlijksche herziening te brengen. — Kon. Besl. 25 Augustus 1881; (St. 152); Luttenberg 201; W. B. A. 1683; Gemst. 1563; Rep. 1881, 10035.

Art. 179*b*.

6426. De beslissing van een geschil, over de al of niet regtmatige verdeeling van, door den brandraad toegewezen premiën, behoort niet tot de bevoegdheid der regterlijke magt, maar tot die van burgemeester en wethouders. — Regtb. Amsterdam 3 Februarij 1863; W. 2487; Gemst. 614, 747.

6427. Beroep op den raad van uitspraken door burgemeester en wethouders gedaan ter zake van verordeningen. — Gemst. 1224.

Art. 179*c*.

6428. Burgemeester en wethouders behoeven het feit der afkondiging niet zelve te doen en is het niet noodig, dat de aflezing door den secretaris verrigt worde; zij kan gedaan worden door den veldwachter of ander geneente-ambtenaar. — M. B. Z. 20 December 1851, no. 149; Boer en Six, II, 188; G. v. O. 884.

Art. 179*d*.

6429. Wanneer een gemeentebestuur door gedeputeerde staten om advies wordt gevraagd, ten aanzien van het al of niet raadzame der wijziging eener organieke wet, behoort dat advies door den raad, niet door burgemeester en wethouders te worden gegeven. — Gemeenteraad Leeuwarden 14 September 1854; Gemst. 156; in anderen zin W. B. A. 278.

Art. 179*e*.

6430. Het beheer der kosten van onderwijs mag niet aan de schoolcommissie worden opgedragen, dit behoort bij burgemeester en wethouders. — Kon. Besl. 1 November 1858 (St. 74); Luttenberg 151; Gemst. 372; W. B. A. 494; M. B. Z. 4 Junij 1858; Gemst. 350; W. B. A. 447, 450, 471, 512.

6431. Beheer der kosten van het lager onderwijs. — Bijdr. II, 49.

6432. Het beheer der kosten van het lager onderwijs mag niet aan de plaatselijke schoolcommissie worden opgedragen. — M. B. Z. 23 Junij 1858, no. 153, 5e afd.; Bijv. 138; G. v. O. 884.

6433. Behoort eene vordering van een hoofdonderwijzer tegen het gemeentebestuur, ten einde betaling zijner bezoldiging te bekomen tot de kennisneming der regterlijke magt? — Opm. en Med. XVI, 106.

6434. Mag het verkoopen van onbruikbare goederen aan burgemeester en wethouders worden overgelaten? — Gemst. 1192.

6435. Burgemeester en wethouders hebben ingevolge deze bepaling wel het beheer der inkomsten en uitgaven van de gemeente, doch daarin ligt niet opgesloten het oordeel over het bedrag eener vordering; dit behoort bij den raad. — Gemst. 1228.

6436. De raad is niet bevoegd om een commissie te benoemen om van tijd tot tijd de geldelijke aangelegenheden der gemeente na te gaan en verdere werkzaamheden, welke in de gemeente worden verrigt en gemaakt. — Versl. N. Holland 1871; Gemst. 1110.

Art. 179*f*.

6437. Burgemeester en wethouders zijn verantwoordelijk voor de schade in het geldelijk beheer ontstaan, indien zij verzuimen de voorgeschreven kasopnemingen te doen. — Ged. Staten Limburg 6 December 1861; Gemst. 535, 541; W. B. A. 659, 660.

6438. Dag en uur voor de kasopneming bij den ontvanger moeten door burgemeester en wethouders worden bepaald. — Gemst. 1178.

Art. 179*g*.

6439. Burgemeester en wethouders kunnen persoonlijk voor den strafregter worden vervolgd, ter zake van het niet in schouwbaren staat houden van eigendommen elders gelegen, aan de gemeente privaatregterlijk toebehoorende. — H. R. 7 Januarij 1862: W. 2344; N. R. XII, 408; N. R. LXX, § 2, 14; v. d. H. G. Z. XIX. no. no. 898, 1; Gemst. 541, 690; W. B. A. 601; Gemst. 96, 97, 185, 197, 204; W. B. A. 187, 188.

6440. Burgemeester en wethouders zijn niet bevoegd zonder toestemming van den raad, gebouwen en eigendommen aan de gemeente behoorende, tegen brandschade te laten verzekeren, indien hun die bevoegdheid niet uitdrukkelijk is toegekend. — Regtb. Rotterdam 7 Junij 1843; N. R. XVII, § 57, 253; R. B. V, 836; W. 509; Regtz. V, 165; H. R. 7 Junij 1840; N. R. XVII, § 57, 253; v. d. H. G. Z. II, no. 98, 443; W. 509. Hoezeer deze beslissingen zijn genomen vóór de invoering der gemeentewet acht mr. Leon ook nu nog burgemeester en wethouders onbevoegd. Zie noot op art. 1692, B. W. no. 1.

6441. Strafregterlijke verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur, sluit de strafregterlijke verantwoordelijkheid der individuële leden niet uit. — Regtb. 's Hertogenbosch 22 November 1866; N. R. B. XVIII, 533; Gemst. 890; W. B. A. 1012.

6442. Beschikking over gemeente-eigendommen. Wie moet vergunning verleenen tot het gebruik van eigendommen die voor den publieken dienst bestemd zijn of dienen ten gebruike van het publiek. — W. B. A. 1603; Rep. 1880, 6001.

6443. Onder „beheer van gemeente-eigendommen", in den zin van art. 179*g* gem.w., moet ook worden begrepen het vervullen van die verpligtingen waartoe dat eigendom aanleiding geeft, zooals de verpligting tot onderhoud der sloten als gevolg van

de omstandigheid, dat de gemeente als eigenares gebruikster is van de aangrenzende wegen.

Het woord toezigt in dit art. moet niet in den beperkten zin van een bloot lijdelijk toezien worden opgevat, maar daaronder moet tevens in ruimeren zin worden begrepen, de verpligting om te zorgen, dat de gemeente-eigendommen behoorlijk worden onderhouden. — H. R. 10 October 1880; W. 4561; Rep. 1880, 7884 vg.

6444. Het doen van kleine herstellingen aan gebouwen of meubelen behoort bij burgemeester en wethouders: daarvoor wordt geen raadsbesluit vereischt. — Gemst. 1231.

Art. 179h.

6445. Ten aanzien van de beplanting der wegen bestaat eene wet van 9 Ventôse an XIII (28 Nov. 1805), Rondonneau II, 210; Fortuyn II, 339.

6446. Het verplanten van boomen behoort tot de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, niet het nieuw aanleggen van plantsoenen. — Bijdr. VI, 86.

6447. Het brengen van een weg op den legger van wegen, levert jure privato, het bewijs niet, dat deze een openbare weg is, en als zoodanig eene zaak buiten den handel, onvatbaar voor bezit.

Het vermeld staan van een weg op den legger, kan alleen tot gevolg hebben, dat deze daardoor is gesteld onder het toezigt van, en onderworpen is aan de bepalingen van het provinciaal reglement op wegen en voetpaden, en dat, wanneer op zoodanigen weg, feiten gepleegd, in strijd met, en strafbaar gesteld bij dat reglement, de dader in regten vervolgd en gestraft kan worden.

Noch het provinciaal reglement op de wegen en voetpaden, noch de gemeentewet, noch eenige andere, geeft aan den burgemeester alleen, of aan burgemeester en wethouders eener gemeente, in het algemeen en onbepaald de bevoegdheid, om op eigen gezag en zonder tusschenkomst des regters, slooten, heiningen of andere sluitingen, geplaatst op wegen door derden bezeten, te doen dempen, wegnemen of verbreken.

Zoodanige feiten zijn onregtmatig, en stellen stoornis in het rustig bezit daar, waardoor schade kan worden geleden. — Regtb. Deventer 9 Maart 1864; N. R. B. XV, 108; W. 2616; H. R. 23 December 1864; N. R. LXXVIII, § 38, 336; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. 2650; W. B. A. 811; Gemst. 695.

6448. In de provincie Groningen zijn burgemeester en wethouders bevoegd, om vergunning te verleenen tot het leggen van dammen, in de slooten langs de provinciale wegen; de voorwaarden waarop die vergunningen verleend kunnen worden, zijn vermeld in de Circul. van Ged. Staten van Groningen 28 Januarij 1858, no. 52; Prov. blad 19, 1860, no. 22, Bijv. 110, 19 April 1860, no. 77, Prov. blad 28, Bijv. 36.

6449. De provinciale staten zijn niet bevoegd, een reglement te maken op de wegen, die ofschoon van algemeen nut zijnde, in zekere bepaalde gemeente zelve geen regtstreeksche gemeenschap tusschen steden en dorpen daarstellen, vermits de zorg voor zoodanige wegen niet tot het provinciaal, maar tot het plaatselijk huishoudelijk belang behoort. — H. R. 16 November 1852; v. d. H. Strafr. 1852, II, no. 894, 145; W. 1461; N. R. XLIII, § 30, 166; Gemst. 99; W. B. A. 219.

6450. Zonder vergunning mogen particulieren de straten niet opbreken tot het leggen van gaspijpen — H. R. 14 Januarij 1853; N. R. XLIII, § 80, 395; W. 1402; Gemst. 68, 69; v. d. H. B. R. XVI, no. 489, 1; Luttenberg 12, H. R. 3 Junij 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 767, 168; N. R. LXII; § 36, 168; W. 2070; Gemst. 401, 404; W. B. A. 524; Hof Limburg 2 November 1858; W. 2007, W. B. A. 492; Gemst. 372.

6451. Een wethouder heeft het regt niet om een weg voor den ingang van een in de gemeente gelegen polder, te doen wegruimen, zonder dat deze maatregel door het dagelijksch bestuur was bevolen, en hem de last was opgedragen om zoodanig bevel, van wege dat bestuur ten uitvoer te brengen. — H. R. 20 Mei 1856; v. d. H. Strafr. 1856, I, 1227, 315; W. 1876; Gemst. 309; W. B. A. 428.

6452. Wanneer bij een provinciaal reglement aan burgemeester en wethouders het voeren van de schouw wordt opgedragen, over alle waterleidingen in de gemeente, volgt daaruit niet, dat burgemeester en wethouders gezamenlijk de schouwen moeten voeren, en dit niet zouden kunnen verdeelen. — H. R. 21 Januarij 1862; N. R. LXX, § 11, 77; W. 2364; Gemst. 541; W. B. A. 676; v. d. H. G. Z. XIX, no. 902, 26.

6453. Geschillen tusschen de gemeentebesturen en waterschapsbesturen over het onderhoud van wegen, behooren niet tot de kennisneming van de administrative magt. — Kon. Besl. 2 Januarij 1867; Gemst. 849, 809.

6454. In de provincie Utrecht moeten op de wegen verhoefslagplaatjes worden gesteld, ter aanduiding van de hoeven of grondeigendommen tot onderhoud van een weg of dijk verpligt. — Ged. Staten Utrecht 15 Januarij 1858, no. 17, Bijv. 23.

6455. Hij die beweert eigenaar te zijn van een openbaren weg, moet en mag daarvan het bewijs leveren. — H. R. 1 Februarij 1867; W. 2874; v. d. H. B. R. XXXI, no. 1047, 70; N. R. LXXXV, § 19, 139.

6456. De raad mag geene bepalingen bij verordening maken omtrent de wijze van onderhoud en beheer der rijks traversen en wegen door de gemeente loopende, indien deze bij het rijk in onderhoud zijn. — Kon. Besl. 8 Nov. 1867 (St. 111); Luttenberg 187.

6457. Een gemeentebestuur is bevoegd in het huishoudelijk belang der gemeente, op de wateren binnen haar grondgebied gelegen, politie-verordeningen vast te stellen, mits niet in strijd met eenige verordening van hooger gezag. — H. R. 17 April 1866; W. 2792; v. d. H. G. Z. XXII, no. 2015, 236; N. R. LXXXII, § 44, 860; Gemst. 765.

6458. Burgemeester en wethouders zijn verpligt te zorgen, dat wegen, die op den legger zijn geplaatst door de onderhoudspligtigen in voldoenden staat worden gehouden; daartegen mag niet afdoen dat een geschil bestaat over den eigendom van den weg. — Kon. Besl. 1865, no. 68; W. B. A. 854.

6459. Politie-verordening voor molens langs den publieken weg gelegen in Utrecht. — Ged. Staten Urecht 2 October 1850; Bijv. 731, E, 560.

6460. Ontwerp-verordening omtrent het toezigt op en de schouwing over wegen en waterleidingen. — Gemst. 236.

6461. Ontwerp-verordening op het onderhoud van openbare straten, pleinen, stegen en sloppen, waarvan de eigendom niet aan de gemeente behoort. — Gemst. 36.

6462. Bij veroordeeling ter zake van het omspitten en afsluiten van een voetpad, moet het onbetwistbaar vaststaan, dat de kadastrale aanwijzing van dit voetpad overeenstemt met de omschrijving daarvan op den legger gegeven.

De legger der wegen en voetpaden kan niet bij regterlijke beslissing worden gewijzigd. — Kantg. Wageningen 20 Februarij 1867; W. 2886.

6463. Dit art. is niet van toepassing waar het betreft het voorschrift van de straat schoon te houden, omdat zoodanig voorschrift niet beoogt het onderhoud, of het in bruikbaren staat houden der straat, maar de reinheid en daardoor de algemeene gezondheid, waaromtrent de gemeenteraad, volgens art. 135 der gemeentewet bevoegd is, verordeningen te maken. — H. R. 28 September 1869; W. 3160; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1295, 30; N. R. XCII, § 40, 330; Gemst. 949.

6464. Strafbepalingen betreffende *gemeentewegen* behooren niet te worden uitgebreid tot wegen, zij het openbare, aan zedelijke lichamen of bijzondere personen toebehoorende. — H. R. 26 Junij 1867; N. R. B. XVIII, 724; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1172, 198; W. 2929; W. B. A. 953; Gemst. 849.

6465. Het voortdurend gebruik maken door er over te gaan van een voetpad door inwoners der gemeente, waarin het gelegen is, kan niet daarstellen een bezit, dat tot eigendomsverkrijging door verjaring ten behoeve der gemeente leidt. — Regtb. 's Hertogenbosch 20 Mei 1868; W. 3089; N. N. VIII, 118; Gemst. 918.

6466. Geeft de nalatigheid van burgemeester en wethouders om te voldoen aan de verpligtingen hun opgedragen bij dit art., hun die tengevolge van die nalatigheid schade hebben geleden het regt om vergoeding dier schade bij den burgerlijken regter van de gemeente te vorderen? Ja. — Regtsg. Adv. VI, 113.

6467. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van de vordering, ingesteld door hem, die op de leggers der wegen als onderhoudspligtige is gebragt, daartoe strekkende, dat de regter zal verklaren, dat op hem die last niet rust. — Regtb. Nijmegen 26 Februarij 1867; W. 2881; Gemst. 816.

6468. De vraag of iemand, krachtens de bepalingen van een reglement op het onderhoud der wegen en waterlossingen al of niet verpligt is tot het onderhoud van een brug, is geen geschilpunt van burgerlijk regt. — Regtb. Assen 23 Januarij 1857; W. 1878; N. R. B. VII, 573; Gemst. 308.

6496. Voorschriften betrekkelijk het planten op wegen in Limburg en daarvoor heffen van eene plaatselijke belasting. — Ged. Staten Limburg 4 Mei 1860; Bijv. 124; Prov. blad 85.

6470. Het maken van plaatselijke verordeningen in verband met het reglement op het toezigt der wegen in de provincie Groningen. — Prov. blad Groningen 1856, no. 31.

6471. Het graven van slooten langs en het leggen van vonders en loopbruggen over de slooten, loopende langs provinciale wegen in Groningen. — Prov. blad Groningen 1859, no. 4.

6472. Door getuigenbewijs mag niet worden uitgemaakt of een weg *regtens* bestemd is ten gebruike van het algemeen en in dien zin een openbare, d.i. ten openbare dienst bestemde weg. — H. R. 22 December 1857; N. R. B. VIII, 11; v. d. H. G. Z. XIV, no. 701, 313; W. 2016; N. R. LVII, § 55, 274.

6473. De bewering dat een stuk grond, waarover als in oogst staanden grond is gegaan, van oudsher is een openbaar voetpad, kan niet het onderwerp van een burgerlijk geschil zijn en kan dus daarop geene schorsing van eene strafvervolging krachtens art. 6, Strafv. worden uitgesproken. — H. R. 28 April 1858; N. R. LIX, § 18, 86; v. d. H. Strafr. 1858, I, no. 1413, 266; W. 1954; W. B. A. 466; Gemst. 350.

6474. Burgemeester en wethouders als zoodanig binnen den algemeenen kring hunner bevoegdheid handelende, zonder blijk te geven van kwade trouw of grove nalatigheid, zijn niet in privé voor hunne handelingen aansprakelijk. — Hof N. Brabant 30 Junij 1874; N. R. B. 1875, D. 111.

6475. De vraag of een eigendom bezwaard is met een openbaren weg, met een onus publicum, en of de weg ten onregte op den legger is gebragt, is geen privaat-regtelijk geschil, waarin de actio negatoria kan worden ingesteld, maar een geschil van publiek-regterlijken aard over een in het algemeen belang daargestelde beperking van het eigendomsregt daarop gelegd uit kracht van wettelijke verordeningen der bevoegde magt.

Het brengen van veranderingen in de leggers der openbare wegen is uitsluitend opgedragen aan de administrative magt, waaruit volgt, dat de regter daartoe niet veroordeelen kan. — Regtb. Arnhem 9 December 1875; W. B. A. 1387. Anders Hof Arnhem 21 Junij 1876; N. R. B. 1876; D, 101; W. 4009; W. B. A. 1421; Gemst. 1301.

6476. De overeenkomst tusschen den staat en een gemeente, waarbij de laatste zich verbindt tot het aanleggen van een toegangsweg naar het station van den staatspoorweg, ook voor zooveel die weg over het terrein van den staat zal loopen, tegen een door dezen te betalen som, is geen acte d'administration publique, maar eene gewone burgerlijke overeenkomst van aanneming, onderworpen aan de formaliteit van registratie. — M. F. 12 Maart 1870, no. 23 M. F. 29 Augustus 1870, no. 8; P. W. 5678.

6477. Voor overzetveeren, die reeds bestonden vóór de invoering van het decreet van 21 October 1811, wordt geen nadere concessie vereischt. — Kon. Besl. 17 Augustus 1866; W. B. A. 900; Luttenberg 107.

6478. Wordt door een verordening, waarbij aan ingezetenen de verpligting wordt opgelegd, slooten en andere waterleidingen op een bepaalde breedte en diepte te brengen en te onderhouden, een onteigening bevolen en daardoor art. 147 gr.w. geschonden? — Neen. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1196. Aldaar bestreden.

6479. Art. 713 B.W. geldt zoowel voor het rijk of gemeente als voor een particulier. De omstandigheid, dat publieke wegen buiten den handel zijn, heft de verpligting van het rijk of gemeente, om art. 713 B. W. na te komen, niet op, omdat uit dat publiek karakter van den weg als weg. niet volgt, dat er geen sprake zou kunnen zijn van eigenaars van naburige erven. — Gemst. 1508.

6480. Art. 179h gemeentewet. Straatverlichting. — Gemst. 1295.

6481. Zijn burgemeester en wethouders naar aanleiding van deze bepaling bevoegd, schouw te voeren over waterloopen in de gemeente, wanneer zulks door het daartoe verpligt waterschapsbestuur verzuimd wordt? — Gemst. 1165.

6482. Indien in een politie-reglement sprake is van voetpaden, kunnen daaronder geene andere dan openbare voetpaden worden verstaan. — Indien verboden is het gebruik der voetpaden op eenige wijze te belemmeren, is daaronder niet begrepen een belemmering van doorgaanden en blijvenden aard. — H. R. 2 November 1874; W. 3793; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1543, 299; N. R. CVIII, § 17, 126.

6483. Het voorschrift van de straat schoon te houden, betreft de reinheid en algemeene gezondheid, maar niet het onderhoud of het in bruikbaren staat houden der straat. — H. R. 28 September 1869; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1295, 30; W. 3160; N. R. XCII, § 40, 330; Gemst. 949.

6484. *„Voor zoover van hen afhangt."* Onder deze woorden moet verstaan worden, voor zoover

geen ander openbaar gezag, krachtens publiek regt, met die taak is belast. — Kon. Besl. 11 Julij 1876; W. B. A. 1418; Gemst. 1297; Kon. Besl. 20 April 1875; Gemst. 1249 Kon. Besl. 27 Julij 1875; Gemst. 1263.

6485. De raad is bevoegd de plaatsing van straatlantaarns te bevelen, dit is niet van de uitsluitende bevoegdheid van burgemeester en wethouders volgens dit art. — M. B. Z. 10 December 1873, no. 186, 2e afd.; Ged. St. Zeeland 19 December 1873; Gemst. 1162. Anders Gemst. 1160, 1206, 1212.

6486. De vergunning tot het leggen van riolen, bestemd tot afvoer van faecale stoffen in gemeentegrond, behoort door den raad te worden verleend, niet door burgemeester en wethouders. — Gemst. 1166.

6487. De raad mag in de instructie voor den gemeente-architect bepalen, dat hij toezigt moet houden op de openbare verlichting en hem de zorg opdragen, dat de verlichting voldoet aan de voorwaarden aan den aannemer opgelegd, daardoor wordt niet weggenomen, dat burgemeester en wethouders het oppertoezigt uitoefenen over alle gemeentewerken en inrigtingen, dus ook over de straatverlichting in het algemeen. — Gemst. 1195.

6488. Omtrent den loop eener waterleiding behoeft geen nader onderzoek te worden ingesteld, indien in hooger beroep is beslist, dat die waterleiding op den legger moet worden gebragt. — Kon Besl. 24 Maart 1871; R. v. S. XI, 102.

6489. Onder waterleidingen behoort ook begrepen te worden een steenen duiker, bestemd en dienende om het water onder een straatweg te laten doorstroomen en alzoo gebragt ten laste van de onderhoudspligtigen van de waterleiding, zoover deze zich achter dien duiker uitstrekt. — Kon. Besl. 1 Mei 1871; R. v. S. XI, 133.

6490. Het aanwijzen van schutstallen behoort tot de bevoegdheid van burgemeester en wethouders.— Gemst. 1250.

6491. Bij aanbesteding van gemeentewerken kan de raad zich ook voorbehouden de aanstelling van opzigters, het tegendeel volgt niet uit dit art. — Gemst. 1213.

6492. Zijn de staten bevoegd de zorg voor openbare wegen volgens art. 179*h* gem.w. aan het gemeentebestuur toekomende, van het gemeentebestuur af te nemen en op een waterschapsbestuur over te dragen? — Gemst. 1570, 1572.

6493. Onder de publieke wegen, bedoeld bij art. 179*h* gem.w., zijn niet alleen gemeentewegen te verstaan. — Gemst. 1570.

6494. De geheele vernieuwing van een brug mag niet door burgemeester en wethouders worden bevolen; dit behoort tot de bevoegdheid van den raad. Aan burgemeester en wethouders is alleen de zorg voor instandhouding en bruikbaarheid opgedragen, dus gewoon onderhoud. — Gemst. 1249.

6495. Een voetpad is ten onregte van den legger der wegen en voetpaden afgevoerd, indien blijkt, dat tusschen dezelfde plaatsen wel twee andere voetpaden bestaan, doch deze niet geacht kunnen worden een goede verbinding op te leveren. — Kon. Besl. 23 April 1871; R. v. S. XI, 122.

6496. De bewering, dat de onderhoudslast van een brug op derden rust, kan een gemeentebestuur niet ontheffen van de door art. 179*h* der gem.wet aan dat bestuur opgelegde zorg voor de instandhouding en bruikbaarheid der wegen, bruggen ens., welke tot gemeene dienst van allen bestemd zijn, behoudens later verhaal der kosten op de nalatigen. — Kon. Besl. 20 April 1875; R. v. S. XV, 186; Kon. Besl. 24 Julij 1875; R. v. S. XV, 400.

6497. De zorg voor de instandhouding en bruikbaarheid van publieke waterleidingen, bij dit art. aan burgemeester en wethouders opgedragen, voor zoover van hen afhangt, moet daaronder verstaan worden, voor zoover die zorg niet krachtens het publiek regt aan een ander openbaar gezag is opgedragen. Dit laatste geval niet aanwezig zijnde ten aanzien van een vaart, die blijkens de omstandigheden een publieke vaart is, kan de bewering, dat het domein als onderhoudspligtige van die vaart is te beschouwen, aangenomen al hare gegrondheid, het gemeentebestuur niet ontheffen van de zorg bij dit art. aan dat bestuur opgelegd. — Kon. Besl. 7 November 1869; R. v. S. IX, 305.

6498. Voetpaden, ofschoon niet met name in dit art. genoemd, vallen niettemin in de algemeene ruime bepaling van dit art., mits zij „tot gemeene dienst van allen bestemd zijn." — Gemst. 1044.

6499. Zijn burgemeester en wethouders naar aanleiding van art. 179*h* der gem.w. bevoegd schouw te voeren over waterloopen in de gemeente, indien zulks door het daartoe verpligt waterschapsbestuur wordt verzuimd? — W. B. A. 1238.

Art. 179*i*.

6500. De raad mag bepalen, dat alle gemeentewerken zoo in materialen als daggeld zullen worden aanbesteed. — Verslag Zeeland 1863; G. v. O. 901.

6501. Waar handelingen gedaan door burgemeester en wethouders ter uitvoering van voorschriften van een door den koning goedgekeurd provinciaal reglement op de waterleidingen, kan de *gemeente* voor deze handelingen niet aansprakelijk worden gesteld. — H. R. 24 Junij 1881; W. 4672.

6502. Alle exemplaren van contracten van aanbesteding, die als zoo vele originelen zijn te beschouwen, moeten op zegel worden gesteld. — Alg. Rekenkamer 12 Januarij 1857, no. 3494; F, 23; Bijv. 18, E, 46.

6503. De inschrijvingsbilletten voor aanbestedingen moeten van formaatzegel zijn voorzien en de acte van aanbesteding op zegel van 50 ct. worden geschreven: zij moet de gunning van het werk vermelden en door den secretaris op het repertoire worden gebragt.

6504. Een besluit van een gemeentebestuur, waarbij aan den uitgever van een nieuwsblad een zekere som wordt toegelegd, onder voorwaarde, dat hij gedurende een jaar de publicatiën van dat bestuur kosteloos zal plaatsen, is onderhevig aan het registratieregt van ½ pct. als wegens een contract van aanneming. — M. F. 18 December 1847, no. 69; P. W. 478; Tijds. voor Reg., II, § 54, no. 574.

6505. Nevens de bevelschriften tot betaling van aannemingspenningen behooren te worden gevoegd, behalve de processen-verbaal van uitbesteding met de daartoe betrekkelijke bestekken, bewijzen dat het werk behoorlijk is opgeleverd. — Verslag Groningen 1868, III, 28.

6506. Indien eene aanbesteding alleen blijkt uit eene aanteekening in de notulen van den gemeenteraad, doch daarvan geen afzonderlijke acte is opgemaakt, kan daarvoor geen evenredig registratieregt worden geheven. — Regtb. Roermond 5 December 1861; Tijds. voor Reg. XVII, 5; P. W. 3989,

6507. Eene acte van aanbesteding van een gemeenteweg, is eene acte d'administration municipale, bedoeld bij art. 20 der wet van 22 Frimaire, jaar VII. No. 8 van § 2 dier wet omvat niet den borgtogt voor de aanneming van het daarstellen eener onroerende zaak. — Regtb. Assen 31 December 1866; Gemst. 831; P. W. 4973; W. 2924.

6508. Wanneer eene aanbesteding aan de goed-

keuring van hoogere autoriteiten onderworpen, door deze wordt afgekeurd, kunnen de kosten van zegel en registratie worden terug bekomen. — Kon. Besl. 12 October 1834, no. 97; M. F. 28 October 1834, no. 586; P. W. 1/1835, no. 5.

6509. Het is verboden boven eene aanbestedingsom en onkosten nog andere gelden of regten van den aannemer te heffen. — M. B. Z. 14 Augustus 1829, no. 89; Bijv. E, 508; Ged. Staten Gelderland 1842, no. 79; id. Groningen 26 Augustus 1829.

6510. De acten van aanbesteding zijn aan een registratieregt van ½ pct. der aannemingsom onderworpen; ingeval borgen worden vermeld, is deswege afzonderlijk een regt van ½ pct. verschuldigd. Gewoonlijk worden de borgen in de aanbestedingen vermeld als mede-aannemers, die zich hoofdelijk voor de nakoming der voorwaarden verbinden.

6511. Bij de aanbesteding van belangrijke werken, zoo als van verbetering van wegen en dergelijken, indien aan den aannemer de verpligting wordt opgelegd tot voldoening van een zeker getal percenten van de aannemingsom te storten, ter goedmaking der kosten van besteding, moet verantwoording in de gemeente-rekening worden gedaan van hetgeen wegens die percenten wordt ontvangen en daaruit betaald. — Ged. St. Zeeland 26 Februarij 1868, no. 2; Prov, blad 1868, no. 27.

6512. Indien aan het proces-verbaal van aanbesteding wordt vastgehecht een ongeteekend bestek, dat ter registratie wordt aangeboden, en in dat bestek naar kaarten of teekeningen wordt verwezen, moeten die stukken mede ter registratie worden aangeboden. Bij verzuim vervalt de secretaris in eene boete van *f* 25.00 — M. F. 18 Julij 1868, no. 114; P. W. 5289.

6513. Indien in een proces-verbaal van aanbesteding wordt verwezen naar de algemeene regelen en bepalingen voor de uitvoering van het onderhoud van rijkswerken, vastgesteld bij beschikking van M. B. Z. 24 April 1860, no. 160, 2e afd., behoeft die beschikking niet vooraf of tegelijk met het proces-verbaal te worden geregistreerd. — M. F. 12 Julij 1867, no. 7; P. W. 5069.

6514. Een bestek mag te gelijk met het proces-verbaal der aanbesteding ter registratie worden aangeboden. — M. F. 19 October 1850, no. 125; P. W. 1603.

6515. Het beding, dat de aannemer tegen een overeengekomen tarief eenige buitengewone werken verrigten zal, zoodra deze door den aanbesteder noodig worden bevonden, is niet aan eenig registratieregt onderworpen, ook niet aan een bijvordering, indien later blijkt, dat de bedoelde buitengewone werken inderdaad zijn uitgevoerd en deswege betaling is gedaan. — M. F. 11 Februarij; 1867, no. 88; P. W. 5059.

6516. De overeenkomst tusschen bijzondere personen, betrekkelijk een voor de openbare dienst bestemde brug, door een hunner met vergunning van het gemeentebestuur gelegd, waarbij de een de brug aan den ander overdraagt met bijbetaling van een geldsom, ten einde daaruit de brug te onderhouden, is een aanneming van gemeentewerk. — M. F. 26 Augustus 1864, no. 30; P. W. 4539.

6517. Op de aanbesteding, gehouden door een gemeentebestuur, doch waarvan de prijs niet regtstreeks uit de gemeentekas, maar uit een door de onderhoudspligtigen van zeker vaarwater in de gemeente bijeen gebragt fonds wordt betaald, is een registratieregt van 1 pct. verschuldigd. — M. F. 11 September 1860, no. 34; P. W. 3602.

6518. De processen-verbaal van aanbesteding enz. moeten om eenige regtskracht te hebben, tegen over aannemers, pachters en borgen door deze mede onderteekend zijn. — M. B. Z. 16 Julij 1869; Luttenberg 264; M. F. 7 Julij 1867, no. 103; P. W. 5058.

6519. De acten van aanbesteding door gemeentebesturen onder voorbehoud van nadere goedkeuring gehouden, worden, indien zij afgekeurd zijn, gratis geregistreerd, voor zoover zij werken ten publieken nutte betreffen; op alle andere door die besturen onder voorbehoud van nadere goedkeuring gedane aanbesteding, wanneer zij worden afgekeurd is een vast registratieregt van 80 ct. verschuldigd. — M. F. 22 November 1865, no. 15; P. W. 4750.

6520. Indien bij verpachtingen, aanbestedingen enz. door gemeentebesturen memoriën van lasten en voorwaarden worden opgemaakt, zijn deze stukken, zoolang zij niet ten grondslag voor de verbindtenis van koopers, pachters of aannemers zijn gelegd, als actes d'administration publique, vrij van de formaliteit van registratie; zoodra zij echter de bestanddeelen van eenige verbindtenis worden, moeten zij even als het proces-verbaal der verkooping, verpachting of aanbesteding, van welke zij den grondslag uitmaken, ter registratie worden aangeboden. — M. F. 29 November 1850, no. 159; P. W. 1611.

6521. Indien een aanbesteding wordt gehouden en daarbij wordt verwezen naar een ongeregistreerd bestek, doch met het proces-verbaal van aanbesteding ter goedkeuring is opgezonden, is deswege geen boete verschuldigd wegens het niet vooraf doen registreren van het bestek, omdat acten aan hoogere goedkeuring onderworpen, eerst daarna ter registratie behoeven te worden aangeboden en de goedkeuring van de aanbesteding noodwendig die van het bestek in zich sluit. — M. F. 19 October 1850, no. 125; P. W. 1603.

6522. Indien bij een door een gemeentebestuur opgemaakte acte van aanbesteding is bepaald, dat de aannemer zich gedragen moet naar het bijgevoegd plan en teekeningen, moeten die stukken vooraf of tegelijk met de acte ter registratie worden aangeboden. — M. F. 11 Aug. 1863, no. 14; P. W. 4208.

6523. Kaarten, teekeningen en dergelijke door een *landmeter* opgemaakt en onderteekend, behoeven niet vooraf te worden geregistreerd, noch op gezegeld papier te zijn gesteld, als zij worden gehecht aan een proces-verbaal van aanbesteding, verpachting, enz., doch zij behooren daarmede te gelijk te worden geregistreerd, omdat een kaart, zoolang zij niet door de daarbij betrokken partijen erkend of gewaarmerkt of bij openbare acte of in regten gebruikt wordt, niet als een acte beschouwd kan worden, daar de enkele onderteekening of waarmerking door den vervaardiger haar dat karakter nog niet geeft. — M. F. 29 November 1865, no. 56; P. W. 4844; M. F. 1 Februarij 1866, no. 86; P. W. 4886.

6524. De concessie tot verlichting eener gemeente door gas, met afstand in gebruik van gemeentegrond tot oprigting der fabriek en bepalingen omtrent de verlichting der straten met jaarlijksche uitkeering eener bepaalde som over een aantal jaren, is inderdaad een aanbesteding en als zoodanig onderworpen aan een registratieregt van ½ pct. — M. F. 23 Junij 1870, no. 47; P. W. 5677

6525. Onderhandsche aanbesteding zonder voorafgaand raadsbesluit. — Gemst. 1124.

6526. De raad is niet verpligt alle gemeentewerken te doen aanbesteden; die werken mogen ook in eigen beheer worden uitgevoerd. — Gemst. 1032.

6527. Overgang van beheer en onderhoud van publiek-regtelijk tot de gemeente behoorende werken op de provincie. — Gemst. 1021.

6528. Een acte van aanbesteding door burgemeester en wethouders opgemaakt en door den secretaris mede onderteekend, waarbij het gemeentebestuur zich verbindt omtrent de uitvoering eener zaak van gewoon burgerlijk regt, behoort tot de onderhandsche acten en niet tot de actes des administrations municipales, waaronder slechts verstaan moeten worden de zoodanige, waarbij een gemeentebestuur handelt als zoodanig, d. i. als een openbaar gezag uitoefenend, hetgeen door burgemeester en wethouders in zoodanige acte niet wordt gedaan. Die acte is dus niet aan een termijn van registratie gebonden. — Regtb. Tiel 14 Mei 1880; P. W. 6457.

Art. 179k.

6529. De gemeentebesturen kunnen bepalen, dat de rijtuigen, wier dienst zich binnen den kring der gemeente en onmiddelijk aangrenzende dorpen beperkt, bedoeld bij art. 3 van het koninklijk besluit 24 November 1829 (St. 73), jaarlijksch een of meermalen worden geschouwd. — H. R. 31 Augustus 1840; N. R. V, § 58, 326; W. 124; v. d. H. G. Z. I, no. 33, 249.

6530. De gemeentebesturen mogen de tarieven voor de gemelde rijtuigen regelen, zij mogen verbieden dat die rijtuigen buiten de aangewezen standplaatsen vertoeven, tot het doen van vracht. — H. R. 26 Januarij 1841; N. R. X, § 2, 4; v. d. H. G. Z. II, no. 63, 159.

6531. De gemeentebesturen kunnen verbieden, dat bepaalde koopwaren elders, dan op eene bepaalde markt of in een bepaald gebouw verkocht worden, dit is niet in strijd met de patentwet. — H. R. 2 Augustus 1847; N. R. XXVIII, § 49, 248; W. 869; v. d. H. G. Z. VI, no. 261, 363.

6532. Het maken van verordeningen op de markten, behoort bij den raad. — W. B. A. 216.

6533. Plaatselijke verordeningen mogen de bevrachting van een particulier vaartuig, met goederen aan onderscheiden personen behoorende, verbieden. — H. R. 17 December 1839; N. R. V, § 19, 109; v. d. H. G. Z. I, no. 28, 218; W. 67; R. in N. II, 389; H. R. 15 Maart 1842; W. 294; N. R. XI, § 49, 192 R; in N. III, 297; H. R. 25 Febr. 1845; W. 608; v. d. H. G. Z. IV, no. 176, 389; N. R. XIX, § 84, 373; H. R. 11 Mei 1847; W. 860; N. R. XXVIII, § 4, 11; v. d. H. G. Z. VI, no. 241, 170.

6534. Het in lading liggen mag niet geschieden ter benadeeling van bestaande beurtveeren. — H. R. 20 Mei 1845; W. 630; v. d. H. G. Z. IV, no. 177, 397; N. R. XX, § 69, 335.

6535. De gemeentebesturen mogen niet verbieden, het aanleggen van rijtuigen, om daarmede verzamelde vrachten te vervoeren naar plaatsen, waarop geregeld postwagens rijden. — Kon. Besl. 15 Nov. 1851 (St. 145); Luttenberg 197.

De H. R. besliste, dat de gemeentebesturen hiertoe wel bevoegd zijn. — H. R. 23 Maart 1841; N. R. X, § 4, 8; v. d. H. G. Z. I, no. 47 en 48, 333 en 339.

6536. Ten einde het vervoer van goederen, bestemd om te water verzonden te worden naar eene plaats, waarop een marktveer bestaat, aan een particulieren schipper geoorloofd zij, moeten niet alleen die goederen ten hoogsten aan drie afzenders behooren, maar moet ook blijken, dat deze ten aanzien der verzending zich onderling verstaan hebben. — Regtb. Amsterdam 10 Jan. 1861; W. 2261; Gemst. 501.

6537. Inzending van het jaarlijksch verslag omtrent de openbare middelen van vervoer ingevolge art. 114 van het algemeen reglement van 1829. — Ged. Staten Friesland 21 Maart 1854; Bijv. E, 509.

6538. Verordening op de markten en het vervoer van vee te Deventer, vastgesteld 28 April 1856. — Gemst. 249.

6539. Verordening op het rijden met wagens, rij- of voertuigen en losse paarden of ezels in de gemeente 's Gravenhage, vastgesteld 27 December 1863. — Gemst. 119.

6540. Eene verordening tot regeling van het marktwezen moet niets anders behelzen dan wat de marktpolitie aangaat. — Gemst. 1400; Rep. 1878, 1432.

6541. Als een gemeentebestuur een marktmeester aanstelt en bij een gemeente-verordening hem de handhaving der orde opdraagt bij de vastgestelde dagmarkten, wordt, zoolang door burgemeester en wethouders geen bepaalde plaats bij de verordening voor markt is aangewezen, daaronder tevens begrepen de bevoegdheid om vergunning te verleenen tot het doen bewerken van groenten op den openbaren weg, waar die markt feitelijk wordt gehouden. — H. R. 8 December 1879; W. 4456; Rep. 1880, 5620; N. R. CXXIII, § 28, 190.

6542. De benoeming van een marktmeester behoort bij den raad, niet bij burgemeester en wethouders. Indien de marktmeester uit de gemeentekas wordt bezoldigd, is de acte van aanstelling aan zegel- en registratieregt onderworpen. — Gemst. 1302.

6543. Verordening op het houden der markten in de gemeente Arnhem; vastgesteld 16 April 1864. — Gemst. 163; W. B. A. 778, 780.

6544. De bepaling in eene verordening, dat het op de pleinen eener stad niet geoorloofd is langer dan tot een bepaald uur voor het markten gebruik te maken, is geen regeling van eenig burgerlijk regt, maar slechts een maatregel van orde op plaatselijk gebied. — H. R. 28 Augustus 1858; N. R. LIX, § 74, 402; v. d. H. G. Z. XV, no. 728, 195.

6545. Verordening op de openbare rijtuigen, bekend onder den naam van omnibussen en op de huurrijtuigen, aan welke eene vaste standplaats in de gemeente is aangewezen. — Gemst. 71.

6546. Verordening op de veemarkt te Schiedam; vastgesteld door den gemeenteraad 4 Augustus 1868.— W. B. A. 1006.

6547. Een ondernemer van dilligences, die bij gelegenheid eener keuring der wagens weigert het vastgestelde keurloon van de deskundigen te voldoen, overtreedt art. 42 van het besluit van 24 November 1829 (St. 73). — Kantg. Arnhem 12 April 1862; W. 2381.

6548. Inlichting wegens het keurloon en de wijze van keuring van dilligences, overeenkomstig het reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer. — M. B. Z. 28 Januarij 1860, no. 147, 6e afd.; Bijv. 37, E, 69.

6549. Voorschrift nopens het bewaren der orde en wat daartoe behoort door de politie, bij aankomst en vertrek van openbare middelen van vervoer. — M. v. J. 28 Julij 1856, no. 98, Bijv. 163, E, 398.

6550. De openbare middelen van vervoer met uitzondering der spoorwegdiensten, zijn thans geregeld door de wet van 23 April 1880 (St. 67); Luttenberg 105.

6551. Bepalingen ter verzekering van de veiligheid der reizigers met openbare middelen van vervoer. — Kon. Besl. 31 Julij 1880 (St. 121); Luttenberg 165.

6552. Voorschriften omtrent de inrigting van het jaarlijksch verslag nopens de vervulling der dienst van de openbare middelen van vervoer te lande. — Ged. Staten Friesland 21 Maart 1854; Bijv. 128, E, 509; Prov. blad Groningen 1855, no. 23.

6553. Voorschriften ten opzigte van het nakomen van verpligtingen door ondernemers van openbare

middelen van vervoer te lande, bepaaldelijk ten aanzien van het bezigen van een zeker getal paarden in evenredigheid tot de zitplaatsen in de rijtuigen, alsmede ten aanzien van het stellen van borgtogt. — M. B. Z. 8 Julij 1852; Bijv. 499, E, 265; Luttenberg 139.

6554. Voorschriften betreffende het schouwen van bijwagens, niet toebehoorende aan het kantoor der dilligence-onderneming. — M. B. Z. 5 Mei 1882, Bijv. 342, E, 230; Luttenberg 97.

6555. Het overladen met vrachtgoederen van de voertuigen door de ondernemers van dilligencediensten. — Prov. blad Groningen 1850, no. 61.

6556. Opvolging der bepalingen van het reglement op de dienst der openbare middelen van vervoer te lande door de ondernemers van diligencediensten. — Prov. blad Groningen 1851, no. 81.

6557. Het vragen van vergunning tot het aanleggen van stoombootdiensten. — Prov. blad. Groningen 1850, no. 21.

6558. Modellen van reglementen voor stoombootdiensten en van vergunningen voor zoodanige diensten te verleenen. — Prov. blad Groningen 1854, no. 74.

6559. Bij verordening mag aan geconcessioneerde stoombooten worden verboden, door de kom der gemeenten niet anders dan met *»halfwerk"* te varen. Daartegen doet het koninklijk besluit van 31 Julij 1841 (St. 26) niet af. — Verslag Z. Holland 1876; Gemst. 1194.

6560. Aan de gemeentebesturen moeten twee exemplaren van de reglementen en tarieven der stoombootdiensten worden toegezonden; een van deze is bestemd voor den commissaris van politie of voor hem, wien het toezigt op de stoombootdiensten mogt zijn opgedragen. — M. B. Z. 27 Februarij 1862, no. 166, 6e afd.; Bijv. 67; Luttenberg 33.

6561. Een gemeentebestuur kan de opheffing van een beurtveer met een andere gemeente weigeren, op grond van nadeel, als niet tevens andere beurtveeren tusschen laatstbedoelde gemeente en andere plaatsen worden opgeheven. — Kon. Besl. 15 Jan. 1878; R. v. S. XIII, 44.

6562. De marktpolitie behoort van regtswege aan burgemeester en wethouders. De regeling van den duur en van alles wat de markt zelve aangaat, mag niet door den raad aan een maatschappij van landbouw worden opgedragen. — Gemst. 1216.

6563. Regeling van het marktwezen. — Gemst. 1247.

6564. Politiebepalingen op openbare middelen van vervoer. — Gemst. 1225.

6565. Openbare middelen van vervoer. Overtreding van wettelijke verordeningen. — Gemst. 1010.

Art. 179*l*.

6566. Regeling van het geneeskundig staatstoezigt. — Wet 1 Junij 1865 (St. 58); Luttenberg 104; Wet 16 April 1867 (St. 28); Luttenberg 54.

6567. Bij verordening mogen maatregelen worden genomen omtrent het in gebruik nemen van woningen, schadelijk voor de gezondheid. — Verslag Z. Holland 1866.

6568. Model der opgave van overledenen in de gemeente, maandelijks te zenden aan den geneeskundigen inspecteur, ingevolge art. 15 der wet van 1 Junij 1865 (St. no. 60); — M. B. Z. 29 Nov. 1865, no. 228, 9e afd.; Bijv. 297; Luttenberg 254.

6569. Geneeskundigen, die vóór de invoering der wet van 1 Junij 1865 (St. 60) geen bevoegdheid hadden om geneesmiddelen te leveren, hebben ook na de invoering dier wet geen bevoegdheid. — M. B. Z. 23 December 1865, no. 244, 9 afd.; Bijv. 334; Luttenberg 280.

6570. Verordening op de publieke gezondheidsdienst, de geneeskundige politie en de genees-, heel- en verloskundige hulp aan de armen in de gemeente Brielle. — Gemst. 117.

6571. Instructie voor den geneeskundige en den heelkundige in het gasthuis te Leiden; vastgesteld 29 November 1853; Gemst 117.

6572. Verordening, houdende bepalingen tot bevordering der openbare veiligheid, reinheid en gezondheid in de gemeente Naaldwijk van 16 Julij 1853. — Gemst. 121.

6573. Verordening voor de openbare gezondheidscommissie te Delft; vastgesteld 19 December 1854. — Gemst. 174.

6574. Verordening op de inrigting, verhuring, bewoning en reinheid van kleine woningen in de gemeente Deventer, in het belang van den gezondheidstoestand der ingezetenen; vastgesteld 17 Julij 1856. — Gemst. 255.

6575. Algemeen politie-reglement voor de gemeente Amersfoort. Hoofdstuk gezondheidspolitie. — Gemst. 263.

6576. Verordening, houdende bepalingen van politie, betrekkelijk het toezigt op de behandeling van krankzinningen, die niet in geneeskundige gestichten zijn opgenomen te Delft; vastgesteld 25 Maart 1856. — Gemst. 295.

6577. Verordening tegen het bewonen van gebouwen, die als schadelijk voor de openbare gezondheid voor bewoning ongeschikt zijn te Utrecht — Gemst. 400.

6578. Verordening omtrent woningen, wier bewoning voor de openbare gezondheid nadeelig is. — Gemst. 445.

6579. Verordening tot regeling van de zamenstelling en den werkkring der gezondheidscommissie te Arnhem; vastgesteld door den raad dier gemeente den 28 April 1866. — W. B. A. 882; te Goes 4 Mei 1866; W. B. A. 886.

6580. Verordening, regelende het toezigt op de bewoonbaarheid van gebouwen te 's Gravenhage. — W. B. A. 930.

6581. De benoeming van keurmeesters van vleesch enz. is niet begrepen in art. 179*l* gem.w. — Gemst. 1196.

6582. X. Verbetering van den openbaren gezondheidstoestand. — Gemst. 1168.

6583. Het benoemen van keurmeesters van vleesch is niet begrepen onder de verpligting om op de publieke gezondheidsdienst toezigt te houden. De benoeming moet derhalve ingevolge art. 165 door den raad geschieden. — Gemst. 1169.

6584. Zorg voor goed drinkwater. — Gemst. 978, 1245.

6585. Invloed der nabijheid van een kerkhof op het bronwater. — Gemst. 1096..

6586. Barakken voor lijders aan besmettelijke ziekten te 's Gravenhage. — Gemst. 1016, 1018.

6587. Verschaffing van gezuiverd drinkwater te Rotterdam. — Gemst. 1039.

6588. Algemeene en plaatselijke gezondheidsgepolitie. — Gemst. 1015.

6589. Aandrang van regeringswege bij de gemeentebesturen om te waken voor de gezondheidsbelangen der ingezetenen. — Gemst. 969.

Art. 179*m*.

6590. Bij verordening op de begraafplaatsen mag niet worden bepaald, dat het toezigt wordt opgedragen aan den burgemeester, bijgestaan door eene commissie uit den raad; dit behoort bij burgemeester en wethouders. — M. B. Z. 28 Februarij 1853, no. 289; G. v. O. 672.

6591. Voorschriften omtrent de wijze van inrigting van het locaal, dat bij elke begraafplaats moet bestaan voor tijdelijke bewaring van overledenen aan een besmettelijke ziekte. — Ged. St. Limburg 23 Januarij 1874; Bijv. 1874, 38.

6592. De afsluiting der begraafplaatsen strekt vooral om in- en overklimming te verhinderen, zoodat de bedoeling der wet geen ander zijn kan, dan dat de buitenkant van den muur, die de begraafplaats afsluit, de hoogte van ten minste twee meter heeft. — Ged. St. Limburg 27 Februarij 1874; Bijv. 1874, 83.

6593. Voorschriften omtrent de afsluiting van begraafplaatsen. — M. B. Z. 6 Februarij 1872, no. 175, 2e afd.; Bijv. 1872, 48.

6594. Bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten. — Wet 10 April 1869 (St. 65); Luttenberg 54.

6595. Bij verordening mag niet aan den burgemeester alleen de bevoegdheid worden gegeven, om eene vroegere of latere begraving van lijken, van hen die aan epidemische of contagieuse ziekten zijn overleden, dit behoort tot de politie op de begraafplaatsen en moet aan de beschikking van burgemeester en wethouders wòrden overgelaten. — Versl. Zeeland 1864, 145.

6596. De raad mag geene politie-verordening maken op eene begraafplaats buiten de gemeente gelegen. — Bijdr. V, 69; Ged. St. Z. Holland 1858; Gemst. 331, 332, 342; W. B. A. 454, 465.

6597. Verordening tot regeling der aangelegenheden van de algemeene begraafplaats in de gemeente Assen. — Gemst. 109.

6598. Het regt van eigendom van een kerkhof kan niet door verjaring verloren gaan. Eén daad van een gemeentebestuur, de strekking hebbende om een kerkhof gedeeltelijk aan zijne bestemming te onttrekken, kan niet geacht worden uit de bevoegdheid tot gemeentelijk toesigt en politie te zijn voortgevloeid, overeenkomstig het decreet van 23 Prairial, jaar XII (12 Junij 1804); Rondonneau, VI, 400; Fortuyn, II, 307. — Regtb. Almelo 8 September 1858; N. R. LXIV, § 84, 404; N. R. B. IX, 269; W. 2019.

6599. Begraafplaatsen zijn zaken buiten den handel, dit belet evenwel niet, dat hij, die aan eene plaats de bestemming van begraafplaats geeft, daarover regtens mag beschikken. — H. R. 29 Junij 1860; N. R. LXV, § 23, 144; v. d. H. B. R. XXIV, no. 805, 264; W. 2185; Gemst. 461.

6600. Bij verordening op de burgerlijke begraafplaatsen mag de opening van een bijzonder graf niet afhankelijk worden gesteld van den eigenaar. — Verslag Limburg 1866; Gemst. 782.

6601. Declaratiën wegens begrafeniskosten voor uit zee aangespoelde lijken. — M. B. Z. 10 Febr. 1851; Bijv. 141, E, 21; Luttenberg 261; Comm. des Kon. N. Holland 29 December 1854; Bijv. 762, E. 640; Kon. Besl. 20 Maart 1844, no. 85; Bijv. 110; Prov. blad Groningen 1850, no. 139, 1851, no. 35, 1852, no. 54.

6602. Een gedeelte van de algemeene begraafplaats der burgerlijke gemeente mag niet aan eene kerkelijke gemeente worden afgestaan. — Verslag Zeeland 1867; W. B. A. 960.

6603. Retributiën voor lijken elders begraven. — Kon. Besl. 22 December 1848 (St. 93); Luttenberg 174.

6604. Verordening op de algemeene begraafplaats en op de begrafenissen in de gemeente Arnhem. — Gemst. 569.

6605. Verordening op het begraven en vervoeren van lijken in de gemeente Delft.

6606. Verordening op het begraven op de gemeentebegraafplaats in de gemeente Delft.

Instructie voor den directeur en de doodgravers op de gemeentelijke begraafplaats te Delft. — W. B. A. 1053.

6607. De eenige openbare begraafplaats eener burgerlijke gemeente mag niet worden overgedragen aan de verschillende kerkelijke gezindten. — Kon. Besl. 1 September 1861, no. 20, Bijv. 231.

6608. Het verlof tot begraven mag eerder gegeven worden dan na 36 uren na het overlijden; de begraving zelve mag niet vóór dien tijd geschieden. — Ged. St. Groningen 25 Februarij 1840, no. 1.

6609. De bepaling in een gemeente-verordening, dat geen graven mogen worden geruimd zonder toestemming en volgens de voorschriften van den burgemeester, is niet in strijd met art. 179 litt. *m* der gem.wet, noch met art. 26 der begrafeniswet. — Gemst. 1396; Rep. 1878, 1431.

6610. Onder „bebouwde kom" in art. 16 der begrafeniswet van 10 April 1869 (St. 65) moet worden verstaan elke agglomeratie van huizen. — Ged. St. Limburg; W. B. A. 1494; Rep. 1878, 175.

6611. Tegen weigering door Ged. St. van een verzoek tot sluiting eener begraafplaats staat geen hooger beroep bij den koning open. — Ged. Staten Z. Holland sine die; W. B. A. 1526; Rep. 1878, 1899.

6612. De bevoegdheid om te bouwen binnen een korteren afstand dan 35 meters van een begraafplaats, daar, waar de begraafplaats korter bij de bebouwde kom der gemeente is gelegen, geldt alleen voor het bouwen binnen die kom. — Gemst. 1410; Rep. 1878, 2162.

6613. Art. 16 der begrafeniswet verbiedt niet het bouwen op een niet gesloten begraafplaats. — W. B. A. 1538; Rep. 1878, 2713.

6614. Geen bepaling der begrafeniswet vordert dat door gedeputeerde staten verlof wordt verleend tot het bouwen op een niet gesloten begraafplaats. — Kon. Besl. 24 September 1878; Ged. St. Utrecht 2 Mei 1878; W. B. A. 1535; Gemst. 1415; Rep. 1878, 2437.

6615. Bij de wet tot vaststelling van bepalingen betrekkelijk het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafenisregten, is de termijn van beroep van een uitspraak van gedeputeerde staten omtrent het aanleggen van een bijzondere begraafplaats, bepaald op één maand. — Kon. Besl. 6 Februarij 1870; R. v. S. X, 43.

6616. De raad mag bepalen, dat op de algemeene begraafplaats door geen kerkelijk armbestuur zal worden gecollecteerd. — Gemst. 1105.

Art. 179*n*.

6617. Mr. A. W. Hoeth. Burgemeester en wethouders zijn niet bevoegd zonder besluit van den raad, nieuwe brandbluschmiddelen aan te schaffen, hunne bevoegdheid bepaalt zich tot het houden van toezigt. — Gemst. 942.

6618. Nut der brandladders. — Gemst. 1102.

6619. De diensten van de brandweer en de brandspuiten mogen niet buiten de gemeente worden verhuurd. — Gemst. 928.

Art. 179*o*.

6620. De gemeentebesturen mogen den werkkring der wijkmeesters regelen. — H. R. 31 October 1843; W. 508; v. d. H. G. Z. IX, 372, 27; N. R. XVI, § 11, 35.

6621. Het personeel der brandweer mag op Zondag na afloop der godsdienstoefening, wettig worden opgeroepen tot het houden van oefening. — Versl. Zeeland 1862.

6622. Bij verordening mag de bevoegdheid tot benoemen niet worden beperkt. — M. B. Z. 5 April 1852, no. 278, bij Walker Cremer 86.

6623. Een proces-verbaal van een buurtmeester, vereischt naar aanleiding van art. 437 strafv. om als bewijs te gelden, alleen opmaking op den ambtseed of nadere beëediging, maar geene vermelding der redenen van wetenschap. Dit geldt alleen voor getuigenbewijs. Uit de bepaling van een reglement, dat de rondgang door twee buurtmeesters moet geschieden, volgt geenzins de onbevoegdheid van één tot verbaliseren, te meer, wanneer het reglement deze bevoegdheid aan buurtmeesters in 't algemeen toekent. — Regtb. Amsterdam 25 September 1851, W. 1309.

6624. Instructie voor de afdeelingscommissarissen en wijkmeesters in de gemeente 's Gravenhage. — Gemst. 261.

6625. Burgemeester en wethouders zijn alleen bevoegd tot de benoeming van opperbrandmeesters. — W. B. A. 635, 653.

6626. Belooning en premiën aan brandspuitgasten. — Gemst. 990.

Art. 179*p*.

6627. De gemeenteraad mag aan den secretaris niet toelaten, dat een door hem aan te wijzen persoon, hem in zijne werkzaamheden ter secretarie behulpzaam zal zijn, omdat de benoeming van de beambten ter secretarie bij burgemeester en wethouders behoort. — Kon. Besl. 12 Augustus 1855 (St. 110); Luttenberg 99; Gemst. 203; W. B. A. 323.

6628. Gemeenteboden zijn in den regel niet bedienden ter secretarie, zij vallen dus niet in deze bepaling. — W. B. A. 184. Anders Gemst. 1240.

6629. De benoeming van ambtenaren ter secretarie, behoort niet tot de bevoegdheid van den gemeenteraad. De bepaling, dat de benoeming van een ambtenaar ter secretarie geschiedt voor rekening van den secretaris, is in strijd met de wet. — Ged. St. N. Brabant; W. B. A. 1507; Rep. 1878, 844 vg.

6630. De instructie voor de ambtenaren en bedienden bij de plaatselijke secretarie, moet door den raad, niet door burgemeester en wethouders worden vastgesteld. — Gemst. 1242.

6631. Personen die zonder bezoldiging ter secretarie werkzaam zijn, zoogenaamde volontairs, die tegen vergoeding aan den burgemeester of aan den secretaris in het vak worden opgeleid, mogen ter secretarie niet worden toegelaten, zonder eene benoeming van burgemeester en wethouders. — Gemst. 880.

6632. De aanstelling van een gemeentebode behoort door burgemeester en wethouders te worden gedaan. — Gemst. 1240, 1242.

6633. Regeling der gemeente-secretarie. — Gemst. 12 4.

6634. Hij, die van tijd tot tijd schrijfwerk voor de secretarie doet, valt niet in de termen van art. 179*p* gem.w. — Gemst. 1004.

Art. 179*q*.

6635. Een verordening waarbij de schorsing van *alle* ambtenaren aan burgemeester en wethouders wordt opgedragen, strijdt met de wet. — W. B. A. 146.

6636. Schorsing van dienaren van politie behoort tot de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, niet van den burgemeester of den commissaris van politie. — Gemst. 1134.

6637. De burgemeester *alléén* is bevoegd nachtwakers, hoezeer ambtenaren uit de gemeentekas bezoldigd, te schorsen en zulks op grond van art. 191 alin. 3, waarbij de burgemeester bevoegd is verklaard, dienaren van politie, waaronder nachtwakers begrepen worden, te ontslaan. — Versl. Z. Holland 1873; Gemst. 1196.

6638. Schorsing van veldwachters. — Gemst. 1136.

Art. 179*r*.

6639. Mr. W. R. Boer. Regtsgedingen en conservatoire maatregelen. — Bijdr. XV, 107.

6640. J. H. M. Burgemeester en wethouders mogen conservatoire maatregelen nemen, vóór nog een raadsbesluit tot procederen bestaat. — Gemst. 888.

6641. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd zich in cassatie te voorzien tegen een uitspraak ten laste der gemeente gewezen, hoezeer eerst later een raadsbesluit daartoe is genomen en de vereischte magtiging daarna is verleend. — H. R. 25 Mei 1860, N. R. LXIV, § 65, 308; v. d. H. B. R. XXIV; no. 796; 157; W. 2173; W. B. A. 575; Gemst. 455.

Art. 179*s*.

6642. Voorbereiding van zaken ter behandeling in de raadsvergadering. — Gemst. 1059, 1078, 1225.

6643. Een geschikte wijze van voorbereiding is, dat burgemeester en wethouders hun oordeel en gevoelen zamenvatten in een schrijven, dat de redenen en overwegingen opgeeft en ten slotte een voorstel bevat om in den best geraden zin te besluiten. — Gemst. 1216.

6644. D. Hussem. Waar de commissie bij art. 166 bedoeld niet bestaat, zijn burgemeester en wethouders bevoegd, een voorstel tot wijziging van een politiereglement te doen. — Gemst. 1141.

6645. Praeadvies van burgemeester en wethouders. — Gemst. 1115.

6646. Een adres aan den raad gerigt, kan door den burgemeester worden gebragt in de vergadering van burgemeester en wethouders ter voorbereiding voor de behandeling in den raad. — Gemst. 1083.

Art. 179*t*.

6647. Jhr. Mr. A. van Akerlaken. De banken van leening in Nederland in het algemeen, en de bank van leening te Hoorn in het bijzonder. — Hoorn 1862; Beoordeeld Bijdr. IX, 218.

6648. J. B. J. N. De van der Schueren. Over art. 411 C. P. — Leiden 1864.

6649. F. Swart. Iets over de banken van leening volgens het koninklijk besluit van 31 October 1826, no. 132, geene woekerende instelling. — Haarlem 1850.

6650. C. I. van Heel Dz. De banken van leening in Nederland onderzocht, met het oog op den toestand en de vorderingen dezer inrigtingen in andere landen. — Haarlem 1849.

6651. C. I. van Heel Dz. De banken van leening in Nederland nader onderzocht, in verband met een ontwerp van wet op die inrigtingen. — Haarlem 1851.

6652. Mr. B. Tellegen. De banken van leening in Nederland. — Tijds. v. Staatsh. en Stat. IV, 442.

6653. Mr. J. Kalff. Onze banken van leening. — Tijds. v. Staatsh. en Stat. IV, 178.

6654. Burgemeester en wethouders houden toezigt op het burgerlijk armbestuur. Dat beheer dient dus zóó te worden ingerigt, dat zij die toezien, niet tevens beheeren omdat anders het toezigt niets beteekent. Om die reden behoort de burgemeester en zeer zeker alle wethouders daarin geen zitting te hebben. — Gemst. 1160.

6655. H. M. J. Wattel. De wettelijke stelling van goederen door denzelfden rechtsband verbonden.

Eene bijdrage tot de leer der stichtingen. — Leiden 1882.

6656. Banken van leening. — Gemst. 1011 vg., 1170, 1173—1178.

6657. De magtiging aan een armbestuur tot onderhandschen verkoop enz. van onroerend goed, mag niet daarvan afhankelijk worden gesteld, dat derden er niet door benadeeld worden. — Gemst. 1209.

6658. Bezoldiging der ambtenaren van banken van leening. — Gemst. 1237.

6659. Benoeming van leden van het bestuur van godshuizen. — Gemst. 1013.

6660. Indien bij een reglement op een weeshuis door een algemeen diakengezelschap opgerigt, is bepaald, dat burgemeester en wethouders daarop toezigt zullen houden, dan kunnen deze zich daaraan, ingevolge dit art., niet onttrekken; hun kan echter niet meer, bij een bijzonder reglement worden opgedragen, zoo als het benoemen van voogden, het opnemen der rekening enz. — Gemst. 1149.

6661. Bepalingen omtrent de banken van leening. — Kon. Besl. 31 October 1826, no. 132; Bijv. 70, E, 422; Luttenberg 79.

6662. Ontheffing van de burgemeesters, om bij de openbare verkoopingen van panden uit de banken van leening tegenwoordig te zijn. — M. B. Z. 14 April 1829, Bijv. 252.

6663. Verkoopingen van panden uit de bank van leening, worden zonder tusschenkomst van publieke ambtenaren gehouden.

De processen-verbaal der verkoopingen moeten gratis voor zegel worden geviseerd en geregistreerd. — Ged. St. Groningen 29 September 1830, no. 1; Bijv. 203, 1841, no 6.

6664. Bij het ontstaan van een te kort in de kas der bank van leening, zijn burgemeester en wethouders niet aansprakelijk tot vergoeding. — Regtsk. advies van mr. B. Donker Curtius, L. Metman en J. E. Goudsmit; Gemst. 129, 130; W. 1525, 1526.

6665. De leden van het collegie van burgemeester en wethouders mogen tevens leden zijn der hier genoemde instellingen. — W. B. A. 865; Gemst. 743, 747.

6666. Indien het beheer van de zaken eener voormalige weeskamer, door den raad eener gemeente is opgedragen aan burgemeester en wethouders, kunnen deze niet geacht worden bij het beheer de gemeente qua talis te vertegenwoordigen. — Regtb. 's Gravenhage 20 Maart 1865; W. 2683.

6667. De gemeente mag geen winst van de banken van leening trekken. — W. B. A. 917, 918.

6668. Bepalingen nopens de begrooting en rekening der gesubsidieerde instellingen van weldadigheid. — Ged. St. Z. Holland 21 Mei 1856, no. 6; Bijv. 115, E, 322.

6669. Bepalingen ter bevordering van het verstrekken van voorschot op militaire en maritime pensioenen, door instellingen van weldadigheid. — M. B. Z. 5 Februarij 1859; Bijv. E, 139.

6670. De ambtenaren, werkzaam bij een bank van leening, die geheel voor rekening eener gemeente wordt gehouden, zijn niet verpligt zich van patent te voorzien. — Hof Z. Holland 13 November 1858; W. 2015; H. R. 25 Januarij 1859; W. 2033; v. d. H. Bel. VII, no. 437, 412; N. R. LXI, § 17, 80.

6671. Reglement op de bank van leening te 's Hertogenbosch. — Gemst. 64

6672. Reglement voor de hulpkantoren der stadsbank van leening te 's Gravenhage. — Gemst. 227, 228.

6673. Voorschriften, betreffende de inrigting der begrootingen in ontvang en uitgaaf, en rekeningen van de gemeente-instellingen van weldadigheid, die van gemengden aard en andere gesubsidieerde armbesturen of instellingen van weldadigheid, vastgesteld te Leiden. — Gemst. 310.

6674. Acten van verhuring van vaste goederen, toebehoorende aan een armbestuur door burgemeester en wethouders opgemaakt, kunnen binnen drie maanden gratis worden geregistreerd. — M. F. 28 Junij 1868, no. 27; P. W. 5293.

6675. Reglement voor het arm- gast- en weeshuis, vastgesteld te Vlissingen 22 September 1855. — Gemst. 210. 213.

6676. Huishoudelijk reglement van beheer voor het werkhuis te Leiden. — Gemst. 107.

6677. Verordening op het bestuur en beheer van de Godshuizen en de algemeene armen te 's Hertogenbosch. — Gemst. 83.

6678. Instructie voor den controleur bij het collegie van regenten over de Godshuizen en de algemeene armen te 's Hertogenbosch. — Gemst. 84.

6679. Proveniershuizen en hofjes, behooren tot de instellingen van weldadigheid. — M. B. Z. 12 Maart 1855; Ged. St. N. Holland 15 Maart 1855; Bijv. 222, E, 686.

6680. De minister van binnenlandsche zaken is niet bevoegd, om provisoren te benoemen over studiebeurzen, als bij de stichtingsacte reeds eene openbare autoriteit is aangewezen, om toezigt te houden over het beheer der administrateuren. — Regtb. Leeuwarden 19 Mei 1864; W. 2672. Anders Hof Friesland 7 December 1865; W. 2674.

6681. Verordening, regelende de genees- en heelkundige hulp, die van wege de gemeente wordt verstrekt, vastgesteld te 's Gravenhage. — Gemst. 61.

6682. Instructie voor den gemeente-apotheker te 's Gravenhage. — Gemst. 64.

6683. Instructie voor den stads-apotheker te Leiden, vastgesteld 19 April 1855. — Gemst. 187.

6684. Voorschriften, omtrent de geneeskundige bediening der armen, met betrekking tot de levering der geneesmiddelen. — Ged. St. Z. Holland 11 April 1851; Bijv. 215, E, 43.

6685. Voorschriften en model voor het verslag nopens het onderzoek en de goedkeuring der begrootingen en rekeningen van instellingen van weldadigheid in Zuid-Holland. — Ged. St. Z. Holland 27 Junij 1855; Bijv. 312, E, 703.

6686. De bevelschriften tot voldoening van subsidiën aan instellingen van liefdadigheid en van verplegingskosten van arme krankzinnigen, zijn vrijgesteld van zegelregt. — M. v. F. 3 Maart 1856, no. 30, afd. registr.; Comm. d. K. Z. Holland 23 April 1856; Luttenberg 266.

6687. Voorschriften omtrent de concessiën van banken van leening aan bijzondere personen en opgaven deswege te doen. — M. B. Z. 21 Julij 1856, no. 193, 7e afd.; Bijv. 134.

6688. Beschouwingen over de banken van leening na de intrekking van het wetsontwerp tot regeling van dat onderwerp en verder daaruit voortvloeijende vragen ter beantwoording. — M. B. Z. 21 Junij 1856, no. 193, 7e afd.; Bijv. 134.

6689. Wegens openbare verkoopingen van goederen in de banken van leening is geen voorloopige aangifte noodig. — M. F. 23 April 1846, no. 112; P. W. 2/1846, no. 474; Tijds. v. R. I, 125, no. 108, I, 146, no. 185.

6690. De gemeenteraad mag de banken van leening niet opheffen zonder magtiging van het hooger bestuur. — Gemst. 29.

6691. De processen-verbaal der openbare verkoopingen van verpande goederen in de banken van leening, zijn vrijgesteld van zegel en worden gratis

geregistreerd. — Kon. Besl. 24 Mei 1828, no. 94; Luttenberg 39.

6692. De verkoopingen van verpande goederen in de banken van leening worden gehouden ten overstaan van de administratie der bank of door haar gecommitteerde leden. — Kon. Besl 15 Jan. 1829, no. 129; Bijv. 577; Luttenberg 3.

6693. Banken van leeningen, hoezeer in dit art. genoemd onder de instellingen van liefdadigheid, hebben geen regt op vrijstelling van grondbelasting, daar zij, hoezeer niet uitsluitend uit winstbejag opgerigt, toch een billijke belooning van gemaakte kosten beoogen. — Ged. St. N. Holland; Verslag 1875; W. B. A. 1428; Gemst. 1296.

6694. Is het lidmaatschap van het collegie van dagelijksch bestuur vereenigbaar met de betrekking van regent eener gemeente-instelling van weldadigheid? — W. B. A. 865, 868; Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1196.

Art. 179u.

6695. Noodzakelijkheid van het geregeld bezoek van de bank van leening ens. door burgemeester en wethouders. — Gemst. 1156.

6696. Het doen van verslag van den toestand der godshuizen. — Gemst. 1102.

Art. 180.

6697. Mr. D. Polak Daniëls. Art. 180 der gemeentewet in verband met art. 58 der grondwet. — Bijdr. IX, 376, 381.

6698. G. Polak Daniëls. Eenige opmerkingen over art. 180 der gemeentewet. — Leiden 1876. Beoord. door mr. M. Eyssell, Themis XXVIII, 463.

6699. Burgemeester en wethouders zijn niet bevoegd een zich op den openbaren gemeentegrond bevindend getimmerte, indien zij niet handelen ter uitvoering van een verordening van den raad, eigenmagtig te doen wegbreken. — Regtb. Rotterdam 14 Maart 1881; W. 4661.

6700. Eene sommatie (waarschuwing) tot ontruiming kan nooit zijn een onregtmatige daad, waardoor schade veroorzaakt wordt. Grond, gelegen buiten de gevels der huizen, is, tot bewijs van het tegendeel, als gemeentegrond, publieke straat, te beschouwen. „Belanghebbende", bedoeld in het tweede lid van dit art. is slechts de eigenaar van zeker werk, niet de huurder. — Regtb. Rotterdam 1 Sept. 1862; W. 2425; W. A. 701.

6701. De gemeenteraad mag niet bepalen, dat de regter zal bevelen, dat al hetgeen tegen de bepalingen eener verordening is daargesteld, worde weggebroken of het gebrekkige hersteld, daarin is bij dit art. voorzien. — Kon. Besl. 7 Januarij 1853 (St. 1), Luttenberg 3.

6702. Dit art. geeft den gemeenteraad de bevoegdheid niet, om den regter te belasten met het maken van voorschriften, tot uitvoering van plaatselijke verordeningen. — H. R. 3 October 1860; N. R. LXV, § 47, 299; v. d. H. G. Z. XVII, no. 820, 186; Gemst. 478; W. 2210; Luttenberg 110; W. B. A. 594; Kantg. Grave sine die; W. 2417; Gemst. 577.

6703. Burgemeester en wethouders kunnen krachtens eene verordening, de slooping van een bouwvallig gebouw bevelen, daartoe is geen raadsbesluit noodig. — Bijdr. VI, 311.

6704. Dit art. kan niet de slooping van een geheel gebouw regtvaardigen, wanneer dit slechts voor een gedeelte bouwvallig is geoordeeld, en nog voor herstel vatbaar is; art. 150 en 153 verpligten den regter niet om zoodanige verordening toe te passen, wanneer deze naar zijn oordeel met de wet strijdt. — Hof Z. Holland 27 Mei 1861; W. 2279; Gemst. 508; W. B. A. 625.

6705. Mr. A. A. Weve. Sluit de bevoegdheid bij art. 180, aan het dagelijksch bestuur der gemeente gegeven, om als uitvoerende magt de besluiten van den raad ten uitvoer te leggen, het regt uit, om daaromtrent vooraf de tusschenkomst van den burgerlijken regter in te roepen? — Regtsg. Bijdr. XI, 471.

6706. Art. 180 der gemeentewet. — Bijdr. IX, 376.

6707. Nog iets over art. 180 der gemeentewet, door F. — Bijdr. X, 74.

6708. Eene vraag uit art. 180 der gemeentewet; door een procureursklerk. — W. 2517.

6709. Door art. 180 wordt alle tusschenkomst des regters afgesneden. — Kantg. Grave sine die; W. 2417; 577.

6710. De kosten van wegruiming kunnen op den nalatige alleen bij gewone regtsvordering worden verhaald, niet bij parate executie. — M. B. Z. 28 Maart 1853, no. 3; G. v. O. 912; M. B. Z. 23 Augustus 1846, no. 203; G. v. O. 912; Gemst. 421, 423, 665, 681.

6711. Wanneer ter uitvoering eener verordening wegruiming ten onregte heeft plaats gehad, is de gemeente civiliter aansprakelijk tot schadevergoeding. — Hof Gelderland 9 Januarij 1861; N. R. B. XI, 386; W. 2257; Gemst. 492, W. B. A. 615; H. R. 22 November 1861; v. d. H. B. R. XXVI, no. 849, 55; W. 2330; Gemst. 534; W. B. A. 655; Hof Z. Holland 4 April 1864; W. 2593; Gemst. 672; W. B. A. 786; H. R. 2 December 1864; v. d H. B. R. XXIX, no. 965, 111; W. 2589, 2646; N. R. LXXVIII, §31, 259; W. B. B. 813; Gemst. 692.

6712. De regter is onbevoegd om de amotie te bevelen, van hetgeen in strijd met eene verordening is daargesteld. — Kantg. 's Gravenhage 19 November 1863; W. 2574; W. B. A. 777; Gemst. 656.

6713. Het afbreken van een gebouw, dat in strijd met eene plaatselijke verordening bestaat, door of op last van burgemeester en wethouders op grond van art. 180, is onteigening in den zin der grondwet. — Beschouwingen hierover in W. 2646. Mengelingen in W. 2636; H. R. 2 December 1864; W. B. A. 813; W. 2646, 2648; v. d. H. B. R. XXIX, no. 965, 111; N. R. LXXVIII, § 31, 259; Gemst. 692.

6714. Onder de bevoegdheid tot wegruimen is niet begrepen het wegruimen van werken, die ten gevolge overeenkomst met het gemeentebestuur zijn gemaakt, in dat geval moet de tusschenkomst des regters worden ingeroepen. — Regtb. Maastricht 11 Junij 1857; Gemst. 301; W. B. A. 424; W. 1867; Hof Limburg 2 November 1858; W. 2007; Gemst. 372; W. B. A. 492; H. R. 3 Junij 1859; N. R. LXII, § 36, 168; v. d. H. G. Z. XVI, no. 767, 168; W. 2070; Gemst. 401, 404; W. B. A. 524; Mr. A. de Pinto; W. 2086.

6715. De wegruiming kan wel eene actie tot schadevergoeding, niet eene actie tot handhaving in het bezit wegens stoornis, ten gevolge hebben. — Regtb. Breda 13 April 1858; W. 2029; N. R. LXV, § 62. 373.

6716. Het dooden van honden, welke in strijd met de verordening los loopen, is geen onteigening, maar een maatregel van politie, in het algemeen belang gevorderd, waartoe art. 180 gem.w. als strekkende ter uitvoering der verordening, bevoegdheid geeft: wel verre dus, dat hiervoor schadeloosstelling is verschuldigd, geeft de wet het regt die maatregel ten koste der overtreders te doen uitvoeren. — M. B. Z. 31 Maart 1853, no. 184; G. v. O. 626.

6717. Het dooden van honden uit kracht eener politie-verordening. Art. 147 der grondwet, art. 180 der gemeentewet. — Gemst. 1147.

6718. De raad mag niet bij verordening bepalen, dat burgemeester en wethouders bij overtreding steeds het wederregtelijk geplaatste moeten wegruimen, het oordeel daarover behoort bij burgemeester en wethouders. — Gemst. 299.

6719. Eene onregtmatige amotie geeft geen actie tegen het collegie van burgemeester en wethouders, de eisch moet worden gerigt òf tegen de gemeente in den persoon van den burgemeester, òf tegen de individuële leden van het collegie van burgemeester en wethouders in hun privé. — Regtb. Breda 31 Julij 1866; W. 2874; W. B. A. 929; Gemst. 807.

6720. Art. 180 bevat ten opzigte van den werkkring van het administratief gezag een voorschrift, dat niets gemeen heeft met de strafvordering. — H. R. 9 October 1866; W. 2856; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1040, 395; W. B. A. 918; N. R. LXXXIV, § 6, 52; Luttenberg 166.

6721. De strafregter is onbevoegd, om zonder uitdrukkelijke bepaling in eene verordening, de amotie te bevelen, van hetgeen in strijd met die verordening is daargesteld. — Kantg. 's Gravenhage 19 Nov. 1863; W. 2574; Gemst. 656; W. B. A. 777.

6722. Het onderzoek naar de al of niet bouwvalligheid van een perceel, en of een werkelijk gevaar voor instorting bestaat, behoort niet tot de bevoegdheid van den regter, maar is geheel aan het administratief gezag overgelaten. De regter heeft alleen te onderzoeken, of aan den beklaagde behoorlijk is kennis gegeven van die bouwvalligheid, met bevel tot herstelling en of de beklaagde aan dit bevel van het administratief gezag binnen den daartoe bepaalden tijd behoorlijk heeft voldaan. — Kantg. no. 1, Amsterdam 26 October 1860; W. 2218; W. B. A. 598; Gemst. 479. Kantg. no. 2, Amsterdam 16 October 1854; N. R. B. IV, 562; W. 2218; Regtz. XXX, 386.

6723. De bevoegdheid tot het doen wegnemen van hetgeen in strijd met eene verordening is daargesteld, neemt niet weg de bevoegdheid om de tusschenkomst van den regter in te roepen. — Regtb. Maastricht 11 Junij 1857; Gemst. 301; W. 1867; W. B. A. 424.

6724. Bij de wet is nergens voorgeschreven, gelijk zulks ook voor geene wettelijke omschrijving vatbaar is, hoe gehandeld moet worden met uit den weggeruimde voorwerpen, hetgeen somwijlen zelfs eene vernietiging dier voorwerpen kan medebrengen. — Regtb. Nijmegen 20 Januarij 1854; W. 1515; Gemst. 134.

6725. Mr. B. J. Gratama. Houdt de bepaling van vele reglementen, dat de overtreder daarvan, gelast zal worden, binnen zekeren termijn het gebrekkige te herstellen of te gedoogen, dat zulks daarna te zijnen koste geschiede, eene ware strafbedreiging in? — Opm. en Med. II, 11.

6726. Uitvoering van plaatselijke verordeningen. — W. 2086.

6727. Slooping van bouwvallige gebouwen, art. 180 der gemeentewet. — W. 2323.

6728. Een vraag uit art. 180 der gemeentewet. — W. 2517, 2519.

6729. Indien bij veroordeelend vonnis eenvoudig is aangenomen, dat de gedaagde niet heeft voldaan aan eene sommatie van burgemeester en wethouders, tot voorziening in den bouwvalligen staat van een hem toebehoorend perceel, dan is deze opgaaf van redenen niet als voldoende te beschouwen, wanneer de gedaagde beweert, dat het perceel hem slechts voor een vierde toekomt, en hij niet binnen drie dagen de toestemming der medeeigenaren heeft kunnen bekomen. — H. R. 3 Mei 1853; N. R. XLIV, § 70, 307; W. 1486; v. d. H. Strafr. 1853, I, no. 940, 148.

6730. Een plaatselijk bestuur is niet bevoegd, last te geven tot het binnen treden van de woning eens ingezetene, diens ondanks, ten einde uitvoering te geven aan art. 180 der gemeentewet, ingeval de betrokken verordening die bevoegdheid niet uitdrukkelijk geeft. — Regtsg. Adv. VII, 14.

6731. A. Heemskerk. Art. 180 der gem.wet en de wet van 31 Augustus 1853 eischen dat een verordening, tot welker uitvoering het binnentreden in woningen vereischt wordt, bepaalde personen aanwijze om de werkzaamheden binnen'shuis te verrigten. — Thesis XXII. 's Gravenhage 1871.

6732. T. H. J. Tavenraat. Het sloopen van een huis krachtens het bevel door burgemeester en wethouders tot uitvoering eener gemeente-verordening gegeven, is geen onteigening. — Thesis XXXV; Leiden 1874.

6733. J. Reepmaker. Een plaatselijk bestuur is onbevoegd om last te geven de woning van een ingezeten binnen te treden tot uitvoering van art. 180 gem.w., wanneer de verordening zelf die bevoegdheid niet uitdrukkelijk geeft. — Thesis XXI; Leiden 1877.

6734. Een gemeente pleegt een onregtmatige daad, die tot schadevergoeding verpligt, indien burgemeester en wethouders uit kracht van art. 179*h* een getimmerte hebben doen wegbreken dat op gemeentegrond staat, als niet blijkt, dat die grond ten gemeenen dienste bestemd is. Deze bestemming volgt niet uit een raadsbesluit, waarbij een, aan bedoelden grond grenzend stuk, mede aan de gemeente behoorende, verklaard is niet ten algemeenen nutte bestemd te zijn, en dien ten gevolge aan een particulier is verkocht, terwijl vergunning werd verleend dat op den overblijvenden grond het getimmerte tot wederopzeggen bleef staan. Zelfs al ware die grond ten gemeenen dienst bestemd, konden burgemeester en wethouders niet eigenmagtig de opruiming doen bewerkstelligen, omdat zij niet handelden overeenkomstig art. 180 gem.w. tot uitvoering eener verordening van den raad. — Regtb. Rotterdam 14 Maart 1881; N. R. B. 1881, D, 29; W. 4661.

6735. Het sloopen van een gebouw door of op last van burgemeester en wethouders handelende ter uitvoering eener gemeente-verordening in het belang der openbare veiligheid, staat gelijk met onteigening, die niet anders kan plaats hebben, dan ten algemeenen nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling. — Regtb. Dordrecht 24 Junij 1872; W. 3477, Gemst. 1089; W. B. A. 1212.

6736. Dit art. mag niet in zoodanigen ruimen zin worden opgevat, dat daarin het eigenmagtig afbreken van woonhuizen, hetzij geheel of gedeeltelijk zou zijn begrepen. Het doen sloopen van een gebouw tegen den wil des eigenaars, zonder inachtneming der formaliteiten, niet alleen bij onteigening, maar ook bij ontzetting van eigendom voorgeschreven, is een onregtmatige daad, welke het gemeentebestuur tot schadevergoeding verpligt. — Hof Z. Holland 7 April 1873; W. 3581; N. R. B. 1873, 538; W. B. A. 1248; Gemst. 1129.

6737. Een verordening, waarbij aan burgemeester en wethouders de magt wordt toegekend om gebouwen, die geheel of gedeeltelijk bouwvallig zijn, bij niet voldoening aan den last tot afbraak, geheel of gedeeltelijk af te breken, bevat een voorschrift tot gedwongen onteigening of ontzetting van eigendom, zonder eenige formaliteit of regterlijke tusschenkomst. Hier tegen doet niet af dat burgemeester en

wethouders volgens dit art. bevoegd zijn om te verrigten hetgeen is nagelaten in strijd met de verordening of dat bij art. 471 C. P. geldboete is bedreigd tegen het niet gehoorzamen aan het bevel van het administratief gezag, om bouwvallige huizen te herstellen of af te breken. — H. R. 6 Maart 1874; W. 3698; Luttenberg 39; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1508, 57; N. R. CVI, § 20, 219; Gemst. 1175; W. B. A. 1296.

6738. Mag de raad aan burgemeester en wethouders de verpligting tot opruiming opleggen wat in dit art. slechts als een bevoegdheid is gegeven? — Gemst. 1186.

6739. De vervolging wegens verzuim van het schoonmaken der straat is niet afhankelijk van de omstandigheid of het dagelijksch bestuur gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid, bij dit art. gegeven, om de straat ten koste dier overtreders te doen schoon maken. — H. R. 12 Februarij 1867; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1153, 47; W. 2889; W. B. A. 936; Gemst. 813.

6740. De vraag of art. 180 zal moeten worden toegepast, hangt geheel af van een andere vraag, namelijk of de onmiddellijke handhaving der geschonden verordening in het belang der gemeente is. Veelal zullen voor dergelijke handhaving geene kosten behoeven gemaakt te worden, waarom dan ook in het artikel van een handhaving *des noods* ten koste der overtreders gesproken wordt; maar in ieder geval deze kosten en te wiens last zij ten slotte moeten komen, zijn punten van ondergeschikt belang, die op het hoofdbeginsel der bepaling, namelijk de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, om den met de verordening strijdigen toestand dadelijk te doen ophouden, volstrekt geen invloed uitoefenen. — W. B. A. 1207.

6741. X. Art. 180 der gemeentewet. Terugwerkende kracht. — Gemst. 1186.

6742. Art. 180 mag niet in zoo ruimen zin worden opgenomen, dat daarin het eigenaardig afbreken van woonhuizen, hetzij geheel of gedeeltelijk, zou zijn begrepen. Derhalve levert het doen sloopen van een eigendom tegen den wil des eigenaars en zonder inachtneming der formaliteiten, niet alleen bij onteigening, maar ook bij ontzetting van eigendom voorgeschreven, een onregtmatige daad op, welke het gemeentebestuur, dat haar pleegt, tot schadevergoeding verpligt. — Hof Z. Holland 7 April 1873; W. 3581; N. R. B. 1873, 533; W. B. A. 1248; Gemst. 1129; H. R. 6 Maart 1874; Gemst. 1175; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1508, 67; W. 3698; N. R. CVI, § 26, 219; W. B. A. 1296.

6743. Waar burgemeester en wethouders gebruik gemaakt hebben van art. 180 gem.w. en iemand zich door hunne handelingen in zijne regten gekrenkt acht, moet hij zich tot de hoogere administrative magt, niet tot de regterlijke magt wenden. — W. B. A. 1520.

6744. Het doen verwijderen van vaartuigen, uitsluitend tot woning bestemd, in het belang der gezondheid, behoort tot de spoedeischende zaken, bedoeld in art. 180 gem.w. De burgemeester op grond van een raadsbesluit last gevende tot het vervoer van zoodanig vaartuig, handelt binnen de grenzen zijner bevoegdheid en kan dus niet persoonlijk, maar moet in qualiteit worden gedagvaard. — Regtb. Leeuwarden 13 Maart 1879; 4450; Rep. 1880, 5617.

6745. Een gemeentebestuur is bevoegd de belemmeringen op te heffen aan een openbaar voetpad toegebragt door den eigenaar van het perceel, waarover het loopt. — Regtb. Haarlem 18 Nov. 1879; W. 4472; Rep. 1880, 6002.

6746. De burgemeester die een collecte bij een begrafenis wil schorsen, heeft het regt, het daartoe bestemd bekken te doen wegnemen, om het na afloop der begrafenis aan de regthebbenden terug te geven — Gemst. 1227.

6747. Tot amotie van een gebouw, opgerigt in strijd met de rooijing, ingevolge politie-reglement gegeven, behoort niet bij gewone burgerlijke actie te worden geprocedeerd. — Gem.raad 's Gravenhage 22 September 1863; Gemst. 1204, 1209, 1211.

Art. 181.

6748. De gemeentebesturen in Gelderland zijn aangeschreven, om de processen-verbaal van de opneming der kassen van de gemeente-ontvangers aan gedeputeerde staten in te zenden voor den tienden der maand, volgende op een afgeloopen kwartaal. — Ged St. Gelderland 24 Maart 1869, no. 13; Prov. blad 35.

6749. Burgemeester en wethouders behooren de kasopneming in persoon te doen; het is volstrekt ongeoorloofd, dat de ontvanger elk proces-verbaal van kasopneming schrijft en dit door burgemeester en wethouders wordt onderteekend, zonder dat zij iets van de kas of de boeken hebben gezien, daar op die wijze het opnemen der boeken en kas geen waarborgen oplevert, welke de wetgever in het belang der gemeente noodig heeft geacht. — Ged. St. Zeeland 7 April 1876; Gemst. 1281.

6750. Bij de kasopneming van den ontvanger, moet de toestand der kas worden geverifieerd tot het oogenblik waarop de kasopneming geschiedt en niet tot een vroeger afgesloten kwartaal. — Ged. St. N. Holland 23 Maart 1870; Prov. blad 1870, no. 18; W. B. A. 1090; Gemst. 970.

6751. De kasopneming is de taak van het collegie van burgemeester en wethouders, bijgevolg dient de bepaling van dag en uur in gemeen overleg te geschieden, zonder dat daartoe echter expresselijk een vergadering behoeft te worden belegd. In ieder geval staat het niet aan den burgemeester alleen om dit te bepalen. — Gemst. 1178.

Art. 182.

6752. Het model van dit verslag is vastgesteld door den M. B. Z. 24 Januarij 1852, no. 210, 2e afd.; Bijv. 29; E, 173; Gids I, 287; G. v. O. 942; Prov. blad Gelderland 18; M. B. Z. 19 Februarij 1852; Luttenberg 285; M. B. Z. 18 Julij 1852, no. 12, 2e afd.; Bijv. 233; M. B. Z. 10 December 1853; Luttenberg 187.

6753. Voorschriften voor de gemeentebesturen, betreffende het doen van voorloopige opgaven voor het jaarlijksch verslag van den toestand der provincie. — Ged. St. Friesland 27 Februarij 1868, no. 19; Prov. blad 24.

6754. Een nieuw model van het uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeente, is voor de provincie Friesland vastgesteld. — Ged. St. Friesland 31 December 1869, no. 61; Prov. blad 1867, no. 1.

6755. De gemeentebesturen moeten jaarlijks het gemeenteverslag inzenden aan het departement van binnenlandsche zaken, indien het gedrukt is twee exemplaren, anders een afschrift. — M. B. Z. 11 Julij 1852; Luttenberg 285.

6756. Wijziging van het model van het gemeenteverslag voor zooveel betreft de afdeeling nijverheid. — M. B. Z. 5 Julij 1876, no. 87; Bijv. 1866, 186; Ged. St. Z. Holland 11 December 1876, no. 41; Bijv. 1876, 374.

6757. Mr. J. A. Fruin. De raad is bevoegd het verslag in handen eener commissie te stellen ten

fine van rapport. — Bijdr. Boer en Fruin X, 85; W. B. A. 776; Gemst. 655.

6758. Wijziging van het model van het gemeenteverslag voor zooveel betreft het hoofdstuk armwezen.— M. B. Z. 26 Maart 1867, no. 290, 8e afd.; Bijv. 111; Prov. blad Zeeland 47; Overijssel 43; Drenthe 17.

6759. De gemeentebesturen behooren in het verslag de soort en het getal brandbluschmiddelen te omschrijven en den toestand, waarin die voorwerpen verkeeren, op te geven. — Comm. d. K. Overijssel 25 Maart 1869; Prov. blad 1869, no. 15.

6760. Een nieuw model voor het jaarlijksch verslag van den toestand der gemeente is vastgesteld door den M. B. Z. 28 December 1866, no. 269, 8e afd.; Bijv. 437; Prov. blad Gelderland 1867, 20; Z. Holland 7; Zeeland 4; Friesland 1; Groningen 2.

6761. Formulieren ter invulling en bewerking van den toestand der gemeente, in overeenstemming met het daarvan gegeven model door Z. Exc. den heer M. B. Z. — 's Gravenhage 1867.

6762. Inrigting en opneming van eenige bijzonderheden in het jaarlijksch uitvoerig en beredeneerd verslag van den toestand der gemeente in Zeeland. — Ged. St. Zeeland 11 Februarij 1854; Bijv. E, 500.

6763. In het hoofdstuk XIV van het gemeenteverslag, betreffende ambachts- of fabrieksnijverheid, behoort te worden vermeld, het getal arbeiders, zoo mogelijk van elk geslacht, en voor de volwassen personen en kinderen daarin werkzaam, afzonderlijk het getal stoomwerktuigen in gebruik, met aanduiding der paardenkracht. — M. B. Z. 16 Februarij 1854, Luttenberg 30.

6764. Opgaven ten aanzien van nieuwe belangrijke uitbreiding of herstelling van bestaande werken van algemeen of bijzonder belang. — Prov. blad Groningen 1852, no. 143, 1853, no. 29, 1861, no. 8.

6765. Uitnoodiging om kennis te geven van gevreesde of aanstaande sloopingen van oude gebouwen en gedenkteekenen, van ontdekkingen van voorwerpen uit de vroegere tijden en dergelijke en van overblijfselen van vaderlandsche kunst en vroegere beschadiging. — M. B. Z. 12 Januarij 1872, no. 91, 5e afd.; Bijv. 1872, 29.

6766. Inzending aan het departement van binnenlandsche zaken van een afschrift van het gemeenteverslag. — Prov. blad Groningen 1852, no. 105.

6767. Gewijzigd model voor hoofdstuk VI van het verslag van den toestand der gemeenten. — M. B. Z. 30 December 1870; Ged. St. Overijssel 5 Januarij 1871; Luttenberg 6.

6768. Opmerkingen omtrent de zamenstelling der gemeenteverslagen. — Ged. St. Z. Holland 11 Dec. 1876; Luttenberg 295.

6769. Statistieke opgaven der gemeentebesturen. Art. 182 der gemeentewet. — Gemst. 1536.

6770. A. R. Arntzenius. De verslagen van den toestand der gemeente 's Gravenhage. — Bijdr. Boer en Fruin XXV, 195.

Art. 183.

6771. Mr. P. F. Hubrecht. Burgemeester en wethouders zijn niet verpligt inlichtingen te geven op de vragen van een raadslid, de raad behoort eerst te besluiten, dat de inlichtingen worden gevraagd. — Bijdr. I, 13; Gemst. 708.

6772. De raad mag alleen aan *burgemeester en wethouders* inlichtingen vragen en dus ook alleen over zaken tot *hun* bestuur behoorende en niet aan den *burgemeester* over de uitvoering der pligten die *hem* bij de wet *alleen* zijn opgedragen. Deze is *aan den raad* geen verantwoording schuldig wegens zijne handelingen als hoofd van politie. — Gemst. 1117.

Art. 184.

6773. B. O. T. Westenberg. De ope quam vis militaris afferre possit in sedandis seditionibus civilibus. — Amst. 1851.

6774. Dit art. is geplaatst in de paragraaf die tot opschrift voert: „van de handhaving der openbare orde in het bijzonder." Onder het woord „*handhaving*" is hier niet enkel begrepen zorg voor herstel van de *gestoorde* openbare orde, maar ook zorg dat, waar zij gevaar loopt of bedreigd wordt, zooals bij openbare feesten enz., zij bewaard blijve. Wel spreekt dit art. van oproerige beweging en stoornis, maar dat de toepassing van het art. niet tot die gevallen mag beperkt worden, blijkt niet alleen uit het opschrift, maar ook uit de memorie van toelichting, waar men leest: zal de openbare orde, waar men haar verstoort of *bedreigt* spoedig worden hersteld of *gehandhaafd*? — Gemst. 1315.

6775. Vervoer en onderhoud van het krijgsvolk bij oproerige bewegingen gerequireerd, zijn voor rekening van het rijk. — Gemst. 1095.

6776. Mr. A. F. K. Hartogh. Is de gemeente verpligt aan de ingezetenen de schade te vergoeden die zij door oproerige bewegingen of ongeregeldheden hebben geleden? — Gemst. 1307, W. 4026.

6777. Schutterlijke escorte bij R. K. processiën. Art. 44 der schutterijwet; art. 184 der gemeentewet. — Gemst. 1231.

6778. Opvordering van de schutterij door den burgemeester tot bewaring van openbare orde en rust. — Gemst. 1250, 1252.

Art. 185.

6779. Alleen de burgemeester is bevoegd de hulp der schutterij in te roepen tot handhaving der orde; het collegie van burgemeester en wethouders is daartoe onbevoegd. — Kon. Besl. 14 Julij 1875 (St. 140); Luttenberg 146; Gemst. 1245.

6780. Bij de aanvrage om militaire bijstand, moet alleen het aantal manschappen, dat noodig wordt geacht om de openbare orde te handhaven of te herstellen, vermeld worden.

De zamenstelling van het detachement en de rang of graad van hem die het bevel zal voeren, behoort aan de beoordeeling van het militair gezag te worden overgelaten. — Comm. d. K. Z. Holland 19 Julij 1852; Luttenberg 285; Gemst. 44.

Art. 186.

6781. De burgemeester of die hem vervangt moet hierbij voorzien zijn van de voor hem vastgestelde onderscheidingsteekenen. — Art. 2 Kon. Besl. 16 November 1852 (St. 201); Luttenberg 193.

6782. Art. 186 en 187 van de gemeentewet. — W. B. A. 1018.

6783. Verbod van zamenscholingen. — Gemst. 896.

Art. 187.

6784. De burgemeester mag in dezen niet anders handelen, dan krachtens eene verordening. — M. B. Z. 15 April 1863, no. 209; G. v. O. 956.

6785. De burgemeester moet de noodzakelijkheid van de uitvaardiging en afkondiging der verordeningen bij dit art. bedoeld, beoordeelen.

De burgemeester kan op de overtreding van die voorschriften straf bedreigen. — Gemst. 1189.

6786. W. J. Fortuyn Droogleever Jr. Onder de uitdrukking: „*algemeene voorschriften van politie*" in art. 187 der gem.w. zijn ook strafverordeningen te begrijpen. — Thesis XXI; Leiden 1871. D. H. van Gelder; Thesis XXVII; Leiden 1871. I. F. Scheltes Elser; Thesis XXX; Leiden 1866; Regtsg. Adv. VII, 16; W. B. A. 1192.

Art. 188.

6787. Verordeningen op de openbare vermakelijkheden, tapperijen enz., worden medegedeeld in: W. B. A. 220, 237; Gemst. 30, 77, 132, 154.

6788. De burgemeester ontleent aan dit art. alleen, de magt niet om het maken van muziek en het geven van vertooningen als anderzins in herbergen, tapperijen enz., toe te staan of te weigeren; die magt moet hem spetiaal zijn toegekend bij plaatselijke politieverordening. — Gemst. 1172, 1191.

6789. Dit art. moet buiten toepassing blijven als het de uitvoering geldt van besluiten van den gemeenteraad of van burgemeester en wethouders, welke het gevolg zijn van het aan hen behoorend beheer der *privaat-regtelijke* bezittingen en ondernemingen der gemeente en die derhalve geen plaatselijke verordeningen in den zin der wet zijn. — Gemst. 1480; Rep. 1880, 5815.

6790. Societeit als middel om de bepaling op het sluitingsuur der herbergen te ontduiken. — Gemst. 1033, 1066, 1090, 1091.

6791. Hij, die patent als tapper neemt en dat bedrijf uitoefent, maakt van zijn woning een tapperij.— Gemst. 1092.

6792. De bepaling van het sluitingsuur voor een tapperij is niet in strijd met de wet op het regt van vereeniging en vergadering. — Gemst. 1051, 1053, 1080.

6793. Feitelijk belet van openbare vermakelijkheden, in strijd met een politie-verordening gehouden. — Gemst. 1021, 1023.

6794. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat aan burgemeester en wethouders wordt opgedragen de verandering in het sluitingsuur der herbergen, het geven van vergunning voor openbare vermakelijkheden, het schenken van sterke dranken, omdat dit alles ingevolge dit art. tot de bevoegdheid van den burgemeester behoort. — Kon. Besl. 29 December 1872 (St. 136); Gemst. 1111; Luttenberg 199; M. B. Z. 1 October 1872; W. B. A. 1218; Gemst. 1098.

6795. De regeling van de kermis behoort bij plaatselijke verordening te geschieden. Daarbij behoort te worden bepaald wat daarvan zal worden geweerd enz. De uitvoering van die voorschriften behoort krachtens dit art. aan den burgemeester, niet aan burgemeester en wethouders. De burgemeester kan echter niet zelf de bedoelde regelen stellen. — Gemst. 1191.

6796. Bezwaar tegen de opdragt aan den burgemeester om over het beklag van een tapper wegens het niet mogen ontvangen van militairen te beslissen. — Gemst. 952.

6797. B. ten Broecke Hoekstra Jr. De politiemacht den burgemeester door de gemeentewet opgedragen. — Leiden 1873.

6798. Ontwerp eener plaatselijke verordening op het sluiten der herbergen. — Gemst. 30.

6799. De burgemeester mag het geven eener tooneelvoorstelling op grond van art. 188 alin. 2 gem.w. verbieden. — Gemst. 1208, 1209, 1212, 1213, 1219.

6800. Vergunning voor het houden van vermakelijkheden op Zondag moet niet op grond van art. 188 gem.w. van den burgemeester, maar van burgemeester en wethouders uitgaan. — Gemst. 1232.

6801. E. F. M. Mathon. Te wenschen ware het dat bij art. 188 gem.w. appèl bij den commissaris des konings was toegelaten. — Thesis XXIX; Leiden 1875.

6802. Verordening, regelende het toezigt in het belang der gezondheid en eener goede politie te houden op de publieke vrouwen en de huizen van ontucht in de gemeente Deventer — Gemst. 935, 937— 939.

6803. Uitnoodiging om het geneeskundig en politietoezigt op publieke vrouwen te verbeteren.— M. B. Z. 3 Mei 1860, no. 173, 9e afd.; Bijv. 121. Luttenberg 44; Prov. blad Gelderland 58; Z. Holland 64; Overijssel 27.

6804. Bepalingen ter voorkoming en voorziening, dat vrouwen in de huizen van ontucht, alwaar zij zich bevinden, tegen haar verlangen worden teruggehouden. — M. v. J. 7 Junij 1860, no. 162; Bijv. 160; Luttenberg 63.

6805. Bij eene plaatselijke verordening de inschrijving eener vrouw in het register van publieke vrouwen, d. i. het constateren, dat een vrouw van prostitutie haar beroep maakt of zich daaraan overgeeft aan den burgemeester zijnde opgedragen, mag de regter, tensij hij de innerlijke waarde eener door de bevoegde magt gemaakte verordening beoordeele, niet onderzoeken of de aan den burgemeester ten deze verleende bevoegdheid teregt is verleend, en of zij tot willekeur kan leiden.

Het staat alzoo niet aan den regter te beoordeelen of eene vrouw ingeschreven als boven en weigerende ingevolge de verordening de gevorderde inlichtingen te geven, kan gezegd worden eene publieke vrouw te zijn, waar het niet blijkt van eene daad van prostitutie en als zoude alzoo de inschrijving ten onregte zijn geschied. — H. R. 12 October 1869; W. 3162; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1297, 44; N. R. XCIII, § 4; 39; Gemst. 950.

6806. De burgemeester mag eene vrouw, verdacht van prostitutie, die zich aan het bij eene verordening voorgeschreven geneeskundig onderzoek onttrekt, doen arresteren, om haar aan dat onderzoek te doen onderwerpen, en haar in een gesticht ter genezing van syphilis overbrengen. — Regtb. 's Gravenhage 7 April 1857; N. R. LVIII, § 72, 371; W. 1842; Gemst. 289; W. B. A. 196.

6807. Tegen het tweede lid van dit art. is voorzien bij art. 287 C. P.

6808. Bij verordening mag niet worden bepaald, dat de uren van sluiting van tapperijen enz. door burgemeester en wethouders kunnen worden veranderd; dit behoort tot de bevoegdheid van den burgemeester alleen. — M. B. Z. 12 Julij 1852; Walker Cremer, 90.

6809. De burgemeester mag de publieke vrouwen niet uit de schouwburgen of andere openbare bijeenkomsten weren, indien daaromtrent bij verordening niet is voorzien. — Gemst. 527; W. B. A. 196.

6810. Verpligt geneeskundig onderzoek tot wering van besmetting door prostitutie. — Gemst. 1254.

6811. Over de vergunning tot vestiging van openbare huizen van ontucht. — Gemst. 1244.

6812. Het is den herbergier geoorloofd zijne herberg, zonder vergunning naar verkiezing sommige avonden der week te sluiten. — Gemst. 1264.

6813. De burgemeester mag zonder verordening geen tappers weren. — Gemst. 1221.

6814. De raad mag het houden van openbare vermakelijkheden in de gemeente verbieden. — Gemst. 1176.

6815. Verordening op den schouwburg te 's Gravenhage. — Gemst. 1116.

6816. Toezigt op de prostitutie. — Gemst. 1033, 1117.

6817. Na het sluitingsuur mogen de bezoekers met geweld uit een tapperij worden verwijderd. — Gemst. 1157.

6818. Bij een reglement van politie op de pu-

blieke huizen mag niet worden bepaald, dat, ingeval van overtreding, een huis voor een bepaalden tijd zal worden gesloten. — H. R. 20 Januarij 1846; v. d. H. G. Z. IV, no. 141, 34; W. 703; R. B. VIII, 193; N. R. XXIII, § 43, 198; Regtz. XII, 139.

6819. Wat beteekent het woord „zedelijkheid" in art. 188 gem.w.? — Gemst. 1280.

6820. De inschrijving ambtshalve op het register van publieke vrouwen is, ingeval van tegenspraak, voor den regter geen verbindend bewijs. — H. R. 26 April 1864; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1026* 121; W. 2593; N. R. LXXVII, § 46, 438.

6821. Bij een verordening op de publieke huizen mag niet worden bepaald, dat zij in sommige gevallen voor zekeren tijd zullen worden gesloten. — H. R. 20 Januarij 1846; v. d. H. G. Z. IV, no. 141, 35.

6822. Art. 188 der gemeentewet en het „Pariser leben." — Jur. Spect. I, 51, 66.

6823. De burgemeester is bevoegd een tooneelvoorstelling te verbieden als hij die strijdig met de goede zeden acht; die beslissing is geheel aan den burgemeester overgelaten zonder eenige inmenging of contrôle van hooger autoriteit. — M. B. Z. 1219. Tweede kamer d. St. Gen. Gemst. 1222, 1226.

6824. Hoezeer dit art. de politie over de openbare vermakelijkheden in het algemeen aan den burgemeester alleen opdraagt, neemt dit niet weg, dat het verlof tot openbare vermakelijkheden op Zondag, ingevolge de Zondagswet, van burgemeester en wethouders moet worden gevraagd. — Gemst. 1232.

6825. De herbergier mag naar verkiezing sluiten. Geen algemeen verbod staat hem daarbij in den weg en bij plaatselijke verordening mag hij wel beperkt worden in zijn regt om zijn herberg geopend te houden, niet om haar te sluiten. — Gemst 1264.

6826. Over vergunning tot vestiging van openbare huizen van ontucht. — Gemst. 1244.

Art. 189.

6827. Bij verordening mogen de voorzieningen bij brand niet aan burgemeester en wethouders worden opgedragen, dit behoort bij uitsluiting tot de bevoegdheid van den burgemeester — M B. Z. 21 Februarij 1853; Walker Cremer, 91.

6828. Zijn brandmeesters, al zijn zij bij een plaatselijk reglement, met het opperste gezag in geval van brand, en met het verordenen van alle maatregelen tot stuiting van den brand belast, bevoegd onteigeningen te bevelen, zoo als het omverhalen van belendende perceelen? — Of wordt de tusschenkomst van den burgemeester of diens plaatsvervanger voor deze en soortgelijke gevallen gevorderd? — Gids I, 657

6829. De raad mag geen vaste commissie, bedoeld bij art. 54, benoemen tot bijstand in de regeling van het brandwezen. Door eene verordening kan geen verandering worden gebragt in de bevoegdheid van den burgemeester om *alleen* bij brand het opperbevel te voeren. — Ged. St. Gelderland; Gemst. 933; W. B. A. 992.

Art. 190.

6830. Mr. H. Provo Kluit. De hervorming der politie in Nederland. — Amsterdam 1849.

6831. Mr. H. Provo Kluit. De zelfstandigheid der politie verdedigd. — Amsterdam 1850.

6832. Mr. C. J. François. Over politieregt. — Themis 2e, VII, 93.

6833. Mr. Quarles van Ufford. Beschouwingen. — Themis IX, 394.

6834. H. Verwoert. Theorie der gerechtelijke administrative politie, herzien en vermeerderd, door mr. S. H. Vernede en G. M. Koents, Commissarissen van politie, 2e druk. — Utrecht 1869.

6835. A. H. Verster. Gids voor politie-ambtenaren. — Breda 1862.

6836. Mr. I. C. F. d'Aulnis de Bourouill. Over het personeel der rijks- en gemeentelijke politie. — Groningen 1850.

6837. Mr P. W. Alstorphius Grevelink. De politie in Nederland. Denkbeelden en beschouwingen. — 's Gravenhage 1864.

6838. Mr. I. F. Wertheim. Over de Nederlandsche politie-wetgeving. — Amsterdam 1860, beoord. door mr. A. de Pinto, in Themis 2e, VII, 704.

6839. Verslag der staatscommissie over eene politiewet. — 's Gravenhage 1863.

6840. Mr. C. F. T. van Maanen. Gedachten over de politie in Nederland. — N. Bijdr. v. R. en W. VII, 325.

6841. M. Benoemingen van hoofdcommissarissen van politie. — Bijdr. XIII, 243.

6842. De instructie voor de veldwachters in de verschillende provinciën, zijn door de commissarissen des konings vastgesteld. — Drenthe 6 Januarij 1852, no. 68; Prov. blad no. 2; Bijv. 6; Groningen 26 Januarij 1852, no. 16; Prov. blad no. 20; Bijv. 33; Friesland 3 Februarij 1852, 1e afd., no. 306; Prov. blad no. 22; Bijv. 45; Overijssel 2 Maart 1852, 3e afd.; Prov. blad no. 33; Bijv. 80; Limburg 26 Maart 1852, no. 1134; Prov. blad no. 63; Bijv. 103; Z. Holland 11 December 1852; Prov. blad no. 144; Bijv. 365, Gids II, 42; Zeeland 22 December 1852; Prov. blad no. 158; Bijv. 379; id 22 Oct. 1856; Bijv. E, 825; id. 15 December 1859; Bijv. E, 821; Prov. blad 112; N. Brabant 28 December 1852; Prov. blad no. 30; Bijv. 385; Utrecht 23 December 1853; Prov. blad no. 108; Bijv. 1854, 372; Gelderland 26 Augustus 1854; Prov. blad no. 93; Bijv. 225.

6843. Instructie voor de gemeentepolitie. — Gemst. 432.

6844. Bepalingen omtrent de inrigting der gemeentepolitie te Middelburg. — W. 1502.

6845. Verordening regelende de inrigting der politie, vastgesteld door den gemeenteraad van 's Gravenhage den 25 April 1865. — W. B. A. 831.

6846. Politiezorg van den burgemeester bij het heerschen der veepest — Gemst. 819.

6847. De verhouding van den burgemeester tot de rijkspolitie. — M. v. J. 28 Februarij 1852, no. 111, Bijv. 55; W. 1311.

6848. Bepalingen nopens de aanstelling van politieagenten tot rijksveldwachters. — M. v. J. 11 Augustus 1856, no. 116; Bijv. 179; Luttenberg 145. Prov. blad N. Holland 82; Drenthe 25.

6849. De politie in Nederland. Denkbeelden en beschouwingen van een oud lid der regterlijke magt — 's Gravenhage 1864.

6850. Mr. N. G. Francken. Mag en moet de politie hulp verleenen tot bescherming en handhaving van eigendomsregt. — R. B. XI, 475, 618.

6851. Aanbeveling om zooveel mogelijk de aanstelling te bevorderen van onbezoldigde opzieners der jagt en visscherij. — Prov. blad Groningen 1852, no. 97.

6852. De commissiën waarbij de gemeente-veldwachters als buitengewone ambtenaren worden aangewezen tot het houden van toezigt op de betaling der plaatselijke belasting op het gedistilleerd, tegen genot casu quo van een aandeel in de boeten, zijn vrij van zegel en registratie. — M. F. 13 April 1860, no. 8; P. W. 3474.

6853. Personen door de gemeente bezoldigd, kunnen aan de belangen der plaatselijke politie dienstbaar worden gemaakt. — Comm. des Kon. Limburg 13 Maart 1860; Prov. blad 1860, no. 57, Bijv. 80.

6854. Aan de inspecteurs van rijkspolitie behooren alle inlichtingen te worden gegeven, door de ambtenaren van justitie en politie. — M. v. J. 16 Januarij 1857; W. 1818; Luttenberg 5.

6855. De rijksveldwachters zijn bevoegd om dagvaardingen te beteekenen in zaken van politieovertreding. — H. R. 8 Maart 1859; N. R. LXI, § 47, 242; v. d. H. Strafr. 1859, no. 1498, 126; W. 2253.

6856. De dienaren van politie moeten worden beëedigd door den kantonregter, niet door den burgemeester. Het formulier van den eed moet niet bij verordening worden bepaald; dit is reeds vastgesteld bij art. 16 Kon. Besl. 17 December 1851 (St. 166). — Gemst. 1247; M. v. J.; W. 1498.

6857. De verhouding van de commissarissen van politie tot de gemeentebesturen. — M. v. J. 7 Jan. 1879; Luttenberg 1; W. 4331.

6858. v. d. P. Opmerkingen betreffende de reorganisatie der politie. — W. 4229.

6859. v. d. P. Het gezag van den minister van justitie over de rijks- of algemeene politie. — W. 3951.

6860. v. d. P. De kosten van de politie. — W. 4042.

6861. Het hoofd van de politie in de gemeente. — W. 3897.

6862. De burgemeester is bevoegd een inspecteur van politie aan te stellen en de gemeenteveldwachters onder de bevelen van dien inspecteur te plaatsen. — Gemst. 1315.

6863. Het aanstellen van twee hoofdcommissarissen van politie in één gemeente is onwettig. — Gemst. 1380; Rep. 1878, 393.

6864. Bij gemeente-verordening mag niet worden bepaald, dat de ingezetenen de voorwerpen, die zij vinden, aan het politiebureau moeten bezorgen. — Gemst. 1411; Rep. 1178, 2253.

6865. De magt om veldwachters te schorsen, die bij den comm. des konings berust, kan door geen ander autoriteit worden uitgeoefend, de comm. des konings kan die magt evenmin onder zijne nadere goedkeuring aan den burgemeester overdragen. — Gemst. 1136, 1479; Rep. 1880, 5795.

6866. Ambtenaren, belast met het afroepen van het nachtelijk uur, zijn politiedienaren, welke door den burgemeester worden benoemd. — Kon. Besl. 22 Maart 1871 (St. 14); Luttenberg 34; Gemst. 1215.

6867. Als een gemeenteveldwachter zich buiten het grondgebied der gemeente ter vervolging van een overtreder bevindt, verliest hij niet dadelijk zijn bevoegdheid en hoedanigheid van ambtenaar. — Hof Gelderland 19 December 1865; W. 2816; N. R. B. XVI, 394; Gemst. 777.

6868. De commissaris van politie is niet verantwoordelijk aan burgemeester en wethouders; hij staat onder de bevelen van den burgemeester. — Gemst. 1099.

6869. Instructie voor de directeuren van politie. — M. v. J. 31 December 1851, no. 1000; W. 1293; politieblad 1852, no. 5.

6870. Uitgifte van een politieblad voor het koningrijk der Nederlanden. — M. v. J. 31 December 1851; W. 1292.

6871. Onder de benaming van „dienaren van politie", moeten alle ambtenaren, die met de handhaving van orde en veiligheid in de gemeente belast zijn, begrepen worden, derhalve worden hieronder ook nachtwakers gerekend. — M. B. Z. 8 Maart 1852, no. 316, bij Boer en Six, II, 186.

6872. Instructie der gemeente-veldwachters en der dienaren van politie, die tevens als rijksveldwachters mogten zijn gecommissioneerd. — M. v. J. 22 October 1856, no. 127; Bijv. 261, 262; W. 1796.

6873. Zoogenaamde klapwakers behooren niet tot de beambten bij art. 11 Wetb. van Strafv. bedoeld.

Klapwakers kunnen geene bevoegdheid tot het opsporen van misdrijven ontleenen aan de bepaling eener verordening, waarbij de wacht is ingesteld tot beveiliging van personen en goederen.

Het proces-verbaal van een klapwaker heeft geen kracht van bewijs. — Hof Z. Holland 6 November 1862; W. 2442.

6874. De rijksveldwachters behooren het waken tegen overtredingen van plaatselijke verordeningen slechts te stellen als nevendoel, en de handhaving daarvan in den regel over te laten aan de gemeentepolitie, en het waken tegen zoodanige overtredingen nimmer vooraf ten doel stellen, dan in overleg en *op last* van het hoofd der gemeentelijke politie. — M. v. J. 6 Januarij 1859, no. 169, Bijv. 6; Luttenberg 3.

6875. Het is nuttig de strafverordeningen kosteloos mede te deelen aan de rijksveldwachters en marechaussée. — M. B. Z. 5 Julij 1863; Prov. blad Limburg 89.

6876. De commissaris van politie is een magistraat van het administratief gezag, en niet bloot een zelfstandig bediende, ondergeschikt aan den burgemeester. — H. R. 5 Februarij 1850; W. 1134, N. R. XXXIV, § 87, 372; v. d. H. Strafr. 1850; I, no. 568, 47, Regtz. XXII, 323; Hof N. Holland 20 December 1852; W. 1407; Regtz. XXII, 128; Gemst. 77.

6877. De ambtenaren van de gemeente-politie, mogen niet worden gebezigd tot het overbrengen van gevangenen naar andere plaatsen. — M. v. J. 14 Februarij 1860, no. 144, Bijv. 53; Luttenberg 19; G. v. O. 988; Gemst. 439.

6878. De agenten of dienaren van politie *tevens* benoemd als veld- en boschwachters, zijn bevoegd alle overtredingen bij proces-verbaal te constateren. — H. R. 4 November 1851; N. R. XL, § 27, 121; W. 1361; v. d. H. Strafr. 1851, II, no. 772, 145; H. R. 27 Julij 1855; N. R. L, § 69, 307; W. 1785; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 911, 6; H. R. 13 Februarij 1849; W. 1027; N. R. XXXII, § 56, 207; v. d. H. Strafr. 1849, I, no. 449, 43.

6879. De burgemeester, die zich om welke redenen ook op een jaarmarkt bevindt, wordt geacht zich steeds in de uitoefening zijner functiën te bevinden. — H. R. 2 December 1851; N. R. XL. § 45, 207; W. 1363; v. d. Strafr. 1851, II, no. 792, 193; Regtz. XXII, 65.

6880. De veldwachters en andere dienaren van politie, zijn niet bevoegd tot het doen van dagvaarding, in correctionele zaken. — H. R. 28 December 1858; N. R. LX, § 43, 218; W. 2026; v. d. H. Strafr. 1858, II, no. 1477, 251.

6881. De veldwachters en rijksveldwachter zijn, ten aanzien der opsporing van misdrijven, ingevolge art. 11, no. 1, Wetb. v. Strafv., gelijkelijk bevoegd — H. R. 10 April 1855; W. 1775; N. R. L, § 5, 15; v. d. H. Strafr. 1855, I, no. 1077, 124.

6882. Een adjunct-commissaris van politie, bij de wet onbekend, kan den commissaris uit kracht van zijn ambt niet vervangen; ingevolge art. 17 Wetb. v. Strafv., behoort de burgemeester op te treden, of iemand met de waarneming te belasten. — Regtb. Maastricht 23 December 1851; W. 1297.

6883. De veldwachter is geen dienstbode of bediende in den zin van art. 1950, alin. 3, B. W.;

hij kan om die reden niet als getuige worden gewraakt in een civiel geding der gemeente, ook niet indien de burgemeester hem bestaat in een graad van verwantschap, bij hetzelfde art. alin. 1 verboden. — Regtb. Maastricht 28 Januarij 1854; W. 1534; N. R. B. V, 61.

6884. De dienaren der gemeentepolitie zijn begrepen onder de openbare gestelde magten, vermeld in het 2e lid van art. 22 Strafv. — Regtb. Heerenveen 3 April 1860; W. 2233; Gemst. 485.

6885. Mr G. J. M. van Voorthuyzen. Zijn rijksveldwachters en agenten van politie bevoegd klagten te ontvangen, bedoeld bij art. 22 alin. 2 Strafv. — Regtsg. Bijdr. XIV, 318.

6886. De verklaringen van politiebeambten, die geen veldwachters zijn, al zijn zij opgenomen in een proces-verbaal, door een ander bevoegd ambtenaar op den ambseed opgemaakt, zijn geen wettig bewijsmiddel. — H. R. 31 Januarij 1865; N. R. LXXIX, § 18, 133; v. d H. Strafr. 1865, no. 1972, 55; W. 2672; W. B. A. 826; H. R. 30 October 1855; N. R. LI, § 25, 97; W. 1793; v. d. H. Strafr. 1855, II, no. 1137, 117; Regtz. XXII, 305.

6887. Een proces-verbaal door een veldwachter opgemaakt, later dan 24 uren na zijne bevinding, behoudt kracht van wettig bewijs, niettegenstaande het voorschrift, vervat in art. 21 Strafv. — H. R. 17 Januarij 1860; N. R. LXIV, § 9, 27; W. 2136; v. d. H. Strafr. 1860, no. 1579, 13.

6888. Een commissaris van politie is niet een bedienend beambte (officier ministeriél), maar een magistraatspersoon van het regeringsbestuur; het toebrengen van slagen is alzoo strafbaar volgens art. 228, 1e lid, C. P. — H. R. 9 December 1868; Gemst. 906; W. 3075; W. B. A. 1026; N. R. XC, § 28, 245; v. d. Strafr. 1868, no. 2277, 378.

6889. De commissaris van politie staat, zoo veel de gemeentepolitie betreft, wel onder de bevelen van den burgemeester, maar daaruit volgt geenzins, dat hij in dit opzigt even als de dienaren van politie slechts zoude zijn te beschouwen als een geheel ondergeschikt en niet zelfstandig bediende. — H. R. 1 Maart 1853; Gids II, 177, v. d. H. Strafr. 1853, I, no. 927, 68; W. 1417, N. R. XLIV, § 27, 109; Regtz. XXII, 128; Gemst. 77; Luttenberg 23.

6890. Een proces-verbaal van een commissaris van politie opgemaakt op de ambts*belofte* is evenzeer wettig bewijsmiddel als een proces-verbaal opgemaakt op den ambtseed. — H. R. 18 November 1851; W. 1362; N. R. XL, § 35, 164; v. d. H. Strafr. 1851, II, no. 789, 172.

6891. Is de betrekking van commissaris van politie vereenigbaar met die van advocaat? — W. 1297.

6892. Een proces-verbaal, opgemaakt door agenten van politie ter zake van overtreding in een politiereglement opgenoemd, is geen geldig bewijs in regten, wanneer die agenten bij zoodanig reglement niet uitdrukkelijk zijn aangeduid als bevoegd tot het constateren der overtredingen daarin vermeld. Door die agenten als getuigen te hooren, kan het wettig bewijs geleverd worden. — Kantg. Zierikzee 27 Januarij 1854; W. 1510; Regtb. Zierikzee 11 Januarij 1856; W. 1765; Kantg. Leiden 2 Junij 1856; W. 1758; Gemst. 248; H. R. 30 October 1855; W. 1793; v. d. H. Sfrafr. 1855, II, no. 1137, 117; N. R. LI, § 25, 97; Regtz. XXII, 305.

6893. Finantieële regeling der administratie van de politie te Amsterdam. — Gem.raad Amsterdam 17 Maart 1852; W. 1315.

6894. Manschappen der maréchaussée, ofschoon niet gerangschikt onder de ambtenaren, belast met het opsporen van misdrijven, zijn bevoegd en verpligt, om bij ontdekking eener overtreding van het reglement op het sluiten der herbergen, die overtreding te constateren. — Regtb. Maastricht 28 Jan. 1852; W. 1316.

6895. J. De organisatie der rijkspolitie, ook in verband met de gemeentelijke politie, is noodzakelijk. — W. 4716.

6896. De zoogenaamde inspecteurs van politie zijn in de wet onbekend; zij zijn niet anders, dan een soort van dienaren van politie. — Gemst. 1217.

6897. Over de aansprakelijkheid der gemeenten voor de onregtmatige daden, door politieagenten in de uitoefening van hunne functiën begaan. — W. 4675.

Art. 191.

6898. De gemeentebesturen mogen bij de benoeming van een commissaris van politie, hunne aanbeveling aan de regering doen kennen. — M. v. J. 16 Julij 1851, no. 87; Bijv. 172; Luttenberg 270.

6899. De missive van 16 Julij 1851, no. 87, Bijv. 172 is ingetrokken, in plaats daarvan is bepaald, dat de burgemeester alleen gehoord wordt bij de aanbeveling voor de betrekking van commissaris van politie. — M. v. J. 15 November 1866; Gemst. 791; W. 2847; Luttenberg 187.

6900. Het getal veldwachters mag door den gemeenteraad niet worden vastgesteld, dit moet worden overgelaten aan den commissaris des konings. — Kon. Besl. 7 April 1861 (St. 20); Luttenberg 59.

6901. Verhouding der directeuren van rijkspolitie tot de gemeentebesturen. — Kon. Besl. 17 Dec. 1851, (St. 166); Luttenberg 210; M. v. J. 28 Febr. 1852, no. 111; Bijv. 75.

6902. De vereischten van de dienaren van politie, de tijd voor welke de benoeming geschiedt, de regeling van den dienst dier ambtenaren, de disciplinaire straffen, mogen niet bij verordening geregeld worden; dit behoort tot de bevoegdheid van den burgemeester. — Kon. Besl. 25 November 1855 (St. 135); Luttenberg 115.

6903. Onderscheidingsteeken voor den commissaris van politie. — Kon. Besl. 6 October 1856 (St. 92); Luttenberg 173; W. 1791.

6904. De gemeentebesturen mogen in den titel van een commissaris van politie geene verandering brengen, dit behoort tot de bevoegdheid des konings. — M. B. Z. 22 Febr. 1852, no. 8; Walker Cremer 92.

6905. De gemeenteraad moet op de begrooting brengen, de jaarwedde voor den commissaris van politie, zoo als deze door den koning is vastgesteld. — Kon. Besl. 26 April 1854 (St. 72); Luttenberg 58.

6906. Bepalingen omtrent het doen van voordragten tot het verleenen van aanstellingen als onbezoldigd rijksveldwachter aan gemeentelijke politiebeambten. — M. v. J. 4 November 1861, no. 165; Bijv. 298; Prov. blad Groningen 58; Drenthe 33; Limburg 135; M. v. J. 31 October 1861, no. 120; Bijv. 298.

6907. De werkkring van den commissaris van politie. — W. 2013.

6908. In de gemeenten, waar geen waterschout aanwezig is, is de commissaris van politie met diens functiën belast en met de aanmonstering van scheepsvolk. — Kon. Besl. 8 September 1861 (St. 81); Luttenberg 178.

6909. Bij de optreding van een nieuwen commissaris van politie moet de overneming van het bureau worden gedaan bij behoorlijk proces-verbaal, bevattende een inventaris van alle registers, stukken

en verdere bescheiden, welke aanwezig zijn gevonden. — M. v. J. 22 December 1860, no. 148; Bijv. 399; Luttenberg 199.

6910. Het beleedigen van een commissaris van politie ter gelegenheid van de waarneming zijner bediening, is ook strafbaar als deze zijne functiën uitoefent, zonder naleving van de uitdrukkelijke bepaling van het koninklijk besluit van 6 October 1856 (St. 92). — Regtb. Zierikzee 27 November 1857; W. 1914.

6911. Opmerking betreffende het koninklijk besluit van 6 October 1856 (St. 92), in verband met het vonnis der regtbank van Zierikzee 27 November 1857. — W. 1914.

6912. Wanneer de commissaris des konings in overleg met den burgemeester de aanstelling van meerdere veldwachters noodig acht, is de gemeenteraad verpligt op de begrooting de noodige gelden voor bezoldiging en kleeding aan te wijzen. — Ged. St. Gelderland 11 Maart 1868; Gemst. 862.

6913. De commissarissen van politie moeten worden beëedigd, ingevolge art. 1 der wet van 16 Thermidor, An IV (3 Augustus 1796); Fortuyn, I, 289; Rondonneau, III, 514.

Wanneer zij tevens ambtenaren van het O. M. bij het kantongeregt zijn, moeten zij als zoodanig ook den eed afleggen bij art. 29 R. O. — M. v. J. 11 October 1851; Bijv. 573, E, 92.

6914. In de provincie Utrecht is een model vastgesteld, houdende staat van voordragt tot benoeming van veldwachters. — Comm. d. Kon. Utrecht 29 Januarij 1869, no. 7, A. Z. Prov. blad 1869, no. 15.

6915. Bepalingen omtrent de inrigting der gegemeentepolitie te Middelburg, vastgesteld door den burgemeester den 29 November 1853. — Gemst. 120.

6916. Verordening, aanwijzende de ambtenaren, belast met de opsporing van politieovertredingen in de gemeente Deventer, vastgesteld 15 Dec. 1856. — Gemst. 279.

6917. De beëediging van nachtwakers niet door de gemeente bezoldigd, alsmede van buitengewone veldwachters, beide door ingezetenen regtstreeks betaald, is vrijgesteld van registratieregt. — M. v. F. 10 Februarij 1860, no. 29; P. W. 3507; Kon. Besl. 2 Mei 1833, no. 33; Tijds. XV, 20, no. 23.

6918. De gemeenteraad mag aan den commissaris geen afzonderlijke toelage boven zijne bezoldiging toekennen voor de waarneming van het O. M. bij het kantongeregt. — Kon. Besl. sine die; Ged. St. N. Brabant 28 April 1871; Gemst. 1041.

6919. Ambtenaren, belast met het afroepen van het nachtelijk uur, zijn inderdaad dienaren van politie; hunne benoeming moet door den burgemeester worden gedaan en mag niet door den raad geschieden. — Kon. Besl. 22 Maart 1871 (St. 14); Luttenberg 34.

6920. De bepaling der vijfde alin. van dit art. dat de veldwachters door den commissaris des konings worden benoemd, sluit in zich de bevoegdheid om het getal veldwachters in iedere gemeente te bepalen. — Kon. Besl. 24 Junij 1878; Luttenberg 74.

6921. De gemeenteraad is niet bevoegd om te oordeelen welk getal veldwachters in de gemeente aanwezig moet zijn. Alleen de commissaris des konings is bevoegd daarover te oordeelen. In het regt van benoeming bij de vijfde alinea van dit art. omschreven, is opgesloten de magt om te bepalen het getal veldwachters in de gemeente benoodigd. — Kon. Besl. 19 Augustus 1873, no. 20; Gemst. 1171.

6922. Bepalingen omtrent de voordragt ter benoeming van gemeenteveldwachters. — Comm. d. Kon. Zeeland 16 November 1878; Bijv. 1878, 328.

6923. Nieuwe instructie voor de veldwachters in de provincie Drenthe; vastgesteld door den Comm. d. K. 20 Januarij 1879, no. 182; Prov. blad 3; Bijv. 1879, 22.

6924. De burgemeester is bevoegd disciplinaire straffen op te leggen aan nachtwakers; onder die straffen moet tijdelijke schorsing worden begrepen. Nachtwakers behooren tot de dienaren van politie. Die schorsing behoort niet tot de bevoegdheid van burgemeester en wethouders volgens art. 179q. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1196.

6925. Waarschuwing tegen het gebruiken van veldwachters tot huisselijke en andere diensten. — Comm. d. K. Limburg 16 Maart 1875; Gemst 1227.

6926. Verpligting voor de veldwachters om ronden door de gemeente te doen. — Gemst. 1233.

6927. Commissaris of inspecteur van politie. Diensten door veldwachters te bewijzen. — Gemst. 1216.

6928. Over de benoeming van inspecteurs van politie tot adjunct-commissaris van politie. — Gemst. 1226, 1229.

6929. De bepaling van het getal politieagenten staat aan den burgemeester. — Gemst. 1232.

6930. Van Schermbeek. Over den titel van inspecteur van politie. — Gemst. 1217.

6931. Over de noodzakelijkheid der aanstelling van een veldwachter overeenkomstig art. 191 alin. 5 dezer wet, door een commissaris des konings gedaan, kan de gemeenteraad niet de beslissing des konings inroepen. — Kon. Besl. 24 Junij 1878; Gemst. 1369; W. B. A. 1518.

6932. Nachtwakers zijn dienaren van politie en moeten door den burgemeester op voordragt van den commissaris van politie worden benoemd. — Gemst. 27, 1282

6933. De gemeenteraad is niet bevoegd aan de commissarissen van politie extra toelagen toe te staan, vooral niet als die toelagen niet voor eens, maar per jaar worden toegestaan. — Gemst. 32.

6934. De beoordeeling der noodzakelijkheid van de aanstelling van een veldwachter, staat niet aan den gemeenteraad. — Kon. Besl. 19 Augustus 1873; R. v. S. XIII, 318.

6935. De nachtwakers moeten niet door den burgemeester worden aangesteld, omdat zij, als belast met politietoezigt, tot de politiedienaren behooren. — Gemst 1215.

6936. De burgemeester is niet bevoegd een veldwachter te schorsen. Dit behoort tot de bevoegdheid van den commissaris des konings. — Gemst. 1222.

6937. De raad mag niet bij verordening op de politie het getal agenten of dienaren van politie bepalen, dit behoort tot de bevoegdheid van den burgemeester alleen. — Gemst. 1232.

6938. Bij verordening op de politie mag niet worden bepaald, dat de inspecteurs en agenten van politie den ambtseed zullen afleggen in handen van den burgemeester. Dit is in strijd met het koninklijk besluit van 17 December 1851 (St. 66). — Gemst. 1247.

6939. Twee gemeentebesturen kunnen niet te zamen, op grond van art. 121, de aanstelling en bezoldiging van denzelfden persoon tot veldwachter in beide gemeenten regelen. Dit behoort tot de bevoegdheid van den commissaris des konings alleen. — Versl. Z. Holland 1874; Gemst. 1253.

Art. 192.

6940. De ingezetenen mogen niet bij verordening worden verpligt, tot het doen van burendiensten, ingeval van ziekte of overlijden, om daarbij persoonlijke diensten te verrigten, omdat die diensten

niet tot handhaving der openbare orde of in het openbaar belang worden verrigt. — Kon. Besl. 25 Januarij 1854 (St. 7); Luttenberg 19; Gemst. 123; W. B. A. 243, 392; Mr. Sloet tot Oldhuis. Tijdschrift voor staathuishoudkunde en statistiek, XXV, 93, W. 1858.

6941. Mr. H. C. A. Thieme A.C.zn. Hand- en spandiensten; onderzoek naar de bevoegdheid of het regt der gemeentebesturen, om deze diensten van de ingezetenen te vorderen. — Bijdr. VII, 147.

6942 Aan de »landbouwende" ingezetenen, mag de verpligting niet worden opgelegd, om materialen aan te voeren tot het onderhoud der wegen, omdat persoonlijke diensten aan alle ingezetenen, zonder rang of stand, moeten worden opgelegd, met vrijlating, om die diensten af te koopen of een plaatsvervanger te stellen. — Kon. Besl. 26 Julij 1852 (St. 134); Luttenberg 141.

6943. Bij plaatselijke verordening, kan aan de ingezetenen de last worden opgelegd, om nachtwachten te betrekken, dit is niet in strijd met art. 153 der grondwet van 1840. — H. R. 1 September 1841; N. R. VIII, § 77, 354; W. 217; R. in N. III, 137, v. d. H. H. G. Z. II, no. 72, 219; Regtb. 's Gravenhage 11 Mei 1841; W. 206.

6944. Hand- en spandiensten kunnen niet worden gerangschikt onder de persoonlijke diensten, zij zijn verpligting tot arbeid in art. 239 bedoeld, en dus belastingen. — Kon. Besl. 17 Augustus 1852 (St. 140); Luttenberg

6945. Daar hand- en spandiensten niet in art. 238 worden opgenoemd, en alleen de daar genoemde belastingen worden uitgezonderd in de slotbepaling van de wet van 7 Julij 1865 (St. 79), houdende wijziging der gemeentewet, is het raadzaam ook de verordeningen op de hand- en spandiensten voor 1 Januarij 1866 te herzien. — M. B. Z. 9 Augustus 1865, no. 158, 2e afd.; medegedeeld door Ged. St. van Groningen 18 Augustus 1865, no. 9.

6946. Tijdelijk verblijf houdenden mogen worden verpligt, tot het doen van persoonlijke diensten. — M. B. Z. 29 September 1853; Walker Cremer, 93.

6947. Mr. B. J. L. de Geer. Misbruik van art. 192 der gemeentewet. — Bijdr. XI, I.

6948. Toepassing van art. 192 der gemeentewet.— Bijdr. XI, 141.

6949. Verbod tot het opleggen van hand- en spandiensten. — Bijdr. III, 339.

6950. Het is niet ter beoordeeling van den regter of bij het vorderen van persoonlijke diensten, acht is geslagen op de ongenoegzaamheid der geldmiddelen van de gemeente. — H. R. 19 April 1865; N. R. LXXIX, § 61, 529; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1062, 421; W. 2706; Gemst. 722; W. B. A. 843; W. 2706.

6951. Het ontstaan van brand moet gerekend worden tot de buitengewone gevallen te behooren en alzoo, ook indien art. 192 slechts in buitengewone gevallen de oproeping der ingezetenen tot het doen van persoonlijke diensten toelaat, des neen, tot die waarop dit art. doelt.

Het beoordeelen der voorwaarden van art. 192 staat niet aan den regter, maar alleen aan de plaatselijke wetgevende magt. — Regtb. Amsterdam 8 April 1858; W. 1997; Gemst. 341, 740, 748; W. B. A. 488.

6952. Van de beslissing van den raad, dat „de plaatselijke middelen het betalen van hulp niet gedoogen", kan niet in beroep worden gekomen bij gedeputeerde staten of den koning. — W. B. A. 855.

6953. De vraag of bij het vaststellen eener plaatselijke verordening de voorschriften der artt. 192 en 193 zijn in acht genomen, betreft eene aangelegenheid van zuiver administrativen aard en moet geheel ter beslissing van de administrative magt worden gelaten. Bij de wet is nergens voorgeschreven, dat tot wettiging eener ingestelde strafvervolging, van zoodanige beslissing van den regter zou moeten blijken. — H. R. 9 October 1867; Gemst. 852; W. 2966; W. B. A. 972; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1185, 284.

6954. Verordening op het vorderen van persoonlijke diensten. — Gemst. 752.

6955. Ontwerp-verordening op het houden van nachtwachten. — Gemst. 37, 324, 395.

6956. Verordening, regelende de gevallen waarin persoonlijke diensten van de ingezetenen tijdelijk kunnen worden gevorderd, alsmede den aard en duur der diensten, vastgesteld door den gemeenteraad van Goes 17 Maart 1869. — W. B. A. 1033.

6957. De bepaling eener verordening, waarbij aan de ingezetenen der gemeente wordt opgelegd een last tot het doen van transporten per as, in geval dit voor het huishoudelijk belang der gemeente door den burgemeester wordt noodzakelijk geacht, is onwettig.

Zoodanige bepaling bevat niet de overdragt der uitvoering van eene door den raad gemaakte verordening, maar die van de regeling zelve door den burgemeester. — H. R. 4 September 1855; W. 1788; v. d. H. G. Z. XII, no. 617, 286; N. R. LI, § 4, 9; W. B. A. 383; Gemst. 264.

6958. De bepaling eener verordening, waarbij aan de ingezetenen wordt opgelegd de verpligting, om te zorgen voor het schrobben der klinkerstraat, welk schrobben niet door hen persoonlijk behoeft te worden verrigt, maar door anderen kan worden gedaan, kan geen oplegging van persoonlijke diensten, als bedoeld zijn bij dit art., geacht worden te bevatten. — H. R. 28 September 1869; W. 3160; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1295, 30; N. R. XCII, § 40, 330; Gemst. 949.

6959. De persoonlijke diensten, bedoeld bij art. 475, no. 12, C. P., moeten zijn gevorderd bij zoodanige onvoorziene en gewigtige omstandigheden, die eene spoedige en onverwijlde voorziening dringend noodzakelijk maken en eene uitbreiding der gewone verpligting volkomen kunnen wettigen. — H. R. 11 Mei 1858; W. 2099; N. R. LIX, § 23, 124; v. d. H. Strafr. 1858; I, no. 1416, 286.

6960. Onder de uitdrukking: „geregtelijke ten uitvoerlegging" in art. 475, no. 12, C. P., moet alleen verstaan worden de ten uitvoerlegging van eene veroordeeling tot straf en niet een bevel tot gevangenneming en overbrenging van een gevangene in de voorloopige instructie gegeven. — Kantg. Ridderkerk 3 Februarij 1864; H. R. 5 April 1864; N. R. 5 April 1864; N. R. LXXVI, § 38, 378; N. R. B. XV, 261; v. d. H. Strafr. 1864, no. 1910, 84; W. 2585.

6961. Behooren hand- en spandiensten tot zoodanige persoonlijke diensten, waartoe de ingezetenen ingevolge art. 192 der gemeentewet kunnen worden opgeroepen, dan wel tot de belastingen in natura, waarop overeenkomstig art. 239 de bepalingen van artt. 232—237 van toepassing zijn? — In laatstgemelden zin. — Gids II, 163.

6962. Boeten of vergoedingen voor niet gepraesteerde belastingen in natura zijn geene belastingen.

Het middel, van inlegering is volgens de wet van 1845 op de invordering der personele belasting niet toegelaten voor vergoedingen of boeten bij nalatigheid in het leveren aan de gemeente van praestatiën in natura. — Regtb. Maastricht 23 October 1869; Hof Limburg 14 Maart 1870; W. 3251.

6963. Het aanwijzen voor de bediening der brand-

spuiten alleen van ingezetenen uit een zeker gedeelte der gemeente, is in strijd met art. 192 gem.wet. — Ged. St. Z. Holland; Gemst. 1380; Rep. 1878, 397; W. B. A. 1481.

6964. Concept-verordening over den aard en duur der persoonlijke diensten, waartoe de ingezetenen tijdelijk kunnen worden opgeroepen, alsmede de gevallen waarin zij kunnen worden gevorderd. — W. B. A. 152.

6965. Verordening, regelende de gevallen, waarin persoonlijke diensten van de ingezeten tijdelijk kunnen worden gevorderd, alsmede den aard en duur dier diensten te Tilburg. — Gemst. 1060.

6966. De verpligting van een comptabelen ambtenaar, zooals een ontvanger van de registratie, om gedurende den nacht in zijne woning te zijn, kan hem niet ontslaan van zijn pligt om als ingezeten nachtwacht te houden of zich door een ander te doen vervangen, indien het reglement daartoe de bevoegdheid geeft. — H. R. 4 April 1843; N. R. XIV, § 91, 376; v. d. H. G. Z. IV, no. no. 158, 213; W. 482.

6967. De bepaling in een plaatselijk reglement, dat de woning van den ingezetene tot wachthuis bij het houden der nachtwacht wordt aangewezen, is nietig. — Regtb. Arnhem 27 November 1847; R. B. X, 317.

6968. W. van Rossem Bzn. Hulpverzuim. — Leiden 1878. Beoord. door mr. A. P. Th. Eyssell; Themis XL, no. 2.

6969. Vrouwen zijn niet verpligt om als bijwacht, den nachtwacht, brand- of ratelwacht, bij de ronde des nachts te vergezellen. — Kantg. no. 4, Amsterdam 29 Januarij 1868; N. R. B. XVIII, 98.

6970. De regterlijke magt is niet bevoegd in een nieuw onderzoek te treden of de wettelijke vereischten voor de vaststelling eener verordening tot het verrigten van persoonlijke diensten aanwezig zijn. — H. R. 8 Junij 1858; N. R. LIX, § 44, 229; v. d. H. G. Z. XV, no. 718, 115; W. 2108; W. B. A. 543; Gemst. 423.

6971. Voor den dienstpligtige bestaat geen verpligting om ingeval van brand in een naburige gemeente diensten te bewijzen. — Kantg. Purmerend 31 Maart 1864; W. 2583; W. B. A. 780; Gemst. 660.

6972. De inwoners kunnen niet worden verpligt tot het verrigten van diensten, welke niet in het belang der gemeente, maar alleen in het bijzonder belang van dengenen op wie de last van het begraven rust, moeten strekken. — Kon. Besl. 28 November 1870 (St. 180); Luttenberg 195.

6973. Bij art. 2 B. W. zijn onder persoonlijke dienstbaarheden alleen bedoeld, dienstbaarheden tot het burgerlijk regt in verband staande, en vallen derhalve diensten in het openbaar belang opgelegd, daar buiten. De bepaling eener verordening waarbij aan de ingezetenen de verpligting wordt opgelegd tot oefening met de brandspuit, is niet in strijd met art. 192 gem.w., noch met art. 2 B. W. — H. R. 13 October 1879; W. 4434; Luttenberg 231.

6974. Alleen de soort van de persoonlijke diensten in artt. 192 en 193 bedoeld, kan worden gevorderd ter handhaving der openbare orde of in het algemeen belang, in de gevallen bij dit art. omschreven; zij behoort dan uit te maken het onderwerp eener politie-verordening. — H. R. 23 Mei 1871; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1362, 452; Bel. X, no. 582, 94; N. R. XCVIII, § 6, 36.

6975. H. J. van Meurs. Persoonlijke dienst en belasting in natura. — (Art. 192 en 239 der gemeentewet). — Leiden 1881.

6976. Bij een verordening op de nachtwachtdienst mag niet worden bepaald, dat de daarbij ingedeelden zelf moeten zorgen voor de aanschaffing van eenig wapen. — Gemst. 1230.

Art. 193.

6977. De dienst bij de brandweer moet afkoopbaar worden gesteld, het is niet voldoende dat het stellen van plaatsvervangers vrijgelaten wordt.

Het is niet geoorloofd te bepalen, dat de buren van het huis waar de brand woedt, niet mogen weigeren, dat zoo noodig, de slangen der brandspuit door hunne huizen worden gelegd. Hiertoe wordt de magtiging om de woningen binnen te treden, vereischt. — Kon. Besl. 13 Januarij 1853 (St. 6); Luttenberg 11.

6978. De geldigheid eener plaatselijke verordening, waarbij de inwoners tot het doen van persoonlijke diensten worden opgeroepen, moet door den regter alleen naar art. 193 beoordeeld worden, het is daarbij niet noodig dat er blijke, dat de plaatselijke beambten of vrijwillige hulp ongenoegzaam zijn, en de plaatselijke middelen het betalen van hulp niet gedoogen. — Kantg. Amsterdam, no. 1, 1 Februarij 1858; W. 1945; Luttenberg 32: Gemst. 341; H. R. 8 Junij 1858; N. R. LIX, § 44, 229; v. d. H. G. Z. XV, no. 718, 115; W. 2108; Gemst. 341, 423; W. B. A. 488, 543; H. R. 28 Junij 1864; N. R. LXXVII, § 27, 219; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1070, 99; W. 2606; H. R. 19 April 1865; W. 2679, 2706; Gemst. 666.

6979. De oproeping voor de diensten en de goedkeuring van plaatsvervangers mag niet aan den burgemeester alleen worden opgedragen, dit behoort bij burgemeester en wethouders — Kon. Besl. 15 Maart 1863 (St. 17); Luttenberg 10.

6980. Persoonlijke diensten. — Bijdr. II, 143.

6981. Bij eene verordening behoort niet slechts het stellen van een plaatsvervanger, maar ook zoo mogelijk het afkoopen der dienst te worden vrijgelaten. — Versl. Zeeland 1859.

6982. Aanbeveling om regelmatig op te maken en jaarlijks te herzien de lijst der inwoners, die voor het verleenen van inkwartiering enz. in aanmerking komen. — Comm. d. K. Limburg 13 Nov. 1879; Prov. blad 108; Bijv. 1879, 351.

6983. De afkoopsgelden moeten in de gemeentekas worden bewaard, om daaruit aan de dienstpligtigen uitkeeringen te doen. — Kon. Besl. 25 Januarij 1854 (St. 7); Gemst 123; W. B. A. 243; Luttenberg 19.

6984. Het niet verschijnen om bij de dienst der brandweer te worden ingelijfd, zonder bewijs van verhindering of onbekwaamheid aan te bieden, mag bij verordening strafbaar worden gesteld. — H. R. 20 November 1855; N. R. LI, § 40, 166; W. 1816; v. d. H. G. Z. XII, no. 622, 319; Gemst. 278.

6985. Verordening, regelende de loting en jaarlijksche aanvulling der manschappen van het personeel tot bediening der brandspuiten, vastgesteld door den gemeenteraad van Goes 17 Maart 1869. — W. B. A. 1034.

6986. Concept-verordening over den aard en duur der persoonlijke diensten, waartoe de ingezetenen tijdelijk kunnen worden opgeroepen, alsmede de gevallen, waarin zij kunnen worden gevorderd. — W. B. A. 152.

6987. Concept-verordening op het houden van nachtwaken. — W. B. A. 152; Gemst. 37.

6988. Bij verordening op de brandweer mag niet worden bepaald, dat alle ingezetenen van een aangewezen leeftijd daarbij dienst zullen moeten doen; daartoe mogen niet worden verpligt de rijksambtenaren die door hunne betrekking, juist bij het ont-

staan van brand, andere pligten in het algemeen belang te vervullen hebben, hetzij tot handhaving der openbare orde, hetzij tot beveiliging van goederen en waarden, hun van rijkswege toevertrouwd. — Kon. Besl. 18 Augustus 1869 (St. 146); Luttenberg 160; Kon. Besl. 23 October 1869 (St. 65); Luttenberg 198.

6989. Indien in de gemeente een bezoldigd personeel bij de brandweer bestaat, kan op de niet aanneming eener benoeming bij de brandweer geen boete worden gesteld, tensij een verordening overeenkomstig dit art. is vastgesteld. — Verslag Friesland 1872; Gemst. 1162.

6990. Concept-verordening op het heffen eener belasting in natura of verpligting tot arbeid of levering ten behoeve der openbare wegen. — W. B. A. 152.

6991. Dit art. geeft geen bevoegdheid aan burgemeester en wethouders om den afkoop naar goedvinden te weigeren of toe te staan.. — Gemst. 1229.

6992. Vrijstelling der regterlijke ambtenaren van de dienst bij de brandweer. — Gemst. 1238.

6993. Dienst bij de brandweer. — Gemst. 1220.

6994. De afkoop van persoonlijke dienst bij brandweer is een regt, dat iedereen, die dit verlangt, kan inroepen; in ieder geval mag bij verordening aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid niet worden toegekend om den afkoop naar goedvinden te weigeren of toe te staan. — Gemst. 1229.

Art. 194.

6995. Mr. J. A. Fruin. De gemeentewet en centralisatie. — Bijdr. IX, 170.

6996. Mr. B. W. A. E. Sloet tot Oldhuis. Centralisatie en staatkundige vrijheid. — Tijd v. Staath. en Stat. XXII, 418; XXIII, 116, 411.

6997. Vraagpunten met betrekking tot het toezigt van gedeputeerde staten op de burgerlijke regtshandelingen der gemeentebesturen. — Gids I, 186.

6998. Wanneer de gemeente met iemand eene overeenkomst heeft gesloten, die volgens art. 194 de goedkeuring van gedeputeerde staten behoeft, levert het geen nietigheid van de overeenkomst op tegenover hem, die met de gemeente gecontracteerd heeft, wanneer van die goedkeuring niet blijkt. — H. R. 2 December 1867; v. d. H. B. R. XXXII, no. 1069, 74; W. 2959; W. B. A. 968; Gemst. 848, bestreden in Gemst. 849.

6999. Het onderzoek naar de wettigheid eener door een gemeente gesloten overeenkomst, krachtens welke in- door- en uitvoer wordt belast, ligt buiten den kring der regterlijke magt, doch behoort bij de administrative magt, wier hoofd die overeenkomst heeft bekrachtigd. — Regtb. Assen 8 April 1878; W. 4310; Rep. 1878, 2692.

7000. De gedeputeerde staten mogen de hun bij dit art. toegekende magt niet gebruiken, met het oog op de belangen van bijzondere personen. — Gemst. 1503, 1506; W. B. A. 1626; Rep. 1880; 7122.

7001. De goedkeuring van gedeputeerde staten wordt niet vereischt op een raadsbesluit, waarbij uit de gemeentekas subsidiën worden verleend. — W. B. A. 1660; Rep. 1881, 9312.

Art. 194*a*.

7002. De wijzigingen in de geldleening, aangegaan vóór de invoering der gemeentewet met goedkeuring des konings, vereischen thans alleen de goedkeuring van gedeputeerde staten. — M. B. Z. 10 December 1862, no. 171; Gemst. 507; W. B. A. 706.

7003. Mr. S. Menalda. Hebben de gemeentebesturen het regt om, zonder zich daartoe de bevoegdheid te hebben voorbehouden, de schuldbrieven ten laste der gemeente te converteren in nieuwe schuldbrieven met lagere rente? — Prov. Gron. Cour. 1 November 1880; Nieuwe Financier 1880, 62.

7004. H. L. D. Bevoegdheid der gemeente tot conversie. — W. 4684.

7005. Obligatiën door besturen van provinciën, gemeenten en andere openbare administratiën afgegeven voor geldleeningen, ten behoeve der provinciën, gemeenten of administratiën zelve, zijn aan geen termijn van registratie onderworpen. — M. F. 2 April 1850, no. 10; P. W. 1122.

7006. Obligatiën door provinciale, plaatselijke besturen en andere openbare administratiën afgegeven voor geldleeningen ten behoeve der provinciën, gemeenten of administratiën zelve gedaan, staan met *onderhandsche* acten gelijk; hoezeer aan *toonder* luidende, zijn zij niet aan evenredig zegelregt onderworpen. — M. F. 2 April 1850, no. 10; P. W. 1247.

7007. Geldleening bij de maatschappij van gemeente-crediet, is voor de gemeenten niet wenschelijk, omdat de aflossing op een termijn van 68 jaren, over te langen termijn loopt. — Versl. N. Holland 1870; Gemst. 1041.

7008. S. Hannema Jac.zn. Indien werken van blijvend nut voor een gemeente een leening noodzakelijk maken, biedt het systeem der maatschappij van gemeente-crediet haar de beste gelegenheid aan. — Thesis XXII, Leiden 1872.

7009. De bevoegdheid van de gemeente om leeningen af te lossen. — W. 4632.

7010. Al moge de gemeentewet het uitzetten van gelden op beleening of prolongatie niet bepaald verbieden, die maatregel kan echter uit het oogpunt van een behoorlijk beheer der gemeente-financiën, niet worden geregtvaardigd. — Kon. Besl. 15 Dec. 1870; R. v. S. XI, 37.

7011. Tot een geldleening met lange termijnen van aflossing, zooals die door de maatschappij van gemeente-crediet wordt gesloten, mag door een gemeente niet worden overgegaan enkel uit zucht om de lasten voor het tegenwoordige te verligten. — Kon Besl. 28 Februarij 1871; R. v. S. XI, 84; 31 Maart 1871; R. v. S. XI 106; 28 Mei 1871; R. v. S. XI, 180; 9 Januarij 1872; R. v. S. XII, 17; 8 Mei 1872: R. v. S. XII, 108; 15 September 1872; R. v. S. XII, 311; 27 Januarij 1874; R. v. S. XIV, 60; 15 October 1874; R. v. S. XIV, 426; 16 Augustus 1877, R. v. S. XVII, 483.

7012. Een geldleening op lange termijnen van aflossing is geregtvaardigd voor een werk van blijvend nut, zooals een spoorweg, waarvan ook het nageslacht de voordeelen zal genieten. — Kon. Besl. 16 November 1872; R. v. S. XII, 372.

7013. Een behoorlijk beheer der gemeente-financiën gedoogt niet, dat een geldleening wordt aangegaan om gewone uitgaven en de renten der geldleening zelve te dekken. — Kon. Besl. 6 October 1872; R. v. S. XII, 324.

7014. Een geldleening door een gemeente aangegaan, ten behoeve van den bouw aan woonhuizen om die te verkoopen of te verhuren, is niet geoorloofd. — Kon. Besl. 13 Mei 1873; R. v. S. XIII, 212.

7015. Renten van kapitalen door een gemeente opgenomen, zijn gewone uitgaven; zij mogen niet uit een nieuwe geldleening worden bestreden. — Kon. Besl. 14 April 1874; R. v. S. XIV, 183.

7016. Voor het nieuw plaveien van gemeentestraten en het maken van trottoirs behoort geen geldleening te worden gesloten op langen termijn. —

Kon. Besl. 17 Julij 1875; R. v. S. XV, 392; Gemst. 1264.

7017. Om schuld, tegen hoogere rente aangegaan, te delgen, door vervreemding van minder rentegevend eigendom, is niet in het finantieel belang der gemeente; in het geval, dat indien met de aflossing van de geldleening behoorlijk wordt voortgegaan, binnen een betrekkelijk kort aantal jaren, de geheel thans bestaande schuld kan zijn gedelgd, zonder dat het kapitaal, waarvan de gemeente de vruchten trekt, daarvoor is aangesproken, behoort geen geldleening te worden aangegaan. — Kon. Besl. 17 Julij 1880; R. v. S. 236.

7018. Van besluiten van gedeputeerde staten, betreffende geldbelegging door armbesturen, kan alleen door de betrokken besturen worden geappelleerd. — Kon Besl. 3 October 1874; R. v. S. XIV, 421; Gemst. 1222.

7019. De uitloting van aandeelen in een ten laste van de gemeente gesloten geldleening moet niet geschieden door den raad, maar door burgemeester en wethouders, omdat zij een uitvoering is van een raadsbesluit. — Gemst. 1219.

Art. 194c.

7020. Een besluit om een gemeentegebouw af te breken, vereischt geen goedkeuring van gedeputeerde staten. — M. B. Z. 17 Februarij 1852, no. 165, 2e afd.; Bijv. 54; Luttenberg 134, 265.

7021. Door deze bepaling zijn de wetten van 14 Januarij 1815 (St. 4) en 31 Mei 1824 (St. 36), omtrent de belegging van gelden door gemeentebesturen *niet* opgeheven. — M. B. Z. 16 Januarij 1858, no. 116, 2e afd.; Bijv. 25; Luttenberg 17; Gemst. 378, 382, 392; W. B. A. 145, 497, 503.

7022. De uitgifte van grafruimten in koop of huur op de algemeene begraafplaats, de verkoop van veldgewassen, riet, biezen en hakhout, vereischen geene goedkeuring van gedeputeerde staten, doch wel de verkoop van op stam staande boomen. — M. B. Z. 28 Februarij 1860, no. 140; Bijv. 79; Ged. St. Z. Holland 13 Maart 1860, no. 8; Bijv. 79, E, 130; Luttenberg 31; M. B. Z. 14 Augustus 1858, no. 125; Gemst. 241, 315, 369; W. B. A. 360 en 489; M. B. Z. 20 September 1864, no. 213, 2e afd.; Bijv. 235; Luttenberg 126; Gemst. 679; W. B. A. 799; M. B. Z. 30 April 1859; Gemst. 444; W. B. A. 565.

7023. Het verkoopen van roerende goederen vereischt geen goedkeuring van gedeputeerde staten; daartoe mag niet worden besloten door burgemeester en wethouders, hiervoor is een raadsbesluit noodig. — Ged. St. Gelderland 16 October 1861, no. 25; G. v. O. 1012.

7024. De gemeentebesturen mogen geene certificaten Nationale Schuld aankoopen zonder goedkeuring des konings, in den regel behooren inschrijvingen op het Grootboek te worden genomen. — Verslag Overijssel 1858.

7025. Door de invoering der gemeentewet en armenwet wordt het koninklijk besluit van 11 Julij 1846, no. 276, betreffende den verkoop of afstand van onroerende goederen door publieke administratiën, geacht te zijn vervallen. — Ged. St. Gelderland 29 April 1856, no. 2; Bijv. 143; Prov. blad 51.

7026. Weerlegging van de meening, dat het snoeijen van boomen de goedkeuring van gedeputeerde staten vereischt. — Bijdr. II, 331.

7027. Het verkoopen van schaarhout van kapbosschen zonder den ondergond, moet worden gehouden voor eene verkooping van roerend goed. — H. R. 14 April 1851; W. 1320; v. d. H. Strafr. 1851, I, no. 719*, 355; N. R. B. I, 570; Regtz. XXI, 90; P. W. 1636; N. R. XXXVIII, § 51, 261.

7028. De gemeentebesturen mogen geen geld tijdelijk beleggen door beleening op effecten. — Ged. St. Gelderland 1861; Gemst. 522; W. B. A. 646; in tegenovergestelden zin, Ged. St. Z. Holland 1864; Gemst. 676; W. B. A. 796, 262.

7029. Dit art is niet toepasselijk op het tot afbraak verkoopen van gebouwen, omdat zoodanige verkoop geacht moet worden een verkoop van *roerend* goed te zijn, daarop wordt alzoo geen goedkeuring van gedeputeerde staten vereischt. — Versl. Z. Holland 1879; Gemst. 1508.

7030. Besluiten van gemeentebesturen, betreffende het geven van vergunning tot kosteloos gebruik maken van de openbaren heiden en zandgronden der gemeente, moeten onderworpen worden aan de goedkeuring van gedeputeerde staten. — Kon. Besl. 11 Aug. 1880 (St. 160); Gemst. 1509; Rep. 1880, 7120.

7031. J. W. A. von Schmidt auf Altenstadt. De gemeentebesturen zijn bevoegd schaarhout van kapbosschen, zelfs zoo 't niet gehakt is, te verkoopen, zonder magtiging van gedeputeerde staten. — Thesis XXVIII; Leiden 1870.

7032. Voor den verkoop van een geheel dennenbosch om te rooijen, door het gemeentebestuur, wordt de goedkeuring van gedeputeerde staten vereischt, omdat boomen, die met de wortels in den grond vast zijn, volgens art. 562, 3o B. W., onroerende zaken zijn. — Gemst. 1191; M. B. Z. 30 April 1859; Gemst. 444.

7033. De raadsbesluiten tot verkoop of aankoop, tot onderhandsche verhuring of in gebruik geving van gemeente-eigendommen, welke ter goedkeuring aan gedeputeerde staten worden aangeboden, behooren de beweegreden te vermelden, waarom de onderhandsche vorm in het belang der gemeente de voorkeur verdient boven de algemeene mededinging, terwijl de grootte van de in koop of huur af te stane perceelen, behoort te worden vermeld. — Ged. St. Overijssel 24 Julij 1879; Luttenberg 191.

7034. Het is aan gemeentebesturen geoorloofd op beleening of prolongatie, gelden in de gemeentekas aanwezig, uit te geven, indien deswege voldoende waarborgen worden genomen. — Kon. Besl. 15 December 1870 (St. 196); R. v. S. XI, 36; Luttenberg 210; Gemst. 1005.

7035. De besluiten van gemeenteraden tot belegging van gelden op hypotheek, vereischen de goedkeuring van gedeputeerde staten evenzeer als elk andere belegging van gemeentegelden. — M. B. Z. 13 Augustus 1877; Luttenberg 173.

7036. Het verkoopen van een certificaat N. W. S., ten einde voor den opbrengst een stuk grond voor begraafplaats aan te koopen en brandbluschmiddelen aan te schaffen voor buurtschappen, waar ze nog niet aanwezig waren, is niet in strijd met het belang der gemeente, ook als het certificaat is aangekocht uit gelden, afkomstig van een onderdeel der gemeente, indien aan die gelden geen bijzondere bestemming is verbonden. — Kon. Besl. 8 November 1876, no. 14; R. v. S. XVI, 453; Luttenberg 295.

7037. Het is niet geoorloofd kapitalen, toebehoorende aan afzonderlijke dorpen, onderdeelen der gemeente, te vervreemden, om daarmede af te lossen schulden ten laste van de geheele gemeente aangegaan. — Kon. Besl. 17 Junij 1880, no. 11; R. v. S. XX, 235; Luttenberg 151.

7038. Het beleggen van geld op hypotheek door gemeentebesturen, vereischt de goedkeuring van gedeputeerde staten. — Ged. St. Limburg 28 September 1877; M. B. Z. 13 Augustus 1877, no. 12; Bijv. 1877, 269.

7039. Het is niet geoorloofd aflossing van uitstaande vorderingen der gemeente te doen strekken tot gewone uitgaven. — Kon. Besl. 23 April 1880 (St 73); Luttenberg 108; R. v. S. XX, 163.

7040. J. van der Hoop Jac.zn. Indien eene gemeente eene geldleening moet doen, is dan eene negotiatie tot lage rente met premiën, bij wijze van loterij, aannemelijk en in het toestemmend geval, welk plan zoude dan in aanmerking kunnen komen?— Bijdr. I, 79.

7041. De goedkeuring van gedeputeerde staten wordt niet vereischt op de toestemming tot doorhaling eener inschrijving ten behoeve van een gemeentebestuur genomen, de gemeentewet schrijft zoodanige goedkeuring niet voor. — M. F. 8 Jan. 1858, no. 74. Tijds. v. R. XIII, 94, no. 4.

7042. De gemeentebesturen mogen geen wortelvaste boomen verkoopen, zonder goedkeuring van gedeputeerde staten. — W. B. A. 133.

7043. Vraagpunten met betrekking tot het toezigt van gedeputeerde staten op de burgerlijke regtshandelingen der gemeentebesturen. — Gids I, 186.

7044. De besluiten van gemeenteraden tot belegging van gelden op hypotheek, vereischen de goedkeuring van gedeputeerde staten. — M. B. Z. 13 Augustus 1877; Luttenberg 173.

7045. Het is niet ongeoorloofd aan een gemeentebestuur om inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld te verkoopen, ten einde de opbrengst te doen strekken tot dekking van buitengewone werken, waarvoor anders een geldleening zou zijn aangegaan. — Kon. Besl. 24 Julij 1875, no. 10; R. v. S. XV, 396; Luttenberg 147.

7046. Het beleggen van gelden bij bankiers, vereischt de goedkeuring van gedeputeerde staten; in ieder geval behoort dit niet te geschieden zonder voldoend onderpand of waarborg voor de terugbetaling. — M. B. Z. 1 Februarij 1870; Luttenberg 23.

7047. Goedkeuring op besluiten tot vervreemding van gemeente-eigendommen. — W. B. A. 813.

7048. Mr. W. de Sitter. Moet de verdeeling van gronden aan eene gemeente met andere medeeigenaren in gemeenschap toebehoorende, beschouwd worden als eene verdeeling van marke-gronden en moeten dus bij die verdeeling opgevolgd worden de bepalingen der wet van 16 Grasmaand 1809 en van het Kon. Besl. van 10 Bloeimaand 1810? — Neen. Moet art. 194 gemeentewet geacht worden op zoodanige verdeeling toepasselijk te zijn? — en de verdeeling van het in gemeenschap bezeten goed dus beschouwd worden als eene vervreemding van onroerende goederen? — Ja. Gids 1, 327.

7049. Zijn de gemeentebesturen bevoegd schaarhout van kapbosschen, zoolang het niet is gehakt te verkoopen, zonder magtiging van gedeputeerde staten? — Hoe, als het opgaand stamhout geldt, of vruchten te velde, of gebouwen voor afbraak? — Gids I, 261.

7050. Verordening, houdende voorwaarden van verkoop van eigen graven op de burgerlijke begraafplaats te Deventer, vastgesteld 23 December 1854. — Gemst. 181.

7051. De uitgifte van grafruimten door plaatselijke besturen gedaan, onverschillig aan welke personen, wanneer de prijs niet meer dan *f* 20 in kapitaal bedraagt, worden gratis geregistreerd, indien zij binnen den termijn bij de wet bepaald, ter registratie worden aangeboden. — Kon. Besl. 30 November 1836, no. 102; P. W. 1836. II, 10.

7052. Een gemeente mag hare inschrijvingen op het grootboek der Nationale Schuld verkoopen als zij daardoor op voordeeliger wijze, dan door het opnemen van geld, uitgaven wil bestrijden, die door buitengewone middelen mogen bestreden worden. — Kon. Besl. 24 Julij 1875; R. v. S. XV, 397.

7053. Een besluit van een gemeenteraad tot onderhandschen verkoop van gronden, waarbij slechts op één aanvrage is gelet, terwijl er mededinging bestond, wordt teregt door gedeputeerde staten niet goedgekeurd. — Kon. Besl. 29 October 1878; R. v. S. XVII, 571.

7054. De raad moet zelf *besluiten* tot het koopen of verkoopen en mag burgemeester en wethouders daarmede niet belasten. — Gemst. 1241.

7055. Vervreemding van gemeentwater onder een bezwarende voorwaarde. — Gemst. 1173.

Art. 194*d*.

7056. Deze bepaling is ook van toepassing op erfenissen, de gemeenteraad behoeft de goedkeuring van gedeputeerde staten, niet magtiging des konings volgens artt. 947 en 1717 B. W. — Gemeenteraad 's Gravenhage 1 April 1862; Gemst. 554, 673; W. B. A. 679.

7057. Het besluit tot verwerping eener nalatenschap, vereischt geen goedkeuring. — Ged. Staten Z. Holland 1864; Gemst. 679, 671, 676; W. B. A. 794.

7058. H. J. Jordens. De gemeente heeft goedkeuring noodig van gedeputeerde staten tot het weigeren van legaten of gedane schenkingen. — Thesis XXIX; Leiden 1874.

7059. H. J. Jordens. De gemeente heeft niet noodig de magtiging, bedoeld bij art. 947 B. W. — Thesis XXVIII; Leiden 1874.

Art. 194*e*.

7060. Het beplanten van boomen of laten weiden van vee op gronden in bijzonder eigendom aan de gemeente behoorende, tegen betaling, is geene belasting, maar onderhands verhuren van gemeente-eigendommen, waarop de goedkeuring van gedeputeerde staten wordt vereischt. — M. B. Z. 31 Maart 1852; Boer en Six II, 163.

7061. De raadsbesluiten tot verkoop van veldgewassen, riet, biezen en hakhout, vereischen de goedkeuring van gedeputeerde staten niet. — M. B. Z. 20 September 1864, no. 213, 2e afd.; Bijv. 235; Luttenberg 126; Gemst. 679; Prov. blad Gelderland 74.

7062. Een gemeentebestuur is gehouden wegens verhuur van gebouwen aan de gemeente toebehoorende, een schriftelijk contract aan te gaan. — Art. 2, Kon Besl. 22 Julij 1826, no. 36 (St. 56).

7063. Eene deliberatie van een gemeentebestuur, waarbij besloten is, om gebouwen tegen bepaalde prijzen aan genoemde, doch daarbij niet tegenwoordige personen te verhuren, is vrij van registratie. — M. F. 27 September 1845, no. 81; P. W. 1/1846, no. 68; Tijds. v. R. 1/15.

7064. Het onderhands in onderhuur geven door een gemeentebestuur van een huis, dat door dat bestuur self in huur sal worden verkregen, valt niet onder de besluiten in art. 194 der gem.wet bedoeld en behoeft dus niet aan de goedkeuring van gedeputeerde staten te worden onderworpen. — Gemst. 1374; W. B. A. 1492; Rep. 1878. 39.

7065. Op besluiten van den raad om een huis te huren voor gemeentehuis, wordt de goedkeuring van gedeputeerde staten niet vereischt. — Kon. Besl. 30 October 1877, no. 3; R. v. S. XVII, 581; Luttenberg 271.

7066. Een raadsbesluit, waarbij een schoolgebouw beschikbaar wordt gesteld tot het geven van godsdienstonderwijs, is onderworpen aan de goedkeuring van gedeputeerde staten. — Gemst. 1315.

7067. De wet vordert bij onderhandsche verpachting de goedkeuring van gedeputeerde staten met de bedoeling, dat daarin een waarborg zal gelegen zijn, welke voor die der algemeene mededinging in de plaats treedt. Derhalve wordt geheel in den geest der wet gehandeld indien gedeputeerde staten hunne goedkeuring niet verleenen, tenzij voldoende is aangetoond, dat de onderhandsche verpachting niet in het nadeel der gemeente is. — Kon. Besl. 15 Junij 1875, no. 8; R. v. S. XV, 298; Gemst. 1255.

7068. Het is aan een gemeentebestuur geoorloofd een huis, dat het zelf in huur heeft, weder ten doele onder te verhuren aan een ander gemeentebestuur voor denzelfden tijd, waarvoor de oorspronkelijke huur is aangegaan. — Kon. Besl. 30 Oct. 1877, no. 3; R. v. S. XVII, 581;Luttenberg 271;

7069. Besluiten van gemeentebesturen, betreffende het geven van vergunning tot het kosteloos gebruik maken van de openbare heide- en zandgronden der gemeente, moeten volgens dit art. onderworpen worden aan de goedkeuring van gedeputeerde staten. — Kon. Besl. 11 Augustus 1880 (St. 160); Gemst. 1509; Rep. 1880, 7120; Luttenberg 192.

7070. Eeuwigdurende erfpacht is niet in overeenstemming met de bepalingen van het B. W.; een overeenkomst die geen regtsgevolgen zou kunnen hebben, is voor geen goedkeuring vatbaar; voor de bestaanbaarheid van eeuwigdurende erfpacht doen niets af art. 15 der wet van 22 Frimaire jaar VII en art. 47 der wet van 28 Aug. 1851 (St. 129). — Ged. St. Gelderland; Versl. 1879; Gemst. 1516.

7071. Het ten gebruike geven van een gemeenteschool tot het houden van Zondagsschool, is geen beschikking in den zin van dit art., zoodanig besluit is slechts eene vergunning omtrent het gebruik van een locaal, staande onder het beheer van den gemeenteraad, dat de gemeente tot niets verbindt; het is dus niet aan de goedkeuring van gedeputeerde staten onderworpen. — Kon. Besl. 8 September 1879; R. v. S. XIX, 385.

7072. Gedeputeerde staten zijn bevoegd goedkeuring te onthouden aan een raadsbesluit tot het in gebruik geven van grond aan een persoon, als blijkt, dat anderen hooger som daarvoor bieden, ook al hadden zij vroeger geen bezwaar gemaakt tegen de in gebruikgeving aan eerst bedoelden persoon. — Kon. Besl. 5 Mei 1873; R. v. S. XIII, 187.

7073. Het besluit door een gemeenteraad genomen, dat het aan een polderbestuur vergund, zal blijven om op den van oudsher gevolgden voet van het raadhuis gebruik te maken, is een besluit door aard en strekking vallende in de termen van art. 138, in verband met art 194e der gem.wet, als daarstellende het op vormelijke wijze onderhands in gebruik geven van een gemeente-eigendom; het is dus aan goedkeuring van gedeputeerde staten onderworpen. — Kon. Besl. 22 Mei 1876; R. v. S. XVI, 188.

7074. Acten, houdende onderhandsche verhuring van vaste goederen, toebehoorende aan een armbestuur door burgemeester en wethouders opgemaakt, zijn geen actes d'administration municipale; zij behooren binnen drie maanden na dagteekening gratis te worden geregistreerd. — M. F. 23 Junij 1868, 227; P. W. 5293.

7075. Het door een gemeente in eeuwigdurende erfpacht afstaan van grond tegen betaling van een jaarlijkschen canon of pacht, gelijkstaande met de bedongen huur, is nadeelig voor de belangen der gemeente. — Kon. Besl. 18 November 1872; R. v. S. XII, 383.

7076. Gedeputeerde staten zijn bevoegd goedkeuring te onthouden aan een raadsbesluit tot onderhandsche verhuring van grond aan den tegenwoordigen pachter op de bestaande voorwaarden, als niet is aangetoond de gegrondheid van het beweren dat de huurprijzen geen verandering hebben ondergaan. — Kon. Besl. 15 Junij 1875; R. v. S. XV, 293.

7077. De aanwijzing van den notaris om een verpachting voor de gemeente te doen, staat aan burgemeester en wethouders. — Gemst. 1180.

Art. 194*f*.

7078. Leveringen van schoolbehoeften door onderwijzers zijn niet geoorloofd. — Kon. Besl. 3 Junij 1865, no. 49; R. v. S. V. 220; Luttenberg 128; W. B. A. 865.

7079. De levering van vuur en licht en schoolbehoeften, alsmede het schoonhouden van schoollocalen, de vergaderkamer of secretarie en het onderhouden der brandbluschmiddelen der begraafplaats en van wandelplaatsen bij wijze van abonnement en alle dergelijke overeenkomsten, zijn onderhandsche aanbestedingen en werken, waartoe raadsbesluiten moeten worden genomen, die aan de goedkeuring van gedeputeerde staten zijn onderworpen. — Ged. St. Zeeland 8 September 1876, no. 103; Prov. blad 87; Gemst. 1305.

Art. 194*g*.

7080. De raad mag dadingen aangaan over kerkelijke eigendommen. Het gebruik van aan de gemeente toebehoorende kerkbanken, kan door de gemeente worden verhuurd. — M. van Herv. Eeredienst 30 November 1858; G. v. O. 1036.

7081. De raad kan geen dading aangaan, over het regt tot beheer eener instelling van liefdadigheid. — Kon. Besl. 12 December 1851; W. 1291; Gemst. 12; Verwoert, I, 232,

7082. Bij onteigening ten algemeene nutte, moeten de overeenkomsten, voor zooverre deze niet de geldelijke schadevergoeding betreffen, maar de noodzakelijke werken, ook bij de bepaling der schadeloosstelling worden geëerbiedigd. Die overeenkomsten, wanneer zij met een gemeentebestuur zijn aangegaan, vereischen geen goedkeuring van gedeputeerde staten. — H. R. 2 December 1867; W. 2959; v. d H. B. R. XXXII, no. 1069, 74; W. B. 968; Gemst. 848.

7083. Mogen de provinciale en gemeentebesturen compromitteren? — W. 2727.

7084. P. J. M. L. Scheepes. Volgens de Nederlandsche wet heeft eene gemeente de bevoegdheid zich te verbinden eventuële geschillen aan het oordeel van scheidsmannen in eenig en hoogste ressort te onderwerpen. — Thesis XXIII; Leiden 1877.

7085. J. Schuurbeque Boeye. Een gemeentebestuur kan geen compromis aangaan. — Thesis XXX; Leiden 1873.

7086. Een dading waartoe een gemeentebestuur besluit, moet, om voor goedkeuring door gedeputeerde staten vatbaar te zijn, duidelijk uitdrukken hetgeen van weerszijden is bedongen en ondubbelzinnig een einde aan het proces maken. — Kon. Besl. 1 April 1880; R. v. S. XX, 132.

Art. 194*h*.

7087. Het raadsbesluit, goedgekeurd door gedeputeerde staten, waarbij de burgemeester wordt gemagtigd tot het voeren van een regtsgeding in eersten aanleg en *zoo noodig* in hooger beroep en cassatie, is niet in strijd met de wet. — H. R. 8 Februarij 1861; N. R. LXVII, § 18, 107; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 840, 29; W. 2250; Gemst. 497.

7088. De voorziening in cassatie, ingesteld door het hoofd van het gemeentebestuur, ingeval op het tijdstip dier voorziening, de gevorderde hoogere goedkeuring wel was gevraagd, maar eerst is verkregen nadat de termijn van cassatie bij het W. v. B. R. bepaald, was verloopen, is wel ontvankelijk. — H. R. 25 Mei 1866; N. R. LXIV, § 65, 308; Gemst. 455; W. 2173; W. B. A. 575; v. d. H. B. R. XXIV, no. 796, 157.

7089. Wanneer in hooger beroep het gemis van autorisatie niet is tegengeworpen, kan daarop in cassatie niet worden teruggekomen. — H. R. 1 November 1855; N. R. LI, § 29, 119; W. 1699; Gemst. 217; W. B. A. 338; v. d. H. B. R. XX, no. 609, 33.

7090. Gedeputeerde staten behooren de magtiging tot procederen niet te onthouden, indien betwistbare vraagpunten te beslissen zijn, doch alleen wanneer de vordering blijkbaar van allen grond ontbloot voorkomt. — Kon. Besl. 20 November 1859, no. 11; Gemst. 430; W. B. A. 554.

7091. De invordering van pacht of huur van nalatigen door den gemeente-ontvanger, vereischt geene magtiging. Eerst wanneer de pachter zijne verpligting mogt ontkennen, zou een regtsgeding van de gemeente tegen hem ontstaan, waarvoor magtiging noodig zou zijn. — M. B. Z. 27 Aug. 1852; Luttenberg, supp. 44.

7092. Mr. A. J. Zubli. Hebben de gemeentebesturen de magtiging van gedeputeerde staten noodig, om zich op een tegen hen ingestelde regtsvordering te verdedigen? — R. B. II, 537; Gemst. 38.

7093. De kennelijke bedoeling dezer bepaling is geen ander dan om door de goedkeuring van gedeputeerde staten te waken tegen het instellen van geheel ongegronde regtsvorderingen, zoodat, zoolang van die ongegrondheid niet volkomen is gebleken, aan de gemeenten moet worden vrijgelaten, zich tot den burgerlijken regter te wenden. — Kon. Besl 11 September 1878 (St. 136); R. v. S. XVIII, 455; Luttenberg 121.

7094. Deze bepaling moet ook worden nageleefd als de gemeente in regten aangesproken, als verweerdster optreedt. — Gemst. 38.

7095. De kennelijke bedoeling van art. 194h is, om door de aldaar voorgeschreven goedkeuring van gedeputeerde staten op de besluiten der gemeenteraden te waken tegen het instellen van geheel ongegronde regtsvorderingen; zoolang van die ongegrondheid niet volkomen is gebleken, moet aan de gemeenten worden vrijgelaten zich tot den burgerlijken regter te wenden — Kon. Besl. 11 September 1878 (St. 136); R. v. S. XVIII, 462; Luttenberg 121.

7096. Aan een gemeentebestuur moet worden vergund de in zijn voordeel verkregen regterlijke uitspraak voor den hoogeren regter te verdedigen, zoo er geen overeenstemming bestaat tusschen die uitspraak en een vroeger genomen beslissing van het administratief gezag. — Kon. Besl. 24 Mei 1871; R. v. S. XI, 178.

7097. Gedeputeerde staten zijn bevoegd hunne goedkeuring te weigeren op het besluit van een gemeenraad tot voortzetting eener procedure, als zij die in het belang der gemeente niet raadzaam achten. — Kon. Besl. 2 Januarij 1873; R. v. S. XIII, 25.

Art. 194i.

7098. Het berusten in een tegen de gemeente gewezen *vonnis*, vereischt mede goedkeuring van gedeputeerde staten. — M. B. Z. 19 Januarij 1852, no. 217; H. R. 18 Maart 1853; v. d. H. B. R. XVI, no. 502, 154; N. R. XLIV, § 40 179; Gids II, 241; Gemst. 77; 103; W. 1473; W. B. A. 225.

7099. *Berusten* heeft alleen dan plaats, wanneer men uitdrukkelijk toestemt, niet wanneer men procureur stelt en zich aan de beslissing van de regtb. refereert, in dat geval wordt een regtsgeding gevoerd en moet art. 199 worden toegepast. — Gemeenteraad 's Gravenhage 6 September 1864; Gemst. 679; W. B. A. 798.

7100. Gedeputeerde staten zijn niet bevoegd te beslissen op een beroep door een predikant, gerigt tegen een raadsbesluit, waarbij hem de vergunning is geweigerd, om godsdienstig onderwijs te geven in een schoollokaal der gemeente buiten de gewone schooltijden. — Verslag Overijssel 1865.

7101. Het berusten in een ten nadeele van de gemeente gewezen vonnis, waartegen het middel van hooger beroep of cassatie open staat, is evenzeer aan de goedkeuring van gedeputeerde staten of aan den koning onderworpen als wanneer de gemeenteraad in den loop eener procedure besluit in een tegen de gemeente ingestelde vordering te berusten. — Gemst. 1457; Rep. 1879, 4600.

Art. 195.

7102. De vrees voor benadeeling van een markt in eene naburige gemeente, mag alleen reden zijn, om magtiging tot oprigting van een nieuwe markt te weigeren. — Kon. Besl. 19 Julij 1864, no. 44; R. v. S. IV, 243; Kon. Besl. 19 Julij 1864, no. 45; R. v. S. IV, 244.

7103. Aan burgemeester en wethouders mag de bevoegdheid bij verordening niet worden gegeven, om de bepaalde dagen eener markt te veranderen; de verplaatsing kan niet zonder raadsbesluit en goedkeuring van gedeputeerde staten plaats hebben. — Ged. St. Gelderland 1864; Gemst. 667, 673; W. B. A. 792.

7104. Is onder jaarmarkt of marktdag ook de kermis begrepen, zoodat deze niet zonder toestemming van gedeputeerde staten kan worden veranderd of verboden? Ja. — Gids II, 549.

7105. Is de regering bevoegd het houden van kermissen te verbieden? Neen. — Gemst. 832.

7106. In September 1867 heeft de regering aan de staten-generaal voorgesteld, bij dit art. de volgende zinsnede te voegen:

„Uithoofde van ziekten, die de volksgezondheid bedreigen of andere bijzondere omstandigheden kunnen de kermissen, jaarmarkten en andere markten in een of meer gemeenten door Ons bij maatregel van inwendig bestuur worden geschorst, telkens voor niet langer dan één jaar."

7107. Het wetsontwerp tot aanvulling van art. 195 der gemeentewet, voorloopig verslag der Tweede Kamer daarover. — Gemst. 847, 849, 850.

7108. M. C. Philipse. De gemeentebesturen behoorden vrijheid te bezitten om eigenmagtig jaar- en weekmarkten te kunnen instellen, afschaffen en veranderen. — Thesis XXXI; Leiden 1873.

7109. Ook de raadsbesluiten tot schorsing eener markt zijn aan de goedkeuring van gedeputeerde staten onderworpen. — Gemst. 1008.

7110. De raad eener gemeente, zelfstandig bevoegd zijnde tot het instellen eener veemarkt binnen de gemeente, behoudens de noodige goedkeuring, wordt daarvan de samenwerking bedoeld in art. 121, met den raad eener andere gemeente niet vereischt. — Kon. Besl. 22 April 1867; R. v. S. VII, 101.

Art. 199.

7111. Het regtskundig onderzoek moet ook worden ingesteld, wanneer eene gemeente in eene tegen

haar ingestelde regtsvordering wil berusten. — R. R. II, 557; Gemst. 59.

7112. De kosten van het regtskundig advies buiten den raad gegeven, kunnen niet als proceskosten op de verliezende partij worden verhaald. — Hof N. Holland 19 Maart 1857; N. R. B. VII, 583; Gemst. 344; W. B. A. 463.

7113. Voor iedere instantie is geen herhaald regtskundig onderzoek noodig. — H. R. 8 Februarij 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 840, 29; W. 2250; N. R. LXVII, § 18, 107; Gemst. 497.

7114. De raad kan zelf de commissie benoemen, aan welke het regtskundig onderzoek zal worden opgedragen, dit behoeft niet aan burgemeester en wethouders als uitvoering te worden overgelaten. — Verslag Zeeland 1863. 164.

7115. Het instellen van een regtskundig onderzoek, *na* het besluit om te procederen, is niet in strijd met de wet. — M. B. Z. 13 Februarij 1854; Gemst. 125; W. B. A. 245.

7116. Eene magtiging door gedeputeerde staten verleend voor meerdere gedeelten eener regtsvordering, terwijl deze door den burgemeester slechts voor een gedeelte is ingesteld, kan niet tengevolge hebben, dat de aard van het regtsgeding is veranderd, en kan het gemis eener behoorlijke magtiging niet worden tegengeworpen. — Regtb. 's Hertogenbosch 7 September 1855; W. 1861.

7117. De raad is niet verpligt bij zijne aanvragen tot het voeren van een regtsgeding, aan gedeputeerde staten over te leggen een advies van regtsgeleerden *buiten hun midden*. — Gids I, 308.

7118. E. C. van der Spelt. Het arrest van den H. R. van 8 Februarij 1861, waar de vraag, „is voor iedere instantie noodig eene afzonderlijke magtiging, na herhaald regtskundig onderzoek?" ontkennend wordt beantwoord, is in strijd met de bedoeling van de gemeentewet. — Thesis XXIV; Leiden 1874.

7119. Moet het regtskundig onderzoek, waarvan dit art. spreekt, worden ingesteld vóór dat de beslissing tot het voeren van een regtsgeding door den raad wordt genomen? Moet dit onderzoek aan regtsgeleerden buiten den raad worden opgedragen of is het voldoende dat een advies van een of meer leden van den raad of het dagelijksch bestuur wordt overgelegd? — Gemst. 1169.

7120. De wet vordert nergens, dat het regtskundig onderzoek in art. 199 der gemeentewet omschreven, bij een door de gemeente te voeren regtsgeding, geschiedt door een regtsgeleerde buiten den raad, maar laat hieromtrent aan het gemeentebestuur volkomen vrijheid. — Gemst. 1562.

7121. De geest der gemeentewet brengt mede, dat de gemeenteraad sich omtrent het instellen eener regtsvordering doe voorlichten door een regtskundige commissie uit eigen boezem. De kosten van een advies door een regtsgeleerde buiten den gemeenteraad verstrekt, kunnen niet in rekening worden gebragt aan de verliezende partij. — Kantg. Tiel 8 September 1875; W. 4033; W. B. A. 1431; Gemst. 1316; Luttenberg 193.

7122. Dit art. geen magtiging of weigering van gedeputeerde staten tot instelling eener regtsvordering door gemeenten toelatende, dan nadat hun een regtskundig onderzoek is medegedeeld, is ook toepasselijk als een ingezeten voor de gemeente een regtsvordering wenscht in te stellen. — Kon. Besl. 21 Januarij 1877; R. v. S. XVII, 50.

7123. Moet het regtskundig onderzoek worden ingesteld, vóór dat de raad tot procederen besluit? — Gemst. 1167, 1169.

7124. Voorstel tot benoeming eener regtskundige commissie uit de raadsleden voor het onderzoek, bedoeld bij art. 199 der gem.wet. — Gemst. 1167, 1169.

Art. 200.

7125. Op grond van deze bepaling, kan de raad zijne bezwaren *niet* bij den koning inbrengen, wanneer gedeputeerde staten hunne goedkeuring hebben onthouden aan een kohier der directe belastingen. — Bijdr. IX, 372; Verslag Zeeland 1864. 160.

7126. Moet de vernietiging der raadsbesluiten door den koning steeds geschieden, wanneer deze in strijd met de wet *erkend* zijn, of wel behoeft die vernietiging niet altijd plaats te hebben? — Bijdr. III, 92.

7127. Een gemeentebestuur is niet bevoegd bij den koning voorziening te vragen tegen een besluit van gedeputeerde staten, waarbij het houden van een paardenmarkt in eene andere gemeente is goedgekeurd. — Kon. Besl. 10 September 1866, no. 80; R. v. S. VI, 337; Gemst. 791; W. B. A. 911.

7128. Art. 200 der gemeentewet en het koninklijk besluit van 4 September 1850 (St. 57). — Bijdr. XIII, 252.

7129. Derden (een kerkenraad) kunnen niet in beroep komen bij den koning, tegen de uitspraak van gedeputeerde staten, waarbij eene dading door het gemeentebestuur met hun gesloten, wordt vernietigd. — Kon. Besl. 14 Februarij 1867, no. 57, R. v. S. VII, 52; Gemst. 721.

7130. Een beroep later dan dertig dagen door een gemeentebestuur ingesteld tegen eene beslissing van gedeputeerde staten is niet ontvankelijk. — Kon. Besl. 20 Maart 1867, no. 56; R. v. S. VII, 84.

7131. Ten aanzien van den termijn van dertig dagen is het voldoende dat bewezen kan worden, dat het adres van den raad binnen dertig dagen uit de gemeente is verzonden; het is noodig dat het binnen dertig dagen bij het kabinet des konings is ingekomen. — Kon. Besl. 1 September 1867; Gemst. 843.

7132. Bezwaren tegen een beslissing van gedeputeerde staten omtrent de gemeente-rekening, kunnen niet door een lid van den gemeenteraad worden ingediend; in alle gevalle moet zulk een bezwaarschrift, binnen den tijd bij dit art. bepaald, worden ingediend. — Kon. Besl. 29 Mei 1878, no. 21; R. v. S. XVIII, 250; W. B A. 1517; Rep. 1878, 1425.

7133. Het beroep op den koning van een gemeenteraad tegen een besluit van gedeputeerde staten, houdende goedkeuring van de begrooting der dienstdoende schutterij, is niet toegelaten. — Kon. Besl. 7 Februarij 1870, no. 18; R. v. S. X, 46; Kon. Besl. 20 Februarij 1870, no. 21; R. v. S. X, 66.

7134. De gemeentebesturen zijn niet bevoegd, noch ontvankelijk om voorziening bij den koning te vragen zoolang gedeputeerde staten geene beslissing hebben gegeven en zij alleen bezwaren hebben geopperd, zonder nogthans een besluit tot goed- of afkeuring te hebben gegeven. — Kon. Besl. 19 September 1869, no. 2; R. v. S. 1869, IX, 268. Gemst. 941.

7135. Indien gedeputeerde staten een nieuwen post van uitgaaf op de begrooting brengen en later tot aanwijzing der middelen tot dekking overgaan, nadat de gemeenteraad geweigerd heeft zulks te doen, is de termijn voor hooger beroep van deze beslissingen, ingevolge art. 200 gem.w., 30 dagen en moet de termijn ten aanzien van elk dier besluiten gerekend worden van den dag waarop het is genomen. — Kon. Besl. 5 Maart 1880, no. 6; R. v. S. XX, 98; Gemst. 1493; Rep. 1880, 6445.

7136. De gemeentewet bevat geen bepaling waaruit een gemeentebestuur de bevoegdheid kan ontleenen om van den koning een beslissing te vragen zoolang gedeputeerde staten geen uitspraak hebben gedaan. — Kon. Besl. 19 September 1869; R. v. S. X, 269; 21 April 1870; R. v. S. X, 115.

7137. Bij den koning kan tegen een weigering van gedeputeerde staten om goedkeuring te verleenen aan vervreemding van onroerend goed, enkel worden gevraagd door of krachtens opdragt van den raad. — Kon. Besl. 1 Junij 1865; R. v. S. V, 219.

7138. Waar een vooorziening van een gemeentebestuur, tegen een besluit van gedeputeerde staten, tot niet goedkeuring van uitgaven op de begrooting, niet is ingesteld binnen den fatalen termijn, bij art. 200 gesteld, behoort aan de beslissing van gedeputeerde staten de kracht van eindbeslissing te worden verzekerd. — Kon. 13 Mei 1879; R. v. S. XIX, 184.

7139. Een gemeentebesbestuur is verpligt te voldoen aan de bevelen van gedeputeerde staten, indien de daartegen ingeroepen voorziening door den koning niet ontvankelijk is verklaard. — Kon. Besl. 25 November 1872; R. v. S. XII, 384.

Art. 203.

7140. J. van der Hoop Jac.zn. Beschouwingen over de gemeente-begrootingen, en de voorschriften omtrent hare inrigting. — Bijdr. II. 1.

7141. Mr. J. R. Thorbecke. Over plaatselijke begrootingen, 1847.

7142. A. Montagne J.zn. Handleiding tot de kennis der plaatselijke begrooting, bijzonder die der stad Leiden. — Leiden 1849.

7143. J. van Deventer H. A.zn. Inrigting van gemeente-begrootingen. Afscheiding van gewone en buitengewone uitgaven. — Bijdr. III, 229.

7144. J. van Deventer H. A.zn. Algemeene en bijzondere opmerkingen, vergelijkingen en overzigten, omtrent de finantiën der steden en gemeenten in de provincie Overijssel. — Zwolle 1850.

7145. J. van Deventer H. A.zn. Memorie met bijlagen betreffende de geldmiddelen der gemeenten in de provincie Overijssel in 1857, in vergelijking met die van het jaar 1850. — Zwolle 1857.

7146. Mr. J. B. van Hugenpoth tot den Berenclauw. De gemeente, hare vrijheid en hare finantiën. — Utrecht 1867.

7147. F. H. J. de Bieberstein. Bijdrage tot de kennis der geldmiddelen in de provincie Limburg. — Leiden 1858.

7148. Mr. W. F. van Zuylen van Nyevelt. Eene opmerking omtrent het vaststellen der gemeentebegrooting door den raad. — Bijdr. XIII, 284.

7149. Mr. W. R. Boer. Studiën over de plaatselijke huishouding van Utrecht. — Bijdr. XI, 15.

7150. Moeten, ook de inlichting en bescheiden in het eerste lid van dit art. bedoeld, voor ieder ter lezing worden nedergelegd? — Gemst. 734.

7151. Bij gemis van wethouders, mag de begrooting niet worden ontworpen door den burgemeester en eene commissie van twee raadsleden, zoodanige begrooting is niet vatbaar voor goedkeuring van gedeputeerde staten. — Kon. Besl. 29 Junij 1863 (St. 97); R. v. S. III, 25; Gemst. 616; W. B. A. 737; Luttenberg 130.

7152. De raad mag de ontwerp-begrooting niet in handen stellen van een kerkbestuur, ten einde het gelegenheid te geven, om daarop zijne aanmerkingen mede te deelen. — M. B. Z. 8 Augustus 1861, no. 189; G. v. O. 1059.

7153. Voorziening in den finantiëlen nood der gemeenten. — Bijdr. II, 226, 316; V, 382.

7154. Een exemplaar der gemeente-begrooting moet jaarlijks aan het departement van binnenlandsche zaken worden ingezonden. — M. B. Z. 20 Februarij 1863, no. 60, 2e afd.; Bijv. 115; Prov. blad Gelderland 21 en 42; Z. Holland 25; Utrecht 26; Overijssel 11, 53.

7155. Vaststelling van het model van de begrooting der gemeenten. — Prov. blad Groningen 1852, no. 118.

7156. Materieel der begrooting met toelichting. — Prov. blad Groningen 1852, no. 119.

7157. Burgemeester en wethouders moeten jaarlijks bij de inzending der gemeente-begrooting aan gedeputeerde staten eene volledige lijst overleggen van de onbetaalde schuldvorderingen, ten laste der gemeente, en zulks voor zooveel die onbetaalde schuldvorderingen betrekking hebben tot dienstjaren, voorafgaande aan dat, waarin de begrooting wordt opgemaakt, met opgaaf van het dienstjaar, waartoe zij behooren en van de redenen waarom zij niet zijn betaald. — Ged. St. Overijssel 17 September 1868, 2e afd, Prov. blad 1868, no. 65.

7158. Bijdragen uit de kassen van provinciën en gemeenten zijn in strijd met onze staatsinstellingen. — Gemst. 1420.

7159. Iets over het opmaken der gemeentebegrooting in verband met de invoering der schoolwet. — Gemst. 1508.

7160. Aanmaning aan burgemeester en wethouders in de prov. Drenthe tot tijdige indiening van de gemeente-begrooting aan den raad. — Comm. d. K. Drenthe 29 Januarij 1879; Prov. blad 6; Bijv. 1879, 29.

7161. A. J. C. Jongejan. Er behoorde een middel te bestaan om een onwilligen gemeenteraad te dwingen uitgaven te doen die bepaald in het algemeen belang der gemeente zijn. — Thesis XXXIII; Leiden 1871.

7162. De kennelijke bedoeling van dit art. is, dat de begrooting wordt ontworpen door het collegie met het dagelijksch beheer belast, omdat het met de gemeentedienst en de inkomsten en uitgaven over het loopend dienstjaar van nabij bekend is; dat het best in staat is over de behoeften van het volgend dienstjaar te oordeelen en daaromtrent een voorstel met de vereischte toelichting en bescheiden aan den raad aan te bieden. Het ontwerpen der begrooting door burgemeester en wethouders, mag niet straffeloos worden nagelaten. Het gemis van wethouders mag niet als verontschuldiging voor het nalaten van dit voorschrift der wet worden aangevoerd door een gemeenteraad, welks leden de benoeming tot wethouder stelselmatig van de hand wijzen om de bepalingen der wet in die gemeente krachteloos te maken. — Kon. Besl. 28 Junij 1863; R. v. S. XIII, 24.

Art. 204.

7163. Mr. R. W. D. Heyligers. Het batig slot van vorige diensten op de gemeente-begrooting. — Gemst. 845.

7164. Op de begrooting mag voor het aandeel in de rijkspersonele belasting niet meer worden uitgetrokken, dan werkelijk ook over dat dienstjaar daarvoor wordt ontvangen. — Kon. Besl. 8 Junij 1866, no. 58, 50; R. v. S. VI, 235.

7165. Op de begrooting moeten de ontvangsten wegens het gebruik der latijnsche school vermeld worden. — Kon. Besl. 28 Maart 1859, no. 54; Verslag Overijssel 1859.

7166. De raad mag de begrooting niet verwerpen, om een votum van wantrouwen jegens burgemeester en wethouders uit spreken. — W. B. A. 707.

7167. De wetten van 14 Januarij 1815 en 31 Mei 1824, omtrent de belegging van gelden door gemeentebesturen, zijn voortdurend van kracht na de invoering der gemeentewet. — M. B. Z. 16 Januarij 1858, no. 116, 2e afd.; Bijv. 25, E, 101; Prov. blad Overijssel no. 8.

7168. Het uitzetten van gelden op beleening of prolongatie is niet geoorloofd aan gemeentebesturen. — Kon. Besl. 15 December 1866, no. 51; R. v. S. VII, 4; Gemst 798; Prov. blad Zeeland 14.

7169. Het batig slot van het vorig dienstjaar moet geraamd worden op de gemeente-begrooting. — Gemst. 846.

7170. Op een gemeente-begrooting kan niet in ontvangst worden uitgetrokken een rijkssubsidie in de kosten van het lager onderwijs, zoolang dit nog niet door het rijk is toegestaan. — Kon. Besl. 16 Mei 1881 (St. 59); R. v. S. XXI, 272; Luttenberg 145.

7171. De opneming van een inschuld kan niet onder de inkomsten der begrooting bevolen worden als de beslissing van den burgerlijken regter over de gegrondheid er van wordt afgewacht. — Kon. Besl. 13 Mei 1873; R. v. S. XIII, 210.

7172. Al moge de gemeentewet het uitzetten van gelden op beleening of prolongatie niet bepaald verbieden, kan die maatregel echter uit het oogpunt van behoorlijk beheer der gemeentefinantiën niet worden geregtvaardigd. Het is niet in overeenstemming met de wetten van 14 Januarij 1815 (St. 4) en 31 Mei 1824 (St. 36) indien de gemeenten dezelfde waarden als daarbij verboden worden, als onderpand van uitgezette gelden aannemen en in bezit houden. — Kon. Besl. 15 December 1866; R. v. S. VII, 4.

7173. Naar de duidelijke bedoeling van de artt. 203 en 204, in verband met art. 218 der gemeentewet, mogen op de jaarlijksche begrootingen der gemeenten onder de geraamde inkomsten geen andere worden gebragt, dan die welke tot het jaar, waartoe die begrootingen betrekking hebben, behooren. Noch de opcenten op de hoofdsom der rijksbelasting op het personeel door de gemeenten te heffen, noch de $^4/_5$ gedeelten der opbrengst van die belasting, door het rijk aan de gemeenten uit te keeren over het tijdvak van 1 Januarij 1867 tot 30 April 1867, kunnen als inkomsten der gemeenten voor het jaar 1866 worden aangemerkt. — Kon. Besl. 8 Junij 1866; R. v. S. VI, 235.

Art. 205.

7174. Op de begrooting kunnen niet worden gebragt subsidiën aan kerkbesturen tot dekking van te korten bij het bouwen van kerken. — Kon. Besl. 7 Julij 1875 (St. 133); R. v. S. XV, 362; Gemst. 1243; Luttenberg 134.

7175. Bezoldigingen van predikanten kunnen op de begrooting worden uitgetrokken ook tot hooger bedrag dan vroeger, indien de gemeente in het bezit is getreden van kerkelijke goederen, ook tot zoodanig bedrag, dat billijker wijze die bezoldigingen uit de opbrengst gevonden kunnen worden. — Kon. Besl. 7 Julij 1875 (St. 132); R. v. S. XV, 358; Gemst. 1215, 1219, 1220, 1243; Luttenberg 133.

7176. De aflossing van uitstaande vorderingen der gemeente mogen niet strekken tot bestrijding van gewone uitgaven, omdat dit zou leiden tot een blijvende vermindering van de bezittingen der gemeente, welke niet is overeentebrengen met het gemeentebelang. — Kon. Besl. 23 April 1880 (St. 73); Luttenberg 108; R. v. S. XX, 159.

Art. 205a.

7177. Het raadsbesluit waarbij geweigerd wordt de jaarwedden van burgemeester, secretaris of commissaris van politie op de begrooting te brengen, is in strijd met de wet. — Kon. Besl. 18 Januarij 1854 (St. 5); Luttenberg 16; Gemst. 122; W. B. A. 242; Kon Besl. 26 April 1854 (St. 72); Luttenberg 58; Gemst. 136.

7178. De gemeentebesturen mogen geen onderwijzers-tractement, beneden het minimum bij de onderwijswet vastgesteld, op de begrooting uittrekken. — Kon. Besl. 25 November 1857 (St. 118); Luttenberg 227.

7179. De jaarwedden mogen niet hooger worden uitgetrokken, dan zij werkelijk zijn vastgesteld, ook niet wanneer een titularis vroeger eene hoogere bezoldiging heeft genoten, en de raad hem het genot van het meerdere wil laten behouden. — Kon. Besl. 22 Februarij 1853; Verslag Overijssel 1853.

7180. De raad mag op de begrooting geene jaarwedden uittrekken voor adsistentie van den gemeente-ontvanger, daardoor zou inderdaad de jaarwedde van dien ambtenaar worden verhoogd, en te kort worden gedaan aan de bepaling van art. 107, juncto 104. — Kon. Besl. 30 April 1859, no. 99; Versl. Overijssel 1859.

7181. De raad is verpligt de bezoldiging der veldwachters op de begrooting te brengen, ook dan wanneer de commissaris des konings meer veldwachters benoemt, dan de raad noodig acht. — M. B. Z. 11 November 1852, no. 139; G. v. O. 1066.

7182. De raad mag de jaarwedden der politiebedienden, niet tot een lager bedrag uittrekken, dan vroeger is vastgesteld, ook niet op grond dat hun getal te groot zou zijn. — Versl. Friesland 1861.

7183. Aan ontslagen ambtenaren mogen geene gratificatiën worden verleend. — Kon. Besl. 7 Junij 1866, no. 45; R. v. S. VI, 233; Gemst. 771; Prov. blad Groningen 1862, no. 81.

7184. Ontwerp-verordening regelende het pensioneren en op wachtgeld stellen der gemeente-ambtenaren en bedienden in de gemeente Zwolle. — Gemst. 910.

7185. Zoolang niet op wettige wijze de vaststelling der jaarwedden van wethouders is gewijzigd, mag de verhoogde jaarwedde op de begrooting niet worden uitgetrokken. — Kon. Besl. 3 Mei 1880; R. v. S. XX, 176.

7186. In het bedrag der jaarwedden die de secretaris geniet en door gedeputeerde staten onder 's konings goedkeuring wordt bepaald, mag geen wijziging, hetzij van blijvenden, hetzij van tijdelijken aard, worden gebragt dan op dezelfde wijze. Het toekennen eener toelage is een verboden verhooging van jaarwedde. — Kon. Besl. 10 Julij 1865; R. v. S. V, 302.

7187. Niet goedkeuring der begrooting is juist, bij onvoldoende bezoldiging van den veldwachter — Kon. Besl. 15 Januarij 1873; R. v. S. XIII, 266; 24 Maart 1874; R. v. S. XIV, 164; 8 April 1874; R. v. S. XIV, 180; 19 April 1874; R. v. S. XIV, 184; 26 April 1874; R. v. S. XIV, 212; 30 Mei 1874; R. v. S. XIV, 204.

7188. De raad is niet bevoegd op de begrooting eene som als personele toelage aan den secretaris uit te trekken. — Kon. Besl. 29 Mei 1878; R. v. S. XVIII, 247.

7189. Teregt wordt door gedeputeerde staten een post voor jaarwedde, kleeding en bewapening van een tweeden veldwachter op een gemeente-begrooting gebragt als de commissaris des konings de aanstelling heeft gelast. — Kon. Besl. 24 Junij 1878; R. v. S. XVIII, 304.

7190. Gedeputeerde staten mogen hunne goedkeuring aan een gemeente-begrooting niet onthouden

op grond, dat daarop geen voldoende gelden voor de politie zijn uitgetrokken. — W. 4707.

7191. Voor de jaarwedden der openbare onderwijzers behoort geen ander bedrag op de begrooting der gemeente te worden gebragt, dan hetwelk door gedeputeerde is goedgekeurd; die jaarwedde mag niet afhankelijk worden gemaakt van de jaarlijksche vaststelling en goedkeuring der begrooting. — Kon. Besl. 3 September 1863; R. v. S. III, 131.

Art. 205c.

7192. Op de begrooting mag geen post worden uitgetrokken voor ververschingen, ten behoeve der leden van het bureau van stemopneming. — M. B. Z. 3 Julij 1863, no. 208, 2e afd.; Bijv. 188; Luttenberg 139.

7193. Ververschingen door het gemeentebestuur van Utrecht in rekening gebragt. — Gemst. 741.

Art. 205d.

7194. De secretaris mag niet met al het schrijfwerk voor de gemeente belast worden. — Gemst. 1152.

Art. 205e.

7195. Onder de kosten van meubelen voor de vertrekken bestemd voor de vergadering van den raad, mag niet worden uitgetrokken eene som voor „*zeven stoven*" in een kerkgebouw ten behoeve van de raadsleden. — Verslag N. Holland 1868, XXIV.

Art. 205f.

7196. De raad is bevoegd een locaal voor gemeentehuis aan te wijzen; zoolang zoodanig besluit niet is genomen, en een som als huur op de begrooting is uitgetrokken, zijn burgemeester en wethouders bevoegd voor dat bedrag een locaal te huren. — W. B. A. 856.

Art. 205g.

7197. Het raadsbesluit dat de kosten der registers van den burgerlijken stand niet ten laste der gemeente, maar ten laste van belanghebbenden brengt, strijdt met de wet. — Kon. Besl. 26 Maart 1853 (St. 17); Gemst. 79; Luttenberg

7198. Onder de kosten der registers van den burgerlijken stand, behooren de zegelregten voor de extracten van huwelijksafkondiging ter aanplakking bestemd, alsmede de bewijzen van afkondiging in andere gemeenten te doen. — M. B. Z. 29 Oct. 1843; idem 20 Januarij 1844; Luttenberg 10.

7199. De tienjaarlijksche tafels van den burgerlijken stand worden door de ambtenaren van den burgerlijken stand opgemaakt. — Kon. Besl. 15 Mei 1863 (St. 60); Luttenberg 111.

7200. De jaarlijksche tafels der registers van den burgerlijken stand op de griffien der regtbanken opgemaakt, zijn vrijgesteld van zegelregt. — Kon. Besl. 11 Dec. 1863, no. 72; Bijv. 339; Circ. Reg. 901.

7201. De tienjaarlijksche tafels zijn vrijgesteld van zegel, niet de jaarlijksche tafels. De alphabetische tafels van huwelijken moeten ook bevatten de geslachtsnamen en voornamen der vrouwen, met vermelding daarachter van de namen der mannen, hetgeen insgelijks van de tafels der echtscheidingen zal moeten gelden. — M. B. Z. 25 Junij 1863, no. 127, 2e afd.; Bijv. 179; Prov. blad N. Holland 18; M. B. Z. 17 Augustus 1863, no. 189, 2e afd.; Bijv. 219; Prov. blad N. Holland 26.

7202. Advies aan den gemeenteraad van Leiden, gegeven door eene commissie van regtsgeleerden, omtrent de betaling van de in regten gevorderde kosten voor de tienjarige tafels op de registers van den burgerlijken stand, door mrs. N. Sikkel Groos, Olivier en G. V. van Outeren. — W. 1598.

7203. Onder de kosten van het aanleggen en bijhouden der registers van den burgerlijken stand, mag niet worden uitgetrokken eene som voor drank, tabak enz. in het raadhuis, verstrekt aan familiën bij het voltrekken van huwelijken, aldaar verschenen. — Versl. N. Holland 1868, XXIV.

Art. 205h.

7204. Deze kosten moeten door de gemeentebesturen in 's rijks kas worden gestort. — Kon. Besl. 4 Augustus 1861, no. 19; Bijv. 190; Luttenberg 131; M. v. F. 7 October 1861, reg. no. 891; Bijv. 271; Prov. blad Gelderland 82; Z. Holland 80; N. Holland 59; Zeeland 78; Utrecht 69; Friesland 77; Overijssel 39; Groningen 32; Drenthe 24; Limburg 109; Luttenberg 131; 186; Gemst. 517, 528; W. B. A. 651.

7205. Ten einde den perceelsgewijze kadastralen legger, in het bijzonder het exemplaar behoorende tot het archief der gemeenten, beter te doen beantwoorden aan het doel waartoe dat register bestemd is, zullen daarin bij gelegenheid van de herziening der belastbare opbrengst van de gebouwde eigendommen aangeteekend worden, de plaatselijke kenmerken der gebouwen, de wijk, de buurt of straat en het nommer. Daar de bedoelde kenmerken soms ontbreken of door onnauwkeurigheid sooveel te wenschen overlaten, dat de gebouwen daardoor niet voldoende zijn aangewezen, is het wenschelijk, dat in bedoeld beswaar door de gemeentebesturen soo spoedig mogelijk worde voorzien. — M. B. Z. 26 Mei 1874, no. 274; Bijv. 1874, 161; Luttenberg 72.

7206. Opgaven door de gemeentebesturen aan den bewaarder der hypotheken en het kadaster omtrent de gebouwen of localen bestemd tot ziekenverpleging, tot uitoefening van de openbare eeredienst en tot scholen. — M. F. 16 September 1875, no. 38; Bijv. 1875, 272; Luttenberg 167.

7207. Gemeentelijke verordening op het gebruik van het kadaster. — W. B. A. 1019.

7208. Onder de schrifturen van het kadaster, waarvan de sectie en het nummer door de notarissen in hunne acten moeten worden vermeld, moeten ook verstaan worden de stukken, welke berusten in de archiven der gemeentebesturen. — Regtb. Zutphen 23 Junij 1853; W. 1452; H. R. 21 Oct. 1853; W. 1482; Gemst. 112; v. d. H. G. Z. XII, no. 577, 78; N. R. XLVI, § 34, 129; R. en W. IX, 119; P. W. 2137.

7209. De gemeentebesturen mogen de kadastrale plans niet op linnen doen opplakken, omdat dit van nadeeligen invloed is op de juistheid der kaarten, en de gewone bijwerking met behulp van het copiëerglas niet kan plaats hebben. — M. B. Z. 16 Maart 1868, no. 244, 2e afd.; Luttenberg 230; Comm. d. K. Overijssel 20 Maart 1868; Prov. blad Overijssel 1868, no. 19; Gelderland no. 38; Friesland no. 29.

7210. Medewerking door de gemeentebesturen te verleenen, bij de jaarlijksche opmetingen te velde, door de landmeters bij het kadaster. — Prov. blad Groningen 1853, no. 34.

7211. Maatregelen tot het bevorderen eener deugdelijke en nette bijhouding der kadastrale registers tot de gemeente-archiven behoorende. — M. F. 23 Januarij 1860, no. 72, afd. reg.; Bijv. 29; Prov. blad Gelderland 16; Z. Holland 20; N. Holland 10; Zeeland 12; Utrecht 17; Friesland 26; Overijssel 8; Groningen 13; Drenthe 9; Limburg 32.

7212. De notarissen moeten bij het opmaken

hunner acten, de kadastrale stukken raadplegen, die bij de bewaring van hypotheken en het kadaster berusten en niet die zich bij de gemeentebesturen bevinden. — M. v. J. 20 Maart 1856, no. 65; Luttenberg 37; N. N. VIII, 370; Prov. blad Gelderland 54; Z. Holland 53; N. Holland 52; Zeeland 39; Utrecht 33; Friesland 65; Overijssel 47; Groningen 39; Drenthe 16; Limburg 64; M. B. Z. 24 April 1856, no. 138, 2e afd.; Bijv. 65; R. en W. XI, 311.

7213. Bepalingen nopens de opmeting bij het kadaster, in verband met noodzakelijke of wenschelijke wijziging in de grensscheiding van gemeenten. — M. F. 4 Maart 1856; reg. Cir. 857; Bijv. 54.

7214. De notarissen kunnen, bij vervolging wegens verkeerde vermelding van kadastrale nummers in hunne acten, zich niet daarop beroepen, dat de nummers overeenstemmen met de kadastrale stukken bij het gemeentebestuur berustende, tijdens het opmaken der acten. — Regtb. Leeuwarden 22 Mei 1855; H. R. 14 December 1855; W. 1738; P. W. 2610; Tijds v. R. X, 309.

7215. Aan de gemeentebesturen is het verboden om extracten af te geven uit de kadastrale stukken. — M. B. Z. 26 April 1856; Luttenberg 47.

7216. Wijziging en aanvulling der bepalingen nopens de opsporing van gebouwen voor de dienst van het kadaster. — M. F. 13 Januarij 1857, no. 1857, no. 8; Bijv. 19.

7217. De opgaven van belanghebbenden wegens ontdekte verkeerde te naamstellingen in de kadastrale leggers, zijn vrij van segel. — M. F. 20 October 1858, no. 8; Bijv. 225.

7218. Verbetering van verkeerde te naam stellingen in de kohieren en kadastrale leggers. — M. F. 15 Junij 1869; Luttenberg 109.

7219. Kosten van het bijwerken der kadastrale registers en lijsten, van de gemeentebesturen. — M. F. 28 November 1855, no. 32; P. W. 2602.

7220. Vervaarding ten behoeve van gemeentebesturen van kopijen der kadastrale plans ter vervanging van de onbruikbaar geworden kopijen. — M. F. 19 Januarij 1857, no. 23; P. W. 2833.

7221. Het bijwerken der gemeente-registers van het kadaster door de landmeters, mag niet de geregelde voortzetting van hun gewoon dienstwerk verhinderen. — M. F. 11 Maart 1867, no. 56; P. W. 5084.

7222. De kadastrale plans bij de gemeentebesturen berustende, mogen niet worden opgeplakt; daardoor zouden zij hunne doorschijnendheid en dientengevolge hunne geschiktheid om op het copieerglas te worden bijgewerkt, verliezen. — M. F. 11 Maart 1868, no. 35; M. B. Z. 16 Maart 1868, no. 244, 2e afd.; P. W. 5810.

7223. Van de kadastrale stukken bij de gemeentebesturen berustende, mogen geene uittreksels of afschriften worden gegeven. — Gemst. 1200; M. F. 23 Febr. 1836; Luttenberg 23; Bijv. 101; Gemst. 1124.

7224. Bijwerking der kadastrale stukken ter gemeente-secretarie berustende. — Gemst. 1096.

Art. 205*k*.

7225. Wanneer aan den secretaris is opgedragem, om al het schrijfwerk te verrigten, dan mag op de begrooting geen schrijfloon voor het bijhouden der kiezerslijsten worden uitgetrokken. — Kon. Besl. 24 Mei 1863 (St. 66); Luttenberg 119; Gemst. 610, 612, 613, 614; W. B. A. 731, 733.

7226. Schippers die aan boord wonen, moeten ter zake van het kiesregt, worden beschouwd als inwoners der gemeente, waar zij zijn aangeslagen. — Prov. blad Groningen 1850, no. 96.

Art. 205*l*.

7227. Wanneer de raad weigert een door burgemeester en wethouders voorgedragen post voor straatverlichting op de begrooting te brengen, zijn ged. staten bevoegd, krachtens art. 212, deze kosten op de begrooting uit te trekken. — Kon. Besl. 1853; Gemst. 76; Gids II, 19.

7228. De gemeenteraad kan bij verordening aan de ingezetenen de verpligting opleggen, toe te laten dat straatlantarens aan hunne perceelen worden bevestigd. — Gemst. 1422; Rep. 1878, 2787.

7229. De kosten van het onderhoud van een vaart, welke daarvan de bestemming moge zijn, moeten op de begrooting worden gebragt, onververschillig of over de verpligting tot onderhoud met anderen geschil bestaat en onverkort later verhaal der kosten op den nalatige. — Kon. Besl. 7 Nov. 1869, no. 28; R. v. S. 1869, IX, 305.

7230. Op de begrooting mag een post worden uitgetrokken wegens schadeloosstelling voor het voeren van schouw over wegen, vaarten enz. — Verslag N. Brabant 1852.

7231. De kosten van het opmaken van een legger der wegen en voetpaden, bij provinciaal reglement voorgeschreven, komen voor rekening der gemeente. — Ged. St. Z. Holland 1 Junij 1853; Gemst. 101.

7232. Indien de raad weigert de kosten van vernieuwing eener bouwvallige brug, in een publieke weg der gemeente gelegen, op de begrooting te brengen, zijn gedeputeerde staten bevoegd, ambtshalve die kosten op de begrooting uit te trekken. — Ged. St. N. Brabant 10 Mei 1867; Gemst. 819.

7233. De regterlijke magt is onbevoegd om kennis te nemen van eene vordering, strekkende dat eene gemeente worde veroordeeld, tot het daarstellen der verlichting eener havenkom.

De voorschriften van artt. 1401 en 1402 B. W. kunnen nimmer aanleiding geven, tot de verpligting om schade te vergoeden, welk het gevolg is van eene daad of eene nalatigheid van staatregterlijken aard. — Regtb. Maastricht 7 Junij 1866; W. 2841; Gemst. 780.

7234. Is de straatverlichting eene *verpligte* uitgaaf in dien zin, dat bij weigering van den raad om daarin te voorzien, gedeputeerde staten bevoegd zouden zijn, daarvoor uit kracht van art. 212 een post op de begrooting te brengen? Ja. — Gids II, 59.

7235. Iets over de gasverlichting der gemeente. — Gids II, 586.

7236. Gas-contracten. — W. B. A. 812.

7237. De zoogenaamde traversen in de vroegere plattelands-gemeenten zijn in onderhoud overgenomen bij het rijk. — M. B. Z. 9 Februarij 1863, no 292, 3e afd.; Bijv. 56.

7238. Indien wegen verkeerd op den legger zijn gebragt, bestaat de eenige wijze, waarop zoodanige misslag te herstellen is, in het indienen van bezwaarschriften bij de administrative autoriteiten, des noods met beroep op den koning, terwijl de regter onbevoegd is van zoodanig bezwaar kennis te nemen; — H. R. 27 Februarij 1866; N. R. LXXXII, § 25, 201; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1013, 211; W. 2786; N. R. B. XVI, 338.

7239. Algemeene voorwaarden, waaronder bijdragen in de kosten van aanleg en verbetering van gemeente-, polder- en andere wegen in Noord-Brabant uit de provinciale fondsen worden verstrekt. — Ged. Staten N. Brabant 11 Julij 1854; Bijv. 299; E, 539.

7240. Het bestaan van de verpligting tot onderhoud wordt door de plaatsing op den legger uitgemaakt. De regter moet, zoolang een bepaald persoon als onderhoudspligtige daarop voorkomt, aannemen,

dat die verpligting op dezen rust. — H. R. 13 Februarij 1872; W. 3435; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1403, 191; N. R. C, § 19, 156.

7241. Wijziging in de voorschriften tot verkrijging van provinciale subsidiën voor de kunstmatige verbetering en het onderhoud van gemeentewegen in Limburg. — Ged. St. Limburg 12 Maart 1875; Bijv. 1875, 87.

7242. De gemeente is aansprakelijk voor handelingen van den raad door dezen verrigt met betrekking tot den legger der wegen. — Hof Leeuwarden 14 September 1881; W. 4682.

7243. Uit een legger der wegen kan op zich zelve geen verpligting tot onderhoud voortvloeijen, die verpligting is alleen gegrond op het politie reglement zelf, dat haar oplegt. — H. R. 17 April 1866; W. 2792; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1015, 236; N. R. LXXXII, § 44, 360; Gemst. 765.

7244. Hij die van een weg, voorkomende op den openbaren legger der gemeentewegen gebruik maakt als uitweg, kan ter zake van versmalling van dien weg alleen, geene burgerlijke regtsvordering instellen, indien daaraan niet ten grondslag ligt een beweerd zakelijk regt op dien weg, of eene beweerde wederregtelijke tegen hem persoonlijk gerigte daad. — H. R. 16 Maart 1866; W. 2783; v. d. H. B. R. XXX, no. 1014, 251; N. R. LXXXII, § 36, 290; Gemst. 760; Luttenberg 45.

7245. Aan de leden van het dagelijksch bestuur mag geen afzonderlijke belooning worden toegekend, voor het voeren van schouw over wegen en wateren, zoodanige werkzaamheden worden gerekend tot hunne gewone ambtsbezigheden te behooren, waarvoor zij belooning genieten. — Versl. N. Brabant 1869, 124, 1867, 57.

7246. Indien het onderhoud, de schouwing en de politie der wegen daaronder begrepen, ook die welke onder het beheer der gemeentebesturen zijn, werkelijk bij provinciaal reglement is geregeld, kunnen de staten aan de besturen niet de magt geven, dat onderwerp door plaatselijke regeling aan te vullen. — Gemst. 1566.

7247. Bij de bepaling van de gemeentewet, dat de kosten van het onderhoud der plaatselijke wegen op de gemeente-begrooting moeten worden uitgetrokken, behoort, in verband tot het toezigt van gedeputeerde staten, ten opzigte van de wijze van dat onderhoud en de verdeeling van dien last over meer dan één jaar, ook in verband met den toestand der gemeente-finantiën aan het oordeel van den gemeenteraad eenige vrijheid te worden gelaten. — Kon. Besl. 4 Junij 1868; R. v. S. VIII, 213.

7248. De kosten der straatverlichting behooren onder de uitgaven voor bruikbaarheid en veiligheid der publieke wegen, bruggen en straten, door de wet aan de gemeenten opgelegd. — Kon. Besl. 26 October 1880; R. v. S. XX, 391.

7249. Bij het indienen van bezwaren, hetzij tegen het primitief of tegen een der later opgemaakte kohieren van wegen en voetpaden, die alleen uitsluitend de onderhoudspligtigheid raken, kan niet in bezwaar worden gekomen tegen de schouwbaarheid of de openbaarheid van een weg, gelijk zij op den legger reeds volledig is uitgemaakt. — Kon. Besl. 1 September 1867; R. v. S. VII, 251.

7250. Is het beheer en onderhoud van waterleidingen, waterschapszorg? — Gemst. 1035.

7251. Is de gemeente verpligt tot het onderhoud van *voetpaden*, loopende over particuliere landen of erven naar dorpen, gehuchten of wegen? — Gemst. 1044.

7252. Het beplanten der bermen van openbare wegen met boomen. — W. B. A. 1256.

7253. Onderhoud van stationswegen. — Gemst. 1181, 1225.

7254. Onderhoud van wegen. — Gemst. 1246, 1250, 1252.

7255. Regeling van het onderhoud van wegen, vaarten enz. in Friesland. — Gemst. 1258.

7256. De kosten van herstel der wegen enz. in een bijzondere wijk der gemeente, mogen niet enkel over bewoners dier wijk worden omgeslagen. — Gemst. 1189.

7257. Verpligting van particulieren om door hen aangelegde straten te onderhouden. — Gemst. 1146.

Art. 205*m*.

7258. De gemeente behoeft slechts éene algemeene begraafplaats aan te leggen en te onderhouden. — M. B. Z. 8 Maart 1828, Bijv. E, 508.

7259. Het begraven van lijken, de begraafplaatsen en de begrafeniskosten zijn thans geregeld bij de wet van 10 April 1869 (St. 65).

7260. Op de begrooting moet steeds een post worden uitgetrokken voor het onderhoud der algemeene begraafplaats, ook al is deze eerst onlangs nieuw aangelegd en het waarschijnlijk is, dat geen kosten van onderhoud noodig zullen zijn. — Ged. St. N. Brabant 9 Januarij 1873; W. B. A. 1236.

7261. Afsluiting en beheer van algemeene begraafplaatsen. — W. B. A. 1226.

Art. 205*n*.

7262. Bij verordening mag aan de ingezetenen de verpligting niet worden opgelegd, dat zij zich van een emmer moeten voorzien. — Kon. Besl. 29 September 1853 (St. 108); W. B. A. 226; Gemst. 106; Gids II, 650; Luttenberg 87.

7263. De gemeentebesturen mogen onderling schikkingen aangaan, omtrent het gemeenschappelijk gebruik van brandbluschmiddelen. — M. B. Z. 9 September 1864, no. 272, 2e afd.; Comm. d. K. in Limburg; Prov. blad no. 96; G. v. O. 1080.

7264. Door de invoering der gemeentewet is het koninklijk besluit van 29 October 1827, no. 35, betreffende de brandbluschmiddelen in de gemeenten, vervallen. — M. B. Z. 6 April 1855, no. 133, 2e afd.; Bijv. 80; Luttenberg 210.

7265. Bij de regterlijke magt kunnen niet ter beslissing worden gebragt, de bezwaren wegens de inlijving bij de brandweer, of de redenen van vrijstelling dier dienst; dit behoort bij de administrative magt, daartoe bij de verordeningen aangewezen. — H. R. 3 Mei 1864; N. R. LXXVII, § 2, 8; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1027, 74; W. 2597.

7266. De kosten van brandblussching, waaronder ook die voor het uit elkander werken van het hooi bij brand zijn begrepen, zijn rekening van de gemeente. — Gemst. 1200.

7267. De kosten om particuliere slooten op de noodige breedte en diepte voor brand te houden, mag ten laste der eigenaren worden gebragt. — Gemst. 1202.

Art. 205*o*.

7268. Mr. M. H. Godefroi. Een woord over de verpligting der gemeenten tot voorziening in de huisvesting der regterlijke collegiën. — Bijdr. III, 280, 462; V, 252.

7269. Mag de gemeenteraad aan het rijk kosteloos gemeentegebouwen afstaan tot huisvesting van regtscollegiën en mag het rijk van zulk een aanbod gebruik maken? — Bijdr. III, 280, 462; Gemst. 433, 434; W. 541, id. 2120, 2147.

7270. Mr. L. Ph. C. van den Bergh. Bijdrage tot de beantwoording der vraag, of de provinciën

en gemeenten verpligt zijn, de localen voor de regterlijke collegiën te bekostigen. — Themis 2e, V, 563.

7271. Kostelooze afstand van gebouwen aan kerkelijke gemeenten. — Bijdr. III, 102.

7272. Is het kosteloos afstaan van een stedelijk gebouw subsidie in den geest der armenwet? — Bijdr. II, 399.

7273. Het rijk behoort te voorzien in het gebruik van localen voor de regterlijke magt en het ijkkantoor. — W. B. A. 858.

7274. Een koninklijk besluit, waarbij aan eene gemeente een subsidie wordt toegestaan, tot goedmaking der kosten van overbrenging eener regtbank uit het eene lokaal naar het ander, met vermelding dat dit laatste is een aan de gemeente toebehoorend gebouw, kan niet door die gemeente tegen den staat als een titel van eigendom worden ingeroepen.

Hetzelfde geldt voor brieven van een minister van justitie en van een gouverneur, waarin ter gelegenheid van de toekenning van een subsidie tot het doen van buitengewone herstellingen aan gemeld gebouw, met betrekking tot hetzelve ten opzigte van de gemeente gezegd wordt, qui est sa propriété.

Ook eene wet waarbij de ruiling van zekere goederen van den staat tegen zekere goederen van eene gemeente wordt goedgekeurd, kan niet tegen den staat als titel van eigendom gelden voor goederen, waarvan bij die wet een gedeelte als eigendom der gemeente is erkend. — Regtb. Roermond 30 Junij 1864; W. 2772; Gemst 755.

7275. Gebruik van gemeentelocalen voor den ijk en herijk van maten en gewigten — Gemst. 1268.

7276. De kosten voor verzekering van gemeente-eigendommen tegen brandschade, behooren tot de uitgaven, vereischt om in de behoeften der gemeenten te voorzien; zij behooren mitsdien op de begrooting voor te komen. — Kon. Besl. 15 April 1875; R. v. S. XV, 174.

Art. 205p.

7277. Beslissing over de toelating van gekozen leden der kamers van koophandel; nieuwe verkiezing; geloofsbrief. — Gemst. 1105, 1107.

7278. De verkiezingen voor de kamers van koophandel moeten in vergaderingen geschieden. — Gemst. 1107, 1108.

7279. Openbaarheid der vergaderingen van de kamers van koophandel en fabrieken. — Gemst. 1007, 1012.

7280. De betrekking van *vice*-consul is niet vereenigbaar met het lidmaatschap van een kamer van koophandel. — W. B. A. 1236.

7281. Beschouwingen over de kamers van koophandel. — Gemst. 1210, 1212.

7282. Onderzoek der geloofsbrieven van de leden der kamers van koophandel. — Gemst. 1210.

7283. Kiesgeregtigden bij tusschentijdsche verkiezingen voor de kamers van koophandel. — Gemst. 1211.

7284. Vereischten voor een lid van een kamer van koophandel. — 1205, 1207.

7285. Bestemming en verantwoording van de gelden aan kamers van koophandel toegestaan. — Gemst. 1225.

7286. Vaststelling van een reglement, bevattende algemeene bepalingen, betreffende de kamers van koophandel en fabrijken. — Kon. Besl. 9 November 1851 (St. 142); Luttenberg 194; 16 Februarij 1854 (St. 13); 11 Augustus 1859 (St. 80); 12 Julij 1873 (St. 108).

7287. Over het opvolgen van de adviezen van kamers van koophandel. — Gemst. 1255.

Art. 205q.

7288. De burgemeester moet onmiddelijk aan het geneeskundig toezigt berigt geven, wanneer ter zijne kennis komt, dat zich bij eene koe natuurlijke pokken op de uijers hebben vertoond en behulpzaam zijn in het verkrijgen van stof uit die pokken. — M. B. Z. 11 Augustus 1860, Lett. L, 9e afd.; Bijv. 225; Prov. blad Gelderland 96; Z. Holland 93; Zeeland 93; Utrecht 73; Friesland 98; Overijssel 39; Groningen 47; Drenthe 28.

7289. Aanwijzingen ten opzigte van het bevorderen der algemeene gezondheid in beetwortelsuikerfabrieken en de inrigtingen tot het vervaardigen van beenzwart. — M. B. Z. 14 Mei 1860, no. 152, 2e afd.; Bijv. 131; Prov. blad Z. Holland 72; Utrecht 56; Friesland 78; Overijssel 30.

7290. De bepaling in eene verordening, waarbij verboden wordt met honden aan voertuigen gespannen te rijden, in het belang van den openbaren gezondheidstoestand, behoort tot de bevoegdheid van den gemeenteraad. — H. R. 17 December 1867; W. 2971; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1200, 374; W. B. A. 975; Gemst. 854; Luttenberg 210.

7291. Verordening, houdende voorschriften om het verspreiden van ziekten zooveel mogelijk tegen te gaan, vastgesteld te Meppel. — Gemst. 98.

7292. Instructie betreffende het geneeskundig toezigt op de openbare vrouwen te Leiden. — Gemst. 107.

7293. Verordening tot regeling van het toezigt op gebouwen die als nadeelig voor de openbare gezondheid ter bewoning ongeschikt zijn, in de gemeente Rotterdam. Vastgesteld 12 April 1855. — Gemst. 189.

7294. Maatregelen te nemen in het belang van den openbaren gezondheidstoestand der ingezetenen. — M. B. Z. 2 Augustus 1856; lett. L, 9e afd.; Bijv. 167; Prov. blad Groningen 1856, no. 51.

7295. Plaatselijke vereenigingen tot verbetering van de volksgezondheid. — Gemst. 806.

7296. Voorschriften tot het nemen van voorzorgsmaatregelen tegen de vergiftiging door anijszaad, vermengd met zaden van dolle kervel. — M. B. Z. 16 Mei 1860, no. 277; Bijv. 134; Prov. blad Gelderland 64; Zeeland 68; Utrecht 58; Friesland 85; Groningen 33; Limburg 97.

7297. Inlichtingen nopens de vergiftiging door anijszaad, vermengd met zaden van dolle kervel en aanwijzing hoe kan worden vermeden het gevaar dezer vergiftiging. — M. B. Z. 4 September 1860, no. 168, 9e afd; Bijv. 263; Prov. blad Gelderland 102; Z. Holland 101; Zeeland 103; Utrecht 84; Friesland 115; Overijssel 43; Groningen 55; Limburg 136.

7298. Voorzorgsmaatregel bij de aankweeking van anijszaad in ons land. — M. B. Z. 5 September 1860, no. 190, 4e afd.; Bijv. 264; Prov. blad Gelderland 106; Zeeland 103; Friesland 116.

7299. Inlichtingen nopens de trichinenziekte en maatregelen tot wering derzelve. — M. B. Z. 28 Februarij 1867, no. 132, 9e afd.; Bijv. 77; Prov. blad Gelderland 226; Z. Holland 47; Zeeland 38; Utrecht 86; Friesland 59; Overijssel 40; Groningen 31; Drenthe 16; Limburg 65

7300. Aanbeveling tot het nemen van maatregelen tot wering der cholera. — Kon. Besl. 15 Augustus 1867, no. 216, 9e afd.; Bijv. 300; Prov. blad Gelderland 393; Z. Holland 141; Zeeland 94; Utrecht 219; Friesland 146; Overijssel 99; Groningen 78; Drenthe 48; Limburg 145.

7301. Benoeming eener commissie tot onderzoek van het drinkwater in die gemeenten, alwaar de

cholera asiatica het hevigst heeft gewoed en het aangeven van middelen ter voorziening in de behoefte aan zuiver drinkwater. — Kon. Besl. 16 Julij 1866, no. 68; Bijv. 243; Luttenberg 101.

7302. Briefwisseling te Amsterdam over de keuring van levensmiddelen. — Gemst. 1229.

7303. Gunstige werking van de ziektenwet, ten opzigte van de vaccinatie. — Gemst. 1134.

7304. Algemeene en plaatselijke gezondheidspolitie — Gemst. 1015.

7305. Kennisgeving van plaatselijke verordeningen voor de volksgezondheid aan den inspecteur van het geneeskundig staatstoezigt. — W. B. A. 1080.

Art. 205r.

7306. De renten van gemeenteschulden moeten worden uitgetrokken op de begrooting van het jaar waarover zij loopen, wanneer zij eerst op den 1 Januarij van het volgende jaar invorderbaar zijn. — Gemst. 116, 117.

7307. Negotiatie tot lage rente met premiën bij wijze van loterij, beschouwd als middel van geldleening voor eene gemeente, en het plan dat daarbij in aanmerking zou komen. — Bijdr. I, 79,

7308. Mogen bij eene geldleening voor eene gemeente, voor rente en aflossing, de gewone inkomsten worden aangewezen, of moeten speciale inkomsten worden aangeduid, waaruit de uitgaven voor rente en aflossing kunnen worden bestreden? — Bijdr. I, 266, V, 320.

7309. Bij eene geldleening voor den aanleg van een straatweg behoort de aflossing zoo te zijn geregeld, dat deze is afgeloopen, voordat de weg weder moet worden vernieuwd; eene aflossing over 58 jaren is om die reden te lang en kan zoodanig plan van geldleening niet worden goedgekeurd. — Kon. Besl. 1 Maart 1866; no. 62; R. v. S. VI, 112.

7310. De ontvangsten en uitgaven van gemeentelijke gasfabrieken behoeven niet op de begrooting te worden uitgetrokken. — M. B. Z. 31 Julij 1867, no. 205; Gemst. 831.

7311. Voorschriften nopens het stellen van aflossingstermijnen van door plaatselijke besturen te doene geldleeningen; het beleggen van de opbrengst van verkochte plaatselijke eigendommen en van afgeloste kapitalen. — M. B. Z. 26 Februarij 1848; Bijv. 104; E, 243.

7312. Beschikking door de gemeente over gelden waarover een regtsgeding hangende is. — W. B. A. 815.

7313. Betaalde coupons moeten van een onuitwischbaar merk van kwijting worden voorzien. — Prov. blad Groningen 1853, no. 9.

7314. Mag het geld, dat door den Nederlandschen burger als belasting wordt opgebragt, worden geleend aan eene maatschappij van particulieren tot haar eigen winstbejag? Een woord aan het Nederlandsche volk door iemand. — Breda 1866.

7315. Een bewijs van aandeel in eene geldleening ten laste eener gemeente, mag worden gesteld op een formaatzegel van 15 ct. — M. v. F. 1 Dec. 1868, no. 35; P. W. 5481.

7316. De gemeentebesturen mogen geene posten op de begrooting in uitgaaf en en ontvangst brengen, wegens het op beleening of prolongatie uitzetten van gemeentegelden. — Kon. Besl. 15 December 1866, no. 51; R. v. S. VII, 4.

7317. De gewone aflossing van schuld, strekkende ter voldoening aan de bepalingen, waaronder de schuld is aangegaan, moet op de begrooting als een gewone uitgave gebragt worden. — Kon. Besl. 23; April 1880 (St. 73); W. B. A. 1614; Gemst. 1694; Rep. 1880, 6449.

7318. Een post op de begrooting voorkomende en strekkende tot periodieke aflossing van schuld, kan niet als buitengewone uitgaaf worden aangemerkt. — Kon. Besl. 23 April 1880; R. v. S. XX, 159.

7319. Verantwoording van renten van gemeenteschuld. — Gemst. 1114.

Art. 205s.

7320. Uitschotten voor voeding en huisvesting, door den burgemeester gedaan aan armen, die in de gemeente domicilie van onderstand hebben en zoodanige hulp niet van de armbesturen kunnen erlangen, is een opeischbare schuld ten laste der gemeente, die op de begrooting moet worden gebragt. — Ged. St. N. Brabant 26 Maart 1861; Gemst. 499.

Art. 205u.

7321. De kosten van het Staatsblad met het alphabetisch register zijn bepaald op f 4,00 voor iederen jaargang. — Kon. Besl. 21 Januarij 1848 (St 1); W. B. A. 220, 230; Gemst. 27; Gids I, 239, 293.

7322. De gemeentebesturen zijn niet meer verpligt om zich de Staats-Courant aan te schaffen, het daartoe betrekkelijk koninklijk besluit van 1 Januarij 1814, no. 1, is door de invoering der gemeentewet vervallen. — M. B. Z. 16 Maart 1852; Gemst. 27; W. B. A. 146; Gids I, 239.

7323. In verschillende zin is beslist of de kosten van het Prov. blad door de gemeentebesturen moeten worden voldaan, dan wel of het provinciaal bestuur dit gratis aan de gemeenten behoort te verstrekken. — Prov. St. Z. Holland 12 Junij 1831, in Verslag 48; Gemst. 513; W. B. A. 686, 791; id. Zeeland 1861, id. Utrecht 1861.

Art. 205w.

7324. Over dezen post mag door het gemeentebestuur buiten medewerking van gedeputeerde staten niet anders worden beschikt, dan tot het overschrijven op begrootingsposten, waarop de begrooting zelve overschrijving veroorlooft. — M. B. Z. 24 Januarij 1852; no. 209, 2e afd.; Bijv. 31; Gemst. 18, 20, 27; W. B. A. 138, 148; Luttenberg 6; Prov. blad Groningen 1852, no. 23; 1853, no. 52.

7325. Door onvoorziene uitgaven moeten worden verstaan, uitgaven die bij de vaststelling der begrooting niet voorzien of verwacht werden. — Gemst. 1275.

7326. Over den post voor onvoorziene uitgaven mag niet worden beschikt zonder magtiging van gedeputeerde staten, tot het doen van een uitgave, waarvoor op de begrooting geen post voorkomt. — Gemst. 1503, 1505; Rep. 1880, 7123.

7327. Het is niet in strijd met dit art., dat een door gedeputeerde staten bevolen uitgaaf, uit de onvoorziene uitgaven wordt gekweten. — Kon. Besl. 25 October 1878; R. v. S. XVIII, 557.

Ars. 205x.

7328. De onderscheidingsteekenen van den burgemeester, moeten door dezen worden betaald, indien de raad ze niet ten laste der gemeente wil nemen. — Prov. blad Gelderland, 1852, 113 en 117.

7329. Wanneer de wet de medewerking der plaatselijke besturen vordert, en deze medewerking kosten veroorzaakt, kunnen die kosten worden beschouwd als door de wet opgelegd. — M. B. Z. 4 Augustus 1854, no. 176; Walker Cremer.

7330. De kosten der rustende schutterij moeten op de begrooting worden uitgetrokken, ingevolge

art. 34 der wet van 11 April 1827, St. 17. — M. B. Z. 27 Julij 1861; Gemst 517; W. B. A. 636; Versl. Zeeland 1858.

7331. L. F. G. P. Schreuder. Iets betreffende de gemeentecomptabiliteit, in verband met de kosten der schutterij. — Bijdr. Boer en Fruin XXV, 1.

7332. Is het onderhoud van kazernen en kazernemeubelen, eene uitgaaf die ten laste der gemeenten kan worden gebragt? — Bijdr. I, 211.

7333. Over de verpligting der gemeente tot onderhoud van militairen. — Bijdr. II, 333.

7334. Wanneer gedeputeerde staten de oprigting eener nieuwe school bevelen, moet de raad daarvoor de noodige middelen op de begrooting aanwijzen. — Kon. Besl. 25 Februarij 1863, no. 61; R. v. S. II, 102.

7335. De kosten van het openbaar lager onderwijs komen ten laste der gemeente. — Art. 31 der onderwijswet van 13 Augustus 1857, St. 103.

7336. De kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen in gestichten verpleegd, moeten door de gemeente van het onderstandsdomicilie worden gedragen. — Art. 26 der wet op het armbestuur van 29 Junij 1857 (St. 100).

7337. De aanvragen van gemeentebesturen tot het bekomen van rijks bijdragen in de verpleegkosten van behoeftige krankzinnigen, moeten worden gerigt aan gedeputeerde staten. — M. B. Z. 9 Maart 1875, no. 29; Bijv. 1875, 90; Prov. blad Drenthe 8; id. Limburg 32.

7338. Voorschriften omtrent de maatregelen te nemen ten aanzien van personen in gestichten voor krankzinnigen opgenomen, die geen blijken van krankzinnigheid geven. — M. J. 23 Junij 1875, no. 142; Bijv. 1875, 169.

7339. Inrigting der declaratiën ten laste van het rijk wegens bijdragen ter gemoetkoming in de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen. — M. B. Z. 30 Junij 1875, no. 24; Bijv. 1875, 180.

7340. Bij het requisitoir tot de opneming van een krankzinnige, moet een bepaald gesticht worden aangewezen. — M. v. J. 1 Januarij 1854; Bijv. 19, E, 491; Luttenberg 208.

7341. Voorschriften betrekkelijk de declaratiën wegens verleende bijdragen aan gemeenten in de kosten der verpleging aan arme krankzinnigen. — Ged. St. Z. Holland 21 Julij 1856, no. 3; Bijv. 162, E, 397; Prov. blad 85.

7342. De mandaten tot betaling van bijdragen in de kosten van wege het rijk en de provincie, zijn aan zegelregt onderworpen. — Ged. Staten Z. Holland 25 Februarij 1857, no. 3; Bijv. 61, E, 109; Luttenberg 41; Prov. blad 28.

7343. De requesten van gemeentebesturen om rijks- en provinciale bijdragen in de kosten van verpleging van arme krankzinnigen, kunnen op ongezegeld papier worden gesteld. — M. B. Z. 24 Februarij 1859, no. 162, 7e afd.; Bijv. 55, E, 158; Luttenberg 19; Prov. blad Gelderland 30; Z. Holland 28; Overijssel 11; Groningen 12; Limburg 45.

7344. Kosten voor bedelaars in gestichten komen ten laste der gemeenten van het onderstandsdomicilie. — Art. 66 der wet op het armbestuur van 29 Junij 1854 (St. 100); bij de wijziging dezer wet komen zij ten laste des rijks.

7345. Voorschrift omtrent de inrigting der kwitantiën van storting, wegens verpleging van personen in de gestichten te Ommerschans en Veenhuizen gevestigd. — M. B. Z. 16 Januarij 1860, no. 264, 7e afd.; Bijv. 22; Luttenberg 6; Prov. blad Gelderland 12; Z. Holland 14; Overijssel 4; Groningen 9; Drenthe 6; Limburg 24.

7346. Bedelaars veroordeeld om naar de bedelaarsgestichten te worden overgebragt, moeten niet worden opgezonden, indien zij binnen veertien dagen verzoeken van die opzending te worden vrijgesteld en behoort te worden gewacht, totdat op hun verzoek is beschikt. — M. v. J. 14 November 1855; Bijv. 578, E, 761; Luttenberg 250.

7347. Voorschriften omtrent de kortingen op het pensioen van personen, die in de bedelaarskoloniën worden verpleegd. — M. B. Z. 26 September 1855; Bijv. 437. E, 450.

7348. W. Th. Gevers Deynoot Inkwartieringen — Leiden 1878; Rep. 1878, 428.

7349. Bepaling dat door de besturen der gemeenten ten platten lande geene betalingen meer behoeven te worden gedaan voor de schadeloosstellingen wegens het gemis van heerlijke regten. — Ged. St. N. Brabant 24 Maart 1851; Bijv. 193, E, 38.

7350. De weigering van gedeputeerde staten tot goedkeuring der begrooting is gegrond als daarop is uitgetrokken een subsidie aan het burgerlijk armbestuur, indien de armverzorging in de gemeente niet strookt met de beginselen der armenwet. — Kon. Besl. 3 Julij 1871; R. v. S. XI, 242; 18 Junij 1872; R. v. S. XII, 191; 2 Julij 1872; R. v. S. XII, 216; 3 September 1872; R. v. S. XII, 301; 26 April 1873; R. v. S. XIII, 175; 14 Mei 1873; R. v. S. XIII, 215.

7351. De gemeenteraad mag op de begrooting geen som uittrekken voor jaarwedde van den amanuentis bij het algemeen armbestuur, zonder dat voor dit subsidie een met redenen omkleed besluit is genomen overeenkomstig art. 59—61 der armenwet. — Kon. Besl. 10 Augustus 1871; R. v. S. XI, 279.

7352. De overeenkomst tusschen een gemeentebestuur en het bestuur van een gesticht voor krankzinnigen aangegaan, betreffende de verpleging van behoeftige krankzinnigen, is onderworpen eerst aan een vast registratieregt van 80 cts. en later na afloop van elk jaar van 1/4 pct. van het over het afgeloopen jaar betaald bedrag. — M. F. 20 Dec. 1865, no. 621; W. 4887. De bepalingen omtrent de kosten, op de verpleging van krankzinnigen vallende, zijn gewijzigd bij art. 4 der wet van 1 Junij 1870 (St. 85).

7353. Gedeputeerde staten zijn bevoegd hunne goedkeuring te onthouden aan een begrooting waarop de toelage voor kosten van de dienstdoende schutterij als een uitvloeisel der wet van 11 April 1827 (St. 17) niet voorkomt. — Kon. Besl. 6 Maart 1870; R. v. S. X, 78.

7354. Onderzoek naar de inrigting der kazernen uit een hygienisch oogpunt. — Gemst. 1214.

7355. De kosten van krankzinnigen komen, zoolang de lijder zelf betalen kan, niet voor rekening der gemeente. — Gemst. 1222.

7356. Subsidiën van rijk en provincie voor krankzinnigen komen niet te pas, tenzij ook de gemeente bijdrage. — Gemst. 1253.

7357. Voortdurende bekostiging van arme krankzinnigen door dezelfde gemeente. — Gemst. 1261, 1264.

7358. Voorloopige bewaring enz. van krankzinnigen. — M. B. Z. 9 Maart 1873; Gemst. 1122.

7359. Uitkeering van het provinciaal subsidie voor behoeftige krankzinnigen, kan niet aan armbesturen worden verleend. — Ged. St. Gelderland; Gemst. 1139.

7360. Betaling der verplegingskosten van een krankzinnige, op last der politie in een gesticht opgenomen. — Gemst. 1075.

7361. Tijdstip van het aanvragen der magtiging

van gedeputeerde staten om een behoeftig krankzinnige in een gesticht te plaatsen; in den regel behoort te gelijk met de regterlijke magtiging ook die van gedeputeerde staten te worden gevraagd. — Ged. St. Friesland 30 Mei 1872; Gemst. 1082.

7362. Subsidiën aan gemeenten voor de verpleging van behoeftige krankzinnigen. — W. B. A. 1139.

Art. 206.

7363. Voorschriften omtrent de gemeentebegrooting worden gevonden in W. B. A. — Gelderland, W. B. A. 167, 172; Prov. blad 1861, no. 127; Groningen, W. B. A. 160; Zeeland, Prov. blad 1867, no. 27; 1852, no. 100.

7364. Gedeputeerde staten zijn uitgenoodigd, om voorschriften te geven omtrent de inrigting der gemeentebegrootingen ten aanzien van het viervijfde der opbrengst van de personele belasting, in dien zin, dat over het dienstjaar niet anders worde uitgetrokken, als door het rijk die belasting wordt ontvangen. — M. B. Z. 11 Junij 1866; G. v. O. 1305.

7365. Voorschriften betreffende de inrigting der begrootingen van inkomsten en uitgaven van de gemeenten in Z. Holland. — Kon. Besl. 19 April 1869, no. 45; Prov. blad Z. Holland 45.

Art. 207.

7366. Gedeputeerde staten zijn bevoegd de goedkeuring der begrooting te weigeren, om redenen, die den raad bij de vaststelling nog niet bekend waren. — Kon. Besl. 20 Februarij 1854; Gemst. 128; W. B. A. 247.

7367. De raad mag de goedkeuring der begrooting niet weigeren, om daardoor een votum van wantrouwen tegen burgemeester en wethouders uit te brengen; de raad kan alleen de begrooting wijzigen. — Gemst. 58, 587; W. B. A. 707.

7368. J. H. Bouwer. Gedeputeerde staten hebben niet het regt de begrooting van een gemeenteraad af te stemmen op grond, dat de een of andere bepaling in strijd is met de gezondheidspolitie. — Thesis XXV; Leiden 1870.

7369. Ten onregte wordt een begrooting door gedeputeerde staten niet goedgekeurd als een gemeente die zich met een andere verbonden heeft, een weg duurzaam in goeden staat te onderhouden, weigert, anders dan onder bepaalde voorwaarden, uitgaven uit te trekken vòor een geheele verbetering van dien weg, van zoodanigen aard, dat zij het karakter heeft van een geheele vernieuwing. — Kon. Besl. 16 Augustus 1877; R. v. S. XVII, 443.

7370. Niet goedkeuring der begrooting is een geoorloofd middel voor gedeputeerde staten, om uitwerking te verzekeren aan hunne beslissingen, ten aanzien van het geldelijk beheer der gemeentehuishouding. — Kon. Besl. 18 Mei 1873; R. v. S. XIII, 20.

7371. Teregt wordt de goedkeuring onthouden aan het raadsbesluit tot aanvulling der begrooting, op grond, dat het diende om tegemoetkoming te verleenen aan een aannemer, die tengevolge van onnauwkeurige informatiën te laag heeft ingeschreven. — Kon. Besl. 12 October 1875; R. v. S. XV, 549.

Art. 208.

7372. Ieder lid van den gemeenteraad heeft het regt zijne bezwaren tegen de begrooting aan gedeputeerde staten mede te deelen. — W. B. A. 954.

7373. Verdaging van de beslissing van gedeputeerde staten over de begrooting na aanvang van het dienstjaar. — Gemst. 1029.

Art. 209.

7374. Indien de gemeenteraad in zijn beroep op den koning van een besluit van gedeputeerde staten, houdende aanvulling van de begrooting, den termijn van dertig dagen bij art. 200 bepaald, heeft laten voorbijgaan, is het beroep niet ontvankelijk. — Kon. Besl. 6 Januarij 1870, no. 11; R. v. S. 1870 X, 17.

7375. Indien gedeputeerde staten bij twee afzonderlijke besluiten hebben bevolen, vooreerst het brengen van een nieuwen post in uitgaaf op de gemeentebegrooting en bij een tweede besluit de middelen hebben aangewezen tot dekking van dien post, zijn de termijnen van hooger beroep bij art. 200 voorgeschreven, afzonderlijk te berekenen van af de dagteekening van ieder besluit. — Kon. Besl. 5 Maart 1880; Luttenberg 56.

7376. Een besluit van gedeputeerde staten, waarbij de beslissing over een gemeente-begrooting wordt verdaagd, is niet voor hooger beroep vatbaar. — Kon. Besl. 13 Junij 1872; R. v. S. XII, 228.

7377. Indien gedeputeerde staten weigeren de begrooting goed te keuren, heeft enkel de raad het regt daartegen bij den koning voorziening te vragen, bij goedkeuring kan de begrooting dadelijk werken; zonder dat daar tegen nog een voorziening is opengesteld. — Kon. Besl. 18 Junij 1866; R. v. S. VI, 244.

Art. 210.

7378. Reiskosten, aangewend om zich te begeven naar vergaderingen eener vereeniging van burgemeesters en secretarissen mogen niet ten laste der gemeente worden gebragt. — Kon. Besl. 2 Junij 1859; Gemst. 405; W. B. A. 524.

7379. De vraag of een verzocht, maar nog niet verleend subsidie, onder de raming van inkomsten op de gemeente-begrooting mag worden opgenomen, hangt af van de bijzondere omstandigheden in elk geval. Gedeputeerde staten zijn bevoegd te onderzoeken of er redenen bestaan om aan te nemen, dat het subsidie toegestaan dan wel geweigerd zal worden en daarvan hunne goedkeuring van de begrooting te doen afhangen. — Kon. Besl. 16 Mei 1881 (St. 59); W. B. A. 1668; Gemst. 1549; Rep. 1881, 9311.

7380. Gedeputeeerde staten mogen de goedkeuring eener begrooting niet weigeren, op grond, dat de gemeenteraad bezwaar maakt daarop uitgaven te brengen, die, volgens inzien van den raad, behooren tot een vroegeren dienst. — Kon. Besl. 18 Junij 1872: R. v. S. XII, 191.

7381. Teregt wordt door gedeputeerde staten de goedkeuring van een uitgaaf op een post, voorkomende op een door hen niet goedgekeurde begrooting en waarover de beschikking door hen is verboden. — Kon. Besl. 7 Augustus 1878; R. v. S. XVIII, 374.

Art. 211.

7382. De magtiging tot het doen van uitgaven op de helft, eens verleend, blijft van kracht, tot dat latere bedenkingen daarin wijziging brengen. — M. B. Z. 17 Junij 1853; Walker Cremer, 104.

Art. 212.

7383. Eene moeijelijkheid die zich kan voordoen bij de toepassing van art. 212.

Kunnen gedeputeerde staten het bedrag der *inkomsten* verhoogen, indien anders, verpligte uitgaven niet kunnen worden gedaan? — Gemst. 589.

7384. Wanneer gedeputeerde staten, bij de vaststelling der jaarwedde van den gemeente-ontvanger, hebben bepaald, dat die wedde zal zijn ingegaan

den 1 Januarij bevorens, en het koninklijk besluit waarbij die vaststelling is goedgekeurd, geene melding maakt van den dag waarop de wedde gerekend wordt te zijn ingegaan, moet de wedde berekend worden, sedert den dag van het koninklijk besluit en behoeft het meerdere, invoege door gedeputeerde staten vastgesteld, niet op de begrooting te worden gebragt. — Kon. Besl. 31 December 1856 (St. 168); Luttenberg 260.

7385. Er bestaat verschil van gevoelen over de vraag of gedeputeerde staten dit art. mogen toepassen, wanneer de raad een post op de begrooting brengt tot een minder bedrag, dan gedeputeerde staten noodig oordeelen, dan wel of gedeputeerde staten in dat geval de goedkeuring der begrooting behooren te weigeren. — Ged. St. Z. Holland 30 December 1856; Gemst. 62, 236, 287, 297.

7386. Indien gedeputeerde staten de begrooting goedkeuren, echter deze aanvullen door nieuwe posten daaraan toe te voegen, is ook de raad ontvankelijk in zijn beroep bij den koning tegen die aanvullingen. — Kon. Besl. 1 September 1867, no. 56, R. v. S. VII, 254; Gemst. 843; W. B. A. 970.

7387. Gedeputeerde staten zijn niet alleen bevoegd om bij weigering van den raad een nieuwe post in uitgave op de begrooting te brengen, maar ook om een post te verhoogen, indien de raad daarvoor een geheel onvoldoend bedrag heeft uitgetrokken. — Kon. Besl. 26 October 1880; R. v. S. XX, 391; Luttenberg 299.

7388. Indien gedeputeerde staten in de gemeente-begrooting, alleen krachtens dit art., een wijziging hebben gebragt, kan tegen het besluit, waarbij de begrooting eerst na die wijziging werd goedgekeurd, in hooger beroep bij den koning worden gekomen. — Kon. Besl. 12 April 1880, no. 23; W. B. A. 1671; Rep. 1881, 9310.

7389. G. J. P. Schimmelpenninck. Door de verplichting tot uitgaven, welke aan de gemeenten ook tegen haren wil kan worden opgelegd en de beperking van haar regt tot het aanwijzen der middelen ter voorziening in die uitgaven, wordt aan de autonomie van haar bestuur te kort gedaan. — Thesis XXXIV; Leiden 1875.

7390. De bevoegdheid van gedeputeerde staten om uitgaven op de begrooting eener gemeente te brengen, wordt niet uitgesloten, als de gemeenteraad een door de wet opgelegde uitgave *in naam* (pro-memorie) op de begrooting brengt. — Gemst. 1520; Rep. 1880, 7890; Kon. Besl. 26 October 1880, no. 15; R. v. S. XX, 391; W. B. A. 1660; Rep. 1881, 9138.

7391. Zoodra gedeputeerde staten teregt of te onregt het onderhoud van een weg voor een gemeentelast houden, mogen zij art. 212 daarop toepassen. — Gemst. 982.

7392. Tegen besluiten, door gedeputeerde staten genomen tot wijziging van de begrooting ter uitvoering van art. 212, staat hooger beroep open. — Kon. Besl. 19 Augustus 1878; R. v. S. XIII, 318.

7393. Van vermindering der credieten in het tweede lid van dit art. bedoeld, kan slechts sprake zijn, voor zoover de daarbij beschikbaar gestelde gelden in werkelijkheid nog beschikbaar zijn. — W. B. A. 1714; Rep. 1882, 11676.

7394. Bij onwil van het gemeentebestuur tot het brengen van de kosten der dienstdoende schutterij op de begrooting der gemeente, is de bevoegdheid van gedeputeerde staten, om den daarvoor noodigen post op de begrooting te brengen, niet beperkt tot het geval van onderzoek der begrooting, welke volgens art. 207 en 208 aan hunne goedkeuring wordt onderworpen vóór den aanvang van het dienstjaar waarover zij loopt. — Kon. Besl. 7 Februarij 1870; R. v. S. X, 45.

7395. Indien gedeputeerde staten een nieuwen post van uitgaaf op de begrooting brengen en later tot aanwijzing der middelen tot dekking overgaan, nadat de gemeenteraad geweigerd heeft zulks te doen, moet de termijn voor het hooger beroep, ten aanzien van elk dier besluiten, gerekend worden van den dag waarop het genomen is. — Kon. Besl. 5 Maart 1880; R. v. S. XX, 98; 13 Septembre 1880; R. v. S. XX, 346.

7396. Gedeputeerde staten kunnen geene vermindering van posten bevelen op een gemeente-begrooting, tegenover een door hen bevolen nieuwe uitgaaf, indien die posten ten gevolge van betalingen, waartoe gedeputeerde staten magtiging verleenden, bedoelde vermindering niet meer toelieten. — Kon. Besl. 27 October 1873; R. v. S. XIII, 384.

7397. Een beroep tegen een krachtens art. 212 door gedeputeerde staten verhoogden post van uitgaaf op de begrooting, welke in haar geheel het uitvloeisel is eener bijzondere wet en als zoodanig door gedeputeerde staten vroeger onherroepelijk werd vastgesteld, is ongegrond. — Kon. Besl. 24 Aug. 1874; R. v. S. XIV, 387.

7398. Bij toepassing van art. 212 op een gemeente-begrooting is beroep op den koning toegelaten. — Kon. Besl. 19 Augustus 1873, no. 20; R. v. S. XIII, 318; Gemst. 1171. Anders 1173.

7399. Dit art. geldt ook voor een reeds goedgekeurde begrooting. — Kon. Besl. 24 Augustus 1874; R. v. S. XIV, 387.

7400. Toepassing van art. 212 wegens gemis van een legger der gemeentewegen. — Ged. St. N. Brabant 2 Julij 1872; Gemst. 1093.

7401. Is beroep op den koning van besluiten door gedeputeerde staten, naar aanleiding van art. 212 gem.w. genomen, bestaanbaar? — W. B. A. 1267.

Art. 213.

7402. Verhooging van subsidie aan een algemeen armbestuur, vereischt de goedkeuring van gedeputeerde staten. — Kon. Besl. 21 December 1862, no. 11; R. v. St. I, 191.

7403. Deze bepaling belet niet, dat de onroerende goederen der gemeente, door een schuldeischer in beslag genomen kunnen worden, die zich alleen regelt naar het privaat burgerlijk regt. — Gemst. 656.

7404. Aan een hulponderwijzer mag uit de gemeentekas geen gratificatie worden gegeven, omdat dit inderdaad eene verhooging van jaarwedde is en deze niet zonder goedkeuring van gedeputeerde staten mogen worden vastgesteld of gewijzigd. — Kon. Besl. 17 September 1868, no. 20; R. v. S. VIII, 315; Gemst. 898.

7405. Uit het oogpunt van een behoorlijk beheer der gemeente-financiën kan niet worden goedgekeurd, dat een geldleening worde aangegaan om gewone uitgaven en de renten der geldleening zelve te dekken. — Kon. Besl. 6 October 1872, no. 10: R. v. S. VII, 324; Gemst. 1112.

7406. Elk raadsbesluit waarvan de uitvoering tot onkosten leidt, voor welke geene gelden op de begrooting beschikbaar zijn, behoort aan de goedkeuring van gedeputeerde staten te worden onderworpen. — W. B. A. 1610; Rep. 1880, 6194.

7407. Aan dit art. kan niet de bevoegdheid worden ontleend van gedeputeerde staten, om te beslissen over het wijzigen der gemeente-begrooting, indien die wijziging bloot bestaat in het toevoegen van een post aan de begrooting van uitgaven. — W. B. A. 1614; Rep. 1880, 6446.

7408. Aan een aannemer van een gemeentewerk mag geen gratificatie boven de aannemingsom door den gemeenteraad worden gegeven, alleen omdat hij ten gevolge van verkeerde opgaven van een leverancier, zich in de aannemingsom heeft vergist. — Gedeputeerde staten N. Brabant 11 Januarij 1875, no. 11; Kon. Besl. 12 October 1875, no. 26; R. v. S. XV, 549; Gemst. 1274.

7409. De ontvanger is verpligt betaling te weigeren van een mandaat in behoorlijken vorm en door burgemeester en wethouders geteekend, indien het bedrag hooger is dan daarvoor op de begrooting is uitgetrokken. — Gemst. 1222.

7410. Weigering van goedkeuring der begrooting door gedeputeerde staten, is niet geregtvaardigd, op grond, dat daarop is uitgetrokken een subsidie aan het algemeen armbestuur, als de noodzakelijkheid van het voorgedragen subsidie voldoende is aangetoond. — Kon. Besl. 26 April 1873; R. v. S. XIII, 176.

Art. 214.

7411. In de officiële uitgave dezer wet in het Staatsblad staat in plaats van „*over*schrijving" „*om*schrijving."

7412. De raadsbesluiten tot wijziging, tot af- en overschrijving en tot beschikking op onvoorziene uitgaven, behooren aan gedeputeerde staten ter goedkeuring te worden ingezonden vóór 15 Junij van het jaar, volgende op dat, waartoe zij betrekking hebben. — Ged. St. Zeeland 18 Julij 1879, no. 99; Prov. blad 69; Bijv. 201.

7413. Gedeputeerde staten kunnen voor de af- en overschrijving de magtiging weigeren, indien daardoor op den post, waaruit de afschrijving plaats heeft, geen genoegzaam bedrag zou overblijven, om de opeischbare schulden der gemeente te kunnen voldoen — Kon. Besl. 4 November 1857, no. 7; Gemst. 322; W. B. A. 443.

7414. Overschrijving uit den post voor onvoorziene uitgaven, op een nieuwe post, die bij de vaststelling der begrooting niet werd vermeld, vereischt de magtiging van gedeputeerde staten. — M. B. Z. 24 Januarij 1852, no. 209, 2e afd.; Bijv. 31, E, 173; Luttenberg 6; Gids I, 287; Gemst. 18, 20, 27; W. B. A. 138, 148.

7415. De gemeentebesturen in Zuid-Holland moeten de raadsbesluiten, houdende beschikking over den post van onvoorziene uitgaven en het doen van af- en overschrijving op posten der begrooting, driemaandelijks inzenden binnen de eerste veertien dagen na het einde van ieder kwartaal, behoudens eene tusschentijdsche inzending in spoedeischende gevallen, met aanwijzing alsdan van de daartoe leidende redenen. — Ged. St. Z. Holland 3 Februarij 1852, no. 15 Prov. blad 23; 10 Mei 1854, no. 6; Prov. blad no. 64; 2 Maart 1864, no. 38; Prov. blad 25.

7416. Ontwerp-raadsbesluit tot af- en overschrijving op de begrooting. — Gemst. 34.

7417. Ged. Staten zijn bevoegd de innerlijke waarde te beoordeelen van een besluit van den raad, waarbij tot eene uitgave wordt besloten: de raad mag geen uitgave doen, om in de hulpbehoevende omstandigheden van een ingezeten te gemoet te komen. — Kon. Besl. 7 Junij 1867, no. 45; R. v. S. VI, 234.

7418. Na den laatsten Julij kan geen af- of overschrijving meer geschieden op de begrooting van het vorig jaar, omdat dan het dienstjaar is gesloten. — Ged. St. Friesland 4 Augustus 1869, no. 17; Prov. blad 81.

7419. De goedgekeurde raadsbesluiten tot afschrijving van een bedrag van den post voor onvoorziene uitgaven en overschrijving daarvan op een ander artikel, geven daartoe wel de *bevoegdheid*, maar leggen niet de verpligting daartoe op. — Gemst. 1514; Rep. 1880, 7620.

7420. Indien een begrootingspost door het dagelijksch bestuur wordt overschreden, kan de raad af- en overschrijving weigeren op grond, dat het werk, waarop de uitgaaf betrekking heeft, niet vooraf aan zijn goedkeuring werd onderworpen of te zijner kennis werd gebragt. Al is bij de begrooting zelve tot af- en overschrijving op een post magtiging verleend, zoo staat het toch nog altijd aan den raad om te beoordeelen of er termen zijn om de af- en overschrijving toe te staan. Vindt de raad in het opgegeven verzuim van burgemeester en wethouders grond om te weigeren, hij is in zijn regt, behoudens de bevoegdheid van burgemeester en wethouders, om de zaak voor gedeputeerde staten te brengen. — Gemst. 1086.

7421. Het stelsel der gemeentewet brengt in het algemeen mede, dat uit de gemeentekas geen uitgave mag geschieden in wier onderwerp gedeputeerde staten niet hebben toegestemd. Het tegendeel zou niet overeenstemmen met art. 214, indien de gemeenteraad beschikt tot einden, waarvan gedeputeerde staten geen kennis dragen. — Kon. Besl. 7 Junij 1866; R. v. S. VI, 233.

7422. Af- en overschrijving kan niet geschieden van een post voor nihil uitgetrokken. — Gemst. 1060.

Art. 217.

7423. A. A. F. van Panhuijs. De landgemeente in Friesland, art. 217 der gemeentewet. — Groningen 1869.

7424. Jhr. mr. C. Backer. Verdediging van het regt der dorpsgemeenten in Gooiland op de heiden en weiden aldaar gelegen. — Amsterdam 1842.

7425. Er bestaat eene gemeente-afdeeling in den zin van dit art., wanneer de ingezetenen van een gedeelte eener gemeente, alleen omdat zij daar wonen, de vruchten van zekere gronden trekken; art. 143, 2e lid is van toepassing, wanneer de gemeente tegenover de gemeente-afdeeling in lite is, tengevolge eener oproeping in vrijwaring. — H. R. 26 Maart 1858; N. R. LVIII, § 51, 269; W. 1944; Luttenberg 63; Gemst. 341; W. B. A. 464; v. d. H. B. R. XXII, no. 689, 150.

7426. De regeling der uitkeeringen door de gemeente aan hare afdeelingen of dorpen in Friesland, wordt gevonden in een besluit van gedeputeerde staten van 21 Mei 1855, no. 2, Prov. blad 96; Bijv. 104.

7427. De bepalingen regelende het verband der dorpshuishoudingen, met de algemeene huishouding der gemeenten in Friesland, zijn tot het einde van het jaar 1860 bestendigd bij Kon. Besl. van 1 Julij 1858, no. 66; Bijv. 148; Luttenberg 213; tot het einde van 1862—69; Kon. Besl. 25 Augustus 1860, no. 54; Bijv. 262; Luttenberg 99; tot 1864; Kon. Besl. 2 November 1862, no. 7, Bijv. 352, gewijzigd bij Kon. Besl. 19 December 1865, no. 56; Bijv. 328; op nieuw geregeld, Ged. Staten Friesland 10 September 1868, goedgekeurd bij Kon. Besl. 22 September 1868, no. 1; M. B. Z. 24 September 1868; no. 175, 2e afd.; Ged. Staten Friesland 1 October 1868, no 19; Prov. blad 119, Bijv. 297; Luttenberg 140; Gemst. 905; W. B. A. 1025; Kon. Besl. 29 Augustus 1879, no. 13; M. B. Z. 2 Sept. 1879, no. 47; Ged. Staten Friesland 11 September 1879; Luttenberg 211.

7428. De regter mag niet onderzoeken of het een corporatie is, wanneer gedeputeerde staten haar

als zoodanig hebben erkend. — Regtb. 's Hertogenbosch 19 Mei 1858; Gemst. 357; W. 1972.

7429. Wanneer eene gemeente-afdeeling door de oprigting eener school te zwaar wordt gedrukt, behoort de gemeente zelve in de eerste plaats te hulp te komen, wanneer ook deze te zwaar wordt gedrukt, kan eerst de toepassing van art. 36 der onderwijswet van het rijk worden gevraagd. — M. B. Z. 10 December 1858, no. 141; id. 16 Februarij 1859, no. 148; G. v. O. 1109.

7430. In gemeenten, waar bijzondere afdeelingen bestaan, geniet de gemeente-ontvanger eene percentsgewijze belooning naar de uitkomsten der rekening van elke huishouding afzonderlijk; die belooning komt ten laste van de afzonderlijke huishouding der afdeeling. — Kon. Besl. 23 Junij 1869, no. 16; Ged. Staten N. Brabant 14 Mei 1869, G. no. 146; Prov. blad N. Brabant 1869, no. 26; Gemst. 931.

7431. Het bijzonder vermogen van afdeelingen van gemeenten wordt beheerd door de gemeentebesturen.

De ingezetenen van een gehucht kunnen dat beheer niet bij volmagt aan andere personen opdragen.— Regtb. Maastricht 19 April 1866; W. 2907; W. B. A. 943; Gemst. 822.

7432. Finantiëele scheiding tusschen de deelen eener gemeente. — Gemst. 572, 573.

7433. Een gemeente-afdeeling is niet bevoegd te procedeeren tegen de gemeente zelve, ter bekoming van archiven dier afdeeling, omdat deze steeds in het gemeente-archief door ieder kunnen worden ingezien. — Kon. Besl. 19 September 1865; Gemst. 741.

7434. De bewoners van dorpen kunnen niet in verzet komen bij den koning tegen de vaststelling der begrooting van de geheele gemeente. — Kon. Besl. 18 Junij 1866; Gemst. 779.

7435. Wat verstaat de gemeentewet in art. 217 door afdeelingen of dorpen, die „een afzonderlijk vermogen, afzonderlijke inkomsten of lasten hebben"? — Regtb. Eindhoven 16 Maart 1857; W. 1903; Gemst. 320.

7436. Mr. C. A. van Enschut. Over de bevoegdheid der marktgenootschappen. — Groningen 1842.

7437. Opgave van bijzonderheden omtrent marken of marktgenootschappen, ten einde tot een wet op de verdeeling te geraken. — M. B. Z. 7 Jan. 1878; Bijv. 1878, 23.

7438. Marken of marktgenootschappen zijn zedelijke ligchamen, geene afdeelingen van gemeenten. — Hof van Overijssel 19 April 1852; W. 1447; 10 Mei 1852; W. 1490; N. R. XLIX, § 84, 419; P. W. 2138, 2609; H. R. 30 Junij 1854; N. R. XLVIII, § 9, 42; W. 1554; v. d. H. B. R. XVIII, no. 579, 514; Regtb. Assen 24 Januarij 1848; N. R. B. II, 114; W. 1043, 1216; 23 Mei 1859; N. R. B. IX, 554; W. 2118; Gemst. 653, 654, 658, 659; Hof Drenthe 2 Maart 1861; W. 2275; N. R. B. XI, 614.

7439. De raad is niet bevoegd, aan de gebruikers van markegronden eene belasting op te leggen tot herstel van wegen, duikers enz., wanneer niet blijkt dat de marke eene afzonderlijke afdeeling der gemeente is. — H. R. 27 Januarij 1865; N. R. LXXIX, § 16, 116; W. 2664; Gemst. 696, 701; W. B, A. 821; v. d. H. B. R. XXIX, no. 974, 244.

7440. De marken waren oudtijds in Drenthe ieder een geheel (universitas) en wel een geheel van personen, tusschen welke een band bestond, ter zake, dat zij op dezelfde plaats samen woonden, en allen eigenaren waren van zekere grenzen, door merken of marken aangewezen, en welke gronden gedeeltelijk privaat-eigendom waren, doch voor het grootste gedeelte tot hun gemeen gebruik dienden. Het markgenootschap moet als zedelijk ligchaam worden beschouwd en daardoor begrepen worden onder de corporatiën, ten aanzien van welke in art. 5 sub 2°. B. R. is bepaald, dat de dagvaardingen hare benamingen in plaats van naam en voornaam sullen worden uitgedrukt. — Hof Drenthe 2 Maart 1861; W. 2275; N. R. B. XI, 614; H. R. 3 Jan. 1862; W. 2342; N. R. LXX, § 1, 1; v. d. H. B. R. XXVI, no. 854, 118.

7441. Een markerigter is bevoegd om in deze qualiteit een eisch in regten in te stellen. Hij kan de marke in regten vertegenwoordigen met dat gevolg, dat hij alleen in die qualiteit als eischer in de dagvaarding genoemd wordt, zonder dat het noodig is de individuële markgenooten in de active qualiteit op te roepen. — Kantg. Zwolle 29 Jan. 1839; N. R. B. II, 644.

7442. Een eisch tot scheiding en deeling eener marke kan niet tegen de bestuurders worden ingesteld, maar moet tegen alle medegeregtigden worden ingesteld. — Regtb. Assen 29 Junij 1846 en 10 Junij 1851; R. B. III, 646; W. 1266.

7443. Wanneer een markgenootschap is gescheiden, bestaat de zoogenaamde boer niet meer. Na het scheiden der marke is het reglement op het boerwerken niet meer van toepassing. — Regtb. Assen 7 December 1853; W. 1774; Gemst. 256.

7444. Markgenootschappen en veenmaatschappijen hebben niet het regt van parate executie. — Hof Drenthe 7 Mei 1853; N. R. LV, § 76, 376; W. 1627; N. R. B. V, 496.

7445. Het Fransch decreet van 18 October 1810, heeft alleen de regtsmagt bevorens door de besturen der marken uitgeoefend vernietigd, niet het beheer der marken. — H. R. 24 April 1857; N. R. LV, § 67, 329; W. 1849; v. d. H. B. R. XXI, no. 661, 244.

7446. De geldigheid en verbindbaarheid eener markeresolutie moet niet worden getoetst aan de wetten van 19 April 1809 en 10 Mei 1810, maar aan art. 1696 B. W. Ten opzigte van het doel, de inrigting en het beheer der markgenootschappen in de provincie Overijssel, bestaan geene schriftelijke bepalingen, alles is sedert eeuwen geregeld door gewoonteregt, landregt en jurisprudentie. — Kantg. Enschedé 30 Mei 1861; W. 2450; N. R. B. XII, 236.

7447. Een perceel dat binnen den kring eener marke gelegen, sedert onheugelijke jaren is geweest openliggende en onafgesloten heidegrond met de naastgelegen heidegronden der marke één geheel uitmakende, moet alleen daarom reeds worden beschouwd, als markegrond te zijn. — Regtb. Almelo 21 Maart 1860; W. 2323.

7448. Als algemeene regel mag niet worden aangenomen, dat de marken zich hebben opgelost in de politieke gemeenschappen of burgerlijke gemeenten. Zeer vele marken hebben hare zelfstandigheid, geheel afgescheiden van de burgerlijke gemeenten, bewaard. Indien dus een gemeente beweert, eigenaresse eener meent of marke te zijn, moet dit nader bewezen worden. — Regtb. Amersfoort 7 Junij 1871; N. R. B. XXI, 502.

7449. Art. 217 of eenig andere bepaling der gemeentewet veroorlooft niet het veranderen van bestaande verpligtingen der gemeente-afdeeling of van hare ingezetenen en het herscheppen van onderhoudspligt in een belasting. — H. R. 9 December 1870; W. 3276; Luttenberg 209; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1340, 318; N. R. XCVI, § 26, 230; W. B. A. 1156; Gemst. 1007.

7450. Regeling van het verband der bijzondere dorpshuishoudingen met de algemeene huishouding

der gemeenten in Friesland en tot vaststelling der voorschriften voor de inrigting der begrootingen van de gemeenten en dorpsinkomsten. — Kon. Besl. 29 Augustus 1879; Ged. St. Friesland 11 September 1879; Luttenberg 211.

7451. A. M. Pleyte. De rechtstoestand der marken in Nederland. — Leiden 1879.

7452. Regeling van het gebruik van afzonderlijke bezittingen van afdeelingen eener gemeente. — Gemst. 1081.

7453. Toepassing van art. 217 gem.w., betreffende de afdeelingen van gemeenten. — Gemst. 1006, 1007.

7454. Noch dit art., noch eenige andere bepaling der gem.w. veroorlooft het veranderen van bestaande verpligtingen der gemeente-afdeeling of van hare ingezetenen en het herscheppen van onderhoudspligt in een belasting. — H. R. 9 December 1870; Gemst. 1007; W. B. A. 1156; v. d. G. Z. XXV, no. 1340, 318; W. 3276; N. R. XCVI, § 26, 230.

7455. Verschil tusschen een gemeente en een daartoe behoorend dorp, over het tot zich trekken van eigendommen van bet dorp. — Gemst. 1253

Art. 218.

7456. Een paar vragen van gemeente-comptabiliteit. — 's Gravenhage 1863.

7457. Handleiding voor een geregelde uitvoering der voorschriften, betrekkelijk het beheer der gemeente-comptabiliteit. — Prov. blad Groningen 1856, no. 33.

7458. De rekening behoeft niet op zegel te worden geschreven. — M. B. Z. 24 Augustus 1853, no. 133, 2e afd.; Bijv. 210; Prov. blad Groningen 1853, no. 98.

7459. De ontslagen ontvanger is op dezelfde wijze rekenpligtig als de nog in functie zijnde; de gestelde borgtogt blijft na het ontslag, tot de goedkeuring der rekening verbonden, daarvoor treedt niet in plaats het proces-verbaal, opgemaakt ingevolge art. 118 dezer wet. — Regtb. 's Gravenhage 27 Junij 1856; W. 1792; Gemst. 266, 465; W. B. A. 383.

7460. Comptabiliteit van burgemeester en wethouders. — Bijdr. I, 178, 347.

7461. De erfgenamen van een overleden ontvanger zijn ontvankelijk in een reconventionelen eisch, ingesteld tegen den eisch tot rekening en verantwoording. — Regtb. Roermond 19 October 1854; W. 1629; Gemst. 185.

7462. De rekenpligtigheid van den ontvanger is eene personele verpligting, die alleen op zijne erfgenamen, welke in zijne regten treden, kan overgaan, maar nimmer op zijne weduwe, die geene erfgename is krachtens de huwelijksgemeenschap. — Hof Drenthe 2 Junij 1849; N. R. B. II, 246; W. 1267.

7463. Tegen den gemeente-ontvanger die weigerachtig is rekening te doen, kunnen de dwangmiddelen van het gemeene regt worden toegepast. De daartoe strekkende regtsvordering moet namens de gemeente door haren burgemeester worden ingesteld, omdat de ontvanger aan de gemeente rekenpligtig is. De actie tot rekening en verantwoording over een gedeelte van het dienstjaar, is niet meer ontvankelijk tegen den gemeente-ontvanger, die in den loop van het dienstjaar ontslagen werd, maar wiens opvolger over het geheel dienstjaar rekening en verantwoording heeft afgelegd. — Hof 's Hertogenbosch 5 April 1881; W. 4680; Rep. 1881, 10139 vg.

7464. Voorschriften betrekkelijk de inrigting der gemeenterekening. — Prov. blad Groningen 1854, no. 34; Ged. St. Drenthe 15 April 1868, no. 49; Prov. blad 16; Bijv. 120; Gelderland Kon. Besl. 13 Mei 1869. no. 19; W. B. A. 1045.

7465. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van eene vordering tot rekening en verantwoording tegen een rekenpligtig ambtenaar der gemeente ingesteld. — Regtb. Alkmaar 12 Julij 1859; W. 2124.

7466. Mogen gemeentebesturen, gelden, die in de gemeentekas renteloos liggen, beleggen in prolongatie of in beleening op voldoend onderpand in effecten? — Gemst. 741, 743.

7467. In de gemeenterekening moet de opbrengst van publieke verkoopingen of verhuringen, ook indien zij ten overstaan van notarissen zijn gehouden, worden bewezen door eenvoudige ongezegelde afschriften van de overeenkomst; ook behooren daarbij de bedongen opgelden te worden verantwoord, terwijl de kosten van zegel, registratie, salaris en verschotten van den notaris op declaratie in uitgaaf kunnen worden gebragt. — Ged. St. N. Brabant 24 Julij 1868, G. no. 120; Versl. N. Brabant 1869, 24.

7468. De staten van oninbare en restante posten, zoomede de verklaringen wegens het innen van achterstallige belastingen, door den ontvanger opgemaakt, behooren door burgemeester en wethouders te worden gecertificeerd voor deugdelijk. — Algemeene Rekenkamer 19 Augustus 1867; Versl. Groningen 1868, III, 27.

7469. De attestatiën de vita tot ontvangst van lijfrenten, pensioenen en gagementen ten laste van gemeenten zijn vrij vàn zegel, indien het jaarlijksch bedrag *f* 300 niet te boven gaat, de overigen moeten gesteld zijn op zegel van 15 ct.; die stukken zijn vrijgesteld van registratie. — Kon. Besl. 21 Oct. 1859, no. 68; Bijv. 219.

7470. Wenschelijk is het dat het gemeentelijk dienstjaar loope van 1 Mei tot 30 April en niet van 1 Januarij tot 31 December, zooals thans het geval is. — Gemst. 1554.

7471. De rekening van den gemeente-ontvanger, als opgemaakt door een openbaren ambtenaar als zoodanig, en betreffende de in zijne openbare betrekking gedane verrigtingen, is als een authentieke acte te beschouwen. — H. R. 17 Maart 1871; W. 3312; Luttenberg 33; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1119, 554; W. B. A. 1163; Gemst. 1021.

7472. Stukken bij gemeenterekeningen gevoegd, door den secretaris onderteekend, welke ter voldoening aan de door gedeputeerde staten vastgestelde instructiën *ordeshalve*, ten fine van *contrôle* of als *bloote inlichtingen* bij de gemeenterekeningen worden gevoegd, kunnen niet gezegd worden eenigen titel, regt of voordeel op te leveren of tot eenig bewijs te strekken, zij zijn dus niet aan zegel onderworpen. — M. F. 6 Februarij 1849, 13 Maart 1849, no. 18; P. W. 1254.

7473. Aanmerkingen op de gemeenterekeningen door de Algemeene Rekenkamer. — Gemst. 1204, 1118, 1136.

7474. Beoordeeling van aanmerkingen op de rekening eener gemeente. — Gemst. 1155.

7475. Een gemeente-ontvanger is niet aansprakelijk voor kooppenningen van gronden als de gemeenteraad niet bewijst, dat werkelijk een verkooping van gemeentegronden heeft plaats gehad en de ontvanger met de inning der kooppenningen zich had in te laten of daarmede was belast. Een gemeente-ontvanger is niet aansprakelijk voor aan een verkooper te veel betaalde gelden, als die betaling voldoende is verantwoord door bevelschriften van betaling, door burgemeester en wethouders in regelmatige orde afgegeven. — Kon. Besl. 20 Februarij 1871; R. v. S. XI, 80.

7476. Een gemeente-ontvanger is verantwoord door bij het inleveren der gemeenterekening een

staat van restant posten over te leggen, vergezeld van zijn met redenen omkleed advies. Een gemeente-ontvanger is niet bevoegd tot invordering door regtsmiddelen van restantposten, bestaande uit onvoldane huurprijzen en andere inkomsten, geen achterstallige belastingen. — Kon. Besl. 12 Mei 1875; R. v. S. XV, 196.

7477. De gemeente-ontvanger is rekenpligtig aan de gemeente en kan tot de rekening en verantwoording door de dwangmiddelen van het gemeene regt worden gedwongen. — Hof 's Hertogenbosch 5 April 1887; W. B. A. 1690; Rep. 1881, 10442.

7478. Op de rekening eener gemeente mogen worden gebragt hooger posten dan op de begrooting voorkwamen en door gedeputeerde staten zijn goedgekeurd, als zij betreffen uitgaven door de wet aan de gemeente opgelegd. — Kon. Besl. 19 Julij 1879; R. v. S. XIX, 297.

Art. 219.

7479. Na den termijn van art. 203 en indien de rekening ter lezing is gelegd, heeft men na de goedkeuring het regt verloren, inzage hiervan te vorderen. — Gemst. 32.

7480. Ter secretarie wordt alleen ter lezing gelegd de rekening zonder de bijlagen, bescheiden of belegstukken. — B. en W. Kampen 13 Augusus 1875; Gemst. 1247; Ged. St. Overijssel 24 September 1875; Gemst. 1255.

7481. Ter visie legging en verkrijgbaarstelling der gemeenterekening. — Gemst. 1087.

Art. 220.

7482. De woorden „zonder uitstel", beletten niet, dat de raad de rekening door eene commissie late onderzoeken. — M. B. Z. 10 Augustus 1852, no. 193; Walker Cremer; G. v. O. 1114; M. B. Z. 22 Augustus 1853, no. 202; G. v. O. 1115.

7483. Bij weigering om het onderzoek der rekening te behandelen, kan art. 126 niet worden toegepast, omdat onder het woord „wetten" aldaar voorkomende, de gemeentewet zelve niet begrepen is. — Verslag Zeeland 1863, 158.

7484. Hoever strekt zich de pligt der gemeenteraden uit, voortvloeijende uit art. 220 der gemeentewet, nopens het onderzoek der rekeningen, het vaststellen van het bedrag der ontvangsten en uitgaven? — Gids I, 584.

7485. De voorloopige vaststelling der gemeenterekening door den raad, moet beschouwd worden als een advies, door hem aan gedeputeerde staten omtrent de definitive vaststelling gegeven. Indien de raad weigert dit advies uit te spreken zijn gedeputeerde staten bevoegd de gemeenterekening zonder dat advies vast te stellen. — Kon. Besl. 29 Mei 1878, no. 21; W. B. A. 1574; Rep. 1879, 4599.

Art. 221.

7486. Gedeputeerde staten zijn niet bevoegd uitgaven af te keuren van louter huishoudelijk belang, op grond alleen dat daaruit op eenigerlei wijze misbruik zou kunnen voortvloeijen.

Gedeputeerde staten kunnen de goedkeuring van eene uitgave weigeren, die hare omschrijving niet vindt in eenige post der begrooting. — Kon. Besl. 15 Januarij 1853, no. 79; G. v. O. 1119.

7487. Het is niet geoorloofd bevelschriften van betaling uit te geven boven het bij de begrooting toegestaan bedrag en later door af- en overschrijving daarin te voorzien; mede is het ongeoorloofd uitgaven te mandateren op artikelen die nog door wijziging der begrooting daaraan moeten worden toegevoegd, zoomede mandaten af te geven op het fonds van onvoorziene uitgaven, zonder daarin den raad te kennen of de goedkeuring van gedeputeerde staten af te wachten. — Ged. St. Utrecht 6 April 1876, no. 58; Bijv. 1876, 111.

7488. Indien een raadslid eene levering doet aan een weeshuis, dat rekenpligtig is aan den raad, omdat het subsidie uit de gemeentekas geniet, moet zoodanig lid van zijn lidmaatschap worden vervallen verklaard. — Kon. Besl. 2 Februarij 1867, no. 60; R. v. S. VII, 42.

7489. De gemeenterekening moet in Gelderland vóór den 10 September aan gedeputeerde staten worden ingezonden. — Ged. Staten Gelderland 23 Junij 1869, no. 15; Prov. blad 72.

7490. Opmerkingen betrekkelijk de gemeenterekeningen en de daarbij behoorende bescheiden. — Ged. St. Zeeland 5 Mei 1876, no. 4; Bijv. 1876, 142.

7491. Voor geschenken uit de gemeentekas aan een vorstelijk persoon, bestaat geen aannemelijk motief. — W. B. A. 1587; Rep. 1878, 2524.

7492. Het geeft geen grond om een rekening af te keuren wegens een uitgave, ten behoeve van een behoeftigen lijder, voor het bekomen van geneeskundige hulp bij een buitenlandschen geneesheer, terwijl in de gemeente zelf een geneesheer wordt bezoldigd. — Verslag Overijssel 1854; G. v. O. 1220.

7493. De uitbetaling van schoolgelden en schoolbehoeften aan onderwijzers van bijzondere scholen, geeft geen grond tot afkeuring der rekening. — Verslag Overijssel 1854; G. v. O. 1120.

7494. De uitbetaling van huishuur aan den secretaris of ontvanger als huur der secretarie, geeft geen grond tot afkeuring der rekening, omdat art. 24, 99 en 107 alleen levering verbiedt en hierdoor verstaan moet worden overdragt van onroerend goed, doch dat het niet mag worden uitgebreid tot ieder andere verbindtenis. — Kon. Besl. 13 Januarij 1856, no. 69; Verslag Zeeland 1855; G. v. O. 1121.

7495. Hoezeer, ingevolge art. 24, raadsleden uit hunne betrekking kunnen worden ontzet, indien zij leveringen aan de gemeente doen, volgt daaruit echter niet, dat de uitgaven deswege in rekening kunnen worden goedgekeurd, in tegendeel zoodanige uitgave moet de afkeuring der rekening ten gevolge hebben. — Kon. Besl. 24 Julij 1876, no. 50; Versl. Zeeland 1856; G. v. O. 1122.

7496. Enkele leden van den gemeenteraad kunnen niet, in strijd met een formeel besluit om te berusten, in hooger beroep komen tegen een beslissing van gedeputeerde staten, omtrent de gemeenterekening. — Kon. Besl. 11 Julij 1872; R. v. S. XII, 225.

Art. 222.

7497. De algemeene rekenkamer onderzoekt jaarlijks de rekening van eenige gemeenten; dat onderzoek is van geen invloed op de vaststelling en kan alleen aanleiding geven tot opmerkingen voor het vervolg. — Gemst. 672; W. B. A. 793; art. 59 der wet van 5 October 1841 (St. 40).

7498. Uitgaven in rekening gebragt wegens levering door een raadslid gedaan, kunnen wel tengevolge hebben, dat zoodanig lid van zijn lidmaatschap vervallen wordt verklaard, maar die omstandigheid mag van geen invloed zijn op de goedkeuring der rekening. — Kon. Besl. 24 Julij 1856, no. 56; Gemst. 325; Bijdr. I, 346; Versl. Zeeland 1856.

7499. Wanneer burgemeester en wethouders eene uitgaaf in rekening brengen, die door den raad bij de vaststelling der begrooting is geweigerd, kan deze niet door gedeputeerde staten worden goedgekeurd. — Verslag N. Holland 1860.

Art. 224.

7500. De bevelschriften worden niet door den secretaris onderteekend, zoo als overigens art. 102 ten aanzien van andere stukken voorschrijft. — M. B. Z. 26 Januarij 1852, no. 210; Bijv. 32; E, 174; Gids I, 298; Luttenberg 263.

7501. De bevelschriften moeten gesteld worden op zegel van 15 ct.; vrij van zegel zijn de bevelschriften welke niet meer bedragen dan *f* 10,00 en de betalingen van jaarwedden van *f* 300 en lager; de betalingstukken tot het armwezen betrekkelijk, zijn mede van het zegelregt vrijgesteld bij art. 77 der armenwet.

7502. Voor betaling van jaarwedden behooren niet doorloopende bevelschriften, geldende voor een jaar te worden afgegeven; telkens bij iedere gedeeltelijke betaling moet een bevelschrift worden uitgereikt. — Ged. Staten Zeeland 29 December 1865; Gemst. 746.

7503. Zal de Ontvanger eener gemeente betalingen uit de gemeentekas moeten doen, op bevelschriften door twee wethouders onderteekend? — Jur. Vraagal II, 342.

7504. Onderteekening der bevelschriften tot betaling, bedoeld bij art. 224 der gemeentewet. — Prov. blad Groningen 1852, 133.

7505. Bevelschriften tot betaling ten name van collegiën of besturen, behooren voor voldaan geteekend te worden door *twee* leden, die geacht kunnen worden, zoodanig collegie of bestuur te vertegenwoordigen. — Ged. Staten Gelderland 7 April 1868, no. 75; Prov. blad 50; Gemst. 864.

7506. Een bevelschrift was in overtreding der wet, op ongezegeld papier gesteld, en door den burgemeester en een wethouder onderteekend; daar die onderteekening vereischt wordt bij art. 224 en beide personen een gemeentebestuur uitmaken, is slechts ééne boete verschuldigd. — M. v. F. 3 Sept. 1861, no. 188; P. W. 3977.

7507. Bevelschriften en declaratiën onderworpen aan het zegelregt, moeten worden geschreven op zegel; het hechten aan die stukken van een blanco zegel, is niet in overeenstemming met de wet. — Verslag Groningen 1868, III, 28.

7508. Bevelschriften voor toelagen zijn niet vrijgesteld van zegelregt; doch bevelschriften die niet bestemd zijn om er de voldaanteekeningen op te stellen, maar waaraan gequiteerde betaalsrollen worden gehecht, zijn te beschouwen als stukken van orde, en dus niet aan zegelregt onderworpen. — Versl. Groningen 1868, III, 28.

7509. Bevelschriften ten name van burgemeester en wethouders moeten mede door den ontvanger voor voldaan worden geteekend. — Verslag Groningen 1868, III, 28.

7511. De bevelschriften tot teruggave van opgenomen gelden of betaling van renten daarvan, moeten op zegel worden gesteld, de kosten zijn ten laste van de belanghebbenden; zij mogen niet worden gebragt op de nota van voorschotten voor zegelgelden door den ontvanger of secretaris gedaan. — Ged. St. Zeeland 26 Februarij 1868, no. 2; Prov. blad 27.

7511. Over de vraag of de secretaris *verpligt* is de bevelschriften, bedoeld in art. 224 gem.w., mede te onderteekenen? — W. B. A. 1629; 1633; Rep. 1880, 7331; Gemst. 1634; Rep. 1880, 7626.

7512. Het bevelschrift tot betaling van toelage aan een kweekeling, behoeft niet op zegel te worden geschreven, als die toelage beneden *f* 300 is. — Gemst. 1268.

7513. Zegelregt van bevelschriften tot betaling der toelagen voor kweekelingen. — Gemst. 1269; M. F. 12 November 1860, no. 33; P. W. 3732.

7514. Bij bevelschriften tot betaling van aannemingsommen van geheel of gedeeltelijk uitgevoerde werken, moeten worden overgelegd de processenverbaal van opneming van het werk, of eene verklaring van den opzigter, waaruit blijkt, dat de som in het bevelschrift vermeld verschuldigd is, en kan worden uitbetaald. — Ged. St. Zeeland 26 Februarij 1868, no. 2; Prov. blad 1868, no. 27.

7515. Inlichtingen omtrent het zegelen van betalingstukken en het merken van betaalde en ingetrokken geldswaardige stukken, die bij de gemeenterekening worden overgelegd. — M. B. Z. 24 Febr. 1859, no. 123, 2e afd.; Bijv. 54; E, 157; Luttenberg 19.

7516. *Mandaten* tot voldoening van subsidiën aan diakoniën en *kwitantiën* voor gestorte verplegingskosten van bedelaars, mogen niet op ongezegeld papier worden gesteld. — M. F. 26 Junij 1849, no. 73; P. W. 1264.

7517. Betaalsrollen niet bestemd om daarop voldaanteekeningen te stellen, alzoo slechts ordeshalve opgemaakt, zijn niet aan zegel onderworpen. — Kon. Besl. 8 Maart 1850, no. 63; Circ. Reg. 803; M. F. 6 Maart 1850, no. 78; P. W. 1370.

7518. Op een memoriepost der begrooting kan geen uitgaaf geschieden voor dat daarop is overgeschreven. — Gemst. 1062.

7519. Bevelschriften niet bestemd om er voldaanteekeningen op te stellen, maar waaraan gekwiteerde betaalsrollen worden gehecht, zijn aan zegelregt onderworpen, indien zij meer dan *f* 10 bedragen. — M. F. 5 Maart 1869, no. 59; P. W. 5672.

7520. Betoog, dat art. 224 der gem.w. als zijnde een uitzondering op den regel in de artt. 69 en 102 gesteld, is van strikte toepassing, zoodat alle andere stukken, b.v. betaalsrollen en nota's, dan de bevelschriften niet door den wethouder, maar door den secretaris moeten worden geteekend. — Gemst. 1503; Rep. 1880, 7125.

7521. Een gemeentebestuur heeft niet aan zijn verpligting tot betaling voldaan door aan zijne schuldeischers bevelschriften op den gemeente-ontvanger af te geven. Uit het feit, dat de schuldeischer eener gemeente een bevelschrift aangenomen of onder zich gehouden heeft of ook dat hij het teruggegeven heeft, enkel wegens het verschil over het bedrag dat het inhield, kan niet worden afgeleid, dat hij genoegen heeft genomen met deze wijze van betaling. — Regtb. Groningen 2 Maart 1877; N. R. B. 1878; B. 222; Rep. 1878, 2173; W. 4155.

7522. Kwitantiën voor betaalde termijnen op bevelschriften van betaling. — Gemst. 1261.

7523. De bevelschriften moeten, ook als zij niet bestemd zijn om er voldaanteekeningen op te stellen, gezegeld zijn. — Gemst. 1263.

Art. 225.

7524. Bij verschil over een rekening ten laste der gemeente, moet de raad beslissen. — Gemst. 1228.

Art. 226.

7525. Een gemeente-ambtenaar moet hetgeen hij te veel uit de gemeentekas ontvangen heeft terug geven. De onderteekenaren van het bevelschrift zijn daarvoor verantwoordelijk. — M. B. Z. 15 Augustus 1856; W. B. A. 378.

7526. De persoonlijke aansprakelijkheid van burgemeester en wethouders jegens de gemeente voor onwettig gedane uitgaven, is algemeen en bestaat ook buiten de gevallen in dit art. vermeld. — W. B. A. 1538. Anders Gemst. 1417; Rep. 1878, 2777.

Art. 227.

7527. Door den raad kan geene voorziening bij den koning worden gevraagd, omtrent besluiten van gedeputeerde staten, waarbij zij te kennen geven, dat sommige uitgaven voor het vervolg niet meer in de rekening zullen worden toegelaten, omdat zoodanig besluit wel eene zienswijze voor het vervolg, maar geen afkeuring van een besluit van den raad bevat. — M. B. Z. 22 Januarij 1864; G. v. O. 1132.

7528. Indien de raad niet binnen dertig dagen tegen de beslissing van gedeputeerde staten bij den koning in beroep komt, is hij daarin niet meer ontvankelijk. — Kon. Besl. 26 Januarij 1866, no. 54; R. v. S. VI, 71.

7529. Aan een lid van den raad is bij dit art. niet de bevoegdheid toegekend om tegen de beslissing van gedeputeerde staten, omtrent de rekening, voorziening te vragen. — Kon. Besl. 29 Mei 1878; R. v. S. XVIII, 250; 19 November 1878; R. v. S. XVIII, 613.

7530. Een beroep van de beslissing van gedeputeerde staten omtrent de rekening der gemeente, na den termijn van dertig dagen, te rekenen van de dagteekening dier beslissing, is niet ontvankelijk. — Kon. Besl. 6 Augustus 1870; R. v. S. X, 251.

7531. Tegen de vaststelling van een gemeenterekening kan niet worden opgekomen, voor zoover betreft een post waartegen binnen den bij de wet gestelden termijn geen bezwaar is ingebragt, nà de sluiting van deze, later, met inachtneming der administrative beslissing omtrent de opneming van andere niet met eerstgenoemde in verband staande posten, gewijzigde rekening. — Kon. Besl. 3 Julij 1871; R. v. S. XI, 248.

7532. Op afgesloten gemeenterekeningen kan niet worden teruggekomen als de ontvangsten en uitgaven door gedeputeerde staten definitief zijn vastgesteld en hunne besluiten den ontvanger strekken tot décharge. — Kon. Besl. 28 Januarij 1872; R. v. S. XII, 39.

7533. Gedeputeerde staten mogen niet terug komen op een onderwerp, waaromtrent reeds bij de behandeling der gemeenterekening van twee jaren te voren uitdrukkelijk een koninklijke beslissing in tegenovergestelde zin is genomen. — Kon. Besl. 8 Dec. 1873; R. v. S. XIII, 442.

Art. 228.

7534. Mr. G. A. Fokker. Is een gemeentebestuur bevoegd afstand te doen van eene naar art. 228 verkregen verjaring? — Bijdr. II, 252.

7535. Niet enkel is de *termijn* van verjaring voor de vorderingen ten laste des rijks toepasselijk verklaard op de vorderingen ten laste der gemeente, maar ook de gevolgen dier verjaring, welke daarmede in het naauwste verband staan. — Kon. Besl. 15 Februarij 1854, no. 61; Bijv. 43; Gemst. 128; W. B. A. Luttenberg 212; G. v. O. 1145.

7536. Verschillend is gedacht over de vraag, of art. 3 der in dezen toepasselijk verklaarde wet van 8 November 1815 (St. 51), afgeschaft is door art. 1991 B. W. — Mr. J. Heemskerk Azn.; Gemst. 26, tegen 27 en 28; mr. M. des Amorie van der Hoeven; R. B. II, 237; W. 2598.

7537. De in dezen bedoelde korte verjaring is alleen van toepassing op leverantiën, diensten en dergelijke, doch niet op eene actie tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad. — H. R. 20 Mei 1864; W. 2590; Gemst. 667; W. B. A. 784; v. d. H. B. R. XXI, no. 1027**; N. R. LXXVII, § 9, 62.

7538. Ongeteekende en ongekwiteerde rekeningen of declaratiën ten laste der gemeente, meer dan *f* 10 bedragende, kunnen op ongezegeld papier worden gesteld.

Die stukken zijn aan zegelregt onderworpen, wanneer daarop door derden ten behoeve der schuldeischers verklaringen, b. v. certificaten van goede levering, gesteld worden; welke niet alleen de handteekening vervangen, maar tevens de deugdelijkheid der vordering aantoonen, de betaling wettigen en ten gevolge hebben; als zoodanig wordt niet aangemerkt de verklaring door burgemeester en wethouders gesteld, tot welk bedrag de rekening wordt aangenomen. — M. F. 9 October 1858; Gemst. 371; M. B. Z. 10 Mei 1859; no. 181; 2e afd.; Bijv. 125; Gemst. 400.

7539. De declaratiën van procureurs ten laste der gemeente, zijn aan de verjaring, in dit art. bedoeld, onderworpen; daartegen doet niets af de bepaling van art. 2007, B. W. — W. B. A. 860.

7540. De gemeenteraad is niet bevoegd om gelden toe te staan voor de voldoening eener verjaarde schuldvordering, ten laste van zijne gemeente. — Verslag Zeeland 1857.

7541. De erkenning eener schuldvordering door burgemeester en wethouders kan aan de gemeente worden tegengeworpen. — H. R. 23 November 1866; W. 2854; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1049*, 521; N. R. LXXXIV, § 33, 292; W. B. A. 916; Gemst. 796.

7542. Wettelijke bepalingen ten aanzien der verjaring van vorderingen ten laste der gemeente. — Prov. blad Groningen 1852, no. 56.

7543. Hier is niet bedoeld de verjaring vermeld in het burgerlijk wetboek, maar de bijzondere, bij afzonderlijke wetten ten behoeve van het rijk vastgestelde en waaraan door het later ingevoerd burgerlijk wetboek niet is gederogeerd, terwijl bovendien de verbindende kracht dier wetten blijkt uit de wet van 3 October 1841 (St. 40); Gemst. 25.

7544. Een vordering ten laste der gemeente uit een aannemingscontract ontstaande, verjaart binnen zes maanden, als zij niet tijdig is ingediend. — Regtb. — Leeuwarden 5 Februarij 1880, W. 4577.

7545. Verjaring van schuldvorderingen ten laste der gemeente. — Gemst. 1574.

7546. De bepaling, waarbij voor het terugvorderen van onverschuldigde betaling van gemeentebelasting een termijn van twee maanden is gesteld, is in strijd met artt. 1395 juncto 2004 B. W. — Kantg. Berlikum 4 Februarij 1871; W. 3384; Gemst. 1050; Luttenberg 165.

7547. Mr. G. A. Fokker. De gemeente tegenover eene verjaarde schuldvordering. — Bijdr. XVIII, 371.

7548. J. J. F. Rigail Certon. Een gemeentebestuur is niet bevoegd afstand te doen van een verjaring, verkregen krachtens art. 228 der gemeentewet. — Thesis XXX; 's Gravenhage 1871.

7549. Zoolang geen verjaring kan worden tegengeworpen, kunnen de schuldeischers eener gemeente ook na verloop van het dienstjaar, waarvoor de bevelschriften zijn afgegeven, verzilvering dier stukken eischen. Nergens bestaat bij de wet een verpligting, dat zij dit vóór dien tijd moeten doen. De eisch tot afgifte van nieuwe mandaten en die tot betaling, is niet als synoniem te beschouwen. — Regtb Groningen 4 Maart 1877; W. 4155; N. R. B. 1878, B. 222.

7550. De verjaring bij dit art. uitgesproken, bestaat door het enkel verloop van den termijn, zoodat zij door dat verloopen hare werking volledig heeft volbragt zonder dat het noodig is, dat de verjaring

ingeroepen wordt, daar zij is vastgesteld in het belang van het openbaar beheer en niet beheerscht wordt door de voorschriften van het gewoon burgerlijk en privaatregt, weshalve de gemeentebesturen niet bevoegd zijn uit de openbare gemeentelijke geldmiddelen een schuldvordering te voldoen, die door verjaring gedood en vernietigd, in het oog der wet geacht wordt niet te bestaan. — Kon. Besl. 15 September 1872; Gemst. 1112; Luttenberg 217.

7551. Afstand van verjaring door een gemeentebestuur. — Gemst. 1072.

7552. A. Beaujon. Gemeentebesturen mogen afstand doen van verjaringen, verkregen volgens art. 228 gemeentewet. — Thesis XXVIII; Leiden 1875.

7553. Het is aan de gemeentebesturen niet geoorloofd vorderingen, ingediend na den termijn van verjaring, bij dit art. omschreven, nog te voldoen. — Kon. Besl. 22 Junij 1876; (St. 115); Luttenberg 147; Gemst. 1293; Kon. Besl. 20 September 1877; Luttenberg 208.

7554. Door de wet van 8 November 1815, in verband met art. 228 der gemeentewet vastgestelde verjaring en vernietiging, is het regt, zoowel om betaling te vorderen, als om die te doen, vervallen en zijn de gemeentebesturen onbevoegd uit de openbare gemeentelijke geldmiddelen een schuldvordering te voldoen die door de verjaring gedood en vernietigd, in het oog der wet geacht wordt niet te bestaan. — Kon. Besl. 15 September 1852; R. v. S. XII, 303; Gemst. 1112.

7555. Afstand van verjaring ten aanzien van vorderingen ten laste van provinciën en gemeenten. Aan de gemeentebesturen wordt de voldoening van verjaarde vorderingen ontraden. — Gemst. 1593, 1595.

7556. Door de wet van 8 November 1815, in verband met art. 228 der gemeentewet, vastgestelde verjaring en vernietiging is het regt, zoowel om betaling te vorderen als om die te doen, vervallen en zijn de gemeentebesturen onbevoegd uit de openbare gemeentelijke geldmiddelen een schuldvordering te voldoen en dit door de verjaring gedood en vernietigd, in het oog der wet geacht wordt niet te bestaan. — Kon. Besl. 15 September 1872; R. v. S. XII, 303; Gemst. 1112.

Art. 229.

7557. De eigendom der kapitalen, toebehoord hebbende aan eene vervallen weeskamer, gaat niet over op de burgerlijke gemeente. — H. R. 25 Febr. 1851; W. 1310.

7558. De staat die voor delimitatie van vestinggronden, ingevolge de wet, de genieofficieren met overleg der plaatselijke besturen doet handelen, kan een tot overleg weigerachtig bestuur, door den regter daartoe niet doen noodzaken. Zoodanige maatregelen behooren tot het administratief gebied. — Hof N. Holland 6 Januarij 1853; W. 1403; N. R. B. III, 1.

7559. Gasfabrieken, eigendom der gemeente, art. 229 der gemeentewet. — Gemst. 820.

7560. In de provincie Utrecht is een model vastgesteld, vermeldende den staat der onroerende goederen, welke volgens het burgerlijk regt het eigendom der gemeente zijn. — Ged. Staten Utrecht 21 November 1867, no. 46 (statistiek no. 61); Prov. blad Utrecht 1867, no. 250.

7561. Het opmaken van den staat der gemeente-eigendommen. — Prov. blad Groningen 1851, no. 89; 1858, no. 40.

7562. Voorschrift tot het opmaken van een volledigen inventaris van al het mobilair aan de gemeenten toebehoorende. — Prov. blad Groningen 1859, no. 51.

7563. Onderscheid tusschen privaat-regterlijke en publiek-regtelijke eigendommen der gemeente. — W. B. A. 962.

7564. Zijn de gemeenten volgens de bestaande wetten en verordeningen, met het oog vooral op art. 187 der grondwet, verpligt tot het dragen der kosten van onderhoud der kazernegebouwen? — Opm. XII, 250.

7565. De burgerlijke gemeente kan eigendom door verjaring verkrijgen door meer dan dertigjarig bezit door de bewoners der gemeente. — Hof N. Brabant 9 Maart 1875; W. 3911.

7566. De eigendom buiten het territoir eener gemeente gelegen, wordt door haar slechts jure privato bezeten. — Gemst. 1402; Rep. 1878, 1697.

Art. 230.

7567. Mr. G. A. IJssel de Schepper. Over de verpligting der gemeenten, tot het onderhoud der openbare wegen. — Bijdr. IV, 145.

7568. Mr. H. van Logchem. Regtskundige beschouwingen omtrent het ontstaan en vervallen der openbare wegen. — Bijdr. XIV, 118.

7569. Aan de eigenaren van huizen kan de verpligting worden opgelegd, om al datgene te verrigten wat tot goede instandhouding der *riolen*, voor zooverre zij onder hunne erven loopen noodig is, alsmede om voor zoover hunne perceelen aan opene riolen grenzen, hunne erven door muren of beschoeijingen gescheiden te houden. — Verslag Zeeland 1862.

7570. De burgerlijke gemeente is eigenares van den kerktoren aan het kerkgebouw gehecht.

Het gebruik van klok en klokhuis door of van wege de gemeente, is voldoende om haar bezit te bewijzen.

Ook indien de toren gelijktijdig door den staat als kustlicht wordt gebezigd.

Een toren, zoolang deze aan zijne bestemming als gemeentelijk goed blijft beantwoorden, is te beschouwen als eene zaak buiten den handel, welker eigendom niet door verjaring kan verkregen worden.

De kwade trouw van den bezitter moet steeds bewezen worden. — Regtb. Middelburg 19 October 1853; W. 1496; N. R. B. IV, 58; Gemst. 112; Luttenberg 81.

7571. Kerktorens en klokken zijn, zoolang zij tot de publieke dienst bestemd zijn, zaken buiten den handel onvatbaar om door verjaring in eigendom te worden verkregen.

Door de bepaling der slotalinea van het zesde add. artikel der constitutie van 1798, is de eigendom der daar genoemde voorwerpen dadelijk overgegaan op de burgerlijke gemeente.

Door art. 13 der constitutie van 1801 is in die eenmaal door de burgerlijke gemeente verkregen regten geene verandering gebragt. — Regtb. Nijmegen 14 December 1858; W. 2055; N. R. LXII, § 78, 380; N. R. B. IX, 113.

7572. Mr. H. A. Neeb. Op wien rust de last tot onderhoud van torens, welke op de kerken staande, daarmede zoodanig geheel uitmaken, dat de kerken niet kunnen worden afgebroken, zonder ook den toren te doen vallen; op de burgerlijke of op de kerkelijke gemeente? Advies aan den gemeenteraad van Leiden. — Leiden 8 Augustus 1870; N. R. B. 769.

7573. Torens en klokken zijn publiek-regtelijke eigendommen der gemeenten met de voortdurende en blijvende bestemming om ten dienste van allen door de gemeente te worden onderhouden. — Ged. St. Overijssel; W. B. A. 1517; Rep. 1878, 1424.

7574. Hoezeer de torens aan kerkgebouwen gehecht, het eigendom der burgerlijke gemeenten zijn, is het echter geoorloofd die torens, nadat de raad heeft verklaard, dat een toren niet meer voor de openbare dienst is bestemd, te verkoopen. — Versl. Gelderland 1874; Gemst. 1162.

7575. Een gemeente welke het vernieuwen van een brug heeft uitbesteed, en zich het toezigt op dat werk heeft voorbehouden, is zelf aansprakelijk voor de schade door dat werk toegebragt aan de belendende eigendommen. — Hof 's Gravenhage 8 November 1880; W. 4567.

7576. Het gebouw, waarin een zaak tot den openbaren dienst bestemd bestaat, is niet per se een openbaar gebouw in den zin van art. 230 gem. wet. — Gemst. 1498; Rep. 1880, 6728.

7577. Het is wenschelijk dat de gemeentebesturen telkens besluiten om te verklaren, dat eenig voorwerp tot den openbaren dienst bestemd wordt, omdat in de gemeentewet onzeker wordt gelaten, wat al of niet tot den openbaren dienst bestemd moet worden geacht. — Gemst. 1499; Rep. 1880, 6730.

7578. Een openbaar schoollocaal behoort tot de openbare gebouwen in dit art. bedoeld. — W. B. A. 1627. Anders Gemst. 1495, 1496; Rep. 1880, 7121.

7579. Bij een herziening der gemeentewet is het noodig, dat alle twijfel omtrent art. 230 gem.w. wordt opgeheven. — W. B. A. 1634; Rep. 1880, 7621.

7580. Mr. W. de Sitter. Is het onderhoud van kazernen en kazernemeubelen eene uitgaaf, die ten laste der gemeente kan worden gebragt? — Bijdr. I, 211.

7581. De overdragt van een schoolgebouw door de eene gemeente aan de andere voor een bepaalden prijs, welk gebouw tot school bestemd blijft, is eene acte van openbaar bestuur en niet aan registratie onderworpen. — M. F. 22 Mei 1865, no. 39; P. W. 4760.

7582. De openbare straten moeten, tot dat het tegendeel bewezen zij, geacht worden te zijn gemeente-eigendom, waarover het beheer toekomt aan het gemeentebestuur en waarvan een ieder het met de bestemming overeenkomend, doch ook geen ander gebruik kan maken.

Het koninklijk besluit van 31 Januarij 1824 (St. 19), rakende de vergunning tot oprigting van sommige fabrieken en trafieken, is eene verordening van politie, waarbij in het algemeen of plaatselijk belang de uitoefening van het regt van eigendom tot sommige einden wordt beperkt.

Het gemeentebestuur kan in zijn regt van beheer en beschikking over de straten niet beperkt worden, door eene, overeenkomstig art. 1 van voornoemd besluit verleende koninklijke toestemming, tot oprigting eener gasfabriek, noch door een aan de concessionarissen afgegeven patent als gasfabriekanten, zoodat het gemeentebestuur door niettegenstaande die concessie en dat patent, het opbreken der straten tot het leggen der gaspijpen te weigeren, geene onregtmatige daad heeft begaan. — H. R. 14 Jan. 1853; v. d. H. B. R. XVI, no. 489, 1; N. R. XLIII, § 80, 395; G. v. O. 1156; Luttenberg 12; Hof Gelderland 28 Januarij 1852; Gids II, 112.

7583. Een gemeentebestuur is niet bevoegd, het afbreken eener brug, tot publiek gebruik bestemd, aan de gemeente toebehoorende en liggende in eene andere gemeente, te bevelen, indien daardoor de publieke passage wordt gestremd. — Kon. Besl. 20 Junij 1857 (St. 88); Luttenberg 88.

7584. Behoort bij een besluit van den raad om een brug *af te breken*, zoodat er geene vervreemding, bezwaring of verpanding plaats heeft, steeds een besluit vooraf te gaan, waarbij de brug verklaard wordt niet meer voor de openbare dienst bestemd te zijn? — Gemst. 744, 745; W. B. A. 863.

7585. De vraag of een gemeenteraad geregtigd was tot het doen afbreken eener brug, is niet te beschouwen als een geschilpunt van burgerlijk of publiek regt, om te worden beslist door den strafregter tegen ondergeschikte uitvoerders van een raadsbesluit. — Regtb. Deventer 29 September 1857; W. 2069; N. R. LXIV, § 81, 385; Gemst. 403.

7586. Voor de toepassing der laatste zinsnede van het 6e additionele art. der staatsregeling van 1798, bestaat geen onderscheid tusschen *hoofdtorens* en andere torens. Die zinsnede is niet toepasselijk op torens, die op kerken staan en daarmede een zoodanig geheel uitmaken, dat de kerken niet kunnen worden afgebroken, zonder ook den toren te doen vallen. — H. R. 19 Maart 1847; N. R. XXV, § 84, 423; W. 798; v. d. H. G. Z. VI, no. 228, 1.

7587. Mr. G. A. Fokker. Onderzoek naar den aard en den regtstoestand der buurtwegen. — Themis 2e II, 583.

7588. Bij overtreding van een reglement op de wegen is het voldoende, dat de weg is vermeld op den legger der openbare wegen; de overtreder kan daartegen niet inroepen een regt van eigendom of erfdienstbaarheid, waarmede een gemeentebestuur zich niet mag inlaten, daar zulks uitsluitend tot de bevoegdheid van den burgerlijken regter behoort. — Hof Gelderland 30 Julij 1852; W. B. A. 170; M. B. Z. 1862; Gemst. 544; W. B. A. 672.

7589. Onder *„gemeentewegen"*, bedoeld in het 2e lid, worden niet begrepen de wegen toebehoorende aan het rijk, de provincie, polderbesturen of particulieren. — M. B. Z. 26 Junij 1854; W. B. A. 266.

7590. Het niet voorkomen van een weg op den legger, belet den regter niet, om te onderzoeken of die weg evenwel een openbare weg is. — Regtb. Utrecht 13 September 1857, Gemst. 323; W. 1916; N. R. B. VIII, 343; W. B. A. 442.

7591. Afsluiting van openbare wegen door particulieren. — Bijdr. II, 158.

7592. Bestaat er wat den regtstoestand betreft, verschil tusschen wegen en waterleidingen? — Bijdr. IV, 145.

7593. Indien iemand is gedagvaard wegens het onbevoegd afsluiten van een weg, en hij beweert als eigenaar van dien weg daartoe geregtigd te zijn, dan mag en moet de strafregter onderzoeken of de weg te regt op den legger der openbare wegen is gebragt. — Regtb. Arnhem 4 December 1877; Anders Kantg. Arnhem 24 October 1877; W. 4202; W. B. A. 1495.

7594. Zie aant. art. 720 B. W.

7595. De vraag of een privaat-eigendom vrij is, dan wel bezwaard met den last van openbaren weg, betreft een punt van burgerlijk regt, waarvan de kennisneming en beslissing alleen tot de bevoegdheid der regterlijke magt behoort. Het opmaken en vaststellen der leggers van de wegen en openbare voetpaden door het administratief gezag, is een zuiver administrative regeling, waardoor geen burgerlijke regten kunnen worden gevestigd of ontnomen en niet kan worden uitgemaakt of iemands eigendom vrij is, dan wel beperkt in genot en gebruik ten

dienste van het algemeen. — Regtb. 's Gravenhage 4 April 1878. Anders Kantg. 's Gravenhage 25 October 1877; W. 4316; W. B. A. 1538; Rep. 1878, 2695 vg.

7596. De verpligting om de straat, voor zoover men daarvan eigenaar is „*voor*" zijn gebouw te onderhouden, volgens de gewone beteekenis van het woordje „*voor*" overeenkomstig den aard der opgelegde verpligting, wordt opgevat in den zin, dat de eigenaar gehouden is tot herstelling der straat die langs een der buitenmuren van zijn daaraan gelegen gebouw loopt; hij is alzoo evenzeer verpligt tot het onderhoud van de straat voor zijn achtergevel of voor een der zijmuren, als voor den voorgevel van zijn gebouw. — H. R. 28 October 1872; W. 3531; v. d. H. G. Z. XXVI, no. 1430, 407; N. R. CII, § 15, 130; Luttenberg 167.

7597. Een openbaar schoollocaal behoort tot de openbare gebouwen in dit art. vermeld. — W. B. A. 1627. Anders Gemst. 1495, 1496.

7598. Waar het alleen de vraag geldt of een weg te regt of ten onregt als openbare weg op den legger is gebragt, waar alzoo de bestemming van den weg wordt bestreden en het een algemeen belang betreft, daar is bij een provinciaal reglement, uit kracht der grondwet en der provinciale wet, de administrative magt als de eenig bevoegde regter aangewezen. De vraag of het eigendom is belast met onus publicum van openbaren weg, is de regterlijke magt onbevoegd te beantwoorden, omdat de lasten ten openbaren nutte klevende, niet liggen binnen de grenzen van het privaat regt. — Regtb. Arnhem 9 December 1875; W. B. A. 1387; Hof Arnhem 21 Junij 1876; W. 4009; N. R. B. 1876; D 101; W. B. A. 1421; Gemst. 1301.

7599. Subsidiën uit de provinciale fondsen tot den aanleg van gemeentelijke of particuliere kunstwegen in de provincie Groningen. — Prov. blad Groningen 1849, no. 78; 1861, no. 67; 1862, no. 88.

7600. Aanvulling der algemeene voorwaarden, waaronder bijdragen in de kosten van aanleg en verbetering van gemeente- polder- en andere wegen, uit de provinciale fondsen in N. Brabant verstrekt worden. — Prov. St. N. Brabant 17 Julij 1879; Prov. blad 24; Bijv. 1879, 209.

7601. Het is wenschelijk om als regel aan te nemen om, zoodra een verzoek mogt inkomen of het voornemen mogt bestaan tot het plegen van handelingen die een voorafgaand besluit tot onttrekking aan de openbare dienst vorderen, hiervan openbare aankondiging te doen, met uitnoodiging om vóór een te bepalen dag bezwaren, zoo die bestaan, kenbaar te maken. — Ged. St. Zeeland 8 Augustus 1879, no. 5; Prov. blad 73; Bijv. 1879, 236; Ged. St. Utrecht 8 Mei 1879, no. 25; Prov. blad 42; Bijv. 1879, 136; Ged. St. N. Holland 2 Junij 1875, no. 11; Bijv. 1875, 155.

7602. Schorsing van het geding is in het administratief regt voor het onderwerp der leggers van wegen en voetpaden niet bekend; om schorsing toe te staan had dit spetiaal bij de wet moeten zijn toegelaten en in hare gevolgen geregeld. — Kon. Besl. 14 September 1872; Gemst. 1112.

7603. De gemeenteraden zijn niet bevoegd de gemeentewegen, die jure publico tot de gemeente behooren, aan de beschikking van het provinciaal bestuur te onttrekken, wanneer dit een provinciale kunstweg wil aanleggen. — Kon. Besl. 28 October 1858; Gemst. 334; G. v. O. 1155.

7604. Duikers in openbare wegen gelegen, in het eerste lid van dit art. niet genoemd, worden echter geacht onder de daar bedoelde werken te behooren; dit art. is enunciatief, niet limitatief; zulks blijkt uit het tweede lid, uit de woorden: „andere ten dienst van het algemeen bestemde zaken." — Ged. Staten Gelderland 7 Februarij 1865, no. 78; G. v. O. 1168.

7605. Het beheer over buurt- of gemeentegronden en buurtwegen, ook die, welke in een polderdistrict zijn gelegen, mag niet aan poldermeesters worden opgedragen, maar blijft bij het gemeentebestuur. — Kon. Besl. 29 Mei 1866 (St. 81).

7606. Het bloot toelaten of gedoogen van het gebruik van een weg door den eigenaar van dezen, kan geen voortdurend regt geven op zoodanig gebruik. — Regtb. Arnhem 4 Februarij 1858; W. 1992; N. R. B. VIII, 283; N. R. LXV, § 65, 390.

7607. Een weg is buurtweg, indien hij niet behoort tot de groote wegen der 1e of 2e klasse, of aan bijzondere personen. — Regtb. Zierikzee 27 April 1860; N. R. B. XIII, 523.

7608. De instandhouding der buurtwegen. — Prov. blad Groningen 1850, no. 34.

7609. Bij vervolging wegens afsluiting van een buurtweg, moet de regter, indien de beklaagde op eenigzins aannemelijke gronden beweert, dat de weg geen buurtweg, maar zijn particulier eigendom is, de regtsvervolging schorsen. — H. R. 10 Februarij 1852; W. 1300; v. d. H. Strafr. 1852, I, no. 818, 59; N. R. XLI, § 20, 89.

7610. Het gemeentebestuur is niet bevoegd het beplanten van openbare wegen te verbieden, indien die wegen niet het eigendom der gemeente zijn, maar privaat eigendom. — Regtb. Zutphen 13 Nov. 1867; W. B. A. 971; W. 2984; Gemst. 863; Luttenberg 189.

7611. Bij onteigening ten algemeenen nutte van een buurtweg, moet de daardoor veroorzaakte schade door de onteigenende partij worden vergoed. — H. R. 19 Junij 1875; N. R. LXXX, § 26, 234; W. 2701.

7612. Gemeentewegen zijn een onderwerp van privaatregt, ook zoolang zij ter openbare dienst bestemd zijn. — H. R. 24 April 1868; W. 3004; Gemst. 873; Luttenberg 65; v. d. H. B. R. XXXII, no. 1088, 332; N. R. LXXXVIII, § 45, 374; W. B. A. 1015.

7613. Aan de voorschriften, betreffende het opmaken, ter inzage leggen en goedkeuren der leggers van provinciale wegen, mag geen andere strekking worden toegekend, dan die eener zuiver administrative regeling. Het plaatsen van een weg op den openbaren legger stelt zelfs niet het regtsvermoeden daar, waarvan in art. 1918, B. W. sprake is. — H. R. 23 December 1864; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. 2650; N. R. LXXVIII, § 38, 336; W. B. A. 811; Gemst. 695.

7614. Wegen, die door eene gemeente aangelegd of sedert onheugelijke jaren door haar zijn onderhouden en beheerd, behooren tot den eigendom van die gemeente. Indien door eene maatschappij een werk ten algemeene nutte wordt aangelegd, moeten die wegen, even als ieder privaat eigendom, worden onteigend. — Hof Limburg 2 November 1868; W. 3101.

7615. Alhoewel gemeenteverordeningen aan de eigenaren verpligtingen kunnen opleggen, die in het algemeen belang de vrije en volledige uitoefening van de regten van eigendom verkorten, zoo rust echter op de gemeente, waar zij zelve eigenaar is, het onderhoud van die eigendommen, behoudens de wettige verpligtingen van anderen. — H. R. 7 Dec. 1869; N. R. XCIII, § 25, 215; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1300; 63; W. 3174; Gemst. 961.

7616. De eischer die een weg, staande op den legger der openbare wegen, gebruikt als uitweg,

kan tegen het bestuur dier gemeente wel klagen over het versmallen van dien weg, maar niet deswege eene regtsvordering instellen tegen de verweerders, die den weg zouden hebben versmald. — H. R. 16 Maart 1866; N. R. LXXXII, § 36, 290. W. 2783; v. d. H. B. R. XXX, no. 1014, 251; Gemst. 760; Luttenberg 45.

7617. De openbare wegen, die speciaal met den naam van gemeentewegen bestempeld worden, zijn geene andere dan die, welke aan eene gemeente in eigendom toebehooren en onder dien naam in art. 230 voorkomen: eene plaatselijke verordening in het bijzonder gemaakt voor de gemeentewegen, mag niet willekeurig worden toegepast op andere openbare wegen, die het eigendom van marken, particulieren of anderen zijn. — H. R. 26 Junij 1867; Gemst. 849; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1172, 198; W. 2929; N. R. B. XVIII, 724; W. B. A. 953.

7618. Voorschriften omtrent het sluiten van abonnementen voor het passeren der tolboomen op provinciale wegen. — Prov. blad Groningen 1850, no. 76.

7619. De regten op gronden van openbare rijwegen zijn vatbaar voor bezit, volgens het oud Friesch landregt. — Regtb. Leeuwarden 2 Maart 1863; H. R. 29 Januarij 1864; N. R. LXXVI, § 10, 77; W. 2562; v. d. H. B. R. XXVIII, no. 938, 253.

7620. Indien een weg voorkomt op den legger der wegen in de gemeente, verkrijgt deze daardoor het karakter van openbare weg; bij den regter kan daartegen geene voorziening worden gevraagd. De regter mag ook in geen onderzoek treden of de weg al dan niet teregte op den legger is gebragt, dit behoort bij de administrative magt. — H. R. 24 December 1852; N. R. XLIII, § 64, 311; W. 1397; v. d. H. B. R. XV, no. 488, 325; H. R. 4 Mei 1858; N. R. LIX, § 19, 94; v. d. H. G. Z. XV, no. 715, 89; W. 2097; W. B. A. 477; Gemst. 353; H. R. 5 October 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 775, 243; N. R. LXIII, § 11*b*, 35; H. R. 11 Februarij 1863; N. R. LXXIII, § 24, 167; v. d. H. G. Z. XX, no. 962, 46; W. 2438; N. R. B. XIV, 52; H. R. 12 Februarij 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 911; 87; W. 2358; N. R. LXX, § 26, 194; W. B. A. 671; H. R. 19 Maart 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 917, 123; W. 2369; N. R. LXX, § 46, 358; W. B. A. 673; Gemst. 557; Regtsg. Adv. VI, 19; Anders H. R. 23 December 1864; v. d. H. B. R. XXIX, no. 968, 154; W. 2650; N. R. LXXVIII, § 38, 336; W. B. A. 811; Gemst. 695; 729, 730; H. R. 23 December 1857; N. R. LVII, § 55, 274; v. d. H. G. Z. XIV, no. 701, 313; W. 2016; N. R. B. VIII, 11; H. R. 8 Februarij 1858; N. R. LVIII, § 19, 119; v. d. H. G. Z. XV, no. 12; W. B. A. 456.

7621. De instandhouding der openbare voetpaden, en voorschrift tot het inzenden van een jaarlijksch verslag deswege. — Prov. blad Groningen 1850, no. 34.

7622. Mr. W. A. C. de Jonge. Onderhoudsplicht eener gemeente ten aanzien van eenig werk buiten hare grenzen gelegen. Administratief-rechtelijke studie. — Bijdr. XVII, 329.

7623. Mr. A. R. Arntzenius. De artikelen 230 en 231 der gemeentewet. — Bijdr. Boer en Fruin c.s. XX, 212.

7624. Jhr. Mr. J. Roëll. Het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht met geschied- en regtskundige aanteekeningen. — Utrecht 1872.

7625. De burgerlijke regter is bevoegd kennis te nemen van een vordering, strekkende om een gemeente als eigenares van een als voetpad gebruikte en onder een andere gemeente gelegen strook grond, geregtigd te verklaren om die strook als jaag- of trekpad ten behoeve van het scheepvaartverkeer te bestemmen en te gebruiken. — Hof Leeuwarden 14 September 1881; W. 4682; Rep. 1881, 10056.

7626. De inrigting der kohieren van onderhoudspligtigen in de voetpaden en wegen. — Prov. blad Groningen 1854, no. 34.

7627. Indien een regt van voetpad bestaat ten behoeve eener dorpsbuurt, kan het voor het geheel worden ingeroepen door elk, die daar gronden heeft liggen. — Hof Gelderland 30 Junij 1852; W. 1358; N. R. B. II, 599.

7628. Het beheer over rivierwaterkeerende werken, sluizen enz., behoort niet bij de gemeente. — Kon. Besl. 17 Mei 1857 (St. 21); Luttenberg 114.

7629. De grond, gelegen buiten de gevels der huizen, is tot het bewijs van het tegendeel, te beschouwen als gemeentegrond, publieke straat. — Regtb. Rotterdam 1 September 1862; W. 2425; W. B. A. 701.

7630. Het verbod om poorten en wallen weg te ruimen, gegeven bij missive M. B. Z. 17 September 1845, 2e afd. en 1 November 1859, no. 111, 2e afd., is opgeheven. — M. B. Z. 22 Augustus 1856, no. 146, 2e afd.; Bijv. 193; Gemst. 258; Luttenberg 152.

7631. Openbare straten kunnen niet worden gerangschikt onder heerlooze goederen of onder zoodanige goederen, waarvan door ieder dat gebruik kan worden gemaakt, hetwelk hij verkiest.

Openbare straten, bruggen, grachten en openbare gebouwen tot het tegendeel bewezen zij, moeten geacht worden gemeentelijk eigendom te zijn, waarvan het beheer aan het gemeentebestuur toekomt en waarvan een ieder het met de bestemming overeenkomende, doch ook geen ander gebruik kan maken. Niemand bezit het regt, straten op te breken, indien men dit regt niet op eene wettige wijze mogt verkregen hebben. Het opbreken van straten en het leggen van gaspijpen behoort niet tot het wettig en regtmatig gebruik van straten. — Hof Gelderland 28 Januarij 1852, no. 1302; N. R. B. II, 568; Gemst. 23.

7632. Vóór dat het besluit genomen wordt, waarbij gemeente-eigendommen worden verklaard, als niet meer voor de openbare dienst bestemd, behoort dat voornemen vooraf openbaar bekend te worden gemaakt, ten einde ieder in de gelegenheid te stellen, om zijne bezwaren daartegen in te brengen. — Ged. Staten N. Brabant 13 October 1857; Bijv. 217; Ged. Staten Overijssel 4 Mei 1861; Prov. blad no. 23, 1865, no. 22; Verslag 1866, 101; Gemst. 506; id. 31 Mei 1865; Gemst. 716.

7633. De gemeentebesturen kunnen de eigenaren van gebouwen en erven niet belasten met het onderhoud der kaden of wallen vóór die gebouwen of erven gelegen, indien zij noch zijn eigenaren dier kaden of wallen, noch uit anderen hoofde daartoe burgerlijk verpligt zijn. — H. R. 21 April 1854; N. R. B. IV, 321; N. R. XLVII, § 49, 208; Gemst. 136; W. 1592; Luttenberg 37; H. R. 20 Junij 1848; W. 927; v. d. H. G. Z. VII, no. 315, 396; N. R. XXX, § 38, 186; H. R. 12 Februarij 1850; W. 1097; v. d. H. G. Z. X, no. 457, 75; N. R. XXXIV, § 91, 401; R. en W. V, 67; Hof N. Holland 12 Mei 1853; N. R. B. IV, 321; Gids II, 387; W. 1440; Luttenberg 44; Gemst. 89.

7634. Mr. J. W. N. van Hengst. Eenige opmerkingen over het eigendom der gemeente. — Utrecht 1863.

7635. P. G. E. H. de Bieberstein. Proeve over de zaken buiten den handel. — Leiden 1848.

7636. Stedelijke wallen en muren zijn, zoolang zij hunne bestemming behouden, zaken buiten den handel, waarvan de eigendom niet door verjaring kan worden verkregen. Zij worden geacht hunne bestemming te behouden tot dat het tegendeel bewezen is, welk bewijs niet gelegen is in het feit, dat iemand meer dan 30 jaren een huis, en mitsdien grond op zoodanigen wal, ongestoord en openlijk heeft bezeten. — Hof Gelderland 25 October 1854; N. R. B. V, 118; W. 1600; N. R. LI, § 29, 119; H. R. 1 November 1855; N. R. LI, § 29, 119; W. 1699; Gemst. 112, 169, 217; W. B. A. 228, 229, 338; v. d. H. B. R. XX, no. 609, 33.

7637. Wallen en muren, welke nimmer het eigendom van den Staat waren geweest, konden, daar de plaatsen, waartoe zij behooren, geene versterkte plaatsen meer waren, geen eigendom van den Staat worden. — Regtb. Tiel 14 October 1853; W. 1487; N. R. B. IV, 116.

7638. De zijwanden van een publiek-regtelijk bezeten plaats, zoo als een koopmansbeurs, kunnen het onderwerp eener overeenkomst uitmaken, zij zijn geene zaken buiten den handel. — Gemst. 1509; Rep. 1880, 7245.

7639. A. de Pinto, M. Eyssel en W. M de Brauw. Kan men op de openbare straat een regt van erfdienstbaarheid hebben? Neen. — W. 1813.

7640. Op gemeentewegen, die naar het burgerlijk regt het eigendom der gemeente zijn, mag zij dezelfde regten uitoefenen als ieder eigenaar, voor zooverre zij daarin niet is beperkt door de wet; die beperking komt niet in dit art. voor. — H. R. 24 April 1868; v. d. H. B. R. XXXIII, no. 1088, 332; W. 3004; N. R. LXXXVIII, § 45, 374; W. B. A. 1015; Gemst. 873; Luttenberg 65.

7641. De regter is bevoegd te oordeelen over den legger der wegen, indien beweerd wordt, dat een weg het privaat-eigendom van den naburigen eigenaar is. — Kantg. Wychen 25 Maart 1870; W. 3208; Gemst. 973.

7642. Op de goederen in dit art. mag door de gemeente geen hypotheek worden verleend tot zekerheid van schulden der gemeente. — Versl. Zeeland 1866; W. B. A. 960.

7643. Charles T. Liernur. De rioolkwestie. — 's Hage 1868.

7644. Het gemeentebestuur is niet gehouden tot vergoeding der nadeelen, veroorzaakt aan de aangrenzende eigendommen door de ophooging der straten. — H. R. 19 Junij 1868; W. 3016; v. d. B. R. XXXII, no. 1098, 475; N. R. LXXXIX, § 26, 211; W. B. A. 1000; Gemst. 877.

7645. Wanneer de raad besluit tot het vervreemden, bezwaren of verpanden van eigendommen behoort daarbij te worden beslist, of die eigendommen vallen in de termen van dit art. en zoo ja, moet daarbij worden verklaard, dat zij voor de openbare dienst niet meer benoodigd zijn. — Ged. Staten Z. Holland; Gids II, 582.

7646. Om een zaak door bestemming buiten den handel te brengen, moet de bestemming altijd afkomstig zijn van iemand, die regtens over de zaak te beschikken heeft; de actie tot herstel en handhaving in het bezit, kan ook worden ingesteld tegen eene gemeente. — H. R. 29 Junij 1860; Luttenberg 77; Gemst. 461; W. 2185; v. d. H. B. R. XXIV, no. 805, 264; N. R. LXV, § 13, 144.

7647. Verordening tot bescherming van de onder de straten van gemeentewege aangelegde riolen en inloopen, met hunne roosters, en tot verzekering van de bruikbaarheid dier in het belang der openbare gezondheid aangelegde werken, vastgesteld door den gemeenteraad van Groningen, den 27 Aug. 1864. — W. B. A. 827.

7648. In dit art. is alleen sprake van aan de gemeente behoorende objecten die voor den openbaren dienst bestemd zijn; dit art. is niet toepasselijk als die objecten aan derden toebehooren. — Gemst. 1597, 1598; Rep. 1882, 11864.

7649. Schorsing van het geding is niet bekend in het administratief regt voor het onderwerp der leggers van wegen en voetpaden. — Kon. Besl. 14 September 1872; R. v. S. XII, 308.

7650. Een vertraging in de opvolging van een ordeshalve, gegeven voorschrift in een reglement op de wegen en voetpaden, kan niet ten gevolge hebben, dat een kohier vervalt of de onderhoudslast van hen op wie hij steeds gerust had, op de gemeente overgaat. Er bestaat geen strijd tusschen een kohier en een legger, indien op den laatsten alleen de volmagten zijn vermeld en op het eerste ook alle onderhoudspligtigen en hunnen gronden. — Kon. Besl. 4 Februarij 1875; R. v. S. XV, 56.

7651. De inschrijving in de kadastrale registers levert door den aard hunner zamenstelling geen bewijs op omtrent de bestemming van een grond. — Kon. Besl. 19 September 1868; R. v. S. VIII, 319.

7652. Bij het opmaken van den legger der wegen treedt een gemeentebestuur niet in een onderzoek naar eigendoms- of andere burgerlijke regten, noch beslist het daaromtrent iets. Het heeft alleen te beoordeelen of de voorwaarden, bij het reglement voor het brengen van een weg op den legger gesteld, aanwezig zijn. — Kon. Besl. 23 Maart 1865; R. v. S. I, 216.

7653. De beslissing der vraag of een voetpad is openbaar gemeentelijk eigendom voor de publieke dienst bestemd, en als zoodanig op den legger en onder het toezigt van het gemeentebestuur moest zijn gebragt, als niet betreffende zaken of regten die de gemeente jure privato kan bezitten of uitoefenen, kan geen onderwerp uitmaken van een burgerlijke regtsvordering door een ingezeten namens de gemeente in te stellen. — Kon. Besl. 21 Jan. 1866; R. v. S. VI, 69.

7654. Als niet gebleken is dat het beheer over een brug ooit door eenig bestuur of collegie is gevoerd, moeten de eigenaren en onderhoudspligtigen zelve als beheerders en dus voor het onderhoud jegens het gezag door het reglement met het toezigt belast, verantwoordelijk worden beschouwd. — Kon. Besl. 30 Augustus 1878; R. v. S. XVIII, 441.

7655. Als beheerder van een brug is te beschouwen hij die tegenover het openbaar gezag, hetwelk met het toezigt belast is, verantwoordelijk is voor het onderhoud der brug. — Kon. Besl. 10 Junij 1869; R. v. S. XIX, 246.

7656. Bezwaren ingebragt tegen de opgelegde verpligting tot voorziening in het onderhoud van een weg geplaatst op den legger der wegen in eene gemeente, is niet ontvankelijk, indien zij niet binnen den bij het reglement op de wegen bepaalden termijn zijn ingebragt. — Kon. Besl. 28 November 1871; R. v. XI, 403.

7657. De inschrijving in de kadastrale registers levert door den aard hunner zamenstelling geen bewijs op omtrent de bestemming van een weg. Ook de getuigenis van eenige bejaarde lieden, dat zekere weg steeds door het publiek is gebruikt, doet niets ter zake, waar het de vraag is of het publiek verkeer over dezen weg krachtens de publieke bestemming van den weg, dan wel krachtens vergunning van den eigenaar geschiedde. — Kon. Besl. 27 Nov. 1864; R. v. S. III, 320.

7658. De vermelding van een weg, als openbare, op de kadastrale registers, kan geen bewijs opleve-

ren voor het karakter van den weg. — Kon. Besl. 19 Julij 1876; R. v. S. XVI, 306.

7659. Onder de wegen, straten enz. aan de gemeente behoorende, in dit art. bedoeld, zijn niet alleen begrepen die aan de gemeente in burgerregtelijken eigendom toebehooren, maar ook die, welke *tot* de gemeentebesturen d. i. die onder het beheer, onder de administratie van het gemeentebestuur staan, onverschillig wie in burgerregtelijken zin er eigenaar van is. — W. B. A. 1712; Rep. 1882, 11675.

Art. 231.

7660. Mr. S. M. S. de Ranitz. Over de verpligting van bijzondere personen tot onderhoud van openbare wegen, en over de grenzen van de bevoegdheid van het administratief gezag, en de regterlijke magt te dien aanzien. — Themis 2e VI, 533.

7661. Mr. S. M. S. de Ranitz. Nog iets over onderhoudspligtigheid. — Themis 2e XIII, no. 1.

7662. Mr. A. Meijer Bing. De ongehoudenheid der eigenaren van perceelen tot het onderhouden en herstellen van voor hunne huizen gelegen wallen, eene wederlegging van de consultatie van mr. M. H. 's Jacob. — Amsterdam 1851.

7663. Uit art. 231, in verband met art. 179*g* volgt niet, dat de gemeente jegens derden aansprakelijk is, voor alle schade, die een middellijk gevolg is, van iets wat de vaart in de wateren minder veilig maakt. — Hof Groningen 27 Mei 1856; W. 1830; Luttenberg 267; W. B. A. 369; Gemst. 248; H. R. 1 Mei 1857; N. R. LV, § 69, 339; W. 1853; Luttenberg 78; W. B. A. 416; Gemst. 295; Regtb. Rotterdam 17 Februarij 1866; W. 2816; Gemst. 777; Hof Z. Holland 13 Mei 1867; W. 2908; Gemst. 823; W. B. A. 953; Regtb. Amsterdam 14 Julij 1863; W. 2875; Mag. v. H. V, 251; Hof N. Holland 9 April 1868; W. 3038; Mag. v. H. X, 95; W. B. A. 1010; Gemst. 891; H. R. 22 Januarij 1869; N. R. B. XX, 21. Anders regtb. Amsterdam 8 Januarij 1867; N. R. B. XVIII, 322; W. 2875; Mag. v. H. IX, 115; Gemst. 806; W. B. A. 940; Regtb. Gorinchem 11 Julij 1865; Gemst. 758; W. 2777.

7664. Een gemeente is niet aansprakelijk voor schade, ontstaan door het stooten van een schuit op een onzigtbaren, met een eind in den grond van een gemeentehaven stekenden boomstam, indien niet blijkt, dat die boomstam daar aanwezig was door de schuld der gemeente of dat deze die aanwezigheid kennende, in de wegruiming nalatig is geweest. — Regtb. Rotterdam 25 November 1878; W. 4396.

7665. De verpligting van den staat om de bevaarbare en vlotbare rivieren die hem jure publico toebehooren, in zooveel mogelijk veilig bevaarbaren toestand te houden en door bebakening het daarin aanwezige vaarwater aan te wijzen, steunt op geen civielen regtsband. Bij niet behoorlijke vervulling eener op hem rustende publieke verpligting, is de staat niet tot schadevergoeding gehouden. — H. R. 23 October 1874; Gemst. 1206; N. R. CVIII, § 11, 82; Mag v. H. XVI, 230; v. d. H. B. R. XXXIX, no. 1421, 520; W. 3755.

7666. Dit art. verklaart alleen voor gemeentelast het onderhoud der in art. 230 bedoelde werken, gebouwen, wegen enz. die aan de gemeente behooren, waarmede niet zijn bedoeld de wegen en andere zaken, die tot openbaar gebruik bestemd, tot het publiek beheer der gemeente behooren, maar de openbare wegen en andere zaken die de gemeente in *eigendom* toebehooren. — H. R. 3 Mei 1875; N. R. CX, § 2, 12; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1569 105; W. 3860; W. B. A. 1360, Gemst. 1245.

7667. De oude plaatselijke verordeningen, waarbij aan de eigenaren der belendende perceelen, de verpligting wordt opgelegd tot onderhoud en herstel der daarvoor gelegen kaden en beschoeijingen, zijn door de gemeentewet afgeschaft. — Regtb. Rotterdam 4 Februarij 1857; N. R. B. VII, 462; N. R. LVII, § 64, 303; W. 1835; Gemst. 287; W. B. A. 451; Hof Z. Holland 18 Januarij 1858; N. R. LX, § 49, 249; W. 1925; Luttenberg 19; Gemst. 332; N. R. B. VII, 462.

7668. Inlichtingen omtrent de bevoegdheid van de gemeentebesturen bij het nemen van maatregelen tot bevordering van voldoende voorziening in het onderhoud van wegen, waterleidingen, bruggen en duikers in de gemeente. — M. B. Z. 24 Mei 1859; no. 107, 2e afd.; Bijv. 240; Luttenberg, 308.

7669. Onderhoud van wegen, bij ontstentenis van onderhoudspligtigen, ten laste der gemeenten. — Bijdr. IV, 145.

7670. Het reinigen der straten kan niet worden beschouwd als een deel van het onderhoud; het mag bij verordening aan de ingezetenen worden opgelegd. — H. R. 30 Augustus 1859; v. d. H. G. Z. XVI, no. 773, 231; W. 2096; Luttenberg 177; Gemst. 277, 417, W. B. A. 537; N. R. LXII, § 76, 368.

7671. „Bestaande wettige verpligtingen van anderen" kunnen niet anders verstaan worden, dan verpligtingen krachtens specialen regtstitel op bijzondere personen of erven rustende. — Kantongeregt Eindhoven 20 Julij 1864; H. R. 29 November 1864; W. 2655; v. d. H. G. Z. XXI. no. 1044, 205; N. R. LXXVIII, § 30, § 344; Gemst. 697; W. B. A. 820.

7672. Wanneer de gemeente in vroeger tijd, een voor publiek gebruik bestemd werk heeft aangelegd, op het grondgebied eener andere gemeente, en dit werk steeds door haar is onderhouden, kan zij zich niet op dit art. beroepen, om het onderhoud over te brengen op die andere gemeente. — Kon. Besl. 28 November 1864; Gemst. 702; W. B. A. 826.

7673. De gemeentewetgever is niet gebonden, door overeenkomsten tusschen bijzondere personen aangegaan, over het onderhoud van wegen en waterleidingen; hij kan dus straf bedreigen tegen het niet in schouwbaren staat houden dezer werken. — M. B. Z. 4 Mei 1857; W. B. A. 544; M. B. Z. 24 Mei 1859, no. 107, 2e afd.; Bijv. 240; Luttenberg 308.

7674. Uit dit art. kan niet worden afgeleid, dat alle openbare wegen, behalve de rijks- en provinciale wegen, door de gemeente moeten worden onderhouden. —M. B. Z. 20 September 1859; Gemst. 421; W. B. A. 542.

7675. Bij gebreke van registers of slagcedullen, aanwijzende de personen, die met het onderhoud van wegen belast zijn, kan het bewijs, dat iemand onderhoudspligtig is, niet wettig worden geleverd. — Regtb. Assen 13 Maart 1863, W. B. A. 733; W. 2487.

7676. Er bestaat geene wettelijke verordening, waardoor de eigenaars van huizen en andere vaste panden te Utrecht zouden verpligt zijn, om onder den naam van „*buurtlasten*", eenig aandeel te dragen in de bekostiging van pompen, riolen en andere voorwerpen tot algemeen gebruik bestemd. — Regtb. Utrecht 19 Februarij 1847; N. R. XLI, § 84, 422; W. 839; R. B. IX, 208.

7677. De nalatigheid in het voldoen aan de bij dit art. bedoelde verpligting tot onderhoud, kan niet met boete strafbaar worden gesteld; de weigering geeft alleen grond tot eene vordering in regten. — M. B. Z. April 1852, no. 150; Walker Cremer.

7678. Het gemeentebestuur is bevoegd een straat te verhoogen, ook dan zelfs, indien ingezetenen daardoor verhinderd worden, om hunne deuren over de straat open te slaan, dit geeft geen aanspraak op schadevergoeding. — Regtb. Rotterdam 14 Nov. 1866; Gemst. 783, 790; Hof Z. Holland 16 Dec. 1867; Gemst. 851; W. 2964; H. R. 19 Junij 1868; Gemst. 877; v. d. H. B. R. XXXII, no. 1098, 475; W. 3016; N. R. LXXXIX, § 26, 211; W. B. A. 1000.

7679. Onder de woorden „wettige verpligtingen van anderen" in dit art., zijn niet te verstaan alle mogelijke verpligtingen, die tot de invoering der gemeentewet bestonden, zoowel de algemeene, voor eene algemeenheid van ingezetenen of voor eene soort van belastingvoorwerpen in het algemeen, voortvloeijende uit het vroeger gemeentelijk staatsregt, maar uitsluitend de bijzondere verpligtingen, voortvloeijende uit overeenkomst van burgerlijk regt en dergelijke voor bijzondere personen en eigendommen. — Hof Friesland 8 April 1868; W. 2994; Gemst. 869; W. B. A. 1018; Anders Kon. Besl. 12 December 1867; Gemst. 868.

7680. Bij verandering van de grenzen van de gemeente komen de werken, gelegen in het gedeelte, dat bij de gemeente wordt toegevoegd, in onderhoud bij die gemeente, en wordt de gemeente, waaraan bedoeld grondgebied wordt ontnomen van het onderhoud ontlast. — Kon. Besl. 9 Maart 1868; Gemst. 874.

7681. De uitzondering van dit art. moet worden beperkt tot de verpligting, ontstaande uit de overeenkomst of bijzonderen regtstitel op bijzondere personen of erven rustende. — H. R. 5 Februarij 1869; W. 3088; Gemst. 915; W. B. A. 1032; v. d. H. Bel. IX, no. 560, 402; N. R. XCI, § 13, 109.

7682. Onder wettige verpligtingen van „*anderen*", kunnen ook afdeelingen van gemeenten worden begrepen; een openbare weg kan ten laste van zoodanige afdeeling alleen komen, indien van ouds die weg door de afdeeling is onderhouden. — Kon. Besl. 1 Augustus 1867; W. B. A. 970.

7683. Bij verandering mag niet worden bepaald, dat beken en waterleidingen moeten worden onderhouden door de gebruikers van de aangrenzende landerijen, wegen en dijken, omdat, indien die wateren openbare gemeentewerken zijn, de gemeente met het onderhoud belast is, behoudens bestaande wettige verpligtingen van anderen en dat voor zoover zij bijzonder eigendom zijn, het gemeentebestuur wel het behoorlijk onderhoud kan bevelen, maar niet mag bepalen, welke personen tot het onderhoud verpligt zijn. — Verslag N. Holland 1868, XXXVII.

7684. Wanneer een weg aan particulieren in eigendom toebehoorende, tot publiek gebruik van ieder dient, is het gemeentebestuur bevoegd, die weg op eigen kosten te bestraten, begrinden enz. zonder onteigening, toestemming der eigenaren of zelfs minnelijke schikking. — W. B. A. 813.

7685. Door „bestaande wettige verpligtingen" moeten niet worden verstaan, verpligtingen op het oogenblik der invoering van de gemeentewet bestaande; zij bestaan ook, indien zij later wettig worden opgelegd. — H. R. 16 November 1869; Gemst. 954; W. 3170; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1299, 55.

7686. Wanneer de eigenaar van grond, waarover het gemeentebestuur een openbaar voetpad heeft gelegd, beweert, dat die grond daarmede niet is bezwaard, moet het gemeentebestuur bewijzen den last van voetpad, ook wanneer het pad op den legger der wegen en voetpaden is gebragt. — Regtb. Zutphen 2 Maart 1865; N. R. B. XVI, 407.

7687. Wanneer de administrative magt de zorg omtrent een streep gronds uitoefent, welke een parculier persoon beweert zijn privaat eigendom te zijn, en niet tot den openbaren weg te behooren, kan het geschil daarover niet anders beschouwd worden als eene eigendoms-quaestie, tot de kennisneming van den gewonen regter behoorende. — Hof N. Brabant 27 Januarij 1846; N. R. XXVIII, § 85, 433; W. 724.

7688. Bepalingen omtrent de afsluiting van de groote wegen voor zwaar beladen rij- en voertuigen bij invallende dooi. — Prov. blad Groningen 1849, no. 108.

7689. Het graven van slooten, en het daarover leggen van vonders en loopbruggen, langs provinciale wegen in Groningen. — Prov. blad Groningen 1859, no. 4.

7690. Verordening op het onderhoud van openbare straten, pleinen, stegen en sloppen, waarvan de eigendom niet aan de gemeente behoort. — Gemst. 36.

7691. Een vrijspraak ter zake van als onderhoudspligtige zeker gedeelte wegs niet te hebben gemaakt, welke vrijspraak berust op een tweeledige regtsbeschouwing t. w. de uitlegging van art. 231 gem.w. èn de beslissing der vraag omtrent de verbindende kracht der leggers, moet worden aangemerkt als een bedekt ontslag van regtsvervolging, waartegen de gewone voorziening in cassatie ontvankelijk is. Art. 206 en 211 Strafv. zijn geschonden door niet te onderzoeken, ten eersten of de weg door den beklaagde niet was gemaakt en ten andere of de nakoming der verpligting tot onderhoud was verzuimd door hen, op wie die verpligting rust ingevolge den legger der gemeente. — H. R. 4 April 1871; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1357, 431; W. 3321; N. R. XCVII. § 31, 290; Gemst. 1026.

7692. Dit art. kan niet worden ingeroepen om een gemeente, eigenaresse van een publiek werk buiten haar grondgebied, onderhoudspligtig voor dat werk te maken, alleen omdat zij *gemeente* is en dit art. van *gemeentelast* spreekt. — Gemst. 1125.

7693. Het voorschrift eener plaatselijke verordening, houdende dat ieder eigenaar, vruchtgebruiker of administrateur van een perceel of erf verpligt is, de straatgoot er langsloopende ter lengte van dat perceel of erf van een ijzeren deksel of van een dekplank met ijzeren hengsel te voorzien en die zoo te onderhouden, dat de waterlozing onbelemmerd blijft, bevat geen persoonlijke levering van arbeid bij art. 239 bedoeld, doch het bevat een bevordering van reinheid en mitsdien der gezondheid, waarvan de zorg aan den raad is opgedragen. — H R. 7 December 1869; v. d. H. G. Z. XXV, no 1300, 63; W. 3174; N. R. XCIII. § 25, 215. Gemst. 961.

7694. Indien van ouds een gemeente belast is geweest met het onderhoud van een weg in een andere gemeente gelegen, wordt daarin geen verandering gebragt door dit art. — Kon. Besl. 9 Jan. 1868, no. 61; R. v. S. 1869 IX.

7695. Uit de bepaling van dit art. volgt niet, dat de gemeentewetgever niet bevoegd zou zijn den onderhoudspligt te regelen van zoodanige eigendommen of werken in de gemeente, welke wel niet aan de gemeente behooren, maar waarvan nogthans in het huishoudelijk belang der gemeente een regeling mogt worden vereischt. Bij dit art. is tot een gemeentelast verklaard, alleen het onderhoud der in art. 230 bedoelde werken en gebouwen, d. i. die aan de gemeente behooren, behoudens bestaande wettige verpligtingen van anderen. Door het niet toepassen van dat beginsel op een werk, dat niet aan de gemeente behoort, is dus niet in strijd met

de wet gehandeld. — H. R. 19 October 1874; W. 3782; Gemst. 1210; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1539, 267; N. R. CVIII. § 9, 55; W. B. A. 1324.

7696. Als iemand op een legger als onderhoudspligtige voorkomt, mag de regter niet onderzoeken of de administrative magt teregt heeft beslist, dat een anderen regtmatige onderhoudspligtige is aangewezen. — H. R. 23 Maart 1874; W. 3719; Gemst. 1185; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1513, 114; N. R. CVI. § 32, 263.

7697. De gemeenteraad is niet bevoegd de onderhoudspligtigheid der ingezetenen van wegen eener gemeente-afdeeling te veranderen in een belasting. — H. R. 9 December 1870; N. R. XCVI, § 26, 230; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1340, 318; W. 3276; W. B. A. 1156; Gemst. 1007

7698. Indien hij, die op een provinciaal reglement als onderhoudspligtige eener waterlossing voorkomt en meent dat dit ten onregte is geschied, niet in beroep is gekomen bij het in dat reglement aangewezen gezag, dan is de regter onbevoegd van zijne bezwaren kennis te nemen. — Kantg. Sittard Sine die; W. 4312; Rep. 1878, 2693.

7699. Mr. W. A. C. de Jonge. Onderhoudspligt eener gemeente ten aanzien van eenig werk buiten hare grenzen gelegen. — Bijdr. XVII, 329. Bestreden door mr. H. van Loghem; Bijdr. XVIII, 263; aldaar is in het opschrift verkeerd vermeld art. 23 gem.w., zelfs verkeerd in den inhoud overgenomen.

7700. Indien het noodig wordt geacht om de grenzen der gemeente door het plaatsen van grenspalen aan te duiden, komen de kosten van oprigting en onderhoud ten laste der gemeente. — Ged. Staten Gelderland 9 Junij 1874, no. 84; Gemst. 1186.

7701. De regter heeft dit art. niet geschonden door de verpligting der gemeente tot onderhoud van bruggen te beperken tot de gevallen waar geen wettige verpligting van anderen bestaat. — H. R. 23 Maart 1874; N. R. CVI, § 32, 263; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1513, 114; W. 3719; Gemst. 1185.

7702. Volgens art. 231 gem.w. is de gemeente altijd verpligt tot het onderhouden van *alle* openbare gemeentewegen, onverschillig of de gemeente, dan wel een particulier eigenaar daarvan is, behalve in die gevallen waarin anderen wettig verpligt zijn tot het onderhoud. De gemeenteraad is niet bevoegd straf te bedreigen tegen de niet-nakoming van laatst bedoelde verpligtingen; in geen geval kan een straf worden bedreigd in strijd met art. 471, no. 5 C. P. — W. B. A. 1719; Rep. 1882, 12002.

7703. Als een gemeentebestuur bezwaar maakt het herstel uit te voeren van een weg, waarvan eigenaars, beheerders en onderhoudspligtigen zijn bijzondere personen, rust de last van herstel op de provincie. — Kon. Besl. 11 Julij 1876; R. v. S. XVI, 300.

7704. Dit art. heeft geen verandering gebragt in de verpligting eener gemeente tot herstel en onderhoud eener door en voor rekening van die gemeente aangelegde brug. — Kon. Besl. 19 Aug. 1873, XIII, 319.

7705. Als niet gebleken is, dat het beheer over een brug ooit door eenig bestuur of collegie is gevoerd, moeten de eigenaren en onderhoudspligtigen zelve als beheerders, en dus voor het onderhoud jegens het gezag door het reglement met het toezigt belast, verantwoordelijk worden beschouwd. — Kon. Besl. 30 Augustus 1878; R. v. S. XVIII, 441.

7706. Als beheerder van een brug is te beschouwen hij die tegenover het openbaar gezag, hetwelk met het toezigt belast is, verantwoordelijk is voor het onderhoud der brug. — Kon. Besl. 10 Junij 1879; R. v. S. XIX, 246.

7707. Dit art. is alleen van toepassing op de in het voorgaand art. bedoelde aan de gemeente behoorende ter openbare dienst bestemde werken, als ten doel hebbende te waken, dat wat ten gebruike van allen bestaat, niet ten laste van enkelen mag worden gebragt, maar op gemeene kosten worde onderhouden. — Kon. Besl. 28 November 1864; R. v. S. IV, 410.

7708. De zorg voor de instandhouding en bruikbaarheid van wegen, bruggen enz., welke tot den gemeenen dienst bestemd zijn van allen, is opgedragen aan burgemeester en wethouders, voor zoover van hen afhangt, d. i. voor zoover die zorg niet krachtens het publiek regt aan een ander openbaar gezag is opgedragen, indien dus de onderhoudspligtige verzuimt in dat onderhoud te voorzien, dient tot dat einde een toereikende post op de gemeentebegrooting onder de uitgaven gebragt te worden. — Kon. Besl. 14 Mei 1881; W. B. A. 1687; Rep. 1881, 10256.

Art. 232.

7709. Mr. J. L. de Bruyn Kops. Over indirecte belastingen als middel van plaatselijke inkomsten. — Leyden en Amsterdam 1851.

7710. G. H. Betz. De plaatselijke belastingen volgens de gemeentewet. — Bijdr. II, 102.

7711. Twee opmerkingen van gedeputeerde staten van Z. Holland, omtrent de werking van directe en indirecte belastingen. — Bijdr. II, 420.

7712. Jhr. mr. H. J. van den Heim. Gemeentebelastingen. — 's Gravenhage 1864.

7713. Mr. J. L. de Bruyn Kops. Gemeentebelastingen, antwoord aan Jhr. mr. H. J. van den Heim. 1864.

7714. Mr. J. H. G. Boissevain. Wat is plaatselijke belasting? — Tiel 1851.

7715. Mr. W. R. Boer en Jhr. E. W. J. Six tot Oterleek. Over plaatselijke belasting, eene staathuishoudkundige proeve. — Utrecht 1850; beoord. N. R. Bijdr. I, 129.

7716. Mr. A. J. Zubli. Invloed der gemeentewet op de invordering van plaatselijke belastingen. — Utrecht 1852; beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 643.

7717. Mr. G. J. A. Faber. Nieuw belastingontwerp voor de gemeente Amsterdam, in betrekking tot het werkje: Het aequivalent enz. — Amsterdam 1856.

7718. C. Bijlandt. Hand- en formulierboek voor de vervolging, ter invordering der plaatselijke belastingen. 2e druk. — Rotterdam.

7719. Iets over de plaatselijke belastingen van Rotterdam en andere gemeenten. — Bijdr. II, 42.

7720. De herziening der belastingen voor het rijk en de gemeenten in onderling verband beschouwd. — Amsterdam 1856.

7721. Hervorming der belastingwetten, behoeften der gemeenten in dat opzigt. — Bijdr. VIII, 57.

7722. Eenige opmerkingen omtrent de gemeentewet. — Opm. en Med. XI, 96.

7723. De zin en toepassing van eenige der in de gemeentewet opgenomen bepalingen, betreffende de plaatselijke belastingen. — Prov. blad Groningen 1851, no. 133.

7724. J. G. Bouricius. Over de accijnsen en de directe belastingen en over eene belasting op de inkomsten.

7725. Mr. N. Sikkel Groos, H. Cock, en H. C. Huijser. Regtskundig advies over het regt van voorrang, wegens gemeentebelastingen op de goede-

ren van een gefailleerde, aan den gemeenteraad van Leiden gegeven 21 November 1854. — W. 1601.

7726. D. P. Plaatselijke belasting. Privilegie. — W. 2752.

7727. Mr. J. van Kuyk. Hoe mogen de belastingen zijn? — Amsterdam 1867; beoord. Gemst. 128.

7728. In hoeverre zijn reglementen op de heffing van plaatselijke belastingen en het bestraffen van overtredingen van dezelve door de invoering der gemeentewet als afgeschaft te beschouwen? — N. R. B. III, 287.

7729. H. A. Wijnne. De heffing der provinciale opcenten op grond- en personele belasting in de provincie Groningen. — Groningen 1865.

7730. A. Vogelsang. Afschaffing of behoud der plaatselijke belasting, op voorwerpen van verbruik. —

7731. Het ontwerp van wet tot wijziging der gemeentewet, voor zooveel de plaatselijke belastingen betreft, toegepast op de gemeente 's Gravenhage. — 's Gravenhage 1864.

7732. A. Montagne Jzn. De nieuwe belastingplannen beoordeeld. — 's Gravenhage 1863.

7733. Over de inrigting van het belastingstelsel te Amsterdam. — Gemst. 1255.

7734. E. van Voorthuysen. De directe belastingen, inzonderheid die op de inkomsten, eene staathuishoudkundige proeve. — Utrecht 1848.

7735. Mr. G. de Vries Azn. Over het het begrip van belasting, met opzigt tot de wetgevende magt der plaatselijke besturen. — Opm en Med. V, 133.

7736. Mr. E. van Voorthuysen. Het verbeteren van de finantiën der gemeente. — Bijdr. V, 382.

7737. Plaatselijke belastingen. — Bijdr. X, 281, 415.

7738. Toelichtingen omtrent de toepassing der bepalingen, betreffende de plaatselijke belastingen. — M. B. Z. 4 October 1851, no. 223, 2e afd.; Bijv. 272.

7739. Een nieuw belastingstelsel ook voor de gemeenten. — Bijdr. VIII, 72.

7740. Mr. G. A. Fokker. Gemeenten kunnen zich zelve, bij plaatselijke verordening geen voorregt toekennen, wegens door haar te heffen lasten. — Themis 2e, II, 18—37.

7741. Mr. E. H. Karsten. Eene gemeenteverordening. Zijn de gemeenten bevoegd, zich bij plaatselijke verordening privilegie toe te kennen voor de haar verschuldigde belastingen? — Themis 3e, I, 1.

7742. Vrijdom van plaatselijke belastingen ten behoeve van gestichten van liefdadigheid. — Bijdr. III, 475.

7743. Statistieke opgaven omtrent bestaande plaatselijke belastingen. — Bijdr. II, 33, 42.

7744. Bij het ontbreken van eenig voorschrift in de gemeentewet, omtrent de afkondiging van verordeningen, betreffende plaatselijke belastingen, is het aan de gemeentebesturen overgelaten, om zelve de wijze dier afkondiging te bepalen, hetzij bij algemeene regel, hetzij voor elke verordening in het bijzonder. — H. R. 21 October 1862; W. 2429; v. d. H. G. Z. XIX, no. 948, 313; N. R. B. XIII, 713; N. R. LXXII, § 4, 30; H. R. 23 Junij 1863; N. R. LXXIV, § 35, 202; v. d. H. Bel. IX, no. 516*, 74; W. 2500; N. R. B. XIV, 355.

7745. Art. 174 is niet toepasselijk op de verordeningen betrekkelijk plaatselijke belastingen. De gemeenteraad is bevoegd, om het tijdstip te bepalen, waarop de verordeningen, betrekkelijk gemeentebelastingen en de wijze om die in te vorderen, na behoorlijk te zijn afgekondigd, in werking treden. — H. R. 20 November 1860; W. 2236; v. d. H. Bel. VIII, no. 466; 179; N. R. LXVI, § 27, 208; Gemst. 488; W. B. A. 608.

7746. Verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen, behoeven strikt genomen niet te worden afgekondigd; het is evenwel wenschelijk en nuttig, dat zoodanige afkondiging steeds worde gedaan. — M. B. Z. 26 Januarij 1857, no. 194, 2e afd.; Bijv. 30; Prov. blad N. Brabant 6; Gelderland 16; Z. Holland 15; N. Holland 19; Zeeland 17; Utrecht 16; Friesland 31; Overijssel 15; Groningen 17; Drenthe 5; Limburg 28; Regtb. Maastricht 29 October 1856; Gemst. 271.

7747. Inlichtingen omtrent de wijze van afkondiging van verordeningen, op de invordering van plaatselijke belastingen. — Ged. St. N. Brabant 23 Mei 1856; Bijv. 117, E, 324; Luttenberg 80; id. 18 April 1854; Bijv. 177; E, 519; Ged. Staten Limburg 11 April 1855; Bijv. 242, E, 692.

7748. De gemeentebesturen kunnen de gelden aan elkander overmaken, door quitantiën van storting bij de betaalmeesters, wegens gelden van plaatselijke belastingen, vervolgingskosten, restitutie van voorschotten of anderzins. — M. B. Z 5 November 1853, no. 116, Bijv. 204; Comm. des Kon. van Z. Holland 10 November 1853; Luttenberg 95; M. B. Z. 19 Julij 1862, no. 151, 2e afd.; Bijv. 231; Luttenberg 291; Prov. blad Gelderland 99; Z. Holland 83 en 87; N. Holland 49; Zeeland 86; Utrecht 83; Friesland 87; Overijssel 60; Groningen 57; Drenthe 37; Limburg 118.

7749. Wanneer de vrijdommen van belasting bij eene verordening worden uitgebreid, moet deze aan de goedkeuring des konings worden onderworpen. — Kon. Besl. 9 April 1862 (St. 39); Luttenberg 53; Versl. Zeeland 1861; G. v. O. 1271 Gemst. 552; W. B. A. 674.

7750. De wet van 1 Mei 1863 (St. 47), omtrent den accijns op het gedistilleerd, brengt geene verandering in de gemeentewet; art. 8 dier wet bepaalt, dat in de gemeenten, waar eene plaatselijke belasting op het buitenlandsch gedistilleerd wordt geheven, die heffing geschiedt tot het zelfde bedrag als het binnenlandsch gedistilleerd; deze bepaling belet niet, dat de verordeningen, waarbij het gelijk bedrag wordt geheven, aan 's konings goedkeuring onderworpen moeten worden. — M. B. Z. 3 Junij 1863, no. 218, 2e afd.; Bijv. 167; Prov. blad Gelderland 59; Z. Holland 54; N. Holland 17; Zeeland 67; Utrecht 54; Friesland 70; Overijssel 29; Drenthe 17; Luttenberg 119; Gemst. 612; W. B. A. 731.

7751. Inlichting nopens het wijzigen der plaatselijke verordeningen op de heffing van belasting op den turf en de steenkolen, na de afschaffing van den rijksaccijns op dat middel. — M. B. Z. 4 Jan. 1864, no. 307, 2e afd.; Bijv. 4; Prov. blad Z. Holland 4; Utrecht 3; Friesland 6; Limburg 5.

7752. Beschouwingen nopens de wijziging der plaatselijke belastingen op het gedistilleerd in verband met de verhooging van den rijksaccijns op dat middel. — Prov. blad Gelderland 3; Z. Holland 5; N. Holland 2; Zeeland 3; Utrecht 4; Friesland 5; Overijssel 4; Drenthe 3; Limburg 6.

7753. De regter is niet bevoegd de grondwettigheid eener verordening op de heffing eener gemeentebelasting te onderzoeken, wanneer die verordening overigens op wettige wijze is vastgesteld en afgekondigd. — Regtb. Nijmegen 27 November 1858; W. 2022.

7754. De vormen bij art. 232 en vgg. voorgeschreven voor het vragen en verkrijgen der koninklijke goedkeuring op het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting zijn ook toepasselijk op de bij art. 291, 2°. bevolen herziening

der plaatselijke belasting, waarmede niet enkel worden bedoeld de bepalingen de heffing regelende, maar ook de voorschriften omtrent de invordering. — Hof N. Holland 22 December 1862; W. 2486; N. R. B. XIV, 221.

7755. Het besluit tot heffing van een hoofdelijken omslag, moet een maximum bepalen, boven hetwelk de belasting niet zal worden geheven, het is niet geoorloofd, om in het besluit tot heffing te bepalen, dat telken jare het bedrag zal worden vastgesteld. — Gemst. 437.

7756. De regter is bevoegd de wettigheid der heffing van eene belasting te beoordeelen. — H. R. 5 Februarij 1869; W. 3088; v. d. H. Bel IX, no. 560, 402; N. R. XCI, § 13, 109; W. B. A. 1032; Gemst. 915.

7757. Het is niet verboden in eene verordening, regelende de wijze van heffing van eene plaatselijke belasting, bepalingen op te nemen, krachtens welke vroeger betaalde belasting strekt in mindering der verschuldigde. — Regtb. 's Gravenhage 29 Junij 1858; N. R. LXI, § 74, 429. W. 1983; Gemst. 354; N. R. LXI, § 74, 429.

7758. De verordeningen tot heffing, intrekking of wijziging van plaatselijke belasting, behooren te worden medegedeeld aan de autoriteiten in art. 175 vermeld. — Comm. d. K. Z. Holland 7 October 1864; Gemst. 681.

7759. Afkondiging der verordeningen op de heffing en invordering der plaatselijke belastingen. — Prov. blad Groningen 1857, no. 17.

7760. De stortingen die in den regel door de gemeentebesturen bij de betaalmeesters worden gedaan, kunnen in Limburg bij uitzondering gedaan worden bij de rijksontvangers. — Ged. St. Limburg 21 Julij 1859; Bijv. 177, E, 423; Prov. blad Limburg 102.

7761. De regterlijke magt is niet bevoegd te oordeelen, over de vraag of een privilegie in materie van belasting heeft plaats gehad. — Hof N. Holland 14 October 1858; W. 2005; Gemst. 371.

7762. F. van der Linden. Proeve van leiddraad tot regeling van gemeentebelasting — Dordrecht 1877.

7763. F. L. van der Linden. Over belasting en meer bepaaldelijk over gemeentebelastingen. — Gemst. 1242.

7764. J. J. F. Rigail Certon. Gemeentebesturen zijn onbevoegd bij plaatselijke verordening voorrang ten behoeve der gemeente te scheppen voor aan haar verschuldigde belastingen. — Thesis XXXI; 's Gravenhage 1871.

Art. 233.

7765. Nieuwe dagteekening van een besluit tot heffing van belasting met het oog op den termijn van art. 233 gem.w. — Gemst. 1210.

7766. Inlichtingen betrekkelijk de voordragten tot het invoeren of wijzigen van plaatselijke belastingen, en de verordeningen op de invordering; bepaling van het getal exemplaren, welke van ieder soort van belasting-verordeningen moet worden ingezonden. — M. B. Z. 5 Februarij 1852, no. 175, 2e afd.; Bijv. 47; Luttenberg 264.

7767. Belasting-verordeningen. Art. 233 der gemeentewet en de missive van den M. B. Z. van 4 October 1851, no. 223, 2e afd.; W. B. A. 333.

7768. Een plaatselijke *straf*verordening, waarbij aan de ingezetenen of eigenaren in de gemeente lasten worden opgelegd, is onverbindend indien daarop de goedkeuring des konings niet is verkregen. — H. R. 3 Mei 1875; Gemst. 1242, 1244, 1245; N. R. CX, § 2, 12; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1569, 105; W. 3860; W. B. A. 1360.

Art. 234.

7769. Een koninklijk besluit houdende goedkeuring eener plaatselijke belasting-verordening, meer dan twee maanden genomen, na het verslag van gedeputeerde staten, is niet onwettig. — Gemst. 670.

Art. 235.

7770. Verordeningen op de invordering, kunnen niet worden gewijzigd, zonder dat de belasting zelve, aan 's konings goedkeuring wordt onderworpen. — M. B. Z. 24 April 1852, no. 188, 2e afd.; Bijv. 129; Luttenberg 270.

7771. Wijzigingen in de heffing eener belasting gebragt, kunnen niet werken voor zij door den koning zijn goedgekeurd. — Kon. Besl. 27 April 1856 (St. 16); Gemst. 241; W. B. A. 362; Luttenberg 47.

Art. 236.

7772. De regter is bevoegd de wettigheid eener belasting-verordening te onderzoeken, bij bevonden strijd met de wet, mag hij deze buiten toepassing houden. Daardoor wordt de verordening niet vernietigd, maar blijft zij in een bepaald geval buiten toepassing. — H. R. 27 Januarij 1865; N. R. B. XV, 99; N. R. LXXIX, § 16, 116; v. d. H. B. R. XXIX, no. 974, 244; W. 2664; Gemst. 696, 701; W. B. A. 821. In tegenovergestelden zin, H. R. 27 December 1853; W. 1502; Gemst. 120, 192; v. d. H. Bel V, no. 306, 310; N. R. XLVI, § 67, 257.

Art. 238.

7773. Mr. H. C. A. Thieme A. Czn. Tolgelden als belasting beschouwd. — Bijdr. XI, 78.

7774. Regeling der tegemoetkoming, toe te kennen aan gemeenten, waterschappen en anderen, wegens afschaffing van tollen op kunstwegen. — Ged. St. N. Brabant 8 Januarij 1874; Bijv. 1874, 12.

7775. Mr. H. C. A. Thieme A. Czn. Zijn tolgelden geheven op de meeste wegen, belastingen in den zin van art. 238 der gemeentewet, en zijn op de in dit art. genoemde heffingen de strafbepalingen toepasselijk van art. 270 vgg. derzelfde wet? — Bijdr. XII, 21.

7776. Tolheffing op provinciale wegen. — Bijdr. XI, 247.

7777. Wijziging in het tarief der tolgelden, ten behoeve van de provincie Zeeland te heffen op eenige wegen, welke door haar onderhouden worden. — Kon. Besl. 3 December 1856, no. 39; Bijv. 291; Prov. blad Zeeland 104.

7778. Inlichting ten opzigte der vrijdom van rijks veeren en tollen, aan de rijks veldwachters verleend. — M. F. 11 April 1857; Bijv. 74.

7779. Bij tolverpachting mogen geene andere voorwaarden gesteld worden, dan in de koninklijke besluiten, waarbij de tolheffing geregeld wordt, vermeld zijn. — Kon. Besl. 27 April 1856 (St. 16); Luttenberg

7780. Op de heffingen, in art. 238 gem.w. bedoeld, is art. 245 niet toepasselijk. — Gemst. 1589.

7781. De regten en loonen, bedoeld in art. 238 der gemeentewet, moeten bij dwangbevel worden ingevorderd, evenals directe plaatselijke belastingen. Het verzet tegen dit dwangbevel is onderworpen aan de beperkende bepalingen der wet van 22 Mei 1845 (St. 22). — Gemst. 1585.

7782. Bij tolheffing op wegen der gemeente, moeten dezelfde vrijstellingen worden verleend, die bij art. 5 Kon. Besl. 29 October 1833, op de rijkswegen zijn toegestaan. — M. B. Z. 1854; W. B. A. 281, 356, 369.

7783. Overtreding ter zake van heffing van tolregten op gemeentewegen, wordt gestraft krachtens koninklijk besluit 5 Mei 1850 (St. 23) ingevolge de wet van 6 Maart 1818 (St. 12). — M. B. Z. 12 Julij 1853, no. 140; Bijv. 171; Luttenberg 179.

7784. De heffing van tolregten op de gemeentewegen ten behoeve der gemeentekas, kan niet anders geschieden, dan bij een door den koning goedgekeurd raadsbesluit; bij de voordragt daartoe, die van eene verordening op de invordering moet vergezeld zijn, zal moeten worden aangetoond, dat art. 254 in acht is genomen. — M. B. Z. 12 Julij 1853; Bijv. 299, E, 417; Luttenberg 179; Gemst. 101; W. B. A. 220; Kon. Besl. 10 Mei 1820, no. 1.

7785. Bij besluit van 5 Mei 1850 (St. 23) zijn de bepalingen van art. 4 van het besluit van 29 October 1833 (St. 59), betreffende de tollen op 's rijks groote wegen, mede toepasselijk verklaard op die, aangelegd door of ten koste van provinciën gemeenten of bijzondere personen, en waarop bij koninklijk besluit tolheffing is ingesteld of daartoe gemagtigd, zoo is het voor de wettigheid der tolheffing op een weg, geheel onverschillig door wien deze weg is aangelegd of bekostigd. — H. R. 28 Febr. 1854; W. 1654; N. R. XLVII, § 19, 80; v. d. H. G. Z. XII, no. 589, 132.

7786. Tolgelden, geheven op gemeentewegen, zijn belastingen onder art. 238 vallende; op ontduiking daarvan zijn straffen bedreigd bij artt. 271 en 272. — H. R. 5 December 1865; Gemst. 746; W. B. A. 864; N. R. B. XVI, 587; N. R. LXXXI; § 27, 203; v. d. H. Strafr. 1865, no. 2049, 533; W. 2756.

7787. Zoowel het verbod van weigering van betaling van tol, bij art. 4 van het koninklijk besluit van 29 October 1830 (St. 59) als het daarbij voorzien geval, dat men den gevorderden tol niet verschuldigd acht, zijn algemeen en onbeperkt. Geen beweerde vrijdom van tol kan ontheffen van de verpligting, om voorloopig aan de vordering tot betaling te voldoen. — H. R. 19 Junij 1855; W. 1782; v. d. H. 1855, Strafr. I, no. 406, 295; N. R. L, § 57, 247; Gemst. 260.

7788. Hoewel naar den letter, hij die bij het doortrekken van den tolboom, tolgeld weigert, schuldig is, slaat dit ook volgens de bedoeling op hem, die den tolboom omrijdt of omtrekt. De bedreigde vijftig dubbele tolpligtigheid is òf van civiel regterlijken aard, òf als straf in strijd met de wet van 6 Maart 1818. — Kantg. Alphen 5 September 1856; W. 1907.

7789. Het maken van zwarigheden bij de gevraagde betaling van tollen op wegen, en het van de oplossing daarvan afhankelijk stellen der voldoening, staat gelijk met uitdrukkelijke weigering, strafbaar gesteld bij het koninklijke besluit 29 Oct. 1833 (St. 59). — Regtb. Assen 19 October 1859; W. 2201; N. R. B. X, 206.

7790. De betaling van tolgeld op een provincialen weg, moet als belasting worden beschouwd. — H. R. 20 Junij 1865; N. R. B. XVI, 577; N. R. LXXX, § 28, 252; W. 2716; v. d. H. Strafr. 1865, no. 2010, 303.

7791. De voorschriften ter regeling der tollen op de groote wegen, zijn ook van toepassing op de wegen, die niet tot de groote wegen behooren. — Prov. blad Groningen 1850, no. 60.

7792. Het regt tot heffen van tol- en passagegelden aan te wijzen door tariefborden. — Prov. blad Groningen 1855, no. 47.

7793. Het doortrekken van een tolboom zonder betaling, is niet strafbaar, indien de tolgaarder uitstel van betaling heeft gegeven, en het niet blijkt, dat dit uitstel op oneerlijke wijze is verkregen, ten einde den tol te ontduiken. — Regtb. 's Hertogenbosch 27 November 1867; N. R. B. XVIII. 541; W. 3077; W. B. A. 1012; Gemst. 895, 909.

7794. De regelen in de gemeentewet in het algemeen, omtrent plaatselijke belastingen gesteld, zijn ook van toepassing op de regten, loonen en gelden, bedoeld in art. 238. — H. R. 4 Maart 1857; W. 1835, 1896; N. R. B. VII, 321; v. d. H. G. Z. XIV, no. 668, 65; N. R. LV, § 37, 182; W. B. A. 406; Gemst. 285.

7795. Sluisgelden zijn als belastingen te beschouwen. — H. R. 3 November 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 1010, 376; W. 2534; N. R. B. XIV, 541; N. R. LXXV, § 10, 86; W. B. A. 756; Gemst. 636.

7796. Veergelden over rivieren, zijn als plaatselijke belastingen te beschouwen; indien de beide oevers in verschillende gemeenten zijn gelegen, moet de regeling gemeenschappelijk, overeenkomstig art. 126 geschieden. — M. B. Z. 25 Augustus 1857, no. 100, 2e afd.; Bijv. 167; Prov. blad N. Brabant 14; Luttenberg 205; Gemst. 312; W. B. A. 431.

7797. Bij verordening kan het regt van veer over eene rijksrivier buiten het grondgebied der gemeente, door een gemeenteraad niet worden gehandhaafd, omdat het gemeentebestuur hier niet optreedt tot handhaving van hetgeen aan zijne zorg als publiek ligchaam is opgedragen, maar ten dezen opzigte gelijk staat met den bijzonderen persoon, die het regt van overzetveer bezit. — Kon. Besl. 28 Mei 1852 (St. 195); Luttenberg

7798. In welke gevallen, heffing van veergeld voor het overzetten over rivieren of andere wateren te beschouwen is als plaatselijke belasting. — Bijdr. IV, 137.

7799. Zijn de provinciale staten bevoegd tot het vaststellen van een reglement op de overzetveeren? — Bijdr. VIII, 65.

7800. Haven-, lig- en moddergelden, zijn plaatselijke belastingen; daarom moeten de gevolgen der wet, ten aanzien van belasting, daarop ook worden toegepast. — H. R. 13 Januarij 1858; N. R. B. VIII, 394; W. 2031; v. d. H. Bel VII, no. 418, 249; N. R. LVIII, § 6, 68; Gemst. 384; W. B. A. 504.

7801. Een reglement op de heffing van doorvaartsregten of bruggelden, binnen den tijd van vijf jaren niet in overeenstemming zijnde gebragt, met de gemeentewet of herzien, moet de heffing van doorvaartsgelden, krachtens dat vroeger reglement, na verloop dier vijf jaren geacht worden onwettig te zijn geschied.

Een burgemeester is onbevoegd kadegelden bij raauw of gewone actie in te vorderen, deze invordering behoort te geschieden door den ontvanger bij dwangbevel. — Hof Gelderland 5 December 1860; W. 2270; N. R. B. IX, 561; Gemst. 495; W. B. A. 612.

7802. Eene retributie voor aanleg en losplaats van schepen, moet als eene plaatselijke belasting worden beschouwd en daarmede gelijk gesteld, wanneer zij op wettige wijze is ingevoerd. — H. R. 12 November 1867; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1192, 321; W. 2968; Gemst. 853; N. R. B. XVIII, 760; N. R. LXXXVII, § 21, 177; W. B. A. 974.

7803. Sluisgelden, belastingen. — W. 2555.

7804. Gelden voor het overzetten over rivieren of andere wateren, wanneer zij worden gevorderd ten behoeve van een of meer gemeenten, behooren tot de belastingen bij dit art. bedoeld, indien de wateren in die gemeenten zijn gelegen; doch wanneer de overzetgelden buiten het gebied der gemeenten worden gevorderd, moeten de regelen gelden, die particulieren te volgen hebben tot het er-

langen der vergunning, om gelden te vorderen voor het gebruik of genot van hun toebehoorende openbare inrigtingen. — M. B. Z. 25 Augustus 1857; Verslag Zeeland 1858; G. v. O. 1363.

7805. Veergelden over eene rivier reeds vóór het decreet van 21 October 1811, het eigendom eener gemeente, behoeven geene nieuwe regeling overeenkomstig dat decreet. — Kon. Besl. 17 Aug. 1866, no. 61 en 62; R. v. S. VI, 520. Bijv. 268.

7806. Havengelden onder plaatselijke belastingen gerangschikt, zijn daardoor niet geworden belastingen, die op bepaalde voorwerpen kleven. De regter heeft alzoo art. 271 niet geschonden, door bij nietbetaling van havengeld, geene verbeurdverklaring van eenig voorwerp uit te spreken. — H. R. 4 Maart 1857; W. 1835, 1896; Luttenberg 45; N. R. B. VII, 321; v. d. H. G. Z. XIV, no. 668, 65; Gemst. 285; N. R. LV, § 37, 182; W. B. A. 406; Luttenberg 45;

7807. Havengeld van schepen, die op stroom lossen of laden, is eene heffing in strijd met artt. 238 en 234 der gemeentewet. — Kantg. Rotterdam no. 1; 2 Maart 1870; W. 3193; Gemst. 963.

7808. Heffing van bruggeld. — Bijdr. III, 255.

7809. Begrafenisregten worden voor plaatselijke belasting gehouden, zij mogen ingevolge art. 254, tot geen hooger bedrag worden geheven, dan noodig is om den betaler naar evenredigheid van het gebruik, in de kosten van aanleg, onderhoud en verstrekking te doen dragen. — M. B. Z. 1 Julij 1853; Luttenberg 138.

7810. Begrafenisregten mogen niet geheven worden, zonder een door den koning goedgekeurd besluit. — Verslag Zeeland 1864, no. 156.

7811. Van vreemden alléén mogen geen begrafenisregten worden gegeven. — Gemst. 1257.

7812. De gelden verschuldigd voor afstand van grond op een algemeene begraafplaats tot het maken van een graf, is aan te merken als belasting, omdat de begraafplaats in haar geheel blijft het eigendom der gemeente. — W. B. A. 150.

7813. De retributiën ten behoeve van de algemeene burgerlijke begraafplaatsen voor lijken, welke niet daar, maar elders begraven worden, zijn afgeschaft. — Kon. Besl. 22 December 1848 (St. 93); Luttenberg 174.

7814. De gemeentebesturen zijn verpligt tot uitkeering van schadevergoeding, voor het niet meer begraven in de kerken, indien zij dienaangaande met de kerkbesturen zijn overeengekomen. — Regtb. Rotterdam 19 Februarij 1851; W. 1228.

7815. Eigendom van kerkhoven, om kerkgebouwen gelegen. — Hof Gelderland 17 September 1856; Luttenberg 164; W. 1789; N. R. B. VII, 113; N. R. LVIII, § 64, 327; W. B. A. 381; Gemst. 262.

7816. Kan eene belasting geheven worden voor inscriptiën en grafschriften op begraafplaatsen? — W. B. A. 829, Gemst. 712.

7817. De begrafenisregten en kosten moeten thans in overeenstemming zijn gebragt met de artt. 30—38 der wet van 10 April 1869 (St. 65). Zij vereischen de goedkeuring des konings vóór 1 Januarij 1871. — Art. 49 dier wet.

7818. Mr. A. M. Maas Geesteranus. Schoolgelden als plaatselijke belasting beschouwd. — Bijdr. V, 295.

7819. Mr. P. F. Hubrecht. Is op de schoolgelden artt. 238 en 254 der gemeentewet toepasselijk? — Bijdr. I, 325.

7820. Aan de kinderen van onderwijzers mag geen vrijdom van schoolgeld worden verleend. — Gemst. 526.

7821. Verschillend is geoordeeld over de vraag, of schoolgeld voor kinderen uit andere gemeenten mag geheven worden, wanneer voor kinderen binnen de gemeente geen schoolgeld wordt geheven, als ook, of van kinderen buiten de gemeente, hooger schoolgeld mag worden geheven, dan van kinderen binnen de gemeente. — M. B. Z. 28 October 1858, no. 143, 5e afd.; Bijv. 232; Prov. blad Gelderland 89; Z. Holland 109, 112; N. Holland 100; Zeeland 98; Utrecht 80; Friesland 119; Overijssel 77; Groningen 72; Drenthe 24; Limburg 139; Bijdr. II, 396; Gemst. 371, 615, 677, 678; W. B. A. 744; Versl. Zeeland 1863, no. 223; M. B. Z. 15 Februarij 1869; Gemst. 907, 908, 917.

7822. Raadsbesluiten tot heffing van schoolgeld, die vóór de invoering der wet op het lager onderwijs zijn genomen, zijn na verloop van drie jaren na de invoering dier wet vervallen, ingevolge art. 70. — M. B. Z. 21 April 1860, no. 127, 2e afd.; Bijv. 112; E, 79; Prov. blad Gelderland 50; Z. Holland 57; Utrecht 47; Zeeland 49; Friesland 69; Groningen 25.

7823. Indien armbesturen zelf geen scholen kunnen bekostigen, mogen zij zich wenden tot de bevoegde magt, ter verkrijging van gratis onderwijs voor kinderen van ouders, die zij bedeelen. — Bijdr. VII, 282.

7824. Jhr. mr. H. J. van der Heim. Gratis schoolgaan. — Bijdr. VII, 88.

7825. Bepaling omtrent de heffing van schoolgelden. — Prov. blad Groningen 1860, no. 34.

7826. Het betalen van schoolgelden voor kinderen uit andere gemeenten. — Prov. blad Groningen 1858, no. 72.

7827. Verordening, regelende het bedrag en de grondslagen van het schoolgeld voor de leerlingen op de burger dag- en avondscholen van middelbaar onderwijs te 's Gravenhage. Verordening, regelende de invordering van het bovenbedoeld schoolgeld, beide vastgesteld 5 December 1865. — W. B. A. 862.

7828. Het vorderen van betaling van publieke vrouwen, hetzij voor de boekjes waarvan zij moeten voorzien zijn, hetzij voor het geneeskundig onderzoek, is als eene belasting aan te merken; de verpligting tot die betaling, kan alzoo niet bij eene verordening van politie op de huizen van ontucht worden opgelegd. — Bijdr. III, 163; Gemst. 357; Versl. Zeeland 1859.

7829. Retributiën wegens het planten van boomen, of weiden van vee op gemeentegronden, zijn geene belastingen, indien dit plaats vindt op gronden, die de gemeente volgens privaatregt in eigendom heeft, in dat geval zijn het onderhandsche verhuringen of in gebruikgevingen, die volgens art. 194 de goedkeuring van gedeputeerde staten eischen; heeft het echter plaats op gronden, die de gemeente volgens publiek regt bezit, dan zijn het belastingen, die de goedkeuring des konings vereischen. — Ged. Staten Limburg 7 April 1852; Bijv. 110; Gemst. 29; id. 4 Mei 1860; Bijv. 124.

7830. De heffing van regten voor het jagen op gemeente-eigendommen is geen belasting, maar eene verpachting. — W. B. A. 165.

7831. Mr. J. F. Mauritss Ganderheijden. Vertoog betrekkelijk de uitgiften van gemeentens en heidegronden in N. Brabant. — 's Hertogenbosch 1848; Beoord. N. R. Jaarb. XI, 181.

7832. De heffing van vijf cent voor elken boom, die op gemeentegrond geplaatst is, is te beschouwen als plaatselijke belasting, die niet mag worden gevorderd, zonder toestemming des konings. — Kantg. Venlo 21 November 1851; W. 1293; Gemst. 18.

7833. Besluit tot heffing van plantgeld. — W. B. A. 814.

7834. Voor het afgeven van certificaten tot vervoer van vee mogen geene gelden worden gevorderd, zonder dat een daartoe strekkend besluit door den koning is goedgekeurd. — Comm. d. K. Limburg; Gemst. 789.

7835. Marktgelden moeten voor plaatselijke belasting worden gehouden. — H. R. 10 November 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 1011, 384; W. B. A. 762; W. 2548; N. R. B. XIV, 220; N. R. LXXV, § 15, 133; Gemst. 643; W. B. A. 762.

7836. Verordening, regelende het bedrag en de grondslagen van het marktgeld voor de banken op de vischmarkt te Haarlem. — Gids II, 150.

7837. De betaling van een vast loon, voor het opbrengen, de voeding en bewaring van vee, is als eene belasting te beschouwen, die bij eene politieverordening niet kan worden vastgesteld, de raad kan niet verder gaan dan te bepalen, dat de werkelijke kosten van opbrenging, voeding en bewaring van vee, vergoed zullen worden. — M. B. Z. 6 September 1856, no. 161, 2e afd.; Bijv. 225; Prov. blad Friesland 115; Kon. Besl. 19 Mei 1863 (St. 62); Luttenberg 116; Gemst. 601; Kon. Besl. 5 September 1863 (St. 122); Luttenberg 170; Gemst. 628; W. B. A. 732; M. B. Z. 19 Januarij 1863, no. 127, 2e afl., Bijdr. 110; Prov. blad Gelderland 23; Groningen 28; Gemst. 598; W. B. A. 717.

7838. Mr. A. I. W. Farncombe Sanders. Is eene gemeentelijke gasfabriek eene openbare inrigting, vallende in dit art.? — Bijdr. VIII, 220; Gemst. 237, 283, 287, 606; Bijdr. XII, 292.

7839. - Verordeningen op de heffing en invordering van regten wegens verstrekking uit de gemeentelijke gasfabriek te Tilburg. — Gemst. 1221.

7840. Mr. C. J. W. N. van Hengst. Over de vraag of eene gasfabriek tot den publieken of privaten eigendom eener gemeente behoort. — Bijdr. X, 54.

7841. A. E. van Boelens van Eysinga. De gemeentewet beperkt de voordeelen niet welke de gemeente uit eene van harentwege geëxploiteerde gasfabriek zal kunnen trekken. — Thesis XXVI; Leiden 1870.

7842. J. L. Marggraff. Het begrip van belasting in art. 238 gemeentewet neergelegd, is onjuist. — Thesis XXXII; Leiden 1875.

7843. J. Enschedé Jr. Niets verbiedt eene gemeente om uit de exploitatie van haar gasfabriek voordeel te genieten. — Thesis XXV; Leiden 1875.

7844. M. H. C. van Oosterzee. De bepaling eener gemeenteverordening, waarbij belasting onder den naam van *havengeld* wordt geheven van op stroom ladende en lossende schepen mag door den regter niet worden toegepast. — Thesis XXX; Leiden 1870.

7845. Het kenmerk of betalingen aan de gemeentekas, belastingen volgens dit art. zijn, is daarin gelegen, of betaald wordt voor het gebruik maken of genot hebben van iets, waarvan het gebruik of genot *om niet* aan de ingezetenen zou toekomen, indien niet door plaatselijke verordeningen aan dat gebruik of genot het betalen van een som gelds was verbonden. Dit kenmerk wordt niet gevonden bij gasfabrieken en drinkwaterleidingen, daar niemand zal beweren, dat gas of drinkwater door de gemeente, veel minder kosteloos, moet worden geleverd, derhalve zijn betalingen aan de gemeente voor de levering van gas of drinkwater geene belastingen. Bovendien is een gasfabriek of waterleiding geen *openbaar* gemeentewerk, zooals voor de toepassing van dit art. wordt gevorderd. — M. B. Z. 31 Mei 1876; Luttenberg 136; Gemst. 1290; bestreden; Gemst. 1292.

7846. Het bereiden van gas voor particulieren door een gemeente is een zuiver privaat-regterlijke handeling, zoodat de daarvoor genoten vergoeding is de verkoopprijs en is de levering van gas een verkoop. Gasregten behooren niet tot de gelden, loonen en regten bij art. 238 der gemeentewet bedoeld. Al werd dit ook anders beslist, kunnen zij tegenover de patentwet niet met belastingen worden gelijk gesteld. — Hof Arnhem 19 December 1876; W. 4065; W. B. A. 1440, 1442; N. R. B. 1877, D, 3; Luttenberg 280; Gemst. 1324. Anders H. R. 12 Maart 1877; W. 4110.

7847. Mr. G. A. Fokker. Art. 238 der gem.w. Naar aanleiding van de circulaire van den M. B. Z. van 31 Mei 1876; Bijdr. Boer en Fruin, XXI, 117.

7848. K. Gasfabrieken. — W. 3419.

7849. Een gemeentelijke gasfabriek, die voor het geleverd gas aan particulieren gasregten heft, krachtens verordening, goedgekeurd bij koninklijk besluit, is te rangschikken onder de in art. 238 en 254 bedoelde inrigtingen. Als een zoodanige gasfabriek bij belasting-verordening is geregeld en aan die inrigting onmiskenbaar een publiek-regterlijk karakter is gegeven, is de patentwet niet van toepassing. Het administratief gezag heeft uitsluitend de bevoegdheid te beoordeelen wat al dan niet als plaatselijke belasting moet worden aangemerkt; de regter is verpligt de goedgekeurde verordening als wettig bestaand aan te nemen. — Regtb. Nijmegen 26 Sept. 1876; W. 4029; W. B. A. 1427; Gemst. 1308,

7850. De gasfabrieken van gemeentewege opgerigt, zijn inrigtingen voor wier gebruik gelden worden betaald aan de gemeente, die gelden moeten als belastingen volgens dit art. worden beschouwd. — M. B. Z. 29 Mei 1863, no. 187; Gemst. 616; W. B. A. 740; in anderen zin: Raad van Groningen; Prov. Groninger en Gron. Couranten van 24 en 25 Maart 1863; W. B. A. 721, 721; Gemst. 585, 600, 605.

7851. Over de vraag of de prijs van het door gemeentebesturen uit hunne gasfabriek afgeleverde gas al dan niet als plaatselijke belasting moet worden geregeld. — M. B. Z. 31 Mei 1876, no. 110; Luttenberg 136; Bijv. 1876, 158.

7852. De gemeentebesturen zijn, wanneer zij gas uit eene eigene fabriek aan particulieren leveren, patentpligtig. — M. F. 19 Mei 1868; Gemst. 617; W. B. A. 741.

7853. Mr. P. W. H. van Sonsbeeck. Beschouwingen over de bevoegdheid der gemeentebesturen, ter zake van openbare gasverlichting. — Bijdr. XI, 171.

7854. De heffing van een regt voor het afkondigen, omroepen of aanplakken, door een ambtenaar der gemeente, moet als plaatselijke belasting worden beschouwd en geregeld. — M. B. Z. 9 December 1852; G. v. O. 872.

7855. De minervalia of schoolgelden betaald voor leerlingen, die de latijnsche scholen of gymnasia bezoeken, worden als belasting beschouwd en vereischen 's konings goedkeuring. — Kon. Besl. 28 Maart 1860; Gemst. 449; W. B. A. 570.

7856. De heffing van een aanteekeningsgeld dòor een commissaris van een beurtveer, is geen belasting; het is loon voor verrigte particuliere dienst. — Kon. Besl. 28 Julij 1861, no. 12; Bijv. 183; Luttenberg 127.

7857. De betalingen aan eene gemeentelijke bank van leening, zijn geen belasting; de heffing wordt als betaling van rente beschouwd, men behoort zich daarbij te houden aan het koninklijk besluit van 31 October 1826 (St. 132). — M. B. Z., Gemst. 658; W. B. A. 779.

7858. Marktgelden behooren niet in het openbaar.

te worden verhuurd of verpacht; gemeente-ambtenaren moeten met de inning worden belast; het volle bedrag behoort in de gemeentekas te worden gestort. — M. B. Z. 26 Februarij 1866, no. 242; G. v. O. 1377.

7859. Hij die ter gelegenheid van een veemarkt eenige stuks vee brengt en ter verkoop plaatst op een particulier terrein, niet tot den openbaren weg of grond behoorende, is niet aan de voorschriften van het marktreglement der gemeente gehouden en is geen marktgeld verschuldigd. — Regtb. Groningen 28 December 1875; N. R. B. 1877, D, 23.

7860. In eene verordening op de heffing van staangeld op markten, mag geen hooger bedrag worden geheven van tentoonstellingen en spellen, dan voor kramen; alleen mag verschil worden gemaakt, indien door het opslaan van kramen en het uitstallen van voorwerpen meer of minder gebruik wordt gemaakt of schade toegebragt. Eene heffing naarmate van de meerdere of mindere waarde der voorwerpen, welke ter markt gebragt of naar de verdiensten, welke die voorwerpen gerekend worden op te leveren, is niet geoorloofd. — M. B. Z. 5 Februarij 1862, no. 136; G. v. O. 1377.

7861. Een marktmeester moet geacht worden te behooren tot de openbare gestelde magten, bedoeld in het 3e lid van art. 22; W. v. Strafv. — Regtb. Alkmaar 4 Augustus 1863; W. 2685; Gemst. 711.

7862. Mr. N. Olivier. Over den aard van het marktgeld of de recognitiën voor het gebruik van de plaatsen op de openbare markten. — Themis VII, 489.

7863. Voor den pachter van stedelijke marktgelden bestaat geen grond, om de vernietiging of ontbinding te vragen van het pachtcontract, alleen omdat sommigen der contribuabelen de betaling van marktgelden weigeren, indien het stedelijk bestuur daartoe aangemaand, heeft nagelaten den pachter de reglementen, waarbij het marktgeld is ingevoerd, te leveren. — Regtb. Sneek 15 September 1851; W. 1311.

7864. Bij de heffing van havengelden mogen wel met vaste beurtschippers abonnementen worden aangegaan, echter niet zoo, dat zij daarbij boven gewone schippers zouden worden bevoordeeld. — Versl. N. Holland 1869, XXI.

7865. Als een gemeente de opbrengst van het haven en kaderegt verpacht heeft, doch de schippers weigeren aan den pachter te betalen, moet de invordering en vervolging krachtens art. 238 door den ontvanger gedaan worden. — M. B. Z. 29 Maart 1870; Gemst. 967, 1304.

7866. Het heffen van wik- en weegloonen is in ieder geval als eene belasting te beschouwen; de gemeente kan geen regt van waag jure privato bezitten in den tegenwoordigen regtstoestand, al mogt het ook als zoodanig in vroegere eeuwen zijn verkregen. — Verslag N. Holland 1867, XXII.

7867. Het regt van veer is het regt om met uitsluiting der diensten van anderen, aan personen, die zelve geen middel hebben om over het water te komen, tegen belooning dit middel te verschaffen. Hij die met eigen vaartuig zich of personen tot zijn gezin behoorende over het water brengt, bedient zich alleen van zijn regt, om van zijn vaartuig voor zich en de zijnen gebruik te maken; hij maakt daardoor geen inbreuk op het exclusive regt van veer, dat iemand daar ter plaatse bezit. — Regtb. Nijmegen 18 October 1853; W. 1486; N. R. B. IV, 113; N. R. L, § 88, 397.

7868. Het koninklijk besluit van 24 Mei 1827 (St. 27) is afgeschaft door art. 238 der gemeentewet. Het uitreiken van extracten uit de registers van den burgerlijken stand, is eene dienst van wege de gemeente verstrekt en valt in de termen van art. 238. — Hof Limburg 22 Junij 1867; Gemst. 842; W. 2942.

7869. In verordeningen op het het heffen van schutgeld, van onbeheerd of losloopend vee, mag niet worden bepaald, dat bij wanbetaling, het vee zal worden teruggehouden of verkocht, in zoodanig geval is art. 270 toepasselijk, mede mag daarin niet worden bepaald, dat burgemeester en wethouders in naburige gemeenten afkondiging zullen laten doen, zij zijn hiertoe niet bevoegd. — M. B. Z. 10 October 1863, no. 175; G. v. O. 1380.

7870. Inlichtingen omtrent de heffing van leges. — M. B. Z. 31 Mei 1852, no. 11, 2e afd.; Bijv. 160.

7871. Op de overtredingen van dit art. zijn toepasselijk de strafbepalingen van art. 271. — M. J. 7 October 1856, no. 157; Bijv. 253; Luttenberg 279.

7872. Aan de woorden: „of daarmede wat de toepassing van de artt. 232—237 betreft, gelijk gesteld”, in verband met het voorafgaande, kan geene andere beteekenis worden gegeven, dan dat daardoor nog meer bepaaldelijk eene geheele gelijkstelling wordt verordend. Derhalve moet voor de regeling dezer belastingen, alles worden in acht genomen, wat bepaald is voor de belastingen, die dat zijn naar haren aard. — H. R. 13 Januarij 1858; W. 2031; Luttenberg 212; v. d. H. Bel. VII, no. 418, 249; N. R. B. VIII, 394; N. R. LVIII, § 6, 68; W. B. A. 504; Gemst. 384.

7873. De gemeente mag geen belasting heffen voor diensten, waarvan men verpligt is gebruik te maken, of voor iets, waartoe de gemeente in haar eigen belang of uit den aard der zaak verpligt is. — M. B. Z. 10 Julij 1869; W. B. A. 1055; Versl. N. Holland 1868, XXII.

7874. Is het heffen van zoogenaamd staangeld van kermistenten en kramen, voor het tijdelijk genot eener plaats op de openbare markt of straat, eene belasting? Ja. — Gids II, 551.

7875. Loonen, vastgesteld bij tarief voor eene vereeniging van werklieden overeenkomstig art. 4 van het koninklijk besluit van 18 Mei 1827 (St. 25), zijn niet als plaatselijke belastingen te beschouwen. — Verslag Zeeland 1858; G. v. O. 1384.

7876. De burgerlijke gemeente mag geen begrafenisregten heffen van personen, die geen gebruik maken van de begraafplaats der burgerlijke gemeente, noch van de diensten van den doodgraver, doch wel gebruik maken van eene kerkelijke begraafplaats. — Ged. Staten Gelderland 7 September 1854, no. 21; G. v. O. 1382.

7877. Verordening tot heffing van keurloon van levend vee, vleesch en spek, binnen de gemeente Arnhem, vastgesteld door den gemeenteraad den 18 Augustus 1864; verordening op de invordering van dat keurloon. — W. B. A. 776.

7878. Verordening, houdende tarief voor de omroepers te Deventer, vastgesteld 30 April 1855. — Gemst. 198.

7879. Verordening, houdende tarief voor de waagmeesters te Deventer, vastgesteld 30 April 1855. — Gemst. 198.

7880. Verordening tot heffing van schutgeld of vergoeding voor het opvangen, ophalen enz. van vee in de gemeente Ferwerderadeel en verordening op de invordering, vastgesteld 1 December 1868. — W. B. A. 798.

7881. Ontwerp-verordening op het schutten en weiden van vee. — Gemst. 82.

7882. Verordening, regelende het bedrag en de grondslagen der belastingen van het haven- lig- en

kaaigeld te 's Gravenhage en verordening op de invordering. — Gemst. 104.

7883. Verordening, regelende het bedrag en de grondslagen van het minerval voor de leerlingen van het stedelijk gymnasium te 's Gravenhage, vastgesteld 20 Junij 1856. — Gemst. 248.

7884. Verordening op de heffing van begrafenisregten voor het begraven van lijken op de gemeentebegraafplaats in de gemeente Delft. Verordening op de invordering van de begrafenisregten op de gemeentebegraafplaats in de gemeente Delft. — W. B. A. 1053.

7885. Verordening voor het gymnasium te 's Hertogenbosch, vastgesteld 5 Maart 1855. — Gemst. 189.

7886. Verordening, houdende de voorwaarden waarop het gemeentebestuur van Deventer gas levert, vastgesteld 3 Mei 1858. — Gemst. 352. Groningen, vastgesteld 4 Februarij 1854; Gemst. 126.

7887. Instructie voor den directeur der gasfabriek, vastgesteld door den gemeenteraad van Schiedam den 28 Januarij 1854. — W. B. A. 978, 979.

7888. Ontwerp raadsbesluit, regelende de heffing eener plaatselijke belasting voor het gebruik van openbare gemeentewerken en bezittingen — Gemst. 239; en verordening op de invordering. — Gemst. 240.

7889. Verordening, houdende tarief voor de ambtenaren van de vischmarkt te Deventer, vastgesteld 5 Julij 1855. — Gemst. 249.

7890. Verordening op het gebruik der kranen, vastgesteld in de zitting van den gemeenteraad van Groningen van 1 April 1865. — W. B. A. 826.

7891. Ontwerpbesluit tot heffing van plantgeld. Ontwerp-verordening, regelende de invordering van plantgeld; Memorie van toelichting. — Gemst. 814.

7892. Verordening tot heffing eener belasting op de staanplaatsen op de jaarmarkt in de gemeente Arnhem en verordening op de invordering, vastgesteld 16 April 1864. — W. B. A. 782, 783.

7893. Verordening tot heffing van vischmarktgeld in de gemeente Arnhem en verordening op de invordering, vastgesteld 16 April 1864. — W. B. A. 782, 783.

7894. Verordening, regelende de invordering der belasting voor plaatsen in de hal en op de vleeschmarkt binnen de gemeente Leiden. — Gemst. 72.

7895. Instructie voor de beëedigde turftonders, meters, wegers en tellers of telsters binnen de gemeente Zierikzee. — Gemst. 105.

7896. Tarief van begrafenisregten op de burgerlijke begraafplaats te Deventer en verordening op de invordering, vastgesteld 12 Junij 1854. — Gemst. 174.

7897. Instructie voor den opzigter der burgerlijke begraafplaats te Deventer, vastgesteld 28 December 1854. — Gemst. 176.

7898. Instructie voor de lijkbezorgers te Deventer, als voren. — Gemst. 179; idem lijkdragers. Gemst. 179.

7899. Verordening, houdende voorwaarden van verkoop van eigen graven op de burgerlijke begraafplaats te Deventer. — Gemst. 181.

7900. Verordening, betreffende de invordering der weg- en straatgelden en der gelden voor staanplaatsen op week-, jaar-, paarden- en beestenmarkten, welke in de gemeente Deventer geheven worden, vastgesteld 20 Februarij 1855. — Gemst. 188.

7901. Verordening, betreffende de invordering der wik-, weeg-, meet-, keur- en dergelijke loonen, welke in de gemeente Deventer geheven worden, vastgesteld 20 Februarij 1855. — Gemst. 188.

7902. Tarief voor de heffing van gelden voor het plaatsen van steigers en slagboomen, het opbreken van straten, het reukeloos maken van putten enz., vastgesteld te Utrecht 27 Mei 1856. — Gemst. 286.

7903. Verordening, houdende tarief der kade- en havengelden te Deventer, vastgesteld 19 Jan. 1857. — Gemst. 293.

7904. Verordening op het heffen van belasting voor het gebruik van het beursgebouw en verordening op de invordering, vastgesteld door den gemeenteraad van Rotterdam 13 Augustus 1868. — W. B. A. 1002; Gemst. 1166.

7905. Reglement op de heffing en invordering der tolgelden voor het gebruik der provinciale kunstwegen in Groningen. — Ged. Staten Groningen 6 September 1867. no. 9*a*; Prov. blad 1867, no. 82.

7906. Er bestaat geen grond voor de meening, dat een heffing voor voortdurend gebruik of genot niet valt in de termen van dit art. — Gemst. 1441; Rep. 1879, 3961.

7907. Mr. J. T. Buijs. Afkoop van rijkstollen in de provincie Noord-Brabant. — Bijdr. XVIII, 470.

7908. Mr. G. A. Fokker. Art. 238 der gemeentewet. Naar aanleiding van de circulaire van M. B. Z. 31 Mei 1876. — Bijdr. Boer en Fruin XXI, 117.

7909. Tolgeld voor het gebruik van een weg is eerst dan verschuldigd, als een tolboom gepasseerd wordt, m. a. w. als van twee panden van een weg door een tolboom gescheiden, gebruik wordt gemaakt, niet als slechts één pand is en behoeft te worden bereden. — Regtb. Groningen 4 Julij 1878; W. 4279.

7910. Mr. P. F. Hubrecht. Is op de schoolgelden art. 238 en 254. der gemeentewet toepasselijk? — Bijdr. I, 324.

7911. Onder het regt van veer moet verstaan worden het regt om met uitsluiting van alle anderen door middel van schip, schuit of pont personen, goederen of vee tegen genot van belooning over te voeren van den eenen oever naar den tegenover liggenden oever. De veeren behoorden volgens het oud Hollandsch regt tot de kleine regalia of domeinen, die den souverein dezer landen toekwamen en na vervreemding door deze, het eigendom van particulieren werden en als onroerende goederen het onderwerp van het burgerlijk regt waren; zij behoorden niet onder de ambachtsgevolgen, maar werden afzonderlijk bij de uitgifte van ambachten gegeven. — Regtb. Dordrecht 30 October 1878; W. 4312; Rep. 1878, 2721 vg.

7912. Indien tolpachters bij verordening bevoegd verklaard zijn tot het constateren van overtredingen, moeten zij als zoodanig worden beëedigd en is op het proces-verbaal van beëediging een registratieregt van *f* 2.40 verschuldigd. — M. F. 2 April 1846, no. 52; 19 Maart 1849, no. 77; P. W. 1096.

7913. De verordening waarbij een belasting onder den naam van havengeld geheven wordt van schepen die *op stroom* binnen het grondgebied der gemeente laden of lossen, is in strijd met art. 238 en 240 der gemeentewet. — H. R. 6 December 1872; W. 3532; v. d. H. B. R. XXXVII, no. 1311, 496; N. R. CII, § 32; 279; W. B. A. 1232, Gemst. 1107; Luttenberg 95.

7914. Een door de gemeente gevorderde retributie voor het gebruik der aanlegplaatsen van schepen, op wettige wijze als belasting ingevoerd, moet kunnen deelen in hetgeen verder in de gemeentewet en met name in artt. 270—272 voor belastingen is bepaald. — H. R. 12 November 1867; N. R. LXXXVII, § 21, 177; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1192, 321; W. 2968; N. R. B. XVIII, 760; W. B. A. 974, Gemst. 853.

7915. De vraag of betaling van bruggeld een

belasting is of een heffing van anderen aard, moet worden beantwoord op grond van feitelijke omstandigheden omtrent den aard, den eigendom, de bestemming der brug en de gevorderde bruggelden. — H. R. 27 December 1875; W. 3947: v. d. H. Bel. X, no. 622, 374; N. R. CXI, § 41, 342.

7916. Bruggeld is niet als rijksbelasting te beschouwen, waar de opbrengst der heffing niet door de gemeente wordt genoten tot tegemoetkoming in onkosten, die zij ten behoeve der brug heeft gemaakt, terwijl de gemeente zich verbonden heeft, jaarlijks een som tot betaling voor het gebruik aan het rijk af te staan. — Bruggeld is geen gemeentebelasting in den zin van art. 238 der gemeentewet, waar de brug voor gewoon verkeer over de Maas bij Venlo niet behoort tot de gemeentewerken, bezittingen of inrigtingen, waarvan het gebruik of genot tegen bepaalde loonen of gelden door de gemeente is afgestaan. Het bij wege van concessie door den koning krachtens het opperbestuur over den waterstaat, de wegen en bruggen aan publickregtelijke ligchamen of anderen, verleenen van het regt tot heffing van tol en bruggelden, ter vergoeding van door hen gemaakte kosten van aanleg van werken tot verbetering der rijksmiddelen van communicatie, is met geen bestaande wet in strijd. —, H. R. 23 October 1876; W. 4047; N. R. CXIV § 7, 53; W. B. A. 1444.

7917. Het havengeld is voor de op jaargeld gestelde stoombooten van een geregelden dienst, ook dan verschuldigd als een boot gedurende het geheel jaar, waarover de heffing loopt, van de haven geen gebruik heeft gemaakt, maar niet behoorlijk en tijdig, overeenkomstig de betrekkelijke plaatselijke verordening, is afgeschreven. — Hof N. Holland 25 Augustus 1875; N. R. B. 1877, D, 14.

7918. Begrafenisregten ingevolge art. 238 der gemeentewet als belasting beschouwd. — W. B. A. 232.

7919. Het regt van waag door de landsregering in vroegere eeuwen aan een gemeente ter belooning van bewezen diensten verleend, is geen privaat eigendom der gemeente, het behoorde onder de regeringsregten, zoodat het thans moet geregeld worden wat de waaggelden betreft, als plaatselijke belasting. — Kon. Besl. 4 Maart 1870, no. 14; R. v. S. 1870, X, 77.

7920. Voor zoogenaamde diensten van hooistekers kan geen plaatselijke belasting worden geheven, omdat het eigenlijk een verbruiksbelasting is die bij de gemeentewet niet bekend is. — Verslag N. Holland 1871; Gemst. 1110.

7921. Eerst dan is voor het gebruik van een weg tolgeld verschuldigd en kan dus van ontduiking daarvan sprake zijn, indien een tolboom gepasserd wordt, m. a. w. indien van twee panden van een weg, door een tolboom gescheiden, wordt gebruik gemaakt, niet indien slechts een pand is en behoeft bereden te worden. — Regtb. Groningen 4 Julij 1878; W. 4279; Rep. 1878, 2092.

7922. Een wettig en regtmatig bestaande brug, hoezeer op een rijksrivier opgerigt, moet geacht worden deel uit te maken van het territoir eener gemeente en als een gemeente-inrigting worden beschouwd, als bedoeld bij art. 238 der gemeentewet. — H. R. 26 April 1878; W. 4244.

7923. Op de heffingen in art. 238 gem.w. bedoeld, is art. 245 niet toepasselijk. — Gemst. 1589.

7924. De regten en loonen, bedoeld in art. 238 der gem.w., moeten bij dwangbevel worden ingevorderd, evenals directe plaatselijke belastingen. Het verzet tegen dit dwangbevel is onderworpen aan de beperkende bepalingen der wet van 22 Mei 1845 (St. 22). — Gemst. 1585.

Art. 239.

7925. Hand- en spandiensten moeten worden gerangschikt onder verpligting tot arbeid ten behoeve der gemeentewerken, bedoeld in art. 239, daarop zijn toepasselijk artt. 232—237.

De hand- en spandiensten kunnen niet worden gerangschikt onder de persoonlijke diensten, bedoeld in artt. 192 en 193 dezer wet. — Kon. Besl. 17 Augustus 1852 (St. 140); Luttenberg 146; Gemst. 149; W. B. A. 169; Kantg. Wijchen 19 April 1856; W. 1747 Gemst. 243; W. B. A. 363.

7926. De besluiten tot heffing van hand- en spandiensten, hoezeer zulks twijfelachtig moge schijnen, behooren na de wijziging door de wet van 7 Julij (St. 79), te worden herzien. — M. B. Z. 29 Julij 1865, 2e afd., no. 208; Bijv. 160; Luttenberg 174.

7927. De verbindbaarheid van eene plaatselijke verordening, omtrent het doen van hand- en spandiensten op een weg, hangt niet onvoorwaardelijk daarvan af, of de weg op den legger der wegen voorkomt, evenwel behoort het uitgemaakt te zijn, dat de weg tot de gemeente behoort, waaromtrent de verpligting tot boerwerken kan bestaan. — H. R. 26 Mei 1857; N. R. LVI, § 15, 70; W. 1981; v. d. H. G. Z. XIV, no. 680, 186; W. B. A. 480; Gemst. 359.

7928. De kantonregter is niet bevoegd, om kennis te nemen van de overtredingen der plaatselijke verordeningen op de hand en spandiensten na de invoering der gemeentewet vastgesteld. — Kantg. Wijchen 19 April 1856; W. 1747; Gemst. 243; W. R. A. 363.

7929. De bepaling eener plaatselijke verordening, waarbij aan de ingezetenen der gemeente wordt opgelegd een last tot het doen van transporten per as, ingeval dit door den burgemeester in het huishoudelijk belang der gemeente wordt noodzakelijk geacht, is in strijd met de wet.

Het geldt hierbij niet de overdragt der uitvoering eener door den raad gemaakte verordening, maar in strijd met de grondwet, die van de regeling zelve door den burgemeester. — Kantg. Meppel 23 Mei 1855; H. R. 4 September 1855; W. 1788; Gemst. 264; N. R. LI, § 4, 9; v. d. H. G. Z. XII, 286; W. B. A. 383.

7930. Het is geene reden van vrijstelling voor het verrigten van hand- en spandiensten, dat sommige personen op vaste uren werkzaam moeten zijn, of wel, dat zij zouden worden vrijgesteld, indien deze belasting in geld werd geheven. — M. B. Z. 28 Maart 1855, no. 141; G. v. O. 1347.

7931. Verordening op het heffen eener belasting in natura of verpligting tot arbeid of levering ten behoeve der openbare wegen in de gemeente Harderwijk, vastgesteld den 20 September 1843; Gemst. 134, en verordening, regelende den aard en duur der persoonlijke diensten, waartoe de ingezeten tijdelijk kunnen worden opgeroepen, alsmede de gevallen, waarin zij kunnen worden gevorderd in de gemeente Harderwijk; ibid.

7932. Concept-verordening op het heffen eener belasting in natura of verpligting tot arbeid of levering, ten behoeve der openbare wegen. — W. B. A. 152.

7933. Voorschriften omtrent het opmaken der rollen van omslag der hand- en spandiensten in Limburg. — Ged. Staten Limburg 12 April 1854; Bijv. 83.

7934. Inlichtingen tot vaststelling van het heffingsbesluit en van eene verordening op de invordering tot regeling van de hand- en spandiensten als belasting in natura in Drenthe. — Ged. Staten

Drenthe 24 October 1855, no. 15; Bijv. 246; Prov. blad, no. 26, Gemst. 214, 215.

7935. Niet iedere bij verordening opgelegde last of verpligting is voor een belasting te houden in den eigenlijken zin van het woord. — H. R. 19 October 1874; v. d. H. G. Z. XXVIII, no. 1589, 267; W. 3782; N. R. CVIII, § 9, 55; W. B. A. 1329; Gemst. 1210.

7936. Een verpligting tot arbeid of levering opgelegd bij een verordening op het onderhoud van openbare wegen, waarbij enkel wordt geregeld de wijze waarop het onderhoud van de ten publieken dienst bestemde voorwerpen in die gemeente, behoort te geschieden „voor zooverre dat onderhoud rust op bijzondere en daarmede bij de wet gelijk gestelde personen en corporatiën", wordt niet aangewezen door liggers. Zoodanige regeling van onderhoud behoort tot de huishouding der gemeente, waaromtrent de gemeenteraad volgens art. 135 bevoegd is, verordeningen te maken, zoodat voor de regtsgeldigheid dier verordening niet wordt vereischt de koninklijke goedkeuring. — H. R. 4 April 1881; W. 4638; Gemst. 1552.

7937. H. J. van Meurs. Persoonlijke dienst en belasting in natura (art. 192 en 239 der gem.w.). — Leiden 1881.

7938. Over een verordening op persoonlijke diensten. — Gemst. 1190.

7939. De plaatselijke wetgever is bevoegd om over onderwerpen van gemeentelijke politie strafverordeningen vast te stellen, zonder dat die verordeningen aan eenige voorafgaande goedkeuring van een hoogere staatsmagt onderworpen zijn, maar door hem kunnen in het publiek belang der gemeente geene *lasten* aan ingezetenen of eigenaren in de gemeente worden opgelegd dan met goedkeuring van den koning. — H. R. 3 Mei 1875; N. R. CX, § 2, 12; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1569, 105; W. 3860; W. B. A. 1360; Gemst. 1245.

7940. Onderhoudspligt. Art. 231 en 239 der gemeentewet. — Gemst. 1242, 1244.

7941. De verpligting aan de ingezetenen opgelegd tot het reinigen der straten, stoepen, riolen en goten vóór en langs hunne gronden, moet volgens de wet niet worden beschouwd als een verpligting tot arbeid of levering van een gemeentewerk; daarop is niet van toepassing art. 239 der gemeentewet, ook kan een dergelijke verpligting niet beschouwd worden als de oplegging van een persoonlijke dienst in het openbaar belang, bedoeld bij art. 192 der gemeentewet, maar is een pligt tot reinheid, door de politieverordening voor de ingezetenen verbindend gemaakt. — H. R. 21 Junij 1875; N. R. CX, § 35, 295; v. d. H. G. Z. XXIX, no. 1581, 178; W. 3181; Gemst. 1249.

Art. 240.

7942. Jhr. mr. H. G. C. L. Janssens. Beschouwingen omtrent de toepassing der wet van 7 Julij 1865 (St. 79), voor zooveel de plaatselijke belastingen betreft op de gemeente 's Gravenhage. — 's Hage, 1865; beoordeeld door mr. W. R. Boer; Bijdr. XII, 231.

7943. Inlichtingen omtrent de uitkeering van gemeente-opcenten. — M. v. F. 7 Mei 1852, no. 2; Bijv. 136.

7944. Een finantiëel onderzoek van G. H. B. — Bijdr. VII, 82.

7945. Beschouwingen over opcenten als belasting en de bevoegdheid der wetgevende magt daaromtrent. — Bijdr. III, 250.

7946. Beschouwingen over eene verhooging der grondbelasting, voorgesteld bij het (eerste) wetsontwerp tot wijziging der gemeentewet. — Bijdr. I, 29.

7947. Mr. H. C. Verniers van der Loeff. Art. 2 van het (eerste) wetsontwerp, tot wijziging der gemeentewet, in verband beschouwd met de grondbelasting. — Bijdr. I, 20.

7948. De opheffing onzer gemeente-accijnsen. — Economist, XV, 23.

7949. De heffing van plaatselijke belasting op het gedistilleerd is verlengd tot ultimo April 1866. — Kon. Besl. 4 Aug. 1866, no. 39; Bijv. 169; Luttenberg 184.

7950. De belasting op het personeel, op de gemeente-begrooting voor 1866. — Gemst. 734.

7951. Mr. W. R. Boer. Publieke vermakelijkheden. — Tijds. voor staath. en statistiek, XXII, 15.

7952. Mr. J. van der Hoop Jzn. Geschiedenis der belasting op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijkheden, en beschouwingen over de redelijkheid en wenschelijkheid der heffing. — Bijdr. V, 233.

7953. Tot het karakter van openbare vermakelijkheid behoort, dat een ieder daar wordt toegelaten, al zij het tegen betaling of vervulling van zekere voorwaarden; zóó echter, dat geene voorafgaande goedkeuring of aanneming (*ballotage*), noodig is. — Regtb. Amsterdam 12 Maart 1857; Hof N. Holland 4 Mei 1857; N. R. B. VIII, 389; W. 1856; Gemst. 298; H. R. 8 September 1857; N. R. LVI, § 61, 288; W. 1887, 1896; v. d. H. Bel. VII, no. 406, 155; Luttenberg 215; Gemst. 313 W. B. A. 431.

7954. Belasting op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijkheden. — Bijdr. VI, 226.

7955. Eene belasting gelegd op sekeren tak van handel, die zonder uitzondering treft, allen welke dien handel uitoefenen, is geen bij de grondwet verboden privilegie. — H. R. 21 October 1859; N. R. LXIII, § 23, 90; v. d. H. G. Z. XVI, no. 779, 267; W. 2113; Luttenberg 319; Gemst. 425; W. B. A. 545; H. R. 24 Junij 1857; W. 1985; Gemst. 362, 745; v. d. H. Bel VII, no. 403, 132; N. R. LVI, § 36, 157; W. B. A. 481.

7956. Bij de afschaffing van de rijksbelasting op den turf en de steenkolen, moeten de gemeentelijke verordeningen, waarbij die belastingen voor de gemeenten in stand blijven, worden herzien, wanneer ten aanzien der vrijdommen naar de rijkswetten wordt verwezen. — M. B. Z. 4 Januarij 1864, no. 307, 2e afd., Bijv. 4; Prov. blad Z. Holland 4; Utrecht 3; Friesland 6; Limburg 5.

7957. Bij de invoering der nieuwe wet op den rijksaccijns op het gedistilleerd, behooren de gemeentelijke verordeningen op dit stuk te worden herzien. — M. B. Z. 4 Januarij 1864, no. 308, 2e afd., Bijv. 5; Prov. blad Gelderland 3; Z. Holland 5; Overijssel 4; Drenthe 3; Limburg 6.

7958. De restitutie van gemeentebelasting bij invoer in de gemeenten van binnenlandsche likeuren, moet geschieden naar de wezenlijke sterkte dier likeúren.

De gemeentebesturen kunnen zich daarbij bedienen van den Alambic van Salleron, door de gebroeders Sala te Leiden, in verband gebragt met den Nederlandschen vochtweger. — M. B. Z. 14 Mei 1864, no. 282, 2e afd.; Bijv. 124; Prov. blad Gelderland 48; Z. Holland 47; N. Holland 19; Zeeland 51; Utrecht 39; Friesland 61; Overijssel 18; Drenthe 13.

7959. Afschaffing der belasting op de brandstoffen. — Bijdr. IX, 374.

7960. Wijziging van het maximum der plaatselijke belastingen op het gedistilleerd. — Wet van 27 Januarij 1864 (St. 5); Luttenberg 10.

7961. Inlichtingen omtrent de herziening der plaatselijke belastingen, ter uitvoering der wet van

7 Julij 1865 (St. 79). — M. B. Z. 11 Julij 1865, no. 233, 2e afd.; Bijv. 144; Luttenberg 162; Prov. blad Gelderland 68; Z. Holland 64; Zeeland 67; Utrecht 52; Groningen 25; Drenthe 19; Limburg 85.

7962. Inlichtingen omtrent de inrigting der gemeente-begrootingen, in verband met de wijzigingen in het plaatselijk belastingstelsel, volgens de wet van 7 Julij 1865 (St. 79). — Circ. Ged. Staten van Groningen 11 Augustus 1865, no. 46.

7963. De besluiten der gemeenteraden, waarbij over 4/5 van de opbrengst der rijks personele belasting wordt beschikt, vereischen niet de goedkeuring des konings.

De beschikking over dat deel der personele belasting, strekt zich zoowel uit tot de rijksopcenten, als de hoofdsom.

Bij tiende gedeelten keert het rijk de personele belasting uit; het eerste in het laatst van Augustus, en het laatste op het einde van Mei.

De belasting op den wijn, kan niet langer dan tot ultimo December 1865 behouden blijven, gemeenten zullen wegens die belasting, over de eerste vier maanden van 1866, eene uitkeering uit 's rijks kas ontvangen; de overige verbruiksbelastigen kunnen tot ultimo April van dat jaar geheven worden.

Bij het vervallen der tabel, vroeger behoorende bij art. 242, kunnen de gemeente-opcenten niet meer in de rede van 1—5, maar moeten zij tot gelijk getal geheven worden.

De schoolgelden, vallende onder de regten, bedoeld bij art. 238, worden niet herzien.

De voorstellen tot herziening, moeten niet broksgewijze, maar alle in eens worden ingezonden. — M. B. Z. 24 Augustus 1865, no. 197, 2e afd.; medegedeeld bij Circ. van Ged. Staten Groningen 1 September 1865, no. 30.

7964. Inlichting nopens de berekening en splitsing van het bedrag, de gemeenten aankomende, van het gedeelte der personele belasting, waarover zij hebben beschikt. — M. v. F. 6 April 1867, no. 68; Bijv. 129.

7965. Nota van beschouwingen, ten betooge dat het wenschelijk is, om na de invoering der wet van 7 Julij 1865 (St. 79) een besluit van algemeene strekking te nemen, waarin al de te herziene belastingen worden vermeld. — Ged. Staten Gelderland 26 Julij 1865, no. 26; G. v. O. 1299.

7966. Van het uit te keeren deel van de opbrengst der personele belasting in hoofdsom en rijksopcenten, wordt door het rijk 2¼ pct. perceptieloon geheven. — M. B. Z. 23 Augustus 1865, no. 158; no. 168; Prov. blad Gelderland, no. 80; G. v. O. 1308.

7967. Inlichtingen omtrent de toepassing der gemeentewet, betreffende de plaatselijke belastingen. — Prov. blad Groningen 1851, no. 122, 126, 1853, no. 14.

7968. Over het 4/5 der opbrengst van de personele belasting kan worden beschikt, met ingang van 1 Mei 1866; wegens het tractaat met Frankrijk vervalt de heffing van gemeente-opcenten op den wijn den 1 Januarij 1866. Uit 's rijks schatkist wordt aan de gemeenten vergoeding gegeven voor het gemis der accijns op den wijn over de vier eerste maanden van 1866; de heffing van plaatselijke belasting op gedistilleerd tot 1 Mei 1866, is aan 's konings goedkeuring onderworpen. — M. B. Z. 29 Julij 1865, 2e afd., no. 208; Bijv. 160; Prov. blad Gelderland 73, 74, 80: Z. Holland 71, 75, 81; Utrecht 68, 60, 65; Friesland 74, 757; Overijssel 31; Limburg 95, 96, 99.

7969. Zoodra de gelden, bestemd tot uitkeering van de gedeelten der opbrengst van de rijksbelasting op het personeel, waarover door de gemeentebesturen is beschikt, en van gemeente-opcenten op de grond- en personele belastingen tot drie vierde van het reëel bedrag van den borgtogt der rijksontvangers zijn geklommen, worden zij op rekening van hetgeen deswege na afloop der maand kan verschuldigd zijn, aan de gemeente-ontvangers uitbetaald. Behoudens vorenstaande bepaling zijn de rijksontvangers bevoegd, dergelijke uitkeeringen ter goede rekening,— mits nimmer boven het bedrag werkelijk ten behoeve der gemeente ontvangen, — zoo dikwerf te doen als tusschen hen en de gemeente-ontvangers tot beider gerief kan worden overeengekomen. — M. v. F. 22 Junij 1866, no. 121; Gemst. 772.

7970. De gemeente-ontvanger moet op den derden dag van elke maand en op geen lateren dag van den rijksontvanger in ontvang nemen, het aan de gemeente toekomend bedrag van de opbrengst der rijks personele belasting en van de gemeente-opcenten op die belasting. — M. B. Z. 8 November 1866, no. 218, 2e afd.; Prov. blad Gelderland 179; Z. Holland 143; Zeeland 127; Utrecht 662; Friesland 178; Overijssel 92; Drenthe 59; Limburg 175.

7971. De staten van uitkeering der opcenten, alsmede van het 4/5 der personele belasting, mogen niet in blanco door den gemeente-ontvanger voor quitantie worden geteekend, noch ook door den burgemeester in blanco worden geviseerd. — M. B. Z. 17 Junij 1867, no. 230, 2e afd.; Bijv. 238; Prov. blad Gelderland 357; Z. Holland 115; Utrecht 187; Friesland 110; Overijssel 79; Groningen 56; Drenthe 36; Limburg 119; Gemst. 822.

7972. Verantwoording van het aandeel der gemeente in de rijksbelasting op het personeel en van de opcenten der gemeente op de hoofdsom dier belasting. — Ged. Staten Drenthe 15 April 1868; Gemst. 867.

7973. De staten, waarop de uitkeeringen door de rijksontvangers aan de gemeenten geschieden, moeten vóór de uitbetaling door den burgemeester zijn geviseerd. — M. v. F. 4 Februarij 1867, no. 96; Bijv. 56; Prov. blad Gelderland 195*.

7974. Het perceptie-loon en een som voor kwade posten, voor het aandeel der gemeenten in de belasting op het personeel, moet niet worden gebragt op de gemeentebegrooting van 1866, maar op die van het jaar, waarin vóór de sluiting der dienst, de aanvrage om betaling aan de gemeentebesturen wordt ingediend.

Derhalve moet het perceptieloon wegens de uitkeering over de dienst 1866/67, op de begrooting voor 1867 voorkomen, en het aandeel in de kwade posten op die voor 1869. — Circ. van den Comm. des Kon. in Groningen 5 September 1865, no. 3.

7975. Tengevolge van een beding in het tractaat met Frankrijk, bekrachtigd bij de wet van 7 Aug. 1865 (St. 104), kan de plaatselijke belasting op den wijn niet langer behouden blijven, dan tot ultimo December 1865; krachtens art. 2 dier wet, zullen de gemeenten, die deze belasting heffen, eene uitkeering uit 's rijks schatkist ontvangen.

In de gemeente-begrooting over 1866, moet dien tengevolge een post worden uitgetrokken.

Opbrengst van de belasting op het binnen- en buitenlandsch gedistilleerd tot 1 Mei 1866; alsmede een afzonderlijke post, luidende: uitkeering door het rijk over de vier eerste maanden van 1866, wegens vervallen plaatselijke belasting op den wijn.

Over het 4/5 der opbrengst van de personele belasting, kan eerst met ingang van 1 Mei 1866 worden beschikt. — M. B. Z. 9 Augustus 1865, no. 248, 2e afd.; medegedeeld bij Circ. van Ged. Staten van Groningen 25 Augustus 1865, no. 8.

7976. Op de begrooting van 1866, behoort 2/3

der opbrengst der personele belasting, dienst 1866/67, waarover beschikt is, te worden uitgetrokken; dien tengevolge komt op de begrooting van 1867 voor, 1/3 der dienst 1866/67, en 2/3 der dienst 1867/68 wordt uitgetrokken op de begrooting 1868. — Ged. St. Groningen 14 September 1865, no. 38.

7977. De tijdsbeperking op een accijnsbillet in strijd met eene verordening vermeld, staat niet ter beoordeeling van de regterlijke magt, daartegen kunnen alleen bezwaren worden ingebragt bij het administratief gezag. — H. R. 22 April 1856; N. R. LII, § 72, 325; W. 1866; v. d. H. Bel. VI, no. 370, 296.

7978. Aan de gemeenten kunnen voorschotten uit 's rijks schatkist worden gegeven door den M. v. F. op een met redenen omkleed besluit van den gemeenteraad, goedgekeurd door gedeputeerde staten. Het voorschot mag niet meer dan drie vierde bedragen van hetgeen aan de gemeente over het dienstjaar zal toekomen; de voorgeschoten som wordt ingehouden op de maandelijksche uitkeeringen; bij de toekenning van het voorschot worden de termijnen van terugg. vc bepaald, die minstens ieder een zesde van het voorschot moeten bedragen; de uitbetaling der voorschotten geschiedt door de betaalmeesters, bij wie ook de terugbetalingen geschieden. — Kon. Besl. 16 Julij 1866 (St. 116); Luttenberg 100.

7979. Voorschriften omtrent de wijze van uitkeering der gedeelten van de opbrengst der rijksbelasting op het personeel, waarover de gemeentebesturen hebben beschikt. — M. v. F. 20 Januarij 1866, no. 183; Bijv. 36; Prov. blad Gelderland 30; Z. Holland 34; N. Holland 46; Zeeland 31; Utrecht 31; Friesland 46; Overijssel 28; Groningen 19; Drenthe 16; Limburg 43.

7980. Modellen van raadsbesluiten tot verhooging van opcenten op de grond- en personele belastingen. — Prov. Circ. Groningen 17 Augustus 1853, no. 8.

7981. Vergoeding aan het rijk voor het heffen van opcenten op de rijksbelastingen. — Wet 21 December 1852 (St. 226); Prov. blad Groningen 1853, no. 57; Luttenberg 208.

7982. Voorschriften omtrent de invordering en verantwoording van de vergoeding door de gemeenten voor het heffen van gemeente-opcenten en van het aandeel ten laste van de gemeenten in de kwade posten der grond- en personele belasting. — M. F. 27 April 1878; Luttenberg 39; M. F. 7 April 1875; Luttenberg 63; M. F. 1 December 1874; Luttenberg 157.

7983. Voorschriften omtrent de wijze van uitkeering van gemeente-opcenten op de directe belastingen geïnd. — M. v. F. 7 Mei 1852; Bijv. E, 235.

7984. Overneming door de gemeente-ontvangers van de opcenten ten kantore van de rijksontvangers. — Prov. blad Groningen 1851, no. 76.

7985. Bepalingen nopens de uitkeering der gedeelten van de opbrengst der rijksbelasting op het personeel, waarover door de gemeentebesturen is beschikt. — M. F. 3 October 1866, no. 67 en 68; Bijv. E, 329; Prov. blad Gelderland 173; Z. Holland 140; N. Holland 210; Utrecht 626; Friesland 173; Overijssel 87; Groningen 80; Drenthe 58; Limburg 169.

7986. Voorschriften nopens de wijze van verantwoording van de opbrengst der 4/5 gedeelten van de rijksbelasting op het personeel. — Ged. St. Groningen 14 Junij 1867, no. 23a; Prov. blad 53; Bijv. 232.

7987. Mag volgens de gemeentewet, als plaatselijke belasting geheven worden, eene recognitie of zoogenaamd armengeld, van de opbrengst van openbare verkoopingen van roerende en onroerende goederen? Neen. — Gids II, 559.

7988. Model voor een besluit op de heffing eener belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijk in de gemeente 's Hertogenbosch. — Gemst. 771.

7989. Verordening tot heffing eener belasting op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijkheden, welke ter gelegenheid der jaarmarkt, binnen de gemeente geheven worden, en verordening op de invordering dier belasting, beide vastgesteld te Leeuwarden den 12 Januarij 1854. — Gemst. 142.

7990. De heffing volgens de wet van 21 April 1810 door de eigenaars der mijnen te betalen, is geen directe belasting bedoeld in art. 240 gemw., zoodat de gemeentebesturen niet bevoegd zijn opcenten op de hoofdsom dier belasting te heffen — Gemst. 1374; W. B. A. 1493.

7991. Mr. A. Greebe. Voorstel tot tegemoetkoming aan de gemeenten voor het gemis der uitkeering van 4/5 gedeelte van de opbrengst der personele belasting. — Bijdr. Boer en Fruin c.s. XIX, 91.

7992. Bepalingen nopens de uitkeering en verantwoording van de gemeente- en provinciale opcenten op de personele belasting. — M. F. 14 Junij 1866, no. 132; Bijv. 209; Prov. blad Gelderland 122; Z. Holland 96; Utrecht 271; Groningen 56.

7993. De kosten van werkverschaffing behooren niet tot die plaatselijke uitgaven, tot dekking van welke een plaatselijke belasting mag worden geheven. — Gemst. 1475; Rep. 1880, 5619.

7994. Het is wenschelijk, nu viervijfde van de rijks personele belasting aan de gemeenten wordt uitgekeerd, aan het college van zetters, dat volgens art. 33, § 1 der wet van 29 Maart 1833 (St. 4), belast is met het onderzoek en de beoordeeling der ingevulde beschrijvingsbilletten, naar den vijfden en zesden grondslag de beoordeeling wordt opgedragen van alle grondslagen. — W. B. A. 1640; Rep. 1880, 7894.

7995. Mr. A. N. Sickenga. Plaatselijke belastingen. — Bijdr. Boer en Fruin XXV, 78.

7996. C. A. Crommelin. Beschouwingen over de grondbelasting. — Amst. 1865.

7997. De gemeente-opcenten moeten bij den rijksontvanger in ontvang worden genomen. — Gemst. 1185.

7998. Denkbeeld om het 4/5 van het personeel aan de gemeenten te ontnemen en daarvoor vergoeding te geven. — Gemst. 1181, 1183.

7999. Mogen door de gemeenten opcenten worden geheven op de successie-belasting? — Gemst. 1258.

8000. Voorschriften omtrent het opmaken der kohieren van hoofdelijken omslag. — Ged. Staten N. Brabant 24 October 1873; Prov. blad 37; Gemst. 1193.

8001. Opcenten op de personele belasting mogen niet in een opklimmende reeks worden geheven. — M. B. Z. 12 Maart 1866; Gemst. 757.

8002. Voorschriften over het brengen van 4/5 van de personele belasting op de gemeente-begrooting. — Kon. Besl. 1 October 1866; Gemst. 786.

8003. Voorschrift nopens de wijze van verantwoording van de opbrengst der 4/5 gedeelten van de rijksbelasting op het personeel. — Ged. Staten Groningen 14 Junij 1867, no. 23a; Bijv. 232; Prov. blad 53.

8004. Belastingen op tooneelvertooningen en andere openbare vermakelijkheden. Abonnement. — W. B. A. 384.

8005. Beschikking over viervijfden van de opbrengst der personele belasting. — Gemst. 1027.

8006. Is het viervijfde der rijks personele belasting, dat aan de gemeente wordt uitgekeerd, rijks- of gemeentebelasting? — Gemst. 1050.

Art. 241.

8007. Voordeel van het tegenwoordig belastingstelsel. — Gemst. 1073.

Art. 242.

8008. De tabel niet weder vermeld zijnde in art. 242, bij de wet van 7 Julij 1865 (St. 79), moet daardoor geacht worden te zijn vervallen. — Art. 3 der genoemde wet.

8009. De opcenten op de personele belasting voor de gemeente geheven, opklimmende in de reden van 1 tot 5, moet voor personen, die alleen in de 5e en 6e grondslagen der personele belastingen zijn aangeslagen, behooren te worden gerangschikt in de klasse, waarin de huurwaarde van het gebouw valt, dat zij gedeeltelijk bewonen. — M. B. Z. 4 November 1851, no. 170, 2e afd.; Bijv. 310; Luttenberg 193.

8010. Bij het heffen van opcenten op de rijkspersonele belasting, moeten ook de belastingschuldigen, die alleen volgens de 5e en 6e grondslagen, zijn aangeslagen, worden getroffen. — M. B. Z. 5 Februarij 1852, no. 175, 2e afd.; Bijv. 47; Luttenberg 264.

8011. De ontvangers der directe belastingen zijn aangeschreven, om aan de gemeentebesturen op te geven een statistiek der perceelen, volgens het bedrag der huurwaarden. — M. F. 8 September 1851, no. 20; Bijv. 239.

8012. De bevoegdheid der gemeentebesturen tot het heffen van opcenten op de personele belasting in een opklimmende reeks, na gelang van de huurwaarde, is na het afschaffen van art. 242, met de de bijbehoorende tabel, verschillend beoordeeld. — Toestemmend M. B. Z. 4 December 1865, no. 322; Gemst. 743; Ontkennend M. B. Z; 12 Maart 1866; Gemst. 757; Ged. Staten Gelderland; Prov. blad 1865, no. 85; G. v. O 1309.

8013. Bepalingen nopens de uitkeering en verantwoording van de gemeente- en provinciale opcenten op de grond- en personele belasting. — M. v. F. 3 October 1866, no. 68; Bijv. 330; Prov. blad Gelderland 173; Z. Holland 140; N. Holland 210; Utrecht 626; Friesland 173; Overijssel 87; Groningen 80; Drenthe 58; Limburg 169.

8014. Regeling der kosten van ontvangst van belastingen door het rijk voor de provinciën en gemeenten, en door de gemeenten voor het rijk geïnd wordende. — M. B. Z. 27 April 1853; Bijv. E, 406; Luttenberg 38.

8015. Invordering der vergoeding door gemeenten te voldoen voor de invordering der opcenten op de grond- en personele belastingen. — M. F. 23 Mei 1854; Bijv. 218, E, 524; Prov. blad Groningen 1853; no. 57.

8016. Uitkeering der gemeente-opcenten door het rijk. — M. F. 7 Mei 1852; Bijv. 357, E. 235.

8017. Voordragten tot heffen der gemeente-opcenten op de personele belasting. — Prov. blad Groningen 1852, no. 29.

8018. Overneming door de gemeente-ontvangers van de ten kantore der rijksontvangers ingevorderde gemeente-opcenten. — Prov. blad Groningen 1856, no. 76.

8019. Bepalingen nopens de uitkeering en verantwoording van de gemeente- en provinciale opcenten op de personele belasting. — M. F. 14 Junij 1866, no. 132; Bijv. 209; Prov. blad Gelderland 122; Z. Holland 96; Utrecht 271; Groningen 56.

8020. De regeling van art. 242 gem.w., waarbij het getal der door de gemeenten te heffen opcenten op de grondbelasting voor de ongebouwde eigendommen op een minder bedrag is bepaald dan voor de gebouwde, is af te keuren. — Gemst. 1372; Rep. 1878, 45.

8021. Het tweede lid van dit art. bedoelt met „*bevolking*" de *kom* der gemeente. Verg. de tabel. — W. B. A. 136.

8022. Mr. H. C. Verniers van der Loeff. Art. 2 van het wetsontwerp tot wijziging der gemeentewet in verband beschouwd met de grondbelasting. — Bijdr. I, 21.

Art. 243.

8023. Directe plaatselijke belastingen, naar de grondslagen van het personeel. — Bijdr. III, 468.

8024. Inlichtingen omtrent de hoofdelijke omslagen. — M. B. Z. 21 Februarij 1853, no. 308, 2e afd.; Ged. Staten Gelderland 1 Maart 1853, no. 41; Bijv. 54; Gids II, 121.

8025. Voorbeelden tot regeling van den hoofdelijken omslag. — M. B. Z. 20 Januarij 1853, no. 153, 2e afd.; Bijv. 31; Luttenberg 17.

8026. Mag de regter de wettigheid onderzoeken van den aanslag, in de directe plaatselijke belastingen, d. i. de schuldpligtigheid van den aangeslagene? — Bijdr. I, 245, II, 301.

8027. Indien bij primitief kohier, het maximum van den hoofdelijken omslag is bereikt, mag geen suppletoir kohier worden opgemaakt; daarom is het verkieslijk om bij de verordening te bepalen, dat 10 à 15 pct. boven het bedrag bij suppletoire kohieren kunnen worden ingevorderd.

Op het primitief kohier kan niemand worden aangeslagen, die niet reeds bij het begin van het dienstjaar in de gemeente aanwezig was. — Comm. des Kon. in Z. Holland 7 December 1853; Bijv. 287, E, 470.

8028. Aanslagbilletten voor gemeente-belastingen zijn aan zegelregt onderworpen, wanneer zij het bedrag van *f* 20 te boven gaan.

Gemeente-ontvangers aanslagbilletten voor gemeentelasten boven *f* 20, op ongezegeld papier afgevende, verbeuren eene boete van *f* 25. — Art. 12 der zegelwet van 3 October 1843; M. v. F. 1 Mei 1866; registr. en dom., no. 30; P. W. 5149; Prov. blad Gelderland 78; Z. Holland 73; N. Holland 80; Zeeland 58; Utrecht 174; Overijssel 48; Friesland 82; Groningen 41; Drenthe 26; Limburg 82. Anders M. F. 30 September 1853, no. 100; Gemst. 1193.

8029. De hoofdelijke omslagen mogen niet hooger worden geheven, dan de behoefte der gemeente noodig maakt; om die reden mag in de verordening op de heffing geen maximum van het bedrag van den omslag worden bepaald, wanneer het maximum meer dan de behoefte bedraagt; indien in een volgend jaar meer noodig mogt zijn, kan eene nieuwe goedkeuring op eene verhooging worden aangevraagd. — M. B. Z. 13 October 1865, no. 7,'3; 23 October 1865, no. 327; G. v. O. 1312.

8030. Het is niet geoorloofd, om een afzonderlijken omslag te heffen, uitsluitend tot dekking der kosten van het armwezen, noch ook om te bepalen, dat hetgeen overblijft van den omslag zal strekken in mindering van den daartoe betrekkelijken omslag van het volgend jaar. — M. B. Z. 21 Junij 1859, no. 106; G. v. O. 1314.

8031. In de verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen, mogen geen strafbepalingen voorkomen; de gemeentewet zelve voorziet er in. — M. B. Z. 1856; G. v. O. 1315.

8032. De ontvangers der directe belastingen zijn

aangeschreven, om aan de gemeentebesturen op hun verzoek, gedurende veertien dagen de registers no. 1 en 2 der personele belasting af te geven, ten einde het bedrag te kennen van de grondslagen, waarin de belastingschuldigen in de personele belasting zijn gebragt. — M. F. 27 Januarij 1866, no. 124; Bijv. 45; Prov. blad Gelderland 1366, no. 19; G. v. O. 1316.

8033. Hoofdelijke omslagen mogen niet worden geheven alleen van gebruikers van verdeelde markegronden, ter voorziening in de kosten van onderhoud en vernieuwing van bruggen, duikers en andere openbare werken, gelegen in de ontbonden marke. — M. B. Z. 14 April 1866, no. 269; G. v. G. 1336.

8034. Personen, die een inkomen hebben van *f* 500, zijn niet onvermogend, om in den hoofdelijken omslag bij te dragen; niet alleen de gemeenteraad, maar ook het hooger gezag is bevoegd te oordeelen over het inkomen, beneden hetwelk niet in den hoofdelijken omslag kan worden bijgedragen. — M. B. Z. 29 Maart 1866, no. 167; G. v. O. 1339.

8035. J. G. Bouricius. Over de accijnsen en de directe belastingen en over eene belasting op de inkomsten. — Utrecht 1851.

8036. De verordening op de heffing van eene directe belasting, bij wijze van hoofdelijken omslag in de gemeente Groningen van 2 December 1865, getoetst aan het beginsel van eene evenredige belasting. — Groningen 1866.

8037. Art. 243 verbiedt niet het gebruik van een of meer grondslagen der personele belasting, ter berekening van het inkomen der belastingschuldigen voor de hoofdelijke omslagen, maar het verbiedt alleen het *uitsluitend* gebruik dier grondslagen. Indien dus een gemeentebestuur bij de grondslagen, die het aan de personele belasting ontleent, nog minstens één anderen grondslag voegt, is zijn besluit in overeenstemming met de wet. — M. B. Z. 23 Julij 1866, no. 205; Gemst. 788.

8038. Bij de verordening op de heffing van hoofdelijken omslag, mag een eigen aangifte van contribuabelen worden ingevoerd. Daarbij mag worden bepaald, dat zij, die een inkomen van minder dan *f* 500 hebben, van de belasting worden vrijgesteld. In de verordening moet een maximum der te heffen belasting worden bepaald, niet te boven gaande het bedrag, hetwelk, behalve gewone inkomsten zou moeten worden aangetoond, noodig te wezen tot dekking der *gewone* uitgaven. — Verslag Gelderland 1868; Gemst. 828.

8039. Over de directe belasting, die onder den naam van hoofdelijken omslag te Leeuwarden geheven wordt, door mr. van S. — W. B. A. 862.

8040. Grondslagen voor de heffing van de hoofdelijke omslagen en andere plaatselijke directe belastingen. — Prov. blad Groningen 1853, no. 14.

8041. Voorschriften ter bevordering eener geregelde heffing van den hoofdelijken omslag, met opmerking omtrent het opmaken van de kohieren (primitieve en suppletoire) deswege. — Comm. des Kon. Z. Holland 7 December 1853; Bijv. E, 470.

8042. Ontwerp-Raadsbesluit tot heffing van een hoofdelijken omslag. — Gemst. 839.

8043. Ontwerp-verordening voor een hoofdelijken omslag, voorgesteld in den gemeenteraad van Groningen. — Gemst. 196.

8044. Ontwerp-Raadsbesluit, regelende het bedrag en de grondslagen eener plaatselijke directe belasting.

Concept-verordening op de invordering der plaatselijke directe belasting te Rotterdam. — Gemst. 199, 284.

8045. Verordening op de heffing van eene directe belasting op het inkomen der inwoners te Schiedam, vastgesteld 5 September 1855. — Gemst. 208, 481, 483.

8046. Verordening tot heffing eener plaatselijke directe belasting in de gemeente Arnhem, vastgesteld 24 November 1866. — W. B. A. 912, 913.

8047. Model der kohieren voor den hoofdelijken omslag. — W. B. A. 147.

8048. De gemeenteraad is bevoegd het bedrag van den hoofdelijken omslag beneden het bij kon. besluit toegestaan maximum te doen heffen; daartoe wordt geen hooger goedkeuring vereischt. — Gemst. 1084.

8049. F. H. de Veye. Bijdrage tot de leer der inkomsten-belasting. — Utrecht 1869.

8050. H. G. Hartman Jzn. De hoofdelijke omslag. Eene plaatselijke belastingstudie naar aanleiding der nieuwe verordeningen in de gemeente Goes. — 's Gravenhage 1878. Booord. door J. T. B. Bijdr. 1878, 186.

8051. A. A. van Doorn. De hoofdelijke omslag Beschouwingen over art. 243 gemeentewet. — Leiden 1881. Beoord. W. B. A. 1695; Gemst. 1576, 1577.

8052. Mr. H. H. van Capelle. De plaatselijke directe belastingen naar het inkomen voor de gemeente Arnhem. Eene belastingstudie. — Arnhem 1878. Beoord. door J. T. B. Bijdr. 1878, 186.

8053. Mr. G. J. A. Faber. Protest tegen de ontwerp-verordening, regelende het bedrag en de grondslagen eener plaatselijke directe belasting in de gemeente Rotterdam en proeve eener verordening tot jaarlijksche heffing van *f* 100 000 voor de gemeente Rotterdam, bij wijze van belasting op de vermoedelijke vertering. — Rotterdam 1876.

8054. In een commissie voor de reclames wegens hoofdelijken omslag, mag de burgemeester, die geen raadslid is, geen zitting hebben. — Gemst. 1166.

8055. De hoofdelijke omslag moet binnen het dienstjaar worden vastgesteld. — Gemst. 1178.

8056. In den hoofdelijken omslag kunnen stichtingen of zedelijke ligchamen worden aangeslagen. — Gemst. 1182.

8057. Grondslagen van hoofdelijken omslag. Art. 243 der gem.w. — W. B. A. 376.

Art. 244.

8058. Hoofdelijke omslagen mogen niet geheven worden, ter voorziening in de kosten van een onderwerp van gemeentebeheer, alléén van sommige ingezetenen, die door deze kosten alleen of bepaaldelijk gebaat worden. — M. B. Z. 19 December 1851; Boer en Six, II, 944; Walker Cremer 133.

Art. 245.

8059. Jhr. Mr. C. J. van Nispen tot Pannerden Iets over het aandeel in den hoofdelijken omslag van hen, die het jaar bij gedeelten van meer dan drie maanden, in onderscheiden gemeenten doorbrengen en over den regter, bij wien zij hunne belangen kunnen voordragen. — Bijdr. I, 397.

8060. Jhr. mr. C. J. van Nispen tot Pannerden. De hoofdelijke omslag in betrekking tot inwoners, die een gedeelte van het jaar buiten de gemeente vertoeven. Administratieve en gewoon burgerlijke regtspraak. — Bijdr. III, 257.

8061. Mr. J. A. Fruin. Beschouwingen over eenige punten van gemeenteregt. — Bijdr. I, 148, 221.

8062. Mr. J. A. Fruin. Nog iets over art. 245 der gemeentewet, brief aan Jhr. mr. C. J. van Nispen tot Pannerden. — Bijdr. II, 24.

8063. Mr. K. A. Poortman. Art. 245 op zich zelf beschouwd, en in verband met art. 260 dezer wet; art. 146 der grondwet en art. 15 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22). — Bijdr. II, 173.

8064. Art. 245 der gemeentewet. — Bijdr. XI, 268.

8065. Over het erlangen van afschrijving of restitutie in geval van overlijden, van door den overledene verschuldigde of betaalde plaatselijke belasting. — Bijdr. IV, 331.

8066. Het laatste lid van dit art. is alleen van toepassing, wanneer het verblijf drie maanden te boven gaat. — Bijdr. IV, 295.

8067. Onder inwoners (in alin. 1), moeten niet worden verstaan personen, die in de gemeente bloot hun domicilie hebben, zonder dáár werkelijk te verblijven, omdat in de volgende alinea's bepaaldelijk van *verblijven* en *vertoeven* gesproken wordt. — Ged. St. Z. Holland 12 Julij 1859; Bijdr. II, 147; M. B. Z. 5 November 1859, no. 106, 2e afd.; Bijdr. II, 301; M. B. Z. 5 Julij 1858; Gemst. 360; W. B. A. 481.

8068. Mag de regter de wettigheid onderzoeken, van den aanslag in de directe plaatselijke belasting, d. i. de schuldpligtigheid van den aangeslagene? — Bijdr. II, 301, III, 77.

8069. Hoewel leden van de regterlijke magt, volgens de wet op de R. O. hunne vaste woonplaats moeten hebben in de gemeente waar het collegie van hetwelk zij lid zijn, gevestigd is, moet dit echter niet in dien zin worden opgevat, dat indien zij gedurende zekeren tijd buiten de gemeente hun verblijf houden, zij evenwel voor het geheele jaar zouden moeten worden aangeslagen. — Kon. Besl. 16 Julij 1855 (St. 106); Gids II, 539; Gemst. 100, 249, 255; Luttenberg 91.

8070. Minderjarige kinderen, hoewel zij hun wettig domicilie hebben in de gemeente waar hun voogd woont, moeten in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen, in de gemeente waar zij hun werkelijk verblijf hebben. — M. B. Z. October 1856; Gemst. 265; W. B. A. 386.

8071. In de woorden: „verblijven, vertoeven", ligt niet de zin van het hebben van woonplaats of domicilie, in den geest van het B. W.; hierdoor wordt alleen verstaan het feitelijk of werkelijk verblijfhouden in de gemeente. — H. R. 22 Februarij 1861; v. d. H. G. Z. XVIII, no. 864, 94; N. R. LXVII, § 29, 303; W. 2251; Gemst. 494; W. B. A. 614; P. W. 3808.

8072. De woorden: „verblijven en vertoeven", moeten niet in zoo ruimen zin worden opgevat, dat elk kortstondig verblijf in meer dan drie maanden, iemand belastingschuldig zou maken, maar alleen moeten zij worden opgevat in den zin van verblijven en vertoeven, als *inwoner*. — H. R. 24 Maart 1865; N. R. LXXIX, § 49, 396; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1057, 364; W. 2681; Gemst. 709; W. B. A. 829.

8073. Iemand, die als inwoner eener gemeente, in den aldaar geheven wordende hoofdelijken omslag is aangeslagen, moet niet voor het geheele jaar in dien omslag deelen, wanneer hij gedurende eenige maanden van dat jaar zijn domicilie niet binnen die gemeente heeft gehad, noch ook feitelijk aldaar is verbleven. Daartegen doet niet af, dat hij in die gemeente een huis ter zijner beschikking zou hebben gehouden, en daarvan nu en dan gebruik zou hebben gemaakt. — Hof Z. Holland 27 Junij 1860; Gemst. 458, 464; W. 2191; W. B. A. 582.

8074. Verschillend wordt geoordeeld over de vraag: of de koning bevoegd is raadsbesluiten te vernietigen, waarbij ten onregte teruggave van betaalden hoofdelijken omslag is geweigerd, wegens verblijf buiten de gemeente, en of in dat geval de belanghebbende de beslissing van den burgerlijken regter moet inroepen. — In eerstgemelden zin Kon. Besluit 16 Julij 1855 (St. 106); Luttenberg 91; Gemst. 200, 260; W. B. A. 358, 407. In laatstgemelden zin mr. G. A. Fokker. Opm. en Med. XI, 110; M. B. Z. 18 Januarij 1859; Bijdr. III, 77.

8075. Mr. J. Heemskerk Azn. Iets over de toepassing van art. 245 der gemeentewet, ingeval van overlijden. — Bijdr. IV, 330.

8076. Indien een aangeslagen in den hoofdelijken omslag sterft in den loop van het dienstjaar, en geen gezin heeft of het gezin niet in de gemeente verblijft, behoort afschrijving of teruggave worden verleend, voor het getal maanden die na het overlijden verloopen. — M. B. Z. 4 Julij 1858; Gemst. 472.

8077. Onder maanden zijn te verstaan tijdvakken van 30 dagen, niet kalendermaanden. — M. B. Z. 21 Junij 1856, no. 157; Walker Cremer 135.

8078. Bij de berekening van het minimum van drie maanden, geldt de regel, dat gedeelten voor geheelen worden gerekend. — M. B. Z. 2 Junij 1856, no. 157; Walker Cremer, 135; Anders Gemst. 362; Bijdr. IV, 295.

8079. Kunnen zedelijke ligchamen in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen? — Gemst. 422; W. B. A. 540.

8080. De regter is bevoegd kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel tot invordering van hoofdelijken omslag, wanneer het verzet daarop is gegrond, dat de omslag niet verschuldigd is, omdat de opposant zijn verblijf niet meer hield in de gemeente, waarvoor de belasting gevorderd wordt.

Alleen zij, die als *inwoners* in de gemeente *verblijf houden*, kunnen worden aangeslagen.

Bij het verlaten der gemeente doet het achterlaten van huisraad in een vroeger door den opposant bewoond huis niet af. — Regtb. 's Gravenhage 20 Febr. 1857; W. 1835; W. B. A. 407; Gemst. 285.

8081. Bij den regter kan verzet worden ingesteld tegen een dwangbevel tot invordering van plaatselbelasting, op grond dat de geëxcuteerde niet is inwoner der gemeente, waar hij in de belasting is aangeslagen. — H. R. 22 October 1858; N. R. LX, § 15, 74; v. d. H. G. Z. XV, no. 733, 231; W. 2004; Luttenberg 223; W. B. A. 491; Gemst. 383.

8082. De regter is bevoegd te oordeelen over terugvordering van betaalde belasting in den hoofdelijken omslag, op grond dat de eischer een gedeelte van het jaar, waarover de belasting is geheven, elders verblijf heeft gehouden. — Hof Z. Holland 7 Maart 1859; W. 2060; Gemst. 399; W. B A. 520.

8083. Op de kohieren mogen geene collective aanslagen worden uitgetrokken ten laste van de erven van overleden ingezetenen, van weduwen en hare kinderen, van gezamelijke broeders en dergelijke; indien soodanige aanslag op een kohier voorkomt, moeten gedeputeerde staten den geheelen aanslag als steunende op een verkeerde toepassing der wet, doorhalen. — Ged. Staten Overijssel 17 April 1867; Prov. blad Overijssel 1867, no. 47; Gemst. 817, Bijv. 151; Prov. blad Overijssel 1869, 189.

8084. Daar art. 245 het vermogen om hoofdelijke of andere plaatselijke directe belastingen op te leggen uitsluitend toekent aan hen, die in eene gemeente hoofdverblijf houden of er verblijven, moet het den ontvanger der plaatselijke directe belastingen vrijstaan het bewijs van zulk verblijf door getuigen te leveren, behoudens het tegenbewijs van den aangeslagene.

Al ware volgens de gemeentewet elk verzet tegen een gemeentelijk dwangschrift niet ontvankelijk bui-

ten het geval, dat het gerigt is tegen de wettigheid of hoegrootheid van den aanslag, dan zou die nietontvankelijkheid toch alleen kunnen opgaan tegen hen, die uithoofde van verblijf onder het gezag van het gemeentebestuur staan. — Regtb. 's Hertogenbosch 8 Februarij 1867; W. 2943; W. B. A. 1006, 1031; Gemst 840; N. R. B. XVIII, 390.

8085. De regter is bevoegd te oordeelen over de vraag, wie in eene gemeente belastingschuldig is.

Een lid der staten-generaal, die zijn verblijf te 's Hage houdt, ter bijwoning van de vergaderingen der staten-generaal, doch zijn hoofdverblijf elders heeft, kan te 's Hage niet in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen, ook wanneer hij zijn huisgezin bij zich heeft. — Regtb. 's Gravenhage 9 Maart 1869; W. 13088; Gemst. 911; W. B. A. 1032; H. R. 14 Januarij 1870; Gemst. 958; v. d. H. Bel. X, no. 100, 1; W. 3179; N. R. XCV, § 7, 49; W. B. A. 1079.

8086. Verschillend is geoordeeld over de vraag, op welke wijze teruggave van te veel betaalde plaatselijke belasting moet worden gevorderd, *of* door eene condictio indebiti, in te stellen tegen de gemeente voor den burgerlijken regter, dan wel langs den administrativen weg. — Verslag Zeeland 1855, 1857, 1858; G. v. O. 1323.

8087. Waar moet de curandus in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen, in de woonplaats van den curator of in de gemeente van zijn werkelijk verblijf? — W. B. A. 965.

8088. Een omslag over de ongebouwde eigendommen van een gedeelte der gemeente, een buurt, mag niet geheven worden tot vinding der kosten van onderhoud van wegen, bruggen, duikers enz., die kosten behooren ten laste der geheele gemeente te komen. — Kon. Besl. 21 Augustus 1865; W. B. A. 856.

8089. De regterlijke magt is bevoegd kennis te nemen van eene terugvordering van plaatselijke directe belastingen op grond, dat de aangeslagene niet over eenig tijdvak in de gemeente heeft gewoond. — Regtb. Utrecht 2 Februarij 1864; W. 2583; N. R. B. XV, 178; W. B. A, 783; Gemst. 660.

8090. Het rekenen van gedeelten van maanden voor geheele, komt alleen te pas bij de berekening voor hoeveel twaalfde gedeelten iemand, die aangeslagen moet worden, in den omslag moet deelen, maar niet bij de beantwoording der vraag of iemand al of niet gedurende het minimum van drie maanden in de gemeente is verbleven. Derhalve moet iemand, die b.v. van 11 Julij tot 25 September in de gemeente verblijf heeft gehouden, niet worden aangeslagen. — Verslag N. Holland 1869, XXIII; Versl. Zeeland 1858; G. v. O. 133; Ged. Staten Gelderland 27 Mei 1852, no. 81; G. v. O. 1336.

8091. Gedeputeerde staten zijn niet bevoegd teruggave van betaalde belasting of doorhaling van een aanslag op een door hen reeds goedgekeurd kohier te bevelen. — Verslag Zeeland 1856; G. v. 1334; Ged. St. Gelderland 5 Julij 1862, no. 24; G. v. O. 1331.

8092. Bij de verordening op den hoofdelijken omslag, mag niet bij eigen aangifte der belastingschuldigen van deze een eed worden gevorderd. — Versl. Drenthe 1868; III, 50.

8093. De aanslag van hen, die geen drie maanden in de gemeente zijn verbleven, kunnen op vertoon van een bewijs van verandering van woonplaats als oninbaar worden afgeschreven.

Zij, die meer dan drie maanden, doch niet het volle jaar in de gemeente verblijven, zijn gehouden de termijnen tijdens hun vertrek aan te zuiveren, doch kunnen daarmede volstaan; hetgeen hun aanslag meer bedraagt, kan als oninbaar worden afgeschreven. Zij, die bij het opmaken der kohieren geen inwoners der gemeente waren, maar er later komen wonen, en er drie maanden of langer verblijven, behooren bij suppletoire kohieren naar tijdsgelang te worden aangeslagen.

Het is raadzaam bij de opmaking van het eerste kohier het cijfer niet te hoog stellen, wanneer de mogelijkheid van een aanvullingskohier zich doet vermoeden, opdat het hoogste bedrag niet overschreden worde.

Indien het bedrag van alle kohieren te zamen het maximum van den omslag moet te boven gaan, behoort het gemeentebestuur tot tijdelijke verhooging van het maximum, onder goedkeuring des konings te besluiten. — M. Z. B. 21 Februarij 1853, no. 308; Prov. blad Gelderland 34; G. v. O. 1321.

8094. Teregt wordt iemand aangeslagen, die bij het begin van het dienstjaar in de gemeente verblijf houdt, daartegen doet niet af, dat hij binnen drie maanden de gemeente heeft verlaten; dit geeft hem alleen regt, om afschrijving of restitutie te vragen. — Versl. N. Holland 1868, XXII.

8095. De niet-heffing over het *volle* dienstjaar door de plaats van het hoofdverblijf, is geen titel tot heffing over een vol jaar voor eene andere gemeente. Het hebben van een aanzienlijk huis in zoodanige gemeente, is geen omstandigheid als bedoeld wordt in het laatste lid van art. 245. — Regtb. Utrecht 23 December 1868; Gemst. 924; W. B. A. 1041; W. 3106; N. R. B. XX, 750.

8096. F. D. Schimmelpenninck. De beteekenis van „hoofdverblijf en verblijf" in art. 245 der gemeentewet. — Leiden 1879.

8097. Het gewijzigd art. der gemeentewet moet aldus worden verstaan dat, al zij het dat men tijdelijk van verblijf verandert, men desniettemin voor het geheele jaar belastbaar blijft in die gemeente, waar het hoofdverblijf is gevestigd, voorzoover namelijk dat hoofdverblijf ook niet tevens binnen het jaar wordt opgeheven. De aanslag in eene gemeente voor een gedeelte van het jaar bewijst niet, dat de aangeslagene in die gemeente zijn hoofdverblijf niet heeft. — Regtb. Utrecht 23 December 1868; N. R. B. XX, 750; W. 3106; W. B. A. 1041; Gemst. 924.

8098. Onverschuldigd betaalde plaatselijke belasting kan met de condictio indebiti bij den burgerlijken regter worden teruggevorderd. De eischer moet in dat geval bewijzen, dat de door hem betaalde som niet verschuldigd was, ook al heeft hij onder protest van niet-verschuldigdheid betaald. Het niet verschuldigd zijn van den hoofdelijken omslag door den eischer, op grond, dat hij gedurende een geheel jaar zijn verblijf niet in de gemeente heeft gehad, kan door hem bewezen worden, niettegenstaande zijn vrouw en dochter van een hem toebehoorend huis binnen die gemeente, gedurende dat jaar een kamer hebben bewoond, en niettegenstaande de eischer in de gemeente zaken dreef en voor die zaken meermalen kwam in het huis waarin zijn vrouw en dochter zich ophielden. Hij kan als bewijsgronden daarvoor aanvoeren, dat hij feitelijk van zijn vrouw en dochter gescheiden leefde, dat hij nimmer in het door haar gedeeltelijk bewoond huis at of sliep en dat dit huis niet tot bewoning voor hem was ingerigt. — Regtb. Middelburg 29 Nov. 1876; N. R. B. 1877, D. 15; W. 4057; Gemst. 1321.

8099. *Verblijven* in dit art. bedoeld, kan niet anders beteekenen dan iets voortdurend in tegenstelling van het tijdelijk vertoeven, dus het hebben

en houden van een vaste verblijfplaats, alwaar men steeds kan terugkeeren en voor langer of korter duur naar welgevallen zijn intrek kan nemen. — Regtb. 's Gravenhage 1 Maart 1875; W. 3828; Gemst. 1224.

8100. Ingeval van overlijden van een aangeslagene in den hoofdelijken omslag kan remissie van aanslag worden verleend ook indien zulks niet in de verordening is bepaald. — Gemst. 1401; Rep. 1878, 1700.

8101. Het hebben van een gemeubeleerd huis met een huisbewaarder in een gemeente, en het zich bij een verzoekschrift aan den raad dier gemeente met anderen noemen inwoner der gemeente, bewijst niet dat men in die gemeente zijn hoofdverblijf heeft. Men kan niet meer dan één hoofdverblijf hebben. — Kantg. 's Gravenhage 20 Julij 1874; W. 3738; W. B. A. 1311.

8102. Dit art. wil hem, die in een gemeente slechts verblijf houdt, alleen voor zoodanigen tijd in den hoofdelijken omslag hebben aangeslagen als hij meer dan drie maanden in de gemeente verbleef, terwijl het daarentegen voor het volle jaar hem belastingschuldig verklaart die in de gemeente zijn hoofdverblijf houdt. Mogelijkheid van verblijf mag niet met werkelijk verblijf worden gelijk gesteld. — H. R. 25 Junij 1875; W. 3869; N. R. B. 1875, D. 97; v. d. H. Bel. X, no. 619, 345; N. R. CX, § 38, 317; W. B. A. 1366; Gemst. 1244.

8103. Als de gemeente-ontvanger voor een vordering van plaatselijke belasting in verzet is gekomen, moet de gemeente, vertegenwoordigd door haren ontvanger, geacht worden de schuldeischer te zijn. — H. R. 10 Februarij 1871; N. R. XCVII, § 15, 117; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1213, 466; W. 3296; N. R. B. XXI, 168; R. W. v. N. 77; Mag. v. H. XIII, 60; W. B. A. 1158; Gemst. 1015.

8104. Bij den regter mag een verzet worden ingesteld tegen een dwangbevel tot invordering van plaatselijke belasting, op grond dat de geëxecuteerde zijn verblijf niet heeft gehad in de gemeente waar hij in de belasting is aangeslagen. — Regtb. Heerenveen 13 December 1872; W. 3607; Gemst. 1142, 1174; P. v. J. 1873, 44.

8105. Verzet tegen dwangbevel in zake plaatselijke belastingen, mag niet worden gerigt tegen de wettigheid van den aanslag. Voor de condictio indebiti geldt hetzelfde. De ontkenning van het hebben van verblijf of hoofdverblijf, is geen betwisting van de wettigheid van den aanslag. — Regtb. Middelburg 22 December 1877; W. 3932.

8106. De regter is bevoegd te beslissen in belastingzaken, als het geschil alleen betreft den tijd *waarover* de belasting loopt, het regt op restitutie van te veel betaalde belasting en de bevoegdheid van het gemeentebestuur om de uitoefening van dat regt aan een korten termijn te binden. — Kantg. Berlikum 4 Februarij 1871; W. 3384; Gemst. 1050.

8107. De condictio indebiti tegen een gemeente ingesteld en toegewezen op grond dat de belastingschuldige, ofschoon voor een geheel jaar plaatselijke directe belasting betaald hebbende, slechts gedurende zes maanden in de gemeente verblijf heeft gehouden, terwijl hij gedurende dat jaar zijn hoofdverblijf in een andere gemeente had. — Regtb. Amsterdam 31 Julij 1877; W. 4234.

8108. Een besluit van burgemeester en wethouders, waarbij afschrijving of teruggave van den aanslag in den hoofdelijken omslag wordt verleend, is vatbaar voor vernietiging door den koning. — Kon. Besl. 30 Julij 1875 (St. 142); Luttenberg 149.

8109. De beoordeeling der vraag wie volgens dit art. belastingschuldig is, is bij geen wetsbepaling aan de kennisneming van den burgerlijken regter onttrokken; zulks is niet in strijd met art. 265. — H. R. 14 Januarij 1870; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1308, 114; Bel. X, no. 566, 1; N. R. XCIV, § 7, 49; W. 3179; W. B. A. 1079; Gemst. 958.

8110. Voorschriften bij het opmaken van kohieren en bij regeling van hoofdelijk omslagen in acht te nemen. — Ged. St. N. Brabant 12 Januarij 1875; Bijv. 1875, 18.

8111. De regel van dit art. volgens welke gedeelten van maanden voor geheele zijn te rekenen, geldt niet voor het minimum verblijf van drie maanden door dit art. gevorderd om iemand te kunnen aanslaan. — Gemst. 1541.

8112. J. R. Kleinschmidt. Mogen zij die met tusschenpoozen van enkele dagen per week, langer dan drie maanden binnen eene gemeente *verblijven*, in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen? Ja. — Gemst. 1555.

8113. De burgerlijke regter is bevoegd om te beslissen wie volgens art. 245 gem.w. belastingschuldig is, zonder onderscheid of die vraag aan zijn oordeel onderworpen wordt in den vorm eener actie tot terugvordering van onder protest betaalde belasting of in dien van verzet tegen een dwangbevel tot invordering van nog verschuldigde belasting. — H. R. 14 Januarij 1870; W. 3179; Luttenberg 19; v. d. H. Bel. X, no. 566, 1; N. R. XCIV, § 7, 49; W. B. A. 1079; Gemst. 958.

8114. Het woord „verblijven" in dit art. kan niet anders beteekenen dan iets voortdurend, in tegenstelling van het tijdelijk vertoeven, dus het hebben en houden van een vaste verblijfplaats, waar men steeds kan terugkeeren en voor langer of korter duur zijn intrek kan nemen. — Regtb. 's Gravenhage 1 Maart 1875; W. 3828; Luttenberg 30; Gemst. 1224.

8115. De vraag, in welke gemeente iemands hoofdverblijf is gevestigd, moet niet uitsluitend naar de verklaringen bij het bestuur der gemeente, waar men woonplaats verlaat of overbrengt, maar naar de omstandigheden worden beoordeeld. De omstandigheid dat de eischer in de laatste jaren een aanzienlijke villa op zijn landgoed onder Putten, waar hij met zijn gezin des zomers in een kleine woning pleegde te vertoeven, heeft gebouwd en met meubelen heeft voorzien en een daarbij passenden aanleg van plantsoen en bloemperken heeft gemaakt en dat hij met zijn gezin in den zomer van 1878 langeren tijd buiten heeft vertoefd dan hij vroeger pleegde te doen, is niet voldoende om verandering van hoofdverblijf aan te nemen, waar uit onderscheiden omstandigheden blijkt, dat de eischer zijne zaken in Utrecht, waar hij sedert onheugelijke jaren zijn hoofdverblijf had, niet heeft vaarwel gezegd, maar aldaar onderscheiden maatschappelijke betrekkingen bleef bekleeden. — Regtb. Utrecht 31 Maart 1880; W. 4543; Rep. 1880, 7332 vg.

8116. Die in de eerste drie maanden van het jaar de gemeente met de woning verlaat, doch vroeger langen tijd daar heeft gewoond, is verpligt tot voldoening der drie maanden van het jaar in den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1498.

8117. G. J. Walraven van Tricht. De vraag in welke gemeente men belastingplichtig is, volgens art. 245 gem.w. behoorde door de administratie beslist te worden. — Thesis XVIII; Leiden 1880.

8118. A. A. Land. Art. 245 der gemeentewet laat niet toe 't aannemen van twee hoofdverblijven. — Thesis LV; Leiden 1875.

8119. Na het overlijden van een contribuabele in den hoofdelijken omslag kan die belasting ten name der nalatenschap niet verder worden ingevor-

derd dan de maand van overlijden, al blijft ook de huishouding in het sterfhuis langer in wezen. — Gemst. 1281.

8120. De erven moeten de belastingschuld hunner erflaters betalen. — W. B. A. 996, 999, 1001,1003.

8121. Inlichtingen omtrent de herziening der verordeningen ter regeling van den hoofdelijken omslag. — Ged. St. Zeeland 3 Augustus 1877, no. 5; Bijv. 1877, 205.

8122. De bepaling dat gedeelten van maanden voor geheele zijn te rekenen, staat thans niet meer gelijk de vroegere redactie na het slot, zoodat het niet meer op het gansche art. terugslaat. Zij ziet thans alleen op het eerste lid. Bijgevolg moet men om aangeslagen te kunnen worden, *volle* drie maanden in de gemeente zijn verbleven. — Gemst. 1150.

8123. Bij overlijden is de gemeenteraad verpligt afschrijving van den hoofdelijken omslag te verleenen over zoovele volle maanden als nog na het overlijden gedurende het dienstjaar moeten verloopen; daartegen doet niet af, dat de nalatenschap eerst veel later is gescheiden. — Gemst. 1086.

8124. Iemand kan niet gezegd worden zijn vaste woonplaats in een gemeente te hebben, al verblijft hij daar ook een gedeelte van het jaar, indien hij in een andere gemeente zijne burgerschapsregten uitoefent, op de kiezerslijsten is gebragt, sedert jaren lid van den gemeenteraad is geweest en nog onlangs als zoodanig is herkozen en toegelaten. — Kon. Besl. 14 Februarij 1878; W. B. A. 1512; Rep. 1878, 1101; R. v. S. XVIII, 65.

8125. Er bestaan ook andere omstandigheden, waaruit, onafhankelijk van het burgerlijk domicilie, kan worden afgeleid, dat een aangeslagene tevens ergens zijn *hoofdverblijf* had in den zin daaraan toegekend door dit art. — Regtb. 's Gravenhage 30 Maart 1876; Gemst. 1284; W. 3967; W. B. A. 1405.

8126. Het is niet verboden bij een verordening op de invordering van den hoofdelijken omslag te bepalen, dat aan belastingschuldigen, die hun aanslag binnen *dertig* dagen na ontvangst van hun aanslagbillet voldoen, een korting van vijf percent wordt verleend. Dit is geen privilegie in zaken van belastingen, de last drukt gelijk op allen die gelijke draagkracht hebben of verondersteld worden te hebben; er wordt alleen een premie gesteld op het vroeg betalen en daarvan kan ieder genieten, mits hij binnen den gestelden termijn betaalt. — Gemst. 1268.

8127. Zijn stichtingen en zedelijke ligchamen in de gemeente gevestigd, voor zoo verre zij in hunne behoeften niet door collecten, contributiën of subsidiën voorzien, aan den hoofdelijken omslag onderworpen? — Gemst. 1267.

8128. Te gelijkertijd kan meer dan één gemeente nimmer worden aangemerkt als iemands hoofdverblijf. — H. R. 19 Januarij 1880; W. 4475; Rep. 1880, 5982.

8129. Aanslag van marine-officieren in den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1287.

8130. Het overbrengen van het *burgerlijk* domicilie naar eene andere gemeente is op zich zelf niet voldoende om te bewijzen, dat men ook naar den zin van art. 245 het hoofdverbijf niet in de eerste gemeente heeft behouden, aangezien volgens deze wetsbepaling de vraag waar het hoofdverblijf is, waarvoor men steeds in de lasten bijdraagt, niet uitsluitend naar de verklaringen van art. 76 B. W., maar naar de omstandigheden moet worden beoordeeld. — M. B. Z. 31 Maart 1881; Gemst. 1547.

8131. Die het bedrag van den hoofdelijken omslag geheel heeft voldaan, doch eenige maanden vóór het einde van het dienstjaar de gemeente met de woning verlaat, behoort zich bij gezegeld request tot den raad te wenden, ten einde teruggave van het te veel betaalde te verkrijgen, een eenvoudige kennisgeving aan den raad, dat men op een bepaald tijdstip de gemeente verlaten heeft, is daarvoor niet voldoende. — Gemst. 1079.

8132. Die in een gemeente slechts verblijf houdt, mag alleen voor zoodanigen tijd in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen als hij meer dan drie maanden in de gemeente is verbleven, terwijl hij voor het jaar kan worden aangeslagen, als hij in de gemeente zijn *hoofdverblijf* houdt. — H. R. 25 Junij 1875; Gemst. 1244; v. d. H. Bel. X, no. 619, 345; W. 3869; N. Ɍ. CX, § 38, 317; W. B. A. 1366; N. R. B. 1875, D, 97.

8133. De wijziging van art. 245 der gemeentewet bij de wet van 7 Julij 1865 (St. 79) had de bedoeling om de overbrenging van het hoofdverblijf in de eerste plaats te doen beoordeelen naar de gedane verklaringen, overeenkomstig art. 76 B. W. gevolgd door een vertrek uit de gemeente, en die slechts naar de omstandigheden te doen beoordeelen, indien deze inderdaad medebrengen dat het vermoeden tot een fictive en inderdaad niet werkelijke verplaatsing van het hoofdverblijf gegrond is. — Kantg. Arnhem 5 November 1879; W. 4639; Rep. 1880, 7126.

8134. Verzet tegen een dwangbevel tot betaling van plaatselijke directe belasting, gedaan krachtens art. 245 gem.w., door hem die zijn hoofdverblijf heeft overgebragt naar een andere gemeente dan waar hij werd aangeslagen, is niet voldoende met redenen omkleed en dus niet ontvankelijk, indien alleen gesteld wordt, dat de opposant zijn domicilie naar de andere gemeente overgebragt heeft en aldaar verblijf houdt. — Regtb. Amsterdam 17 Mei 1881; N. R. B. 1881, D, 80.

8135. Het woord *„verblijf"* in dit art. moet zoo worden uitgelegd, dat daaronder niet wordt verstaan het persoonlijk tegenwoordig zijn, maar het hebben en behouden van een vaste verblijfplaats, waar men steeds kan terugkeeren en voor korter of langer duur naar welgevallen zijn intrek nemen. — Regtb. 's Gravenhage 1 Maart 1875; W. 3826; W. B. A. 1350; Gemst. 1227.

8136. *„Verblijven"* in dit art. kan niet anders beteekenen dan iets voortdurend, in tegenstelling van het tijdelijk vertoeven, dus het hebben en houden van een vaste verblijfplaats, alwaar men steeds kan terugkeeren en voor langer of korter duur naar welgevallen zijn intrek nemen. — Regtb. 's Gravenhage 1 Maart 1875; W. 3828; Gemst. 1224.

8137. De officieren der marine die op een oorlogschip verblijf houden, kunnen, indien dat schip langer dan drie maanden in een gemeente verblijft, in die gemeente in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen. — Gemst. 1175.

8138. Bij koninklijk besluit kan terugwerkende kracht worden gegeven aan de invoering van een hoofdelijken omslag, zoodat het geoorloofd is b.v. bij besluit van 1 Julij te bepalen, dat de hoofdelijke omslag gerekend wordt te zijn ingegaan 1 Jan. — Gemst. 1179.

8139. Aanslag van schippers in den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1188, 1218, 1283.

8140. Vrijstelling van hoofdelijken omslag bij tijdelijk verblijf tot waarneming eener openbare betrekking. — Gemst. 1209.

8141. Een inwoner der gemeente binnen de eerste drie maanden van het jaar overlijdende zonder een gezin na te laten, kan niet in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen. — Gemst. 1173.

8142. Omstandigheden ter bepaling van het hoofdverblijf voor aanslag in den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1171.
8143. Geestelijken mogen niet worden vrijgesteld van den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1174, 1175, 1193.
8144. Aanslag van officieren in den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1175; W. B. A. 369.
8145. Reclame tegen den aanslag in den hoofdelijken omslag, niet bij den raad, maar bij gedeputeerde staten. — Gemst. 1179.
8146. Premie op het tijdig betalen van den hoofdelijken omslag te Maastricht. — Gemst. 1224.
8147. Door een suppletoir kohier van den hoofdelijken omslag mag geen wijziging in de begrooting worden gebragt. — Gemst. 1224.
8148. Restitutie van hoofdelijken omslag moet uit de onvoorziene uitgaven worden betaald. — Gemst. 1262.
8149. Heffing van hoofdelijken omslag van stichtingen enz. te Sneek. — Gemst. 1264.
8150. Tijdstip van het opmaken der kohieren van den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1116.
8151. De woorden „gedeelten van maanden voor geheele te rekenen" zijn bij de herziening van dit art. verplaatst en slaan dus nu alleen op het daaraan voorafgaande; zij zijn dus niet toepasselijk op een verblijf van geen drie maanden in de gemeente. — Gemst. 1118.
8152. Omtrent een besluit van den raad waarbij een kohier van den hoofdelijken omslag wordt vastgesteld, is de burgemeester niet bevoegd met gebruikmaking van art. 70 de uitvoering te weigeren, omdat op gemeld besluit van den raad steeds de goedkeuring van gedeputeerde staten wordt vereischt. — Verslag Z. Holland 1873; Gemst. 1193.
8153. Vrijstelling van zegelregt is verleend voor de verzoekschriften om ontheffing of teruggave van hoofdelijken omslag of andere directe plaatselijke belastingen ingevolge art. 245 gem.w. te verleenen aan hen die niet het geheele jaar in de gemeente verbleven, zoo mede voor de beschikkingen op die verzoekschriften en voor de quitantiën van teruggave dier te veel betaalde belasting. — Kon. Besl. 25 Julij 1882, 2° 28; Gemst. 1611.
8154. Het verblijf van meer dan drie maanden in dit art., behoeft niet doorloopend te zijn. — Gemst. 1113.
8155. Restitutie van hoofdelijken omslag moet gevraagd worden. Een kennisgeving van vertrek naar elders is daarvoor niet voldoende. — Gemst. 1079.
8156. Om in den hoofdelijken omslag te worden aangeslagen, moet men op het oogenblik van aanslag in de gemeente verblijven, dus niet als men in een geheel dienstjaar geen hoofdverblijf heeft gehouden, al moet ook de aanslag strekken tot dekking aan een te kort over een vorig dienstjaar, toen men daar wel verblijf hield. — Gemst. 1128.
8157. Minderjarigen en onder curatele gestelden moeten in den hoofdelijken omslag worden aangeslagen in de woonplaats van hun voogd of curator. — Gemst. 1131, 1142.
8158. Overbrenging van hoofdverblijf in den zin van art. 245 gem.w. — Gemst. 1141.
8159. Zijn studenten inwoners van de academiestad, voor zooverre de wet in de hoofdelijke omslagen en andere plaatselijke belastingen de inwoners uitsluitend doet dragen? Art. 245 der gemeentewet. — W. B. A. 374.
8160. Art. 15 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22) volgens hetwelk het verzet nimmer tegen de wettigheid van een aanslag gerigt mag zijn, is alleen toepasselijk op belastingen, waarvan de kohieren zijn opgemaakt, doch niet op belastingen, waarvan men geheel onkundig blijft tot aan de vervolging door den ontvanger. — Regtb. Amsterdam 22 Maart 1881, W. 4707; Rep. 1881, 10810.
8161. Eene bepaling in een verordening, waarbij voor het terugvorderen van onverschuldigd betaalde gemeente-belasting een termijn van twee maanden is gesteld, is in strijd met art. 1395 jcto 2004 B.W. — Kantg. Berlikam 4 Februarij 1871; Gemst. 1050; W. 3384.
8162. De betaling van hoofdelijken omslag mag door de gemeente niet als voorwaarde worden gesteld in een civiel contract. — Gemst. 1056.
8163. De aanslag in den hoofdelijken omslag kan niet ten laste van een nalatenschap worden gebragt. — Gemst. 1086.
8164. Verschil tusschen hoofdverblijf en verblijf bij aanslag in den hoofdelijken omslag. — Gemst. 1028, 1029, 1030, 1031.
8165. Ook na de ontbinding der huwelijksgemeenschap moet de hoofdelijke omslag door den man ten volle betaald worden. — Gemst. 1010.
8166. In een verordening op den hoofdelijken omslag mag niet worden bepaald, dat ingeval van overlijden van het hoofd van een gezin, de belasting verschuldigd blijft over den tijd gedurende welken het huishouden n zijn dood wordt aangehouden. — Gemst. 1007.
8167. Vrijstelling van betaling van hoofdelijken omslag, ingeval van art. 245 alinea 5, hangt niet af van de wijze waarop men zich in de gemeente, waar de bediening wordt waargenomen, heeft gevestigd. — Gemst. 927.

Art. 246.

8168. J. C. Bloem. De afschaffing der plaatselijke verbruiksbelastingen, hare geschiedenis en gevolgen. — 's Gravenhage 1875.
8169. A. Vogelsang. Afschaffing of behoud der plaatselijke belasting op voorwerpen van verbruik. — Dordrecht 1864.
8170. Over indirecte belasting als middel van plaatselijke inkomsten, eene staathuishoudkundige proeve. — Amsterdam 1851.
8171. Accijnsen ongeschikt voor plaatselijke middelen van inkomsten. — Bijdr. II, 121.
8172. Nadeelen van accijnsen als belastingen voor gemeenten. —. Bijdr. V, 383.
8173. Plaatselijke belasting op het gedistilleerd te Amsterdam. — Bijdr. III, 322.
8174. Broodprijzen na de afschaffing van de plaatselijke belasting op het gemaal. — Bijdr. II, 329.
8175. Plaatselijke belasting op de steenkolen te Amsterdam. — Bijdr. IV, 140.
8176. Bij eene schuldigverklaring aan overtreding eener plaatselijke verordening op de accijnsen, is het onverschillig, hoe in het algemeen het niet overeenkomen eener partij accijnsgoederen, met het daarvoor betaalde consent-billet, moet beschouwd worden. — H. R. 1 Mei 1855; W. 1777; v. d. H. Bel. VI, no. 345, 142.
8177. De afschaffing eener verbruiksbelasting geeft zelfs aan handelaren en fabrikanten geen regt tot terugvordering der op hun aanwezigen voorraad van belaste voorwerpen betaalde belasting, ook al werd die belasting vóór de afschaffing bij uitvoer dier voorwerpen teruggegeven, al bestonden voor die afgeschafte belasting plaatselijke entrepôts, en al is in de begrooting van uitgaven der gemeente een post aangewezen tot het doen van teruggaven van betaalde belasting, na en tengevolge van de afschaffing der verbruiksbelasting. De regterlijke magt is

bevoegd van zoodanige terugvordering kennis te nemen. — Regtb. Maastricht 2 December 1869; W. 3213; Gemst. 975.

8178. Verordening, regelende de teruggave van betaalde plaatselijke belasting op den wijn te 's Gravenhage, aan wijnhandelaren op het tijdstip van de afschaffing dezer belasting. — W. B. A. 862, idem in de gemeente Arnhem. — W. B. A. 863.

8179. Wat is wijn scheikundig? Wat is wijn regtskundig? — Regtb. Amsterdam 17 Januarij 1856; W. 1720; W. B. A. 350; Gemst. 229.

8180. Eene plaatselijke verordening, waarbij alleen op het ingevoerde in de gemeente belasting is betaald, terwijl het gefabriceerde in de gemeente onbelast blijft, is in strijd met de wet. — Regtb. 's Gravenhage 29 Junij 1858; N. R. LXI, § 74, 429; W. 1983; Gemst. 354.

8181. De accijnsquitantiën en vervoerbilletten voor plaatselijke belastingen zijn niet vrijgesteld van zegelregt, hoezeer die vrijdom ten aanzien van rijksbelastingen is verleend bij artt. 4 en 5 der wet van 15 Mei 1859 (St. 38). — M. B. Z. 22 Augustus 1859, no. 165, 2e afd.; Bijv. 201; Gemst. 439; W. B. A. 558; Prov. blad Friesland 111.

Art. 247.

8182. Vrijdom van plaatselijke accijnsen ten behoeve van gestichten van weldadigheid. — Bijdr. III, 475.

8183. De plaatselijke wetgever, door aan eene belasting op het verbruik, en niet op den invoer van wijn, den bij den aanvang van de werking der belasting aanwezigen, hoewel reeds te voren ingevoerden voorraad te onderwerpen, heeft aan de verordening geene terugwerkende kracht toegekend. — H. R. 26 Januarij 1858; N. R. LVIII, § 13, 100; W. 1949; v. d. H. Bel. VII, no. 420, 263; Gemst. 363; W. B. A. 464; Luttenberg 25; H. R. 14 Januarij 1857; W. 1955; N. R. LV, § 5, 18; Gemst. 277; H. R. 21 October 1859; N. R. LXIII, § 23, 90; v. d. H. G. Z. XVI, no. 779, 267; W. 2113; Gemst. 227, 343, 425; W. B. A. 464, 545.

8184. Mr. A. M. Maas Geesteranus. Teruggave van plaatselijke belasting op het gedistilleerd, bij bevonden ondermaat in branderijen. — Bijdr. III, 471.

8185. Mr. A. S. van Nierop. Over bijbetaling of aanpeil bij verhooging van plaatselijke belasting op wijn of gedistilleerd. Memorie van administratief regt. Amsterdam 1858. — Recensie Bijdr. II, 63.

Art. 249.

8186. De plaatselijke belasting op varkenvleesch is door de invoering der gemeentewet niet van regtswege vervallen in gemeenten, waar zij vóór dien tijd bestond. — Regtb. Rotterdam Sine die W. 1853; Gemst. 295.

8187. Mag eene belasting geheven worden op de lijn-, raap- en boomolie, omdat deze de grondstof van zeep is? — Verslag Zeeland 1863, 159.

Art. 250.

8188. Na de afschaffing der rijksgemaalbelasting wordt deze ten aanzien der gemeente geregeld volgens de wet van 13 Julij 1855 (St. 103).

8189. Bij de afschaffing der rijksgemaalbelasting kunnen de gemeenten alleen door *eigen* belasting daarin voorzien. — M. B. Z. 2 Augustus 1855, no. 142, 2e afd.; Bijv. 159; Luttenberg 224.

8190. Kunnen plaatselijke opcenten van gedistilleerd worden gevorderd, als de rijksambtenaren verklaren, dat het ingevoerde vocht geen gedistilleerd, maar Eau de Cologne is, waarvan geen accijns, maar alleen inkomend regt verschuldigd is? Neen. — Regtb. Nijmegen 6 December 1862; W. 2496; N. R. B. XIII, 772; W. B. A. 707.

8191. In de heffing van opcenten op het gedistilleerd zijn wijzigingen gebragt bij: art. 3 der wet van 13 Julij 1855 (St. 103); art. 6 der wet van 15 Mei 1859 (St. 38); art. 138 der wet van 20 Junij 1862 (St. 62); art. 8 der wet van 1 Mei 1863 (St. 47); art. 1 der wet van 27 Januarij 1864 (St. 5).

8192. Het zoogenaamde tarwegrint kan niet onder het ongebuilde, noch onder het gebuilde aan de belasting onderworpen meel worden begrepen. — H. R. 10 Februarij 1864; N. R. LXXVI, § 15. 155; W. 2561; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1021, 19.

8193. Geen teruggaaf van betaalden accijns door de gemeenten aan het rijk. — W. B. A. 848.

Art. 251.

8194. Wanneer een fabrikant zelf gas stookt voor de verlichting zijner fabriekgebouwen, behoort hem vrijdom van plaatselijke belasting op de steenkolen te worden verleend, voor zoo ver deze tot het stoken van gas tot verlichting der fabriek worden gebruikt. — M. B. Z. 2 April 1864; Gemst. 657, 659.

8195. Bij het verleenen van vrijdom van plaatselijke belasting behooren de weeg- en meetloonen tot het constateren van den inslag, ten laste van de gemeente te blijven. — Gemst. 327; W. B. A. 449.

Art. 253.

8196. De gemeenteraad is niet bevoegd, straf te bedreigen tegen het niet vóór zeker tijdstip betalen van een op de kohieren voorkomenden omslag wegens hondenbelasting. — Regtb. Breda 10 Augustus 1864; W. 2627; W. B. A. 803; Gemst, 682.

8197. Ontwerp-verordening tot heffing eener belasting op de honden. — Gemst. 24, 281; W. B. A. 148.

8198. Bepaling voor het geval van wanbetaling der belasting op de honden. — Gemst. 25.

8199. Het is niet geoorloofd te bepalen dat slechts voor één hond vrijstelling kan worden verkregen, evenmin dat voor jagthonden de volle belasting voldaan moet worden. Personen die de jagt als beroep uitoefenen, behooren voor hunne honden minder te worden aangeslagen. — M. B. Z.; Gemst. 48; W. B. A. 167.

8200. Mr. J. de Witte van Citters. Kan in een plaatselijke verordening, waardoor een belasting op de honden wordt gelegd, ook worden bepaald dat bij overtreding, ontduiking of poging daartoe, de hond zal worden verbeurd verklaard? Ja. — Themis 2e XV, 214.

8201. Bij overtreding eener plaatselijke belastingverordening op de honden, behoort de bij die gelegenheid in beslag genomen hond, of daarvoor geconsigneerde waarde, niet verbeurd verklaard te worden. — H. R. 10 Februarij 1864; N. R. LXXVI, § 16, 175; N. R. B. XV, 7; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1022, 37; W. 2571; W. B. A. 775; Gemst. 654. In anderen zin Regtb. Utrecht 28 September 1863; Hof Utrecht 10 November 1863; N. R. B. XV, 212; H. R. 2 Augustus 1858; N. R. LIX, § 65, 359; W. 1938; v. d. H. G. Z. XV, no. 735, 179.

8202. Het laten losloopen van een bandhond kan niet worden aangemerkt als bewijs van niet voldoende aangifte. — Regtb. Breda 4 Augustus 1855; W. 1670; Gemst. 205.

8203. Aanprijzing eener belasting op de honden tot vermindering van de hondsdolheid. — Prov. blad Zeeland 1851, no. 164; W. B. A. 234.

8204. Is het geoorloofd in eene plaatselijke verordening, regelende eene belasting op de honden te

bepalen, dat bij gebreke van voldoening der belasting, de honden waarvoor zij verschuldigd is, zullen worden afgemaakt evenals die, waarvoor geene aangifte is geschied? — Gids I, 605.

8205. Wanneer iemand op het oogenblik dat hij de aangifte voor eene plaatselijke belasting op de honden had moeten doen, en waarin hij in gebreke is gebleven, houder was van meer dan een hond, waarvan belasting verschuldigd was, dan valt er, hoezeer ook voor elken hond belasting verschuldigd is, slechts aan één verzuim en dus ook aan ééne overtreding te denken. — H. R. 12 Mei 1868; W. 3006; Gemst. 872; N. R. LXXXIX, § 8, 62; v. d. H. Bel. IX, no. 557, 388.

8206. Verbeurdverklaring zonder voorafgaande in beslagneming. — Gemst. 1269.

8207. Bij de belasting op de honden is het geoorloofd de belasting op de honden van het vrouwelijk geslacht minder te stellen dan die voor het mannelijk geslacht, ter voorkoming van hondsdolheid. — Gem.raad Hattem; Gemst. 1269.

8208. Het niet aangeven van meerdere honden is één wanbedrijf en niet zoovele wanbedrijven als het getal niet aangegeven honden bedraagt. — H. R. 15 Maart 1870; v. d. H. Bel. X, no. 571; 38; N. R. XCIV, § 28, 224; W. 3201; Gemst. 969.

8209. P. F. Z. Bouwens van Horssen. Ongeoorloofd is het in een plaatselijke verordening, regelende eene belasting op de honden, te bepalen, dat bij gebreke van voldoening der belasting, de honden waarvoor zij verschuldigd was, zullen worden afgemaakt. — Thesis XXI; Leiden 1870.

Art. 254.

8210. Dr. D. J. Coster. Eenige opmerkingen omtrent de keuring van levensmiddelen. — Amsterdam 1857.

8211. Dr. D. J. Coster. Bijdrage tot de geschiedenis van de keuring der voedingsmiddelen te Amsterdam. — Amsterdam 1864.

8212. Vallen schoolgelden onder de toepassing van art. 254 der gemeentewet? — Gemst. 792 vg.

8213. Jhr. G. de Bosch Kemper. De concessiën volgens het Nederlandsch regt. — Amsterdam 1866.

8214. De tarieven van begrafenisregten te toetsen aan art. 254. — Bijdr. I, 265.

8215. Over keuren en keuring van levensmiddelen. — Bijdr. VIII, 201.

8216. Bij gemeentelijke verordening mag niet worden geregeld het openen en en sluiten der poorten eener vesting. — Kon. Besl. 18 December 1855 (St. 179); Luttenberg 127.

8217. De gemeenteraden mogen niet bepalen, dat des nachts de poorten eener stad gesloten zullen blijven, omdat daardoor de vrije toegang wordt belemmerd en dit alzoo in strijd is met het algemeen belang. — Kon. Besl. 8 Mei 1852 (St. 103); Gids I, 337; Gemst. 34; W. B. A. 155; Luttenberg 100.

8218. De reglementen op het openen en sluiten van poorten behooren niet te worden vastgesteld, zonder overleg met de plaatselijke militaire autoriteit. — M. B. Z. 31 Julij 1851, no. 161, 2e afd.; Bijv. 193, E, 62; Luttenberg 273.

8219. De pachtsom van een aan de gemeente toebehoorend regt van veer, is geene belasting voor het gebruik van gemeentewerken, ook geen recognitie voor de uitoefening van eenig bedrijf of bediening. — H. R. 5 Februarij 1864; N. R. LXXVI, § 12, 115; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1019*, 108; W. 2563; Gemst. 650; W. B. A. 771.

8220. Aangezien de heffing van recognitiën, wegens de uitoefening of aanvaarding van bedrijven of bedieningen verboden is, moet de pachtovereenkomst, voortspruitende uit eene ongeoorloofde oorzaak, namelijk de betaling eener recognitie, in strijd met de wet van regtswege ongeldig worden verklaard. — Regtb. Leiden 15 October 1861; W. 2384; W. B. A. 682.

8221. Het heffen van poortgelden behoort zóó spoedig mogelijk te worden afgeschaft. — M. B. Z. 27 Julij 1851; Luttenberg 110.

8222. A. J. Blom. Bij het bepalen van den prijs der gas door de gemeente te leveren, moet art. 254 der gemeentewet buiten aanmerking blijven. — Thesis XXXI; Leiden 1973.

8223. Is art. 254 der gemeentewet toepasselijk op gemeentelijke gasfabrieken, ook wanneer zij zijn opgerigt vóór de invoering der gemeentewet? — Gemst. 1088, 1089.

8224. De gasbelasting te Leiden Het voorstel van het raadslid J. M. E. Dercksen tot vermindering der gasprijzen en de rapporten en discussiën daarover met aanteekeningen. — Leiden 1872.

8225. J. A. Wijers. Het strijdt met art. 254 gem.w., dat de gemeenten hoogere gasprijzen bedingen, dan noodig zijn tot dekking der kosten. — Thesis XXXIV; Leiden 1875.

8226. J. W. Losecaat Vermeer. Een gemeentelijke verordening bij koninklijk besluit goedgekeurd waarbij bepaald is, dat voor de levering van gas door de gemeentegasfabriek, gasrechten als belasting van de verbruikers zullen geheven worden, overeenkomstig art. 254 gem.w., is niet in strijd met art. 238 gem.w. — Thesis XXXI; Leiden 1877.

8227. Is art. 254 gem.w. toepasselijk op geconcessioneerde tollen? — Gemst. 1156.

Art. 255.

8228. Verbruiksbelastingen als maximum nog tijdelijk te heffen in de gemeenten, die door dadelijke afschaffing van alle plaatselijke accijnsen te zeer bezwaard zouden worden. — Economist, XV, 26.

8229. Afwijking van art. 241 is aan 48 gemeenten verleend; voor een bepaalden tijd is toegestaan tot het heffen van sommige verbruiksbelastingen. — Wetten van 10 April 1866 (St. 25—72); Gemst. 746; W. B. A. 865; Luttenberg 54; Wetten 25 December 1871 (St. 170, 190); Luttenberg 169; Wetten 30 December 1876 (St. 273—288); Luttenberg 288; Wetten 6 December 1881 (St. 190—201); Luttenberg 243; zoodat nog slechts twaalf gemeenten verbruiksbelastingen heffen.

Art. 256.

8230. De verklaring van een diplomatiek agent door dezen als zoodanig onderteekend, welke moet strekken, om wegens eene daarin vermelde hoeveelheid brandstoffen, teruggave te erlangen van lands- en plaatselijke belasting is eene *acte* in den zin der strafwet. — H. R. 11 Maart 1851; W. 1293; v. d. H. Strafr. 1851, I, no. 708, 113; N. R. XXXVIII, § 17, 80; Regtz. XX, 281.

8231. De in dezen bedoelde voorschriften zijn ten aanzien der gemeente 's Gravenhage gegeven bij art. 6 van het koninklijk besluit van 10 Julij 1864 (St. 84); W. B. A. 790; Luttenberg 99.

8232. Art. 256 der gemeentewet. Vrijdom van tolgelden op gemeentewegen kan niet door den raad worden verleend, maar behoort bij koninklijk besluit te worden geregeld. — Gemst. 1307.

8233. Toepassing van het voorregt om minder tol te betalen. — Gemst. 1222.

Art. 257.

8234. Mr. A. J. Zubli. Invloed der gemeentewet op de invordering van plaatselijke belastingen. —

Utrecht 1853; Beoord. door mr. A. de Pinto; Themis XIII, 643.

8235. Invordering van plaatselijke belastingen. — W. 1388.

8236. Verordening betreffende den voorrang der gemeente, op de goederen der belastingschuldigen. — Gemst. 8, 9, 11, 71, W. B. A. 193.

8237. De gemeentebesturen mogen geene verordeningen op de invordering van plaatselijke belasting vaststellen, zonder de belasting zelve aan 's konings goedkeuring te onderwerpen. — M. B. Z. 24 April 1852, no. 188, 2e afd.; Bijv. 129; Luttenberg 270.

8238. De verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen, behooren te worden afgekondigd. — Ged St. N. Brabant 18 April 1854; Bijv. 89; Prov. blad 89; Ged. St. Limburg 11 April 1855; Bijv. 84; Prov. blad 63.

8239. Iets over de bevoegdheid der regterlijke magt, om kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel, ter zake van plaatselijke belastingen en over de manier van procederen, tegen een elders woonachtigen belastingschuldige. — Opm. en Med. XIII, 301.

8240. Verschillend is het gevoelen over de vraag: of bij verordening op de invordering, de gemeente zich voorregt (privilegie) mag toekennen voor de belasting, op de goederen van den belastingschuldige. — Mr. G. A. Fokker in Themis 2e II, 18—37; Mr. G. Diephuis, Ned. Burg Regt op art. 1183, Gemeenteraad van Leiden; Gemst. 169; Gemeenteraad van Rotterdam; W. B. A. 544.

8241. De onderwijzers mogen niet worden belast, met de invordering van schoolgeld in de openbare scholen. — Kon. Besl. 2 Julij 1856 (St. 66); Luttenberg 107.

8242. Een besluit tot heffing, dat niet voorschrijft de verpligting tot bijbetaling van verhoogde belasting over den aanwezigen voorraad, noch het bedrag der verhooging aanwijst, kan niet worden vervangen of aangevuld door eene verordening op de invordering, die het bedrag dier verhooging mede niet aanwijst, noch is goedgekeurd.

De verordening op de invordering strekt alleen om de wijze van inning te regelen, niet om eene belasting daar te stellen of eene daargestelde te wijzigen, te verhoogen of te verlagen. — Regtb. Haarlem 28 April 1857; W. 1868; W. B. A. 424; Gemst. 303.

8243. Vooruitbetaling van schoolgelden. — Gemst. 739.

8244. Regeling der kosten van ontvangst van belastingen door het rijk, voor de provinciën en gemeenten en door de gemeente voor het rijk geïnd. — M. B. Z. 27 April 1853; Bijv. 239; E, 406; Luttenberg 68.

8245. Bepalingen omtrent de inzending van de door den koning goedgekeurde raadsbesluiten, nopens de heffing van plaatselijke belastingen aan de regterlijke autoriteiten in Zuid-Holland. — Comm. d. Kon. Z. Holland 21 November 1860; A. 8717, 4e afd.; Bijv. 357, E, 618; Prov. blad 124.

8246. Ontwerp-verordening, regelende de invordering der plaatselijke directe belasting op de inkomsten in de gemeente Arnhem. — Gemst. 735, 23.

8247. Verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen. — Prov. blad Groningen 1851; no. 122.

8248. Verordening, houdende voorschriften betreffende de invordering der directe plaatselijke belasting te Rotterdam, tot grondslag waarvan de vermoedelijke verteringen der belastingschuldigen worden aangenomen. — Gemst. 193.

8249. Het behoort niet tot de competentie van den regter om te onderzoeken de innerlijke waarde der ingevoerde belasting, die eenmaal bij wettige verordening is vastgesteld. Art. 15 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22) doelt kennelijk alleen op die belastingen, waarvan kohieren zijn gemaakt. — Regtb. Amsterdam 22 Maart 1881; P. v. J. 1881, 33; Bijb. Rep. 1881, 9626.

8250. Een gemeentebestuur is bevoegd bij verordening te bepalen, dat zij voor verschuldigde belasting zal bevoorregt zijn boven andere schuldeischers. — Regtb. Groningen 3 Junij 1870; W. 3227; N. R. B. XX, 273; Mag. v. H. XII, 148; Gemst. 979; W. B. A. 1099. Anders H. R. 10 Febr. 1871; Gemst. 1015, 1072; Mag. v. H. XIII, 60; v. d. H. B. R. XXXV, no. 1213, 466; W. 3296; N. R. B. XXI, 168; N. R. XCVII, § 15, 117; R. W. v. N. 77; W. B. A. 1158.

8251. De reiskosten van een deurwaarder bij beslag wegens plaatselijke belasting, zijn voor rekening der gemeente. — Gemst. 1051.

8252. Beslag op de goederen van een belastingschuldige bij een ander inwonende. — Gemst. 1054.

8253. Bij verordening mag geen termijn worden gesteld voor het vragen van ontheffing of restitutie van hoofdelijken omslag. — Gemst. 927, 929.

Art. 258.

8254. Bij de instructie van den gemeente-ontvanger mag niet worden bepaald, dat de ontvanger met de vervolging der belastingschuldigen moet voortgaan, tenzij hij tegenbevel van burgemeester en wethouders mogt ontvangen, omdat dit art. onvoorwaardelijk de verpligting oplegt, om tegen de nalatigen dwangbevel af te geven, medebrengende het regt, om de roerende en onroerende goederen des schuldenaars zonder vonnis aan te tasten, en dat nergens aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid is gegeven, om eenig tegenbevel te geven om de executie te stuiten. — Kon. Besl. 17 Dec. 1852 (St. 207); Luttenberg 201; Gemst. 66; W. B. A. 186; Gids I, 709.

8255. In de instructie van den ontvanger mag niet worden bepaald, dat hij magtiging van burgemeester en wethouders moet vragen, indien hij bij vervolging tot betaling van belasting, onroerende goederen in beslag wil nemen, omdat dit in strijd is met art. 258, waarbij het dwangbevel de bevoegdheid geeft tot die in beslagneming, zonder dat daarbij eenige magtiging wordt vereischt. — Kon. Besl. 1 November 1852 (St. 189); Luttenberg 180; Gemst. 59; W. B. A. 179.

8256. De ontvanger kan een dwangbevel niet ten uitvoer doen leggen in eene andere gemeente, bij delegatie door den ontvanger dier andere gemeente. — Regtb. Winschoten 2 Maart 1859; W. 2285; Gemst. 511; W. B. A. 646; Opm. en Med. XIII, 301. Door de nieuwe bijvoeging in art. 260, is deze moeijelijkheid vervallen.

8257. Mr. H. C. A Thieme A. Czn. Op welke wijze moet geprocedeerd worden tot invordering van belastingen, tegen buiten de gemeente wonende belastingschuldigen? — Bijdr. VIII, 1.

8258. De tenuitvoerlegging van vonnissen, in zake van overtreding van plaatselijke belastingen, moet door den gemeente-ontvanger geschieden en niet door den ontvanger der registratie. — M. B. Z. 5 October 1853, no. 112, 2e afd.; Bijv. 240; E, 456; Luttenberg 90; M. v. J. 6 October 1853; W. 1479.

8259. Tegen hen die de gemeente, waar zij in de plaatselijke belastingen zijn aangeslagen, verlaten hebben, zonder de verschuldigde belasting te hebben

betaald, kunnen de regelen ten aanzien van vervolging van nalatige belastingschuldigen niet opgevolgd worden, noch door den ontvanger der gemeente, waar de belastingschuldige was aangeslagen, noch door dien der gemeente, waar hij verblijf houdt, in dat geval zal de ontvanger der eerstgemelde tegen den nalatigen belastingschuldige doen procederen, ter plaatse van diens verblijf, op de wijze voorgeschreven bij het wetboek B. R. — M. B. Z. 22 April 1852, no. 108, 2e afd., Bijv. 126; Luttenberg 81; Gemst. 32; W. B. A. 171.

8260. De burgerlijke regter is bevoegd, kennis te nemen van een verzet tegen een dwangbevel ter zake van plaatselijke belasting, uitgevaardigd door een gemeente-ontvanger, gegrond op de onwettigheid van de plaatselijke verordening, van welke het dwangbevel een gevolg is.

De regter behoort zoodanige verordening niet toe te passen, wanneer zij quoad formam regtsgeldig is, maar haar inhoud in strijd met de wet is.

Het onderzoek omtrent de regtsgeldigheid van den inhoud eener plaatselijke verordening, is niet in strijd met art. 11 der wet, houdende algemeene bepalingen. — Regtb. Deventer 3 Februarij 1864; W. 2613; Gemst. 653; H. R. 27 Januarij 1865; N. R. B. XV, 99; W. 2664; Gemst. 696, 701; v. d. H. B. R. XXIX, no. 974, 244; N. R. LXXIX, § 16, 116; W. B. A. 821.

8261. Tegen een dwangbevel kan geen verzet worden ingesteld bij den regter, op grond van niet-schuldpligtigheid of onwettigheid van den aanslag. — Regtb. Rotterdam 25 November 1857; W. 1929; Gemst. 324.

8262. De invordering van pacht tegen een nalatigen pachter, moet geschieden bij dwangbevel, indien de schuldpligtigheid niet ontkend wordt. — M. B. Z. 27 Augustus 1852, no. 188.

8263. De vordering tot betaling van plaatselijke belasting, verschuldigd door een minderjarige, tegen diens buiten de gemeente wonenden vader, moet bij gewone burgerlijke actie worden ingesteld. — Regtb. 's Gravenhage 18 Februarij 1853; Gemst. 81; W. B. A. 202; Gids II, 244; W. 1428.

8264. Kan bij den regter een verzet worden ingesteld tegen een dwangbevel tot invordering van plaatselijke belasting, op grond, dat de geëxecuteerde niet is inwoner van de gemeente, waar hij in de belasting is aangeslagen? — W. 2022.

8265. Indien in het vervolg in eene belastingverordening wordt verwezen naar artt. 258—262, dient daarbij tevens melding te worden gemaakt van art. 11 der wet van 7 Julij 1865 (St. 79). — Ged. Staten Gelderland 1 Augustus 1855, no. 30; G. v. O. 1271.

8266. Indien een burgemeester bij gewone regtsvordering procedeert tot betaling van hoofdelijken omslag, moet de eisch, gemeentebelasting ten grondslag hebbende, als eene gewone vordering beoordeeld worden, en hoezeer in belastingzaken de arrondissementsregtbank de gewone regter is, moet evenwel in dergelijk geval de bevoegdheid worden beoordeeld naar het bedrag der vordering. — Regtb. 's Gravenhage 18 Februarij 1853; W. 1428; Gemst. 81.

8267. H. M. de Wendt. Van de uitspraak van gedeputeerde staten in art. 258 gem.w., moest de aangeslagene nog in hooger beroep kunnen komen. — Thesis XXVIII; Leiden 1869.

8268. Verzet tegen een dwangbevel in zake plaatselijke belastingen. Is een verzet gegrond op het niet wonen gedurende drie maanden binnen de gemeente, een verzet gerigt tegen de wettigheid van den aanslag? — Gemst. 1305.

8269. Verzet van derden tegen het beslag op roerende goederen bij de invordering van plaatselijke belastingen. — Gemst. 1521.

Art. 260.

8270. De burgerlijke regter is bevoegd om kennis te nemen van het verzet, gerigt tegen het dwangbevel van een gemeente-ontvanger, wanneer de opposant dat verzet grondt op het beweren, dat hij niet is inwoner der gemeente. — Regtsg. Adv. VI, 21; Regtb. Rotterdam 25 November 1857; W. 1929; Gemst. 324; H. R. 22 October 1858; W. 2004, 2022; N. R. LX, § 15, 74; v. d. H. G. Z. XV, no. 733, 231; W. B. A. 491; Gemst. 383; Bijdr. I, 246; Regtb. Middelburg 3 Maart 1851; Bijdr. I, 409; Regtb. 's Gravenhage 20 Februarij 1857; W. 1835; Gemst. 285; W. B. A. 407; H. R. 24 Maart 1865; N. R. LXXIX, § 49, 396; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1057, 364; Gemst. 709; W. 2681; W. B. A. 829; Hof Z. Holland 7 Maart 1859; W. 2060; Gemst. 285, 324, 383, 399, 709, W. B. A. 407, 453, 491, 520, 529.

8271. Ook in zake van plaatselijke belasting is geen hooger beroep of voorziening in cassatie ontvankelijk, na afgewezen verzet tegen een dwangbevel, zonder voorafgaande consignatie van de belasting en van alle kosten. — H. R. 24 November 1865; W. 2748; N. R. LXXXI, § 24, 177; W. B. A. 864; Gemst. 743; v. d. H. Bel. IX, no. 538, 245.

8272. De gemeente-ontvanger moet ingeval van inlegering van een krijgsman bij belastingschuldigen, zich met de aanvrage wenden tot den plaatselijken- of garnizoenskommandant zijner standplaats of van een garnizoen in de nabijheid, indien zijne standplaats geene garnizoensplaats is. Dezelfde krijgsman mag niet langer dan veertien dagen tot inlegering worden gebezigd. — M. B. Z. 19 September 1851, no. 109, 2e afd.; Bijv. 261; Luttenberg 179; W. B. A. 120; Prov. blad Groningen 1851, no. 119; Gelderland 1851, no. 113.

8273. Dit art. refereert alleen tot de wet op de invordering van rijksbelastingen, voor zoover de onderwerpen bepaaldelijk in dit art. opgenoemd, derhalve niet ten aanzien van de wijze van procederen tot het doen gelden van vorderingen van derden, die eigenaren van in beslag genomen goederen beweren te zijn, bedoeld bij art. 16 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22). — Hof N. Holland 26 Junij 1862; W. 2405; N. R. B. XIII, 595; Gemst. 565; Hof N. Holland 2 April 1863; W. 2505.

8274. De vrijdom van zegel- en registratieregten voor de rijksbelastingen bepaald, is ook toepasselijk in zake van plaatselijke belastingen.

De ambtenaar belast met de beteekening van stukken van vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen, is verpligt een repertoire te houden. — M. F. 24 September 1851, no. 827, afd. regist.; Bijv. 265; Luttenberg, 179; W. 1272; Gemst. 32.

8275. Een proces-verbaal van bekeuring behoeft niet aan den bekeurde te worden beteekend. — Regtb. Maastricht 24 Junij 1857; W. 1877; Gemst. 308.

8276. Vrijdom van zegel- en registratieregten bij de invordering van plaatselijke belastingen. — Hof Z. Nolland 15 Mei 1858; W. 2001; N. R. LXI, § 64, 342; Gemst. 570; W. B. A. 489; P. W. 3060; Regtb. 's Gravenhage 28 Julij 1848; W. 936; P; W. 647, 2905; Regtb. Groningen 25 Sept. 1856; W. 1799; Gemst. 268; W. B. A. 392.

8277. In zake van plaatselijke belastingen, kan geene vervolging tegen *onbekenden* plaats hebben. — Hof Gelderland 24 Augustus 1859; N. R. B. X, 9; W. 2108; Gemst. 423; W. B. A. 543.

8278. Uit het verbod om het verzet te gronden op de onwettigheid van den *aanslag* der belasting, d. i. tegen de executoir verklaarde en afgekondigde kohieren, volgt niet, dat men zich daarbij ook niet mag beklagen over het niet wettig bestaan der belasting zelve. — Regtb. Breda 1 November 1853; W. 1325; Gemst. 133; Regtb. Deventer 3 Februarij 1864; W. 2613; Gemst. 653; N. R. B. XV, 99; H. R. 20 October 1854; N. R. XLVIII, § 40, 176; v. d. H. G. Z. XIII, no. 601, 56; W. 1587; Gemst. 161; W. B. A. 281.

8279. De vrijdom van zegel- en registratieregten bij de invordering van plaatselijke belastingen, is zoowel betrekkelijk tot de plaatselijke directe, als plaatselijke indirecte belastingen. — M. F. 21 April 1852; Luttenberg 270.

8280. In eene verordening op de invordering van kadegelden, mag niet worden bepaald, dat aan boord van een vaartuig, waarvoor de belasting verschuldigd is, de afgifte en beteekening van stukken zal kunnen geschieden. — M. B. Z. 1864; Gemst. 673; W. B. A. 792.

8281. Ten aanzien van de kosten voor de uitvoering van dwangbevelen, door gewone deurwaarders bij de regterlijke collegiën aangesteld, geldt het tarief, vervat in de wet 1 Junij 1853 (St. 26). — M. v. J. 8 December 1868; Gemst. 900.

8282. Op aanvrage der gemeente ontvangers, kan bij de invordering van plaatselijke belastingen, inlegering van krijgslieden geschieden. — Prov. blad Groningen 1851, no. 119.

8283. Maatregelen te nemen, wanneer belastingschuldigen weigeren de inlegering van krijgslieden. — Prov. blad Groningen 1851, no. 75.

8284. Art. 17 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22), houdende strafbepalingen op het weigeren van huisvesting, voeding enz. van garnisaires, is met het oog op art. 260 der gemeentewet, van toepassing bij de invordering van gemeentebelastingen. — Regtb. Zierikzee, sine die W. 1443.

8285. De burgemeester moet zich persoonlijk overtuigen van de beweerde weigering van inlegering.

Zoo hij dit onderzoek verzuimd heeft geldt zijn proces-verbaal, al heet het op den ambtseed te zijn opgemaakt, niet voor wettig bewijs. — Regtb. Hoorn 23 Junij 1865; W. 2795; Gemst. 767; Hof N. Holland 25 Februarij 1861; W. 2276.

8286. Verzet tegen den aanslag in den hoofdelijken omslag op grond, dat men niet woont in de gemeente, waarin men is aangeslagen, is ontvankelijk en wordt niet uitgesloten door de bepaling van de wet van 22 Mei 1845 (St. 22), dat de wettigheid van den aanslag geen onderwerp van 's regters onderzoek mag uitmaken.

De gemeente moet de plaats van inwoning bewijzen, niet de aangeslagene. — Regtb. 's Hertogenbosch 8 Februarij 1867; N. R. B. XVIII, 390; W. B. A. 1006; W. 2943; Gemst. 840.

8287. Wie is in zaken van plaatselijke belastingen bevoegd, het dwangbevel executoir te verklaren en magtiging te verleenen tot den verkoop van roerende en onroerende goederen van den belastingschuldige? — Gids I, 442.

8288. De bepaling van art. 16 der wet van 22 Mei 1845 (St. 23) is ook van toepassing op de invordering van plaatselijke belasting. — Regtb. Zutphen 8 Julij 1869; W. 3140; Gemst. 939.

8289. De regter mag wel is waar niet den aanslag der belasting beoordeelen, de wettigheid der heffing zelve mag de regter beoordeelen. — H. R. 5 Februarij 1869; Gemst. 915; v. d. H. Bel. IX, no. 560, 402; W. 3088; N. R. XCI, § 13, 109; W. B. A. 1032.

8290. Zegel- en registratie der stukken van vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen. — Prov. blad Groningen 1851, no. 133.

8291. Vrijstelling van zegel en het regt van registratie voor de rijksbelastingen toegekend, is ook op plaatselijke belastingen toepasselijk. — M. F. 24 September 1851, no. 827; P. W. 1399.

8292. De gemeente-ontvanger is verpligt het bij verordening opgelegde in te vorderen en de wettige dwangmiddelen daartoe aan te wenden, zonder de wettigheid der verordening te onderzoeken. Hij kan derhalve, al ware die verordening onwettig, nimmer geacht worden door die invordering een onregtmatige daad te hebben gepleegd. — H. R. 8 Dec. 1871; v. d. H. G. Z. XXV, no. 1393, 99; Bel. X, no. 586, 115; W. 3412; N. R. XCIX, § 25, 212, Gemst. 1062.

8293. Verzet tegen dwangbevel in zake plaatselijke directe belastingen, mag niet gerigt zijn tegen de wettigheid van den aanslag. Voor de condictio indebiti moet hetzelfde gelden.

Ontkenning van het hebben van verblijf of hoofdverblijf is geen betwisting der wettigheid van den aanslag. De artt. 265 gem.w. en 148 grondw. zijn met de laatste beslissing niet in strijd. — Regtb. Middelburg 22 December 1875; Gemst. 1269.

8294. In het exploit van verzet, gerigt tegen het dwangbevel van een gemeente-ontvanger, behoeft de *woonplaats* van den ontvanger niet voor te komen indien de *gekozen woonplaats* is vermeld. — Regtb. Heerenveen 13 December 1872; Gemst. 1142, 1174; W. 3707; P. v. J. 1873, 44.

8295. Een actie tot terugvordering van betaalde directe belasting, op grond dat de aangeslagene slechts een gedeelte van het belastingjaar in een gemeente zijn hoofdverblijf heeft gehad, houdt niet in een betwisting van de wettigheid of hoegrootheid van aanslag. — Regtb. Amsterdam 16 Julij 1878; P. v. J. 1878. 39; Rep. 1878, 1967.

8296. Art. 16 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22) is ook van toepassing bij de invordering van plaatselijke belastingen. — Gemst. 1521; Rep. 1880, 7893.

8297. De bepaling van art. 15, § 12 der wet van 22 Mei 1845 (St. 22), dat verzet tegen de executie van een dwangbevel nimmer tegen de wettigheid van den aanslag kan zijn gerigt, geldt ook in zake van plaatselijke belastingen. Indien de terugvordering steunt op het beweren, dat men niet is inwoner der gemeente, wordt echter niet de wettigheid van den aanslag betwist, maar de bevoegdheid van het gemeentebestuur om een niet-inwoner belastingschuldig te verklaren en is dus de regterlijke magt bevoegd. — Regtb. Middelburg 22 December 1875; N. R. B. 1876, D, 89; W. 3932; W. B. A. 1390; Gemst. 1269.

8298. Hij, die het beschrijvingsbillet voor de plaatselijke directe belasting heeft ingevuld en onderteekend met de verklaring, dat hij een perceel in de gemeente wel niet bewoonde, maar in gebruik had tot berging van meubelen, is niet ontvankelijk in zijn verzet door hem ingesteld, op grond dat hij van 1 Mei van het belastingjaar in die gemeente van het bevolkingsregister afgeschreven was en evenmin daar zijn hoofdverblijf meer gehouden had. — Regtb. Amsterdam 20 October 1875; W. 4018; N. R. B. 1876, D, 29; W. B. A. 1425; Gemst. 1304.

8299. Beslag voor plaatselijke belasting op goederen, die beweerd worden niet aan den belastingschuldige te behooren. — Gemst. 1128.

8300. Bij verzet tegen executie wegens plaatselijke belasting, moet de ontvanger worden gedagvaard. — Gemst. 1134.

Art. 261.

8301. De deurwaarders der directe belastingen mogen benoemd worden tot ambtenaar, belast met de beteekening van stukken, betreffende de vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen. — M. F. 16 September 1851, no. 173; Bijv. 258.

8302. De ambtenaar moet door burgemeester en wethouders, niet door den kantonregter beëedigd worden. — M. B. Z. 3 September 1851, no. 203, 2e afd.; Bijv. 253; Luttenberg 1813—1860, 25; M. B. Z. 24 Maart 1852, no. 98; Gids I, 576; Gemst. 29; W. B. A. 143; M. B. Z. 16 April 1852; Bijv. 316, E, 225; Art. 3 van het Kon. Besl. 14 Sept. 1838 (St. 36); M. B. Z. 16 April 1852, no. 111, 2e afd. Bijv. 116; Luttenberg 270.

8303. De ambtenaren belast met de beteekening der stukken van vervolging, in zake van plaatselijke belastingen, zijn verpligt tot het houden van een repertoire. — Prov. blad Groningen 1851, no. 133.

8304. Het repertoire van den ambtenaar wordt gewaarmerkt en geкantteekend door den burgemeester. — M. B. Z. 23 April 1852, no. 113; Gemst. 32.

8305. Deurwaarders, die tevens zijn benoemd tot ambtenaren in dit art. bedoeld, zijn als zoodanig aan geen afzonderlijk patent onderworpen. — M. F. 23 September 1853, no. 41; Bijv. 233; Gemst. 112; W. B. A. 233.

8306. De ambtenaar is wel belast met de beteekening van stukken, maar niet met de tenuitvoerlegging van het dwangbevel, daarvoor moeten de gewone deurwaarders worden gebezigd. — M. B. Z. 26 April 1867, no. 235, 2e afd.; Bijv. 165; Gemst. 815; W. B. A. 935; Prov. blad Zeeland 61; Overijssel 1867, no. 55.

8307. Bij vervolging ter invordering van gemeentebelastingen, bepalen zich de werkzaamheden van den ambtenaar, in dit art. bedoeld, tot de beteekening van het dwangbevel; de verdere uitvoering van het dwangbevel moet aan de gewone regterlijke deurwaarders worden opgedragen. — M. J. 8 Dec. 1868, no. 80, 2e afd.; W. 3062; M. B. Z. 31 Dec. 1868; Luttenberg 243.

8308. De ambtenaar bij dit art. bedoeld, is verpligt een repertoire te houden en daarbij in te schrijven alle acten van vervolging door hem beteekend. — M. F. 24 September 1851, no. 827; P. W. 1399.

8309. De acten van aanstelling en van beëediging van de ambtenaren bij dit art. bedoeld, zijn vrij van zegel en registratieregten. — M. F. 26 Augustus 1851, no. 26; P. W. 1592.

8310. Een formulier van den eed, af te leggen door den ambtenaar bij dit art. bedoeld, bestaat niet. Het schijnt raadzaam, dat hij den eed aflegt voor de deurwaarders der rijksbelasting voorgeschreven bij Res. M. F. 18 Augustus 1845, no. 61. — Gemst. 1045.

8311. De ambtenaar bij dit art. bedoeld, mag niet worden belast met de *ten uitvoerlegging* van dwangbevelen. De gewone deurwaarders zijn daarmede belast. — Ged. St. Limburg 4 Februarij 1876; Gemst. 1273.

8312. Een gemeente-veldwachter mag benoemd worden tot ambtenaar belast met de beteeking van vervolgingstukken in zake plaatselijke belastingen. — Gemst. 1293.

8313. Het rondbrengen der aanslagbilletten kan niet gebragt worden onder art. 261 gem.w., omdat het niet tot de vervolging der invordering behoort. De ontvanger die de aanslagbilletten teekent en uitvaardigt, moet zorgen dat zij in handen der belastingschuldigen kunnen komen, maar dit behoeft noch door hem zelven, noch ten zijnen koste te geschieden. Het is de zaak van den gemeentebode. — Gemst. 1499.

8314. De ambtenaar, benoemd krachtens dit art., moet worden beëedigd alvorens in functie te treden. Een bepaald formulier voor dien eed bestaat niet. Volgens M. F. 18 Augustus 1845 is het formulier voor de deurwaarders der belastingen voorgeschreven ook voor dien ambtenaar te bezigen. Hij moet beëedigd worden door het plaatselijk gezag, in welks handen de door burgemeester en wethouders aangestelde gemeente-ambtenaren eed doen. — Gemst. 1501.

8315. De bevoegdheid van burgemeester en wethouders om een ambtenaar tot de beteekening van stukken, betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belasting *aan te wijzen*, sluit niet in de bevoegdheid om daartoe een bijzonder gemeenteambtenaar aan te stellen. De raad is alleen tot deze benoeming bevoegd. — Regtb. Heerenveen 13 Dec. 1872; Gemst. 1142, 1174; W. 3607; P. v. J. 1873, 44.

8316. Geen andere personen dan ambtenaren, in dienst der gemeente of van het rijk, zijn benoembaar tot ambtenaar bij dit art. bedoeld. Een ingezeten, geen ambtenaar zijnde, kan daartoe niet worden benoemd. — Gemst. 1545.

8317. De aanstelling en eedsaflegging van ambtenaren, belast met de beteekening van stukken, betreffende vervolging ter invordering van plaatselijke belastingen, zijn vrij van zegel- en registratieregten. — M. F. 26 Augustus 1851. no. 26; P. W. 1592.

Art. 263.

8318. Voorschriften omtrent de uitkeering der rijksopcenten aan de gemeente-ontvangers. — M. F. 14 Junij 1866, no. 132; Bijv. 209; Prov. blad Gelderland 122; Z. Holland 96; Utrecht 271; Overijssel 63; Groningen 56.

8319. Voorschriften nopens de voorloopige betalingen aan gemeenten op rekening van de maandelijksche uitkeeringen, wegens haar aandeel in de opbrengst van de rijksbelasting op het personeel, en wegens gemeente-opcenten op de direcle belastingen. — M. F. 21 Junij 1866, no. 121; Bijv. 216; Prov. blad Gelderland 122; Z. Holland 96; Utrecht 271; Overijssel 63; Groningen 56.

Art. 264.

8320. Art. 264 der gemeentewet. — Bijdr. II, 330.

8321. Kan de raad eene commissie uit zijn midden benoemen, tot voorlichting van burgemeester en wethouders bij de voorloopige vaststelling der kohieren, van een hoofdelijken omslag? — Bijdr. VI, 321.

8322. Voorloopige vaststelling van de kohieren van den hoofdelijken omslag; art. 234 der gem.w. — Gemst. 419, 520, 529; W. B. A. 501, 514, 539, 562, 646, 654, 677.

8323. Wanneer voor het opmaken der kohieren van den hoofdelijken omslag, kennis moet worden genomen van de rijkskohieren van het personeel, zijn de rijksontvangers aangeschreven daarvan inzage te verleenen. — M. B. Z. 26 April 1854, no. 127, 2e afd.; Bijv. 96; Luttenberg 220; Ged. Staten Overijssel 4 Mei 1854; Luttenberg 64.

8324. Op de kohieren moeten verklaringen worden gesteld omtrent het getal dagen, dat zij ter visie hebben gelegen. — Prov. blad Groningen 1852, no. 46.

8325. Het opmaken der kohieren van hoofdelijke omslagen, onderzoek van bezwaren en beslissingen van den gemeenteraad. — Gemst. 825, 826.

8326. Het opmaken der kohieren van hoofdelijke omslagen. — Prov. blad Groningen 1860, no. 6.

8327. Onder de directe belastingen behoort niet de belasting op de honden; deze is ingevolge art. 240, 6e alinea (nieuw) eene afzonderlijke belasting; de bepalingen van artt. 264—266 mogen evenwel daarbij worden toegepast. — M. B. Z. 16 April 1853, n0. 117; G. v. O. 1348.

8328. Kohieren van aanslagen in de plaatselijke belastingen zijn niet aan zegelregt onderhevig, indien daarin de gedane ontvangsten niet worden aangeteekend. Alleen de vermelding van het nommer van het journaal, waar de betalingen zijn aangeteekend, maakt het kohier niet aan zegel onderhevig. — M. F. 19 November 1866, no. 96; P. W. 5162.

8329. Dit art. is gewijzigd bij de wet van 28 Junij 1881 (St. 102).

8330. Het is in strijd met artt. 264 en 265 gem.w., de lezing der voorloopige kohieren en der kohieren van den hoofdelijken omslag slechts aan hen te vergunnen, die in die kohieren zijn aangeslagen en in nog sterker mate is dit het geval, indien aan iederen aangeslagene slechts vergund wordt zijn eigen aanslag in te zien. — W. B. A. 1492; Rep. 1878, 46.

8331. Mr. J. B. L. de Geer. Vaststelling der kohieren door den raad. — Bijdr. Boer en Fruin XXII, 83.

8332. Iets over de toepassing van art. 264 der gemeentewet. — W. B. A. 1660.

8333. Rapport der commissie van de tweede kamer, betreffende het adres van den Heer C. P. Metelerkamp, omtrent het ter visie leggen van de kohieren der plaatselijke directe belasting te Amsterdam. De commissie is van oordeel, dat volgens art. 264 gem.w. aan iedereen niet slechts inzage van eigen aanslag, maar ook lezing van de kohieren moet worden toegestaan. — W. B. A. 1604; Gemst. 1485; Rep. 1880, 6005.

8334. Wetsontwerp tot wijziging der art. 264, 265 en 266 gem.w. met Mem. v. Toel. — W. B. A. 1610; Gemst. 1491; Rep. 1880, 6197.

8335. C. van Haren. Voorloopige vaststellingen van kohieren van directe plaatselijke belastingen. — Gemst. 1283.

8336. De wijziging van de artt. 264—266 der gemeentewet. — Gemst. 1550.

8337. Art. 264, 265, 266 zijn gewijzigd bij de wet van 28 Junij 1881 (St. 102). — Luttenberg 172.

Art. 265.

8338. Over het beroep aan gedeputeerde staten tegen den aanslag in de gemeentebelasting, volgens art. 265 der gemeentewet. — Opm. en Med. X, 31.

8339. Een aangeslagene voor de plaatselijke belastingen, die geene bezwaren tegen den aanslag aan den gemeenteraad heeft kenbaar gemaakt, terwijl die vergadering in dien aanslag, zoo als die voorloopig door burgemeester en wethouders was vastgesteld, geene wijziging heeft gebragt, kan als nog tegen zijn aanslag bij gedeputeerde staten in beroep komen. — Bijdr. IV, 298; Gemst. 452; W. B. A. 535, 571; M. B. Z. 30 Junij 1859, no. 184; G. v. O. 1472.

8340. De raad kan tegen de beslissing van gedeputeerde staten, op reclames tegen den hoofdelijken omslag, niet in beroep komen bij den koning. — Bijdr. V, 90.

8341. Is de raad bevoegd personen op het kohier van den hoofdelijken omslag te plaatsen, die niet voorkwamen op het kohier, voorloopig door burgemeester en wethouders vastgesteld? — Gemst. 42, 88; W. B. A. 230.

8342. Kan de gemeenteraad op grond van art 200 der gemeentewet, zijne bezwaren bij den koning inbrengen, wanneer gedeputeerde staten hunne goedkeuring hebben onthouden aan een kohier der directe plaatselijke belastingen? Neen. — Bijdr. IX, 372; M. B. Z. 14 April 1864; Gemst. 608; W. B. A. 740; Verslag Zeeland 1862; G. v. O. 1474.

8343. De gemeenteraden zijn bevoegd om ambtshalve, zonder dat er bezwaren zijn ingekomen, veranderingen te brengen in de kohieren der hoofdelijke omslagen en van andere directe plaatselijke belastingen, welke door burgemeester en wethouders voorloopig zijn vastgesteld. — Gids I, 312.

8344. De gemeenteraden mogen na de vaststelling van het kohier, daarin niet ambtshalve veranderingen brengen. — Gemst. 33.

8345. De leden van den raad mogen qua tales, ook buiten verzoekschrift aanmerkingen maken op hunne eigen aanslagen. — W. B. A. 154.

8346. Model van een kohier voor den hoofdelijken omslag. — W. B. A. 158.

8347. Vorm der vaststelling van een kohier voor den hoofdelijken omslag. — Gemst. 34.

8348. Daar art. 265 het vermogen om hoofdelijke omslagen of andere plaatselijke directe belastingen op te leggen, uitsluitend toekent op hen, die in eene gemeente hoofdverblijf houden of er verblijven, moet het den ontvanger der plaatselijke directe belastingen vrijstaan, het bewijs van zulk verblijf door getuigen te leveren, behoudens het tegenbewijs door den aangeslagene. Al ware volgens de gemeentewet elk verzet tegen een gemeentelijk dwangschrift niet ontvanklijk, ook buiten het geval, dat het gerigt is tegen de wettigheid of de hoegrootheid van den aanslag, dan zou die niet-ontvankelijkheid toch alleen kunnen opgaan tegen hem, die uit hoofde van verblijf, onder het gezag van het gemeentebestuur staan. — Regtb. 's Hertogenbosch 8 Februarij 1867; Gemst. 840; W. 2943; N. R. B. XVIII, 390; W. B. A. 1006, 1031.

8349. Kunnen gedeputeerde staten, nadat door hen het kohier is goedgekeurd, eene wijziging daarin bevelen, ten gevolge eener beschikking op een tijdig ingediend bezwaarschrift tegen den aanslag in den hoofdelijken omslag, waaromtrent tijdens die goedkeuring nog geen uitspraak was gedaan? — Neen. — W. B. A. 956.

8350. Voorstel van den Heer Van Wintershoven in de provinciale staten van Limburg, houdende regeling der wijze van behandeling van geschillen van bestuur. Dat voorstel strekt, om in de instructie van gedeputeerde staten, de volgende bepalingen op te nemen: „In contentieuse zaken, wordt door den griffier aan belanghebbenden, die dit vooraf verzoeken, kennis gegeven van den afloop der instructie en van den dag voor de behandeling bepaald; in zaken van belastingen, nationale militie, wegen en rivieren, kieswezen, armbestuur en oprigting van fabrieken en trafieken, is deze kennisgeving verpligtend. Onverminderd de bevoegdheid van belanghebbenden, om in alle zaken, bij de vergadering hunne regten voor te staan, kunnen deze in de gevallen bij dit laatste lid bedoeld, van de stukken vooraf ter griffie inzage nemen en in persoon of door gemagtigden bij het collegie hun verzoek toelichten. — Gemst. 788.

8351. Dit art. is gewijzigd bij de wet van 28 Junij 1881 (St. 102).

8352. Een verzoek tot ontheffing van de betaling van hoofdelijken omslag, die men volgens de kohieren verschuldigd is, kan niet beschouwd worden als een bezwaar in den zin van art. 265 gem.w., derhalve zijn op zoodanig verzoek de termijnen, bedoeld in dit art. niet van toepassing. Hij die te Amsterdam een winkel houdt en als reizend koopman slechts enkele dagen 's weeks te IJsselstein ver-

toeft, kan niet gezegd worden in laatstgenoemde gemeente verblijf of hoofdverblijf volgens de gemeentewet te hebben. — Kon. Besl. 30 October 1881 (St. 173). — W. B. A. 1692; Gemst. 1573.

8353. De raad kan de aanslagen uit eigen beweging zoowel verhoogen als verminderen. De kohieren in dat geval nog eens ter inzage te leggen, wordt door de wet niet gevorderd. Het bezwaar voor de belanghebbenden kan niet groot zijn, omdat de kohieren *na* de vaststelling toch weder ter inzage worden gelegd en zij tegen hunne verhoogde aanslagen bij gedeputeerde staten in beroep kunnen komen. — Gemst. 1019.

8354. De raad kan bij de behandeling van het kohier van den hoofdelijken omslag daarop nog personen brengen die bij de voorloopige vaststelling door burgemeester en wethouders daarop niet geplaatst zijn. Deze zijn van hun regt van reclame bij den raad verstoken; zij kunnen echter reclameren bij gedeputeerde staten. — Gemst. 1064.

8355. De gemeenteraad is niet bevoegd bij den koning in appèl te komen van een beslissing van gedeputeerde staten op een reclame ter zake van aanslag in den hoofdelijken omslag der gemeente. — M. B. Z. 17 October 1870; Gemst. 947, 1069.

8356. Indien een reclame tegen den hoofdelijken omslag tijdig bij gedeputeerde staten is ingediend, behoort daarop een beslissing te worden gegeven; daartegen doet niet af dat het geheele kohier reeds door gedeputeerde staten is goedgekeurd. — Gemst. 1072.

8357. Het indienen van bezwaren tegen den hoofdelijken omslag (art. 265 der gemeentewet). — Gemst. 1547.

8358. Dikwijls worden de raadsbesluiten, waarbij beschikt wordt op reclames tegen den hoofdelijken omslag op denzelfden dag genomen, waarop het kohier definitief wordt vastgesteld, daarom is het wenschelijk, dat in de publicatie, waarbij de vaststelling van het kohier wordt bekend gemaakt, tevens de termijn van beroep tegen beschikkingen op reclames wordt herinnerd. — Ged. Staten Friesland 13 April 1881; Gemst. 1547.

8359. Bij gedeputeerde staten kan tegen een aanslag niet worden gereclameerd, uitsluitend ten aanzien van den tijd waarover de aanslag is berekend. De bezwaren tegen den aanslag bij gedeputeerde staten in te brengen, kunnen alleen betreffen het feit zelf, dat aangeslagen is en het bedrag van den aanslag. — Verslag gedeputeerde staten Z. Holland 1874; Gemst. 1250.

8360. Het voorschrift der gemeentewet omtrent de publiciteit aan de kohieren te geven, is ook geschreven voor een plaatselijke belasting direct naar het inkomen geheven. — Gemst. 1417; Rep. 1878, 2525.

8361. W. Ten onregte worden bij de povinciale griffiën de beschikkingen, waarbij aan de reclamanten vermindering op hun hoofdelijken aanslag wordt toegestaan, aan het regt van zegel onderworpen. — Gemst. 1482; Rep. 1880, 5943.

8362. J. A. van Dorsser. Een aangeslagene in den hoofdelijken omslag, die geene bezwaren bij den gemeenteraad heeft ingediend en wiens aanslag daarop onveranderd is goedgekeurd, kan zich niet van art. 265 alin. 5 der gemeentewet bedienen. — Thesis XXXIII; Dordrecht 1863.

8363. Hij die op de kohieren als belastingschuldige is aangeslagen, en daartegen geen bezwaren heeft ingebragt, kan bij verzet tegen een dwangbevel niet meer tegen den aanslag opkomen. — Regtb. Amsterdam 20 October 1875; N. R. B. 1876, D, 29: Gemst. 1304; W. 4018.

8364. De kohieren van een plaatselijke inkomstenbelasting behoeven niet in hun geheel voor een ieder ter inzage te worden gelegd. — Ged. Staten Z. Holland; W. B. A. 1527; Rep. 1878, 1968.

8365. Een aangeslagene op het kohier van den hoofdelijken omslag, die niet bij den raad heeft gereclameerd, is evenwel bevoegd om zijne bezwaren in te brengen bij gedeputeerde staten. — Gemst. 1283.

8366. Een verzoek om teruggave van den betaalden hoofdelijken omslag is niet vrij van zegel. — Gemst. 1156.

8367. Wat is regtens als de raad weigert een kohier van den hoofdelijken omslag vast te stellen? — Gemst. 936.

Art. 266.

8368. Een belastingschuldige kan niet in hooger beroep komen bij den koning, van een besluit van gedeputeerde staten, waarbij zijne reclame is afgewezen. — Gemst. 678.

8369. De gemeenteraad kan niet in beroep komen bij den koning van een besluit van gedeputeerde staten, waarbij de goedkeuring op het kohier in zijn geheel wordt geweigerd. — Verslag Zeeland 1862; G. v. O. 1474.

8370. J. F. Neeb. Art. 266 alin. 1 der gemeentewet is overbodig. — Thesis XXXI; Leiden 1877.

8371. De beslissing op reclames tegen een aanslag door den gemeenteraad vastgesteld, behoort ongetwijfeld aan gedeputeerde staten. Niets belet hen echter om, dit noodig oordeelende, inlichtingen te vragen, hetzij aan den raad, hetzij aan burgemeester en wethouders. Art. 124 laat hen hierin vrij; het daar voorkomende woord *gemeentebesturen* slaat op beide. — Gemst. 1021.

8372. Een besluit van gedeputeerde staten tot goedkeuring van een kohier van plaatselijke belasting, kan niet door den koning worden vernietigd. — M. B. Z. Gemst. 1374; Rep. 1878, 44.

8373. Dit art. is gewijzigd bij de wet van 28 Junij 1881 (St. 102).

8374. Kan de koning een besluit van gedeputeerde staten, houdende niet-goedkeuring van een kohier van plaatselijke belasting, vernietigen? — Gemst. 1005.

8375. De gemeentewet laat geen voorziening toe door een gemeentebestuur van een besluit van gedeputeerde staten tot niet-goedkeuring van kohieren der plaatselijke directe belastingen. — Kon. Besl. 28 December 1876; R. v. S. XVII, 8.

8376 Indien de raad weigert de kohieren te wijzigen overeenkomstig de uitspraak van gedeputeerde staten, dan behoort art. 126 alin. 2 of 127 te worden toegepast. — Gemst. 1231.

8377. Indien een kohier overeenkomstig dit art. is vastgesteld en door gedeputeerde staten goedgekeurd, kunnen daartegen geene reclames, ook al waren zij gegrond, worden toegelaten; deze hadden vroeger moeten zijn ingediend. — Gemst. 1262.

8378. De burgemeester is niet bevoegd een besluit van den raad tot vaststelling van een kohier van den hoofdelijken omslag, krachtens art. 70, te schorsen, omdat daarop ingevolge het 2e lid van dit art. de goedkeuring van gedeputeerde staten wordt vereischt. — Gemst. 1221.

Art. 267.

8379. Invordering van plaatselijke belastingen op het gedistilleerd bij niet afteekening der billetten van uitvoer. — Bijdr. V, 414.

8380. Het tweede lid van dit art. is niet van toepassing in de gevallen, waarin de gelijktijdige heffing van hoofdsom en opcenten niet mogelijk is. —

H. R. 21 October 1859; N. R. LXIII, § 23, 90; v. d. H. G. Z. XVI, no. 779, 267; W. 2118; Luttenberg 319; W. B. A. 545; Gemst. 425; Regtb. Haarlem 28 April 1857; W. 1868; Gemst. 303; W. B. A. 424; Hof N. Holland 14 October 1858; W. 2005; Gemst. 371.

8381. Mr. K. A. Poortman. Art. 267 der gemeentewet. — Bijdr. II, 89.

8382. Teruggave van betaalde gemeente-opcenten, bij bevonden ondermaat in eene branderij. — M. B. Z. 13 September 1859; Gemst. 417, 350, 363, 364, 366.

8383. De rijkscommiesen der belastingen, mogen worden benoemd als ambtenaren der plaatselijke belastingen. — M. F. 28 Junij 1860, no. 15; Bijv. 195; Luttenberg 76; Gemst. 459.

8384. De gemeenteraad mag de noodige bepalingen vaststellen, omtrent het toezigt tegen de ontduiking van plaatselijke belastingen, ook zoodanige, die niet bij de rijkswet zijn voorgeschreven, mits zij daarmede slechts niet in strijd zijn. — Regtb. Brielle 26 Junij 1862; W. 2412; Gemst. 576; W. B, A. 695; Hof Z. Holland 29 Augustus 1862; W. 2412.

8385. Mr. A. S. van Nierop. Over bijbetaling of aanpeil bij verhooging van plaatselijke belastingen op wijn en gedistilleerd. — Memorie van administratief regt.

8386. Bij voldoening aan den rijksaccijns in eene andere gemeente, moet de gemeente-belasting niet als opcenten, maar als eigen belasting bij den invoer worden voldaan. — Gemst. 515.

8387. Mr. A. M. Geesteranus. Teruggave van plaatselijke belasting op het gedistilleerd, bij bevonden ondermaat in branderijen. — Bijdr. III, 370.

8388. Teruggave van plaatselijken accijns voor hetgeen bij afschaffing veraccijnsd aanwezig is. — Gemst. 737.

Art. 268.

8389. De bepaling van art. 131 der grondwet, omtrent den vrijen doorvoer, en den uitvoer naar, en invoer uit andere provinciën, is niet van toepassing op plaatselijke verordeningen, maar alleen op provinciale reglementen. — H. R. 27 November 1867; Gemst. 854; v. d. H. G. Z. XXIII, no. 1194, 336; W. 2969; N. R. LXXXVII, § 30, 230; W. B. A. 973.

8390. Tot staving van den uitvoer mag de verordening niet bevelen, dat eene verklaring van een ambtenaar ter plaatse, waarheen de goederen vervoerd zijn, gevorderd wordt. — M. B. Z. 19 Sept. 1851, no. 110, 2e afd.; Bijv. 255; Luttenberg 178.

8391. Bij verordening mag worden bepaald, dat accijnsgoederen uitsluitend door plaatselijke ambtenaren zullen worden gelost, geladen of vervoerd; dit is niet strijdig met art. 3 van het koninklijk besluit 18 Mei 1827 (St. 25). — Regtb. Amsterdam 28 Augustus 1856; W. 1783; Gemst. 260. Vernietigd, Hof N. Holland 20 October 1856; W. 1796.

Art. 270.

8392. Verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen, mogen geene straf bedreigen. — M. B. Z. 4 October 1851, no. 223, 2e afd., Bijv. 272, H. R. 16 September 1857; N. R. LVI, § 64, 299; W. 1893; Gemst. 315; W. B. A. 437; v. d. H. Bel. VII, no. 408, 172.

8393. Na de invoering der gemeentewet, zijn de plaatselijke belasting-reglementen, gegrond op de wet van 29 April 1819, voor zooveel betreft de daarbij bedreigde straffen vervallen, die straffen zijn vervangen door die van artt. 270—273. — H. R. 9 November 1852; W. 1386; N. R. XLIII, § 25, 145; v. d. H. Bel. V, no. 272, 125; W. 1386; N. R. B. III, 287; Luttenberg 189; Gids I, 223, 490. 748; II, 323; Gemst. 62, 64, 84.

8394. Wanneer een feit en overtreding daar stelt, van een rijks-belastingwet, en overtreding van eene verordening van plaatselijke belasting, dan kan de dader wegens beide afzonderlijk vervolgd en gestraft worden. — Regtb. Gorinchem 20 December 1854; W. 1622.

8395. Iedere weigering, verhindering of belemmering van visitatie, is in het algemeen strafbaar, ook al is deze niet betrekkelijk tot regtstreeksche invordering van plaatselijke belasting. — Regtb. Utrecht 16 Maart 1865; W. 2694; Gemst. 716; W. B. A. 856; H. R. 24 Mei 1865; N. R. B. XVI, 327; v. d. H. Bel. IX, no. 534*, 241; W. 2710; N. R. LXXX, § 13, 123; W. B. A. 844; Gemst. 724.

8396. Weigering van visitatie *schriftelijk* aan de ambtenaren door een afwezige te kennen gegeven, is strafbaar. — Regtb. Maastricht 24 Junij 1857; W. 1877; Gemst. 308.

8397. Door de invoering der gemeentewet, zijn de strafbepalingen der wet van 29 April 1819 (St. 15), alsmede de straffen in vroegere plaatselijke verordeningen bedreigd, vervallen. — Regtb. 's Gravenhage 9 Februarij 1852; W. 1306; Gemst. 22; Regtb. Arnhem 6 Aug. 1852; N. R. B. II, 604; Gids I, 490; W. 1361; H. R. 9 Nov. 1852; W. 1386; v. d. H. Bel. V, no. 272, 125; N. R. XLIII, § 25, 145; N. R. B. III, 287; Gemst. 62, 64; Regtb. Maastricht 29 Maart 1853; W. 1432; Gemst. 84; Gids II, 322; Regtb. Amsterdam 29 October 1851; N. R. B. I, 656; W. 1310; W. B. A. 140; Gemst. 20.

8398. Verzuim van formaliteiten bij invoer van accijnsgoederen door den invoerder gepleegd, kan den geadresseerde of ontvanger dier goederen niet te laste worden gelegd, noch kan hij daarvoor worden vervolgd. — Regtb. 's Gravenhage 28 Junij 1860; W. 2195; W. B. A. 586.

8399. Dit art. is ook van toepassing bij uitvoer van goederen, die onder genot van restitutie zullen worden uitgeslagen. De woorden: „bij invordering van plaatselijke belastingen, weigering of belemmering van visitatie", hebben betrekking op het geheele onderwerp in het derde hoofdstuk der wet, de invordering der plaatselijke belastingen. Hoezeer het verlies van restitutie van plaatselijke belastingen bij uitvoer een gevolg kan zijn van de eigen handeling van een beklaagde, de weigering nl. van visitatie, zoo neemt die omstandigheid het strafbare van het feit niet weg. — H. R. 24 Mei 1865; N. R. LXXX, § 13, 123; W. 2710; Gemst. 724; W. B. A. 844; v. d. H. Bel. IX, no. 384*, 241; N. R. B. XVI, 327.

8400. Bij dit art. wordt onderscheiden tusschen verhindering en belemmering van visitatie. Belemmering is niet alleen denkbaar bij eenige stellige daad, maar ook bij weigering of nalatigheid der belanghebbenden, om aan de hun gestelde verpligtingen te voldoen. Bij de gemeentewet zijn geen voorschriften gegeven, omtrent de wijze, waarop visitatie moet plaats hebben; dit onderwerp moet alzoo geacht worden te zijn overgelaten aan de verordeningen bij art. 257 bedoeld. Wanneer in zoodanige verordening is bepaald, dat bij peiling de belanghebbenden verpligt zijn de middelen tot weging te verschaffen, deze zulks weigeren, heeft er belemmering van visitatie plaats, bij dit art. strafbaar gesteld. — H. R. 2 Januarij 1867; N. R. B. XVIII, 5; v. d. H. Bel. IX, no. 547, 296; N. R. LXXXV, § 1, 1; W. 2877; Gemst. 808; W. B. A. 939.

8401. Ook eene bloot mondelinge weigering van visitatie valt in de toepassing van art. 270 der gemeentewet. — H. R. 19 Junij 1866; W. 2808; Gemst. 775; W. B. A. 893; v. d. H. G. Z. XXII, no. 1026, 321.

8402. Zijn door en na de invoering der gemeentewet van regtswege vervallen de straffen tegen verzet, ontduiking, smokkelarij enz. bedreigd bij de plaatselijke belasting-reglementen en zijn die straffen vervangen door die van de artt. 271, 273 der gemeentewet? — Ja. — Regtsg. Adv. IV, 227.

Art. 271.

8403. Mr. A. A. de Pinto· Drie regtsgeleerde adviezen over de artt. 271 en 272. — Bijdr. I, 39.

8404. Mr. J. de Witte van Citters. Kan in eene plaatselijke verordening, waardoor eene belasting op de honden wordt gelegd, ook worden bepaald, dat bij overtreding, ontduiking, of poging daartoe de hond zal worden verbeurd verklaard? — Themis 2e, XV, 214.

8405. Weigering om plaatselijke belasting te betalen, op grond dat men meent haar niet schuldig te zijn, is ook zonder fraude te plegen, overtreding der verordeningen van plaatselijke belasting. — H. R. 27 December 1853; W. 1502; Gemst. 120, 192; v. d. H. Bel. V, no. 306, 310; N. R. XLVI, § 67, 256.

8406. Voor een overtreding ter zake van plaatselijke belasting, wordt geen opzet vereischt. — H. R. 29 October 1877; v. d. H. Bel. XI, no. 635; W. B. A. 1490; Rep. 1878, 2248.

8407. Niet alleen ontduiking van plaatselijke belastingen, maar ook het verzuim van formaliteiten wordt gestraft. — H. R. 11 Junij 1855; W. 1685; Gemst. 208; N. R. L, § 43. 190; v. d. Bel. VI, no. 351, 179; N. R. B. V, 415; W. B. A. 324. Verschillend W. 1626, 1634, 1685, 1818; Hof N. Holland 20 October 1857; W. 1920; H. R. 29 Januarij 1861; N. R. LXVII, § 12, 73; v. d. H Bel. VIII, no. 471, 229.

8408. De gemeente-ontvangers zijn belast met de ten uitvoerlegging van vonnissen, wegens overtreding van plaatselijke belastingen, en niet de ontvangers der registratie. — M. B. Z. 5 October 1853, no. 112, 2e afd.; Bijv. 240; E, 456.

8409. Onder het woord „hoeveelheid", in eene verordening op het gedistilleerd voorkomende, moet ook de „mate van sterkte", geacht worden begrepen te zijn. — H. R. 26 Maart 1862; W. 2371; N. R. LXX, § 48, 376; v. d. H. G. Z. XIX, no. 919, 137.

8410. De artt. 271 en 272 hebben niet gederogeerd aan de bepalingen van vroegere stedelijke belasting-reglementen, waarbij tegen elke der verschillende wijzen, waarop ééne en dezelfde ontduiking van belasting heeft plaats gehad, eene afzonlijke straf is bedreigd, deze artt. zijn algemeen en onderscheiden niet, of de handelaar al dan niet woont in de gemeente, wier belasting-reglement is overtreden. — H. R. 7 Junij 1853; N. R. XLV, § 13, 67; v. d. H. Bel. V, no. 290, 218; W. 1445, Luttenberg 46; Gemst. 90.

8411. Havengelden, hoezeer volgens de gemeentewet als plaatselijke belasting te beschouwen, zijn daardoor geenzins geworden belastingen, die op bepaalde voorwerpen kleven. Niet betalen van havengelden, kan derhalve ook tot geene verbeurdverklaring aanleiding geven. — H. R. 4 Maart 1857; N. R. B. VII, 321; W. 1835, 1896; v.d. H. G. Z. XIV, no. 668, 65; Luttenberg 45; Gemst. 285; N. R. LV, § 37, 182; W. B. A. 406.

8412. Eene verkeerde opgave in zake van plaatselijke belastingen, is niet strafbaar met de straffen bij de gemeentewet tegen ontduiking of overtreding gesteld. De algemeene wet kan mede niet als voorschrift gelden in zake van plaatselijke belasting. — H. R. 13 October 1857; W. 1902, 2000; N. R. B. VIII, 45; Luttenberg 220; N. R. LVII, § 9, 39; Gemst. 321, 370; v. d. H. Bel. VII, no. 413, 210.

8413. Eene verkeerde opgave, ter bekoming van afschrijving op eene openstaande crediet-rekening, zonder dat daarin uitdrukkelijk bij de plaatselijke verordening is voorzien, is te beschouwen als ontduiking van plaatselijke belasting. — Hof Gelder. 19 Mei 1857; W. 1871; N. R. B. VIII, 45; Luttenberg 114; Gemst. 304.

8414. Bij overtreding ter zake van plaatselijke belastingen, wordt geen kwade trouw vereischt. — H. R. 7 November 1854; N. R. XLVIII, § 48, 207; W. 1676; v. d. H. Bel. VI, no. 324, 26; Regts. XVIII, 138; W. B. A. 327; Gemst. 207.

8415. Bij ontduiking van plaatselijke belasting doet de beweerde goede trouw van den dader niets af. — H. R. 21 October 1863; W. 2545; N. R. LXXV, § 3, 23; v. d. H. G. Z. XX, no. 1008, 363.

8416. De verbeurdverklaring van voorwerpen, waarmede plaatselijke belasting-verordeningen overtreden worden, kan niet worden uitgestrekt tot honden. Hoe algemeen ook de uitdrukkingen in de derde alin. van dit art. mogen schijnen, duiden de geest en bedoeling der wet aan dat alleen verbeurdverklaring van verbruikbare goederen is beoogd. — H. R. 10 Februarij 1864; W. 2571; N. R. LXXVI, § 16, 175; v. d. H. G. Z. XXI, no. 1022, 37; N. B, B. XV, 7; W. B. A. 775; Gemst. 654.

8417. Het invoeren van accijnsgoederen langs een verboden weg, en het invoeren zelf dier goederen, zonder bewijs van betaling, stellen twee overtredingen daar, strafbaar met twee geldboeten, al zijn zij ook begaan met hetzelfde doel, bij eenheid van tijd, plaats en handeling. — H. R. 25 Julij 1864; W. 2610; N. R. LXXVII, § 36, 274; v. d. H. Bel. IX, no. 524*, 137.

8418. De artt. 270, 271, 272 zijn ook van toepassing op weigering of ontduiking van belastingen in art. 238 bedoeld. — H. R. 5 December 1865; Gemst. 746; G. v. O. 1360; v. d. H. Strafr. 1865, no. 2049; 533; W. 2756; N. R. B. XVI, 587; N. R. LXXXI, § 27, 203; W. B. A. 864.

8419. De strafbepalingen van art. 271 vgg. zijn toepasselijk op de overtredingen eener verordening, rakende de heffing der in art. 238 bedoelde regten, loonen en andere gelden. Indien eenig regterlijk collegie in anderen zin mogt oordeelen, behoort het O. M. daartegen in hooger beroep of cassatie te komen. — M. J. 7 October 1856, no. 157; Bijv. 253; Luttenberg 279.

8420. Voor de toepassing van art. 52, alin. 3 der wet op den overgang, is het niet de vraag, of het bedreven feit na den 1 Mei 1866 gepleegd, eene overtreding of ontduiking, ter zake van plaatselijke belasting zou zijn geweest, dan wel alleen of er een nieuwe strafwet is, krachtens welke de voor 1 Mei 1866 bestaan hebbende straf tegen ontduiking of overtreding, ter zake van plaatselijke belasting is opgeheven. — Hof Z. Holland 7 Aug. 1866; W. 2821; W. B. A. 903; Gemst. 779.

8421. Het vervoer van accijnsgoederen met een billet niet tot die partij, maar tot eene geheel andere behoorende, staat gelijk met vervoer zonder billet. — H. R. 7 November 1854; W. 1676; v. d. H. Bel. VI, no. 324, 26; N. R. XLVIII, § 48, 207; Regts. XVIII, 138; W. B. A. 327; Gemst. 207.

8422. Straf mag niet worden bedreigd, tegen

het niet vóór zeker tijdstip betalen van eenigen aanslag in de plaatselijke belasting. — Regtb. Breda 10 Augustus 1864; W. 2627; Gemst. 682; W. B. A. 803.

8423. Het ter uitvoer aanbieden van gedistilleerd, dat niet overeenkomt met dat, waartoe consent tot uitvoer was verleend, stelt poging tot overtreding daar. — H. R. 26 Maart 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 919, 137; N. R. LXX, § 48, 376; W. 2371.

8424. Dit art. kan worden toegepast, bij onvolledige aangifte bij den invoer van belaste voorwerpen in de gemeente. — H. R. 30 April 1862; v. d. H. G. Z. XIX, no. 927, 184.

8425. Bij overtreding eener belasting-verordening, gepleegd door uitvoer van accijnsgoederen, is niet de voerman verantwoordelijk, maar hij, voor wien de uitvoer wordt gedaan. De verbeurdverklaring in zaken van plaatselijke belasting, is één der straffen tegen den overtreder toe te passen; waar alzoo geen overtreder bij het vonnis wordt erkend, kan ook de verbeurdverklaring niet worden uitgesproken. — H. R. 21 September 1859; N. R. LXIII, § 4, 11; v. d. H. Bel. VIII, no. 445, 4.

8426. Hoe kunnen plaatselijke besturen tot den verkoop van in beslag genomen voorwerpen geraken, waarmede door *onbekenden* eene overtreding van gemeentebelasting is gepleegd? — W. 2088.

8427. De eigenaar van in beslag genomen accijnsgoederen, kan niet door revindicatoir arrest onder handen van den gemeente-ontvanger, die goederen terugvorderen, wanneer zij in bewaring zijn genomen, volgens wettelijke bepalingen en verordeningen ter verzekering van de invordering der indirecte belasting. — Regtb. Rotterdam 29 Junij 1857; N. R. B. VIII, 128; W. 1950.

8428. Het aanleggen en met een touw bevestigen van een vaartuig, met belast meel aan het grondgebied der gemeente, zonder dat van eenige bepaalde handeling van invoer is gebleken, en zonder dat aangenomen is, dat het water waarin het vaartuig zich bij den aanleg bevond, tot het gebied der gemeente behoorde, kan niet geacht worden het wanbedrijf van invoer of strafbare poging daartoe op te leveren. — H. R. 3 Maart 1863; W. 2465; N. R. LXXIII, § 37, 242; v. d. H. Bel. IX, no. 510, 11.

8429. Bij vervolging eener overtreding, ter zake van plaatselijke belasting, behoeft niet steeds een proces-verbaal van bekeuring aanwezig te zijn.

Bij gebreke van bepaalde voorschriften, moet de invoer van aan gemeente-accijns onderhevige goederen, geacht worden te zijn voltrokken, door het enkel feit van de nederzetting daarvan, op het grondgebied der gemeente, en moet hij die dezelve feitelijk in de gemeente binnenbrengt, als invoerder worden aangemerkt.

Tot het uitspreken eener verbeurdverklaring, is het noodig, dat de aangehaalde goederen of de waarde daarvan, in het bezit der administratie zijn.

Goederen, waarvan bij vonnis teruggave is gelast, kunnen niet bij een later vonnis, tegen een ander beklaagde worden verbeurd verklaard. — Hof N. Holland 8 December 1862; W. 2466; W. B. A. 723.

8430. Ten uitvoerlegging der vonnissen, wegens de overtreding der verordeningen, omtrent de invordering der plaatselijke belastingen. — Prov. blad Groningen 1853, no. 106, 1854, no. 95, 1856, no. 86.

8431. Kunstmatig bereide wijn, wordt door toevoeging van eene zekere niet te bepalen hoeveelheid, zoogenaamde buitenlandschen wijn niet belastbaar.

Zoo een beklaagde is gedagvaard wegens het voor handen hebben van wijn ongedekt, en het blijkt uit het onderzoek, dat dit is gedistilleerd, mag hij wegens het in bezit hebben van ongedekt gedistilleerd, niet worden veroordeeld. — Hof Z. Holland 27 Januarij 1863; W. 2476.

8432. Bij vervolging wegens weigering van visitatie, is het niet noodig uit te maken, de al dan niet belastbaarheid der goederen, welker onderzoek wordt geweigerd of belemmerd. — H. R. 7 Mei 1861; v. d. H. Bel. VIII, no. 479, 277; W. 2280; Gemst. 510.

8433. Bij dit art. is strafbaar gesteld, alles wat in strijd met de plaatselijke verordening op de invordering der plaatselijke belasting wordt gedaan of nagelaten. — H. R. 29 Januarij 1861; v. d. H. Bel. VIII, no. 471, 229; N. R. LXVII, § 12, 73.

8434. Over verbeurdverklaring van honden, bij ontduiking van belasting op de honden. — Zie H. R. 30 Januarij 1861; v. d. H. Bel. VIII, no. 472, 236; N. R. LXVII, § 13, 81; W. 2248; W. B. A. 614.

8435. De borgtogt, gesteld om de in beslagneming van gedistilleerd te voorkomen, wordt teregt verbeurd verklaard, als subintrerende voor het voorwerp der overtreding. — H. R. 27 Januarij 1857; v. d. H. Bel. VII, no. 390, 59; W. 1956; N. R. LV, § 11, 64; Gemst. 347.

8436. Door dit art. zijn alle vroegere strafbepalingen vervallen, daartegen obsteert niet art. 291. — H. R. 27 Februarij 1855; v. d. H. Bel. VI, no. 340, 110; W. 1772; Gemst. 255; N. R. XLIX, § 51, 235.

8437. De boete in het volgend art. bedreigd, moet worden uitgesproken tegen beide in dit art. strafbaar verklaarde soorten van handelingen. — H. R. 11 Junij 1855; v. d. H. Bel. VI, no. 351, 179; N. R. L, § 43, 190; W. 1685; Gemst. 208; N. R. B. V, 415; W. B. A. 326.

8438. Onder het woord *overtreding*, is begrepen het *verzuim van formaliteit*, waartegen de bij art. 272 als minimum bepaalde boete moet worden uitgesproken. — H. R. 19 Junij 1855; v. d. H. Bel. VI, no. 353, 186; W. 1720; Gemst. 200, 229; N. R. L, § 55, 241; H. R. 30 April 1856; N. R. LIII, § 7, 21; v. d. H. Bel. VI, no. 371, 301; W. B. A. 425.

8439. Dit art. en vgg. bepalen slechts de wijze van bestraffing der daar bedoelde misdrijven, en moet de strafbaarheid worden gegrond, niet op die bepalingen, maar op de plaatselijke verordeningen zelve.

Hij die eene overtreding der plaatselijke belasting-verordening heeft *doen* plegen, moet beschouwd worden als mededader van zijnen lasthebber, en is uit dien hoofde strafbaar, zelfs dan wanneer het *doen plegen* bij de verordening niet strafbaar is gesteld. — H. R. 2 October 1855; v. d. H. Bel. VI, no. 355, 200; W. 1697; N. R. LI, § 11, 44; Luttenberg 242; W. B. A. 337; Gemst. 218.

8440. Door overtreding moet men verstaan, zelfs het bloote *materiële feit*, zonder fraude. — H. R. 27 December 1853; v. d. H. Bel. V, no. 306, 310; N. R. XLVI, § 67, 256; W. 1502; Gemst. 120, 192.

8441. Zijn zij, die ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belasting hebben doen plegen, hebben gepoogd te plegen of zich daaraan medepligtig hebben gemaakt, strafbaar volgens art. 272—273, indien de plaatselijke verordening alleen het plegen verbiedt? — Bijdr. I, 44.

8442. Is ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belasting, strafbaar ten aanzien van bedienden, arbeiders en knechten, door wie hunne meesters de bedoelde misdrijven doen plegen? — Bijdr. I, 51.

8443. De gemeentebesturen zijn niet bevoegd,

om transactiën aan te gaan in zake van overtredingen der verordeningen op de plaatselijke belastingen. — M. B. Z. 1 September 1853, no. 120, 2e afd.; Bijv. 216; E, 441; Luttenberg 182; Gemst. 103; W. B. A. 222; Gids II, 582.

8444. De transactie in zake van plaatselijke belasting, waarbij in beslag genomen sluikgoederen tegen betaling worden teruggegeven, is onderworpen aan een registratieregt van 1 pct. — M. F. 31 December 1850, no. 205; P. W. 1293.

8445. Art. 271 vgg. zijn toepasselijk op de overtredingen, gepleegd ten aanzien van weggelden, die in naam der gemeente worden ingevorderd. De kennisneming eener ontduiking van plaatselijke belasting, behoort tot de bevoegdheid der arrondissementsregtbank in het hoogste ressort. — H. R. 16 Maart 1874; v. d. H. Bel. X, no. 605, 253; W. 3716; N. R. B. 1875, D, 72; N. R. CVII, § 29, 244; W. B. A. 1294; Gemst. 1183.

8446. Dit art. bedreigt onvoorwaardelijk verbeurdverklaring, van hetgeen het voorwerp der overtreding is geweest, en van hetgeen waarin dat voorwerp was vervat. — H. R. 20 Mei 1856; W. 1875; v. d. H. Bel. VI, no. 372, 314; N. R. LIII, § 16, 90; Gemst. 243; H. R. 4 Maart 1857; W. 1835, 1896; N. R. LV, § 37, 182; N. R. B. VII, 321; Gemst. 285; Luttenberg 45; W. B. A. 406; v. d. H. G. Z. XIV, no. 668, 65.

8447. Het aanwezig hebben van wijn, niet gedekt door de documenten, waaruit van de voldoening van den plaatselijken accijns blijkt, stelt ontduiking van plaatselijke belasting daar, bij dit art. strafbaar gesteld — H. R. 29 November 1859; W. 2123; N. R. LXIII, § 45, 196; Gemst. 430; v. d. H. Bel. VIII. no. 448, 32.

8448. Wanneer eene handelsfirma zich heeft schuldig gemaakt aan overtreding van plaatselijke belasting, moet ieder lid der firma individuëel worden veroordeeld in de geheele boete. — H. R. 20 November 1860; W. 2225; N. R. LXVI, § 26, 200; v. d. H. Bel VIII, no. 467, 195; Gemst. 481; W. B. A. 601. In anderen zin: H. R. 30 Sept. 1857; N. R. LVI, § 73, 340; W. 1993; v. d. H. G. Z. XIV, no. 691, 248.

8449. De tijdelijke afwezigheid van den plaatselijken ontvanger van zijn kantoor, ontheft den belastingschuldige niet van zijne verpligting, tot aangifte van hetgeen door hem wordt ingevoerd. — Hof N. Holland 21 October 1861; W. 2364; Gemst. 551.

8450. Bij plaatselijke verordening mag worden bepaald, dat de regelen bij 's rijks wetten voorgeschreven, omtrent het opmaken van procos-verbaal, ook zullen worden toegepast bij overtreding van plaatselijke belasting. — H. R. 10 April 1855; W. 1719; N. R. L, § 4, 11, v. d. H. Bel. VI, no. 341, 117; Gemst. 228.

8451. Het niet betalen van recognitie, dadelijk bij het gebruik maken van hetgeen waarvoor zij verschuldigd is, levert zoo al niet ontduiking, dan toch overtreding van plaatselijke belasting op. — H. R. 10 November 1863; W. 2548; N. R. B. XIV, 246: N. R. LXXV, § 16, 138; v. d. H. G. Z. XX, no. 1011, 384; Gemst. 643; W. B. A. 762.

8452. Overtredingen van plaatselijke belastingen door militairen begaan, moeten voor den militairen regter worden vervolgd. — H. R. 25 Julij 1857; v. d. H. Bel. VII, no. 405, 151; W. 1871; Gemst. 307; N. R. LVI, § 48, 213; Regtb. Maastricht 23 Junij 1857; W. 1878.

8453. Voor het bewijs van gepleegde ontduiking of overtreding is het geen volstrekt vereischte dat de goederen, waarmede de overtreding is begaan, zijn in beslag genomen, ook dan niet, wanneer het bedrag der verschuldigde belasting, hetwelk ten grondslag ligt van de berekening der boete, afhankelijk is van de hoeveelheid en sterkte van het gedistilleerd.

Voor het bewijs der gepleegde ontduiking of overtreding, en dus ook van de soort en de hoeveelheid der voorwerpen, zijn de in het algemeen bij de wet gestelde bewijsmiddelen niet uitgesloten. — Hof Utrecht 30 September 1861; W. 2341; Gemst. 540; W. B. A. 663, 664.

8454. De conducteur en voerman eener diligence, zijn niet aansprakelijk voor de overtredingen van plaatselijke belasting, door de passagiers met hunne bagage gepleegd. Zij kunnen niet vervolgd worden, wanneer bij aankomst der diligence de reizigers, bij wie de ambtenaren sluikgoederen vinden, de vlugt nemen. — Regtb. Zwolle 23 Maart 1865; Gemst. 706; W. B. A. 826.

8455. Verkeerde aangifte bij den uitvoer tot bekoming van teruggave van belasting stelt overtreding daar, bij art. 271 strafbaar gesteld. — H. R. 16 November 1859; N. R. LXIII, § 39, 172; v. d. H. Bel. VIII, no. 447, 18; W. 2120; Gemst. 429.

8456. Bij overtredingen in zake van gemeentebelasting, zijn de gewone regelen van medepligtigheid en poging niet toepasselijk. Alzoo kan hij, die aan een derde enkel den last heeft gegeven tot het bezorgen van aan gemeentebelasting onderworpen voorwerpen niet aansprakelijk wezen voor fraude, bij den invoer daarvan gepleegd, indien niet bovendien bewezen is, dat zijn lastgeving zich daartoe uitstrekte. De gelijktijdige invoer van aan gemeentebelasting onderworpen voorwerpen voor verschillende personen bestemd, moet als eene enkele overtreding worden beschouwd, en niet als zoovele overtredingen als er geadresseerden zijn.

Na de veroordeeling in eersten aanleg en bij de beperking van het beroep, kan op het cijfer der uit te spreken boete niet worden teruggekomen. — Hof Gelderland 24 October 1866; N. R. B. XVII, 237; W. B. A. 1022; Gemst. 832; W. 5925.

8457. Ontduiking van een wettig, krachtens raadsbesluit op een weg geheven tolgeld, is aan te merken als ontduiking van plaatselijke belasting. — H. R. 5 December 1865; W. 2756; N. R. LXXXI, § 27, 203; v. d. H. Strafr. 1865, no. 2049, 533; N. R. B. XVI, 587; W. B. A. 864; Gemst. 746.

8458. Mr. S. J. Cohen. Plaatselijke verordeningen. Ezels, verbeurdverklaring. — W. 2818.

8459. Bij veroordeeling wegens ontduiking van plaatselijke belasting, moet de tekst van het raadsbesluit van heffing, voor zoover het werd toegepast in het vonnis worden opgenomen. — Hof Z. Holland 7 Augustus 1866, W. 2821; W. B. A. 903; Gemst. 779.

8460. Het verhaal van boete of van verbeurte van bepaalde voorwerpen in zake van belastingen, als dragende het karakter eener bloot burgerregterlijke schadeloosstelling, is ook gegeven tegen de erfgenamen van den overtreder. Ter zake van het burgerregterlijk verhaal, indien het tegen minderjarige erfgenamen wordt ingesteld hoezeer het bij den strafregter moet worden aangelegd, kunnen zoodanige erfgenamen in regten alleen worden vertegenwoordigd door hunnen voogd; de actie is tegen dezen ontvankelijk. — H. R. 22 Januarij 1868; Gemst. 858; v. d. H. Bel. IX, no. 555, 369; N. R. LXXXVIII § 11, 407; W. 2988; N. R. B. XIX, 27; Gemst. 858.

8461. Met de afschaffing eener plaatselijke belasting en het vervallen der daartoe betrekkelijke

verordeningen, wordt, niettegenstaande de instandhouding der algemeene strafbepalingen in de gemeentewet, de vroeger gepleegde overtreding straffeloos. — H. R. 4 Junij 1867; N. R. B. XVIII, 434; v. d. H. Bel. IX, no. 550, 325; N. R. LXXXVI, § 14, 100; W. 2921; Gemst. 830.

8462. Is het geoorloofd in eene plaatselijke ververordening, regelende eene belasting op de honden te bepalen, dat bij gebreke van voldoening der belasting, de honden waarvoor zij verschuldigd was, zullen worden afgemaakt even als die, waarvan geen aangifte is geschied? Neen. — Gids I, 605.

8463. Indien niet uitsluitend boete en verbeurdverklaring, maar tevens gevangenisstraf op eene belastingovertreding is gesteld, kan na het overlijden van den beklaagde het regtsgeding niet tegen zijn erfgenaam worden voortgezet. — H. R. 31 Maart 1858; Gemst. 341; v. d. H. Bel. VII, no. 424, 305; W. 1944; N. R. LVIII, § 54, 292; W. B. A. 462.

8464. Die eene ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belasting hebben doen plegen, hebben gepoogd te plegen, of zich daaraan medepligtig hebben gemaakt, zijn niet strafbaar volgens artt. 271—273 der gemeentewet, indien de plaatselijke belasting-verordening alleen het plegen verbiedt. — Regtsg. Adv. V, 244.

8465. Artt. 271 en vgg. zijn toepasselijk op de overtredingen ten aanzien van weggelden, die in naam der gemeente worden ingevorderd. — H. R. 16 Maart 1874; Gemst. 1183; N. R. CVI, § 29, 244; v. d. H. Bel. X, no. 605, 253; W. 3716; N. R. B. 1875, D, 72; W. B. A. 1294.

8466. Artt. 271 en vgg. zijn niet toepasselijk op de persoonlijke diensten, bedoeld in art. 192 en 193, welke gevergd worden ter handhaving van de openbare orde of in het algemeen belang en bij politieverordening worden geregeld, doch wel op die bedoeld in art. 239, die bij belasting-verordening moeten worden geregeld. — H. R. 23 Mei 1871; v. d. H. Bel. X, no. 582, 94; N. R. XCVIII, § 6, 36.

8467. Artt. 271 vgg. zijn van toepassing op de overtredingen ten aanzien van weggelden die in naam der gemeente worden ingevorderd. De kennisneming eener ontduiking van plaatselijken tol behoort tot de bevoegdheid der arrondissements-regtbank in het hoogste ressort. — H. R. 16 Maart 1874; Gemst. 1183; v. d. H. Bel. X, no. 605, 253; W. 3716; N. R. B. 1875, D. 76; N. R. XCVI, § 29, 244; W. B. A. 1294.

Art. 272.

8468. Bijdrage der toepassing van art. 272 der gemeentewet. — N. R. B. V, 84, 298.

8469. Ontduiking of overtreding ter zake van plaatselijke belastingen is niet strafbaar ten aanzien van bedienden, arbeiders, knechts, door wie hunne meesters de bedoelde misdrijven doen plegen. — Regtsg. Adv. V, 253.

8470. Art. 272 der gem.wet stelt geen straffen tegen hen, die geen verschuldigde belasting hebben ontdoken, maar slechts formaliteiten onvervuld hebben gelaten. — Regtsg. Adv. V, 238.

8471. De gemeentebesturen mogen de meesters niet verantwoordelijk stellen, voor de overtredingen door hunne bedienden begaan. — H. R. 2 April 1850; v. d. H. G. Z. X, no. 464, 156; N. R. XXXV, § 34, 148; W. 1332; W. B. A. 104.

8472. Ook indien geene belasting is verschuldigd, is dit art. toepasselijk en moet dan het minimum der boete worden uitgesproken. — H. R. 11 Junij 1855; W. 1685; Luttenberg 216; v. d. H. Bel. VI, no. 351, 179; N. R. L, § 43, 190; Gemst. 208, 298, 317; W. B. A. 326; H. R. 1 October 1856; W. 1624, 1626, 1818, 1896; v. d. H. Bel. VII, no. 383, 18; N. R. LIV, § 4, 16; Gemst. 317; Anders Hof Z. Holland 18 November 1856; W. 1818; Gemst. 278; W. B. A. 398; Hof N. Holland 23 Januarij 1855; N. R. B. V, 84; Gemst. 183; W. 1626.

8473. Bedienden zijn alleen dan strafbaar wanneer zij zonder last van hunnen meester hebben gehandeld. — H. R. 11 Maart 1862; N. R. LXX, § 41, 315; N. R. B. XIII, 205; Gemst. 347, 552, 597; W. B. A. 672; W. 2366; v. d. H. Bel. VIII, no. 493*, 499; H. R. 29 September 1863; N. R. LXXIV, § 61, 374; W. 2530; v. d. H. G. Z. XX, no. 1002, 326; Gemst. 552, 634; W. B. A. 672, 752.

8474. Het *doen* plegen van ontduiking is niet strafbaar, wanneer het gedaan is door personen, die geen handelaren, fabrikanten of trafikanten zijn.— H. R. 29 September 1863; v. d. H. G. Z. XX, no. 1002, 326; W. 2530; Gemst. 634; W. B. A. 754; N. R. LXXIV, § 61, 374.

8475. Wanneer eene belasting-verordening wel verbiedt het *plegen*, maar niet het *doen plegen* eener overtreding, dan kunnen toch op het laatste de strafbepalingen der gemeentewet worden toegepast.

Zij, die door lastgeving zoodanig tot eene strafbare daad hebben medegewerkt, dat zij als regtstreeksche bedrijvers van het misdrijf moeten worden beschouwd, naar algemeene beginselen van strafregt, moeten ook in zake van overtreding van plaatselijke belastingen, als mededaders worden beschouwd. — H. R. 9 Februarij 1858; N. R. LVIII, § 20, 137; v. d. H. Bel. VII, no. 421, 274; W. 1933; Luttenberg 38; Gemst. 335.

8476. Eene bepaling, welke straf bedreigt tegen de weigering der betaling van belasting, strekt om de rigtige inning daarvan te verzekeren; de overtreding dier bepaling, is eene overtreding ter zake van belasting. — Hof N. Holland 22 December 1862; W. 2486; N. R. B. XIV, 221.

8477. Het tweede lid van dit art is opzettelijk in zoo algemeene bewoordingen vervat, dat daarbij geene wijze, waarop een handelaar eene ontduiking van plaatselijke belasting heeft doen plegen, uitgesloten is.

Voor het bestaan der overtreding, wordt niet vereischt dat de ontduiking op last van den handelaar, door zijn knecht, zijn bediende of ander door hem bezoldigd persoon zij begaan. — H. R. 15 Mei 1860; v. d. H. Bel. VIII, no. 455, 90; N. R. LXIV, § 60, 277; W. 2171; Gemst. 454; W. B. A. 574.

8478. Dit art. is algemeen; de verhoogde boete is dus bedreigd tegen alle, waar ook gevestigde handelaren, mits slechts de overtreding begaan zij, ten aanzien van hunnen handel betreffende voorwerpen. — H. R. 7 Junij 1853; v. d. H. Bel. V, no. 290, 218; W. 1445; Gemst. 90; N. R. XLV, § 13, 67; Luttenberg 46.

8479. Stelt art. 272 straffen tegen hen, die geene verschuldigde belasting ontduiken, maar slechts formaliteiten onvervuld laten? Neen. — Bijdr. I, 39; Regtsg. Adv. V, 238.

8480. Het koninklijk besluit van 29 April 1825, no. 106, waarbij aan de plaatselijke besturen magtiging is verleend, om op hunne kosten alle veroordeelingen tot boete te doen vervolgen, is ingetrokken. — Kon. Besl. 6 Julij 1861, no. 55; Bijv. 171; M. B. Z. 13 Julij 1861, no. 136; Prov. blad N. Brabant 7; Gelderland 75; Z. Holland 72; N. Holland 54; Zeeland 71; Utrecht 63; Friesland 70; Overijssel 34; Groningen 25; Drenthe 23; Limburg 45.

8481. De handelaren, die eenige overtreding *doen plegen*, zijn strafbaar, niet de bedienden die op

hunnen last handelen. — Regtb. Amsterdam 28 Augustus 1856; W. 1783; Gemst. 260. Vernietigd Hof N. Holland 20 October 1856; W. 1796.

8482. Een beurtschipper, belast met de overbrenging van een aantal goederen, zonder dat de afzenders opgeven, dat zich daaronder accijnsgoederen bevinden, is bij verzuim van aangifte ter plaatse van aankomst, niet strafbaar. — H. R. 11 Jan. 1859; W. 2031. Zie Hof Z. Holland; Sine die W. 2529; Gemst. 634.

8483. Het regt van visitatie is niet beperkt tot de woningen der handelaars enz., bedoeld in de 1e zinsnede van dit art., maar mag blijkens de 3e zinsnede, ook bij anderen worden uitgeoefend. — H. R. 25 Januarij 1858; Gemst. 331; W. B. A. 464; v. d. H. Bel. VII, no. 426, 263; W, 1949; N. R. LVIII, § 13, 100.

8484. Indien het bedrag der verschuldigde belasting niet kan worden bepaald, moet steeds het minimum der boete, voor ieder soort van overtreding bepaald, worden uitgesproken. — H. R. 31 December 1862; N. R. LXXII, § 50, 412; N. R. B. XIII, 454; v. d. H. G. Z. XIX, no. 951, 373.

8485. Kunnen handelaren of fabrikanten verantwoordelijk worden gesteld, voor de overtredingen van plaatselijke belasting-verordeningen, gepleegd door hunne bedienden of knechten? Welk beginsel moet omtrent die aansprakelijkheid uit kracht van het politieregt gelden? — Gids I, 241.

8486. De vraag, of op eene ontduiking van plaatselijke belasting teregt het minimum der boete is toegepast, staat, als afhankelijk van de hoegrootheid van het bedrag der ontdoken belasting ter beslissing van den judex facti. — H. R. 31 December 1862; N. R. B. XIII, 454; N. R. LXXII, § 50, 412; v. d. H. G. Z. XIX, no. 951, 373.

8487. Dit art. moet aldus worden verstaan, dat de bedienden van handelaars dan alleen strafbaar zijn, wanneer zij zonder last hunner meesters gehandeld hebben. Het voorschrift van het derde lid van dit art., slaat in dier voege op het eerste en tweede lid, dat hiermede noch handelaars, noch bedienden bedoeld worden. — H. R. 11 Maart 1862; N. R. B. XII, 596; v. d. H. Bel. VIII, no. 498*, 499; W. 2366; N. R. LXX, § 41, 315; Gemst. 597.

8488. De besteller bij een openbaar middel van vervoer, is niet aansprakelijk voor het buiten zijn weten invoeren van aan plaatselijke belasting onderhevige goederen. — Hof N. Holland 3 Maart 1856; N. R. B. VII, 482; W. 1634.

8489. H. D. van Ketwich Verschuur. Ontduiking of overtreding ten aanzien van plaatselijke belastingen, is niet strafbaar ten aanzien van bedienden, arbeiders en knechts, art. 272 gemeentewet, door wie hunne meesters de bedoelde misdrijven doen plegen. — Thesis XXIX, Leiden 1869.

8490. De zwaardere straffen in de beide eerste alinea's van dit art., bedreigd tegen handelaren of hunne bedienden, ten aanzien van voorwerpen, hunnen handel betreffende, bedoelen alleen overtredingen ter zake van plaatselijke belasting, gevestigd op bepaalde voorwerpen van verbruik en niet overtredingen ter zake van gelden, gevorderd voor het gebruik of genot van openbare gemeentewerken, bezittingen of inrigtingen of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. — H. R. 29 Junij 1870; W. 3236; Luttenberg 116; v. d. H. Bel. X, no. 575, 62; N. R. XCV, § 23, 182.

8491. Door de bij dit art. als boeten bedreigde meervouden der verschuldigde belasting niet toe te passen op iedere overtreding ter zake eener plaatselijke belasting, maar slechts op ontduiking daarvan, wordt dit art. niet geschonden. — H. R. 4 Junij 1877; W. 4137.

8492. Het minimum der boete bij dit art. bedoeld, moet geacht worden te zijn bedreigd in elk geval, waarin bij het ontbreken van een anderen grondslag tot berekening der boete, evenwel volgens art. 271, geldboete moet worden toegepast. — H. R. 29 October 1877; W. 4183; W. B. A. 1490; Rep. 1878, 49.

8493. Dit art. is ook van toepassing bij hondenbelasting; als de verordening daaromtrent niets bepaalt en de houders van honden verpligt zijn deze voor de belasting aan te geven, wordt het verzuim gestraft met dubbele belasting, doch minstens *f* 5.00. — Gemst. 1268; H. R. 12 Mei 1868; N. R. LXXXIX, § 8, 62; v. d. H. Bel. IX, no. 557, 388; W. 3006; Gemst. 872; H. R. 15 Maart 1870; N. R. XCIV, § 28, 224; v. d. H. Bel. X, no. 571, 38; W. 3201; Gemst. 969.

8494. G. H. van Ketwich Verschuur. Art. 272 gemeentewet bedreigt geene straffen tegen hen, die zonder verschuldigde belasting te ontduiken, slechts formaliteiten onvervuld laten. — Thesis XXVI; Leiden 1871.

8495. Indien den beklaagde bij dagvaarding niet is ten laste gelegd onjuiste aangifte, maar geheel verzuim van aangifte voor de hondenbelasting, is een voorziening in cassatie niet ontvankelijk tegen een vrijspraak, die, wat er ook van de onjuiste aangifte moge zijn, gegrond is op het onbewezene van het verzuim in het algemeen. — H. R. 27 Mei 1878; W. 4255.

8496. Stelt art. 272 der gemeentewet straffen tegen hen, die geene verschuldigde belasting ontdoken, maar slechts formaliteiten onvervuld gelaten hebben? — Neen. — Regtsg. Adv. V, 238.

Art. 273.

8497. Bij veroordeeling tot eene geldboete van meer dan *f* 200, wordt dit art niet geschonden, of den geest daarvan miskend, door slechts eene subsidiaire gevangenisstraf op te leggen van zeven dagen. — H. R. 26 Februarij 1861; N. R. LXVII, § 30, 213; W. 2254; v. d. H. Bel. VIII, no. 745, 247; W. B. A. 617.

8498. De officieren van justitie moeten de extractvonnissen, houdende veroordeeling wegens overtreding van plaatselijke belasting-verordeningen, dadelijk aan den gemeente-ontvanger doen toekomen. Bij wanbetaling der boete, zenden de gemeenteontvangers die extractan met de exploiten van aanmaning tot betaling, aan de officieren terug, ten einde deze de subsidiaire gevangenisstraf zullen ten uitvoer leggen. — M. B. Z. 9 December 1854, no. 143, 2e afd.; Bijv. 336; E, 616; Luttenberg 251.

8499. Dit art. is vervangen door de wet van 22 April 1864 (St. 29), houdende bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken. Om deze reden worden hier niet medegedeeld de beslissingen, omtrent dit art. vroeger gegeven.

8500. Indien de overtreder in zake van plaatselijke belastingen vóór de uitspraak is overleden, kan de vervolging niet tegen de erfgenamen worden voortgezet, ingevolge art. 447 Strafv., omdat ook subsidiaire gevangenisstraf is bedreigd. — H. R. 20 November 1860; N. R. LXVI, § 25, 186; W. 2236; v. d. H. Bel. VIII, no. 465, 168; W. B. A. 608; Gemst. 489.

8501. De aanmaning tot betaling van boete mag niet geschieden door den ambtenaar met de beteekening van stukken belast, bedoeld in art. 261. — M. J. 5 Maart 1863, no. 160; Bijv. 117; M. B. Z. 25 Februarij 1863, no. 131; 2e afd., Bijv. 117.

8502. Aanmaningen, bedoeld in art. 273. — Prov. blad Groningen 1863, no. 20.

8503. Verantwoording van politieboeten. Komen boeten, opgelegd wegens overtreding eener verordening ter voorkoming en beteugeling van besmettelijke ziekte onder het rundvee, in verband met art. 5 der wet van 9 Julij 1842 (St. 21) ten voordeele der gemeente of van het rijk? — Gemst. 804.

8504. De goede of kwade trouw van den beklaagde, mag niet van invloed zijn op het bepalen van den tijd der subsidiaire gevangenisstraf, die eeniglijk naar de groote der opgelegde geldboete moet worden geregeld. — Hof Z. Holland 27 November 1860; W. 2249; Gemst. 493.

8505. Omtrent de uitvoering der wet van 22 April 1864 (St. 29), zijn voorschriften gegeven bij Kon. Besluit. 6 Augustus 1864 (St. 89); Luttenberg 107.

Art. 275.

8505. Een proces-verbaal, ten einde als wettig bewijs te kunnen dienen, behoeft niet opgemaakt te zijn tegen een bepaald persoon. — H. R. 10 April 1855; N. R. L, § 4, 11; W. 1719; Gemst. 228; v. d. H. Bel. VI, no. 341, 117; H. R. 27 Februarij 1855; N. R. XLIX, § 51, 235; v. d. H. Bel. VI, no. 340, 110; W. 1772; Gemst. 255.

8506. De commiesen van 's rijksbelastingen, met het toezigt op de plaatselijke middelen belast. behoeven geene speciale magtiging. — Kon. Besl. 5 November 1851 (St. 145); M. F. 6 December 1851.

8507. De processen-verbaal van overtreding, in zake van plaatselijke belastingen, zijn vrij van zegel, doch moeten gratis worden geregistreerd. — Ged. Staten Z. Holland 16 November 1853; Prov. blad 122; Luttenberg 96.

8608. De dagvaarding van het O. M., uitgevaardigd ter vervolging wegens overtreding van plaatselijke belasting is niet aan de formaliteit van registratie onderworpen. — Hof Z. Holland 5 Mei 1858; N. R. LXI, § 64, 342; W. 2001; W. B. A. 489; Gemst. 370; P. W. 3060.

8509. De termijn van vierentwintig uren, is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven.

Een proces-verbaal, niet binnen vierentwintig uren, volgens art. 275, beëedigd, heeft evenwel kracht van schriftelijk bescheid. — H. R. 9 Februarij 1858; N. R. LVIII, § 20, 137; v. d. H. Bel. VII, no. 421, 274; Gemst. 335; W. 1853, 1933; Luttenberg 38; H. R. 24 Januarij 1865; N. R. LXXIX, § 12, 84; W. 2669; Gemst. 335, 703; W. B. A. 824; v. d. H. Bel. IX, no. 528, 165; Regtb. Maastricht 9 December 1856; W. 1853.

8510. De processen-verbaal moeten op eigen bevinding, en niet op medegedeelde ontdekking van anderen worden opgemaakt.

De bepalingen voor rijksbelastingen vastgesteld, kunnen niet in zaken van plaatselijke belastingen gelden.

Het proces-verbaal door ambtenaren van *'s rijksbelastingen* opgemaakt, wegens overtreding van *plaatselijke* belasting kan, als zijnde buiten den kring hunner bevoegdheid opgemaakt, niet als bewijs in regten worden aangenomen. — Regtb. Amsterdam 22 November 1860; W. 2234; Gemst. 487; W. B. A. 606; Regtb. Amsterdam 22 October 1862; W. 2515; Gemst. 628.

8511. Een afschrift van het proces-verbaal van bekeuring, indien de bekeurde bij het opmaken niet tegenwoordig was, behoeft niet ten raadhuize ter beschikking te worden nedergelegd. — Regtb. Maastricht 24 Julij 1857; W. 1877; Gemst. 308.

8512. Rijksambtenaren, om bevoegd te zijn tot surveilleren op overtredingen van gemeente-belastingen, behoeven daartoe eene aanstelling van den raad; eene benoeming door burgemeester en wethouders is niet voldoende. — Regtb. Zierikzee 30 Oct. 1857; W. 1946; Gemst. 342; W. B. A. 462.

Art. 276.

8513. De plaatselijke ambtenaren behoeven de bijstand of autorisatie, in het 3e lid van dit art. voorschreven *niet*, als zij bij *dag*, het tot bijzondere woning bestemde gedeelte van het woonhuis eens handelaars onderzoeken. — Regtb. Leiden 1 Aug. 1862; W. 2423.

8514. Belastingschuldigen mogen de visitatie weigeren, op grond dat de ambtenaren niet zijn vergezeld van den burgemeester, een wethouder of een commissaris van politie, indien de te visiteren winkel of kelder, een geheel uitmaakt met het woonhuis. — H. R. 23 Junij 1857; v. d. H. Bel. VII, no. 403, 132 en no. 404, 145; N. R. LVI, § 36, 157; W. 1985; W. B. A. 481; Gemst. 362.

8515. Het onderzoek bij particulieren, kan alleen overeenkomstig de derde zinsnede van dit art. geschieden. — H. R. 26 Januarij 1858; v. d. H. Bel. VII, no. 420, 263; N. R. LVIII, § 13, 100; W. 1949; Gemst. 277, 331, 343; W. B. A. 464.

8516. De plaatselijke ambtenaren zijn bevoegd, om zonder bijstand of autoriteit, het tot bijzondere woning bestemde gedeelte van het woonhuis eens handelaars binnen te treden, al blijkt eerst later gedurende de visitatie, dat zich daar eene bergplaats van wijn of gedistilleerd bevindt. — Hof Z. Holland 27 Januarij 1863; W. 2476.

8517. Bij onderzoek, in bijzijn van een commissaris van politie, behoeft niet te blijken, dat de burgemeester of de wethouders verhinderd zijn. Het bevel, op den commissaris van politie verstrekt, in het derde lid van dit art. bedoeld, kan bij het onderzoek ter vertooning worden gevraagd; later kan niet worden aangevoerd, dat de commissaris van politie niet van een behoorlijk bevel zou zijn voorzien geweest. — Regtb. Maastricht 24 Junij 1857; W. 1877; Gemst. 308.

Art. 277.

8518. Uit deze bepaling volgt, dat geene verbeurdverklaring bij regterlijk vonnis kan worden uitgesproken, dan na voorafgaande aanhaling bij ontdekking van een der misdrijven, in art. 271 dezer wet omschreven, van de goederen voor verbeurdklaring vatbaar. — H. R. 16 September 1857; v. d. H. Bel. VII, no. 408, 172; W. 1885, 1893; N. R. LVI, § 64, 299; W. B. A. 437; Gemst. 315.

8519. De bedreigde aanhaling en verbeurdverklaring, is gerigt tegen de voorwerpen, welke het onderwerp der belasting uitmaken en tegen hetgeen, waarin die voorwerpen vervat zijn. — H. R. 4 Maart 1857; W. 1835, 1896; N. R. B. VII, 321; N. R. LV, § 37, 182; v. d. H. G. Z. XIV, no. 668, 65; W. B. A. 406; Gemst. 285; Luttenberg 45; H. R. 30 Januarij 1861; W. 2248; W. B. A. 614; N. R. LXVII; § 13, 81; v. d. H. Bel. VIII, no. 472, 236.

8520. Om het aangehaald goed of de waarde in zake van gemeente-belasting te kunnen verbeurdverklaren, is het noodig, dat dit in het bezit der gemeente is gesteld. — Hof N. Holland 8 December 1862; W. 2466; W. B. A. 623.

8521. De inventarissen, bedoeld bij art. 277, kunnen *niet* worden gerangschikt onder de acten, betrekkelijk zaken van orde en beheer, welke van zegel en registratie zijn vrijgesteld. — M. F. 27 Junij 1859, no. 132; P. W. 3254.

Art. 278.

8522. Bij verbeurdverklaring van aangehaalde goederen, welke tegen borgtogt zijn vrijgegeven, moet de waarde op den borgtogt worden verhaald. — Gemst. 684.

8523. De borgtogt gesteld om de in beslagneming te voorkomen, wordt te regt verbeurd verklaard als subintrerende voor het voorwerp der overtreding. — H. R. 27 Januarij 1857; W. 1956; v. d. H. Bel. VII, no. 390, 59; N. R. LV, § 11, 64; Gemst. 347.

Art. 279.

8524. Het hoofd van het gemeentebestuur of die hem vervangt, is bevoegd tot den openbaren verkoop van aangehaalde goederen. — Kon. Besl. 8 Mei 1863 (St. 56); Luttenberg 87.

8525. De processen-verbaal bij dit art. bedoeld, moeten binnen vier dagen worden geregistreerd. — M. F. 12 Julij 1866, no. 11; P. W. 5047.

8526. Processen-verbaal van openbare verkoopingen van roerende goederen, gehouden door de hoofden der gemeentebesturen, zijn geene acten d'administration municipale en behoeven niet door den secretaris op het repertoire te worden ingeschreven. — M. F. 17 Mei 1867, no. 27; P. W. 5214.

Art. 280.

8527. Dit art. sluit het instellen eener onbepaalde vordering, strekkende tot vergoeding van alle schade te regelen bij staat, veroorzaakt door eene verkeerde aanhaling, ter zake van gemeente-belasting op straffe van niet ontvankelijkheid, niet uit. — H. R. 30 Maart 1855; Gemst. 186, 187; W. B. A. 308; N. R. XLIX, § 71, 335; v. d. H. G. Z. XIII, no. 619*, 111; W. 1635.

8528. Bij het stellen van borgtogt, volgens art. 278, kan de schadevergoeding niet een ten honderd in de maand bedragen; in dat geval bestaat zij in de wettelijke interesten, te berekenen alleen van den dag, waarop zij in regten gevorderd zijn, ingevolge artt. 1282 en 1286 B. W. — Regtb. Amsterdam 10 October 1855; W. 1724; Gemst. 231; W. B. A. 351.

8529. De eisch tot terugave van in beslag genomen goederen, moet tegen de gemeente, niet tegen den ontvanger worden ingesteld. — Hof Z. Holland 29 Maart 1858; W. 1950, 1951; Gemst. 351; W. B. A. 469.

Art. 281.

8530. Ten aanzien van de toepassing van dit art. — H. R. 8 September 1857; v. d. H. Bel. VII, no. 406, 155; N. R. LVI, § 61, 281; Luttenberg 214; W. 1887; N. R. B. VIII, 389; Gemst, 313.

8531. De vervolgingskosten van andere zaken, geen belasting-zaken komen ten laste van den staat. — H. R. 10 April 1860; v. d. H. G. Z. XVII, no. 806; 98; W. 2164, N. R. LIV, § 45, 191; Gemst. 451.

Art. 282.

8532. Met de bepaling van dit art. is niet in strijd om, nadat de opbrengst der boeten en verbeurdverklaringen in de gemeentekas zijn gevloeid, een gedeelte daarvan toe te kennen aan de ambtenaren, die de aanhaling gedaan hebben. — Gemeenteraad van Amsterdam 27 April 1859; W. B. A. 519.

8533. De vervolgingskosten bij plaatselijke belasting op den verkeurde verhaald, behooren aan den deurwaarder te worden uitbetaald; zij behooren niet in de gemeentekas te worden gestort. — Gemst. 1032.

Art. 283.

8534. De Kon. Besl. van 18 October 1826, no. 107, en 5 October 1828, no. 203, betrekkelijk afschrijving of teruggave van plaatselijke belasting op wijn en gedistilleerd, zijn ingetrokken. — Kon. Besl. 3 Augustus 1851, no. 23; Bijv. 198, E, 63; Luttenberg 111.

8535. De gemeentebesturen hebben geene bevoegdheid, om in zake van overtreding van verordeningen op de plaatselijke belastingen, dadingen aan te gaan, omdat de wet van 29 April 1819 (St. 15), waaruit zij alleen, die bevoegdheid vroeger ontleenden, geheel en onvoorwaardelijk is ingetrokken, en de gemeentewet geene bevoegdheid tot het aangaan van dadingen verleent. — M. B. Z. 1 September 1853, no. 120, 2e afd.; Bijv. 216, E, 441; Luttenberg 182; Gemst. 103; W. B. A. 222.

8536. De bepalingen der gemeentewet op de invordering van plaatselijke belastingen, zijn reeds dadelijk bij de afkondiging dezer wet in werking getreden, met dat gevolg, dat al de vroeger deswege gemaakte plaatselijke voorschriften, gegrond op de wet van 29 April 1819 (St. 15), als vervallen moeten beschouwd worden.

Die bepalingen zijn ook toepasselijk op de invordering van belastingen, die reeds voor de afkondiging der gemeentewet verschuldigd waren. — Regtb. Maastricht 4 September 1852; N. R. B. III, 401.

8537. De stedelijke reglementen op de invordering der stedelijke accijnsen daargesteld, krachtens de wet van 29 April 1819 (St. 15), zijn niet vervallen door de intrekking der wet bij art. 288 der gemeentewet.

Zij blijven van kracht, tot dat zij door andere op den nieuwen grondslag der gemeentewet ingerigt, zijn vervangen. — Regtb. Amsterdam 29 October 1851; Gemst. 20; W. 1310; N. R. B. I, 656; W. B. A. 140.

8538. De gemeente kan zich zelve bij verordening voorrang toekennen, wegens hare belastingen.

Indien de gemeente-ontvanger in verzet is gekomen tegen de rangregeling in een faillissement, dan mag hij zelf de procedure voeren, de burgemeester behoeft in dat geval niet namens de gemeente op te treden. De curator mag in zoodanig geval voor den boedel optreden. — Regtb. Groningen 3 Junij 1870; W. 3227; Gemst. 979; N. R. B. XX, 273; Mag. v. H. XII, 148, R. W. v. N. 77; W. B. A. 1099; Gemst. 979.

8539. H. M. C. van Oostersee. Een gemeentebestuur is onbevoegd zich zelve privilegie toe te kennen voor plaatselijke belastingen.— Thesis XXIX. Leiden 1870.

8540. Een gemeentebestuur is niet bevoegd bij verordening te bepalen, dat zij voor verschuldigde belasting zal bevoorregt zijn boven andere schuldeischers. — H. R. 10 Februarij 1871; W. 3296; N. R. B. XXI, 168; Gemst. 1015; Luttenberg 516.

8541. A. O. H. Tellegen. Gemeenten kunnen zich bij plaatselijke verordening privilegie toekennen wegens door haar te heffen belastingen. — Thesis XI; Groningen 1880.

Art. 284.

8542. Dit art. legt geene verpligting tot benoeming of vervanging van ambtenaren op; het bevat alleen een voorschrift van orde, ten einde stremming of verwarring in de dienst te verhoeden, en magtigt hen die door het bij de wet aangewezen gezag niet benoemd zijn, niettemin met de waarneming van hun ambt voort te gaan, zoolang zij niet zijn vervangen. Of de ambtenaren, die vroeger op de

thans door de wet bepaalde wijze werden aangesteld, insgelijks vervangen moeten worden, dit laat de wet aan het oordeel van het tot benoeming bevoegd gezag over. — M. B. Z. 8 Junij 1852; Luttenberg 129.

8543. Door de invoering der gemeentewet, zijn de ambtenaren van den burgerlijken stand ipso jure vervallen van hunne betrekking. Wanneer zij na dat tijdstip op nieuw tot raadsleden zijn benoemd, en in hunne betrekking van ambtenaar van den burgerlijken stand, zonder daartoe nader te zijn benoemd, acten hebben verleden, dan kunnen zij niet geacht worden, zich schuldig te hebben gemaakt, aan het onbevoegd vervullen der gemelde betrekking. — Hof Z. Holland 5 Junij 1855; W. 1650; W. B. A. 315; Gemst. 187, 194; Regtb. Brielle 19 April 1855; W. 1637; W. B. A. 307; Gemst. 187.

8544. Hij, die bij de invoering der gemeentewet, niet is gecontinueerd in zijne betrekking als gemeente-ontvanger, is ten opzigte van zijn gevoerd beheer, aan geene andere verpligtingen onderworpen, dan aan die welke uit het gemeene regt voortvloeijen. Al kon hij echter geacht worden, aan zijne vroegere ambtspligten onderworpen te zijn, zoo zou toch de nakoming dier pligten, niet door eene gewone vordering in regten kunnen verzekerd worden. — Hof Z. Holland 28 December 1853; W. 1502; N. R. L, § 85, 380.

8545. Moeten volgens de gemeentewet *al* de plaatselijke ambtenaren op nieuw worden benoemd, of geldt dit voorschrift alleen voor den secretaris en den ontvanger? — Gids I, 652.

Art. 286.

8546. Bij de eerste opmaking der lijst van kiezers voor den gemeenteraad, moet men vermeld zijn op de kohieren der directe belastingen op den 30 April 1851, tot de loopende dienst behoorende, daarbij mogen geene andere stukken in aanmerking worden genomen. — Regtb. Rotterdam 3 September 1851; Gemst. 3; W. 1261; W. B. A. 119; Anders Regtb. Arnhem 15 Augustus 1851; Gemst. 1; W. B. A. 115; W. 1357; N. R. B. II, 448.

Art. 290.

8547. Zoo lang geen nieuw reglement van orde is vastgesteld, moet de wijze van stemmen worden gevolgd, die vóór de invoering der gemeentewet geldend was. — Verslag Overijssel 1851; G. v. O. 1501.

Art. 291.

8548. Mr. I. C. Voorduin. Algemeene beschouwingen omtrent de herziening van plaatselijke verordeningen, voorgeschreven bij art. 291 der gemeentewet. — N. Bijdr. v. Regtsg. en Wetg. VI, 73.

8549. Mr. H. P. van Karnebeek. Opmerkingen omtrent de wetgevende magt van plaatselijke besturen, in verband met de herziening der strafverordeningen, voorgeschreven bij art. 291 der gemeentewet. — N. Bijdr. v. Regtsg. en Wetg. VII, 30.

8550. Mr. J. Kappeyne van de Coppello. Onderzoek naar den zin van art. 291 der gemeentewet. — Themis 2e verz. V, 325.

8551. Mr. A. de Pinto. Over art. 291 der gemeentewet. — Themis 2e verz. V, 477.

8552. Art. 291 der gemeentewet. Polemiek door mr. J. Kappeyne van de Coppello. — Themis 2e VI, 371.

8553. Mr. G. F. Sichel. Een woord naar aanleiding der tusschen mr. J. Kappeyne van de Coppello en mr. A. de Pinto, over het regt verstand van art. 291 der gemeentewet gevoerde polemiek. — Themis 2e verz. VII, 15.

8554. Iets over art. 291 der gemeentewet en naar aanleiding van den daarover gevoerden strijd. — Opm. en Med. XIII, 311.

8555. De termijn in dit art. gesteld, is voor de gemeente Amsterdam verlengd tot 1 Januarij 1859. — Wet van 8 Mei 1856 (St. 52); Luttenberg 62.

8556. Ontwerp-verordening, regelende de werkkring der vaste commissie tot het herzien van alle plaatselijke belastingen, de regten, loonen en andere gelden, in art. 238 der gemeentewet bedoeld, daaronder begrepen, te Schiedam. — Gemst. 19.

8557. Een reglement op de heffing van doorvaart- of bruggelden, niet binnen vijf jaren met de wet in overeenstemming gebragt of herzien, is vervallen. — Hof Gelderland 5 December 1860; N. R. B. XI, 561; W. 2270; W. B. A. 612; Gemst. 495.

8558. Alleen de *herziening* der plaatselijke belastingen moet binnen vijf jaren zijn gedaan; het is niet noodig, dat de goedkeuring des konings ook binnen dien termijn is verkregen. — M. B. Z. 8 Junij 1855; no. 14, 2e afd.; Bijv. 117, E, 699; Luttenberg 52.

8559. De vormen bij art. 232 vgg. voorgeschreven, voor het vragen en verkrijgen der koninlijke goedkeuring op het invoeren, wijzigen of afschaffen eener plaatselijke belasting, zijn ook toepasselijk op de bij art. 291 2e lid, bevolen herziening, waarmede niet enkel worden bedoeld de bepalingen, de *heffing* regelende, maar ook de voorschriften omtrent de *invordering*. — Hof N. Holland 22 December 1862; W. 2486; N. R. B. XIV, 221.

8560. De bestaande plaatselijke verordeningen op de invordering van plaatselijke belastingen, blijven ook in werking, tot dat daarin op nieuw is voorzien. — M. B. Z. 30 September 1851, no. 131, 2e afd.; Bijv. 268, E, 87.

8561. Dit art. is niet van toepassing op de reglementen van beurtveeren. — M. B. Z. 17 Mei 1856, no. 149, 2e afd.; Bijv. 145; Luttenberg 71; Prov. blad Overijssel 53.

8562. Wanneer niet binnen vijf jaren na de in werking treding der gemeentewet, de verordeningen tegen wier overtreding straf is bedreigd, met die wet in overeenstemming zijn gebragt, vervalt de straf, zelfs wanneer het feit is gepleegd tijdens de verordening van kracht was. — Kantg. Weert 10 Julij 1856; W. 1769; Luttenberg 112; Gemst. 253.

8563. Het bevel in art. 291 betreft wel de plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, niet die, waarbij de plaatselijke belastingen worden geregeld. — H. R. 27 Februarij 1855; W. 1772; N. R. XLIX, § 51, 235; v. d. H. Bel. VI, no. 340, 110; Gemst. 255.

8564. Het derde lid van dit art. heeft alleen ten doel, het buiten werking stellen der plaatselijke verordeningen op den 1 Julij 1856, voor zoo veel betreft het constateeren van overtredingen, na dien tijd op grond dier reglementen. — Kantg. Tholen 20 Maart 1857; W. 1858; Gemst. 298.

8565. De straf eener gemeenteverordening vóór de werking der gemeentewet daargesteld, doch niet binnen de vijf jaren met de laatstgemelde wet in overeenstemming gebragt, vervalt zelfs wanneer het feit gepleegd is binnen de vijf jaren. — Kantg. Woerden 25 Augustus 1856; W. 1884.

8566. Het is niet voldoende, dat eene verordening wel is herzien binnen vijf jaren, doch de afkondiging eerst na het verstrijken van den termijn heeft plaats gehad, en de overtreding plaats heeft tusschen het verstrijken van den termijn en vóór de afkondiging. — H. R. 25 Februarij 1857; W. 1966; N.

R. LV, § 30, 148; v. d. H. G. Z. XIV, no. 667, 61; Gemst. 352.

Art. 292.

8567. De delegatiën van commissarissen van politie, tot het waarnemen van het O. M. bij de kantongeregten, zijn onderworpen aan een vast registratieregt van 80 ct. — M. F. 16 Februarij 1839, no. 151; P. W. 2/1840, no. 2; M. F. 14 Junij 1839; N. R. I, 111.

8568. De ambtenaren van het O. M. bij de kantongeregten, behooren den eed bij art. 29 der wet op de Regt. Org. voorgeschreven, af te leggen voor de arrondissements-regtbanken. — M. J. 19 October 1838, no. 49, Bijv. E, 484; Luttenberg 161.

8569. Bepalingen nopens het toekennen van eene belooning aan het publiek ministerie bij de kantongeregten. — Ged. St. Groningen 5 Februarij 1839; Bijv. 50, E, 509.

8570. Door wien zal het O. M. bij het kantongeregt worden waargenomen, voor de zaken bij de wet van den 29 Junij 1854 (St. 103), tot de kennisneming der kantonregters gebragt? Men lette hierbij op de woorden: „het vorig artikel", in den aanhef van art. 45 der wet, R. O. — Jur. Vraagal III, 70.

8571. De waarneming van het O. M. bij het kantongeregt, vereenigbaar met die van secretaris eener gemeente. — W. 2079.

8572. Uit de transitoir in kracht gehouden bepalingen der gemeentewet, volgt, dat de benoeming tot ambtenaar van het O. M. bij de kantongeregten bevoegd gedaan, vóór de invoering der gezegde wet, blijft gelden tot dat daaromtrent bij eene nadere wet zal zijn voorzien, al moge die betrekking onvereenigbaar zijn met eene latere opgedragen betrekking, ingevolge de gemeentewet. — H. R. 4 Januarij 1853; N. R. XLIII, § 68, 339; v. d. H. G. Z. XII, no. 564, 1; W. 1465.

8573. De raad is niet bevoegd als toelage op de begrooting een som uit te trekken aan den commissaris van politie, voor de waarneming van het O. M. bij het kantongeregt. — Kon. Besl. 10 Aug. 1871; R. v. S. XI, 279.

Art. 293.

8574. De termijn bij het tweede lid gesteld, is verlengd. — Wet van 31 Augustus 1853 (St. 82); Luttenberg 65; idem 23 Junij 1854 (St. 88); Luttenberg 72; idem 29 Junij 1855 (St. 47); Luttenberg 58.

8575. Dit art. moet zoo worden verstaan, dat de uitzondering blijft gelden gedurende twee jaren, al rijst ook in eene gemeente in dat tijdvak het getal boven 25 kiezers. — M. B. Z. 22 December 1851, no. 253; Bijv. E, 127, Gids I, 285. Tabel.

8576. In de gemeenten, vallende in dit art., zijn in het jaar 1856 voor het eerst raadsleden gekozen overeenkomstig deze wet; daaruit mag evenwel niet worden afgeleid, dat de raadsleden in die gemeenten in de evene jaren zouden aftreden; de wetgever heeft gewild, dat in alle gemeenten des rijks de aftreding op denzelfden tijd zal geschieden en dus moet in de hier bedoelde gemeenten de aftreding van raadsleden ook in de onevene jaren plaats hebben. — Gemst. 1087, 1192. Tabel.

8577. De tabel is vervallen, omdat bij de wet van 7 Julij 1866 (St. 79), in het nieuw art. 242, noch in eenig ander art. dier wet, de tabel wordt vermeld.

8578. Door kom der gemeente, voorkomende in het hoofd der eerste kolom, moet worden verstaan de finantiële gemeente, bedoeld bij de wet van 29 Maart 1833 (St. 4). — Ged. Staten Friesland 26 Februarij 1852, no. 5, Bijv. 71.

8579. De afschaffing der tabel belet evenwel niet, dat de gemeentebesturen gemeente-opcenten op de personele belasting in opklimmende reeks mogen heffen, telkens zal de beoordeeling over de raadzaamheid van zoodanige heffing aan de bijzondere locale toestanden getoetst behooren te worden. — M. B. Z. 4 December 1865; Gemst. 743.

W. G. S. 2/12/76